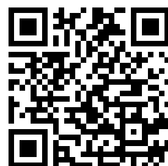
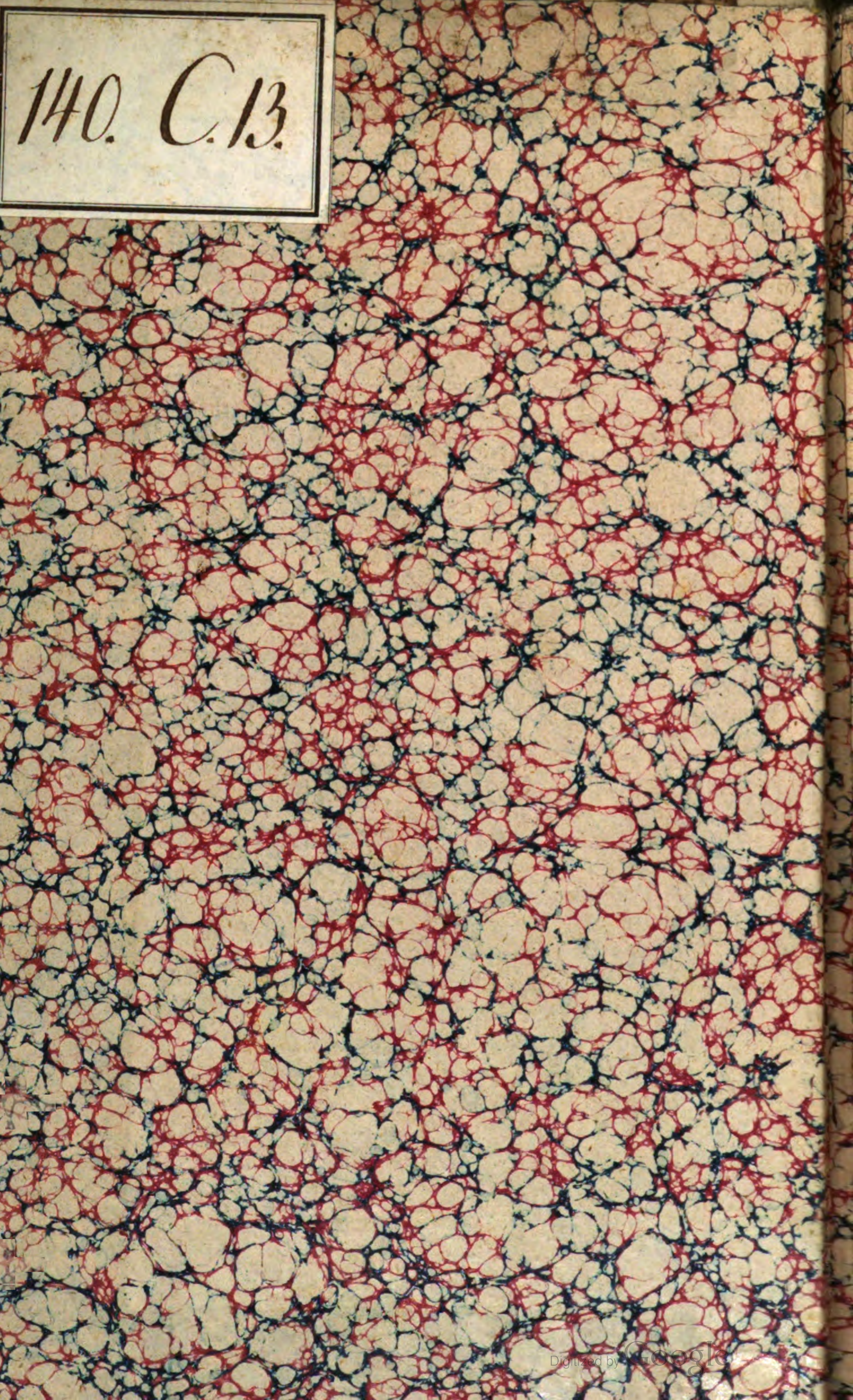
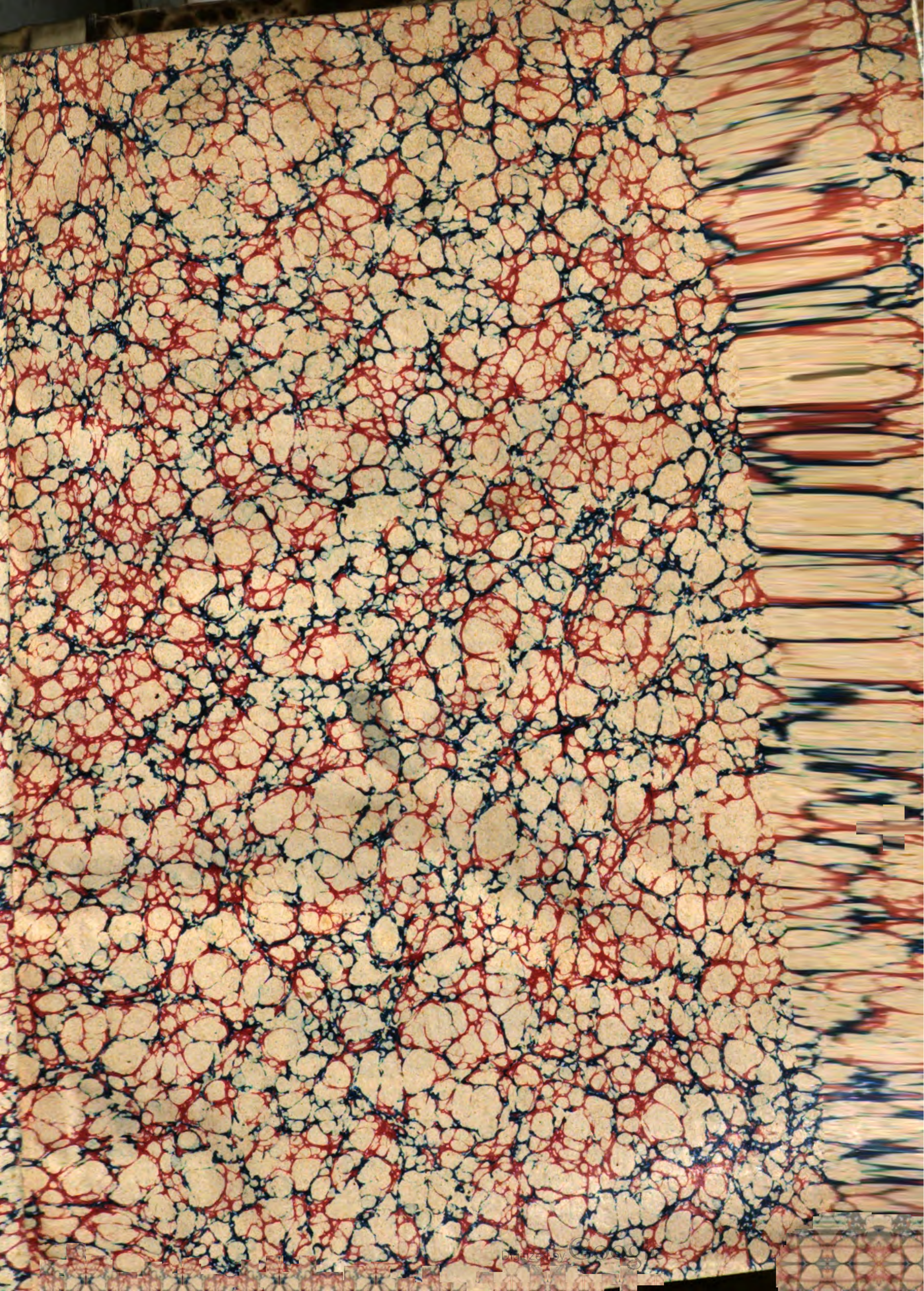

140. C.13.

ZSITAK SZVECZEV

PO

MATHIU VOGL

NIGDA MASNIKU Z SZ. REDA TOVARUSTVA JEZUSEVOGA.

NA SZE SZVETACSNE, I DELATNE DNEVE CZELOGA LETA.

NA HERVACZKU RICS POSZTAVAN NA DUHOVNU HASZAN, I BATRENYE PRAVOVERNI KERSCHENIKOV KREZ JEDNOGA FARNIKA JURSZKE BISKUPIE.

Z MILOSZTIVNIM DOPUSCHENYEM JURSZKOGA BISKUPA.

DRUGI DEL.

POZSONI 1864.

Z SZLOVAMI ALOIZIUSA SCHREIBER.

DRUGI DEL.

Od pervoga Maja do zadnyega Augustusa.

Zsitak Szveczev va Miszeczi Maji.

Na pervi dan Maja.

Szveti Filip, i Jakov Apostoli.

Szveti Filip szeje Bethszaidi varosi pri jezeri Genezareth narodil. Csa z szvetoga Evangyelya od nyega znamo, va ovom sztoji: Kada je Jezus jednucs va Galijeu kanil pojti, je z Filipom szkupa dosal, i knyemu rekal: „Naszledujme.“ Filip je velyen poszluhsan bil, i Jezusa je naszledoval, i pokidob je zduglyega zahajanya z Jezusem vidil, da je pravi Meszias, je i druge knyemu pripelyal, med ovimi je bil Nathanael pravicsan, i praude ucsan cslovik. Po csaszu je nyega Jezus med Apostole odibral· Pervo neg je Jezus va pusztini pet tiszuch lyudi zpeterimi hlibi kruha nahranil, je pital Filipa: „Odakle chemo zet kruh, da sze ovi nahranu?“ Filip je odgovoril: „Za dvi sztov deszetakov kruha neche bit doszt, da szaki med nyimi neg malo csa dosztane.“ Ali Jezus je pokazal, da nyemu ni tuliko potribno, da nozsinu zasziti. Kada je Jezus mertvoga Lazara va zsitak prebudil, i va Jeruzalem dicsno nuter isal, szu niki pogani k Filipu dosli, i rekli: „Goszpodine! mi ochemo Jezusa viditi.“ Ov je to povidal Apostolu Andreasu, i szi dva pak Jezusu. Kadaje Jezus pri zadnyoi vecseri od szvojega Ocza Nebeszkoga govoril, onda je Filip rekal: „Goszpodine! pokazsi nam Ocza, onda je doszt.“ Ovo je csa va oszebitom z szvetoga Evangyelya od Filipa znamo. Csa chemo szad od nyega povidati, to nam drugi vere vridni szvidoki povidaju. Kada szusze Apostoli na

Duhovszke Szvetke po prijimanyem Duha szvetoga po szem szvitu razdilili, je na Filipa na glaszenye Evangyelya ona diblya Szczithia na del dosla, va koj je zvechega sze sztanovnike krez Prodike, i csudocsinyenya na szpoznanye Jezusa Krisztusa dopelyal. Z Szczithie je isal va Frigiu. Ovden je va najvechem varosi Hieropolis jimenovanom velikoga pozoja nazal, koga szu szlipi pogani za szvojega boga zmalyali, i nyemu noge lyudi aldovali, ke je raszkinul, i pozseral. Szveti Apostol je miloval ovo szlipo lyucztvo od szercza, ter je Boga klecse molil, dabi krez nyigovu szemoguchnoszt ovu sztrahsuu zsivinu szkoncsal; da lyucztvo szpozna, kako mlahavoga boga je doszidob zmalyalo. Zacs je szvetaez molil, to je prijel, Pozoj szeje na zocsi nogi poganov razdvojil. Navo pripetenye je szveti Apostol nyim razlozsil, szlipotu nyihove vere, ter je nyim Jime Jezusa Krisztusa i nyigovu szvetu veru nazvischaval, ku szu nogi zmed nyi rado prijeli. Ali poganszki popi, i Poglavari szusze prik toga raszjadali, niszu otili Filippu csuda csasza dat na prodikovanye, neg szuga ulovili, i nyega va uzu odvlikli, nemilosztivno bicsevali, na krizs raszpeli i zkamenyem ubili. Med mukum nyigovum szeje zemlya sztreszla tako jako, da szu szi pogani od sztraha pobignuli. Kerschani szuga kanili z krizsa doli zneti; ali Szvetacz toga ni dopusztil, neg je nye proszil, da ga po peldi Jezusa szvojega Mestra na Krizsu osztavu umrit. Kada je szamoga szebe i nove Kerschenike Goszpodinu Bogu preporucsil, je szvoju szvetu Duhsu szpusztil.

* * *

Szveti Jakov Apostol, koga szpominanye Szveta Mati Czrikva ravnotako szveti, sze mlaji, ali manyi jimenuje; ar je kasnye od Jezusa za Apostola pozvan posztal, neg jedan drugi Apostol, ki ravnotako Jakov jimenovan bise. On je bil z Jezusem va Rodi, zato sze po zakoni zsidovszkom brat Goszpodinov jimenuje. Od szvojega narojenya je bil od szvoji Sztarji na szluzsbu Bozsju aldovan; zato je po zakoni Nazaritanczov zsivil. Od vina, i od mesza nist ni ukuszil, telu szvojemu nikarkove naszladnoszti ni prepusztil, tako rado je na koleni molil, da musze je kozsa na koleni

sza tako utverdila, daje nasztala tverda kut kozsa kamilyov. Polag toga je va szem szvojem csinyenyu tako ponizan, i krotak bil, da szuga szi Pravicsnoga jimenovali. Jezus Krisztus je nyega va broj Apostolov zel, koga je szagdir zonimi drugimi Apostoli naszledoval. Szveti Peter je nyega po prihodu Duha szvetoga za Biskupa Jeruzalemszkoga odredil. Ovu tesku csaszt je trideszet let marlyivo odversaval. Krez nyigovu gorlyivoszt va Nazvischavanyu Evangyelya, ali jos vech zbog szvetoszti nyigovoga zsitka, i zbog nogi csudni csinov, ke je Jezus krezanyega csinil, szu nyega jos i Zsidovi viszoko postovali, tako da szu nogi med nyimi pred nyim na zemlyu upali, i obrube nyigove pratezsi kusevali. Nai veche batrenye nyigovo je bilo, da szeje nozsina lyudi k Jezusu ubernula, i nyigovu szvetu veru valovala. Szakidan szeje broj Kerschanov poveksaval, ali i pobozsnoszt, ter nekrivicsnoszt zsitka; ar szveti Apostol je szvoje nepresztano upomenyival, da sze griha csuvadu, i da sze va dobri ujacsadu, kut vidimo znyigovoga Piszma, ko je Kerschanom poszlal. Va ovom Piszmi je verne upomenyival, da sze szerditoszti, ugovaranya, pszoszti, i drugi grihov csuvadu, da Bogu poszluhsni budu, da nyigove szvete zapovidi va szem obderzsavadu, da sze telovne naszladnoszti csuvaju, da szvoi jezik ubuzdaju, da va nevolyi szterplyeni, va progonsztvu sztalni budu, da szuproti blizsnyemu miloszerdni budu. Uzrok tomu velyen prilazse, govorechi, da vera prez dobri csinov ni doszt na zvelicsenye. „Csa che hasznit, ako ki veli, da veru jima, a csinov nima? Ako vera dobri csinov nima, je va szebi mertva. Vidite da je cslovik zbog dobri csinov upravicsen, a ne szamo zbog vere? Kut je telo prez duhse mertvo, tako je vera prez dobri csinov mertva.“ Ovako pise ov szveti Apostol, ter szvitlo raszlazse, da krivoverczi krivo veruju, kada velu, da cslovika szama vera zvelicsiti more. Zdruge sztrani szvitlo kazse, da je nauk szvete vere Katholicsanszke, ki nasz ucsi, da szu polag vere i dobri csini na zvelicsenye potribni pravi Apostolszki nauk. Ov szveti Apostol va szvojem Piszmi govori od szvetoga Szakramenta poszlidnyega zulyem mazanya. Nyigove ricsi od ovoga szvetoga Szakramenta chu vam pri drugoi priliki naiperdoneszt. On va ovom Piszmi ocsitno govori, i od szvete szpovidi,

kada veli: „Szpovite jedan drugomu grihe vase,“ toje szpovitesze Masnikom. Zovoga je vidit, da je szveto Ulyevanye, i szveta szpovid jur pri pervi Kerschani bila, i da ni kasnye od Papov odredjena, kut Krivoverczi govoru. Od ovoga szvetoga Apostola va szvetom Pisznii i to stemo, da je pri pervom Czrikvenom Szpravischi v Jeruzalemi na zocsi bil, i da je z Petrom jednako miszlil, csa Czeremonie Zsidovov utiszka, i da Kerschani niszu nyim podlozsni.

Kadaszu Piszmoznanczi, ter Farizeusi vidili, da sze vera Kerschanszka od dneva do dneva szenek vech poveksava va Jeruzalemi, i va szoi sidovszkoi zemlyi, i kad niszu znali, kako bi to zusztavit mogli, szu med szobum dokonyali szvetoga Jakova zi zaszliplenyem, i ubitanyem nato napelyati, da Jezusa Krisztusa zataji, i osztavi, ter da zopet k sztaroi praudi naizad sztupi. Ananus Poglavar Duhovni je nyega dal va tolnacsku hizsu, toje va Szinagogu dozvat. I kada je nyigovu kriposzt, i pobozsnoszt pohvalil, i od nyega potriboval, da na vazmene szvetke lyucztvo od nove vere Kerschanszke kraj odmuti, i da je zopet na sztaru veru zsidovszku napelya. Jakov je ubechal, da che szim csiszto pravi put kzevilecsenyu pokazat. Onda szuga odpelyali na kapich Czrikve, da nyigov glasz zvisine szi csiszto laglye csuju. Piszmoznanczi ki szu zdola med lyucztvom sztali, szu knyemu gori zglasza kricsali: „Povi nam ti pravicsni cslovik! csa moramo od Jezusa krizsevanoga derzsat; ar mi chemo sze po tvojoi ricsi derzsat. Pokazsi nam pravi put, po kom moramo hodit.“ Szveti Apostol je velyen glaszno ovako zacsel: „Poszluhsajte bracha! csa chu od Jisztine szvidocsiti. Jezus Krisztus Krizsevani, je ta izti Meszias nako ga szu nasi Oczi tako dugo zcsekivali, i ufali. On je jedinorojeni Szin Bozsji, i szada szidi na desznu Ocza szvojega Nebeszkoga, i oche zopet dojti, da odszudi sze zsive, i mertve. Ki vanyega neveruje, ta che sze na veke szkvariti.“ Ovo, i nogo drugo je szveti Apostol govoril prez sztraha na potverdjenye nauka szvetoga Evangyelya. Nogi zmed lyucztva szu nyega zveszelyem poszluhsali, i veru Jezusa szpoznali. Ali Farizeusi szu szimo tamo bizsali med lyucztvom, i govorili: „Dragi lyudi ov Pravicsni sze bludi, nekate sze dat pobludit. Ni to tako, kut on veli.“ I gori szu zlizli na kapich Czrikve, kadi je szveti Apostol stal, i

szegurno szvidocsil od Krisztusa, i onda szu nyega doli hitili. Szveti Apostol szeje zopet na kolena podvignul, szvoje Ruke, i ocsi je k Nebu podvignul, i zvelikim glaszom po peldi szvojega Mestra kricsal: „Goszpodine oproszti nyim, ar neznaju csa csinu.“ Zsidovi szusze zkamenyem va nyega hitali, i jedan gaje zcsaplyom po glavi udril, da je na tla szpal, i szvoju Duhsu szpusztil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Zcsim je Filip Jezusa szpoznal kut pravoga Mesziasa, je velyen i druge k Jezusu pripelyival, ter szeje terszil nye Jezusa szpoznat naucsiti. Szi i ti va tvojem zsitku koga k Jezusu dopelyal, szi sze terszil koga na szpoznanye Jezusa naucsit? Ali szi morebit nogoga cslovika k satanu odpelyal, i nyega naucsil nyemu szluzsit? Pervo szeje sztalo, ako szi koga na pravu veru, na pokoru, na szpovid, na poszluhsanye szvete Mase, i Ricsi Bozsje, na szterplyenoszt va krizsu, i nevolyi, ali na drugu Kerschanszku kriposzt, na dobro delo ztvojum dobrum peldum, zlipim upominanyem dopelyal. Drugo szeje sztalo, ako szi zricsum, ali zcsinom drugoga na zlo razdrazsil, ali va zlu potverdil. Ako szi ovo zadnye ucsinil, o ko sze pokaji za tvoju sztrahsnu zlochu doklye zsivil budes; ter ucsini sze csa mores, da ona Duhsa ku szi k satanu pripelyal, sze krez pravu pokoru, i pobojsanye zsitka k Bogu naizad poverne. Ako je morebit jur prekaszno, ko sze zi szum mochum terszi, naimanye druge Duhse krez tvoju dobru peldu, krez lipo upominanye, i krez marlyivu molitvu k Jezusu pripelyat. Nist drazsjega nemores Bogu ucsinit; nist tebi, i drugim veche haszni nemore doneszti, neg ovo; Szveti Jakov veli: „Ako sze do med vami od puta Jisztine odverne, i akoga ki naizad poverne, ta neka zna, da on, ki grihsnika od grihsnoga puta odverne, on che nyigovu Duhsu od szmerti, to je od vekovecsnoga szkvarenya, odkupit, i nozsinu grihov zakrit.“ Ali csa vekovecsna Jisztina od oni veli, ki druge od Jezusa odvrachaju, i va grihu potverdu,

kut szu nigda Farizeusi ucsinili? „Joj vam, veli szveto Piszmo, joj vam Piszmoznanczi, i Farizeusi, vi hudobnyaki! ar vi Kralyesztvo Bozsje pred lyudi zapirate; ar vi nuter ne idete, i one zusztavlyate nuter pojti, ki bi radi nuter pojti.“ Jos vechi joi jimaju oni docsekat, ki druge od Krisztusa odvrachadu, od Neba zusztavlyadu, i va pakal pelyadu.

II.

Szveti Jakov je polag pelde szvojega Mestra za szvoje nepretelye molil. Nebi mogla pelda tvojega Szpaszitelya i tebe nato gonit? Neg dobro raszmiszli: tvoi Szpaszitely glaszno moli na Krizsu za szvoje nepretelye, ki szu nyemu zacsuda vech krivoga ucsinili, neg szu tebi tvoji nepretelyi, a ti bisze kratil za nye Boga molit? Na sztran posztavi szu tvoju teskochu, ter alduj jos denasz tvoju molitvu Goszpodinu Bogu za sze, ki szu tebe kada zbantovali. Ubechaj tvojemu sze znajuchemu Bogu, da ches szim nijednoga van znetoga szu kriviczu odpusztiti, ku szu tebi ucsinili, ali zkum szu tebe zbantovali. Ovoje zate najpotribnije, da oproschenye tvoji grihov od Boga zadobis. „Ako oches, da ti Goszpodin Bog tvoje grihe oproszti, ko oproszti tvojim nepretelyom; i kut ti oches, da ti Goszpodin Bog tvoje grihe oproszti, tako i ti oproszti tvojim Nepretelyom.“ Veli szveti Krizoszthomus. Jezus szam veli: Ako vi lyudem nyihove bante oprosztili budete, ko che i vam Otacz Nebeszki vase grihe oprosztit.“ Ovo szu Ricsi pune batrenya. Ali sztrahsne szu one, ke knyim prilazse: „Ako vi lyudem ne oprosztite, ko i vam Otacz Nebeszki vase grihe neche oprosztit.“ Nut nist ne dvojim, dabi ti rad, da ti Goszpodin Bog tvoje grihe oproszti, ar drugacse ches sze szkvarit. A nut Jezus veli: Goszpodin Bog che ti oprosztit, ako ti drugim oprosztis! a zdruge sztrani ti neche oprosztit; ako ti drugim ne oprosztis; zato ali moras tvojim nepretelyom oprosztit; ali va pakal pojt. Csa je laglye? Csa ches csinit? Va Ocsenasi szakidan molis: „Odpuszti nam duge nase.“ Zovimi ricsami proszis Boga za oproschenye tvoji grihov. Ali ti polag nauka tvojega Szpaszitelya kovim ricsam prilazses: „Kut imi odpuschavamo duzsnikom nasim.“ to je:

kut ti tvojemu nepretelyu oprosztis, csa tije krivoga ucsinil, tako oches, da i tebi Goszpodin Bog tvoje grihe oproszti. Dobro pazi: ako ti tvojemu nepretelyu ne oprosztis, ko ti szam proszis, da ti Bog tvoje grihe ne oproszti, nego da te va szkvarenye odszudi; ti szi szam zusztavlyas oproschenye grihov, ter szi Nebo zapiras. Nebi ti morali vlaszi na vech liszt, ako ovo dobro raszmiszlis? Szveti Krizoszthomus veli: „Kako mores tvoje ruke k Nebu podvizati, tvoj jezik gibati, i oproschenye proszit? Ar akobi ti Goszpodin Bog i til grihe oprosztit, ko ti szam ne dopuschas, dokle va tvojem szerczu teskochu, ali szerditoszt szuproti tvojemu nepretelyu jimas.“ Szveti Athanazius veli: „Ako ti tebi ucsinyene bante ne oprosztis: ko za sze ne odversis molitve, nego proszis, i nasze vlicses prokleteztvo Bozsje, kada velis: Odpuszti nam duge nase, kut i mi odpuschavamo duzsnikom nasim.“ Zovoga lahko mores vidit, csa csinit moras.

Na dan drugoga Maja.

Szveti Athanazius Biskup Alekszandrinszki.

Szveti Athanazius, on veliki Naucsitely Czrikve, i nezisztrahslyivi branitely vere Katholicsanszke szeje va Alekszandrii va Egyptomi okolo leta po Krisztusu dvi sztov devedeszet csetertoga rodil, od plemeniti i bogabojechi sztarji. Takove talente je od Boga prijel, da je jos mlad va leti va znanoszti szviczkoi, ali i duhovni na csudnovitu stigu zlizal. Ali kut je raszal va znanoszti, tako sze je terszil i va pobozsnoszti, ter kriposzti zversen bit. Veliku zselyu je jimal za zversenim i pobozsnim zsitkom, zato je k szvetomu Pusztinczu Antonu isal, i dvi leta pri nyem osztal, i nebi bil nyega osztavil, da ga nebi bil Patriarka Alekszandrinszki naizad pozval, da mu na pomoch bude va zatiranyu krive vere. Szveti Patriarka Alekszander je nyega szobum zel va szveto Czrikveno Szpravische Niczeu. Va ovom Szpravischu, akoprem je neg Diakon bil, je tako szvitlo raszlozsil krive nauke krive vere Arianszke, da szu sze szi

csudili nad nyigovum velikum mudroschum. Ali krivoverczi Arianczi szu nyega zatuliko vech oduravali, i nyega od one ure, kut szvojega naivechega nepretelya do nyigove szmerti szakojacski trap li, i proganyali. Pred szmertjum szvetoga Alekszandera Patriarke je va otajnom zvarosa pobignul, ar szeje bojal, da cheduga za nyigovoga Naszlednika odibrat. Kada je szveti Patriarka ova docsul, ko je kuto od szvetoga Duha nadahnyen rekal: „Athanazius, Athanazius! ti stimas, csa szi pobignul, da ches sze moch ubranit; ali nist ti neche hasznit, neches sze moch ubranit od csaszti Patriarke.“ Po szmerti Alekszandera nit Duhovnoszt, nit lyucztvo ni drugoga otilo za Patriarku jimat, neg szvetoga Athanaziusa Seszt miszecz szuga poszudaj jiszkali; onda szuga nasli, i szilovali, da mora privolyiti. Privolyil je, ali placsuch, i nogo szuz sztocsech. Szkuszenye je pokazalo, da je Goszpodin Bog nyigovo odibranye za Patriarku na naivechu haszan pravoverni Kerschenikov odredil. Szveti Athanazius je bil virosztujuchi Pasztir zverhu szvoji ovcsicz, i milosztivni Otacz szi ubogi. Ni bilo meszta va nyigovoi velikoi Biskupii, kamo nebi bil szako leto dosal, i vechputi prodikoval. Szam nasze je jako oster bil, va laschem traplyenyu i poszti. Krivoverczi Arianusi szu zpocsetka sze csiszto ucsinili, da neg Patriarka ne nasztane, ali kada toga niszu zusztavit mogli, szu nyega pred lyucztvom, i pred Czeszarom szakojacski mrazili, i ugovarali. Czeszar je va varosi Tyrus Szpravische szkupa szpravil, i Athanaziusu zapovidal, da sze pred ovim Szpravischem mora zbog oni grihov, zake je obtuzsen bil, mora zcsisztit, ter odgovarat. Naivechi del Biskupov va ovom Szpravischi je bil, ki szu krivoverni Arianusi bili i Athanaziusa nai vechi nepretelyi, ali Athanazius je vindar medanye isal. Nai naiper szu dopelyali jednu neszramnu zsenu, ku szu zpinczi zaszlipili. Ova, akoprem Athanaziusa ni poznala, je naiperdala, da je Athanazius knyoi dosal, i da je nyu na grih preszilil. Timotheus Masnik, ki je polag Athanaziusa sztal, sze je tako csinil, kut dabi on Athanazius bil, i ktoi neszramnoi lazsiczi ovako govoril: „Csa, szam ja pri tebi bil, szam ja tebe na grih necsisztoche preszilil? „Da, je rekla ona, ti szi to ucsinil, ter je nato i priszegla. Sze Szpravische, akoprem szu

zvechega szi Nepretelyi Athanaziusa bili, je moralo szpoznat krivicza obtuzsenya ove zsene, i nekrivicsnoszt nyigovu. Ali kada mu va tom niszu mogli naiper dojt, szu drugo jiszkali. Oni szu naimre jur pervo med lyucztvom tû lazs raszglaszili, da je Athanazius jednoga gvisnoga Biskupa Arzeniusa umoril, i da je nyigovu desznu ruku na csaranye hasznoval. Oni szu jednu ruku va skrablyi doneszli, i rekli: ovoje ruka Arzeniusa. Ali Arzeniusa, ki je jos va zsitku bil, szu zapertoga derzsali szranyenoga, da sze nyihova lazs ne ocsituje. Ali Goszpodiu Bog je odredil, da je Arzenius onu noch zszvoje uze usal, i k szvetomu Athanaziusu dosal, pervo neg je ov va Szpravische isal. Ravno onda, kada szu Athanaziusa zato potvorili, i obtuzsili, da gaje umoril, je on Arzeniusa dal dozvat, i nyigove sze dvi ruke pokazal, i krezato szvoje nepretelye uszramotil. Ali oni szu krezato jos jadoviti je nasztali, ter szu Czeszara Konstantina nato nagovorili, da gaje va tujime va nevolyu Trier poszlal. Po szmerti Czeszara je nyega nyigov Naszlednik na Thronusi Konstansz znevolye zopet naizad pozval, i nyega z piszmom zopet va nyigovu Biskupiu pozlal. Katholiki szu nyega znaivechim veszelyem prijeli, ali ovo veszelye ni dugo duralo. Ar Arianusi szu jednoga drugoga za Biskupa posztavili, ki je zsnyimi derzsal. Ov je szvetoga Athanaziusa krez voiszku dal zvarosa zignat. Onda je v Rim isal, i pomoch pri Rimszkom Papi jiszkal. Papa je jedno oszebito Szpravische Biskupov szkupa zizval, va kom je dal prejiszkat, jeli je Athanazius krivacz va onom, zbog csesza je bil obtuzsen; i kada je nyega va szem nekrivoga nasal, je Czeszara proszil, da Athanaziusa zopet va nyigovu Biskupiu naizad posztavi, csa szeje i sztalo. Krivoverczi szu krezato jos jadovitiji posztali, ter szu nyega na novo prognali, onda je szveti Athanazius pet let va jednoi skulyi prebival, va koi szu nyigovi pretelyi nyemu hranu prinasali. Va pocsetku ladanya Juliana Czeszara je po treti put kszvojim ovcsiczam naizad dosal. Ali kada je docsul, daje ravno ov Czeszar na podhuszkevanye krivoverczov tu zapovid van dal, da ga umoru, je znikulikimi pretelyi na plavi pobignul, ali vreda szeje naizad vernul, ter je va varosi szranyen bil do szmerti Czeszara.

Kada je pobozsni Czeszar Jovinianus zacsel ladat, je

zopet naiper dosal, ter je gorlyivo redil szvoju Biskupiu. Po szmerti ovoga Czeszara je Thronus poszel Valensz, ki je krivov :rcze lyubil, i branil. Ovi szu za pervu miloschu od Czeszara proszili, da Athanaziusa z Biskupie szpudi. Rado je ov Czeszar na nyihovu prosnyu privolyil. Ali pervo neg szu ovu szilu nad nyim szpunili, szeje szveti Athanazius va Grob szvojega Ocza szranil. Katholicsanszko lyucztvo va Alekszandrii ni moglo duglye terpit proganyanye szvojega Biskupa, zato szeje ocsitno zacselo zbog toga tuzsiti. Czeszar szeje zbojal, da che sze zblud sztat, zato je zapovidal, da Athanaziusa pojischu, i da ga potlye va szvojoi Biskupii na miru osztavu. Zapovid szeje szpunila, i ov tulikoputi prognani szvetiPatriarka je szvoju Biskupiu do szmerti va miru redil. On je bil va szi pogibelyi, i progonsztvu szterplyen, miran, i dobre volye, akoprem je tulikoputi moral pobignuti, i sze szranit; nisze on zbog szebe szranyal, ar za Krisztusa umrit, je za nai vechi dobitak prestimaval, neg zbog szvoji ovcsisz, da jim duglye bude mogal na pomoch bit, i nye od krive vere csuvat, ter branit. One ki szu nyega va nevolyi milovali, je ovako til batrit: „Ova germlyavina che vreda projt.“ Kada szumu szerdu Arianszki Czeszarov pred ocsi posztavlyali, ku szije zbog gorlyivoszti vere Katholicsanszke uzrokoval, je szagdar til rech: „Boga szamoga sze bojim, ali ne cslovika.“ Va Rimszki Kniga Mucsenikov ovako od nyega piszano sztoji: „Va Alekszandrii varosi va kom szeje redil, je bil szveti Athanazius Biskup, ki je bil va znanoszti, i szvetoszti glaszovit. Nyega je szkoro vasz szvit proganyal. Vindar je Katholicsanszku veru od csasza Konstantina do Valensa szuproti Czeszarov, i Poglavnikov i szuproti nozsine krivoverni Arianszki Biskupov szercseno branil, od ki je nogo progonsztvo preterpil, i po szem szvitu zganyan bil. Na zadnye je va szvoju Czrikvu dosal, i po nogom barenyu, i po nogi Koruna szterplyenoszti je va cseterdeszet sesztom leti szvojega Masnicstva k Goszpodinu pozvan posztal va csaszu Czeszarov Valentiniana, i Valensa.

Jos dan denasnyi jimamo Valovanye vere Katholicsanszke, ko sze po nyigovom Jimeni valovanye Athanaziusa jimenuje. Pocsetak ovoga valovanya je: „Ki sze oche zvelicsiti, ta pred szim mora Katholicsanszku veru jimat.

Ki ove szpunoma, i neuszkrunyeno ne derzsi, ta che prez dvojnoszti na veke szkvaren bit.“ Jos i krivoverczi, i szam Luther Martin je ovo valovanye za pravicsno prijel. Neg ovu rics: „Katholicsanszku“ je na „Kerschanszku“ preminil, ovo preminyanye je ali szakojacski grihsno. Zacs je Luther ove ricsi preminil, szi lahko moremo miszlit. Ar zi Ricsi Athanaziusa szaki lahko more szpoznat, da je Katholicsanszka vera na zvelicsenye potribna, i da che sze on szkvarit, ki po Katholicsanszku ne umre. Zato ova rics szvetoga Athanaziusa „Katholicsanszku“, sze Lutheru ni dopadala, zato je nyu preminil na „Kerschanszku.“ Ovo je ucsinil i pri devetom Kotrigi valovanya Apostolszkoga. Ar duh krivoversztva je duh lazsi, i faleslyivoszti.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

„Ova germlyavina che vreda projt.“ Zovimi ricsami je szveti Athanazius szamoga szebe i druge batril. Progonsztvo je priszpodobil germlyavini, ka je nogokrat velika, i sztrahsna, ali neg vreda premine. Na nyu zvechega vedro lipo vrime dojde, ko duglye dura neg germlyavina. Ovo je ov Szvetacz szam na szebi vechkrat ukuszil. Proganyanye je presztalo, i on je va ladanyu szvoje Biskupie mir jimal. I dabi pak i do koncza zsitka nyigovoga durala, ko bi vindar ricsi nyigove jisztinszke bile. Progonsztvo bi bilo proslo, i to vreda; ar szveti Hyeronimus veli: „Csa zcsaszom projde, toje neg kratko“ naimre, kratko je szuproti vekovecsnoszti. Zi szpominanyem navu jisztinu sze i ti batri, ako takova germlyavina prik tebe dojde. Vreda che projt, konacz che jimat, neche na veke durat. Zato u csaszu ovakove germlyavine naszleduj Apostole, ki szu va zburkanyu morja Goszpodina zazivali govorechi: „Goszpodine pomozi nam! pogibamo.“ Tvoi Goszpodin Bog jos jima moch i oblaszt vetru, i morju zapovidat. „Vetri, i morje szu nyemu poszluhsni.“

II.

Szvetoga Athanaziusa szu zbog veliki grihov potvorili. On szeje branil, ter je kriviczu szvoji nepretelyov na szvitlo doneszal, szvoju nekrivicsnoszt pokazal; ali zbog toga sze ni fantil nad szvojimi nepretelyi, ni nyi oduraval, ali proklinyal. Ako do tebe ugovori, ali tebe krivo va csem potvara, ko ti Goszpodin Bog dopuscha, da ti tvoju nekrivicsnoszt pokazses; ali toga ti ne dopuscha, da tvoje nepretelye oduravas, ali proklinyes, da sze nad nyimi fantis, ali da Boga proszis, da je kastiga. On ti to zapovida, da fantenye nyemu osztavis. „Moje je fantenye, veli Goszpodin, i ja chu va pravom csaszu naplatit.“ David Kraly veli: „Bog je Goszpodin fantenya, a ne cslovik.“ Ako sze oches nad tvojim nepretelyom zfantit, ko pred Boga poszizses na tvoju naivechu skodu. Ar Goszpodin Bog veli: Ki sze fanti, ta che fantenye nait od Goszpodina. Szam szebi takov cslovik nai vech skodi, vech neg szvojemu blisnyemu krez sze szvoje fantenye naskodit more. Szveti Lovrenacz Jusztinian veli: „Oni lyudi, ki sze nad drugimi fantit ochedu, szvitlo kazsu, da szu dicza nezagaslyivoga pakla; ar volyu Ocza oni neszrichni szpunyuju, ki va nyem prez koncza muku terpu.“

Na dan tretoga Maja.

Naidenye szvetoga Krizsa.

Denasz szveta Mati Czrikva szveti naidenye onoga Krizsa, na kom je nas Szpaszitely i Odkupitely Jezus Krisztus za nase Odkuplenye terpil, i umerl, i koga je krez szvoju szmert poszvetil. Ovo szeje tako zgodalo: Helena szveta Mati Konstantina Czeszara, ki sze veliki jimenuje, pokidob je Kerschanka bila, je i szvojega Szina na szpoznanye, i valovanye prave vere Jezusa otila dopelyat. Konstantin je nemer poszluhsal upominanye szvoje Matere, ali

vindar je szvoje ubrachanye k pravoi veri od csasza, do csasza odvlacsil. On je szuproti Makszencziusu moral vojevat, ki sze je v Rimi za Czeszara dal razglaszit. Kada je z Franczoszkoga va Talianszko zszvojum voiszkum isal, ter je szpoznal, da je nyigov sereg manyi, i mlahaviji, neg Makszencziusa, onda szeje k Bogu Kerschanov ubernul, od koga muje nyigova pobozsna Mati tuliko govorila, i nyega ponizno na pomoch zazival. Vreda nato je zi szum szvojum voiszkum u belom podnevi na Nebi szvital Krizs zagledal, zovim napiszkom: „Va ovom zlamenyu oches ubladati.“ Onu noch nato szeje nyemu Jezus ztim iztim zlamenyem izkazal, i nyemu zapovidal, da szpodoban Krizs da nacsinyit, i ovoga da pred szobum, kut zasztavu va boji da noszit. Konstantin je ovu zapovid zveszelyem szpunil, ter szije jos polag toga jedan mali Krizs dal nacsinit, i ovoga na szvoi klabuk dal pocsverszti. Ovako oboruzsjen je va Talianszko dosal, i ubladal je tri Vezire Makszencziusa, onda pak i nyega szamoga; ter dicsno v Rim nuter isal. Pokidob je ovo lipo ubladanye neg szamo krez kriposzt Boga Kerschanszkoga, i krez nyigov szveti Krizs zadobil; ko je velyen Rimszkoga Orla zi zasztavov dal doli znet, i na meszto nyega zlamenye szvetoga Krizsa posztaviti; i velyen tu zapovid van dal, da odszidob nijedan zlocsinitely neszmi krizsevan posztat; szim szvojim podanom je dal szloboschinu Kerschanszku veru nasze zet, templne bolvanov je dal porusit, Kerschanszke Czrikve gradit, i on szam szeje dal pokersztit. Nyigovo szercze je goruchu zselyu jimalo, pravi szveti Krizs Krisztusa najt, i postovat. Szveta Helena Czeszaricza je tu iztu zselyu jimala, i od Boga va sznu upomenuta posztala, da va Jeruzalem ide, i da ta szveti Krizs jische. Ona je tamo odputovala, i szakojacski sze trudila ono meszto najti, kamo szuga tverdokorni Zsidovi zakopali. Ovi szu na nadahnenya vrazsje szveti Krizs Jezusa, zonimi dvinu krizsi dvi razbojnikov ne daleko od Groba Krisztusevoga va jednu jamu hitili, i zkamenyem, ter zblatom zahitali. Ali kada szu upamet zeli, da nogi Kerschani tamo hodu szvoju pobozsnoszt odversavati; ku szu z Boga pozablyeni zsidovi poganom ta nauk dali, da na onom meszti kip bogicze Venusz posztavu, da Kerschane

krezato od onoga meszta odvernu; kut szeje i sztalo. Ovako szeje szpominanye na szveti Krizs zlisalo. Szveta Czeszaricza Helena je nike zsidove zpinezi zadobila, da szu nyoi povidali, csa szu od szvoji Otacz csuli, kadi, na kom meszti je Jezus krizsevan, i pokopan posztal. Zato je nai naiper zapovidala kip bogicze Venusz porusit, onda kamenye, i zemlyu zonoga meszta szpravit, i tako diboko kopat, doklye szu Grob Krisztusa nasli, ne daleko od nyega szu nasli napiszak, koga je Pilatus dal napiszat, onda szu nasli tri jednake krizse, i zato niszu mogli ziznat, ki je pravi szveti Krizs Krisztusa. Szveti Makarius onoga csasza Biskup Jeruzalemszki, je na nadahnenye Bozsje szvitoval, da zovimi trimi krizsi jednu betezsnu personu dotaknu; ar nist ni va tom dvojil, da che Goszpodin Bog na szpoznanye dat krez csudo, ki je pravi szveti Krizs Krisztusa. Ucsinili szu polag ovoga tolnacsa, ter doneszli jednu betezsnu personu. Dotaknenye zdvimi pervimi krizsi ni nikarkove kriposzti jimalo; ali zcsim szu sze betezsne ztretim Krizsom dotaknuli, velyen je zdrava i veszela pred Czeszariczom, i pred szim lyucztvom gori sze sztala, i Boga hvalila. Jos szu dva mertvacze tamo doneszli, i zcsim szu szveti Krizs na nye polozsili, szu sze gori sztali. Kad vech nist ni bilo dvojit va tom, da je ovo pravi szveti Krizs, ko sze nemore popiszat, kako veliko veszelye je bilo oszebuino pri Czeszariczi i pri szi Kerschani, i kako szu ov szveti Krizs dicsili. Szveta Helena je na onom meszti, kadi szu szv. Krizs nasli, lipu Czrikvu zgradit, i poloviczu szvetoga Krizsa va zlato i szrebro posztavnoga va tu Czrikvu polozsit, drugu poloviczu je poszlala Szinu szvojemu, ki je ravnotako ovu poloviczu va jednu Czrikvu dal posztavit. Od ovoga csasza szeje postovanye szvetoga Krizsa po szem szvitu raszsirilo. Va sze orszage szu male treschicze od ovoga szvetoga Krizsa raziszlali. Szveti Czirillus, ki je dvaiszet let za szvetim Makariusom Biskup Jeruzalemszki bil, szvidocsi, da szu va szi deli szvita male kusziche od szvetoga Krizsa proszili; i akoprem szu nogo kuszichev od nyega kraj rizali, vindar ni manyi nasztal, nego csudnovito szenek jednak osztal, kut je on szam vidil, i szkuszil. Ovo izto pise i szveti Paulinus. Zato krivoverczi nimadu uzroka sze szumlyit, da szveta Mati Czrikva pri razdilenyu ovi kuszichev szvetoga Krizsa, kanyuje, ter szvit szlipi.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveta Czeszaricza Helena je zvelikim trudom, i szkerblyum szveti Krizs Jezusa Krisztusa jiszkala, i ni pervo mirovala, doklega ni na szvoje naiveche batrenye nasla. Nogi Szveczi szu krizs, i muku jiszkali, i od Boga szi proszili. Toga od tebe nechu proszit. Ali stimas, da je prevech, ako proszim, da naimanye on krizs, koga ti je Goszpodin Bog na tvoje szpaszenye navalil, dobrovolyno noszis? Krisztus szam ovo potribuje: „Ki szvojega krizsa nasze ne zame, i mene nenaszleduje, ta mene ni vridan.“ veli Jezus. Na drugom meszti, kut szveti Luka szvidocsi, zopet szim veli: „Ki mene oche naszledovat, ta neka szamoga szebe zataji, szvoi krizs neka nasze szame, i tako me neka naszleduje.“ Krizs, koga nam je Jezus navalil, moramo noszit, ako ochemo Krisztusa va Nebo naszledovat. Va nosnyi ovoga krizsa, moramo Jezusa naimanye va tom neszledovat, da ga szterplyeno noszimo. Ar csa nam haszni akoga noszimo, ali neszterplyeno, ali zato csa moramo? Szveto Piszmo veli: „Ki je neszterplyen, ta che skodu chutit.“ Ar polag toga da onu haszan, ku bi bil mogal jimat, krez neszterplyenoszt pogubi, jos i kastige sze jima bojat. Csa je ada potribno csinit? Naszleduj nauk Thomasa Kempisa: „Zami tvoi krizs, ter naszleduj Kzisztusa ko ches va vekovecsni zsitak dojti. Jezus je pred tobum isal, ter je szvoi Krizs szterplyeno noszil. Za te je na Krizsu umerl, da i ti tvoi krizs noszis, ter da szi zselyis na krizsu umrit.“ Dabi ti Jezus szam jedan kuszich od onoga Krizsa, na kom je umerl, i koga je szveta Helena nasla, podilil, za kako szrichnoga bi sze ti prestimaval? Ali za csuda szi szrichnii, ako od Boga poszlan krizs szterplyeno noszis, neg dabi vasz Krizs Jezusa Krisztusa dosztal. Da sze zvelicsis, ni doszt, nit ni potribno, da szveti Krizs Jezusa, ali jedan kuszich od nyega jimas; ali potribno je, da tvoi krizs noszis, i Jezusa szterplyeno naszledujes.

II.

Zsidovi, pogani, i krivoverczi szveti Krizs Jezusa oduravaju; pravi Kerschani ali nyega viszoko postuju, i dicsu. Katholiki szvetoga Krizsa ne zmalyaju, nego onoga, ki je na nyem viszil, Jezusa Krisztusa; ar on ni szamo cslovik, neg je i pravi Bog, komu szamomu szlisi molitva. Szveti Krizs zabog onoga postuju, ki je na nyem umerl. Po sztarom zakoni sze zi zlamenyem szvetoga Krizsa krizsat, je zlamenye dike, ku mi szvetomu Krizsu Krisztusa, i nyemu szamomu izkazsujemo. Neka zanemermetat, i zaosztavit ovoga zlamenya dike Krisztusa, kut csinu nepretelyi, i oduritelyi Krizsa Krisztusevoga, ki konacz je, polag ricsi szvetoga Apostola, nyihovo szkvarenye. Prekrizsi sze jutro, i vecser, pred molitvum, i po molitvi, i va drugi prilika, ali zi szum pobozsnoschum, i zi szpominanyem na krizsevanoga Jezusa. Szveti Czirillus Jeruzalemszki veli: „Neka sze szramovat zbog Krizsa Krisztusevoga. Ako sze ki szranya, to je, ako sze ki szramuje, ko ti zazlamenuj tvoje cselo zi zlamenyem szvetoga Krizsa, da vragi pri ovom pogledu z sztrahom, i derhtanyem pobignu. Nacsini ovo zlamenye pri jili, i pili, pri hodi, i szidi, pri sztanyu, i govoru, zricsum pri szakom poszlu.“

Na dan csetertoga Maja.

Szveta Monika Dovicza.

Szveta Monika dvoidupna Mati onoga velikoga Naucsitelya Czrikve Augusztina, ar ona je nyega pervics zavi szvit, drugics za Nebo rodila, je va Afriki navi szvit dosla. Nye sztarji szu bili kerschanszki, i bogati hizsniki, ki szu nyu va sztrahu Bozsjem posteno odhranili. Od ditinsztva szvoga je molitvu lyubila. Kada je od szvoje Matere csula, da je lipo, i Bogu drago dugovanye, ako sze cslovik ublada, ter szvoi szany prekine, i ako jedan csasz nochi na

molitvu uberne, je velyen zacsela sze po nochi sztajat, i jedan csasz molit. Ali i kubogim je bila milosztivna. Va nebeszii oprave nigdar ni veszelya jimala, ali vindar szeje zposzluhsnoszti polag sztalisa szvojega upravlyala. Va szi szvoji ricsa, i csini je postenye, i krotkochu obderzsavala. Kada je doraszla, szije zselyila va csisztochi zsivit; ali kada szu nye sztarji otili, da sze oda, ko je nyim, i va tom poszluhsna bila. Va histvi je tako zsivila, da je bila pelda szim hizsnikom. Patriczius, ovoje bilo jime nye muzsa, je nyu szakojacski trapil, i turobil; ar je bil necsisztochi, i drugim zlocham podlozsan. Monika sze zato pred drugimi nigdar ni tuzsila, neg je zsnyim lyubezlyivo, i krotko zahajala, ni nyemu nyigove zloche ocsimetala. Kada je on va jadu, i szerditoszti pszoval, nimu ni ricsi odgovorala, neg je csekala, dokle muje jad prosal; onda muje zkerschanszkum krotkochum nyigove grihske pred ocsi posztavlyala, ona je za nyega molila, dabi mu Goszpodin Bog miloschu pokore dal, i nyega tako daleko doprimila, da szeje poboisal, i dosztoino zsivil. Szuszedszke zsene, ke szu nagloga Patricziusa poznale, szusze vechkrat csudile, da szvoje zsene Monike jos nijednucs ni tepal, szuval, ali drugacse zi snyum zlo zahajal, kut szeje nyim od nyihovi muzsi vechkrat sztalo. Monika je nyim uzrok pokazala, i nye ucsila, kako i one moradu szvojim muzsem uligat, zsnyimi lyubezlyivo, i krotko zahajat, nyim ne odgovorat, kada szu szerditi, nego szterplyeno, i tiho nyihove grihske podnasat. Ali kut je Monika zszvojim muzsem lyubezlyivo zahajala, tako i pri szvojoi druzsini ni terpila nemira, i vade, jos manye kakovu zlochu. Troje dicze je va histvi porodila, dva Szine, i jednu kcher. Naivecha nye szkerb je bila, ove po kerschanszku odhranit. Ali nye pervorojeni je bil tverdokoran, naimre Augusztinus, oszebuino po szmerti nyigovoga Ocza; ar on je zacsel proszto, i nistvridno zsivit, ni poszluhsal na upominanye, na prosnyu, nit grozsnyu Matere; i tako daleko je dosal, da je va krivoversztvo Manikeusov zapal.

Szveta Monika je szvoje dovicstvo polag nauka szvetoga Paula uredila. Ona je bila dareslyiva szuproti ubogi, szaki dan je k szvetoi Masi isla, Rics Bozsju je rado poszluhsala, ni csasza znistvridnim razgovorom, ali zi szimo

tamo bizsanyem rasztrosila, nego zstenyem dobri duhovni knig, zmolitvum, i delom. Od szviczke radoszti nist ni tila csut, jos manye od nebeszie va opravi, ali va drugom ponasanyu. Szamotu je lyubila, ter je lipo tiho zadovolyno zsivila. Ona je dan, i noch molila noge szuze tocsech za szvojega szina Augusztina, dabi sze ubernul, i druge, oszebuino Duhovne je proszila, da molu za nyega. Kada je jednucs i jednoga Biskupa zato proszila, je ov nyoi rekal: „Poi, ter budi ubatrena. Szin, ki je Mater szvoju tuliko szuz sztal, sze nemore pogubit.“ Krezavo je bila malo ubatrena, ali jos vech krez jedno izkazanye, va kom je Goszpodin Bog nyoi nazvisztil, da che sze nye Szin ubernut, i poboisat. Medtim toga nye Szin Augusztin ni otil duglye va varosi Karthago kadi szeje skole ucsil, osztat, neg bi bil rad v Rim pojt. Monikaje nyemu ovo branila, ali Augusztin je va otajnom prosal, kada je ona va Czrikvi bila. Kumaj je v Rim dosal, je jako ubetezsal. Da onda ni umerl, i da ni va szvoji grihi sze na veke szkvaril, toje, kut on szam szvidocsi, neg molitvi szvoje Matere jimal zahvalit. Zcsim je ona dovidila, kadi je nye szin, ko szije velyen csverszto naiperzela za nyim pojt, da mu bude mogla dvorit. Kada je po velikom pogibelyi na morji Mailand dosla, je nyega onde naszla; ar z Rima je tamo pozvan posztal, da skole ucsi. Zveszelyem je upamet zela, da je Augusztin krez razgovore z szvetim Ambroziusem jur drugacsi nasztal. Monika szama je k szvetomu Biskupu isla, i nyega proszila, da ne miruje, dokle sze nye Szin csiszto ne poboisa. Dobrotivni Bog je uszlisil molitvu ove szvete Dovicze. Augusztin je krivu veru osztavil, ter szeje va trideszetom leti krez szvetoga Ambroziusa dal ukersztit. Zjisztinum sze more rech, da je ovo preubernenye Augusztina bil szad szuz, i molitve szvete Monike. Veliko veszelye, i batrenye, ko je ona va tom jimala sze laglye more miszlit, neg popiszat. Po tom je zszvojim szinom zopet va Afriku naizad putovala, ali zcsim je va Osztiu Tiberinu varos dosla, je zemlyiczu dosztala. Zpocsetka niszu ni miszlili, da je beteg pogibelyan. Szveti Augusztin szam povida, kako lip razgovor je ona znyim va szvojem betegu jimala. „Moi szinak je rekla, csa mene utiszka, na ovom szvitu vech nimam veszelya. Moje jedino, zacs szam

szi zselyila duglye zsivit, je bilo, da pred mojum szmertjum vidit budem mogla, da szi Katholicsanszki Kerschenik nasztal. Goszpodin Bog mi je vech dal, neg szam szi zselyila; ar vidim, da zanemermetajuch szviczke szriche nyemu gorlyivo szluzsis. Csa szada duglye na szvitu jimam csiniti? Nye beteg je sze vechi nasztajal, i deveti dan je k Nebu zdihavajucha Monika szvoju Duhsuz lipimi kriposchami nakincsenu va Ruke szvojega Sztvoritelya va pedeszet seszttom leti zrucsila. Csa je pred szvojum szmertjum od szvoji Szinov zselyila, to nam szveti Augusztin zovimi ricsami popisuje: „Moje telo tamo polozsite, kamo budete otili. Zato sze nekate szkerbit. Neg to jedino vasz proszim, da pri Oltari Goszpodinovom sze zmene szpomenete, bar kadi budete.“ Szveti Augusztin i to popisuje, kako szu szveto Telo szvete nyigove Matere polozsili, i pervo Aldov szvete Mase zanyu odversili. Ovoje ocsitno pokazanye, da szu jur onda va Purgatorium verovali, szvetu Masu odversavali, i da szu za mertve molili, kut mi Katholiki dan denasnyi csinimo.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Zsitak szvete Monike szim na nauk, i naszledovanye szluzsit more. Va nye prosztom divojacskom sztalisu je posteno, i krotko zsivila, molitvu je lyubila, veliku miloszerdnoszt je jimala zubogimi, ni jimala veszelya va oholiji, i nebeszii oprave, prik volye, i viszti szvoji sztarji sze ni odala, nego zposzluhsnoszti, a ne zbog telovnoga pozselenya. Va ovom nyu oszebuino persone prosztoga szlobodnoga sztalisa neka naszleduju. Va nye hizsnom sztalisu je bila mirna, krotka i szterplyena. Ona je sze zbantovanye muzsa mirno, i szterplyeno podnasala. Ona je krez lipo upominanye, i krez molitvu szvojega Muzsa na pravi put pelyala; na szvoju diczu je szkerb noszila, da sze po kerschanszku odhraniju. Hizsniki sze zovoga neka ucsu, csa jimaju csinit va szvojem sztalisu, oszebuino, ako jedan od drugoga jimaju terpiti. Va nye dovicstvi, kut szi csul, je polag nauka szvetoga Apostola zsivila. Ona je lyubila

szamotu, ni jiszkala szviczkoga veszelya, szu nebesziu va opravi je zanemermetala. O dabi szi, ki szu va dovicskom sztalisu ovu peldu naszledovali, i szvoi zsitak po nyoi redili. Ar za jisztinu, ako je ki i po szmerti szvojega hizsnoga druga, lyubitely nebeszie, oholie, szviczkoga veszelya; ako je i potlye len na dobro delo, ako i potlyen nistvridne razgovore, ter bizsanye zjedne hizse va drugu lyubi ako je len na molitvu, i na poszluhsanye Ricsi Bozsje, ako bi rad neg va naszladnoszti zsivit; ko moram rech, da ovo ni zsitak, va kom takov cslovik szvoje zvelicsenye najt more. Szveti Paval Apostol veli: „Ako ka dovicza diczu ali nuke jima, ona sze pervo neka naucsi szvoju laschu hizsu uredit, i ladat, i sztarjim jednako navrachat; ar ovoje Bogu povolyno. Ka je ali prava Dovicza, i zapuschana, ona neka szvoje ufanye va Boga posztavi, ter neka dan, i noch moli; ar ona, ka va naszladnoszti zsivi, je zsiva mertva."

II.

Szveta Monika je jimala csemernoga Muzsa, i nistvridnoga szina. Ali sze dvaje na poboisanye zsitka ubernula. Ali kako, i zcsim? Ne krez vadu, i deganye, ne krez ocsimetanye, i ukrivlyanye, ne krez pszoszt, i proklynyanye; nego krez szterplyenoszt, krez lyubezlyivo upominanye, ter krez molitvu. O! dabi szi hizsniki, i sztarji ovako csinili, ki zle hizsne druge, i zlu diczu jimaju! Krez pszoszt, i vadu sze nechedu poboisat. Ako je muzs va jadi, ali je upit, ali drugacse zle volye; onda neka drugi hizsni drug popuszti, neka mucsi, neka cseka na ugodan csasz, va kom mu more nyigove grihske pred ocsi posztaviti, i nyega uputit. Krez naizad odgovaranye, i proklyinyanye neg ulye va ogany lyivamo, ter grihe poveksavamo. Csa Sztarje utiszka, ko neka znaju, da nyim nigdar ni dopuschano diczi zlo zselyit, ali nye zaklinyat; ako szu dicza kako zla, i nenaredna. Sztarji szu nogoputi krivi grihov, ke dicza potlye, oszebuino krez pszoszt ucsinu, ar to szakidan moremo vidit, da sze dicza od szvoji sztarji pszovat ucsu, ter sze potlye kpszoszti preucsu, da tako pszuju, kut nyihovi sztarji. Do che pak za tulike grihe

dicze va pszoszti morat odgovarat, neg sztarji, od ki szusze tu pszoszt naucsili? Ja znam zcsim sze zgovaraju Sztarji zbog ovoga, ali nato chu nyim drugda odgovorit; szada nyim neg tuliko velim: Sztarjim nigdar ni dopuschano pszovat; Goszpodin Bog to prepovida. Kulikoputi oni nad diczum pszuju, neka je uzrok, ki je, tulikoputi csinu szuprot zapovidi Bozsje. Oni grihsu, i nasztanu uzrok, da i nyihova dicza grihsu. Pszoszt ni dopuschana, da sze dicza boju, ali da sze poboisadu. Szveta Monika je drugacse csinila, i krezato je zadobila, csa szije zselyila. Kadi je ali ki otacz, ali ka Mati, ka je krez pszoszt szvoje dite dobro, i pobozsno nacsinila? Dabi diczu krez pszoszt poboisat, i va uredbu szpravit mogli, ko vindar pszoszt ni nigdar dopuschana. Goszpodin Bog je pszoszt prepovidal, to je doszt. Szveti Paval veli: „odhraniteje va nauku, i sztrahu Bozsjem.“ Sztrah Bozsji ne dopuscha pszoszti.

Na dan petoga Maja.

Szveti Pius peti Rimszki Papa.

Szveti Pius ovoga Jimena peti Rimszki Papa szeje va leti tiszuch pet sztov csetertom va Bosco jednom varosichi va Mailenderszkom od zemanszki, ali krez neszriche usziromahseni Sztarji rodil. Va szvetom Kersztu je Jime Mihovily prijel, kuto na zlamenye, da che sze potlye za diku Bozsju, i za szvetu Czrikvu gorlyivo zimati, i proti krivoverczev branit. Jur va ditinsztvi je kazal veliko veszelye na ucsnyu, i za Duhovni sztalis. Goszpodin Bog je tako uredil, da szu Bosco dva Duhovni z Klostra szvetoga Dominikusa dosli, ovim je szvoju zselyu ocsitoval. Ovi dva Duhovni szu csa oszebuinoga va mladom Mihovilyi upamet zeli, zato szuga szobum zeli va Kloster, va kom szeje zacsel ucsit, i potlye je ublicsen posztal. Po szvojem prisziganyu va szveti sztalis, szeje tako marlyivo ucsil visje nauke; da je na vredi on szam naucsitely nasztal; i ovu csaszt je na veliko veszelye, i haszan szvoi skolarov obver-

saval. Ovako je vech let i Prodikacs bil, vech let je bil i Poglavar vreda va jednom vreda va drugom Klostri. Ar on je pelda bil va ricsa, i csini szim szvojim Klosterszkim tovarusem. Med tim szeje nyigov glasz nyigove kriposzti, i mudroszti szagdir raszsiril; zato szuga za Inquisitora, to je za virosztovnika prave vere posztavili. Va ovoi csaszti je na veliku haszan szvetoi Czrikvi bil. Nogi varosi, i Orszagi nyigovomu virosztovanyu jimadu zahvalit, da szusze od krive vere zcsisztili, ali od nye ucsuvali. On sze ni sztrahsil grozsnye, zaszidanya krivoverczev, nijednoga pogibelya szmerti; szagdir je szeguran bil, kadi je potribno bilo szvetu veru branit. Noge knige krivoverczev, ke szu med Katholike raszsirene bile, je dal szkupa pobrat, ter na ocsitnoi placzi popalit. Va szvoji Prodika je Katholike na sztalnoszt va szvetoi veri upomenyival, a krivovercze na povrachanye kpravoi veri, on je nyihove krive nauke tako szvitlo raszlozsit znal, da mu niszu znali naizad odgovorit. Zbog ovi nyigovi trudov va branenyu szvete vere, je nyega cseterti Paval Rimszki Papa za Biskupa poszvetil, i za Kardinala posztavil. Dugo szeje kratil ovu csaszt na sze zeti, ali moral je bit poszluhsan. Kut Biskup je szu szvoju Biskupiu pojiszkal, szagdir je prodikoval, zle zakone zatiral, i szvoje ovcsicze na dober put pelyal.

Po szmerti Piusa csetertoga Rimszkoga Pape, szu Mihovilya krez nadahnenye Bozsje za nyigovoga Naszlednika odibrali. Navo odibranye szeje presztrahsil, i szuze tocsil. Ali kada je volyu Bozsju szpoznal, szeje podal, ter je Jime Piusa petoga nasze zel. Szvoje ladanye je zacsel zmiloszerdnoschum szuproti ubogi, onda je szvoi laschi dvor uredil, da Kardinalom, Biskupom, i szemu lyucztvu na peldu pobozsnoszti, i sztraha Bozsjega szluzsil bude. Noge harte nebi doszta bile, na zbrajanye szega csa je szveti Pius na haszan szvete Czrikve, na poveksavanye szvete vere, na zatiranye krivoversztva, na poboisanye zsitka Kerschanszkoga sze ucsinil. Uredbu zsitka Duhovni je oszebuino popravil, kubogim je bil milosztivan, on je bil jak branitely pravicze. On je szvoje Poszalnike va sze Kerschanszke orszage szlal na branenye prave vere szuproti krivoverczev. Franczoszko, Belgianszko, i Nimsko nyemu oszebuino jimaju hvalit, da sze kriva vera ni dalye

raszsirila. Szveti Red Jezsuitov je oszebuino postoval, ar je vidil, da je ov Red od szvetoga Ignacziusa na branenye szvete vere zaszadjen.

Turszki Czeszar je va onom vrimenu velik sereg szkupa szpravil, da sze Kerschansztvo szkoncsa. Szuproti ovomu je szveti Papa szu szvoju moch szkupa zibral, vasz kincs Czrikveni je nato odredil, i sze Kerschanszke Kralye je upomenul, da to izto csinu. Da ali Goszpodin Bog Kerschanszki sereg ujacsa, je obcsinszke molitve, i Proczeszie odredil, ke je v Rimi szam pelyal, i szprohajal. Ovo izto je odredil, i pri Czrikvi Loretanszkoi. Poszte, i pokore obderzsavat je zapovidal. Goszpodin Bog je ove pobozsnoszti blagoszlovil; ar Kerschani szu ubladali pogana. Na szpominanye ovoga ubladanya je szveti Papa odredil szvetak szveti Ocsenasi, ar je csverszto veroval, da je Divicza Maria od Boga tu miloschu szproszila, da szu Kerschani pogana nepretelya ubladati mogli. Va onoi uri, kada szu Kerschani Turka sztukli, i ubladali, je Goszpodin Bog ovo ubladanye szvetomu Papi nazvisztil; zato je velyen sze csiszto na hvaludavanye Bogu upomenul. Jos jednucs je kanil sereg Kerschanszki szkupa szpravit szuprotu poganszkomu turku, ali nyigov beteg je nyega va tom zusztavil. Ov beteg je prestimaval za poszalnika szvoje szmerti; zato szeje knyoi krez pobozsno prijimanye szveti Szakramentov pripravil. Zadnyi pedeszet dan je va velikoi boleznoszti sztrosil, med kum je ovako zdihaval: „Goszpodine! poveksavaj moju bol, ali poveksavaj i moju szterplyenoszt.“ On szije dal Jacske pokore, i muku Krisztusevu pred szobum stat, i szamoga szebe je krez molitvu, i szveto Piszmo batril, dokle je szvoi szveti zsitak va leti tiszuch pet sztov szedamdeszet drugom dokonyal. Szvetu Czrikvu je krez seszt let, i tri miszecze szveto redil; i ladal. — Ni kriposzti, ka sze nebi va zsitku ovoga Szvecza nahajala. Szaki dan je szvetu Masu obversaval, ali nyu znaivechum pobozsnoschum poszluhsal. Krizsevanoga Jezusa je ditinszki lyubil, sze szvoje molitve je pred kipom Jezusa odversaval. Kada je jednucs Krizs Jezusa po zakoni kusnut kanil, ko szeje krizs naizad potegnul, i nyega krezato od szmerti ucsuval; ar jedan nistvridnyak je ov Krizs zjadom poszipal bil. Na veliki csetertak je dvanaisztim szi-

romahom noge zipiral, i kada je jednucs na nogi jednoga odurnu ranu zagledal, szeje tuliko ubladal, da juje kusnul. Va molitvi je tako gorlyiv bil, da szu szami turki rekli, da sze nyigove molitve vech boju, neg szega Kerschanszkoga serega. Szam szuprot szebi je jako oster bil, tako da jos ni va betegi od ove ostroche ni popusztil. Szaki tajedan je neg trikrat meszno jil, i to neg tako malo, da szu vasz nyigov zsitak za poszt derzsali. Ali kut je szuprot szebi oster bil, tako lyubezlyiv je bil szuprot szvojemu blizsnyemu, oszebuino szuprot betezsni, i sziromahov, ke je szam pojiszkoval, i nyim telovnu, i duhovnu hranu daval. Novopovernute Kerschane je kut Otacz lyubezlyivo prijel. Szuproti szvoji rojakov ni bil jako dopusztlyiv. Kada muje jedan rekal, da na szvoje rojake vech gleda, da nyim va pinezi pomazse, i nye podvizse, je to dal za odgovor: „Goszpodin Bog je mene za Papu posztavil, da za nyigovu Czrikvu szkerbim, a ne za moje telo, i kerv.“ Zbantovanye je od szercza odpuschaval. Szvojim nepretelyom, ugovoritelyom, progonitelyom je lyubav zkazseval. Nijedne zle ricsi ni bilo znyigovi uszt csut. Va szvoji poszli je neutrudlyiv bil. Kada szumu rekli, da zbog szvojega zdravlya ne dela tuliko, je rekal: „Mene Goszpodin Bog vavi sztalis ni posztavil, da zlahka zsivim, nego da sze za haszan moji podlozsni szkerbim. Poglavar Czrikveni sze mora vech zgledat na szvoje duhsnoszpoznanye, neg na szvoje telo.“ Angyelszku csisztochu je neuszkrunyenu obderzsal. Va uri nyigove szmerti szu nogi vidili nyigovu Duhsu va szprohajanyu Angyelov va Nebo pojt, da onde ono veszelye uzsiva, ko je Goszpodin szvojim vernim szlugam pripravil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szi upamet zel, kako je szveti Pius oster bil szuprot szebi, lyubezlyiv szuprot blizsnyemu, i pobozsan szuprot Bogu? Nebi jimal volyu nyega va tom naszledovat? Hugo Kardinal nasz ovako upomenyuje: „Budi szagdar oster szuprot szebi, dobrotivan, i lyubezlyiv k tvojemu blizsnye-

mu, i pobozsan k Bogu.“ Ovo je pravo zlamenye Ucsenikov Krisztusa, medake bi i ti rad zaracsunan bit. Ovi moradu polag pelde szvetoga Piusa va nevolyi szterplyeni, i szuproti szvoji proganitelyov odproszlyivi bit. Kako sztojis va szterplyenoszti? Zacs sze ne terszis va boleznoszti szamoga szebe zbujat, i tvoju bol Bogu aldovat, kut je szveti Pius csinil? Kako zahajas ztvojimi nepretelyi? Ti nemer nyim oprosztis, kut velis; ali csa zlamenuju one grizlyive ricsi, ona neszterplyenoszt one nedosztoine ricsi, ke markada szuproti nyi zgovoris? Szveti Pius toga ni ucsinil, nit nijedan Kerschan toga neszmi csinit. Szveti Krizoszthomus veli: „Ricsi, ke bi blizsnyega zsalosztile, neka daleko od Kerschana budu. Tvojega jezika niszi od Boga zato prijęl, da druge ztvojimi ricsami bantujes; nego da Boga dicsis, i nyemu hvalu davas.“

II.

„Goszpodin Bog je mene za Papu posztavil, da za nyigovu Czrikvu szkerbim, 'a ne za moje meszo, i kerv.“ Ja szam od Boga vavi sztalis posztavan, ne dà zlahka zsivim, nego da sze za szpaszenye moji podlozsni szkerbim.“ Ovako je govoril szveti Pius, i krezato dal razumit, da szenek czily szvojega viszokoga sztalisa pred ocsima jima, i da polag nyega oche zsivit, i terpit. Iti ovako csini zi onim czilyom nakoga szi sztvoren. Ov Czily ni drugi, neg da Bogu szluzsis, i da sze zvelicsis. Miszlis vechkrat navi czily, i konacz? Redis tvoi zsitak polag ovoga czilya? Kako pak dohaja, da szi tako len va szluzsbi Bozsjoi, da tuliko hlepis za zviczkim, da tako malo csasza za zvelicsenye tvoje Duhse hasznujes? Ti krezato kazses, da ali ne verujes, da szi od Boga na tako viszok czily, i konacz sztvoren, ali da nigdar nato ne miszlis. Naimanye od denasnyega dneva to csini, ter szi csverszto naiperzami: Goszpodin Bog meje sztvoril, da Nyemu szluzsim, i da sze zvelicsim, a ne zato da szvitu szluzsim, i da sze za vrimenito szkerbim. Zato ochu mojemu Bogu gorlyivo szluzsiti, i sze ucsinit, da sze nigda zvelicsim. Szveti Krizoszthomus veli: „Kada chemo jednucs zacset Gosz-

podinu Bogu tako gorlyivo szluzsit, kut szmo szvitu szluzsili. Tuliko sze trudit za Nebom, kut szmosze za zemlyu trudili; tuliku marlyivoszt na Kerschanszku kriposzt ubernut, ku szmo grihu, i zlochi marlyivo szluzsili?"

Na dan sesztoga Maja.

Szveti Jivan Damaszczenus Szpovidnik.

Szveta Mati Czrikva szveti denasz szpominanye szvetoga Aposztola Jivana od latinszki vrat; ali pokidob, da che sze od onoga, csaje kovomu Szvetku priliku dalo, va miszeczi Deczemberi va zsitku ovoga Apostola povidati; ko chemo denasz od jednoga drugoga Jivana govorit, komu szvete Knige Mucsenikov to szvidocsansztvo daju, da je va Nauki, i szvetoszti glaszovit bil. Ov pridavak jima Damaszczenus; ar szeje va Damaszkuszi varosi Szirianszkom narodil, ki varos je onda pod oblaschum szaraczenov, toje turkov sztal. Nyigovi Sztarji szu bili zbog nyihove plemenitoszti, i bogatsztva, ali jos vech zbog lyubavi kubogim, i nevolynim szagdir raszglaseni; ar oni szu naivechi del szvoji dohodkov na odkuplenye ulovlyeni, i na hranu ter zderzsanye Pusztinczov va szvetom orszagu, ke szu onda jako proganyali, ubrachali. Med ulovlyeni je bil jedan jako ucsen i mudar Masnik z Kalabrie zjimenom Kozmas, ki je maloga Jivana va Nauki, i pobozsnoszti ucsil. Otacz Jivana je bil Poglavnik va Damaszkusi zoszebuine milosche Firsta, ki je onde ladal, i pogan bil. Po szmerti Ocza je ov First Jivana natu viszoku csaszt podvignul, i nyemu dopusztil, da szmi po nyigovoi Kerschanszkoi veri zsivit. Jivan je ovo szvoje izvisenye na branenye, i haszan Kerschanov ubernul. Va onom csaszu je Leo Izaurikus Czeszar kipe Szveczev, i nyihove postovnike jako proganyal. Jivan je noga Piszma, i knige popiszal, va ki je pokazal, da postovanye kipov nist szuproti vere va szebi ne zaderzsava, nego da je dobro, i hasznovito; i da je krivo, i grihsno szvete Kipe zatirat, i nyihove postovnike proga-

nyati. Krezato szu Katholiki va postovanyu szveti Kipov ujacsani posztali; ali Leo szeje szuproti Jivanu kruto raszerdil. Zato szije naiperzel, da chesze nad Jivanom zfantit. A kako mraznu, Czeszaru nai manye dosztoinu, hinybu szije zmiszlil, i hasznoval. On je naimre krez jednoga csemernyaka va Jime Jivana dal jedno Piszmo napiszat. Va ovom Piszmu je piszal, kut dabi Jivan Czeszara Damaszkus pozval, da dojde zvelikim seregom voiszke, ter da varos Damaszkus zruk Szaraczenov zkine, ztim ubitanyem, da chemu on, naimre Jivan na pomoch bit. Ovo va Jime Jivana piszano Piszmo je Czeszar Leo poszlal k Firstu Szaraczenczkomu va Damaszkusi, pri kom je Jivan, kut szmo tolics upomenuli, va velikoi diki sztal. Kovomu Piszmu je drugo prilozsil zlaschum rukum piszano Piszmo, va kom je Firsta szuprot Jivanu, kut szuprot nezahvalnomu prodainiku razdrazsil. On je ktomu i to pridal, da on ovako spotnoga prodavanya ni otil hasznovat, da z Firstom mir potare; ali da on nist ne dvoji va tom, da che First ovoga prodainika zbog nyigove zloche ostro kastigat. First Szaraczenszki je pri stenyu ovi dvi piszam szkore od jada puknul. Velyen je dal Jivana kszebi dozvat, nyemu sza dvoja Piszma pokazal, i nyega mrazno pszoval, i nyemu prodajanye ocsimetal. Szvetacz je Boga za szvidoka zavival, da on nigdar drugoga Piszma ni Konstantinopol poszlal, odlag onoga, ko postovanye Kipov utiszka; zato je proszil, da dugovanye dobro prejischedu, ar je szvitlo, da je ovo hinyba. Ali szerditi First sze ni maril za szu prosnyu, i ricsi Jivana, neg je zapovidal, da hahar Jivana velyen povezse, da mu desznu ruku odszicse, i da ovu na ocsitnoi placzi na sztrah drugim ubiszi. Ova zapovid bise, na naivechu zsaloszt Kerschanom, velyen szpunyena. Szvetacz je ovu muku, i spot zkerschanszkum szterplyenoschum terpil, ali on je ocsitno i nesztrahslyivo szvoju nekrivicsnoszt ocsitoval. Kada je vecser nasztal, je k Firstu poszlal, i nyega dal proszit, da mu nyigovu desznu odszicsenu ruku, ka je ubisena, naizad posalye, da ju bude mogal pokopat. First, ki je hinybu Czeszara jur szpoznal, je rado privolyil na prosnyu Jivana, ter muje odszicsenu ruku naizad poszlal. Jivan pun ufanya va Boga, i va Diviczu Mariu, je zel szvoju ruku, i va szvoju domachu Kapelu isal, onde

pred kipom Marie na kolena upal, i zglasza ovako molil: „Bozsja Mati, Mati miloszerdnoszti! ti znas, zacs szam moju ruku zgubil; da szam, naimre, diku tvoji, i tvojega predragoga Szina Kipov branil. Uszramoti hinybu, ter potverdi praviczu. Ucsini da ova moja ruka sze zopet na ramen prerasze, da tvoju, i tvojega Szina diku i duglye budem mogal branit; ja je nechu drugacse, neg nato naimre na diku tvoju, i tvojega Szina hasznovat. Pri ovoi molitvi je szvoju odszicsenu ruku k ramenu derzsal, i va lahgag szany zadrimal. Onda muje bilo, kut dabi od Divicze Marie ove ricse csul: Nut tvoja ruka je zopet na szvojem meszti. Poj ter csini, kut szi ubechal.“ Jivan szeje nato razdramil, i vidil, da je nyigova ruka zopet prerasena, tako da nigdor nebi bil veroval, da je bila odszicsena, ako nebi bilo vidit cserlyene obrube, ka je osztala na zlamenye csudnovitoga zvracsenya. Kako veliko veszelye je Szvetacz pri pogledu ovoga csuda jimal, i kako je Bogu, i Diviczi Marii hvalil, szi moremo miszlit. Ovo csudo ni moglo zatajano osztat. First szam, kadaje to docsul, je dal Jivana kszebi dozvat, nyega za oproschenye proszil, i nyemu zopet nyigovu miloschu ponudil. Ali Jivan ni druge milosche proszil, neg da nyega od szluzsbe odpuszti, da bude nyigov zsitak ali va Klostri, ali va szamoti dokonyat mogal. Kada je ovu dopuszt dobil, je sze szvoje Jimanye med uboge razdilil, i va Kloster Szabasz jisal, i onde va duhovnoi poszluhsnoszti, i va szpunyevanyu nai odurniega dela nogo csasza zsivil. Ali Divicza Maria szeje Poglavniku Klostra izkazala, i nyemu zapovidala, da Jivana posalye na branenye prave vere. Duhovni je ovu zapovid Jivanu pokazal, i szluga Bozsji je zopet zacsel nepretelye dike Bozsje uszramotit, Jisztinu szvete vere glaszit, i noge Knige na nauk Katholikov piszat. Patriarka Jeruzalemszki je nyega okolo leta szedam sztov pedeszetoga za Masnika poszvetil. Na zadnye od nogoga pokorenya, i nogoga drugoga Duhovnoga dela vasz premlahaven je ubetezsal, i pun zaszluhskov zovoga szvita, va velikoi sztaroszti va vekovecsnu diku prikprosal.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Jivan je diku szveti Kipov branil. Szvete Kipe mi ne molimo, neg je postujemo zbog oni Szvetacz, ke preobrazuju. Ove Kipe va Czrikva, va hizsa, i na drugi meszti posztavlyamo, zbog one noge haszni, ku uzrokuju. Ar kut szveti Thomas veli: oni nam szluzsu pervics na nauk va veri, i kriposzti. Drugics oni nam napamet donasaju ona csa je Jezus, i csa szu nyigovi Szveczi csinili. Tretics oni nasz na pobozsnoszt zbujaju, na kriposzt, i na naszledovanye Krisztusa, i Szveczev. Zato je szveti Jivan dobro csinil, da szeje onim szuprotposztavil, ki szu Kipe szkoncsavali. Zato i oni dobro csinu, ki je va hizsa, va molitveni Kniga, ali na drugi meszti derzsu. Csa chemo ali od oni rech, ki na meszto szveti Kipov szakojacske neszramne, szpacsne kipe nacsinyadu, kupuju prodavadu, va szvoji hizsa, ali va szvoji molitveni kniga derzsu? Ki po kerschanszki miszli, i szudi, nemore rech drugoga, neg da takovi lyudi jako grihsu, zbog one velike skode, ka ztoga van izhaja. Jedna neszramna rics, jedna neszramna jacska sztov grihsni misleny, i zli csinyen za szobum doneszu; i jedan neszramni kip, i jedan pogled na nyega, kuliko szpacsenye, i kulik grih more uzrokovat. Do to more tajat? Szveti Gregorius pise: „Csa jedne knige pri onom, ki je ste moru uzrokovat, to uzrokuje kip onomu, ki ga pogleda. Ar va ovom i priproszti vidu, va csem ga naszledovat moru. Oni ki nijedne szlove ne poznaju, oni va kipi stu. Necsisztochu ucsimo, kada ju na kipi kazsemo. Szvetonius jedan poganszki Piszacz povida, da je necsiszti Czeszar Tiberius sze hizse szvojega Palascha dal zneszramnimi kipi naubisat; da szaki ki je knyemu dosal, na necsisztochu razdrazsen posztane, va koi szeje on szam kut szvinya valyal. I zali duh to csini, kada noge nato goni, da neszramne kipe gledaju. I do che one grihe zbrojit, ki zpogleda takovi kipov dohajadu, kuliko dragi Duhsicz szeje krezato szkvarilo? Poganszki Preposztavni szu takove zapovidi van dali, da sze takovi kipi neszmu terpit, da sze

zlocha necsisztoche ne raszsiruje. Arisztoteles poganszki mudroznanacz pise: „Va jednom varosi sze neszramni razgovori neszmu terpit; ar zi szloboschene necsiszti ricsi, van dohaja szloboschina necsisztoga zsitka. Ali ako necsiszte razgovore prepovidamo, ko je szvitlo, da i neszramne kipe prepovimo. Zato Preposztavnoszt neka szkerb noszi, da sze va varosi nijedan neszramni kip ne terpi.“ Nut szlipi pogani szu szpoznali, da neszramni kip priliku daje na grih, i na zlochu. Ochemo mi Kerschani jos vech szlipi bit, neg szu bili pogani? Szveti Augusztin povida od jednoga mladencza, da je krez pogled jednoga neszramnoga kipa na nai odurniji grih napelyan posztal. O da bisze ovo pri nogi drugi nigdar nebi sztalo. Kut szusze Szveczi Bozsji terszili szvete Kipe raszsirovat; tako szusze terszili neszramne zatirat. Na meszto drugi Szveczev poszluhsajmo, csaje szveti Karolus Borromäeus va szvojoi Biskupii uredil: „Jedan hizsni otacz neka va szvojem sztanu sze kraj szpravi, csabi va nyem nedosztoinoga bilo. Mrazne neszramne kipe neka popali.“ Nut on je zapovidal ove kipe popalit; ar je stimal, da je bolye, ako sze ovi kipi krez ogany szkoncsadu, neg dabi sze zdragum Kervlyum Jezusa odkuplyene Duhse pri pogledu ovi kipov na grih napelyalye, i krez grihe va vekovecsni ogany dosle:

II.

Szveti Jivan je szvoju krivicsno odszicsenu ruku csudnovito od Boga naizad dosztal; ar je nyu na branenye szveti Kipov hasznoval. Ovako je Goszpodin Bog na ovom szvitu dobro hasznovanye ruke szvojemu vernomu szlugi naplatil. Kakove plache sze nadiju na ovom szvitu, i na drugom oni, ki szvoje ruke na nacsinyanye szpacsni kipov hasznuju; kut i oni, ki ovakove kipe prodaju, i kupuju, ki je va szvoji hizsa, ali va kniga derzsu zpogibelyom laschega, ali lyuczkoga szpassenya? Nist ne haszni nyihovo szpricsanye; ar ovo pred Bogom nist neche valyat. Nogi veli: ja kipa ne nacsinyam, da sze drugi va nyen szpacsi, neg da szi csa zaszluzsim. O! grihsna zaszluzsba, ka tebi, i drugim na szkvarenye szluzsi. Ali che morebit do rech: szpametan cslovik sze neche szpacsit. Ali do je ta szpa-

metan cslovik? Je morebit on, od koga szveti Czíprian veli: „Vrag vech ne bantuje oni zszvojim szkusavanyem, od ki zna da szu jur nyigovi.“ Joj tebi, ako ti med takove szlisis. Nogi veli, nemer ja ovi neszramni kipov ne kazsem, ja nye pri szebi va otajnom derzsim, da sze va nyi nigdor nebude szpacsil. Ali mores znat, va kakove ruke chedu jos dojt, i kuliko griha chedu moch uzrokovat? A do che pred Bogom za te grihe odgovarat? Ni szpametnie sze ovo od szebe odvernut? Je szveti Karolus Borromäeus krivo csinil, kada je zapovidal sze neszramne kipe popalit, da sze prilika griha zatare? „Nemore sze cslovik doszt csuvat, kadi je vekovecsnoszt va pogibelyi“ veli szveti Bernard.

Na dan szedmoga Maja.

Szveti Staniszlaus Biskup, i Mucsenik.

Krakava va Polyszkom je narodni varos szvetoga Staniszlausa. Nyigovi Sztarji szu bili tako bogati, kut pobozsni. Trideszet let szu prez dicze va histvi zsivili, po dugoi molitvi szu tako dragolyubnoga Szina dosztali, ki je velyen va pervi leti zlamenya nyigove buduche szvetoszti dal. Nekrivicsnoszt je znyigovoga licza szyitila. Molitvu je zverhu sze szviczke radoszti lyubil, i kuto zmaterinszkim mlikom je miloszerdnoszt kubogim szasznul. Pocsetak nyigove ucsnye je dosztal va narodnom varosi, ali szvoi nauk je Parizi dokonyal. Kada je zopet va szvoju domovinu naizad dosal, szu nyigovi sztarji mertvi bili; i pokidob szije naiperzel va Klostri Bogu szluzsit, je szvoje Jimanye med uboge razdilil. Lambert szveti Biskup Krakavszki, kada je mudroszt nyigovu szpoznal, i vidil, kakovu haszan che Duhovnoszt, i szveta Mati Czrikva od nyega jimat, je nyemu csaszt Kanonika ponudil. Va ovoi csaszti szeje tako lipo, i szveto ponasal, da szuga po szmerti Lamberta za Biskupa odibrali. Neg zvelikim nagovaranyem, i prosnyum szuga nato prignut mogli, da je ovu viszoku csaszt nasze zel, Biskupiu je nai lipse, i bolye redil. Sze Fare je pojiszkal, i szu szvoju marlyivoszt je nato ubernul, da je szvojim ovcsi-

czam na Duhsi, i na telu mogal na pomoch bit. Szakomu je to znano bilo, da Biskup Krakavszki nima za sze dohodkov, neg szamo za sziromahe. Betezsne pojiszkat, i nyim pomagat, je nyigovo szakidanye bilo. On csasz ki muje priktoga osztal, ni ubernul na raszveszelenye, neg na molitvu. Polag toga je szvoje telo ostroval. Prates pokore nigdar ni szlikal, szkoro szakidan szeje posztil, zjednum ricsum, takoje zsivil, da szu nyega va szem Polyszkom szvetoga Biskupa jimenovali. — Onda je va Polyszkom ladal Boleszlaus drugi koga szu zbog nyigove nemilosztivnoszti, i necsisztoga zsitka szi oduravali. Nigdor sze ni szegural Kralya zbog nyigovoga grihsnoga zsitka upomenut. Neg Staniszlaus je nyemu zi szim postovanyem nyigov szpacsni zsitak pred ocsi posztavil, i nyega zszuznimi ocsima na poboisanye zsitka upomenul. Kraly je nemer ubechal poboisanye, ali zsivil je tako, kut i pervo. Med drugim je jednomu zemanu nyigovu zsenu ukral, i nyu na grih preszilil, tako da szeje nato vasz zemanszki *sztalis* prik toga raszerdil. Staniszlaus je i po drugi put Kralyu isal, i knyemu kut nigda szveti Jivan Kersztitely, k szerczu govoril, i nyemu razslozil, da mu ni szlobodno zlyuczkum zsenum zsivit. Boleszlaus szeje nato raszerdil, nyemu herbat ubernul, i szije naiperzel ovoga neugodnoga Prodikacsa zvrata szpravit. Szveti Biskup je od jednoga zemana, ki szeje Peter zval, jedno jimanye za szvoju Czrikvu kupil, i zplatil. Ovu kup je Kraly potverdil, i Czrikva je ovo jimanye tri leta mirno uzsivala. Kraly je jerbom Petra, ki je jur umerl bil, dal nazvisztit, da, ako ochedu jimanye naizad jimat, da Biskupa neg obtuzsu, da che nyim na naizad dobivanye toga jimanya na pomoch bit. Jerbi szu zaisztinu dosli, ter szu Biskupa obtuzsili, kut dabi bil to jimanye od nyihovoga Ocza krivo van ziszilil, i daga jos ni platil. Biskup szeje branil, i rekal, da szvidoke jima, ki szu pri kupi, i szplachanyu na zocsi bili. Ovi szvidoki szu dosli, ali nist niszu govorili, ar jim je prepovidano bilo. Onda je szveti Biskup pred Kralyem, i pred tolnacsniki rekal: „Dobro, je kada ovi szvidoki nechedu, nit neszmu govorit, ko chu vam po tri dnevi jednoga szvidoka dopelyat, komu chete morat verovat, naimre onoga szamoga, ki mije Jimanye prodal. Kraly szeje nato nasz-

mijal, ar ov je duglye od dvi let mertav bil, ali privolyil je na ubechanye Biskupa. Szveti Biskup je pun ufanya va Boga tri dni, i tri nochi va molitvi, i poszti prebavil. Cseterti dan je po odszluzsenoi szvetoi Masi, va Biskupszkoi pratezsi upravan k grobu mertvoga isal, dal je zemlyu krai odgernat, i po odversenoi molitvi je mertvomu zglasza kricsal, i nyemu va Jime preszvetoga Troisztva zapovidal, da sze velyen gori sztane, i da zi zsnyim ide na szvidocsansztvo. Nut Kakovo csudo! pred szim lyucztvom szeje mertvacz gori sztal, ter je z szvetim Biskupom pred Kralya i pred vasz nyigov Tanacs isal. Ovi szusze szi preszenetili pri pogledu ovoga szvidoka. Sztaniszlaus je ali rekal: „Ovde je szvidok, koga szam ubechal. Ov che vam isztinu povidat.“ Onda je Peter zrazlucsnimi ricsami ovako govoril: „Ja szam moje Jimanye Biskupu od szlobodne volye prodal, i pineze za nye prijel. Moji Jerbi nyemu krivo csinu.“ Po ovom szvidocsansztvu je Biskup mertvacza zopet k Grobu naizad odpelyal. Peter szeje na szvoje meszto zopet legal, i je mertav bil, kut pervo. Staniszlaus je szuproti volye Kralya kut pravicsan ocsitovan posztal, i jedan csasz je va miru zsivil. — Ali kada je Kraly zcsim dalye, ztim krivicsnie zsivil, szu velikasi Orszaga Staniszlausza jos jednucs proszili, dabi ga zopet na poboisanye zsitka upomenul. Szveti Biskup je nikuliko dan va molitvi i poszti sztrosil, i druge csine pokore Goszpodinu Bogu aldoval, da nyigovo upominanye vech hasznilo bude, neg pervo, i drugo. Onda je pred Kralya isal, i nyemu pogibely szkvarenya va kom sze nahaja pred ocsi posztavil, ko szkvarenye je nyemu ztim gvisnie, zcsim duglye szvoju pokoru, i poboisanye odvlacsi. I kadaje Biskup vidil, da je sze upominanye, i sza prosnya zaman, szeje Kralyu zagrozil, da chega od obcsinsztva Czrikve van szklopit. Ovo je potlye i szpunil, ar Kraly je sze diblye va nai odurnie grihe zapadal. Kraly ni mogal terpit ukaranya Biskupa, i Czrikvene kastige, va ku je nyega posztavil, zato szije naiperzel, nyega umorit dat. Zato je nike od szvoji dvoranov va Kapelu szvetoga Mihovilya poszlal, va kuje docsul, da che Biskup poit szvetu Masu szluzsit, ztum zapovidum, da Staniszlausza velyen umoru. Ovi dvorani szu nemer va Kapelu dosli ztim nakanyenyem

zapovid Kralya szpunit. Ali takov sztrah je nye ubasal, da szu protekli, i Kralyu ocsitno rekli! da nyim ni moguche szvoje ruke na ovako szvetoga Muzsa polozsit. Kraly je velyen druge poszlal, onda pak i trete ztum iztum zapovidum, ali szi szu naizad dosli prez szpunyenya volye i zapovidi Kralya, i rekli: nye je od umaranya nebeszka szvitloszt kaje szvetoga Biskupa ubjela, zusztavlyala. Kraly manen od jada je szada szam va Kapelu bizsal zjednim mecsom szvetoga Biskupa pri Oltaru sztojechega poszikal poglavi, da szu mozsjani po zemlyi czurili, i Biskup je szkupa szpal. Onda je mertvo telo dal van zvlich z Kapele, i na kusziche poszich ztum zapovidum, da je ticzam, i drugoi sztvari dadu potrosit. Ali Goszpodin Bog je drugacse odredil. Csetiri orli szu raszicseno telo Szvecza tako dugo csuvali, dokle szu sze niki uszegurali poszicsene kotrige szkupa zibrat, i dosztoino pokopat. Ali pri tom szeje novo csudo sztalo Szkupazibrani kotrigi szu krez szemoguchnoszt Bozsju tako szkupa szkloplyeni posztali, kut da nebi nigdar jedan od drugoga razdilyeni bili. Szi ki szu na zocsi bili, szu Boga dicsili, i sztalnoszt nyigovoga Szvecza. Szveto Telo szu polozsili va Grob pred vrati one Kapele, kadi je szmert Mucsenikov preterpil, va kom Grobi je deszet let lezsalo, onda szu ovo szveto Telo va veliku Czrikvu Krakavszku prik odneszli. Va ovi deszeti leti szu zverhu Groba Szvecza szvitlo goruche nebeszke szvichicze vidili, zkimi je Goszpodin Bog szvojega vernoga szlugu jur na ovom szvitu otil odicsiti.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Staniszlaus je Kralya na pokoru, i na poboisanye zsitka upomenyival. Zato je nyemu pogibely vekovecsnoga szkvarenya pred ocsi posztavil. I za isztinu, koga pogibely, i sztrah vekovecsnoga szkvarenya ne gane, pri tom je sze zaman. Ovo nam kazse zsitak Kralya Boleszlausa. On sze ni maril za ocsinszko upominanye szvetoga Biskupa, nisze maril za pogibely, neg je osztal va szvojoi

zlochi, je jos je vech grihsil, i zato széje szkvaril; ar szé ni til zpokoriti. Ovako daleko dojde cslovik, ako szi zgrihov, oszebuino zgriha necsisztoche nist nenacsinya, neg va nyem prez sztraha osztane. Szveto Piszmo veli: „Grihsnik, kada va dibinu grihov dojde, je zanemerverzse.“ On zanemerverzse grihe, nist szi zi snyi nenacsinya, ako szu kako veliki, i odurni. On zanemermeche upominanye Duhovni, sze nadahnenye Bozsje, vasz pogibely szkvarenya, je jos i vekovecsno szkvarenye. Kut szveti Job veli: „Nyigovo szercze sze utverdi kut kamen, i kut nado kovacsa.“ A csa zovakove tverdokornoszti drugo dohaja, neg neszrichna szmert, i vekovecsno szkvarenye? Szveti Duh veli: „Tverdokornomu szerczu che na konczu zlo pojt.“ Ako nekanis va ovako neszrichni sztalis dojt, ko sze paschi, ter csini pokoru, ako szi grihsil. Neka navade nacsinyat zgriha. Paschi sze na poboisanye. Pred ocsi szi posztavi pogibely vekovecsnoga szkvarenya, va kom sze nahajas, dokle szi va sztalisu griha. Proszi Boga za miloschu, da ti da szpoznat ov pogibely, i da ti da miloschu sze ovoga pogibelya kako perlye van szkinuti.

II.

Szveti Stanislaus je Kralyu rekal, da che nyigova kastiga zatuliko vecha bit, ako sze ne poboisa, i zcsim nyemu Goszpodin Bog vech csasza da na pokoru, i poboisanye. Ovo je zopet velika Isztina. Goszpodin Bog noge grihsnike velyen kastiga po ucsinyenom grihu, kut gizdave Angyele. Noge velyen ne kastiga, neg je dugo gleda, dopuszti jim jedan grih za drugim ucsinit, i nogoputi po miszecze, ali po leta dugo va nyi osztat. Nogi szi ztoga szloboschinu zamu ter priliku jos vech i szlobodnie grihsit; polag ricsi szvetoga Piszma: „Pokidob sze grihsniki velyen ne odszudu, zato dicza cslovicsanszka zlo csinu prez sztraha.“ Oni stimaju, da chedu prez kastige osztat, veli szveti Leo, kad niszu velyen kastigani.“ Ali ovakovi moradu znat, da sze zatuliko vech moradu bojat, kad niszu velyen kastigani. Ar kada jim Goszpodin Bog csasza da na pokoru, i nye velyen ne kastiga, ovoje oszebuina miloscha, ku je nyim pred tiszuchi drugi zprevelike miloszerdnoszti udilil.

Ako ovu miloschu ne hasznuju, nego nyim prikazani csasz na novo zbantovanye Bozsje hasznuju, ko ovakovi sztanovito jimaju tezsak odgovor pred Bogom, i nigda zatuliko vechu kastigu docsekat. Szveti Krizoszthomus veli: „Zcsim veche dobrote cslovik od Boga dobiva, ztim tezsja kastiga na nyega cseka, ako i potlye, grihsi, ter ne presztane grihsit.“ Szveti Augusztin zopet veli: „Goszpodin Bog zatuliko vech, i sztrahsnije kastiguje, zcsim duglye grihsnika gleda.“ Ako ovoga na tvoju vekovecsnu skodu nebi rad ukuszit, ko naszleduj upominanye szvetoga Augusztina, Ako Goszpodin Bog kastigu odvlacsi, neka ti pokore odvlacsit.“ Ar Origenes veli: „Miloszerdnoszt, ku ti Goszpodin Bog izkazsuje, kada ti csasza na pokoru da, jima szvoju meru, i ti nemores znat, kako velika je ova mera, i kako dugo csasza dura.“

Na dan oszmoga Maja.

Szveta Valburgisz Opticza.

Ona va szem nimskom glaszovita Opticza Valburgisz szeje va Englenderszkom od kralyevszki sztarji Richarda, i Vunne narodila. Szveti Villibald Biskup Eichstädti, i szv. Vunibald Opt Heidenheimi szu bili nye kervni brati, i szveti Bonifaczius Biskup Mainczi je bil nye blizsnyi Rojak, brat nye szv. Matere Vunne. Od szveti Sztarji bise szveto odhranyena, i ona szama navredi szveta posztala. Va nye ponasanyu nigdar nist ditechega niszu vidili, nigdar nist gizdavoga, jos manye csa zlocsesztoga, nego szamu nekrivicsnoszt, i szvetoszt. Ni jimala veszelya va szviczkoi diki, naszladnoszti, i jimanyi, na szvitu je zsivila va lipom palaschi znikulikimi nyoi szpodobni kut va szamoti, ona je neg molitvu, stenyę szveti Knig, i delo lyubila. Ona szije naiperzela da drugoga zarucsnyaka neche szpoznat, neg onoga, ki med Liliami pasze; zato szeje marlyivo csuvala szega tovarustva zpersonami druge szpole, da szvoju csisztochu, i nekrivicsnoszt zatuliko perlye ucsuva. Va

Klostri Vinbrunn, va kom je nikuliko let zsivila, je kvelikoi zversenoszti dosla, i potverdjena posztala va szvojem naiperzimanyu va csisztochi zsivit.

Po szmerti nye Sztarji szu nye szveti brati zselyili, da va nimszko doide, i da onde zacsne koludricsni zsitak, i da i druge na nyega zbuja; oni szu nyoi poszlali verne persone, da nyu csuvaju na nye putovanyu. Valburgisz je szvoju domovinu osztavila va szprohajanyu trideszet Divicz, ke szu szi zselyile pod uredbum ovi szveti Biskupov Duhovni zsitak zsivit. Na nyihovom putovanyu szeje sztrahsno vrime nadvignulo, da szusze szi, ki szu na plavi bili, utapanya bojali. Neg szama Valburgisz je po odversenoi molitvi szercseno na plav zlizla, i zalim duhom va zraki, ki szu ovo vrime uzrokovali, zapovidala va Jime Jezusa odajti, csa szeje va hipczu sztalo. Ovako je szkersznul pogibely, va kom je plav sztala, i Valburgisz je znye tovarustvom va leti szedam sztov cseterdeszet oszmom szrichno Maincz dosla. Szveti Bonifaczius, i szveti Vilibald szuje lipo prijeli. Ali zcsim je Valburgisz docsula, da nye brat Vunibald va Thüringszkom, ne szamo pogane na Kerschansztvo, nego i kerschane na duhovni zsitak ubracha, szeje velyen knyemu na put dala znikulikimi tovaruskinyami va poslenyu pod nyigovum uredbum klosterszki zsitak zsivit. Kada je tamo dosla, velyen je szvoju zselyu Vunibaldu bratu ocsitovala, ki szeje nato kruto raszveszelil, i nyoi jedno mirno meszto Thüringi odredil, kadi je znye tovaruskinyami Diviczami pod regulom szvetoga Benedikta koludricsni zsitak zsivila. Veliko je bilo nye, i nye tovarusicz veszelye, da szu mogle v szamoti Bogu verno szluzsit. Ovden je ona va zversavanyu lipe kriposzti szim na nailipsu peldu szluzsila, i pravi Angyelszki nekrivicsni zsitak zsivila. — Po nikuliki leti je szveti Vunibald zdovolyenyem szvetoga Bonifaczius Thüringszko osztavil, ter je va Frankoniu isal, i onde szi je mirno meszto jiszkal, va kom bi va miru nepoznan zjednim, ali zdvimi Duhovnimi mogal Bogu szluzsit. Kada je ovo meszto nasal, i kupil, je onde Czrikvu, jedan mali Kloster zgradil, koga je Heidenheim jimenoval. Vreda po tom je i szvoju szesztru Valburgisz tamo dozval, i za nyu oszebiti Kloster dal zgradit. Szi dva szu va ovi Klostri znikulikimi szvet zsitak szivili, i glasz nyihovoga szvetoga

zsitka szeje navredi poszudaj raszsiril. Zato szu navredi noge od szi dvi szpolov persone knyim dosle, i pod nyihovum uredbum zselyile onde zsivit, i Bogu szluzsit. Goszpodin Bog je knyim noge zemanszke, i bogate poszlal, zato szu sze dva Klostre na veche zgradili, i nye zslugami, i szluzsbeniczami Bozsjimi zapunili. Vunibald je bil Poglavar muskoga, Valburgisz Poglavaricza zsenszkoga Klostra, ke szu va velikoi mudroszti, i szvetoszti redili. Ali kada je Goszpodin Bog Vunibalda va leti szedam sztov seszdeszet pervom kszebi va vekovecsnu diku pozval, je szveti Vilibald, ki je tamo dosal, zapovidal da Valburgisz szkerb na sze dva Klostre nasze zame Bar szeje szveta Divicza kuliko kratila, vindar je morala podvolyit, ar je Duhovnoszt szama to potribavala. Goszpodin Bog je nyoi oszebuine milosche udilil, da je mogla duzsnoszti nasze zete szpunit. Va molitvi, i pobozsnoszti je szagdir perva bila, va odversavanyu nai odurniega dela je bila naiponiznia, va ladanyu szvoji podlozsni je bila krotka, va szem je bila zversena pelda kriposzti, zato je od szi viszoko postovana bila. Ako je va Klostri va csem manykalo, nigdar ni zdvajala, neg szeje szagdar va Bozsju pomoch ufala, ku je nogoputi csudnovito prijela. Goszpodin Bog je szvoju vernu szluzsbeniczu i krez csudne csine glaszovitu nacsinil. Jedno med drugimi je ovo: Ne daleko od Klostra je jedan zemanszki Goszpodin prebival, koga jedina kchi je najednucs na szmert ubetezsala, da szu na nye szmert szenek dvorili. Valburgisz kada je to docsula, je vecser va ti sztan isla, betezsnu pojiszkat, ter je proszila, da nyu szamu zbetezsnum osztavu. Kada szu nyoi to dovolyili, je Valburgisz szvoju molitvu odversila za betezsnu, i nut! sztarji, ki szu szaki hipacz csekali na poszal nye szmerti, szeje najednucs szmertno betezsna kchi zdrava sztala. Sztarji szi od veszelya niszu znali meszta najt, szvetoi Opticzi szu hvalili, i nyoi szakojacske drage kincse ponujali, ali ona nist drugoga ni otila, neg da Bogu dosztoinu hvalu dadu. Ovako je i druga csudnocsinyenya krez miloszt Bozsju ucsinila, ali neg od onoga chemo szpominanye nacsinit, csa szeje na konczu zsitka, i po nye szmerti godalo. Szedamnaiszt let je dva szebi prik dane Klostre dicsno redila, i nye szv. zsitak do velike sztaroszti obderzsavala, onda je Goszpodin

Bog dokonyal ovu szvoju vernu szluzsbeniczu zovoga szvita va vekovecsni zsitak pozvat. Nye szveto Telo je dobru duho od szebe dovalo, ka je sze ukripila. Jedan muzs je badnul szveto Telo, i velyen je zacselo trepetat, i sze szkupa sztiszkat; na pokazanye, da kut ova csiszta Divicza va szem nye zsitku nit naimanyega dotaknenya od muske szpoli ni terpila, tako i po nye szmerti ni otila terpit. Vilibald nye szveti brat je nye mertvo Telo blizu k szvetomu Vunibalda del polozsit; ali po devedeszeti leti szuje Eichstädt prik odprimili. Onde jos dan denasnyi zkoszti na perszi csudnovito szveto ulye proczura, krez mazanye zovim ulyem jos i szada nogi betezsniki szvoje zdravlye naizad dosztanu. Ovo ulye milosche szada jur visje devetsztov let czuri, na pokazanye csudnovitoga Boga, ki va szvojem sztvorenyu csudnovita dela csini, i na szvidocsansztvo Jisztine nase szvete szamo i jedino zvelicsujuche vere, i Czrikve, ka tako csudnovite Kotrige va szvojem obcsinsztvi jima.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Kada je va szviczkom manykalo, szveta Valburgisz nigdar ni zdvajala, neg szeje va Bozsju pomoch ufala, ku je szagdar csudnovito zadobila. Je takovi lyudi, ki sze nemer terszu po kerschanszki zsivit; ali zcsim jim va csem manyka, velyen szu nemirni, turobni, i zdvojni. Ovi nimaju pravoga ufanya va miloszerdnoszt Bozsju. I nut ravno ovoje nogoputi krivo, zacs nogokrat nevolyu terpu. Cslovik sze nemer mora za vrimenito szkerbit, ali szagdar miszlit, da je jedan Bog na Nebi, od koga ovo dohaja i da nyemu i va vrimenitom neche nist utegnut, csa mu na zvelicsenye szluzsi. Na Boga neka szvoje ufanye posztavi, i nigdar va tom neka nigdar ne premlahavi, nit ne zdvaja akomu verno szluzsil bude. Szveti Augusztin veli: „On ki teje sztvoril, ta chete i hranit. On ki razbojniku hranu da, che nyu pravicsnomu, pobozsnomu utegnut? On, ki szvojemu szunczu da izhajat zverhu dobri, i zli, che i tebe hranit. Ali che on, ki one hrani, ki chedu nigda szkvareni

posztat, one prez hrane osztavit, ki chedusze nigda zvelicsit?“ Zato naszleduj upominanye szvetoga Petra ki veli: „Szu vasu szkerb na nyega polozsite; ar on sze szkerbi za vasz.“

II.

Mertvo Telo szvete Valburgisz je trepetalo pri dotaknenyu muske persone. Kakovo oduravanye je stoper pred tim morala va zsitku jimat? Naucsisze, csa ti je csinit, ako oches csiszto, i pobozsno zsivit. Dotaknenye, kusevanye, nedosztoino pominanye, nepotribno szlobodno zahajanye zdrugum szpolum, nedosztoine jacske, i nogo drugo dugovanye, csa na necsisztu miszal, ali pozselenye pelya, moras vech oduravat, neg szmert; ar krezato sze Goszpodin Bog vech bantuje, i csisztocha jacse uszkruni, neg bi szadasnyi szvit rad verovat. Ali chemo zet, da sze cslovik krezato neg lahko zagrihsi, ko szi vindar krezato na velike grihe put nacsinya. Neg tvoje lasche duhsno szpoznanye pitaj, ako szi va necsisztochi kocs zagrihsil, jeli to ni isztina? Ako sze ada griha necsisztoche csuvat oches, ko sze szega toga csuvaj, csa szam ti naiperdoneszal, i meni veruj, da va onom csa csisztochu, ali necsisztochu utiszka, nist za malyahno neszmimo derzsat. Nase ocsi csuvamo od szakoga zerna praha; zacs i csisztochu ne csuvamo, ka nam drazsja mora bit, neg nase oko, od szakoga naimanyega griha? Skoda, ku od mali grihov jimamo, je vecha neg je ona, ku oko od zerna praha terpi. Ako tvoje zvelicsenye lyubis, ko poszluhsaj, i naszleduj nauk Apostola Paula: „csuvajte sze szakoga szinya griha.“ Ne neg odzla od griha sze moramo csuvat, nego od szakoga szinya griha. Ne neg veliki grihov sze moramo csuvat, nego i lahki, ako szu kako mali: „Sztrahsite sze Boga i va manyem zbantovat“ veli szveti Anzelmus. Ki ovo obderzsaval bude, sze oche i od veliki grihov ucsuvat, ter i od szkvarenya.

Na dan devetoga Maja.

Szveti Gregorius od Nazianza Biskup.

Szveti Gregorius, ki sze zbog nyigove mudroszti va duhovnoi znanoszti Theologus, ali Naucsitely Bozsji jimenuje szeje Nazianzi okolo leta trisztov narodil. Nyigov Otacz szeje ravnotako Gregorius jimenoval, a nyigova Mati Nonna, ki szu szi dva Szveczi nasztali. Czeszarius nyigov brat, i Gorgonia nyigova szesztra szu ravnotako Szveczi. Va varosi Atheni szeje Gregorius ucsil, i onde szeje zszvetim Baziliusem szpoznal, ki je ravnotako tamo va skole dosal. Ovi dva szu va pretelysztvo dosli, ar szu jedan drugomu va nauki, i va lipom ponasanyu jednaki bili. Od drugi mladenczov szusze odlucsili, pokidob da szu ovi jigru, lenoszt, i druge zloche csinili, i lyubili, a nyihova lyubav je sztala va lyubavi Boga, va pobozsnoszti, ter va marlyivoszti. Neg dva puta szu poznali, jedan je bil skolu, a drugi Czrikvu. Po szpunyeni skola je Bazilius va szvoju domovinu prosal. Gregorius je ali Atheni osztal, i onde skole ucsil. Onda szeje i Julian Atheni ucsil, ki je potlye Czeszar nasztal ki sze zove odlucsnik, ali nevernyak. Szveti Gregorius je jur onda, videch Juliana nyigovo nistvridno ponasanye, rekal: „O kako velikoga csemernyaka Rimszko Czeszarsztvo hrani!" i prorokoval je, ako Julian Czeszarszku korunu noszil bude, ko dache Kerschansztvo va nyem naivechega Nepretelya, i progonitelye jimat; csa szeje potlye i zgodalo. Po nikuliki leti je Gregorius Athen osztavil, ter je va szvoju domovinu dosal. Kada szeje jednucs ucsil, je nyega szany premoril, i nyemu szeje vidilo kut dabi dvi Divicze vidil, ke szu knyemu dosle, i zsnyim sze pominale. On je nye pital, do szu, i csa bi rade." Jedna zmed nymi je csisztocha, a druga je mudroszt, szu rekle, Goszpodin Bog je nasz poszlal, da sze ztobum zpretelyimo, i da szenek pri tebi osztanemo." Potlye szeje pokazalo, da ovo ni bil prazan szany. Gregorius je szvoju csisztochu neuszkrunyenu zobderzsal, i od Boga ztulikum mudroschum nakincsen bil, da je po szem szvitu zbog mudroszti glaszovit bil. Nogi veliki Muzsi, med ovimi je bil szveti Hyeronimus, szu zdaleka knyemu dohajali, da nyigov nauk po-

szluhsaju. Kada je za Masnika poszvechen posztal, je va otajnom pobignul, ter je k szvetomu Baziliusu isal, ki je va potinszkoi pusztini va szamoti zsivil. Ovde szu szi dva va nai lipsoi jedinschini, ali i va csudnovitoi ostrochi zsivili, neg szamo zmolitvum, i zi stenyem szveti knig szusze zabavlyali. Po nikuliki leti je Gregorius zopet va szvoju domovinu naizad dosal, da szvojega Ocza, ki szeje od Arianczov dal zaszlipit, i ne zbog szvoje zloche, neg zbog neznanoszti va nyihovu krivu veru zapal na pravi put zopet naizad poverne. On je nyega za isztinu od krive vere na pravu ubernul. Medtim je Bazilius Biskup nasztal Czezarii, i Gregoriusa proszil, dabi szkerb male Biskupie Zazimi nasze zel; da raszsirenye krive vere va ovoi Biskupii zusztavi. Gregorius je nato privolyil, i Biskupiu prik zel. Ali kadaje jedan drugi dosal, i pokazat otil, da nyemu szlisi Biskupia, szeje ovomu ugnul. Potlye szuga kanili szilovat, da Biskupiu Nazianzi prik zame; ali on je dugovanye tako uredil, da szu drugoga odibrali. Ali drugacse szeje sztalo Konstantinopoli. On je vati varos dosal, da veru Arianszku, ka szeje va ovom varosi raszsirila, zatare, i da pravu veru Katholicsanszku pocsverszti. Kada je ovo po kratkom csaszu szpunil, je nyega Patriarka Alekszandrinszki Peter za Patriarku Konstantinopolitanszkoga odredil. Gregorius je bil szilovan ovu veliku szkerb nasze zet. Szu szvoju szkerb je nato ubernul, da krivu veru zatare, i pravu veru zopet med Kerschani ujacsa. Katholiki niszu onda vech Czrikvov jimali neg jednu, one druge szuszi sze krivoverczi poszvojali. Ali szveti Gregorius je od Czeszara Theodoziusa zadobil, da je szam Konstantinopl dosal, i da je Katholikom veliku Czrikvu naizad dal. Krivoverczi szu nato tuliko szerditi bili, da szu jednoga lyudomorcza najeli, da ga umori. Szvetacz je na posztelyi betezsan lezsal, i ta lyudomoracz je zdrugimi knyemu dosal, kut dabi ga rad pojiszkat. Kadaje szkoro szam pri nyem bil, i szvoje zlo naiperzimanye lahko bil szpunit mogal, onda je Goszpodin Bog najednucs nyigovo szercze ubernul, da je pred Szvecza na kolena upal, szvoje zlo naiperzimanye obsztal, i nyega za oproschenye proszil. Szvetacz je nyemu rekal: „Bog ti oproszti, ki je mene ucsuval. Nist drugoga ne potribujem, neg da krivu veru osztavis.“ Jos vech je moral od krivo-

verczev terpit, ali vindar va zatiranyu krive vere nist ni popusztil. Ali dosal je csasz, da je i od Katholikov moral terpit.

Med szkupaszpravnimi Biskupi szeje nemir sztal; ar jedni med nyimi szu odibranye szvetoga Gregoriusa za Patriarku za krivo derzsali, i rekli da ne valya. Szvetacz je nyim doszt szvitlo pokazal, da on ni od szvoje volye Biskupiu prik zel, neg da je nato preszilyen bil; ali kada je upamet zel, da jos zovim zmirom niszu i pokidob szeje bojal, da bi med Katholiki vechi nemir mogal nasztat, na nai vechu skodu Katholicsanszke vere, szeje va szpravischi sztal, i ovako zacsel govorit: „Dragi moji tovarusi, i Pasztiri csrede Krisztusa! Zlo bi bilo, dabi vi, ki druge na mir, i szloschinu upomenyujete, szami med szobum nemirni bili. Szam ja uzrok vasega nemira? Dobro je, ja niszam pobozsnii neg je bil Prorok Jonas; hitite me va morje, onda che nemir presztat. Ja sze nemer za krivcza ne szpoznavam va onom, zacs me potvarate; ali chu rado terpit, ako neg nemir presztane.“ Kada je ovo zgovoril, onda je va naivechoi lyubavi sze od nyi odlucsil, ter je ravno k Czeszaru isal, i nyemu povidal szvoje naiperzimanye, i nyega proszil za dopuszt Konstantinopl osztavit. Czeszar ni til nato prevolyit. Ali Szvetacz je nyemu pred ocsi posztavil, da je to zbog obcsinszkoga mira potribno, da je vindar na zadnye dovolyil. Velyen szeje na put szpravil; ali vindar pervo neg je varos osztavil, je na Prodikalniczu zlizal, i zadnyics k szvojim ovcsiczam govoril. Va ovoi Prodiki szeje szpricsal od szi Czrikvov varosa, od szi Spitalov i od szega lyucztva. Onim, ki szusze zbog nyigovi Prodik tuzsili, ar je nyihove zloche prez sztraha karal, je rekal: „Szada szi posajte zrukami od veszelya, glaszno sze veszelite, szada che ov zlocseszti jezik presztat vasz karati. Je presztat che; ali moja deszna ruka je jos ovden. Zperom, i ztentom chu sze potlye vojevat.“ Na zadnye je sze na Kerschanszki zsitak upomenul, i szvoju Prodiku ovako dokonyal: „Proszim vasz draga moja dicza! zobderzsite sza ona, ka szam vasz ucsil. Miloszt Goszpodina nasega Jezusa Krisztusa neka szvami bude! Amen.“ Kakoje nyigovim Poszluhnikom va szerczu bilo, to szu one szu ze kazale, ke szu guszto tocsili. Ali jimali szu uzroka sze plakat, ar va Gre-

goriusi szu zgubili lyubezlyivoga Ocza szi ubogi, Dovicze, i szirote, zgubili szu nesztrahslyivoga branitelya vere, zgubili szu Naucsitelya, koga je Goszpodin Bog zvelikum mudroschum nakincsil, zgubili szu virosztujuchega Pasztira, i zversenu peldu szvetoszti. Szakojacski szuga kanili zusztavlyat, ali nisze dal zusztavit, neg je velyen na pripravnu plav szel, ter je va szvoju domovinu odputoval. Onde je na Jimanyi szvojega Ocza mirno zsivil, i szije naiperzel onde szvoi zsitak dokonyat. Csa szije naiperzel, to je szpunil. Velika sztaroszt, i nogi betegi, ke je preterpil veliki trudi va vinogradi Goszpodina Jezusa Krisztusa szu nyigovo telo tako premlahavali, da je na posztelyi zvechega lezsat moral. Naj veche batrenye je va molitvi, i va premislyavanyu jimal. Ali polag toga je vindar i noge knige szuproti krive vere, i na sztalnoszt Katholikov va pravoi veri popiszal. Goszpodin Bog je dopusztil, da je ov szveti Muzs, ki je tako dugo szvoju csisztochu ucsuval, od vraga dan i noch nogo szkusavanye szuproti csisztoche moral preterpit. Ali on je k Bogu zdihaval molil, posztil sze, i szamoga szebe ostroval, da sze neg ovoga szkusavanya zbavi, i nut krez miloschu Bozsju je ubladal paklenszkoga hudobnyaka. Goszpodin Bog je dopusztil, da szu nogi nistvridni muzsi znenavidnoszti na nyega zlo govorili, ugovarali, i pri Biskupu Tianei nyega zbog noge zloche obtuzsili. Ali Szvetacz sze zbog toga ni raszerdil, neg szeje za szvoje postenye bral, i Boga molil za szvoje nepretelye. Med nogim drugim, csaje ov Szvetacz na diku Bozsju csinil, chu szamo to naiperdoneszt, kakoje nai manyi grih oduraval, i kakoszeje zbog naimanyega kajal, i pokoril. Jednucs je stimal, da je va jednom dugovanyi vech govoril, neg bi potribno bilo. Onda je szam szebi tu pokoru navalil, da je cseterdeszet dan mucsal, ter ni ricsi ni govoril. Va deveteszetom leti sztaroszti je szveto umerl. Kadaje noga na diku Bozsju ucsinil, i popiszal, i noga na potverdjenye prave vere ucsinil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Gregorius je malyahno pregrihsenye va ricsa zi cseterdeszet dnevi mucsanyem va szebi kastigal. Ti more-

bit szakidan vech, i vechi grihov ucsinis va tvoji ricsa, i krez tvoj jezik. Morebit da jur i kakovu navadu jimas zjezikom grihsit; chemo zet, va lazsi, va pszoszti, va bogmanyi, va ugovaranyu, i tako dalye. Za ove grihe sze nemer szpovidas, ali nigdar ji ne poboisas. Ti sze morebit ztim zgovaras: ovoje neg navada. Ali csa stimas, ches zi ovim zgovorom pri Bogi obsztati? Neka szi toga miszlit. Ar pervics, mrazno je doszt, da szi sze nate grihe navadil. Ja znam, dabi tvoi szuszed szaki dan csa na te govoril, i tebe ugovaral, ztim zgovorom: ovoje neg navada, ztim ti sztanovito nebi zmirom bil. Drugics moras znat, da cslovik ki navadu jima naki grih, je polag duhsnoga szpoznanya duzsan sze ucsinit, neg dasze te navade zbavi, i da ju poboisa, ar drugacse szenek va grihu osztaje. Nai bolye je da ti szam na szebi kastigas, csa szi krez vasz dan zagrihsil. Vecser pervo neg na pocsivak ides, sze upitaj, csa szi va ovom, ali va onom zagrihsil; pokaji sze za tvoje grihske, ter Boga za oproschenye proszi. Szam szebi kastigu nalozsi. Moli tuliko zdravi Mariov, ali tulikoputi sze po perszi bi, kulikopoti szi zagrihsil; ter szi csverszto naiperzami, potlye vechu paszku nasze noszit. Ovo csini, i vidit oches, da ovo oszebuinu kriposzt va szebi jima.

II.

Szveti Gregorius je od szlobodne volye Biskupiu popusztil, neg dasze mir, i jedinschina med Biskupi zderzsi. Pravi Kerschan, ki sze zlyubezlyivoszti szpoznat more szagdar mora mir, i szloschinu zdrugim derzsat. Vada, i nemir daleko mora od nyega bit, ar ovoje lyubavi szuprotivno, i priliku na noge grihe daje. Szveti Duh nasz upomenyuje: „Csuvaj sze vade, ko ches grihe na manye nacsinit.“ Noge grihe ches pri drugi na manye nacsinit, i szamoga szebe od nogi grihov ucsuvat. Szveti Lovrenacz Jusztinian veli: „Ki sze rado vadi, ta bratinszku lyubav zakolye, ter nogo nepretelysztvo uzrokuje.“ Szveti Paval veli: „Szluga Bozsji sze neszmi vadit, toje karat.“ Mi sze moramo szami szebe ubladat, i nasu szerditoszt nas jad, ki nasz na vadu goni, i drazsi, va nami zatihsit. Ako sze do

drugi znami zacsne vadit, ko mu neszmimo velyen va naglo-szti zostrimi ricsami odgovorit; ar toje isztina, csa Duh szveti veli: „Lip odgovor jad potare, ali ostra rics novi jad zbudi.“ Naj bolye je, ako sze szerditomu ugnemo, ali akomu nist ne odgovorimo. Ako ti kanis praviczu zderzsat, i zadnyu rics jimat, i drugi to izto; ako tvojemu jeziku szloboschinu das na pszoszt, i ocsimetanye zdivlyanye, ako mu nyigove grihske naiperdonasas; onda chesze drugi jos vech razjadat, i on che zacset zdivlyat, pszovat, ocsimetat, i vadi neche tako vreda konacz bit. Szveti Ambrozius veli; „Szerditoszti tvojega blisnyega sze posztavi, ako sze mo-res. Ako sze nemores, popuszti, ter odhajaj; ar piszano je: Dajte meszto szerditoszti. Jakov szeje szerditoszti brata szvoga ugnul, zato je nasal miloszt pri Bogu.“ Szveti Kri-zoszthomus pise: „Jadovitoga zloga cslovika ches laglye ubladat zmucsanyem, zugibanyem, ter zuliganyem, neg znogimi ricsami.“ Ov nauk szi k szerczu zami, ter tvoi zsitak po nyem redi.

Na dan deszetoga Maja.

Szveti Anton Biskup Florenczi, Szveti Dunsztan Biskup Kandelbergi.

Glaszoviti szveti Anton Biskup Florentinszki szeje va ovom varosi va leti tiszuch tri sztov oszamdeszet deveto narodil. On je bil jedini szin szvoji pobozsni sztarji, zato szuga i szkerbno odhranili. Va szvetom Kersztu je Jime Antona nyemu dano bilo, ali pokidob da je malyahan bil, szu nyega Antoninusa zvali. Jur va ditinsztvi je tako pobo-zsno zsivil, da szuga maloga Szvecza jimenovali. Nigdar zi sztana ni drugamo isal, odlag va Czrikvu, ali skolu. Va Czrikvi ga nigdar drugacse niszu vidili, neg klecse, a to naivech krat pred kipom Marie, ku je ditinszki postoval, i nyoi szvoju csisztochu aldoval. On szije zselyil zaran va szv. Red szvetoga Dominikusa sztupit; ali kadaga Provinczial, toje Poglavar zbog toga csaje malyahan, i premlad bil, ni otil nuter zet, vindar ga nitil razturobit, komuje rekal:

„Ako szu praudu Duhovnu ku sze ucsi, zvana znal bude, onda dachega nuter zet. Po leti dnevi je Antonius zopet dosal, ter je javil, da szeje naucsil ono, csa szu od nyega potribovali zato da sze ufa, da chedu nyigovu prosnyu uszlisit. Provinczial je za nemoguche derzsal, csaje Antonius rekal, ali kada je nyega dobro upital, je moral szpoznat, daje jisztinu govoril. Zovoga szu vidili velike talente Antoniusa, i nyigovu pravu volyu va Duhovni sztalis sztupit, zato szu nyega zveszelyem prijeli.

Va kratkom csaszu je Antonius zversena pelda zvernoszti duhovne nasztal. On je bil pervi, i zadnyi z Korusa. Nai vechi del nochi jė va molitvi, i stenyu szveti Knig sztrosil. Od mesza nigdar nist ni ukuszil, odlag va betegu. Nyigova posztely je bila tverda daszka na zemlyi, va velikoi sztaroszti je bila szlamna vricha nyigova posztely. Pratezsi pokore nigdar ni kraj vergal. Akoprem je szenek betezslyiv, i mlahav bil, ko vindar va ostrochi pokornoga zsitka nist ni popusztil, jos i onda ne kadaje Biskup nasztal. Nyigova velika kriposzt je nyega pri szvoji Klosterszki tovarusi tako oblyublyenoga nacsinila, da je jur va nyigovoi mladoszti va nogi Klostri za Poglavara izibran posztal, kasnye je pak Provinczial toje Poglavar zverhu szi Klostrov va Rimlyanszkom, i Neapolitanszkom posztavan bil, ku csaszt je znaivechum poniznoschum, lyubavum, i szkerblyivoschum odversaval. Potlye je Rimszki Papa nyega za Nad Biskupa Florenczi posztavil. Szveti Anton szeje pri tomglaszu kruto presztrahsil, ter je otil pobignut, ali zi szilum szuga zusztavili, i Szienu odprimili. Szakojacski sze; branil tako viszoku csaszt na sze zet, ali poszluhsan je moral bit, pokidob muszeje Rimszki Papa z Czrikvenum kastigum zagrozil. Zato je szveti Red Biskupszki placsuch prijel, i ovako k Bogu zdihaval: „Goszpodine ti znas, kako nerado prijimlyem ovu csaszt; ali kada tvojemu Namesztniku moram bit podlozsan, ko te proszim, ladaj, i redi mene, da moj zsitak va szem po tvojoi szvetoi volyi uredim, i csagodex od mene potriboval budes, szpunit budem mogal.“

Pocsetak szvojega ladanya je nacsinil zurejenyem szvojega Biskupszkoga dvora, ki je vech Klostru neg Biskupszkomu Pallaschu szpodoban bil. Nyigovu hizsna dru-

zsina je sztala va oszmi persona, ke je dobro plachal, ali szam zaszeje kut va Klostri zsivil. Nijednoga sziromaha niszu szmili prez almustva odpusztit. Za domache uboge, ki szu sze szramovali proszit, szeje oszebuino szkerbil. Nai vechi del szvoji dohodkov je na nevolyne ubernul, ar je til rech: ovi dohodki niszu moji, neg szu dohodki sziromahov. Kada je jednucs krez varos isal, je na krovi jedne hizse jako csuda Angyelov vidil. Va ovoi hizsi je nasal jednu postovanya vridnu doviczu ztrimi kcherami, ke szu sze zaszluhskom szvoji ruk hranile, ali niszu tuliko zaszluzsit mogle, dabi sze posteno upravlyat, mogle, i polag toga szusze doszt nasztrajale. Szvetacz je nyim obilyno almustvo dal, i potlye je nyim pomoch szlal. Ali sztalo szeje, da je zopet jednucs mimo te hizse isal, i na meszto Angyelov je sze zale duhe na krovi zagledal, ki szu jako veszeli bili. Kada je va hizsu nuter sztupil, je mater zkcherami szkupa ne va deli, neg va jigri, va tovarustvi, va szmihu, va sali, i kratkom csaszi nasal; noge nistvridne knige je nasal zkimi szusze zabavlyale. Zovoga je Szvetacz velyen vidil, csa szu pervo zlamenovali Angyeli, a potlye zali duhi; onda je nye ukaral, i na marlyivo delo upomenul. Potlye je vechu paszku jimal va razdilenyu almustva. — Kut je lyubezlyiv, i milosztivan bil szuproti ubogi, tako je szkerban bil va szpunevanyu szvoje Biskupszke duzsnoszti. Vasz csasz, je mimo molitve, i kratkoga sznah na odversavanye ove duzsnoszti ubernul. Prodikoval je vreda na jednom, vreda na drugom meszti. Va Czrikvi ni terpil nijedne nedosztoinoszti, nit jako czifrane zsenszke. Noge zle navade, med kimi je bilo koczkanye, hartanye, je zater. Tuzsbe, i prosnye szvoji podlozsni je szterplyeno poszluhsal. Szaki je szlobodno knyemu mogal pojt. Nikogar prez batrenya ni od szebe odpusztil. Da veru pri szvoji ovcsicza neuszkrunyenu obderzsi, je szenek virosztoval. Zato je jednoga vracsitelya, ki je krive nauke raszsiroval, dal ulovit, i kada sze ni til povernut, je nyega praviczi prikdal, da ga kastiga. Jednucs szu nyega upomenuli, da tuliko ne dela, ar da krezato nyigovo zdravlye skodu terpi, onda je nyim za odgovor dal: „Poglavari Duhovni sze neszmu na szvoju, neg na haszan szvoji podlozsni zgledat.“ Kada je od velikoga dela premlahavil, je nyega

zemlyicza va szedamdeszetom leti sztaroszti na posztely povalila. Onda je sze csa je jos jimal, med uboge razdilil, tako da po nyigovoi szmerti niszu vech nasli, neg csetire zlate dukate. Po prijimanyu szveti Szakramentov kada muje rics zapala, je na jednucs zglasza zakriknul: „Bogu szluzsit je pravo ladat.“ Onda szu Duhovni uzanyega molili, on je sze zanyimi ztiha zgovaral, na zadnye je Krizs Jezusa kszerczu pritisznul, pobozsno kusnul, i szvoju Duhsu szpusztil na dan va Nebo zasztuplenya Krisztusevoga va leti tiszuch csetira sztov peteszet devetom. On je od Boga jimal dar prorokovanya, dar bętezsne uzdraviti, zale duhe proganyati. Jedan vracsitely szeje nyemu tuzsil, da va sztanu nima mira od zali duhov. On je nyemu rekal: uzrok tomu je, da va szvojem sztanu jedne knige jima, ke marke krive nauke va szebi zaderzsavaju, te da popali, i onda da che mir jimati, csa szeji sztalo. Pius drugi Rimszki Papa ki je ravno onda Florenczi bil, je nyigovo mertvo telo szprohajal. Mikula peti Rimszki Papa je rekal: da je Antonius va szvojem zsitku vridan bil med Szvecze racsunan bit. Ovako viszoko jur va zsitku viszoko postovan bise.

* * *

Szvetoga Dunsztana Nad Biskupa Kandelbergi va Englerderszkom szu ravnotako viszoko posztovali zbog nyigove velike kriposzti, i zbog one milosche, ku je nyemu Goszpodin Bog dal prihoducha dugovanya naiperpovidati, i csudnovita dugovanya csinit. Va Englenderszkom szeje narodil. Zcsim je krazumu dosal, je marlyiv bil va molitvi, va stenyu dobri knig, i va drugom lipom nauka. Nyigov Otacz Athelmus, kada je vidil, da je va kriposzti, i va nauku csverszt, je nyega va dvor Kraly Ethelsztana odpelyal, va tom ufanyu, da che onde nogo dobro moch csinit, i szrichan posztat. Kada je Kraly kriposzt, i mudroszt Dunsztana szpoznal, je nyemu pred drugimi oszebuine milosche izkazseval. Ali ravno ovo je onim drugim Dvoranom priliku dalo na nenavidnoszt, i nyega pri Kralyu tako nuterdat, i uvalyat, da gajeKraly zanemervergal, i

nyega od szebe odpusztil. Kada je ovako nesztalnoszt szviczke szriche, i milosche veliki szpoznal, je Dunsztan ov szvit oduril; ter szije naiperzel va jednom Klostri Bogu szamomu szluzsit. Po nikuliki leti je Edmund Kraly naszlednik Ethelsztana krez veliku prosnyu Dunsztana kuto sziloval, da va Kralyevszki dvor zopet naizad dojde, i da va nyem prebiva, i da nyigov verni tolnacsnik nasztane. Ali ni dugo duralo. I ov Kraly szeje dal od dvorni szlipnyakov zaszlipit, ter je Szvecza odpusztil. Ali navredi je szpoznal szvoju kriviczu, ter je Dunsztana za oproschenye proszil, i nyega kszebi zel. Po szmerti Edmunda je szveti Dunsztan vani Kloster isal, koga je dal zgradit, i va nyem szveto zsivil. Ali kada je pro kratkom csaszu Edvin Thronus poszel, i Dunsztan docsul, da ov Kraly na szpacsenye szemu orszagu va odurnoi necsisztochi zsivi, onda szije miszlil, da je duzsan ovo veliko zbantovanye Bozsje i va Kralyi ukarat, zato je pred Kralya isal, i nyemu zi szum dosztoinoschum nyigov grih razlozsil, i nyega na poboisanye zsitka upomenul. Ali dva tovarusi necsisztoga zsitka Kralya, ki szu szenek okol nyega bili, niszu szamo Kralya va nyigovom necsisztom zsivlenyu potverdili, neg szuga i nato nagovorili, da Dunsztana z Orszaga szpudi. Dunsztan je poszluhsan bil, ter je va Belgium isal; i Genti tako dugo prebival, doklye je Goszpodin Bog drugacse odredil. Na nyigovom putovanyu, szeje nyemu szveti Andreas Apostol, koga je oszebuino postoval, izkazal, i nyega ubatril, da neche dugo va tujini osztat. I nut tako szeje sztalo. Po szmerti Edvina je nyigov brat Edgar Thronus poszel. Ov je jur pervo nekrivicsnoszt Dusztana poznal, zato je nyega znevolye va domovinu naizad pozval ter muje naiper Biskupiu Vigiom, onda Londoni prikdal, potlye je nyega Nad Biskupa Kandelbergi izvisil, i nyega kut szvojega nai bolyega Tolnacsnika viszoko prestimaval.

Dunsztan sze va ovoi viszokoi csaszti ni zoholil, neg szeje terszil sze szvoje duzsnoszti zverseno szpunyevat. On je diku Bozsju, i duhovnu haszan szvoji podlozsni gorlyivo jiszkal. Grih necsisztoche, koga je od ditinsztva oduraval, szeje szakojacski terszil zatert. I kada je docsul, da szu i nogi Duhovni ovomu grihu podlozsni, je nye krez lipo upominanye od nyega odvrachal, i kadi ovo ni hasznilo, i

zi szum ostrochum na poboisanye zsitka povrachal. I kadi sze ovo ni hasznilo, onda je nyim dohodke pozimal, i druge vridne duhovne na nyihovo meszto posztavil. Ovi od szvoji Dohodkov, i od szvoje csaszti odpudjeni Duhovni szu nasli pretelyov va Dvori Kralyevszkom, ki szusze zanye zeli, i Nad Biskupa proszili, da nyim naimanye dohodke osztavi. I szam Kraly szeje zanye zimal; tako, da je jur szveti Biskup miszlil popusztit, ar ni znal csa che csinit. Ali kada szije premislyaval, i Boga za tolnacs proszil, szusze najednucs uszta Krisztusa na Krizsu odperla, i nyemu ovako govorila: „Nęka toga csinit. Ti szi pravicsno szudil. Krivo bibilo, dabi tvoje szudcztvo preubernul.“ Kraly ki je zszvojimi Tolnacsniki nazocsi bil, szeje presztrahsil navo pripetenye. Ali szveti Dunsztan je rekal: „Ovde szte csuli Rics Bozsju; csabi ada radi, da csinim?“ Szi szu mucsali, ramena sztisznuli, i prosli szu. Pri ovom pripetenyu je ov szveti Muzs dal peldu jakoszti va branenyu dike Bozsje, i va zatiranyu grihote. Ali jos je oszebuine ovo pripetenye: Kraly, ki je drugacse pobozsan bil, je va pojiszkanyu Klostra Koludricsnoga Vindor, jednu mladu, zemanyszku, i jako lipu Diviczu zagledal. Ovu je kszebi va szvoi Dvor pozval, i nyu na grih preszilil. Vasz varos szeje szpacsil na ovom zlocsinyenyu. Szveti Dunsztan je va Kralyevszki Dvor isal, i Kralyu nyigov grih pred ocsi posztavil, i nyega na pokoru upomenul. Kraly je poszegal za ruku Biskupa, da che ju kusnut. Ali Dunsztan juje naizad potegnul, i rekal, da Kraly pervo nekrivicsne Divicze szuze, ke je na nyigovu ruku sztocsila, utare, onda da sze uszegura nyigovu pozvechenu ruku kusnut. Onda muje velikoszt nyigovoga velikoga griha tako razslozsil, da szeje Kraly zacsel kruto plakat, i pred szvetim Biskupom na kolena upal, i ubechal, da che szaku pokoru rado odversit. Szvetacz je nyemu ostru pokoru nalozsil, i Kraly je tu pokoru na nai lipsu peldu szega Orszaga szpunoma odversil. Sze ono drugo chu osztavit, neg szamo od nyigove blazsene szmerti chu csa naiperdoneszt. Na Szvetak Krisztusevoga va Nebo zasztuplenya je Szvetacz ovu szkrovnoszt presmislyaval, ter je kanil od nye prodikovat. Najednucs je nozsinu belo ublicseni nebeszki Duhov zi zlatimi korunami

zagledal. Jedni zmed nyimi szuga zvali, da akoje pripravan zsnyimi ide, i da va Nebi ov Szvetak szvecsuje. Szvetacz szeje nemer veszelil ovomu pozivanyu, ali ztim szeje zgovaral, da szvojim ovcsiczam pervo prodikovat mora, i nye upominat, da tako zsivu, da i oni jednucs va Nebo dojdu. Nebeszki Duhi szu bili zmirom zovim zgovaranyem, ali pitali szuga jeli nebi doiduchu szobothu pripravan bil zsnyimi va Nebi Boga dicsit. Szvetacz je nato zveszelyem privolyil, i sztalo szeje tako. Szveti Dunsztan je tu szobothu umerl va szedamdeszetom leti sztaroszti va leti po Krisztusu tiszuch oszmom, ter je va Nebo sztupil, va ko je pozvan bil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szvetoga Dunsztana szu belo upravni zi zlatimi korunami na glavi nekincseni Nebeszki Duhi va Nebo pozvali. Zacs? On je od pervi leti do szvoje szmerti csiszto zsivil. On je grih necsisztoche szagdar oduraval, i terszil szeje ov grih, i pri drugi zatert, akoprem je zbog toga csuda terpit moral. Oches i ti nigda va Nebeszku diku pozvan biti, i nuterpuschan? Pitaj tvoje ponasanye, onda ches lahko odgovorit. Szveto Piszmo nam na vech meszti veli: da nist necsisztoga neche va Kralyesztvo Nebeszko dojt. Ovo szvitlo povida, da chedu necsiszti szvoje prebivalische va pakli jimati. Ako med necsiszte szlisis, ko mores znat, kamo ches dojt. Premiszli szi dobro, kamo chete tvoja necsisztocha nazadnye zapelyat, da cheti zet Nebeszko veszelye, i tebe va vekovecsni pakal dopelyat, premiszli jeli je ovo szpametno, da zbog nistvridne kratke radoszti, vekovecsno Nebeszko veszelye osztavis, ter zavo vekovecsnu muku zaminis. Ako te ova miszal na pobojsanye ne gane, ko poszluhsaj, csa szveti Peter Damiani szim necsisztim veli: „Osztavite necsiszte lyudi neka idu, ter polag pozselenya tela szvojega neka zsivu; da onda zduhsum, i ztelom szkvareni budu. Osztaviteje neka kaplyiczu szviczke szlatkoche ukuszijju, da onda zi zsucsum i zpelinom va vekovecsnoi muki napajani budu.

II.

Szveti Antonin ni terpil va Czrikvi nikarkove nedosztoinoszti, i neszramne czifre pri zsenszkami. Va tom je pravo jimal. Ar oni, ki sze va Czrikvi nedosztoino ponasaju, i one zsenszke, ke sze neszramno czifraju, szvitlo kazsu, da ali neveruju va onoga Boga, ki je va Czrikvi nazocsi, ali da nyigovoga Velicsansztva ne prestimavaju, nego daje zanemermechu. Csa pervo utiszka, ko te upominam moi Kerschanszki pretely! Kada va Czrikvu ides, ko premiszli, kamo ides, pred koga ides, i zacs predanyega ides. Nut ti ides va hizsu velikoga Boga. Ti sziromah grihsnik ides pred Boga, ki je tvoi Szudacz. Ti sziromahski, ubogi prosnyak ides pred nai bogatijega, nai miloszttivnijega Goszpodina. Ti kut sztvorenye, ko je Goszpodin Bog na szvoju szluzsbu sztvoril, ides pred Boga kut pred tvojega Goszpodina, ki je Goszpodin Neba-, i zemlye. Ti kut szluga szi zselyis tvojega Goszpodina dicsit, kut ubogi za miloschu proszit, ter za almustvo; kut ubogi grihsnik oproschenye tvoji grihov zadobit. Zovoga szi van znami, kako sze va Czrikvi ponasat moras. Csa ono drugo utiszka, neka szi raszmiszlu one zsenszke, ke szu va tom krive, kako jako sze zagrihsu. One priliku davaju krez nyihovu neszramnu czifru, da sze Goszpodin Bog na onom meszti bantuje, kadi bi ga one szame, i kadi ga drugi zszum kriposchum morali dicsit, i molit. Kako velika zlocha je to! Jur predraga prates, kaje prik sztalisa, sze ne dosztoji za cslovika, ki pred Boga kut jedan ubogi grihsnik pred szvojega Szudcza mora sztupit, ali kut ubogi prosnyak pred naibogatijega Goszpodina. Neg poszluhni, csa szveti Krizoszthomus onim zsenam, ke sze prik szvojega sztalisa bogato upravlyaju veli: Kako to? Ides ti va Czrikvu na tanacz, ali da sze lyudem kazses, ali ides zato, da Boga za oproschenye tvoji grihov proszis, i da sze ztvojim szerditim Szudczem pomiris? Csa ti szeje potribno tako prikoreda czifrat, to ni oprava zanu ka proszi za oproschenye, i miloschu. Kako sze mores za tvoje grihe pravo kajat, ali kako mores pobozsno molit, ako va tako dragoi opravi pred Boga ides? Ako pri molitvi i szuze tocsila budes, ko

ches druge pervo na szmih, neg na pobozsnoszt ganut? Zato kraj znedosztoinom czifrom!“

Niszi va zsitku szvetoga Antonina vidil, kade sze zali duhi zabavlyadu, i pri ki lyudi sze veszelu? Va oni hizsa, va ki sze nistvridne knige stu, va ki sze grihsno tovarustvo zaderzsava, kadi sze jigraju, szmiju, nedosztoine ricsi govoru, va ki sze neszramne jacske jacsu; pri oni lyudi, ki csasz znistvridnim dugovanyem raszipuju, ovden sze zali duhi derzsu, ovden sze veszelu, ter szkacsu. Dobri Nebeszki Duhi sze zdruge sztrani onde derzsu, kadi ni te zloche, kadi polag sztalisa szvojega marlyivo delaju, kadi sze csisztocha za nai vechi kincs prestimava, i csuva. Szada szam szudi, jeli sze va tvojoi hizsi zli duhi, ali szveti Angyeli nahajadu. Ako va tvojem sztanu csemerne knige jimas, hiti je va ogany, ako szi va nistvridnom tovarustvi, pri jigri, ako csasz va lenoszti, ali va nedosztoinom, grihsnom razgovori sztrosis, ko sze poboisaj; ar drugcase znaj, da ches neg szamomu vragu veszelye nacsinyat. Zali duhi szu pri tebi, i va tebi. Delaj polag sztalisa tvojega, od zgora prebroini grihov sze csuvaj, onda ches Angyelom nebeszkim veszelye nacsinit, oni chedu pri tebi bit, ter chedu ti va potribsina na pomoch bit. Szveti Efrem pise: „Angyeli, i Arkangyeli veszelye jimadu va nasoi marlyivoszti, va nasem deli, kut sze zdruge sztrani paklenszki duh veszeli, kada vidi, da szmo leni, i nemarni.“

Na dan jedinaisztoga Maja.

Szveti Izidor szijacski cslovik.

Szveta Mati Czrikva nam denasz va szvetom Izidori takovoga Szvecza pred ocsi posztavlya, ki je va takovom sztalisu zsivil, koga ov szvit zanemermeche, ali ki je takov, da va nyem tako lahko, ali jos i laglye Szveti nasztat moremo, kut va drugom. On szeje Madridi va Spanyolszkom narodil. Nyigovi Sztarji szu bili sziromahski, ali bogabojechi. Oni szu oszebuino szvetoga Izidora Nad Bis-

kupa Szevilli viszoko postovali, zato szu i szvojemu Szinu to Jime dali. Zcsim je Izidor neg malo govorit znal, szu nyega Sztarji molit ucsili. Izidor je poszluhsan bil, i nigdar niszu upamet zeli, dabi bil kada juternyu, ali vecsernyu, molitvu zamudil, ni csekal nigdar na upominanye. Kadaje doraszal, nijedan dan ni szvete Mase zaosztavil. On drugi csasz je va deli polag odredjenya szvoji Sztarji sztrosil, ko je jutro, i vecser Gospodinu Bogu aldoval. Kada je jacsi nasztal je va szluzsbu sztupil kjednomu Goszpodaru Madridi zjimenom Vergas. Ov muje nyigovo polye prik dal, kadi je doszt dela jimal. Ali akoprem je delo tesko, i veliko bilo, ko musze nigdar ni zagrusztilo, neg je delo szagdar zveszelyem odversaval; ar je szpoznal, da je nyega Goszpodin Bog nato odredil. Ali pervo neg je va delo isal, je szaki dan k szvetoi Masi isal. Va szem drugom je bil veran, poszluhsan, i marlyiv.

Jedni druge szluge, ki szu ravnotako na polyi delali, szu nyega oduravali, ar ni til zsnyimi va csemernom dugovanyi szkupa szlozsit. Zato szu knyigovomu Goszpodaru isli, i nyega obtuzsili, da kaszno knyigovomu delu dojde, i zato da na skodu Goszpodara csuda zamudi. Goszpodar je szam mucse na polye van isal, ter je vidil, da Izidor za isztinu kasnye zacsinye szvoje delo, neg oni drugi. Kada je kanil knyemu pojt, i nyega ukarat, je vidil, da jos drugi dva plugi zbelimi voli naprezseni polag pluga Izidora oru, ke pluge szu dva lipi mladenczi redili. Vergas je stimal, da szije ove Izidor najel, da sze zamudjeno delo nadomeszti. Zato je blizsje knyemu isal, ali zcsim szeje knyemu vech priblizsaval, je upamet zel, da szu voli, i tezsaki zpred ocsima szkersznuli. Csudil szeje nad tim, ter je Izidora ostro pital, csa szu to za vole, i mladencze bili, ki szu zsnyim orali? Izidor je odgovoril: „Ja nikogar niszam na pomoch zval, i nikogar vidil. Boga mojega szaki dan jutro zazivam, da moi pomochnik bude, i da moje delo blagoszlovi. Mojemu Angyelu csuvaru szebe, i delo moje zrucsam.“ Vergas je ztoga vidil, da Izidor pri Bogi va velikoi miloschi sztoji; i da va deli krez szvoju molitvu nist ne zamudi, ar szveti Angyeli nyemu pomazsu; zato gaje upomenul, da neg i potlye va szvojoi pobozsnoszti osztane; ar je vidil, da che nyigovo polye krezato bla-

goszlovno bit. I sztanovito upamet szu zeli, da je ono polye ko je szveti Izidor delal, vech, i bolyega szada doneszlo. — Jednucs, kadaje Izidor pri szvetoi Masi bil, je jedan ditich knyemu dotekal, i rekal, da hitro ide; ar dache mu jedan vuk volove pokinut. Szvetacz muje odgovoril: „Poiva miru dite moje! Volya Bozsja neka bude! Po szvetoi Masi je vuka mertvoga nasal polag volov, ovi szu bili neuszkrunyeni. Va vech ovakovi prilika je szveti Izidor szkuszil Bozsju pomoch; zato je szagdar va szi potribsina szvoje ufanye, zaviche va Boga posztavlyal. I pri deli je kratke molitvicze molil. Nigdar ni bilo nyega csut pszovat, ali drugu nedosztoinu rics rech, csa drugi gusztokrat pri szvojem deli csinu. Nigdar sze ni to varusil ztakovimi, ki szu zli, i raszpuschani va ponasanyu bili, nigdar ni bil pri pogibelynom, nistvridnom raszveszelenyu, pri tanczi, ali kakovoi jigri. Ni terpil takovi razgovorov ali jacsak, va ki szeje nekrivicsnoszt neg znai manyim prekersila, pred nyim nigdor ni szmil csa takovoga naiperdoneszt. Vasz csasz, koga je mimo dela jimal, je na molitvu, ali na stenye dobri knig ubernul. Szvete Szakramente je zszum pobozsnoschum tulikoputi prijimal, kut muje nyigov Szpovidnik dopusztil. Ovako je szveti Izidor szvoju csisztochu va szvojem proszto sztalisu, i szvoju va szvetom Kersztu prijetu nekrivicsnoszt krez vasz szvoi zsitak obderzsal. Na veliko nagovaranye szvojega Goszpodara szeje nemer uzsenil za jednu pobozsnu Diviczu, ali zcsim je zsnyum Szina rodil, szeje polag dovolyenya szvoje zsene od hizsnoga sztalisa do koncza szvojega zsitka zderzsaval, nyigova zsena je polag pelde Izidora tako zverseno zsivila, da je i ona va szvetoszti umerla.

Va prosztom, i va hizsnom sztalisu je szveti Izidor miloszerdan bil, kubogim, i Goszpodin Bog je vechkrat csudnovita dugovanya csinil, da on polag szvoje zselye sziromahom bude mogal pomagat. Jednu szobothu je sze csaje jimal, razdilil, onda je jos jedna uboga dosla, i proszila. On je dobro znal, da je nyigova komoricza zprazsnyena, ali vindar je szvojoi zseni rekal: „Poj ter poglej, jeli ni csa ovde, da joi damo.“ Zsena je isla, i zvelikim csudenyem je vidila, da je Koszna, ka je zprazsnyena bila, zi szim dugovanyem napunyena. I pri drugoi priliki szu upamet zeli, da szeje psenicza, i drugi teg pod nyigovum

rukum poveksaval, kada je ubogim almustvo daval. Ali kut je bil milosztivan k drugim, tako je szam kszebi oster bil. Akoprem sze zbog nyigovoga teskoga dela nebi bil duzsan posztit, ko je vindar sze Czrikvene poszte zverseno odversaval, i szamomu szebi jos i druge poszte nalozsil, zkimi szeje pokoril. Onda je ubetezsal, i pokidob, damuje Goszpodin Bog nyigovu szmert na znanye dal, szeje jako lipo, i szkerbno knyoi pripravil. Szvete Szakramente je tako pobozsno prijel, da szusze szi ki szu nazocsi bili plakali. On drugi csasz je va zversavanyu drugi kriposzti odversil, dokle je szvoju zmiloschami, i zaszluhski nakincsenu Duhsu va ruke szvojega Sztvoritelya va leti tiszuch sztov i trideszetomu zrucsil.

Po cseterdeszeti leti po nyigovoi szmerti szu nyigovo szveto Telo na Czimitori zpratezsum szkupa neuszkrunyeno nasli. Odneszli szu ovo szveto Telo va Czrikvu szvetoga Andreasa, pri koi priliki szusze noga csuda zgodala, szi zvoni varosa Madrida szu zacseli szami od szebe zvonit. Csudocsinyenya, ka szu sze pri ovoi, i pri drugoi priliki pri Grobi ovoga Szvecza nad szakojacskimi betezsni, med kimi szusze i Kralyevszke persone nahajale, zgodala, sze nemoru zbrojit. Jos va zsitku Szvecza, szusze polag oni, ke szmo tolics naiperdoneszli, noga druga csuda zgodala. Med drugimi je ovo, jednucs je nyigov Goszpodar na polyi bil, i veliku zsaju terpil; on je Izidora pital, jeli na blizu nebi bilo vode dosztat. Izidor je nyemu jedno meszto pokazal, i rekal: „Onde je zdenacz.“ Goszpodar je tamo isal, i nist drugo ni nasal, neg jednu szuhu szkalu. On je stimal, da ga Izidor nori, onda je ov tamo isal, ter zszvojum paliczum szkalu udril, i najednucs csiszta britka voda prozvirala. Kcher szvojega Goszpodara, ka je umerla bila, je va zsitak prebudil. Dan denasnyi ovoga Szvecza kut oszebuinoga Patrona va szem Orszagu dicsu, ne szamo sziromahi, nego i Duhovnoszt, i sza plemenitoszt. To moremo rech, da sze nijednomu Kralyu na szvitu ni takova dika izkazala, kut szeje ovomu Szveczu, kada szu nyigovo szveto Telo zgroba podvignuli, i va Czrikvu odneszli. Jos dan denasnyi je vidit na nyigovom leszi, va kom nyigovo szveto Telo neuszkrunyeno lezsi, nogo dragi kamenov, zkim szuga nakincsili.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Izidor sziromahski tezsacski cslovik je va szvojem sztalisu szvet posztal. Zacs mi nenasztanemo szveti va nasem sztalisu? Izidor je szvet posztal krezato, da szeje griha csuval, da je dobro csinil, da je szterplyen bil va szvojem deli, i trudi, va teskochi, i progonsztvu, da je zapovidi Bozsje, i Czrikvene obderzsaval. Neb sze i mi krez miloszt Bozsju griha mogli csuvat? Dobro csinit? Szterplyeni bit va krizsu, i nevolyi, va trudi, i deli, kut on? Neb mogli zapovidi Bozsje, i Czrikvene obderzsavat, kut on? Zato szi velyen denasz naipernezamemo odszidob onako csinit, kut je on csinil? Ktomu da je Izidor szvet nasztal, je csuda prinasalo, da je zi szvojim od ovoga szvita zanemerverzsenim sztalisom zadovolyan bil, da je juternyu, i vecsernyu molitvu gorlyivo odversaval, da je szaki dan szvetu Masu poszluhsal, daje szvete Szakramente vechputi pobozsno prijimal, da szeje zloga tovarustva csuval, da je szvoje delo z Bogom zacsel. Bogu je aldoval, i daje va szvojem deli szagdar marlyiv, i negrusztlyiv bil. Ni ovo sze takovo dugovanye, ko i ti mores tako szpunit, kut jeje szveti Izidor szpunil. Neg preglei szpolom sze ovo, ter povi, jeli je neg jedno, csabi ti pretesko, ali nemoguche bilo szpunit? Zato sze pred Bogom nemores zgovarat, ako va tvojem sztalisu szvet nenasztanes, ako sze nezvelicsis. Goszpodin Bog ti potribnu miloschu da je, da va tvojem sztalisu ono szpunis, csaje szveti Izidor va szvojem szpunil. Neg nato dohaja, jeli ches ti zmiloschum Bozsjum szkupaszlozsit, i delat.

II.

Nigdar ni bilo pri szvetom Izidori csut pszoszti. Ovoje csuda recseno od cslovika, ki va takovom sztalisu, i va takovom deli sztoji, kut Izidor. Pszoszt je va szedasnyi csaszi csa szakidanyega, oszebuino pri tezsacski lyudi. Ali kut je ov grih obcsinszki raszsiren, tako je oduran pred

Bogom, i Kerschanu nedosztojan. Na delo pszuju, na lyudi, i na blago pszuju. Nogi zpszoszti navadu nacsinyaju, ter sze jur na ovom szvitu ucsu on jezik, va kom sze prokleti va pakli razgovaraju; ar ovi jedan drugoga zaklinyu. Kako tezsak odgovor chedu ovakovi lyudi jednucs pred Bogom jimat; ar Jezus veli: da chemo od szake prazne ricsi morat racsun davat! Nogi sze ztim zgovaraju: to sze va jadi sztan›, nimi od szercza islo, niszam tako stimal. Sztarji sze zgovaraju zneposzluhsnoschnm szvoje dicze, ter velu: drugacse me nebi radi poszluhsat, za dobre ricsi sze nehajadu, tverdi szu, cslovik mora pszovat. Ali szi ovi zgovori ne valyadu. Jad nikogar ne zgovara, ar kut Kerschan szaki mora szvoi jad ubladat. Ako i za szprave ne pszujes, ter nist zloga pri tom ne miszlis; ko znaj, daje pszoszt szama va szebi grih. Da dicza nebi rada poszluhsat, ako nadanye ne pszuje, ni jisztina. Nogo tiszuch dicze je ka prez pszoszti poszluhsaju. Ako noga dicza nebi radi prez pszoszti poszluhsat, szu szami Sztarji krivi, ar szu szvoju diczu nato naucsili. Ali ako i nebi radi drugacse poszluhsat, odlag krez pszoszt, ko vindar pszoszt ni dopuschana, ar je grih. A griha ucsinit nigdar ni dopuschano, dabi krezanyega i csa dobroga mogli doszech, dobit. Daszu noga dicza na ricsi, i na bitku tverda, i nistvridna, to verujem; ali to verujem, da szu zopet Sztarji tomu krivi, zato kada je od pocsetka niszu bolye odhranili, i zbog toga, da nad nyimi vechkrat pszuju. Zvechega szu ona dicza, na ka Sztarji pszuju, tverda, i nistvridna. Krez pszoszt sztanovito nechedu poszluhsna, i pobozsna nasztat. Ako szu dicza kako tverda, i nistvridna, ko vindar ni dopuschano nad nyimi pszovat. Zato, kada nogi veli, da moradu pszovat, ovoje takova rics, ka je va szebi grihsna.. Nijedan Kerschan toga neka ne veli; ar krezato tuliko veli: cslovik mora grihsit, mora Boga bantovat, mora zapovidi Bozsje prekersit. Ni ovo grihsna rics? Ja to velim: neszmimo pszovat, ako szu dicza kako zla. I ki szeje k pszoszti naucsil, ta sze neka terszi, da szeje oducsi; ar drugacse che tezsak odgovor jimat, i velike kastige zaszluzsan bit. Szveto Piszmo veli: „Ki pszuju sze ote szkvariti.“ Szveti Apostol veli: „Nekate pszovat.“ Do szada pravo jima?

Na dan dvanaisztoga Maja.

Szeti Mucseniki Nereus, Achilleus, i Domitilla, i szveti Pankraczius.

Nereus pak Achilleus dva brati szu bili szluzsbeniki od szvoje mladoszti pri Flavii Domittili blizsnyoi rojakinyi Czeszara Domicziana. Krez szvoi pobozsan zsitak, i lipu kriposzt, szu i szvoju Goszpu Domitillu nato prignuli, da je Kerschanszku veru nasze zela; ali sze ovo szeje va otajnom sztalo. Aurelianus jedan zmed naiplemenitijimi mladenczov v Rimi szi je Domitillu za zarucsnyu zibral, i Domitilla szeje zsnyim zarucsila, morebit va tom nakanyenyu, da chega na Kerschanszku veru ubernut. Kada szeje jednucs jako lipo nakincsila, da sze szvojemu zarucsnyaku vidi, ki je knyoi kanil dojt, szu szi dva nye szluzsbeniki zacseli zdihavat, i jedan med nyimi je rekal: „Domitilla! dabi ti tuliku szkerb ubernula na nakincsenye tvoje duhse, da sze Nebeszkomu zarucsnyaku vidila budes, ki je pripravan sze ztobum porucsit, kut sze szkerbis nakincsit tvojemu umrechemu zarucsnyaku za lyubav, kako szrichna bi ti bila.“ Szi dva szujoj pak razlozsili neizrecsenu vridnoszt divojacske csisztoche, i blazsensztvo duhse, ka Krisztusa za Zarucsnyaka jima; pak i onu razlucsnoszt, ka je zjedne sztrani med umrechim, a zdruge sztrani med neumrechim zarucsnyakom.

Domitilla je zpocsetka nave ricsi szerdita bila; ali potlye vindar mirno poszluhsala, i milosclia Bozsja je va nyoi tako kripna nasztala, da je Domitilla puna lyubavi k Nebeszkomu Zarucsnyaku ovako govorila: „Zacs mi toga pervo niszte povidali? Dabi to bila znala, csa mi szada povidate, ko szi nebi bila drugoga zarucsnyaka, neg neumrechega odibrala. Ali to jos morem ucsinit, i pripravna szam to ucsinit; neg glejte da sze zsnyim vreda porucsit morem.“ Ovi dva Szluzsbeniki puni veszelya, szu pozvali szvetoga Klemensa Papu ki kadaje zselyu Domitille csul, je knyoi ovako govoril: „Draga moja kchercsicza! tvoje naiperzimanye, i tvoju zselyu moram pohvalit. Ali szi szi dobro raszmiszlila, kako tesko barenye pred tobum jimas, ako tvoje ubechanye, ko szi Aurelianu dala potares, ter

Jezusa Krisztusa krez zarucsenye tvoje divojacske csisztoche za tvojega zarucsnyaka odiberes, i primes? Jimas ktomu szercze? Sze szeguras sze ono terpit, csa ches morat preterpit? „Domitilla je nyemu odgovorila: „Ja sze zanasam va miloschu mojega Nebeszkoga zarucsnyaka. Va toga sze ufam. On me neche osztaviti.“ Zcsim je ovo zgovorila, je nazocsi Pape priszegla kut zarucsnya Krisztusa vekovecsnu csisztochu obderzsati, onda je nyoi prik dal szveti Klemens belu plahticzu, ka je jur onda zlamenye bilo vekovecsne csisztoche. Zcsim ju Aurelian ovo docsul, je od jada szkakal; ali vindar je zpocsetka zlipim, i zmilenyem kanil Domitillu pregovorit, i na drugu miszal preubernut. Ali kada mu sze ovo nist hasznilo ni, onda je dal sze polovit, za ke je znal, da va tom del jimaju. Naiper Nereusa, i Achilleusa. Ove je kut Kerschane obtuzsil, i pokidob szu Jezusa Krisztusa sztalno valovali, szu nye z Domitillom szkupa va sztrugu Ponczia va nevolyu poszlali, kade szu nogo preterpit morali. Minuczius Rufus Poglavnik je nye krez bitku, krez mucsenye, krez ogany kanil preszilit da bolvane zmalyadu; oni szu ali rekli: „Nasz je szveti Apostol Peter kersztil; zato nemoremo tvojim krivim bogom aldovat.“ Kada je Poglavnik vidil, da zsnyimi nist nemore zapocset, je zapovidal, da jim glave odszicsu. Domitillu je szakojacski mucsil, ali kada je va szvojoi veri szenek sztalna bila, ko je Aurelian drugo zmiszlil. On je knyoi poszlal dvi plemenite divojke, zkimi je odhranyena bila Eufrozinu, i Theodoru ztim zgovorom, da nyoi na szluzsbu budu, ali zjisztinom zato, da nyu na pervanyu lyubav knyemu nagovoru. One szu sze csaje moguche bilo, ucsinile. Hizsni sztalis szu zverhu szega izvisile, lipotu Aureliana szu hvalile, proszt sztalis szu zanemermetale, i ovako vech. Domitilla sze ni dala pobludit, neg je zszvojim nagovaranyem ove dvi poganszke divojke nato prignula, da szu veru Jezusa szpoznale, i Jezusa za szvojega Zarucsnyaka odibrale. Kada je Aurelian ovo docsul, ni znal od jada csa csinit. Vindar szije naiperzel jos csa ukusziti. On je Domitillu zi szilum dal va Terraczinu odprimit, ztim nakanyenyem, daju preszili zsnyim sze porucsit. On je zapovidal veliku goschinu szpravit, noge plemenite pretelye na nyu pozvat, i Domitilla je morala dojt. Po goschini je

Aurelian zacsel tanczat, kut dabi jur sze dobil bil. Domitilla je va szuszedszku hizsu isla, i onde zdibine szercza k Bogu ovako zdihavala: „Szada o Goszpodine! je dosal csasz, da mi va naivechem pogibelyi na pomoch dojdes; da ja moje Tebi danc vernoszti ne potarem.“ Kada je csiszta Divicza ovako molila, i Aurelian sze va tanczi veszelil, je ov najednucs szpal, i na meszti umerl. Domitilla je kszvojim tovaruskinyam isla, i Bogu hvalu davala, ki je nyu ovako czudnovito ubranil. Ali Lukszarius brat Aureliana je Domitillu obtuzsil, da je ona krez nye viskariu kriva szmerti brata nyigovoga, zato je od Czeszara dopuszt proszil, da sze nad nyum zfantit more. Kada je ovu dopuszt lahko dosztal, je onu hizsu va koj je Domitilla znye tovaruskinyami bila, na sze sztrani zapalit, dal da va ognyi zgoru. Tela ovi tri Divicz szu nemer mertva nasli na szvoji ubrazi lezsecha, ali ni vlasz na nyi ni bil uszkrunyen.

*
* *

Kovim trim szvetim Mucsenikom, od ki szmo szada povidali, szveta Mati Czrikva pridruzsuje jednoga cseternaisztletnoga mladencza, koga Jime je Pankraczius. Ov szeje va Frigii od jako plemeniti Sztarji rodil. Ali szmert je nyega zaran od nyi odlucsila. Kledonius nyigov Otacz je pri Czeszaru Diokleczianu jako prestiman bil zbog nyigovoga vitesztva, zato je Czeszar nyemu v Rimi na brigu Czölius veliko Jimanye prikazal. Na szmertnoi szvojoi posztelyi je Kledonius szvojega brata kszebi dal dozvat, i nyemu szvojega malyahnoga Szina Pankracziusa zrucsil, ztum prosnyum, da ga da dobro odhranit, i da na nyigovo bogato jerbinsztvo szkerb noszi. Dionizius, ovoje bilo Jime brata, je Pankraziusa kszebi zel, i na nyega kut na laschega Szina szkerb noszil. Po nikuliki leti je Dionizius zszvojimi v Rim isal prebivat, da bude mogal Jimanye Pankraziusa laglye redit, i da ga v Rimi bude mogal dat ucsit. Onda je v Rimi bilo veliko progonsztvo Kerschanov, nogo tiszuch szuji krez szakojacske muke pomorili. Rimszki Papa je va onoi iztoi placzi szranyen bil, va koi je Dionizius z Pankraziusem prebival. Kada je Dionizius od szami poganov csuda od szvetoszti ovoga Pape csul, i kada

je zlaschimi ocsima vidil, kako sztalni szu Kerschani va szvojoi veri, kako szu jaki va prinasanyu muke, onda muje ta miszal dosla, da vera Kerschanszka mora Bozsja vera bit, krezaku sze cslovik zvelicsit more. Ovu miszal je ocsitoval Pankracziusu, ki je va razumi csuda vechi bil, neg va sztaroszti. Szi dva szuszi zselyili znat, va csem ova vera sztoji. Zato szusze krez jednoga Kerschana dali odpelyat k Papi, i nyega ponizno proszili, dabi je va veri Kerschanszkoi naucsil. Papa szeje kruto veszelil, ter je nyim kriviczu vere poganszke, i Jisztinu vere Kerschanszke szvitlo pred ocsi posztavil, i razlozsil, tako da szu szi dva po nauku dvaiszet dan szveti Kerszt prijeli. Veszelye zkim nyihovo szercze napunyeno bise, sze nemore zrech. Oni szu tako goruchu zselyu dosztali Jezusu za lyubav polag pelde tuliki Kerschanov szvoju Kerv krez muku prolyat, da szu szi naiperzeli pred Czeszara pojt, i pred nyim ocsitno veru Kerschanszku valovat. Ali szveti Papa nyim toga ni dopusztil. Lipo po Kerschanszku szu zsivili. Szvoje veliko Jimanye szu na batrenye traplyeni prognani Kerschanov ubrachali. Krez lipo upominanye szu noge pogane na pravu veru ubernuli. Dionizius je navredi na plachu va Nebo pozvan posztal, ar je ubetezsal, i kumaj je jedno leto kut Kerschan prezsivil, je umerl. Pred szmertjum je Pankracziusa upomenul, da va Kerschanszkoi veri sztalan osztane, i da voli szmert preterpit, neg veru Jezusa zatajat. Pankraczius je szveto ubechal ovo upominanye szpunit; i csaje ubechal je za isztinu zverseno szpunil. Ar kada je cseternaiszt let sztar bil, je Czeszaru uvadjen posztal, da boge poganszke zanemermeche. Diokleczian je nyega kszebi dal dozvat, i zlipim knyemu govoril: „Szinak, je rekal, csujem, da szisze od Kerschanov dal zaszlipit. Ja ti szvitujem odverzi od tebe tu krivu veru, ter moli zopet nase boge; da va tvojoi mladoszti zsitak ne pogubis; ar vidim da szi kumaj petnaiszt let sztar. Tvoi Otacz je bil moj naj drazsji pretely, i zbog toga chu te za moje dite prijet. Ali ako mojemu nauku nebudes poszluhsan, ko nist drugoga, neg szmert jimas docsekati.“ Pankraczius je szercseno odgovoril: „Ti sze bludis Czeszar, kada stimas, da szu mene Kerschani zaszlipili. Tvoji bogi szu bludnyaki, i himbeniki. Dabi ki zmed tvojimi szlugami to ucsinil, csa szu ovi ucsinili, koga nebi terpil,

neg biga ostro kastigal, kako bi ada ja nye kut boge mogal postovat? Ja szam mlad va leti, to je isztina; ali moi Jezus je meni szercze, i moch dal, da sze tvoje grozsnye nist ne bojim." Ovo, i mar csa drugo je Pankraczius govoril prez szega sztraha. Czeszar ni til dalye nist ucsinit, ar szeje bojal, da chedumusze zbog mucsenya takovoga diteta szmijat. Zato je dal Pankracziusa na placzu Aurelia odpelyat, i onde nyemu glavu odszich. Szveti mladenacz szeje veszelil, i Bogu hvalu dal, da muje miloschu izkazal, nyemu za lyubav moch umrit. Szveszelim liczem je isal na meszto muke, i szvoi zsitak krez odszichenye glave dokonyal. Oktavilla jedna pobozsna zsena je nochno vrime nyigovo szveto Telo dala dosztoino pokopat va leti tri sztov drugom. Szveti Gregorius z Tours pise: da je va nyigovom csaszi ta zakon bil, da szu one, ki szu priszech morali k grobu ovoga Szvecza odpelyali; i ako szeje ki uszegural krivo priszech, ko je ali na meszti umerl, ali je zali duh va nyega sztupil, i nyega kruto trapil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Pankraczius, i Dionizius szu krez nyihovo lyubezlyivo upominanya, i nagovaranye noge pogane na veru Kerschanszku ubernuli. Nereus, pak Achilleus dva szluzsbeni szu Domitillu szvoju Goszpu nato prignuli, da je veru Kerschanszku valovala, i vekovecsnu csisztochu Bogu aldovala. Csa jedan cslovik pri szvojem blizsnyim dobroga more ucsinit. Kuliko zlo more zabranit! Csa nogokrat szluzsbeni pri szvoji Goszpodari more ucsinit! Ako priliku jimas krez lyubezlyivo upominanye tvojega blizsnyega od griha odvernut, i na dobro ubernut, neka toga nigdar zamudit; ar krezato ches ga va Nebo zapelyat, i on cheti zato na veke zahvalan bit. Csuvaj sze da nikogar va dobri ne zusztavlyas, ali da ga na grih drazsis; ar krezato ches ga va pakal pelyat, i on chete zato na veke proklinyat. Ako szi va szluzsbi, ter tvoje Goszpodare na dobro nagovorit mores, ali od onoga odvernut, csaje grihsno; ko to

ucsini. Ali paszku jimaj, da nyim takovoga ne szvitujes, csa je grihsno, da ono csaje zlo za dobro ne derzsis tvojim Goszpodarom za lyubav, ali da je od onoga, csaje dobro, ne zusztavlyas. Neka zonimi, ki szu zli szkupa szlozsit. Ako tvoji Goszpodari csa potribuju od tebe, csa je zlo, ali da nyim na pomoch budes, va onom csaje grihsno; ko szi raszmiszli, da Bogu vech moras poszluhsan bit, neg tvojim Goszpodarom, i da ti na miloschi Bozsjoi vech mora lezsano bit, neg na miloschi tvoji Goszpodarov, neg na miloschi drugi lyudi, i szega szvita. Zato pri takovi prilika neka poszluhsat tvoji Goszpodarov, ako te i zi szluzsbe szpudu, ali ako bar kakovu skodu budes moral terpit. Duhovne skode, vekovecsne skode sze moramo vech bojat, neg vrimenite, zgubitka Neba vech, neg zgubitka vrimenitoga.

II.

„Kako szrichna bi ti bila, szu rekli szluge Domitilli, dabi sze tuliko szkerbila za nakincsenye tvoje Duhse, kut sze szkerbis za nakincsenye tela.“ A ja tebi velim, kako blazsen bi ti bil, ki ovo stes, dabi ti neg poloviczu, neg tuliko szkerbi ubernul na szpaszenye tvoje duhse kut ubrachas na tvoje telo! Zacs toga ne csinis? Szveti Bernard ovo pitanye posztavlya, odgovori mu ako mores „Sziromah cslovik! veli on, ti csinis, bizsis, i trudis sze, da tvoje nistvridno telo hranis, i upravlyas: zacs sze ne trudis, ter ne delas ravnotako, da i tvojoi duhsi hranu, i opravu preszkerbis?“ To je, zacs sze ne szkerbis za szpaszenye tvoje duhse? Csa ti je manye lezsano na duhsnom zvelicsenyu, neg na ugodnoszti tela? Ali sze szeguras pred Bogom odgovorat zato, da krez zamudenye szpaszenya tvoje duhse, sze tvoje mislenye, i chutenye neg nato ubrachas, da telu ugajas? Ovo pita i szveti Krizoszthomus, kada veli: „Kako ches moch odgovarat, da tako veliku szkerb na telo jimas, a tvoju duhsu zamudjujes? Odgovori ovomu szvetomu Oczu, ako mores. Stimas, da ti je pomoreno, ali da szi tvoju duzsnoszt szpunil, ako szu szkerb nato ubernes, neg da tvomu telu ugajas, i da nyemu va nicsem nedas manykat? To bi bila sztrahsna szlipota; ar toje isz-

tina csa ta izti szveti Otacz veli: „Ako nasu duhsu zapusztimo, ko ni tela nechemo blazsenoga, szrichnoga nacsinit; ar duhsa ni za telo, neg je telo za duhsu sztvoreno.“ Krez zapuschenye duhse ne nacsinyimo szamu duhsu, neg i telo neszrichno, i to za jednu czelu vekovecsnoszt. Zato vechu szkerb uberni na szpaszenye tvoje duhse, ter szi miszli, od szpaszenya moje duhse, viszi i szricha mojega tela. Duhsa je plemenitiji del cslovika; zato mora cslovik vechu szkerb na nyu noszit, neg na telo. Szveti Thomas a Villa nova veli: „Va tom je nai vecha grihska, da pokidob cslovik zdvi delov sztoji, med kimi je jedan za csuda plemenitiji, neg on drugi, vindar sze vecha szkerb ubracha nani del, ki je csemerniji, naimre na telo, neg na plemenitijega. naimre na duhsu.“ Szveti Krizoszthomus veli: „Daj chemo szu nasu szkerb na nasu duhsu ubernuti, ar ovo che bit i telu na haszan, ar drugacse chesze zduhsom szkupa szkvarit.“ Szveti Augusztin veli: „Dajte chemo duhsu vech lyubit neg telo.“

Na dan trinaisztoga Maja.

Szveti Szervaczius Biskup. Szveti Jivan Szilencziarius, i szveti Peter Regalatus Szpovidniki.

Szveti Szervaczius szeje va pocsetku cseterte sztovicze od plemeniti sztarji rodil, dobro je bil odhranyen, i zbog nyigove kriposzti i mudroszti tako glaszovit, da szuga za vridnoga derzsali za Biskupa Tungrinszke Czrikve odibrati. Va ovoi szvojoi viszokoi csaszti je neudrudlyiv bil. Noge dneve je prez hrane, i napitka sztrosil. Va szi naligi je szvoje zaviche jiszkal va molitvi. Pravu Apostolszku gorlyivoszt je jimal, da pravu veru csisztu pri szvoji podlozsni obderzsi; ar onda szu sze jur krive vere najavlyale. Va branenyu szvete vere je bil nesztrahslyiv, nisze maril za progonsztvo, nit za pogibely zsitka. Pri nogi Czrikveni szveti Szpravischi je bil branitely csiszte szvete vere szuprot krivoverczev. Noge krivovercze je va narucsaj prave vere naizad dopelyal. Ovoje bilo nyigovo nai veche vesze-

lye, zako je Bogu od szercza hvalil. Kada szu poganszki Huuni nuter udrili va nimske orszage, szeje jako turobil; ar ovi szu naivechi Nepretelyi Katholikov bili. Kada je docsul, da chedu i va Franczoszko dojt', onda szeje ostro posztil, i pokoril, goruche molil, da od Boga zadobi, da szvoje ovcsicze od ovi maneni vukov neda raszpudit, ali podrapat. Nate poszte, ter pokore, i molitve je i szvoje podlozsne upomenyival, na utihsenye szerde Bozsje. Szi Biskupi, i szviczki Poglavari szusze szkupa szpravili, i med szobum dokonyali: jednoga v Rim poszlati, ki va Jime szi pri Grobi szveti Apostolov Petra ter Paula Boga moli, dabi nepretelya poganszkoga od nyi milosztivno odvernul. Navi szveti put bise Szervaczius odibran. Nisze nist kratil ta daleki put ucsinit, i sze teskoche preterpit, zato szeje prez stentanya nati put dal, dosal je v Rim, i onde pri Grobi szveti Apostolov tri dni, i tri nochi molil ztulikum gorlyivoschum, da je na jilo, i pilo pozabil. Placsuch je szvete Apostole kut branitelye szvete vere zazival, i proszil, dabi od Boga miloschu zproszili, da nepretely szvete Katholicsanszke vere nebi prik meje Franczoszkoga orszaga sztupil, i da ovden nebi lyudi zbog ove vere, kut va drugi orszagi mucsil, i trapil. Po duzsicskoi molitvi je zaszpal. Onda je pri velikom Oltaru vidil jedan lip Thronus, na kom je szam Jezus Krisztus szidil. Nozsina Angyelov je okolo Thronusa sztala. Dva Apostole Petra ter Paula je vidil klecseche, i moleche pred Thronusem. Po kratkom csaszu szeje Peter sztal, ter k Szervacziusu rekal: „Ti muzs Bozsji! zacs ne presztanes molit, i plakat? Znaj, daje Goszpodin Bog dokonyal, sze Franczoszko zdrugimi orszagi i varosi va Europi zbog nyihovi grihov krez Hunnuse dat szkoncsati. I varos Tangern che zbog nyigovi grihov ta nevolya doszech. Tebi che ali Goszpodin Bog dat tu miloschu, da tu nevolyu nebudes szmil gledati. Zato sze paschi va domovinu tvoju, zami onde sze csaje na tvoi pogreb potribno, ter poj va Masztricht; ar ov varos chu tebi za lyubav od nepretelya ucsuvat, da miran pogreb budes mogal jimat.“ Navo nazvischenye je szveti Szervaczius vasz presztrahsen bil, ali podal szeje va volyu Bozsju, ter je va szvoju Biskupiu naizad isal. Na szvojem putu je va ruke diblyi Hunnusov zapal, ki szuga va

skuru uzu zaperli, ali drugi dan zopet odpusztili; ar Goszpodin Bog je nebeszku szvitloszt zverhu ovoga Szvecza dal szvititi, da szusze ovi diblyi lyudi presztrahsili, i nyega szlobodnoga odpusztili. Va Franczoszkom je kastigu Bozsju, ka navi orszag cseka raszglaszil, i nye placsuch na pokoru upomenyival, da szi ovu kastigu na duhovnu haszan ubernu, i da sze na veke ne szkvaru. Onda je isal Masztricht, i szvoi Grob dal kopat, ar je rekal: „ja moram navredi umrit.“ Csa je rekal, do szeje szpunilo. Zemlyicza gaje popala, ke konacz je bila nyigova szmert, ali lipa szmert jednoga Szvecza; ar kut je szveto zsivil, tako je szveto umerl. Csa muje szveti Peter nązvisztil, szeje sze zgodalo. Franczoszko, i drugi orszagi szu krez nepretelya szpuscheni posztali; ali varos Masztricht je zarad ovogo Szvecza ucsuvan bil. Noga csudna csinyenya, ka szusze pri Grobi ovoga Szvecza godala, szu nyega pri szem Kerschansztvu glaszovitoga nacsinila.

*
* *

Denasz sze i szveti Jivan zpridavkom Szilencziarius, toje mucsechi, ali ki mucsi, szveti. On je csa oszebuinoga jimal, csa ubuzdanye jezika utiszka; ar on je tako mucsal, da je dugo csasza prez govora zszvojimi blisnyimi raszsztrosil; ar szeje bojal, da chesze krez csuda ricsi zagrihsit. Kada je jednucs va Jeruzalemszkom Spitali szuze tocsech Boga proszil, da mu da szpoznat, kadi bi mogal od szvita odlucsen nyemu nai bolye szluzsit, i szvoje zvelicsenye jiszkat, je jednu zvezdu zagledal kaje szpodob krizsa jimala, ter je pri tom ove ricsi csul: „Naszleduj ovu szvitloszt“ onda szeje velyen sztal, ter je tu zvezdu naszledoval, ka je nyega va glaszoviti Kloster szvetoga Szabbasza odpelya. Onden je do szvoje szmerti osztal, i nist drugoga csinil ni, neg szamo Bogu je szluzsil, i szvoje zvelicsenye jiszkal. Jednomu zmed szvoji tovarusov je ocsitoval, da va sesznaiszti leti nijedne prazne ricsi ni szprogovoril. Pokidob je polag ricsi szvetoga Jakova Jisztina, da je on zversen muzs, ki zszvojim jezikom ni zagrihsil; ko szi moremo miszlit, kako veliku szvetoszt je ov szluga Bozsji

doszegal. Szveti Czirillus, ki je nyigov zsitak popiszal, je presztal od ovoga popisovanya, ar szveti Jivan je szedam cseterdeszet let va szvojoi hizsiczi zapert zsivil, i sztov csetira let sztar nasztal, i mucsal je.

* * *

Denasz szveta Mati Czrikva szpominanye i od szvetoga Petra Regalatusa nacsinya, ki je zbog szvoje szvetoszti, i csudni csinov glaszovit bil. Narodil szeje va leti tiszuch tri sztov devedeszetom va Spanyolszkom varosi Vallisolet, ali Valladolid od plemeniti i bogati sztarji. Ocza je zaran pogubil. Nyigova pobozsna Mati je nyega velyen va mladoszti na sztrah Bozsji ucsila, i na oduravanye griha, tako, da akoje neg naimanyi grih ucsinil, ko je velyen szam szebe krez ostru pokoru kastigal. Jur va deszetom leti je proszil, da ga va szveti Red szvetoga Francziszkusza nuter zamu. Ali nyigova prosnya szeje sztoper po tri leti szpunila. Va pervom probe leti je kazal musku krotkochu, on szeje terszil Regulu szvetoga Francziszkusza naucsit, i po nyoi zsivit. Kadaje upamet zel, da szu va onom Klostri, va kom je bil, Regulu szvetoga Francziszkusa prekersevali, i kadaje docsul, da sze nogi szveto zsivuchi Muzsi terszu va drugi Klostri ovu Regulu zopet zaszaditi, ko szije zselyil, da bisze i va nyigovom Klostri to izto ucsinilo. Pervo neg szeje ovo sztalo, je Peter Villakreczius jedan pobozsan Masnik ovoga iztoga Reda va ti Kloster dosal, ki je otil pervanyu ostrochu Regule zopet zaszadit. Peter Regalatus je pervi bil, ki szeje knyemu pridruzsil, i zsnyim va jedan novi Kloster va szeli Akvileria prosal. Szi dva szusze terszili polag pervanye ostroche Regule szvetoga Francsiszkusza zsivit. Ni dugo duralo, ko szu i drugi knyim dosli, ki szu po nyihovoi peldi otili zsiviti. Nyihov broj szeje tako poveksaval, da je Villakreczius ov Kloster pod uredbu szvetoga Petra posztavil, a on szam je va Abreji novi Kloster zgradil, kadi je nove tovaruse na ostru Regulu ucsil. Szveti Peter, ki je szada drugim Preposztavan bil, je szvoje podlozsne vech krez szvoju peldu, neg krez ricsi redil. Nyigov zsitak je kruto oster bil. Kumaj tri ure je szpal. Nyigova posztely je bila gola zemlya, ali malo

szlame. Szakidan szeje ostro bicseval, na teli je lanacz, ali bodlyiv pasz noszil. Nyigova hrana je bila szuh kruh, ter voda, ter malo korenya; malo kada je od mesza, ali vina ukuszil. Leto je na devet korizmov, polag pelde szvetoga Francziszkusza Szerafinszkoga, razdilil, tako, da je malo dnevov bilo, va ki sze ni posztil. Nyigova lyubav k blisnyemu, oszebuino kbetezsnim, je csa oszebuinoga va szebi jimala. Vechkrat je gubave, ali zdrugimi ranami naranyene lyude domom noszil, nyihove rane je kuseval, i csisztil, i szeje ucsinil, da jim zopet zdravlye naizad da. Va szem progonsztvu je bil szterplyen, i pun ufanya va Boga. Va molitvi ja jako gorlyiv bil. Vechputi szu vidili, kada je molil, da szu zraki znyigove glave van izhajali, i da je od zemlye na visinu podvignut bil. Csaje jos csudnovitije, ko szu vidili, onda kada je po nochi szvoju molitvu odversaval, da je plamen znyigovoga szercza van bukal, ki je ne szamo nyigovu hizsiczu, nego i krov Klostra raszvitil. Sztanovniki Akvileria szu vechputi ov plamen vidili zkrova na visinu liszt, tako daszu stimali, da je Kloster va ognyi, ter tamo bizsali, da chedu gaszit; ali kada szu zi szi sztran jiszkali, kadi ali odaklye ta plamen dohaja, onda szu vidili, da ovo ni naturalszki ogany, nego da zi szercza, ko od lyubavi k Bogu gori, van izhaja. Szam Biskup je to jednucs prejiszkal, i potlye szvidocsil, da ov plamen, koga szu vechkrat vidili, i csa on szam ni til verovat, dokle ni ukuszil, za isztinu zi szercza Petra van izhaja. Goszpodin Bog ki je ov ogany lyubavi va szerczi szvetoga Petra vazsgal, je otil ovoga szvojega vernoga szlugu na ono meszto pozvat, kadi sze Odibrani szamo z dikum, i zlyubavum Bozsjum zabavlyaju. Va pocsetku velike korizme je nyemu poszlal veliku bol va zseludczi, ku bol je szluga Bozsji dobrovolyno zlyubavum k Bogu terpil. Va vazmenom tajedni je szvete Szakramente prijel, po tom je pun veszelya szvoju Duhsu szpusztil. Zadnya nyigova molitva je bila Psalmus, ki sze ovako zacsinye: „Goszpodine vate szam sze ufal.“ nyigove zadnye ricsi szu bile: „Va tvoje Ruke izrucsam Duhsu moju!“ Ova szmert szeje godala va leti tiszuch csetira sztov pedeszet esztom. Pred, i po szmerti ovoga Szvecza je Goszpodin Bog noga csuda csinil. Kada je jednucs

ov Szvetacz zsvojimi tovarusi molitvu odversaval, ko je nozsina lasztavicz ke szu okolo Klostra letile, i kricsale, nyihovu molitvu bludila. Szvetacz szeje sztal, i nyim zapovidal, da velyen odhajadu, i da vech ne dojdu, da Duhovni vech nebudu krezanye va molitvi bludjeni. Lasztavicze szu velyen poszluhsale, ter szu odletile, i do denasnyega dneva na onom meszti ni vidit lasztavicze, akoprem je szuszedsztvo zsnyimi napunyeno. Vechputi szuga Angyeli zjednoga meszta va drugo odneszli kut nigda Proroka Habakuka. Vechkrat szuga vidili prik tecsechi vod zszuhimi nogami prik pojt. Jednucs je szvoj plasch na vodu Niaza raszterl, i zszvojim tovarusem sze na nyem prik odplaukal. Pred nyigovum szmertjum je jednoga mladencza, ki je od narojenya santav, i plantav bil, nazocsi Biskupa, ki ga je knyemu dopelyal krez dotaknenye nyigovi bolczni kotrigov zverseno uzdravil. Po szmerti nyigovoi szeje jos vech csudni csinov zgodalo, szlipi santavi, nimi, gubavi, na szmert betezsni, i zviszokoga sztalisa szu uzdraveni posztali, je jos i mertvi szusze va zsitak prebudili pri nyigovom grobi. Neg jedno pripetenye chu jos naiper doneszt. Jedan sziromah sztaracz je bil, komu je szveti Peter doklye je zsivil, szaki dan hranu daval. Po nyigovoi szmerti szuga jednucs prez hrane z Klostra poszlali. Ov sztaracz je k grobu Szvecza isal, i placsuch ovako sze tuzsil: „O miloszerdni Otacz! dabi ti zsivil, nebi bil prez pomochi, nebi gladit szmil.“ I nut csa szeje sztalo? Grob szeje odperl, pokoini je szvoju ruku protegnul, ter je sztarczu hlibacz kruha dal. Ovo pripetenye szeje va leti tiszuch seszt sztov trideszetom prejiszkalo, i za isztinszko sze naslo.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Va csaszu szvetoga Szervacziusa je Goszpodin Bog noge Katholicsanszke orszage krez pogane dal szpusztit, i nyihove Sztanovnike mucsit, i umorit. Ovo je va drugi csaszi Goszpodin Bog dopusztil, da szeje sztalo krez Arianccze, i druge krivovercze. Zacs to? Szveti Biskup Szalvia-

nus pise: „da szeje to zbog toga sztalo, da Katholicsani szpoznaju, da szu grihi nyihovi zacsuda vechi, i veche kastige vridni, neg grihi poganov, ali krivoverczov; zato da szeji zatuliko vech csuvat moradu, i da po szvoioi veri zatuliko malyivie zsivu. Csa ov Szvetacz veli, to i drugi szveti Oczi potverdjuju. Grihi Katholikov szu vechi, neg szu grihi poganov, krivoverczov, i veche kastige zaszluzsni. Zacs? Zato, kada Boga bolye poznaju, bolye poznaju zlochu griha, i kastigu zanye. Goszpodin Bog nyim veche dare izkazsuje, neg poganom, i krivoverczom. Goszpodin Bog nyim krez szvete Szakramente vech kriposzti daje, griha sze csuvati, neg drugim. Goszpodin Bog nye vech upomina, i nadahnyuje znutra, i zvana, krez Prodike, krez Szpovidnike, krez duhovne szvete Knige. Ako ada Katholik polag szi ovi oszebuini miloschov vindar grihsi; zato je nyigov grih zbog velike nezahvalnoszti zacsuda vechi, Boga vechbantujuchi, i zato veche kastige vridan, neg grih pogana, ali krivovercza. Tezsji odgovor che Katholik jimat pred Bogom, i veche kastige sze bojat. Szveti Bonaventura pise: „Joj pravovernim, ki Bogu polag szvoje vere ne szluzsu, i nyega ne dicsu! Oni chedu ostrie kastigani bit, neg szi neverni.“ Sze ovo ti zato velim, moi dragi pretely; da va premislyavanyu ovoga grih vech oduris, i da sze nyega bolye csuvas; da sze teskoga odgovora, i kastige mentujes.

II.

Szveti Jivan szeje dugo csasza od razgovora zlyudi zderzsal zbog sztraha, da che zjezikom zagrihsit. Tuliko od tebe nemorem potribovat. Ali szkerb na tvoje zvelicsenye to potribuje, da sze nepotribni, prazni, i duzsicski razgovorov zlyudi zderzsis, i csuvas, ar to je sztanovito, da cslovik va takogi razgovori va szakojacske grihe jezika zapade, i Boga bantuje polag Ricsi Duha szvetoga: „Ki csuda govori, che szvoju duhsu pogubit.“ I zopet: „Pri csuda ricsi neche manykat grih.“ Znamo, da chemo za szaku rics morat racsun davat. Va sesznaiszti leti sze szv. Jivan ni znal szpomenut, da je kada ku nepotribnu praznu rics zrekal. Ovo je nyemu sztanovito na batrenye szluzsilo.

Tebi gvisno neche na batrenye szluzsit, ako csuda nepotribnoga govoril budes. Drugics szkerb na tvoje zvelicsenye potribuje, da sze va tvoji ricsa upamet zames, da va ne grihe ne zapades, ki sze zjezikom ucsinu; chemo zet: necsiszte ricsi, nedosztoini razgovori csa veru utiszka, i szvetu Mater Czrikvu, zapovidi, i Czeremonie szvete Czrikve, lazsi, ugovaranye, podhuszkevanye, pszoszt, bogmanye, vada, i tako dalye, krezake grihe szu nogi lyudi va szkvarenye dosli. Zato Duh szveti upomenyuje: „Raszczvri tvoje zlato, i srebro, ter nacsini vagu za tvoje ricsi, i csverszte ugerlyine na tvoja uszta; ter sze csuvaj, da sze zjezikom ne poterknes, ter da pred tvojimi nepretelyi, ki za tobum bizsu, ne upades, tako da tvoi szpadacz nasztane neizvracslyiv do szmerti.“ Krez perve ricsi te Duh szveti ucsi, da paszku jimas na tvoje ricsi, da nye kuto na vagu meches, pervo neg je zgovoris. Krez zadnye zlamenuje, da neizvracslyiv upadacz moremo nacsinit, toje da sze na veke szkvarit moremo krez grihe jezika. Zato paszku jimaj „Csuvaj sze.“

III.

Szveti Peter Regalatus je ztakovum gorlyivoschum odversaval molitvu, da szeje goruchi plamen lyubavi va nyigovom szerczi vazsgal. Kakova je tvoja molitva? Kakovu gorlyivoszt kazses va nyoi? O! ona lenoszt, ku je upamet zet va tvojoi molitvi ni zlamenye, da tvoje szercze od lyubavi k Bogu gori. A zacs ne gori? Nai vechi uzrok je, da ti ne miszlis nano kada molis, z kako velikim, i neizkoncsano dobrim Goszpodinom sze pominas. Nato sze vechkrat szpomeni, ko ches tvoju molitvu zvechum pobozsnoschum odversavat, i vechu haszan od nye jimat, neg szi doszlye jimal. Szveti Peter Damiani veli: „Ako oches da tvoja molitva k Bogu kripna bude, odversiju gorlyivo. Lena, mlacsna molitva ni pri Bogi zapretna; kut premuknut glasz pri nasz lyudi sze necsuje.“

Na dan csetornaisztoga Maja.

Szveti Bonifaczius Mucsenik.

Va pocsetku cseterte sztovicze je v Rimi jedna mlada zbog nye plemenitoszti, lipote, i bogatsztva glaszovita Goszpa zjimenom Aglae, kcher Akacziusa Rimszkoga tolnacsnika zsivila. Ova je bila Kerschanka, ali va velikoi nebeszii, raszpuschanom, i Kerschanu nedosztoinom zsitku je zsivila. Ona je jimala Dvorana, Goszpodara szvojega Jimanya zjimenom Bonifacziusa, ki je ravnotako Kerschan bil, ali neg zjimenom, ar nist Kerschanszkoga va szebi ni jimal, neg szamo to, da je k sziromahom, i ktujinczom milosztivan, i dobrotivan bil. Zovim je Aglae va nai odurnijem grihu zsivila. Ali potlye je ova velika grihsnicza szvoi neszrichni sztalis zacsela szpoznat, i Bozsje kastige sze bojat. Osztavila je szvoju grihsnu navadu, uplakala szvoju zlochu, szpovidala szeje, ter je zacsela pokorno zsivit. Szu szvoju dragochu, i lipu pratezs je prodala, od szega szviczkoga veszelya szeje odlucsila, i navech csasza je va molitvi, i va drugi csini pokore sztrosila. Ali pokidob je ona kriva bila, da je Bonifaczius va velike grihe zapal, ni bila zmirom zlaschim poboisanyem, neg je i Bonifacziusa nato prignula, da i on nyu va pokori naszleduje. Csa je on zverseno szpunil. Tiszuch, i tiszuchkrat je szvoje grihe proklinyal, i Bogu hvalil da mu ni dal, va nyi umrit. Nijedna pokora ni bila doszt velika, ke nebi zveszelyem bil odversil, da ono telo zkim je grihsil zpokori, i bicsuje.

Kadaszu szi dva va ostroi pokori jedan csasz zsivili, je Aglae knyemu rekla: „Ti znas kako jako szmo szuproti Bogu grihsili, i kako szmo nyigove milosche nevridni posztali. Potribno je, da sze za zmozsne Zagovoritelye pri Bogu ugledamo. Ja szam csula, da on ki szveta Tela szv. Mucsenikov postuje, da on szame Mucsenike postuje, i da krezato nyihovoga zagovora, i kripne pomochi delnik posztane. Nebi bilo dobro, dabi mi jedno szveto Telo Mucsenika mogli dosztat? Ja bi mu dala Czrikvu zgradit na nyigovu diku, dabi szveti Mucsenik, koga mi ovako dicsimo, za nasz pri Bogu molil,

i nam oproschenye grihov szproszil.“ Bonifaczius szeje nave ricsi kruto raszveszelil, i pokidob daje csul, da va Tharzusi va Cziliczii Kerschane kruto mucsu, i umaraju, ter nyihova Tela za drage pineze prodavaju; szije nakanil tamo odputovat. Aglae je nyemu nogo pinez dala, i nikulike szluge zsnyim poszlala nyemu na szprohajanye. Kada szeje Bonifaczius od nye odlucsaval je kuto va sali rekal: „Vi mene salyete, da vam Telo jednoga szvetoga Mucsenika doprimim; csabi bilo, dabi meni Goszpodin Bog tu miloschu udilil, da ja Mucsenik nasztanem, bi vi moje telo prijeli dabi vam je naizad doneszli?“ Aglae je nato odgovorila: „Szada ni csasza na salu. Koruna Mucsenikov ne szlisi tako velikomu grihsniku Neg poj, ter szpuni nase nakanyenye. Bonifaczius szeje na put szpravil, ali va ovom putovanya szeje szenek od szercza kajal za szvoje grihe, szenek je molil, i posztil, i szenek tu zselyu jimal, dabi szvoi zsitak na zadovolyschinu grihov szvoji mogal *kut* Mucsenik dokonyat.

Kada je Tharzis dosal, je za szvoje szluge ostariu jiszkal, a on je po placzi varosa pohajal, jischuch jednoga Kerschana, zkim bi sze mogal pominat. Kada je na meszto terga dosal, je vidil da dvaiszet Kerschenikov zbog nyihove vere mucsu. Jedan csasz je onde na miru sztal, i gledal, kako szuje mucsila. Najednucs je va szebi zselyu dosztal za Jezusa Krisztusa mucsen bit, i umrit. Zato szeje rival med lyucztvo, doklye je k Mucsenikom dosal, nye je kuseval, i ubjameval, i glaszno nyim govoril da sztalni budu.“ Neg kratko je barenye, neg kratko je vojevanye, ali placha, i mir je vekovecsni.“ Onda je ktomu prilozsil: „Proszim vasz veliki szluge Bozsji! budite moji zagovoritelyi pri Krisztusu, ter meni velikomu grihsniku szproszite miloschu, da je vase muke, i ubladanya delnik posztanem.“ Szimpliczianus Poglavnik je csul, i vidil, csaje Bonifaczius govoril, i csinil; dal je nyega predasze dozvat, i nyega pital, do je on, i kako sze uszegura to csinit, csaje csinil? Bonifaczius je rekal: „Ja szam Kerschan, i sze veszelim, da szu ovi Kerschani tu miloschu jimali Jezusu za lyubav umriti, tu iztu szrichu i ja szebi zselyim.“ Poglavnik szeje nato kruto raszerdil, ter je zapovidal, da Bonifacziusa naiper z zseleznimi klischami raszkidaju, onda da mu bod-

lyivu szuliczu na ruka med nohti i meszom zabijaju, i da mu na zadnye czvrechi olov va uszta lyivaju. Med ovum mukum je ov szercseni valovnik Krisztusa szvoje ocsi k Nebu podvizal, i glaszno kricsal: „Hvalim Tebi Jezuse Krisztuse, da szi me vridnoga posztavil, da moje telo, i moi zsitak Tebi na aldov doprineszti morem. Dojdi na pomoch szlugi tvojemu ter ga ujacsaj ztvojum miloschum.“ Szimpliczianus jos jadovitiji je dal jedan kotal zszmolom napunit, i raszczfrit, i szvetoga Mucsenika va nyega hitit. Ov je prik szebe, i prik kotla szveti Krizs nacsinil. I va onom hipczu szeje kotal razhitil, i van czurecha szmola je okolo sztojeche jako popalila. Jadovitomu Poglavaru ni vech moglo na miszli dojt; neg da ovoga neubladanoga Viteza ulovu, i nyemu glavu odszicsu. Pervo neg je Bonifaczius szmertni udoracz dosztal, je klecse k Bogu ovako kricsal: „Goszpodine neka sze szpemenut na moje grihe. Ja sze zanye od szercza kajem. Primi szlobodnovolyni aldov zsitka moga milosztivno, nakoga szimi miloschu izkazal. Raszviti, ter uberni sze okolo sztojeche.“

Szluge niszu znali, kamo je nyihov Goszpodar doszpil, da ga tako dugo ni naizad. Onda szuga poszudaj jiszkali, i szagdir pitali, jeli niszu takovoga, tako upravnoga cslovika vidili? Drugi dan je nyim jedan povidal, da szu cser jednoga tako upravnoga cslovika umorili; zato csa Kerschanszke vere ni til zatajat. Szluge szusze presztrahsili, i jedan drugoga gledali, onda szu nano meszto isli, kade szu jos Tela szveti Mucsenikov lezsala, ter szu za isztinu Telo, i odszicsenu glavu nyihovoga Goszpodara nasli. Od veszelya, i turobnoszti szusze zacseli plakat; ter szu dokonyali, ne drugo, neg ravno ovo szveto Telo kupit, i v Rim naizad odprimit. Kupili szuje za pet sztov zlati funat. Szveto Telo szu ziprali, zdragim ulyem namazali, i v Rim odprimili. Aglae je od szega ovoga nazvischenye iz Neba naiper prijela, zato je pred szluge szvoje zdrugimi szkupa zveszelyem isla, dragi kincs Mucsenika dosztoino prik zela, jednu lipu Kapelu zgradila, i va nyu je polozsila. Polag Kapele je zasze malu hizsiczu zgradila, va koj je trinaiszt let ostru pokoru csinila, i onda szveto umerla.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Bonifaczius, i Aglae veliki grihsniki, ki szu dugo va grihu necsisztoche zsivili, szusze od szega szercza k Bogu povernuli, szi dva szu szveti nasztali, Bonifaczius ktomu i Mucsenik. Jisztina je poboisanye cslovika, ki je dugo va grihi oszebuino va grihi necsisztoche zsivil, je, kut szveti Oczi velu, csudo, ko sze retkokrat zgoda. Vindar je Goszpodin Bog ovo csudo, kut na drugi, tako i na Bonifacziusi, i Aglae ucsinil; da nijedan grihsnik nebude jimal uzroka zbog szvoji grihov zdvojit, ako je nye i va velikom broji ucsinil, i dugo csasza va nyi zsivil. Szveti Auguszti veli: „Grihi jimaju szvoi gvisan broi, i szvoju meru; ali miloszerdnoszt Bozsja je neizkoncsana. Zato nima nijedan grihsnik uzroka zdvojit; nego neka miloszerdnoszt Bozsju szpozna, i za grihe pokoru csini.“ Szveti Krizoszthomus veli: „Ako szi grihsnik, ko pomiszli na ocsitnoga grihsnika. Akoszi necsiszt, ko glej nanu necsisztu zsenu va Evangyelyi. Ako szi umornik, ko szi pred ocsi posztavi onoga z Krisztusem krizsevanoga razbojnika Ako szi velik grihsnik, pomiszli na Paula, ki je pervo progonitely bil, onda Apostol Jezusa Krisztusa.“ Ja ktomu dajem: szpomenisze na Bonifacziusa, i Aglae. Krezave pelde sze neka grihsnik, akoga satan na zdvoinoszt zbog nozsine grihov goni, zbudi na ufanye va miloszerdnoszt Bozsju. Krez peldu z Krisztusem raszpetoga Razboinika sze neka oszebuino zbudi na pokoru, szaki, ki je dugo va grihu zsivil, i zbog toga zacsel zdvajat. Ar kut szveti Hyeronimus pise: „Pobojsanye ni nigdar prekaszno. Razbojnik je z krizsa va Paradicsom isal. Szveti Auguszti zopet veli: „Goszpodin Bog nigdar nijednoga pokornika ne zaverzsuje. Dokle szmo va ovom zsitku, szenek moremo oproschenye grihov krez pokoru zadobit.“ Nave Jisztine sze u pravom csaszi szpomeni, ali neka je na tvoje szkvarenye krivo hasznovat. Zbog ove miloszerdnoszti neka grihsit, neka odvlacsit tvojega poboisanya; nego zacsni pokoru za tvoje grihe prez szega sten-

tanya; ar neznas, kako dugo che Goszpodin Bog na tvoju pokoru csekat. Szveti Augusztin veli: „Goszpodin Bog nam je szegurnu szip pokore udilil; da zbog nasi grihov ne zdvajamo. Ali on je nam negvisan dan szmerti odredil, da krez prezetno ufanye nase grihe ne poveksavamo."

II.

Bonifaczius je va csaszu szvojega grihsnoga zsitka milosztivan bil kubogim. Ovoje naredno nyemu miloschu pokore od Boga zadobilo. Ar almustvo, polag Ricsi Rafaela Arkangyela, to ucsini, da od Boga miloszerdnoszt dobenemo. Almustvo zlisa grihe, kut szveto Piszmo veli; ar zbog almustva Goszpodin Bog kadagoder grihsniku udili miloschu pokore, i krezato oproschenye grihov. Zovoga sze ucsimo: da cslovik i onda, kada va nai vechi grihi zsivi, neka dobri csinov ne zamudi, oszebuino molitve, postov, i almustva; ar Goszpodin Bog zbog ovi dobri csinov nogomu grihsniku oszebuino milosche udilyuje pravu pokoru csinit, i sze zvelicsit; ne kut dabi cslovik krez ovakove dobre csine, ke va sztalisu griha ucsini, milosche Bozsje zaszluzsan bil, neg zato, ar je Goszpodin Bog neizkoncsano milosztivan, i zi szame szvoje dobrote nyemu tu miloschu dili. Zato neka nijedan grihsnik ne miszli, da che sze zbog oni dobri csinov, ke je va sztalisu griha odversil, pakla mentovat; ar Bog nigdir ni ubechal, da che zbog ovi csinov, ako szu i dobri, ali va sztalisu szmertnoga griha ucsinyeni, zvelicsenye udilit. Ali to nam je szvitlo va szvojoi szvetoj Ricsi povidal, da che grihsnika, ki pokore necsini, na veke szkvariti. „Ako pokore nebudete csinili, szu Ricsi Krisztusa, ko chete sze szi jednako szkvarit, ali pogubit."

Na dan petnaisztoga Maja.

Szveta Dimpna Divicza Mucsenicza.

„Brabanti sze szveti szpominanye szvete Divicze i Mucsenicze Dimpne kchere Kralya Irlandszkoga, ku je

Otacz zbog vere Jezusa i zbog nye csisztoche dal umorit.“ Ovako pisu Knige Mucsenikov na denasnyi dan. Szveta Dimpna je bila Kralyevszka kcher, nye Otacz je bil pogan, nye Mati Kerschanka. Zcsim je Isztinu vere Kerschanszke szpoznala, szeje dala prez viszti Ocza ukersztit. Od one ure je odpovidala szemu szviczkomu veszelyu, diki, i Jimanyu, ter szeje neg za vekovecsnim terszila. Vreda po tom je va premislyavanyu velike vridnoszti csisztoche, zagovor nacsinila vekovecsne csisztoche. Po szmerti nye Matere je Kraly nye Otacz otil va drugo histvo sztupit; ali kada je stimal, da ni lipse Divojke, neg je nyigova kcher Dimpna, ko je natu sztrahsnu miszal dosal, nyu szi za zsenu zet. To je szvojoi kcheri i naznanye dal. Dimpna szeje presztrahsila navo lasche kervi uszkrunyenye, ter je szvojemu Oczu pred ocsi posztavila ovu paklenszku prezetnoszt, nyemu kszerczu prilozsila, da je ovo takova zlocha, od kakove sze na szvitu jos nigdar ni csulo. Ali Otacz ni *til* popusztit, on je okolo nye szlipil, nyoi ubitál, ikzadnyemu sze nyoi grozil. Dimpna je nyemu na sze csiszto szegurno odgovorila, da je ona Kerschanka, i da szeje zagovorila vekovecsnu csisztochu obderzsat, i dabi i to nebi bilo, da voli pripravna bit umrit, neg natu paklenszku miszal privolyit. Ona je nyemu pred ocsi posztavila neizgovorno szpacsenye pred szvojimi podani, onu neizgovorno veliku zlochu nyigovoga grihsnoga nakanyenya, ona je nyemu razlozsila szerdu Bozsju, i tezsak odgovor, nyigovu neszrichnu szmert, i vekovecsnu muku va dibini pakla. Ali Otacz vasz zaszliplyen va szvojem pozselenyu, gluh na sze dobro upominanye, sze ni dal zisztrahsit, neg je pun jada rekal: „Ti moras, i ti oches to ucsinit, csa ja ochu. To mora bit.“ Csiszta Divicza szeje bojala, da che ju szilovat na prekersenye csisztoche, zato je szvoje ocsi k Nebu podvignula, ter je Boga va mislenyi, vech neg va ricsa, za pomoch proszila; onda je k szvomu Oczu rekla: „Ako mora bit, ko mi daj csasza cseterdeszet dnevov.“ Ztim je nistvridni Otacz zmirom bil, ni nato miszlil, csa szveta Divicza jische. Dimpna je velyen dala dozvat Geriberta jako pobozsnoga Masnika, ki je nyu kersztil, i od nyega nauka proszila. Masnik je nyoi szvitoval, da nist drugacse nemore ucsinit, neg pobignut, da che nyu on

szam va drugi orszag szprohodit. Navo szvitovanye je mirna nasztala. Pinez szije szkupaszpravila, va tujoi pratezsi ztim Masnikom, pak zjednim vernim szluzsbenikom je nochno vrime z dvora Kralyevszkoga prosla, na plav szela, ter je szrichno z Bozsjum pomochum Antverpu dosla. Odavlye je isla va jedno blizsnye szelo Chelen jimenovano, onde szije dala malu hutu za sze, drugu za Masnika, i szluzsbenoga nacsinit, kadi je vech Angyelszki, neg cslovicsanszki zsitak zsivila. Kada je nye Otacz docsul, da gaje kcher osztavila, onda szeje od jada szimotamo valyal kut nima bestia sztvar, ter je szvoje szluzsbenike na sze sztrani poszlal. da ju jischu. Ali kada je sze zaman bilo, onda szeje zsvojimi szlugami na plav szel, ter je i on krez uredbu Bozsju Antverpu dosal. I ovden je poszlal szvoje szlusbenike, da va szi szeli za nyigovu kcher pitaju. Dva zmed ovimi szu ravno vanu ostariu dosli, zke szije Dimpna szvoje jilo dala noszit. Kada szu platili, csa szu potrosili, je Ostar pinez pogledal zkim szuga platili, i rekal: Ovakoga pineza szam ja jur vech vidil, ali neznam nyigove vridnoszti. Szluge szu nato velyen poszluhsali, i pitali, od koga je on takov pinez dosztal? Ostar je povidal, csa je znal. Szluge szusze velyen szumlyili, da ona sztrainszka, od ke ostar govori, nijedna druga neche bit, neg ona, ku oni jischu; zato szu upitali, va kom meszti prebiva? Onda szusze paschili naizad, i Kralyu nazvisztili, csa szu zvidili. Kraly pun veszelya, szeje velyen paschil va to meszto, kadi je szvoju kcher za isztinu nasal. Ova je zpocsetka ubledila pri pogledu szvojega Ocza, ali kada je szvoje szercze k Bogu podvignula je puna szegurnoszti nasztala. Otacz je nyu zacsel karat zato, da je pobignula, i na novo naiperdoneszal szvoju paklenszku zselyu, i nakanyenye; i Masniku Geribertu je zapovidal, ki je ktomu dosal, da Dimpnu na privolyenye nagovara. Pobozsni Masnik je rekal: „Csa? ja chu natu paklenszku zlochu nagovarat? Pervo tiszuchkrat umrit. Tebi ali o Kraly! Szvitujem tebe upominam, i va Jime Bozsje zapovidam, da ti od tvojega naiperzimanya odsztupis, da szerde Bozsje na sze ne dovlicses.“ Kraly szeje nato kruto raszerdil, ter je Masnika zhute dal van zvlich, i na kusziche poszich. Onda je zopet nyigovu kcher naganyal zlipim, i zgrozsnyum. Ali kada

muszeje szercseno szuprotposztavila, i na Nebo podvignutimi ocsima ponovila, da voli sztovkrat szmert preterpit, neg na nyigovu prosnyu privolyit, onda szeje Otacz tuliko raszerdil, da je jednomu szlugi zapovidal, da nyoi glavu odszicse, zato, csa je Kerschanka, i zato csa Ocseve volye ni tila szpuniti. – Nogi pisu, da je szam Otacz szvoju kcher umoril, pokidob da szluge toga niszu otili ucsinit. Ali toje gvisno, da je krez mecs szvoi zsitak dokonyala. Ov lyudomoracz je mertva Tela lezse osztavil va nyihovoi kervi, i prosal. Sztanovniki szuszedszkoga szela szuje dosztoino pokopali, i Goszpodin Bog je nyihove grobe krez csudocsinyenya odicsil. Zato je Duhovnoszt ova szveta Tela dala z groba podvignuti. Kada szu zemlyu odgernuli, szu nasli dva zbeloga marmora nacsinyene skrinye, ke niszu lyudi, nego Angyeli, kut je lyucztvo szvidocsilo, nacsinili. Va jednom je lezsalo szveto Telo szvetoga Geriberta, ko szu zpocsetka va varos Xanten, potlye Szonszbech odprimili. Va drugom je bilo szveto Telo szvete Dimpne polag jednoga cserlyenoga dragoga kamena, na kom je bilo stat ovu rics: Dimpna. Ovo szveto Telo je tako dugo Cheloni osztalo, doklye je po nikuliki leti Biskup z Komericha zopet dal podvignut, va zlatu, i szrebernu zdragimi kameni ublozsnu skrinyu polozsit, ter va jednu na diku ove Mucsenicze zgrajenu Czrikvu posztavit. Ovu szvetu Diviczu Mucseniczu tako pred ocsi posztavlyadu: da ona na lanczi zaloga duha povezanoga derzsi; nato pokazanye, kako veliku oblaszt je nyoi Goszpodin Bog dal zverhu zali duhov; ar pri nye Grobi szu nogi uvrazseni, od vraga ubszedjeni, od vraga oszlobodjeni posztali.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szvetu Dimpnu je nye laschi Otacz na sztrahsni grih nagovorit otil, i kada ona vato ni privolyila, je nyu umoril. Kada od ovakove zloche csut bilo, potlye szvit sztoji? Ovako daleko cslovika necsiszto pozselenye dopelya, ako joi sze ne upre. Nijedna zlocha ni tako velika, naku sze

cslovik nebi mogal napelyat. Szveti Krizoszthomus veli: „Ako sze prokletomu pozselenyu tela podamo, ko che nasz satan va tulike, i tako velike grihe napelyat, kut neg otil bude.“ Razum sze zaszlipi, volya sze utverdi, tako da sze nit za lipo upominanye, nit za karanye nemarimo, neg sze jos ni pakla znyigovimi vekovecsnimi mukami ne bojimo. Pokore nebi radi csinit, neg stimamo, da sze ni moguche od griha necsisztoche csuvat, ter osztavit. Daniel je necsisztomu Szudczu rekal: „Pozselenye je tvoje szercze preubernulo.“ Zmilosztivnoga, tverdokorno, zaszliplyeno, nepokorno szercze nasztane. A kakov konacz che nazadnye jiimat? Szveti Rupertus veli: „Ki sze necsisztoi lyubavi poda, i va nyoi osztane, on che szenek grihsit, doklye zsivil bude. Ar necsiszt ogany nigdar ne veli: doszt je. Grih necsisztoche je nezaszitlyiv.“ I kut szveti Peter veli: „nepresztane zlocha: Zato odatlye dohaja, da cslovik, ki je necsisztochi podan, jos i va szvojoi sztaroszti od szvoje zloche ne popuszti, i nepresztane pervo grihsit, doklye nepresztane zsivit. Csa pak ovakovu szmert drugo naszleduje, neg pocsetak vekovecsne muke? Zato o cslovik! nedaj sze ubladat ovako pogibelynomu, necsisztomu pozselenyu; a ako szi musze podal, ko sze zi szilum od nyega odlucsi, odkini. Szada sze jos mores, ako csverszto oches. Milloscha Bozsja oche tebi na pomoch dojt, ako zanyu sztalno proszil budes.

II.

Szveta Dimpna ni privolyila va prokleto pozselenye szvojega Ocza, nisze dala nit krez zaszliplenye, nit krez ubitanye, nit krez grozsnyu nato napelyat; ona je volila umrit, neg Boga bantovat. Goszpodin Bog je nemer dopusztil nye umaranye, nato da szi vech zaszluhske szpravi, i drugim na peldu bude, ali nye csiszto telo je odicsil krez oszebuino csudo. Kako veliko veszelye nye duhsa na Nebi uzsiva, to sze zricsami nemore povidat, nit zrazumom popaszt. Vechputi sze sztane, da jednoga onakov cslovik na necsisztochu nagovara, koga szmo drugacse duzsni postovat, i nyemu poszluhsni bit, koga milloscha, i pretelysztvo nyemu csuda more hasznit; ki mu zdruge sztrani csuda

skodit more, ako na nyigovu prosnyu ne privolyi. Szlipi mu, ubichemu, grozi musze. Csa je ovden potribno csinit? Ravno ono, csaje szveta Dimpna ucsinila. Va takovi priliki na sztran posztavi sze postenye, i szu poszluhsnoszt; ar pri takovi priliki toga duzsan, ali duzsna niszi. Nijedna miloscha, nijedno pretelysztvo cslovika, ako je on bar do, tebi tuliko nemore hasznit, kut miloscha, i pretelysztvo Bozsje; i Goszpodin Bog te more nezrecseno vech kastigat, akoga bantujes, neg szi lyudi na szem szvitu. Goszpodin Bog ti vechu plachu ubiche, akoga poszluhsas, neg ti ju bar ki cslovik dat more, ako va nyigovo necsiszto pozselenye privolyis. Grozsnye Bozsje sze vech bojat moras, neg grozsnye cslovika; ar ono zcsim tisze cslovik grozit more, je vrimenito, i szamo telu naskodit more ali zcsim tisze Goszpodin Bog grozi, je vekovecsno, to duhsu, i telo utiszka. Zato lyubi, sztrahsi sze, i poszluhsaj Boga vech, neg cslovika. Szveti Gregorius Nazianzenus veli: „Toga jedinoga sze sztrahsimo, da sze nikogar vech ne budemo sztrahsili, neg Boga.“ Szveti Augusztinus veli: Zato sze nemarim, zcsim misze lyudi grozu. Moje ocsi ja vech ubracham na tvoje ubechanye, i groznye o Bose! neg na grozenye, i ubechanye lyudi.“

Na dan sesznaisztoga Maja.

Szveti Jivan Nepomuczenszki.

Szveti Jivan, koga je Goszpodin Bog va nasi csaszi krez noga csudnovita csinyenya odicsil, szeje Nepomuki va jednom malom varosichi va Csehskom ne daleko od Praga narodil, zato sze Nepomuczenszki jimenuje. Nyigovi Sztarji szu bili niszkoga sztalisa, i dugo szu prez jerba va histvi zsivili. Ali kada szusze na diku Marie zagovorili, ke csudnoviti kip sze va jednom Klostri ne daleko od Nepomuka va velikom pustovanyu derzsi, szu Jivana na szvit porodili. Va onom csaszu kada szeje Jivan narodil, szu na hizsi nyigovi Sztarji szakojacske zvezde iz Neba doli szpa-

dat vidili, i ovoszu za zlamenye nyigove buduche szvetoszti derzsali. Va ditinsztvi je Jivan va velik beteg zapal; ali kada szuga nyigovi Sztarji va toi Kapeli Marie Bogu zrucsili, je zopet szvoje zdravlye dosztal. Kada je doraszal, je nyigovo nai veche veszelye bilo Masnikom pri Oltaru szluzsit, pred podnevom nijedan dan ni z Czrikve van dosal. Va szvojem nauki je tako marlyiv bil, da je od szi Naucsitelyov oblyublyen bil. Kada je za Masnika poszvechen posztal, je jedan czel miszecz va szamoti sztrosil, da sze krez molitvu, krez pokorenye, szvojega tela, i krez ucsischenye szvoje Duhse kpervoi szvetoi Masi pripravi. Vreda po tom je va Czrikvi Marie za Prodikacsa Pragi posztavan bil, ki poszal je tako dobro odversaval, da je nyega Biskup za Kanonika, i Prodikacsa va Biskupszkoi Czrikvi posztavil. Ov poszal je do szvoje szmerti diesno odversaval.

Venezeszlaus Kraly Csehski, i Czeszar je nyigove Prodike zi szimi szvojimi Dvorani rado poszluhsal, i nyega viszoko postoval. On je nyemu Biskupiu Leitomischl ponudil, i potlye onu bogatu Probsztiu Visegradszku. Ali Jivan nijednoga ni otil prik zet, ar je stimal, da kut Prodikacs vech hasznit more. Kralyicza Johanna zsena Venczeszlausa je nyega za szvojega Szpovidnika, i Almuzsnika odibrala. Sze dvoje je do szvoje szmerti mudro, i szveto odversaval. Ali pervo je uzrok nasztalo nyigove szmerti. Ar kada je Kraly szu szkerb na szvoje orszage na sztran posztavil, i zamudil, ter szeje va mrazochu szpusztil, va veliko pilo dal, zszvojimi podani nemilosztivno zahajal, zricsum velik szpacsnik nasztal, i kada ga Kralyicza znye prosnyum, upominanyem, i nagovaranyem ni mogla na pravi put ubernut, onda je na szvitovanye szvojega szpovidnika va szamotu isla, da onde krez molitvu, i pokorenye od Boga miloschu szproszi, da Kraly vasze ide, ter da Bogu szluzsi. Ona je vechkrat szvete Szakramente prijela, da nye molitva kripnia bude, i da szamu szebe va szterplenoszti ujacsa. Nistvridni Kraly szeje zacsel zbog vechkratne szpovidi Kralyicze szumlyit. On szeje szumlyil, da je Kralyicza nyemu tako neverna, kut je on nyoi bil. Zato szije zselyil znat, csasze Kralyicza szpovida. Dal je szvetoga Jivana kszebi dozvat, i od nyega zvijal, csa musze

Kralyicza szpovida, on je nyemu uzroka naiperdoneszal, zacs bi to rad znat, i Szveczu velike milosche, i diku ubital, ako mu szpovid Kralyicze ocsituje. Szvetacz szeje preszenetil na takovu prosnyu, i Kralyu razlozsil on veliki grih, koga Masnik krivacz nasztane, ako neg csa naimanyega od szpovidi ocsituje; i ktomu prilozsil, da voli tiszuch krat umrit, neg ta grih ucsinit. Kraly szeje navi odgovor jako raszerdil, ali ocsito szvoje szerde ni kazal, neg szije naiperzel, na drugu priliku csekati. Ova prilika szeje vreda nasla. Ar kada je Kraly va szvojem velikom jadi zapovidal, da nyigovoga kuhara na razsany nabodu, zato, csa je sztol Kralyevszki ne dobro szpecsenoga kopuna poszlal, onda je szveti Jivan pred Kralya sztupil, i nyega proszil, ter uponinal, da nebude tako nemilosztivan, ar drugi nigdor sze ni uszegural szvoja uszta odprit, i onoga za zlo prestimavat, csa je Kraly zapovidal. Tyrann Venczeszlaus ne dabi bil Szvecza poszluhnul, neg je nyega va diboku szmerdlyivu tamniczu dal hitit, i onden nyega vasz dan prez hrane zaprit. Onda je poszlal klyucsara uze knyemu, ki muje moral na znanye dat, da drugacse szvojega zsitka nemore ucsuvat, ako volye Kralya ne szpuni. Szvetacz je dobro znal, csa ove riesi zlamenuju, zato je Kralyu dal ovgovorit, da che on sztalan osztat pri tom, csaje Kralyu na zocsi govoril. Kada je Kraly ovu sztalnoszt vidil, je jos jednucs zlipim otil zsnyim zahajat, ter je nyemu porucsil, da sze Kraly kaje zbog nyigovoga grihsnoga naiperzimanya, da ga za oproschenye proszi, da Jivan szlobodno domom ide, i da na zlamenye pomirenya drugi dan k sztolu Kralyevszkomu dojde. Szveti Jivan je dosal; ali zcsim je ubedu konacz bil, je Kraly ponovil szvoju prosnyu, i Szvecza szakojacski naganyal, zlipim, i zi zlim, da mu ocsituje Szpovid Kralyicze. Ali Szvetacz je sztalan osztal nisze, nit za ubitanye, nit za grozsnyu Kralya maril. Zato je pak Kraly zapovidal, da ga jos jednucs va uzu odvlicsu, i da ga mucsu. Ovosze je i sztalo, ali Tyran zovim ni bil zmirom, neg je Szvecza dal na telu zgoruchimi faklyami palit. Vitezki Mucsenik Krisztusa je ocsi szvoje k Nebu podvignul, i vechputi Jime Jezusa, i Marie zazival. Po ovoi sztrahsnoi muki, ka je dugo durala, prikoije szam Kraly na zocsi bil, szu Jivana zopet szlobodnoga odpusztili.

Szvetacz nikomur ni povidal, csa szeje zsnyim zgodalo, neg kada szu musze rane zavracsile, je szvoi poszal odversaval, kut i pervo. Ali pokidob je krez nazvischavanye Bozsje znal, da che zbog szvojega sztalnoga mucsanya vreda mora umrit, ko szeje va Prodiki ku je na nedilyu pred szvetkom Krisztusevoga va Nebo zasztuplenya derzsal szvojim Poszluhnikom szpricsal. Predgovor nyigove Prodike je bil: „Jedno malo csasza, i vi nechete viditi mene.“ Va ovoi Prodiki je szvitlo povidal, onu nevolyu, ka che sze po szem Csehskom razlyat krez krivu veru, ter je sze csiszto upominal na pokoru, i sztalnoszt va veri Katholicsanszkoi. On dan pred Krisztusevim va Nebo zasztuplenyem je Bunzlavu na szodische isal, i onde pred csudnim Kipom Diviczi Marii szvoju muku, i szmert aldoval. Vecser je zopet Pragu dosal. Kraly je ravno onda pri ubloki szvojem szlonil, i nyega vidil dojt. Velyen sziga je dal dozvat, i nyemu ove nedosztoine ricsi rekal: „Poszluhsaj Pope! ti moras umrit, ako mi velyen ne povis, csa szeje Kralyicza szpovidala. Pri Bogi priszizsem, ti moras vodu lokat.“ Szvetacz je szegurno odgovoril: „Volim tiszuchkrat umrit.“ Kumaj je ove ricsi szprogovoril, je Kraly zapovidal, da ga va jednu blizsnyu hizsu zapru, i da ga onde csuvaju. Zcsim je noch nasztala, szu nyega na zapovid Tyranna na moszt Moldavszki odpelyali, i va Moldavu hitili va leti tiszuch tri sztov oszamdeszet tretom. Goszpodin Bog ni dal, dabi ova velika zlocha dugo otaina osztala. Vidili szu szvitloszt liszkajuchi zvezdov na vodi plut, ke szu Szvecza szprohajale, i pri nyigovom szvetom Telu na miru sztojeche osztale. Sze lyucztvo szeje szkupa szteklo, ali ni znalo, csa to zlamenuje. Szam Kraly, pozvan od Kralyicze, je ovo csudo gledal, ali zvelikim derhtanyem. Kada szeje uzorilo, szu vidili szveto Telo na szredini Moldave plut, ova voda szeje na dvi sztrani razdilila, i szveto Telo na peszki lezseche z lyubeznim obrazom, zi uszti kuto szmijuchi osztavila. Kanoniki szu ovo Telo zpocsetka va szuszedszku Czrikvu doneszli; ali potlye va veliku Biskuplyevu Czrikvu zi szum dosztoinoschum posztavili, od onoga csasza je Goszpodin Bog nyigov Grob znogimi csudnimi csini odicsil. Po trisztovi leti szu ovo Telo zdvignuli, i nyigov Jezik neusz-

kruuyen kut zsiv nasli. Nato po seszti leti je szveta Rimszka sztolicza Szudcze posztavila, ki szu morali vasz zsitak szvetoga Jivana prejiszkat, ovi szu vidili, kako szeje Jezik nyigov zi skuroga na cserlyenoga, kut dabi zsivil, preubernul. Csa oszebuino upomenut moramo, je to, da je szaki, ki szeje od ovoga Szvecza nedosztoino pominal, je va ocsitu omrasnyu, ali ukrivlyanye zapal. Kut nove, i sztare pelde kazsu. Na zadnye jos i to moramo upomenut; da szi, ki szvetoga Nepomuka dicsu, i zazivaju, jeszu ucsuvani od spota, i ukrivlyanya. Je i oni pomoch Bozsju dosztanu, ki tezsinu chutu va szpovidi, toje ke je szram sze za grihe szpovidat. Va nasi csaszi je ov Szvetacz va oszebuino velikoi diki, zbog nyigovoga neuszkrunyenoga Jezika, i zbog nogi csudni csinov, ki szusze pri nyigovom Grobi zgodali, i zbog oni neizbroini miloschov, ke Goszpodin Bog onim udilyuje, ki ovoga Szvecza zufanyem zazivaju.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Jivan je szegurno govoril csa, i kadi je moral govorit, kada je Kralyu nyigovu nemilosztivnoszt pred ocsi posztavil. Ali i mucsal je, kada je mucsat moral, kada ni szpovidi Kralyicze ocsitoval, akoprem je nyega Kraly nato szilil. Govorit kada, csa, i kadi moramo; mucsat csa, kada, i kadi moramo, je velika mestria, ku sze moramo naucsit, ako sze kan mo zvelicsit. Nogi grihi sze ucsinu, ako govorimo csa, kada, i kadi nebi szmili govorit; ali ako mucsimo, kadi nebi szmili mucsat. Va ovom dugovanyu neg szamoga szebe prestimaj. Kulikoputi govoris prik postenya tvojega blizsnyega, kulikoputi nyigove otajne grihske ocsitujes onim, ki zanye nebi szmili znat. Ti lazses, pszujes, ti sze zaklinyas, morgujes proti Bogu, i lyudi, fantenye zizivas na tvojega blizsnyega, neszramno govoris, nedosztoino govoris od szvete vere, i od szvete Czrikve. Ovoszu grihi, ke zjezikom ucsinis; ar govoris, csa nebi szmil govorit. Onde zopet mucsis, kada drugi grihsne necsiszte razgovore derzsu, kada blizsnyemu postenye zim-

lyu, i tako dalye. Ti mucsis pri grihu tvoji podlozsni. Ti mucsis pri szvetoi szpovidi, ne ocsitujes onoga, csabi moral. Ti szi kut nimi kuczak, kada bisze za diku Bozsju, ali za blizsnyega tvojega moral zimat. O! odpri tvoje ocsi, ter szpoznaj, da ti je potribno szvetoga Jivana naszledovat, ne govorit drugoga, neg ono csa moras; ne mucsat, neg onda, kada moras. Szveti Duh veli: „Je csasz na govorenye, i je csasz na mucsanye." Ali szveti Gregorius veli: „Dobro moramo paszku jimat; da pravi csasz prestimamo; zato da nas jezik na miru derzsimo, kada ga je potribno derzsat; zopet kada je csasz da govorimo, da ne mucsimo; ar drugacse chemo jednucs zdihavat morat, kut on, ki je rekal: „Joj meni, da szam mucsal." Zato je David Kraly od Boga proszil csuvara za szvoja uszta, i vrata za szvoje usznicze. Csuvar ne puszti szakoga, i szaku dobu va hizsu, ali zhizse van. Vrata niszu szagdar zaperta. Vreda je zapremo, vreda je odpremo. David je naimre Boga proszil za miloschu, da bude neg ono govoril, csa je potribno govorit; ali i da mucsi, kada je potribno mucsat. „Posztavi o Goszpodine! veli on, csuvara na moja uszta, i vrata na moje usznicze, ka je zapru." Szveti Krizoszthomus veli: „Csuvajmo szagdar nasa uszta. Razum hasznujmo, kut klyucs, ne da uszta szenek zaperta budu, nego da sze u pravom csaszu odpru. Ar kadagoder je mucsat bolye, neg govorit; a kadagoder je govorit hasznovitie, neg mucsat. Zato je mudri Muzs rekal: je csasz na govorenye, i je zopet csasz na mucsanye. Dabi uszta szenek morala odperta bit, ko jim Goszpodin Bog nebi vrat bil dal. A dabi szenek morala zaperta bit, ko jim nebi bilo potribno csuvara. Sze sze mora u pravom csaszu godat." Ovako ov szveti Otacz od ovoga pise. Proszi Boga za miloschu, da polag ovoga nauka budes mogal zsivit.

II.

Szveti Jivan nist od onoga ni ocsitoval, csa je va szpovidi csul, akoprem je nyega Kraly zbog toga oduril, i nyemu sze szmertjum grozil. Csaje ov Szvetacz ucsinil, to szaki Masnik mora csinit. Dabi mu i za zsitak islo, jos neszmi nit naimanyega griha ocsitovat zi szpovidi. Goszpodin

Bog je oszebuino szkerbil, da sze szpovid ne uszkruni. Goszpodin Bog je szam tako odredil; da sze nijedan grihsnik nebude jimal uzroka szramovat, i zbog szrameslyivoszti grihe zamucsat. Zcsim sze ada mores szpricsat o Katholicsanszki cslovik, ako ki grih szamohot zamucsis va szpovidi, pokidob znas da tvoi Szpovidnik zi tvoje Szpovidi nist ocsitovat neszmi? O! nedaj sze zbog szrameslyivoszti nato napelyat, dabi ki veliki grih va szpovidi szamohot zamucsal. Ako te zteska sztoji grihe valovat, ko szi pomiszli: pak toje za moju duhsu, ja szam od toga haszan jimam. „Neka sze szramovat zarad tvoje duhse jisztinu govorit. Ar je jedan spot, ki grih zi szobum donesze; a drugi spot je ki nam diku, i miloschu donesze.“ Ovako pise mudri Muzs. Pervi spot je ta, ako zbog szrameslyivoszti jedan grih zamucsimo. Drugi spot je, ako sze szami ubladamo, ter nase grihe szpunoma valujemo, i szami szebi krez lasche obtuzsenye pred Masnikom uszramotimo. Pervi spot je pravi spot, drugi je nasa dika.

Na dan szedamnaisztoga Maja.

Szveti Paskalis Bailon Szpovidnik.

Szveti Paskalisz Bailon z Reda szvetoga Ferencza szeje va Spanyolszkum na Duhovszke szvetke va leti tiszuch tri sztov cseterdeszetom narodil. Zcsim je neg malo doraszal, je blago moral paszt; ar nyigovi Sztarji bisu kruto sziromahski, ni szuga mogli dat mestriu ucsit. Va ovom pasztirszkom sztalisu je osztal, dokle je va szveti Red sztupil, i tako nekrivicsno zsivil, da znijednim grihom szvoje Duhse ni uredil. Pszoszt, zaklinyanye, lazsi, i vada, neszramne ricsi, i jacske, i drugi pasztirom zakonszki grihi sze va nyem niszu nahajali; jos i pri drugi takovi grihov ni terpil, neg je nye zbog nyi vechputi ukaral. Veliku paszku je jimal, da nyigovo blago nikomur ni skode nacsinilo, i kadi je vidil, da szeje prez nyigove krivicze skoda sztala, je tu skodu od szvoje plache nadomesztil, ali

je zato delal. Nigdar szi nit naimanyega zvertov, ali vinogradov ni poszvojal, kut drugi nyigovoga sztalisa rado csinu. Jednucs je nyigov Goszpodar ravnotako pasztir, od nyega potriboval, da mu grojza zszuszedlyevoga vinograda donesze, da szi zsaju ugaszi. Ali pobozsni mladenacz szeje kratil to ucsinit, recsech: toje grih, i zbantovanye Bozsje. Ali kada szeje Goszpodar nyemu zacsel grozit, ako mu volye ne szpuni, ko je rekal: „Grojze ni moje, neg je lyuczko, volim sze na sztov kuszichev dat razkinut, neg csa lyuczkoga zet, ar toje grih.“ Ovako je ov Szvetacz grih oduraval. Zdruge sztrani je na sze dobro gorlyiv bil. Molitvu je vech lyubil, neg sze veszelye szviczko. Kulikoputi je neg moguche bilo, je va Kapelu, kaje na polyi bila, molit isal, ali va drugu Czrikvu, i onden preszveti Oltarszki Szakramenat molil, i Diviczu Mariu dicsil. Ali pokigob ovoga ni mogal csudaputi ucsinit, ko szije na szvojoi paliczi kip Marie zrizal, i zgora jedan Krizs. Ovu paliczu je na szredini polya va zemlyu zabol, ter sze pred nyum pokleknul, i szvoju molitvu pobozsno odversil. Kako draga je bila ova pobozsnoszt Goszpodinu Bogu, ztoga moremo vidit, pokidob je ztum paliczum noga csuda csinil; ar kulikoputi szu nyigovi fovarusi zsaju terpili, je szvoju paliczu va zemlyu zaterknul, i velyen je csiszta voda prozvirala, i oni szusze ukripili. — Va nyigovom dvaiszetom leti je nyega Goszpodin Bog krez izkazanye szvetoga Ferencza, i szvete Klare va Duhovni sztalis pozval. On Goszpodar koga blago je paszal, je nyega tako viszoko postoval, da szije nakanil nyega za szvoje lasche dite zet, i nyega za Jerba szvojega velikoga Jimanya posztavit. Ovo szvoje nakanyenye je szvetomu Paskaliszu ocsitoval. Ali Paskalisz sze ni dal pobludit va szvojem naiperzimanyu, nisze dal zaszlipit krez szviczko jimanye, i od vekovecsnoga odvernut. Na Szvetak ocsischavanya Divicze Marie, to je na Szvitniczu je va Duhovni sztalis sztupil, ter je zi szvetoga Pasztira szveti Redovnik nasztal. Va szi kriposzti szeje terszil zversen nasztat, va pravoi pobozsnoszti k Bogu, i k Diviczi Marii, va ponizposzti, va pravom sziromahstvi, va ostrom pokorenyu tela, i va poszluhsnoszti. Nyigova hrana je bila kruh, ter voda. Mimo ubeda ter vecsere nigdar nist ni uzsil, jos i va nai-

vechoi vruchini ne. Nyigova posztely je bila gola zemlya, nyigova blazinya tverd kamen, ali daszka. Na szvojem telu je szenek bodlyliv pasz noszil, szakidan szeje do kervi bicseval. Nai vechi del nochi je va molitvi sztrosil, ku molitvu je ztulikum gorlyivoschum odversaval, da je zvan szebe vech uri dugo klecse, nist sze negiblyuch, Boga va szerczu dicsil. Va szvojem deli po vadne je jako marlyiv bil; nigdar ni szvojega dela zacsel prez zazivanya pomochi Bozsje. On je szenek Boga pred ocsima jimal, ar szeje szagdar nato szpominal, da je Goszpodin Bog szagdir na zocsi; nigdar ni bil turoban, ali zle volye, nego szagdar veszel, i dobre volye. Od lasche dike nist ni til csut; szagdar szeje ucserlyenil, ter je prosal, ako je do csa na nyigovu hvalu naiperdoneszal. Ali veszelil szeje tomu, akoga je do ziszmihaval, ali nyemusze ukrivlyal. Na csisztochu szercza szvoga je oszebuinu szkerb noszil. Naimanyi grih je vech oduraval, neg drugi velike grihe oduravaju, oszebuino csa csisztochu utiszka. Jos pervo neg je va Duhovni Red sztal, szu nikulikimi pasztiri knyemu dosli, i jedan zmed nyimi je za salu rekal, da che jednu zsenszku dopelyat, da sze bolye raszveszelit budu mogli, onda szeje zpocsetka Paskalisz zacserlyenil, ali potlye je szvojega tovarusa zacsel karat zbog ove nedosztoine sale, i rekal: da bi sze to sztalo, ko bi naiper onu zsenszku, onda onoga, ki je nyu pozval, zkamenyem pozdravil, dabi nyoi, i nyemu veszelye proslo. Kada je va Klostri klyucsar bil, ko je jedna zsena pozvonila, i kada je vrata odperl, je nyega ova neszramna kanila kusnut, ali szveti Redovnik je nyu krai szunul, i vrata pred nyum zaperl. Pri drugi prilika, kada je neg naimanyi pogibely naimanyega griha vidil, szeje jako upamet zel. Jedna zsenszka je jednoga Masnika potribovala va Szpovidniczu. Masnik ki je ravno onda drugi poszal pred szobum jimal, je Paskaliszu, ki gaje zval, rekal: „Povite toi personi, da niszam doma.“ Paskalisz je zaodgovor dal: „Ja volim rech, da nimate csasza.“ Masnik je nyemu ali zopet rekal: neg tako povite, kut szam rekal, ja znam zacs. Paskalisz zopet ni til privolyit, neg je rekal: „Goszpodine, toga nemorem, nit nechu ucsinit, ar nebi bila isztina, i ja bi mali grih ucsinil,

od koga mu neka Bog ucsuva." — Kut je Paskalisz szamoga szebe od szakoga griha csuval, tako je i druge od nyega odvrachal; ar akoprem ni Masnik bil, ko je vindar za duhsno zvelicsenye drugi jako gorlyiv bil. One zkimi je zahajal, je vechputi lyubezlyivo upomenyival na obderzsavanye zapovidi Bozsji, i Czrikveni, na prijimanye preszveti Szakramentov, na poboisanye grihov, va ki szusze nahajali, na lyubav szuproti blisnyemu, na szterplyenoszt. i na druge kriposzti. Krez ovakovo upominanye je noge na pokoru, na pobozsnoszt ubernul, i od griha odvernul, ar nyigove riesi szu csudnovitu kriposzt jimale. Jedan Masnik je jednucs jednomu csloviku, komu szeje velika krivicza sztala dugo k szerczu govoril, i nyega upominal, da onomu oproszti, ki muje krivo ucsinil. Ta cslovik va szvojem jadu ni neg od oproschenya nist otil csut, neg je i Masnika szpudil, i nyemu doszt baticz ubechal. Paskalis ki je toga Masnika szprohajal, szeje ktomu szerditomu ubernul, i rekal: „Brate! ko oproszti tebi ucsinyenu kriviczu Bogu za lyubav." Zovimi kratkimi riesami je Szvetacz na jednucs vech ucsinil, neg Masnik znyigovim duzsicskim upominanyem. Zbantovani cslovik je velyen rekal: „Je Bogu za lyubav chu oprosztit." Ovako je i jednoga tverdokornoga grihsnika na pokoru ubernul. Jednu zsenu, ka je na szmert betezsna bila, i pred szmertjum sze kruto sztrahsila, je na szterplyeno podavanye va volyu Bozsju prignul. Za Prodikacse je oszebuino pobozsno molil, da Goszpodin Bog nyihovim ricsam kriposzt udili na pobojsanye grihsnikov. Nyigova molitva bise uszlisena, to szu Prodikacsi vechkrat szvidocsili. Csa szmo doszidob od ovoga Szvecza povidali, je nyega va veliku diku posztavilo ne szamo pri nyigovi Duhovni tovarusi, neg i pri szviczki. Ali glaszovitiega szu nyega nacsinile one oszebuine milosche, i dari, zkimi je nyega Goszpodin Bog nakincsil. On je csudnovitu znanoszt jimal va nai vechi szkrovnoszti szvete vere, ke je tako szvitlo znal razlagat, da szu sze nai ucsinii muzsi prik toga csudili; ar szu znali, da sze Paskalis ni skol ucsil. Drugics on je poznal nuternye szerczev oni lyudi zkimi je zahajal; zato je nogoga zbog otajni grihov upomenul, da sze zanye szpovu, i da sze poboisaju. Tretics on je jimal dar pri-

hoducha dugovanya naiperpovidati nogim je naiperpovidal, da chedu ubetezsat, nogim, da chedu navredi umrit. Polag toga je Goszpodin Bog noga csudocsinyenya krezanyega ucsinil, oszebuino na batrenye sziromahov, kim je szagdar polag moguchnoszti na pomoch bil; ar ov verni szluga je til rech: „Cslovik mora szuproti Bogu szercze poszluhsnoga diteta; szuproti blizsnyemu szercze lyubezlyive matere jimat; a szam szuproti szebi neka oster szudacz bude.“ Szveti Paskalisz je ovo va szvojem zsitku szpunyeval; ar je Goszpodina Boga zverhu szega va naivechoi poniznoszti lyubil, blizsnyemu dobrotivan bil, a szamoga szebe ostroval. Va pedeszet drugom leti sztaroszti je ubetezsal. Uru szvoje szmerti je znazvischenya Bozsjega znal; zato szeje knyoi lipo pripravil. Kada muje vracsitely nyigovu szmert nazvisztil, szeje nyemu zahvalil zato dobro poszalsztvo, i rekal, da nyemu nist drazsjega nebi mogal nazvisztit. Na Duhovszke Szvetke je nicskrat pital, jeli szeje velika Masa zacsela, onda, kada szumu za odgovor dali: da, je vruke zel szveti Krizs, i Ocsenase, ter pri kusevanyu Krizsa je szvoju Duhsu szpusztil, ravno onda, kada je Masnik szvetu Ostiu gori zdvizal. Va onoi iztoi uri szu nogi boga, bojechi lyudi vidili, kako je ov Szvetacz, kuto drugi Elias, zognyenimi koli na Nebo gori letil. Tri dni dugo szu nyigovo szveto Telo va Czrikvi odperto derzsali, zbog nozsine lyudi, ki szuga z blizu i zdaleka jos jednucs vidit, i postovat otili. Drugi dan szu upamet zeli, da je ovo szveto Telo pri podvizanyu szvete Ostie szvoje ocsi odperlo, i na szvetu Ostiu gledalo. Ovo izto szeje sztalo pri podvizanyu szvetoga Kalezsa. Oni ki szu ovoga Szvecza poznali, szu rekli, da je Goszpodin Bog ovo csudo ucsinil na pokazanye, kako veliku pobozsnoszt je szveti Paskalisz od szvojega ditinsztva k preszvetomu Oltarszkomu Szakramentu jimal. Oszam miszecz pro nyigovoi szmerti szu kanili nyigovo szveto Telo podvignuti, i neuszkrunyeno szuje nasli, akoprem je zneugasenim japnom poszipano posztalo. Ovako neuszkrunyeno szu je nasli i nogo let potom. Nyigov Grob je znogimi csudnimi csini odicsen bil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szuproti Bogu sze moramo ponasat, kut poszluhsno dite; szuproti blizsnyemu, kut milosztivna Mati; szuprot szamomu szebi, kut oster Szudacz. Ovoje bil nauk szvetoga Paskalisza, po kom je on szam zsivil, i kvelikoi szvetoszti priszpil. I ti tvoi zsitak po tom nauki redis? O kulikimi zszvojimi csini kazsu, da ravno po drugom nauki zsivu! Oni szu szuprot Bogu neposz'uhsni, nyigove zapovidi prez szega sztraha prekersuju, i prez broja. Nemarusze za nyigovo upominanye, i za nyigovu grozsnyu. Suproti blizsnyemu szu tverdi, i nemilosztivni. Kadi bi mu pomoch mogli, nechedu mu pomoch, oni nyega proganyadu, i zatiraju. Szami szebi sze krez perszte gledaju, csa oni csinu dobro razlazsu, va szem neg szvoju polaschinu jischu. Va nicsem sze nebi radi preszilit, va nicsem sze pokorit. Neg csa telo potribuje, zatim hlepu, sze ono oduravaju, csa telu ne ugaja. Do, ali ki je zmed ovakomi kada szvet nasztal, i Nebo poszel? Neg presti zsitak Szveczev, nijednoga neches najt. Ali zdruge sztrani ches najt, da szu szi Szveczi, kada szu zacseli Bogu szluzsit, i za szvoje zvelicsenye szkerbit, da szu szvoi zsitak polag toga nauka redili, kut je szveti Paskalisz rekal. Csa ches ti potlye csinit?

II.

Szveti Paskalis ni til szvomu Goszpodaru zlyuczkoga vinograda groiza doneszt, akoprem muje zapovidal; ar je to za grih derzsal. Va ovom je ov Szvetacz dobro csinil; ar ako jedan cslovik csa zapovida, csaje Bog prepovidal, i csaje grih, ko onda mora pervo Bogu, neg csloviku poszluhsan bit, ako je ov do oche; ar Bog je neizgovorno vechi Goszpodin, neg szu szilyudi, i Goszpodini ovoga szvita, kut szmo jur drugdi povidali. Porizanye nikuliko grozdov bi neg mali grih bil, ali ov Szvetacz bisze bil volil na kusziche dat razdrapat, neg i mali grih ucsinit; ar je znal, da Boga i zmalim grihom bantujemo. I to je znal, da zma-

lim zacsnemo, i po malo va veche zapadamo. Nai vechi razboiniki szu zmalim zacseli, ali po malo szu sze va veche dosli. Judas prodajnik, ki je szkup bil, ni velyen zacsel zprodavanyem Krisztusa, neg je jur pervo va malom hinyil. Ali nyigova szkuposzt je nyega po malo tamo doprimila, da je zprodavanyem szvojega Mestra szvoju mosnyu otil punit. Ovo sze i pri drugi grihi sztane. Zato zali duh bogabojechega cslovika velyen ne pelya va teske grihe, neg va male. Akogaje neg nato napelyal, da sze mali grihov ne sztrahsi; onda zna, da chega vreda i va velike napelyat. Ovu himbenoszt satana moramo poznat, da szega csuvat budemo znali. Szveti Efrem ovako pise: Upominam vasz, i proszim vasz bracha! da sze ne szamo veliki grihov csuvate, nego i oni, ki vam sze malyahni vidu, i ke ni ne prestimavamo, kut dabi zbog nyi morali jednucs racsun davati. Zali duh nasz krezave kani va dibinu hitit. Csuvajtesze szkerbno od lecskov, i zaszidanya vraga, da z Krisztusam nigda vekovecsnu diku uzsivali budete.“

Na dan oszamnaisztoga Maja.

Szveti Feliksz a Kantalicio Szpovidnik.

Od pocsetka Kerschanszke vere do szada ni bilo tako zlahka csasza, va kom bi krive vere szvetu Czrikvu Katholicsanszku tuliko proganyale bile, kut je bil csasz va kom je med druginii Szveczi szveti Paskalisz Bailon, od koga szmo cser govorili, pak szveti Feliksz, szi dva glaszoviti va kriposzti, i csudni csini, zsivili. Goszpodin Bog je naimre otil pokazat krivoverczem, tako, kut i pravoverczem, da je szveta Katholicsanszka Czrikva, jos ta izta prava, szveta, i zvelicsujucha Czrikva, ka je va pocsetku bila. Csa szvetoga Feliksza utiszka, on szeje narodil va leti tiszuch pet sztov i petnaisztom Kantalicu va jednom Talianszkom szeli od sziromahski, ali Boga bojechi Sztarji. Kut dicsak je moral, kut szveti Paskalisz na polyi csredu paszt; ali szaku priliku je znal na szvoju haszan ubernut. Ar kada

szu drugi nyigove sztaroszti sze zi szakojacskim veszelyem zabavlyali, szeje on od nyi odlucsil, va lozu je til pojt, kadi je na jednom raszti Kip krizsevanoga Jezusa zrizal, i pri nyem molil, i noge szusze tocsil. Kada je dvanaiszt let sztar bil, szeje pri jednom plemenitom Goszpodinu va szluzsbu szredil. Zpocsetka je pri voli bil, potlye je polye moral delat. Nigdar jutro szvojega dela prez molitve ni zacsel, i zsnyum je zopet dan dokonyal. Pri deli je kratke molitvicze molil, ali szvete jacske jacsil. Jednucs je csul zsitak szveti Pusztinczov stat; i velyen je tu zselyu va szebi chutil, nye naszledovat, ali potlye je miszal preminil, ter je va varos Citta ducale isal, kadi szu Kapuczini Kloster jimali. Ove je proszil dabi ga va Kloster nuter zeli. Poglavar Klostra je nyemu razlozsil ostre Regule nyihovoga Reda, i nyemu pokazal Kip Jezusa zkervlyum polanyoga na Krizsu, i rekal: Ovomu Redovnik mora szpodoban nasztat. Feliksz je na kolena upal pred Poglavarom, i placsuch rekal: „Boga za szvidoka zimlyem, da nist drugoga nejischem, neg krizsni zsitak zsivit.“ Poglavar videch nyigovu szvetu zselyu je nyega nuter zel va Kloster. I Feliksz je zcsinom pokazal, csa je zricsum ubechal.

Va csetertom leti szvojega Duhovnoga sztalisa szu Poglavari Feliksza v Rim poszlali, da onde almustvo pobira. Cseterdeszet let je ov poszal odversaval tako pobozsno da szu nyega szi kut Szvecza prestimavali. Viszoki, i niszki, Kardinali, i szam Rimszki Papa szaki je nyega postoval. Szakidan je zboszimi nogami po szakom vrimeni va szem varosi almustvo proszil. Kada je z Klostra van isal, je szagdar szvojemu tovarusu til rech: „Dragi brate! Ocsenase va ruke, ocsi doli na zemlyu, a szercze k Nebu podvigni.“ Ovako je szenek z Bogom va molitvi otil ujedinan bit. Nogo sztov krat je ove ricsi va dnevi ponavlyal: „Deo gratias“ toje: Bogu hvala, ne szamo onda, kada je almustvo prijel, neg i va tugi, ali proganyanyi, i pri szakoi priliki, ar je naucsan bil Boga va szem dicsit, i nyemu hvalit. I diczu na placzi je upomenyival, da ove ricsi vechkrat szprogovaraju. Od almustva, ko je obilyno prijimal, je on naimanye uzsil; ar on szeje szkoro szenek posztil. Poszte szvojega Reda je pri kruhi, i vodi derzsal. Nyigova posztely je bila gola daszka, na meszto blazinye je jimal

rosje. Nigdar ni duglye szpal neg dvi ure, trikrat szeje szaku noch bicseval, bodlyivoga pasza szkoro nigdar ni kraj vergal. Jednucs je nyega jedan Kardinal pital, jeli neche va szvojoi sztaroszti poszal almustva pobiranya od szebe kraj dat, pokidob da chega ovo zteska szpadat. Feliksz je odgovoril: „Voschan mora mecs va ruka derzsuch umrit, a oszal pod szvojim terom. Bog me ucsuvaj, dabi ja mojemu telu pocsivat dal, ko na nist drugo vridno ni, neg da terpi, i dela.“ — Kut je ov szluga Bozsji szam szuprot szebi oster bil, tako je szuproti drugi bil milosztivan, oszebuino k betezsnikom, ovim je nochno vrime dvoril, akoprem je vecser vasz trudan domom dosal. Noge je krez nyigovo lyubezlyivo nagovaranye od grihov odvernul, i na pokoru ganul. Kada je jednucs docsul, da szuszi niki mladenczi nakanili va hizse necsisztoche pojti, onda je knyim isal, i pred nyimi na kolena upal, i placsuch nyim rekal: „Dragi brati! szmilujtesze vasim sziromahskim duhsam!“ Zovimi ricsami ni szamo nye od griha zusztavil, neg i to uzrokoval, da szu oni szvoi zsitak csiszto preminili, i sze pobojsali. Jednucs je bil kod jednoga szudcza, kada szu ovomu jedno tele prikazali. Kada je ovo zacselo blejat, je szveti Feliksz szmijuch rekal: „Csujete Goszpodine! Kako ovo tele proszi, da na sztran onoga szudite, ki vam jeje poszlal.“ Krezavo je Szudcza na praviczu prebudil, tako dasze ni zgledal na dar, neg na praviczu. Jedan Advokat je nyemu szvoje knige, ki je nozsinu jimal, pokazal, i nyega pital, csa on do toga derzsi. Feliksz je na jedan Krizs pokazal, i rekal: „Ako vi va ovi kniga marlyivo ne stete; ko chete zi szi vasi Knig vech krivicze, neg pravicze sze naucsit.“ Ovako je ov Szvetacz pri szakoi priliki znal nauk davat. Ali i szam nasze je veliku paszku noszil, ar pri nogi prilika na grih je szvoju csisztochu neuszkrunyenu obderzsal. — Kada je jednucs nochno vrime po szvojem zakoni va Czrikvi molil, je va szvojem szerczu tako veliku lyubav chutil k Jezusu Krisztusu, da sze ni mogal zderzsat, neg je kvelikomu Oltaru isal, na kom je Kip Marie z nye Nebeszkim Ditesczem bil posztavan, ter je Mariu ponizno proszil, da mu szvoje Nebeszko Dite neg na jedan hipacz da. I nut csudnovito dugovanye! Bozsja Mati szeje dosztojala knyemu dojti, i nyemu Dite Jezusa va ruke polozsit.

Zkako velikum lyubavum je onda nyigovo szercze gorilo, kulike szuze je od veszelya sztocsil, zkulikum pobozsnoschum je Bozsanszko dite ubjameval, i kuseval, do bi to zricsami mogal povidati? Ali ova miloscha ni bila jedina, ke je delnik posztal. On je od Boga jimal dar noge betezsne krez szvoju molitvu uzdraviti, i noga prihoduchaa dugovanya naiperpovidati. Vindar je polag szi ovi miloschov szenek ponizan bil, szam od szebe je zanemermetajuch govoril, ni mogal terpit, kada szuga drugi hvalili, ali oszebuino postovali. Szterplyen je bil, kada szuga drugi ziszmihavali, i onda, kada je nyega Goszpodin Bog zbetegom pojiszkoval. Jednucs je nyega Vracsitely pital: zacs va szvojem betegu od Boga ne proszi polaschinu, ali oszlobodenye od betega? Feliksz je nyemu odgovoril: „Csa chu mojemu Jezusu rech, da me va mojoi muki zlahkoti, ali da me uzdravi? Ja vam to velim, dabi i znal, da chu krezato uzdraviti, jos toga nechu ucsinit. Ako me Goszpodin Bog znevolyom pojische, nebi ju ja nyemu za lyubav rado, i zveszelyem terpil?“ Nai vechu bol je za velik dar Bozsji derzsal, i nai veche traplenye je za zaszluzsenu kastigu prestimaval. Ovo je nyega na szterplyenoszt zbujalo. Va poszluhsnoszti, i va szi drugi kriposzti je bil peldaa szvojim tovarusom. Kada je ovako va szvetoszti szedamdeszet drugo leto sztaroszti doszegal, szeje Goszpodinu Bogu dopadalo szvojega vernoga szlugu k szebi pozvat. Kadaje szvete Szakramente pobozsno prijel, szu upamet zeli, da szvoje ocsi szenek na jedno meszto ubernute derzsi, kadi oni nist niszu vidili. Ali nyigova dragolyubna zdihavanya szu kazala, da mora csa viditi. Jedan Duhovni je nyega pital, csa vidi? On je rekal: „Csa ne vidite moju dragolyubnu Mater preblazsenu Diviczu Mariu oposzred med Korusi Angyelszki? „I vreda nato je zveszelim obrazom szvoju duhsu szpusztil. Noga csuda, kaszu sze po nyigovoi szmerti na szlipi, santavi, i drugi nevolyni godala, szu nyega va szem Kerschansztvu glaszovitoga nacsinila.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szi csul, csaje szveti Feliksz onim, ki szu zagrihsili, pred ocsi posztavil, da je na pokoru gane? Dvoje versztni pogibely. Pervi pogibely je, da va veche grihe zapadaju; drugi pogibely je, da chedu va grihi umrit, ter sze na veke szkvarit. Cslovik ki va szmertni grih zapade, ter sze zanyega szpovidat odvlacsi, ta lahko i va druge grihe zapade, ter szvoje poboisanye jos tezsje nacsini. Ovo nasz ucsi szveti Gregorius zovimi ricsami: „Grih koga velyen krez pokoru ne zlisamo, zszvojum tezsinum cslovika na druge grihe vlicse; zatoga ztesjega sztoji sze zgrihov podvignut.“ Cslovik nijedan hipacz ni od szmerti szeguran. Nijedne ure ni, va koj nebi mogal umrit. Ako va szmertnom grihu umre, ko je na veke pogublyen. Tako dugo, doklye va szmertnom grihu zsivi, je szaki hipacz va pogibelyi, na veke szkvaren posztat. Ovo dvoje dobro premiszli o cslovik! Ako szi zmlahavoszti, ali zi zloche va szmertni grih zapal, ko sze paschi k szpovidi; ar drugacse ches szi tvoje pobojsanye tezsje nacsinit, i szenek szi va pogibelyi vekovecsnoga szkvarenya. Ako verujes, da je pakal, i nato miszlis, csa szi od pakla csul, ko glej, da sze kako pervo od pogibelya oszlobodis, va nyega na veke zapaszti.

II.

Szveti Feliksz je szenek ove ricsi: „Deo gratias“ ponavlyal, csaje tuliko: Bogu hvala, ali Bog plati. On je i druge upomenyival, da to izto csinu. Nist ni dosztoinijega neg da Bogu za prijete dobrote vechkrat hvalimo, ki dobrotov velikoszt, i broj neg szam Bog pozna. Goszpodin Bog teje sztvoril na viszok czily ter konacz. Goszpodin Bog toje odkupil i to za veliku czenu. Goszpodin Bog je tebe poszvetil va szvetom Kersztu, i to pred nogi tiszuchi. Goszpodin Bog je tebe kpravoi jedino zvelicsujuchoi Katholicsanszkoi veri prez tvoje vridnoszti pozval. Goszpodin Bog je tebi szagdar tvoje grihe oprosztil, kada szi sze zanye pravo

pokajal, i szpovidal. Goszpodin Bog ti ni dal, kut nogim tiszuchim va tvoji grihi umrit. Goszpodin Bog te ni szkvaril, kut je noge tiszuche, ki morebit niszu tako tesko zagrihsili, kut ti. Goszpodin Bog je tebi pred nogi tiszuchi do szedasnye ure csasza dal, da pokoru csinis, i tvoje zvelicsenye jisches. Polag ovi preveliki dobrotov, szi ti va sztalisu sze one dobrote prebrojit, ke ti je pri nogi prilika, i va nogi csaszi na telu, i na duhsi izkazal? Prebroji zvezde ako mores. Ni jednoga dneva, ni jedne nochi, nijedne ure ni bilo, od onoga csasza potlye szisze narodil, da nebi jednu dobrotu od Boga prijel bil, ali kada nebi bil od kakovoga zla tela, ali duhse ucsuvan bil. Csa je ada potribnije, neg da tvojemu dobrotivnomu Bogu za tulike dare szaki dan ponizno hvalis, i nyemu gorlyivo szluzsis? Szveti Bernard veli: „Koga szercze, ako bi iz kamena bilo, sze nebi zmeksalo pri toi nozsini dobrotov, ke od tako zmozsnoga i velikoga Boga prijimlyemo? Szveti Paval veli: „Dajte Bogu hvalu va szem, ar toje volya Bozsja.“

Na dan devetnaisztoga Maja.

Szveti Peter Czelesztinus Papa, i Redovnik, i szveti Ivo Szpovidnik.

Peter Czelesztinus szveti Pusztinacz Redovnik, i Rimszki Papa szeje va Talianszkom narodil. Zlamenya szvetoszti szu jur va nyigovom ditinsztvi va nyem vidili. Kumaj seszt let sztar bil je jednucs Materi szvojoi rekal: „Mati! ja chu jednucs pravadan szluga Bozsji bit.“ Csaje rekal, toje zverseno szpunil. Kada je va znanoszti zadoszta naucsen bil, je va pozselenyu, da Bogu szluzsit bude mogal, va jednoi skuroi lozi deszet let prebival. Zpocsetka pri jednom drugom Pusztinczi, ali potlye va jednoi huti od szega szvita odlucsen. Onda gaje jedan pretely nagovoril, da szveti Masnicski Red prime, i da va Kloster szvetoga Benedikta sztupi. Ucsinil je polag szvitovanya pretalya. Ali vreda je od Poglavaru Klostra dopuszt proszil, ter je na brig Mo-

rono prosal, i onde kut Pusztinacz zsivil, zato szeje Peter od Morono zval. Odavlye je zdvimi tovarusi na brig Magella isal, ne daleko od varosa Salmo. Uzrok tulikoga preminyenya je bil, neg da va miru od szi lyudi odlucsen bude mogal zsivit. Ostrocha zsitka nyigovoga je bila vecha, neg je bila ostrocha Pusztinczov va Egyptomi. Tako velika je bila i nyigova poniznoszt. Akoprem je za Masnika poszvechen bil, ko sze vindar ni szegural k Oltaru sztupit presz-veti Aldov Mase odversavat, ar je premiszlil Velicsansztvo Bozsje, i szvoju malovridnoszt. Ali na upominanye szvojega Szpovidnika je szvoi sztrah ubladal, ter je ov presz-veti Aldov, koga je pervo zponisznoszti, i sztraha Bozsjega zaosztavil, zvelikim batrenyem szercza odversil. Szveti szitak va kom je ov Szvetacz zsivil, je va szvoi krajini raszglasen posztal, ter je noge i zviszokoga sztalisa na szvoje naszledovanye zbujal, ki szu nyega proszili, da je na put szvetoszti pelya. Na upominanye Bozsje je jednu malu Czrikvu zgradil na diku Duha szvetoga, i polag ove jedan Kloster. Ovoje bil pocsetak onoga glaszovitoga Reda Czelesztinszkoga, koga je Gregor deveti jos va zsitku szvetoga Redovnika potverdil. Czelesztin szam je trideszet seszt Klostrov zgradil, i nye zpobozsnimi szlugami Bozsjimi zapunil. Ove je on vechkrat pojiszkal, i sze Duhovne, ki szu va nyi zsivili, je na szvet zsitak, i na gorlyivoszt va szluzsbi Bozsjoi upomenyival, onda je va szvoju hizsiczu isal, i va nyoi vech Angyelszki, neg cslovicsanszki zsitak zsivil. Goszpodin Bog, ki gizdave ponizi, a ponizne izvisi, je ovoga szvojega vernoga, i poniznoga szlugu szvojega otil izvisit pred szim szvitom. Po szmerti Mikule csetertoga Pape, kada Kardinali sze med szobum niszu mogli ujedinat va odibranyu novoga Pape, je Goszpodin Bog nye nato ubernul, da szu szi zjednum ricsum ovoga szvetoga Pusztincza za Papu odibrali. Kada szu poszalniki knyemu dosli, i nyemu ovo odibranye nazvisztili, i nyega zi szobum otili odprimit, sze nemore zrech, kako szeje presztrahsil, i sze csiszto ucsinil, dabi sze neg ove viszoke csaszti ubranit mogal. Pobignut je otil, ali szeje bilo zaan. Moral je Poszalnikom, ali bolye recseno Bogu poszluhsan bit, ter Korunu Pape Akvilei prijet va leti tiszuch dvi sztov devedeszet csetertom. Po korunyenyi je szvoi

oster zsitak kut pervo uredit; ali kada veliki poszli toga niszu dopusztili, ko je ovu viszoku csaszt po nikuliki miszeczi od szebe kraj dal, ter je kanil zopet va szvoju pusztinu pojt. Ali kada je bil zvan varosa, je nyigov Naszlednik Bonifaczius oszmi nyega va jedan grad dal odprimit, da sze kakov zblud, ali razdilenye va Czrikvi ne goda. Deszet miszecz je ovden radovolyno zsivil, nist sze ni tuzsil, neg je va sali szam szebi til rech: „Peter, dugo szi szi mirnu hizsiczu zselyil, nut szada sziju dosztal. Goszpodin Bog je nyemu nyigovu szmert, i nyigovo zvelicsenye naipernazvisztil. Kada je szvete Szakramente pobozsno prijel, szeje na jednu daszku legal, veszelo zacsel jacsit, i szvoju Duhu zovimi ricsami szpusztil: „Szi Duhi neka Boga dicsu." Pred szmertjum, i po szmerti je nyega Goszpodin Bog znogimi csudnimi csini odicsil.

* * *

Kovomu szvetomu Papi chemo jednoga szvetoga Masnika zjimenom Ivo pridruzsit. Ov szeje Bretagni va jednom szeli szveti Martin zvanom narodil. Velyen po nyigovom narojenyu je nyigova Mati Azona ocsitovanye od Boga prijela, da che ovo dite Bogu povolyni szluga biti, csaje nyu nato nagnulo, da je oszebuinu szkerb na nyigovo dobro odhranyenye jimala. Goszpodin Bog je csudnovito odredil, da je dobrocsinitelye nasla, ki szu nyega dali ucsit. Szvoje skole je tako dobro dokonyal, da sze ni nijedan mogal najt, ki biga bil ubladal va nauki. Va csaszu szvoje ucsnye szeje csuval tovarustva zlocseszti mladenczov; ar szeje bojal, da che krezato i va nauki odzad osztat, i na szakojacsku zlochu napelyan posztat. Da szvoju csisztochu obderzsi je ono ucsinil, csa szu drugi Szveczi ucsinili; naimre marlyivo je molil, szvete Szakramente je pobozsno prijimal, virosztoval zverhu szamoga szebe, szvoje telo pokoril, i szega tovarustva zpersonami druge szpole sze csuval. Po prijimanyu szvetoga Masnicskoga Reda, szu nyega ne tuliko zbog nyigove velike znanoszti, kut zbog nyigove szvetoszti, i sztraha Bozsjega za Erz Diakona, i potlye za Namesztnika Biskupszkoga odibrali. Ovu tesku csaszt je jedan csasz na

veliku diku Czrikve, i na haszan blizsnyega odversaval; ali pokidob je ovo nyega va molitvi jako zusztavlyalo, je ovu csaszt od szebe kraj dal, ter je na jednu Faru van isal, ztim naiperzimanyem da che za zvelicsenye duhs drugi, i za szvoje szpaszenye va premislyavanyu Bozsji szkrovnoszti zsivit. Jako oster zsitak je zsivil. Sztrunenu pratezs je na szvojem telu noszil, posztil szeje csudaputi, i jako ostro, va posztni dnevi ni drugoga uzsil, neg kruh, ter vodu. Upolnochi szeje kmolitvi sztajal, nek nikuliko ur je pocsival, i to na goloi zemlyi, blazinya nyigova je bila kamen, ali knige. Szvoje ovcsicze je lyubil, i na nye szkerb noszil, kut dober pasztir. Znai vechum gorlyivoschum je prodikoval, nauke je marlyivo derzsal, i szvoje ovcsicze zi szum mochum na dobro zbujal, i od zla odvrachal. — Csaje szvetoga Ivo pred Bogom, i pred lyudi oszebuino dragoga nacsinyalo, je bila nyigova miloszerdnoszt kubogim. Kut Otacz szeje szkerbil za sziromahe, za dovicze, i szirote. Pokidob je praude ucsan bil, szeje za sze dovicze, i szirote, ke szi niszu mogle Advokata najet, zimal, i zanye piszal, pred Szudcztvom nye branil. Uzrok zacs je tako csinil, je polag nyigovi riesa bil, ona zapovid Jezusa: „Csa oches da sze tebi ucsini, to i ti drugim ucsini. I drugacse je jos kazal szveti Ivo szvoju lyubav szuprot blizsnyemu. Nyigove dohodke je ubrachal na nakincsenye Czrikve, i na batrenye ubogi. Ovim je bila nyigova hizsa szenek odperta, i sze csa je va nyigovom sztani bilo, je nyim na szluzsbu bilo. On je nye lyubezlyivo prijimal, nyihove noge zipiral, i nyihove potribsine polag moguchnoszti zaszitil. Goszpodin Bog je pri nogi prilika pokazal, kako draga je nyemu ova lyubav szvetoga Ivo. Jednucs je neg jedan hlib kruha jimal, vindar je zapovidal, da szakomu dadu, kuliko proszili budu; i Goszpodin Bog je csudnovito ov hlib tako poveksaval, da je dugo za lasche, i za potribsine ubogi na hranu szluzsil. Nyigov hizsni Goszpodar je nyemu jednucs rekal, da vech ni zsita va komori, ali kada je ravno vatu uru jedan sziromah zsito proszil, je szveti Ivo Goszpodara va Komoru ztum zapovidum poszlal: da neg ide, da che jos tuliko bit, csa za ovoga sziromaha doszt bude. Goszpodar je poszluhnul ovu zapovid, i nut szu komoru je z zsitom napunyenu nasal, akoprem je pervo

vidil, da pervo nist ni va nyoi bilo. Jedan ubogi je na placzi ovoga Szvecza za almustvo proszil; ali kada nist pri szebi ni jimal, vindar ga prez batrenya ni til odpusztit, ko je szvoju krilyacsu zglave znel, i nyemu dal, ku je ubogi zahvalno prijel. Ali kadaje Szvetacz krez nikulike placze prosal, je upamet zel, da na glavi szvojoi zacsuda bolyu krilyacsu jima. Nist ni mogal va tom dvojit, da muje Jezus ovu miloschu izkazal. Drugocs zopet, kada je Szvetacz pri sztoli szidil, je zopet jedan vasz raszkinut ubogi knyemu dosal, i za almustvo proszil. On gaje kszebi k sztolu pozval, nyemu szvoje lasche jilise dal, i nyega nagovaral, da ji. Ubogi je malo kszebi zel, i od sztola sze sztal zovimi ricsami: „Mir ztobum budi.“ Onda szeje pokazal va szvojoi szvitloi liszkajuchoi szpodobi, i szkersznul zpred ocsima szvetoga Ivo. Jednucs kada je ov Szvetacz oposzred med ubogimi ubedval, je lip bel golub doletil na nyigovu glavu. Ovo szeje sztalo i va Czrikvi Traceri, kadi je sza Czrikva od szvitloga zraka napunyena bila, ki szu znebeszkoga goluba van szvitili. Szveti Ivo je jimal miloschu od Boga velike ognye zagasziti, betezsne uzdraviti, zale duhe zuvrazseni proganyati. Jos vecha csuda szusze sztala po szmerti ovoga Szvecza pri nyigovom grobi. Pri zadnyem betegi Szvetacz nist ni dopusztil szvojemu telu ugoditi, ali bol zlahkotit, neg je pro prijimanyu szveti Szakramentov na szvojoi navadnoi posztelyi na tverdoi zemlyi va premislyavanyu Nebeszkoga dugovanya osztal do devetnaisztoga Maja, na ki dan je va Goszpodinu zaszpal. O! dabi Goszpodin Bog neg csuda Naszlednikov ovoga Szvecza na batrenye ubogi poszlal!

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Peter Czelesztinus sze dugo ni szegural preszveti Aldov szvete Mase odversiti zbog Velicsansztva Bozsjega, i szvoje malovridnoszti. Ali na upominanye szvojega Szpovidnika je ov Aldov odversaval szaki dan na szvoje naiveche batrenye. Je takovi lyudi ki sze boju preszveti

Oltarszki Szakramenat prijet. Oni sze sztrahsu ov nai szvetiji Szakramenat prijet; ar stimaju da szu nevridni. Premislyavanye velicsansztva Bozsjega, i szvoje malovridnoszti nye zusztavlya. Drugi zopet ki szu naucsni sze vechputi pricseschat, ti malo postuju ov preszveti Szakramenat; ovi ne premiszliju velicsansztva Bozsjega va ovom Szakramenti, i szvoju malovridnoszt, oni sze kovomu Szakramentu preblizsavaju, kut dabi isli neg konakovomu, ki je nyim szpodoban. Nyihovo pripravlyanye je leno, kratko, i prez pobozsnoszti. O! dragi moji! nekatesze nigdar sztrahsit vasega milosztivnoga Boga va Oltarszkom Szakramenti prijet, ar ovoje nebeszka hrana vase duhse, ka nyu kripi, i ujacsa. Ali nekate nigdar prez potribnoga, pobozsnoga pripravlyanya k sztolu Bozsjemu sztupit; ar znate csa szv. Paval veli: „Ki nevridno od ovoga Kruha ji, i od Kalezsa pije, ta szebi ji, i pije szud neprestimajuch Tela Goszpodinovoga.“ Zato zcsiszti tvoje duhsnoszpoznanye, nakincsi tvoju duhsu zkriposchami, prepravisze dosztoino, neka prihitrit ov veliki poszal, sztupi zi zsivum verum, zcsversztim ufanyem, zgoruchum lyubavum i zi szum dosztoinoschum k sztolu Bozsjemu. Blazseni Thomas Kempis veli: „Csini ono, csa od tvoje sztrani csinit moras, csini je zvelikum szkerblyum, ne zbog navade, ali zbog szile; nego primi nai szvetije Telo tvojega predragoga Goszpodina zponiznoschum, i zpobozsnoschum.“

II.

Szveti Ivo je lyubav kblizsnyemu szvojemu izkazseval kada je praude Dovicz i szirot kut Advokat, ali zagovoritely prik zel, i zanye delal prez sze plache. Denasnyi dan je doszt takovi, ki kada sze za Dovicze, ali szirote zimlyu, troidupnu plachu od nyi potribuju, i nye vechkrat, nedabisze za nye brali, nego je tlacsu, i zatiraju; i ovako on veliki grih csinu, ki sze zbog nyigove zloche va nebo kricsuchi jimenuje. Ali csa szveto Piszmo od oni govori, ki sziromahe, dovicze, i szirote zatiraju? „Joj onim ki krivicsno szudu, i ktomu prinasaju, da sze sziromahi va szudsztvi potlacsu, i praviczu mojega lyucztva zatiraju! Kim

Dovicze, i szirote na poroblenye szluzsu! Csa chete csinit nani dan pohodenya, i nevolye? Kadi chete pomoch, i obrambu jiszkat.“ Na drugom meszti zopet veli szveto Piszmo: „Oni ne szudu praude Dovicz, ne podpiraju poszal szirot, ne pomazsu pri szudeztvi sziromahom knyihovoi praviczi. Nechu ja nye zbog toga kastigat, veli Goszpodin? ali nechesze moja duhsa zfantit nad ovim lyucztvom? Kastiga, i fantenye Bozsje neche zaosztat zverhe nemilosztivni, i krivicsni Advokatov, Tolnacsnikov, i Szudczov. Jezus nas Goszpodin od Farizeusev, ter Piszmoznanczev veli pri szvetom Luki: „ovi chedu veche szkvarenye jimat.“ Zacs? Ovi pozseru, i pozserkuju hizse Dovicz zi zgovorom molitve.“ Csa vekovecsna Jisztina ovim Farizeusem govori, je recseno i onim Advokatom, Tolnacsnikom, Szudczom, ki zi zgovorom pravicze nogu Doviczu, i szirotu, ali druge sziromahe ub nyihove hizse, ub nyihovo polye, szinokose, ub nyihovo jerbinsztvo, ub nyihovo dobro, i jimanye pripravu, i ovo pozserknu na laschu, naivechu, vekovecsnu skodu; ar dojt che jednucs ta csasz, va kom chedusze szpunit one Ricsi pri szvetom Jobi: „On che ono bogatsztvo, ko je pozseral, i pozserknul zopet od szebe morat dat, i Goszpodin Bog chemuje znyigovoga terbuha van szkinuti.“ One Ricsi szvetoga Paula: „Ovi chedu veche szkvarenye jimat“ sze moradu tako razumit: Veche szkvarenye, naimre, neg ocsitni tati, ali razbojniki na czeszta; ar od ovi sze cslovik laglye branit, i csuvat more, neg od Advokatov, krivi Tolnacsnikov, i Szudczov; ar ovi nyihova zlocha je vecha, i bolye zi ucsena, i szranyena, neg razbojnikov. Ti moj pretely! neches moch Advokat sziromahov Dovicz, i szirot nasztat, kut szveti Ivo. Ali nebi mogal ti markada dobru rics zanye dat? Nebi nyim mogal drugacse na pomoch bit? Nebi mogal naimanye molit zane sziromahe Dovicze, i szirote, ki szu zatreni? Da nye Goszpodin Bog zruk krivicsni Advokatov, i Szudacz oszlobodi; i da nyim milosztivnoga Ivo, toje pravicsnoga, postenoga Advokata, i Szudcza posalye? Csini csa mores, i csa oches, da tisze od drugi ucsini. „Pomagaj tvojemu blizsnyemu polag tvoje moguchnoszti“ ovako nasz upomenyuje Goszpodin Bog va szvetom Piszmi.

Na dan dvaiszetoga Maja.

Szveti Bernardinus od Sziena Szpovidnik.

Szveti Bernardinus od koga Rimszke knige Mucsenikov velu, da je sze Talianszko szvojim naukom i zi szvetum peldum raszvitil, szeje Szieni va leti tiszuch tri sztov oszamdeszetom narodil. Nyigove Sztarje je zaran pogubil. Zato je nyigova Teta za nyega szkerbila, i nyega szveto ddhranila. Va nyigovom ditinsztvi je jedino veszelye jimal va molitvi, va ucsnyi, i pojiszkovanyu Czrikve. Ono, csaje va Prodika csul, je drugim dicsakom tako lipo znal raszlozsit, da szusze velikilyudi nad tim csudili. Zi szinyigovi Ricsi, csini, i zaosztavlyanyu je va szem lyubav k zverse-noszti, i kangyelszkoi csisztochi szvitila. Nijedne nedosztoine ricsi ni bilo od nyega csut; tako daleko je doslo; da akoszu nyigovi tovarusi kadagod szlobodnie razgovore med szobum jimali, ter szu zdaleka Bernardinusa vidili dohajat, ko szu velyen zamuknut tili, i rech: tiho, tiho! Bernardinus dohaja. Jednoga sztarjega muzsa, ki sze ni szramoval nedosztoine ricsi govorit, je zapunyil. Jedan drugi, ki ravnotako ni til mucsat va takovi nedosztoini ricsa, je moral zvarosa pobignut; ar Bernardinus je sze dicsakeszkupa szpravil, ter szeje zi snyimi zblatom va nyega tako dugo hital, dokle je protekal. Diana nyigova Teta je jimala jako bogabojechu kcher zjimenom Tobia, kuje markada Bernardinus pojiszkoval, da od nye lipe duhovne nauke poszluhne. Pri jednoi priliki je rekal kovoi Tobii ov szveti mladenacz: da je jako zalyublyen va jednu Diviczu, ku ako nebi szakidan pojiszkal, ko dan, i noch nebi mira jimal. Ova pobozsna Tobia szeje nave ricsi jako presztrahsila, ali nyemu toga sztraha ni pokazala, neg je po mucse za nyim isla, da zizna, ka je ta Divicza, i kadi prebiva; ali na szvoje nai veche batrenye je vidila, da ova Divicza ni druga, neg precsiszta Mati Bozsja; prig vrati jedne varoske lesze je bil kip Marie, pred ovim je poklekmul Bernardinus, i szaki dan szvoju molitvu odversaval. Potlye je pak szvojoi Rojakinyi obsztal, da je ovo ona, ku

on od szercza lyubi, i od nye szaki dan proszi, dabiga od szega pogibelya ucsuvala; da szvoje csisztoche ne pogubi. Zato szeje szaku szobotu posztil, i druge csine na diku Marie odversaval. Kada je dvaiszet let sztar bil, je po czele miszecze onim ki szu va kugi lezsali va Spitali dvoril. i druge mladencze je nato nagovoril, da zi snyim idu, i tu lyubav betezsnikom izkazsuju. Tri leta po tom je szvoje Jimanye med uboge razdilil, ter je va szveti Red szvetoga Ferencza Szerafinszkoga sztupil; ar Goszpodin Bog je nyega krez oszebuino ocsitovanye va ti Red pozval. Dvi leta po nyigovoi priszegi szu nyega poglavari za Prodikacsa posztavili. Ov poszal je skoro do szvoje szmerti odversaval. Szkoro szaki dan je prodikoval, kadagoder i vechkrat tako gorlyivo, i kripno, da szu mu Jime Apostola va Talianszkom dali. Va sze varose szuga pozivali, zjednoga je va drugoga moral putovat. Tuliko lyucztva je za nyim setovalo, da je vechkrat pod vedrim nebom moral prodikovat, ar Czrikve szu za nozsinu poszluhnikov premalyahne bile. Szuproti zli navadov je zvelikum hasznum prodikoval. Va jednom varosi je onu veliku skodu, ku harte, i koczke uzrokuju, tako szvitlo razlozsil, da sze va onom varosi nigdor vech ni nahajal, ki bi koczke, ali harte neg badnul bil. Jedan cslovik, ki je koczke, i harte nacsinyal, i prodaval, szeje pri ovom Szveczu tuzsil, da muje krez nyigovu Prodiku kruh zel. Szvetacz je nyega upomenul, da sze va Boga ufa, ter muje szvitoval, da na meszto harat preszveto Jime Jezusa napisuje, ter prodaje; ar postovanye ovoga naiszvetijega Jimena je ov Szvetacz szvojim poszluhnikom oszebuino preporucsal, on szam je na jednoi tabliczi napiszano szenek pri szebi noszil. Ta cslovik je poszluhnul ta tolnacs, i potlye je pak obsztal, da muje to vech dobitka noszilo, neg szumu harte ter koczke. Polag szvoji Prodik je Szvetacz i va Klostri nogo dobro naiperdoneszal, ar je nyigove tovaruse na obdersavanye pervanye ostre Regule zbujal, i szveti Red csudnovito poveksaval. Kriposzti ovoga Szvecza sze prebrojit, bi czele knige potribne bile. Med ovimi szu nai oszebuinie bile poniznoszt, szterplyenoszt, i csisztocha. Trikrat szuga otili za Biskupa posztavit, jednucs muje szam Rimszki Papa Biskupiu ponudil, ali on ove viszoke

csaszti ni til prijet, ar je rekal, da kut Prodikacs vech hasznit more. Vechputi szuga nuter dali pri Poglavari, i pri Papi, da krivu veru glaszi. I drugi, ki nyihovu zlochu je va Prodika karal, szuga spotali, i proganyali; ali zbog toga sze on ni dal pobludit, neg je bil szterplyen. Kadaje pervi put Szieni zvrichiczom na pobiranye po placzi isal, ko szu dicsaki za nyim, i za nyigovim tovarusom bizsali, ukrivlyali, i zblatom za nyimi hitali. Nyigov tovarus je zacsel zbog toga morgovat, ali Szvetacz je rekal: „Brate! daj diczi nyihovo veszelye. Oni nam krezavo pomazsu krez szterplyenoszt Nebo zadobit.“ Va onom csaszu kadaje Szieni almustvo pobiral, je nyega jedna plemenita zsena va szvoju hizsudala dozvat. Szvetacz je stimal, da chemu ta Goszpa obilyno almustvo udilit; ali csa drugacsega je moral szkusziti. Ova neszramna zsena je nyega na grih otila nagovorit, i zagrozila muszeje, ako ne privolyi, da che zglasza zacset kricsat, da je nyu na zlo otil preszilití. Szvetacz je ubledil od sztraha, ni znal, kako chesze ovoga pogibelya ucsuvati, onda je szvoje ocsi k Nebu podvignul, i Boga za pomoch proszil. Najednucs je szvoi bodlyivi bics van sztegnul, ter je ovu neszramnu zsenu zacsel zsnyim tepszt, dokle je nyoi zlo pozselenye proslo. Preszkocsit chu sze one pelde nyigove kriposzti, nyigove poszluhsnoszti, nyigove ostre pokore, nyigove goruche lyubavi k Bogu, i blisnyemu, od nyigove gorlyive molitve, i pobozsnoszti k preblazsenoi Diviczi Marii. Neg od nyigove szmerti chu csa povidati. Na puti je bil va Neapel, da onde prodikuje. Ne daleko od varosa Akvila je jako ubetezsal. Szveti Czelesztinus Patron ovoga varosa szeje nyemu szkazal, i nyemu nazvisztil, da je blizu nyigova szkradnya ura. Bernardinus szeje kruto raszveszelil navo poszalsztvo; prijel je szvete Szakramente va nai vechoi pobozsnoszti, onda je proszil, da ga na zemlyu zpepelom poszipanu polozsu, szvoje ocsi veszelo k Nebu podvignul, ter je prik dal Duhsu szvoju Onomu, komu je na szvitu verno szluzsil, i koga Jime je szvitu nazvischaval. Seszt let po szvojoi szmerti je zbog nogi csudni csinov, ki szusze pri nyigovom grobi zgodali med Szvecze zaracsunan posztal.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Bernardinus ni mogal terpit necsiszte razgovore. Zato ni szamo znyigovi uszt nigdar takovi ricsi nibilo csut, neg je i druge od toga odvrachal. On szeje sztanovito otil zvelicsiti. Bisze i ti rado zvelicsil? Ko ga naszleduj. Szada nist ni bolye raszsireno, neg szlobodni, neszramni, necsiszti razgovori. Odatlye dohaja, da i necsiszti csini obcsinszki nasztanu, i da sze pakal ztakovimi, ki te csine csinu, napunyuje. Szveti Gragorius, ki je neszramne razgovore kugi priszpodobil, je pravo rekal, da sze naivech lyudi zbog griha necsisztoche szkvari. Ovo je pokazal z Ricsi szvetoga Evangyelya: Ovcze che na desznu sztran posztaviti, a barane, ali ti kozliche na livu. Ov szveti Otacz veli, zacs sze pokleti kozlichi jimenuju? Ne zbog drugoga uzroka, neg dasze pokazse, da sze nai vech lyudi zbog griha necsisztoche szkvari, ke necsisztoche kip szu vonyavi kozlichi. Ki ada pravadno oche na desznu posztavan bit, i sze zvelicsit, ta sze neka csuva griha necsisztoche. Dasze ovoga griha ucsuvat bude mogal, ko sze neka necsiszti ricsi csuva; ar zi ovi lahko zapademo va necsiszte csine. Neszramni mladenczi szusze necsiszti ricsi csuvali, ako szu szvetoga Bernardina neg zdaleka vidili dohajat. Nut Goszpodin Bog je szagdir pri nasz. On sze vidi, i csuje, nebi sze ada morali csuvat pred nyim od sze necsisztoche, od necsiszti csini, i ricsi, pokidob da nasz na veke szkvarit more?

II.

Szveti Bernardinus je gorlyivo prodikoval szuproti jigre zhartami, i koczkami. Ovoszu i drugi szveti Oczi csinili. Szveti Czyprian je tu jigru domislyenye satana jimenoval, i rekal: da on ni pravadan Kerschan, ki sze takovoi jigri poda. „Ti ki sze zkoczkami jigras, sze Kerschana jimenujes? A ta niszi. Ti nemores pretely Krisztusa bit, ki znepretelyom Krisztusa pretelysztvo derzsis.“ Ovu szu ricsi ovoga szvetoga Ocza. Jisztina je da jigra

zkoczkami, i zhartami szama va szebi ni grih; ali i to je jisztina, da sze zi snyum lahko zagrihsimo, ako prikoreda, ter zgrihsnoga nagibanya tu jigru lyubimo, ako ztoga navadu nacsinimo, ako polag toga duzsnoszti nasega sztalisa zamudimo. I to je jisztina, da ta jigra knogim grihom priliku da, oszebuino na lazsi, na hinybu, na kradenye, na vadu, na pszoszt, i proklinyanye, ovo szakidanye szkuszenye ucsi. Do more rech, da sze to prez griha ucsini, kada ztum jigrum dragi csasz nistvridno sztrosimo, i da zbog toga nechemo teskoga odgovora pred Bogom davati? Szveti Antonius veli: „O kako chedu oni zbog onoga csasza, koga va jigri, nogoputi vasz dan, i nogokrat pol nochi, zgublyaju racsun davat, i druge na zgubitak csasza napelyaju.“ Blazsen che on bit ki zi szvetum Sara na szvoju szkradnyu uru bude mogal rech: „Ja sze nigdar zonimi, ki sze jigraju, niszam tovarusil.“

Na dan dvaiszet pervoga Maja.

Szveti Pachomius Pusztinacz.

Okolo leta po Krisztusu dvi sztov szedamdeszet oszmoga szeje va gornyem Thebaiszi od poganszki sztarji Pachomius on glaszoviti Naucsitely, i Otacz neizbroini Pusztinczov narodil. Kada je jos dite bil, je na nyem poznat bilo, da je Goszpodin Bog dokonyal nyega zpogansztva van szkinuti. Ar kada szuga pri priliki aldovanya va poganszki templ odneszli, szu szi bolvani zamuknuli, i Popi poganszki, ki szu na aldovanye odredjeni bili, szu zmutjeni posztali. Ako szu malomu Pachomiusu csa od onoga vina, ko szu bolvanom aldovali, dali pit, ko je je velyen zi szebe zrigal. Vindar szuga nyigovi sztarji po szvojem zakoni dali odhranit, i va poganszki nauki ucsit. Kada je dvaiszet let sztar bil, je moral zdrugimi tovarusi va boj pojt. Na szvojem putovanyu szu ovi mladi voschani va jednu krajinu dosli va jedan varos, kadi szu zvechega Kerschani bivali. Zcsim szu Kerschanszki sztanovniki dovidili, da je

ovim voschanom hrana zmanykala, ko szu nyim od szlobodne volye kruha, i druge hrane noszili, szuje milovali, ter nyihovim betezsnim lyubezlyivo dvorili. Pachomius szeje prik toga csudil, ter je pital, csaszu to za lyudi, ki szu tako dragolyubni kovim tujinczom? Za odgovor je dosztal, da szu ovo sze Kerschani. „Csa pak oni veruju? je dalye pital, i va csem sztoji nyihovo zsivlenye? I zacs nam tuliku lyubav izkazsuju? „Navo pitanye szu nyemu razlozsili Kerschanszku veru, i rekli, da Kerschani zave csine miloszerdnoszti va Nebi vekovecsnu plachu zcsekivaju. Pachomius od Boga va szerczi ganut, je velyen veliku lyubav, i zselyu kovoi veri jimal, ar je miszlil, da ona vera mora szveta bit, od pravoga Boga dana, ka lyude na ovako milosztivne, i pobozsne csine lyubavi giblye. Zato szije naiperzel, kada zboja naizad dojde, da chesze dat navu veru naucsit, i Kerschan posztat. Csa szije naiperzel, toje i szpunil. Pervu noch po prijetom szvetom Kersztu mu szeje vidilo, kut dabi va sznuh vidil roszu va nyigove ruke szpadati, ka szeje na med preubernula. I ta glasz je csul: „Pachomius! dobro pazi, kakova szkrovnoszt sze ztvojimi rukami goda. Ova na med preubernuta rosza zlamenuje miloschu ku szi od Boga prijel. Marlyivu szkerb noszi, da ju ucsuvas.“ Pachomius szeje nato prebudil, i va szebi goruchu lyubav k Bogu chutil, i veliko oduravanye szega szviczkoga. Zato szije naiperzel, sze csiszto osztavit, ter szamomu Bogu szluzsit. I kada je csul, da sze jedan velik szluga Bozsji Palämon, va szamoti nahaja, i onde szveto zsivi, je knyemu isal, ter gaje proszil, dabiga za szvojega Ucsenika prijel. Palämon zpocsetka ni til privolyit; Pachomiusu je ostrochu zsitka jednoga Pusztincza razlozsil, i ktomu prilozsil, da neveruje, da che Pachomius sze ovo podnasati, i sztalan osztati. Ali on je szegurno odgovoril: „Ja sze ufam, Bog, ki je mene ktebi poszlal, chemi dat i kriposzt, ter sztalnoszt.“ Kada je Palämon gorlyivoszt Pachomiusa vidil, je nyega prijel, i nyemu Duhovnu prates dal. Novi Pusztinacz je va szem ponasanyu veliku gorlyivoszt kazal. Nijedan poszt, nijedna pokora, nijedno delo mu ni bilo pretesko, nijednno virosztovanye, nijedna molitva mu ni bila preduzsicska. On szeje za szakum kriposchum terszil, tako, da szeje nyigov Mester prik toga csudil. Jednucs je nyega va pusztinu Tabenna

poszlal. Ovde je nyega Goszpodin Bog upomenul, da Klo-ster zgradi, i da one prime, ki knyemu dojdu, i da na nyihovo szpaszenye szkerb noszi. I jedan Angyel muszeje izkazal, i nyemu jednu tablu prik dal, na koj szu napiszane bile one Regule po ki je on, i nyigovi tovarusi zsivit moral. Pachomius je knyigovomu Mestru naizad isal, i nyemu zapovid Bozsju pokazal, ter nyega za nauk proszil. Palämon je nyemu rekal, da Bozsju zapovid prez stentanya szpuni. Onda je Pachomius znyigovim bratom Jivanom, ki je knyemu dosal, i pokorno zsivit otil, vatu pusztinu. Zcsim szu szi dva na meszto dosli, szu zacseli Kloster gradit, i ovoga na noge malyaczke hizsicze razdilili. Tulikimi szu zi szi krajinov knyemu dosli, ki szu pod uredbum Pachomiusa szveto zsivit zselyili, da je vech Klostrov potribno bilo, ke szu i zgradili, tako da je sza Pusztina z Klostri napunyena posztala. Pri szmerti Pachomiusa je na dvaiszet tiszuch Pusztinczov va ovoi pusztini bilo. Va dvaiszet csetiri Klostri szu bili razdilyeni, kim je va szakom Klostri Poglavara posztavil, ali szi szu pod uredbum Pachomiusa sztali. I od zsenszke szpole je vech pobozsni person doslo, ke szu va pusztini szvet duhovni zsitak zselyile zsiviti. Nyigova szveta szesztra je perva bila. Szveti Pachomius je nye sze ucsil na szvet zsitak, i nyim raszlozsil Regule, ke je od Angyela prijel. Delat, ter molit, Pszalmuse jacsit, Boga dicsit, nebeszke szkrovnoszti premislyavat, posztit, szvoje telo pokorit, szamoga szebe ubladat, ovoje nyihov szakidanyi poszal bil.

Pachomius je pred szimi zszvojum peldum szvitil. Va poszti je bil nai ostriji, va molitvi nai gorlyiviji, va deli nai marlyiviji, va szem szvojem csinyenyu naiponizniji. Nyigova hrana je bil kruh, diblye korenye, ter voda. Sztrunenu prates, zkum je ublicsen bil, nigdar ni kraj vergal. Petnaiszt let ni lezsech szpal, neg na kameni szedech, prez toga dabi sze kade naszlonil bil, i to neg na kratki. Szvoju molitvu je zraszpetimi rukami odversaval, i nogokrat szu noch; ali ztulikim batrenyem napunyen, da muje noch prekratka bila, i da szeje jutro vechputi, kut nigda szveti Anton, na szuncze tuzsil, da je zaran van izaslo, i nyega bludilo. Goszpodin Bog je szvojega vernoga szlugu na siroki, i daleki glaszovitoga ucsinil, ne szamo

zbog nyigove szvetoszti, nego i zbog dara prorokovanya, i csudni csinov. Ali da ga va poniznoszti zderzsi, je prepusztil, da szuga markada nai odurnia szkusavanya trapila. Va ovom szkusavanya je szveti Pachomius szvoje zaviche jiszkal va molitvi, i tela traplenyu. Ovako je zpomochum Bozsjum zaloga duha szagdar ubladal. Kada je krez ostro pokorenye, i druge trude, i teskoche vasz premlahaven bil, je szmertno ubetezsal. Kada je chutil, da sze szmert preblizsava, je szvete Szakramente pobozsno prijel, onda je szvoje podlozsne kszebi dal dozvat, i nyim zadnye upominanye dal. Med ovimi nauki je bil, da sze tovarustva krivoverczev csuvadu, i da nyihovi knig, ki nai vechi jad duhse va szebi zaderzsavaju, nigdar vruke ne zimlyu. Po tom je va Ruke Onoga szvoju Duhsu prik dal, komu je tako dugo kut verni szluga szluzsil. Sztov, i deszet let sztaroszti je dozsivil. Ov Szvetacz je za szobum osztavil nozsinu oni ki szu po nyigovoi peldi, i po Reguli, ku je od Angyela prijel zsivili. Nogi med nyimi szu csudnovito od Boga pozvani posztali, ter szu nai lipsu peldu sztalnoszti ocsitovali. Neg od jednoga chu malo csa povidat. Ov je bil Theodor od viszoko plemeniti sztarji rojen. Cseternaiszt let sztar je krez oszebuino raszvichenye Bozsje veliku plemenitoszt szvojega pokolenya, veliko bogatsztvo, i diku, ter dobri zsitak, koga che uzsivat, premislyaval. Ali i nato je miszlil, kako dugo che moch ovo uszivat, i csa che nato dojt. Po ovom premislyavanyu je ovako zdihaval: „Joj meni! csa chemi na zadnye sza szricha, sze veszelye, dika, i bogatsztvo hasznit, kada ura szmerti dojde? Ni moguche, dabi ovden, i onden blazsen mogal bit, dabi po radoszti ovoga szvita, vekovecsno veszelye na drugom szvitu mogal uzsivati.“ Po tom je na kolena upal, i Boga za miloschu proszil, da mu da zpoznati, csa mora csinit, da na drugom szvitu na veke blazsen posztane. Goszpodin Bog je nyemu dal to szpoznat. I Theodor je isal Pachomiusu, i nyega proszil, da ga med broj szvoji Ucsenikov prime. Akoprem Szvetacz nyega zbog nyigove kerhke sztaroszti ni otil velyen prijet; vindar na nyigovu veliku prosnyu je nyega prijel. Theodor je velyen kazal, da bar je neg kerhak mladenacz, da vindar musko szercze, i kriposzt jima, i lipu peldu sztalnoszti je ocsitoval; ar kada gaje nyigova

Mati od Pachomiusa naizad potribovala, ni til ni Matere viditi, neg je nyoi porucsil, da szije naiperzel na ovom szvitu tako zsivit, da nigda va vekovecsnoszti blazsen posztane; i pokidob da doma med bogatsztvom, med dikum, i szviczkum radoschum, ovoga doszech nemore, zato da che sztalno osztat na ovom meszti pokore, ko szije odibral. Ovo je nyigovoi Materi tako k szerczu szpalo, da szije i ona naiperzela szvet Klosterszki zsitak zsivit, i sze szviczko osztaviti. Kut je i zcsinom szpunila.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Pachomius je czele nochi va molitvi sztrosil, i ne dabimu molitva merzila bila, neg szumu sze nochi jos prekratke vidile. Csa je to, da szi ti velyen zaszpan, i da ti merzi, ako ti vecser tvoje duhsnoszpoznanye izpitavas, ali molis? Zacs tisze dug csasz vidi pri szvetoi Masi, ali Prodiki, ali pri drugoi Bozsjoi szluzsbi? Nebi mogal Jezus i tebe onako ukarat, kut je na brigu Olivetanszkom szvoje Ucsenike karal? „Niszte mogli jednu uru virosztovat zmanum? Kada szu Apostoli po nochi hribe ulovili, onda szu virosztovali, niszu bili zaszpani. Ali kada je nyim Gosz-podin zapovidal, da molu, i virosztuju, da va szkusavanye ne zapadu, onda szu velyen trudni bili na molitvu, ter szu zaszpali. Ne sztane sze ovo i szadasnyoi szviczkoi diczi, med *kimi* szi morebit i ti? Noge ure, noge nochi sztrosu va jigri, i tanczi, i va nogom nistvridnom dugovanyu. Pri tom niszu zaszpani, i grosztlyivi. Ni nyim pri tom csasz duzsicsak. Ali kada moramo molit, szvete Knige stat, ali pri Bozsjoi szluzsbi bit, onda nam je velyen predugo, onda nam velyen merzi, onda szmo zaszpani. Z Krisztusem nemoremo jednu uru virosztovat, ali z szvitom, z satanom czele nochi virosztujemo. Szramuj sze pred Bogom, ter szi naiperzami potlye zveszelyem molit, i pri Bozsjoi szluzsbi nazocsi bit. Drugacse sze jimas bojat, da cheti tako pojt, kut je Apostolom islo, pokidob da niszu gorlyivi bili va molitvi, szu va szkusavanye zapali, ter szu ubladani posztali, Jezusa zaosztavili; med kimi je Peter Mestra jos i trikrat zatajal.

II.

Szveti Pachomius je onu noch po prijetom szvetom Kersztu od Boga upomenut posztal, da od Jezusa prijetu miloschu marlyivo csuva. On je ovo upominanye szpunil, ar je krez nijedan grih ni pogubil, neg szeje terszil ovu miloschu krez dobre csine va szebi poveksavat. Ovo upominanye szi i ti po szvetom Kersztu prijel; ar kada je Masnik belu prates nate polozsil, je rekal: „Zami belu prates, ter ju noszi neuszkrunyenu pred szudsztvo Bozsje.“ Szi ti polag ovoga upominanya zsivil, kut szv. Pachomius? O kut szi pervi szmertni grih ucsinil, szi velyen poszvetujuchu miloschu Bozsju pogubil, i lipu belu prates nekrivicsnoszti mrazno uvalyal. Potlye szi sze za tvoje grihe szpovidal, i zgublyenu miloschu Bozsju zopet naizad dobil. Szi ju onda marlyivie csuval? Doszt je takovi, ki ju velyen po szpovidi zopet szamohot pogubu, i nyihovu od grihov ucsischenu duhsu znai odurnijim szmradom griha uvalyadu. Oni zopet va pervanye ali va druge szmertne grihe zapadu. I ovako csinu od jedne szpovidi do druge, od leta, do leta. Ni to tuliko, kut Bogu sze ukrivlyat, grih, i zaloga duha vech lyubit neg Boga, i szvoju sziromahsku duhsu szamohot szkvarit? Pri szpovidi sze kajes za grihe, Boga za oproschenye proszis, ter mu ubechas, da volis umrit, neg nyega zjednim grihom bantovat. Vreda nato ono izto csinis, zacs szi sze kajal, i zacs sze Boga za oproschenye proszil, ter Boga tako bantujes, kut pervo. To je tuliko, kut Bogu lagat, i nyemu sze ukrivlyat. Dabi tvoi szuszed ztobum tako zahajal, dabi te denasz za zbantovanye za oproschenye proszil, i dabi te zutra zopet zbantoval; nebi ti rekal, da ti sze neg ukrivlya, da ti lazse, da te hinyi? Krez szpovid ztvojega szercza prorenes grih, i zaloga duha tvojega naivechega nepretelya, ter je Goszpodinu Bogu za szvet sztan poszvetis. Vreda nato krez nove grihe zaloga duha naizad zoves, i Goszpodina Boga ztvojega szercza prorenes, krezato kazses, da ti je zali duh drazsji, neg tvoi Bog, ali da ti je zsal, da szi zaloga duha zignal. Sze more csa sztrahsnijega miszlit? Krez szpovid szi tvoju duhsu od grihov i od szmrada nyihovoga zcsisztil, zipral.

Vreda nato nyu odurno uszmradis, ter tako csinis, kut szvinya, ka velyen po kupelyi va blato ide, ter sze va nyem valya. Ove szpodobi szveti Peter nacsinya va drugom Piszmi drugom deli. More csa priprosztiega bit, neg ovako csinit ztvojum dragum neumrechum duhsum? Paszku noszi da i potlye nebudes z Bogom, i ztvojum duhsum tako zahajal. Ako szi krez szpovid miloschu Bozsju zopet zadobil, ko ju csuvaj, da je zgrihi ne pogub's, drugacse joj tebi! Szveto Piszmo veli: „Ako sze ki od pravicze k grihu uberne, zatoga je Bog mecs prepravil.“

Na dan dvaiszet drugoga Maja.

Szveta Julia Divicza Mucsenicza.

Szveta Julia szeje va glaszovitom varosi Karthago od viszoko plemeniti sztarji rodila, i va Katholicsanszkoi veri tako pobozsno odhranyena posztala, daje szim sztanovnikom varosa za nailipsu peldu Kerschanszke zversenoszti szluzsila. Kadaje Genzerich Kraly Vandalov, ki je kut krivoverni Arianacz nai vechi nepretely Katholikov bil, varos Karthago zaujel, ni szamo Katholicsanszke Czrikve pozimal, ter Arianczem prik dal, varos poraubal, Tolnacsnike, i sztanovnike varoske va szluzsbu odpelyal, neg je i Duhovne razpudil, ter zsenszke, oszebuino szlobodne, poganom va szluzsbu prodal. Med ovimi je bila pobozsna Julia. Ovu je jedan poganszki terzsacz zjimenom Euzebius kupil, i nyu va Szyriu odprimil. Zpocsetka je nyu zteska szpadalo, pokidob je od viszoko plemenitoga pokolenya rojena bila, jednomu poganu, kut kmeticza szluzsit, i nai odurnie delo csinit; ali vindar szeje podala pod uredbu Bozsju, ter szeje batrila zpeldum Szpaszitelya, ki je szpodob szluge nasze zel. Va szi teskocha je pred ocsima jimala zsuhku muku, i szmert Jezusa, zato je nyigov Krizs szenek na perszi noszila. Szako delo, ko szujoj zapovidali je marlyivo odversila, verna je bila va szakom naimanyem, poszluhsna je bila szvojemu Goszpodaru, zi szakim je dobra

bila, tako da je nyu rado jimal. Nye Goszpodar je nyu tako viszoko postoval, da je til rech, dabi volil sze pogubit, neg ovu szluzsbeniczu. Csasz, koga je mimo dela zvisje jimala, je va molitvi sztrosila, i va steuyu szveti Knig; ar ona je nikuliko szveti Knig szobum zela, a druge szije od Kerschenikov Szirie poszudila. Krezavo je tako veszela nasztala, da je szagdar dobre volye bila. Nye divojacsku csisztochu je oposzred med necsiszti pogani ucsuvala; ar nye divojacska krotkoche nijednomu ni dopusztila, dabi sze knyoi znedosztoinim pozselenyem szmil preblizsavat. Va jili, i pili, csabi va obily noszti bila mogla jimat, je bila jako mertucslyiva; csudakrat szeje pri kruhi, i vodi posztila, i szvoje telo zpokornimi csini trapila. Euzebius nye Goszpodar je nyu vechkrat upomenul, da szvoje telo tuliko ne trapi, neg damu ugaja, ali ona je sztalna osztala va szvojoi pokornoszti. Kada je nyu jednucs pital, zacs tako ostro zsivi, je nyemu za odgovor dala: „Ja ovako ochu Bogu szluzsit, da mu povolyna budem, i da nyigovu miloschu zadobim; da me na szudnyi dan od szebe ne odpudi.“ Po nikuliki leti je moral Euzebius va Korziku odputovat. Juliu szvoju szluzsbeniczu je szobum zel na plav. Kada je tamo dosal, szu pogani velik Szvetak na hvalu nyihovi bogov odversavali. Euzebius kut pogan, je zszvojimi szluzsbenimi va bolvanszki templ isal, ter je pri aldovi nazocsi bil. Julia je na plavi osztala, i onden molila, ter szlipotu poganov uplakivala. Med nye molitvum szu jedni szluzsbeni Poglavnika Korzika na plav dosli, ter szu plav pregledali. Zcsim szu Juliu zagledali, szuju pitali, zacs ni znye Goszpodarom va templ isla? Ona je odgovorila: „Ja szam Kerschanka, ter aldujem szamomu pravomu Bogu, ne vasim krivim bogom, ki niszu postovanya vridni.“ Ovi szluge szu ovo velyen Poglavniku javili. Feliksz, ovakoszeje Poglavnik jimenoval, je dal Euzebiusa kszebi dozvat, i nyega pital, csa za personu na szvojoi plavi jima, ka szeje uszegurala Boga orszaga zanemermetat? „Ona je Kerschanka, je rekal Euzebius, ku szam ja vechputi kanil od nye vere odvernuti, ali zaman je bilo; ali ona mije jako draga zbog nye vernoszti, i zbog nye lipoga derzsanya, ter marlyivoszti.“ Feliksz ki je bil velik nepretely Kerschanov je Euzebiusu zostrimi ricsami rekal:

ali nyu od tebe odpuszti, ali nyu uberni knasim bogom. Euzebius je nato odgovoril: Pervoga nechu ucsinit; a drugo ni va mojoi moguchnoszti. Nai bolye je, osztavimo ju va miru.“ Ne, je rekal Feliksz, ja chu ti platit, csa zanyu proszil budes, daj ju meni, ali chuti csetire szluge zanyu dat; Euzebius je zopet rekal: „Nechu va nijedno privolyiti; ar ona mi je drazsja, neg sze tvoje Jimanye, i neg szu szi tvoje szluge.“ Kadaje Feliksz vidil, da zricsami nist nemore zapocset, onda je goschinu szpravil, ter je i Euzebiusa knyoi pozval, i tako dugo nyemu napijal, dokľen gaje upijanil, da nist zasze ni znal. Onda je poszlal szvoje szluge na plav, ter je dal Juliu zszilum kszebi doprimit. Zpocsetka je nye lipotu hvalil, i nye druge zversenoszti, miloval je nyu da mora va szluzsbi bit, i nyoi ubechal, da cheju oszlobodit, i dosztoino odat, ako neg bogom orszacskim aldovala bude. Julia je szercseno nyemu odgovorila: „Ja szam zmojim sztalisom zadovolyna, i nejischem druge szriche na szvitu. Na ovom szvitu szi ne proszim zarucsnyaka; ar na Nebi jur drugoga jimam. Csa tvoje boge utiszka, znaj, da ja drugoga Boga ne szpoznavam, neg szamoga jedinoga Boga Kerschenikov.“ Feliksz szeje navi odgovor raszerdil, tez je Juliu dal plyuszkati tako, da je nyoi kerv na uszta, i na nosz czurila. „I moi Jezus je, meni za lyubav plyuszkan bil. O! kakova dika je ovo zame, da mu va jednom morem szpodobna bit“ je Julia rekla. Poglavnik jos jadovitiji, je nyu dal na mucsnu sztoliczu povalit, i nyu nemilo bicsevat. Julia szeje zopet na muku Jezusa szpomenula, i rekla: „O! moi Jezus je jos vech va szvojem bicsevanyu, i korunyenyu terpil.“ Feliksz je nyoi pri ovom mucsenyu kricsal: „Odpovi veri Krisztusa, onda chemo presztat tebe mucsit. „Ne, je rekla Julia, tosze nikada neche sztat, ako i zmojim Jezusem zsiva krizsevana budem.“ Dobro je, rekose Feliksz, jeli szi jisztinu govorila, chemo vidit. I velyen je zapovidal, Juliu na Krizs raszpet, i nyoi z Krisztusem dat umrit. Zapovid bise szpunyena. Juliu szu nemilo na Krizs prikovali, i Krizs nasztavili. Ono veszelye sze nemore zrech, koje ova od Boga csudnovito ujacsana Divicza jimala, kada je pervi put Krizs zagledala. Ona je ocsitno valovala, da szeje nyoi naivecha miloscha prikazala krezato, da Jezusu Kri-

sztusu szpodobnu szmert more terpit. Onda je Jezusa zazivala za pomoch, i kriposzt; nyemu szu szvoju muku, szvoi zsitak, i kerv aldovala. Ni pozabila po peldi szvojega Szpaszitelya za nepretelye, i szvoje trapitelye molit, i kada je nikuliko uri dugo na Krizsu viszila, med velikum mukum, ali vindar zveszelim obrazom, i med zdihavanyem k Bogu, je szvoju szvet: duhsu szpusztila. Okolo sztojechi, ki szu sze nad nye sztalnoschum csudili, szu va hipczu nye szmerti, znye uszt lip bel golub vidili k Nebu veszelo odletit. Nye szveto Telo szu na upominanye Angyela Duhovni szuszedszki z Krizsa doli zneli, i dosztoino pokopali.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveta Julia je Bogu szluzsila, da nyemu ugodna bude, da nyigovu miloschu zadobi, da na szudnyi dan od nyega nebude zaverzsena. Na szudnyi dan che Bozsanszki Szudacz zverhu szi lyudi szuditi. Pravicsnim che rech: „Hodte preblazseni Ocza mojega, poszedite Kralyesztvo, ko je za vasz od pocsetka szvita pripravno.“ Grihsnikom che rech: „Odhajajte od mene vi prokleti va ogany vekovecsni, ki je pripravan vragu, i nyigovim naszlednikom.“ Pravicsne che szobum zet va Nebo, grihsnike va vekovecsni pakal hitit. Ki ovo veruje, ta sze szakojacski mora terszit, da miloschu Bozsanszkoga Szudcza zadobi Ti verujes, csa szam ti povidal. Goszpodin Bog je to nazvisztil. Zacs sze doszidob ni szi marlyivie szkerbil, da nyigovu miloschu zadobis? Kako szi sze mogal uszegurat, nyega tulikokrat, i tako jako zbantovat? Sze more csa priprosztiega miszlit, more ka zlocha vecha bit, neg onoga szi za nepretelya nacsinit, ki oblaszt jima cslovika na veke szkvariti? Dabi dva Szudczi bili, ki bi te mogli szkvarit, i ti bi jednoga zmed nyimi zbantoval, a drugoga ne; ko tvoja zlocha, i priprosztocha nebi tako velika bila. Od onoga drugoga bisze jos mogal milosche, i miloszerdnoszti nadijat; ali pokidob znas, da je neg jedan

Szudacz, ki te ali zvelicsit, ali szkvarit more; ko mi povi, jeli to ni jako priproszto, i csemerno, da ovoga jedinoga szamohot bantujes, i nyega na szerditoszt drazsis? Szpoznaj, proszim te, ter gorko uplacsi, csa szi doszidob csinil. Jischi szakojacski miloschu ovoga jedinoga Szudcza zadobit, ter sze terszi krez pzavu pokoru knyemu sze povernut. Szveti Gregorius veli: „Pred Szudcztvom sze jos da uproszit, ali ne pri szudsztvi.“ Csuvaj sze, da ga potlye vech nə zbantujes. On je tvoi Szudacz. On te na veke va pakal more hitit.

II.

Szveta Julia szije za diku derzsala, i veliko veszelye kazala; do krez plyuszke, i bicsevanye, ter krizsevanye szvoje je mogla Jezusu szpodobna posztati; i po peldi nyigovoi za nepretelye, i trapitelye molit. Goszpodinu Jezusu szpodoban bit, je zlamenye, da med izibrane szlisimo; zato je szveta Julia uzroka jimala sze veszelit va szvoji muka. Szisze doszidob terszil Jezusu szpodoban nasztat? Va csem je tvoi zsitak zsitku Jezusa szpodoban? Glej, Jezus je bil podlozsan szvojoi Materi, i szvojemu szvetomu hranitelyu. Szvojemu Oczu Nebeszkomu je bil poszluhsan csar do szmerti na Krizsu. Ti Bogu tvojemu Oczu, niti tvojoi Materi Czrikvi niszi poszluhsan, ar zapovidi Bozsje, i Matere Czrikve prekersujes. Jezus je bil krotkoga, i poniznoga szercza. Ti szi tverd szuproti tvojemu blizsnyemu gizdav, i napuhnut va tvojem ponasanyu. Jezus je czele nochi va molitvi srtrosil, i szvoju molitvu znaivechim postovanyem Ocza szvojega odversaval; ti jos i po vadne nebi rad molit, ako pak i molis, ko molis prez pobozsnoszti prez pazenya, i prez postovanya. Jezus szeje cseterdeszet dan, i nochi nepresztano posztil; ti sze tuzsis, ako sze neg kada ter kada posztit moras, i od nikuliki jilisov sze zderzsavat. Jezus je zcsudnovitum szterplyenoschum nogo ocsimetanye, ukrivlyanye, uzu, bicsevanye, zternyem korunyenye, i sztrahsno krizsevanye, i na zadnye tesku szmert preterpil; a ti szi velyen neszterplyen, ako te do neg zricsum bantuje. Va betegi, va progonsztvu, va nevolyi szuproti Bogu mergujes, i szuproti lyudi. Jezus je szvojim nepretelyom oprosztil, i zanye na Krizsu molil; a ti proszis fantenye zverhu nyi, i va tvojem szerczu szerdu ponasas, nyim sze zlo zselyis,

nebi jim rad zverseno oprosztit. Je ovo tvoja szpodobnoszt z Krisztusem? O! ako ovako csinil budes, ko ti velim, da ne szlisis med izibrane; ar Ricsi szvetoga Apostola szu sztanovito isztinszke: „One, ke je on, toje Bog, na vekovecsni zsitak preodibral, te je i tako uredil, da szu szvojemu Szinu szpodobni.“ Jos denasz sze zacsni terszit, da tvojemu Szpaszitelyu szpodoban posztanes, i nyega va Kriposzti naszledujes.

Na dan dvaiszet tretoga Maja.

Szveti Gothard Biskup Hildeszheimi.

Szveti Biskup Gothard szeje va Barszkom nedaleko onoga sztaroga Klostra Altach va jednom szeli Rittenbach jimenovanom narodil. Jur va nyigovom ditinsztvi szu upamet zeli va nyem naklon kpobozsnoszti, i knauka, zato szuga nyigovi pobozsni sztarji zaran dali va Kloster da sze ucsi va pobozsnoszti, i znanoszti. Gothard szeje tako terszil na sze dobro, da szuga szi Duhovni rado jimali, i posztovali. Fridrik Nad Biskup Szalczburgszki je onda va ti Kloster dosal; i kada je pri ovoi priliki zversenoszt Gotharda upamet zel, je nyega va szvoi Biszkupszki dvor kszebi zel, nyega jos visje dal ucsit, i onda gaje zopet va ti Kloster poszlal. Duhovni szusze veszelili, kada je naizad dosal; ar szu vidili, da che csuda bit zisnyega. Jos veche je bilo nyihovo veszelye kada je Gothard proszil, dabiga med Duhovne Klostra nuter zeli. Rado szuga medasze zeli. Ov novi Redovnik szeje terszil sze Regule Klostra zverseno szpuniti. Va nikuliki leti je tako zraszal va zversenoszti, da szuga po szmerti Opta za nyigovoga Naszlednika odibrali. Kut ni rado ovu csaszt prijel, tako je dicsno szpunil, sze csa je ova csaszt potribovala. Szedam let je va ovoi csaszti sztrosil na naivechu haszan Duhovni, ki szuga kut szvojega Ocza lyubili, i postovali. Po ovi szedmi leti je moral polag volye szvetoga Villigiziusa Nad Biskupa Mainczi i polag volye szvetoga Henrika Czeszara va Kloster Hischfeld pojt, da ov Kloster va uredbu szpravi. Got-

hard je va kratkom csasza Duhovne ovoga Klostra krez szvoju szvetu peldu, i upominanye lipo va uredbu szpravil. On je szvoje podlozsne na takovu zversenoszt dopelyal, da szu jedni med nyimi dicsno i szveto umerli. Kada je ov veliki poszal dobro szpunil, je zopet naizad isal va szvoi dragi Kloter Altach; ar szije zselyil va miru Goszpodinu Bogu szluzsit, i szam zverseniji nasztat. Ali Goszpodin Bog muje krez nochno izkazanye nazvisztil, da je nyega na vechi poszal, naimre na ladanye zverhu czele Biskupie odibral. Csa szeje i zgodalo; ar po szmerti Biskupa Hildeszheimszkoga Duhovnoszt, i Czeszar niszu drugoga za Biskupa otili jimat, neg Gotharda. Rado bisze bil kratil ovu viszoku csaszt nasze zeti, ali kadaje na novo krez ocsitovanye Bozsje upomenut posztal, szeje za Biskupa dal poszvetit, ter je ladanye Biskupie prik zel. Zkulikum szkerblyum je ovu szvoju novu duzsnoszt szpunyeval, to popiszanye nyigovoga szvetoga zsitka kazse. Dika Bozsja, i szpaszenye szvoji ovcsics, ovoje bilo, nacs je szu szvoju miszal, sze ricsi, i csine ubrachal. Noge nove Czrikve je dal zgradit, noge ponovit, i nakincsit. Lipe nakincsene hizse Bozsje je lyubil; i oduraval szu nedosztoinoszt. One Czeremonie, ke szu od szvete Czrikve prepiszane je dal szvetacsno odversavat; ar je znal, da szu od Duha szvetoga odredjene, i da csuda na izvisavanye dike Bozsje, i na pobozsnoszt prinasaju. Szuproti ubogi, ki szu zsive Czrikve Bozsje, je pravi Otacz bil, nijedan ni bil, komu nebi bil pomogal. Najvechi del szvoji dohodkov je na nyihovo batrenye ubernul. Za dobro odhranyenye mladine szeje oszebuino szkerbil; zato nist trudnoga, nist dela ni zamudil va nyihovom nauki, i va upominanyu sztarji, da i oni od szvoje sztrani sze szpunidu, csaje na dobro odhranyenye szvoje dicze potribno; ar je szpoznal, da od dobroga odhranyenya duhovna, i szviczka szricha dicze viszi. Ovako szeje ov szveti Biskup i za sze druge szvoje ovcsicze szkerbil; ar toje nyigova jedina zselya bila, dabi szi Boga pravo szpoznali, dicsili, i lyubili. Goszpodin Bog je nyemu udilil dar csudocsinyenya, i prorokovanya. On je zale duhe proganyal, zi zlamenyem szvetoga Krizsa je szlipe videche, i noge betezsne zdrave nacsinil. Kada je szmertno betezsnim zapovidal,

da sze va Jime Jezusa sztanu, szusze velyen zdravi, i kripni sztali. Nikulike mertve je va zsitak prebudil. Med ovimi je bil jedan mladenacz, ki szeje na plaucsiszu szel, da prik vode sze odplauka, ali velik viher szeje nadvignul, plaucsiczu prevernul, i mladenacz szeje utopil. Po tri ura potom je nyega voda na szip doneszla, i mertvoga szuga va sztan matere nyigove odneszli. Mati sze je kruto plakala, i jaukala, i kada je szvetoga Gotharda, ki je ravno mimo isal, zagledala, je predanyega na kolena upala, i proszila dabi nye szina va Jime Bozsje krez szvoju molitvu va zsitak prebudil. Szvetacz je po kratkoi molitvi kmertvomu mladenczu sztupil, nyega za ruku popal, i rekal: „Mladenacz! ja ti velim sztani gori.“ I nut csudnovito dugovanye, kut szeje nigda on Naimszki mladenacz na Rics Jezusa zskrinye zsiv gori sztal, tako szeje i ov mladenacz na Rics szluge Bozsjega gori sztal. On szeje podvignul, i proszil, dabiga szveti Biskup szpovidal. Po odversenoi szpovidi je proszil i szveti Oltarszki Szakramenat. Kada je ovoga prijel, je kszvetomu Biskupu rekal: „Daj mi szada va miru umrit; sze bojim, ako duglye med tulikimi pogibelyi zsivil budem; ko chu zopet zagrihsit, i va grihu sze szkvarit.“ Szveti Gothard je nato rekal: „No ko zaszpi zopet Szinak! ter pocsivaj va miru Jezusa Krisztusa!“ Nato je mladenacz rekal: „Amen.“ i szvoju glavu nagnul, ter na zocsi Biskupa szvoju duhsu szpusztil. Nogim je uru nyihove dojduche szmerti naipernazvisztil, i szvoju laschu szmert je znazvischenya Bozsjega naiper znal. K szvojemu szlugi, zjimenom Buno, je jednucs rekal: „Moj dragi Buno, mi chemo navredi va nasu domovinu putovat.“ Buno je stimal, da szveti Biskup razumi, da chedu va Barszko, odaklye je szveti Biskup rojen bil, putovat; ali on muje rekal: „Ne tamo, va Nebeszku domovinu chemo putovat.“ Navo putovanye szeje szveti Biskup krez dvojuversztnu gori lyivoszt va odversavanyu kriposzti, i csinov lyubavpripravlyal, krez vechu ostrochu tela, i krez pobozsno prijimanye szveti Szakramentov. Va leti tiszuch trideszet oszmom je na szmert ubetezsal. Onu noch pred Krisztusevim va Nebo zasztuplyenyem, kadu szu Duhovni nyihove molitve, i jacske po zakoni va Czrikvi odversavali, je szv.

Biskup proszil, da csetiri mladenczi pri nyigovoi posztelyi te izte molitve, i jacske jacsidu. Sztalo szeje, kut szije zselyil, i zvelikim veszelyem je zsnyimi sze Pszalmuse molil, da sze ovako Jime Bozsje dicsuch na veliki put prepravi. Vreda nato je szvoi szveti zsitak dokonyal, ki je szagdar na diku Bozsju bil ubernut, i k Bogu dicsuch odputoval, da ga onde na Nebi na v ke dicsil bude. Nyigov szluga Buno je po nikuliki ura szvojega Goszpodina na tom putovanyu naszledoval, i pokidob da je i on szveto zsivil, ko verujemo, da gaje i va Nebo szprohodil. Szveto Telo Gotharda je lipu duhu od szebe davalo. Broj csudni csinov, ki szusze pri nyigovom Grobi zgodali, je velik, ki szu nyega na daleki glaszovitoga ucsinili.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Gothard je dan szvoje szmerti naiperznal, ter szeje knyoi szkerbno pripravlyal. Ti znas, da ches umrit; ar Apostol veli: „Szakomu je posztavno, ali odredjeno, jednucs umrit.“ Szakomu csloviku. Ti szi cslovik: ti moras umrit. To znas gvisno. Ali neznas dneva, niti ure, nit meszta, nit kako ches umrit. Ni dneva, nit ure va koi nebi mogal umrit; ni meszta, kadi bisze pred szmertjum szranit mogal. Nimas ti zato vech uzroka, neg szveti Gothard, kszmerti sze dobro pripraviti, da neszrichno ne umres? Ti znas, da neszrichna szmert, czelu neszrichnu vekovecsnoszt za szobum donesze, ke sze nikarkor ubranit nemores. Na veke ne. Neg szrichna blazsena szmert tebe od neszrichne vekovecsnoszti ucsuvati more. Ako szi jednucs neszrichno, to je neblazseno umerl, ko vech nemores blazseno umrit, i ovako sze nemores od neszrichne, neblazsene vekovecsnoszti, va ku szi krez neblazsenu szmert zapal, nigdar ubraniti. Ja velim, ako szi jednucs neszrichno umerl, ko vech nemores blazseno umriti. Zacs? Szveti Apostol ti uzrok povida, kada veli: „da je szakomu csloviku posztavno jednucs umrit.“ Neg jednucs umremo, ne dvakrat, ali trikrat, ali vechputi; ako je szmert jednucs

blazsena, ko szmo na veka blazseni. Ako je neblazsena, ko je za szu vekovecsnoszt neblazsena. Grihska, ka szeje pri szmerti ucsinila, sze vech neda pobojsat, kut va drugom dugovanyu. Piszacz ki kakov kip nacsinya, ako je grihsku na kipi nacsinil, more ovu grihsku pobojsat. Tako i Redovnik vojszke, ako je jednucs ubladan posztal, more drugi put ubladavacz nasztat. Terzsacz, ali drugi meszterszki, ali bar ki drugi cslovik, more szvoju grihsku poboisati, i zgubitak nadomesztit. Ali pri szmerti ne ide tako; ako szmo jednucs neszrichno umerli, ko sze ova grihska neda poboisat; ar neumremo vechkrat, neg jednucs. Jisztina je nogi szu dvakrat umerli, chemo zet on mladenacz koga je szveti Gothard va zsitak prebudil, i szi oni, ke je Jezus Krisztus, szveti Apostoli, i drugi Szveczi va novi zsitak prebudili. Ali ova novi zsitak prebudjenya szu csudnovita bila, ka sze retkokrat godadu; ne verujem da ches tako priproszt bit, szi miszlit, da che sze i ztobum takovo csudo godat. Zato csa ti je potribnie, neg dasze kszmerti szkerbno u csaszu pripravis; ar ti ches neg jednucs umrit, i neznas kada, ali kade ches umriti.

II.

Szveti Gothard je na szvojoi szkradnojoi uri Bozsju pomoch zazival, i za szvoje grihe sze krez zmolenye Pszalmusov zverseno pokajal. Szaki umirajuchi sze neka, pomoch Bozsju zazivajuch, i odversavajuch kriposzti vere, ufanya, i lyubavi, za szvoje grihe zverseno pokaje. Da te ali ovo na szkradnyu uru zlaglyega szpada, ko sze va tvojem zdravlyi nato kajanye za grihe, i na odversavanye kriposzti Bozsji preucsi. Zverseno kajanye va tom sztoji, da sze za tvoje grihe zverhu szega kajes zi lyubavi k Bogu. Ovo kajanye tu kriposzt va szebi jima, da, ako ki umirajuchi sze nebi mogal szpovidat, bi vindar krezavo zverseno kajanye oproschenye szvoji grihov zadobil. Nogi ovu Jisztinu na szvoje szkvarenye ubrachaju. Oni prez sztraha do koncza grihsu, ter stimaju, da chedu pri nyihovoi szmerti krez zverseno pokajanye, ko chedu va szebi z budit, oproschenye szvoji grihov dobit, i pakla

sze ucsuvat. Ni ali ovo prezetno va miloszerdnoszt Bozsju grihsit, neche ova prezetnoszt neszrichan konacz jimat? Ovakovi lyud szi neka premiszlu, da je za ovako velikoga grihsnika jako tesko dugovanye na zadnye pravo zverseno kajanye zbuditi, tezsje, neg szi miszlu. Chemo zet, ti szi nogo let jednoga zmed tvojimi rojaki oduraval, i zanemermetal, a drugoga szi od szercza lyubil. Cheti bit moguche onoga najednucs od szercza lyubiti, a ovoga jako oduravat? Prestimaj, jeli neche tesko bit Boga najednucs, koga szmo zgrihi szenek oduravali, i proganyali, od szega szercza lyubit, i grih, koga szmo vech lyubili, neg Boga, najednucs od szercza oduravat? O prez oszebuine milosche Bozsje to ni moguche. Cheti ali Goszpodin Bog, koga szi tulikoputi, tako dugo, i tako tesko bantoval, tu miloschu udilit? Odaklye sze to mores ufat? Ja chu i to verovat, da ti ztvojimi uszti kajanye va tebi zbudis, ako ktomu csasza jimas, i ako szi pri pameti, csaje negvisno, ali kadi che tvoje szercze bit? Ali csa cheti tvoje kajanye zi uszti, prez kajanya szercza hasznit? Ki oche po szegurnom puti hodit, ta neka szvoje grihe zsalosztno szpovi, doklen je zdrav, ter neka szakidan zverseno kajanye va szebi zbudi, naimanye vecser; onda jima uzroka sze ufat, da che i pri szvojoi szmerti ovo zverseno kajanye na duhovnu szvoju haszan moch odversit. Thomas Kempis veli: „Blazsen, i szpametan je on, ki sze terszi tako zsivit, kut szi zselyi umrit.“

Na dan dvaiszet csetertoga Maja.

Szveti Donaczianus, i Rogaczianus Mucseniki.

Med drugimi odicsenimi Mucseniki Jezusa Krisztusa, ke Katholicsanszka Czrikva denasz szvecsuje, szu dva brati Donaczianus, i Rogaczianus. Oni szusze Nanteszi va Bretagni od poganszki sztarji narodili, ki szu nye zaran na postovanye bolvanov szvoji ucsili. Ali Goszpodin Bog je nye kpravoi jedino zvelicsujuchoi Czrikvi i veri dopelyal.

Donaczianus je bil mlaji polag sztaroszti, ali pervi je bil, ki je pogansztvo osztavil. Va szem szvojem csinyenyu, oszebuino va ricsa je bil jako krotak, i milosztivan kubogim. Zcsim je neg malo od Kerschanszke vere znal, ni miroval, doklen je ni dobro szpoznal, i szenek je k Nebu zdihaval, za miloschu ponizno proszech, dabi pravo mogal szpoznat, csa muje csinit, da sze zvelicsi. Goszpodin Bog je nyemu tu miloschu dal, zkum miloschum je on delal, i szi csverszto naiperzel, szvetu veru Kerschanszku nasze zet, i po nyoi zsivit, da sze zvelicsi. Kada je va veri doszt poducsen bil, je zvelikim veszelyem szveti Kerszt prijel, i va broi Kerschenikov sztupil, prez toga da bi bil szvojemu bratu csa povidal. Ali pokidob da je nyega od szercza lyubil, ko szeje terszil, i nyega Krisztusu zadobiti. Kada je upamet zel jednucs, da je nyigov brat dobre volye, ko je knyemu ovako govoril: „Dragi brate! mi polag tela neg jednu mater jimamo, nebi sze dosztojilo, dabi i polag duhse neg jednu jimali? Ja szam szi krez miloschu Bozsju szvetu Katholicsanszku Czrikvu za Mater odibral; neches i ti zmanum derzsat? Ako me rado jimas, ko naszleduj moju peldu; da nigda i va Nebi szkupa zdruzseni sze budemo na veke szkupa veszelit mogli. Ja szam nemer mlaji va leti, ali necheti bit na spot, ako me va ovom budes naszledoval. „Onda muje zacsel razlagat kriviczu bolvanov, ke szu od ditinsztva zmalyali; ali i raszlozsil muje nai veche kotrige vere Kerschanszke, ter szvitlo pokazal Jisztinu ove izte vere. Rogaczianus je ovo mirno poszluhsal, i pokidob daje krez miloschu Bozsju raszvichen posztal, je rekal Donaczianusu: „Da dragi brate! ja ochu Kerschan bit, kut szi ti; mi ochemo va jednoi veri zsivit, i umrit.“ Donaczianus je nave ricsi pun veszelya nasztal, Bogu je hvalu daval, zavu veliku miloschu, ter je velyen zacsel brata szvojega va veri Kerschanszkoi ucsit. Kada je ovo szpunil, onda je jiszkal jednoga Masnika, da nyigovoga brata ukerszti. Masniki szu onda zbog velikoga progonsztva Czeszara Dioklecziana va hisa Kerschanov, ali va raka pod zemlyum szranyeni bili. Kada je Donaczianus Masnika jiszkal, je nyemu jedan Kerschan povidal, da je jedan Csasztnik od Czeszara Dioklecziana ztum zapovidum poszlan, da sze Kerschenike szkonesa; i da je ta Poszalnik Jimena szi oni

popiszal, ki bolvanom nebi radi aldovat; zato da nist drugo na Kerschane ne cseka, neg gvisna szmert. Donaczian je pun zselye bil szvoi zsitak za branenye szvete Kerschanszke vere aldovat, zato ove prilike ni til zamudit. Zato je pun veszelya hitro k bratu dosal, i rekal: „Dragi brate! ti bi rad zvodum krez jednoga Masnika ukerschen bit, ali ja jos nijednoga niszam nasal; ali glej szada jimas priliku ztvojum kervlyum ukerschen bit. Moja jedina zselya je Krisztusu za lyubav umrit; csa ti miszlis? „Ravnotako kut ti." je odgovoril Rogaczianus. Szi dva brati szu sze jos dogovarali, i jedan drugoga na muku zbujali; onda szu jur dosli poganszki poszalniki va hizsu, va koi szu ovi dva brati prebivali; i kada szu znyihovi laschi uszt csuli, da szu Kerschani, szuje velyen ulovili, i va uzu odvlikli. Po kratkom csaszi je Czeszarszki Csasztnik naiper Donacziana dal dozvat, i nyemu sze ubitat, i okol nyega szlipit; kada ovo ni hasznilo, onda muszeje grozil, i rekal: „Ali osztavi tvoju veru, ali moras naisztrahsnije muke terpit. Szveti Donaczianus je odgovoril: „Tvoje grozsnye, i tvoje muke tako malo prestimavam, kut tvoje szliplenye, i ubitanye. Glej, ovo jimas moje telo, bicsuj je, pali je, rizsi je ter mucsi, trapi je, kut oches. Sze ovo che meni na veche blazsensztvo szluzsit. Moje vere zbog toga nechu osztaviti." Po ovom szercsenom valovanyu szu Donaczianusa zopet va uzu odpelyali; a Rogaczianusa pred Tyranna dopelyali. I ovoga je kanil szakojacski k bolvanom naizad dopelyati; ali kada je i pri ovom vidil, da je sze zaman, onda muje rekal: csa kanis ztvojim bratom szkupa pogublyen bit? Ako je on tverdokoran, ko budi ti szpametniji, ter poszluhni zapovid Czeszara, on cheti tvoju poszluhsnoszt obilyno naplatit." Rogaczianus je rekal: „Ja sze nechu pogubit, ako kut Kerschan umrem, neg chu na veke blazsen bit. Goszpodin Bog mi prepovida tvoje bolvane zmalyati. Ovomu szam duzsan poszluhsan bit, i ov cheme veke naplatit. Tvoi Czeszar toga nemore. Zato sze neka ufat, da chu mojemu Bogu neveran nasztat. Kut Kerschan ochu zsivit, i umrit." Navi odgovor je Poglavnik vasz manen nasztal, zapovidal je sza dva brate na mucsnu sztoliczu povalit, i nye neizgovorno mucsit. Hahari szu zapovid zveszelyem szpunili. Ali szi dva Mucseniki szu ravnotako

va muki szvojoi veszeli bili, hvalili, i dicsili Boga. Kada szu sze hahari utrudili, onda je jedan zmed nyimi nye zmecsem prebol, i szim dvim glave odszikal. Ovako szu ovi dva szveti brati szvoju muku dicsno dokonyali pod Czeszarom Diokleczianom, va kom csa zu szu i drugi nogi za veru Jezusa aldovani posztali. Ar ov Tyran szije z Czeszarom Makszimianom naiperzel, sze Kerschansztvo szkoncsat. Va szamom Egyptom szu racsunali na sztov krat i cseterdeszet tiszuch Kerschenikov od szakoga sztalisa, i sztaroszti, ki szu pod ovimi dvimi Tyranni zbog vere Jezusa neizrecseno mucseni posztali, od sztanya, jimanya va nevolyu odpudjeni posztali. Va drugi nyim podlozsni Orszagi Kerschanom ni nist bolye islo. Ali szi dva szu na szvoi naivechi jad morali viditi, da zcsim szu Kerschane vech mucsili, i trapili, zatuliko vech szusze poveksavali. Kerv Kerschenikov je nasztalo szime novi Kerschenikov. Vrata paklenszka niszu mogla Czrikve Bozsje ubladati, polag Ricsi Jezusa Krisztusa.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Donaczianus jos kut Pogan je va szvoji Ricsa, i ponasanyu jako pazlyiv. posten, i krotak bil. Onda je jur znal szvoi jezik ubuzdat. Ali kut Kerschan je szvoi jezik znal hasznovat, da je szvojega brata krez lyubezlyivo nagovaranye na szpoznanye szvete vere Kerschanszke napelya. Szi dva szu kut Kerschani szvoi jezik hasznovali, jedan drugoga va muki zbujat, szvoju vernoszt k Bogu, i sztalnoszt va veri valovat, i va muki Boga dicsit, i izvisavat. O! dabi i ti tvoi jezik ovako hasznoval! Od kuliki grihov bisze ucsuval! Kako velikoga odgovora pred Bogom bisze mentoval. Od denasnyega dneva sze naimanye terszi da tvoi jezik bolye hasznujes. Pazi na tvoje ricsi. Szveti Krizoszthomus veli: „Pazi, da tvojega jezika nebudes na drugo hasznoval, neg nano, nacs tije dan. Naimre, kut szveti Bonaventura veli: „Na diku Bozsju, blizsnyemu na dobru peldu, i na szvoje lasche obtuzsenye.“

Goszpodin Bog nasz je, kut szveti Krizoszthomus veli, szam otil naucsit, kako moramo na nas jezik pazit; ar zato je nas jezik kuto zdvojversztnum zidjum zaujel, toje zi zubi, i zuszniczami, da nasz ucsi, da va ricsa nebudemo prenagli, nego pazlyivi.“ Szveti Bazilius veli: „Neg jedan jezik nam je dal Goszpodin Bog, kadi nam je dvi uhsi, dvi oki, dvi ruke, i dvi noge dal; da sze szpomenemo, da moramo vech csut, vech vidit, vech csinit, neg govorit.“ Szveti Thomas veli: „Nerazumnoi sztvari je dal uhsi, ali dar govora je szamomu razumnomu sztvorenyu, toje csloviku dal, da nam pokazse, da razumno govorit moramo. Szveti Ambrozius veli: „Razuman cslovik szi perlye razmiszli, neg govori, csa mora govorit, zkim, na kom meszti, i va kom csaszu oche govorit.“ Tako csini odszlyen.

II.

Goszpodin Bog che moju poszluhsnoszt na veke naplatit, je rekal Rogaczianus, tvoi Czeszar toga nemore ucsinit.“ Ovu Jisztinu szi dobro zapameti moi dragi Kerschan! Niti szvit, nit telo, nit satan, ti nemore tvoje poszluhsnoszti, ako je poszluhsal budes, nemoru na veke naplatit. Goszpodin Bog szam to more ucsinit. Zato szi naiperzami, kut szi je szveti Rogazianus naiperzel, da ches Bogu szamomu veran bit, ne szvitu, ne telu, nit satanu, neg Bogu szamomu poszluhsan bit. Dabi ti szviczkomu Goszpodinu moral szluzsit, ter bi szi mogal zibirat, ali pri takovom szluzsit, ki malyahnu plachu daje, ali pri takovom, ki szvojim szlugam veliku plachu daje, i po nikuliki leti nye do szmerti uszkerbi; jeli bi szi dugo premislyaval, komu med ovimi dvimi ches va szluzsbu sztat, ali bi szi znamda pervoga odibral? Toga neverujem, neg sztimam, ti bi szi drugoga odibral. Zacs toga necsinis, kada Goszpodinu szi Goszpodinov szluzsit mores, ki cheti tvoju szluzsbu obilyno naplatit, i na veke uszkerbit? Szveti Bernard veli: „Csetiri szu, kim na szvitu szluzsimo: telo, szvit. satan, i Bog. Szaki zmed ovimi daje szvoju plachu. Telo daje szvojim szlugam kratko veszelye; szvit proiduchu diku, satan vekovecsnu

uzu; a Goszpodin Bog vekovecsno blazsensztvo.“ Komu ches szluzsit, komu ches poszluhsan bit? Jezus Krisztus te zrazlucsnimi ricsami ucsi: „Goszpodina Boga szamoga moras molit, i nyemu szamomu szluzsit.“

Na dan dvaiszet petoga Maja.

Szveti Gregorius szedmi Rimszki Papa, i szveti Zenobius Nad Biskup Florenczi.

Szveti Gregorius ovoga Jimena szedmi Rimszki Papa, komu sza prava Czrikva to szvidocsansztvo daje, da je szvet Muzs bil, ki je zlochu prez sztraha kastigoval, i szvetu Czrikvu szercseno branil, szeje Szuani va Hetrurii narodil. Va nyigovom ditinsztvi szu jur vidili zlamenya nyigove buduche szvetoszti, i velikoszti. Na nyigovoi opravi szu nogoputi vidili csudnovitu szvitloszt. Kada szeje jos kut dicsak pri jednom drivodelyi, toje Czimermani jigral, je tresche tako csudnovito szkupa szlozsil, da szu ricsi szedamdeszet drugoga Pszalmusa razlucsno mogli stat: „Dominabitur a mari, usque ad mare.“ To je: On che od morja do morja ladati. Ovo je zatuliko csudnovitije bilo, pokidob da Gregorius onda jos ni szlove ni poznal. Szvoi pervi nauk va znanoszti, kut i va pobozsnoszti je v Rimi va jednom Klostri, va kom je nyigov Sztricz Opt bil, dosztal. Ov je nyega potlye vani glaszoviti Kloster Klumiak poszlal, da sze pod onim szvetim Optom Odilo jos vech naucsi. Ovden je proszil, dabi ga med Duhovne szvetoga Reda Benediktusa nuter zeli; i kada szeje nyigova zselya szpunila, je tako szveto zsivil, da szuga po nikuliki leti za Poglavara Klostra odibrali. Vreda po tom je moral va Klostri szvetoga Paula kut Opt nogim Duhovnim preposztavan bit. Leo deveti je nyega za Kardinala posztavil. I od ovoga csasza je moral, kut Poszalnik szvetoga Ocza va nogom teskom poszli va nogi Orszagi szluzsit, ko poszalsztvo je szagdar dobro, do zadovolynoszti Pape, szpunil. Po szmerti Alekszandera drugoga Pape szu Gregoriusa

zjednum ricsum szi Duhovni, i lyucztvo Rimszko za nyigovoga Naszlednika odibrali. Gregorius je noge britke szuze tocsil, i dugo szeje branil, ali kada szuga nato preszilili, da je moral tu viszoku csaszt nasze zet; ko szije naiperzel, duzsnoszti ove viszoke csaszti polag moguchnoszti szpunit. Ovo szvoje naiperzimanye je verno szpunil. Szi nyemu to szvidocsansztvo daju, da od csasza szveti Apostolov nijedan Papa ni bil, ki bi za diku Bozsju vech delal bil, vech teskoch ubladal, i ki bi sze za szvetu Czrikvu tako szercseno zimal bil, kut ov szveti Papa. Krez noga szveta Czrikvena Szpravischa je otil zakorenyene zle navade zatert, Duhovnoszt na szpunyevanye Czrikveni uredbov napelyat, Szviczke nato prignut, da Czrikveno dobro, ko szuszi poszvojali, naizad dadu. Zbog toga szu nyega nogi Velikasi szvita odurili. Dvimi zmed ovimi szu szvetoga Papu krez nyihove szluge dali ulovit, ravno onda, kada je na Bozsich pri Oltari sztal; oni szuga za vlasze z Czrikve van vlikli, i va uzu hitili. Sze lyucztvo szeje prik ove velike zloche preszenetilo, ter je szvetoga Ocza oszlobodilo. Gregorius sze ni dal krezavo zisztrahsit szvoju szvetu duzsnoszt i potlye szpunyevati. Csaje diku Bozsju, i praviczu Czrikve utiszkalo, sze ni maril za nikarkovu grozsnyu, nit pogibely, nit za szmert. Nogi szu nemer gorlyivoszt szvetoga Pape za zlo prestimavali; ali Goszpodin Bog je krez ocsitne csudne csine pokazal, kako draga je nyemu ova szveta gorlyivoszt. Med drugim szeje sztalo, da je onda, kada je ov szveti Otacz szvetu Masu szluzsil pred szim lyucztvom jedan bel golub iz Neba doletil, ter szeje Gregoriusu na ramen szel, i zrasztegnutimi krelyuti nyigovu glavu pokrival, na pokazanye, da sze ono, csa ov szveti Otacz va ladanyu szvete Czrikve csini, ne csini od cslovicsanszke mudroszti, neg krez nadahnenye Duha szvetoga. Vindar je ov szveti Otacz noge nevolye, i progonsztvo terpit moral. Nepretelyi szuga va Rimszkom varosi zaujeli bili; ali on je krez pomoch Roberta Guiszcarda na brig Kaszino pobignul, odavlye pak va varos Szalerno. Pervo neg je z Rima prosal, je jedan velik ogany, koga je nepretely uzrokoval, zi zlamenyem szvetoga Krizsa zagaszil. Va Szalerno je ubetezsal, va kom betegi, kut je naiperpovidal, je i umerl. Nyigove zadnye ricsi szu bile:

„Praviczu szam lyubil, a kriviczu oduraval; zato moram va nevolyi umrit.“ Nyigova szmert szeje tiszuch oszamdeszet petoga leta godala. Goszpodin Bog je ovoga szvojega vernoga szlugu, koga je szvit proganyal, po nyigovoi szmerti krez noge csudne csine odicsil. Nyigovo szveto Telo szu po petsztovi leti neuszkrunyeno, czelo nasli.

* * *

Kovomu glaszovitomu szvetomu Papi chemo pridruzsit jednoga ravnotako glaszovitoga szvetoga Biskupa Florenczi Zenobiusa. Ov szeje od naiplemenitijega pokolenya Florenczi rodil. Nyigovi Sztarji szu bili pogani. Zenobius je va vechi leti szpoznal Jisztinu szvete vere Kerschanszke, ter szeje dal od Biskupa onoga csasza Florenczkoga pokersztit. Onda je i szvoje Sztarje nato prignul, da szu pogansztvo osztavili, i da szu po prijimanyu szvetoga Kerszta va szvetu Czrikvu sztupili. Da jos vech duhs bude mogal Goszpodinu Bogu zadobiti, szeje va nauki duhovnom terszil zverseniji nasztat. Nyigova mudroszt, i szvetoszt zsitka je nyega szagdir glaszovitoga nacsinila. Szveti Ambrozius Biskup, ki je va onom csaszu zsivil, je nyega kut dragoga pretelya lyubil; i pokidob da je ov Biskup szvetomu Papi Damazusu od nyega csuda lipoga povidal, szi je ov Papa zselyil, Zenobiusa pri szebi jimati; dabi nyemu va nogi poszli na pomoch bil. Ov Papa je nyega Konstantinopl poszlal, da onda prognane Katholike ubatri, i va veri szuproti krivoverczev brani, i ujacsa. Po szmerti Theodora Biskupa Florenczkoga szusze sztanovniki varosa na dva kraje razdilili; Katholiki szu otili Katholicsana, a Arianusi szu krivovercza otili za Biskupa imat. Damazus Papa je szvetoga Zenobiusa tamo poszlal, da jedinschinu med lyucztvom nacsini, i za Katholicsanszku veru szkerbi. Zcsim je tamo dosal, velyen szu szi dva kraji szkupa szlozsili, i kuto krez nadahnenye Bozsje szi szkupa Zenobiusa za Biskupa prozvali. Kada je ov ponizni Szvetacz to docsul, je pobignul. Ali niki Florentinczi szu za nyim potegnuli, i szvetomu Papi nazvisztili obcsinszko odibranye Zenobiusa za nyihovoga Biskupa. Papa je ovo odibranye potverdil,

ter je velyen ovoga Szvecza za Biskupa poszvetil. Veszelye Florentinczov je bilo neizgovorno veliko, ali i turobnoszt Zenobiusa bise jednako velika; ar je stimal, da neche jimat doszt kriposzti ovu viszoku, ali tesku csaszt dosztoino odversavati. Ali kada je krez molitvu Boga za pomoch proszil, je nesztrahslyivo szvoi poszal zacsel. Szkoro szakidan je prodikoval, krivoverczem szeje szegurno szuprotposztavil, zlochu je prez zgledanya i pri Katholiki karal, i kastigal. Tako da sze nogim med Katholiki ni dopadala nyigova ostrocha. Zato je i nogo ocsimetanye i progonsztvo ne szamo od krivoverczev, neg i od Katholikov preterpit moral. Ali on sze va szvojem szvetom poszli ni dal pobludit. I Goszpodin Bog je pri nogi pripetenyi pokazal, da je csinyenye szvetoga Zenobiusa nyemu povolyno Goszpodin Bog je nyemu dal dar csudocsinyenya, i krezato nyigove nepretelye uszramotil. Znano je, da je jednomu ubogomu ki je nogo let szlip pri vrati Czrikve almustvo proszil, vid csudnovito naizad dal; noge mertve, ke szu jur kgrobu szprohajali, je va zsitak prebudil, noge, ki szu uvrazseni bili, je od vraga oszlobodil. Med ovimi je bila jedna jako plemenita Dovicza poganykinya, ka je szvojim nistvridnim szinom sze vraze zpakla va jadi zselyila. Goszpodin Bog je dopusztil, csaje zselyila. Nye dva szini szu nasztali od zali duhov obszedjeni, uvrazseni, i tako jedan proti drugomu jadoviti, da szu kut maneni kuczki jedan na drugoga zubi szikli, sze drapali, grizli. I kada nye nikarkor niszu mogli od manenoszti zvracsit, je ova Dovicza k szvetomu Biskupu dosla, i nyega za pomoch proszila. Szvetacz je za nye Boga molil, i nut zali duhi szu prognani bili. Krezavo csudo je ova dovicza, i nye dva szini szu na pravu veru ubernuti posztali. Ovako csudnovita pripetenya bi mogli jos vech z zsitka ovoga Szvecza naiperdoneszt. Ali szada chemo jos neg csa od nyigove szvete szmerti naiperdoneszt. Kada je ov szveti Biskup do velike sztaroszti ssvoje ovcsicze verno redil, noge pogane, i krivovercze na pravu veru napelyal, kada je noge poszte, molitve, almustva, i noge druge dobre csine szveto odversaval, je nyemu Goszpodin Bog nyigovu szkradnyu uru nazvisztil, i nyemu tezsak beteg poszlal. Ov beteg je tako szterplyeno, kut pervo progonsztvo, szvoji nepretelyov, szterplyeno podnasal, szvete

Szakramente je pobozsno prijel, i sze nazocsne na lyubav, i sztrah Bozsji upomenyival, i szvoi zsitak va leti csetira sztov szedamnaisztom szveto dokonyal. Pri nyigovom grobi szu sze noga csudocsinyenya zgodala. Neg od jednoga chemo csa javit. Jedan ditich je jako betezsan lezsal va vruchoi nevolyi. Zsaja je nyega jako trapila. Mati nyigova, ka gaje kruto lyubila, ni od nyigove posztelye dan, i noch krai isla, i nyemu verno szluzsila, i dvorila. Jednucs, kada muje jednu noch, vech neg cseterdeszet puti pit dala, je nyu szany premoril. Kada je betezsnik zopet pit proszil, je ova neszrivhna zi sznah nag'o prebudjena Mati puna jada rekla: „ej, ko pi, da vraga va sze szpijes.“ Ova va jadu neprestimana zselya szeje polag pravicsnoga szudeztva Bozsjega szpunila, szim sztarjim na nauk. Ditich je od zaloga duha obszedjen posztal, i kruto traplyen. Po szakojacskom vracsenyu, szu nyega k Grobu szvetoga Zenobiusa odneszli, i nut po odversenoi kratkoi molitvi je oszlobodjen posztal. Ovo pripetenye szi neka oni sztarji dobro kszerczu zamu, ki tako, ali tomu szpodobno na szvoju diczu pszuju. Jad va kom to ucsinu, nye nemore zgovarat. Jos zsivi on Bog, ki na nyihovu kastigu zverhu nyihove dicze to poszlat more, csa jim zselyu. Ali ako sze i to nesztane, ko je vindar pszoszt sztarji na szvoju diczu szagdar sztrahsan, i jako skodlyiv grih, kul szmo jur drugde povidali.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Ja szam lyubil praviczu, i oduraval kriviczu.“ Ovo szu bile zadnye ricsi szvetoga Gregoriusa. Szrichan on, ki zjisztinom ovake more govorit, ako, i kut Gregorius va nevolyi, sziromahstvi, i progonsztvu umrit mora. Morcs ti zjisztinom rech: da kriviczu, grih oduravas? Ki cslovika odurava, ztim sze malo tovarusi, onoga nepojischuje, ne pozovega kszebi, nedamu pri szebi osztanka. Zovoga velimo, da ga odurava. Ne csinis ti zgrihom drugacse? Ti grih jisches, szlobodnovolyno, szamohotno ga ucsinis;

tebi je ugodno va nyem, ti mu va tvojoi duhsi dugo dajes sztana, ti nyemu ugajas, ter dugo va nyem osztajes. Je ovo zlamenye da grih oduravas? A kako lyubis praviczu, kriposzt, i pobozsnoszt? Ki csa lyubi, ta sze terszi, da je zadobi, akoga i truda sztoji. Ali ti sze ne terszis za kriposchum. Ti sze nemaris za pobozsnoszt. Ti jimas priliku da kriposzt versis, i pobozsno zsivis, ali szaku priliku zamudjujes. Morebit da szi ti jedan zmed onimi, ki sze zpobozsnoszti ziszmihavaju, i volu znistvridnimi zahajati; ter znyimi sze pretelyit, neg zpobozsnimi. Je ovo zlamenye, da praviczu, kriposzt, i pobozsnoszt lyubis? Za isztinu, ki tvoi zsitak pregleda, mora stimat, da kriposzt oduravas, a grih da lyubis. Dojdemo ovako va Nebo? Neg pokazsi mi jednoga Szvecza, ki je ovako va Nebo dosal. Ako oches tamo dojt, ko lyubi kriposzt oduri grih, ter kazsi lyubav, i oduravanye ztvojimi csini.

II.

Szveti Gregorius Papa tako, kut i szveti Nad Biskup Zenobius szu szagdar szegurno jiszkali diku Bozsju, i haszan szvete Czrikve poveksavat, pogane, i krivovercze na pravu veru ubrachat, szvetu veru branit, grih, i zle navade zatirat. Ovu nyihovu gorlyivoszt je szam Goszpodin Bog krez csudne csine odicsil, akoprem lyudi niszu zsnyimi zadovolyni bili, i nye proganyali. Zato szu szi dva morali nogo terpit; ali zbog toga sze va nyihovoi gorlyivoszti niszu dali zusztavit. To nist novoga ni, da nistvridni one ziszmihavaju, i proganyaju, ki grih oduravaju, ter kriposzt lyubu. „Hodte chemo pravicsne zatirat, dajte chemo pravicsne prekanit. Ochemo jim sze ukrivlyat, i nye drazsit. Ochemo je na spotnu szmert odszudit.“ A zacs? „Oni szu nasim csinom szuprotivni, zteska nasz sztoji na nye gledati; ar nyihov zsitak ni, kut je zsitak drugi lyudi, nyihovo ponasanye je zizma drugacse.“ Knige mudroszti ovako govoru. Ovako szu nistvridni jur onda govorili. Ali csa nyim szveto Piszmo veli: „Oni szusze bludili, ar je nye nyihova zlocha zaszlipila.“ Ovoje sztanovito velika paklenszka zlocha! Oni ne lyubu kriposzti, ne oduravaju griha, i nemoru terpit, ako drugi grih odu-

ravaju, i kriposzt lyubu. Oni niszu pobozsni, zato i pri drugi nemoru pobozsnoszti terpit. Oni va grihu, i zlochi zsivu, i nemoru terpit, ako sze drugi griha csuvaju. Zato jim sze ukrivlyaju, i nye proganyaju. O nedaj sze ovim nistvridnim krez nyihovo ukrivlyanye, i proganyanye va tvojoi lyubavi kriposzti, i oduravanyu griha pobludit. Oni chedu szami jednucs szpoznat, ter sze kajat, da szu ovako csinili; ali nechedu moch szvoje grihske pobojsati, i nyihovo kajanye che prekaszno bit. Ar szveto Piszmo veli: „Pravicsni chedu szegurno sztat pred onimi, ki szu nye trapili. Kada nistvridni ovo vidili budu, oche nye velik sztrah popaszti, i takova zsaloszt nye sztiszkati, da chedu od velikoga sztiszkanya szercza nyihovoga zdihavajuch pri szebi govorit. Ovi szu ke szmo nigda ziszmihavali, kim szmosze ukrivlyali. O mi priproszti mi szmo nyihovo zsivlenye za noriu derzsali, i nyihov konacz neposten. A nut oni szu szada med diczu Bozsju zaracsunani, i del jimadu zi Szveczi. O kako szmo mi zabludili, i od puta Jisztine sze odvernuli.“ Knige mudroszti.

Na dan dvaiszet sesztoga Maja.

Szveti Filip Nerius Redovnik.

Va leti tiszuch pet sztov petnaisztom szeje Florenczi od pobozsni Sztarji rodil Filip Nerius Zaszaditely Reda Oratorianusov v Rimi. Jur kut malyahno dite je kszemu dobru tako nagnut bil, da szuga dobroga maloga Filipa jimenovali. Szvojim sztarjim je tako poszluhsan bil, da je nyigov Otacz szam obsztal, da gaje szamo jednucs zbog jednoga malyahnoga pregrihsenya moral ukarat; csa je malomu Filipu tako k szerczu islo, da szeje kruto plakal, zato, daje szvomu Oczu tugu nacsinil. Molitva, i poszluhsanye Ricsi Bozsje je nyigovo naiveche veszelye bilo. Molil je vech uri szaki dan, Prodike nigdar ni zamudil. Do oszamnaisztoga leta je pri Oczi Florenczi osztal, onda je kszvojemu Sztriczu, kije va Napolitanszkom terzsacz bil,

poszlan posztal, da sze pri nyem terstvo ucsi, ali ovo sze Filipu ni dopadalo. Zato je zdovolyenyem Sztricza v Rim isal, da sze visje skole ucsi. Od ovoga csasza je Filip oster zsitak zacsel, va kom je do koncza osztal. On je va Spitali betezsnikom dvoril, sziromahske je na veru Kerschanszku ucsil; vechkrat va dnevi je szedmere Czrikve pojiszkal, po nochi Czimitore, ali rake szveti Mucsenikov, krez nyihove zagovore nist drugo ni til zadobit, neg goruchu lyubav k Bogu. Va molitvi je nyigova gorlyivoszt pobozsnoszti tako velika bila, da szije vechputi pratezs zperszi kinul, da szlobodnie odihat more, ali szeje zgolimi perszi na zemlyu povalil, neg daszi nuternyu vruchinu utihsi. „O moi Bog! je vechputi glaszno govoril, O moi Bog! moja lyubav! Ti szi vasz moi, a ja vasz Tvoi! O nai dragolyubni, Bog! ki szi zapovidal da te lyubim, zacs szi mi neg jednoi i to neg malyahno szercze dal?“ On je vechputi tuliku obilynoszt batrenya va szvojem szerczi chutil, da je rekal: „Odhajai od mene o moi Bog! odhajaj! ar umrecha mlahavoszt nemore tulikoga veszelya podnasati.“ Na Duhovszke Szvetke je jednucs Duha szvetoga goruche proszil, da vazsge va nyem ogany Bozsanszke lyubavi. I nut med molitvum je nyigovo szercze ztulikum lyubavum k Bogu napunyeno posztalo, da szu sze krez velikoszt ove lyubavi dvoja nyigova rebra prekinula, i zverhu oni drugi sze podvignula, kut szu po nyigovoi szmerti na obcsinszko csudenye mogli viditi. Szkoro nijednucs ni szvete Mase szluzsil prez toga da nebi gorke guszte szuze tocsil. Vechputi je ure dugo pri Oltaru sztal zvelike pobozsnoszti kut zvan szebe. Vechputi kada je molil, szuga vidili od zemlye podvignutoga, ali zcsudnovitum szvitloschum raszvichenoga. Nyigovo nai veche veszelye je bilo czele nochi va molitvi sztrosit.

Ali polag molitve szeje i za duhsno zvelicsenye drugi marlyivo szkerbil, i to sze zlyubavi k Bogu. Noge tverdokorne grihsnike je krez szvoje Prodike na pokoru, noge zsidove, i krivovercze na szpoznanye prave vere ubernul, noge szvit lyubeche na zaosztavlyanye szega szviczkoga ganul. Ovako je jednoga mladencza, ki je va pozselenyi bogatsztva, i dike sze terszil veliku znanoszt va szviczkoi, i duhovnoj praudi zadobit, i doszech, neg szamo zovimi

ricsami od pozselenya, i lyubavi szviczkoga odvernul: „Ferencz! ovoje bilo Jime mladencza, ti bi sze rad praudu ucsit, onda ches velik Doktor nasztat, onda velik Tolnacsnik, enda Czrikveni Poglavar, onda ches va veliku diku dojt, i bogat nasztat; ali csa pak? Csa chesze onda sztat? Ove ricsi je vechkrat ponovil: csa pak onda? ali, csa che bit onda?" I nut szpominanye szmerti, ko szeje krezavo pitanye va szerczi mladencza zbudilo, je ovoga csiszto preminilo, i nato prignulo, da je va Duhovni sztalis sztupil. Da sze kriva vera, ka szeje onda jako raszsirila, zatuliko laglye zatare, je Cäsara Baroniusa nato nagovoril, da Pripetenya szvete Czrikve popise. Da sze Katholiki va veri bolye naucsu, i ujacsaju, ter na kriposzt zbudu, je oszebuini Red zaszadil, koga Kotrigi szu morali szakidan prodikovat, nauke derzsat, szpovidat, i va szem sze za szpaszenye duhs szkerbit. Nyigova pobozsnoszt k Diviczi Marii je velika bila, i druge je nato zbujal, zovimi ricsami: „Draga moja dicza! Pustujte Mater Goszpodina; lyubite Mariu!" Nyigova szakidanya molitvicza je bila: „O Maria! Mati Jezuseva, moli zame Jezusa. O Divicza! O Mati! „Zsitak Szveczev je zveszelyem sztal, ter szeje terszil nye naszledovat. — Va lyubavi kubogim je pravo ocsinszko szercze jimal. Nijednoga ubogoga ni prez almustva od szebe odpusztil. On szam je va takove hizse almustvo noszil, kadi je znal, da szu domachi szrameslyivi ubogi. Jednucs, kada je nochno vrime ovu lyubav izkazseval, je va diboku jamu upal, va koi bi szi bil po cslovicsanszku vrat, ali noge polamat bil moral; ali nyigov Angyel csuvar je nyega csudnovito ucsuval, i nyemu van pomogal. Drugocs je predanyega dosal jedan vasz pokinut ubogi, i od nyega almustvo proszil; Filip muje dal, csa je jimal, i va onom hipczu je zpred nyigovi ocsima szkersznul zovimi ricsami: „Ja szam otil ukusziti, csa ches csinit." Csisztochu je do szmerti neuszkrunyenu obderzsal. Va pogibelyi ovu csisztochu pogubit, szeje szercseno branil. Kut Masnik je jednucs kjednoi personi pozvan bil, ka szeje csinila, kut dabi betezsna bila, da ju szpovi, ali kada je Szvetacz knyoi dosal, je nyega na grih nagovarala. Szvetacz je velyen pobignul po stiga doli z hizse. Drugocs szu niki nistvridnyaki va onoi hizsi, va koi je Szvetacz

nochevat kanil, dvi neszramne zsenszke szranili. Kada je Szvetacz szvoju molitvu odversil, szu te neszramnyacse naiper dosle, ter szuga na zlochu drazsile. Csiszti szluga Bozsji szeje presztrahsil, i velyen je kanil pobignut, ali oni nistvridnyaki szu vrata zatiszkali, i zvana zaszunuli; onda je na kolena upal, i tako goruche Boga za pomoch proszil, da sze nijedna zmed csemernyacsami ni szegurala ni ricsi szprogovorit, neg potlye szuga za oproschenye proszile, i poboisanye ubechale. On je jimal dar krez duhu csiszte od necsiszti razlucsit, i szpoznat. Ar kada szeje znecsisztim pominal, je takovu szmerdlyavinyu chutil, i duhsal, da szije nosz zrubezem moral zatverdjevat. Zato je vech neg jednomu necsisztomu mladeneczu, ki je znyim szkupa dosal, po tiho rekal: „Ti szmerdis Szinak, ti szmerdis.“ Ali pri csiszti je szlasznu duhu chutil. — Akoprem je ztakovimi, i tulikimi dari od Boga nadarovan bil, szeje vindar pred Bogom, i pred lyudi ponizsoval. Hvale lyudi ni jiszkal, neg je otil jos i od drugi zanemermetan, ter ziszmihavan bit. Kada je jednucs szveti Feliksz Kapuczin Frater zsnyim szkupa dosal, i nyemu napitak vina ponudil, szeje na ocsitnoi placzi pred szimi lyudi napil, i szvoju krilyacsu Felikszu na glavu posztavil, i on je gologlav domom isal; zbog ovoga je nogi, ki szuga vidili Szvecza ziszmihaval, i nyega zanemermetal. K Bogu je vechputi zdihaval, i kricsal: „Goszpodine! ne osztavi me; ar drugacse chute prodat, kut teje Judas prodal.“ Ovako malo szeje va szvoju laschu kriposzt ufal. Kada je jednucs jako ubetezsal, szu mu rekli, da Boga zaziva kut szveti Martin: „Goszpodine! ako szam tvojemu lyucztvu jos potriban, ne kratim sze delat.“ Onda je rekal: „Toga nechu ucsinit; ar ja niszam ta izti, ki bisze neg za jednoga cslovika potribnoga prestimaval. Dabi szi ja to miszlil, ko bisze vekovecsnoga szkvarenya vridnoga derzsal. Va nai vechem progonsztvu, i ugovaranyu je szveti Filip kruto szterplyen bil. Kada szuga kruto zbantovali, onda je va Czrikvu szvetoga Petra isal, ter je molil za szvoje nepretelye, i progonitelye. Va nai tezsjem betegi je Boga dicsil, i hvalil govorechi: „Goszpodine! poveksavaj moju muku, ali i moju szterplyenoszt poveksavaj!“ Va poczlidnyem leti je va velik beteg zapal, i kada szu stimali, da ni hipacz neche

duglye zsivit, onda je Divicza Maria knyemu dosla, i nyega va hipczu uzdravila. Va leti tiszuch pet sztov i devedeszet petom je priszpila nyigova szmert. Na Telovu je jos szvetu Masu szluzsil, i nikuliko szpovidal, szvoi Breviar je zmolil, szvojim nauka dal, ter proszil, da mu od zsitka szvetoga Bernardinus od Sziena stu, onda je mirno va Goszpodinu zaszpal. Ona gorucha zdihavanya, ka je pred nyigovum szmertjum, k Bogu szlal, szu sze okolo sztojeche na placs ganula. Pred szmertjum, i po szmerti ovoga Szvecza je Goszpodin Bog na zazivanye nyigovo noga csuda csinil. Nyigovo szveto Telo szu nogo let po nyigovoi szmerti neuszkrunyeno nasli.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Filip je ta dar od Boga jimal, da je csiszte, od necsiszti krez duhu mogal raziznat. Znecsiszti je veliku szmerdlyavinu duhsal, a zcsiszte jako lipu duhu. Ovo izto stemo od szvete Katharine od Sziena trideszetoga Aprila. Necsisztocha je szmerdlyiva zlocha; zato sze va szvetom Piszmi oni, ki szu necsisztochi podani, preszpodablyadu nerazumnoi sztvari, ka va szvojem blati szagnyije, oszebuino konyem, oszlakom, szvinyam, i szmerdlyivim kozlichem. Ali szmerdlyivoszt sze ove sztvari nam lyudem ni tako teska, kut je Goszpodinu Bogu szmerdlyivoszt necsiszti lyudi. Ali zdruge sztrani lipa duha rozsicz, Liliov, faugulicz, i drugi dobro duhsechi kiticz ni nam lyudem tako draga, kut je Angyelom Nebeszkim, i szamomu Bogu lipa duha kriposzti csisztoche draga. Kakovu duhu ti od tebe dajes? Nebi mogal tebi szveti Filip rech: „Ti szmerdis szinak! ti szmerdis.“ Ti szmerdis zbog tvoji necsiszti misleny, va ki sze szamohot zabavlyas. Ti szmerdis zbog tvoji necsiszti ricsi. Ti szmerdis zbog tvoji necsiszti csinov. Ti szi szmerdlyivi kozlich. Szmerdlyivi kozlichi szlisu na livu sztran szemoguchega bozsanszkoga Szudcza, i jos dalye, kamo? Szveto Evangyelye odgovara: va pakal, va vekovecsni ogany. Szmerdlyivi kozlich szvoju szmerdlyivoszt zderzsi, doklen zsivi. On zsivi, i czerkne zi szvojum

szmerdlyivoschum. Ovako i cslovik, ki szeje necsisztochi podal, ter sze duglye va nyoi zaderzsava, sze od nye neche odlucsit, jos i va sztaroszti ne; on va nyoi naivechkrat umre, ter sze szkvari. Csudo miloszerdnoszti Bozsje je, ako sze ovakov pravo pobojsa. Ovo je szveti Paval otil pokazat, kada je pri zbrajanyu nogi csudnoviti dugovanyov, rekal: „Necsiszta Rahab sze ni szkvarila znevernimi.“ Ar Theoretus pise: „Veliko csudo je, da sze cslovik, ki je dugo va necsisztochi zsivil, ne szkvari.“ Ar zvechega sze to zgoda, kut Joel Prorok rekal: „Nerazumna sztvar szagnyije va szvojem blati.“ To je, kut szveti Gregorius razlazse: „Necsiszti lyudi dokonyadu szvoi zsitak va szmerdlyivoszti necsisztoche.“ Prestimaj dobro ovu Jisztinu, ter oduri ov pogibelyni grih.

II.

Szveti Filip sze ni ufal va szvoju laschu kriposzt, zato szeje bojal, da che va naiveche grihe moch zapaszt; i zato je Goszpodina Boga nepresztajuch za miloschu, i pomoch proszil. Ti szamoga szebe hinyis, ako stimas, da sze od tvoje lasche kriposzti mores griha csuvat, ako doszidob niszi tako tesko zagrihsil, kut drugi. Ar da doszidob niszi va velike grihe zapal, toga neszmis szam szvojoi kriposzti, nego miloschi Bozsjoi zahvalit. Szveti Augusztin med oszebuine dare Bozsje racsuna, ako va szakojacske grihe ne zapademo. „Kut szam va noge grihe zapal, veli on, tako bi bil jos va veche zapal, da me ti o Bozse! nebi bil zderzsal, i ucsuval.“ Szveti Bernard veli: „Ja bi bil va noge grihe zapal, dabi bil priliku ktomu jimal; ali krez miloschu Bozsju niszam prilike jimal. Va druge grihe bi bil zapal, dabi bil na grih jako szkusavan; ali Goszpodin Bog mije miloschu udilil, da szam szako szkusavanye ubladal. Od drugi grihov je mene miloszerdnoszt Bozsja ucsuvala, krezato da szam je od moje nature oduraval, ter niszam knyim naklona jimal.“ Ucsi sze zovoga, da szamomu Bogu moras hvalit, ako szi sze doszidob od veliki grihov ucsuval. Ako sze zselyis i potlye veliki grihov csuvat, ko jischi zaviche pri Bogu, ter ga szaki dan za miloschu, i

pomoch proszi. Ar Jisztina je, csa szveti Augusztin veli: „Ni griha, koga cslovik nebi bil ucsinil, koga nebi mogal ucsinit, ako od Onoga nebi ucsuvan bil, ki je nyega sztvoril.

Na dan dvaiszet szedmoga Maja.

Szveta Magdalena od Pazzis Koludricza.

Szveta Magdalena od Pazzis odibrana pelda kriposzti, i szvetoszti szeje va leti tiszuch pet sztov seszdeszet sesztom Florenczi od viszoko pleméniti Sztarji narodila. Va szvetom Kerszti je Jime Katharina prijela, ko je onda, kada je va Kloster sztupila, zjimenom Magdalena preminila. Jur od zipke szvoje, kut Breviar veli, je po puti zversenoszti hodila. Ar va ditinsztvi je jur nye naivechе veszelye bilo, akoszu ju va Czrikvu noszili, ali ako szu nyoi csa z Zsitka Szveczev sztali, ter povidali. Pervo neg je sztat znala, je czele ure dugo molila. Kada szu ju pitali, csa pri szvojoi klupcsiczi klecsi, je tila odgovorit: „Ja Boga za miloschu proszim, da mi da szpoznat, csa nyemu za lyubav csinit moram.“ Kada szuju skolu szlali, ko szu nyoi po zakoni va torbiczi, ali kosarki csa hrane szobum davali; ali ona je szc ovo uznikom, mimo ki je isla, podililа. I ovako je Magdalena do podneva prez jila ostala. I drugda nist ni jila, pervo neg je Czrikvi bila. Kumaj je szedam let sztara bila, szeje zacsela szakojacski prekorit. Szad je rado jila, vindar szeje naivechkrat i od ovoga zdersala. Mimo ubeda, ter vecse nist ni jila. Va jigri ni jimala veszelya. Rado je stala, oszebuino Duhovne Knige od Muke Krisztuseve, zato je k Jezusu csudnovitu lyubav va szvojem szerczu jimala. Va oszmom, i devetom leti je neizgovornu zselyu jimala szveti Oltarszki Szakramenat prijet, ni mogla prez prolyivanya szuz one gledati, ki szu tu miloschu jimali, ovu hranu Angyelszku uzsivat. Zato szu nyoi va deszetom leti dopusztili, da je szmila preszveti Oltarszki Szakramenat prijet. Zkako velikum pobozsnoschum, i veszelyem je ov Szakramenat prijela, sze nemore

popiszat; ona szama je rekla, da tako veszeloga dneva ni jimala, kut je bil dan, nye pervoga Pricseschanya. Vreda po tom je krez zagovor szvoju Divojacsku csisztochu Bogu aldovala. Va dvanaisztom leti szeje jur tako ostrovala, da je sztrunenu prates noszila, nye posztely je bila gola zemlya, na glavu zzije po nochi ternyenu korunu polozsila, i szebe szakojacski trapila, da neg szvojemu Jezusu szpodobnia bude. Va nye petnaisztom leti szu nogi bogati mladenczi nyu va histvo proszili. Ali ona je szvojim Sztarjim rekla, da szije jur zacsuda plemenitijega, i bogatijega Zarucsnyaka odibrala, komu oche szenek verna osztat. Va szedamnaisztom leti je po nogi teskocha Florenczi va Kloster Koludricz sztupila. Ovo szeje ravno on dan sztalo, kada je szveta Therezia zszvita preminula. Jime szvete Marie Magdalene, ka je Jezusa tuliko lyubila, je nasze zela, ali i terszila szeje ovu Szveticzu va lyubavi Jezusa naszledovat. Na szvetak preszvetoga Trojsztva je szvoju Priszegu med Koludricze polozsila ztako velikum pobozsnoschum, da je dvi ure po tom zvan szebe bila. Ovako je szagdar po Pricseschanyu cseterdeszet dan zvan szebe bila od velike pobosznoszti. Nogo izkazanye, i ucsitovanye je od Boga prijela, noga prihoducha dugovanya je naiperznala, i povidala. Ogany lyubavi Bozsje je va nye szerczi tako goril, da szu joi vechputi perszi, i ruke zvodum morali polyivat, da nye nuternyu vruchinu zatahnu. Kadagod je Krizs Jezusa va ruke tila zet, i glaszno kricsat: „O lyubav! o lyubav! ja nigdar nechu presztat Tebe lyubit.“ Na szvetak najdenya Krizsa je po szem Klostri isla, i kricsala: „O lyubav! kako malo Tebe szpoznavadu! kako malo Tebe lyubu, O hodte, hodte Duhse, ter lyubite vasega Boga!“ Nogoputi szije zselyila, tako jak, i glusech glasz jimat, dabi nyu po szem szvitu mogli csut. Nist drugo nebi lyudem kricsala, neg: „Lyubite Boga! lyubite Boga!“ Nist nye ni moglo tako rasztuzsit, neg kada je docsula, da drugi Boga bantuju. Szakidan je szvoje molitve, i szvoje pokore Bogu aldovala za pobojsanye krivoverczev, i grihsnikov, i szvoje tovaruskinye je nato upomenyivala, da to izto csinu. Za szpaszenye Duhs szeje Goszpodinu Bogu aldovala, tako da szije zselyila za pokoru szakojacske betege, i muke, jos i muke pakla, ako neg onde Goszpodina Boga nebude

szmila oduravat, ter pszovat. Jednucs je rekla: Da bi mene Goszpodin Bog, kut nigda szvetoga Thomasa Akvinasa, pital, csa za plachu proszim, zano malo, csa szam znyigovum miloschum dobra ucsinila; ko bi odgovorila, nist drugo neg szpaszenye Duhs.“ Meszopusztni csasz, va kom je znala, da Goszpodina Boga naivech bantuju je zanyu bil csasz szuz, molitve, i pokore, csa je zato odversavala, neg da szerditoszt Bozsju utihsi. Szvoje telo je trapila zsztrunenum pratezsum, zbicsevanyem, zvirosztovanyem, zi zimum, i vruchinum, zostrim posztom; dvaiszet, i dvi leti nist drugoga ni jila, neg szuh kruh, ter vodu, mimo nedily, va ki je nisto malo posztni jilisov vasze prijela. Ali Goszpodinu Bogu szeje dopadalo szvoju vernu szluzsbeniczu znogimi teskochami pohodit. Pet let je dan, i noch sztrahsno szkusavanye va necsisztom, i zdvojnom mislenyi terpila; ali szeje zmiloschum Bozsjum kripno ubladala. Nogoputi je Krizs Jezusa, ali Kip Marie va ruke zela, i ubjamevala, ter kusevala, i pomoch ter jakoszt od nyi proszila. Va zadnyi tri leti je tezsak beteg morala preterpit. Tako sztrahsnu zubnu bol je jimala, da joj je jedan zub za drugim van poszpadal. Ktomu je dosla glavna bol, i vruchi beteg. Goszpodin Bog je nyu jos i va tom szkusaval, da joi je nebeszko batrenye utegnul. Szenek je morala lezsat, odlag kada je bil csasz szvete Mase, ter Pricseschanya; ar onda je csudnovito od Boga tako ujacsana bila, da je mogla pri szvetoi Masi, i pri Pricseschanyu bit, potlye szeje zopet morala lech, i nogoputi szu stimali, da che szad, i szad preminut. Szvitovali szu joj, da sze tulikoputi ne pricsescha, ali ona je rekla, da prez Tela Krisztusevoga nebi nyoi moguche bilo, veliku bol prez toga prinasat, da nyoi preszveto Telo Krisztusevo nai vechu kriposzt daje. Zkako velikum szterplyenoschum je szvoi beteg prinasala, sze nemore popiszat. Szenek je tila rech: „Terpit ne umrit.“ Ona je naimre, tako dugo, kut je moguche bilo, szvojemu Szpaszitelyu za lyubav terpit zselyila. Kada je nyu nye Szpovidnik ztim otil batrit, da che i nye bol jednucs presztat, je nyemu rekla: „Ne, moi Otacz, ja nepotribujem takovoga batrenya, ali to batrenye szi zselyim, dabi do koncza zsitka mojega mogla terpit.“ Drugocs je rekla: Ja sze ufam, da chu po peldi mojega Szpaszitelya

na Krizsu umrit.“ To je va velikoi muki. — Kadaje nye beteg dugo dural szu szpoznali vracsitelyi, da sze nye szmert priblizsava. Onda je Magdalena proszila zadnye szvete Szakramente, ke kada je pobozsno prijela, je szvoje tovaruskinye za oproschenye proszila, i nyim dobre nauke dala, oszebuino, da Boga lyubu, a szame szebe da zanemermechu. Onda je jos dvanaiszt dan va zversavanyu kriposzti Bozsje zsivila, po tom je szvoi szveti csudnoviti zsitak na petak, nani dan, i szkoro onu uru, va koj je Jezus Szpaszitely na Krizsu umerl dokonyala. Nikuliko dan pred nye szmertjum je rekla: „Ja chu umrit, prez toga, dabi szi mogla raszmiszlit, kako je moguche, da cslovik szmertno zagrihsit more.“ Velyen kadaje preminula je Goszpodin Bog nye szmert szvitu nazvisztil, ne szamo krez noga csudocsinyenya, nego i krezato, csa szeje zsnye szvetim Telom sztalo. Ovo je bilo krez beteg, i ostre pokore mledno, i bledo, ali po szmerti je lipo, szvitlo nasztalo. Nai lipsa duha je zsnyega duhsala. Va leti tiszuch seszt sztov trideszet tretom, kada szuje podvignuli, i prejiszkali, szuje czelo neuszkrunyeno nasli, i ravnotako lipo duhseche. Ovako je Goszpodin Bog odicsil ovu szvoju vernu Szluzsbeniczu zbog nye divojacske csisztoche, ku je szkerblyivo csuvala. Tako da jos ni blizu oni ni mogla bit, ki szu va necsisztochi zsivili. Ovo szeje i po nye szmerti kazalo, kako odurna je naimre nyoi necsisztocha bila. Jedan mladenacz, ki je necsisztochi podan bil, je dosal kskrinyi va koj je mertvo Telo szvete Magdalene lezsalo, da sze pri nye pogledu obraduje. Ali kada je szvoje necsiszte ocsi na nye szvitlo licze ubernul, onda szeje ovo szveto Telo od nyega odvernulo. Prig toga szeje ta mladenacz presztrahsil, kajal szeje, i szpovidal, i zszuznimi ocsima poboisanye zsitka ubechal.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

„Boga lyubit, i szamoga szebe zanemermetat“ ovo je bil zadnyi nauk, koga je szveta Magdalena szvojim tovaruskinyam dala, i po kom je ona szama szenek zsivila.

Lasche zatajanye je krez ostre poszte, i pokore doszta pokazala; a lyubav Bozsju krez oduravanye szmertnoga griha, krez szercseno ubladanye szkusavanya krez sztalnu szterplyenoszt, i krez veliko pozselenye Bogu za lyubav csuda terpit, i krez noge druge kriposzti je ocsitovala va csem ches ju ti naszledovat? Va csem ches lasche zatajanye, i lyubav k Bogu ocsitovat? Va jednom bi ju lahko mogal naszledovat, va nogi dnevi bisze lako mogal, od jilisov, oszebuino mimo ubeda, i vecsere, zderzsat. Csuvaj sze grihsnoga raszveszelenya zderzsi sze Bogu za lyubav od onoga, csa ti je naidrazsje. Ovako ches lyubav k Bogu, i szvoje lasche zatajanye ocsitovat; ar tvojemu telu utezses ono, csa bi mu drago bilo. Ali ako naimanye ovoga nebudes csinil, ko je zlamenye, da szamoga szebe preveche lyubis; ar tvojemu telu sze dopuschas, csa muje povolyno. I ako ovo i ni zlamenye, da Boga oduravas, ko je naimanye to zlamenye, da ga ne lyubis, kut biga lahko mogal lyubit.

II.

Pet let dugo je szveta Magdalena dan i noch veliko szkusavanye na necsisztochu, na pszoszt, i na zdvoinoszt terpila, ali szercseno je sze ovo szkusavanye ubladala. Ona je k Bogu za pomoch kricsala, ter je szagdar zmiloschum Bozsjum sze csiszto ubladala. Satan rado one lyude, ki sze terszu Bogu szluzsit, zi szakojacskim szkusavanyem trapi. Ar kut szveti Gregorius veli: „One csuda ne trapi, od ki zna, da szu tako nyigovi.“ Zato sze neka nijedan szluga Bozsji, ako szkusavanye terpi, ne poda, neg neka szvoju pomoch, i zaviche pri Bogi jische, ter sze szercseno neka bari. Goszpodin Bog, ki na nasu haszan ovako szkusavanya dopuszti, nasz neche zapuschat, neg krez szvoju szvetu miloschu ujacsat, da hudobnoszt paklenszku ubladamo. Zato nekamo derhtat, i szlabi nasztat, ar drugacse che nasz zali duh jos vech trapit, i szkusavat. Klimakus veli: „Ako nasi nepretelyi vidu, da derchemo, da sze sztrahsimo, che jos szegurnie na nasz udrit. Zato zse szercseno oboruzsjimo, ter sze nesztrahslyivo, barimo.“ Ar mi sztanovito nimamo uzroka sze sztrahsit, ako Boga, nasz

szame, i zaloga duha prestimamo. Ako Boga prestimamo, ko nasz nasa szv. vera ucsi, da nasz Goszpodin Bog zverhu nase kriposzti neda szkusavat, ovako nasz szveti Paval ucsi. Bog nam szvoju szvetu miloschu, daje zkum szako szkusavanye ubladat moremo. „On pomazse nasu mlahavoszt" kut zopet szveto Piszmo veli. Ako nasz szame prestimamo, ko nasz zopet szveta vera ucsi, da szlobodnu volyu jimamo, polag ke zmiloschum Bozsjum szkusavanye moremo ubladat, ali va nye privolyit. „Cslovik jima szlobodnu volyu, pise szveti Czirillus, Satan nasz nemer szkusavat, i drazsit more, ali szilovat nasz nemore." Ako Satana prestimamo, ko znamo, kut szmo csuli, da nasz szilovat nemore. Szveti Bernard veli: „Vidite, kako mlahav je nas nepretely, ki nikogar, neg onoga ki sze szam da, ubladati more. Nas nepretely nemer szkusavanye zbudit more; ali pri tebi sztoji, jeli ches va nye privolyit, ali ne." Zato csa za uzrok jimamo sze sztrahsit? Neg szegurno, szercseno sze barimo, i koruna ubladanya je nasa.

Na dan dvaiszet oszmoga Maja.

Szveti Germanus Biskup Parizi.

Szveti Germanus prava pelda szi Biskupov szeje na konczu pete sztovicze va Franczoszkom narodil. Pervo neg szeje narodil, je Goszpodin Bog pokazal, da gaje va szvoju obrambu zel. Ar nyigova Mati szeje szakojacski terszila krez nuterzimanye szakojacskoga vracstva ovo szvoje dite zi szvoje utrobe prognat. Ali Goszpodin Bog je nyega ucsuval, da musze nist ni sztalo. Ovako je i potlye Germanus csudnovito va zsitku obderzsan posztal, niki zopet nyigovu Mater uzrokuju, ar nyigova baba, toje sztara mat je nyemu na zsitak setovala Ona je naimre dva pehare zvinom napunila, va jednoga je jada zburgala, i szluzsbenoi zapovidala, da malomu Germanusu zadnyega, a onoga drugoga da jednomu drugomu dicsaku, kada

zskole dojdu da szpit. Ali polag uredbe Bozsje szeje sztalo, da je Germanus csiszto, a on drugi dicsak zjadom zburgano vino szpil, ki je velyen po tom i umerl. Po ovom csudnovitom ucsuvanyu je Germanus k szvojemu Sztriczu Skopilionu dosal, ki je kut Otacz za nyega szkerbil, i ono nadomesztil, csaje kod nyigovi Sztarji va odhranyenyu zamudjeno bilo. Germanus szeje marlyivo ucsil, ali polag toga i pobozsan bil. Petnaiszt let je kod nyigovoga Sztricza bil, i tako pobozsno zsivil, da gaje Biskup za Masnika poszvetil. Nektarius je nyega za Opta va Klostri szvetoga Szimforiana posztavil. Kut Opt je szvoje podlozsne vech zi szvojum peldum neg zricsami redil. Kubogim je jako milosztivan bil. Jednucs szu nikuliki ubogi va Kloster dosli, i almustvo proszili, ter va Klostri ni vech hrane bilo, neg tuliko csa je Duhovnim Klostra potribno bilo, onda je zapovidal, da jim to podilu. Niki szu proti nyemu zbog toga morgovali. Szveti Opt je va szvoju hizsiczu prosal, terje molil. I nut! va onoi nri je jedna dobrocsinitelyicza dvi kosare kruha va Kloster poszlala; drugi dan szu dvoja zi szakojacskum hranum napunyenya kola pred vrati Klostra sztala; krezavo szu oni, ki szu morgovali uszramocheni posztali, i na veche ufanye va Boga zbudjeni. Goszpodin Bog, ki je miloszerdnoszt Szvecza tako csudnovito naplatil, je nyigovu szterplyenoszt otil ukusziti. Biskup szeje krez csemerne, ugovorlyive jezike dal napelyat, da je Szvecza oduril, zapovidal nyega va uzu dat zaprit. Ali sztalo szeje, da szu sze vrata uze od szebe odperla, i dabi szlobodno bil mogal van pojt. Ali Szvetacz vindar ni pervo van isal, neg je nyega Biskup kszebi dozval, nyigovu nekrivicsnoszt szpoznal, i oszlobodil. Po ovom szkusavanyu je Goszpodin Bog ovoga szlugu szvojega zcsudocsinyenyem odicsil. Med ovimi je bilo to, da je jedan velik ogany znikulikimi kaplyami szvete vode zagaszil. Glasz od ovoga, i od drugi csudocsinov je nyega szagdir glaszovitoga ucsinil, tako daje po szmerti Euzebiusa Biskupa Parizkoga od Childeberta Kralya za nyigovoga naszlednika odibran posztal. Ovo je nyemu Goszpodin Bog jur pervo va sznuh nazvisztil. Va ovoi viszokoi csaszti nist ni preminil va szvojem pervanyem zsitku. On je tako ponizno, tako sziromahski, i lyubezlyivo zsivil, kut pervo. Nyigo-

vu lyubav kubogim je szama zraszla znyigovim podvisenyem; ar on je i Kralyevszki Almuzsnik nasztal, zato je vech sziromahom mogal pomoch. Ravnotako je kut Biskup i szvoje telo vech pokoril. Va naivechoi zimi szi ni dal hizse kurit, neg dasze jacse pokori. Va szvojoi Biskupszkoi duzsnoszti je bil neutrudlyiv. Naivechi del dneva, i nochi je na molitvu ubernul. Betezsnomu Kralyu Childebertu je krez szvoju molitvu zdravlye naizad szproszil, kut je szam Kraly szvidocsil, i na szpominanye szvojega csudnovitoga uzdravlyenya je jedan Kloster i Czrikvu dal zgradit.

Po szmerti Kralya Klotara, ki je za Childebertom na Thronusi bil, je Cheribert Thronus poszel, ov je szvoju pravicsnu zsenu od szebe odpudil, ter szije zsenu szvojega jos zsivoga brata kszebi za zsenu zel. Kuliko szpacsenye je ovo pri lyucztvi nacsinyalo, szi moremo miszlit. Szveti Biskup je Kralya proszil, i upomenyival, da szpozna szvoju kriviczu, ter da sze pobojsu; ali szeje zaman bilo. Zato szeje Kralyu zagrozil, da chega zi obcsinsztva Czrikve van szklopit, kut sze zjednum ricsum zgovora: excommunicirat. Ali kada sze Kraly i zavu grozsnyu ni maril, onda je Biskup szpunil szvoju duzsnoszt, ter je Kralya, i onu neszramnu zsenu, zkum je Kraly derzsal, zi obcsinsztva Czrikve van szklopil. Ovi dva sze nemer zatu Czrikvenu kastigu niszu marili; ali Goszpodin Bog je pokazal, da on jur na ovom szvitu one kastiguje, ki Czrikvu Bozsju zanemermechu, ar je ove dva znaglum szmertjum kastigal. Szvetoga Biskupa je ali Bog szaki dan glaszovitijega nacsinil krez csudnovito zvracsenye betezsni, i krez oszlobodenye uznikov. Nikazius Grof je noge uznike jimal va tamniczi. Szveti Biskup, koga je ov Grof kubedu bil pozval, je pri ubedi csuda govoril od miloszerdnoszti szuproti blizsnyemu; i ponizno proszil za oszlobodenye uznikov. Kada ga Grof ni til uszlisit, je isal Szvetacz kvratom tamnicze, onda je pokleknul, ter je Goszpodina Boga proszil za uszlisenye molitve i prosnye, ke Grof ni til uszlisit. I nut! med nyigovum molitvum szusze najednucs vrata tamnicze odperla; lanczi szu znog uznikov odpadali, i uzniki szu szlobodno na glasz szvetoga Biskupa veszeli zuze van isli, i va szvoju domovinu prosli. Nikazius, ki szeje zbog

toga szerdil, je sztrahsnu glavnu bol dosztal, od ke szeje neg krez molitvu szvetoga Germanusa oszlobodil.

Ovako csudna pripetenya sze vech nahajaju va zsitku szvetoga Germanusa. Neg szamo jedno chu jos szimo posztaviti. Jedan szudacz je nike nekrivicsne dal va uzu zaprit. Ovi szu sze va molitvi k Bogu ubernuli, dabi je zarad szvetoga Germanusa, ki je jos va zsitku bil, oszlobodil. I za isztinu je szveti Germanus po nochi dosal knyim, i nyim povidal, kako sze moru uze oszlobodit. Szudacz sze raszerdil na klyucsara uze, i na virosztivnike ki szu na uznike paszku morali jimat, ter je nye dal zaprit, zacs bolye paszke niszu jimali. Med ubedom szusze na molitvu Germanusa, ki je pri Szudczi pozvan bil na ubed, vrata tamnicze od szebe odperla, Klyucsar, i voschani zaperti szu szlobodno zi uze van dosli, ter szu va hizsu va koj je szudacz pri sztoli szidil dosli. On szeje preszenetil, kada je nye zagledal, pokidob da je klyucse tamicze pri szebi jimal, da ga ne prekanu. Ali kada je zvidil, kako szeje to zgodalo, je szpoznal szvetoszt Biskupa, i nyega jos visje postoval. Po ovi, i nogi drugi csudocsinyeni, po veliki trudi, ke je szveti Biskup na poveksavanye dike Bozsje szpunil, je nyemu Goszpodin Bog naszvisztil dan nyigove szmerti. Szvetacz je szvojemu szlugi zapovidal, da na nyigova vrata zapise: „Na dan oszam dvaiszetoga Maja.“ Ovo je bil on dan, koga muje Goszpodin Bog naszvisztil; i nakoga szeje szenek otil szpominati. Kada je ta dan, dosal, va kom szeje ocsitovanye Bozsje szpunit moralo, szeje lipo zszvetimi Szakramenti z Bogom szpravil, i zaszpal va Goszpodinu. Szveti Germanus je va oszamdeszetom leti sztaroszti szveto umerl, vasz szvoi zsitak je va szluzsbi Bozsjoi, i va szkerbi szpaszenya Duhs sztrosil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Csudili szusze nad szvetim Germanusom, da je zimu, i vruchinu, i sze teskoche vrimena szterplyeno podnasal. I ovo je za isztinu csudnovito. Ar doje, ki szi nebi pri

vruchini, i zimi polaschinu jiszkal, i szebe va tezsini vrimena otil ucsuvati? Goszpodin Bog toga ni neprepovida. Ali oni grihsu, ki pri velikoi vruchini sze krezato kanu csuvat, da szi szvoje telo na szpacsenye pokriju, csa oszebuino zsenszke csinu, ke sze nogoputi i med muskimi kupaju. Ove sze ztim zgovaraju, da jim ni moguche velike vruchine van sztat, ali ov zgovor nist ne valya. Sztovimi, i sztovimi, ki szu mehko, i prokseno odhranyeni, jos vechu vruchinu terpu va Klostri, ki szu polag toga va teskoi sztrunenoi opravi upravni, s ravnotako sze zbog vruchine ne odkrivaju. Ako ovi vruchinu moru van sztat, zacs pak i oni ne, od ki szam tolics upomenul? Kako chedu nigda vruchinu pakla moch van sztat, ako szada one vruchine nemoru preterpit, ku letni csasz zi szobum doprinasa? Paszku jimaj, da nebudes med ovimi proksenimi. Teskochu vruchine szterplyeno podnasaj, ter ju Bogu alduj za pokoru tvoji grihov. Ako i tvojemu telu ne godi; ko pomiszli, da ovo ni pakal, nit Purgatorium. Telo je zaszlusno, da je Goszpodin Bog malo trapi, ar mi mu tako prevech prepuschamo. Csa zimu utiszka, od toga szmo jur drugdi jimali.

II.

Szveti Germanus je szvetu vodu hasznoval na utihsenye velikoga ognya, koga je ztim velyen i zagaszil. Szveta voda je nogokrat jimala ovakovu kriposzt, kut stemo va zsitku Szveczev. Toje sztanovito, da je szveta voda jur va pocsetku vere Kerschanszke va zakoni bila. Pravi Kerschani viszoko prestimavaju od Masnikov poszvechenu vodu, ter ju zvelikim ufanyem va zaszluhske Jezusa, i va molitve, ke sze zverhu nye zgovoru, ter zmoliju, hasznuju. Ali je takovi, ki do szvete vode malo derzsu, ki je va szvojem sztani nimaju, ali akoju jimaju, sze zi snyum jutro, i vecser ne poskropu, i one za priproszte derzsu, ki to csinu. Ovi bi radi mudriji bit, neg je szveta Mati Czrikva. Neka sze dat po peldi ovi, nego hasznuj szvetu vodu po sztarom zakonu, jutro, i vecser, i kulikogoderputi zhizse, ali va hizsu nuter isal budes. I betezsnike, ter umrihajuche zszvetum vodum skropimo, ar znamo, da sze zali

duhi krezato proganyaju. „Zszvetum vodum skropimo Pravoverne, i nyihovo sztanye, da sze zali duhi odpudu, i da nyihovo zaszidanye ne skodi.“ Veli Hugo od szvetoga Viktora.

Na dan dvaiszet devetoga Maja.

Szveti Makszimimus Nad Biskup Trieri, i szveti Ubaldus Biskup Eugubii.

Szveti Nad Biskup Makszimimus szeje va Franczoszkom od bogati, i plemeniti sztarji rodil, i od szvetoga Agricziusa Nad Biskupa Trieri va Duhovni nauki ucsen posztal. Kada je za Masnika poszvechen posztal, je szu szvoju szkerb ubernul na nauk Katholicsanov, i na zatiranye krive vere. Onda je Trieri jedan szvet Masnik zsivil zjimenom Kviriakus. Ovomu szeje vnochi Angyel izkazal, i nyemu zapovidal, da k Makszimimusu ide, i nyemu nazviszti, da je nyega Goszpodin Bog odibral za Nad Biskupa Trierszkoga po szmerti Agricziusa. Masnik je polag ove zapovidi csinil; ali Makszimimus nyemu ni veroval; ar sze ni prestimaval za vridnoga na tako viszoku csaszt. Vreda nato szeje i szvetomu Agricziusu Angyel izkazal, i nyemu zapovidal, da Makszimimusa za szvojega Naszlednika odredi. Agriczius je ovu zapovid szpunil, i zcsim je va Goszpod'nu blazseno umerl, je Makszimimus od Duhovnoszti, i od lyucztva za Biskupa prozvan posztal. Kada szeje ovo sztalo, szeje Makszimimus szkerbil szvoje duzsnoszti verno szpunit, i szpaszenye szebi prik dani ovcsicz jiszkat. Tako, da je szveti Hyeronimus nyega med nai gorlyivie, i nai bolye Biskupe racsunal. Szvetoga Athanaziusa, koga szu krivoverczi Arianczi zszvoje Biskupie prognali, je zveszelyem, i zvelikim postenyem prijel, i pri szebi dvi leta, nikuliko miszecz derzsal, i za nyigove potribsine szkerbil. Szvoje ovcsicze je szercseno branil szuproti krivoverczev Arianusov, da je va krivu veru ne zapelyadu, i pobludu. On ni szamo za szvoje ovcsicze szkerb noszil, neg i zane, ke szu pod drugu Biskupiu szlisile. Ar

kada je docsul, da szeje Eufrates Kölnszki Biskup krez krivovercze dal zaszlipit, i nyihovu krivu veru zacsel prodikovat; onda je szveti Maksziminus Duhovno Szpravische Kölni szkupa szpravil, va kom szu Eufratesa kut krivovercza z Biskupie zvergli. Kuliko tiszuch Duhs je krezavo szveti Maksziminus va pravoi veri zdersal, od krive vere, i od vekovecsnoga szkvarenya ucsuval, je Bogu szamomu znano. Zbog toga je nemer od krivoverczev csuda terpit moral, ki ga niszu mogli terpit, i ki szu nyega jednucs z Biskupie prognali, ali on szeje batril, da je vridan posztal zbog vere Jezusa csa terpit. I Goszpodin Bog je tako odredil, da je na vredi zopet va szvoju Biskupiu mogal naizad pojt. — Po csaszu je v Rim na szodische putoval Grobe szveti Apostolov, i szveti Mucsenikov pohodit. Na puti tamo je dosal k szvetomu Biskupu Martinu, zkim je do Rima putoval va nai vechoi pobozsnoszti. Ar nyihovo zabavlyanye je sztalo va molitvi, va szveti razgovori, i va jacsenyu Pszalmusov. Kamogoder szu dosli, szi szusze nad nyimi na pobozsnoszt ganuli zbog nyihovi ostri posztov, i zbog nyihove velike pobozsnoszti. Svi dva Biskupi szu jimali jednoga oszlaka, ki je nyihovu prates, ter hranu noszit moral. Kada szu jednucs na prosztom polyi putovali, najednucs je jedan medvid naiper szkocsil, ki je oszla davil, i raszkinul. Szveti Maksziminus szeje k medvidu ubernul, i rekal, kada szi nam oszlaka, ki je nase brime noszil, umoril, ko szada ti noszi ono, csaje pervo oszlak noszil. Medvid je poszluhnul, i brime tako dugo noszil, kut je Szvetacz otil; nad csim szusze szi ki szu to vidili, csudili, i zbog toga Maksziminusa, i Martina viszoko prestimavali. Kada szu Szveczi szvoju pobozsnoszt v Rimi odversili, szu va szvoje Biskupie naizad isli. Szveti Martin je szvojega dragoga Ucsenika Lubencziusa Maksziminusu prik dal, da sze va Duhovni nauki jos bolye naucsi, csaje Maksziminus zvelikim veszelyem ucsinil. Kada je ov Szvetacz szpoznal, da sze nyigova szmert priblizsava, szije zselyil szvoju domovinu jos jednucs viditi, da onde velike poszle, diku Bozsju, i szpaszenye Duhs utiszkajuche szpuni. On je nemer tamo dosal, ali navredi ubetezsal, i szvoi zsitak dokonyal. Szveti Maksziminus je va onom csaszu szkoro szagdir glaszovit bil, zbog szegurnoga bra-

nenya szvete vere szuproti nye nepretelyov. Ali kut szuga Katholiki lyubili, i postovali, takoszuga krivoverczi oduravali, i nyega sze bojali. Szveti Paulinus, ki je nyega va Biskupii naszledoval, je nyigovo szveto Telo Trier dal doprimit, i jedan szlipacz, ki sze je nyigove skrinye dotaknul, je velyen vidil, i dva gubavi szu ucsischeni posztali. Karoly Martell Kraly, ki je krez prosnyu szvetoga Makszimina od szmertnoga betega uzdravil, tako da szeje nameszti zposztelye mogal zdrav, i veszel sztat, je on glaszoviti Kloster, koga je szveti Makszimus zgradit dal, zvelikimi dohodki nadilil; da Goszpodina Boga vech Duhovni va nyem dicsit budu mogli. Zbog proganyanya zali duhov zuvrazseni je Goszpodin Bog ovoga Szvecza oszebuiuo odicsil.

* * *

Kratkomu popiszovanyu zsitka szvetoga Maksziminusa, chemo na kratki csa i od szvetoga Ubaldusa povidat. Ov szveti Biskup szeje Eugubii va Umbrii od plemeniti Sztarji narodil, ki szuga zaran na kriposzt Bozsju, i na hasznovite nauke gonili. Kadaje doraszal, szuga dosztojno kanili uzsenit; ali pokidob da szeje od toga sztalno kratil, i szvoju csisztochu obderzsat otil, je va Duhovni sztalis sztupil. Nyigov zsitak je tako pobozsan bil, da gaje Duhovnoszt po szmerti Biskupa Parizi, za nyigovoga Naszlednika zselyila jimati. Ali zcsim je ponizni Ubaldus ovo docsul, je va otainom pobignul, ter szeje tako dugo szranil, doklye szu drugoga za Biskupa odibrali. Ali nisze mogal tako ubranit Biskupie va szvojoi domovini Eugubii. Biskup ovoga varosa je umerl, i oni ki szu novoga odibrali, sze niszu mogli med szobum pogodit. Zato szu Rimszkoga Papu proszili, dabi jim vriduoga Biskupa posztavil. Szveti Otacz je szvetoga Ubaldusa za Biskupa nyihovoga odredil. Nyigova prosnya, i szuze nist niszu hasznile, moral je poszluhsan bit. Kada je ovako szilovan bil Biskupiu prikzet, je szu szvoju szkerb nato ubernul, da szvoje Ovcsicze kut pravi Apostol redi, i ucsi. Csa nyigovu personu utiszka, szeje terszil szaki dan zverseniji nasztat; ar on je otil rech: Biskup mora zacsuda zverseniji bit, neg drugi Duhovni;

krez kriposzt sze moru Biskupi od drugi Duhovni raszlucsavat, a ne krez vainszku diku, krez bogatiju pratezs, ter krez nozsinu szluzsbeni. Dohodki Biskupa moradu bit za uboge, a ne na nakinesenye szvoje hizse, ali na nebesziu. Po ovoi reguli je szvoi zsitak uredil. Uboge je szagdar podpiral. Va jili, i pili, va opravi, i va drugom pohistvi je poniznu meru derzsal. Szvojemu telu nijedne naszladnoszti ni prepusztil, neg je nye szakojacski pokoril. Krez nyigovu lyubczlyivoszt, krotkochu, i szterplyenoszt je sza szercza zadobil, i krezato je zacsuda vech hasznil krez szvoje nauke, i upominanye. Peldu szvoje krotkoche, i szterplyenoszti je dal va ovom pripetenyi: Jedan cslovik je dal zid uzidat na skodu drugoga. Szveti Biskup je nyega zlipim upomenul, da toga necsini. Ali ov jadoviti cslovik szeje tako raszerdil, da je Szvecza va japnenku hitil. Szveti Biskup je zjapnenke van dosal, prez toga, dabi mu bil neg rics rekal. Poglavari szu ovu zlochu otili kastigat; ali Szvetacz je ovoga zlocsinitelya va szvojoi hizsi tako dugo szranyenoga derzsal, dokle je zanyega oproschenye szproszil. Nyigova milosztivnoszt je nogoga na milosztivnoszt ganula, ki szeje kanil nad szvojim blizsnyim zfantit. Jednucs szeje va varosi zblud sztal. Jedan proti drugomu szu jur kanili szablye pukat. Szvetacz je to vidil, i oposzred medanye je isal, i nye zlyubavum pogledal; krezavi milosztivni pogled je nye pogodil. Czeszar Fridrik Barbarosza szeje kvarosu Eugubio preblizsaval, ztim naiperzimanyem, da che ta varos na nist szkoncsat, kut je drugim varosom ucsinil. Ubaldus je predanyega isal, ter je nyega tako utihsil, da je ov Czeszar zbog szvetoszti Biskupa pred nyim pokleknul, i blagoszlov od nyega proszil, i varosu sze szmiloval. Noga druga pripetenya chn priszkocsit, neg szamo od nyigove szmerti chu csa naiperdoneszt. Akoprem je ov szveti Biskup nogo na diku Bozsju, i za szpaszenye Duhs krez noga leta delal, muje vindar Goszpodin Bog pred szmertjum tezsak beteg poszlal, ki je krez szu Korizmu dural. Va ovom betegu je Boga glaszno dicsil, i szebe krez jacsenye szveti Jacsak batril. Na Vazmene Szvetke szu Poglavari varosa nyega proszili, da bi jim veliku szv. Masu odversaval. Po cslovicsanszku nebi bilo moguche ovu prosnyu szpunit; vindar szeje szposztelye podvignul

po kratkoi molitvi, va Czrikvu isal, szvetu Masu jacsil, i kratku Prodiku derzsal. Kumaj je z Czrikve naizad dosal je va vruchu zemlyiczu zapal, ka je do Duhovszki Szvetkov durala. Navi dan je med molitvum va leti tiszuch sztov i seszdeszet devetom szvoi szveti zsitak zemalyszki dokonyali; i za Nebeszki zsitak zacsel zsivit.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Biskup Makszimінus szeje na szvojem putovanyu zmolitvum, i zszvetim razgovorom zabavlyal. Kamogoder je zszvojim szvetim putnim tovarusom dosal, szagdir je lyudem va szvoji ostri poszti, i pobozsnoszti na peldu szluzsil. Kako drago je Goszpodinu Bogu ovo putovanye bilo, i kako povolyni szu nyemu ovi szveti Putniki bili! O kako zacsuda drugacse sze nogokrat mi ponasano va nasem putovanyu na szodischa, ali i va drugom putovanyu va drugi poszli! Nogi stimaju, da je nyim, oszebuino na putovanyuva szviczki poszli, vech szlobodno neg doma. Na molitvu malo kada ki miszli. Szveti razgovorov pri szviczki putniki ni csut. Ni pri nyi kerschanszke krotkoche. Oni szu va ricsa, i csini raszpuschani. Oni szi szakojacske szpacsne ricsi dopusztu. Va jili, i pili ni mere. Kulikoputi prekersuju zapovidane posztne dneve! Nogi szi ni za grih ne derzsu poszte prekersit, oni sze ztim zgovaraju, da szu na puti bili, to szeje na puti sztalo. O kako neszpametno csinu ovakovi lyudi! Csa na puti niszu Kerschani? Ali szu na puti odvezani od szpunyenya zapovidi Bozsji, i Czrikveni? Nimaju Boga zverhu szebe, ki sze ovo vidi, i zna? Neche ov Bog jednucs racsuna proszit zato, csa szu na puti govorili, ali csinili? Nimaju pakla pod szobum, va koga moru krez naglu szmert zapaszt? Bog daj, da szi szi, ki putuju, ovo dobro premiszlu, i potlye da po Kerschanszku putuju.

II.

Szveti Ubaldus szeje za szvoje Ovcsicze, i za nyihovo szpaszenye marlyivo szkerbil. Ti nemer niszi Biskup; ali i tebi szu noge duhse prikdane za ki nyihovo szpaszenye sze szkerbit moras. Duhse tvoje dicze, duhse tvoje druzsine, ali tvoji podlozsni. Za duhse szvoje dicze da sze sztarji szkerbit moraju, da sze nijedna zmed nyi ne pogubi, to jim szveto Piszmo doszt szvitlo kazse. Ar konacz szvetoga histva je ta, da diczu dobro odhranu, da Bogu verno szluzsu, i da sze zvelicsu. Ov konacz histva sze ne szpuni, ako sze za szpaszenye duhs nyihove dicze ne szkerbu. Zato sztarji szpunite ovu vasu duzsnoszt verno, da sze zdiczum szkupa ne szkvarite. Za hizsne Goszpodare, i Goszpodaricze neka szluzsu Ricsi szvetoga Paula: „Ako ki na szvoje, oszebuino na domache szkerb ne noszi, taje veru zatajal, i je gorji neg je pogan.“ Zato szveti Thomas Villånova upomenyuje: Neka rech, ja nyim dam jiszt, i pit; ja nyim plachu dajem. Csa nyihove duhse utiszka, zato sze neka szami szkerbu; ar ja niszam Biskup, niti Farnik. Ar na szudnyi dan ches Onomu, ki je tvoi, i nyihov Szudacz tezsak odgovor davati.“ Polag toga szaki jima laschu duhsu, zaku sze mora szkerbit. Sze csiszto moramo ucsinit, da ove jedine ne pogubimo. Szveti Krizoszthomus pise: „Jako priproszto je, da, pokidob sze zali duh szakojacski terszi, nasu duhsu va szkvarenye zapelyat, da sze mi ne szkerbimo, da sze ne trudimo, i ne virosztujemo, da ju zvelicsimo.“

Na dan trideszetoga Maja.

Szveti Ferdinand Kraly Kasztilianszki, i Leona.

Szveti Ferdinand treti Kraly Kasztilianszki, i Leona je bil szin Leonszkoga Kralya Alfonza, i Berengarie Kralyevszke kchere. Va jedinaisztom leti sztaroszti szvoje je jako ubetezsal, tako da nist ni szpat, nist jiszt ni mogal. Pobozsna nyigova Mati je pri precsisztoi Diviczi Marii po-

moch jiszkala. Zato je isla va Czrikvu Klostra Onia, szvojega Szina je naiper na veliki Oltar, onda pred Kip Divicze Marie polozsila, i nyu ponizno proszila, da krez nye obrambu szproszi od Szina szvojega polaschinu, i zdravlye za Szina szvojega. Nye prosnya bise uszlisena; ar va onom hipczu je nye szin zacsel szpat. i po sznuh je szam zacsel za jilo, i pilo proszit, ter je uzdravil. On szam je szpoznal, da szvoje zdravlye za Bogom nikomur zahvalit neszmi, neg prosnyi Marie; zato je nyu va szem szvojem zsitku dicsil, i szagdar szvoje zaviche pri nyoi jiszkal. Po nikuliki leti je nyigova Mati Kralyesztvo Kasztilianszko pojerbala, i jedan csasz je ovo Kralyesztvo szama jako mudro redila, ali potlye je ovo Kralyesztvo zdovolyenyem Orszacskoga szpravischa szvojemu Szinu Ferdinandu prikdala, koga je szveto odhranila, i tako va znanoszti dala naucsit, da je vridan bil czelo Kralyesztvo ladati. Va dvaiszetom leti je Ferdinand va histvo sztupil zdovolyenyem szvoje Matere z Beatrikszom Czeszarszkum Kcherum, ka je nyemu va pobozsnoszti, i szvetoszti szpodobna bila. Va nyigovom ladanyu je Ferdinand sze kriposzti jimal, ke jednoga Kralya oblyublyenoga moru nacsinit. Pred szim drugim je kruto gorlyiv bil va szem, csa diku Bozsju utiszka, szvetu veru Katholicsanszku ni szamo branil, neg juje i poveksaval. Onda szu Turki va velikom deli szadasnyega Szpanyolszkoga ladali, zato je szako leto zobrambum Bozsjum jiszkal nyihovu mochu potirat, da ove nepretelye Krizsa Krisztusevoga ponizi, i umlahavi. Szako leto je nyim nikuliko varosov zel, kzadnyemu je czele Orszage znyihovi ruk szkinul. Zricsum on je bil sztrah poganov, a zaviche Katholicsanov. Daje va szakom szvojem boji szrichu jimal, je bil ta uzrok, ar pri szvojem vojevanyu ni jimal drugoga nakanyenya, neg diku Bozsju, i pravu veru poveksavat. Drugics zato, da je szagdar pred vojevanyem Boga na pomoch zazival, i szebe, i szvoju voiszku va obrambu zmozsne Nebeszke Kralyicze zarucsal. Tretics zato, da je szako ubladanye szvoji nepretelyov, i szako szrichno odversenye drugi poszlov, ne drugomu, ne laschemu viteszvu, i szvoje voiszke, ne laschoi mudroszti, nego Bogu szamomu, pomochi preblazsene Divicze Marie, i zagovoru szvetoga Jakova Apostola prepiseval, ter hvalil.

Pervo neg je va boj isal, ali ki drugi poszal zacsel, je duzsicsku pobozsnu molitvu odversil, szvoje telo krez poszte ostroval, i druge pobozsnoszti na diku Marie, ali drugi Szveczev zlyucztvom szkupa odversaval. Kada je va boji bil, i onda ni zamudil molitve i druge pobozsnoszti. Pri szvojoi vojszki ni terpil nikarkove csemernoszti, neg je nye szenek na molitvu i druga dobra dela upomenyival. Akoje szvoje nepretelye ubladal, i ki varos poganszki zaujel, je szagdar ocsitno Goszpodinu Bogu hvalil, i sze ucsinil, csaje na poveksavanye prave vere szluzsilo. Zato je va nogi varosi lipe Czrikve, i Klosré dal gradit, noge nove Biskupie zdovolyenyem Rimszkoga Pape zaszadit. I za Biskupe takove muzse posztavit, ki szu bili va sztalisu pogane va pravoi veri ucsit, i Katholike branit. One pogane, ki va odredjenom csaszu niszu otili na pravu veru sztupit, je z szvoji orszagov dal szpudit, da sze Katholiki zi zhajanyem zsnyimi va veri ne pobludu. Krivovercze ravnotako va szvoji Orszagi ni terpil; i pokidob da szu jedni va otajnom krivu veru raszsirovali, je nye dal polovit, va uzu zaprit, i akosze niszu otili kpravoi veri ubernut, nye zsive popalit; tako, da je on szam, kut jedni pisu, derva ktomu noszit pomagal. Kadaje on veliki varos Szevilla zadobil, onda je Kip Marie va lipoi Proczeszii dal va varos noszit, i nyega va naivechu Czrikvu posztavit. On szam je zi szimi szvojimi Dvorani, i Poglavari szviczki, i voschanszki pri ovoi Proczeszii bil, da pokazse daje szamo krez pomoch Marie ov varos zadobil. Csudnovito je, da ov szveti Kraly polag szi veliki bojov ni szvoje podane znovimi nalogi nigdar ublagal. On szeje terszil nyihove naloge ulaschat, a ne poveksavat; ar je znal, da je od Boga nato posztavan, da bude na haszan, i batrenye szvoji podlozsni, a ne na nyihovu teskochu. Jednucs szumu szvitovali, da more prez uredjenya szvojega duhsnoga szpoznanya Czrikveno Jimanye, i dohodke, zlate, i szreberne poszude Czrikvene na zderzsavanye szvoje vojszke ubernut, pokidob da za poveksavanye vere vojuje; ali on je odgovoril: „Od Czrikvov, i Duhovni nepotribujem zlata, nit szrebra. neg szamu molitvu; csa moje druge podane utiszka, ko sze proklinyanya sztare babe vech bojim neg velikoga serega nepretelyov. On ki je mene na Thronus posztavil, i koga diku ja jischem,

je doszt zmozsan, da mi ono udili, csaje meni na boj potribno." I za isztinu zoszebuine milosche Bozsje nyemu nigdar va nicsem ni manykalo, da szeje mogal szuproti poganov vojevat. Kadaje Bozsja volya bila ovoga szvojega vernoga szlugu kszebi pozvat, je nyemu tezsak beteg poszlal. Szveti Kraly sze ni szmerti bojal, neg kadaje vidil, da sze nyigova szmert priblizsava, je szam proszil szvete Szakramente. Kada szu preszveti Oltarszki Szakramenat va nyigovu hizsu doneszli, akoprem kruto mlahav, szeje zposztelye sztal, konopacz szije na vrat ubiszil, pokleknul, i szveti Krizs va ruke zel, ovoga kuseval, ponizno proszil za oproschenye szvoji grihov, i kriposzti Bozsje zmolil, onda je pobozsno prijel preszveti Oltarszki Szakramenat, i szveto Ulye, i duglye csasza molech osztal. Onda je dal szvoju zsenu, i diczu dozvat, i nyim lipe nauke dal. Nai sztarjega Szina je oszebuino upomenul, da veru Jezusa poveksava, i da szvojim podanom dobri Otacz bude. Onda je proszil goruchu szvichu, ali pervo neg je ovu va ruke zel, je k Nebu podvignul ocsi, i rekal: „Goszpodine! Ti szi mi dal Kralyesztvo, koga pervo niszam jimal. Ti szi mi vechu diku, i oblaszt dal, neg szam zaszluzsil. Za sze, csa szi mi dal, Ti hvalu dajem. Sze pred Thronus tvoj polazsem. Ai pred szim ti prik dajem, i preporucsam Duhsu moju!" Onda je zel goruchu szvichu vruke, i na Raszpetoga pogledal, i rekal: „Krisztuse Jezuse, moi Szpaszitely, i Odkupitely! Gol szam dosal ztela Matere moje, gol chu zopet va zemlyu pojt. Primi Duhsu moju, ter ju posztavi krez zaszluhske tvoje teske muke va broj tvoji izibrani!" Onda je proszil, da Duhovni Lytaniu molu, i Te Deum laudamus jacsu. Med ovim je szvoju glavu nagnul, i szvoju Duhsu prik dal va Ruke onoga komu je verno szluzsil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Ferdinand je szagdar dobil, kada je szuproti szvoji nepretelyov i Bozsji vojeval. Ar je szagdar Boga, i Diviczu Mariu za pomoch zazival. Va szvetom Kersztu szi

pod zasztavu Jezusa priszegal: ti szi voschan Jezusa Krisztusa nasztal. Doklye zsivil budes moras vojevat szuproti grihsnoga pozselenya, szuproti paklenszki duhov, ki szu ne szamo tvoji, nego i nepretelyi Goszpodina Boga tvojega. Naj tezsje barenye ches na konczu zsitka tvojega jimat, kada chedu ovi nepretelyi szu szvoju moch szkupa zibrat, da te ubladaju. Ako je onda ubladas, oches korunu vekovecsne dike dobit. Ali joj tebi na veke, ako ubladan posztanes! Csaje ada potribno csinit? Pervics csini csa ti je neg moguche, a to jos szada. Szada sze naucsi szercseno vojevat szuprot tvoji nepretelyov tvoje duhse. Szveti Paval veli: „Vojuj sze kut pravadan vojak Krisztusa.“ Vojuj dobro vojevanye; ar nijedan neche korune zadobit, ki ni szercseno vojeval.“ Ako sze szada preucsis kovomu vojevanyu szuproti paklenszki duhov, akoje szada ubladas, onda ches je i pri szmertnoi uri ubladati. Drugics proszi szada jos va zsitku za Bozsju pomoch, i za zmozsnu obrambu Marie. Ako ti je Goszpodin Bog na pomoch, csa ti more vasz pakal ucsinit? Csesza sze jimas bojat? „Akosze czel sereg szuprot meni navdigne, jos sze szercze moje neche sztrahsit.“ Ovakoje govoril David Kraly, ar szeje va Bozsju pomoch ufal. Ako pod obrambum Marie sztojis, ko ti jad tvoji nepretelyov neche naskoditi; ar Marie sze oni sztrahsu, ona che tebi miloschu, i jakoszt szproszit, da je sze szrichno ubladas. Szveti Bernard veli: „Ako te ona brani, neches upaszt“ toje neches ubladan posztat.

II.

Vidil szi, kako szeje szveti Kraly za szvoje podane szkerbil, ni nyi znovimi nalogi ublozsil, nego sztare je nyim ulaschal. Ovo szi neka szaki kszerczu zame, ki jima podlozsne. Szada, kut i pervo sze nahajadu takovi tolnacsniki, ki dasze nyihovim Goszpodinom dopadali budu, nyim tolnacse davadu, kako bi mogli od szvoji podlozsni vech szpresat, i szvoje Goszpodine bogate nacsinit. Malokada je csut, da je jedan ali drugi tolnacsnik szvojemu Goszpodinu nevolyu nyigovi podanov pred ocsi posztavil, i nyim na polaschinu szluzsil. Ali to je csut kako szvituju, da jim jos vech nalozsu. Joj ovakovim tolnacsnikom! Szveti Kraly

Ferdinand szeje proklecztva jedne babe vech bojal, neg czeloga serega neprete'yov. Nimaju sze ovakovi tolnacsniki vech bojat, ako premiszlu nevolyu, i jaukanye tuliko podanov; onu veliku skodu, ku nyim uzrokuju; zsuhke szusze, ke ziszilu? Nimadu sze oni, i nyihova Goszpoda bojat, vekovecsne kastige, vech neg tolnacsniki Roboama? Szveti Kraly je dobro znal, da je od Boga na batrenye, i na haszan szvoji podlozsni posztavan, zato nyi ni prevech ublagal. Va szvetom Piszmi sze szi Preposztavni szviczki, i Duhovni, Pasztiri jimenuju. Pasztir je na haszan, i na branenye szvoji ovcsicz posztavan. On neszmi zsnyimi zahajat, kut oche; on nye neg va pravom csaszi siskat szmi; ako je vechputi siska, ko nyim, i szebi naskodi. Siskat je szmi, ali kozse jim neszmi ugulyit. Tolnacsnik more szvojemu Goszpodinu rech, da pravicsne daczie od szvoji podanov szmi potribovat; ali zkim duhsnim szpoznanyem nyemu more szvitovat, da nyim nove naloge prez velike potribsine navali? On mu more rech: da va csaszu velike potribsine more od szvoji podanov vech potribovat; ali i to mu mora rech, da mora popusztit, kada velika potribsina mine. — Bog daj! szim Goszpodinom dobre, i pravicsne tolnacsnike! Bog daj szim Orszagom za haszan szvoji podanov szkerbne Ferdinande! Pomilovanya vridan bi bil szaki Goszpodin, i szaki ladavacz, ako je on bar ki, ki bi jimal takove tolnacsnike, kut szmo zgora rekli, i ki bisze dal od takovi ladat; ar sztrahsne szu grozsnye Bozsje zverhu szi, ki szvoje podlozsne pravicsno ne ladaju. Pri Ezechielu Proroku piszano sztoji: „Joj Pasztirom va Izraelu, ki szami szebe paszu! Csa sze csrede ne paszu krez Pasztire? Viszte mliko pojili, zvunom sztesze upravili, csa je tuszto bilo, szte poklali, a moje csrede niszte paszli. Csaje mlahavo bilo, niszte ukripili, csaje betezsno bilo, niszte uzdravili.“ Va kniga mudroszti sztoji: „Zato poszluhsajte Kralyi! i razumite; naucsitesze Szudczi zemlye! Poszluhnite, ki orszage, i lyudi ladate. Goszpodsztvo je vam od Goszpodina Boga, i jakoszt od Szemoguchega dana, ki che vase csine razvagati, i vasa mislenya prejiszkati; ar kada vam je ladanye orszagov dano bilo, niszte pravicsno szudili, zapovidi Praude niszte derzsali, i niszte polag volye Bozsje csinili.

On che sztrahsno, i naglo nad vasz dojti. Ar sztrahsno szudcztvo che zverhu oni dojt, ki szu drugim Preposztavni. Niszki chedu miloszerdnoszt dobit; a zmozsni chedu zmozsno kastigani bit," Dragi moi Kerschan! naucsi sze zovoga, csa szam rekal, da podlozsni moradu szakidan za szvoje Poglavare molit; da nyim Goszpodin Bog miloschu udili za nyihovo szpaszenye, i da za haszan nyihovi podlozsni szkerbili budu.

Na dan trideszet pervoga Maja.

Szveta Petronilla Divicza, i szveti Andreas od Chio Mucsenik.

Szveta Petronilla sze va Rimszki Kniga Mucsenikov jimenuje kcher szvetoga Petra. Jeli je prava telovna Kchi szvetoga Petra bila, va tom niszu Piszmoucsni jednaki, ar jedni nyu szamo za duhovnu kcher nyigovu derzsu. Ovi velu: da je szamo duhovna kcher nyigova bila, kut szveti Markus nyigov duhovni szin. Zato csaje szvetoga Marku ucsil, i pokersztil, i krez Evangyelye Jezusu Krisztusu na novo preporodil nyega szam Peter jimenuje szina szvojega. I szveti Paval je Korinthianczom piszal: „Krez Evangyelye szam vasz preporodil. Oni, ki velu, daje nyigova telovna kchi bila, zopet i to velu, da je nyu Peter pervo rodil, neg je za Apostola pozvan posztal; pokidob, da je onda zsenu, i sze drugo osztavil, kut szam Jezusu govori: „Nut sze szmo zaosztavili, i tebe naszledovali." To je sztanovito da je szveta Petronilla oszebuina lyubitelyicza divojacske csisztoche bila, i da je szvoju csisztochu krez zagovor Goszpodinu Bogu aldovala. Ona je od Boga zvelikim betegom pohodjena posztala, zato szusze csudili, da szveti Peter, ki je druge uzdravil, nyoi ove dobrote, ni izkazal, i kada szuga zbog toga pitali, je on odgovoril: „Zato ne, kada je nyoi beteg hasznovitiji, neg zdravlye." Zovim odgovorom szu zmirom bili, i szveta Petronilla szeje krezato na vechu szterplyenoszt zbudila. Ali po csaszu je ovoi dugo let betesnoi Goszpodin Bog zdravlye, i lipotu zopet

naizad dal, i polag toga dar druge uzdraviti. Flakkus Rimlyanszki zeman je nyu va histvo otil zet; ali Petronilla je nyemu za odgovor dala, da voli umriti, neg Bogu ubechanu csisztochu uszkruniti. Ali Pokidob da Flakkus ni presztal nyu na histvo nagovarat, i ona szeje bojala, da che nyu nato preszilit, ko muje rekla, da nyoi dopuszti tri dni na premislyavanye. Flakkus je ztim zmirom bil. Ali Petronilla zcsim szeje pogibelya oszlobodila, szeje k szvomu Nebeszkomu Zarucsnyaku ubernula va goruchoi molitvi. Ovakoje tri dni molila, i pokidob szeje tverdno ufala, da che nyu zovoga szvita na nebeszko veszelye pozvat, pervo neg dopuszti, da szilovana bude, nano, csaje oduravala; ko szeje kszmerti krez prijimanye szveti Szakramentov pripravlyala. Ona bise va nye ufanyu uszlisena, ar po odversenoi pobozsnoszti je odlegla, i mirno szvoi csiszti divojacski zsitak dokonyala.

* * *

Ovomu kratkomu popiszanyu zsitka szvete csiszte Divicze, chemo prilozsit popiszanye zsitka jednoga csisztoga Mladencza, i Mucsenika. Ov csiszti mladenacz je Andreas od Chio, zato tako jimenovan az szeje na sztrugi Chio narodil. Kada je ov jednucs jako ubetezsal bil, je szvoje zaviche pri Marii jiszkal, i Goszpodinu Bogu vekovecsnu csisztochu ubechal, ako zopet szvoje zdravlye naizad zadobi. Uszlisen je posztal, i szvoi zagovor do szmerti szvoje derzsal. Po kratkom csaszu je Konstantinopl putoval, kadi szu turki ladali. Pri ovi je ta prauda van dana bila, da on ki veru Mahomedanszku, toje turszku, osztavi, ter Kerschan nasztane, da prez miloszerdnoszti zszmertjum mora kastigan bit. Andreas je szenek Kerschan bil, i nigdar Mahomedan. Vindar szuga niki Egyptomszki terszczi potvorili, kada szu nyega Konstantinopoli med Kerschani vidili, da je on va Alekszandrii Krisztusa zatajal, i veru Mahomeda nasze zel, i da je szada zopet od ove vere odpal, i Kerschan nasztal. Ovo potvaranye je Szudacz ziznal, i nyega kszebi dal dozvat. Andreas je szvitlo pokazal, da je on szenek Kerschan bil, da vere Mahomeda nigdar ni

nasze zel, i da va Alekszandrii nigdar ni bil. Ali Szudacz ztim ni zmirom bil, neg je potriboval, da Mahomedu alduje, i nyemu je viszoku csaszt, i bogato histvo ubechal, ako nato privolyi; ako ne, ko muszeje zvelikum mukum zagrozil. Andreas je szegurno odgovoril, da voli sze muke preterpit, neg Jezusa zatajat, ter Mahomedan nasztat. Szudacz je velyen zapovidal, da ga va uzu hitidu, i va lancze povezsu. Drugi dan dvaiszetoga Maja szeje nyigova muka zacsela. Odpelyali szu ovoga vitezkoga valovnika Krisztusevoga zvarosa van kjednomu pripravnomu sztupu, navoga szu nyega privezali, i na szem telu nemilo bicsevali. Zpocsetka je zbog velike boli zacsel derhtat, szvoje ruke je gori podvignul, kut je mogal, szvoje perszte szkupa szklopil, i glaszno kricsal: „O Divicza Maria, hodi mi na pomoch!“ Maria, milosztivna Mati mu ni pomochi zkratila; ar od onoga hipcza je mirno sztal prez zlamenya, da bol terpi, do nochi, onda szuga zopet va uzu odvlikli, i nyigove rane zdragim balzsamom namazali, i nyemu napitak dali, neg da duglye terpit bude mogal, i daga krez dugu muku budu mogli na zatajanye szvoje v re prignut. Kerschanszki vitez je odversil szvoju molitvu, i Boga ponizno proszil za miloschu, da Jezusu za lyubav jos vech bude terpit mogal. Drugi dan je bil zvracsen, i zdrav. Kada szu pogani ovo vidili, szu rekli, da je to nyihov prorok Mahomed, i nyihov balzsam ucsinil; ali on je nyim odgovoril: „Ne, nit vas Mahomed, nit vas balzsam, nit vase pilo ni ovoga ucsinilo; neg moi Jezus moi Odkupitely komu za lyubav terpim, je ovo ucsinil.“ Onda szuga znovimi mukami trapili do dvaiszet devetoga Maja, naki dan szumu na zadnye glavu odszikli. Szaki dan szuga drugacse mucsili. Dvaiszet pervoga szu herbat zklischami raszkidali, dvaiszet drugoga, szumu ruke, i noge raszkrecsili, i bili; dvaiszet tretoga szumu kozsuna rameni i meszo do koscha szlikli dvaiszetcsetertoga szumu meszo od zadnyega kraja do koscha szkidali; dvaisz etpetoga szumu to izto od kolen do herbta ucsinili; dvaiszet sesztoga, szumu meszo na kusziche zubraza rizali, i dvaiszet szedmoga ono drugo csaje jos na nyem bilo; dvaiszet oszmoga szuga zopet bicsevali, i jedno licze van szkinuli; dvaiszet devetoga kut szmo csuli, szumu glavu odszikli. Szakidan je zpocsetka va

muki derhtal, kut pervi dan. Ali zcsim je k Diviczi Marii zonimi lipimi ricsami zdihaval, je bil va szi muka miran: Szaki dan szuga mazali, i kripili kut pervi dan, zbog uzroka, kut szmo csuli. Szaki dan je po odversenoi molitvi zdrav, i veszel bil. Goszpodin Bog je naimre ovim poganom otil pokazat jakoszt szvoje szemoguchnoszti, i nyim Isztinu szvoje szvete vere pred ocsi posztavit; da sze nebudu mogli zgovarat, ako sze ne povernu. Nogi szusze kpravoi veri ubernuli krezavo veliko csudo, i krez kerschanszku jakoszt szvetoga Andreasa. Nyigovo szveto Telo szu va morje kanili hitit; ali Kerschani szu szije szproszili, i dosztoino pokopali. Nogo let po tom je neuszkrunyeno naideno posztalo.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveta Petronilla szeje ztim premislyivanyem va szvojem betegi na szterplyenoszt zbujala, da je nyoi beteg hasznovitiji, neg zdravlye. I ti sze va tvojem betegu ztim batri, i na szterplyenoszt zbujaj. Ar toje sztanovito, da je beteg vechputi csloviku na szpaszenye, neg zdravlye, hasznovitiji. Zacs? Nogi je krez beteg dosal na szpoznanye Boga, od koga pervo nist ni znal, ali nist ni til znat. Nogi je zacsel va betegi bolye sze szkerbit za szpaszenye szvoje duhse. Nogi je va betegi zacsel za szvoje grihe pokoru csinit, csa sze sze nebi bilo sztalo, akomu Goszpodin Bog nebi bil betega poszlal. Polag toga, kuliko grihov nebi nogi betezsnik va onom csaszu, doklye je betezsan lezsal, ucsinil, dabi zdrav bil; ali kada je nye Goszpodin Bog zbetegom pohodil, ko szeji csuvaju, csa je nyim na naivechu haszan. Szveti Augusztin veli: „Kulikimi szu pobozsni, ter sze grihov csuvaju, doklye szu betezsni, ki kada szu zdravi va szakojacske grihe zapadaju. Zdravlye je ada nogim lyudem skodlyivo, a beteg hasznovit." Ako ovu isztinu prestimas, sze mores va tvojem betegu batrit, i na szterplyenoszt zbujat. Je ti mores i to zpoznat, da je isztina csa szveti Hubertus pise: „Beteg je veche dobro, vecha miloscha Bozsja, neg zdravlye."

II.

Szveti Andreas je volil naiveche muke preterpit, neg Boga krez zatajanye szvoje szvete vere bantovat, volil je tesku szmert preterpit, neg jedan szmertni grih ucsinit. On szeje griha vech bojal, neg szmerti. Va szvojoi muki, i va szvojoi szmerti csudnovitu jakoszt kazal, i ovu je jimal hvalit Diviczi Marii, ku je vechputi ponizno za pomoch zazival. Oduravas i ti grih? Vechputi nemer zi uszti velis: volim umriti, neg Boga zbantovat. Ali kakovi szu tvoji csini? Ti Boga tulikoputi bantujes, kadi ni pogibelya szmerti, kadi sze muke neszmisz sztrahsit. Je ovo volit umrit, neg Boga bantovat? O oduri jednucs grih, ar je za isztinu veche zlo, neg szmert. Kakova je tvoja jakoszt, i szterplyenoszt, kada csa terpit moras. Ti szam znas kako nemiran, i neszterplyen szi, ako ti neg naimanye csa terpit moras. O! zazivaj vechkrat zditinszkim ufanyem Bozsju Mater na pomoch. Proszi ju, da ti szproszi, pervics pravo oduravanye griha;· drugics kripnu miloschu sze, csa pravicsni Bog tebi posalye, jako, i szterplyeno podnasati. On che tebe uszlisiti, tvoju molitvu pred Thronus Bozsji odneszti, i csa proszis, tebi izprosziti. Szveti Bernard, kada je premislyaval, kako dragolyubno je Maria onomu Zarucsnyaku, ki je nyu na veszelye pozval, pomogla, je rekal: „Akoje miloszerdnostt jimala zi uszramotenyem onoga, ki je nyu pozval; ko che zatuliko vechu miloszerdneszt knam jimat, ki nyu zazivamo." Szveti Bernardinus veli: „Akoje to ucsinila, kada ju niszu proszili, csa che ucsinit, kada ju proszili budemo? Ako je to ucsinila, kada je na zemlyi bila, csa che ucsinit szada, kada, na Nebil kralyuje?"

Upominanye: Denasz je zadnyi dan ovoga miszecza, zutra je pervi dojduchega. Szpomeni sze nano, csa szam ti na konczu pervoga miszecza zbog ovi dvi dnevov rekal.

Zsitak Szveczev va Miszeczi Juniusi.

Na dan pervoga Juniusa.

Szveti Pamfilus Masnik, i Mucsenik.

Szveti Pamfilus, koga Knige Mucsenikov, va szvetoszti, i dareslyivoszti szuproti ubogi csudnovitoga jmenuju szeje Beriti va Föniczii od plemeniti, i bogabojechi sztarji rodil, ki szu nyega szkerbno odhranili, i va veri Katholicsanszkoi dobro naucsili Szvoi nauk je zacsel va szvoioi domovini, i potlye va Alekszandrii tako szrichno dokonyal, da szuga va onom csaszu za nai bolye ucsnoga prestimavali. Ali kut szeje terszil va nauki, tako je i va pobozsnoszti raszal; zato je nyega szveti Hyeronimus va nauki, i pobozsnoszti dicsnoga jimenoval. Kadaje Czezareu dosal je zbog szvoje mudroszti, i kriposzti va diki, i bogatsztvi viszoko zlizal, ali zcsim je nebesziu szviczke dike, i bogatsztva szpoznal, je naivechi del szvojega Jimanya med uboge razdilil, ter je va Duhovni sztalis sztupil. Agapius Biskup Czeszarenszki je nyega za Masnika poszvetil, i od onoga csasza je ov Szvetacz med Masniki kut szuncze med zvezdami szvitil. Zi szum marlyivoschum szeje zacsel szveto Piszmo ucsit; ar je szpoznal, da je ova znanost naipotribnia na zatiranye krive vere. Zato je Czezarei nozsinu dobri szveti Knig szkupa szpravil, zki szeje on szam ucsil, i drugim Duhovnim na ruku isal, da szusze i oni zovi knig naucsit mogli Jisztinu szvete vere razlagat, i sze krive nauke krivoverczev na vidilo posztavit. Polag toga je kubogim kut szkerbni Otacz miloszerdan bil, tako da je sze, csa je

jimal, na nyihovu pomoch, i batrenye ubernul. — Medtimtoga je veliko progonsztvo Kerschanov nasztalo. Nijedan zmed ovimi sze ni szmil na placzi nist kupit, jos ni vode vadit, ki ni pervo bolvanom tamjan aldoval. Zato je szagdir na placza, i na szakom nuglyi kip bolvana van posztavan bil. Naivechi del Kerschanov szu sztalni osztali, ter niszu aldovali. Zato szu nozsinu Kerschanov szakojacski mucsili, i umarali. Cslovik bi bil stimal, da che tulika nemilo prolyana Kerv Kerschanov manenu zsaju poganov zagaszit; ali ova nyihova zsaja je sze vecha nasztajala. Szaki dan szu vech Kerschanov mucsili, i umarali. Ni bilo milovanya nit sztaroszti, nit szpole Kerschanov. Zcsim szu Poglavniki poganszki z Kerschani nemilosztivnie zahajali, ztim szu pred Czeszarom Diokleczianom, i Makszimianom dicsnii bili. Ovakov Poglavnik je bil va Palesztini Urbanus. Kada je zacsel Kerschane proganyat, je pred szimi szvetoga Pamfilusa dal ulovit; ar je docsul, da je ov nai vechi Naucsitely Kerschanov va Czeszarei. Szam Czeszar, pokidob da je od nyega csuda dicsnoga csul, je nyega zselyil vidit. Kada szigaje dal predasze dozvat, szeje okol nyega zacsel szlipit zi szakojacskim ubitanyem; potlye muszeje grozil. Ali kada je ov szveti Masnik sze ubitanye, i szu grozsnyu zanemermetal, je zapovidal Czeszar, da ga zklischami nemilo razkidaju. Ovu zapovid szu hahari ztakovim jadom szpunili, da szeje szamomu Czeszaru oduravalo. Vindar je zapovidal, da ga va szmerdlyivu uzu odvlicsu, i da po nikuliki dnevi to merczvaranye ponovu. Firmilan, ki je za Urbanusom Poglavnik nasztal, je szvetoga Masnika dvi leta va uzi zapertoga derzsal, ali vindar je dopusztil, da szuga nyigovi pretelyi kadagod pojiszkat szmili. Ovu priliku je szveti Pamfilus nato hasznoval, da je Kerschane va pravoi veri potverdjeval, i daje nevernim krez lyubezlyivo razlaganye Jisztine vere Katholicsanszke priliku dal szpoznat szvitloszt, i Jisztinu vere Jezusa. Po nikuliki leti szu niki Kerschani va Cziliczin dosli, i onde szvoju szvetu veru prez szega sztraha ocsitno valovali. Kada je novi Poglavnik ovo docsul, je nye dal polovit. Na szrichu szu vanu iztu uzu, va koi je szveti Pamfilus tako dugo terpil, zaperti posztali. Szvetacz szeje prik toga veszelil, i nye na sztalnoszt va muki, ka nanye cseka, upomenul.

Jedan med ovimi zjimenom Porfirius mladenacz oszamnaiszt let, je zsiv szpalyen posztal, drugi krizsevan, a oni drugi drugacse poumarani. Firmilian je i szvetoga Pamfilusa znyigovim Diakonom Valensom dal predasze dozvat, i nyega na kratki pital: jeli ni szvoje tverde glave va csaszu szvojega uzenya na bolye ubernul? Szveti Pamfilus je nyemu, kut pervo odgovoril, daje pripravan pervo tiszuchkrat umrit, neg szvojemu Goszpodinu Jezusu neveran posztat. Ovo je Poglavniku doszt bilo. Velyen je zapovidal, da ovomu szvetomu Valovniku, i nyigovomu Diakonu, i drugim nyihovim Kerschanszkim tovarusom glave odszicsu. Csa szeje va trisztov devetom leti po Krisztusu i zgodalo. Veszelye, ko je Szvetacz pri ovoi szmertnoi szentenczii jimal, sze nemore popiszat. On je Bogu glaszno hvalil zanu miloschu, da gaje vridnoga posztavil zanu veru, ku je zricsum i zperom branil, szvoju kerv prolyati. Firmilian je zapovidal, da Telo ovi szveti Mucsenikov diblyoi sztvari na sztrosenye na meszti osztavu. Ali nijedna sztvar sze va csetiri dnevi, i tuliko nochi ni ni na blizu dala pokazat. Onda szusze Kerschani uszegurali, ova szveta Tela dicsno pokopat. Med mukum szvetoga Pamfilusa, i nyigovi tovarusov je jedan mladenacz zjimenom Julian Czezareu dosal, ki je zbog gorlyivoszki kpravoi veri Jezusa glaszovit bil. Zcsim je docsul, da chedu jedni Kerscheniki za pravu veru umoreni posztat, szeje paschil, da na meszto nyihove muke dojde, da pri nyihovoi dicsnoi muki nazocsi bude. Ali kaszno je dosal. Nyihozo barenye je dokonyano bilo, szveta Tela Mucsenikov szu jur na zemlyi mertva lezsala. Julian je na kolena upal, i ova szveta Tela kuseval, i ubjameval zvelikim veszelyem, i postovanyem na zocsi nogo poganov. Velyen szuga ulovili, i pred Firmiliana odpelyali. Ov je szkoro puczal od jada, kada je vidil, da nai sztrahsnie muke pri Kerschani nist drugoga ne uzrokuju, neg goruchiju zselyu za veru Jezusa umrit. Zato je zapovidal Juliana zsivoga szpalit. Csa szeje jos on dan zgodalo. Julian je oposzred ognya veliko veszelye kazal, i Boga glaszno dicsil do koncza szvojega. Ovako velika je bila onda manenoszt poganov szuproti Kerschanov, ali i ovako velika zselya, i gorlyivoszt Kerschanov Jezusu za lyubav terpit, i umrit.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Pamfilus je krez szvoje lyubezlyive razgovore Kerschane va pravoi veri ujacsal, a neverne na pravu veru ubrachal. Ovakoje szvoi jezik dobro, i dicsno, na haszan szvojega blizsnyega hasznoval. Pri drugi prilika je szvoi jezik na diku Bozsju hasznoval. Kako ti tvoi jezik hasznujes? Nogoputi nemer na molitvu, na prijimanye preszvetoga Oltarszkoga Szakramenta, i krezavo na diku Bozsju i na haszan tvoju, i blizsnyega tvojega. Ali kulikoputi na zbantovanye Bozsje, i na skodu blizsnyega? Kako krivo, i zlo je, da ravno on jezik, zkim szi denasz va molitvi, i jacska Boga dicsil, zutra zopet nato hasznujes, da Goszpodina Boga krez lazsi, krez pszoszt, krez ugovaranye, i druge zloche bantujes? Kako sztrahsno bantujes ti Goszpodina Boga, kada tvoi jezik, koga szi tulikoputi krez prijimanye szvetoga Oltarszkoga Szakramenta poszvetil, zopet tako mrazno uvalyas? Szveti Hyeronimus veli: „Nai vecha zlocha je, da one usznicze, on jezik zkim Boga valujes, molis, i proszis, zmerszkochum griha zopet uvalyos. Ja neznam, kako cslovik tako neukretan bit more, da zonim iztim jezikom, zkim Boga dicsi, drugiput lagat, pszovat, ali blizsnyemu postenye zimat more?“ Szveti Krizoszthomus zopet veli: „Kako moremo oproschenye od Boga dobit, ako on jezik zkim szmo preszveti Oltarszki Szakramenat prijeli, na szluzsbu vrazsju hasznujemo? Kakove kastige sze zbog toga jimamo nadijat?“ Ovo szi dobro zapameti moi dragi pretely! ter sze ztoga naucsi, kako tvoi jezik hasznovat moras, prestimajuch to, da zi snyim kadagoder Boga dicsis, i preszveti Szakramenat prijimlyes. Nekaga hasznovat na zbantovanye Bozsje. Nekaga uvalyat, ter uszkrunit. Szveti Krizoszthomus zopet pise: „Nasa uszta, nas jezik nima malyahne dike, ar Telo Goszpodinovo prijimlye. Ovoszi neka zapametu, i poszluhnu, szi ki grihsne razgovore derzsu. Oni sze moradu presztrahsit, kada premiszlu, kakov jezik, i kakova uszta uszkrunidu, i uvalyaju.“ Naszledujmo nauk szvetoga Augusztina, ki

ovako govori: „Ako szte, kadi ochete bit, ali doma, ali na puti, ali pri goschini, ali va tovarustvi, csuvajtesze od nedosztoini, necsiszti ricsi, nego szagdar vasega blisnyega nagovarajte, da szagdar dobre, posztene, i dopuschane razgovore derzsi, da szamoga szebe krez ugovaranye, krez nedosztoine jacske, ali krez druge grihsne govore zonim iztim jezikom, zkim bi moral Boga dicsit, szmertno ne narani.

II.

Szveti Pamfilus ztim ni bil zmirom, da je pravu veru Jezusa zuszti, i zperom branil, nego on je ovu szvetu veru i zszvojum kervlyum potverdil. Ti nemer nimas prilike tvoju szvetu veru zkervlyum potverditi; ali duzsan sziju zricsum, i zcsinom valovat. Tvoje ricsi, i tvoji csini moradu takovi bit, da zsnyi szaki bude mogal szpoznat, da szi pravi Katholicsanszki Kerschan. Szu tvoji csini doszidob takovi bili? Niszi ti morebit od vere, od zapovidi, i zakonov szveti szvete Matere Czrikve, ali od Dukovni Poglavarov nedosztoino, mrazno govoril, kut krivoveracz? Niszi ti nye zapovidi szamohotno, i ukrivlyajuch prekerseval, kut krivoveracz? Niszi va dobri csini tako len bil, dabi morali stimat, da ono verujes, csa kriverczi ucsu, naimre da szama vera cslovika zvelicsiti more, prez szi dobri csinov? O! to ni szvoju Katholicsanszku veru zricsum, i zcsinom valovat. Ti neszmis szamo znutra va szerczu verovat, csa szveta Katholicsanszka Czrikva ucsi, nego po Katholicsanszku moras govorit, i katholicsanszki zsivit. Szama nuternya vera ni doszt na zvelicsenye. Szveti Jakov Apostol veli: „Moja draga bracha! Csa haszni, ako jedan veli, da veru jima, a csinov nima? Chega vera moch zvelicsit? Vidite, da cslovik krez csine upravicsen posztane, a ne krez szamu veru.“

Na dan drugoga Juniusa.

Szveti Mucseniki Peter, Marczellinus, i Erazmus, i szv. Blandina, ter Pontikus.

Szveti Peter je bil Exorciszta, to je Czrikveni Redovnik, ki vrage ziganya. Nogi csudni csini, ke je va proganyanyu zali duhov ucsinil szu uzrok bili, da szuga Pogani pri Poglavniki Szerenusi uvadili. Ov je zapovidal da ga bicsuju, i bicsavaliszuga, tako, daje na szem teli jedna rana bila. Onda szuga va skuru uzu odpelyali, i zteskimi lanczi povezali da krez polahko mucsenye umre. Klyucsar tamnicze je jedinu kcher jimal zjimenom Paulina, ka je od zaloga duhaobszedjena, i kruto traplyena bila, zbog csesza szeje nye Otacz Artemius kruto turobil. Petrus je vidil ovu nyigovo turobnoszt, i nyega za uzrok pital. Kada muje Artimius ta uzrok povidal, je Peter rekal: „Ako te nist drugo ne trapi, neg to ko tije lahko pomoch.“ Kako to? je pital Artemius, kadije ta cslovik, ki bi mojoi kcheri pomoch mogal? „Ja to morem ucsinit, je rekal Peter, krez szemoguchnoszt onoga Boga, koga ja molim.“ Ako je tomu tamo, ko niszi szpametan, da sze krez oblaszt Bozsju od tvoji lanczov ne oszlobodis, i zuze ne proidés. Peter je nyemu odgovoril: „Ja moje lancze, i moju uzu prevech lyubim, neg dabi Boga proszil od nyi oszlobodjen biti. Ako mi ti ubechas, da ches va Krisztusa Szina zsivoga Boga verovat, ko ti morem rech, da cheme od lanczov, i od moje uze vreda oszlobodit.“ Dobro je, je rekal Artemius, vech ukrivlyajuch, neg za szprave, ako sze ovu noch oszlobodis, i mene pojisches, ko chu verovat. Ztim je prosal, ali Petra je dal krez dvoiverszne paszke csuvat, i jos csversche povezat. Peter muje vindar ubechal, da chega pojiszkat. I tako szeje sztalo. Artemius je doma szvojoi zseni Kandidi sze povidal, csa szeje sztalo, i kada szeje dicsenyu, kut je rekal, gizdavomu dicsenyu Petra ziszmihaval nut, onda je Szvetacz va hizsu nyigovu sztupil va beloi pratezsi, i Krizs va jednoi ruki jimal. Zbog ovoga velikoga csuda szusze presztrahsili Artemius, i Kandida, i od sztraha niszu mogli govorit. Kada szu kszebi

dosli, onda szu Szveczu pred noge upali, i placsuch glaszno govorili: „Za isztinu, ni drugoga pravoga Boga, neg Bog Kerschanov je.“ Paulina nyihova kcher je navi glasz va hizsu dosla, i ona pred Szvecza pokleknula, i nut novo csudo! zali duh ni mogal pred szvetim Petrom obsztat, neg je velyen zsnye odasal, kricsuch: „Jakoszt Krisztusa, ka je va tebi, mene szili zmoje domovine projti.“ Ova dvoja csuda niszu mogla zatajana osztat. Szi szluzsbeniki hizse, szi rojaki, i szuszedi szusze szkupa sztekli, i kada szu csuli, sze csa szeje zgodalo, szu szi csiszto za szv. Kerszt proszili. Szveti Peter pun veszelya zbog ovuliki dobiti duhs, je szvetoga Masnika Marczellina dozval, ki je novopovernute va veri ucsil, i pokersztil. Artemius je ali va uzu isal, ter je sze Kerschane, i one, ki szu sze kpravoi veri ubernut otili, oszlobodil. Na szrichu je onda Szerenus Poglavnik betezsan lezsal; i krezato je szveti Marczellin, zi szvetim Petrom, doszt csasza jimal, nye va veri dobro naucsit, i nye ukersztit, i na prihoduchu muku nye pripravit. Kada je Szerenus Poglavnik uzdravil, je po Artemiusa poszlal, i nyemu zapovidal, da mu sze uznike predanyega dopelya. Artemius je dosal, i nyemu sze povidal, csa szeje zgodalo; i nyemu szlobodno obsztal, da je on, zszum szvojum hizsum veru Jezusa prijel zbog oni veliki csudov, ka je zlaschimi ocsima vidil. Szerenus je od jada szkoro zvan szebe bil, i velyen zapovidal, da Artemiusa zolovnimi baticzami tucsu, tako, dabi bil moral duhsu szpusztit, da ga Goszpodin Bog nebi krez novo csudo va zsitku bil zobdersal. Onda je Marczellina, i Petra pred szudcztvo pozval, i nyim sze zvelikum mukum zagrozil, ako ne alduju bolvanom. Ali videch nyihovu sztalnoszt je zapovidal Petra va skuru tamniczu zaprit, i na mucsnu sztoliczu raszkrecsit donlyeg, doklye nova zapovid ne dojde. Marczellina je dal nemilo bicsevat, i onda gologa na sztakleno csriplye povalit, i zlanczi tako csverszto povezat, da sze ni ganut mogal. Upolnochi je Goszpodin Bog Angyela poszlal, ki je Marczellinu lancze odvezal, i nyega zvracsil i nyega vanu drugu uzu, va koj je Peter bil, odpelyal. I ovoga zmucsne sztolicze oszlobodil, i obadva vanu hizsu odpelyal, kadi szu novi Kerschani molechi szkupa szpravni bili. Kada szu drugi dan Szerenusu nazvisztili, csa szeje

po nochi sztalo, szeje neizgovorno jako raszerdil, ter je szvoi jad na Artemiusi szpunil, koga je znyigovum zsenum szkupa zsive dal zakopat. Na puti kmesztu odszudjenomu szu dva Szveczi krez voschane szkrosz sze odrivali kovim novopovernutim Mucsenikom, i nye na sztalnoszt va muki upomenyivali, ku szu oni sztanovito i zvelikim veszelyem, i sztalnoschum dokonyali. Marczellina, i P:tra szu pri ovoi priliki zopet ulovili, i po velikoi muki, ku szu na novo morali preterpit, szu nyim va leti Krisztusa tri sztov csetertom, glave odszikli. Nyihove szvete Osztanke je pobozsni Ludvig Czeszar va nimsko dal doprimit, kadi sze dan denasnyi va glaszovitom Klostri Seligenstadt va velikoi diki derzsu.

Szveti Erazmus je bil Biskup va Patriarkati Antiochenszkom na konczu trete sztovicze. Na zapovid Diokleczíana je ulovlyen posztal, i zbog nesztrahslyivoga valovanya vere Krisztusa zpocsetka zolovnimi baticzami tucsen, onda zrazczvritim olovom, szumporom, i voszkom, i zkipuchim ulyem polyan posztal. Ali Goszpodin Bog je ovoga szegurnoga Valovnika va nai vechoi muki neuszkrunyenoga obderzsal; csaje noge ki szu ovu muku vidili, nato ganulo, da szu pravoga Boga ocsitno szpoznali. Diokleczian nato razjadan je nyega zopet dal va uzu zaprit, da ga drugi dan znovimi mukami trapu. Ali Goszpodin Bog je vnochi Angyela poszlal, ki je nyega zi tamnicze oszlobodil, i va Apuliu odpelyal. Ovde je zopet zbog nogi csudni csinov, ke je na potverdjevanye prave vere csinil glaszovit nasztal. Tyran Makszimian je nyega zbog toga dal kszebi dozvat, i pokidob je va veri sztalan osztal, je nyega dal nemilo mucsit. Med drugimi mukami je bila ova, da szuga va zkipuschim ulyem, i czvruchum szmolum napunyen kotal hitili, zkoga je ali neuszkrunyen van dosal. Onda szunıu zselczni ognyeni uplechak ublikli, ali i ovomu ni naskodilo. Va nochi potom je nyega Angyel zi tamnicze oszlobodil, i na jednoi plavi Firmio varos va Kampanii odpelyal, kadi je jos jedan csasz szveto Evangyelye pro-

dikoval, onda je nyega Goszpodin Bog kszebi pozval. Jedni tako pisu, da muje ta Tyran sze pluche dal ztela szkinuti, i daje pri toi muki szvoi zsitak dokonyal.

* * *

Kovim trim odicsenim Mucsenikom Petru, Marczellinu, ter Erazmusu chemo jos druge dva pridruzsit, ki szu nemer va leti mlaji bili, ali va jakoszti, i szterplyenoszti szu ovim szpodobni, i jednaki bili. Ovi dva szlisu va broi oni Kerschanszki vitezov, ki szu va leti sztov szedamdeszet szedmom zbog vere Jezusa szakojacski mucseni, i umoreni posztali. Nyihova jimena szu Blandina, pak Pontikus. Blandina je bila szluzsbena oszamnaiszt let sztara, polag tela jako mlahava. Nyu szu znye Goszpodariczom szkupa ulovili. Szi Mucseniki, ki szu onda na muku odredjeni bili, szusze bojali, da che Blandina zbog nye telovne mlahavoszti, od vere va velikoi muki odpaszt. Ali Goszpodin Bog je nyoi takovu jakoszt dal, da szusze szami pogani csudili. Naiper szu nyu jedan czel dan mucsili. Ali ona nist drugoga ni govorila, neg: „Ja szam Kerschanka, pri nasz Kerschani sze nist zloga ne csini.“ Onda szuju na Kris privezali, i diblyu sztvar nadanyu pusztili; ali nijedna zmed ovum sztvarum nye ni uredila. Onda szuju od Krizsa odvezali, i va uzu odpelyali. Drugi dan szuju zopet na meszto mucsenya z Pontikusom pelyali, Pontikus je bil mladenacz petnaiszt let sztar, sze dva szu sztrahsno mucsili. Blandina je szvojega tovarusa tako dugo batrila, doklye je on med mukum szvoju duhsu szpusztil. Onda szu pogani vasz szvoi jad na Blandinu razlyali. Nemilo szu nyu bicsevali, pred diblyu sztvar na novo hitili, na jedan zselezni sztolacz szuju poszadili, i pod sztolczem ogany zsarili. Onda szuju va mrizse zamotali, ter szu diblyega vola na nyu podhuszkali, ki je nyu jedan csasz szimo tamo hital, i zszvojimi rogi na visak podvizal. Ali pokidob daje Kerschanszka vitezkinya pri szoi ovoi muki krez pomoch Bozsju neuszkrunyena osztala, je Tyran zapovidal, da nyoi glavu odszicsu. Csa szeje i sztalo. I ovakoje ova Kerschanszka szluzsbena zi szvetim Pontikusem szkupa szvoju dicsnu muku dicsno dokonyala.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Mucseniki, ki nyihov zsitak szmo denasz premislyavali, szu tulike muke preterpili, da sze nad nyimi csudit moramo, i nogomu chesze ova muka takova vidit, da che szkoro dvojit va nye isztini. Ali nazocsni szvidoki, ki szuov zsitak popiszali, to szvidocsansztvo daju, da je sze ovo isztina, i da szpametan cslovik va tom dvojit nemore. Ako ti vindar toga verovat nebi rad, povimi uzrok, zacs ne? Bujen zato, csa ti toga popaszt nemores, kako mlahavi lyudi ovulike, i takove muke zveszelyem terpit moru? Ali csa toga neznas, da je Goszpodin Bog va szvoji szveti csudnovit? Ne verujes, da je Bog szemoguch? Ako to verujes, ko veruj i to, da Goszpodin Bog i mlahava sztvorenya tako ujacsat more, da vech terpit moru, neg nyihova naturalszka kriposzt prinasat more. Veruj, da on szvojim vernim muke, i bol ulaschat, ali zizma zeti more. Veruj da trubcze diblye sztvari zaprit more, da ognyu nyigovu kriposzt zet, i one, ki szu nyega szercseno valovali, neuszkrunyene obdersat more. Sze ovoje Goszpodin Bog jur va sztarom Zakoni ucsinil, kut zi szvetoga Piszma znat moremo. Csabi Ruka Bozsja va novom Zakoni szkratjena bila! Goszpodin Bog je va szvoji Szveti ova csuda csinil, da neverni Jisztinu szvete Kerschanszke vere szpoznaju, i da verni va nye valovanyi sztalniji posztanu. Ti sze ali ztoga ucsi, csa i ti, akoprem szi mlahav cslovik zmiloschum Bozsjum ucsinit mores. Neg proszi Goszpodina Boga szenek zatu miloschu, ter i ti zi zsnyum marlyivo delaj. Ches neg vidit, da va Onom, ki te kripi, sze premoch oches.

II.

Goszpodin Bog je szvojim Mucsenikom vechputi szvojega Angyela poszlal, ki je nye batril, ali zruk szvoji Mucsitelyov oszlobodil. Pri drugoi priliki toga ni ucsinil, neg je nyim dal terpit, i va muki umrit. Ovako je znogimi drugimi va

sztarom, i va novom Zakoni csinil, kut vidimo zi zsitka szveti Apostolov Petra, ter Paula, ke je va jednom csaszu oszlobodil zi nyihove uze, a va drugom ne. Noge je od progonsztva, i szuprotivsine csiszto oszlobodil, kut Daniela, i nyigove tri tovaruse; nogim je dal va sziromahstvi, i betegu umrit, nogim je nekrivo dal terpit, i va muka umrit. Ubogi, i betezsni Lazar je pokazanye pervoga, Szveti Jivan Kersztitely, szveti Proroki, i szveti Apostoli szu pokazanye drugoga. I szada Goszpodin Bog tako csini. Kadagoder krizs, nevolyu, beteg, i progonsztvo od nasz odname, akoga zato proszimo; kadagoder ne. Pri nogom csloviku kazse szvoju szemoguchnoszt, ter ga oszlobodi, drugomu da na Krizsu viszit, i umrit. Sze ovo ali na nase szpaszenye csini. Zato, ako Boga zazivas, i On tebe uszlisi, hvali mu. Ako te ne uszlisi, ako ti tvoga krizsa ne odname, akoti va sziromahstvi, betegi, i progonsztvu da terpit, i umrit; ko sze szpuszti va nyigovu szvetu volyu. Premiszli, da je zi szvojimi Szveczi tako csinil, i da krezato tvoje szpaszenye jische. „Ako miloschu najdem pred ocsima mojega Goszpodina, cheme zopet naizad dopelyat. Ali ako on rekal bude: nimam obradovanya va tebi, onda szam pripravan, neka csini, kut muje povolyno.“ Ovako je nigda David Kraly govoril, kada je z Jeruzalema pred szvojim szinom Abszalonom moral pobignuti. On szeje volyi Bozsjoi zverseno podlozsil, i k szemu je bil pripravan, csa Goszpodin Bog zsnyim csinil bude. Ovako i ti csiniil.

Na dan tretoga Juniusa.

Szveta Klotildisz Kralyicza Franczoszka.

Szveta Kralyicza Klotildisz, koi Franczoszki orszag zvechega zahvalit mora, da je Katholicsanszki oszag, je kcher Chilperika Kralya Burgundszkoga. Kada je nye Ocza nyigov laschi brat Gondebald va boji ulovil, i umoril, i nye Mater va vodi utopil, je va palaschi ovoga umornika odhranyenya posztala. Goszpodin Bog je odredil, da je jako pobozsnu, i bogabojechu odhranitelyiczu dosztala, ka je nyu na kerschanszku kriposzt pelyala. Tako lipa je bila,

da va onom csaszi nijedna nyoi ni szpodobna bila. Polag toga je tako dragolyubne lasztovitoszti jimala, da szu nyu szi viszoko postovali. Ona je tako razumna bila, da je nyoi Gondebald uredbu nyigovoga Palascha, i kada je zdomu odputoval, i uredbu szega Orszaga prikdal. Nye pobozsnoszt bise velika, ar akoprem je med szakojacskum radoschum dvora Kralyevszkoga odhranyena posztala, vindar je szagdar veche veszelye va kriposzti, i molitvi jimala, neg va szoi diki, bogatsztvu, i obradovanyu szviczkom. Molitvu szvoju je szagdar pobozsno, prez bludenya pameti odversavala, ar je znala, da sze va molitvi z Bogom pomina. Nijedan dan ni szvete Mase zamudila. Va szem szvojem csinyenyu je kazala pravu Angyelszku krotkochu, i pravo nekrivicsno je zsivila. Ubogim je zlaschimi rukami almustvo dilila, i nye na szterplyenoszt upomenyivala. Kada je Klodoveus Kraly Franczoszki od szega ovoga glasz docsul, szi je naiperzel nyu va histvo zeti. Zatoje szvojega naiplemenitijega Dvorana kut Poszalnika Burgund poszlal, da ov poszal va Jime nyigovo upravi. Aurelian je bil ov Poszalnik, kada je Burgund dosal, je otil zovum Diviczum sze pominat, i nyoi volyu szvojega Goszpodina nazvisztit; ali kada je docsul, da Divicza nijednoga muskoga va szvoju hizsu ne puszti, ko szeje preublikal kut ubog, ter szeje med uboge posztavil, ki szu pred vrati Kapele, va koj je Klotildisz szvetu Masu poszluhsala, i na almustvo csekali. Kada je Divicza po szvojem zakoni szakomu almustvo udililа, onda je i Aurelian predanyu sztupil, i nyoi povidal, do je, i va kom poszli je dosal. Klotildis szeje zpocsetka navi poszal zmutila; ar Klodoveus je jos pogan bil; ali kada szije dugovanye premiszlila, ko je ovomu Poszalniku rekla: Volya tvojega Kralya je nemer velika dika zame; ali pokidob da je Kraly pogan, a ja szam Kerschanka, ko nemorem privolyiti. Ako tvoi Kraly veru Kerschanszku nasze zame, onda szuprot tomu nist n'mam.“ Onda je Poszalnik rekal: „Moj Kraly sze toga neche kratit ucsinit.“ Po ovi ricsa je nyu pozdravil, i va Franczoszko naizad odputoval. Klotildisz szeje va molitvi k Bogu ubernula, i od nyega va ovom velikom poszli pomoch proszila. Klodoveus veszel zodgovorom Klotildisz, je zopet Aureliana Burgund poszlal k Kralyu, i nyega za privolyenyenye dal proszit.

Ov nemer ni til velyen privolyit; ar szeje bojal, da ako Klotildisz na Thronus Kralyevszki dojde, da che sze nad nyim zbog szmerti nye Sztarji fantit; ali vindar je nazadnye moral privolyit. Klotildisz je va Franczoszko isla, i Klodoveus je zvelikim veszelyem predanyu isal, i ubechal, da che Kerschanszku veru prijet. Kumaj je nova Kralyicza va Dvori Kralyevszkom bila, je szvoi zsitak tako uredila, da je od szi oblyublyena bila. Szercze Kralya je krez szvoju kriposzt, i dragolyubnoszt csiszto zadobila, vindar ga ni mogla velyen nato prignut, da szvoje ubechanye, veru Kerschanszku nasze zet, szpuni. Zato je szvoje zaviche pri Bogi jiszkala, krez molitvu, krez ostre poszte, krez almustva davanye, i druge dobrecsine, ke je Bogu aldovala, je zadobila ono zacs je proszila. Ar kada je Klodoveus va boj moral pojti, je nyega Klotildisz upomenula, da Boga Kerschanov pred ocsima jima, i da ga va szakom pogibelyi zcsversztim ufanyem zaziva. Ona je doma ravnotako nepresztano za nyega Boga molila. Va boji je vidil Klodoveus, da je nyigov nepretely zacsuda jacsi, i da nyigov sereg popuscha. On je kszvojim Bogom za pomoch molil, ali zaman. Kada je vidil, damu jako teszno ide, onda szeje szpomenul na upominanye Kralyicze, i zvelikim ufanyem je k Bogu Kerschanov za pomoch kricsal, i ubechal, da neche duglye stentat veru Kerschanszku nasze zet, ako szvojega nepretelya ublada. Zcsim je ov zagovor nacsinil, velyen szeje sze ubernulo. Nyigov sereg je va uredbu dosal, jacsega nepretelya na novo szegurno popal, i tako vitezki vojeval, da gaje navredi ubladal. Po ovom szrichnom ubladanyu szeje Kraly Kerschanszku veru ucsil, i krez Biskupa Reimszkoga ukerschen posztal. Veszelye Kralyicze je neizgovorno bilo. Ali ni zmirom bila, da je szamo Kraly na veru Kerschanszku sztal, nego ona je otila zisnyega Szvecza nacsinit; zatoga je zricsum, i zpeldum na sze Kerschanszke kriposzti pelyala. Na nye tolnacs je Kraly noge Czrikve, i Klostre dal gradit, da sze prava vera po szem orszagu raszsiri, i poveksa. Dugo bi bilo, dabi sze otil povidat, csaje ova Kralyicza za szpaszenye duhs sze csiszto ucsinila. Po szmerti Klodoveusa je jos trideszet devet let zsivila. Ova leta je va dovicstvi tako szveto rasztrosila, kut pervo va szvojem divojacstvi, i histvi. Ona je osztavila Dvor

Kralyevszki, i szu Kralyevszku lipotu, po sziromahsku szeje upravila, ter je isla Tours k Grobu szvetoga Martina, ovden szije na blizu sztan odibrala, i zi szvojimi szluzsbenimi kut va Klostri zsivila Molit, duhovne Knige stat, premislyavat, Czrikvu pojiszkovat, ubogim pomagat, i zpobozsnimi lyudi sze dogovarat, ovo je nye jedino veszelye bilo. Szvoje telo je zostrim posztom trapila, ar nist drugoga ni jila neg kruh, nisto zelischa, ter vodu. Noge szuprotivsine je va szvojem dovicstvi morala preterpit. Vindar nigdar ni bila turobna, nigdar neszterplyena. Pozvali szuju nemer va Kralyevszki dvor, ali ona je szamotu vech lyubila, neg szu nebesziu Kralyevszkoga Dvora. Trideszet dan pred szvojum szmertjum je knyoi Angyel dosal, ki je nyoi szmert nedaleku nazvisztil. Nisze ona navo nazvischavanye presztrahsila, neg je dala szvoje dva Szine kszebi dozvat, nye na lyubav, i jedinschinu upomenula, szvete Szakramente pobozsno prijela, Kriposzti Bozsje pobozsno zmolila, i onda va szedamdeszetom leti sztaroszti nye zkriposchami na kincsenu duhsu va Kralyesztvo Nebeszko poszlala, da onde zi zacsuda lipsum korunum, neg je bila szviczka, korunyena posztane. Nye zadnye ricsi szu bile: „Ktebi o Goszpodine! szam moju duhsu podvignula. O moi Bog! ufam sze va te da nechu uszramochena bit. Hizsa va koi je preminula je z nebeszkum szvitloschum napunyena bila. Nye mertvo Telo je lipu duhu od szebe davalo. Parisz szuje odprimili, i vanu Czrikvu pokopali, ku je Klodoveus Kraly na szvitovanye szvete Klotildisz dal zgradit, i onden pocsiva.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Zi szvetoga zsitka szvete Klotildisz Kralyicze szi szaki cslovik od szakoga sztalisa more nauk zeti. Prosztoga sztalisa persone sze moru naucsit, kako va szvojem sztalisu krotko moru zsivit, kako ponizno moradu molit, od tovarustva zdrugim szpolom sze csuvat, i kako sze krez molitvu moradu k hizsnomu sztalisu pripravlyat. Hizsniki sze moru ucsit, kako jedan drugoga krez dragolyubno nagovaranye, krez szvoju peldu, i molitvu od zla odvrachat, a k dobromu

pelyat moradu. Krezavo neka lyubav jedan k drugomu kazsu. Ki szu va dovicstvi sze moradu ucsit, kako sze moradu od szvita, i telovnoga odkinut, dobra dela csinit, ter sze kszvojoi szmerti dobro pripravlyat. Szi ki szu va visjem sztalisu, sze moradu naucsit, kako szvoi csasz zdelom, i zdobrimi csini moradu sztrosit, diku Bozsju, i szpaszenye blizsnyega poveksavat, kako moradu nebesziu ovoga szvita, szu nyigovu diku i jimanye kut prah, ter dim prestimavat; ter sze za Nebeszkim veszelyem terszit moradu. „Ne lyubite szvita, i onoga csaje na szvitu.“ Jischite ono csaje odzgor, kadi Krisztus na deszni Bozsjoi szidi Szkerbitesze zano csaje odzgor na Nebi, a ne zano csaje na zemlyi.“ Ovako nasz upomenyuju Paval, i Jivan.

II.

Szveta Klotildisz je naiveche veszelye jimala va molitvi, ku je szagdar pobozsno, ne bludech odversavala, ar szeje szpomenula, da sze z Bogom pomina. Ki szi to premiszli, da sze va molitvi z Bogom pomina, ta mora nai vechu zselyu jimat za molitvum, nai veche veszelye mora va nyoi jiszkat, i nyu pobozsno, prez bludenya pameti odversavat. Zato naszleduj nauk szvetoga Krizoszthomusa, i szvetoga Bernarda, med kimi pervi ovako pise: „Ako molil budes, ko szi miszli, da vani blazseni Pallasch nuter ides, va kom Kraly sze dike zneizbroinimi nebeszkimi sztanovniki thronuje, ki szi csiszto nate gledaju. Miszli da zovim Kralyom szi Kralyov poszal tvojega zvelicsenya odversit moras.“ Drugi, toje szveti Bernard veli: „Ako va Czrikvu ides, ko reczi: ostanite odzad, ter pri vrati csekajte sza szviczka mislenya, i pozselenya. Ti ali duhsa moja poj va veszelye Goszpodina tvojega!“ Ov nauk poszluhni, ter zdibine duhse tvoje reczi: Hodte chemosze pokleknut, i molit, hodte chemosze plakat pred Goszpodinom, ki nasz je sztvoril; ar je nas Goszpodin, i nas Bog.“ Pri molitvi budi pobozsan pun postovanya, i paszke, ktomu nist ni bolyega, neg da sze szpomenes zkim sze pominas, i pred koga szi dosal. Szveti Anzelmus veli: „Va molitvi sze cslovik z Bogom pomina; zato neka pobozsna duhsa

prestima, kako dosztoino, ponizno, i paszku jimajuch sze mora znai vechim Goszpodinom pominat, kako sztrahslyivo znaivisjim Szudczem, i kako dragolyubno znaj bolyim pretelyom.“ Zato neka paszku jima, da zpametum ne bludi. Szveti Krizoszthomus veli: „Moremo zato odgovorat, ako szmo va molitvi leni, i nepobozsni, i kada szmo pred Bogom, da ga manye postujemo neg szluga szvojega Goszpodara, neg voschan szvojega Poglavnika, neg pretely szvojega pretelya?“

Na dan csetertoga Juniusa.

Szveti Morandus Szpovidnik.

Szveti Morandus szeje nedaleko od varosa Vormsz od plemeniti Sztarji narodil. Va tom varosi szeje skole zucsil, i szveti Masnicski Red prijel. On nigdar od puta pravicze, kriposzti, i pobozsnoszti ni odsztupil, va koga je od szvojega ditinsztva krez dobro odhranyenye szvoji pobozsni Sztarji pelyan bil. Va nogi pogibelyi, va ki bi szvoju nekrivicsnoszt lahko pogubit bil mogal, je neuszkrunyen osztal; ar je szagdar one nauke obderzsal, i szpunil, ke muje nyigov Szpovidnik prepiszal. Kut Masnik je konomu zbog szvetoszti glaszovitomu Optu Hugo va Kloster Kluniak isal, i od nyega nauk proszil, csa muje csinit, da Goszpodinu Bogu zverseno bude szluzsit mogal. Razgovori zi ovim szvetim Optom szu nyega nato prignuli, da szije naiperzel, sze szviczko osztaviti, i va Kloster ovoga szvetoga Opta sztupit. Velyen va pocsetku nyigovoga Klosterszkoga zsitka, szusze csudili nad nyigovum poszluhsnoschum, zkum je Regule szvetoga Reda zverseno szpunyeval. Nijedna kriposzt ni bila, ku szveti Morandus nebi bil lyubil, i zversaval. Szveti Opt Hugo je va nyem oszebuinu gorlyivu zselyu vidil, diku Bozsju, i zvelicsenye duhs poveksavati; zato je nyega poszlal va Kloster Avern, da va nyem krez Prodike, i szvete razgovore Duhovne va uredbu szpravi. Morandus je ovo szrichno szpunil; ar je

pred nyimi, kut lipa pelda, i zerczalo zversenoszti szvitil. Ktomu je i to csuda prinasalo, da je nyemu Goszpodin Bog dal dar csudnovita dugovanya csinit. — Grof Fridrik va Pfürti je szvetoga Opta Hugo proszil, dabimu nikuliko Duhovni poszlal, ki bi va nyigovom derzsanyu lyucztvo va veri Kerschanszkoi ucsili; zato je jedan Kloster, i Czrikvu zgradil, i Klostru lapat prikazal, da Duhovni zsivit budu mogli. Szveti Opt je nikuliko pobozsni i gorlyivi Duhovni tamo poszlal, med kimi je i szveti Morandus bil, Ovden je i szveti Morandus kazal, da je pravi Apostol, nijedno trudno musze ni grusztilo, nijedan pogibely nyega ni sztrahsil. Po szoi krajini je gologlav paliczu va ruka putoval. Szkoro szaki dan je va Czrikva prodikoval, va hizsa, i po placza je nauke derzsal. Grihsnike je na pokoru, i na poboisanye upomenyival; a pravicsne je na sztalnoszt zbujal. Zsalosztne je batril, ubogim, i betezsnim je na pomoch bil, on je zjednum ricsum, kut szveti Paval, szim sze nasztal, da sze csiszto Jezusu zadobi. Krez noga csudnovita csinyenya, ka je Goszpodin Bog na nogi betezsni krezanyega ucsinil, je szveti Muzs pred szim lyucztvom tako prestiman bil, da szu nyigove nauke rado poszluhsali, i polag nyi zsivili. Kuliko duhs je szveti Morandus krez nyigove trude k Bogu ubernul, to je neg na Nebi znano. Neg tuliko je gvisno, da szuga od onoga csasza Apostola va Szundgaui jimenovali. Satan, ni mogal terpit, da ov Apostol nyemu tuliko duhs ztrubcza van szkida, i za Nebo dobiva, zato je nyemu szakojacski prepricseval. Jednucs szeje nyemu va sztrahsnom kipi izkazal, ter szeje csinil, kut dabiga otil pozserknut Ali Morandus sze ni dal zisztrahsit, neg je nyega velyen zi zlamenyem szvetoga Krizsa szpudil. Zi ovim iztim szvetim zlamenyem je velik ogany zagaszil, koga je satan va Klostri uzrokoval. Krez polaganye szvoji ruk je noge od vraga obszedjene od zali duhov oszlobodil. Grof Fridrik, ki je, kut szmo csuli, Duhovnim ne neg Kloster zgradil, neg i noge zemlye prikazal, je jednoga podana Klosterszkoga zvelikum daczium ublozsil, i kada je ni mogal platit, je nyega va uzu dal zaprit. Morandus je Grofu zlipimi ricsami ovu veliku kriviczu pred ocsi posztavil, ali Grof ga ni ni poszluhnul. Goszpodin Bog ni ovoga prez kastige osztavil. Grof je najednus

takove zsucsi dosztal, da szumu sze uszta, zkimi je Szvecza nedosztoino zbantoval, naizad ubernula, tako da ga nigdor prez sztraha ni mogal pogledat. Onda szusze Grofu ocsi odperli; velyen je dal Szvecza kszebi dozvat, nyega za oproschenye, i za pomoch proszil. Szvetacz je nyemu rekal: „Kako morete od mene pomoch proszit, pokidob da mojega upominanya niszte tili poszluhsati? Kastiga che jos vecha nasztat, ako nekrivoga zi uze ne oszlobodite." Grof je velyen zapovidal, da ga van pusztu. Onda je Szvetacz szvoju ruku polozsil na nyega, i uszta prevernuta szu zopet na szvoje meszto dosla, i zsucsi szuga osztavile. Ovako csudnovita zvracsenya jos i noga druga stemo va zsitku szvetoga Morandusa.

Goszpodin Bog je szvojega vernoga szlugu po nogom trudi va vinogradi szvojem va vekovecsnu plachu pozvat otil zato je nyemu tezsak beteg poszlal, koga je Morandus za poszalnika szmerti szvoje szpoznal. Zato szeje knyoi marlyivo pripravlyal, akoprem je vasz nyigov zsitak szvet bil, vindar da nist makule na nyigovoi duhsi ne osztane, je zadnye szvete Szakramente pobozsno prijel. Tezsinu szvojega betega ni szamo szterplyeno, nego veszelo terpil, i zselyil szije jos vech terpit Onomu za lyubav, komu na diku je tuliko csinil. Szmert je nyigovoi muki, i nyigovomu trudenyu konacz nacsinila, ali i pocsetak plache Nebeszke. Knyigovomu Grobu szeje nozsina lyucztva zi szi krajinov szkupa szpravila zbog nogi csudni csinov, ke je Goszpodin Bog na zazivanye szvetoga Morandusa csinil. Polag Klostra, i Czrikve szu hizse zgradili za putnike, ki szu tamo na szodische dohajali, tako da je po csaszi szelo, i potlye varosich Altkirch jimenovan na onom meszti nasztal.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Morandus je beteg, koga muje Goszpodin Bog poszlal za poszalnika szmerti szvoje prestimaval, zato szeje marlyivo knyoi pripravlyal, akoprem je vasz nyigov zsi-

tak pripravlyanye k szrichnoi szmerti bil. Ki veruje, da sza vekovecsnoszt od szrichne, ali neszrichne szmerti viszi, ta vasz szvoi zsitak neka tako uredi, da szenek k szmerti pripravan bude. Ako toga ni ucsinil va zdravlyi, ta sze neka szkerbi, da sze u csaszu betega, koga muje Goszpodin Bog poszlal, ktomu dobro pripravi. Szveti Anton veli: „Beteg je nogoputi poszalnik szmerti.“ Beteg csloviku ono govori, csa je nigda Izaias Prorok Kralyu Ezekielu govoril: „Uredi tvoi sztan; ar ches umrit.“ Jisztina je, da szagdar betega szmert ne naszleduje. Vechputi sze zbetega zizdravimo, kut je i ov Kraly uzdravil. Ali ki sze za szvoje szpaszenye szkerbi, toga vindar neche zamudit. On che sze velyen k Bogu ubernut, ter sze k szmerti pripravlyat. Ako uzdravi, mu neche zato, pripravlyanye zsal bit. Ako umre, onda sze more blazsene vekovecsnoszti nadijat. Csa ches ti csinit? Va Kniga mudroszti sztoji: „Szinak! va betegi neka szamoga szebe odurit, nego proszi Goszpodina, i on chete uzdraviti. Odverni sze od griha, uredi tvoje csine, ter zcsiszti tvoje szercze od szega zla.“

II.

Szmert je muki, i trudu szvetoga Morandusa konacz nacsinila, ali i pocsetak plache, ka nigdar koncza neche jimat. Szmert pri szakom csloviku konacz nacsini nyigovoga truda, dela, i nyigove muke. Ali ni pri szakom pocsetak plache, ka nigdar koncza nima, neg pri nogi je pocsetak vekovecsne muke. Pri szakom je szmert konacz csasza, koga Goszpodin Bog da, da sze va nyem za vekovecsno zvelicsenye szkerbimo. Pri szakom je pocsetak vekovecsnoszti, va koi vech ni csasza za zvelicsenye sze szkerbit. Szveto Piszmo veli: Cslovik che pojti va sztan szvoje vekovecsnoszti.“ Zcsim cslovik zacsne zsivit, jur zacsinye put va vekovecsnoszt. Doklye zsivi, je na puti. Szaki hipacz sze kszmerti, i kvekovecsnoszti priblizsava. Szmert ovomu putovanyu konacz nacsini, ter cslovika va vekovecsnoszt odpelya. Onde mora osztat, i na veke prebivat.“ Cslovik che nuter pojt va sztan szvoje

vekovecsnoszti.“ Va vekovecsnoszti je sztan, i prebivalische cslovika. Na zemlyi szmo neg za jedan csasz sztanovniki, neg vreda nam sztan odpovu. O! kako szlip, i priproszt szi ti, ako sze neg zato szkerbis, csa te veszeloga nacsinya va ovom naimetom sztani, da ti na szvitu dobro ide; i ako sze malo, ali nist ne szkerbis za vekovecsnoszt! Szpomenisze vechkrat na tvoju vekovecsnoszt, na konacz tvojega putovanya, ko sze neches tuliko vavi naimeti sztan, vavi szvit, i va sze, csa je na nyem, tako zalyubit, neg ches tako zsivit, da tvoja szmert, kut pri szvetom Morandusi konacz tvojega truda, i muke, i pocsetak tvoje plache vekovecsne bude. „Nigdar sze szluga Bozsji va barenyu neche dat ubladat, nigdar mu neche delo, i muka merzit, ako na vekovecsnoszt miszlil bude“ veli Thomas Kempis.

Na dan petoga Juniusa.

Szveti Bonifaczius Nad Biskup, i Mucsenik.

Szveti Bonifaczius on veliki Apostol nimskoga szeje va Englenderszkom narodil. Nyigovo Kersztno Jime je bilo Vinfried. Jime Bonifaczius je od Rimszkoga Pape prijel, zbog nogi dobri csinov ke je va czeli Orszagi csinil. Bonifaczius va horvaczkom jeziki tuliko zlamenuje, kut dobrocsinitely. Kumaj je pet let sztar bil, je od szvoji Sztarji proszil, da ga va Kloster dadu, da ga Duhovni va Kerschanszkoi veri, i va drugi znanoszti naucsu. Nyigov Otacz ni til privolyit; ali kada je ubetezsal, i szpoznal, da je ov beteg kastiga Bozsja, je na prosnyu szina privolyil, i velyen zdravlye naizad dobil. Bonifaczius je po prijetom nauki va Duhovni sztalis sztupil va Red szvetoga Benedikta. Kako viszoko je pri szvoji tovarusi prestiman bil, ztoga moremo van znet, da szuga po nikuliki leti, po szmerti Opta, za nyigovoga Naszlednika odibrali. Ali Bonifaczius ni nato privolyil; neg je szvojim tovarusom ocsitoval onu zselyu, ku jima nevernim Evangyelye Jezusa prodikovat; i to dugovanye je tako lipo znal prepolozsit, da ga niszu

ne dalye szilovali, neg szumu dopusztili, da jos znikulikimi ki szu jednako zsnyim miszlili, v Rim putuje, da od szvetoga Ocza blagoszlov prime nati veliki poszlal, naimre nevernim Evangyelye nazvischavati. Gregorius drugi Rimszki Papa szeje jako veszelil, i nyemu dopuszt udilil da va nimsko, kadi szu jos pogani bili va Jime Bozsje ide veru Jezusa glasziti. Kada muje szveti Osztanszkov zszobum dal, i nyega blagoszlovil, je nyega odpusztil. Bonifaczius je z Rima velyen va Barszko isal, onda va Thüringszko, kadi je Kerschanszka vera szkoro zlisana bila, i pogansztvo ter zlocha raszsirena. Va seszti miszeczi je Kerschane na poboisanye zsitka ubernul, i szkoro va szem Thüringszkom pogansztvo zater. Medtim je docsul, da je Radbod Herczeg Frieszlanda nai vechi nepretely Kerschansztva umerl. Va ovom orszagu je szveti Bonifaczius jur pervo neg je v Rim putoval, zacsel prodikovat, ali pokidob da nist ni zszvojimi Prodikami med ovim diblyim lyucztvom mogal hasznit, je va Englenderszko naizad prosal. Goszpodin Bog je ada nyemu po szmerti Raboda nazvisztil, da zopet va ti Orszag ide, i da zacsne neverne na pravu veru Jezusa ubrachati. Ovu zapovid Bozsju je poszluhnul, i dosal Utrecht k szvetomu Vilibrordu pervomu Biskupu one Czrikve, ter je tri leti va ovom varosi, i va szuszedsztvi va nazvischavanyu Jimena Jezuszvoga sztrosil. Haszan nyigovi Prodik bise tako velika, da szu szi sztanovniki Kerschani, i sze poganszke Czrikve na Kerschanszke preubernute, i poszvechene posztale. Onda je ov neutrudlyivi Apostol va Heszen isal, i va kratkom csaszu nogo tiszuch neverni na Kerschanszku veru ubernul, nogo Czrikvov zgradil, i Duhovne va nye posztavil. Szvetacz je i nikuliko Klostrov dal zgradit zane, ki szu szi zselyili zverseniji zsitak zsivit. Ali pokidob da on szam kovako velikomu poszlu ni bil zadoszta, szije z Englenderszkoga Duhovni pozval, i nikuliko pobozsni Divicz, ke je va Klostre za Poglavaricze posztavil. Onda je jedne zmed szvoji tovarusov k Papi poszlal, da mu poszal odprimu, od blagoszlova nyigovi trudov va raszsiranyu vere Kerschanszke. Szveti Otacz szeje kruto raszveszelil, i potriboval da Bonifaczius szam v Rim dojde, da sze zsnyim pominat bude mogal. Navo je Szvetacz drugi put

v Rim putoval, szveti Otacz je nyega zveszelyem prijel, i za Biskupa poszvetil. Po tom je szveti Bonifaczius zopet va Nimsko naizad dosal. Va Heszeni szu jos nogi va skurini poganszkoi bludili. Onde je jedno veliko drivo sztalo, ko szeje moch, ali kriposzt Jupitera zvalo, i ko szu pogani kut boga zmalyali. Szvetacz ovoga ni mogal terpit, i akoprem szu musze zi szmertjum zagrozili, je vindar tamo isal, zel je vruke szikiru, i zcsim je pervi put zaszikal, je kriposzt Jupitera to veliko drivo szpalo, i na nogo kuszichev razdrobilo. Ovo csudo je poganom odperlo nyihove ocsi, i nye prignulo na Kerschanszku veru. Na onom meszti, kadi je ovo drivo sztalo, je szveti Biskup Kapelu dal zgradit na diku szvetoga Petra. Onda je isal va Thüringszko, i onde jednu Czrikvu dal gradit na diku szvetoga Arkangyela Mihovilya, na onom iztom meszti, kadi muszeje izkazal, i nyega upomenul, da va szvojem szvetom poszli neg dalye dela. — Zbog Czrikveni poszlov je po tretiput bil szilovan v Rim putovat. Gregorius treti, ki je onda Papa bil, je szvetoga Bonifacziusa zvelikim postenyem prijel, i nyega zvelikimi miloschami kut Apostolszkoga Poszalnika va Nimsko naizad poszlal. Na nyigovom puti je nyega Herzeg Barszki proszil, i pozval, da jedan csasz va nyigovom Orszagi osztane. Szvetacz je privolyil nato, ar je krezato priliku jimal jos szranyene pogane na pravu veru pozvat, i merzle Kerschane na pravi put zopet naizad dopelyat. Krez nyigov szveti zsitak, i krez sztalno Prodikovanye je na vredi sze va uredbu szpravil, vasz Orszag je na csetire Biskupie razdilil, da sze novi Kerschani va pravoi veri ucsu, i obderzsu. Szalzburg, Freizingen, Regensburg, i Paszau szi bili varosi, va ki je Biskupe posztavil. Ovo izto je potlye ucsinil i Eichstädti, ter Virczburgi, kadi je jos jedan csasz za szpaszenye duhs delal. Biskupiu Eichsztädtszku je prikdal szvetomu Vilibaldu, Virczburgszku szvetomu Burchardu. Va ovi szada jimenovani Orszagi i va Thüringszkom ter Heszeni je noge Klostre zaszadil; da Duhovni, ki va nyi prebivali budu nove Kerschane va veri ucsu, i pocsversztu, i da neverne na pravu veru ubrachaju. Papa je pak Bonifacziusa za Biskupa Mainczi posztavil, kadi je szedam let va Aposztolszkom poszli za szpaszenye duhs sztrosil. Medtimtoga szu sztanovniki Friezlanda, ni

znano zbog koga uzroka, veru Kerschanszku zvechega osztavili, i va pervanye pogansztvo zapali. Zcsim je szveti Bonifaczius ovo docsul, je velyen tamo putoval. Szvoju Biskupiu Mainczi je szvojemu nai drazsjemu Ucseniku Lullo prik dal, ter je znikilikimi pobozsnimi Masniki, med kimi szu bili Kobanus, ter Adelarius Friezland isal. Kada je tamo dosal, i prodikovat zacsel, szeje velyen nozsina lyudi kveri Kerschanszkoi povernula. One ki niszu jos ukerscheni bili, je pokersztil, a ki szu ukerscheni bili, te je krez ostru pokoru z Bogom pomiril. Prig ovoga szrichnoga pocsetka szeje Szvetacz kruto veszelil, ter je dan odredil, va kom che szveti Szakramenat Bermanya dilit, da novi Kerschani va prijetoi veri sztalni nasztanu. Nijedna Czrikva ni bila doszt velika, dabi vanyu szi bili mogli sztat, ki szu proszili Szakramenat Bermanya. Zato szu na prosztom polyi nikuliko satorov nacsinili. Dosal je ta odredjeni dan, i nozsina Kerschanov je szkupa dosla, da ovoga Szakramenta delniki posztanu. Ali i pogani szusze szkupa szpravili, ke szu poganszki popi nadhuszkali; da szvetoga Bonifacziusa, kut naivechega nepretelya pogansztva, umoru. Ovi szu zorusjem nad Szvecza, i nyigove tovaruse udrili. Kadaje Bonifaczius ovo vidil, je zglasza Bogu hvalil zavu jur zdavno zselynu priliku, za Jezusa moch szvoi zsitak aldovati; szvoje tovaruse je zbujal, da sztalno, i szercseno umru, onda je polag pelde Jezusa szercseno Evangyelye vruka pred pogane sztal, i neszstrahslyivo nye pital, csabi radi? Ali oni niszu nyega poszluhsali, neg jedan med nyimi je szvoi mecs prebol krez Telo Bonifacziusa, tako da je velyen mertav na zemlyu upal. I tovaruse Szvecza szu ovako umorili. — Ovakoje ov neutrudlyiv Apostol szvoj zsitak va leti szedam sztov pedeszet csetertom dokonyal. Cseterdeszet let je delal va Nimskom kut Apostol. Csaje va ovi leti terpil, kuliko szeje trudil, kuliko progonsztvo od poganov, od krivoverczev, i nogoputi i od nistvridni Katholikov van sztal, szi laglye miszlit, neg povidat moremo. Ali nyigovo zi lyubavum k Bogu, i k blizsnyemu goruche szercze sze ni dalo zisztrahsit. Nigdar sze ni mogal zaszitit zi onim, csaje na diku Bozsju, i za szpaszenye blizsnyega udelal, i preterpil. Nyigova nezaszitlyiva gorlyivoszt je nyega

szenek na novo trudno, i na nove muke gonila. Nijednoga pogibelya sze ni sztrahsil, neg szije szenek zselyil, dabi kut Mucsenik mogal szvoi poszal dokonyat. Goszpodin Bog je nyigovu zselyu szpunil. Pokidob je neg za szamoga Boga zsivil, je nyemu dopuschano bilo za nyega szvoju kerv prolyati. Nyigovo szveto Telo je naiper Utrechti, onda Mainczi, i potlye Fuldi od szvetoga Biskupa Lullo pokopano posztalo.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Bonifaczius je nesztrahslyivo pred szvoje nepretelye isal, ki szuga kanili umorit. Ovako je szvojega Odkupitelya otil va szmerti naszledovat, koga je va zsitku szenek naszledoval. Jezusa naszledovat je duzsnoszt szakoga cslovika, szakoga va szvojem sztalisu. Ki ovo zamudi, ta ni pravi Kerschan, nit nima ufanya, da che sze zvelicsit. Szveti Bernard veli: „Ja niszam Kerschan, ako Krisztusa ne naszledujem.“ Szveti Augusztin veli: „Zaman on Jime Kerschana noszi, ki Krisztusa ne naszleduje.“ Ufanye kzvelicsenyu, ako Krisztusa ne naszledujemo, nam szam Jezus zovimi ricsami zimlye: „Ki szvojega Krizsa nasze ne zame, i mene ne naszleduje, ta mene ni vridan“ I zopet: „Ki szvojega Krizsa ne noszi, i mene ne naszleduje, ta moi Ucsenik nemore bit.“ Ako ada pravi Kerschan oches bit, i ufanye na zvelicsenye jimat, ko sze terszi Goszpodina Jezusa verno naszledovat, kut je szveti Bonifaczius csinil. Ako sze ne szeguras pred tvoju muku tako szegurno pojt, kut szeje ov Szvetacz po peldi Jezusa szegural, ko naimanye va tom naszleduj Jezusa, da tvoju muku szterplyeno terpis. Nasleduj Jezusa va krotkochi, va poniznoszti, va gorlyivoi molitvi, va szpuschanyu va volyu Bozsju, va poszluhsnoszti, va lyubavi blizsnyega, i va drugi kriposzti.

II.

Cseterdeszet let je szveti Bonifaczius za diku Bozsju, i za szpaszenye duhs nogo delal, i terpil. Po ovi leti je

krez dicsnu szmert Mucsenika va sztanye vekovecsnoszti dosal, kadi je neizrecseno veliku, vekovecsnu plachu prijel. Cser szi csul, da szaki cslovik krez szmert va sztan vekovecsnoszti dojde. Zacs velimo: Va sztan szvoje vekovecsnoszti? Dobro pazi. Dvi szu vekovecsnoszti, jedna je na Nebi, a druga va pakli Va jednu zmed ovi che szaki cslovik dojt, i ova sze nyigova vekovecsnoszt jimenuje. Zjedne vekovecsnoszti va drugu nemore prik pojt. Szenek che va onoi osztat, va ku je krez szmert nuter dosal. Va ovoi che szvoi sztan, szvoje prebivalische jimat, va kom che na veke osztat. Ki va meszto ocsischavanya, toje va Purgatorium dojde, ta szlisi va blazsenu vekovecsnoszt na Nebi. Va Purgatoriumi che neg jedan csasz osztat, doklye sze zverseno zcsiszti; onda che szvoi sztan va Nebi jimat. Kadi che bit tvoj sztan, prebivalische? Va Nebi, ali va pakli? Sztan szvetoga Bonifacziusa je va blazsenoi vekovecsnoszti na Nebi. Zacs ne va pakli, kut bogatusa, i Judasa, i nogi drugi? Zato, kada szi szveti Bonifaczius, doklye je zsivil, ni hizse va pakli gradil, kut bogatus, ali Judas, i nogi tiszuchi; nego va Nebi. Krezacs? Krez oduravanye griha krez noge dobre csine, krez szterplyenoszt va krizsu, i muki. Dobro szi zapameti, csa velim: szaki cslovik szi za sze doklye na szvitu zsivi hizsu gradi va vekovecsnoszti. I vanu vekovecsnoszt che nuter pojt, kadi szije sztan gradil. Va onom sztani che na veke prebivat, koga szi je va zsitku gradil. Krez grihe, i zlocsinyenye, krez zamudenye, dobri csinov szi cslovik hizsu gradi va pakli. Krez oduravanye griha, krez dobre csine szi sztan gradi va Nebi. Szada mi mores odgovovit na pitanye, ko szam ti posztavil. Kadi che bit tvoi sztan, tvoje prebivalische nigda? Va Nebi, ali va pakli? Neg prestimaj, kadi szi szi doszidob sztan gradil, onda jimas odgovor. Tvoji nogi grihi, i zlocsinyenya sztanovito ni dugovanye na zgraju hizse va Nebi, neg va pakli! Va pakli szi szi doszidob hizsu gradil. Ches vreda va nyu pojt, i va nyoi prebivat? O paszku jimaj nato, csa csinis! Jedno chu ti na tvoje batrenye povidat: krez pravu pokoru mores onu hizsu, ku szi szi doszidob va pakli gradil, zopet porusit, krez sztalnu pokoru, krez oduravanye griha, krez dobre csine, krez szterplyenoszt va

krizsu, i muki szi mores jednu lipu hizsu, jedan Palasch na Nebi zgradit, i na veke va nyem prebivat. Ali velyen moras szkerbno zacset, da hizsu va pakli porusis, i da szi drugu lipu na Nebi zgradis. Goszpodin Bog ti jos csasza, i miloschu daje. „Nut szada je ugodno vrime, szada szu dnevi szpaszenya.“ Ali vreda ches csut: „Jur vech ni csasza.“

Na dan sesztoga Juniusa.

Szveti Norbert Nad Biskup, i Redovnik.

Szveti Norbert glaszoviti zaszaditely Reda Prämonstratszkoga szeje Xanti va derzsanyu Kleve od plemeniti Sztarji rodil, i odhranyen posztal. Va vechi leti szeje nemer terszil va nauki, ali polag toga je bil raszpuschanoga zsitka, va koi raszpuschanoszti je i onda osztal, kada je Kanonik pri Czrikvi szvoje domovine nasztal. Jedan csasz szeje va dvori Nad Biskupa Kölni zaderzsal, i va dvori Czeszara, kadi je priliku jimal veszelye szviczkoga zsitka, koga je lyubil, uzsivat. Ali Goszpodin Bog, ki je Norberta za csa veliko odredil, je nyigovo szercze preubernul, da je ta zsitak oduril. Jednucs je naimre Norbert zi szvojim szluzsbenim isal pri vedrom nebi na jedno meszto Freden, da sze raszveszeli. Kumaj je jedan kusz odjahal, je sztrahsno vrime nasztalo, sztrela je ravno pred nogami nyigovoga konya udrila. Norbert je zkonya szpal, i czelu uru dugo je lezsal vech mertav, neg zsiv. Zcsim je kszebi dosal, szeje krez pomoch szluge sztal, ali velyen je zopet doli szpal na kolena, i kut nigda Szaulus pital: „Goszpodine! csa oches, da csinim?“ Jedan glasz je nyemu rekal: „Osztavi tvoje zle pute, ter csini dobro.“ I velyen szije Norbert naiperzel, szvoi zsitak poboisati, i Bozsje upominanye poszluhnuti. Zato je va Kloster szvetoga Sziegeberta isal, ter szeje pripravlyal na obcsinszku pravu szpovid od szega zsitka szvojega, ku je pak med tiszuchimi szuszami zsalosztno odversil. Onda je szveti Masnicski red nasze zel, da sze zatuliko laglye od nebeszie ovoga szvita bude odlucsit mogal, i da

va Bozsjoi szluzsbi sztalniji osztane. K szvojoi pervoi szvetoi Masi szeje cseterdeszet dan krez molitvu, poszte, i pokore pripravlyal. Kadaje pervu szvetu Masu odszluzsil je na Prodikalniczu sztupil, ter je od nebeszie ovoga szvita, i od kratkoche zsitka tako kripno prodikoval, da szu sze szi poszluhniki plakali. Tri leti pokorno zsivil, onda je szvoju Kanoniu osztavil, szvoje Jimanye med uboge razdilil, ter je k szvetomu Oczu Gelaziusu Papi putoval, i od nyega dopuszt proszil, dabi szagdir szmil pokoru prodikovat. Papa je nyigovu prosnyu uszlisil, i Norbert je va naivechoi zimi bosz krez szakojacske orszage putoval, i pokoru prodikoval. Nyigov zsitak, nyigovo ponasanye szeje znyigovimi Prodikovami szkupa szlagalo; ar kut je Masnik nasztal, je dragu prates kraj vergal, pokornu prates nasze zel, i zkonopczem sze upaszal. Neg szame posztne jilise je jil, i to tako malo, da szusze szi csudili, kako polag toga zsivit more. Krez szvoje Prodike je noge, i noge grihsnike na pokoru, noge krivovercze na pravu veru, i noge nepretelye, i jadovite na lyubav, i jedinschinu ubernul. Riskup z Laona, pokidob je vidil, da Prodike Norberta veliku haszan doprinasaju, je nyega proszil, da va nyigovoi Biskupii osztane, i da za szvoje, i za szvoji tovarusev prebivalische szi jedno meszto, ko sze nyemu dopadalo bude, zibere. Szvetacz szije jedno puszto od lyudi odlucseno va jednoi dolini Prämonstrat jimenovanoi meszto odibral, kadi je jedna porusena Kapela bila. Biskup muje to meszto zveszelyem dal, i ktomu tuliko pinez, daje tu Kapelu, i jedan mali Kloster mogal zgradit. Zcsim je ovo zgrajeno bilo, je szveti Norbert z trinaisztimi tovarusi va nyem zacsel prebivat. I ovakoje va leti tiszuch sztov i dvaiszet pervom leti pocsetak nacsinil onomu glaszovitomu od onoga meszta Prämonstrat jimenovanomu Redu Regule, i opravu je ov Zaszaditely ovoga novoga szvetoga Reda je krez izkazanye szvetoga Augusztina prijel. Va nikuliki leti szeje broi nyigovi Ucsenikov tako poveksal; da je nye va oszam Klostrov moral razdilit. Nogi varoschani szu Szvecza proszili, da i va nyihovi varosi, ali va nyihovom szuszedsztvi Klostre szvojega Reda zgradi, i zszvojimi Duhovnimi zapuni. Med ovimi je bil on veliki varos Antverpen. Tanchelin krivoveracz je noge Sztanovnike varosa

krez szvoje krive nauke va veri pob'udil. Ov krivoveracz je preszveti Oltarszki Szakramenat kanil zlisat.; ar je ucsil, da Jezus va ovom preszvetom Szakramenti ni nazocsi. Polag toga je szvoje naszlednike na nai csemerniji zsitak ucsil. Ali zcsim je szveti Norbert va ti varos dosal, je ovoga Krivoverczа Tanchelina va jednom ocsitnom deganyu tako uszramotil, da szu szi nyigovi Naszledniki Jisztinu szpoznali, i nyigovu krivu veru osztavili, szvoi zsitak poboisali, i pokoru csinechi k pravoi veri sze povernuli. Va szvoji Prodika je sze upomenul, da preszveti Oltarszki Szakramenat vechputi prijimlyu, i da va nyem nazocsnoga Boga ponizno moliju. Kanoniki Czrikve szvetoga Mihovilya szu ovu Czrikvu Szveczu prik dali, i nikuliko hizs na sztanovanye, i nyega proszili, da jedne zmed szvoji Duhovni onde osztavi, da sze sztanovniki varosa krez nyihove Prodike va dobri sztalni obderzsu. Ovu prosnyu je Szvetacz uszlisil. — Szveti Norbert je v Rim putoval, da szveti Otacz nyigov szveti Red potverdi. I kada je z Rima naizad putoval je va varosi Speyer z Czeszarom szkupa dosal. Ravno va ovom csaszu szu Poszalniki z varosa Magdeburga k Czeszaru dosli ztim glaszom da je nyihov Biskup umerl, ter szu proszili, da novoga Biskupa zanye zibere. Czeszar, ki je szvetoga Norberta zbog nyigove kriposzti, i csudni csinov viszoko postoval, ni til drugoga za Biskupa odredit, neg nyega. Szvetacz szeje szakojacski terszil ovu viszoku csaszt od szebe odvernut; ali zaman je bilo nyigovo terszenye. Magdeburgi szuga zveszelyem csekali, i zveszelyem prijeli. Szveti Norbert akoprem viszoko izvisen, vindar va szvojem zsivlenyi, va szvojem sziromahstvi, va szvojoi poniznoszti, i pokori nist ni preminil. Zle navade i grihsno zsivlenye med Duhovni, i szviczki szeje terszil zatert. Zbog toga szuga niki va zlochi tverdokorni csemernyaki tako odurili, da szusze med szobum dogovorili Szvecza umorit. Jedan naimeti lyudomoracz je va Biskupszki grad na veliki csetertak ztim zgovorom dosal, dabi sze rad Biskupu szpovidat, ali pod plaschem je jimal szranyen duzsicsak nozs da Szvecza zsnyim prebode. Szveti Norbert, ki je krez nazvischenye Bozsje nyigovo naiperzimanye poznal, je nyega pital, csabi rad? Onda je ov neszrichni cslovik zacsel derhtat, pred

Szvecza je na kolena upal, szvoju zlochu obsztal, i ponizno za oproschenye proszil. Szvetacz je nyemu oprosztil; ar je naucsan bil, ne neg oprosztit, neg zlo zdobrim navrachat. Jos noge lipe pelde kriposzti bi znyigovoga szvetoga zsitka mogli naiperdoneszt; ali na kratki, chemo zovimi ricsami sze povidat: szveti Norbert je bil szvojega csasza pravi Apostol, koga je Goszpodin Bog z Apostolszkimi dari, i miloschami obilyno nakincsil. Csetire miszecze pred nyigovum szmertjnm je nyemu Goszpodin Bog tezsak beteg poszlal, ki je nyigovomu zsitku krez szvetu szmert konacz nacsinil va leti tiszuch sztov i trideszet csetertom. Na kipi ovoga Szvecza je vidit. da va desznoi ruki Monstrancziu derzsi, a va livoi Biskupszku paliczu, i ulyevu kiticzu. Pervo zato, da je nazocsnoszt Jezusa Krisztusa va preszvetom Oltarszkom Szakramentu szuproti krivoverczev branil, i szvitlo razlagal. Zdrugim ochedu zlamenovat nyigovu viszoku Biskupszku csaszt zkum je nyega Goszpodin Bog prik szvoje domiszli nakincsil, i na zlamenye da je szvit, telo, i Satana ubladal. Goszpodin Bog, ki one, ki nyigovu diku izvisuju, jur na ovom szvitu odicsi, je i szvetoga Norberta znogimi csudnimi csini pred szim szvitom glaszovitoga nacsinil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Norbert je Jisztinu, i pravu nazocsnoszt Jezusa Krisztusa va preszvetom Oltarszkom Szakramentu szuproti krivoverczev branil, i szvoje Poszluhnike na ponizno molenye, i gusche prijimanye ovoga preszvetoga Szakramenta upomenyival. Nist ne dvojim va tom, da ti sze ono, csa szveta Mati Czrikva od ove velike szkrovnoszti ucsi, isztinszki verujes. Ali kako sztoji zmolenyem, i prijimanyem ovoga nai szvetijega Szakramenta? Kako sze ponasas va Czrikvi, kadi je ov nai szvetiji Szakramenat szranyen? Moremo ztvojega ponasanya szpoznat, da ti va tvojem szerczu pravo verujes, csa zi uszti valujes? Ja toga nemorem verovat; ar kada vidim, kako len szi va ugibanyu tvoji kolen pred ovim nai szvetijim Szakramentom; da

tvoje ocsi vreda tamo ubrachas, zdrugimi sze raszgovoras, szmijes, salis, ali druge nedosztoinoszti csinis, ko moram stimat, da nimas prave vere va nazocsnoszt tvojega Spaszitelya, i Szudcza va ovom preszvetom Szakramenti; ali moram stimat, da ono zcsinom tajis, csa zi usztu valujes. Csa veru vraga utiszka, szveti Jakov Apostol pise: „I vrazi veruju, ter derhtju.“ Ti sze ne sztrahsis, ne derhches pred tvojim nazocsnim Bogom, i Szudczem? Nebi morali stimat, da je tvoja vera gorja, neg vera vragov? Kako pak sztoji zi prijimanyem ovoga naiszvetijega Szakramenta? Kulikoputi ga prijimlyes? Zkakovum pobosnoschum? Zkakovim pripravlyanyem? Kako dugo sze ktomu pripravlyas, i zkakovum gorlyivoschum? Kako dugo dura tvoje zahvalenye? Izpitaj sze zato, ter pobojsaj tvoje grihske, ke szi doszidob ucsinil.

II.

„Osztavi zlo, ter csini dobro.“ Ov glasz je csul Norbert odzgor, nato pitanye: „Goszpodine! csa oches, da ucsinim?“ Ov glasz je poszluhsal szveti Norbert do konc̈za zsitka szvoga, i ovakoje dosal va blazseni sztan va vekovecsnoszti, va Nebo. Vekovecsnoszt je a Nebi, kut szam ti cser rekal. Vekovecsno je veszelye, vekovecsna je dika, ku stanovniki Nebeszki uzsivaju. Nigdar nima koncza, nigdar ne presztane, ona szenek dura, na sze veke. O kakovo blazsensztvo je, na veke va Nebi bivat! Szvet je szlobodan od sze boleznosti, od sze tuge, od szega sztraha, na sze veke szlobodan. Szvet jima obilynoszt va szem domislyivom veszelyi, na sze veke. Szvet uzsiva tovarustvo Szveti, i pogled Bozsji, na sze veke. On je blazsen, na veke blazsen, szenek, i prez koncza blazsen! Zakuliko drugacsije je blazsensztvo nai szrichnijega cslovika na ovom szvitu! Ono je kratko, ni sztalno, sztrah, nemir, i noga teskocha je zsnyim, i konacz jima. Ali blazsensztvo na Nebi je sztalno, zverseno, prez nemira, prez teskoche, prez sztraha, nigdar koncza nima, na veke dura. Nogo, let che projt, kut je zern peszka na morji, kut je praha va zraki, kut je kaplyicz va morji, a blazsensztvo Szveczev neche nigdar projti, neche nigdar koncza jimat. Ono che

szenek takovo osztat, kakovo je bilo, kada szu va Nebo sztupili. A zakoga je ova blazsena vekovecsnoszt na Nebi? Zate moi dragi pretely, za me, za sze lyudi; ar szi szmo znto sztvoreni, da va Nebi na veke blazseni budemo. Nogi tamo ne dojdu, ar ne csinu, csa Goszpodin Bog potribuje. Csa potribuje? Sti, csaje glasz odzgor iz Neba Norbertu rekal: „Osztavi zlo, ter csini dobro.“ Ov glasz poszluhni, ter csini po nyem, onda ches va vekovecsno blazsensztvo dojt. Povimi, potribuje Goszpodin Bog prevech, da vekovecsno blazsensztvo zadobimo? Szveti Hyeronimus veli: „Nijedno delo, krezako va Nebo moremo dojt, nam neszmi pretesko, nijedan csasz preduzsicsak bit.“ Ja te pitam, csa stimas, nima szveti Hyeronimus pravo? Ali ti, csa ti csinis? Osztavi zlo, ter csini dobro.

Na dan szedmoga Juniusa.

Szveti Paval Biskup, i Mucsenik.

Rimszke Knige Mucsenikov na denasnyi dan naiperposztavlyaju szpominanye szvetoga Biskupa i Mucsenika Paula, ov je polag pelde onoga velikoga Apostola, koga Jime je jimal, nogo na branenye prave vere csinil, i terpil. On szeje Theszaloniki va Maczedonii va pocsetku csetcrte sztovicze narodil. Kada je va Bozsjoi, i szviczkoi znanoszti zverseno zucsen bil, je Konstantinopel dosal va csaszu, kadaje szveti Patriarka Metrofanes zsivil. Onde je tako zsivil, da szeje szaki nad nyigovim razumom, i mudroschum csudil. Metrofanes je nyega med szvoje Duhovne zel, i nyega z Masnikom Alekszandrom kut za Pomochnika Niezeu va obcsinszko Czrikveno Szpravische poszlal. Ovden va ovom Szpravischi je pokazal kako szeguran Vojnik je za Jisztinu Katholicsanszke vere szuproti krivoverczev Arianusov, ki szu va onom csaszi jako zmozsni bili. Kadaje Alekszander Patriarka Konsztantinopolitanszki nasztal, je Paula za Masnika poszvetil, i nyemu zapovidal, da Rics Bozsju prodikuje. Ov poszal je szveti Paval tako

dobro odversaval, da szu Katholiki va veri ujacsani, i na kriposzt zbujeni posztali, i da je kriva vera Arianusov za krivu veru szagdir poznana posztala. Alekszander je prik toga veliko veszelye jimal; i kadaje na szmert ubetezsal, je szkupa zizval Duhovnoszt, i nyim rekal, da polag nyigove miszli nijedan ni zatu valyu, ki bi nyigov Naszlednik mogal bit, neg szveti Paval, koga kriposzt, mudroszt, i pobozsnoszt je nyim tako znana. Duhovni szu jedne miszli bili zi szvojim Patriarkom, ter szu Paula po nyigovoi szmerti za nyigovoga Naszlednika odibrali. Arianusi krivoverczi szu sze pravo nad tim jadali. Maczedonius Arianacz, ki je potlye jos i novu krivu veru zacsel, pak Euzebius ravnotako Arianacz, ki bi rado bili Biskupi nasztali, szu sze zlo na novoga Patriarku govorili, i nyega pred zmozsnimi, i sziromahi ugovarali. Euzebius je csuda dobri pretelyov jimal pri dvori Konsztancziusa Czeszara Zato je tako daleko doslo, da je Czeszar, ki je drugacse pobozsan bil, zbog nogi tuzsbov szuproti szvetomu Paulu, nyega va tujinu va sztrugu Pontus dal odprimit, va onom iztom csaszi, kada szu Arianusi i szvetoga Athanaziusa znyigove Biskupie prognali bili. Ali po szmerti Konstancziusa je szveti Patriarka zopet va szvoju Biskupiu naizad dosal, i od Katholikov zvelikim veszelyem prijet posztal. Kada je szveti Paval szvoje ovcsicze kut dober Pasztir pozdravil, i nye na sztalnoszt va veri upomenul, je zopet zacsel szvoju Biskupiu lipo redit. Nigdar sze ni tuzsil, zbog toga velikoga bantovanya, ko szumu ucsinili, onda, kada je z Biskupie prognan bil. On je dobro poznal szvoje nepretelye, ki szu krivo na nyega govorili, on bi bil priliku, i oblaszt jimal, nye kut szuszi zaszluzsili, kastigat; ali on je milosztivno zsnyimi zahajal, kut da ga nebi nigdar bili bantovali. Ova velika szterplyenoszt ni szamo Katholike va lyubavi k szvojemu Biskupu potverdila, nego i Ariancze je na nyigovo postovanye ganula. Zato je Szvetacz va miru mogal szvoju Biskupszku duzsnoszt szpunyevati. Ali ov mir ni dugo dural. Euzebius Biskup Arianszki va Nikomedii je na novo zacsel rovat, i ov mir podkapat. Czeszar szam je bil velik pretely Arianusov. Zato szu ovi Arianczi zvelikum zlochum, i hudobnoschum Czeszara nato nagovorili, da je

szvetoga Paula z Biskupie prognal, i na nyigovo meszto Euzebiusa za Patriarku podvisil. Szvetacz je sze ocsimetanye, i ugovaranye szterplyeno podnasal. I kada je vidil, da nit Katholikom vech nemore na haszan bit, nit va miru osztat nemore, szije naiperzel vane orszage putovat, va ki je Konsztancz brat Konsztancziusa ladal. Zato je Trier dosal, kadi szeje szveti Athanazius zaderzsaval. Konsztancz Czeszar je nyega milosztivno prijel, i ubechal, da che bratu nyigovomu zbog nyega Konsztantinopel piszat. I Rimszki Papa je sze tuzsbe dal prejiszkat, ke szu szuprot szvetomu Paulu pred Konsztancziusom Czeszarom od Arianusov bile nuter dane, i kada je vidil, da szu sze ove tuzsbe krive, je nyega zopet va szvoju Biskupiu naizad poszlal, i szim Duhovnim, i szviczkim zapovidal, da nyega, kut szvojega pravicsnoga Biskupa moradu szpoznat, i postovat. Euzebius, ki je krivicsno Biskupiu bil poszel, je umerl, zatuliko laglye je szveti Paval szvoju Biskupiu mogal prikzet. Katholiki szusze zopet veszelili, da szu szvojega szvetoga Pasztira naizad dobili, ali zatuliko vech szusze jadali Arianusi. Maczedonius krivoveracz je nye na novo podhuszkeval, ter szeje dal za Patriarku prozvat. Katholiki niszu otili terpit, da nyihovoga Biskupa na novo proganyaju, zato szusze nadvignuli. Szveti Biskup szeje nemer terszil mir nacsinit, ali zaman je bilo. Czeszar Konsztancziusje szvojega Poglavnika voschanszkoga Hermogenesa poszlal, na utihsenye zbluda, ali kada je ov umoren posztal, je szam zi Antiokie, kadi je onda bil, va Konstantinopel dosal, i szvoi jad nad szvetim Biskupom szpunil, nyega zvarosa szpudil ztim zgovorom, da je on ovomu zbludu krivacz. Katholiki niszu otili szvojega Biskupa odpusztit, i szu rekli, da volu szvoi zsitak, neg szvojega Biskupa zgubit. Szveti Biskup videch da mir neche nasztati neg ako on zvarosa proide, szeje dal po nochi, kut nigda szveti Paval, va kosari prik sztene varosa dosli pusztit, ter je Thesaloniu va szvoju domovinu prosal. Kada szu Katholiki docsuli, da je nyihov Biskup pobignul, szusze kruto turobili, i oni ki szu zmozsni bili va Dvori Czeszarszkom szu od Czeszara potribovali, da nyim nyihovoga Biskupa naizad da. I Konsztansz Czeszar je to izto potriboval od szvojega brata. Konstanczius je na

zadnye privolyil, ar szeje bojal, da che obcsinszki zbludna sztat, da szveti Paval naizad dojde. Ali i Arianusom je dal szu szloboschinu da nyega po szvoioi volyi proganyadu. Krivoverczi szu ovu szloboschinu dobro hasznovali. Nemore sze zrech, kako jako szuga trapili. Seszt let je ovo traplenye duralo; onda je nyigov nai bolyi pretely, i branitely Czeszar Konstansz, ki je csverszt Katholik bil, umerl. Onda szu sztoper krivoverczi na novo roge dosztali, i niszu mirovali tako dugo, doklyega je Konstanczius Czeszar dal ulovit, va lancze povezat, i va Mezopotamiu, onda va Sziriu, potlye med brige va Taurus ulovlyenoga dal odprimit. Ali krivoverczi Arianusi i ztim niszu zmirom bili. Neg kada je Taurus odprimen bil, szuga va szmerdlyivu uzu zaperli, i nist hrane mu niszu dali, da od glada umre. Ali kada szuga po seszti dnevi jos zsivoga nasli, szuga nemilo zadavili. Ali szami ovi nyigovi nepretelyi szu sze csudili, da pri szem progonsztvu, pri szvojem cseterkrat odpudenyu, pri szvojem uzenyu, i umaranyu ov Szvetacz nigdar nit szuprot Bogu, nit szuprot szvoji progonitelyov ni zricsum ni morgoval. Szagdar je bil veszel, miran, i nesztrahslyiv va branenyu, i valovanyu Katholicsanszke vere. Nyigovo szveto Telo szu zpocsetka na mesztu szvoje mucsne szmerti zakopali, onda szuje Anczyru doprimili; va leti tri sztov oszamdeszet pervom szuje na zapovid Theodoziusa Czeszara Konstantinopoli zvelikum dosztoinoschum zakopali.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Paval je krivo obtuzsen, zi szvoje Biskupie cseterkrat odpudjen, va nevolyu prognan, zlanczi povezan, va uzu hitjen, zgladom traplyen, i nazadnye nemilo zadavlyen posztal. Sze ovo zcsudnovitum szterplyenoschum, i jakoschum preterpil, ni nit szuproti Bogu, nit szuproti szvoji nepretelyov morgoval. Nogi lyudi csuda moradu terpit, nogi prez krivicze, a nogi zbog lasche kri-

vicze. Ali kako terpu, i kakov konacz nyihova muka jima? Szveti Augusztin je premislyaval prik oni tri krizsevani na Kalvarii, i ovako piszal: „Tri krizsi szu bili na meszti, na jednom jedan razbojnik, ki szeje zvelicsil; na drugom razbojnik, ki szeje szkvaril; na szredini je bil Krisztus, ki je jednoga zvelicsil, a drugoga szkvaril. Krizsi szu bili jednaki, ali Krizsevani nejednaki. Krisztus je prez krivicze terpil, i po ovakovoi muki dohaja vekovecsna dika. Deszni razbojnik terpi zbog griha, i po ovoi muki dobene miloschu, i oproschenye, Paradicsom. I livi razbojnik terpi zbog griha, ali po szvojoi muki dobiva szkvarenye.“ Ovako i dan denasnyi ide. Nogi jednak kris noszu, ali ne jednako, zato i nyihova muka nima jednakoga koncza. Konacz je nejednak, ar niszu jednako terpili. Ako zi szvetim Paulom po peldi Jezusa nekrivo, jako, i szterplyeno terpis; ko che bit konacz tvoje muke vekovecsno blazsensztvo. Ako zbog krivicze terpis, ali po peldi desznoga razbojnika pokorno, va duhu prave pokore, ko ches Paradicsom, Nebeszko Kralyesztvo zadobit. Ali ako terpis zi livim rajbojnikom nepokorno, ko che sze tvoi zsitak zvekovecsnim szkvarenyem dokonyat. Zkim szi doszidob terpil, i zkim ches potlye terpit.

II.

Zadnye proganyanye szetoga Paula je seszt let duralo. Zdicsnum szmertjum Mucsenika je szvoi konacz jimalo. Ovako je islo, i ovako i szada ide nogim tiszuchim, ki szu na szvitu terpili, ali jos i szada terpu. Konacz je muka jimala, ali chega jimat. Ali kako je zmukum jednoga prokletoga? Che i ova zi seszti, ali zseszdeszetimi leti konacz jimat? O ni zsesztovimi leti, ni zsesztiszuchimi, nizsesztmillioni leti! Nigdar, nigdar neche koncza jimat. Tako dugo che durat, doklye Bog, Bog bude; durat che na veke. Csa prokleti terpi, to mora szenek terpit, prez koncza terpit, na veke mora terpit. Kut je vekovecsnoszt na Nebi, tako je vekovecsnoszt i va pakli. Vekovecsna Jisztina je ovo nazvisztila. Ki va ovom dvoji, cheje zlaschum skodum ukusziti. Prokleti je z Neba van szkoplyen, na szenek, na sze veke. On je hitjen va pakal na sze

veke. On mora sztrahsnu paklenszku szkurinu, sztrahsan glad, i zsaju na veke terpit. On che bit mucsen zpaklenszkim ognyen na sze veke. „Nyihov ogany sze neche nigdar zagasziti.“ veli Jezus. Cserv duhsnoga szpoznanya chega zserat na sze veke. „Nyihov cserv, veli Krisztus, neche umrit.“ Prokleti mora sze domislyive, i nedomislyive muke terpit, szenek, prez toga, dabi neg uru jimal, va koj biszi pocsinut mogal „Oni nimaju mira dan, i noch.“ On che va pakli bit tuliko let, kut je lischa na drivlyi, kut je trave na polyi, kut je szuncseni jiszkricz va zraki, i po szi ovi leti nyigova muka neche jimat koncza, prokleti neche jimat ufanya oszlobodenya. Szmert, ka muki na szvitu konacz nacsini, sze nemore va pakli nait. „Lyudi chedu szmert jiszkat, a necheduje nait. Oni cheduszi zselyit szmert, a szmert che pred nyimi bizsat,“ veli szveto Piszmo. Onde szenek, onde prez koncza moradu terpit. Do ove Jisztine more csut, prez toga, da na szem teli nebi trepetal? Ali ki chedu ovako sztrahsnu vekovecsnoszt jimat? Paklenszki ogany, pakal, je polag Ricsi Jezusa pripravan za vraga, za nyigove Angyele, za nyigove naszlednike. Zacs? zbog griha, koga szu ucsinili. Ovako chedu i dan denasnyi paklenszku vekovecsnoszt dobit, oni, ki vraga naszleduju, ki grihsu, i va grihu umru. Je moguche, da ti, ki ovo verujes, vindar ne presztanes grihsit? O szlipota; o zlocha! o prezetnoszt! „Lyucztvo prez razuma, prez mudroszti. O dabi mudriji nasztali, i razumili, i naiper gledali, csa chesze na konczu sztat,“ veli szveto Piszmo.

Na dan oszmoga Juniusa.

Szveti Medardus Biskup Nojoni, i Dorniki, pak szveti Klaudius Nad Biskup Bizanczi.

Szveti Medardus jedan zmed naiglaszovitijimi Biskupi va Franczoszkom szeje va Szalentiako od bogati i plemeniti sztarji rodil, ki szu nyega va Kerschanszkoi veri dobro odhranili, i szkerb noszili, da szeje sze dobre znano-

szti naucsil. Od ditinsztva szvoga je Medardus jako milosztivno, i dareslyivo szercze szuproti ubogi, i nevolyni jimal. Jednomu szlipomu csloviku, ki je va raszkinutoi pratezsi predanyega dosal, je szvoju novu pratezs, ku je perviput noszil, dal. Jednomu sztrainszkomu putniku, komu szu razbojniki konya zi szilum zeli, je szvojega laschega konya zi stale szvojega Occza prikazal; i kada szu szluge ovo Occzu povidali, je obsztal, csaje ucsinil, i rekal, da mu neche na skodu bit, csa je Bogu za lyubav ucsinil; csa szeje velyen i pokazalo; ar kada je Otacz konye pregledal, i prebrojil, je broj nyihov nasal, ali na meszto prikazanoga, drugoga za csuda bolyega, od koga nigdor ni znal, kakoje va stalu dosal. Kada je vechi zraszal, je nyega Otacz Biskupu va Vermandois na odhranyenye, i na nauk prik dal, ki je nyega zbog nyigovi lipi, i dobri lasztovitoszti viszoko postoval, i kada szi je szam zselyil, je nyega med szvoje Duhovne nuter zel. Va ovom sztalisu je szim lipa pelda bil; on je rado molil, szveto Piszmo je rado stal, i pokoril szeje; zato je nyega Biskup za Masnika poszvetil, i za Prodikacsa posztavil. Nogo let je ovu Aposztolszku duzsnoszt negrosztlyivo, i zvelikum hasznum szpunyeval. Goszpodin Bog je na ovoga szvojega vernoga szlugu, i na sze csaje nyigovo bilo, oszebuinu szkerb noszil, i polag toga je nyemu dal dar csudnovita dugovanya csinit. Jedan tat szeje uszegural jednucs va vinograd ovoga Szvecza pojt, ter szije tuliko grojza nakinul, csaje noszit mogal, i polag toga je zi zloche veliku skodu va vinogradi ucsinil. Kada je kanil projt, ni zvinograda van nasal, moral je do dneva va nyem osztat. Kada szuga od sztraha, i szrama trepechega nasli, i k Szveczu odpelyali, ko muje zlocsinyenye od szercza oproszil, i sze grojze, ko szije nakinul, prikazal. Jedan drugi, ki je med znyigovoga cselinyaka kral, bise od csel tako dugo klan; i prognan, dokle szeje povernul, i Szvecza za oproschenye proszil. Medardus muje nauka dal, i szveti blagoszlov, onda szuga csele osztavile, i va cselinyak naizad odletile. Pri drugoi priliki je jedan csemernyak nyigovoga vola ukral, komu je zvonacz bil ubisen. Tat je zvonacz ztravom zatverdil, da ga ne uvadi, ali kada je na takovo meszto dosal, kadi je stimal, da ga nigdor vech

ulovit neche, je zacsel zvonacz zvonit, tako da ga tat nikarkor ni mogal zusztavit. Onda je bil szilovan vola naizad odpelyat k szvojemu Goszpodaru. Ovo szu neg nikulike pelde szkerblyivoszti Bozsje na szvojega vernoga szlugu. Ali jos vech peldov je nyigovi csudni csinov. Noge betezsne, i uvrazsene je zi zlamenyem szvetoga Krizsa uzdravil, i od zali duhov oszlobodil.

Kako viszoko szu nyega zbog ovi csudni csinov, i jos vech zbog nyigovoga szvetoga zsitka prestimavali, szeje vidilo po szmerti Biskupa; ar sze lyucztvo, i Duhovnoszt niszu drugoga za Biskupa otili jimat, neg ovoga csudnocsinitelya, i Apostolszkoga Prodikacsa. Kut szeje kratil ov ponizni szluga Bozsji ovu viszoku csaszt nasze zet, tako gorlyivo szeje szkerbil za szvoje ovcsicze, kada je szpoznal, da je nyega Goszpodin Bog, nato pozval. Va szvojem zsivlenyu nist ni preminil, ni jiszkal pocsivak, i raszveszelenye, neg je poveksal szvoje trudno za szpaszenye duhs. Po szi varosi, i szeli je putoval, szagdir je prodikoval, ucsil, zjednum ricsum sze ucsinil, csa jedan dober Biskup i Pasztir duhs ucsinit mora. Nogo je moral terpit, kada szu diblyi Hunnusi, i drugi nepretelyi va Orszag udrili, i sze szkoncsavali. Zato je Nojon isal prebivat, ar ovo meszto je bolyi grad jimalo, neg Vermandois. Va ovom csaszu je Eleutherius Biskup Dorniki umerl, ki je Medardusu jur onda, kada je jos mladenacz bil, naiperdovidal, da che Biskup nasztat. Glasz szvetoga zsitka Medardusa je uzrok bil, da je sza Duhovnoszt, i szi Sztanovniki, i Kraly Klotar Medardusa proszil, da bi i ovu Biskupiu prik zel. Szvetacz szeje kratil tuliku szkerb nasze zet; ali pokidob, daje szveti Remigius nad Biskup Rheimszki Rimszkoga Papu proszil, da Medardusu i ovu Biskupiu prikda, ko je vindar, akoprem od sztaroszti, i od velikoga truda premlahaven privolyil, i tu Biskupiu prikzel. Va ovoi Biskupii szu jos nogi pogani prebivali, ki szuga szakojacski trapili, i bantovali, i jednucs szuga pred szvoje bolvane odprimili, da cheduga nyim aldovat. Ali Apostolszki Biskup sze ni dal zisztrahsit. Krez szvoju szterplyenoszt i krotkochu, i krez szvoje duhovne trude, i nauke, je nyihova szercza tako zadobil, da szu sze pod szladki jaram Jezusa Krisztusa szlobodnovolyno podlozsili. Po

ovom szrichnom dobitku tuliko duhs je zopet Nojon naizad isal, ali onde je na szmert ubetezsal. Veszelye je bilo poszluhsat, kako szeje ov szveti Muzs va szvojem betegi krez premislyavanye vekovecsne Jisztine batril. Kraly Klotar je nyega pojiszkal, i od nyega zadnyics szveti blagoslov proszil. Szi sztanovniki od szi dvi Biskupiu szu Goszpodina Boga proszili dabi szvojemu Pasztiru zsitak zduzsil. Ali csasz je bil ovde, va kom je Goszpodin Bog szvojega vernoga szlugu na vekovecsnu plachu pozval. Mirno, i veszelo je umerl va leti pet sztov seszdeszet csetertom. Nyigovu Duhsu szu vidili va szpodobi beloga goluba va Nebo gori letit.

* * *

K zsitku szvetoga Medardusa, chemo csa od zsitka szvetoga Biskupa Klaudiusa prilozsit. Ov je od Herczegszkoga pokolenya rojen. Nyigovi bogabojechi Sztarji szu nyega do szedmoga leta va szvojem Dvori hranili, i ucsili, onda szuga drugim ucsnim, i zversenim Naucsitelyom prik dali, da sze sze potribne znanoszti naucsi. Marlyivo szeje Klaudius ucsil, ali jos marlyiviji je bil va pobozsnoszti, i drugi dobri deli. Szaki dan je kszvetoi Masi isal; rado je poszlshsal Rics Bozsju, radoszeje zpobozsnimi tovarusil, zle je oduraval. Nigdar ga ni bilo vidit pri tanczi, pri kakovoi jigri, ali pri nochnom raszveszelenyu. Nigdor nyega va nyigovi ricsa, csini, i ponasanyu ni mogal hudat. Ovakoje zsivil da nyigovoga dvaiszetoga leta; onda je Kanonik pri Czrikvi Bizanczi nasztal, i tu zapovid dosztal, da drugim szveto Piszmo razlazse, pokidob da je va tom jako ucsan bil. Kada je ovu duzsnoszt lipo odversaval, i va pobozsnoszti zsivil, je dvanaiszt let proslo, je Nad Biskup ubetezsal. Klaudius je upamet zel, da je Duhovnoszt szvoje ocsi na nyega ubernula, da ga za Namesztnika Biskuplyevoga prozou, zato je za szloboschinu proszil, dabi mu bilo dopuschano, kamo drugamo projt. Prosal zvarosa na jedno Jimanye, i onde va miru Bogu szluzsil. Ali kada ni miszlil ni, szu po szmerti Biskupa Poszalniki knyemu dosli, i nyemu nazvisztili, da je od sze Duhovnoszti, i od szega lyucztva za Biskupa odibran, i nyega ponizno proszili, da

nyim Duhovni Pasztir nasztane. Kratil szeje doszt, ali
kada je szpoznal, da je Rics lyucztva Rics Bozsja je privolyil.
Kada je za Biskupa poszvechen posztal, je szvoju Biskupiu
zacsel pojiszkovat, szagdir je prodikoval, zle navade
szkercsil; i pravu pobozsnoszt zaszadil. Szaki je mogal
predanyega dojt, szakoga je szterplyeno poszluhnul, sza-
koga je batril. Szaki szeje csudil nad nyigovum velikum
krotkochum zkum je zi szakim zahajal. Jos ni onde, kada
je moral koga ukarat, ni bilo od nyega tverde ricsi csut.
Vasz nyigov zsitak je zjednum ricsum takov bil, da je
szim Biskupom, i Czrikvenim Preposztavnim na peldu
szluzsil. Ali pokidob je ov szluga Bozsji zselyil Goszpodinu
Bogu mirnije, i zversenije szluzsit, je po szedmi leti Bis-
kupszku csaszt i sze szviczko osztavil, i va Kloster isal,
kadi je va szamohotnom ubostvi, i poniznoi poszluhsnoszti
pod oblaschum Opta otil zsivit, i umrit. Kada je pet let
va ostroi pokori szveto zsivil, szu nyega po szmerti Opta
zjednim glaszom za Opta odibrali. Szveti Klaudius ovoga
odibranya ni rado vidil; ali kada szeje ufal, da che nogo
dobra na diku Bozsju moch ucsinit, je privolyil. Kako
szveto je ovu csaszt odversaval, kako je szvoje podlozsne
na kriposzt, i szvetoszt pelyal, kako lipa pelda je nyim
bil, to sze zkratkimi ricsami nemore povidat. Glasz nyi-
gove szvetoszti je noge zemanszke, i plemenite mladencze
va ti Kloster vlikal, ki szu szi zselyili po peldi szvetoga
Opta put zversenoszti, i kriposzti sze naucsit, i polag toga
zsivit. Szi podlozsni szuga lyubili, kut Ocza; ar szu vidili,
da kut Otacz za nyihovo szviczko, i duhovno dobro szkerbi.
Zato nezrecsena bise nyihova turobnoszt, kada szu vidili,
da cheduga krez szmert pogubiti. Szveti Opt je veliku szta-
roszt dozsivil, onda gaje mlahavoszt popala. Upamet je
zel, da sze nyigova szmert priblizsava, zato je dal szkupa
zizvat sze szvoje Duhovne, nye lipo upomenyival, i od
nyi sze odlucsil. Drugi dan szeje dal va Czrikvu odneszti,
ter je szvete Szakramente prijel. Kada je zopet va szvoju
hizsiczu naizad donesen posztal, je szvoje Duhovne odpu-
sztil, i proszil, da ga szamoga osztavu; da na miru bude
mogal molit, i va molitvi je umerl, ar szuga klecsechega
na klupcsiczi zrazpetimi rukami nasli, ocsi k Nebu uber-
nute. Nyigovo szveto Telo je neuszkrunyeno osztalo.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Medardus je szamoga szebe krez premislyavanye vekovecsne Jisztine va muka batril. Sztanovito znicsim sze nemoremo va boleszноszti, va proganyanyu, krizsu i muki bolye batrit, neg akosze nane Jisztine szpomenemo, ke nasz nasa szveta vera ucsi. Jedne zmed nyimi chu neg na kratki ovde naiperdoneszt; ar drugdi szam obilynije jur od nyi govoril. Perva zmed ovinu je ta Jisztina: „Sze csa terpim od Boga dohaja, Bog je dopusztil, ali szam odredil. On oche, da terpim.“ Druga Jisztina je: „Csa terpim, je ali kratko, ali malyahno. Ako je malyahno, ko sze nimam uzroka tuzsit, ako je kratko, ko ravnotako nimam pravicze sze tuzsit. Ako i stimam, dadugo dura, ko che vindar konacz jimat. Tiszuchi drugi szu zacsuda vech, i duglye terpili. Treta je ta: „Csa terpim, to szam szi zaszluzsil, je ja szam jos vech zaszluzsil.“ Cseterta je: „Csa terpim, jos ni pakal, je malyahno, je nist szuproti paklu.“ Peta je: „Csa terpim je neg malyahno szuproti one plache, ku mi Bog ubiche, ako po nyigovoi volyi terpim.“ Seszta je: „Csa terpim, je neg malyahno, szuprot onomu, csa szu Szveczi za Nebo terpili, i szuprot onomu, csa dan denasnyi nogi tiszuchi terpit moradu.“ Szedma je: „Csa terpim, je neg malyahno, je neg nist szuprot onomu, csaje moi Szpaszitely meni za lyubav terpil.“ Oszma je: „Szterplyeno terpit, je put va Nebo. Neszterplyeno terpit, ali nist ne otit terpit, je pri nogi put va pakal.“ Nut ovo jimas oszam nai oszebuiniji Jisztinov, zmed kimi chete szaka, ako ju va szercze primes, va tvojoi muki batrit, i od neszterplyenoszti csuvat. „Vi chete Jisztinu szpoznat, i Jisztina che vasz oszlobodit“ veli szveto Piszmo.

II.

Szveti Biskup Klaudius, kut i szveti Biskup Medardus szu polag drugi kriposzti, oszebuino va poniznoszti, i krot-

kochi kut zvezde szvitili. Ove dvi kriposzti mora szaki Kerschan jimat. Jezus nas Goszpodin ovo ocsitno potribuje, kada veli: „Ucsitesze od mene, ar ja szam krotkoga, i poniznoga szercza, onda chete mir vasim duhsam najti.“ Od Jezusa Krisztusa sze moramo ove kriposzti ucsit. On jeje z Ricsum, i zpeldom ucsil Po nyigovoi peldi moramo csinit. Mi moramo krotki, i ponizni bit, kut je on bil. Prestimaj vasz zsitak Jezusa Krisztusa od pocsetka do koncza, ko ches vidit, da je vasz nyigov zsitak bil szpunyevanye ovi dvi kriposzti. Ovi dva szveti Biskupi szusze ove kriposzti od Jezusa naucsili, i va szvojem sztalisu po nyigovoi peldi nye versili. Csa szi ti doszidob csinil? Szi ti kada na zversavanye ovi kriposzti pravo miszlil? O! one grizlyive, tverde neszterplyene ricsi zkimi szi tvojega blizsnyega vechputi podbadal, sztanovito niszu zlamenye Kerschanszke krotkoche. Naimanye odszidob sze toga csuvaj, ter krotko, lyubezlyivo zahajaj, kut szi ti zselyis, da drugi ztobum zahajadu. Ako ches ponizan bit, kut szi i duzsan bit, neka sze zverhu drugi izvisavat. Ako szi polag tvojega sztalisa zverhu drugi postovan, neka bit zbog toga gizdav; neka one zanemermetat, ki szu nizsji neg szi ti; neka jiszkat prazne hvale lyudi, budi lyubezlyiv zdrugimi; neka sze turobit, ali raszerdit, ako te drugi zanemermechu, ali oduravaju. Krezato ches sze pri Bogu, i pri lyudi dragoga, oblyublyenoga nacsinit. Szpominanya vridne szu ricsi, ke je pobozsna Juditha k Bogu govorila: „Molitva poniznoga, i krotkoga je tebi szagdar draga.“ Mudri Muzs veli: „Ponizi sze va szem, ko ches miloschu najt pri Bogu.“

Na dan devetoga Juniusa.

Szveti Primusz, i Feliczian Mucseniki.

Primusz, i Feliczian dva szveti Mucseniki szu bili dva brati rojeni v Rimi jako plemeniti zbog pokolenya, i bogatsztva, ali plemenitiji, szu bili zbog nyihovoga nekrivicsnoga zsitka, i zbog sztalnoszti va pravoi veri, ku szu

valovali zi zanemermetanyem szega, csa szu od szvoji poganszki Sztarji, i od progonitelyov Kerschanszke vere jimali docsekat. Va csaszu ladanya Czeszarov Diokleczіana, i Makszimiana je veliko progonsztvo Kerschanov bilo. Nogi szu va uze hitjeni, nogi umoreni posztali. Ovi dva brati szu uznike Kerschanszke marlyivo pojiszkovali, sze nyihovo dobro i jimanye szu na nyihovo batrenye ubernuli. One, ki szu na muku, i na szmert pelyani bili, szu batrili, i na sztalnoszt upomenyivali. Popi poganszki toga niszu mogli terpit, zato szu lyucztvo szuproti ovi dvi bratov razdrazsili, kut szuprot naivechi nepretelyov bolvanov nyihovi, i tako daleko szu podhuszkevali, dokle szuje pri Czeszaru obtuzsili, i nyihovu szmert proszili. Szi dva szu morali pred Czeszara sztupit, sze dva je Czeszar na zatajanye vere Kerschanszke nagovaral, ali kada szu szegurno govorili, da volu umrit, neg va tom Czeszara poszluhsat, szu nye na zapovid Czeszarszku va uzu odpelyali, i zteskimi lanczi povezali. Ali velyen pervu noch je Angyel dosal, i nye od lanczov oszlobodil. Onda szu zopet isli uznike batrit; niszu zvarosa prosli, kut szu nyim pretelyi szvitovali, da szvoi zsitak ucsuvadu. Kada je Czeszar ovo docsul, je nye zopet pozval, nyim ubital, i grozil, i nye va templ Herkulesa poszlal, da ovomu bolvanu tamjam alduju. Ali szi dva szu sze sztalno branili; zato je Czeszar zapovidal, da je nemilo bicsuju, i onda daje Poglavniku varosa Nomento, ali Numanczia prik dadu, ki je naivechi nepretely Kerschanov bil. Pervo neg szu tamo odpelyani posztali, je zopet Angyel knyim dosal, i nyihove rane zavracsil. Zcsim je Promotus, ovoje bilo jime onoga kervizsajnoga Poglavnika, ove dva brate pred szobum vidil, je zapovidal, da je zolovnimi baticzami tucsu, doklye szvoju miszal preminidu. Polag praude je ova kastiga neg za szluzsbene, i druge niszkoga sztalisa odredjena. Ali ov Tyran je ovim dvim plemenitoga kolena bratom ovu kastigu dal, na spot Jimena Kerschanszkoga. Teska, i velika je ova muka bila. Ar olovne baticze nist drugo ni szu bile, neg bics, ali korbacs znogi konopsichev szkupa szpleten, ki je szaki na kraji olovnu kogulu jimal. Zovim korbacsom szu po golom herbati, i vrati tukli one, ki szu nato odszudjeni bili, zato je szaki tuliko ran jimal,

kuliko udorczov je dosztal. Ovi dva szveti brati szu ovu muku morali preterpit. Nemilosztivnije szuje bili, neg nai veche zlocsinitelye. Ali oni niszu nist boleznoszti kazali, neg szu jedan drugoga batrili, i Boga dicsili ztum poniznum molitvum: „Pomozi nam! pomozi nam o Bozse! O nase jedino ufanye! ukripi nasz, da szi szpoznali budu, da szi Ti jedini pravi Bog." Ova muka je tako dugo durala, dokle sze hahari niszu utrudili, i niszu mogli dalye tepszt, i Szvecze mucsit. Poglavnik szeje csudil nad ovum sztalnoschum, ali kut je rekal, nad tverdokornoschum ovi dvi bratov. Zato daje laglye na poszluhsnoszt dorcne, je nye dal razlucsit, i szakoga oszebito va uzu zaprit. Po nikuliki dnevi je Feliczian szam moral predanyega sztupit. Kovomu je ovako govoril: „Ni to velika szlipota, da ti tvoje zadnye dneve, Feliczian je jur oszamdeszet let sztar bil, va muka oches sztrosit, kadi bi mogal va diki, i va miloschi Czeszara umrit, ako bi neg nyigovu zapovid poszluhnul." Szvetacz muje odgovoril: „Ni to zacsuda vecha, i odurnija szlipota, da ti muzs od takovoga razuma, i od takove csaszti jedan kusz driva kut boga zmalyas, i szam szebe po nikuliki dnevi va vekovecsnu muku nuter rivas, kadi priliku jimas krez szpoznanye prave vere pri Bogu na veke szrichan nasztat?" Nave ricsi szeje neizreczeno razjadal Poglavnik, zato je zapovidal Szvecza na jedan sztup z zseleznimi csavli prebit, i viszechega osztavit. Szvetacz je szvoje ocsi k Nebu ubernul, i rekal: „Ja szam sze va Boga zaufal, i nechu sze sztrahsit pred onim, csa mi jedan cslovik ucsini." Tri dni je moral ov Kerschanszki vitez na tom sztupi prebit osztat, onda szuga oszlobodili, i va uzu odprimili. Med tim je Promotus drugoga brata dal predasze dopelyat, i nyemu lagal, da je nyigov brat szvoje ocsi na szvoju szrichu odper, i da je Jupiteru aldoval, i da gaje Czeszar zato na naivechu diku podvignul. Da i on nyigovu peldu naszleduje, i da che i on tu miloschu dobit. Primuszje ali bolye znal, kako sztalno je nyigov brat va valovanyu szvete vere osztal; ar Angyel je nyemu sze nazvisztil. Zato je poglavnika ukaral zbog ove neszramne lazsi. Promotus pun jada je rekal: „Ali ches velyen Jupiteru aldovat, ali chu te jos nemilosztivnije dat mucsit, neg sze druge." Ja neg jedinomu pravomu Bogu

aldujem, je rekal Primusz, i ne sztrahsim sze tvoje nemilosztivnoszti.“ Zcsim je Szvetacz ov ricsi szprogovoril, je Tyran zapovidal, da Szvecza zhaklyasztimi baticzami tako dugo tucsu, doklye sze nyigovo telo jedna rana bude. Po tom szuga mucsili zgoruchimi faklyami, i to dugo csasza. Primusz je pri szoi ovoi muki veszel bil, i Boga zglasza dicsil. Da nyega va ovoi hvali zusztavi, je zapovidal, da mu czfrit olov va uszta livaju Lahko szi moremo miszlit, kako sztrahsna je ova muka bila. Konstantin Czeszar je ovu kastigu potlye zane odredil, ki druge na necsisztochu nagovaraju. „Ki znecsisztimi ricsami drugoga na necsisztochu pelya, ovako je bila zapovid, tomu sze neka uszta, i gerlo zi zlivanyem czfritoga olova zatverdu.“ Tyranni szu pervo ovu kastigu na muku Kerschanov hasznovali. I szvetoga Primusza szu nato odszudili, da ni mogal pravoga Boga dicsit. Ali on je ta olov pozserknul prez zlamenya boli, i k Promotusu rekal; „Szpoznaj jednucs ti neszrichni! Szemoguchnoszt mojega Boga, ter sze uberni knyemu, da sze na veke ne szkvaris“ Onda Promotus ni vech znal, csa che od jada ucsinit. Onda je zapovidal sze dva brate pred diblyu sztvar hitit. Szpunili szu nemer ovu zapovid, ali nit rujechi lavi, nit diblyi medvidi, ke szu nanye pusztili, nijednoga niszu uredili, neg szusze pred nyihove noge legli, i nye kuto postovali. Nogim med okolo sztojechi szeje szercze ganulo, i zglasza szu kricsali: „Velik je Bog Kerschenikov, i ni drugoga Boga, neg ov je pravi Bog.“ Promotus szeje obcsinszkoga zbluda zbojal, zato je ovim dvim Kerschanszkim viteczom dal glave odszich. Ovako szu po nogoversztnoi muki k diki, i koruni nebeszkoi priszpili va leti dvi sztov oszamdeszet szedmom po Krisztusu.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Primusz, i Feliczian ovi dva szveti brati szu jedan drugoga na szterplyenoszt, i sztalnoszt va muki zbujali. Ovako je jedan drugomu va Nebo pomogal. Ovako je jedan drugomu pravu Kerschanszku lyubav, i pravu

lyubav k Bogu, izkazseval. Nimas bratov, ali szesztar, rojakov, ali pretelyov, kim bi mogal markada k szerczu govorit, i nye na pobozsnoszt zbujat? Ako ovi nimas, ko jimas doszt bratov va Jezusu Krisztusu va szi Katkolicsanszki Kerscheniki. Med ovimi je doszt takovi, kim va Nebo pomoch mores, ako nye na Kerschanszki zsitak zbujas, ako jim k szerczu govoris, da sze csuvaju lazsi, pszoszti, ugovaranya, i drugi grihov; ako je na molitvu, na poszluhsanye szvete Mase, i Ricsi Bozsje na guschu szpovid, i na druga dobra dela upominas. Terszi sze to csinit. Ovako ches tvoju kerschanszku lyubav szuproti blisnyemu, i szuproti Bogu kazat; szuproti blizsnyemu, ar ches mu kvekovecsnomu blazsensztvu pomoch; szuproti Bogu, zato ar kut szveti Krizoszthomus veli, Bogu nist povolynijega ucsinit nemores, neg ako druge na szluzsbu nyigovu ubrachas, i od zbantovanya nyigovoga Velicsansztva odvrachas. Ako vi Boga lyubite, veli szveti Augusztin, ko sze terszite, i druge, ki szu va vasem sztanu, ali ki szu vam dobri znanczi, nato zbujat, da i oni Boga lyubu. Upominajte je, proszitеje, nagovarajte je, kuliko morete." Ako sze budes terszil ovo ucsinit, ko znaj, da chete Goszpodin Bog zato obilyno naplatit, i da cheti on, komu szi krezato va Nebo pomagal, va vekovecsnoszti zato hvalit. Ali ako sze ti uszeguras druge od dobri csinov naizad derzsat, ali na grih napelyat, ko szi nyim va pakal pomagal; i Goszpodin Bog che ovu tvoju zlochu jednucs sztrahsno kastigat. A on, komu szi va pakal pomogal, che te jednucs krez czelu vekovecsnoszt proklinyat, i nadate che vech, neg na zale duhe szvoi jad szpuschat.

II.

Szveti Feliczian je za naivechu szlipotu derzsal, da poganszki Poglavar krez szvoje bolvansztvo po nikuliki dnevi szamohot va pakal bizsi, akoprem bi priliku jimal krez szpoznanye prave vere od pravoga Boga Nebeszko Kralyesztvo mogal zadobit. Nebo, i zemlya szu ti odperta moi dragi pretely! Je vekovecsnoszt na Nebi; je vekovecsnoszt i va pakli, kut szi nezdavno csul. Ti mores na

Nebi na veke szrichan nasztat; ti sze mores od pakla ucsuvat. Ali i na veke mores iz Neba van szkloplyen; i na veke va pakal hitjen posztat. Goszpodin Bog je tebi vodu, i ogany prepolozsil. Protegni tvoju ruku za jedno, zako ches. „Pred cslovikom je zsitak, i szmert, dobro, i zlo. Csa mu je po volyi, to chemu sze dat," veli szveto Piszmo. Bog ti da miloschu, i priliku da sze pakla ucsuvas, i Nebo zadobis. Ni to nai vecha szlipota, ako milosche, i prilike, na tvoje szpaszenye ne hasznujes, neg zbog jedne male naszladnoszti, zbog szviczkoga dobitka szamohot pred szobum Nebo zapiras, i va pakal bizsizs, kadi bisze lahko na veke szrichnoga mogal ucsinit? „Razumite jednucs vi priproszti lyudi, i vi neszpametni budite jednucs mudri." Veli szveto Piszmo. Neszpametan, a to ne malo, neg nai priprosztiji je on cslovik, ki veruje, da je Nebo, i dabi mogal va nye dojti, a vindar zato pravadno ne szkerbi. Ali jos priprosztiji je on, ki veruje, da je pakal, i daje va velikom pogibelyi va nyega zapaszt, vindar sze zi szum mochum ovoga pakla ne csuva. Szveti Peter Krizologus veli: Ako mi va pakal verujemo, a to va vekovecsni pakal, zacs szu moch, i kriposzt nato ne ubrachamo, da szega mentujemo, i ucsuvamo, da va nyigove velike, sztrahsne vekovecsne muke nebudemo odszudjeni? „Zacs? pitam te. Daj odgovor, ako mores. O grihsnik! kako priproszt szi.

Na dan deszetoga Juniusa.

Szveta Margarita Kralyicza Schotlandszka.

Szveta Margarita Kralyicza Schotlandszka je od Kralyevszkoga pokolenya izhajala. Ona szeje va Ugerszkom va csaszu szvetoga Stefana Kralya narodila, va koga Dvori szeje nye Otacz Eduard, i nye Mati Agatha zderzsavala. Kako szveto je bila odhranyena, je pokazal nye szveti zsitak. Eduardu je szlisila Kralyevszka Koruna va Englandi, ali nyigovi nepretelyi szuga szilno od Thronusa van szklopili. Po nyigovoi szmerti je Agatha znye szinom Edgarom, i znye kcherami Margaritom, i Kriszti-

nom va Englenderszko kanila putovat; ar szu nyoi ufanye nacsinyali, da che nye szin Edgar na Thronus moch dojt. Ona je zszvojimi jur na morji bila, ali velik viher je nyu Schotland odignal, i onde je morala zplavi van sztupiti. Kraly Schotlandszki Malkolm je nyu lipo prijel, i lipo nasztanoval. Pri ovoi priliki je ov Kraly szpoznal lipe kriposzti Princzeszke Margarite, zato je nyu va histvo proszil. Agatha je rado privolyila, i Margarita je po volyi szvoje Matere csinila. Margarita je za Kralyiczu korunyenya posztala va nye dvaiszet csetertom leti. Trideszet let je znye Muzsem na Thronusi ladala, i krez szvoju pobozsnoszt, i csudnovitu mudroszt je szagdir glaszovita bila. Na onom meszti, kadi je korunyena posztala je lipu Czrikvu dala zgradit na diku preszvetoga Trojsztva; da nye Duhsa, i nye Muzsa duhsa zvelicsenye zadobi, i da nyoi Goszpodin Bog muskoga Jerba udili, i nyoi tu miloschu udili, da ga tako bude mogla odhranit, da krez szviczko blazsensztvo vekovecsnoga ne pogubil. Polag ove Czrikve je i druge Czrikve, i Klostre dala zgradit. Ona je sznagu i lipotu va Czrikvi lyubila. Zato je szama znye dvornimi Goszpami Czrikvenu prates nacsinyala, i va sze Czrikve szlala. Kralya je va velikom postenyi derzsala, i krez szvoju peldu na pobozsnoszt zbujala. Ona je nyega nato oszebuino upomenyivala, da pravicsno lada, da ubogim na pomoch bude, da diku Bozsju poveksava, i da zle navade pri szvoji podlozsni zatare. Ona je szama znai lipsum peldum Kerschanszke kriposzti pred szimi szvitila. Oposzred med Kralyevszkim veszelyem je va ostroi pokori zsivila. Molitvu je tako lyubila, da je i nai vechi del nochi na molitvu ubernula. Stenye szveti Knig bise nye naiveche veszelye, nato je i druge upomenyivala. Rics Bozsju je zvelikim veszelyem poszluhsala. Szvete Szakramente je vechkrat znai vechum pobozsnoschum prijimala. Zapovidane poszte je zverseno szpunyevala. Polag zapovidani posztov szeje pred Bozsichem cseterdeszet dan posztila, jos i va betegi. Ubogim je prava milosztivna Mati bila. Neb sze moglo verovat, kuliko almustvo va pinezi, va pratezsi, i va drugom dugovanyi je ona zlaschimi rukami podililu. Szvoju laschu prates, i dragochu je va potribsini szironiahom podilila. Szkoro szakidan je jednim zmed ubogi noge zipirala

Devetero sziroczke dicze je va szvojem Dvori odhranila, i nye zlaschimi rukami kermila. Tri sztov ubogi je szaki dan nahranila, kim je ona z Kralyem szkupa pri sztoli dvorila, i nyim noge kusevala. Gospodin Bog, ki ovakove csine miloszerdnoszti jur na ovom szvitu vechputi naplacha, je ovu pobozsnu Kralyiczu blagoslovil polag nye prosnye zi szini, i kcherami, ke je pobozsno odhranila. Ona ni ztim zadovolyna bila, da je szvojoi diczi mudre, i pobozsne Naucsitelye dala, neg je nye szama ucsila va stenyi, i piszanyi, va kriposzti, i Bozsjem sztrahu. Ona je nye zbog szake grhske karala, i kastigovala. Nai lipsi nauk, koga je nyim davala, je va ovi ricsa sztal: „Dicza moja! Boga sze bojite, i nyega lyubite; ar onim, ki sze Boga boju, va nicsem neche manykat, i ki Boga od szercza lyubu, ochedu od nyega na ovom szvitu, i na drugom blagoszlovni bit.“ Ona je nye upemenyivala, da sze va hizsi Bozsjoi dosztoino ponasaju, va csem je ona, kut i va szem drugom na peldu szluzsila. Ni mogla terpit, ako szeje jedan zdrugim prez potribsine pominal. Ar ona je tila rech: „Czrikva je ono meszto, va kom moramo molit, ali nase grihe uplakat.“ Kada je ovako ova pobozsna Kralyicza nogo let va dobrom odhranyenyu szvoje dicze, i na haszan szega orszaga szkerbno sztrosila, je nyoi ura szmerti od Boga nazvischena posztala. Szkoro pol letni beteg je nyoi Goszpodin Bog poszlal. Ona je szu bolyezlivoszt szterplyeno podnasala. Szvoje duhsnosz-poznanye je zcsisztila krez obcsinszku szpovid. Po ovoi je szvojemu Szpovidniku rekla, da ona neche dugo, ali on da che jos nikuliko let zsivit; i od nyega pro-szila: pervics, da szakidan pri szvetoi Masi na nyu sze szpomene; drugics, da na dobro odhranyenye nye dicze potlye szkerb noszi. Csetire dni pred nye szmertjum szu Kralya nye muzsa pred gradom Allvich zvelikum zlochum umorili. Jedan zmed nye Szinov je dosal, ter je Materi kanil ov turoban glasz doprimit. Ona je velyen nyega pi-tala, kako znye Muzsem sztoji? Szin je otil dugovanye zatersutit, ar szeje bojal, da che Margarita od velike tuge nye zsitak szkratkit. Ali ona je rekla: „Szinak! ja znam kako sztoji. Ali zanu lyubav, ku szimi duzsan kut tvojoi Materi, povi mi sze.“ Onda je kralyevszki szin

moral povidat, csabi bil rado zamucsal. Pobozsna Kralyicza je szvoje szercze, i ocsi k Bogu ubernula, i rekla: „Ja te dicsim, i tebi hvalim o zmozsni Bog! da szi mi pred szmertjum jos ovu tugu dal dozsivit; da krez szterplyeno podnasanye ove tuge moi grihsni dug, koga szam jos duzsna, platit morem.“ Onda je kriposzti Bozsje zmolila, i zadnyics rekla: „Krisztuse Jezuse! ki szi krez tvoju szmert ovomu szvitu zsitak doneszal, oszlobodi me zi zaveza tela mojega ter me primi va vekovecsni zsitak.“ Zovimi ricsami je szvoi zsitak dokonyala. Nye licza, ka szu krez ostru pokoru, i dug beteg zapadjena bila, szu po nye szmerti lipa i puna nasztala. Noga csudocsinyenya, ka szu sze na zazivanye ove szvete Kralyicze zgodala, kazsu, kako kripna je nye molitva pri Bogu.

Nauk, i Naszledovanye.

Zovoga csa szmo szada csuli, szi moredu szi sztalisov lyudi nauk, i naszledovanye van szpelyat. Viszokoga sztalisa lyudi sze moredu ucsit, kako pobozsno i va nyihovom sztalisu moredu zsivit, kako szvoi csasz sztrozsit, i kako milosztivni moredu k sziromahom bit. Hiszniki sze moredu bit, kako jedan drugoga moradu na dobro na kriposzt zbujat, od zla odvrachat, kako va lyubavi, i va jedinschini, ter szlozsnoszti moradu zsivit. Sztarji sze moredu naucsit, kako szvoju diczu moradu ohhranit, i kakove nauke moradu va nyihova kerhka szercza zaszadit. Szi csiszto sze moredu od ove szvete Kralyicze ucsit, kako sze dosztoino moradu va hizsi Bozsjoi ponasat, Rics Bozsju poszluhsat, szvete Knige stat, kako szterplyeni bit, i va volyu Bozsju sze szpuschat, Kako moradu szvete poszte obderzsavat, i druge kriposzti versit. Zi szega chu neg dvoje van znet.

I.

Margarita Kralyicza je szama szvoju diczu ucsila stat, i piszat, ona je nye va veri ucsila, i va kerschanszkom zsitku; nyihove grihske karala, i kastigala, nye na sztrah

Bozsji, i lyubav ucsila, na lipo ponasanye va Czrikvi upomenyivala, i tako dalye. Ovo je zlamenye kerschanszke szkerblyivoszti za haszan, i szpaszenye dicze. Kako chedu moch jednucs pred Bogom obsztat oni Sztarji, pri ki nijednoga zmed ovi zlamenyov ni vidit? Nogi nit szami ne ucsu szvoje dicze va veri, ne je nit salyu na nauk. Nogi sze zato szkerbu, da sze nyihova dicza naucsu tanczat, i lipo sze upravlyat, ali za Katekizmus, i Kerschanszki nauk nist. Na tanacz je raje zsalyu, neg va Czrikvu. Nogi szvojoi diczi csuda prepuschaju, nyihove grihske ne kastiguju. Zacs to? Oni nyihovu diczu prevech rado jimaju. Oni velu, dicza bolye ne razumu. Ali kako szlipi, i priproszti szu. Csa lyubav va tom sztoji, da sze dicza ne kastiguju, da sze nyim sze pregleda? Szveti Duh nasz drugacse ucsi, kada veli: „Ki sibu miluje, ta szvojega szina odurava; ki ali nyega lyubi, ta ga kastiguje prez presztanka.“ Do jima pravo, ovakovi sztarji, ali Duh szveti? Dicza bolye nerazumu. Ali ja to velim, krez kastige sze naucsu razumit, i szpoznat, csa je dobro ali zlo, csa csinit, i csesza sze csuvat moradu. Ako sze ne kastiguju, ko chedu sze kzlomu priviknut, ter chedu va nyem osztat. Zato veli Duh szveti: „Ditetu kastige neka utegnut; ar kada je zsibom bijes, neche umrit; ti je oches zsibom bit i nyigovu duhsu od pakla odkupit.“ Zapameti szi dobro va ovi zadnyi ricsa haszan, ka zkastigovanya dicze dohaja, ter szpoznaj ztoga, da krez zamudenye kastige tvojoi diczi ravan put kazses va pakal. Zato csa csinit moras, szi szam lahko miszlit mores. Zato csa dite boli, bi rad sibu milovat, i kako? Dite che nigda va pakli gorit. Na zadnye chu ti zi knig Szyracha povidat, i zselyim dabi ove rede szi Sztarji dobro prestali: „Ki szvojega szina lyubi, ta ga zsibom kastiguje prez presztanka; da sze na zadnye veszelit bude mogal, i da nebude szmil pri vrati szvoji szuszedov proszit. Ki szvojega szina ucsi, ta che pohvalyen bit. Neubuzdan kony che sze zdiblyat; a csemerno odhranyen szin che nemarlyiv, i razpuschan nasztat. Ako prokseno zahajas ztvojim szinom, ko ches to csinit, da sze bojat moras; akosze zsnyim salis, ko chete raztuzsit. Neka sze zsnyim szmijat, da sze nebudes szmil plakat, da tisze

zubi ne utupu. Va mladoszti mu nist lade nedaj, neka nyigovoga mislenya prez paszke osztavit. Prigni mu vrat, glavu, va mladoszti, i tuczi nyigove boke, doklye je dite; da nenasztane neukretan, neposzluhsan, csabi tvojoi duhsi tugu nacsinyalo. Ucsi szina tvoga, ter sze szkerbi za nyega, da ti nebude na szramotu.“ Ovako Duh szveti Sztarje ucsi. Zcsesza lahko mores van znet, kako moras tvoju diczu odhraniti.

II.

Szvoje, i szpaszenye duhse szvojega muzsa, i szvoje dicze, je bila zselya, ku szije od Boga proszila ova pobozsna Kralyicza, kada je na onom meszti, kadi je korunyena bila, Czrikvu dala zgradit. Ti nemer neches dat Czrikve gradit, ali vindar vechkrat vanyu ides, onde molis, tvoju pobozsnoszt odversis, das szvete Mase stat, szpovidas sze, i pricseschas. Szvecze za pomoch zazivas. Ali zacs sze ovo? Csa ztim za nakanyenye jimas? O nai vechkrat neg szviczko. Ti bi sze rad ovoga, ali onoga krizsa oszlobodit, ti jisches csa szviczkoga zate, ali za tvoje domache zadobit. Nato ubrachas szu tvoju molitvu, i pobozsnoszt. Zacs je ti pred szim ne ubrachas na szpaszenye tvoje duhse, ali na zadoblenye duhovnoga dobra, na odvernenye duhovnoga zla? Zacs ne tamo, da sze griha csuvas, va dobri ujacsas, da va szkusavanyu jak budes? Zacs nato ne, da sze zvelicsis, da sze na veke ne szkvaris? Pomiszli vechkrat navo; ar na ovim ti vech mora lezsano bit, neg na szim drugim, csabi jiszkat, ali proszit mogal. David Kraly je ovo ucsinil; ar kulikoputi je va szvoji Jacska Boga proszil za oproschenye grihov, za razum va szkusavanyu, za miloschu, da sze ne szkvari; neg da sze zvelicsi. „Szmiluj misze o Bozse! polag tvoje velike miloszerdnoszti, i polag nozsine tvojega pomilovanya utari grihe moje. Uperi me vech, i vech od zloche moje, ter me zcsiszti od grihov moji. Neka me zaverech od licza tvojega, ali neka odvernut licza tvojega od mene. Neka me kastigat va szerditoszti tvojoi, o Bog! jimaj szkerb na moju pomoch. Goszpodine paschi sze meni na pomoch!“ Ovoszu ricsi Davida, zkimi nist drugoga ni proszil, neg

szpaszenye duhse szvoje. On szam veli: „Neg za jedno szam proszil Goszpodina, da prebivat budem mogal va hizsi Goszpodinovoi.“ Za szpaszenye je pred szim proszil; nato je sze szvoje zdihavanye ubrachal. Naszleduj ga, to ti szvitujem.

Na dan jedinaisztoga Juniusa.

Szveti Apostol Barnabas.

Szveti Barnabas Apostol szeje na sztrugi Czypern od pokolenya Levi rodil. Nyigovi Sztarji ki szu kruto bogati bili, szuga Jeruzalem poszlali, da sze Praudu zsidovszku od glaszovitoga Naucsitelya Gamaliela, pod kim szeje i Szaulus, potlye Paval jimenovan ucsil, naucsi. Od ditinsztva je bil ponizan, i krotak, ni lyubil lenoszti, i raszpuschanoszti, zato je i csasza jimal Praudu zsidovszku sze zverseno naucsit. Kada je Jezus va onom csaszu prodikoval, i ucsil, szeje vasz szvit nad nyigovum mudroschum, i csudocsinyenyem precsudil; zato je i szveti Barnabas miszlil, da ovo mora pravi Meszias bit, koga szveto Piszmo na tuliki meszti nazvischuje. Zato je k Jezusu isal, nyigove Prodike marlyivo poszluhsal, i ni od nyega vech kraj prosal. Nyigovo jerbinsztvo, ko je po szmerti nyigovi sztarji na nyega obilyno szpalo, je med uboge razdilil. Neg szamo jedan lapat szije na zsitak osztavil, koga je po Krisztusevim va Nebo zasztuplenyem ravnotako prodal, i nyigovu czenu pred noge Apostolov polozsil, ovako povidaju csini Apostolski. Pervo je jimal Jime Jozsef, ali Apostoli szumu dali Jime Barnabas, toje szin batrenya. Doklye je Jezus po zemlyi pohajal, je bil Barnabas jedan zmed szedamdeszet dvimi Ucsenikov, ki szu Jezusa szagdir naszledovali, i nyigov Nauk zvelikum zselyum poszluhsali. Po prihodu Duha szvetoga szuga Apostoli za Pomochnika zeli va nazvischavanyu Evangyelya. Kada je szveti Paval po szvojim csudnovitim k Jezusu ubernenyem va Jeruzalem dosal, ter szeje k Ucsenikom Jezusa pridruzsil, szusze bojali pred nyim, ar niszu verovali, da szeje

k Jezusu ubernul, pokidob da je pervo Ucsenike, i Valovnike Jezusa tuliko proganyal. Szveti Barnabas, ki szeje z Paulom, kut szmo rekli pri Gamalieli ucsil, je knyemu isal, i nyega zvijal. Kada je vidil, da je za isztinu povernut, onda gaje k Apostolom odpelyal, i nyim povidal, sze csa szeje zsnyim godalo. Prik toga szusze Apostoli kruto raszveszelili, i nyemu verovali. Onda szu Apostoli poszlali Barnabasa Antiochiu, da Kerschanszku veru onde zaszadi. Onde je ji vech nasal, ki szu veru Jezusa prijeli. Ove je upomenyival na sztalnoszt, a one ki szu jos tverdokorno osztali va zsidovszkoi veri je ubrachal k Jezusu. Z Antiochie je prosal va sztrugu Tharzis, da onde szvojega tovarusa Paula pojische. Zovim je zopet va Antiochiu naizad dosal, i szkupa szu osztali czelo leto onde, i veru Jezusa tako kripno nazvischavali, da szusze oni, ki szu veru Jezusa szpoznali, onde pervi Kerschani jimenovali, da sze na znanye da, ku veru valuju. Ovi Kerschani, ki szu va veri Jezusa tako gorlyivi bili, szu tako miloszerdni bili, da szu Kerschanom va Jeruzalemi krez Paula, i Barnabasa obilyno almustvo poszlali. Szi dva Apostoli szu z Jeruzalema zopet Antiochiu naizad isli, i ovde szu na zapovid Duha szvetoga odibrani posztali, i od Apostolov na povernye Narodov poszlani posztali. Onda szu isli va tovarustvi jednoga drugoga Ucsenika Jivana Markusa jimenovanoga va Szeleucziu, odavlye va Czypern, kadi szu va szakojacski varosi po szobothe Nauk Jezusa nazvischavali. Nogi zsidovi szu sze ubernuli, ali nogi szu tverdokorni osztali, i na Apostole pszovali; zato szu ovi Apostoli rekli: „Vam szeje naiper moralo Evangyelye nazvischavat; ali kada je vi zahitjujete, i szami szebe nevridne posztavlyate zsitka vekovecsnoga, chemosze kpoganom ubernut.“ Csa szu rekli, to szu zacseli velyen szpunyevati. Oni szu szkroszisli krez noge poganszke varose, i derzsanya, Evangyelye prodikovali, i noge k Jezusu ubernuli; ali szagdir szu morali csuda terpit, ar Zsidovi szu pogane nadanye huszkali, i drazsili. Po nikuliki leti szu zopet szi dva Antiochiu dosli, i kada szu med Kerschani nemir nasli, ar nogi szu stimali, da sze sztara Prauda, oszebuino obrizovanye mora obderzsavat, ko szu Paval, i Barnabas Jeruzalem putovali, da odanylyeg odgovor doneszu, po kom sze redit

moradu. Zovim odgovorom szu naizad dosli, i Kerschanom nazvisztili, i nye upomenuli, da polag toga zsivu. Va ovom varosu szeje sztalo, da szeje Barnabas od Paula odlucsil, i Markusa szi za putnoga tovarusa odibral, koga Paval ni til vech pri szebi jimat, ar je nye va Pamfilii osztavil bil. Szveti Paval szije kszebi zel jednoga drugoga Ucsenika Szilasz jimenovanoga, zkim je va Sziriu, i Cziliczi putoval. Barnabas je naiper va Czipern isal, odavlye v Rim. Z Rima je Mailand isal, kadi je pervi Kerschanszku veru prodikoval. Ovden je szedam let dugo osztal, i je pervi Biskup Mailanda bil. Onda je jednoga drugoga od szvoji Ucsenikov za Biskupa poszvetil, i nyega za szvojega Naszlednika osztavil. On je isal va Bergamo, i Brikszen, kadi jos jedan Oltar kazsu, pri kom je szveti Barnabas szvetu Masu odszluzsaval. — Onda je zopet Czipern naizad dosal, i onde szvoi zsitak dokonyal. Ar Zsidovi, ki szu zi Szirie tamo dosli, szusze dogovorili, da cheduga umorit. Goszpodin je nyemu szmert naipernazvisztil. Szvetacz szeje prik toga kruto raszveszelil, i szkupa dal zizvat Kerschane, i po odversenoi szvetoi Masi je nye upomenul, da va veri sztalni osztanu, i da pravo po Kerschanszku pobozsno zsivu. Onda je isal va Synagogu ter je zsidovom szvitlo pokazal, da je Jezus Krisztus, koga szu oni umorili, pravi Meszias; i kada mu nato niszu mogli odgovorit, szu jadovito na nyega udrili, zi Synagoge van szpehali, i kamenovali. Nyigovo szveto Telo je nyigov Ucsenik szveti Markus pokopal. Pri nyigovom Grobi je Goszpodin Bog noga csudocsinyenya na betezsniki, i uvrazseni csinil; vindar je ov nyigov Grob zbog velikoga progonsztva Kerschanov pozablyen posztal, dokle sze szam szveti Barnabas Biskupu Antiochii ni izkazal, i nyemu szvoi Grob pokazal. Onda szu podvignuli szveto Telo, i lipo pokopali. Na nyigovi perszi je lezsalo Evangyelye szvetoga Mathe, ko je szveti Barnabas zlaschum rukum popiszal. Na naivechu diku ovoga Szvecza szluzsi, da je nogo let putni tovarus bil szvetoga Paula, i daje zi snyim noge trude, nevolye, i pogibelye preterpil. Szveto Piszmo va csini Apostolszki nyega pobozsnoga Muzsa jimenuje, ki je pun Duha szvetoga, i szvete vere bil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Barnabas szeje veszelil, kada muje bila szmert nazvischena. Ovo stemo, i od drugi Szveczev. Oni szuszi szmert zselyili, za nyum zdihavali, i kada szu vidili, da sze priblizsava, szusze veszelili. I dan denasnyi je lyudi, ki szi szmert zselyu, i proszu. Ali ovosze naivechkrat sztane va jadi, va neszterplyenoszti, kada nyim delo merzi, kada szu betezsni, kada progonsztvo terpu, i nigdir pomochi ne naidu. Ali ova zselya, ova prosnya nit Bogu ni povolyna, nit csloviku hasznovita, neg je skodlyiva. Zacsuda drugacse uszroke szu jimali Szveczi, kada szuszi szmert zselyili, i nad nyum sze veszelili, naimre pervics: Zato, csaje Goszpodin Bog odredil szakomu umriti, i da sze szaki ovoi uredbi dobrovolyno mora podlozsit, i zveszelyem nyu szpunit; drugics zato, da szmert cslovika od nogi nevoly ovoga szvita oszlobodi, i nyega k szvojemu zadnyemu czilyu odpelya; tretics zato, da cslovika szmert od nogoga pogibel yagriha oszlobodi, nyega ucsuva va grihu umrit, i sze na veke szkvarit; csetertics zato, da cslovik krez szmert va Nebo dojde, onde Boga gleda, i uzsiva, onde nyega zversenije lyubi, hvali, i dicsi na sze veke. Ove uzroke dobro razmiszli, ko ches szi szmert po peldi ovi nogi Szveczev zselyit, ali naimanye sze neches prikoreda szmerti bojat, neg ches rado umrit.

II.

Szvetomu Barnabasu szu szveto Evangyelye na perszi polozsili, i ovako je otil pokopan bit, na zlamenye da je ovo Evangyelye, i nauk va nyem zaderzsan od szercza lyubil, i viszoko postoval. Ki Jezusa Krisztusa od szercza lyubi, i viszoko postuje, ta mora szveto Evangyelye Jezusa Kristusa od szercza lyubit, i viszoko postovat, ar va nyem sze nauk Jezusa Krisztusa zaderzsava. Ki ali Evangyelye Jezusa lyubi, i postuje, ta mora rado va nyem stat, ali nyigovo razlaganye va Prodika rado poszluhsat.

Szveti Augusztin veli: „Mi szveto Evangyelye poszluhsamo, kut dabi szam Jezus Krisztus ovde sztal, i knam govoril.“ Kakovu haszan jimamo od ovoga stenya, ali razlaganya Evangyelya, to nam szveti Krizoszthomus zovimi ricsami povida: „Satan nemore tako zlahka konomu sztupit, ki szveto Evangyelye vechkrat ste, ali poszluhsa razlagat.“ Kako sztoji ztobum? lyubis, i postujes szveto Evangyelye, i nauk Jezusa Krisztusa, ki sze va nyem zaderzsava, polag duzsnoszti? Zacs vechkrat va nyem ne stes? Zacs ne ides raje k razlaganyu ovoga szvetoga Evangyelya? Ne bojis sze satana, da che ladu nadate dosztat? O sti rado, i pazlyivo szveto Evangyelye, budi rado na zocsi pri Prodika, ter sze terszi tvoi zsituk po nyem uredit. Szveti Krizoszthomus veli: „Zsitak sze mora zi szvetim Evangyelyem szkupa szlagat.“ Szveti Jivan pise: Blazsen je on, ki ste, i poszluhsa rics prorokovanya, i ono szpuni, csaje va nyem piszano.“ Dobro razumi: stat, poszluhsat, i szpunit cslovika blazsenoga ucsini; ne szamo stenye, ne szamo stenye i poszluhsanye, nego i szpunyevanye je potribno na dobitak blazsensztva. Zato sti szveto Evangyelye, poszluhsaj nyigovo razlaganye, ter szpuni, csa ti Jezus Krisztus va nyem zapovida. Ovako cheti szveto Evangyelye na blazsensztvo szluzsit, ali drugacse ne.

Na dan dvanaisztoga Juniusa.

Szveti Jivan od szvetoga Fakundo Szpovidnik.

Va leti tiszuch seszt sztov devedeszetom je Papa Alekszander oszmi va broj Szveczev ocsitno zaracsunal szvetoga Jivana Fakundo, od koga Rimszke Knige Mucsenikov szvidocsu, da je va gorlyivoszti vere, va szvetoszti zsitka, i va csudni csini szvitil. Rodil szeje va Kralyesztvi Leon va Spanyolszkom va jednom varoschi szancto Fakundo, ali Szahagun jimenovanom. Nyigovi Sztarji szu va nyihovom histvi dugo nerodechi bili. Po dugoi molitvi szu z Jivanom blagoszlovni posztali, koga szu szkerbno po Kerzchanszku

odhranili. Va Klostri szvetoga Benedikta, ki ni daleko bil od nyihove domovine, szeje visje nauke naucsil. Po csaszu je dosal va dvor BiskupaBurgoszi, ki je nyega zbog nyigove kriposzti viszoko postoval, i za Masnika poszvetil. Kada szeje onde zaderzsaval, je vechkrat jedan csudnoviti, Kip Raszpetoga pojiszkoval, ki je va Czrikvi Augusztinov od nogi odicsen bil. Jednucs je vidil, da je jedan gutu udren szvoje zdravlye csudnovito naizad dosztal, i na zahvalnoszt med Duhovne ove Czrikve sztupil, da zatuliko zversenije bude mogal Bogu szluzsit. Ovoje Jivana nato ganulo, da szije i on naiperzel Bogu zversenije szluzsit. Zato je osztavil Dvor Biskupa, ter je Szalamanku odputoval, i onde sze va Bozsji nauki, i va szvetom zsitku pocsversztil. Kada je ovako va ovom dvojem ucsversztnut bil, je nyega Goszpodin Bog pozval na Prodikovanye. Jivan je glasz Bozsji poszluhnul, ter je pocsetak szvojega poszla va ovom varosi Szalamanka zacsel. Ov varos je onda va zlochi glaszovit bil. Dva zemanszki mladenczi szu dva druge zemanszke mladencze va bitki umorili. Mati ovi dvi umoreni mladenczov szeje va voschanszku prates preublikla, ter je za onimi dvimi, ki szu po umaranyu pobignuli bili, zszvojimi szlugami csarva Portugalliu isla, i onde sze dva umorila. Jedni zemani szu zovimi, jedni zopet zonimi derzsali. Oni szu i Sztanovnike varosa medasze zmutili, tako da je vasz varos na dvi sztrani razdilyen bil. I za orusje szu popali, tako da szu vreda jedni zjedne sztrani naranyeni, i umoreni posztali, vreda zdruge. Jivan je bil od Boga odredjen mir nacsinyit med nyimi. On je oposzred medave vojujuche isal, ter je zlipimi, i zostrimi ricsami knyim govoril, i ni dal mira, doklye ni mir, i jedinschinu med nyimi nacsinil. Nogu molitvu, i pokoru je Goszpodinu Bogu zato aldoval, noge Prodike derzsal, i nogoputi szvoi zsitak va pogibely posztavil, doklye je z Bozsjum volyum szvoje nakanyenye doszegal. Onda je ubetezsal, i veliku bol terpil. Vracsitelyi szu za potribno derzsali, da sze mora nyihovomu nozsu na rizanye boleznoga kotriga podlozsit. Onda je ta zagovor nacsinil, ako szrichno ublada ov beteg, da che va Kloster sztupit. Szrichno je minul beteg, i on ni stental szvoj zagovor szpunit, zato je sztupil va Red szvetoga Augusztina. Kako zverseno je duzs-

noszti szvojega sztalisa szpunyeval, ztoga moremo vidit, da szu nyega navredi szvoji tovarusi za Poglavara szvoga odibrali. Prodikovanya, na ko je od Boga pozvan bil, zbog toga ni zaosztavil, i Goszpodin Bog je nyigovim Prodikam tuliku kriposzt dal, da szu sze nogi krezanye od grihsnoga zsitka k Bogu povernuli. Csudaje nemer szveti Prodikacs moral terpit zbog szvoji Prodik zkimi je zlochu lyudi karal, ali on sze zbog toga ni dal zusztavit. Jedan Herczeg muje zjadovitimi ricsami ocsimetal nyigovu ostrochu va Prodika, ali on je nyemu rekal: „Szvitli Herczeg vi morate znat, da Prodikacs prez zgledanya Jisztinu mora govorit, ako i szvoi zsitak zbog toga pogubi.“ Vechputi szu bili csemernyaki naimeti, da Szveczu zaszedu, i daga ztucsu. Ali Goszpodin Bog je ucsinil, da oni pri prihodu Szvecza ali niszu mogli koraka naiper nacsinit, ali da niszu mogli ruke zdvignut, doklye niszu szvoju zlochu obsztali, i za oproschenye proszili. Ovu Bozsju obrambu, i veliku haszan szvoji Prodik je szveti Jivan prijel krez gorlyivu molitvu, va koj je i nai vechi del nochi sztrosil; krez ostre poszte, i druge pokore; krez veliku szkerb szvoje duhsnoszpoznanye i od naimanyega griha csuvat; zato szeje szkoro szaki dan szpovidal, i kada szumu ovo za zlo derzsali, je rekal: „Ja niszam nijedan dan, ni jednu uru szeguran, da nechu pred Szudcztvo Bozsje pozvan bit, i oster racsun za moje csinyenye davat. Ja vidim da vreda jedan naglo umre, vreda drugi va betegi ub pamet dojde; zato sze terszim szenek pripravan bit. Ja sze csudaputi szpovidam, ar csudaputi grihsim.“ Ovakoje govoril ov ponizni szluga Bozsji, akoprem szvojega duhsnoga szpoznanya znijednim teskim grihom ni ublozsil. K szvetomu Aldovu szvete Mase szeje dugo pripravlyal, i nigdar ga ni prez tocsenya szuz odversaval. Vechputi je jimal miloschu pri szvetoi Masi Jezusa Krisztusa, Diviczu Mariu, i druge Szvecze vidlyivo gledati, i od nyi nai szlavnije nauke prijimati. Goszpodin Bog je nyemu polag nogi drugi miloschov i ta dar udilil, da je prihoducha dugovanya mogal naiperpovidati, i nuternya szerczev poznat. Zimszko vrime szu sze va varosi szvetoga Lazara prik moszta na tanacz szkupa szpravlyali. Szvetacz szeje bojal, da chedu zbog onoga nepretelysztva, od koga szmo zgora govorili, varoschani zopet va zblud,

i va vadu zapaszt. Zato je pri moszti Prodikalniczu dal nacsinit, i sze, ki szu prik moszta isli na lyubav, i jedinschinu upomenyival, i na zadnye prikdal: „Ja vam naiperpovidam, da che on, ki sze uszegural bude szvoi mecs van szpuknut, da che tu szegurnoszt zi szvojim zsitkom morat platit. Zato budite mirni, da nijedan med vami ne nasztane aldov szmerti, i pakla.“ Vindar polag ovoga lyubezlyivoga upominanya szeje vindar jedan mladenacz uszegural zdrugim degat, i szvoi mecs szuproti nyemu szpuknut. Ali na meszti je moral szpoznat Jisztinu prorokovaňya Szvecza, ar je umoren posztal. Jedna zsenszka bi mu bila rada ruku kusnut, ali Szvetacz je nyu zi szilum naizat potegnul, zovimi ricsami: „Ja moje ruke onoi nedan, ka vraga va szerczu jima.“ Zsena je otila znat, zacs on to veli; onda je nyoi odgovoril: „Ja znam da szi szi naiperzela tvoju kcher umorit, ar je va prosztom sztalisu dite dosztala.“ Zovimi ricsami je szvitlo pokazal, da muje Goszpodin Bog dal nuternye szerczev viditi. Kulika druga ovakova pripetenya, i csudni csini, bisze mogli naiperdoneszt. Ali chemo szada neg od nyigove szmerti csa naiperdoneszt. Szveti Jivan je jednoga mladencza, ki je grihsno tovarustvo jimal zjednum neszramnum zsenszkum, od ove odvernul, i na pokoru ubernul. Ova nistvridna zsena szeje Szveczu zagrozila, da che ovo, pervo neg leto mine, zszvojum szmertjum platit. Goszpodin Bog je dopusztil, da gaje utrovala, jad je nyega polahko trosil, i premlahavil. On szeje vech turobil zbog griha ove zsenszke, neg zbog szvoje nemochi. Szkerbno szeje pripravlyal na prijimanye zadnyi szveti Szakramentov, ter je szvoju duhsu zveszelyem szpusztil va leti tiszuch csetira sztov szedamdeszet devetom. Nyigov ubraz szeje po nyigovoi szmerti csudnovito szvitil. Ova szvitlosz je vecha nasztajala, kada je Goszpodin Bog pri zazivanyu ovoga Szvecza pri nyigovom Grobi szakojacska csuda csinil. Med ovimi je bilo, daje jedna zsena zjimenom Beatrix, ka je dvaiszet tri leti uszahnutu ruku jimala, krez dotaknenye Groba ovoga Szvecza na ovoi ruki szpunoma uzdravila. Jedan nimi je szvoju rics, govor dasztal, jedno podvezseno, i mertvo dite, szvoi zsitak, i zdravlye, ter ravne kotrige naizad dosztalo.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Jivan szeje zi szum mochum terszil nepretelye pomirit, i na lyubav, ter jedinschinu dopelyat; csaje szrichno, akoprem zpogibelyom zsitka, i ucsinil. Ako ti va priliku dojdes vadu, i bitku utihsit, szerdite med szobum pomirit, ter na lyubav ubernut, ko naszleduj szvetoga Jivana. O kuliko grihov je krezavo szvoje szveto trudno od ovi jadoviti lyudi odvernul, kuliko duhs je od vekovecsnoga szkvarenya ucsuval. I ti ches nogo zbantovanye Boga zabranit, ako szvetoga Jivana naszledoval budes. Ali ako onakove naszledoval budes, ki szami na szerditoszt, na vadu, na nepretelysztvo priliku davadu, ki sze szami szerdu, i va nepretelysztvi zsivu; ko znaj, da szi krivacz szi oni grihov ki ztoga nepretelysztva, vade, i szerditoszti dohajadu. A kakove kastige sze jimas zato bojat? Szveti Duh od takovoga cslovika, ki jische vadu, i nepretelysztvo, veli: „Szerditi Angyel che szuprot nyemu poszlan bit.“ Toje duh paklenszki che oszebuinu ladu nad nyim jimat. Paszku jimaj, da sze ovo nad tobum ne szpuni.

II.

Szveti Jivan je vidil, da nogi naglo umru, drugi da va betegu ub pamet dojdu, prez toga dabisze oni, i ovi mogli szpovidat; zato szeje vechkrat szpovidal, da szenek k szmerti pripravan bude. O kako szveta, hvale vridna, i hasznovita szkerb je ovo bila! Ni szi i ti vidil takova pripetenya szmerti, i betega ali naimanye od nyi csul? Ne dvojim va tom. Zacs sze i ti neposztavis va takov sztalis, dabi bil szenek k szmerti pripravan? Nebi mogla i tebe nagla szmert doszech, i va grihi va vekovecsnoszt odpelyat? Nebi ti sze moglo sztat, da i ti va betegi ub pamet dojdes, ter sze nemores vech szpovidat? Szkerbni Kerschani sze naimanye szaki miszecz szpovidaju, ako ktomu priliku jimadu. Ovako sze od szvoji grihov laglye zcsisztu, ter szvoje duhsnoszpoznanye laglye od grihov csiszto ob-

derzsu. Ki sze retkokrat szpovida, tomu tako ide, kut hizsi, ka sze retkokrat mete. Hizsa je szakidan szmetnia, necsisztocha szenek vecha. I duhsnoszpoznanye cslovika, ki sze retkokrat szpovida, sze szaki dan zgrihi vech ublazse. Ako sze dugo ne szpovi, dugo va grihi zsivi, ki dugo va grihi zsivi, ta sze jima uzroka bojat, da che va nyi umrit. More neszrichnia szmert bit, neg ako va grihu umremo? Szveti Augusztin veli: „Ki nebi rad va grihu umrit, ta neka va grihu ne zsivi.“ Ja ktomu pridajem: Ki neche va grihu zsivit, ta neka ne grihsi, ali ako je grihsil, neka szpovidi ne odvlacsi. Ako sze vechkrat szpovidal bude, neche tako zlahka grihsit, ali che sze paschit, da sze od nyega zscsiszti, i ovako szenek k szmerti pripravan bit. Ki sze szenek kszmerti pripravnoga derzsi, ta sze more blazsene szmerti nadijat. „Blazseni szu oni szluge, ke, kada Goszpodin dojde, szenek pripravne naide.“ Veli Jezus Goszpodin.

Na dan trinaisztoga Juniusa.

Szveti Anton Paduanszki Szpovidnik.

Szveti Anton, ki sze od varosa Padua va Talianszkom Paduanszki jimenuje, zato csaje va ovom varosi nogo let prebival, i prodikoval, szeje Liszaboni va Portugallii narodil. Va szvetom Kersztu je Jime Ferdinand prijel. Od szvoji Sztarji bise pobozsno, i va sztrahu Bozsjem odhranyen. Zcsim je noge, i velike pogibelye szvita szpoznal, da szeji ucsuva, je va petnaisztom leti va Kloster, ki je blizu Liszabona bil, nuter isal, kadi je i priszegal; ali kada szuga nyigovi rojaki znyihovim pojiszkovanyem gusztokrat bludili, je zdopuschenyem szvoji Preposztavni Koimbriu isal, i onde va Kloster szvetoga Krizsa nuter zet posztal. Jednucs szu vavi Kloster petimi Masniki zi Rreda szvetoga Francziskusza dosli, ki szu va Afriku putovali, da onde Maurusom, toje Turkom Evangyelye prodikuju. Ali ovi szu vreda nato od Maurusov zbog vere Krisztusa mucseni posztali. Nyihova szveta Tela szu naizad doprimili, i va

Czrikvi ovoga Klostra dosztoino pokopali. Kada je Anton csul, kako szercseno szu ovi szveti Mucseniki veru Jezusa prodikovali, i za Jezusa zveszelyem szmert preterpili, szeje va nyem zbudila zselya nevernim Evangyelye prodikovat, i za pravu veru szvoi zsitak posztaviti. Zato szije naiperzel va Red szvetoga Francziszkusza sztupit, da bude jimal, szvoju zselyu szpunit, szlobodnu priliku. Po nogi teskocha szuga vavi Red prijeli kada je dvaiszet let sztar bil, i po pervom leti szkuszenya szumu dopuszt dali va Afriku pojt, i onde szveto Evangyelye prodikovat. Kumaj je tamo dosal, je nyemu Goszpodin Bog tezsak beteg poszlal, tako daje szilovan bil va Spanyolszko naizad putovat. Ali ona plav, na koi szeje vozil, je na meszto Spanyolszkoga va Szicziliu od velikoga vetra dognana posztala. Kada je onde zplavi van sztupil, je docsul, da je szveti Francziszkus Szpravische szvoji Redovnikov szkupa szpravil. Zato je Asziszi putoval, da od szvetoga Francziszkusa blagoszlov dobene, Szvetacz muje rado blagoszlov udilil. Kada je Szpravischu konacz bil, nigdor ga ni til va szvoi Kloster zszobum zet, ar je zbog nyigovoga dugoga betega jako mlahavo van zgledal, i za mlahavoga va pameti szuga derzsali. Na zadnye gaje vindar Provinczial z Rimszke krajine pomiloval, ter gaje na veliku prosnyu zszobum zel, i va Kloster szvetoga Paula brig jimenovan poszlal, ki je va pusztini bil. Ovden je szveti Anton va velikoi ostrochi zsivil, sze delo, jos i nai gorje je upravlyal, on drugi csasz je va molitvi, i va premislyavanyu Bozsji szkrovnoszti sztrosil. Po nikuliki leti je zdrugimi Friaul poszlan bil, da szveti Masnicski Red prime. Gvardian onoga Klostra je Masnike z Reda szvetoga Dominikusa, ki szu ravnotako tamo dosli, proszil, dabi jedan zmed nyimi szvojim Duhovnim kratku Prodiku derzsal. Ovi szusze szi zgovarali, onda je vech zsale, neg za szprave zapovidal, brat Anton neka Rics Bozsju szim Duhovnim glaszi. Anton je poszluhsan bil, i tako je prodikoval, da szusze szi zacsudili; ar szuga pervo za nai priprosztijega derzsali. Od oni dob vech nyigovi lipi talentov niszu vech szranyeni otili derzsat, neg kada je za Masnika poszvechen bil, je nyega szveti Francziszkus za Naucsitelya Bozsje znanoszti va Klostri posztavil, i za Prodikacsa. Sze dvoje je na nai

vechu haszan odversaval. Krez nyigove Prodike je naitverdokornie grihsnike na pokoru ubernul, jednucs je dvaiszet dva razbojnike, i lyudomorcze na pokoru, i poboisanye zsitka ubernul. Krivoverczem je nyihove krive nauke tako szvitlo razlozsil, da mu nist niszu znali odgovorit, zato je bat Krivoverczev jimenovan bil. Noge med nyimi je na pravu veru dopelyal. Med ovimi je bil Bonovillus, ki je pravu, i bisztnu nazocsnoszt Jezusa Krisztusa va Oltarszkom Szakramenti tajal. I ov ni znal na razlaganye szvetoga Antona nist odgovorit; ali on je otil jos i csudocsinyenye viditi. Bonovillus je naimre rekal: ako nyigov oszal, komi tri dni nist kerme neche dat, po ovi tri dnevi kadamu kermu dal bude, i szveti Anton zpreszvetim Oltarszkim Szakramentom nato meszto dojde, ako ta oszal nebude pervo za kermu zagrabil, neg pred szvetim Szakramentom na kolena upade, onda da che sze podat. Po tri dnevi je Szvetacz va szprohajanyu nogi Katholikov dosal zpreszvetim Szakramentom, i k oszlu, koga je Bonovillus szega zgladjenoga dopelyal, ovako govoril: „Ja ti zapovidam va Jime tvojega Sztvoritelya, i moga Odkupitelya, koga ja mlahovridni Masnik ovden va moji ruka derzsim, da ti va poniznoszti dojdes, i nyemu sze klanyas! „Bonovillus muje ravnotako predanyega hitil kermu, i nyega ponudil, da sze zasziti. Ali oszal ni ni badnul kerme, neg szeje szpusztil na szvoje noge, i szvoju glavu nagnul, kut dabi otil Jezusa zmalyati. Navo ocsitno veliko csudno szu Katholiki va szvojoi veri ujacsani posztali, a krivoverczi uszramocheni. Bonovillus szeje povernul. Noge druge csudne csine je szveti Anton zszvojimi Prodikami ucsinil. Va varosi Rimini, kadi je nai vech krivoverczev bilo, je na Prodikalniczu zlizal, ali krivoverczi niszu dili dojt, nyega poszluhsat. Onda je Szvetacz na szip morja isal, kadi je krivoverczev nozsina sztala, i ribam je kriknul, da dojdu, i da ga poszluhsadu, kada ga lyudi nebi radi poszluhsati. I nut najednucs je dosla nozsina rib, ke szu szvoje glave gori podvizale, kut dabi otile poszluhsati. On je nyim jedan csasz od nyihovoga Sztvoritelya prodikoval, onda jim je dal blagoszlov, i odpusztil. Krezavo csudo szu krivoverczi ganuti posztali, ter szu szvetoga Antona marlyivie poszluhsali, i nyigove nauke prijimali. Drugi put

szu krivoverczi rekli, da chedu szvoju krivu veru osztavit, i va pravu Czrikvu sztupit, ako Anton pehar napunyen zjadom szpije, i ako mu nist ne naskodi. Prekrizsil je ta pehar, i szpil jad, prez skode zsitka, ali zdravlya nyigovoga. I toje sztanovito veliko csudo bilo, akoprem je neg va jednom jeziki prodikoval, vindar je szaki nyega razumil, akoprem szu od szakojacski jezikov bili nyigovi poszluhniki. Do che moch sze csudne csine prebojit, ke je Goszpodin Bog krezavoga Szvecza ucsinil. Vechputi szeje sztalo, da je va jednom csaszu na Prodikalniczi sztal, i prodikoval, i va tom iztom csaszu i na Korusi zdrugimi szvojimi brati szveti Officzium molil, i jacsil. Noga prihoducha dugovanya je naiperpovidal; noga otajna szerczev je krez ocsitovanye Bozsje poznal. Va jednom Franczoszkom varosi je jedan piszacz bil, ki je ocsitno csemeran zsitak zsivil. Szveti Anton je jedan csasz va ovom varosi prebival. Kulikoputi je zovim piszczom szkupa dosal, szeje Szvetacz pred nyim diboko ponizil, i nyega pozdravil. Kadaje ta piszacz to upamet zel, szije miszlil, da szveti Anton ovo neg na nyigov spot csini, zato szeje prik toga kruto raszerdil, i nyega zjedernimi ricsami zbog toga ukaral. Ali Szvetacz je nyemu rekal: „Nekasze prik toga csudit, da ja tebe med drugimi oszebuino viszoko postujem. Ja szam Goszpodina Boga dugo zatu miloschu proszil, dabi kut Mucsenik mogal umrit, ali niszam je mogal zadobit. Ali ti ches tu miloschu dobit, zato tebe oszebuino postujem." Piszacz szeje nato neg naszmijal, ter szeje ovomu prorokovanyu neg ukrivlyal. Ali potlye szeje pokazalo, da je Szvetacz isztinu govoril; ar po kratkom csaszu je ov izti nistvridno zsivechi cslovik z Biskupom va szveta meszta putoval, kadi szuga turki ulovili, i nyega szilovali, da Kerschanszku veru zataji. Ali on je sztalan osztal, i po velikom traplenyu umoren posztal. Szveti Anton je szegurno zlochu lyudi karal. Onda je Erzelin va Florenczi kut Herczeg ladal, ov je polag drugi nemilosztivni csinov jedinaiszt tiszuch Paduanczev, ki szu va nyigovoi szluzsbi sztali, nemilo dal umorit, zato, csaszu sze sztanovniki Paduanszki szuprot nyemu podvignuli. Nigdor sze ni szegural ovoga Tyranna va nyigovom jadi ukarati, i zusztavit. Neg szam Anton je tu szegurnoszt jimal, on je knyemu

putoval, i nyemu nyigovu veliku kervizsajnoszt pred ocsi posztavil, i nyega ukaral, grozil muszeje, da ako od umaranya, i traplenya lyudi ne presztane, da che pravicsna szerda Bozsja na nyega dojt, i da che va paklenszkoi muki na veke traplyen bit. Ezelin je szam povidal, da onda, kada je szveti Anton nyega ovako karal, je nyigov ubraz kut ognyeni plamen szvital bil, i krezato je tako presztrahsen posztal, da je pred noge Szvecza upal, i poboisanye ubechal. Kut je ovoga grihsnika, tako je i druge noge krez szvoje upominanye na pokoru ubernul. Nogi szu to valovali, da szeje nyim nochno vrime izkazal, i nye na pokoru upomenyival zovimi ricsami: „Sztani sze hitro, szpovi sze grihe tvoje, zkimi szi Boga tvojega tako jako zbantoval.“ Nebi na konacz dosal, dabi otil sze povidat, csaje ov Szvetacz na poboisanye grihsnikov sze ucsinil, i kulika prihoducha dugovanya je naiperpovidal. Neg jedno, ali drugo pripetenye chu naiperdoneszt, zkoga chemo moch szpoznat, da kut je ov Szvetacz, kut szmo tolics upomenuli, va jednom csaszi na vech meszti bil, tako da je zjednoga meszta na drugo krez szemoguchnoszt Bozsju va jednom hipczu csudnovito odnesen posztal. Otacz szvetoga Antona je Liszaboni va Portugallii prebival, i kut kralyevszki csasztnik kincs kralyevszki verno, i pravicsno csuval. Jednucs szuga jedni csasztniki proszili, dabi jim zkralyevszke Kasze pinez naipervan dal, ter szumu zricsum ubechali, da chedu te pineze navredi va Kaszu naizad doneszt. Ov pobozsni cslovik, ki ni miszlil ni, da cheduga prekanit, ali da che va kakov pogibely dojt, je nyim tuliko pinez van dal, kut szu proszili prez szega piszanoga pokazanya. Kada je ta csasz dosal, da je racsun moral nacsinyat, je od oti csasztnikov poszudjene pineze naizad potriboval, ali ovi szu szi tajali, da szu od nyega pinez prijeli. Ova krivicza je ovomu pravicsnomu csloviku jako k szerczu isla, on szi ni znal kako pomoch. Onda sze k Bogu ubernul za pomoch va gorlyivoi molitvi, i nut prijel je pomoch csudnovito krez szvojega laschega Szina, ki je onda va Talianszkom bil. Ar kada je jur pred szudcztvom sztal, i nato odszudjen bil, da te pineze nadomesztit mora, nut va ovom hipczu je szveti Anton va hizsu szudcztva sztupil, i konin himbe-

nikom ovako govoril: „Ov dobri cslovik moi Otacz je vam na vasu prosnyu zi kralyevszkoga kincza pinez poszudil, i to nani dan, vanu uru, na onom meszti, va ovi pinezi, kut vi szami znate. Ja vam szvitujem; dajte mu poszudjene pineze naizad, ter mu skodu nagradite; ar drugacse che vasz szerditoszt Bozsja doszech, i vasa nevernoszt kastigana posztat.“ Ovi kriviczi szusze csudili, da je Szvetacz na jednucs ovden, presztrahsili szusze nad nyigovum grozsnyum, i nad szvitlim pokazanyem nyihove nevernoszti; onda szu zeli pero vruke, ter szu podpiszali szaki szvoi dug, i zcsim pervo ubechali ovoga nagradit. Kada szeje ovo sztalo, je Szvetacz pred nyihovimi ocsima szkersznul. — Ali nyigov pobozsni Otacz je pri drugoi priliki va vechem pogibelyi bil. On je naimre obtuzsen posztal, daje jednoga umoril. Szudcztvo je jur bilo szprogovoreno; drugi dan bi bil zi szvojim szlugom moral umrit. Szveti Anton je Padui bil, Goszpodin Bog je nyemu ocsitoval, csa sze Liszaboni goda. Szvetacz je od szvoji Poglavarov proszil dopuszt, da sze zvan varosa szmi raszhodit. Kumaj je bil zvan varosa je nyega Angyel, kut nigda Habakuka va zraku Liszabon odprimil. Onde je pred Szudcza isal, ter muje nekrivicsnoszt Ocza szvojega pred ocsi posztavil. Ali kadaga Szudacz ni til poszluhnut, onda je isal k grobu umorenoga, nyega zgroba van pozval, k Szudczu pelyal, i nyemu zapovidal, da pred nyim obsztoji, jeli je nyigov Otacz zi szvojim szlugom nyega umoril. Ov zgroba gori sztanyeni je glaszno rekal: „Ne, on ni ta izti.“ Szudacz je od Antona potriboval, da mu zapovi, da pravoga szvojega umoritelya ocsituje; ali Szvetacz je rekal: „Ja niszam szimo dosal, da krivcza na szmert pelyam, neg da nekrivicsnoga oszlobodim. Ovako je szvojega Ocza, i nyigovoga szluga od szmerti oszlobodil. Onda je nyega Angyel va jednom hipczu zopet Paduu odneszal, Noga druga csudnovita pripetenya moram osztavit, neg da csa malo od nyigove szvete szmerti povim. Kadaje ov csudnoviti szluga Bozsje va szem Talianszkom, i Franczoszkom noge na pokoru, i pobojsanye ubernul, i noge csudne csine szpunil, je nyemu Goszpodin Bog nyigovu szmert nazvisztil. Onda je va szamotu prosal, ter szeje kszmerti pripravil, zi ove szamote je kruto betezsan va

Paduu dosal, szvete Szakramente prijel, i zszvojim tovarusi one szedmere pokorne Pszalmuse zmolil, i nyigovu szakidanyu molitvu: „O odicsena Goszpa.“ Divicza Maria Mati Bozsja szeje nyemu zditeszczem Jezusem izkazala, i lyubezlyivo zi snyim do zadnyega dahnenya dogovarala. Nyigova szmert szeje godala va leti tiszuch dvi sztov trideszet pervom, onda kadaje Szvetacz kumaj trideszet seszt let sztar bil. Jedan csasz szu otili nyigovu szmert zatersutit, ali malyahna dicza szu na placzi kricsala: „Szvetacz je umerl“ Trideszet drugo leto po nyigovoi szmerti szu nyigovo szveto Telo podvignuli, i nyigov jezik neuszkrunyen nasli. Szveti Bonaventura je ov jezik va szvoje ruke zel, i rekal: „O blazseni jezik, ki szi szagdar Boga dicsil, i druge ucsil, da Boga dicsiju. Szada sze kazse, kako veliki szu tvoji zaszluhski pri Bogi.“ Ovoga Szvecza pisu, i nacsinyaju z Bozsanszkim diteszezem, ar muszeje vechputi izkazalo, i nyega ubjamevalo. I belu Liliu mu va ruke nacsinyadu, na zlamenye nyigove neuszkrunyene csisztoche, i nekrivicsnoszti. Znano je, da ga zazivadu, ako je csa zgublyeno, i ukradeno posztalo. Neizbroina pripetenya kazsu, da ovoga velikoga Szvecza zaman ne zazivamo.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Anton je nerazumnoi sztvari zapovidal, da pred preszvetim Oltarszkim Szakramentom na zemlyu upade, i da ga postuje. Nima sztvar je velyen poszluhsna bila, i dicsila je szvojega Sztvoritelya. Ti va preszvetim Oltarszkim Szakramentom jimas pred tobum tvojega Goszpodina Boga, tvojega Odkupitelya, i Szudcza. Ti znas zapovid Bozsju: „Goszpodina Boga tvojega molil budes.“ Pred manum sze moradu sza kolena ugibati. „Szveta Mati Czrikva tebi, i szim govori: „Hodte chemo molit, i pred Bogom pokleknut; placsimosze pred Bogom, ar je nasz sztvoril, ar je nas Bog, a mi nyigovo lyucztvo.“ Ni te szram, ako sze polag szega ovoga pred preszvetim Oltarszkim Szakramentom nedosztoinije ponasas, neg nima sztvar? Da krivoverczi preszveti Szakramenat ne postuju,

je zlo; vindar sze naimanye pred lyudi moru szpricsat, ar neveruju va pravu nazocsnoszt Jezusa va preszvetom Oltarszkom Szakramenti. Ali kako ches sze ti pred Bogom, i pred lyudi szpricsat, ki verujes, da je Jezus va Oltarszkom Szakramentu na zocsi, a vindar tvojega Boga ne dicsis, ne postujes. Jednucs je jedan turak va Katholicsanszkoi Czrikvi bil, i kada je vidil nedosztoino ponasanye Katholikov, je rekal, dabi ja veroval, da je moi Bog ovden pravo, i bisztno na zocsi; kobi sze pred nyim do zemlye, i akobi moguche bilo, i pod zemlyu ponizil. A csa ti csinis, ki to verujes, a vindar szi len tvoja kolena pred nyim ugibati? Nemore ti na miszli dojt, da che tvoi Bozsanszki szudacz, koga ti tako malo postujes, ovu tvoju nedosztoinoszt nigda kastigat? Pobojsaj sze.

II.

Blazseni Jezik szvetoga Antona je polag szvidocsansztva szvetoga Bonaventure Goszpodina Boga szagdar dicsil, i druge ucsil, da Boga dicsu. Sztanovito velika hvala, i lipo szvidocsansztvo od szvetoszti szvetoga Antona. Bi tebe tako pohvalit mogli? Nahaje sze va tebi takovo zlamenye kriposzti? Navo odgovorit, tebi szamomu osztavlyam. Ali bojim sze, da ni kotriga na tvojem teli, zkim bi Boga vechkrat zbantoval, i blizsnyega vech szpacsil, neg ztvojim jezikom. Zato szu tvoju szkerb nato uberni, da sze to vech ne sztane. Jisztina je, da zali duh, nasz tuliko ne szkusava znijednim kotrigom na zbantovanye Bozsje, kut veli szveti Krizoszthomus; ar zna zlaschega szkuszenya, da je noge tiszuche krez jezik va szkvarenye zapelyal, ke zdrugim kotrigom ni mogal tamo zapelyat. Zato je, kut szveti Hyeronimus veli, szvetomu Jobu, koga je na szem telu zjednum krasztum ubvlikal, neg jezik usznicze, ter zube zdrave osztavil, ar szeje ufal, da che zjezikom Boga pszovat, i ovako zagrihsit. „Moja kozsa, je rekal ov szveti szterplyenik, neg na koschi viszi, ali moje usznicze, i moji zubi szu meni jos osztali.“ Szveti Hyeronimus veli: „Zato je satan jezik, i usznicze zdrave osztavil, da szvetomu Jobu poszudu, ali orusje osztavi Boga

pszovat.“ Ali kut je szveti Jób, polag szvidocsansztva szvetoga Piszma, szvoi jezik csuval, da ni zagrihsil, tako sze i ti krez pomoch Bozsju mores csuvat od grihov jezika, i nyega na diku Bozsju hasznovat, kut je szveti Anton csinil. Denasz jos proszi Goszpodina Boga, zatu oszebuinu miloschu, da ovoga Szvecza naszledoval budes. „Goszpodine! odpri usznicze moje, da moja uszta tvoju hvalu nazvischuju.“ Kraly David.

Na dan csetornaisztoga Juniusa.

Szveti Bazilius veliki Biskup Czezarei.

Szveti Bazilius, koga szveta Czrikva velikoga jimenuje, je za isztinu velik bil ne szamo va razumi, va ricsa, i mudroszti, nego i va szegurnoszti szuproti krivoverczev, va gorlyivoszti za dikum Bozsjum, va szvetoszti, i csudocsinyenyi. Szveti Bazilius szeje va Kapadoczii od viszoko plemeniti, i bogati, ali od szveti Sztarji narodil. On je tri brate jimal, ke szveta Mati Czrikva ravnotako kut Szvecze postuje. Skole szeje Czezarei, Konstantinopolni, i Atheni zucsil, kadi szeje z szvetim Gregoriusem Naziazenszkim szpoznal. Szveti Porfirius, ki je bil jednoga Klostra va Egyptomi Poglavar, je nyega va razlaganyu szv. Piszma ucsil. Kada je po tom szveta Meszta pojiszkal, je nyega na nyigovom naizad putovanyu Antiochii Biskup Meleczius za Diakona poszvetil, ov muje zapovidal, da prodikuje, ovoje i potlye Czezarei, kadi je Masnik nasztal, odversaval ne szamo zvelikum mudroschum, nego i zvelikum hasznum szvoji poszluhnikov. Ali kada je upamet zel, da muje jos, i Biskup nenavidan zbog hvale, ku muje lyucztvo zbog nyigovi Prodik davalo, je va otajnom utekal, ter je va szamotu isal va derzsanyi Pontus. Ovde je znyigovim pretelyom Gregorom nikuliko let zsivil ter szeje szamo krez stenye szvetoga Piszma, krez molitvu, poszte, i virosztovanye zabavlyal. Nogi szu knyemu dosli va pozselenyu pobozsnije zsivit. Ovim je prepiszal Regule, ke je

szam zverseno szpunyeval. On je i poganszke sztanovnike szuszedszki szel na pravu veru ucsil, i noge je Jezusu zadobil. Po nikuliki leti je Valens dosal na Czeszarszki Thronus, ov je Katholike kruto proganyal. Kada je Bazilius to docsul, je zi szvoje szamote Czeszareu dosal, krivoverczem szeje szegurno szuprotposztavil, i Katholike ujacsal va veri. Med tim je Biskup umerl, i Bazilius je zszilum moral nyigov Naszlednik nasztat. Va ovoi csaszti nist ni preminil ostroche zsitka, ali hasznoval je priliku na dareslyivoszt, i lyubav kubogim. Velik glad je nasztal, tako da szu nogi od glada i nevolye umerli. Szveti Biskup je sze prodal, csa je neg mogal, ter je med uboge razdilil, krez szvoje Prodike je i druge nato ubrachal, da obilyno almustvo ubogim dilu. Betesnim je szam dvoril va jednom Spitali, koga je dal zgradit, on je nyim znaivechum poniznoschum hranu daval, nyihove rane zipiral i zavezsival. Pri szem ovom ni zamudil krivovercze zricsum, i zpiszmom vaganyat, i szvoje ovcsicze pred nyimi csuvat. Valens Czeszar je jednoga nai visjega Dvorana szvoga Czezareu poszlal, da Baziliusa ali na krivu veru Arianszku napelya, ali da ga zvarosa szpudi. Modesztus, ovoje bilo Jime toga Dvorana, je dal Baziliusa kszebi dozvat, i knyemu ovako govoril: „Zacs ni szi poszluhsan Czeszareu, i zacs nyigove vere ne valujes?“ Bazilius je prez sztraha odgovoril: „Zato kada mi Goszpodin Bog, ki je neiszkoncsano vechi neg tvoi Czeszar, toga ne dopuscha.“ „Csa sze ne bojis, je rekal Modesztus, oblaszti Czeszara? On ti more sze dobro, i Jimanye zet, tebe va nevolyu zignat, trapit, i mucsit, i umorit.“ Szvetacz je odgovoril: „To meni sze nist nenacsinya. Ki nist nima, ta sze neszmi bojat, da chedumu csa zet. Nebo je moja domovina, ove mi nemorete zet. Traplenye me dugo mucsit nemore; ar moje telo je tako mlahavo, de che na pervi udoracz umrit. Szmert szi za miloschu derzsim; ar cheme za tuliko perlye k Bogu odprimit.“ Modesztus szeje navi odgovor preszenetil, i rekal: „Jos sze nigdor ni uszegural ovako szlobodno zmanum pominat.“ „To odatlye dohaja, je rekal Szvetacz, ar sze jos nijednucs z Biskupom niszi pominal; ar va ovakom poszli szi Biskupi ovako govoru.‘ „Ja chuti jos ovu noch dat na premislyavanye,“ je rekal Mo-

desztus. „A ja chu zutra takov bit, kut denasz,“ je rekal Bazilius, i prosal. Szam Czeszar, kada je ov razgovor docsul, je bil pun postovanya szuproti Biskupu. Ali krivoverczi niszu mirovali, doklye Czeszar ni zapovidi dal, da ga po nochi na jedna kola nalozsu, i va otajnom zvarosa odprimu. Szeje bilo jur ktomu pripravno, ali nut na jednucs je mali szin Czeszarszki z Czeszariczom szkupa naglo na szmert ubetezsal. Vracsitelyi szu dvojili, jeli chedu moch uzdravit. Czeszaru je na miszli doslo, jeli ovo ni kastiga Bozsja zato, csaje szuproti Baziliusu zapovidal; zato je hitro knyemu poszlal, i proszil, da krez nyigovu molitvu zdravlye betezsnikom od Boga szproszi. Bazilius je ubechal to ucsinit, ali neg tako, ako Czeszar Szina szvojega po Katholicsanszku da pokersztit, i odhranit. Czeszar je nato privolyil, Bazilius je molil, i Szin, z Czeszariczom szu va onoi uri uzdravili. Kumaj je ali Bazilius prosal, je Czeszar szuproti szvojemu ubechanyu Szina szvojega krez Arianszkoga Biskupa dal pokersztit, ali velyen bise zato kastigan; ar Szin nyigov je zopet ubetezsal, i umerl. Po kratkom csaszu szu zopet Czeszara razdrazsili szuproti Biskupu, i on gaje nakanil va tujinu poszlat. On szeje jur na szvoi Sztolacz szel, da che szentencziu podpiszat, najednucs szeje sztolacz pod nyim poterl. Onda szeje sztal, i troja pera je va ruke zel, ali znijednim ni mogal szvojega Jimena podpiszat. Nijedno ni szpusztilo tente, sza troja szusze raszkolila va ruka, i nyigova ruka je zacsela derhtat, i szahnut. Onda je razkinul zapovid, i szvetoga Biskupa va miru osztavil. Noga druga csudna pripetenya szusze godala zovim szvetim Biskupom, ka sza prebojit, bi predugo bilo. Nit sze nemore sze csiszto povidat, csaje sze za Szpaszenye szvoji ovcsicz, za haszan szvete Czrikve ucsinil, i piszal, kako szegurno szeje krivoverczem posztavlyal, i Katholike branil. Jednomu, ki je Czeszarszkü kuhinyu pred szobum jimal, i kibi sze bil rad zi szvetim Biskupom za veru degat, je takov odgovor dal, koga bi markomu i dan denasnyi zmalim preminyanyem ricsi mogli dat: „Tvoja duzsnoszt je, nato paszku noszit va kuhinyi, da sze szupa ne preszoli, ali ne od szkrovnoszti vere dogovarat.“ Szveti Efrem je Duha szvetoga pod szpodobum beloga goluba vidil na nyigovi rameni, ki muje va

uhsi povidal, csaje prodikoval, i piszal. Jedan zsidov, ki szeje mucse va Czrikvu prekral, je pri szvetoi Masi lipo Ditescze vidil va ruka szvetoga Biskupa, kada je szvetu Ostiu podvizal, i krezato je ganut posztal, i Kerschan nasztal. Zjednim drugim zsidovom, ki je vracstvo razumil, szeje Szvetacz vechputi dogovaral; ar szeje ufal, da chega na Kerschanszku veru ubernuti. Kada je Szvetacz na szmert ubetezsal, je nyega dal dozvat, i nyega pital, csa mu za ufanye daje, jeli che uzdravit? Zsidov je odgovoril: Vech ni ufanya, denasz vecser che Biskup mertav bit. „Csa ches ali rech, je Szvetacz rekal, ako jos zutrasnyi dan prezsivim? „To nemore bit, je zsidov rekal, i akosze to sztane, ko chu Kerschan nasztat.“ „Pri tom chemo osztat“ je rekal Bazilius, ter szeje va molitvi k Bogu ubernul, i proszil, da mu neg tako dugo zduzsi nyigov zsitak, doklye sze ta zsidov poverne. I nut drugi dan szeje szveti Biskup zposztelye zdrav sztal. Zsidov je dosal, i szpoznal csudo, dal szeje krez Szvecza va Czrikvu odpelyat, i pokidob daje va Kerschanszkoi veri jur perlye ucsen bil, szeje med nozsinum lyucztva, ko szeje szkupa szteklo, zi szum szvojum diczum krez Biskupa dal pokersztit. Kada je ovo ucsinyeno bilo, szeje Szvetacz zopet na posztely legal. Beteg szeje zopet povernul, i dokonyal zsitak Szvecza. Pred szvojum szmertjum je sze upomenyival na sztalnoszt va veri, i na gorlyivoszt va dobri. Onda je vidil sereg Angyelov dojti, ki szuga va Nebo szprohajali. Nyigove zadnye ricsi szu bile: „Va tvoje ruke o Goszpodine! preporucsam duhsu moju. Nyigova szmert szeje godala tri sztov szedamdeszet oszmom leti.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Bazilius je onomu Arianszkomu Czeszarszke kuhinye Pregledniku, ki szeje zsnyim zbog szkrovnoszti vere kanil degat, takov odgovor dal, daje moral zamuknut. I va tom je pravo jimal; ar takovim lyudem ne szlisi va onom dvojit, i zbog onoga sze degat, csa nasz szveta

Mati Czrikva, ka je od Duha szvetoga raszvichena, ucsi, da verujemo. Nist novoga ni i va szedasnyi csaszi, da sze krivo verczi rado zbog vere degaju. A zkim? Nai vechputi zonimi, od ki znaju, da niszu ucsni va viszokom Nauki szvete vere. Ovim moru rech, csa ote, zi szvetoga Piszma jim csa naiperdoneszu, csa oni po szvojoi volyi razlazsu, ter sze terszu Katholicsane va veri pobludit. Ali i Katholikov je takovi, ki akoprem niszu ucseni va visjem nauki Bozsanszkom, vindar bi radi szveto Piszmo bolye razlagat znat neg szveti Oczi, je takovi ki sze uszeguraju dvojit va tom csa prava szveta Czrikva ucsi, ki ono za grihsno nebi radi szpoznat, csa Prodikacsi, Szpovidniki, i Duhovni Oczi szi jednako za grihsno derzsu, i razlazsu. Ovakovi lyudi szu pogibelyni. Csa krivovercze utiszka, neka sze zsnyimi zlahka szpusztit va deganye va veri, ako niszi doszt ucsen. Posalyi je konim, ki polag szvoje csaszti, i znanoszti moradu znat Jisztine szvete vere razlagat, i branit. Veruj ono, csa szveta Mati Czrikva ucsi, onda po nai szegurnijem puti hodis. Da csa za Jisztinu derzsimo, i pokazsemo, ni doszt, da neg nikuliko ricsi zi szvetoga Piszma znamo naiperdoneszt, i po nasoi volyi razlagat. Ni i vrag tako csinil, kadaje Jezusa va pusztini szkusaval? Csa one Katholike utiszka, ki dvoju va Jisztini szvete vere, i ki bi radi szveto Piszmo bolye znat razlagat, neg szveti Oczi, i szveta Mati Czrikva, pri ovi je potribno da je tako, kut krivovercze oduris, i zanemerverzses, da jim ne verujes; ar ovi niszu od Boga nato posztavni, da te va veri ucsu. Masnikov, Prodikacsov, i Szpovidnikov nyihova duzsnoszt je ovo. Od ovi veli Jezus: „Ki vasz poszluhsa, mene poszluhsa, ki vasz zanemermeche, mene zanemermeche.“ Pri Malakiasu Proroku sztoji: „Usznicze Masnika chedu znanoszt Praude ucsuvati; i Praudu moramo znyigovi uszt potribovat, ar on je Angyel, toje Poszalnik, Goszpodina szi seregov.“

II.

Szveti Bazilius je Czeszarszkomu csasztniku rekal: On zato ne poszluhsa Czeszara, ar Goszpodin Bog, ki je neizkoncsano vechi Goszpodin neg Czeszar, nyemu to pre-

povida. Szvetacz je i va tom pravo jimal. Ar ako cslovik csa zapovida, csa Bog prepovida; to nasz nas laschi razum ucsi, da Goszpodinu Bogu, a ne csloviku, ako je i naizmozsniji Czeszar szvita, poszluhsni moramo bit. Ar Goszpodin Bog je neizkoncsano vechi, i zmozsnije Goszpodin, neg szu szi lyudi, i Kralyi ovoga szvita. Zato szu oni dva Apostoli Zsidovszkim duhovnim, ki szu jim prepovidali, da od Jezusa Krisztusa neszmu vech prodikovat, pravo rekli: „Szam szudi, jeli je pravo pred liczem Bozsjim, vasz vech, neg Boga poszluhsati.“ Odaklye dohaja ona priproszta, i Boga pszujucha rics, ka je szada navadna nasztala: Goszpodszka szluzsba ide pred Bozsjum szluzsbum. Za isztinu ova rics od drugoga ne dohaja, neg od satana. Ov bi bil rad nigda Goszpodinu Bogu jednak nasztat. A szada druge nato goni, dabi Goszpodine ovoga szvita Goszpodinu Neba i zemlye preposztavili. Ki szu oni, ki nyihova szluzsba pred Bozsjum szluzsbum ide? Niszu lyudi, ako szu i nai vechi Kraly szvita? A csa je cslovik szuproti velikomu Bogu? Manye neg jedan cserv szuprot naivechemu Kralyu szvita. Ako je cslovik i Goszpodin na ovom szvitu, koje za csuda i csuda manyi Goszpodin, neg Bog. Je szpametno da zapovid manyega zapovidi vechega preposztavimo? Chemo zet: tvoi Kraly, ali Czeszar ti csa zapovida, a nyigov szluga ti ravno szuprotivno zapovida. Dabi ti ovoga poszluhsal, ter bi rekal, da zapovid szluge, pred zapovidum Kralya ide, nebi priproszto csinil; nebi bi bilo ovo veliko, kastige vridno zbantovanye Kralya; nebi bil ovo zblud, i velika zlocha? Zi ovoga mores van znet, kako priproszta, Boga pszujucha, i kastige vridna je ova rics: Goszpodszka szluzsba ide pred Bozsjum szluzsbum. Ja znam, da nogi, ki ovako govoru, nimadu zloga nakanyenya, kut je dugovanye va szebi zlo. Ali vindar sze neka szaki od ovakovi Boga pszujuchi ricsi csuva, ter bolye da va szvoji uszto jima Ricsi szvetoga Petra: „Bogu moramo vech poszluhsni bit, neg lyudem.“

Na dan petnaisztoga Juniusa.

Szveti Vitus, Modesztus, i Kreszczenczia Mucseniki.

Mazara va Sziczilii je bil narodni varos szvetoga Vide, koga je Goszpodin Bog va nyigovi mladi leti za dicsnoga Mucsenika nacsinil. Nyigov Otacz je bil Hilasz pogan, ki je zbog szvoje plemenitoszti, i bogatsztva viszoko prestiman bil. Goszpodin Bog je otil, daje szinu szvojemu takovoga Naucsitelya dal, ki je otajni Kerschan bil. Ov je maloga Vitusa va Kerschanszkoi veri ucsil, tako da niszu ni upamet zeli, i mali Vitus je i szveti Kerszt prijel prez viszti szvojega Ocza. Kada szeje ovo sztalo, ko szegurni mladenacz, kumaj petnaiszt let sztar, ni til vech duglye zatersutit, csa je ucsinil, neg szeje prez sztraha dicsil z Jimenom Kerschana. Goszpodin Bog je ovu szegurnoszt zdarom csudocsinyenya naplatil. Vitus je zi zlamenyem szvetoga Krizsa szlipe, nime, i betezsne uzdravil, uvrazsene je od zaloga duha oszlobodil. Zcsim je nyigov Otacz docsul, csa je Szin prez nyigove viszti ucsinil, je nyega va oszebitu hizsu dozval, i nyega pital: jeli je isztina, csa do nyega govoru, da je naimre va szem Czeszarsztvu prepovidanu veru Kerschanszku nasze zel? Vitus je prez sztraha valoval, da je to ucsinil, ar da od szercza szpoznava, da ni drugoga pravoga Boga, neg Boga Kerschanszkoga. Otacz prik toga kruto szerdit, je szakojacski Szina nagovaral, da od Kerschanszke vere odsztupi. On szeje okol nyega milil, nyemu ubital, nyemu sze grozil, on szeje pred nyim plakal; ali szeje zaman bilo, Vitus je sztalan osztal, i rekal, da je pripravan pervo tiszuchkrat umrit, neg veru Kerschanszku osztavit. Hilasz je vasz plaszal od jada, i pokidob daje tverd pogan bil, je szvojega Szina Vitusa szam pred Poglavnika Valeriana odpelyal, i proszil, da ga zi szilum na postovanye nyihovi bogov naizad dopelya. Valerian je szakojacski govoril, ali kada je vidil, da sze ricsi nist ne prudu, ja zapovidal da Vitusa ostro bicsuju. Hahari szu jur pripravni bili; ali najednucs szu jim zacsele ruke szahnut, i szamomu Valerianu, da ji niszu mogli gibat, neg szu sztrahsnu bol va nyi

chutili. Poglavnik je rekal, da ovo od viskarie dohaja; zato je za pomoch kricsal. Vitus szeje nyim szmiloval, je szveti Krizs na nyihove szahnute kotrige nacsinil, i nye szpunoma uzdravil. Valerian sze dalye nist ni szegural zacset, neg je Vitusa nyigovomu Oczu Hilaszu naizad dal, ztim upominanyem, da ga on knyihovim bogom naizad pelya. Hilasz je natu paklenszku miszal dosal, da Szina szvojega laglye od vere Kerschanszke odmuti, je nyega na necsisztochu kanil napelyati. Va jednu lipu hizsu je nyega zaperl, va kuje jur perlye nikulike neszrame zsenszke poszlal, da ga zaszlipu, i na grih napelyaju. Vitus szeje zpocsetka jako presztrahsil, ali onda je na zemlyu upal, szvoje ocsi, i ruke k Nebu podvignul, i Boga za pomoch proszil. I nut! Goszpodin Bog je nyemu Angyela poszlal, ki je szu hizsu znebeszkum szvitloschum napunil, i nyemu na pomoch bil, da sze nijedna zmed timi merczinami ni szegurala nyega na necsisztochu drazsit. Nyigov Otacz zselyan znat, csaje nyigovo naiperzimanye naiperdoneszlo, je kvratom hizse dosal, i na jednu pucs nuter gledal; ali krez veliku nebeszku szvitloszt ubszliplyen, i od velike boli, ku je va ocsima chutil, je zacsel glaszno jaukat. Vitus od miloszerdnoszti ganut, kada je nyigov Otacz szvoje boge zaman za pomoch zazival, je nyega zi zlamenyem szvetoga Krizsa od nyigove boli, i od szlipote oszlobodil; ali zovim mu ni bila odneta szlipota duhse, i tverdokornoszt szercza ar na meszto dabi Hilasz Jisztinu szvete vere bil szpoznal, je bil jos tverdokorniji, i szvoje uszdravlyenye je viskarii prepisoval, ter je na drugače nacsine miszlil, kakobi szina szvojega na szvoju volyu mogal prignut. Ali Angyel je dosal k nyigovomu Naucsitelyu Modesztusu, i k Kreszczenczii, ki szu mladencza zvechega odhranili, i nyim zapovidal, da z Vitusem na plav sztanu, i da sze zsnyim drugamo odplaukaju. Oni szu ovu zapovid poszluhsali, ter szu szrichno va Lukaniu va Neapolitanszkom dosli, i onden zplavi na zemlyu sztupili, i onden va jednoi szamoti szveto zsivili. — Goszpodin Bog je dopusztil, da je kcher Dioklecziana Czeszara od zaloga duha obszedjena posztala. Zali duh, ki je nyu kruto trapil, je jednucs rekal, da neche perlye nye osztavit, doklyega jedan mladenacz

Vitus nato nebude sziloval. Pitali szuga, kadi sze ta mladenacz zaderzsava, on je nyim i meszto povidal. Diokleczian je mladencza dal dozvat, i nyega proszil, da kcheri nyigovoi pomore. Szvetacz je kratku molitvu odversil, szvoje ruke na nye glavu polozsil, nyu zi zlamenyem szvetoga Krizsa prekrizsil, i rekal: „Va Jime Jezusa Krisztusa pravoga Boga tebi zapovidam, da zovoga tela odhajas.“ Zali duh je moral bit poszluhsan, va hipczu je van isal, i na Vitusa pszoval. Czeszar szeje jako csudil zverhu ovoga pripetenya. Ali na meszto dabi bil szpoznal Jisztinu szvete Kerschanszke vere, je szvetoga Vitusa zi szakojacskim ubitanyem od nye kanil odvernuti. Ali kada je vidil, da je sze zaman, szeje raszerdil, i zapovidal da Vitusa, Modesztusa, i Kreszczencziu va uzu hitu, i po szakojacskom traplyenu je zapovidal nye va zkuhujuchum szmolum napunyen kotal hitit. Vitus je szveti Krizs nacsinil zverhu toga kotla, i Goszpodin Bog, ki je nigda tri mladencze z goruche pechi oszlobodil, je ovo csudo na ovi tri Mucseniki ponovil. Szi tri szu neuszkrunyeni osztali, i Boga glaszno dicsili. Tyran jos ni til popusztit. Zapovidal je sze tri na mucsnu sztoliczu rasztegnut, i nye nemilo mucsit. Ali velik potresz, i sztrahsno vrime je nasztalo, tako da szu szi od sztraha pobignuli. Angyel je dosal, ki je nyihove lancze razvezal, i nye va nyihovu szamotu odprimil, kadi szu Goszpodinu Bogu za prijete milosche hvalili, i va miru szvoi szveti zsitak okolo leta tri sztov dokonyali.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Vitus je va naivechi pogibely dosal szvoju csisztochu pogubit, ali neuszkrunyenu je obderzsal. Goszpodin Bog je nyemu csudnovito na pomoch dosal. Zacs? szveti Vitus sze ni szamohot va pogibely dal. Prik szvoje volye je vanyega dosal, i szeje od szvoje sztrani ucsinil, csaje mogal. Dobro paszku jimaj. Dvoji versztni szu pogibelyi na grih; jedan je szamohotni pogibely, koga szami jischemo, va koga sze szamohot zpuschamo, ali va koga

szlobodno privolyimo. Drugi ni szamohotni, toje on pogibely va koga neznajuch, ali prik nase volye dojdemo, ali koga sze nemoremo ucsuvat. Csa ov pogibely utiszka, ovden che nam Goszpodin Bog na pomoch bit, ako i mi nase ktomu prilozsimo. Ali ne va pervom, toje va onom koga szamohotno jischemo, nam neche Bog na pomoch dojt. Szveti Bernard veli: „Goszpodin Bog one ucsuva, ki neznajuch va velik i zal pogibely dojdu, ali ki szuproti szvoje volye moradu va nyem bit; ali ne one, ki sze szamohot va nyega szpuschaju, i va nyem szlobodno ostaju“ Va ovom dugovanyi sze ovako ponasaj. Pervics neka sze nigdar znajuch szpuschat va pogibely griha; ar krezato jur grihsis, i szam szebi priliku dajes na noge grihe. Drugics ako upamet zames, da szi va pogibelyi griha, ko glej, da sze kako perlye zsnyega van szkines; ar ako szamohotno va nyem osztanes, ko szenek va grihu zsivis. Tretics, ako sze pogibelya nemores oszlobodit, i nyega ucsuvat, ko pitaj tvojega Szpovidnika, csa ti je potribno csinit, i potlye szpuni ono, csa ti je prepiszal, da zblizsnye prilike, dalnya nasztane. Ako ovoga ne ucsinis, ko szi zopet szenek va grihu. Csetertics, ako naglo, i neznajuch va priliku griha dojdes, va ku te ki csemernyak muti, oszebuino na necsisztochu; ko sze zi szum mochum upri, glej da sze oszlobodis, ujdi, ako mores, kricsi za pomoch, ne zgledaj sze na personu onoga, ki te kani prekaniti. Ali i k Bogu kricsi zvelikim ufanyem, i oches szkuszititi, da jos on Bog zsivi, ki je szvetoga Vitusa va velikom pogibelyi ucsuval, i oposzred va ognyi obderzsal. Zadnyics, znaj, da je sztrahsna himbenoszt zaloga duha, i velika prezetnoszt, ako sze ki szamohot va pogibely griha szpuszti, i va nyem osztane, kada szi cslovik miszli, da nemer neche zagrihsit. Szveti Oczi, i szveto Piszmo nasz drugacse ucsu. Szveti Cyprian veli: „Zaszliplyenoszt vraga je, ako stimas, da szi daleko od griha, akoprem sze szamohot va priliki griha nahajas.“ Zato sze neka szamohot va priliku podat, neka sze prevech va sze ufat, neka bit prezetan. Naszleduj nauk szvetoga Innoczencziusa: „Csuvaj sze neszramne persone, bizsi zi sztana, osztavi pogibelynu priliku griha. Ar kut je tesko va ognyi bit, vindar sze ne szpech, tako tesko je va priliki

bit, a vindar ne grihsit.“ Szveti Krizoszthomus veli: „Veche csudo je, va blizsnyem pogibelyi bit, i ne grihsit, neg oposzred va ognyi bit, ter sze ne szpech, i naranit.“

II.

Szveti Vitus je od szveti Angyelov noge oszebuine dobrote prijel. Angyeli szuga morali oszebuino lyubit; ar szuga tako csudnovito csuvali, i zruk nepretelyov oszlobodili. Zacs ali? Szpodobnoszt je Mati lyubavi. Szveti Vitus je lyubil Angyelszku kriposzt csisztochu. Krezavu je Angyelom szpodoban posztal. Kaszian veli: „Krez nijednu kriposztniszmo Angyelom tako szpodobni, kut krez kriposzt csisztoche.“ To izto zdrugimi ricsami veli szveti Ambrozius: „Csisztocha cslovika Angyelom jednakoga nacsini.“ Ova kriposzt cslovika za Angyela nacsinya. Ali zdruge sztrani grih necsisztoche cslovika za vraga nacsinya. Szveti Ambrozius veli: „Ki csisztochu lyubi, i nyu csuva, ta je Angyel, a ki ju szamohot pogubi, ta je vrag.“ Szveti Peter Krizologus veli: „Csisztocha je szagdar Angyelom rojakinya. To je csisztocha csini, da lyudi, ki ju lyubu, z Angyeli va Rodbinsztvo, va pretelysztvo sztupu. Znamo da sze pravi dobri pretelyi, i rojaki jedan drugoga oszebuino lyubu, i va nevolyi pomazsu; szeje ada csuditi, ako Angyeli csiszte oszebuino pomazsu. Ako oches, da te Angyeli lyubiju, i va nevolyi pomazsu; ko lyubi csisztochu, neka nist csinit szuproti ove lipe kriposzti nit va mislenyi, nit va govorenyi, nit va csinyenyi. Ovoje nauk szvetoga Hyeronimusa: „Ako zselyis pomoch Angyelov, ko bizsi od naszladnoszti szvita, csverszto sze upri szuprot szkusavanyu Satana. Ar szveti Ambrozius pise: „Angyeli oszebuino csisztim pomazsu, i nye csuvaju.“

Na dan sesznaisztoga Juniusa.

Szveti Francziszkus Regis Szpovidnik.

Va leti tiszuch szedamsztov trideszet szedmom je Klemensz dvanaiszti Rimszki Papa va broj Szvetacz Bozsji zaracsunal szv. Jivana Francziszkusza Regis zbog nyigove szvetoszti, i zbog csudni csinov, ke je krez kriposzt Bozsju va zsitku csinil. Narodil szeje va jednom szeli va Franczoszkom. Dan nyigovoga narojenya bil trideszet pervi Januar va leti tiszuch pet sztov devedeszet szedmom. Nyigovi Sztarji szu bili plemeniti, i bogati. Va nyigovom ditinsztvi je jur takova zlamenya pobozsnoszti kazal, da szu naiper mogli vidit, da che zisnyega velik Szvetacz nasztat. Ni va drugom veszelya jimal, neg va molitvi, va ucsnyi, va pojiszkovanyu Czrikve, i va stenyu szveti Knig. Lipo ponizno je zsivil, szake prilike na grih szeje csuval. Kada je va manyi skola bil pod ucsnyum Jezsuitov, szeje marlyivo csuval tovarustva zlocseszti skolarov, szamo zi sesztimi szeje tovarusil, pri ki je vidil, da szu pobozsni, zovimi je kuto va Klostri zsivil, va odredjenom csaszu sze zi snyimi ucsil, i molil, szenek sze od szvetoga dugovanya pominal, szaki vecser szvoje duhsnoszpoznanye upital, vechputi szvete Szakramente prijel, Rics Bozsju rado poszluhsal, retkokrat, i nigdar prez potribsine ni zi sztana isal, i szake grihsne prilike sze csuval. On je ovim szvojim seszterim tovarusom Regule prepiszal, ke je szam zverseno szpunyeval, i zbog toga od szi oblyublyen i prestiman bil. Va leti tiszuch seszt sztov sesznaisztom je va szv. Red tovarustva Jezusevoga sztupil, va koga je nyega Goszpodin Bog pozval. Dvi perva leta probe, ali szkusenya, jeli che vridan bit, da sze va ovom szvetom Redi zderzsi, nist grihsnoga va nyem bilo upamet zet. Ali to szu upamet zeli, da szim csiszto za peldu Duhovne zversenoszti szluzsi. Kada szuga kasnye Tours poszlali, da sze visje nauke ucsi, je kazal kako velika mudroszt va nyem szviti; ar po Nedilye, i po Szvetke je z Masniki na szela van isal, i onde nye va ucsnyi lyucztva pomagal. Jos vech je kazal szvoju gorlyivoszt, kada je szam zacsel manye Skole

ucsit. Krez nyigove duhovne razgovore, i upominanye, i jos vech krez laschu szvoju peldü je szvoje skolare na pobozsnoszt, i lipo derzsanye pelyal, da szuje zmed szimi lahko raziznat mogli. Zacsuda vecha je nasztala nyigova gorlyivoszt, kada je Masnik nasztal. Va leti tiszuch seszt sztov cseterdeszetom je va varosi Toulous velika kuga nasztala. Francziszkus je od szvoji Prepösztavni proszil, dabi mu dopusztili betesnikom na dvorbu bit. Kada je tu dopuszt dobil, je betezsnim zvelikum lyubavum szluzsil. Ovu lyubav je potlye i va varosi Monte Falco betezsnikom izkazseval, ter szije zselyil zanye szvoj zsitak aldovat. Ali Goszpodin Bog je nyega med velikimi pogibelyi na haszan drugi zdravoga obderzsal. — Nyigova zselya je bila prik morja pojt, i onden poganom Evangyelye prodikovat; ali kada mu toga Preposztavni niszu dopusztili, koje ov poszal va Europi obversaval. Va nogi Biskupia je Rics Bozsju glaszil, i veliku duhovnu haszan naiperdoneszal. Letno vrime je va varosi prodikoval, kerschanszke nauke derzsal, szpovidal, Spitale pojiszkoval, i uze, za uboge je almustvo pobiral, oszebuino za betezsnike, kim je dan, i noch na pomoch bil. Zimszko vrime je va szeli Miszie, toje Prodike, i pobozsnoszti zvelikim trudom, i teskochum odversaval, zbog veliki brigov prik ki je liszt moral, i zbog velike zime, godine, i szniga, i nogi drugi teskoch. Vechputi szuga vidili prik brigov, ki szu zi sznigom i ledom pokriti bili, vech plazit, neg liszt. Na onom meszti, kadi je Miszìu dersal, szije malo pocsival. Szakidan je naimanye jednucs prodikoval, naivechputi dvakrat, i trikrat. Vechputi szeje sztalo, da je tako premlahavil, da szuga z Prodikalnicze, ali zi Szpovidnicze na ruka morali domom noszit. Va szpovidanyu je ne szamo po vadne, neg i po nochi vech uri sztrosil. Szakidan je sztoper vecser nisto malo va sze prijel, kadagoder nist, ako je csuda lyudi na szpovid bilo. Tako malo je jil, da je kumaj szvoi zsitak zderzsal. Vina nigdar ni uzsil, nit dragi jilisov. Szkupa szproszeni kruh je nyigova nai bolya hrana bila. Kumaj dvi, ali tri ure szije sznah dopusztil, i to na goloi zemlyi, ali na goli daszka. Na szvojem telu je szenek oster Cziliczium noszil. Szaku noch szeje bicseval, kadagod i vechputi, doklen je kerv czurila.

Ovulika szvetoszt, i pokorenye je nyega pri Katholiki, i pri neverni jako prestimanoga nacsinila, daga niszu drugacse jimenovali neg Szvecza. Noge tverdokorne grihsnike je na pravu pokoru, i noge krivovercze na pravu veru ubernul. Biskupi szami szu to szvidocsansztvo dali, da szu lyudi va oni meszti, va ki je szveti Francziszkus Miszie derzsal, csiszto preminyeni posztali. Jedan General Vikar je ovako od nyega piszal: „Ja nyega niszam drugacse prestimaval neg kut Angyela, zbog nyigove csisztoche; niszam ga drugacse postoval, neg kut pravu peldu, kut pravoga brata, i Naszlednika szvetoga Francziszkusa Xaveriusa zbog nyigove duhovne gorlyivoszti. Ja szam nyega gledal kut Ocza sziromahov zbog nyigove prevelike lyubavi; kut Szvecza zbog nyigove kriposzti. Za ovakovoga szuga derzsali Sztanovniki varosa Aniz, i dan denasnyi ga derzsu ne szamo za Szvecza, neg i za nyihovoga Apostola; ar je ni szamo krez nyigove Prodike i nauke, ter nagovaranye, neg i szvojum peldum ucsil, na bolyi zsitak gibal, i vasz varos kuto szvet nacsinil.“ Deszet let je ov Apostolszki poszal kut Miszionarius odversaval. Goszpodin Bog muje nyigovu nedaleku szmert naszvisztil. Zato je va Kloster Aniz isal, i onde obcsinszku szpovid odversil, onda je isal va szelo Lalovesei. Pervo neg je odhajal szuga nyigovi tovarusi pitali, jeli neche na novo leto va Kloster dojt szvoju Klosterszku priszegu po zakoni zonimi drugimi ponovit? Onda je nyim za odgovor dal: Moj tovarus che dojt, ali ja ne.“ I tako szeje sztalo. Put va szelo Lavolesczi je bil jako tezsak, ar szu morali prik viszokoga zsznigom, i ledom napunyenoga briga hodit. Szvetacz szeje jako utrudil, i ni mogal pred nochum vato szelo dojt, neg je va jednoi huti moral nochevat, ovden je sztrahsno veliko tiszkanye dosztal, i vruchu zemlyiczu. Vindar je drugi dan jutro szu szvoju moch szkupa zibral, daje va to szelo dosal. Ovden je nozsinu lyudi szkupa szpravnu nasal, zato je velyen na Prodikalniczu zlizal, ter je szvoju Misziu zlipum Prodikum zacsel. On drugi del dneva, i szu noch je szpovidanyem sztrosil. Na Bozsich, i na Stefanyu je trikrat prodikoval, i po Prodiki velyen va Szpovidniczu isal. Ovden muszeje umlilo, i morali szuga va Farov odneszt. Zcsim je malo kszebi

dosal, je zopet nikulike szpovidal. Onda je zadnye szvete Szakramente zvelikim veszelyem prijel. Zadnyi dan leta je kuto zvan szebe bil va velikoi pobozsnoszti, kada je k szebi dosal, je k szvojemu tovarusu rekal: „O dragi Otacz! o kako velika szricha! zkakovim veszelyem chu umrit! Ja vidim Jezusa, i Mariu, ki doli dohajadu preda-me, da me va Kralyesztvo Odibrani odpelyaju.“ Onda je szvoje ocsi k Nebu ubernul, i rekal: „Jezus Krisztus moi Odkupitely! ja ti preporucsam Duhsu moju, i va Tvoje szvete Ruke ju dajem.“ Zovimi ricsami je dokonyal szvoj Apostolszki zsitak va cseterdeszet tretom leti sztaroszti szvoje. Nemore sze zrech kulika nozsina lyudi szeje pri nyigovom Pogrebi szpravila, ki szu nad szmertjum ovoga Szvecza guszte szuze tocsili. Nemoru sze zbrojit csudni csini, ki szusze pri nyigovom grobi godali. Dvaiszet dvimi Biskupi szu va leti tiszuch szedam sztov csetertom Rimszkomu Papi piszali, da szu oni szami szvidoki bili csudni csinov, ki szusze pri Grobi ovoga Szvecza na szlipi, nimi, santavi, i drugi betezsniki godali. Jos va zsitku nyigovum szusze vreda pri jednoi, vreda pri drugoi nyigovoi Miszii takova csuda godala. Nai veche csudo je on szam bil; ar po naturalszkom redi nebi bilo moguche, dabi on bil polag tako velike ostroche, polag tako teskoga putovanya, i truda szvoi zsitak mogal zduzsit. Szemoguchnoszt Bozsja je to ucsinila. Jos od veliki kriposzti ovoga Szvecza nist niszam javil, ke dabi otili popiszat, bi czele Knige morali napiszat. Va denasnyoj Czrikvenoi molitvi sze szpominanye od dvi kriposzti nyigovi nacsinya. Naimre od nyigove csudnovite lyubavi, pak od nyigove velike szterplyenoszti. Nyigovo szercze je gorilo od lyubavi k Bogu, i k blizsnyemu. Lyubav k Bogu je kazal krez oduravanye szakoga naimanyega griha, i krez sztalno terszenye i druge od griha ucsuvati; krez gorlyivu, nogoputi szu noch durajuchu molitvu, va koi je vechputi zvan szebe bil; krez goruchu zselyu za Jezusa csuda terpit, i umrit. Lyubav k blizsnyemu je kazal krez duhovna, i telovna dela miloszerdnoszti, zbog ki je Otacz ubogi jimenovan bil. Sztanovito szeje i kazal kut szkerbni nyihov Otacz va szi nyihovi potribsina. Goszpodin Bog je ovu nyigovu lyubav, i szkerblyivoszt zocsitnimi csudnimi csini na-

platil, med ovimi je bilo ono, da je Goszpodin Bog ono zsito, ko je ov milosztivni Otacz za sziromahe pobiral, csudnovito poveksaval. Csa szterplyenoszt ovoga Szvecza utiszka, ova je sztanovito neubladana bila. Ov Apostolszki muzs szeje oszebuino trudil one zsenszke, ke szu grihu necsisztoche podane bile, od szvojega grihsnoga zsitka odlucsiti, i na pokoru ubernuti. Da bi mogal povidat, kuliko progonsztvo, ukrivlyanye, i zbantovanye je moral preterpit od oni, ki szu ove persone na grih napelyali, i na szvoju naszladnoszt hasznovali? Jedan zmed ovimi je Szveczu veliku plyuszku dal, Szvetacz je nyemu i drugo licze ponudil, i rekal: da je pripravan i szmert preterpit, ako neg zbantovanye Bozsje more zusztaviti, i odvernuti. Jedan drugi je nyega va blato pehnul, i po nyem gazil. Jedni szusze szkupa szpravili, i nyega szkoro do szmerti ztukli. Drugi szumu mecs na perszi premirali, i nyemu grozili, da cheduga preboszt, ako ne prestzane grih necsisztoche karat. Ali Szvetacz je szagdar nezisztrahslyiv osztal, zanemermetal je sze grozenye, nisze dal zusztavit od onoga csa je na diku Bozsju, i szpaszenye duhs zacsel. On sze pri nikim zbog zbantovanya ovi nistvridnyakov ni tuzsil. Kada je Preposztavnoszt jednoga zmed nyimi otila kastigat, ko szeje szveti Franciszkus za nyega zel, i od nyega kastigu odvernul. Noge druge pelde szterplyenoszti, poniznoszti, krotkoche, i poszluhsnoszti, i drugi kriposzti sze va popiszovanyu zsitka ovoga Szvecza moru stat, ke ali zbog kratkoche csasza ovden nemoremo naiperdoneszt.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Velika je bila lyubav zkum je szercze szvetoga Franciszkusa k Bogu, i blizsnyemu vasgano bilo Lyubav k Bogu je kazal krez oduravanya szakoga i naimanyega griha, csa nyega szamoga utiszka; ali i krez neutrudlyivu szkerb, da grihe i od drugi odverne, ali da druge od griha odverne. Lyubav k blizsnyemu je kazal krez

csine duhovne, i telovne miloszerdnoszti. Dabi ja tebe pital, jeli Boga, i blizsnyega lyubis, ko bi mi odgovoril: „Da." Ali kako ovu lyubav zcsini kazses? Nut ti vechputi jimas priliku tvojemu blizsnyemu na duhsi, i na telu na pomoch bit, krez szakojacske csine miloszerdnoszti. I nut ovoje prilika tvoju lyubav knyemu zcsinom pokazat, krez odverszenye szakojacski csinov miloszerdnoszti. Ako ove csine zamudis, ko tebi ona lyubav, ku szamo va uszto jimas, nist prudit neche. „Ako jedan brat, ali szesztra nit oprave, nit hrane nimaju, a jedan zmed vami bi nyim rekal: odhajte va miru, teplitesze, i nahranitesze; ako nyim nist ne udilite, csa je nyim za potribsine tela potribno, csa che to hasznit?" Ovako pise szveti Jakov Apostol. Pokazsi ada tvoju lyubav k blizsnyemu krez dela duhovne, i telovne miloszerdnoszti. — Kako tvoju lyubav k Bogu kazses? Tvoju lyubav k Bogu nai bolye pokazat mores, ako nyigove zapovidi szpunis, ako sze griha, ki je nyigovo zbantovanye ne szamo za sze csuvas, nego i druge od griha odvrachas. „Ako mene lyubite, veli Jezus, ko moje zapovidi obderzsavajte." David Kraly veli: „Ki Goszpodina lyubite, oduravajte zlo, toje grih." Szveti Ambrozius veli: „Onda Goszpodina pravo lyubimo, ako sze od nyigovi zapovidi ne odlucsimo." „On ki tebe o Goszpodine! lyubi, nist od griha nezna." Ovako szveti Czniprian. I zopet: „On Boga ne bantuje, ki Boga lyubi." „Ako Boga lyubite, ko i druge na lyubav Bozsju vliczite" veli szveti Augusztin. „Ki Boga lyubi, ta sze terszi zbantovanye od nyega odvernut; ako toga ucsinit nemore, ko sze od zsaloszti raszpada; kut on, ki je rekal: ja szam vidil prekersitelye, grihsnike, i szam szahnul." Ovako pise szveti Francziszkus Szalezius.

II.

Neubladana bise szterplyenoszt szvetoga Francziszkusza. Nit veliki trudi, delo, i teskocha nyigovoga sztalisa, nit nogo zbantovanye, ukrivlyanye, i proganyanye nigdar znyigovi uszt nijedne neszterplyene ricsi ni bilo va sztalisu van ziszilit, i nyega va Apostolszkom trudu

zusztavit. Szuproti szvoji nepretelyov sze ni nigdar tuzsil, ali molil je zanye. Csagoder je krivoga od nyi preterpil, nikomur ni ocsitoval, neg je sze pred noge Krizsevanoga Boga polozsil, koga kip je szenek ali va ruka, ali na perszi ponasal. Kako sze ti ponasas, ako va priliku dojdes, csa terpit, ali kada te kakova teskocha va tvojem sztalisu doszezse? Zacs tvoju szterplyenoszt tako vreda pogubis? Zacs velyen szuprot tvoji nepretelyov znedosztoinimi ricsami morgujes, ali morebit i na szamoga Boga? Va Nebo bi rad dojt, bujen? A va kakovo Nebo? Va no, va ko szu Szveczi krez szterplyenoszt va krizsu, i muki nuter dosli. Va to izto Nebo bi ti rad dojt prez sze muke, prez progonsztva, prez nevolye. Je to szpametno? Szam Jezus Krisztus je put krizsa kut nai ravniji put va Nebo odibral, i po nyem hodil. Csa che zate drugi put odre it, zkiticzami poszipan, i zi szum szlatkochum pripravan? To zaman zcsekivas Moramo terpit, i to szterplyeno terpit, ako ochemo va Nebo dojt! „Krez noge nevolye moramo va Kralyesztvo Bozsje nuter pojt“ veli szveti Piszmo. Ove nevolye moramo zkerschanszkum szterplyenoschum podnasat. Ako je neszterplyeno podnasas, csa za haszan jimas? „Ali ches, ali neches, veli szveti Krizoszthomus, moras terpit; ako rado terpis, ches csuda dobit. Ako tvoi krizs nerad, i neszterplyeno noszis, ko tvoje muke neches na manye, neg na veche nacsinit. Pokidob da vidis, da je muka potribsina, ko csini, da i tvoja volya bude.“ Toje znevolye nacsini kriposzt; terpi szterplyeno.

Na dan szedamnaisztoga Juniusa.

Szveta Lutgardisz Koludricza.

Ova szveta Divicza szeje Brabanti va varosi Tungern od plemeniti Sztarji rodila. Nye Otacz je nyu kanil doma zderzsat, i po szviczku odhranit, a nye Mati bi ju rado bila za veliku szluzsbeniczu Goszpodina odhranila, zato je nyu kumaj dvanaiszt let sztaru va Kloster-Koludricz szvetoga

Benedikta dala da sze onden na kriposzt, i na lipo delo ucsi. Lutgardisz sze je jur onda prez viszti nye Matere zjednim mladenczom szpoznala, ki je nyu pojiszkoval, i zi snyum sze dogovaral. Kada szeje jednucs ovako dogovarala, szeje nyoi Jezus izkazal, nyoi Rane szvojega szercza pokazal, i rekal: „Glej szimo! ter znaj koga lyubit moras, i zacs. Osztavi tvoju nistvridnu lyubav.“ Lutgardisz szeje pri ovom pogledu presztrahsila, ter szeje zacsela zbog szvojega ponasanya szramovat. Va onom hipczu je chutila, da je nye szercze od sze szviczke lyubavi oszlobodjeno, i va lyubavi k Jezusu vazsgano. Zato je ta szviczki razgovor prerizala, ter je va szvoju hizsiczu prosla, i pokleknula pred kipom Raszpetoga Jezusa, szvoju grihsku valovala, i med szuzami za oproschenye proszila, ter ubechala, da che od one ure szamoga Jezusa lyubiti. Csaje ubechala, toje zverseno szpunila. Od one ure je rado molila, szvete Knige stala, muku, i szmert Jezusa Krisztusa premislyavala, ni vech od drugoga sztvorenya nist otila csut, neg od Boga, i od nyigove lyubavi. Za nist sze ni tuliko kajala, neg da tako dugo ni Boga lyubila, koga bi bila morala pred szim szagdar lyubit. Koludricze szu sze precsudile nad nye naglim preminyanyem, stimale szu da sztalnoszti neche jimat. Ona szama szeje bojala zbog szvoje mlahavoszti; ali Maria Mati Bozsja szeje nyoi izkazala, i knyoi rekla: „Sztrah tvoi na sztran posztavi. Ja chu ti bit na pomoch, da va kriposzti sztalna budes.“ Lutgardisz je sztalna osztala na puti szvetoszti do szvojega koncza. Od onoga csasza potlye je szoi szviczkoi lyubavi odpovidala, je nogo Nebeszko izkazanye jimala, i velike milosche od Boga prijela. Jednucs szeje nyoi Jezus na Krizsu izkazal, i szvoju Ruku od Krizsa oszlobodil, i nyu lyubezlyivo ubjamil, i na Ranu szvojega szercza nyu pritisznul. Ovo je nyoi tuliko batrenye nacsinilo, da szama niznala csa od veszelya. Va premislyavanyu Muke Krisztuseve je nai veche veszelye jimala. Ona je nogoputi zbantovanye, ukrivlyanye, i spot morala terpit, ali pogled na raszpetoga Jezusa je nyu szagdar csudnovito ubatril. Dvanaiszt let je va onom Klostri bila, zpocsetka nemer neg kut na hrani va nauki, ali potlye kut Koludricza. — Na ocsitovanyo Bozsje je potlye va Kloster Akvira

jimenovan isla. Va ovom je cseterdeszet let va kriposzti, i zversavanyu lyubavi Boga zsivila. Ova lyubav je va nyoi tu zselyu zbudila, da bi za Boga csuda morala terpit, i szvoi zsitak za veru Jezusa posztavit. Kada je zsitak szvete Agnesz stala, je tu zselyu jimala ravno tuliko terpit, kut je ova szveta Divicza za Jezusa terpila. Ova zselya je tako velika bila, da je nyoi jedna zsila pri szerczi puknula, zke je tulika kerv czurila, da je nye prates sza kerva va nasztala. Jezus szeje nyoi nato izkazal, i nyoi ubechal, da che nyoi zbog nye velike zselye tu iztu plachu udilit, ku szveta Agnesz uzsiva. Rana puknute zsile je na Teli szvete Lutgardisz do nye szmerti osztala. Jedan drugi put szeje nyoi Maria zsalosztnim liczem izkazala. Lutgardisz je otila uzrok znat, i Maria je nyoi rekla: „Krivoverczi, i zli Kerschani mojega Szina na novo bicsuju, i krizsuju.“ I zapovidala je nyoi da szedam letni poszt, i pokorenye nasze zami, da sze szerditoszt Bozsja utihsi, i da sze vasz szvit zbog nyigovi grihov ne kastiga. Ovu zapovid je szveta Lutgardisz zverseno, i ostro szpunila pri kruhu, i vodi, i nisto malo zelenine. Kada szu ova szedmera leta minula, je zopet drugi szedam let szvoi oster poszt zacsela. I kada je ovi szedam let minulo, je zopet drugi szedam let to izto csinila; i ovakoje szkoro vasz szvoi zsitak posztech sztrosila. Drugi szedmeri letni poszt je Bogu aldovala zane, ki va szmertnom grihu zsivu. Treti szedmeri letni poszt za nepretelye Czrikve, i za nyihovo povernenye. Goszpodin Bog je ovu szvetu Diviczu za nye veliku lyubav k nyemu zoszebuinimi miloschami nakincsil. Ona je jimala dar betezsne va hipczu uzdraviti, nuternya szerczev poznat, i prihoducha dugovanya naiperpovidat. Nye molitva je csudnovitu kriposzt jimala sze ono prijeti, zacs je proszila. Noge va Purgatoriumi terpeche Duhse je od nyihovi vrimeniti muk oszlobodila, ke szu sze nyoi izkazale, i nyoi hvalile. Nogim tverdokornim grihsnikom je od Boga miloschu pokore szproszila. Nogim dvojechim batrenye, i mir, i drugim druge milosche izproszila. Jedan plemenit cslovik, ali nistvridan je nyu krez szvoju kcher, kaje va Klostri odhranyena bila, za nye molitvu dal proszit. Ona je molila, i Goszpodin Bog je toga plemenitoga cslovika po malo va takovo sziromahstvo poszta-

vil; da je va sze isal, szvoje grihe szpoznal, pokoru csinil, i do szmerti szvoje pravo po Kerschanszku zsivil. Jednoi Koludriczi, ka je zdvajala, je krez nye molitvu batrenye, i mir szereza od Boga szproszila. Jednoi gluhoj zseni je zdravlye, drugoi ka je veliki beteg jimala oszlobodenye od ovoga betega od Boga szproszila. Zali duhi szu sze terszili vechputi ovu szvetu Diviczu va nye molitvi bludit, ali szagdar szu pobignut morali, kada je szveta Divicza ove Riesi Davida szprogovorila: „O Bozse! na moju pomoch szkerb jimaj.“ Jedinaiszt let pred szmertjum je nyoi Goszpodin Bog szvitloszt ocsiov zel, tako daje zizma uszlipila. Ovu veliku nevolyu je csudnovito szterplyeno noszila. Ar krezato je priliku jimala, csuda terpit, csaje nye zselya bila. Pet let pred szmertjum je krez ocsitovanye Bozsje dan nye prihoduche szmerti znala. Va ovi leti je vechputi krez izkazanye Jezusa, i Divieze Marie ubatrena bila. Velika zemlyieza je nyoi szmert doneszla, na ku szeje krez pobozsno prijimanye szveti Szakramentov marlyivo pripravila. Va uri szmerti je sereg Divicze vidila, ke szu iz Neba dosle, da nye Duhsu tamo szprohajaju. Divicza Maria je szama knyoi dosla, i nyu va Nebeszko veszelye pozvala. Umerla je seszdeszet csetertom leti sztaroszti va leti Krisztusa tiszuch dvi sztov cseterdeszet seszitom. Krez pobozsno dotaknenye nye szvetoga Tela szu nogi santavi szlipi; i drugi betezsni szvoje zdravlye naizad prijeli.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

„Poglej koga lyubit moras, i zacs. Osztavi tvoju priprosztu szviczku lyubav.“ Ovako je govoril Jezus k Lutgardisz, ka je va lyubavi szviczkoi zaszliplyena bila. Sztanovito priproszta, nistvridna, i prokleta je lyubav, ako Boga na sztran posztavimo, ter jedno szíromahsko sztvorenye lyubimo. Ar povi mi: kako je jedno sztvorenye tuliku lyubav od tebe zaszluzsilo? Csa szi od nyega prijel, ali csa sze jimas od nyega ufati? O uberni tvoje ocsi na Raszpetoga, i poglej koga lyubit moras, i zacs? Lyubit moras onoga, ki je tebe naiper lyubil, ki teje od veka

lyubil, ki te szada lyubi, i ki chete na veke lyubiti. Onoga, ki je szvoju lyubav zesinom pokazal, kada je zbog tebe iz Neba doli sztupil, trideszet tri leta va sziromahstvi, va nevolyi, va zanemermetanyu zsivil, i szvoi szveti zsitak krez zsuhku muku, i szmert na Krizsu dokonyal. Ov je Jezus tvoi zvelicsitely, tvoi Odkupitely. On ti je pokazal Ranu szercza szvoga, i krezato ti kazse uzrok, zacs ga lyubit moras. Kadi je ko sztvorenye, ko ti takovo zlamenye lyubavi more pokazati? Ako ko kadi najdes, ko poj, ter je lyubi vech neg tvojega Jezusa. Ali kadi ches je najti? Nit na Nebi, vit na zemlyi. O! ko je tvoi jedini Jezus, ki je vridan da ga neizkoncsano vech lyubis, neg sza sztvorenya. Navu Jisztinu sze szpomeni pri pogledu Kipa tvojega naranyenoga, raszpetoga Szpaszitelya, ter szam kszebi reczi: Moi naranyeni, moi raszpeti Szpaszitely je jedini, ki je vridan, da ga zverhu szega lyubim. „Lyubimo, goruche lyubimo, zi szega szercza ubjamimo nasega naranyenoga Szpaszitelya“ veli szveti Bernard.

II.

Na pervo pozivanye Jezusa je szveta Lutgardisz odpovidala lyubavi plemenitoga mladencza, i szu szvoju lyubav szvomu Szpaszitelyu aldovala, va koj je sztalna osztala, i za nist sze ni tuliko kajala, neg da duglye csasza ni onoga lyubila, koga bi pred szim bila morala lyubiti. Premislyavanye lyubavi Krisztuseve ktebi, bi moralo i va tebi to izto naiperdoneszt. Ako szi doszidob szviczk.. neurednu, grihsnu lyubav kakovomu Sztvorenyu cslovicsanszkomu va tvojem szerczi meszto prepusztil; ko joi jos denasz odpovi. Jos denasz tvoje szercze odpri va lyubavi konomu, ki szeje tebi za lyubav dal preboszt, i zadnyu kaplyu kervi zate sztocsil. Neg jedan del tvojega szercza nyemu prikazati ni doszt. Ki szeje zizma za tvoje zvelicsenye aldoval, potribuje tvoje czelo szercze. Ovo med nyim, ter med szvitom, ali zkim sztvorenyem dilit, bi bilo naiveche zbantovanye za nyega „Daj mi tvoje szercze Szinak!“ ovoje nyigova zselya. Ali ne, daj mi jedan del szercza tvoga. „Lyubi Goszpodina Boga tvojega

zi szega szercza tvojega" ovoje zapovid Bozsja. Nijednoga sztvorenya neszmis lyubit, neg zarad Boga, nijednoga tako, kut Boga, za csuda manyę neg Boga. Kaji sze, da szi tuliko csasza prebavil, da niszi Boga od szega szercza lyubil. Jos denasz zacsni to csinit, ter je csini do tvojega koncza; da nai manye tvoi zsitak, koga niszi zacsel va lyubavi Bozsjoi, jednucs va ovoi lyubavi dokonyas. „Lyubi Goszpodina Boga zi sze kriposzti tvoje. Lyubi Goszpodina Boga va szem tvojem zsitku."

Na dan oszamnaisztoga Juniusa.

Szveti Landelinus Opt, i szveti Romualdus Szpovidnik.

Va zsitku szvetoga Landelina lipu peldu jimamo neizkoncsane miloszerdnoszti Bozsje szuproti grihsniku, ali i peldu pravoga povernutoga pokornika. Landelinusz szeje narodil va varosi Kamerich. On je jimal zemanszke i plemenite Sztarje. Kada je va tu dobu sztaroszti dosal, da szeje mogal ucsit, szuga nyigovi Sztarji szvetomu Biskupu Autbertusu va nauk dali. Ov je nyega ne szamo va znanoszti, nego oszebuino va kriposzti ucsil. Landelinus szeje tako dobro ucsil, i pobozsan bil, da szeje szveti Biskup, i nyigovi sztarji nad nyim veszelili. Autbertus je nyemu szvitoval, da va Duhovni sztalis sztupi, ar je stimal, da che va ovom nai vech dobra moch ucsinit. Landelinus je nato privolyil. Ali nyigovi pretelyi szuga odvrachali. Oni szumu pred ocsi posztavlyali, kako dobro, i veszelo more zsivit zi szvojim Jimanyem. Oni szuga vechputi pozivali na goschinu, i na raszvelenye, i ovako szu nyega od ucsnye, i od pobozsnoszti odkinuli. Va szem je popusztil, i ni til duglye va nauki szvojega szvetoga Naucsitelya osztat, neg je va otajnom pobignul, ter szeje va tovarustvo nistvridni dal, i tako dugo szeje szakojacski veszelil, doklen je pinez jimal. Kada vech ni znal, kako che sze zsivarit, je med razbojnike sztal, ter szeje od tatbine, od razbijanya, i od lyudomorsztva hranil. Szvetomu Biskupu

je kruto zsal bilo, da je ovako dragolyubnoga Ucsenika pogubil, i zatuliko vech je nyega zsalosztilo, kada je docsul, va kakov pogibely tela, i duhse je zapal. Zato je szenek Boga zazival, i noge molitve, szuze, noge poszte, i druga dobra dela Bogu aldoval, da bisze ta zgublyeni mladenacz povernul. Goszpodin Bog je prosnyu Szvecza uszlisil, i Landelinusa csudnovito ubernul. On, i nyigovi tovarusi tolovaji szuszi nakanili jednu hizsu nochno vrime razbit, i sze csaje va nyoi pokraszt. Szi szu jur szkupa bili, szi szu bili pripravni. Skale, ali lojtre szu naszlonili na hizsu, jedan gori zlizal, ali odzgor je doli szpal, ter szeje ubil. Szi szusze nato presztrahsili, ter protekli. Landelinus vech neg oni drugi zisztrahsen je va lozu pobignul, ter premislyaval prik ove nagle szmerti szvoga tovarusa. Va ovom premislyavanyu je nyega szany premoril. Va sznuh szeje nyemu Angyel izkazal, ter muje ono meszto va pakli pokazal, kadi nyigov tovarus vekovecsne muke oche terpit, i kako ga vragi nemilosztivno mucsu, i knyemu ovako govoril: „Csa je Landelinus? Oches i szada ztvojim tovarusom va tovarustvo sztupit? Poglej csa terpi, i znaj, da i nate ovo izto csеka, ako sze ne povernes.“ Landelinus szeje prebudil, i na szem telu derhtal, i na kolena upal, ter Bogu tiszuchkrat hvalil za nyigovu neizkoncsanu miloszerdnoszt, i csverszto ubechal, da chesze pobojsati, ter Boga ktomu za miloschu proszil. Onda je osztavil szvoje grihsne tovaruse, i prez toga, dabi nyim neg zricsum povidal szvoje nakanyenye, je kszvetomu Biskupu Autbertu isal, pred nyim na kolena upal, i za oproschenye proszil, i za nauk csa mora csinit, da od Boga oproschanye dobene. Autbertus szi od veszelya ni mogal meszta najt, Landelinusu je na vrat upal, nyega ubjameval, zveszelyem ga naizad prijel, kut on Evangyelszki otacz szvojega zgublyenoga szina, nyemu kszerczu govoril, da sze za szvoje grihe od szercza pokaje, da sze zanye szpovi, ter pokoru csini. Ov nauk je Landelinus verno szpunil. Va szem szvojem zsitku je pravi pokornik bil. Ni bil dan, va kom nebi bil szvoje grihe zsalosztno uplakal, szvoje telo krez ostre poszte, bicsevanye, i druge pokore kastigoval; on szije premislyaval, kako bisze jos vech krez zimu, i vru-

chinu, krez glad, i zsaju, krez virosztovanye, i molitvu mogal sze vech pokorit. Ov pokorni zsitak do szvoje szmerti ni osztavil. Szpominanye paklenszke muke mu ni dalo va ovoi pokori uszlabit. Kada je szveti Autbertus vidil sztalnoszt nyigovoga pobojsanya, je nyega za vridnoga prestimaval, da ga za Masnika poszveti, da i drugim bude mogal pokoru prodikovat, i na szvoje naszledovanye pelyat. Novi Masnik je szvoje Prodike zacsel, i pokidob da niszu szama nyigova uszta prodikovala, neg i nyigova pelda; ko sze nemore povidat, kulikn duhovnu haszan szu naiperdoneszle. Zdovolyenyem szvetoga Biskupa je po nikuliki leti va pusztinu isal, i onde za sze, i za druge, ki nyega va pokori budu tili naszledovat nikulike hizsicze zgradil. Broj pokornikov, ki szusze okolo nyega szkupa szpravili, i od nyega pokorni zsitak otili naucsit, je tako velik naszt al, da je csetire Klostre moral za nye zgradit. On je znyigovum peldum pred nyimi isal, i nye na szveti zsitak nogo let pelyal. Pred szvojum szmertjum szeje od nyi odlucsil, ter je va szamoti molil, i od vekovecsnoszti premislyaval. Onda je va zemlyiczu zapal, i kada je szpoznal, da sze nyigova szkradnya ura priblizsava, je sze szvoje podlozsne szkupa zizval, i nye na sztalnoszt va Bozsjoi szluzsbi, i pokori upomenul. Onda je po prijimanyu szv. Szakramentov szvoju duhsu szpusztil. Nyigov Grob je Goszpodin Bog znogimi csudnimi csini odicsil.

* * *

K szvetomu Optu Landelinusu ochemo pridruzsit jednoga drugoga Opta zjimenom Romualdusa. Ov szeje va Frankonii od viszoko plemeniti Sztarji rodil, i va Bozsjem sztrahu odhranyen posztal. Jacsku rics szeje va szvojoi domovini naucsil, one druge visje znanoszti Trieri, kadi je va Kloster szvetoga Makszimінusa va Red szvetoga Benedikta sztupil, i Goszpodinu Bogu gorlyivo szluzsil. Kada je do szvojega szedamdeszet petoga leta va ovom Klostri szveto zsivil, je nyega Volfgang szveti Biskup Regenszburgszki kszebi pozval, i nyega za Opta Klostra szvetoga Emmerana posztavil. Romualdus je ovu

szvoju csaszt na naivechu haszan Duhovnoszti do szvojega sztovnoga leta diesno odversaval. Krez nyigov szv. zsitak, i krez zverseno szpunyevanye szi Regulov szvojega szvetoga Reda je sze szvoje podlozsne na duhovnu zversenoszt zbujal. Zlyubavi k blizsnyemu je blizu Klostra dvi hizse zgradil, jednu za tujincze putnike, drugu za betezsne Szim je on szam dvoril, i szluzsil; ar va nyihovoi personi je rekal, da szamomu Krisztusu szluzsi. Po jednom kratkom csaszu je Goszpodin Bog otil szterplyenoszt ovoga szvojega szluge szkusavat. On je szvitloszt nyigovim ocsiom zel. Szvecza je nemer ovo zteska szpalo; ali szterplyeno szeje podlozsil ovoi Bozsjoi uredbi, ter je szvoi krizs zcsudnovitim szterplyenoschum noszil. Onim, ki szuga milovali, je rekal: „Za zgubitak szviczke szvitloszti sze neszmimo prevech turobit, ar jimamo ufanye vekovecsnu szvitloszt zadobit Goszpodin Bog, ki mije vid zel, mi ju more i naizad dat. Ali ako toga neche, ko nimamo uzroka prik nyega morgovat, nego nyega hvalit, nyega sze bojat, i lyubit." Dvi leta je nyigovu szlipota durala, onda je krez prosnyu szvetoga Emmerana zopet szvoju szvitloszt naizad dosztal; zavu miloschu je Goszpodinu Bogu od szercza hvalil. Po szmerti szvetoga Volfganga szu nyega pri Czeszaru obtuzsili, da je na nyega nedosztoino govoril. Czeszar szeje prik toga tako raszerdil, da szvetoga Opta, kada je ov zszvojimi Duhovnimi pred Czeszara isal, kada je ov va Czrikvu szvetoga Emmerana dosal, ni pogledal ni. Ali kada je zvidil, da je nekrivicsan, je nyega viszoko postoval, i nyega za tolnacs proszil va nai vechi poszli; i one ki szu szvetoga Opta krivo nuter dali, je ostro ukaral. Kada je Szvetacz sztov let sztar bil, je va velik beteg zapal. Premislyavanye paklenszke muke, i zsuhke muke, szmerti Jezusa Krisztusa, je nyemu nyigove boli ulaschalo. Jedan dan je upamet zel, da je bol csiszto presztala, onda je proszil szvoju Duhovnu prates, ter je szvojim podlozsnim prodikoval, i nyim blagoszlov udilil. Onda je va Kapelu isal, ter szeje dal polozsit med dva Oltare szvetoga Emmerana, i szvetoga Kiliana. Ovden je preszveti Oltarszki Szakramenat prijel, i szvoju dusu szpusztil. Szveti Henrik onda jos Herczeg, potlye Czeszar,

i Gebhardus Biskup szu pomagali szveto Telo kgrobu noszit. Pri ovom Grobi szu nogi uvrazseni od zaloga duha oszlobodjeni posztali, nogi szlipi, i nogi drugi betezsni csudnovito izvracseni.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Goszpodin Bog je pred ocsima szvetoga Landelinusa nyigovoga grihsnoga tovarusa znaglum szmertjum kastigal, i va pakal hitil. Landelinusu szeje szmiloval, nyega va zsitku zderzsal, i nyemu csasza, miloschu na pokoru dal, i nyega zvelicsil. Kako neizkoncsana miloszerdnoszt je ova bila za ovoga velikoga grihsnika. Ali povi mi, je miloszerdnoszt Bozsja manya bila ktebi? Ni szi i ti ztvojimi grihi pakal zaszluzsil tako, kut oni, ki szu szada jur va pakli, ki szu morebit va grihu tvoji tovarusi bili? Nebi bil Goszpodin Bog mogal, i tebi va grihi dat umrit, kut nyim? Kadi bi szada bil? Szveti Augusztin ovako pita, i odgovora: „Kamo bi bil dosal, dabi va onom csaszu bil moral zi szvita odhajat, neg va paklenszki ogany, va paklenszku zaszluzsenu kastigu?“ Nebi mogal i ti szam od szebe to izto valovat? Nut glej, on neizkoncsano miloszbivni Bog, ki je Landelinusa miloval, a nyigovoga tovarusa szkvaril, i kastigal, je i tebe miloval, kada je noge druge szkvaril, i kastigal. On ti jos csasza, i miloschu na pokoru daje, da sze budes mogal zvelicsiti. O! upadi jos denasz na tvoja kolena, ter daj hvalu tvojemu tebi tuliko milosztivnomu Bogu. Ovu zahvalnoszt szaki dan ponovi, ter csverszto zacsni tvoje pobojsanye, da sze zvelicsis.

II.

Kada je szveti Landelinus paklenszku muku, ku muje Angyel pokazal, vidil, onda szeje na pokoru ganul; i szpominanye natu muku je nyega va sztalnoi pokori obderzsalo, i sze nyigove ostre pokore lahke nacsinilo. Ovo izto szpominanye je i Romualdusu nyigov beteg ulaschal.

Goszpodin Bog ti nemer neda paklenszku muku va sznuh vidit, kut szvetomu Landelinusu, ali ti ju virosztujuch krez veru tvoju mores szpoznat, i vidit. Pakal je, ovo te tvoja vera ucsi. Pakal je polag ricsi bogatusa, ki je to szkuszil, meszto muke, toje ono meszto, va kom sze nist ne nahaja, csabi cslovika moglo batrit, i veszelit, neg sze, sze csa nyega boli, trapi, i mucsi. „Sze muke chedu na-danyega dojt.“ Veli szveti Piszmo. Sze muke, sze trap-lenye, ke szi neg miszlit, i ke szi ni miszlit nemoremo. Nijedan kotrig prokletoga, nijedno chutenye tela, nijedna kriposzt dulise ni prez muke, prez traplenya. Ova muka, ovo traplenye je zacsuda sztrahsnije, i veche, neg szu sze muke, i traplenye ovoga szvita. Premiszli szi sze, csa-szi kada csul, ali stal, csaszu betesniki va nai vechem be-tegi preterpili, csaszu zlocsinitelyi za nyihovo zlocsinye-nye preterpili, i tiszuchi, i tiszuchi Mucseniki od haharov preterpili, ter szi miszli, da je sze ovo, kut szveti Krizosztho-mus veli, neg sala, neg jigra szuproti oni muk va pakli, ke prokleti terpu. I kut szv. Augusztin pise, da je ogany pak-lenszki tako velik, da je nas ogany na szvitu szuproti pak-lenszkomu ognyu neg tuliko kut ogany na papiri napiszan. Premiszli da prokleti va pakli nijedne minute niszu prez muke, prez traplenya. Ove muke nigdar ne presztanu, szenek duraju, csaje naisztralısnije nechedu nigdar koncza jimat, da chedu na veke durat Ovako te ucsi tvoja vera od pakla. Prestimaj dobro, i miszli, da tvoi Angyel tebi veli, csaje szvetomu Landelinusu rekal: Sze ovo nate cseka, ako sze ne pobojsas. Ovo premislyavanye paklen-szke muke neka tebe na pokoru, na poboisanye giblye. Szpominanye na paklenszke muke neka tebe va sztalnoi pokori obderzsi, neka ti ulascha sze, csa tisze va pokori zteska vidi.“ Thomas Kempis veli: „Onde che jedna ura va muki tezsja bit, neg ovden sztov let va nai ostrijoi pokori.“

Na dan devetnaisztoga Juniusa.

Szveta Juliana Falkoneri Divicza Redovnicza. Szveta Akvilina Divicza Mucsenicza.

Va Rimszki Kniga Mucsenikov na denasnyi dan sztoji: Florenczi szveta Juliana Falkoneri, Redovnicza Reda Szesztar szluzsbenicz Marie preblazsene, precsiszte Divicze." Florencz je ada on szrichni varos va kom szeje szveta Juliana narodila. Va leti tiszuch dvi sztov szedamdeszetom szeje rodila. Nye sztarji szu bili plemenitoga pokolenya Falkoneri. Dugo szu va szvojem histvi prez dicze zsivili, doklye nyim Goszpodin Bog ove kchere ni daroval. Za zlamenye nye buduche szvetoszti szu prestimavali, da je Juliana kut malo dite nai na per ova nai szvetija Jimena Jezus, i Mariu szprogovorila, prez toga dabi do nyu nato ucsil bil. Va nye ditinsztvi szeje tuliko za kriposchum terszila, da je nye sztricz szveti Alekszius z Reda Szervitov, ki je nyu ucsil, knye Materi rekal: ti niszi divicsicze, neg Angyela porodila. I za iztinu Juliana je va szem szvojem csinyenu tako krotka, i ponizna bila, da je vech Angyelu neg csloviku szpodobna bila. Nigdar szvoje ocsi ni na muskoga ubernula. Szakoga naimanyega griha szeje csuvala, tako daje neg pri jimenu griha zacsela derhtati. Kadaje petnaiszt let sztara bila, je szvoje veliko Jimanye Bogu aldovala, i pred szvetim Filipom Beniczíusem priszegla, da che vekovecsnu csisztochu derzsat, i ona perva nasztala od zsenszke szpole, ka je va Red Szervitov sztupila. Nye peldu szu noge druge zbogati Familiov naszledovale. Ona je nyim gvisne Regule prepiszala, zi ki Regulov je nye veliku mudroszt, i szvetoszt lahko szpoznat bilo. Zato sze i kut Redevnicza Szluzsbenicz Marie jimenuje. Szveti Beniczius, ki je Red Szervitov ne szamo raszsiril, nego i szveto redil, je pred nyigovum szmertjum rekal: da ladanye, to je redjenye Reda Szervitov muske, i senszke szpole, nikomur nebi mogli bolye prik dat, neg Juliani. Ali Juliana je do szebe drugacse miszlila. Ona je tako ponizna bila, da je szvojim podlozsnim szluzsila, i nogoputi nai odurnije delo va Klostri szpunyevala. Molitvu

je tako lyubila, da je nogoputi czele dneve molila prez presztanka. Ona je od Boga tu miloschu jimala, da je nepretelye neg zkratkimi ricsami med szobum pomirila. Grihsnike, nogoputi naiveche grihsnike je znye dragolyubnim upominanyem na pokoru ganula. Betezsnikom je kut prava Mati dvorila. Ona je zi ran betesnikov gnyoi van czmulila, neg da szama szebe ublada, i Goszpodin Bog je ovo nye lasche ubladanye zcsudnovitim uzdravlyenyem betezsnikov naplatil. Kut je szuproti drugi dragolyubna bila, tako je szama szuprot szebi ostra bila. Szpala je na goloi zemlyi, i to neg na kratki, ar nai vechi del nochi je va molitvi sztrosila. Szvoje telo je zbodlyivim bicsem bicsevala. Szaku Szobotu szeje pri kruhi, i vodi posztila. Dva dni va tajedni nist ni jila; ar va ovi dnevi je Angyelszku hranu va preszvetom oltarszkom Szakramenti prijimala. Va oni drugi dnevi je nemer hranu va sze prijimala, ali to kruto malo. Ov oster zsitak je szvetoi Juliani veliku bol va zseludczi uzrokoval. Ali ona je ovu veliku bol csudnovito szterplyeno podnasala, ne dabi sze bila tuzsila va muki, neg je veszela bila. Neg jedno je nyu pred szmertjum nai vech zsalosztilo, da nye zseludacz nist ni mogal terpit, zato sze Masnik ni szegural nyoi preszveto Telo Krisztusevo udilit, a za tim je naivechu zselyu jimala. Zato szeje k Bogu va molitvi ubernula, i nyega proszila, da joj neda prez ovoga nai szvetijega batrenya umriti. Vreda nato, kut dabi od Boga nadahnyena bila, je toga Masnika proszila, da pokidob preszveto Telo nemore va sze prijet, da je naimanye va nye hizsiczu doneszi, i blizu knye szerczu derzsi. Masnik je szpunil nye prosnyu, i nut! kada je szvetu Ostiu blizu nye szerczu derzsal, najednucs je znyigovi ruk szkersznula. Zveszeloga ubraza szvete Juliane je bilo vidit nye nuternye veszelye. Va onom csaszu kada je Masnik polag nye sztal, i ni znal, csa che szi miszlit, zbog ovoga csudnovitoga szkersznenya szvete Ostie, je ova szluzsbenicza Goszpodinova zpreszvetim Oltarszkim Szakramentom csudnovito narahnyena szvoju Duhsu szpusztila. Po nye szmerti szu na nye livu sztran szpodob Ostie na nye telu kut pecsat zagledali. Ova Ostia je jimala kip Raszpetoga. Zovoga szu szpoznali, da je szveta Divicza na csudnoviti modus

zpreszvetim Szakramentom ubatrena, i nahranyena posztala. Glasz ovoga velikoga csuda, i drugi csudni csini, ki szusze po nye szmerti godali, szu szvetu Julianu po szem Kerschanszkom szvitu glaszovitu nacsinili. Nye szveto Telo je va onoi Czrikvi, ku je nye Otacz na diku Nazvischavanya Divicze Marie dal zgradit, pokopano posztalo.

*
* *

Va ovom miszeczi szveti szveta Mati Czrikva i szpominanye szvete Divicze, i Mucsenicze Akviline. Ona je bila jedino dite pobozsni sztarji va varosi Biblos va szvetoi zemlyi. Ocza szvoga je pogubila, kadaje kumaj leto dan sztara bila. Zato je nye Mati zatuliko vechu szkerb na nye odhranyenye noszila. Kumaj deszet let sztara je va csudnovitoi krotkochi, i poniznoszti zsivila. Nye ocsi je csuvala, oszebuino va tovarustvi druge szpole tovarusi. Va ovi leti je jur druge na szpoznanye szvete vere ucsila. Szamohot szeje zpoganszkimi divicsiczami tovarusila, da nye ucsi szvoje krive boge oduriti, i Jezusu pravomu Bogu szluzsit. Ona je nyim tila rech: „Csa vam hasznu vasi bogi, oni nit ne vidu, nit ne csuju, nit vam nemoru pomoch.“ Csa pak ti jimas za Boga? szu pitale pogankinye. „Ja jimam, i molim jedinoga pravoga Boga, ki je Nebo, i zemlyu sztvoril, i ki che mene na veke zvelicsiti.“ Ovakove razgovore je zsnyimi jimala; i nyihove Matere szu vechkrat poszluhsale, ter szu jimale priliku, jos i drugo csa pitat, csa Kerschanszku veru utiszka, ka pitanya je mala Akvilina lipo znala razslozsit, i odgovorit; i krezato je veliku haszan naiperdoneszla; ar noge szusze krezato na premislyavanye zbudile, i onda od Kerschanszki Masnikov dobro naucsene, szu szveti Kerszt proszile. Dvi leta je szveta Divicza ov szveti poszal odversavala, onda je Poglavar Voluzianus ovo docsul. On je nyu kszebi dal dozvat, i pital jeli je ona ta izta, ka sze szegura boge orszaga zanemermetat, i druge od nyihove vere odvrachat; jeli Czeszarszke zapovidi nezna, polag ki on one, ki Jezusa valuju, i molu, mora ostro kastigovat? Akvilina je nyemu szegurno odgovorila, da ona sze ovo dobro zna;

nato szeje Poglavnik raszerdil, i nyu nemilo dal plyuszkati, onda po golom teli sztrahsno bicsevat. Dvanaiszt let sztara Divicza je krezato szenek jacsa, i szercsenija nasztala; i kada je Tyran nyoi rekal, da che joi jos nikuliko dan dopusztit na premislyavanye, da vasze ide, ali ona je nyemu odgovorila: „Ni ti potribno, da mi minutu na premislyavanye das. Ja szam szi sze zdavno premiszlila. Ja nijednoga drugoga Boga ne molim, neg szamoga Boga Kerschanov, ki me na veke blazsenu more ucsinit, a tebe che jednucs va szvojoi szerditoszti ostro kastigat.“ Voluzianus je puczal od jada, i zapovidal, da nyoi ognyena sila krez uhsi prebodu, i da nyu zi ovum mukum tako dugo mucsu, doklye szvoi zsitak dokonya. Pri ovoi sztrahsnoi muki je kerhka Divicza Boga za miloschu, i jakoszt proszila; vreda po tom je na zemlyu upala. Stimali szu da je mertva, Poglavar je zapovidal, da ju lezse osztavu, da ju kuczki raszkinu, i potrosu. Upolnochi je ali Angyel dosal, i nyoi zapovidal, da sze sztane, i da szvoje barenye szegurno dokonya. Krez Angyela csudnovito izvracsena, je drugi dan szama od szebe pred Poglavara isla, i zopet valovala, da neg szamoga Boga Kerschanov moli. Voluzianus ni til druge muke nad nyum szkuszi, neg je zapovidal, da joj glavu odszicsu. Ovo szeje godalo pod ladanyem Diokleczianа Czeszara, koga nemiloszerdnoszt szuproti Kerschanov je zi pripetenya Szveczev doszta poznana.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveta Akvilina je va szem szvojem csinyenyu krotka bila, va zahajanyu zdruge szpole szvoje sztaroszti tovarusi je na szvoje ocsi pazila, da krez pogled szvojega divojacstva ne uszkruni. Ovakoje csinila, i szveta Juliana, ka szvoje ocsi nigdar na musko ni podvignula. Terszi sze i ti tako krotka biti va szem tvojem csinyenyu; oszebuino, kada szi va tovarustvi drugi lyudi. Toga nemer nemorem potribovat, da tvoji ocsi na druge lyudi ne podvignes; ali

csuvat sze moras, da tvoje ocsi na grihsan pogled drugi lyudi ne podvignes; ar to je jur nogoga cslovika na velike grihe napelyalo; vidimo to va onom drugacse pobozsnom Kralyu Davidu, ki nigdar ni szmertno zagrihsil, neg onda, kada je szvojim ocsimam dopusztil, druge szpole personu duglye gledati. Szveti Krizoszthomus veli: „On je szvoje ocsi prez pazenya odperl, i naranyen je posztal krez sztrelu necsiszte lyubavi.“ Onda na dalye veli: „Ovo neka poszluhsaju, i neka szi zapametu szi, ki lipotu licza drugi person necsiszto gledaju.“ Zato je szveti Job zszvojimi ocsima to pogajische nacsinil, da ji neche odprit, da krez pogled va velike grihe ne zapade. Zacs to? Nyigove ricsi szu ove: „Ja szam sze pogodil zmojimi ocsima, da ni miszli nebudem jimal na diviczu; ar kakov del bi Goszpodin visnyi zmanum jimal?“ Ov szveti Muzs szije naimre csverszto naiperzel, da szvoje ocsi na personu druge szpole neche ubernuti; ar je znal, da krezato zla mislenya, i za ovimi zla pozselenya, i csinyenya nasztanu, tako da cslovik od griha necsisztoche vasz ulovlyen posztane, i da Goszpodin Bog nistar dela zisnyim nima. Nacsini i ti ztvojimi ocsima pogajische, ako sze oches odurnoga, i pogibelnoga griha necsisztoche ucsuvati. Da ovo zatuliko laglye szpunis, neka pozabit nane ricsi szvetoga Joba, zkimi kazse, da Goszpodin Bog nima dela zi onakovim cslovikom, ki sze grihu necsisztoche poda. Pri ovakovom szkerszne prava pobozsnoszt, sztrah Bozsji, i na zadnye i vera. Bog nima dela zsnyim. Vrag zi snyim zacsne ladat. Je moguche, da cslovik, ki ovo veruje, vavi sztrahsni grih zapaszt more, ali da sze onoga ne csuva, csa nyega vato napelyat more?

II.

Szveta Juliana je va nye zadnyem betegi goruche pozselenye jimala, preszveti Oltarszki Szakramenat prijet. Kako drago je Bogu ovo pozselenye bilo, to szmo vidili zonoga velikoga csuda, ko szmo tolics stali. Velika miloscha je, ako pred szmertjum preszveti Oltarszki Szakramenat vridno moremo prijeti. Ar krezato nai vechu kri-

poszt dosztanemu sze szkusavanye zaloga duha ubladati. Nigda szusze Mucseniki pervo neg szu na szvoju muku isli zpreszvetim Szakramentom ukripili, da szusze mogli szuproti szvojimi nepretelyov branit, i szvoje muke szegurno preterpit. Szada sze nemer neszmimo ztakovimi nepretelyi barit, szad neszmimo takove muke, i traplenye preterpit, ali zi zalimi duhi sze moramo barit, i nogo sztiszkanye terpit. Da ktomu ujacsani posztanemo, je nas predragi Szpaszitely preszveti Oltarszki Szakramenat zaszadil O! proszi Goszpodina Boga jos denasz, prosziga szagdar ponizno, da ti neda prez nai szvetijega Szakramenta umrit. Da ove milosche vridan budes, ko primi vechputi va zdravlyi dosztoino pripravan ov preszveti Szakramenat. Ktomu je potribna gorucha zselya kovomu Szakramentu. Ako tvoja vera va pravu nazocsnoszt Jezusa va ovom Szakramentu zsiva bude, onda che i tvoje pozselenye za Jezusem goruche bit; i zcsim ovo pozselenye goruchije bude, ztim ches va prijimanyu ovoga Szakramenta vech miloschov prijet. Ar onda che sze szpunit, csa je Bozsanszka Mati rekla: „On je gladne zdobrotami napunil." Szveti Jivan Damaszczenus veli: „Prisztupimo zgoruchim pozselenyem preszveto Telo Raszpetoga Boga prijet."

Na dan dvaiszetoga Juniusa.

Szveti Szilverius Papa Mucsenik, i szveti Gervazius, i Protazius Mucseniki.

Szveti Szilverius szeje va Kampagni narodil, i po szmerti szvetoga Agapita Pape je za nyigovoga Naszlednika odibran posztal. Va szvojem ladanyu je oszebuino krezato glaszovit nasztal, da je i szuproti nepretelyov Czrikve milosztivan, ali i szeguran vojnik bil, ter daje zbog szvoje sztalnoszti va nevolyi moral umrit. Szveti Agapitus je Anthimusa Biskupa Konstantinopolitanszkoga zvergal, zato csa je va krivu veru Eutichesa zapal. Theodora nistvridna Czeszaricza, ka je ovu krivu veru valovala,

i branila, bi bila ovoga zverzsenoga Biskupa rado zopet va Biskupiu naizad posztavila. Ali Agapitus nikarkor ni til nato privolyit. Po szmerti ovoga Pape je Vigilius Rimszki Diakon k Czeszariczi Theodori putoval, i nyoi ubechal, da che Anthimusa va Biskupiu naizad posztaviti, ako ona nyemu na pomoch bude, da Papa nasztane. Czeszaricza puna veszelya, je Vigiliusa zpiszanyem poszlala k szvojemu voschanszkomu Veziriu Belizaru, da ov nyemu ktomu na pomoch bude. Vezir je sze ubechal, ako jednucs Rim ublada, i zajme. Ali kada je Vigilius vidil, da je Szilverius za Papu odibran i od szi za takovoga zveszelyem prijet posztal, je zopet Konstantinopl isal, i Czeszariczi ovo zibranye Szilveriusa nazvisztil. Ova je otila ukuszit, jeli ov novi Papa neche nye prosnye uszlisit, zato je od nyega proszila, da Anthimusa, i sze druge od pokoinoga Pape zverzsene Biskupe zopet naizad posztavi, i da ono, csaje szveto Czrikveno szpravische Kalczedonszko od krive vere Eutichesa szprogovorilo, kraj hiti, i za nevalyajuche szpozna; ar drugacse muszeje zagrozila, da che nyega z Thronusa Papanszkoga doli hitit, i na meszto nyigovo drugoga posztavit. Szilverius je nyoi nemer zi szum dosztoinoschum, ali i zapostolszkum szegurnoschum odgovoril, da va prosnyu Czeszaricze nigdar neche privolyiti. I da je on pripravan pervo szvoi zsitak pogubit, neg od onoga csa je szveto Szpravische dokonyalo, va naimanyem odsztupit. Czeszaricza szeje nato kruto raszerdila, i Belizaru zapovidala, da Szilveriusa prez stentanya va nevolyu va szamotu posalye, i da Vigiliusa za Papu posztavi. Belizar zbog sztraha da miloschu Czeszaricze ne pogubi, bi bil rado ovu zapovid szpunil, ali rado bi bil jimal, dabi ktomu uzrok mogal zmiszlit. Antonia nyigova nistvridna zsena muje va tom pomogla. Ona je naimre krez jednoga csemernyaka dala piszmo napiszat va Jime Szilveriusa, kut dabi on Gothom piszal, da neg zvoiszkum dojdu, da che on nyim varos Rimszki prik dat. Ovo piszmo je dala Belizaru. Belizar je dobro poznal, da je ovo piszmo krivicsno. Ali da Czeszariczi povolyno csini, je Szilveriusa dal pozvat, nyemu piszmo pokazal, nyega zbog ove nevernoszti karal, i prez toga dabi Szilveriusa poszluhnul, je nyega dal od nyigove Papanszke pratezsi szlich, i va pratezs Klo-

szterszkoga Duhovnoga ublich, i nyega va nevolyu poszlal, ter na nyigovo meszto Vigilusa za Papu posztavil. Szi Katholiki szusze zbog ovoga krivicsnoga zahajanya kruto turobili. Neg szam Szilverius je veszel bil, da je za branenye szvete Czrikve mogal terpit. Kada je Pataru na meszto szvoje nevolye dosal, je nyega Biskup ondesnyi lipo prijel, ali i pomiloval gaje zbog krivicze ka mu szeje sztala. Zato je ov Biskup Konstantinopl putoval, i Czeszaru Jusztinianu kriviczu, ka szeje Papi sztala, tako pred ocsi, i na szercze posztavil, da je Czeszar zapovidal Szilveriusa zopet v Rim odprimit, ali ako sze najde, da je krivacz, da ga z Rima zopet szpudu. Vigilius krivi Papa je z Belizarom szkupa szakojacski otil prebranit, da neg Szilverius v Rim ne dojde; zato je dal nyemu zaszeszt, i nyega na plav odprimit, ter va sztrugu Ponczia, ali Palma van posztavit; da je neg on mogal na Thronusi Papanszkom osztat. Csa je szveti Szilverius na ovoi sztrugi moral preterpit, to sze popiszat nemore. Va jednom Piszmi je ovako piszal: „Kruh nevolye, i voda tuge je moja hrana; ali vindar moje csaszti niszam kraj posztavil, nit je nigdar nechu.“ Ovo je zcsinom pokazal; ar je va tu sztrugu Palma Katholicsanszke Biskupe szpravil, i va ovom Szpravischi Vigiliusa, i sze ki szu nyemu pomagali zi obcsinsztva Czrive van szklopil, i noge szvete uredbe van dal, na poboisanye zsitka, i na zatiranye griha, i zli navadov. Doszt szuga mucsili, i trapili, ali niszuga nikarkor nato prignut mogli, dabi bil od szvoji, i od uredbov szvoji Prehodnikov csa naizad zel, akoprem szuga doszt nagovarali, da szvoje uredbe, ali uredbe szv. Czrikvenoga Szpravischa naizad zame, da che sze krezato sze nevolye zbavit, i na Thronus Papanszki zopet dojt. Nigdar sze ni zricsum ni tuzsil zbog uredbe Bozsje, ka je nyega va nevolyu posztavila, neg akoprem je csuda terpit moral, je szagdar Boga dicsil, i nyigove szvete neizvidlyive szude molil, i izvisaval. Po nogi nevolya je szvoi zsitak, i szvoju muku na toi sztrugi dokonyal. Od Belizara pisu, da szeje za szvoju kriviczu kajal, i na zlamenye ovoga kajanya je dal jednu Czrikvu v Rimi gradit. Ali Goszpodin Bog je dopusztil, da je miloschu Czeszara pogubil, ub sze szvoje Jimanye dosal, da szumu ocsi zboli, i da je k zadnyemu

szvoi kruh moral proszit. I Vigilius je szvoi grih szpoznal, ter ostru pokoru csinil; i szvoi zsitak tako poboisal, da je potlye velik branitely Czrikve, i szvet Papa nasztal. Ov Papa Vigilius je i Czeszariczu Theodoru zobcsinsztva Czrikve van szklopil.

* * *

Szveti Ambrozius nam od Mucsenikov Gervaziusa, i Protaziusa povida, da szu ovi dva brati Mailandi rojeni posztali. Nyihov Otacz szveti Vitalis je zbog Jezusa Krisztusa szvoju kerv prolyal. Nyihova Mati szveta Valeria, je ravnotako kut szveta Mucsenicza umerla. Pro szmerti nyihovi Sztarji szu nogo Jimanye pojerbali, odvetili, ko szu oni sze med szиromahe, i med nyihove szluzsbene razdilili, zasze szu szi neg csa malo polag jedne hizsicze osztavili. Deszet let szu Goszpodinu Bogu gorlyivo szluzsili, vasz csasz szu na molitvu, na stenye szveti knig, i na druga dobra dela ubernuli. Krez nyihov pobozsan zsitak, i krez nyihovo trudenye pogane na pravu veru ubernuti szuszi poganszke pope za nepretelye nacsinili. Kadaje poganszki Poglavar Astazius zseregom vojszke Mailand dosal, szu ti poganszki popi knyemu isli, i knyemu ovako govorili: „Ako kanis kut ubladavacz zboja naizad dojti, ko zapovi onim dvim bratom Gervaziusu, i Protaziusu, da pervo oni nasim bogom alduju; ar pokidob, da je odura-vaju, szu ovi bogi szerditi, tako, da nam vech odgovora nebi radi dat.“ Astazius je ove brate velyen dal povezat, i predasze dozvat, ter je nyim rekal: „Ja vam velim, da sze ne uszegurate nase boge zanemermetat, i nyim sze ukrivlyat, i da pri aldovi na zocsi budete, da mi blagoszlova nyihovoga szuproti moji nepretelyov ne pozamete.“ Gervazius je rekal: „Szricha, i blagoszlov na ubladanye sztoji szamo pri szemoguchem Bogu nebeszkom. Odanylyeg ga moras proszit, ne od tvoji nimi bogov, ki ocsi jimaju, a ne vidu, jezik, a neznaju govorit, uhsi, a nemoru csut, tela jimaju prez duhse, i zsitka.“ Nave ricsi szeje Astazius tako raszerdil, da je Szvecza dal do szmerti bit, tuch. Onda szeje k szvetomu Protaziusu ubernul, i rekal: „Oches i ti neszrichni ovakovu szmert pojet, kut

tvoi brat, ali ches sze csa bolyega domiszlit? „Doje neszrichan, veli Protazius, ja, ki sze tebe ne bojim, ali ti, ki sze mene bojis, pokidob sze zato szkerbis, da ches neszrichan bit, ako tvojim bogom ne aldujem? Ako ti toga sztraha nebi jimal, ko mene nebi sziloval na aldov tvojim bogom. Ja sze ali nit tebe, nit tvoji bogov ne bojim, nego jedinoga pravoga Boga molim, ki na Nebi kralyuje.“ Astazius nist ni mogal odgovorit, neg je zapovidal, da ga nemilo tucsu, i onda da mu glavu odszicsu. Szveta Tela szveti Mucsenikov szu na meszti muke lezse osztala do nochi. Filip jedan gorlyiv Kerschan je ova nochno vrime odneszal, va skrinyu povalil, i dosztoino zakopal. Meszto nyihovoga Groba je otajno bilo do csasza szvetoga Ambroziusa. Ov szveti Biskup Mailandszki je krez ocsitovanye Bozsje ziznal, kadi szu zakopana, i upomenut, da je podvigne. On je ovo ocsitovanye Bozsje na znanye dal, ter je znogimi Biskupi, i Masniki, ter znozsinum lyucztva na pokazano meszto isal. On szam je zemlyu gernal, i drugi szu nyemu pomagali, doklye szu na Grob dosli. Odperli szu skrinye, i szveta Tela neuszkrunyena nasli. Pri nyi je bilo piszmo, va kom je sztalo nyihovo Jime, i i sze csa szmo doszidob od nyi povidali, napiszano krez Filipa ki je nye pokopal. Szveta Tela szu zpocsetka va Czrikvu szvete Fauszte, potlye pak va Czrikvu Ambrozianszku posztavna posztala. Szveti Augusztin je onda Mailandi bil, i va szvoji Kniga pise od jednoga ocsitnoga csuda, ko szeje onda godalo. Jedan sztanovnik Mailandszki, ki je nikuliko let csiszto szlip bil, kada je lyucztvo mimo nyigove hizse csul pojt, i sze veszelit, i kada je dovidil uzrok, je lipo proszil, da ga k skrinyam ovi Szvetacz pelyaju, da szeji pobozsno dotaknut bude mogal. Sztalo szeje, kut je proszil, i pri pervom dotaknenyu skrinye je velyen szvitloszt szvoji ocsiov dobil. Od ovoga iztoga csuda povida i szveti Ambrozius, ki je ravnotako nazocsi bil, ali ktomu je i to prilozsil, da akoprem szeje ovo csudo na zocsi nozsine lyucztva zgodalo da szusze vindar Arianczi uszegurali ovo tajat. Ovi szu naimre tako csinili, kut dan denasnyi szi krivoverczi csinu. Ovo pripetenye potverdjuje kotrige nase szvete vere. Zovoga vidimo, da je postovanye szveti Osztankov Szveczev jur va

pervi csaszi nase szvete Czrikve va zakoni bilo; va onom csaszu, od koga Luthori, i drugi krivoverczi velu, da je Katholicsanszka Czrikva onda jos prava Czrikva bila. Zako kakobi mogli ov kotrig nase szvete vere, csa postovanye Szveczev, i nyihovi szveti Osztankov utiszka, zahitit? Csaje Kerschanszka Czrikva va pervi csaszi va nye nauki bludila? Dobisze uszegural to rech?

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szvetoga Szilverusa szu zbog nevernoszti krivo potrovili, i va nevolyu va tujinu prognali, kadi je do szvoje szmerti moral terpit. Theodora Czeszaricza je med tim va radoszti, va diki, i naszladnoszti tela zsivila, na Thronusi Cze zarszkom szidila, i sze csiszto po szvojoi volyi ladala. Ali kako je nyim szim dvim na konczu islo, i kako szada zsnyimi va vekovecsnoszti sztoji? Szveti Szilverius je nemer va nevolyi umerl, ali znevolye je dosal va nebeszku domovinu, kadi neizrecsno veliku, vekovecsnu plachu uzsiva za szvoju szterplyenoszt, i jakoszt va branenyu szvete Czrikve, i ocheju na veke uzsivati. Theodoru je Naszlednik szvetoga Szilveriusa zobcsinsztva Czrikve van szklopil, potlye je neszrichno umerla, prez toga dabi sze bila z Bogom pomirila, zcsesza szi moremo miszlit, da szada zbog nye zloche, i tverdokornoszti zaszluzsenu plachu va pakli terpi, i ocheju na veke terpit morat. Vidis, kakov konacz jima zjedne sztrani szterplyena nevolya szluge Bozsjega, i kakovoga szviczka naszladnoszt grihsnika. Zovoga sze naucsi, da sze za blazsenoga prestimavat moras, ako Bogu verno szluzsis, i polag toga terpit moras. Ar tvoja nevolya che vreda konacz jimat, ter che zi blazsenum vekovecsnoschum naplachena bit, ako ju szterplyeno terpis, kut szveti Szilverius. Naucsisze, da szu neszrichni, i ne blazseni oni, ki grihsno zsivu, nist terpit neszmu, neg va radoszti, va diki, i bogatsztvi zdravi prez szkerbi zsivu; ar ovo nyihovo szviczko vrimenito blazsensztvo che neg vreda minut, i nye va neszri-

chnu vekovecsnoszt odprimit. Zato je szveti Auguszttin pravo rekal: „Nist ni neszrichnijega neg szricha grihsnika; ar grihsniki sze krezato va szvojoi zlochi ucsversztu, i va pakal pelyaju.“ Szveti Bonaventura zopet veli: „Toje zlo zlamenye, ako grihsnik szenek va szrichi, i naszladnoszti zsivi.“ Szveti Gregorius zopet veli: „Grihsniki, ke Goszpodin Bog na ovom szvitu ne kastiguje, naivechkrat va vekovecsno szkvarenye dojdu.“ Szveti Peter Damiani veli: „Zato nekate grihsnikom, nyihovu vrimenitu szrichu nenaviditi, nego pomilujte; ar oni sze szada kut nima sztvar pitadu, ali sze i na meszarniczu paschidu.“ Szterplyeno terpi, ako csa serpit moras, ter to za dobro zlamenye derzsi. Goszpodin Bog te oche na veke szrichnoga ucsinit. na Nebi.

II.

Szveti dva Mucseniki bisze bili lahko mogli muke, szmerti ucsuvat, ter miloschu Poglavnika zadobit. I szveti Szilverius bi sze bil mogal lahko szvoje nevolye mentovat, va veliku miloschu pri Czeszariczi dojt, na szvoi Papanszki Thronus naizad dojt, ter mirno na nyem szidit, dabi oni dva szveti brati Mucseniki grihsnu volyu Poglavnika, a szveti Szilverius zselyu Czeszaricze szpunil. Ali oni szu volili sze terpit, neg krez privolyenye zagrihsit. Kako lip nauk je ovo zate! Nigdar neszmis privolyiti vano, csa drugi, ako je on, ki che, od tebe potribuje, csaje grihsno, ako bi i krezato nyigovu miloschu zadobit mogal, ali szrichan nasztat; ali ako bi krezato i nogo progonsztvo moral terpit, i va veliku skodu dojt. Zacs? Zato, ar krez grih, koga bi krez tvoje privolyenye ucsinil, bi miloschu Bozsju zgubil, i zacsuda vechu skodu terpit moral. Pilatus, on szlabi krivicsni Szudacz, ti more polag drugi takovi Szudacz szvidok bit, da je to isztina. On je privolyil na prosnyu zsidovov, ter je Jezusa na szmert odszudil zbog sztraha, da che miloschu Czeszara pogubit, i szebe neszrichnoga nacsinit. Krezato je kruto zagrihsil, miloschu Bozsju je pogubil, ter je szebe na veke neszrichnoga ucsinil. Vech ti mora lezsano bit na miloschi Bozsjoi, neg na

miloschi lyudi. Csuvajsze vekovecsne skode vech neg vrimenite. „Terszimosze pretelysztvo, i miloschu Bozsju zadobit vech neg pretelysztvo, i miloschu lyudi" veli szveti Krizoszthomus. „Nist ni, csabi nam vech skodit moglo, neg grih" veli szveti Rupertus.

Na dan dvaiszet pervoga Juniusa.

Szveti Aloyzius Gonzaga Szpovidnik z Reda Tovarustva Jezusevoga.

Angyelszki mladenacz Aloyzius szeje Kasztilione va Talianszkom od Herczegszki sztarji va leti tiszuch pet sztov seszdeszet oszmom narodil; pervo neg je zverseno navi szvit rojen bil, je ukerschen posztal; ar nyigova Mati Martha je zsnyim va velikom pogibelyi zsitka bila. I ovako szeje pervo za Nebo, neg za zemlyu rodil. Ali kada szeje nyigova Mati zagovorila, da che szama szebe, i szvoje dite Marii Lovretanszkoi aldovat, onda je Aloyziusa szrichno porodila. Kada je neg malo znal govorit, i hodit, jur je nyega Mati k pobozsnoszti ucsila, i pelyala. Kada je kumaj pet let sztar bil, szu nyega vreda va jednom, vreda va drugom kuti hizse klecse molechega nasli. Va ovoi nyigovoi sztaroszti szeje sztalo, da je Kazali varosi zi szvojim Oczem pri prigledbi vojszke bil, i jednomu voschanu mucse ztorbe malo puksenoga praha van znel, i zsnyim jednu Kanonu szpruzsil, csa gaje szkoro nyigov zsitak sztalo. Onda szeje od voschanov naucsil nikulike nedosztoine ricsi, ke je pak vechputi ponavlyal, prez toga dabi bil znal, csa zlamenuju. Ali kada je nyigov Naucsitely ove ricsi od nyega csul, i nyemu je prepovidal, onda vech znyigovi uszt te ricsi nigdar vech van dosle niszu. Ove dvi grihske szu bile naiveche va szem nyigovom zsitku, zbog ki szeje, doklye je zsivil va nyigovoi Angyelszkoi nekrivicsnoszti zsalosztno kajal. Va nyigovom szedmom leti szeje csiszto od szviczkoga odkinul, ter szeje zi szum lyubavum k Bogu ubernul. Ovo leto je on jimenoval

leto szvojega poboisanya, i vechputi je potlye valoval, da je va ovom leti Goszpodina Boga od szega szercza lyubit zacsel, kut bi szaki cslovik, kada krazumu dojde, csinit moral. Va oszmom leti je nyega Otacz znyigovim mlajim bratom va Dvor velikoga Herczega Toskanu poszlal. Nyigovo nekrivicsno ponasanye, ko je va hizsi szvojega Ocza zacsel, je i ovden zobderzsal, tako daszuga nekrivicsnoga Angyela jimenovali. Va ovom varosi je szveti Aloyzius szvoju pervu szpovid odversil ztako velikum pobozsnoschum, da mu szeje, kada je od szpovidnicze kraj isal, umlilo. Zi Florencza je dosal Mantuu, odavlye zopet Kasztilione. Glaszoviti szveti Karolus Boromäeus, ki je krez Kasztilione putoval, i Aloyziusa szpoznal, szeje csudil nad velikum miloschum Bozsjum, zkum je bil nakincsen, i nyega ucsil, i pripravil k pervomu Pricseschanyu, i nyega pervi put pricsesztil. Kako gorlyivo szeje szveti Aloyzius ktomu pripravlyal, i zkakovum pobozsnoschum je bozsanszku hranu prijel, kuliko szuz je od veszelye sztocsil, to sze zricsami nemore povidat, nit zperom popiszat. Od onoga csasza je bila va ovom Szveczu Angyelszku pobozsnoszt viditi k preszvetomu Oltarszkomu Szakramentu. Tri dni perlye, neg szeje pricseschal, szeje ktomu pripravlyal, i tri dni potlye je zato Bogu hvalu daval. Po nikuliki leti szu Aloyziusa Madrid va Dvor Szpanyolszkoga Kralya poszlali, kadi je nai sztarjemu Szinu Kralyevszkomu pridruzsen bil. Jednucs szeje godalo, da je Kralyevszki Szin pri ubloki sztal, i pokidob muje veter neugodno na ubraz puhal, je ovako rekal: „Veter ja tebi zapovidam, da presztanes meni neugodan bit.“ Aloyzius, ki je polag nyega sztal, je rekal: „Szvitli Goszpodine! Vi nemer lyudem zapovidat morete, i oni vam moradu poszluhsni bit; ali elementom zapovidat, toje Goszpodin Bog szebi zderzsal, komu szi Kralyi ovoga szvita moradu podlozsni bit.“ Zbog ovi Kerschanszki, i mudri ricsi je Kraly szvetoga mladencza kruto oblyubil, i postoval. Kada je Aloyzius petnaiszt let sztar nasztal, je z Bogom, i zi szvojim duhsnim szpoznanyem zacsel premislyavat, va kakovom sztalisu che on zsivit. Jur Florenczi szije naiperzel szvitu odpovidat; ali jos onda szam ni znal, va kom sztalisu che Bogu nai bolye moch szluzsit. Po dugoi, i goruchoi molitvi je

veliku zselyu va szebi chutil k szvetomu Redu Tovarustva Jezusevoga, ar je szpoznal, da va ovom Redi nai bolye za szpaszenye Duhs more delati, i szvoi zsitak med nevernimi za Jezusa aldovati. Na szvetak va Nebo Prijetcha Blazsene Divicze Marie je iz Neba nadahnenye prijel, da je ovo naiperzimanye Bogu povolyno; ar pri Prijimanyu preszvetoga Oltarszkoga Szakramenta je nyemu bilo, kut dabi csul od Divicze Marie ove ricsi: „Sztupi va Tovarustvo mojega Szina, ter ocsituj ovo tvojemu Szpovidniku.“ Aloyzius pun veszelya je ovo ocsitoval szvomu Szpovidniku, onda szvojoi Materi, i szvojemu Oczu kamoga Goszpodin Bog poziva. Nyigova Mati je velyen privolyila, ali Otacz muje krez tri leta kratil, i szeje ucsinil, da Aloyziusa od szvoga naiperzimanya odverne. Ali on je sztalan osztal va szem pozivanyu Bozsjemu poszluhsan bit. Onim ki szuga razgovarali va Duhovni sztalis sztupit, i nyemu pred ocsi posztavlyali szviczku diku, veszelye, i Jimanye, ko bi mogal uzsivat, je ovako odgovoril: „Csa mi sze ovo k vekovecsnomu zsitku haszni.“ Krezavo je kazal, da pri odibranyu sztalisa oszebuino na zadnyi czily, ter konacz zbog koga szmo sztvoreni, gledat moramo; ki je da Bogu szluzsimo, i da sze zvelicsimo. Dva uzroki szu na zadnye nyigovoga Ocza nato prignuli, da je privolyil. On je naimre krez pucsi vrat vidil, kako szeje ov nekrivi mladenacz do kervi bicseval, zato csamu je Otacz nyigovu prosnyu zakratil. Jednucs muje Aloyzius szegurno rekal: „Goszpodin Bog me poziva. Ja mu moram bit poszluhsan. Vi Otacz sze szamomu Bogu szuprotpostavlyate, ako sze duglye kratili budete privolyiti.“ Onda je nyigov Otacz zszuznimi Ocsima privolyil; a Aloyzius je Bogu hvalu daval; ter je szvojemu mlajemu bratu zveszelyem prepusztil Praviczu na prikzimanye Herczegszke oblaszti, i Jimanya; onda je v Rim putoval, ter je klecse proszil Poglavara Reda da ga va Tovarustvo Jezusa prime. Velyen szuga nuter zeli, ar szu doszt szvitlo vidili, da je nyigovo pozivanye szveto. Kako veliko veszelye je jimal pri ovom szvojem Prijimanyu, i kako velika bise nyigova gorlyivoszt od pocsetka do nyigovoga koncza, to sze neda popiszat. Breviar szveti nam povida, da je jur va pervi leti bil pelda

sze kriposzti. Nijedne Regule Reda ni prekersil, ni bilo kriposzti, ku on nebi bil odversaval. Oszebuino velika bise va nyem poniznoszt zkum je sze naimanye delo obversaval, zversena poszluhsnoszt, naiveche sziromahstvo, zanemermetanye szviczkoga Jimanya, ona diboka pobozsnoszt k Bogu, i kpreblazsenoi Diviczi Marii, i k drugim Szveczem. Oszebuine pelde nyigove kriposzti sze moru stat va duzsjem Popiszanya nyigovoga zsitka. Ovden chemo szamo neg nisto naiperdoneszt od nyigove blazsene szmerti.

Va leti tiszuch pet sztov deveszet pervom je v Rimi velika kuga nasztala, va koi szu nogi umerli. Aloyzius je proszil za dopuszt, da bi szmil va kugi betezsnim dvorit. Kada je ovu dopuszt dobil, sze nemore zrech zkulikum lyubavum je betezsnim szluzsil. On je kruh, i druge jilise zanye proszil i pobiral, nyihove posztelye prosztiral, vracstvo je nyim nuter daval, noge, ki szu na placzi va kugi lezsali, je va Spital noszil; zjednum ricsum nist ni zamudil, csa Kerschanszka lyubav pri takovoi priliki potribuje. Onda je on szam ubetezsal, i odlech moral. Oszmi dan szeje kuga na zemlyiczu preubernula, va koi je tri miszecze terpil. Vasz ov csasz je va premislyavanyu muke Krisztuseve, i zi szvetim Razgovorom sztrosil. Nigdar ni bilo pri nyem neszterplyene ricsi csut. Nagovarali szuga da sze nako szveto Meszto zagovori, da mu Goszpodin Bog duglye da zsiviti. Ali on je rekal: „Bolye je da sze razlucsim.“ Kada szumu priblizsavajuchu szmert nazvisztili, szeje kruto veszelil, i proszil, da pred nyim Jacsku Ambrozianszku jacsu „Bozse tebi sze klanyamo“ i rekal z Davidom: „Ja szam sze raszveszelil nad tim csa mije recseno: Mi ochemo nuter pojti va Hizsu Goszpodinovu.“ Vech neg jednomu, ki szu knyemu dosli, je rekal: „Mi idemo, mi idemo zveszelyem.“ Kada szuga pitali: „Kamo?“ je od govoril: „Va Nebo, va Nebo.“ Va tri zadnyi dnevi je szenek Krizs Jezusa na szvoje szercze pritiszkal, i Ocsenase va ruka derzsal. Kadagoder je til gori pogledat na Raszpetoga, i szusze lyubavi tocsil. Jednucs je proszil, da ga zjedne sztrani na drugu ubernu; ali kada szuga szpomenuli na teski Krizs Jezusa, je ov Krizs pogledal, ter na miru bil.

Pred szvojum szmertjum je szvoju glavu odkril, i rekal: „Jezus ni zpokritom glavom umerl.“ Oszmi dan po Telovi, kut je naiperpovidal je nyigovu nekrivicsnu Duhsu prik dal Jezusu, Krizs, ocsenacse, i szvetu szrichu va ruka derzsech. Nyigove zadnye ricsi szu bile nai szvetija Jimena: „Jezus, i Maria.“ Ova blazsena szmert szeje godala tiszach pet sztov devedeszet pervom leti, kada je szveti Mladenacz csetiradvaiszet let sztar bil. Benediktus trinaiszti, ki je nyega va broj Szveczev zaracsunal, je nyega peldu csisztoche, i nekrivicsnoszti jimenoval. Bellarminus, ki je nyigov Szpovidnik bil, je szvidocsil, da je Goszpodin Bog ovomu mladenczu oszebuine milosche udilil. Ovakova je bila med drugimi ova, da je szveti Aloyzius va vech Dvori Kralyevszki, pri nogi prilika, med tulikum naszladnoschum, i zlim tovarustvom szvoju csisztochu od szakoga nai manyega griha ucsuval; drugics da je od szi necsiszti misleny, i pozseleny szagdar szlobodan bil; tretics da je va szvojoi molitvi prez bludenya pameti Bogu szluzsil; ar on szam je rekal, da va nikuliki miszeczi ni tako dugo pobludjen bil va molitvi, doklye sze Zdrava Maria zmoli. Ovo szu sztanovito velike milosche Bozsje. Polag toga je va kriposzti bogat bil. Ar va nyigovom zsitku je szvitila lyubav k Bogu, i k blizsnyemu, Angyelszka csisztocha, i tako velika ostrocha zsitka, da szeje szaki csudit moral. Kada je va szedmom leti zacsel Boga szpoznat, je zacsel Boga lyubit, ova lyubav je znyigovimi leti szenek raszla. Kada je neg Boga jimenovat csul, szeje velyen od lyubavi zacserlyenil, i nyigovo szercze je tako guszto bilo, da szu stimali, da chemu szercsena zsila puknut. Kadagoder je zvan szebe bil, i guszte szusze tocsil. Szenek je z Bogom ujedinan bil, i kada szu stimali, da che krezato jako premlahavit, szumu Poglavari zapovidali, da szvoje szercze zszilum od Boga odkine. Ali ovo je nyemu tezsje bilo, neg nam nase szercze k Bogu podvignuti. On je vechputi, neg da szvojim Poglavarom poszluhsan bude, otil rech: „O! Goszpodine, odhajaj odmene!“ Ali nyigovo zazivanye je zaman bilo. Bog bise znyim, a on z Bogom ujedinan. Zove lyubavi k Bogu je izhajala nyigova lyubav k blizsnyemu. Ovo szmo vidili, kako je betezsnim szluzsil. On

szije vechputi zselyil poganom Evangyelye prodikovat, dabi krezato jimal priliku nye va Nebo pelyat, ter a Jezusu Krisztusu za lyubav szvoi zsitak posztaviti. Jur kut dicsak je szvoje mlaje brate, i szluzsbene va veri ucsil. Krez pobozsne razgovore je noge na pobozsan zsitak ganul. Kadi je neg mogal je szvojemu blizsnyemu csa telo, i duhsu utiszka szluzsil. Csa chu rech od nyigove Angyelszke csisztoche? On je jos i sziny naimanyega griha oduraval, szega grihsnoga tovarustva szeje, kuliko je moguche bilo, csuval, neg da szvoju csisztochu zobderzsi. Ni isal za tanczom, ali za drugim raszveszelenyem, nego i onda, kada je va Dvori Kralyevszki bil, je na meszto raszveszelenya va szvoju hizsiczu isal, ter szi je csasz va molitvi, i va stenyi szveti Knig prebavlyal. Zkako velikum pobozsnoschum je szvoju molitvu oszebuino va Czrikvi odversaval, ztoga moremo vidit, da szu oni ki szu nyega molechega vidili, szvidocsili, da je va molitvi vech Angyelu, neg csloviku szpoboban bil. Szkoro tri leta, kut szmo csuli, je polag Kralyevszkoga szina bil, i szakidan je moral pred Kralyiczu pojt, vindar nye od licza ni poznal. Kulikoje moguche bilo szeje csuval tovarustva zdruge szpole personami, jos i szvoji Rojakiny. Jedni szuga zato jimenovali zsenszkoga nepretelya, ali cslovika prez tela, ali Angyela va teli. Ali toje sztanovito, da je ovako szvoju csisztochu ucsuval. Ktomu je dosla velika ostrocha zkum je szvoje telo trapil, neg da szamoga szebe ublada. Jur kut dicsak szeje szaki tajedan trikrat pri kruhi, i vodi posztil. Kada muje Mati zapovidala, da ne kut je zacsel, na goloi zemlyi, nego na mehkoi posztelyi szpi, ko szije czipaline pod plahtu vergal, i neg na kratki je pocsival. Szkoro szaki dan szeje bicseval, nogoputi do kervi. Kada szu jednucs nyigovoi Materi kervave plahte pokazali, va koi szije kerv utiral, i kada je nyega Mati placsuch proszila, da vech toga necsini, onda je nyoi odgovoril: „Dopusztite mi da zovim malim pokorenyem sze zamoje grihe zpokorim.“ On je razumil one dvi male grihske, ko je pred szvojimi szedmimi leti ucsinil, kada je naimre, kut szmo csuli jednomu voschanu nisto malo praha zel, pak zane ricsi, ke je za voschani govoril, prez toga dabi bil razumil, csa govori. Zovim sze szveti Aloyzius ni jako zagrihsil,

vindar szeje zanye kajal, dokle je zsivil. Va Duhovnom sztalisu je neutrudlyiv bil, va szvoji duzsnoszti, i va ostrom pokorenyu. Jos i va zadnyem betegi je za dopuszt proszil, dabi sze szmil bicsevat, i pokidob da sze zbog mlahavoszti szam ni mogal, je proszil, da ga drugi bicsuje. — Ki ovo, i jos vech, csa sze va zsitku szvetoga Aloyziusa povida, ste, ta neche dvojit va onom, csaje szveta Magdalena Pazzisz od nyega govorila, kada je nyigovu diku va Nebi va duhi vidila: „O kako veliku diku! je ona rekla, Aloyzius Szin Ignacziusa uzsiva. Nigdar nebi bila verovala, ako mi toga moi Jezus nebi bil pokazal. Meni szeje vidilo, da ni veche dike na Nebi, neg ku Aloyzius uzsiva. Zato velim Aloyzius je velik Szvetacz. O dabi mogla po szem szvitu glaszit, kako velik Szvetacz je Aloyzius Szin Ignacziusa. Aloyzius je otajni Mucsenik bil. O kako je on zmozsno Boga lyubil na zemlyi! Zato on szada ovo Nebo uzsiva krez zversenu lyubav!" Goszpodin Bog szam daje szvidocsansztvo od szvetoszti, i dike szvetoga Aloyziusa krez noga, i velika csudocsinyenya, ka na prosnyu ovoga Szvecza jos dan denasnyi csini. Va leti tiszuch szedam sztov pedeszet sesztom szu jedne Knige Augszburgi van dosle, va ki sze od sztov csudni csinov, ka szusze va Talianszkom, i Nimskom va zadnyi trideszeti leti godala. Kuliko Knig bi morali popiszat, dabi sza csudocsinyenya, ka sze na zazivanye ovoga szvetoga mladencza jos i szad na szvitu godaju popiszat morali.

Nauk, i Naszledovanye.

Nogo je va zsitku szvetoga Aloyziusa, csa szi za nauk, i naszledovanye mores zet. Ja bi zselyil, da szi szam nikulike nauke van znames, va ki ga oszebuino oches naszledovat; chemo zet: lyubav k molitvi, i k stenyu szveti Knig, pobozsnoszt k Jezusu, i Marii; pripravlyanye k szvetomu Pricseschanyu, sztalnoszt va tvojem sztalisu. Oduravanye nai manyega griha. Veliko kajanye za naimanye grihe, szamoga szebe pokorenye, i ovako dalye. Csa va zsitku ovoga Szvecza oszebuino pre-

mislyavat moramo, je szlozsnoszt nai veche nekrivicsnoszti znai vechum ostrochum, i pokorum. Szi ti od ovako kerhko odranyenoga mladencza kada csa takovoga csul, ali stal? Szveti Aloyzius nigdar ni szvoje nekrivicsnoszti nit znaimanyim grihom uszkrunil, a vindar je takovu pokoru csinil, da veche pokore od nai vechega grihsnika nebi mogli potribovat. Csa ches nato rech? Ni te szram, kada peldu ovoga nekrivicsnoga pokornika premiszlis, kadi szi ti tuliko, i tako jako zagrihsil, a vindar na pokoru ne miszlis. Nist tebe znutra va szerczi ne goni, da ovoga szvetoga pokornika naszledujes? O naszledui ovo nuternye nagibanye, ter je zcsinom potverdi. Zavivaj szvetoga Aloyziusa na pomoch; ar on je szam szvitoval, da ako ochemo od Boga kakovu kriposzt dobit; da one Szvecze na pomoch zazivamo, ke kriposzti szu oszebuino ti Szveczi va szebi jimali. Ovo va obcsinszkom od naszledovanya szvetoga Aloyziusa. Szada chemo dva oszebite nauke poszluhsati.

I.

Szveti Aloyzius ni bil lyubitely od jigre, ter od tancza, od nepotribnoga tovarusenya zdruge szpole personami, i od drugoga szviczkoga raszveszelenya. Zacs ne? Zato csaje lyubitely bil csisztoche, i pravu zselyu jimal sze zvelicsit. Zato szeje szega csuval, csabi moglo pogibelyno nasztat. Jos ni szinya zsenszke ni til kusnut, jos ni licza pogledat. Szadasnyi szvit bi pravo ovakovoga ki bi ovako csinil, za priprosztoga, ki ni zavi szvit, derzsal, i ziszmihaval. Ali ja znam, dabi szvit csuda ovakovi priproszti jimal, bi Nebo bolye zi Sztanovniki napunyeno bilo, i pakal bi manye aldovov pozserkival. Ovi velu, niszu zavi szvit, ali za Nebo szu. Ali oni, ki sze Szini szvita zovu, ki sze kovomu szvitu priviknedu, ovi szu i Szini pakla, kpaklu sze preucsaju. Lyubis csisztochu, ter szi pravo zselyis zvelicsen bit, ko sze csuvaj jos i szinya griha. Nekatisze szvit szmije, kako oche, necheti zato nigdar zsal bit, kut ni bilo szvetomu Aloyziusu.

II.

Kada szu szvetomu Aloyziusu naiperdoneszli szviczku diku, veszelye, i Jimanye szvita, ko je rekal: „Csa mi to sze haszni za vekovecsni zsitak?“ Nave ricsi sze vechkrat szpomeni. Nist takovoga neka csinit, csa bi te od Neba zusztavlyalo; ali ono zveszelyem popadi, csa ti k Nebu pomazse. Va szi poszli ke csinis, nato pazi, jeli szu ti za vekovecsni zsitak hasznoviti, ali ne. Ovako ches tvoi zadnyi konacz szenek pred ocsima jimat, csa je szakomu csloviku potribno, ki k szvojemu blazsenomu konczu dojt oche; ar ki retkokrat nato miszli, ta je va pogibelyi, da ga neche doszech. A csa mu haszni sza vrimenita dika, veszelye, i Jimanye ako nigda na veke neszrichan posztane? Csabi szveti Aloyzius szada od szega onoga jimal, cza szu mu pred ocsi posztavili, da nebi bil miszlil na czily, ter na konacz szvojega sztvorenya, na vekovecsni zsitak? „Csa haszni csloviku, ako vasz ov szvit dobene, a na szvojoi duhsi skodu terpi?“ Math. 16. d.

Na dan dvaiszet drugoga Juniusa.

Szveti Paulinus Biskup Noli.

Szveti Paulinus, koga zbog nyigove velike mudroszti, i znanoszti, ali jos vech zbog nyigove kriposzti szveti Ambrozius, Augusztinus, Hyeronimus, i Gregorius viszoko prestimavadu, i dicsu, szeje Burdigali va Talianszkom narodil. Nyigovi sztarji szu bili rojeni Rimlyani od viszokoga, i plemenitoga pokolenya, ki szusze zato szkerbili, da nyihov Paulinus kut va plemenitoszti, tako i va znanoszti jedan med naipervijimi bude. Paulinus, kada je doraszal, je za isztinu med szimi skolarszkimi tovarusi naipervije meszto dobil. I zbog nyigove velike mudroszti je potlye za Poglavara Rimszkoga varosa odibran posztal, ku csaszt je nikuliko let na veliku haszan varosa, i na szvoju

diku dobro odversaval. Ali Paulinus je nebesziu szviczke dike navredi szpoznal, zato je szvojoi csaszti odpovidal, ter je prosal Barczelonu va Spanyolszkom, da onde Goszpodinu Bogu mirnije bude szluzsit mogal. Kasnye je zopet va Talianszko naizad dosal. Mailandi je onda glaszoviti Biskup szveti Ambrozius zsivil. Zovim szeje szveti Paulinus szpoznal, i nyemu ocsitoval, da kani szvoi sztalis zsitka preminit, i nyega za nauk proszil. Kada je od szvetoga Biskupa nauk prijel, je v Rim putoval. Odavlye je va varos Nola isal, ar je k szvetomu Felikszu. Masniku i Mucseniku oszebuinu pobozsnoszt va szvojem szerczi jimal. Ovden szeje tako ponizil, da je jedan csasz kut szluga Czrikveni va Czrikvi szluzsil. Onda je sze szvoje Jimanye prodal, ter je jedan del na zgrajenye nove Czrikve Fundi ubernul, a ono drugo je med uboge razdilil. Onda je va jedno malo szelo ne daleko od Nola varosa isal, szvoju szviczku prates kraj vergal, ter je po klosterszku zacsel zsivit va jednoi huticzi, i zi almustvom sze hranil. Ali akoprem je Paulinus od szvita odlucsen zsivil, i od nikogar ni til poznan bit; ko szeje vindar zvidilo do je, i odaklye je dosal. Szi sztanovniki varosa Nola, i szi lyudi one krajine szusze csudili, da je ovako velik, i plemenit cslovik ovako ponizno zsivil. Tako veliko bise postovanye lyucztva proti nyemu, da gaje Duhovnoszt, i sze lyucztvo po szmerti Biskupa za nyigovoga Naszlednika odibralo. Doszt truda, i prosnye je nye sztalo, doklye szu ovoga poniznoga szlugu Bozsjega mogli nagovorit, da je privolyil, nyihov Biskup nasztat. Va ovoi novoi csaszti je krez veliku lyubav kszvojim ovcsiczam, nyigova velika gorlyivoszt na izvisavanye dikeBozsje, szkerb za duhovnu haszan szvoji podlozsni je nyega pri Bogu, i pri lyudi jako dragoga nacsinila. Vreda po tom, kada je Biskupiu prikzel szu nepretelyi Gothi szkoro szu krajinu krez palenye varosov, krez szilno pozimanye Jimanya i dobra sztanovnikov, szpusztili, i noge sztanovnike kut uznike zszobum odpelyali. Szveti Biskup je sze szvoje dohodke na hranu ubogi, i na szkuplyevanye ulovlyeni ubernul. Kada vech nist ni jimal, csabi Nepretelyom bil mogal dat, onda szu i varos Nola szpusztili, i popalili, i szvetoga Biskupa ulovili, ter kut uznika

szobum odprimili. Ali Goszpodin Bog je nyega znyihovi ruk oszlobodil. Po nikuliki leti szu Vandali iz Afrike prik morja dosli, ter szu vasz orszag Neapolitanszki szpusztili, i nogo sztanovnikov kut ulovlyene szobum odpelyali. Med ovimi szu bili i nogi zvarosa Nola. Szveti Paulinus je sze csaje jimal, nato ubernul, da je oszlobodi, ali vindar ni mogal szim pomoch. Zato je szveti Biskup takovoga csa ucsinil, csa perlye szvit ni vidil. Szveti Gregorius ovo szam povida. Jedna Dovicza je k szvetomu Biskupu dosla, i nyemu placsuch tuzsila, da je nye jedini szin, ki szeje doszidob zanyu szkerbil, ulovlyen, i od Vandalov odpelyan posztal. Ona je Biskupa za tuliko pinez proszila, daki ga mogla szkupit. Szveti Biskup je nyoi szuze tocsech rekal: „Draga kchercsicza, vech nicseszar nimam; ali da ti pomoreno bude, chu sze szam za tvojega Szina ponudit. Ja chu ztobum pojt. Reczi jim, da szi mene za tvojega Szina dopelyala, da ti nyega szlobodnoga odpusztu.“ Dovicza szeje nave ricsi preszenetila; ali Szvetacz je nyu tako dugo nagovaral, doklye je privolyila. On je zi snyum va Afriku odputoval, kadi je nye szin bil. Onde je za oszlobodenye szvojega Szina proszila, ter je szvetoga Biskupa za nyigovoga Namesztnika prikdala. Szvetacz je szvoju prates jur preminil, ter je prates ulovlyenoga nasze zel. Szin je oszlobodjen posztal, i Paulinus na meszto nyega szluga nasztal. Onde szumu prik dali szkerb na vert, ar je rekal da vertlyariu razumi. Goszpodin Bog je delo szvetoga Vertlyara tako blagoszlovil, da je zanyim sze csiszto lipo raszlo. Jedan blizsnyi rojak Kralya, ki je velik lyubitely bil verta, je vechkrat va ti vert dosal, ter szeje z Vertlyarom dogovaral, i upamet zel, da va ovom Vertlyari csa vech mora bit, neg szakidanyi Vertlyar. Paulinus szeje zi snyim szenek vech, i vech szpoznal, i nyemu jednucs va Duhu prorokovanya va uhsi rekal: „Dobro pazi, csaje triba csinit, tvoi Kraly che vreda mertvacz bit. Zato sze naiper szkerbi, ter uredi Orszag kut je potribno.“ Ov Goszpodin szeje nave ricsi presztrahsil, ali vindar je Kralyu nazvisztil. Ov je potriboval Paulinusa vidit. Kadaje ov predanyega dosal, je Kralyu po szem ubrazi zacsel pot czurit; ar onu noch muszeje szanyalo, da je moral pred szudsztvo Bozsje,

sztupit, i da je od Szudczov ove ricsi csul: Korbacs, ki muje dan bil, mu zruk szkinite. Med Szudczi je rekal Kraly, da je i ovoga vidil, ki pred nyim sztoji, naimre szvetoga Paulinusa. Onda je zapovidal, da prejischu, do je ov Vertlyar, i odaklye je dosal. Paulinus zpocsetka ni til obsztat; ali kada szuga szilovali, da jim szvitlo odgovori, i kada szije miszlil, da che csa dobroga na diku Bozsju, i na szpaszenye blizsnyega ucsinit, je ocsitoval, do je, i csa szeje zsnyim godalo. Kraly szeje precsudil nad tulikum kriposchum, i nyemu velyen szloboschinu udilil, i rekal, da szi Paulinus miloschu szproszi. On je proszil oszlobodenye szi Nolanczov. Nyigovo prosnya bise uszlisena. Szi Nolanczi szu pri Dvori Kralyevszkom szkupa szpravni, i oszlobodjeni posztali. Ovi szu szvetoga Biskupa, koga szu za szvojega Odkupitelya zi szluzsbe szpoznali, i postovali, do Nole szprohajali. Kakovo veszelye je vasz varos Nola jimal, kada je nyihov Biskup zovimi Szprohodniki naizad dosal, sze nemore zrech. Szi Sztanovniki varosa szu predanyega isli, i nyega zvelikim veszelyem, i hvalu davanyem va dvor Biskupszki pelyali, kadi je sze csiszto upomenul, da Goszpodinu Bogu hvalu davadu, i nyemu potlye gorlyivo zsluzsu. Po tom je szv. Paulinus zopet szvoje duzsnoszti Biskupszke marlyivo odversaval, doklye je va tezsak, i szmertni beteg zapal. Va nyigovom betegu szuga dva Biskupi pohodili. Va nyigovoi hisi je dal Oltar nacsinit, i onde szvoju zadnyu szvetu Masu odszluzsil. Kada je nyu odversil, je zopet na posztely legal, i pital, kadi szu nyigovi brati? Nyigov szluga je stimal, da razumi one dva Biskupe, i rekal: Ovde szu dragi Otacz. Ali Szvetacz je rekal: „Ove ja niszam razumil, neg one dva Biskupe Januariusa, i Martina, ki szu pri meni bili, i ubechali, da chedu zopet dojt.“ Januarius je nigda bil Biskup Neaplni, a Martin Toursi, szi dva glaszoviti zbog nyihove szvetoszti. Ovi szusze izkazali szvetomu Biskupu, i nyega batrili va nyigovom betegi, va kom je mirno dvaiszet drugoga Juniusa va leti csetira sztov trideszet pervom va Goszpodinu blazseno zaszpal. Szveti Oczi Hyeronimus, Augusztinus, Ambrozius, i Gregorius dicsno szpominanye nacsinyadu va szvoji Piszmi od velike mudroszti, i kriposzti ovoga Szvecza. Szveti

Auguszti n veli med drugim, da je ov Szvetacz, kada je pri szpusztenyu varosa Nola va kmetsztvo odprimen bil, ovako k Bogu zdihaval: „Goszpodine odnami od szercza moga szu szkerb, i tugu zbog zlata, i szrebra. Kamo je sze moje doslo, to Ti nai bolye znas.“ Auguszti nus veli, da je Szvetacz sze szvoje Jimanye tamo poszlal, kamo je Krisztus zapovidal, da szi kincse szpravlyamo, i polozsimo; naimre krez ruke ubogi va Nebo.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Paulinus je sze szvoje Jimanye nato ubernul, da ulovlyene odkupi; i kada mu vech nist ni osztalo, onda je szamoga szebe dal na odkuplenye Szina jedne Dovicze. On je od szlobodne volye szluga nasztal, da je ovoga szlugu mogal odkupit. Ovoje sztanovito pelda csudnovite lyubavi blizsnyega, kakove pred Paulinusom ni bilo. Premislyavanye ove lyubavi ti mora na pamet doprimit, onu neizkoncsano veliku lyubav, ku je knam jedino rojeni Szin Bozsji noszil, i izkazal; da nasz iz sacsuda veche, i tezsje szluzsbe, zszluzsbe vrazsje odkupi. „On je mene lyubil, veli szveti Paval, i szamoga szebe zame dal.“ I zacs je szamoga szebe dal? Ne szamo na szluzsbu, na ostro bicsevanye, i korunyenye, neg na nai spotniju, i nai tezsju szmert na Krizsu. Zacs? „Zbog szvoje prevelike lyubavi, zkum je mene lyubil“ ovako odgovara szveti Paval. Csa szi ti zavu neizvidlyivu lyubav tvojemu Odkupitelyu duzsan? Dabi ti bil on ulovlyeni szluga, zakoga szeje szveti Paulinus za szlugu dal, kako bisze ti szuprot nyemu bil ponasal? Nebi bil nyega vech, neg druge lyudi lyubil? O! ko ucsini to i szuprot Onomu, ki je za csuda vechu czenu tebe od kmetsztva oszlobodil. „Lyubi Duhsa moja! Onoga, ki je tebe tuliko lyubil“ veli szv. Anzelmus.

II.

Szveti Paulinus je kut Vertlyar va csaszu szvojega kmetsztva szvoje delo tako marlyivo odversaval, kut pervo,

i potlye szvoje Biskupszke duzsnoszti. On je va szvetoszti zsivil kut Biskup, ali i kut vertlyar va Kralyevszkom verti. Zi szvojim delom va verti je pri Bogu tuliko zaszluzsil, i morebit vech, neg zszvojim Biskupszkim trudom. Ne dohaja naimre nato csa delamo, ali kade, i va kom sztalisu, neg nato da ono, csa szmo polag szvojega sztalisa duzsni delat, da je pravicsno, zcsisztim, i szvetim nakanyenyem udelamo. Tezsacski cslovik more zi szvojim oranyem, szijanyem, meszterszki, i szluzsbeni zi szvojim delom, Szluzsbenicza zi szvojim domachim poszlom, tuliko pri Bogi zaszluzsit more, kut Duhovni zszvojim prodikovanyem, szpovidanyem i znyigovinu drugimi dobri deli. Voschan, varoski sztanovnik, i ubogi prosnyak more tako pobozsno, i szveto zsivit va szvojem sztalisu, kut Duhovni va Klostri, ali Pusztinacz va pusztini. Zato neka szaki zszvojim sztalisom zadovolyan bude, i neka sze szkerbi delo szvojega sztalisa dobro pravicsno zszvetim nakanyenyem odversiti, od griha sze csuvati, i tuliko dobra csinit, kut muje moguche, i ono csa csinit mora, da szterplyeno szpuni. „Szaki va onom sztalisu neka osztane, na koga je pozvan“ veli szveti Paval. Na dalye zopet veli: „Proszim vasz, da va vasem sztalisu, va koga szte pozvani, vridno sze ponasate.“ „Szaki che szvoju plachu polag szvojega dela prijeti.“

Na dan dvaiszet tretoga Juniusa.

Szveti Eberhard Biskup Szalczburgi.

Szveti Biskup Eberhard szeje va jedinaisztoi Sztoviczi od pobozsni, i kruto bogati Sztarji Nürnbergi narodil. Nyigov Otacz je bil Grof Hipoldstein, nyigova Mati csa pokolenye viszoko, i veliku pobozsnost utiszka jako glaszovita. Ovi dva pobozsni hizsniki szu na diku preblazsene Divicze Marie na szvojem Jimanyi lipu Czrikvu gradit dali. Pervo kamenye kovoi graji szu oni szami zpobosznoszti k Diviczi Marii prinasali. Kada szu Eberharda szvoga szina rodili, szu nyega od ditinsztva va sztrahu Bozsjem

hranili, potlye szuga Bamberg va skolu poszlali. Akoprem je Eberhard va leti mlad bil, vindar je va szvojem lipom ponasanyu duha sztaroszti kazal. Po odverseni skola je Kanonik nasztal pri Biskupszkoi Czrikvi. Ali kada je noge pogibelye zvelicsenya va sztalisu Kanonikov szpoznal, je osztavil zaran szvoju Kanoniu, ter je va Kloster isal. Ali nyigovo veszelye, ko je pri szvojem prijimanyu va Kloster jimal, ni dugo duralo, ar Kanoniki szu tamo dosli, ter szu nyega zi szilum z Klostra van zneli. Onda szu nyega va Franczoszko poszlali, ne tuliko zbog toga, da sze Duhovne nauke bolye naucsi, kut zbog toga, da na Kloster-szki zsitak pozabi. Pobozsni mladenacz je va Franczosz-kom va velik pogibely dosal, szvoju nekrivicsnoszt i csi-sztochu pogubit, ali on szeje terszil krez molitvu sze ove pogibelye ubladati, i tako nekrivicsan, i csiszt domom naizad dojt, kut je tamo prosal. Ali i szvoje volye va Kloster sztupit ni pogubil. Neg kada je domom dosal je szvetoga Biskupa, i Kanonike proszil za dopuszt polag pozivanye szvojega va Kloster sztupiti. Kanoniki szusze nemer szpirali zpocsetka, ali kada Eberhard ni presztal proszit, szu vindar dovolyili. Zcsim je ovo dobil, je isal va Kloster Prüfling ne daleko od Regensburga pri Dunaji. Kut je Eberhard zveszelyem sztupil va Kloster, tako je i z veszelyem sze duzsnoszti Klosterszke szpunyeval, ter szije naiperzel Goszpodinu Bogu sztalno do szmerti zi szum kriposchum szluzsiti. Va onom csaszu, kada je Eberhard va Klostri bil, szu nyigovi brati Konrad, i Erbo, znyi-gòvum szesztrum Bertha dva Klostre Viburgi dali zgradit jednoge za muske, a drugoga za Divicze. Kada szu pervoga dokonyali, szu nyigovi brati zselyili, da Eberhard va nyem pervi Opt nasztane. Ov ponizni szluga Bozsji szeje dugo kratil, akoprem szuga szi Duhovni onoga Klostra proszili; ali vindar szu tako ubaratali, da je na zad-nye privolyil. Szveti Biskup Otto je onda v Rim putoval, ter je szvetoga Eberharda szobum zel. Duhovni Klostra Viburga szu szvetoga Biskupa proszili, dabi pri szvetom Oczi tuliko szproszil, da oni Eberharda za Opta dosztanu. Szveti Otto je ubechal, i Papa je Eberharda za Opta poszvetil. Kada je z Rima naizad dosal, je prik zel ladanye Klostra, i takovu mudroszt pri tom kazal,

takovu lyubav, i krotkochu, da je navredi szercze szvoji podlozsni zadobil, i da szu oni nyemu zveszelyem va szem poszluhsni bili. Szam szuprot szebi je bil jako oster va poszti, virosztovanyu, i drugoi pokori. Szuproti drugi je bil jako milosztivan, i dobrotivan. Jednucs je zjednim drugim Masnikom va velik m poszli v Rim putoval. Va Schveiczkom na brigi je jednu sziromahsku zsenu nasal, ka zbog mlahavoszti ni dalye mogla. Velyen je zkonya dosli sztal, ter je tu zsenu na nyega poszadil, dokle je domom dosla, onda je nyoi obilyno almustvo podilil. Dvanaiszt let je szveti Eberhard na naivechu haszan szvoji Podlozsni ov Kloster redil. Ali kadaje va leti tiszuch sztov cseterdeszet szedmom Konrad Biskup Szalczburgszki umerl, onda szu szi csiszto zjednum ricsum Eberharda za nyigovoga Naszlednika odibrali. Kada je Eberhard to docsul, szeje presztrahsil, ter pobignul. Ali velyen szuga jiszkali, i kada szuga nasli, szu nyega kut ulovlyenoga Szalczburg odpelyali, kadi je nyega sze lyucztvo zveszelyem prijelo, i nyega na Thronus Biskupszki posztavilo. Zcsim je zverhu drugi vech izvisen bil, ztim szeje on vech ponizil. Nyigove dohodke na nist drugo ni ubrachal, neg na nakincsenye Czrikvov, i na batrenye sziromahov. On szam je vechkrat Spitale pojiszkal, i niszke hute sziromahov ter betezsni, nyim almustvo dilil, i nye na kerschanszku szterplyenoszt upomenyival. Jednucs je kjednomu gubavomu dosal, ki je preszveto Telo Krisztusevo zselyil prijeti. Drugi szusze sztragovali knyemu pojt, da sze ne dobavu, a szveti Biskup je nyega pricsesztil. Ov Gubavi je pred nyigovimi ocsima preminul; Biskup je pun batrenya od nyega prosal. Onu ostrochu, szkum szeje va Klostri pokoril, i kod Biskup ni ostavil. Nogu noch je va Czrikvi na ubrazi lesech va molitvi sztrosil. Od szviczkoga raszveszelenya nist ni til znat. Szvoje duzsnoszti szpunit bise nyigovo raszveszelenye. Krezavo je Bogu, i lyudem drag nasztal, Goszpodin Bog je nyega nadilil zdarom csudocsinyenya. Noge betezsnike je neg zi udilenyem blagoszlova uzdravil. Noge uvrazsene je od zaloga duha oszlobodil. One, ki szu krez szkusavanye traplenyi bili, je zkratkim naukom ubatril, i va mir posztavil. — Csa sze med drugim na diku ovoga Szvecza mora povidati, je ovo: va

onom csaszu je Czeszar Fridrik pervi jednoga krivicsno odibranoga Papu pod szvoju obrambu zel, ter je krez ubitanye, i grozsnyu tako daleko otil dugovanye doprimit, da ga Biskupi va Czeszarsztvi moradu za pravoga Papu szpoznat. Eberharda niszu mogli nato prignut, akoprem je znal, da che miloschu Czeszara pogubit, i da zbog toga noga nevolya na nyega cseka. On je szenek pravicsno odibranomu Papi veran bil. Czeszar je Szpravische Biskupov szkupa zizval, ter je nye sziloval, da moradu krivicsno odibranoga za Papu szpoznat. Eberhard ni isal ktomu Szpravischu, ar je ovo za nist nevalyajuche prestimaval; neg je v Rim odputoval, ter je pravicsnomu Papi vernoszt priszegal. Ovu priszegu je csverszto dersal, i szvoje podlozsne je nato upomenyival, da pravomu Papi verni budu. Veliko progonsztvo je zbog toga do koncza zsitka szvoga terpit moral; ali on sze ni dal pobludit. On je szenek govoril: „Ja volim Czeszara, neg Boga za mojega nepretelya jimat. — Kada je oszamnaiszt let szvoju Biskupiu dicsno redil, je umerl va leti tiszuch sztov seszdeszet csetertom va Klostri szvetoga Krizsa Reini, kamo je va poszli bil odputoval. Malo pervo je jedna pobozsna Koludricza va vidjenyu vidila jedan lip Thronus na Nebi, polag koga je szveti Peter, i Rupertus sztal. Ona je pitala, zakoga je ov Thronus, i nye Angyel csuvar je odgovoril: „Ovoje Thronus Biskupa Szalczburgszkoga, koga csuvamo, doklye dojde; nyigov prihod je blizu.“ Jedan Klosterszki Duhovni je ravnotako vidjenye jimal, va kom je vidil, da sze Divicza Maria jako lyubezlyivo k nikomu klanya. On bi bil rado znal, do je ta izti, i Bozsanszka Mati je odgovorila: „Ovoje moj Szin Eberhard, ki meni za lyubav, nikomur nist ni zakratil.“ Szveto Telo szu Szalczburg doprimili, i lipo zakopali. Nyigov Grob je navredi glaszovit nasztal zbog nogi csudni csinov, ki szu sze na szlipi, santavi, uvraseni, zgodali.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

„Ja volim Czeszara, neg Boga za mojega Nepretelya jimat.“ Ovo szu bile ricsi szvetoga Eberharda. Ovako

moras i ti miszlit; ar je bolye, tiszuchkrat bolye, da sze lyudi za nepretelye jimas, neg Goszpodina Boga. Nepretelysztvo Bozsje ti neizkoncsano vech naskodit more, neg ako szu szi lyudi szkupa tvoji nepretelyi. Kut zdruge sztrani Boga za pretelya jimat, che ti neizkoncsano vech hasznit, neg ako szi lyudi szkupa tvoji pretelyi budu. Znas ali, kako ches szi Boga za pretelya nacsinit? Szveti Krizoszthomus ovako govori: „Grih nasz od Boga odlucsi, i nam Boga za Nepretelya nacsini." Zdruge sztrani, oduravanye griha, szpunyevanye Bozsji zapovidi nam Boga za pretelya nacsini, kut z Ricsi Krisztusa szvitlo vidit moremo. „Vi chete bit moji pretelyi, ako szpunite, csa ja vam zapovidam." Szada pazi: Ako grih ucsinis csloviku za lyubav, ali ako ti on, ki ti hasznit, ali skodit more, tako zapovida: onda szi volis Boga neg cslovika za nepretelya nacsinit; ti krezato kazses, da ti je na pretelysztvi cslovika vech lezsano, neg na miloschi, i pretelysztvu Bozsjem. Je to szpametno? Toga sze tu ne szeguras vech? Za priprosztoga bi derzsal onoga, ki voli szvojega Kralya, od koga sze csuda nadijat jima, za nepretelya jimat, neg nyigovoga szlugu. Ja tebe za csuda priprosztijega derzsim, ako ti csloviku za lyubav Boga bantujes, i volis Boga za nepretelya jimat, neg cslovika. Kulikoputi szi jur tako priproszt bil? Uplacsi jos denasz ovu tvoju priprosztochu, ter szi csverszto naiperzami, potlye sze nye csuvat. Neka nigdar csloviku za lyubav Boga bantovat. Neka nigdar csloviku za lyubav zamudit, csa szi Bogu duzsan. Neka nigdar csloviku za lyubav csa ucsinit, csa Bog prepovida. Jischi pretelysztvo Bozsje bolye, i vech neg pretelysztvo szi lyudi na szvitu. Ako sze jimas uzroka bojat, da je Goszpodin Bog zbog tvoji grihov tvoi Nepretely, neka tako dugo mirovat, doklye krez pravu szpovid nyigovu miloschu zadobis. Onda sze terszi krez szpunyevanye nyigovi zapovidi, i krez druge dobre csine va nyoi sztalan zaosztati.

II.

Lip Thronus je na Nebi za szvetoga Eberharda pripravan bil zbog nyigovi lipi kriposzti, i dobri csinov,

ke je szveti Biskup od malyahnoszti do szvoje szmerti csinil. Jimas i ti ovakov Thronus, ali neg prebivalische na Nebi docsekati. „Va hizsi mojega Ocza, toje na Nebi veli Jezus, szu noga prebivalischa? Ches i ti jedno zmed ovimi zadobit? To neg szamo na te dohaja, od Bozsje sztrani va nicsem ne manyka. Naszleduj szvetoga Eberharda va tvojem sztalisu krez szpunyevanye dobri csinov, i krez zversavanye kriposzti, onda znaj, da ches prebivalische na Nebi zadobit. Kut szam ti jur drugdi povidal, da szi cslovik krez dobre csine sztan va Nebi pripravlya, a krez grihe sztan va vekovecsnom pakli. Ovu Jisztinu nasz ucsi szveto Piszmo, kulikoputi nam povida, da chemo polag nasi csini naplacheni nasztat. Dobri csini naimre chedu za plachu na Nebi sztan jimat, a zli sztan va pakli. Szveti Paval pise: „Szakomu che polag nyigovi csinov naplatiti.“ „Onim, ki zi szterplyenoschum va dobri csini diku, velicsansztvo, i neumertlynoszt jischu, che bit vekovecsni zsitak; onim ali, ki szu ovden prokseni, i ki ne jischu Jisztine, neg kriviczu, ter zlochu, che szerditoszt, i nemiloszerdnoszt na del dojti.“

Na dan •dvaiszet osetertoga Juniusa.

Narojenye szvetoga Jivana Kersztitelya.

Va szvetom Evangyelyi je Narojenye szvetoga Jivana Kersztitelya Prehodnika Jezusa Krisztusa krez nadahnenye Duha szvetoga tako szvitlo popiszano, da ni potribno zdrugi Knig od ovoga narojenya csa van znet. Med brigi Judee va varosi Hebron oszam jezericz dalyne od Jeruzalema szu dva hizsniki Zacharias, i Elizabeth zsivili. Ovi szu pravicsni bili, ar szu zsivili zverseno polag Praude Bozsje, ali niszu jimali diteta, zako szu dugo Boga proszili. Viszoka sztaroszt nyim ni dala ufanya vech, da chesze nyihova prosnya uszlisiti. Ali vindar szu jos szenek molili. Kadaje jednucs Zacharias, ki je bil Aldovnik, va Czrikvi Jeruzalemszkoi aldov odversaval,

je vidil na desznu Oltara Angyela sztat. Ovo izkazaye Angyela je nyega jako presztrahsilo. Ali Angyel je nyemu ovako govoril: „Ne boj sze Zacharias tvoja prosnya che bit uszlisena. Elizabetha zsena tvoja che ti szina poroditi, i Jime nyigovo oches Jivan zvat. On cheti veliko veszelye nacsinit, vina neche pit, i va materinszkoi utrobi che z Duhom szvetim napunyen bit. On che noge Szine Izraela k Goszpodinu Bogu ubernuti; on che pred nyim hodit va Duhu, i kriposzti Eliasa; da szercza Sztarji zi diczum szkupa szlozsi, i da neverne na mudroszt pravicsni dopelya, da Goszpodinu zverseno lyucztvo pripravi“ Zacharias je sze ovo zcsudenyem poszluhsal, ali csaje Angyel rekal, muszeje vidilo nemoguche; pokidob da je ovo szuproti kriposzti nature, zato je Angyelu rekal: „Odaklye chu ja ovo znat? Ar ja szam sztar, i moja zsena je pri leti.“ Angyel je odgovoril: „Ja szam Gabriel, ki pred Bogom sztojim, i szam poszlan, da tebi govorim, i tebi ovo nazvischujem. I nut ti ches nim bit, i neches moch govorit, do onoga dneva, doklye sze ovo szpuni, kada ti mojim ricsam niszi otil verovati, ke chedusze va szvojem csaszi szpuniti.“ Zatim je Angyel szkersznul. Zacharias je od one ure zanimil, i po odversenoi duhovnoi szluzsbi je va szvoi sztan isal. Csa je Angyel nazvisztil, szeje sze szpunilo. Elizabeth ka nerodecha bise, je prijela, i pet miszecz je va szvojem sztanu szranyena bila, Boga dicsila, i hvalila, da szeje nanyu milosztivno ugledal, i on spot, koga je doszidob terpila, od nye kraj zel. Va sesztom miszeczi, kada je Elizabeth prijela, je ta izti Angyel Gabriel od szemoguchega Boga kpreblazsenoi Diviczi Marii Nazareth poszlan bil, da joi nazviszti, da je od szemoguchega Boga izibrana Mati dugo csekanoga Mesziasa szvita nasztat. On je nyoi i to povidal, da je Elizabetha nye Rojakinya, akoprem sztara, i nerodecha bise, Szina prijela, i da pri Bogu nistar ni nemoguche. Kada szeje Maria va naivechoi poniznoszti va volyu Bozsju podala i Goszpodinu Bogu za preveliku miloschu hvalila, je prig brigov isla va varos Juda va hizsu Zachariasa, i Elizabethe, ne da vidi jeli je isztina, csaje Angyel knyoi govoril, neg da szvoju Rojakinyu pozdravi, i da nyoi szluzsi. Szveto Evangyelye nam povida, da kada je Divicza Maria va

hizsu Zachariasa dosla, i Elizabethu pozdravila, i kadaje ovo pozdravlyenye va uhsi Elizabethe zagluhsalo, onda daje Jivan va utrobi Matere szranyen od veszelya szkakal, i daje Elizabetha z Duhom szvetim napunyena posztala. Ovo od veszelya szkakanye Jivana va utrobi Matere szv. Oczi tako raszlazsu, da je bilo zlamenye, da je Jivan krez oszebuinu miloschu szvojega Szpaszitelya va utrobi Divicze szranyenoga szpoznal, da szeje nyemu veszelil, i nyega molil. Zato i to ovi szveti Oczi ucsu, da je onda Jivan od iztocsnega griha zcsischen, i z miloschum Duha szvetoga napunyen, i polag Ricsi Angyela va utrobi Matere poszvechen posztal. — Dosal je csasz narojenya. Elizabeth je onoga porodila, koga je nyoi Angyel ubechal, i naiperpovidal. Szuszedi, i Rojaki, kada szu docsuli, da je Goszpodin Bog pobozsnoi Elizabethi tako veliku miloschu izkazal, szusze szkupa szpravili, i nyu pozdravili. Oszmi dan szeje polag Praude dite obrizalo. I pokidob da szeje na ti dan Diczi Jime dalo, ko szu otili Rojaki, da musze Jime Ocza nyigovoga da; ali Elizabetha ni nato privolyila, neg je rekla: „Jivan je Jime nyigovo.“ Ali nigdor ni va tvojem Rodbinsztvi, szu rekli ki bi ovo Jime jimal; ali Elizabetha je pri tom Jimeni osztala. Onda szu namagnuli nimomu Zachariasu, da on da zlamenye, kako sze oche jimenovat. On je proszil tablu, i napiszal, ter i szprogovoril szkupa: „Jivan je Jime nyigevo.“ Od ovoga csasza je donlyeg nim Zacharias zopet govoril, i bise z Duhom szv. napunyen, i Boga dicsil, i hvalil zi onum lipum Jacskum, ku jos dan denasnyi szveta Mati Czrikva jacsi: „Blagoszlovlyen neka bude Goszpodin Izraela, ki je szvoje lyucztvo pohodil, i odkupil.“ Szi szusze csudili nad ovim pripetenyem, Boga hvalili, i szagdir raszglaszili, csa szu vidili, i csuli. Szi szu rekli, da che zovoga Diteta csa Veliko nasztat. Zato szu med szobum govorili: „Csa stimas, csa che zovoga Diteta nasztat; ar Ruka Goszpodina je zsnyim?“ Ovuliko povida szveti Luka od narojenya szvetoga Jivana, ter ktomu prilazse, da je Jivan doraszal va Duhu ukriplyen, i da je va pusztini do onoga dneva osztal, kada sze je Izraelszkomu lyucztvu pokazal, naimre krez szvoje Prodike, i Kerszt. Szveti Oczi pisu, da je Elizabetha zmalim Jivanom va pusztinu isla, i onde szra-

nyenya osztala, da szvoje Dite, od kervizsajnoszti Herodesa ucsuva; mali Jivan da je onde ali krez Angyela, ali krez drugu szkerblyivoszt Bozsju odhranyem, i ucsuvan posztal Drugi szveti Oczi zopet pisu, da je va tretom, ali va petom leti od szlobodne volye, da Bogu zversenije szluzsit bude mogal, i da sze na szvoi poszal bolye pripravi, va pusztinu isal; zbog csesza sze nezmimo csuditi, i va tom dvojit; ar je jur va materinszkoi utrobi od Duha szvetoga raszvichen, i nati veliki poszal od Boga odredjen posztal. To je sztanovito, da je va kerhki leti va pusztini bil, i onde sze zaderzsaval. Kako je onde zsivil, to nasz ucsu szveti Evangyeliste, i szveti Oczi. On je naimre zsivil od diblyega meda, ki je jako neugodan bil, pak od konyichov, i tako szkupo, da je szam Jezus od nyega rekal, da ni jil, nit pil. Nyigov napitak je bila voda. Nyigova oprava je bila sztrunena halya z sztrun kamilyov, upaszan z kozsnim paszom. Z posztom, i zdrugimi ostrimi pokorami szeje k szvojemu poszlu pripravlyal. Szveti Augusztin veli, da je pokorni zsitak Jivana perva pelda bila, po koi szu szveti Pusztinczi szvoi zsitak redili; zato nyega za szvojega Pocsetnika, i Redovnika prestimavadu. Va trideszetom leti je Goszpodin Bog Jivana upomenul, da pusztinu osztavi, i da szvoi poszal zacsne. On je dosal k Jordanu, onde je prodikoval, i kersztil pokornike. Ov Kerszt ni bil Kerszt, koga je Jezus Goszpodin zaszadil, nit ni jimal te kriposzti, ku Kerszt Jezusa jima, ov Kerszt je bil neg zlamenye pokore. Va szvetom Evangyelyi sze povida, kako velika nozsina lyucztva je k Jivanu dosla, i csaje prodikoval, kako je lyucztvo na pokoru upomenyival, da je tu miloschu jimal, i Jezusa va Jordani kersztit, i csa szeje pri ovom Kersztu godalo. Povida sze naimre od onoga Bozsjega szvidocsansztva, ko je on vechputi daval, da je Jezus Krisztus pravi Meszias. Ovde sze povida, csa je onim rekal, ki szu knyemu poszlani bili, da ga pitaju, jeli je on ubechani Meszias? Ar nyigov zsitak je tako szvet bil, da szu nogi stimali, da je on pravi Meszias. Csa szeje potlye zi ovim velikim Szveczem godalo, to sze povida nani Szvetak, kada sze nyigova szmert, ka szeje krez Herodesa va uzi godala, szveti. Va Piszmi szveti Otacz nahajamo lipe

Prodike zkimi szu Jivana dicsili, i nyigove velike kriposzti glaszili. Oni nyega jimenuju Angyela va teli, Apostola va Prodika, csudo pokore, pervoga Pusztincza, ki je tiszuche na szvoje Naszledovanye ganul, pervoga Prodikacsa pokore, i nazvisztitelya nebeszkoga Kralyesztva. Oni dicsu nyigovu kriposzt, i szegurnoszt va karanyu zlocsinyenya ne szamo pri niszki, neg i pri velikasi; nyigovu poniznoszt; ar szeje za nevridnoga derzsal Jezusa kersztiti, i remenye ubitelyov nyigovi razvezati; nyigovu Angyelszku nekrivicsnoszt, i neuszkrunyeno ucsuvanu csisztochu; nyigovu ostru sztalnu pokoru, nyigovu gorlyivoszt va izvisavanyu dike Bozsje, i va poveksavanyu szpaszenya blizsnyega. Csa nasz ali naivech na diku ovoga Szvecza ganut mora, je to, da je szam Jezus Krisztus szvetoszt Jivana hvalil, i ocsitno povidal, da sze ni vechi med szimi cslovicsanszkimi Szini gori sztal od Jivana Kersztitelya. Csa bi sze vech na diku nyigovu povidati moglo?

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Onda, kada je Divicza Maria szvoju szvetu Rojakinyu Elizabethu pohodila je szveti Jivan va utrobi Matere od iztocsnoga griha oszlobodjen, i z miloschum Bozsjum napunyen posztal. O neizkoncsano velika miloscha Bozsja! Ovu miloschu szi i ti po tvojem narojenyu va szvetom Kersztu prijel. Onda szi od iztocsnoga griha ucsischen, i zditeta szerditoszti dite Bozsje, Czrikva, i sztan Duha szvetoga nasztal, onda szi praviczu kvekovecsnomu blazsensztvu prijel. „Nut! kakovu lyubav je nam Otacz izkazal, da sze Dicza Bozsja jimenujemo, i szmo“ veli szveti Jivan Apostol. Prestimaj ovu neizkoncsano veliku miloschu, ku ti je Goszpodin Bog pred tiszuchimi zsidovi, i pogani milosztivno udilil. Szi ti kada Goszpodinu Bogu zato zahvalil? Jos denasz to ucsini, ter szako leto ovu zahvalnoszt ponovi nani dan, kada szisze narodil, ali ukerschen posztal. Ali paszku jimaj, da zditeta Bozsjega ne nasztanes zopet dite szerditoszti, da szi sztana Duha szvetoga ne

nasztanes sztan duha paklenszkoga, i da krez grih nepogubis pravicze knebeszkomu Kralyesztvu. „Ti szi krez Kerszt Czrikva, i sztan Duha szvetoga nasztal, veli szveti Leo, neka szpudit ovako zmozsnoga Sztanovnika, ter sze nedaj va szluzsbu vraga.“

II.

Szveti Jivan je va utrobi Matere prijetu miloschu szenek neuszkrunyenu zobderzsal; a vindar je od kerhkoga ditinsztva do szmerti jako ostro zsivil. Odaklye je to, da sze ti pokore tuliko usztragujes, pokidob znas, da szi va szvetom Kersztu prijetu miloschu nekrivicsnoszt tuliko puti krez grihe pogubil? Zacs nebi rad tvojega tela krez poszte, i druge pokore ostrovat, i kastigat? Zacs mu sze dopusztis, csa szi zselyi, a ono zopet oduravas, csa muje neugodno? Szveti Bernard veli: „Szveti Jivan szvoje nekrivicsno telo tako ostro kastiguje, i trapi, a vi vasega grihsnoga tela, ne kastigujete, neg je va szamit, i szvilu uvijate, i zdragimi jilisi hranite?“ Csa che to bit? Kako sze szegurate jednucs pred Bogom obsztati? Sztanovito, dabi tako lahko prez szega pokorenya, polag sze naszladnoszti tela, i szviczkoga veszelya, polag ugodnoga zsitka mogli zvelicseni nasztat; ko bi morali rech: da je szveti Jivan priproszto csinil, kada je tako ostro pokorno zsivil. Ali do sze more uszegurat ovo neg miszlit od onoga, ki je jur va utrobi Matere poszvechen bil? Mi, mi szmo priproszti, ki sze ztim szlipimo, da chemo krez mehko zsivlenye va nyigovo tovarustvo va Nebi dojt. „Zato sze zbujajmo na pokoru, veli szveti Bernard, nasz szame gonimo na kastigovanye nasega tela, da sze sztrahsnoga szudcztva zsivoga Boga ucsuvamo.“

Na dan dvaiszet petoga Juniusa.

Szveta Febronia Divicza Mucsenicza.

Med tulikimi szvetimi Diviczami, ke szu va csaszu ladanya Dioklecziana Czeszara va progonsztvi szvoi zsitak za veru Jezusa aldovale, je jedna med nai głaszovitijimi szveta Febronia, od ke Rimszke Knige Mucsenikov na denasnyi dan szpominanye nacsinyadu. Ona je od szvojega tretoga leta va varosi Szibapel va Szirii odhranyena posztala, va jednom sztanu kadi je cseterdeszet devet Divicz pod uredbum jedne pobozsne Naucsitelyicze bilo. Brienna Naucsitelyicza je bila Rojakinya Febronie; zato je oszebuino szkerbila, da sze mala Febronia va szoi kriposzti, i pobozsnoszti odhrani. Kada je nikuliko let va ovom sztanu sztrosila, szu nye Rojaki nyu nagovarali, da domom ide, i da zi szvitom szviczki zsivi. Ali pokidob da szeje zbog nye velike lipote od pogibelyov szvita sztrasila, je volila va sztanu szvoje Rojakinye szranyena osztat. Krez ostre poszte, krez duge molitve, i szakojacsko pokorenye bi bila rada szvoju lipotu pogubit, da nebude drugim, i szama szebi priliku dala na grih. Ali zcsim szeje vech pokorila, i szvoje telo trapila, ztim je lipsa bila. Zato je zagovor nacsinila, da che szvoju divojacsku csisztochu va szem szvojem zsitku derzsat, ter szije Jezusa za szvojega Zarucsnyaka odibrala, komu je nai gorlyivije szluzsila. Kadaje devetnaiszt let sztara bila, je dosal poszal, da che Lizimachus, i Szelenus Czeszarszki Poszalniki dojt od Czeszara Dioklecziana, da sze Kerschansztvo zataru. Nogi Duhovni, i szviczki szu pobignuli, da tomu progonsztvu ujdu. Brienna Naucsitelyicza je szvojim Diviczam dopusztila, da idu, kamo ochedu, ali rekla je, da che ona sztalno onde osztat, i szvoi zsitak rado krez muka dokonyat, neg ta szkerb je nyu sztiszkala, csa che onda z Febronie nasztat, i kako che nyoi pojt. „Kako chemi pojt? je rekla Febronia, ja chu ovde osztat pod obrambum mojega Nebeszkoga Zarucsnyaka, i nyigove Divicze Matere. Znyigovum miloschum morem sze. Komu szam moje szercze darovala, tomu chu i moi zsitak darovat. Ako szam i

mlahava va jakoszti, ko jimam Boga, ki cheme ujacsat.“ Ovo je tako szegurno, i veszelo szprogovorila, da szusze nye tovaruskinye preszenetile, ter szuszi naiperzele nye peldu naszledovat. Ne dugo po tom szu na zapovid Szelenusa voschani dosli k sztanu bogabojechi Divicz, vrata szu razbili, ter szu sze Divicze szkupa zizvali. Szaka med nyimi szije zselyila za Jezusa umrit. Febronia je otila perva bit, ter proszila voschane, da pri nyoi mucsenye zacsnu. Voschani szusze natu prosnyu preszenetili, ter niszu dalye szile delali, bar szu ktomu zapovid jimali, neg szu Szelenusu isli povidat, csa szeje godalo, i nyemu nazvisztili, da szu jednu Diviczu nasli od jako velike lipote, kakove jos nigdar niszu vidili, i ova daje proszila naiper umorena posztat. Szelenus je zapovidal, da ravno tu knyemu dopelyaju. Voschani szu dosli, ter szu Febroniu va lancze ukovali, i nyu zi sztana van pelyali. One druge szuju kanile sze szprohajat. Ali voschani toga niszo dopusztili. Pobozsna Brienna je nyu ubjamila, i med szuzami nyoi rekla: „Poj moja draga kchercsicza! pokazsi da szi vridna Zarucsnya Jezusa Krisztusa. Nacsini mi to batrenye va zsitku, da Mucseniczu jimam za moju Rojakinyu.“ Vech od zsaloszti ni mogla govorit. Febronia je veszelo, i szegurno ov odgovor dala: „Budi prez szkerbi Mati moja draga! Ja chu mojemu Zarucsnyaku verna osztat. Nist me od nyega neche odlucsit.“ Zcsim je ovo zgovorila, szuju voschani upomenuli da ide. Zveszelim liczem je isla, hvalila, i dicsila Boga po puti, i knyemu zdihavala za miloschu, i jakoszt va nye prihoduchoi muki. Kumaj je pred Szelenusa dosla, velyen je ov va nye veliku lipotu zaszliplyen bil. Po jednom csaszu je nyu pital, doje ona? Jeli je szlobodna, ali szluzsbena? Szveta Divicza je odgovorila: „Ja szam szluzsbenicza Jezusa Krisztusa mojega Szpaszitelya, Odkupitelya, komu szam sze od mojega ditinsztva aldovala.“ Ali skoda je, veli Szelenus, da szi szc tako zaran dala od Kerschanov zaszlipit. Ali naimanye szada szpoznai tvoju kriviczu, alduj bogom orszaga, ko chute za plemenitu zsenu jednoga Rimlyanszkoga Viteza nacsinit, i posztavit, on je razumil Lizimachusa Szina brata szvojega. Febronia je ali lancze va ruke zela, nye csverszto derzala, i rekla: „Proszim vasz Gosz-

podine! nekatemi zet nai lipsega kincsa, zkim je moje telo moi dan nakincseno bilo. Csa histvo utiszka, znajte, da szam znai vechim Kralyom Neba, i zemlye zarucsena, zato szu mi szi Goszpodini zemlye preniszki. Ja szam Kerschanka. Ja szamoga pravoga Boga molim, za koga szam pripravna vech terpit, neg szi vi szmiszlit morete. Orszacske boge nechu na veke molit. Ako me nato zi traplenyem, i mukum budu otili szilovat, ko naiper povidam, nist jim neche hasznit; ar ja sze ne sztrahsim traplenya, i muke. Zcsim mene vech mucsili budu, ztim che bit vecha dika mojega Goszpodina Jezusa Krisztusa, i ztim che bit dicsnije moje ubladanye.“ Navi szegurni odgovor je Szelenus kut zabit sztal, i szi okolosztojechi. Ali kada je kszebi dosal, je zapovidal ovu nesztrahslyivu Valovniczu bicsevat, onda na mucsnu sztoliczu raszpet, i z zseleznimi cseslyi nye telo raszkidat. Hahari szu ztulikum nemilosztivnoschum ovu zapovid szpunili, kut je bila velika szterplyenoszt, i jakoszt szvete Febronie. Ona ni zdahnula ni pri toi muki, neg je Goszpodina Boga glaszno dicsila. Nye telo je jedna rana bilo, tako je bilo poraszkidano. Vindar sze ni zricsum ni tuzsila, nit ni kazala boli. Szi okolo sztojechi szu sze csudili, ter szu zacseli szpoznavat szemoguchnoszt onoga Boga, koga je szveta Febronia dicsila, i molila. Neg szam Szelenus je od jada manenil. Da nebudu stimali, da je nyega ova kerhka Divicza ubladala, je zapovidal zselezni rostily doprimit, szvetu Febroniu na nyega povalit, ter prevezat, i onda polahko pech. Kada szu okolo sztojechi ovu zapovid csuli, bar sze nicseszar niszu jimali bojat, szeje nyim tako sztrahsno vidilo, da ove muke na dalye ni gledat niszu tili. Febronia szama je pri toi zapovidi nesztrahslyiva bila. Ona je Boga hvalila, i dicsila, kut pervo. Ona je ocsitno rekla, da nyoi nai veche veszelye nacsinya, da szvojemu Nebeszkomu Zarusnyaku za lyubav terpit more. Tyrann nye ni mogal vech dalye gledati, i poszluhsati. Kada je vidil da zovum mukum nye ni mogal prignut, je nyu zrostilya dal doli znet, ter nyoi sze zubi jednoga za drugim van zbijat, onda nye perszi odrizat. O kako velika bise ovo muka za ovako kerhku Diviczu! Ali miloscha Bozsja csuda premore i pri mlahavom csloviku, akoga cslovik zanyu proszi, ter

zsnyum kripno szkupa szlozsi. Febronia je i pri ovoi sztrahsnoi muki szercsena, i jaka osztala. Ona je Boga za pomoch proszila, nyigovo Velicsansztvo dicsila, i pripravna bila jos vech terpit. Ni ona nit naimanyega zalamenya sztraha, ali zdvoinoszti kazala pri szoi ovoi sztrahsnoi muki. Szelenus ni vech znal, zcsim biju mucsil, neg je nyoi dal glavu odszich, i krezato szeje nye muka dokonyala, i ovu kerschanszku vitezkinyu va tovarustvo oni odprimila, ki neuszkrunyenoga Agnyacza szprohajadu, ter onu Jacsku jacsidu, ke drugi nemoru jacsit, kut szveti Jivan va szvojem ocsitovanyu nazvischuje. Szelenus je jos on dan ub pamet dosal, ter je va szvojoi manenoszti na jedan kameni sztup kut szlip bisal, i zrazbitim cselom mertav szkupa szpal. Kada szu ovo Lizimachusu povidali, je rekal: jos i to szeje moralo sztat, da sze dika Jezusa Krisztusa, i ubladanye Febronie jos vech izvisi. Od ovoga Lizimachusa pisu, da je i on vasze isal, i daje Kerschan nasztal.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveta Febronia je szvoju lipotu tela krez ostre poszte, ter pokore kanila pogubit, neg da sze lyudem tako dopadala nebude. Csa chedu navo rech one ohole persone, nogoputi i od sziromahskoga pokolenya, ke zi szakojacskum czifrum, i dragum pratezsum, ku nasze ubisaju, sze terszu lipotu szvojega tela poveksavati? One bi rade lipe bit, zacs? Bujen zato, da sze lyudem vidile, ter dopadale budu? da nye drugi zbog nyihove lipote hvalili budu, ali morebit da druge na necsisztu lyubav razdrazsu, i napelyaju? A csa sze pak sztane? Szpametan cslovik szi miszli, da na ovoi poszudjenoi lipoti nist ni. Jezabel, ona csemerna Kralyicza, szeje otila Kralyu Jehu dopadati, zato je mazala szvoi ubraz, kut szveto Piszmo veli, kincsila szvoje telo, ter szeje posztavila k ubloku, da nyu Jehu, kada mimo bude isal, vidi. Ali na meszto da je Kralyu Jehu draga posztala, je zapovidal, da nyu krez ublok doli hitu, zkonyi pogazu, i da nyu kuczkom potrosit

dadu. O Bozse! kulikime zmed ovako czifranimi kudilyov chedu zovoga szvita va pakal hitjene, i od paklenszki kuczkov potrosene posztat. Szveti Oczi szu va szvoji Prodika, i nauki, oholiju va opravi, czifranye tela, mazanye ubraza jako karali. Szveti Czziprian ocsitno pise: „da szu czifru szami zali duhi naiperdoneszli.“ Szveti Ambrozius veli: „Goszpodin Bog je cslovika na szvoi kip sztvoril, i nyega kuto znaturalszkum farbum namalyal; krez mazanye licza bi rad cslovik kip Bozsji poboisat, i lipsi nacsinit, i ovako Bozsanszkomu Piszczu kuto ocsimetat, da szvojega kipa ni dobro nacsinil, ni ovo, veli, veliko zbantovanye Bozsje?“ On ktomu prilazse: „Neche Goszpodin Bog kovakovim lyudem rech: Ja ne vidim, ne szpoznavam moje farbe, Ja ne vidim, ne szpoznavam kipa mojega.“ Tertullian veli: „Csa od nature jimamo, toje nacsin Bozsji, ali csa krez czifru, ali namazanye licza jimamo, to je nacsin vraga.“ Szveti Hyeronimus veli: „Kako moremu namazano licze zditinszkim ufanyem k Nebu podvignuti, koga Sztvoritely za szvoi nacsiny ne szpoznava? Ovako pisu szveti Oczi. Jeli pravo jimaju ti szam szudit mores. Ja to velim, ako jedna persona oche lipa bit, ter Bogu, i lyudem draga, ko sze neka terszi va Kerschanszki kriposzti lipa nasztat. Ovoje nai lipsi kincs, i czifra szakoga Kerschana. „Zsena, ka sze Boga boji, veli mudri cslovik, oche povahlyena bit.“ Sztrah Bozsji, kriposzt, i pobozsnoszt cslovika lipoga, i Bogu, i lyudem dragoga nacsinyadu. Szveti Augusztin veli: „Dobro ponasanye je pravi kincs Kerschana, i Kerschenicze, ali ne czifra va opravi.“ Ovo szi neka zapametu szi Kerschani, oszebuino sztarji, da ove nauke vechputi szvojoi diczi davaju. Joi ali onim, ki szvojim Kcheram zricsum, i zpeldum drugacse nauke davaju.

II.

Szveta Febronia szeje bojala, da che krez szvoju lipotu szama szebi, i drugim priliku na grih davat. Jos vech uzroka sze jimadu bojat one persone, ke sze mimoredno czifraju. Ke sze zato kincsu, da sze drugim dopadale budu, ali da nyihovu lyubav dobenu. Ni ovo prilika,

ali pogibely na grih zanye, i za druge? One persone, ke sze ztim nakanyenyem czifraju, da druge na lyubav razdrazsu, one szmertno grihsu, ovako szveti Thomas veli. Ako ali i toga nakanyenya nimadu, ali vindar naiper vidu, da chedusze drugi nad nyihovum czifrum szpacsit, i na grih napelyat, vindar jako grihsu, ar priliku na grih davadu. Szveti Krizoszthomus veli: „Kako szi mores miszlit, da szi od griha csiszta? Ti szi ogany vazsgala, mecs nabruszila, i jada nalyala. Csa drugi csini, toje tvoi csiny.“ Szveti Augusztin veli: „O ti neszramna, naczifrana zsena! drugim priliku dajes na szkvarenye. A ti szama sze va pakal paschis. „Szveti Czziprian veli: „Neka rech, da szi va tvojem szerczu csiszta. Tvoja neszramna czifra, tvoi namazan ubraz tebe laska. Ar ovakova czifra sze neg neszramnim zsenszkam prisztoji.“ Jeli szu ovi szveti Oczi prevech govorili, to zopet tebi osztavlyam, da prik toga szudis. To je gvisno, da oni niszu zahitili, i prepovidali dragu prates, i kincs oprave, ki je polag sztalisa, neg szamo onu czifru i kincs oprave, ka je zverhu sztalisa, ka je neszramna, ka je szpacsna; ar to znamo zi szvetoga Piszma, da szeje i csiszta Juditha, i pobozsna Eszther lipo upravlyala, da szusze zdragim ulyem mazale. Ali nyihovo nakanyenye je bilo szveto, nyihovo nakincsenye je bilo dosztoino, i nyihovomu sztalisu prisztoino. Va csem nakincsenye, i czifra Kerschanszki zsen sztat mora, to szu nam szveti Apostoli Peter, ter Paul, zovimi ricsami razlozsili: „Zsene sze neka zdosztoinum opravum, szrameslyivo, i krotko, a ne zrudimi vlaszi, ali zi szrebrom, ter zlatom, i zdragum pratezsum upravlyadu; nego kut sze zsenam dosztoji, ke kriposzt krez dobre csine odversavat ochedu.“ Ovako pise szveti Paval. „Nyihov kincs neka ne sztoji va szplitanyu vlaszi, ali va ubisanyu zlata, ali va dragoi pratesi, nego nuternyega cslovika neka kincsu zneraszkinylyivum kriposchum tihoga, i krotkoga szercza, ko je pred ocsima Bozsji bogato. Ar ovako szusze kincsile nigda szvete zsene, ke szu szvoje ufanye va Boga posztavlyale, i szvojim muzsem podlozsne bile.“ Ovako pise szveti Peter.

Na dan dvaiszet sesztoga Juniusa.

Szveti Mladenacz Pelagius Mucsenik, i szveti Brati Pergentinus, i Laurentinus Mucseniki.

Denasnyni dan nam med drugimi glaszovitimi Mucseniki, i jednoga mladencza, ali bolye recseno jednoga diticha trinaiszti let pred ocsi posztavlya, kut peldu kerschanszkoga vitesztva, kakovu ov szvit malo kada, ali nigdar ni vidil. Ov je szveti Pelagius na koga diku szu noge Czrikve va Spanyolszkom zgrajene. Jos kut ditich zdeszetimi leti je moral zszvojim ztriczem Biskupom va boj pojt, koga szu Kerschani zturki jimali. Kerschani szu zgubili. Nogi tiszuchi szu pomoreni, nogi tiszuchi ulovlyeni posztali. Med ulovlyenimi je bil i Biskup, koga je Kraly Turkov Abdaramanus povezat dal, i Kordovu va uzu odpelyat. Biskup, da sze oszlobodi je Kralyu naiperdoneszal, da za szvoju personu ulovlyene pri Kerschani Turke zmini. Med tim je szvojega maloga Rojaka Pelagiusa za zalog osztavil, doklye te ulovlyene Turke, ali Mauruse posalye. Kraly je bil ztim zmirom, Biskupa je szlobodnoga odpusztil, i zapovidal, da Pelagiusa dobro csuvaju, doklye ti Turki naizad dojdu. Ali neznamo zbog koga uzroka, ti Turki dugo niszu naizad dosli, zato szu zalozsnoga Pelagiusa povezali, i vanu iztu uzu, va koj je pervo Biskup bil, hitili. Pelagius je od nature bil jako miran, krotkoga szercza, posten, i szpametan; on nist ni til znat od jigre, sale, ali dicsacskoga zabavlyanya, neg szije csasz zmolitvum, i zstenyem prebavlyal. Krez stenye szveti Knig szeje na szterplyenoszt zbujal, krez molitvu je szakidan od Boga miloschu proszil, da bude sze szterplyeno mogal terpit. Ne szamo nyigovi uzni tovarusi, neg i oni, ki szu na uznike pazili, szusze csudili nad szpametnim ponasanyem ovoga nekrivicsnoga mladencza. Tri leti je duralo nyigovo uzenye. Onda szu pri Kralyevszkom sztoli povidali, kako szpametan je on ditich, koga je Biskup za zalog osztavil. Kraly szije zselyil nyega vidit, i zapovidal, da ga predanyega dopelyadu. Velye szu Pelagiusa usznazsili, novo ublikli, i pred Kralya dopelyali.

Lipota ovoga mladencza je nyemu velye szercze Kralya zadobila. Kraly muje ubechal diku, bogatsztvo i szu naszladnoszt, ako Pelagius na turszku veru sztane. Pelagius je jedan csasz mucsal, kut dabi szi premislyaval, csa che odgovorit, onda je szegurno, i nesztrahslyivo rekal: „Ja szam Kerschan; mojemu Jezusu szam vernoszt ubechal, ke mu nebi rad potert. Csa mi ti ubiches, je sze prazno, csa vreda premine; ali csa mije moi Bog ubechal, toje pravo, i sztanovito. Ja vrimenitoga za vekovecsno nechu minyat.“ Kralyu szeje nemer ova szegurnoszt vidila, ali ne nyigova sztalnoszt va Kerschanszkoi veri. Zato je szakojacski szlipil okol nyega, on gaje za ruke zel, na szvoja kolena szigaje posztavil, kusevat gaje kanil, i szakojacsk, sze milit okol nyega. Ali szveti Mladenacz toga ni terpili neg mu szeje zruk szkinul, i knyemu szegurno rekal: „Osztavi me. Neka uszkrunit moja uszta ztvojimi necsisztimi uszniczami. Ti nimas pred tobum proksenoga dicsaka.“ Zcsim je ovo szprogovoril, je dragu prates kraj hitil, pred noge Kralya polozsil, da pokazse, da od Kralya nist vrimenitoga ne proszi. Kraly szeje prik toga raszerdil; ali vindar mu ni tako viszoko zaracsunal, ar je stimal, da ditich toga bolye nerazumi; zato je szvojim szlugam zapovidal, da okol szvetoga Mladencza tako dugo szlipu, dokle szvoju veru zataji. Szluge szu sze csiszto ucsinili zapovidi Kralya, ali nist niszu upravili. Pelagius je nyim to izto govoril, csaje Kralyu, naimre, da szvoje vernoszti szuproti Jezusu neche potert. Kada szu Kralyu ovo nazvisztili, je ov szvoju lyubav, na oduravanye szvetoga Mladencza preubernul. On je zapovidal, da nekrivicsnoga mladencza na zemlyu povalu, i damu ruke, i noge tako jako raszkrecsu, i da nyega szakojacski mucsidu, doklye szvoju duhsu szpuszti, ali Krisztusa zataji. Ova muka je sztrahsna bila, ali szveti mladenacz je sze szercseno preterpil; zato je Tyrann zapovidal da nyega jos nemilosztivnije mucsidu, da mu kotrige jednoga za drugim porizsu, ali odszicsu, i da je va vodu hitu. Szluge szu sze ucsinili, ter szu mladoga Pelagiusa tako mucsili, kut da nebi va szebi szercza cslovicsanszkoga jimali. Jedan je nyega za ruke, drugi za noge derzsal, onda szumu usznicze odrizali, drugi muje odrizal nosz, treti uhsi, ter

szusze znyigovim traplenyem kuto salili. Oni drugi szu mu one druge kotrige tela rizali, ar szu vreda ovde, vreda onde meszo zi snyega rizali. Znogami nyigovi szu naine-milosztivnije zahajali, ar jedan perszt szumu za drugim kraj porizali; onda szumu zklischami znog meszo kinuli, onda szumu jednu nogu za drugum van zrizali. Onda szu sztoper gledali, jeli je kadi na nyigovom teli jos kadi csa mesza, ter szu i to kraj pokinuli. Ovo je za isztinu sztrahsna muka bila. Seszt ur dugo je ova muka durala. Pelagius, koga je Goszpodin Bog csudnovito tako dugo zderzsal, sze ni zricsum ni tuzsil va ovoi muki, neg Boga je szenek za miloschu, i pomoch zazival. Va ovom zazivanyu je i szvoi zsitak dokonyal. Ar kada je na konczu muke szvoje ocsi, i szvoje naranyene ruke k Nebu podvignul zovimi ricsami: „O Goszpodine! oszlobodi me zruk moji nepretelyov!“ Onda muje jedan hahar nyigove ruke, a drugi glavu odszikal. Ovako je szveti Pelagius szvoju neizgovorno veliku muku, i szvoi nekrivicsni zsitak dokonyal va leti devet sztov dvaiszet petom. Nyigovu szvetu glavu, i nyigove kotrige szu na zapovid Kralya va vodu hitili; ali Kerschani szuje pobrali, i dosztoino pokopali.

* * *

Kovomu szercsenomu mladenczu chemo druge dva pridruzsit, ki nemer va leti niszu tako mladi bili, ali ki szu ravnotako szercseno muke za Jezusa Krisztusa preterpili. Ovi szu dva brati Pergentinus, i Laurentinus. Zsivili szu va csaszu Decziusa Czeszara, ki je jedan zmed naivechimi progonitelyov Kerschanov bil. Va varosi Aretin va Talianszkom, va kom szu prebivali, je jedan od Czeszara posztavan Poglavnik bil, ki je z Kerschani tako nemilosztivno zahajal, kut szam Czeszar. Jedan pogan je ovomu nazvisztil, da szu va varosi dva brati Pergentinus, i Laurentinus od viszokoga pokolenya, ki ne daszu szami Kerschani, neg da i druge na Kerschanszku veru nagovaradu, i pelyadu. Tiburczius, ovako szeje Poglavar jimenoval, je zapovidal, da je ulovu, i predanyega dopelyadu. Kada szu voschani ponye dosli, je Pergentinus

rekal: „Szada sze zacsinye nase vojevanye.“ Laurentinus je nyemu odgovoril: „Dragi brate! szada chemo sze szpomenut na upominanye nasega Szpaszitelya, ter sze nechemo bojat Tyranna, ki neg telo umorit more; nego Boga chemosze bojat, ki telo, i duhsu umorit, i szkvarit more. Nechemosze bojat muke, zkum che nasz Tyrann mucsit; ar ova che vreda konacz jimat. Neg one muke, i traplenya chemosze bojat, ka na veke dura, i nigdar konecza jimat neche.“ Ovako szusze ovi dva brati na muku zbujali, i na sztalnoszt va veri. Kada szu pred Tiburcziusa dosli, je knyim ovako govoril: „Csa moram od vasz csut! je to isztina, da szte nase boge osztavili, ter da Krisztusa, ki je tako szpotno umerl, na meszto nyi molite?“ Laurentinus je rekal: „Da, mi molimo Jezusa Goszpodina nasega kut pravoga Boga. Oni, ke ti tvoje boge jimenujes, niszu bogi, ar nit ne vidu, nit ne csuju, nit nikomur pomoch nemoru, ali szvoje szluge naplatit.“ Tiburczius szeje nemer navi odgovor raszerdil, ali vindar ni til zostrochum popaszt; ar je docsul, da szu od naiplemenitijega pokolenya. Zato je nye neg upomenul, da neg odidu, i da szlobodno szvojoi veri odpovu, i da druge na nyu ne ubrachadu; ar drugacse da che zi szum ostrochum polag zapovidi Czeszara zsnyimi zahajat. Dva brati szu prosli, ter szu Bogu hvalu davali, da szu pervo vojevanye tako szrichno ubasli. Ali krez poszte, molitve, i druge dobre csine szusze k drugomu pripravlyali. I pokidob da szu szi miszlili, da chedu na vredi na novo vojevanye pozvani bit, szu zatuliko gorlyvije pogane na veru Jezusa ubrachali. Goszpodin Bog je nyim dal dar szakojacska csudocsinyenya csinit, krezaka je nozsina poganov na veru Jezusa ubernuta posztala. Poganszki popi szusze prik toga jadali, i k Tiburcziusu bizsali, i dva brate na novo obtuzsili ztim pridavkom, da chedu krez nyihovo csaranye vasz varos pobludit. Tiburczius je nye zopet kszebi dal dozvat, i rekal: „Ja szam vasz po perviput miloval, i vasz upomenul, da od vase vere odsztupite, kako sze szegurate moje upominanye zanemerverch. Csa nit mene, nit Czeszara za vasega pretelya nebi radi jimat?“ Pergentinus muje odgovoril: „Mi szamo pravoga Boga ochemo za nasega pretelya jimat. Jeli szi ti, i tvoi Czeszar nas pretely,

ali nepretely, zato sze ne hajamo. Od nase vere nechemo odsztupit; tvoje boge nechemo molit, ako nasz bar kako sztrahsno budes dal mucsit." Ov szegurni odgovor je Tiburcziusa kruto szerdil. I velyen je zapovidal, da te brate zlanczi ukovaju, i ubiszu, i da je nemilo biju. Med ovum mukum szu szveti brati k Bogu zdihavali z Ricsami Davida: „O Bozse jimaj szkerb na nasu pomoch! Goszpodine paschi sze na pomoch!" Kumaj szu ovako zdihavali, szu uvenule ruke nyihovi haharov, da ji niszu zdvizat mogli, i veliku muku szu va nyi chutili; zato szu szvete Mucsenike proszili, da od szvojega Boga szproszu polaschinu szvoje muke, i zdravlye szvoji ruk, i ubechali szu, da chedu odszlye i oni ovoga Boga za pravoga szpoznat, i molit. Pergentinus, i Laurentinus szu molili, i nyihovi Mucsitelyi szu na meszti od szvoje muke oszlobodjeni, i na szvoji ruka zdravi nasztali; zato szu zglasza valovali: „Ni drugoga pravoga Boga, neg onoga, koga ovi dva brati molu, ovoga i mi valujemo, i zaklinyemo sze krive boge." Ovako szu i nogi med okolo sztojechi poganov kricsali. Pokidob da szeje Tiburczius bojal, da che sze obcsinszki zblud sztat, je ove szvete Mucsenike dal va uzu naizad odpelyat, i zapovidal, da nyim nist hrane ne dadu. Tri dni szu ovako va molitvi, i Bozsjoi diki sztrosili; onda je nyim Goszpodin Bog Angyela poszlal, ki je nyim hrane doneszal. Kada je Angyel knyim sztupil je sza uza raszvichena posztala, csuvari uze szu sze tako presztrahsili, da szu kut mertvi na zemlyu upali. Szluge Jezusa szusze veszelili, i Boga zglasza dicsili, ter szusze zonim ukripili, csa je nyim Goszpodin Bog tako csudnovito poszlal. Va ovom csaszu szu nogi Kerschani z Pergentinom szesztrum ovi dvi Mucsenikov va uzu dosli, da nye pojischu, i da jim hrane doneszu. Oni szu vrata uze odperta nasli, csuvare kut mertve na zemlyi lezseche, a szvete Mucsenike pune veszelya, i nebeszkoga batrenya. Onda szu knyim rekli: „Hodte van zi uze, ter sze szranite, da jos duglye budete mogli Boga dicsit, i nasz ucsit. Nikogar ni, ki bi vasz zusztavil." Szveczi szu nato odgovorili: „Toga nechemo ucsinit, dabi Korunu, ku jur va ruka jimamo, krez big pogubili. Pojte, ter povite Masniku Korneliusu, csa szeje znami godalo; da on zdrugimi Goszpodina Boga

hvali, i dicsi.“ Kada je Tiburczius docsul, csa szeje zovimi dvimi brati godalo, je nye zopet kszebi dal dozvat, i nyim rekal: „Zvasim viskaranyem che te vasz varos pobludit. Ali velyen molite velikoga Jupitera, ali morate zsuhku szmert pojet. Laurentinus je nyemu rekal: „Mi niszmo visczi, neg szluge szemoguchega Boga.“ A Peregrinus je ktomu pridal: „Neg moli ti tvojega Jupitera, a mi chemo molit szamoga pravoga Boga.“ Ov Manenik navo jos vech raszjadan, je nye szakojacski dal mucsit; ali kada je vidil, da szu oni zcsim duglye, ztim szercseniji, i da nogi pogani videch nyihovu sztalnoszt pravoga Boga szpoznavaju, je otil dugovanyu konacz nacsinit, zato je zapovidal, da jim glave odszicsu. Nyihove zadnye ricsi szu bile: „O Goszpodine, i csuvar nas, ter branitely! va Tvoje szvete Ruke izrucsamo Duhse nase.“

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Pelagius Mladenacz szeje zi szum mochum szkinul zruk necsisztoga Kralya, ki gaje kanil kusevat, i dragat. Ako ti tvoju csisztochu lyubis, ter bisze rad zvelicsit, ko naszleduj szvetoga Mladencza, zkini sze i ti znecsiszti ruk zi szum mochum. Szadasnyi szvit szi nemer od kusevanya, ter draganya nist nenacsinya; ovo neg za salu, i kratak csasz derzsi. Ali chemo neg jednoga Szvecza, ali koga mudroga cslovika najt, ki bi tako szudil? Szveti Bazilius je prez sztraha ucsil, da sze krez jedan kusacz jad necsisztoche more po szem telu razlyat, i szega cslovika zajadit, zato ovako upomenyuje: „Od jednoga kuscza sze tako moramo csuvat, kut zuba jadovite kacse, ar jad sze razlyije po szem telu.“ Csa drugi Szveczi od toga derzsu, ti je jur vechputi povidano posztalo. Szada te pitam, do sze bludi va szvojem szudenyu, szadasnyi csememerni szvit, ali Szveczi? Szveti Pelagius je polag szudenya Szveczev za sztanovito derzsal, da che sze krez kusevanye, i draganye nyigova Duhsa uszkruniti, zato je stimal, ako to terpil bude, da che zagrihsit. I ti za

sztanovito derzsi, da sze krezato zagrihsimo, i da szi krezato put va naiveche grihe, i va pakal pripravlyamo. Nogi, nogi szu szada va pakli, ki szu tamo dosli, da szu prepusztili jedan kusacz. Ovi nebi szkvareni bili, dabi sze polag pelde szvetoga Pelagiusa pervoga kuscza branili bili. Povi mi jeli szmo szpametni, i razumni, ako kusevanye, i draganye za salu, i kratak csasz derzsimo, i za malyahno, ter nekrivicsno dugovanye prestimamo? Je put, ali szpadacz va pakal sala? Ja nemer znam: ako Prodikacs, ali szpovidnik ovo za pogibelyno, i grihsno derzsi, ko musze szmijemo, ukrivlyamo musze; ali chemo to i onda csinit, ali chemo i onda tako chutit, kada nasa ura pride, da pred Szudcztvo Bozsje sztupimo?

II.

Dva szveti brati Pergentinus, i Laurentinus szu teske muke preterpili. Szveti Pelagius je jos sztrahsniju muku preterpil. Ov, i oni dva brati, bisze bili lahko ovi muk mentovali, dabi pravu veru bili osztavili. Ali oni szu volili sze muke preterpit, neg Goszpodina Boga zovim velikim grihom zbantovat. Csa ti csinis? Dabi ti znal, da ches po ucsinyenom grihu neg za cseterti del ure tako mucsen bit, kut szu ovi Szveczi mucseni bili, povi mi, bi grih ucsinil? O ne! sztrah pred ovom, akoprem kratkom mukom, bi tebe od griha csuval, i naizad derzsal. Ali csa neznas, da ches za csuda veche muke terpit morat, a to neg jedan kratak csasz, neg krez czelu vekovecsnoszt, ako po ucsinyenom szmertnom grihu velyen umres, csa ti sze lahko sztat more? Kako szlip, kako priproszt szi ada, ako vindar grihsis! Ti znas, da va onom hipczu kada grihsis, va pogibely vekovecsnoga szkvarenya dojdes; ali jeli ches sze od ovoga pogibelya oszlobodit, toga neznas. Ar nut neg szamo krez pravu pokoru sze od ovoga pogibelya oszlobodit moremo; ali jeli che nam Goszpodin Bog dat miloschu pokore? O pomiszli navi veliki pogibely, i na vekovecsnoszt va pakli, ako va priliku griha dojdes. Neka sze szamohot vati pogibely szpuschat. Szveti Bernard veli: „Milujte, proszim vasz brati, milujte duhse vase. Milujte

onu szvetu Kerv, ka je za vasz prolyana posztala. Csuvajte sze ovoga sztrahsnoga pogibelya, i terszitesze onomu ognyu sze ugnut, ki je za vasz va pakli pripravan.“ Ako naimre grihsili budete, i va grihu umrete. Szpominanye navi pogibely, i jos vech szpominanye na vekovecsne paklenszke muke, je kripna pomoch za cslovika, ka ga ujacsa, da sze szkusavanyu csverszto bari, i da sze va zli prilika krez grih od Boga ne odlucsi. Ovako nasz ucsi polag drugi Szvetacz, i blazseni Thomas Kempis: „Nigdar neche szluga Bozsji, ki na vekovecsne muke miszli va barenyu ubladan posztat, nigdar sze neche od Boga odlucsit.“ Da ovu Jisztinu bolye szpoznas, zami szi med drugimi peldu od szveti Pergentinusa, i Laurentinusa. Oni va szvojem barenyu niszu ubladani posztali, zacs? Oni szu na paklenszku vekovecsnu muku miszlili.“ Od one muke, od onoga traplenya chemo sze bojat, ko na veke dura, i nigdar koncza jimat neche.“ Ovako szu oni govorili. Sztrahsi sze i ti vekovecsne muke, ter sze vechkrat nanyu szpomeni, ko sze i ti neches krez grih od Boga odlucsiti, nigdar sze neches szkusavanyu dat ubladat.

Na dan dvaiszet szedmoga Juniusa.

Szveti Ladiszlaus Kraly Ugerszki, i szv. Beda Szpovidniki.

Szveti Ladislaus Szin ugerszkoga Kralya Bele, i Rojak szvetoga Stefana Kralya, ki szeje Apostol Ugerszki jimenoval, szeje va Polszkom narodil, kadi je nyigov Otacz zbog progonsztva Kralya Petra prebivat moral. Nyigova Mati je oszebuino szkerbila, da szeje Ladislaus dobro odhranil. Csudnovito je na Thronus Kralyevszki dosal, kada szu Salamona Kralya zbog nyigove nemiloszerdnoszti, i zbog drugi grihskov z Thronusa zvergli. Zcsim je Ladislaus na Thronus dosal, je nyigova naivecha szkerb bila lipe Kerschanszke zakone pri szvojimi podlozsni ponovit, i pravu veru pocsversztit. On je z szvojum szvetum peldum pred szimi szvitil, ar je szvetu veru ne

szamo zuszti, neg i zcsinom valoval. On je szvoje podane milosztivno ladal; zato szu nyega podani kut szvojega Ocza lyubili, i postovali, i nyemu dobrovolyno podlozsni bili. Neg szam Salamon, koga szu z Throna zvergli, ni bil zadovolyan, ov je szakojacski jiszkal va orszagi zblud nacsinyit, da zopet na Thronus dojde. Kada je Ladislaus ovo docsul, ko muje kanil rado Thronus popusztit, ako neg orszacski Velikasi nato privolyidu. Salamon videch dobro szercze Ladiszlausa, je vasze isal, ter je szoi szvojoi praviczi, ku je k Thronusu jimal szlobodno odpovidal, ter je zmirom otil bit, ako od Orszaga tuliko dohodkov jimal bude, da dosztoino zsivit bude mogal. Ali ni dugo durala ova nyigova zadovolynoszt, zopet je k Thronusu zselyu dosztal, ter je va otajnom szuproti szvetomu Ladiszlausu zacsel delat; ali kada szeje ovo zvidilo, onda szu nevernoga Salamona ulovili, i zapertoga derzsali. Szveti Ladiszlaus jako milosztivan ni nyega dugo ulovlyenoga derzsal, neg muje navredi szloboschinu dal prebivat, kadi oche, i nyemu sze csiszto udilil, da polag szvojega sztalisa dosztoino zsivit more. Ali zcsim je szveti Ladiszlaus szuproti Salamonu milosztivniji bil, ztim je ov gorji nasztal, tako daje diblye Kumanuse szuproti Ladiszlausu na boj nagovoril, i zsnyimi szkupa szlozsil, ali szveti Kraly je ove szvoje nepretelye ubladal, i Salamon je moral pobignut. Kadaje ovako szv. Ladiszlaus va Orszagu mir nacsinil, je szkupa zizval Szpravische Biskupov, Velikasov Orszaga, i zemanov. Va ovom Szpravischi szu szakojacske lipe uredbe, i zapovidi van szpravili, polag ki szu szi Sztanovniki Orszaga morali zsiviti. I sztanovito je na vredi tako lip red, pobozsnoszt, i mir, ter szlozsnoszt va szem Orszagu nasztala, da je bilo veszelye pod nyigovum oblaschum zsiviti, i prebivati. Ali kada je szveti Kraly diku Bozsju, i haszan szvoji podanov nai vech poveksaval; onda szu szuszedszki Firsti szuproti nyemu sze nadvignuli, i zsnyim zacseli vojevat. Ladiszlaus ki ni bil lyubitely kervi prolyivanya, je nyim mir ponudil; ali kada szu ovi nyigovo dobrovolyno ponujanye mira gizdavo zahitili, je bil szilovan zsnyimi vojevat; i nut zpomochum Bozsjum je sze ubladal, i ponizil. Zovoga vidimo, da je Boga bojech, ali i vitezki

Kraly bil. Popiszanije nyigovoga szvetoga zsitka kazse, da je szagdar ubladavacz nasztal, kulikogoder puti je na boj szilovan bil. Zbludne csehe je va uredbu szpravil, Hunnuse, ki szu va Orszag udirali, je zignal z Orszaga, i nye preszilil, da szu za mir morali proszit. Krakavu naivechi varos Polyszki je zaujel, i Polyake, ter Rusze ponizil, ki szu znepretelyi orszaga szkupa szlozsili bili. Dalmatinszki, i Horvaczki Orszag je zruk poganov szkinul, ter k Ugerszkomu prilozsil. Tatare je ubladal, i jedan del Bulgarie, ter Rusnyacskoga zaujel. Polag ovuliki boji, na izvisavanye dike Bozsje ni pozabil, noge Czrikve je dal gradit, i pravu veru Jezusa raszsiroval. Sze ono csa k szluzsbi Bozsjoi szlisi je viszoko prestimaval. Nijedan dan ni prosal, da nebi szvete Mase poszluhsal. Nyigovo nai drazsje zabavlyanye je bila molitva, i szkerb za szvoi Orszag. Szakidan je szvoje podane predasze puschal, nyihove tuzsbe poszluhsal, nijednoga ni prez batrenya od szebe odpusztil. Vechputi va tajedni szeje posztil, i onda kada niszu zapovidani poszti bili. Vnochi je neg kratko, i to naivechputi na goloi zemlyi pocsival. On je szvoje telo szakojacski trapil, ne drugacse, neg kut dabi va Klostri med Duhovnimi zsivil. Csisztochu je tako lyubil, da akoprem szu mu Velikasi Orszaga szvitovali, da sze na haszan Orszaga uzseni, vindar va ovom nyihove volye ni til szpunit; ar je szvoju csisztochu zszobum va grob otil odneszt. Szuproti ubogi je kruto milosztivan, i dareslyiv bil, tako da szu od nyega jamili rech: Kraly Ugerszki nist drugoga nezna, neg Spitale, ter Czrikve gradit, i ubogim almustvo dilit. Ali da je i csa drugoga znal, to je pokazal va boji. Pervo neg je szuproti nepretelyov zacsel vojevat, je dal tri dnevov poszte, i molitve va szem orszagu glaszit, i szam je zi szvojum peldum podane na pobozsnoszt zbujal. Zato sze ni csudit, da je tulikoputi Nepretelye ubladal, da je szvete Angyele za pomochnike jimal. Vechputi szu na szaku sztran nyigovu Angyele vidili. Szveti Kraly szije vechputi zselyil, dabi Jezusu za lyubav, i za branenye nyigove dike szvoi zsitak mogal aldovati. Zato szije nakanil zszvojim seregom va szvetu zemlyu pojt, da szveta Meszta zruk Turkov oszlobodi. Kralyi Spanyolszki, Franczoszki, i Englenderszki, i drugi Firsti szu nyega za

Vezira szi seregov Kerschanszki odibrali. On je va to privolyil, ar je czily i nakanyenye ovoga boja szveto bilo, i na poveksavanye dike Bozsje nakanyeno. Ali kada szeje kovomu boju pripravlyal, je Goszpodin Bog, ki je neizvidlyiv va szvoji tolnacsi, nyemu tezsak beteg poszlal, va kom je pobozsnom prijimanyu szveti Szakramentov szveto umerl. Ovako je va Nebeszki Jeruzalem od Kralya szi seregov pozvan posztal, onda, kada je kanil szviczki Jeruzalem zruk poganov oszlobodit. Nyigova szveta szmert szeje godala va leti tiszuch devedeszet sesztom. Szveto Telo je va lipoi Czrikvi, kuje velikom varodi na diku Marie dal zgradit, pokopano posztalo. Ovoszeje zato sztalo, pokidob da je szveti Kraly k Diviczi Marii oszebuinu pobozsnoszt va szvojem szerczu ponasal. Noga, velika csuda szusze pri Grobi ovoga Szvecza godala, ka szu pokazala, kako zmozsna je nyigova molitva pri Kralyu szi Kralyov na Nebi.

* * *

Denasnyi dan szveta Mati Czrikva i szpominanye szvetoga Beda szveti, od koga chemo neg na kratki csa povidat. Ov Szvetacz szeje va Englenderszkom va jednom szeli Jern, ali Gerviko narodil. Kumaj szedam let sztar, je poszlan bil va Kloster szvetoga Benedikta, da sze onde kriposzti, i znanoszti naucsi. Va szem dvojim je navredi tako zraszal, da szuga jos va zsitku za Szvecza derzsali, i za nai mudrijega zbog nyigove velike znanoszti va onom csaszu prestimavali. Noge Knige, ke je popiszal szvidocsansztvo davaju, od nyigove velike mudroszti. Dan, i noch nist ni drugoga csinil, neg molil je, stal, i piszal. Nigdar ga niszu mogli nato nagovorit, da sze zvan Klostra malo raszveszeli, i va szlobodnom raszhodi; ar je szaki hipacz csasza pri nyem tako drag bil, da ga ni til zaman sztrosit. Noge od nyega popiszane Knige, pune mudroszti, szu nyega szagdir glaszovitoga nacsinile, ali on szeje pred szakim ponizil, zi szakim je bil lyubezlyiv, szakomu je na peldu szluzsil va Kerschanszkoi kriposzti. Szveti Otacz Rimszki Papa je nyega v Rim pozval, da krez szvoju veliku znanoszt va nogi veliki poszli nyemu na po-

moch bude; ali ov ponizni Szluga Bozsji je proszil dabi mu dopusztili va nyigovom Klostri osztat. Osztavili szuga, da krez popiszanye jos vech Knig szvetoi Czrikvi na haszan bude. I ovako je vasz szvoi zsitak va ovom Duhovnom poszli sztrosil. Nyigov zadnyi beteg je bila mlahavoszt zseludcza, tako da nijednoga jilisa ni mogal terpit, i jako tesku szapu je jimal. Ov be eg szeje zacsel pred Vazmi, dokonyal szeje na Szvetak Krisztusevoga va Nebo Zasztuplenya. Jos i va ovom zadnyem betegi ni til osztavit Korusa, ucsnyu, i piszanye. Vechputi je znyigovi uszt bilo csut, ove Ricsi Apostola: „Sztrahsno je va Ruke zsivoga Boga zapaszt. Va zadnyem betegi szeje z Ricsami szvetoga Piszma batril: „Goszpodin Bog szakoga Szina kastiguje, koga kszebi prime.“ On je naiperpovidal veliku nevolyu, ka che Kerschane doszech na kastigu nyihovi grihov krez szpusztenye, ko chedu pogani uzrokovat. Na szvetak va Nebo Zasztuplenya Krisztusevoga szije zselyil, z Krisztusem va Nebo sztupiti. Goszpodin Bog je uszlisil ovu nyigovu zselyu; ar kadaje szvete Szakramente va nai vechoi pobozsnoszti prijel, je zacsel jacsit: „Dika budi Bogu Oczu, i Szinu, i Duhu szvetomu.“ I zovimi Ricsami je ov neutrudlyiv Szluga Bozsji szvoju Duhsu szpusztil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Ladiszlaus je szvoje Nepretelye szagdar szrichno ubladal, ar szeje terszil pred vojevanyem krez molitvu, poszte, i druga dobra dela, pomoch Bozsju zadobit. I ti va tvojem zsitku nogo barenye, i vojevanye jimas szuproti duhov paklenszki, ki szu nai vechi nepretelyi duhse, ki tebe zszvojim szkusavanyem drazsu, i trapu. Ako je ubladati oches, ko sze moras k Bogu ubernuti, i nyega za pomoch proszit, kut ov szveti Kraly. Pred szim csiszto moras molit, i Boga proszit za miloschu, i jakoszt szuproti tvoji nepretelyov. „Ako szkusavanye nasz trapi, ko jischimo pomoch krez molitvu pri Bogi; kut mala dicza, kada je do sztrahsi szvoje zaviche va narucsji Matere

jischu. Veli szv. Krizoszthomus. Jezus je szam szvoje Ucsenike uponienul: „Virosztujte, i molite, da va szkusavanye ne zapadete.“ Onda popadi tvojega nepretelya szercseno, ter mu nedaj csasza, dabi te on popaszt mogal. To je, velyen va pocsetku, zcsim nyigovo szkusavanye upamet zames, sze nyemu szegurno szuprotposztavi: „Zcsim zali duh zacsinye tebi zlo mislenye nadahnyevat, tebe szkusavat, koga szpudi od tebe. Uprimusze prez stentanya, doklye sze va nyem ne obradujes, i va nye ne privolyis“ veli szveti Augusztin. Ovo moras nesztrahslyivo, i szercseno ucsinit; ar ako sztrahslyiv budes, ko chete zali duh zvechum mochum popaszt. Csa za uzroka jimas sze bojat? Ako sze zali duh bar kako jak kazse, ko je vindar Jisztina csa szveti Bernard veli: „Nas nepretely je mlahav; on nikogar nemore ubladat, odlag ki oche od nyega ubladan bit. On te more szkusavat; ali pri tebi sztoji, jeli ches privolyit, ali ne.“

II.

Szveti Kraly Ladiszlaus je zi Orszacski, i zposzli vojevanya ublozsen bil, vindar ni nijedan dan szvoje molitve, i szvete Mase zamudil. Sze dvoje je klecse, i va nai vechoi pobozsnoszti odversil. Ja neverujem, da ti vech, i vechi poszlov jimas, neg ov szveti Kraly. Odaklye dohaja, da ti tulikoputi szvetu Masu zamudis, ztim zgovorom, da csasza nimas? Odaklye to dohaja, da vasz dan tako malo na molitvu miszlis? Csasza szi najdes na jilo, i pilo, na jigru, i szpalo, na pojiszkovanye, i prazne razgovore; zacs ne i na poszluhsanye szvete Mase, ter na molitvu? Ako markada i k szvetoi Masi ides, i kadagoder molis, zacs ovoga va velikoj, kut sze dosztoji, pobozsnoszti ne odversis? Ladiszlaus veliki Kraly ovoga szvita je klecse molil; ar je szpoznal, da je Goszpodin Bog neizkoncsano vechi Goszpodin, i Kraly, neg on. Neznas, neszpoznavas i ti toga? Zacs tvoja kolena ne ugiblyes pred Kralyom Neba, i zemlye? Szveti Paval veli: „Piszano je, kut ja sztanovito zsivim, veli Goszpodin, sza kolena sze pred manum moradu ugibat, i szi jeziki Boga dicsit.“ Ako po-

lag ove zapovidi ne csinis, csa sze za haszan od tvoje molitve, od szvete Mase mores nadijat? Szveti Krizoszthomus veli: „Kraly je na zocsi, szi szveti Angyeli szu na zocsi, a ti ches pred nyimi sztoje osztat? O grihsna szegurnoszt! Kada chemo ada pomoch prijet? Kada chemo szerditoga Boga utihsit?"

Zsitka szvetoga Beda ti ta nauk dajem, da sze vechputi szpomenes nano, csaje ov Szvetacz vechkrat va uszto jimal: „Sztrahsno je va Ruke zsivoga Boga zapaszt." I Goszpodin Bog onoga Szina kastiguje, koga prijimlye. Pervo neka szveti sztrah va tebi zbudi. Drugo te neka batri, ako csa terpit moras. Od ovoga dvojega chemo drugdi na dalye govorit.

Na dan dvaiszet oszmoga Juniusa.

Szveti Irenäus Biskup, i Mucsenik, i szv. Benno Biskup.

Szveti Irenäus jedan med naisztarjimi, i naiglaszovitiji Naucsitelyov szvete Czrikve szeje va Azii narodil, i zaran szvetomu Polykarpu Biskupu Szmirni, i Ucseniku szvetoga Jivana na nauk prikdan posztal. Pri ovako szvetom Naucsitelyu je Irenäus vreda va kriposzti, i znanoszti dobro naiper.:osal, tako da je za Masnika poszvechen posztal, i Lion va Franczoszko poszlan, da onde Evangyelye Jezusa prodikuje, i da prognanim Kerschanom na pomoch bude. Dalek, i tezsak put va Franczoszko je szrichno ubladal, i velyen je zacsel szebi prik danu duzsnoszt kut pravi Apostol zversavati. Poganom je Evangyelye Jezusa szegurno nazvischaval, i znogimi csudnimi csini potverdjeval, zato szu szkoro szi pogani ovoga varosa veru Jezusa szpoznali, i nasze zeli, Kerschane ki szu na muke odszudjeni, ali va uza zaperti bili, je na sztalnoszt va veri, i na szterplyenoszt va muka upomenyival. Kada je progonsztvo Kerschanov presztalo, je nyega Biskup Liona Fotinus v Rim poszlal, da pri Eleutheriusu Papi va

nogom dvojnom dugovany za raszvichenye, i razlaganye proszi. Szveti Otacz je nyega zveszelyem prijel, ar je docsul, kako gorlyiv je va glaszenyu szvetoga Evangyelya, i nyemu na szako pitanye odgovor, i raszvischenye dal. Pri ovoi priliki je Irenäus na sze Czeremonie, i zakone, ki szu v Rimi va zakoni bili pazil, da polag ovi Czeremoniov i Czrikvu Lionszku uredi. Va onom csaszi kada szeje Irenäus v Rimi zaderzsaval, je szveti Biskup Lionszki Fotinus umerl krez veliku muku. Irenäus je na nyigovo meszto za Biskupa odibran posztal. On je ovo tesko, i pogibelyno brime dobrovolyno nasze zel, zi szum kriposchum je krez progonsztvo raszpudjene ovcsicze szvoje zopet szkupa szpravil, zisztrabsene je batril, dvojeche je ujacsal, odlucsene naizad zizval, zsalosztne batril, neznajuche ucsil, nevolynim na pomoch bil. Kada je szvoju Biskupiu lipo uredil, je dobre, i gorlyive Masnike va szuszedszke poganszke varose i szela szlal, da pogane na szpoznanye prave vere Jezusa ucsu, i pelyaju. Krezavo szu nogi va skurini pogansztva bludechi, va szvitloszt prave vere sztupili. — Satan ki ni mogal poveksavanye dike Bozsje krez Apostolszke trude szvetoga Biskupa duglye terpit, je dva krivovercze Marcziona, i Valentina va krajinu varosa Liona dopelyal, da med novi Kerschani kukoly krive vere sziju. Ali szveti Biskup je virosztoval zverhu csrede szvoje, da sze krezave neda pobluditi. On je va szvoji Prodika, i krez Aposztolszka Piszma krive nauke ovi dvi krivoverczev szvitlo razlozsil, i csisztu szvetu veru Aposztolszku tako szvitlo pokazal, da szu ovi krivoverczi morali zamuknut, i da szu szi pravoverni krezave Prodike, i Knige szvetoga Biskupa va pravoi veri tako ujacsani posztali, da szu nogi tiszuchi volili szvoi zsitak va nai vechi muka aldovat, neg od prave vere odsztupit. Ov szveti Biskup ni szamo szvoje Ovcsicze va pravoi veri sztalne obderzsal, nego on je i druge Biskupe, ki szu sze va nogom dugovanyu od Rimszkoga Pape odlucsili bili, na podlozsnoszt szvetoi Rimszkoi sztoliczi naizad dopelyal. Szveti Viktor Papa je naimre odredil, da sze Vazmeni Szvetak szagdar na Nedilyu obderzsava, kut je jur szveti Peter zapovidal, da sze Kerschani i va ovom Szvecsevanyu od Zsidovov razlucsu.

Nogi Biskupi szu drugacse miszlili, ter szu Vazmene Szvetke otili z Zsidovi derzsati. Ali szveti Irenäus je k szim ovim Biskupom Piszma poszlal, va ki je nye upomenul, da poszluhsni budu Rimszkoi Czrikvi, ka je Mati, i Naucsitelyicza szi drugi Czrikvov. I nut szi Biskupi, ki szusze pervo od Rimszke Czrikve va ovom zakoni odlucsili bili, szusze nava Piszma szvetoga Irenäusa Rimszkomu Papi podlozsili. — Po nogi za Czrikvu Bozsju, i za szpaszenye Duhs ucsinyeni trudi szvetoga Biskupa, je pod Szeverusom Czeszarom novo progonsztvo Kerschanov nasztalo. Va varosi Lioni szu polag szvidocsansztva szvetoga Gregoriusa Biskupa Toursi je tulika nozsina Kerschanov umorena posztala, da je po placza kerv czurila. I szv. Irenäus je va ovom progonsztvi po nogi muka szvoi szveti zsitak dokonyal. Ovakoje zpeldum szvojum ucsil, csa je pervo va Prodika zricsum nazvischaval, da naimre pervo sze muke, i szmert moramo preterpit, neg veru zatajat, i od nye odsztupit. Szveto Telo Biskupa je Masnik Zakarias pokopal, i po progonsztvu szu je Kerschani szenek va velikoi diki derzsali do leta tiszuch pet sztov seszdeszet drugoga, va kom szu krivoverczi Hugenotti varos Lion zaujeli. Ovi neszramnyaki, nistvridnyaki szu szveto Telo, ko nyim nist ni ucsinilo, zskrinye van szkinuli, i va jedan zdenacz hitili. Glavu nyigovu szu va jednu szmerdlyivu jamu zakopali. Ali po csaszu szu ovo szveto Telo, i szvetu Glavu zopet nasli, i od oni dob sze va velikoi diki derzsi.

* * *

Szada ochemo na kratki i od szvetoga Biskupa Benno csa povidat. Szveti Benno szeje Hildeszheimi va leti tiszuch deszetom narodil. Nyigovi Sztarji szu bili Fridrik Bullenburg, i Bezela jako Boga bojecha zsena. Maloga Benno szu nyigovi Sztarji pobozsnomu Duhovnomu Vigerisz prikdali da ga va Kerschanszkoi veri, i va znanoszti ucsi. Kada je doraszal, je nyigov Otacz zselyil, da sze na zderzsanye zemanszkoga pokolenya uzseni. Ali Benno je vechu zselyu jimal na szluzsbu Bozsju, neg na zsenitvu, i po szmerti szvojega Ocza je va Kloster szvetoga

Benedikta sztupil. Va ovom Klostri je tako szveto zsivil, da szuga po nikuliki leti za Opta Klostra odibrali; ali po tri miszeczi je ovu csaszt od szebe kraj vergal, da Bogu bolye va miru bude mogal szluzsit. Ali ov nyigov mir ni tako dugo dural, kut szije zselyil. Ar Henrik cseterti Czeszar je Papu Leo devetoga nato nagovoril, da nyega va varosi Gozlar za Propszta posztavi. Va pedeszet sesztom leti sztaroszti nyigove szuga preszilili, da je Biskupiu Meiszen moral prikzet. Cseterdeszet let je ovu Biskupiu dicsno, i szveto redil. Szako leto je szvoju Biskupiu pojiszkoval, i nai bolye uredil. Vandale, ki szusze va veri va nogi kotrigi bludili, je kpravoi veri dopelyal, tako da szu verni szini Katholicsanszke Czrikve nasztali. Czeszar Henrik cseterti je onda szvetoga Gregora Papu zacsel proganyati, ter je i Biskupe szuproti nyemu podhuszkeval. Benno ali, ki szeje Boga vech bojal, neg Czeszara, je polag pravicze sztalno derzsal. On szeje Firstu Meiszenszkomu szercseno szuprot posztavil, i pokidob je ov z Czeszarom Henrikom szkupa od Obcsinsztva szvete Czrikve krez Papu van szkloplyen bil, je nyemu prebranil va Czrikvu sztupiti. Onda je pak va Czrikveno Szpravische isal, ko je szveti Gregorius szkupa zizval; ali pervo neg je prosal je klyucse Czrikve va vodu Elbu hitil, da ji ovi Nepretelyi Czrikve ne naidu. Kada je z Czrikvenoga Szpravischa naizad dosal, je nyega Czeszar dal ulovit, i zaprit, ali ovo ulovlyenye ni dugo duralo. Szveti Biskup je navredi va szloboschinu dosal, i ravno va onom csaszu szu va Elbi veliku ribu ulovili, va koj szu one klyucse, ke je Biskup va vodu hitil bil, zopet nasli, navo pripetenye szeje Biskup kruto raszveszelil. Po tom je zopet zacsel kut pravi Apostol szvoju Biskupiu redit. I sztanovito nogu duhovnu haszan je pri szvoji podlozsni naiperdoneszal; ar szuga szi csiszto zbog nyigovoga szvetoga zsitka, i zbog nogi csudni csinov, ke je krez szemoguchnoszt Bozsju csinil, viszoko postovali. Med drugim sze povida, da je prik vode Elbe zi szuhimi nogami hodil; zopet, da je tezsakom na polyi na nyihovo ukriplenye vodu na vino preubernul, da je jednucs pri velikoi szuhsi zvir vodeni odperl; da szuga jednucs va jednom csaszu na dvi meszti vidili; da je noge betezsne uzdravil. Kada je ovako cse-

terdeszet let szvoju Biskupiu redil, je szpoznal, da sze nyigova szmert priblizsava. Kovoi szeje szkerbno pripravil, i kada je szim okolo sztojechim nai bolya upominanya dal, je szvoju Duhsu Goszpodinu Bogu prik dal. Po nyigovoi szmerti szusze jos vecha csudocsinyenya godala.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Dva szveti Biskupi Irenäus, i Benno szu nemer daleko jedan od drugoga narazan bili, csa csasz nyihovoga zsitka utiszka, ar pervi je va drugoi, a drugi je va jedinaisztoi Sztoviczi zsivil; ali va tom szu bili jednaki, da szu Rimszkoga Papu za vidlyivu Glavu Czrikve szpoznali, postovali, poszluhsali, i druge na podlozsnoszt szvetoi Rimszkoi Sztoliczi upomenyivali. Akoprem szusze drugi krez neposzluhsnoszt od nye odlucsili, ko szu oni vindar nyoi szagdar verni, i poszluhsni osztali. Ti kut Katholicsanszki Kerschenik szi szvetoi Czrikvi, i Poglavaru szvete Czrikve podlozsnoszt duzsan. Ako szvetu Czrikvu nebi rad poszluhsat, onda niszi Katholicsanszki Kerschan, nego polag Ricsi Jezusa Krisztusa szlisis med pogane, ter publikane. Nogi sze od jedinoszti szvete Czrikve odlucsu krez prekersenye nye zapovid, i krez zanemermetanye Rimszkoga Pape. Zovakovimi neka nigdar szlozsit, ar ches sze vekovecsnoga szkvarenya vridnoga nacsinit. Szpomenisze na Ricsi szvetoga Pavla, zkimi Kerschane na poszluhsnoszt szuproti Duhovni, i Szviczki Poglavarov upomenyuje: „Szaki neka oblaszti podlozsan bude; ar ni oblaszti, ka ni od Boga. Szaka oblaszt, ka je na zemlyi, je od Boga posztavna. Zato, ki sze Oblaszti szuprotposztavi, ta sze uredbi Bozsjoi szuprotposztavi. A ki sze uredbi Bozsjoi szuprotposztavlya, ta szi szkvarenye nasze szpravlya.

II.

Ovi dva Biskupi szu va Katholicsanszkoi Czrikvi zsivili, i to va onoi, ku Rimszku jimenujemo. Nyihov

zsitak ovo kazse, i va ovoi szusze zvelicsili. Va ovoi szu umerli, i va Nebo dosli. Od nijednoga cslovika, ki je od csasza Krisztusa, do szada zsivil, sze nemore pokazat, da szeje zvelicsil, ki je od ove Czrikve odlucseno zsivil. Zovoga mores szpoznat, da je szama Katholicsanszka Czrikva prava Czrikva Jezusa; szama velim; ar neg jedna je prava Czrikva, kut je neg jedan pravi Bog, kut je ueg jedan pravi Krisztus, kut je neg jedna prava vera. Ova jedina prava Czrikva Krisztusa je szveta Katholicsanszka Czrikva; ar Krisztus je neg Katholicsanszku Czrikvu zaszadil, a ne drugu; ar to sze nemore tajat, da je Katholicsanszka Czrikva perva bila, ku je Jezus zaszadil. Ona jima zlamenya prave Czrikve: ona je jedina, ona je szveta, Katholicsanszka, i Apostolszka. Nijedna druga Czrikva nima ovi zlameny. Nijedna nemore pokazat, da je perva Kerschanszka Czrikva bila, ku je Jezus zaszadil. Zato je szama Katholicsanszka Czrikva prava Czrikva Krisztusa. Ako do veli, da je zpocsetka prava Czrikva bila, ali daje presztala prava Czrikva bit, pokidob daje va krive nauke zapala, to je jako priproszto, ter szamogo Jezusa za lascza nacsinya; ar Jezus je rekal: da one Czrikve, ku je on posztavil, ni vrata paklenszka nechedu ubladati. Ako je ada Katholicsanszka Czrikva, kut szami krivoverczi szpoznavaju, prava Czrikva va pocsetku bila; ko jos dan denasnyi mora prava bit, i osztat csar do koncza szvita. Csa zovoga izhaja? To, da sze szamo va Katholicsanszkoi Czrikvi zvelicsit moremo. Velika Jisztina, ku szi k szerczu zet moramo! Ki sze va ovoi Czrikvi nahaja, ta neka Bogu hvali, i va nyoi neka sztalan osztane. Ki sze zvana nye nahajadu, ti neka naszleduju szvetoga Augusztina, ki veli: „Ovi sze neka paschidu k pravoi Czrikvi, toje k szvetoi Materi Katholicsanszkoi.“ Ar je jisztina, i che szenek osztat, csa szveti Czziprian veli: „Kut sze nigdor va obcsinszkom potopi zvan Barke Noema ni potopa ucsuval; tako malo che sze ki zvan prave Katholicsanszke Czrikve od vekovecsnoga szkvarenya ucsuvati.“

Na dan dvaiszet devetoga Juniusa.

Szveti Peter Apostol.

Szveta Mati Czrikva szveti denasz Szvetak szveti Apostolov Petra, ter Pavla; ali pokidob da sze va Breviari, i pri szvetoi Masi zutra oszebuino szpominanye nacsinya od szvetoga Pavla, ko chemo zutra od szvetoga Pavla, a denasz od szvetoga Petra govoriti. Peter First Aposztolszki, vidlyiva Glava Czrikve i Namesztnik Krisztusa na zemlyi, szeje Bethszaidi rodil polag jezera Genezareth. Pervo neg je od Jezusa pozvan bil, szeje Simon jimenoval. Nyigov Otacz je bil Jonas, ali Jivan. Va histvo je sztupil z Perpetuom kcherom Arisztobulusa, ku je potlye, kadaje Jezusa naszledoval, Jezusu za lyubav osztavil. Andreas nyigov sztarji brat je bil Ucsenik szvetoga Jivana Kersztitelya. Zcsim je Andreas od szvetoga Jivana csul, da je Jezus Nazarenszki pravi Meszias, i kada je szam zrazgovora z Jezusom ovo szpoznal, ko je velyen ovo bratu szvojemu Simonu povidal, ter szu szi dva k Jezusu isli. Krisztus je Simona pogledal, i rekal: „Ti szi Simon szin Jonasa, odszidob ches sze Kephas, toje Peter, ali szkala jimenovat. Peter je po razgovoru z Krisztusem jos jednucs domom isal, ter je onim drugim od prihoda pravoga Mesziasa nazvisztil. Po kratkom csaszu je Jezus pri Morji Galileanszkom hodil, i onde Petra, ter Andreasa vidil, kada szu szvoje mrizse va morje hitili, ar szu Ribari bili, i od toga sze hranili. Jezus je nyim rekal: „Mene naszledujte, ja chu vasz za Ribare lyudi nacsiniti. Szi dva szu velyen szvoje mrizse osztavili, ter szu Jezusa naszledovali. Od onoga csasza Peter Jezusa ni vech osztavil, neg je nyega szagdir naszledoval. Szveto Evangyelye nam povida, da je Jezus Petra szagdar lyubil. On je va nyigovu plaucsiczu sztupil, ter je zsnye lyucztvo ucsil. On je nyega na brig Tabor szobum zel kadi szeje preobrazil. On je nyega szobum zel, kada je kcher Jairusa od szmerti va zsitak prebudil, i onda, kada je szvoju muku na brigu Olivetanszkom zacsel. Jezus je nyemu ubechal, da che na nyega szvoju Czrikvu gradit, tako, da je

vrata paklenszka nechedu moch ubladati. On je nyemu prik dal klyucse Kralyesztva Nebeszkoga, i rekal: da csagoder Peter na zemlyi odvezse, da che odvezano bit i na Nebeszich, ali csa zavezse, da che zavezano bit i na Nebeszih On je oszebuino za Petra molil, da va veri ne uszlabi, i nyemu zapovidal, da i brate va veri ukripi. On je nyega po zatajanyu milosztivno pogledal, i nyega na pokoru ganul. Po Gorisztajanyu szeje nyemu Jezus oszebuino izkazal, i pred szvojim va Nebo zasztuplenyem je nyega za Pasztira zverhu szi szvoji Ovcsisz, za szvojega Namesztnika na zemlyi, za vidlyivu Glavu szvoje Czrikve posztavil. Ovo szu zlamenya oszebuine lyubavi Jezusa Krisztusa k szvetomu Petru. Ali va szvetom Evangyelyi nahajamo i oszebuina zlamenya poniznoszti, vere, i lyubavi Petra k Jezusu. Kada je jednucs na Rics Jezusa szvoje mrizse va morje szpusztil, i nozsinu rib ulovil, szeje nevridnoga derzsal, da Jezus pri nyem osztane, neg je pred noge nyigove na kolena upal, i rekal: „Goszpodine! poj od mene, ar ja szam grihsan cslovik.“ Kada muje Jezus noge otil zipirati, je pun poniznoszti rekal: „Goszpodine! ti oches meni noge zipirati? To sze na veke neka ne sztane.“ Ali kada je od Jezusa csul: „Ako te ja neuperem, neches zmanum dela jimat.“ Onda szeje pod nyigovu volyu podlozsil, i rekal: „O Goszpodine! ne szamo noge, neg i ruke, i glavu.“ Veru szvoju va Jezusa je oszebuino ocsitoval, kada je rekal: „Ti szi Krisztus Szin zsivoga Boga.“ Szvoju lyubav je pri nogom pripetenyu ocsitoval. Jednucs szusze niki od Ucsenikov Jezusa od nyega otili odlucsit, i nyigove nauke vech ne poszluhsat. Krisztus je szvoje Apostole pital: „Chete me i vi osztaviti?“ onda je Peter velyen rekal: „Goszpodine kamo chemo pojti? Ti jimas Ricsi zsitka vekovecsnoga.“ Lyubav naimre nist ni otila csut od odlucsenya. Drugocs je zopet Jezus upomenul od szvoje dojduche muke, i szmerti. Peter ki jos ni razumil, szkrovnoszti odkuplenya, je nyega kanil od toga razgovorit, zato je rekàl: „O Goszpodine to neka daleko od Tebe bude. O! to sze Tebi neszmi zgodat.“ Lyubav naimre szvojemu Lyublyenomu nebi bila rada te muke dat ukuszit. Lyubav Apostola Petra k Jezusu je bila uzrok, da je dvakrat va morje szkocsil, da

zatuliko perlye k Jezusu dojde. Zi szercza szvetoga Petra, ko je puno lyubavi bilo k szvojemu Bozsanszkomu Mestru, je i ona szercsenoszt dosla, zkum je rekal, da je pripravan z Jezusem va uzu, i na szmert pojt, akoga i szi drugi osztavili budu, da ga on neche osztavit. Pravo da je ova velika zaufanoszt va sze ponizsena posztala; ar Peter je Jezusa va verti osztavil, i va hizsi Kaifasa trikrat zatajal; ali kada szeje krez glasz peteha na Ricsi Jezusa szpomemenul, kada je milosztivni pogled Jezusa zagledal, velyen je zacsel szuze pokore tocsit. Szaki dan je ov szvoi grih uplakeval, doklye je zsivil, szagdar kada je csul peteha kricsat, je gorke guszte szuze tocsil. Po Gorisztajànyu je Jezus Petra na zocsi oni drugi Apostolov trikrat pital: jeli nyega vech lyubi, neg oni drugi? Trikrat je Peter odgovoril: „Goszpodine! ti znas, da ja tebe lyubim.“ I ovo troje szvidocsansztvo nyigove lyubavi k Jezusu, szeje Szpaszitelyu tako dopadalo, da je nyemu szvoje verne prik dal zovimi Ricsami: „Paszi ovcze moje, paszi janycze moje.“ Ov szebi prik dan poszal je Peter po Krisztusevom va Nebo Zaszteplenyu verno szpunil; ar je velyen one druge Apostole upomenul, da na meszto prodajnika Judasa drugoga ziberu Apostola. Na Duhovszke Szvetke kada je Duh szveti va nye sztupil, je Peter pervu Prodiku derzsal, naku szeje tri tiszuch zsidovov k Jezusu ubernulo. On je bil pervi, ki je Evangyelye Jezusa zcsudnimi csini potverdjeval. Pocsetak je nacsinil na jednim santavim ki je pri vrati Czrikve almustvo proszil. Ar k ovomu je rekal: „Szrebra, i zlata nimam, ali csa jimam, to chu ti dat. Va Jime Jezusa Nazarenszkoga sztanisze, ter hodi.“ I va onom hipczu je ov od materinszke utrobe santav zacsel hodit. Po ovom pervom csudnim csinom je vech dohajalo, tako da szu betezsni od szamoga szinya Petra uzdravili. Poglavari zsidovszki szu nemer Petru, i onim drugim Apostolom prepovidali, da neszmu od Jezusa prodikovat; ali Peter je nyim rekal: „Szudite szami, jeli je pred liczem Bozsjim pravo, da vasz vech poszluhsamo, neg Boga.“ Drugi put je nyim zopet rekal: „Bogu moramo vech poszluhsni bit, neg lyudem.“ Zato ni presztal Jezusa nazvischavat, i prez sztraha nyega kut pravoga Mesziasa glaszit, akoprem szuga zato uzili, i bicsevali. On je bil

pervi, ki je na upominanye Bozsje poganom Evangyelye prodikoval. Csa je na dalye ov First Apostolszki na poveksavanye prave vere ucsinil, i csa je zato preterpil, to sze na kratki nemore povidat. On je po szoi zsidovszki zemlyi putoval, szagdir je csuda csinil, kamo je dosal. On je Aeneasa, ki je oszam let gutum udren lezsal, na jednucs uzdravil, on je Thabithu pobozsnu Doviczu va zsitak prebudil. On je i va druge szakojacske Orszage putoval, i szagdir je fundamenat, temely, prave vere posztavil, Masnike je poszvetil, Biskupe odredil. Va Antiochii je pervu szvoju Biskupiu posztavil, i ovden je szkoro szedam let osztal, ali tako, da je i na drugi meszti veru Jezusa nazvischaval. V Jeruzalemi je na zapovid Herodesa Kralya va uzu hitjen posztal, zke je nyega Goszpodin Bog csudnovito oszlobodil. Onda je jos znikimi v Rim isal, kadi je gnyazdo poganszko bilo. Z Rima je szvoje z Apostolszkim Duhom napunyene Ucsenike va Spanyolszko, va Franczoszko, va Szicziliansko, i Nimsko, i va druge Orszage poszlal na nazvischavanye prave vere. On szam je onde osztal, ter je nozsinu poganov ubernul. Deveto leto je z Rima znogimi drugimi Kerschani prognan posztal. Onda je Jeruzalem dosal, ter je nove Kerschane va varosi, i va szoi krajini pojiszkal, nye batril, i zbujal. Onda je zopet v Rim isal, kadi je Simona szlipnyaka uszramotil. Ov je naimre Czeszara Nero, i sztanovnike varosa tako zaszlipil, da szu nogi od prave vere krez nyigovu szlipaczіu odvernuti bili. Peter je nyigovu himbenoszt odkril, ter ocsitoval, i na potverdjevanye Nauka Krisztusevoga jednoga mertvoga uzsivil, koga je i Simon kanil uzsivit, ali ni mogal. Ov szlipnyak je rekal, da che na potverdjevanye onoga Nauka, koga je on ucsil drugi dan va Nebo zliszt. Dosal je ta dan, i Simon je krez pomoch vrazsju od tal sze jur zacsel gori podvizati. Ali Peter je po odversenoi molitvi zapovidal vragu, da odhaja, i nut szlipacz je na zemlyu doli szpal, ter szije noge polamal, tako, da szuga uszramochenoga morali zmeszta odneszt. Ovo veliko csudo je nogim poganom ocsi odperlo, ki szu proszili ukerscheni posztat. Nero ali, ki je Simona jako rado jimal; szeje na szvetoga Petra raszerdil, zato je nyega, zszvetim Paulom szkupa va uzu dal zaprit.

Pobozsni Kerschani szu szvetoga Petra proszili, da zi uze uszkocsi, da duglye szvoi zsitak zderzsi, i da jos i na dalye na nye szkerb noszi. Peter, ki je szvoje lyubil, je nye uszlisil. Ali kada je kvratom varosa dosal, szeje nyemu Jezus izkazal. Peter je nyega pital: „Goszpodine! kamo oches pojti?“ Jezus muje odgovoril: „Ja idem va varos, da me zopet krizsuju.“ Peter je ove ricsi dobro razumil, zato szeje naizad vernul, ter je va uzu isal, i va nyoi osztal, doklye je Nero zapovidal, da ga krizsuju, a Paulu da glavu odszicsu. Kada je nato odredjen dan dosal, szu szvetoga Petra naiper bicsevali, onda szuga na Krizs raszpeli. On je proszil, da Krizs tako va zemlyu zakopaju, da znogami gori ubernut bude, ar je stimal, da ni vridan, da z Krisztusem jednako krizsevan posztane. Veszelye ko je szveti Peter jimal na szvojoj muki je sze okolo sztojeche na csudenye nagnalo. Ovako je szveti Peter krez veliku, ali za nyega szlatku muku szvoi zsitak dokonyal. Marczellus Masnik je nyigovo szveto Telo na brigu Vatikanu zakopal, kadi je Kerschanszko lyucztvo jos dan denasnyi pobozsno postuje. Szveti Oczi Czrikve szu czele Knige popiszali na diku ovoga dicsnoga, va glaszenyu szvete vere nautrudlyivoga Apostola, pervoga Rimszkoga Pape, i Nemesztnika Jezusa Krisztusa.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Kako zsalosztno pripetenye! Peter, ki je Krisztusa tri leta verno naszledoval; ki je Krisztusa nezdavno za Szina zsivoga Boga pred szimi Apostoli ocsitno valoval, ki je pred nikulikimi urami szegurno rekal, da sze nad Krisztusem neche szpacsit, ako sze i szi drugi nad nyim szpacsili budu, i nyega osztavili, da je on pripravan z Krisztusem va muku pojt, i ako je i potribno zi snyim umrit, Peter, ov Peter je Krisztusa zatajal, i to trikrat szpolom va poloviczi jedne nochi. Kako zsalosztno pripetenye! Polag szvetoga Augusztina, je ovo Jezus prepusztil, pervics zato, ar szeje Peter prevech vasze ufal; dru-

gics, da Peter, koga je za szvojega Namesztnika na szvitu posztavil, milosztivan bude, ako kada ki grihsnik knyemu dojde, i od nyega oproschenye proszil bude, va szpominanyu szvoje lasche mlahavoszti, kako lahko cslovik va naiveche grihe zapaszt more. Zovoga szi ta nauk van znami: pervics, neka nikogar odurit, ki je jako zagrihsil, oszebuino, ako szeje poboisal, ali ako jima volyu sze poboisat. Nekamu nigdar nyigovoga griha ocsimetat; szpomenisze, da i ti lahko va velik grih zapaszt mores, ali szi jur zapal, ako szi va takovu priliku, i pogibely dosal, ako szi i ti takovo szkusavanye jimal, kut tvoi blizsnyi. Ako niszi tako upal, ko sze neszmis zbog toga gizdit, nego hvali Bogu, da teje krez nyigovu miloschu od griha ucsuval. Paszku jimai, da va takov grih ne zapades, va kom sze tvoi blizsnyi nahaja. Drugics, neka sze nigdar va tvoju moch prevech zaufat; zato, ako polag tvoje duzsnoszti budes csverszto naiperzimanye jimal, ovoga, ali onoga griha sze csuvat, ovo, ali ono dobro delo ucsinit; ko szagdar Boga proszi za miloschu, i pomoch, ovo tvoje naiperzimanye szpunit. Jutro rano je ovo oszebuino potribno, kada i zato Boga proszit moras, da ti va szi pogibelyi, prilika, i szkusavanyu zi szvojum szvetum miloschum na pomoch bude. Ovo szi dobro k szerczu zami, ter polag toga csini, doklye zsivil budes.

II.

Zcsim je Jezus Petra milosztivno pogledal, i nyega krezavi pogled na nyigov grih upomenul, je Peter velyen ono meszto osztavil, kadi je grihsil, velyen szeje zacsel plakat, i za szvoi grih od szercza kajat. On szeje kajal, doklye je zsivil, akoprem je znal, da muje Jezus nyigovo pregrihsenye oprosztil. Zovoga szi zami peldu na pravu pokoru. Neka osztat va tvoji grihi; ke szi ucsinil; pokajisze zanye od szega szercza tvoga va zverszenoi lyubavi k Bogu, szpovisze zanye zsalosztno Masniku zcsim priliku jimas. Osztavi blizsnyu priliku na grih, ar drugacse tvoje kajanye ni pravo, tvoja szpovid ne valya, tvoja pokora ni prava, szeje prez haszni. Ako szi ali ovo sze csiszto

dobro szpunil, ko vindar doklye zsivil budes, neka nigdar zamudit kajanya za grihe tvoje, i Boga za oproschenye proszit, za tuliko vech, ar neznas, kut ni Peter znal, jeli szu ti grihi oproscheni, akopren ufanye jimas, da szu ti oproscheni. Szi pravi pokorniki szu ovako csinili. David Kraly je zi uszt Proroka csul, da szumu grihi oproscheni, vindar szeje zanye szaki dan kajal. Kuliko puti je Goszpodina Boga za oproschenye szvoji grihov proszil, to moremo vidit znyigovi Jacsak. On je rekal: „Szaku noch ochu moju posztely zipirati, i moje szpalische z szuzami szmakat.“ Na drugom meszti zopet veli: da je czele potoke szuz sztocsil va szpominanyu szvoji grihov. Szveti Krizoszthomus veli: „Neg jednu noch je zagrihsil, a vindar je po sze nochi szvoi grih uplakival.“ Didakus Niszenus pise: „Szadasnyi csasz nogi noge czele nochi va grihi sztrosu, i onda stimaju, da je jedna ura doszt szvoje grihe uplakat.“ Neka i ti ovako csinit. Naszleduj szvetoga Davida, i szvetoga Petra, ter nedaj nijednomu dnevu projt, va kom sze od szercza za grihe nebi kajal, i Boga za oproschenye nebi proszil: „Mi zi szenek czurechimi szuzami zipirat, moramo, csa szmo neg jednucs grihsnoga ucsinili.“ Veli ta izti Didakus.

Na dan trideszetoga Juniusa.

Szveti Paval Apostol.

Szveti Paval Apostol, on veliki Apostol, i Naucsitely poganov, je bil rojen Zsidov zi pokolenya Benjamina. Nyigov narodni varos je bil Tharzis velik varos va Cziliczii. Nyigov Otacz je nyega Jeruzalem poszlal, da sze od glaszovitoga Gamaliela va Praudi, i va zsidovszkom zakoni dobro naucsi. Vreda je sze szvoje skolarszke tovaruse va nauki predasal, i je nai gorlyiviji Praude ucsen, i nai gorji progonitely Kerschanov nasztal. Kada szu zsidovi szvetoga Stefana kamenovali, je nyihovu pratezs csuval. Zcsim je vechi raszal, ztim je i oduravanye Kerschanov zsnyim veche raszlo. Ne szamo va Jeruzalemi, neg i va

drugi varosi, je Kerschane jiszkal, ter lovil, i nye Poglavarom prikdal na mucsenye. Jednus je od Poglavarov piszanu dopuszt proszil, i dobil, da bude mogal Kerschane va Damaszkuszi polovit. Zovum zapovidum je pun szerditoszti, i jada va ti varos putoval. Kada je jur blizu toga varosa bit, nut najednucs je nyega szvitloszt Nebeszka obszterla. Szaulus, ovako bise pervo jimenovan, je od sztraha zkonya doli upal na zemlyu, i jedan glasz csul, ki muje rekal: „Szaulus, Szaulus, zacs me ti proganyas?“ „Do szi ti o Goszpodine! je Szaulus pital, Goszpodin muje odgovoril: „Ja szam Krisztus, koga ti proganyas.“ Szaulus je na szem telu derhtal, i pital: „Goszpodine, csa oches, da ucsinim?“ Jezus muje odgovoril: „Sztani sze ter poj va varos, onde cheti sze povidat, csa csinit moras.“ Ki szuga szprohajali szu nemer glasz csuli, ali ni kogar niszu vidili. Szaulus szeje zi zemlye podvignul, szvoje ocsi odperl, ali ni mogal nist vidit, ar je uszlipil. Onda szeje dal va varos odpelyat, i onde tri dni prez jila, i pila molil. Ananiasu Ucseniku szeje nazvisztilo od Boga sze csa szeje godalo; on je na zapovid Bozsju vanu hizsu isal, kadi je Szaulus bil, nyega va veri naucsil, ruke szvoje na nyega polozsil, i nyega pokersztil. Pri polaganyu ruk je Szaulus zopet szvoju vid dosztal. Velyen po prijimanyu szvetoga Kerszta je Szaulus, szada Paulus jimenovan, va Szinagogu isal, i onde ocsitno, i szegurno nazvischaval, da je Jezus pravi ubechani Meszias, i nyim ovu Jisztinu tako szvitlo razlozsil, da mu nigdor ni mogal szuprot govorit. Ovo izto je csinil va Arabii, i potlye zopet va Damaszkuszi. Szi szu sze nad nyigovim preubrachanyem csudili, i kada mu niszu znali szuprot govoriti, szu ga kanili va otajnom umorit. Ali Kerschani szuga prik zidi va kosari doli pusztili, i ovako je utekal szmerti. Onda je va Jeruzalem isal, ter szeje otil z Kerschani tovarusit. Ali kada Kerschani nist niszu znali od nyigovoga preubrachanya, niszu tili od nyega nist znat. Onda je szveti Paval z Barnabasom, ki je nigda nyigov Skolarszki tovarus bil, szkupa dosal, i nyemu povidal, sze csa sze je zsnyim godalo, onda gaje ov med Apostole odpelyal, ki szu sze neizgovorno nad tim veszelili, i Goszpodinu Bogu hvalili. Od onoga csasza je szveti Paval szagdir Evangyelye naz-

vischaval, on je po szi varosi, orszagi, i Kralyesztvi putoval, i nogo tiszuch lyudi na pravu veru napelyal. Do bi mogal povidat sze nyigove trude, sze ukrivlyanye, sze nevolye, i progonsztva, ka je ov szveti Apostol zbog prave vere preterpil. On szam povida od ovoga va szvoji Piszmi, oszebuino va drugom Piszmi k Korinthianczem. Ovo izto je i szveti Luka va csini Apostolszki popiszal. Med drugim pise szveti Luka, da je jedan Prorok k szvetomu Paulu dosal, kada je kanil z Czezaree va Jeruzalem putovat, ki muje naiperpovidal, da cheduga va Jeruzalemi ulovit, i poganom prik dat. Ucseniki szvetoga Paula mu niszu otili dat, tamo putovat; ali on sze nit krez nyihove prosnye, nit krez szuze ni dal zusztavit, neg je rekal: „Ja szam pripravan ne szamo szebe dat povezat va Jeruzalemi, neg i umrit za Jime Jezusa.“ Csa je rekal, toje i zsinom pokazal. Jeruzalem je dosal, i velyen va Szinagogu, toje va templ zsidovov, isal. Kada szuga zsidovi zagledali, szu velyen kut kuczki nad nyim bili, zi Szinagoga szuga van zizuvali, i tako nemilo tepli, dabi ga sztanovito i umorili bili, da nebi Kapitan Klaudius Lizias zvoschani dosal, i nyega zruk nyihovi szkinul. Vindar gaje dal ulovit, i Czeszareu k Poglavaru Felikszu odpelyat. Ov je nemer nasal, da je szveti Paval nekrivicsan, vindar ga ni odpusztil. Fesztus, ki je za nyim Poglavar nasztal, je nyega kanil va Jeruzalem poszlat, da ga onde odszudu; ali Pavel je apelliral k czeszaru, toje, on je otil od Czeszara odszudjen posztat, zato szuga ulovlyenoga v Rim odpelyali, kadi szuga po dvoje letnim uzenyem kut nekrivoga szlobodnoga odpusztili. Zcsim je szlobodan nasztal, je zopet szvoi Apostolszki poszal zacsel. Po szem Talianszkom, Franczoszkom je putoval, i va Spanyolszko je isal, szagdir je prodikoval Evangyelye Jezusa, i noge na pravu veru ubernul. Onda je zopet v Rim naizad dosal, i pokidob daje nikulike zsene, zkimi je Czeszar Nero zsivil, od szvojega grihsnoga zsitka odvernul, i na pravu veru ubernul, i tako na csiszt zsitak napelyal, da vech nijedna ni otila med nyimi naszladnoszti Czeszara podlozsna bit, szeje ov raszerdil, ter je zapovidal, da Paula, i Petra ulovu, i va uzu zapru. Po kratkom csaszu szu szi dva szv. Apostoli na szmert odszudjeni posztali. Peter na krizs, a

Paval na mecs. Szveti Krizoszthomus pise, da je z Tela szvetoga Paula, kada szumu glavu odszikli, ne cserlyena, neg bela kerv czurila, kut belo mliko. I to sze povida, da kada szumu glavu odszikli, je nyigova Glava trikrat zi zemlye na visak szkocsila, i da szu velyen tri zviri vodeni nasztali, onom meszti, na kom je glava nyigova doli szpala. Tri zviranyki szu jos dan denasnyi na onom meszti, kadi je krez mecs umoren posztal. — Szveti Paval je bil zi oszebuinimi miloschami nakincsen. On je noga, i velika csudocsinyenya ucsinil. Krez polaganye nyigovoga rubcza szu betezsni uzdravili, i uvrazseni od vraga oszlobodjeni posztali. On je nogo izkazanye Angyelov, i szamoga Jezusa jimal. Ovako szeje nyemu izkazal Angyel na morji pri velikom pogibelyi morszke sume, i nyemu nazvisztil, da che Goszpodin Bog zbog nyega sze csiszto va szitku obderzsat. Korinthusi szeje nyemu Jezus izkazal, i rekal: „Neka sze bojat, neg govori, i ne mucsi.“ Va Jeruzalemi tulikaise, je Jezus knyemu dosal, i rekal: „Poj, paschi sze van z Jeruzalema.“ Drugi put muje rekal: „Budi sztalan; ar kut szi od mene szvidocsansztvo daval va Jeruzalemi, tako moras csinit i v Rimi.“ Polag ovi izkazanyev je szveti Apostol, i tu miloschu jimal, da je va treto Nebo podvignut bil, i onde takove szkrovnoszti vidil, da ji ni mogal zricsum zgovorit. Nyigova Nebeszka mudroszt i zgovornoszt sze nai bolye kazse znyigovi Piszam. Nogi je krez stenye ovi Piszam na poboisanye zsitka ubernut posztal. Zi ovoga moremo szpoznat nyigove lipe kriposzti, nyigovu lyubav k Jezusu, ik blizsnyemu, nyigovu Angyelszku csisztochu, i veliku szterplyenoszt. Jezusa Szpaszitelya je tako goruche lyubil, da je mogal piszat: „Ja zsivim, ali ne ja, nego zsivi va meni Krisztus. Ja szam z Krisztusem krizsevan. Do che nasz odlucsiti od lyubavi Krisztuseve? Ja znam nit szmert, nit zsitak, nit visina, nit nizsina, nit drugo sztvorenye nasz nemore odlucsit od lyubavi, ka je va Jezusu Krisztusu Goszpodinu nasemu.“ Va nicsem sze ni otil dicsiti, neg va Krizsu Jezusa Krisztusa. Nai szvetije Jime Jezus je szenek va uszti, i va peri jimal. Ovo szu doszt szvitla zlamenya lyubavi k Jezusu Krisztusu. Ovako szvitla zlamenya vidimo va nyem i lyubavi k blizsnyemu. Ona noga i teska puto-

vanya; oni veliki pogibelyi, i progonsztva ka je preterpil; oni veliki trudi, ovo sze kazse, kako jako je blizsnyega lyubil. Nyigova Duhovna gorlyivoszt bise nezaszitlyiva, nyigova szkerb za szpaszenye lyudi prava ocsinszka. On je szvoju brachu lyubil, kut szvoju diczu, nyu je va szvojem szerczu ponasal, kut szam pred Bogom veli. Szvoju csisztochu je neuszkrunyenu zobderzsal, i druge je nato upomenyival, ter je zcsinom pokazal, kako sze szuprot szkusavanyu branit moramo; on je naimre szvoje zaviche jiszkal pri Bogi va molitvi szvoje Telo je krez poszte, krez virosztovanye trapil. Pri szi Bozsji miloscha je bil ponizan, on je szam szvoju zlochu pred szvojim preubrachanyem szpoznal; on akoprem je nai vech delal, je vindar szebe naimanyega Apostola jimenoval. Nyigova szterplyenoszt bise tako velika, da szije jos vech zselyil terpit. Lyubav k Jezusu, i zcsekivanye vekovecsne plache, je nyega va muki batrilo. Zbog ovi veliki kriposzti je nyega Goszpodin Bog va nebeszku diku prijel va seszdeszet oszmom leti sztaroszti. Nyigovo szveto Telo pocsiva pri Teli szvetoga Petra v Rimi.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Zgrablyivi vuk, jedan maneni lav szeje na ponizno janye, jedan nepretely Kerschanov, je nyihov branitely, i Naucsitely, jedan progonitely Czrikve Krisztusa Apostol, jedan grihsnik Szvetacz, jedan Szaulus Paulus nasztal. Ovo je preubrachanye, koga nigdor drugi, neg szama szemoguchaRuka Visnyega ucsinit more. Ovo je nai vecha pelda miloszerdnoszti Bozsje. Ov Apostol szam veli: „Ki szam pervo pszoval, proganyal, ukrivlyal, ja szam miloszerdnoszt dobil.“ Sztanovito veliku miloszerdnoszt! Va onom csaszu, kada je szuproti Kerschanov jad kuhal, nye polovit kanal, i va Jeruzalem pelyat, kada bi bil nai vechu kastigu zaszluzsil, va ovom csaszu je nyemu Goszpodin Bog dal szvoju zlochu szpoznat, onda ga zove na preubrachanye, onda mu povida, csa csinit mora, onda

mu obilynu miloschu udili, da sze preuberne. O kako neizvidlyiva miloszerdnoszt! Zacs muje Goszpodin Bog tako veliku miloszerdnoszt izkazal? Paulus szam odgovara: „Zato szam miloszerdnoszt dobil, da Jezus Krisztus na meni pervom szu szterplyenoszt kazse, szim na nauk, ki va nyega verovali budu na zsitak vekovecsni.“ Goszpodin Bog je otil szim peldu szvoje miloszerdnoszti pred ocsi posztavit, i ucsit, da nijedan grihsnik ni tako velik, ki sze nebi mogal pobojsat, i oproschenye szvoji grihov dobit. Ovo szi denasz zami na nauk moi pretely. Neg jedno jos ovde zazlamenovat moram. Goszpodin Bog je szvetomu Pauli veliku miloszerdnoszt, i miloschu szkazal; ali i szv. Paval je zovum miloschum delal; ar drugacse nebi bil szvet nasztal. On szam veli: „Zmiloschum Bozsjum szam, csa szam, i nyigova miloszt ni bila prazna va meni“ toje ni bila zaman. „Ja szam vech delal neg szi, ali ne ja, neg miloszt Bozsja va meni.“ Ovako i ti csini. Deląj zmiloschum Bozsjum, ku ti daje, drugacse ti nist ne haszni miloszerdnoszt.

II.

Zcsim je szveti Paval szvoju zlochu va proganyanyu Kerschanov szpoznal, i Bozsju volyu krez nebeszko izkazanye, i krez Nauk szvetoga Ananiasa razumil, ko szeje velyen zverseno k Bogu ubernul, ter je velyen zacsel szvetu veru nazvischavat, ku je pervo proganyal. Trideszet csetiri let je va szluzsbi Bozsjoi sztrosil, ter je sze nadomesztil, csaje pervo zamudil. On ni bil ztim zmirom, da je szam Kerschan nasztal, i da je szam Goszpodinu Bogu szluzsil, neg szeje trudil Zsidove, i pogane na veru Krisztusa ubernut, nye na szveti zsitak pelyat. Kakove trude je va tom jimal, kakovo progonsztvo, i pogibelye je zbog toga preterpil, to szi tolics csul. Goszpodin Bog je tebi jur zdavno zlochu tvoji grihov dal szpoznat, i pogibely va kom zsivis, i potribsinu da sze pravo pobojsas. Kada ches jednucs ovo zacset? Szveti Paval veli: „Csa stimas da ches szudcztvu Bozsjemu ujt? Zanemermeches bogatsztvo nyigove dobrote, szterplyenoszti, i csekanya? Csa neznas, da te dobrota Bozsja na pokoru goni?“ toje,

csa neznas, da je Goszpodin Bog neg zato doszidob k tebi dobrotivan bil, da pokoru csinis. „Ali zbog tvojega tverdokornoga nepokornoga szercza szi szpravlyas szerditoszt na dan szerditoszti.“ Ako oches ovoi sztrahsnoi Bozsjoi szerditoszti ujt, o! ko ne stentaj duglye. Popadi za pokoru, ter uredi tvoi zsitak po peldi szvetoga Paula, szaki polag szvojega sztalisa. Miszli szi, da i tebi szveti Paval z Neba ono govori, csa je k Filipianczom piszal: „Budite moji Naszledniki.“

* * *

Pri ovoi priliki, csa szam ti cser, i denasz od szvetoga Petra, ter Paula povidal, szi zselyim, da dobro premiszlis onu neizkoncsanu dobrotu Bozsju, ku pokornim grihsnikom izkazsuje. Peter je jako zagrihsil krez zatajanye Krisztusa, Paval je jako zagrihsil krez proganyanye Kerschanov. Szi dva szu pokoru csinili; szim dvim je Goszpodin Bog oprosztil, szim dvim je miloschu dal. Nijednomu med nyimi ni potlye nyihove grihe ocsimetal; nijednoga ni zbog nyi kastigal; nijednoga ni manye lyubil, neg one druge, ki ga niszu nigdar zbantovali. Je csaje jos naivech csudnovito, szim dvim je jos veche milosche izkazal, neg drugim. Petru szeje po szvojem Gorisztajanyu pred szimi izkazal, i potlye muje szu szvoju szvetu Czrikvu prik dal, da ju redi, i lada. I szvetomu Paulu szeje vechkrat izkazal, i nyemu csudnovito na pomoch bil. Szim dvim je dar csudocsinyenya va vechoi meri dal neg drugim Apostolom; ar szveti Paval je neg krez szvoi pasz, i rubacz; a szveti Peter neg krez szvoi sziny noge betezsne uzdravil, csesza od drugi Apostolov ne stemo. Niszu ovo oszebuina zlamenya oszebuine dobrote Bozsje kovim dvim pokornim grihsnikom? O zakuliko drugacse sze ponasa cslovik jedan k drugomu, ako mu zbantovanye oprosztit mora; malo kada je knyemu potlye tako dober, kut je pervo bil. Od zlamenya veche lyubavi, i dobrote neszmimo ni miszlit. Vechputi mu morebit to zbantovanye ocsi meche, ko muje jur oprosztil. Ni ovako csinil zmozsni, i neizkoncsano dobri Bog. On lyubi pokorne grihsnike, i nyim nogoputi veche milosche izkazse, neg pravicsnim. Je mogu-

che, da ovako dobrotivnoga Boga bantujemo? Nebi morali po ucsinyenom grihu velyen za pokoru popaszt? Da ove miloszerdnoszti delniki posztanemo?

Denasz je zopet zadnyi dan miszecza. Szpomeni sze nano, csa szam ti pri konczu pervoga miszecza rekal.

Upominanye pri konczu perve polovicze leta.

Kada szi od zsitka, i od szmerti nogi Szveczev va ovi Kniga stal, szi morebit markada pri szebi miszlil: O! dabi i ja jednucs ovako umerl, kut szu ovi Szveczi umerli! O dabi neg i ja vano blazsensztvo dosal, va ko szu oni priszpili! Ova zselya je szveta: ali ako sze nebudes terszil, tako zsivit, kut szu ovi Szveczi zsivili, ko ti ova szveta zselya nist neche hasznit, tako malo, kut je Balaamu hasznila ona zselya ku je jimal pri pogledu serega Izraelszkoga, i rekal: „O dabi i ja umerl zi szmertjum pravicsnoga, i dabi moj konacz bil, kut je konacz ovi!“ Balaam ni umerl zi szmertjum Pravicsnoga, kut Izraelczi, ar sze ni terszil tako pravicsno zsivit, kut szu Izraelczi pravicsno zsivili. I ti pretely dragi! neches umrit, kut szu Szveczi umerli, neches tamo dojt, kamo szu Szveczi dosli; ako sze nebudes terszil onako zsivit, kut szu Szveczi zsivili. Zato odszidob szu tvoju szkerb pri stenyu ovi Knig nato uberni, da Szveczem va veri, od oduravanyu griha, va szpunyevanyu dobra, va szterplyenom podnasanyu nevolye, i va sztalnoszti va dobri csa do koncza tvojega, szpodoban nasztanes; onda ches i va szmerti, i va blazsensztvi nyihov tovarus nasztat.

Konacz pervoga pol leta.

Sze na diku Bozsju, i na Spaszenye Duhs!

Szvetki od Gorisztajana Krisztusevoga,
va Nebo Zasztuplenya, Duhovszki, i Szvetak preszvetoga Tela Krisztusevoga.

Szvetak Vazmeni
ali dicsnoga Gorisztajanya Krisztusevoga.

Ov Szvetak je jedan zmed nai sztarjimi, i nai dicsnijimi Szvetki szega leta, koga szu Apostoli odredili, i posztavili. Va sztarom Zakoni je szam Goszpodin Bog Vazmene Szvetke odredil, ke szu Zsidovi morali szvetit na zahvalno szpominanye, pervics, onoga pripetenya, da je Goszpodin Bog Izraelcze va Egyptomi csudnovito ucsuval od szmerti, ki szu podboje vrat szvoji z kervlyum Janyeta poskropili, kadi je szmert va szi hizsa Egyptomczov sze csaje pervorojeno bilo med lyudi, i med blagom nemilo zadavila. Drugics, na zahvalno szpominanye onoga pripetenya, kada je Goszpodin Bog Izraelszko lyucztvo z Egyptoma prik cserlyenoga morja csudnovito van szpelyal. Kerschanszka Vazma szu nazavahlno szpominanye dicsnoga Gorisztajanya Krisztusevoga odredjeni. Zi szi csetiri Evangyelov znamo, da je Jezus Krisztus po britkoi muki na Krizsom drivu umerl. Ova szveta szmert szeje na veliki Petak, po zsidovszkom broji dneva va devetu uru pred podnevom, po Kerchanszkom broji dneva va tretu uru popodnevi, godala. Jedan pobozsan, i pravicsan muzs Jozsef ab Arimathea, ki je otajni Ucsenik Jezusa bil, je vecser onoga dneva dosal, i proszil Poglavnika Poncziusa Pilatusa, da mu dopuszti szveto Telo Krisztusa doli znet z Krizsa, i pokopat. Pilatus je privolyil natu prosnyu, zcsim je dovidil, da je Jezus za isztinu umerl. Onda szeje je ov pobozsni Jozsef szpravil nai szvetije Telo Krisztusevo z Krizsa doli znet. Kada szuje pobozsno z Krizsa doli zneli, szuje znaidrazsjim ulyem namazali. Nikodemus, ki je ravnotako otajni Ucsenik Jezusa bil, je pobozsnomu Jozsefu na pomoch bil. Po ucsinyenom nama-

zanyu szu preszveto Telo va belu plahtu uvili, ter szuje va novi Grob zi szkale zisziesen polozsili, va kom jos nigdor ni pocsival; i velik kamen na zasztup Groba polozsili. Piszmoznanczi, i Farizeusi Zsidovszki szusze nemer veszelili, da szu Jezusa na spotnom Krizsu umorili, i kut szu sztimali, szvojega nai vechega Nepretelya sze oszlobodili. Ali szpomenuli szusze na prorokovanye Krisztusa, da che sze po tri dnevi gori sztat, zato szu puni szkerbi bili, da chesze ovo zaisztinu zgodat, i da che sze krezato lyucztvo jos vech k Jezusu ubernut, neg krez nyigove druge csudne csine pervo; zato szu k Pilatusu isli, i nyega proszili, da tri dni Grob Jezusa krez voschane da csuvat; da ne dojdu Ucseniki Jezusa, ter nochno vrime Telo Krisztusa odneszu, i onda med lyucztvom raszglaszu, da szeje Jezus od mertvi sztal. Csa szu proszili, to je nyim Pilatus dovolyil, i tuliko voschanov prepusztil, da je bilo prevech na ucsuvanye sze himbenoszti od sztrani Ucsenikov; polag toga szu kamen na zasztupi Groba zpecsatom nyihove Szinagoge zapecsatili. Ali sza nyihova mudroszt, i szkerblyivoszt ni na drugo hasznila, neg da je krezato vech szvidokov Krisztusevoga Gorisztajanya bilo.

Duhsa Jezusa, kada szeje od szvetoga Tela odlucsila, je va pakle sztupila, toje vano meszto kadi szu duhse pravicsni, ki szu od Adama, do onoga csasza va miloschi Bozsjoi umerli, kut va tamniczi, ali va tujini zaderzsane bile; ar to nasz nasa szveta vera ucsi, da je krez grih Adama za sze lyudi, jos i za pravicsne Nebo zaperto bilo. Ovo meszto sze jimenuje Limbus. Ove duhse pravicsni onde nemer niszu szmile nist terpit; ali toje zanye nai zsalosztnije bilo, da niszu mogle Boga gledati, i va nyem sze obradovat. I pokidob szu znale, da nechedu k pogledu Bozsjemu na Nebi dojt, neg Odkupitely Meszias navi szvit dojde; zato szi moremo miszlit, kako tesko szu nyega csekale, i za nyim zdihavale. Dobi mogal ono veszelye povidat, ko szu ove blazsene Duhse chutile, kada je preszveta. Duhsa Jezusa Krisztusa va Nebeszkoi szvitloszti knyim dosla, i nyim Odkuplenye nazvisztila? Kuliku diku, i hvalu szu Odkupitelyu Jezusu davale! Kuliko veszelye szu mogle jimat, i Duhse va Purgatoriumi; ar szveti Augusztin, i drugi szveti Oczi velu: da je nai szvetija Duhsa

Jezusa i knyim dosla, i nyim kastige, ke szu terpit morale, oprosztila, i nye znyihove tamnicze oszlobodila. Va szprohanyu ovi Duhs Pravicsni va Limbusi, i od Purgatoriuma oszlobodjeni je nai szvetija Duhsa Jezusa treti dan k Grobu, va kom je nai szvetije Telo zakopano bilo, naizad dosla, ter szeje je zopet zovim nai szvetijim Telom ujedinala. Ovo nai szvetije Telo je od szi Ran velyen izvracseno posztalo, neg szamo petere Rane je Jezus otil na szvojem szvetom Telu zderzsat. Ovako je Jezus zopet zacsel zsivit, ter je odicsen z Groba van dosal, prez toga dabi kamen od zasztupa Groba odvalyen bil, ali dabi sze pecsat bil uszkrunil. Po Gorisztajanyu Jezusa szeje sza zemlya sztreszla. Jedan Angyel je iz Neba doli dosal, kamen od Groba odvalil, i na nyega sze poszadil. Voschani, ki szu na csuvanye Groba posztavni bili, szu na potresz zemlye kruto presztrahsili. Ali kada szu Angyela vidili, da je kamen od Groba odvalil, i da szeje na nyega szel, szu od sztraha zacseli szahnut, ter szu kut mertvi na zemlyu poszpadali; ar licze Angyela je bilo kut obliszk, i pratezs nyigova bela, kut sznig. Ovako pise szveti Mathe. Oni szu zagledali prazan Grob, prez toga, dabi sze ki od Ucsenikov Jezusa knyemu priblizsaval; zato niszu mogli drugacse szudit, neg da szeje Jezus polag szvojega Prorokovanya za isztinu od mertvi gori sztal. Jedni szveti Oczi velu, da szu ovi csuvari Groba pri potreszu, i pogledu Angyela od sztraha pobignuli, i da szu sze pri graji verta szranili, kadi szu csuli razgovor Angyela zi szvetimi zsenami, ki je nyim povidal, da szeje Jezus od mertvi gorisztal. Toje sztanovito, da szu onda, kada szu zi Sztraha kszebi dosli, va varos bizsali, i Poglavarom Popovszkim nazvisztili, csa szeje zgodalo. Ovi szusze kruto presztrahsili, ter szu Sztarcze lyucztva szkupa zizvali, i zsnyimi tolnacs derzsali, csa je potribno csiniti. Dokonyali szu, da chedu csuvare Groba zvelikom sumom pinez zaszlipit, i nye nato nagovorit, da med lyucztvom to raszglaszu, da szu Ucseniki Jezusa vnochi, kada szu oni szpali, k Grobu dosli, i Telo Jezusa prekrali. Nist priprosztijega szi nebi bili mogli zmiszlit; ar do che verovat, da chedu tulikimi csuvari szvetoga Groba szi csiszto szpat; ali ako szu za isztinu szpali, kako

szu mogli rech, da szu Ucseniki preszveto Telo prekrali, ki vidili niszu? Ki szpametan cslovik che verovat, da chedusze oni Ucseniki uszegurat preszveto Telo ukraszt, ko je od tuliki oboruzsjeni csuvarov csuvano, ki szu pri ulovlenyu Jezusa od sztraha sze rasztekli? Dabi sze pak uszegurali bili, kako bi bili mogli on veliki kamen odvalit prez rostanyenya, nako bisze gvisno jedan ali drugi moral prebudit, i nye odpudit? Sze ovo kazse, da je ova lazs Poglavarov Popovszki, i Sztarczev lyucztva, jako priproszta bila. Voschani zpinezi zaszliplyeni, szu vindar ovu lazs po szem varosi glaszili. Jedni med nyimi sze vindar niszu dali zaszlipit, neg szu szlobodno, i ocsitno valovali, da szeje Jezus za isztinu gorisztal, kut od szvetoga Longinusa va nyigovom zsitku stat moremo. Goszpodin Bog je naimre otil, da oni, ke szu Farizeusi zpinezi zaszlipit otili, pervi budu szvidoki, i nazvisztitelyi Gorisztajanya Krisztusevoga. Jezus szam je szvoje Gorisztajanye onim drugim ocsitoval, krez milosztivno izkazanye. Naiper szeje szvojoi nai szvetijoi, i nai lyublyenijoi Materi izkazal. Va szvetom Evangyeli nemer od ovoga nist ne sztoji; ali nijedan szveti Otacz va tom ne dvoji. Ar kut je Maria pri muki, i szmerti szvojega predragoga Szina nai vechu zsaloszt terpila, ar je Nyega vech lyubila, neg szi drugi; zato szeje dosztojilo da med szimi perva od szvojega Szina, ki je nyu vech lyubil neg sze, znyigovim szvetim pogledom ubatrena, i raszveszelyena posztane. Do che bit va sztalisu ono batrenye, i veszelye Marie razlozsit, ko je jimala, kada je Szina szvojega va nebeszkoi szvitloszti, lipoti, i velicsansztvu dike szvoje zagledala! Zkako veszelim chutenyem, zkulikim postovanyem je Goszpodina Jezusa Krisztusa kut szvojega Goszpodina molila, zkulikum Materinszkum lyubavum Nyega pozdravlyala! Ovo sze laglye more miszlit, neg povidat. Po ovom pervom izkazanyu je Maria Magdalena jimala miloschu Szpaszitelya Jezusa viditi. Ova je rano jutro znikimi szvetimi zsenami k Grobu isla, da szveto Telo zdragim ulyem namazse. Na puti szusze zsalosztno razgovarale, do che nyim teski kamen odvaliti, ali ova tuga je vreda presztala. Ar kada szu k Grobu blizsje dosle, szu vidile, da je kamen odvalyen. Onda szu

va Grob nuter isle, ali niszu nasle preszvetoga Tela Jezusa, neg jednoga Angyela, od koga szusze zpocsetka presztrahsile. Ali Angyel je nyim milosztivno rekal: „Nekate sze sztrahsit. Jezusa jischete Nazarenszkoga, Krizsevanoga. Sztal szeje gori, niga ovde. Poglejte meszto, kamo szuga polozsili. Ali pojte, ter povite Ucsenikom, i Petru da Galileu pred vami ide. Onde chetega vidit, kut vam je povidal.“ Pobozsne zsene szusze velyen Jeruzalem naizad vernule, ter szu Apostolom povidale, csa szu csule, i vidile. Ali niszu jim verovali, neg szu rekli, da jim povidalyku povidaju. Peter, ter Jivan szu otili isztinu ziznat, ter szu k Grobu isli, i nasli szu, da je sze Jisztina, csa szu zsene povidale. Magdalena je znye tovaruskinyami za Apostoli isla, i kada szu ovi od Groba kraj prosli, je szama onde osztala, ter szeje plakala. Ali nye tuga szeje vreda na veszelye preubernula; ar Jezus szeje nyoi va szpodobi Vertlyara izkazal, i nyoi sze na szpoznanye dal. Kada szu naizad isli Jeruzalem je podrugiput tu miloschu jimala Jezusa viditi, i moliti. Ovo szeje sze on dan sztalo, naki dan szeje Jezus od mertvi gori sztal. Navi dan szeje oszebito i Petru izkazal, i onim dvim Ucsenikom, ki szu va Emausz putovali, i kada szeje zamracsevalo szim Apostolom, mimo Thomasa, ki ni zocsi bil; kasnye szeje zopet izkazal szedmerim Ucsenikom va Galilei, kada szu ribe lovili; po szmi dnevi zopet szim Apostolom i Thomasu; onda naimanye pet sztovim bratom, toje Ucsenikom, kut szveto Piszmo povida. Szveti Paval szvidocsi, da szeje i Jakovu izkazal. Zadnyics szeje izkazal szim Apostolom, i szim vernim na brigu Olivetanszkom, kada je va Nebeszah sztupil. Od szakoga ovoga izkazanya szveto Evangyelye povida. Csa szeje pri tom godalo, i csaje Jezus govoril, to szu nam szveti Evangyeliste lipo popiszali. Uzrok, zacs szeje Jezus na tuliki meszti, i tulikoputi, i tako izkazal, je polag razlaganya szveti Otacz, oszebuino ta, da nyigovi Apostoli, i drugi Kerschani va veri va Gorisztajanye nyigovo ujacsani posztanu. Ar Gorisztajanye Krisztusevo je poglaviti Kotrig szvete Kerschanszke vere. Szveti Paval je szam Korinthianczom piszal: „Ako sze Krisztus nebi bil gori sztal, ko je nase Prodikovanye prazno, i nist ne prudi, i vasa vera

je prazna, ka nist ne prudi.“ Da szeje Jezus krez szvoju laschu kriposzt od mertvi gori sztal, je nekanylyivo pokazanye nyigovoga Bozsansztva, i da je sze, csa je ucsil, prava Bozsanszka Jisztina. Zato je szveto, i dosztoino, ter pravicsno, da szveta Mati Czrikva ov poglaviti kotrig nase szvete vere Gorisztajanye Krisztusevo tako lipo szveti. Ona nasz va ovi dnevi upomenyuje, da zi Davidom od veszelya kricsimo: „Ovoje dan, koga nam je Goszpodin prepravil, veszelimosze, i radujmosze va nyem.“ Ona od nasz potribuje, da va ovi dnevi Boga gorlyivije dicsimo, i nyemu hvalu dajemo. Zato vechputi ponavlya onu Nebeszku jacsku: „Alleluja.“ toje: hvalimo Boga. Velim nebeszku jacsku, ar szveti Jivan devetnaisztom deli szvojega Ocsitovanya veli: da je Szvecze na Nebi vechputi csul jacsit: „Alleluja.“ Ali csa szveta Mati Czrikva va ovom csaszu od szvoje dicze naivech potribuje je, da sze szi po peldi Jezusa va novi zsitak gorisztanu, i da potlye szamomu Jezusu zsivu. Zato je vazmenu szpovid i pricseschanye odredila. Od ovoga chemo va Nauki vech povidat.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

„Kut szeje Krisztus od mertvi gori sztal, tako i mi va novom zsitku zsivimo.“ Zovimi Ricsami szvetoga Paula nasz szveta Mati Czrikva upomenyuje, da sze mi po peldi Jezusa od mertvi gorisztanemo, i da novi zsitak zacsnemo zsiviti. Polag duhsc umoremo, kada szmo szmertno zagrihsili. Od mertvi gorisztanemo, ako pokoru csinimo. Va ovom csaszu szveta Mati Czrikva od nasz potribuje, da sze za nase grihe szpovimo, i da preszveti Oltarszki Szakramenat primemo. Szpovid szluzsi na duhovno Gorisztajanye, Prijimanye preszvetoga Tela Krisztusevoga na novi zsitak. Pokidob da szveta Mati Czrikva potribuje, da nase Gorisztajanye po peldi Jezusa bude; ko je potribno, da Gorisztajanye Jezusa Krisztusa dobro prestimamo. Kakovoje bilo Gorisztajanye Krisztusevo? Szveti Bonaventura veli: „Krisztus szeje zaran gori sztal, pravicsno, zizma, i

sztalno, toje za szenek.“ Tako sze moras i ti gori sztat. Pervics, zaran, toje prez stentanya, prez odvlacsenya pokore. „Kut szeje Jezus od mertvi rano jutro gori sztal, pise szveti Bonaventura, tako sze i ti od tvoji grihov zaran moras gori sztat, ne kaszno, ali morebit na vecser zsitka tvoga.“ Neka tvoje szpovidi, tvoje pokore odvlacsit. Drugics: Krisztus sze ni szamo na pogled, neg pravo, i isztinski od mertvi gori sztal. Tako i tvoja pokora mora prava pokora, tvoja szpovid prava, zsalosztna, i dobro ucsinyena szpovid bit. Tretics: Krisztus szeje zczeloma, ale zizma gori sztal; Szveti Bonaventura veli: „Krisztus nijednoga szvojega kotriga ni va Grobi osztavil.“ On je Grob zizma osztavil. Ovako sze i ti zizma moras gori sztat; sze tvoje grihe pravo szpovidat, sze zle prilike, sze blizsnye pojibelye, grihsna tovarustva, i pretelysztva osztaviti. Zadnyics: Krisztus szeje gori sztal, sztalno, za szenek, toje Krisztus szeje gori sztal tako, da potlye ni vech umerl, kut szu nogi szu krez csudo va novi zsitak prebudjeni posztali morati umrit. Novi zsitak, koga je Jezus krez szvoje Gori sztajanye zacsel, je bil neumrech zsitak. „Ovako sze i ti gori sztani, veli szveti Bonaventura, krez pravo poboisanye, da vech krez novi grih ne umres.“ Zacsni novi zsitak, ter osztani va nyem do tvojega koncza. Miloschu ktomu mores prijet od preszvetoga Tela Krisztusevoga, ako je vridno, i pobozsno vasze primes. Krisztus szam veli: „Ki ov Kruh ji, tache zsivit na veke.“ Csa szam ovde na kratki povidal, to tisze va Prodika obilynije povida va ovom csaszu. Neg ti paszku jimaj.

II.

Jezus nas Goszpodin je na szvojem odicsenom neumrechem Telu petere szvete Rane zderzsal, i ovako je na Nebeszah sztupil. Zacs? Szveti Oczi velu: pervics, na zlamenye szvojega ubladanya zverhu pakla. Drugics na vekovesesno zlamenye szvoje lyubavi keslovicsanszkomu lyucztvu. Tretics, da kut nas Zagovoritely krez pokazanye szvoji prijeti Ran Ocza Nebeszkoga na nase pomilovanye gane. Csetertics, da mi va nasi nevolya, i progonsztvi, i szkusavanyu

nase zaviche va nyi naidemo. Petics, da szvoje Rane na szudnyi dan na sztrah zli grihsnikov pokazat bude mogal. Premislyavanye szega ovoga tebi na hasznovit nauk szluzsit more. Da szi ov nauk van szpelyas, tebi szamomu osztavlyam, neg szamo ono chu ovden naiperdoneszt, csaje szveti Lovrenacz Jusztinian piszal. Ov veli: Krisztus nas Goszpodin je petere Rane zderzsal, da je szvojemu Oczu Nebeszkomu, i nam pokazat bude mogal. Szvojemu Oczu Nebeszkomu zato, da pravicsnu szerdu nyigovu utisi, i od nasz odverne; nam na pokazanye, da i mi nigda csa pokazat moramo, csa szmo na nasem telu terpili, ako sze zvelicsit ochemo. Dobro szi ovo zapameti: Krisztus ti szvoje szvete Rane kazse; on ti kazse szvoje Ruke, szvoje Noge, szvoje szveto Szercze, ko szi je tebi za lyubav, i za tvoje szpaszenye dal preboszt. Csa ti pokazat mores, csa szi Krisztusu za lyubav, i za tvoje szpaszenye terpil, i ucsinil? O joj tebi! ako ti nigda nist drugoga nebudes mogal pokazat, neg ruke, ke szi na sze zlo protezal, neg takove noge, ke szu po zli puti hodile, neg takovo szercze, ko je vech sztvorenye, vech naszladnoszt tela lyubilo, neg Boga; nist drugo, neg takove ocsi, takove uhsi, takove usznicze, takov jezik, takova uszta, ka szi ztiszuchimi grihi uszmradil; takovo telo, ko Jezusu za lyubav nist ni csinilo, nist terpilo. Joj tebi! ar toje, i che osztat sztanovito, ki sze oche zvelicsit, mora nigda csa na pokazanye jimat, csa je Bogu za lyubav, i za szvoje szpaszenye ucsinil, i preterpil. Naimanye szada zacsni. Pred szim naszleduj upominanye Proroka: „Ziperi tvoje szercze od sze zloche, da sze zvelicsis.“ Zcsiszti tvoje szercze krez pravu vazmenu szpovid od szi grihov, ke szi ztvojimi rukami, nogami, zocsima, i zi uhsi, zjezikom, i zdrugimi kotrigi tela, ali zdrugimi kriposchami duhse ucsinil. Nekaje potlye znovimi grihi uszmraditi, neg je hasznuj szamo na diku Bozsju, na szluzsbu nyigovu. Terpi, i delaj, csa neg mores tvojemu Bogu za lyubav, i za tvoje szpaszenye. Ktomu ti je oszebuina pomoch, i miloscha Bozsja potribna. Zavu proszi ponizno tvojega Szpaszitelya krez nyigove petere szvete Rane. Moli zi szvetim Francziszkusom Kszaveriusom: „O moj Goszpodine Jezuse Krisztuse! Ti lyubav szercza moga! Proszim Te za tvoje szvete petere

Rane, ke je Tvoja lyubav knam odperla na Tvojem preszvetom Telu, dojdi na pomoch Tvojemu szlugi, koga szi z Tvojum szvetum Kervlyum odkupil."

Szvetak va Nebo Zasztuplenya Goszpodina nasega Jezusa Krisztusa.

„Denasz je szveti odicseni Szvetak va Nebo Zasztuplenya Goszpodina nasega Jezusa Krisztusa Hodte chemosze raszveszelit, i obradovat va nyem." Zovimi Ricsami je szveti Augusztin zacsel na denasnyi dan jednu szvoju Prodiku, i szvoje poszluhnike na duhovno veszelye zbujal; i pravo je va tom jimal; ar kut je ov dan velyen zpocsetka pravi veszel dan za Ocza Nebeszkoga bil zato, da je Nyigov jedinorojeni Szin, koga je ovomu szvitu za lyubav na zemlyu poszlal, k nyemu zopet na Nebeszah dosal; kut je bil dan veszelya za Jezusa Krisztusa nasega Odkupitelya, kada je po szpunyenoi muki, i teskoi szmerti va neizgovorno veszelye, i vekovecsnu diku Nebeszku sztupil; kut je bil dan veszelya za Duhse Pravicsni, ke szu veszelo z Krisztusem va Nebo isle; kut je veszel dan bil za Angyele, i Duhe Nebeszke, ki szu Jezusa Krisztusa szvojega Kralya va Nebo szprohajali, koga szu malo pervo na szvojem Telu naranyenoga, i na Krizsu raszpetoga vidili; kut je veszel dan bil i za Aposztole, ter Ucsenike Krisztusa, ki szusze nemer uzroka jimali turobit, da vech szvojega predragoga Mestra zszvojimi telovnimi ocsima niszu mogli gledat, ali vindar kut szveto Piszmo veli, szu zvelikim veszelyem zonoga Meszta kadi szeje Jezus va Nebo podvignul, va Jeruzalem naizad isli; kut je velim dan va Nebo zasztuplenya Krisztusevoga velyen va pocsetku dan veszelya bil; tako je, i che osztat za sze pravoverne pravi dan veszelya, va kom sze jimamo uzroka veszelit, va premislyavanyu, kut szveti Augusztin veli, da je Jezus Krisztus navi dan ono tako dugo zaperto Nebo zopet odperl, i nam szim csiszto knyemu vrata odperl, ako po oni puti hodili budemo, ke nam je z Ricsum, i zszvojum szvetum peldum pokazal. Zato sze veszelimo szi csiszto

na denasnyi dan.' Ali da nase veszelye zverseno, i nam na duhsno zvelicsenye bude, chemo szkrovnoszt ovoga dneva, toje va Nebo Zasztuplenye Krisztusa bolye premislyavat.

Csetvero dugovanye moramo oszebuino razvagat, naimre: csasz, meszto, kako, i zacs je Jezus va Nebeszah sztupil. Csa utiszka csasz, to zi csini Apostolszki znamo, da szeje Nebo Zasztuplenye Krisztusa cseterdeszeti dan po nyigovom Gorisztajanyu godalo Ov dan je bil polag racsuna csetertak. Na csetertak je Jezus szvoju muku zacsel; zato szeje na csetertak po tulikoi teskoi muki nyigova zversena placha zacsela; nam na nauk, kut szveti Oczi velu, da zcsim po peldi Jezusa zacsnemo terpit, da szi velyen zacsinyemo plachu Nebeszku zaszluzsevat: Na csetertak je preszveti Oltarszki Szakramenat zaszadil, va kom je pravo zi szvojim Bozsansztvom, i cslovicsansztvom szenek prinasz, i oche csar do koncza szvita osztat; zato je na csetertak otil szvoju videchu nazocsnoszt ovomu szvitu zeti; pokidob da je ovu nazocsnoszt doszta krezato nadomesztil, da je va preszvetom Oltarszkom Szakramenti pravo zi szim szvojim bisztvom med nami osztal. Ura, ku je Jezus na szvoje va Nebo zasztuplenye odibral, je bila popodnesnya, kut szveti Oczi zi Evangyelya van znimlyu. Upolnochi je otil Jezus navi szvit dojt, i sze narodit, u szvitlom dnevi je otil zisnyega odajt; da nyigovi Ucseniki Nyigovo va Nebo zasztuplenye bolye vidili budu. Upodne, velu szveti Oczi, je Adam z Paradicsoma van szpudjen posztal; zato je drugi Adam va ti izti csasz otil va Nebeszki Paradicsom dicsno sztupit. Po podnevi je Jezus szvoi szveti zsitak krez britku szmert na Krizsu dokonyal; va tom iztom csaszu szeje otil na Nebo podvignut, va kom szeje ponizil csar do szmerti Krizsa.

Ako szvete Ocze pitamo, zacs Jezus Krisztus szvojega Izvisenya, szvojega va Nebo Zasztuplenya ni velyen po nyigovom Gorisztajanyu szpunil, neg do cseterdeszetoga dneva csekal; ko chedu nam szi csiszto odgovorit, da sze je to zato sztalo, da sze nyigovi Apostoli, i Ucseniki va veri va nyigovo Gorisztajanye bolye potverdu; ar ov Kotrig je potverdjevanye szega onoga, csaje Jezus perlye ucsil, i prodikoval Zi Evangyelya znamo, da akoprem szu Apostoli

vechputi zi Uszt Jezusa csuli, da che sze treti dan zopet gori sztat, akoprem szu Angyeli pobozsnim zsenam Gorisztajanye Krisztusa nazvischavali, vindar toga niszu verovale. Jos i onda, kada szeje nyim Jezus izkazal, szu vindar dvojile, jeli je za isztinu nyihov Mester bil, ali neg kakovo vidjenye. Thomas nit pobozsnim zsenam, kim szeje Jezus izkazal, nit drugim Apostolom, ki szuga vidili, ni til verovat; neg je rekal, da neche verovat, da szeje Jezus gori sztal, ako ga szam nebude vidil, i ako szvoje ruke nebude mogal polozsit na Rane nyigove. Da ada szu dvojnoszt szvojim Apostolom pozame, ni otil Jezus po szvojem Gorisztajanyu va Nebo sztupit, neg jos cseterdeszet dan na ovom szvitu osztat. Va ovom csaszu szeje nyim vechkrat izkazal, vreda na jednom, vreda na drugom meszti, szvoje Rane nyim pokazal, i zapovidal da ruke szvoje na nye polozsu; on je vechkrat zsnyimi jil, zjednum ricsum szeje ucsinil, da zverseno szpoznaju, da szeje za isztinu od mertvi gori sztal, i da zopet zsivi. Ovo szu oni morali szpoznat; ar szu od Jezusa odibrani bili, da zsidovom, i poganom polag drugi kotrigov vere, i ovoga nazvischuju, da szeje Jezus za isztinu od mertvi gori sztal. Szveti Oczi velu, daje polag ovoga uzroka, i ta bil, da je Jezus sztoper cseterdeszeti dan va Nebo sztupil, Ucseniki nyigovi naimre szu krez zsuhku muku, i britku szmert Jezusa szvojega predragoga Mestra kruto razturobeni bili, zato da nye zverseno ubatri, je otil duglye po szvojem Gorisztajanyu zsnyimi osztat; ali da nye na szvoje odhajanye po malo preucsi, ni szenek pri nyi osztal, kut pervo pred szvojum mukum, neg szeje vreda ovde, vreda onde nyim izkazal, i zsnyimi sze lyubezlyivo dogovaral. Od csesza szeje zsnyimi nai vech dogovaral, to nam szveti Luka zovimi ricsami povida: „Cseterdeszet dan szeje nyim izkazseval, i od Kralyesztva Bozsjega govoril.“ Prava szveta Mati Czrikva sze va szvetom Piszmi vechkratNebeszkoKralyesztvo, Kralyesztvo Bozsje jimenuje. Od ovoga Kralyesztva je Jezus szvojim Apostolom naivech govoril. Polag szveti Otacz je Jezus Apostole ucsil, kako nyigovu szvetu Czrikvu uredit, i ladat, kako Masnike, i druge Czrikvene Szluge moradu poszvetit, kako szvete Szakramente moradu dilit, kakove Czeremonie, i nogo

drugo na haszan pravoverni Kerschenikov moradu uredit. Polag nauka szveti Otacz szu noga dugovanya va szvetoi Materi Czrikvi va zakoni, od ki va szvetom Piszmi nist ne sztoji zazlamenovano, kaje Jezus Krisztus po szvojem Gorisztajanyu szvojim Apostolom zapovidal, da je va szvetoi Czrikvi uredu.

Drugics: csa meszto utiszka, kadi je Jezus va Nebo sztupil, znamo zi szvetoga Piszma, da je bil brig Olivetanszki, ki je na dvi tiszuch korakov od Jeruzalema. Ar kada szeje nas predragi Szpaszitely szvojim vechputi va Galilei izkazal, i kada szeje dan szvojega va Nebo Zasztuplenya priblizsaval, je nyim zapovidal, da va Jeruzalem idu. Onde szeje nyim izkazal, kada szu pri sztoli szidili, ter szeje dosztojal jos jednucs zsnyimi jiszt; da ne szamo zlamenye nyigova Gorisztajanya vidu, nego i zlamenye nyigove velike lyubavi knyim jimali budu. Szveti Evangyelista Markus veli, da je nye zbog nyihove nevernoszti, i tverdokornoszti szercza ukaral, da zpocsetka niszu tili verovat va nyigovo Gorisztajanye. I ovo karanye je bilo zlamenye nyigove lyubavi knyim; ar krezato je nye otil va veri va nyega jos vech ujacsat. Po odversenom ubedi je va szprohajanyu szi ki szu na zocsi bili z Jeruzalema na brig Olivetanszki isal, ali pervo je vindar va Bethaniu isal, kadi szu Lazar, Martha, i Magdalena prebivali, i ove je zszobum zel na brig, da i oni szvidoki budu nyigovoga va Nebo zasztuplenya. Brig Olivetanszki je ada bilo ono blazseno meszto, kadi je Jezus na Nebeszah sztupil. Ni prez uzroka rano ov brig, a ne drugoga meszta za szvoje va Nebo zasztuplenye odibral. Pred szvojum mukum je vechkrat navi brig isal, i onde noge nochi va molitvi sztrosil. Onde je szvoju zsuhku muku zacsel, kada je turoban bil do szmerti, i kervavi pot tocsil. Zato je i onde va Nebo otil sztupit, da nasz ucsi, da je molitva potribna na zvelicsenye, i daje szterplyenoszt va muki nai ravniji put va Kralyesztvo Nebeszko. Kadi zacsnemo szterplyeno terpit, onde zacsnemo va Nebo liszt. Ovuliko od meszta Krisztusevoga va Nebo Zasztuplenya.

Poszluhsajmo szada, kako szeje ovo godalo. Kada je Jezus va szprohajanyu szvoje nai szvetije Matere, szvoji Apostolov, ter Ucsenikov, i nogi drugi verni na brig Oli-

vetanszki dosal, je knyim zadnyu Prodiku derzsal, i nye lyubezlyivo batril, i nye upomenul, da va Jeruzalem zopet naizad idu, i da onde Prihod Duha szvetoga csekadu, i ztim ubechanyem, da che szenek zi snyimi bit, szeje od nyi odlucsil. Szveti Mathe pise, da je Jezus med drugim szvojim Apostolom rekal: „Meni je dana sza oblaszt na Nebi, i na zemlyi. Zato pojte, ter ucsite sze narode, kersztite nye va Jime Ocza, Szina, i Duha szvetoga. Ucsite nye sza obderzsavat, ka szam vam zapovidal. I nut ja szam pri vasz csar do koncza szvita.“ Szveti Markus zopet pise: „On je nyim rekal: Pojte po szem szvitu, prodikujte Evangyelye szemu sztvorenyu. Ki veruje, ter pokerschen bude, oche sze zvelicsiti Ki ne veruje, oche sze szkvariti. Zlamenya, ka te one naszledovat, ki verovali budu, szu ova: va moje Jime ochedu vrage ziganyati, znovimi jeziki govoriti, kacse vaganyat, i ako csa szmertnoga, ali jadovitoga pili budu, neche jim naskoditi. Na betezsne chedu ruke metat, i ovi ote uzdraviti.“ Csa je Jezus na dalye szvojim Apostolom, i drugim vernim, oszebuino szvojoi Materi govoril, toga neznamo. Neg tuliko szi moremo miszlit, da je Jezus kszvojim nai vechu lyubav szkazal, i da szu szi csiszto Jezusa Goszpodina ponizno molili, nyemu hvalili za nyigovu neizkoncsanu lyubav. Krisztus je nyim, kut szveti Luka pise, blagoszlov udilil, i onda szeje k Nebu podvignul va szprohajanyu nozsine Angyelov ne najednus, neg po malo, da szu szi sztov i dvaiszet ki szu na zocsi bili, dobro mogli vidit nyigovo va Nebo zasztuplenye. Jezusa szu szprohajale Duhse szi Pravicsni, ke je Jezus z Limbusa, i z Purgatoriuma odkupil, i nozsina Angyelov Nebeszki. Csa szu pri tom Apostoli, i szi ki szu na zocsi bili, va szvojem szerczu chutili, to sze neda popiszat. Oni szu sztali onde puni precsudenya, ter szu prez magnenya ocsiov gledali szvojega predragoga Szpaszitelya, doklye szuga mogli vidit. Jedan szvital oblak je Jezusa obszterl, niszu mogli vech nist vidit, vindar szu na meszti osztali ocsi k Nebu ubernute, doklye szu dva Muzsi va beloi pratezsi toje dva Angyeli knyim sztupili, i rekli: „Vi Galileanczi csa sztojite ovde, ter gledata va Nebo? Ov Jezus ki je ovden pred vami va Nebo isal, oche zopet dojti, kut sztega vidili va Nebo

pojt.“ Navo upominanye szu va Jeruzalem naizad isli, ter szusze pripravlyali k prihodu ubechanoga Duha szvetoga. Szveti Luka pise, da szu zveszelyem va Jeruzalem naizad isli. Uzrok ovoga veszelya je bil, pervics, da szu vidili szvojega predragoga Mestra va tako velikoi diki va Nebo projt; drugics, da je nyim ubechal szvoju szemoguchu pomoch, i Duha szvetoga Naucsitelya, i Batritelya; i zadnyics, da je nyim Jezus ubechal, da pred nyimi ide nyim meszto pripravit, i ovako ufanye jimali, da chedu i oni jednucs k nyemu va Nebo dojt, i nyigove dike delniki nasztat. Ovde bi morali popiszat zkakovim veszelyem je Jezus na Nebi od szvojega Ocza, i od szi Korusev Nebeszki prijet posztal, i na kako veliku diku izvisen. Ali szveto Piszmo od ovoga nam nist ne povida, ar nas razum ovoga nebi mogal popaszt. Szveti Markus szamo tuliko pise: „Va Nebeszah je prijet posztal, i szidi na desznu Boga.“ Zovim bi rad razumit onu naivechu oblaszt, i nai vechu diku Jezusa Krisztusa, i jednaku moch z Oczem Nebeszkim. Szidi na desznu Boga, toje, on jima jednako Velicsansztvo z Oczem, ter zi zversenum oblaschum lada zverhu szega sztvorenya.

Szada moramo uzroke pregledat zbog ki je Jezus na Nebeszah sztupil. Nai vechi szu ovi: Krisztus je va Nebo sztupil, pervics: da zcsinom pokazse ono, csa je pred Poncziusom Pilatusom zricsum govoril, da naimre nyigovo Kralyesztvo ni zovoga szvita. Va Nebi je oszebuino nyigovo Kralyesztvo, onde sze szviti nyigova dika, i velicsansztvo. Drugics, da nyigovo szveto Telo, ko je neizgovorne muke terpilo, va diki Nebeszkoi dosztoinu plachu prime. Tretics, da Krisztus Goszpodin, ki szeje na zemlyi med szimi naivech ponizil, va Nebi zverhu szi izvisen bude. „On je szamoga szebe ponizil, veli szveti Paval, i poszluhsan je bil do szmerti Krizsa. Zato je nyega Bog izvisil, ter muje dal Jime zverhu szi Jimen.“ Csetertics, da krez grih Adama zaperto Nebo zopet odpre, nam szloboschinu nuter dojt dobene, da nam va nyem meszto pripravi; ar szvojim Apostolom je rekal: „Ja odhajam, da vam meszto pripravim, i kada odidem, i vam meszto pripravim, ko chu zopet dojti, i vasz kmeni zet, da i vi onde budete, kadi szam ja.“ Petics, da szvo-

jim Apostolom, i szim Pravovernim Duha szvetoga z Nebeszkimi dari posalye. „Dobro je za vasz, je rekal szvojim Ucsenikom, ako ja odidem. Ar ako ja ne odidem, neche Batritely kvam dojti. Ali ako odidem, ochu vam ga poszlat.“ Zadnyics, zato je Jezus va Nebeszah sztupil, da pri szvojem Oczi Nebeszkom nas Zagovoritely bude. „Dicza moja! veli szveti Jivan, ovo vam pisem, da nebudete grihsili. Ako je ali ki zagrihsil, jimamo pri Oczi Zagovoritelya Jezusa Krisztusa, Pravicsnoga, i on je pomirenye za nase grihe.“ Ovo na kratki od uzrokov va Nebo Zasztuplenya Krisztusevoga.

Jedno bi bil jur pervo moral upomenut, ali za nalocs szam je do zadnyega osztavil. Kada je naimre Jezus na brigu Olivetanszkom va Nebo sztupil, ko je na onom meszti, kadi je sztal, sztupine nyigovi szveti nog na szkalu pritisznute osztavil. Zovi sztupinyov je vidit, da szeje konim orszagom od szuncsenoga zahoda ubernul. Ove sztupinye sze moru dan denasnyi vidit neuszkrunyene, akoprem szaki Putnik, ki tamo na szodische dojde, szi kuszich na szpominanye odbije, ter je zszobum zame. Od ovoga csudnovitoga dugovanya je jur szveti Hyeronimus, Paulinus, i Beda piszal. Ovi pisu, daje szveta Helena Czeszaricza zverhu ovoga meszta, kadi szu sztupinye Krisztuseve, lipu Czrikvu dala zgradit, ali zgornye szteni, nit krova niszu mogli szkupa szklopit zverhu onoga meszta, kadi szu ove sztupinye va szkali pretisznute. Zopet, ako szu ovo meszto zmarvanyom, ali zdrugum dragochum kanili zakrit, da je sze csiszto jedna nevidlyiva kriposzt szagdar kraj szpravila.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

„Krisztus je va Nebeszah sztupil. Sztupimo i mi va szerczi, chutenyi, i mislenyi za Krisztusem; onda chemo i znasim telom za nyim dojti, nani dan, koga je nam ubechal.“ Ove ricsi je szveti Augusztin pred vech neg tiszuchimi leti szvojim Poszluhnikom rekal. „Ali znat moramo draga bracha! je na dalye rekal, da nit gizdoszt,

nit szkuposzt, nit necsisztocha nemore z Jezusem nasim Szpaszitelyom va Nebo sztupiti. Zato ako szi zselyimo znasim Szpaszitelyom va Nebo sztupit, ko moramo nasc grihe osztaviti.“ Va drugoi Prodiki je ov szveti Otacz zopet ucsil, da szi znasi laschi grihov, i zloga pozselenya stige moremo va Nebo nacsinit, ako je ubladamo, i znogami potlacsimo; to je ako sze szega zloga pozselenya pravadno branili budemo, i ako nasc grihe krez pravu pokoru znasega szercza zcsisztimo. Ov nauk szi na tvoju haszan uberni. Sztupi vechputi va mislenyi va Nebo, ter sze krez premislyavanye Nebeszkoga Kralyesztva zbujaj nato, da ches sze szega csuvat, csa bi ti vrata Nebeszka zaperlo; nego da ches sze ono csinit, csa ti Nebo odprit more. Csuvaj sze griha; ar grih Nebo pred tobum zapira. Ako szi grihsil, ko csini pokoru, ali pravu pokoru; ar ovaje potribna na zadoblenye Neba; ova cheti Nebo zopet odprit.

II.

Krisztus nas Goszpodin nam je pri szvojem va Nebo zasztuplenyu szvoje sztupinye va szkali zaosztavil, ne szamo za vekovecsno zlamenye nyigove prevelike lyubavi knam, neg i na nas nauk, ako naimre zsnyim va Nebo ochemo sztupit, da po nyigovi naszledi hodimo, toje, da nyigov szveti zsitak naszledujemo. „On je vam peldu zaosztavil, da po nyigovi naszledi hodite,“ veli szveti Peter. Vasz zsitak Jezusa Krisztusa je sztal, va csini, i muki, ovo szu one dvi sztupinye, po ki moramo hodit, ovoje one dvoje, va csem Jezusa naszledovat moramo. Ki ada jednucs oche z Krisztusem va Nebo sztupit, ta mora delat, csinit, i terpit po peldi Jezusa. Csa je ada Jezus csinil, delal, i kako; csa je Jezus terpil, i kako? Na pervo ti szam Jezus odgovor daje: „Csa je Nyemu, toje Oczu Nebeszkomu, povolyno bilo, csinim szenek.“ Jezus je prez presztanka dobro csinil. To vasz nyigov szveti zsitak kazse. Na drugo mores odgovor najt zi szvetoga Evangyela. Jezus je sziromahstvo, zanemermetanye, muku, i szmert preterpil zi szum szterplyenoschum, i zgoruchum zselyum jos vech terpit. Kako ztobum sztoji? Szi ti doszidob va

naszlede Jezusa sztupil, sziga naszledoval? Csa szi delal, csa szi csinil po peldi Krisztusevoi, i kako szi csinil? Csa szi terpil, i kako szi terpil? Navo ti neka tvoje duhsnoszpoznanye odgovori, ter sze terszi nai manye od denasnyega dneva po peldi Jezusa csinit, i terpit. Ar sztanovito ti morem rech, po peldi Jezusa moramo csinit, i terpit, ako i mi ochemo zi snyim va Nebo dojt. Naszleduj Jezusa va ovom dvojem neutrudlyivo. Kako szrichan, i blazsen ches bit, ako na konczu zsitka tvojega budes z szvetim Jobom mogal rech: „Moja noga je va naszlede nyigove sztupila; ja szam ov put csuval, i niszam sze od nyega odvernul.“

Szveti Duhovszki Szvetki.

Va sztarom Zakoni szu jur bili Duhovszki Szvetki. Goszpodin Bog je ove szam odredil, i zapovidal da je szveto obderzsavadu, da sze zsidovi, ki szu onda odibrano lyucztvo bili, szpomenedu nanu dobrotu, ku je nyim izkazal onda, kada je nyim pedeszeti dan po oszlobodenyu z Egyptoma na brigu Szinai krez Moyzesa szvoju szvetu zapovid van dal, po koj moradu zsivit. Szakojacske aldove je szam Goszpodin Bog prepiszal, ke szumu szako leto na zahvalnoszt morali doprineszti; kut je ovo va szvetom Piszmi sztaroga zakona sze popiszano. Polag nauka szveti Otacz jeszu ovi Duhovszki Szvetki sztaroga Zakona prekip bili Kerschanszki Duhovszki Szvetkov. Apostoli szu zapovidali ove Szvetke szako leto szvetacsno odversavat na zahvalno szpominanye, da je Goszpodin Jezus navi dan, naimre pedeszeti dan po Gorisztajanyu Krisztusa, na brigu Szion pri Jeruzalemi krez Duha szvetoga novu zapovid, zapovid lyubavi, i milosche dal nazvisztit; ku zapovid ako obderzsavali budemo, i nas zsitak po nyoi redili, szi ochemo zaszluhske szpravlyat, da muke, i szmerti Krisztuseve delniki nasztanemo, i va blaszensztvo dojdemo.

Da ovo bolye razumimo, moramo znat, da je Jezus szvojim Apostolom vechputi ubechal, da che nyim Duha

szvetoga poszlat, ki che nye ucsit, batrit, i ukripit, da szveto Evangyele po szem szvitu szegurno prez szega sztraha budu mogli glaszit. Va zadnyoi szvojoi Prodiki, ku je pred szvojum mukum derzsal, je rekal: „Ja chu Ocza mojega proszit, i On che vam drugoga Batritelya poszlat, ki che na veke pri vasz osztat, Duha Jisztine. — — Batritely pak Duh szveti, koga che poszlati Otacz va Jime moje, On che vasz naucsiti sze.“ I zopet je rekal: „Ako ja ne odidem, ko Batritely neche kvam dojti, ali ako odidem, ko chuga poszlati kvam. — — Ja vam jos jimam nogo povidati; ali vi toga jos nemorete noszíti. Ali ako Duh Jisztine kvam dojde, on che vasz naucsiti szu Jisztinu.“ Na dan va Nebo zasztuplenya je Jezus szvoje ubechanye ponovil, i nyim zapovidal, da zbriga va Jeruzalem idu, i da onde na prihod Duha szvetoga csekadu. Szveti Luka pise: „On je nyim zapovidal, da z Jeruzalema ne proidu, neg da na ubechanye Ocza csekaju, ko szte, veli, zmoji Uszt csuli. Ar Jivan je nemer kersztil va vodi, ali vi chete po nikuliki dnevi va Duhu szvetom ukerscheni bit. Vi chete prijeti Kriposzt Duha szvetoga, ki che va vasz priti, i vi chete moji szvidoki bit va Jeruzalemi, va szoi zsidovszkoi zemlyi, i va Szamarii, i do krajinov szvita.“ Na drugom meszti pise, da je Jezus ovako govoril: „Ja chu poszlat zverhu vasz ubechanye Ocza mojega. Vi ali chete osztat va varosi, doklye odzgor zkriposchum, i jakoschum napunyeni budete.“ Polag ove zapovidi szu Apostoli zverseno csinili; ar oni szu zbriga Olivetanszkoga Jeruzalem isli, i onde sze va zgornye hizse jednoga sztana szkupa szpravili, ter szusze pripravlyali na prihod Duha szvetoga. Pri nyi je bila i Bozsanszka Mati, i druge pobozsne zsene, i Ucseniki Goszpodina. Szveti Luka veli: „Ovi szi szu szlozsni osztali va molitvi, zsenami, i Maria Mati Jezusa, zbrati nyigovi.“ — Kada je deszeti dan po va Nebo Zasztuplenyu Krisztusa, ki je bil pedeszeti po Gorisztajanyu, dosal, i kada szu szi sztov dvaiszetimi va hizsi szlozsno Boga molili; onda je rano jutro u deveti ura zcsekivani Duh szveti dosal. Szveti Luka ovako popisuje: „Nasztala je velika suma na Nebi kut prihod velikoga vetra, ter je napunila szu hizsu kadi szpravni bisu, i izkazali szusze razdilyeni jeziki ognyeni, i szpusztili szu sze

na szakoga med nyimi doli. I bisu szi csiszto z Duhom szvetim napunyeni, i zacseli szu szakojacske jezike govoriti, kut je nyim Duh szveti dal govoriti." Va ovi ricsa csuda na premislyavanye sztoji. Suma kaje najednucs nasztala je bila zlamenye, ali nazvischenye dohajajuchega Duha szvetoga. Krezavo szu Zsidovi ki szu va Jeruzalemi prebivali kuto szkupa zizvani posztali, da gledaju novo csudo, ko szeje na potverdjevanye szega csaje Jezus prodikoval, godalo; i da poszluhsaju ocsitno nazvischenye Evangyela. Ova Suma je iz Neba dosla; ar je Prihod Duha szvetoga, koga je Jezus ubechal poszlati, kazala. Ova Suma je naglo nasztala, da sze ovo csudo bolye bude moglo vidit, i da szi razumu, da Duh szveti va onom csaszu dojde, kada muje povolyno, zato, da sze mi, ki szi zselyimo Duha szvetoga prijeti, szagdar pripravne derzsimo. Ar Jezus je rekal: „Duh onde puhse, kadi oche." I kada oche. Krez velik veter sze zlamenuju lasztovitoszti Duha szvetoga. Veter zrak csiszti, on uszuhsi, csa je mokro, ali vlazsno. Duh szveti zcsiszti Duhsu, ter uszuhsi grihsna pozselenya va nami. Veter cslovika goni, da hitrije hodi; ali ga va hodi zusztavlya. Duh szveti cslovika goni da hitro, i szercseno hodi po puti zapovidi Bozsje, da marlyiviji bude va szluzsbi Bozsjoi. Ali ako cslovik kani po puti griha hodit, ko ga zusztavlya, on nyega krez nuternya nadahnenya od griha zusztavlya. Vetra ne vidimo, ali vindar szpoznavamo csa veter csini. I Duha szvetoga nemer ne vidimo, ar je csiszt Duh; vindar szpoznavamo nyigove csudnovite kriposzti. Veter veliku moch, i ladu jima, ar czele hizse more porusit, i veliko drivlye z zsilyem szkercsi, brige, i doline sztresze, potresze nacsinya, prez toga dabi ga do zusztavit mogal. Zacsuda je vecha moch, i kriposzt Duha szvetoga va szkercsenyu bolvansztva, i krivoversztva, va povrachanyu nai tverdokorniji grihsnikov, va ubladanyu nai jadovitiji nepretelyov szvete Czrikve; kut je piszano: „Oni, naimre zsidovi, niszu mogli szuprot sztati mudroszti, i Duhu, ki je govoril," naimre krez Levitu szv toga Stefana. Kada szeje Jezus od Jivana dal va Jordani pokersztit, onda szeje Duh szveti izkazal va szpodobi goluba; na Duhovszke szvetke va szpodobi razdilyeni ognyeni jezikov. Zacs szeje

ovako izkazal, to nam szveti Oczi ovako razlazsu. Pervics szeje Duh szveti izkazal va szpodobi jezikov, da pokazse, da ni dosal ov szvit zoblaschum oruzsja, neg zjeziki ubladat, ter krez Prodike, i nauke na szpoznanye nove Jisztine napelyat. Ovi jeziki szu bili ognyeni, da pokazse, da oni ki Duha szvetoga primu, od ognya Bozsje lyubavi vazsgani ochedu krez Prodike, i nauke i druge na lyubav Bozsju vazsgat. Kut ogany na visinu lize, skurinu raszviti, ter raszdili, nado, i zselezo, i kamenye zmeksa; tako i Duh szveti szercza na visinu, na premislyavanye vekovecsnoga dobra podvizse; On raszpudi skurinu krivoversztva; on vechputi nai tverdokornija szercza zmeksa, i na kajanye, ter na pokoru za grihe giblye. Ogany szviti, i vazsge; tako i Duh szveti raszvichuje cslovika, da szpozna, csa mu na szpaszenye szluzsi, ali csaga od szpaszenya zusztavlya, i va nyem zselyu vazsge polag ovoga szpoznanya zsiviti. Duh szveti csini, da ogany lyubavi k Bogu va nyem gori, i da sze szenek vech podnitjuje, i poveksava. Ovo szu uzroki zacs je Duh szveti va szpodobi ognyeni jezikov dosal. Ovi jeziki, veli szveto Piszmo szu bili razdilyeni, ter szusze na glave szi nazocsni szpusztili. Krezato szeje pokazalo, da chedu pravoverni, oszebuino Apostoli szakojacske jezike govoriti, i va szi jeziki Evangyelye Jezusa nazvischavati. Da szu ovi jeziki na nyi sztali, je zlamenye, da che Duh szveti sztalno pri szvojoi szveti Czrikvi osztat, polag ubechanya Krisztusevoga: „On che vam drugoga Batritelya dat, ki che pri vasz osztat na veke“ toje do koncza szvita.

Szada chemo pregledat, csa szeje po Prihodu Duha Szvetoga godalo. Szveti Luka pise, da je va onom csaszu zbog veliki Duhovszki Szvetkoi nogo zsidovov va Jeruzalem doslo. Ovde szu bili Zsidovi z Rima, z Krete, z Perzie, z Arabie, z Egyptoma, z Azie, i Libie. Kada je Suma velikoga vetra iz Neba va szem varosi zagluhsala, szusze szkupa sztekli domachi i sztrainszki zsidovi predanu hizsu, kadi szu Apostoli, i drugi pravoverni szkupa szpravni Duha szvetoga prijeli. Oni szu naimre otili znat, csa szeje godalo. Apostoli szu velye zacseli zi szakojacskimi jeziki govorit. Ovi Zsidovi, kut szu zi szakojacski orszagov szkupa dosli, szu szakojacske jezike govorili. Vindar szu

Apostoli zi szimi va nyihovi jeziki govorili. Apostoli szu nemer va jednom jeziki govorili, ali vindar szu je szi razumili. Ovo veliko csudo, kut szveti Luka veli, je sze zvelikim csudenyem napunilo, tako da szu med szobum rekli: „Niszu szi ovi, ki govoru, Galileanczi? A mi nye csujemo va nasi jeziki govoriti, va ki szmo rojeni. Csa je to? Ovako szu zvechega med szobum govorili, vindar je i takovi bilo, ki szu ztoga szmih nacsinyali, ter szu rekli, da szu Apostoli puni vina, toje pijani. Szveti Peter kut Glava szi Apostolov, je pri ovoi priliki zacsel Jezusa Krisztusa kut pravoga Mesziasa nazvischavati. On je nyim pokazal, da oni niszu pijani, neg da szeje va nyi Prorokovanye Ioela Proroka szpunilo, ki je prorokoval, da che Goszpodin Bog szvojega Duha zverhu szlug, i szluzsbenicz szvoji razlijat. Onda je nyim pokazal, da je Jezus Krisztus, koga szu Zsidovi pred kratkim csaszom na Krizs raszpeli, pravi Bog, i pravi Meszias. Onda je pokazal, da szeje ov Jezus od mertvi gori sztal, i va Nebo sztupil, i da je polag szvojega ubechanya szvojega szvetoga Duha zverhu szi pravoverni iz Neba poszlal. Sze ovo je szveti Peter tako szvitlo pokazal, da szu sze nogi zsidovi ganuli, i Petra, i one druge Apostole pitali: csa bi jim bilo csiniti? Peter je odgovoril: „Csinite pokoru, i szaki med vami sze neka da pokersztit va Jime Jezusa Krisztusa na oproschenye grihov; onda chete dare Duha szvetoga prijeti.“ Navo upominanye szu okolo tri tiszuchi jos on dan ukercheni posztali, i va broj Kerschanov prijeti. Zovoga jedinoga pripetenya sze more vidit csudnovita kriposzt Duha szvetoga, ki je zjednoga priprosztoga Ribara tako mudroga i zgovornoga Prodikacsa, zjednoga sztrahslyivoga Ucsenika, szegurnoga Naucsitelya i Valovnika Jezusa Krisztusa nacsinil, i velye nozsinu tverdokorni zsidovov tako ubernul, da szu Onoga za pravoga Boga, i Odkupitelya szvita szpoznali, i molili, ki je na podhuszkevanye Popovszki Poglavarov, i Piszmoznanczov kut nai vechi zlocsinitely nai szpotniju szmert Krizsa preterpil. To znamo, daje Peter na brigu Olivetanszkom pobignul, kada szu Jezusa ulovili, da ga nebudu za Ucsenika Jezusa derzsali, i ulovili. To znamo, da je va hizsi Kaifasa od sztraha pred lyudi szvojega Mestra zatajal, i priszigal, da ga ni ne pozna. A nut na denasnyi

dan je med nozsinu zsidovov sztupil, i ocsitno prez szega sztraha szvidocsil, da je On, koga szu krizsevali, pravi Bog, i zdavno ubechani Meszias; nisze bojal, da cheduga ulovit, mucsit, ali umorit. Ni bilo ovo csudnovito preminanye! I nut ovoje ucsinil Duh szveti. Ovako szu i oni drugi Apostoli. I ovi szu pobignuli, kada szu Jezusa ulovili, zi sztraha pred zsidovi szu sze va jednu hizsu zaklopili. kut szveto Evangyelye povida. Ali na denasnyi dan, kada szu Duha szvetoga prijeli, szu szegurno naiper dosli, po varosi pohajali, va Czrikvu szu isli, ter szu nazvischavali Jezusa Nazarenszkoga kut pravoga Mesziasa, ki szeje od mertvi gori sztal, va Nebeszah sztupil, i onde szidi na desznu Nebeszkoga Ocza. Sze ovo szu prez sztraha csinili, akoprem szu znali, da chedusze zsidovi jadat, oszebuino Farizeusi, i nye zbog toga proganyat. Kut szeje navredi i sztalo, ar szuje pred szudcztvo vlikli, i nyim prepovidali, da vech Jime Jezusa nazvischavati neszmu, i nyim sze znaivechum kastigum zagrozili, ako je nebudu poszluhsali; oni szu nye uzili, bicsevali, i szakojacski mucsili, ali zi szim ovim sze oni niszu dali zisztrahsit, neg szu i potlye szercseno prodikovali, i veliko veszelye jimali, ako szu mogli za Jime Jezusa csa terpit. Ovo je sze Duh szveti va nyi ucsinil, koga Prihod szveta Mati Czrikva denasz szveti.

Csa nam szveta Mati Czrikva od Duha szvetoga na verovanye preposztavlya, na kratki va tom sztoji. Duh Szveti je treta Bozsja Persona va Bozsansztvi. Ova Bozsja Persona Duh szveti jednako van izhaja od Ocza, i od Szina, a vindar ni manyi, neg je Otacz, i Szin. Duh Szveti je tako pravi, Bog, kut Otacz, i Szin. Duh Szveti je tako szemoguch, i neizkoncsan va szvoji zversenoszti kut Otacz, i Szin; zato szmo Duha szvetoga duzsni tako molit, kut Ocza, i Szina. Duh Szveti je nas Poszvetitely va Szakramentu szvetoga Kerszta, i va drugi szveti Szakramenti, ako je vridno prijimlyemo. Sze milosche, ke od Boga prijimlyemo, krez Duha szvetoga prijimlyemo, ki je zvir sze milosche. Zi ovoga moremo vidit, kako potriban je nam Duh Szveti, da zverhu nasz pride, kod nasz sztanuje, i sztalno kod nasz osztane. Kada szmo szveti Kerszt prijeli, szmo nasztali sztan Duha Szvetoga, polag

Ricsi Apostola: „Csa neznate, da szte Czrikva Bozsja, i da Duh Bozsji va vami prebiva.“ Onda je zacsel pri nasz, i va nami prebivati. Ali ako szmo potlye zagrihsili, ko szmoga znasega Szercza, ko szije za sztan odibral, van szpudili; i nikarkor drugacse nyega naizad nemoremo zadobit, neg krez pravu pokoru krezaku sze nase szercze od grihov zcsiszti. Ako pravu pokoru csinili budemo, ko chesze Duh szveti zopet dosztojat va nasz dojt, va nami prebivat, i polag ubechanya Krisztusevoga nasz sze Jisztine ucsit, nasz va nevolya, i szuprotivsina batrit, nasz va mlahavoszti, i szkusavanyu kripit, i ujacsat. Na zadnye, da sze va nasoi veri bolye ujacsamo, ochemo csa od ovoga Szvetka jos naiperdoneszti. Denasnyi Duhovszki Szvetki szu szamo za nasz Katholicsanszke Kerschenike. Ki niszu Katholicsani, nimaju kovim Szvetkom nist pravicze; ar Duh szveti ni na krivovercze, neg szamo zverhu Katholicsanszke Czrike dosal. Ovo ztoga moremo pokazat: Duh szveti je zverhu perve Kerschanszke Czrikve sztupil, zverhu one Czrikve, ku je szam Jezus Krisztus zaszadil, zverhu one Czrikve va ku szu Apostoli, i pervi Kerschani szlisili. Pokidob da je Katholicsanszka Czrikva szama perva Czrikva bila; ar pred nyum ni bilo nijedne druge Kerschanszke Czrikve; ova je od szamoga Jezusa zaszadjena; ar nikogar drugoga nigdor nemore jimenovat, ki bi ju bil zaszadil; nit nigdor nemore druge Czrikve jimenovat, ku je Jezus zaszadil, neg szamo Katholicsanszku. Nye sztaroszt visje tiszuch oszam sztov let, ovo potverdjuje; Katholicsanszka Czrikva je jedina va ku szu Apostoli, i Ucseniki Jezusa szlisili; ovi szu va szvoju Veru ove Ricsi posztavili: „Jednu szvetu Katholicsanszku Czrikvu.“ Ova Rics „Katholicsanszku“ va horvaczkom jeziki tuliko zlamenuje: kut Obcsinszku. Duh Szveti je ada na denasnyi dan zverhu Katholicsanszke Czrikve dosal, kut zverhu obcsinszke, ka je za sze csiszto, i jedina prava. Nijedna druga kriva vera, akosze i Kerschanszka jimenuje, nemore pokazat, da je perva Kerschanszka Czrikva bila, ali ona Czrikva, ku je Jezus Krisztus zaszadil, ali va kuszu Apostoli, i pervi Kerschani szlisili. Zato nijedna Czsikva, ka ni Katholicsanszka, ni bila perva zverhu ke je, i zbog ke je Duh szveti sztupil, ali doli

dosal. Zovoga ali dohaja, da nijedna druga, neg szama Katholicsanszka Czrikva mora prava Czrikva bit; ar Duh Szveti je neg szamo zverhu ove sztupil, ki za isztinu zverhu krive vere nemore sztupiti. Zovoga dohaja, da je Duh Szveti szagdar z Katholicsanszkom Czrikvom bil, i da che zi snyum csa do koncza osztat; ar Jezus nas Goszpodin je vechputi ubechal, da che on Duh, koga che poszlati, szenek pri Apostoli osztat, toje szenek pri onoi Czrikvi, va kuje Apostole kut temely, toje fundamenat posztavil, i da che On nye szu Jisztinu szenek ucsit. I pokidob da va ubechanyu Jezusa neszmimo, nit nemoremo dvojit; ko sze kazse, da je Katholicsanszka Czrikva, kaje va pocsetku prava Czrikva bila, i potlye szenek prava osztala, i da che prava osztat do koncza szvita. Ki ovo tajat kani, ta mora rech, da Duh Szveti pri pravoi Czrikvi ni osztal, ali da ovu Czrikvu ni szenek Jisztinu ucsil, csa sze zi ubechanyem Jezusa szkupa ne szlazse. Zato szam szudi, csa do oni derzsat moremo, ki velu, da je nemer Katholicsanszka Czrikva zpocsetka prava Czrikva bila, ali da szeje potlye va nauki pobludila, da je krezato presztala prava Czrikva Jezusa Krisztusa bit. Ovi lyudi ali Jezusa za lazseza nacsinyadu, ali Duha Szvetoga za krivoga Naucsitelya. Jedno, kut i drugo je pszoszt velika; ar nit Jezus, kut pravi Bog lagat nemore, nit Duh Szveti, kut pravi naimudriji Bog nemore krivicze ucsit.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Duh Szveti ni szamo za Apostole, i perve Ucsenike iz Neba dosal, nego i zate, i za sze Pravoverne. On che i pri tebi prebivat, ako sze neg dosztoino knyigovomu prihodu pripravis. Ali ktomu je potribna prava pokora i gorlyiva molitva. Krez pokoru sze mora szercze od szega szmrada griha zcsisztit; ar Duh Szveti, je csiszt Duh, ki neg szamo va csisztom szerczi prebivati more. Ako tvoje duhsnoszpoznanye po prihodu Duha szvetoga z szmertnim grihom uvalyas, ko che iz tebe projt, i tebe osztavit. Joj

tebi ako te Duh szveti osztavi! Csa molitvu utiszka, ko Jezus je szam rekal, da che nyigov Otacz Nebeszki dobroga Duha onim dati, kiga proszili budu. Proszi ada Goszpodina Boga ponizno, da ti da szvojega Duha, i da ga nigdar od tebe ne zame. Zavo zadnye je David Kraly zovimi ricsami proszil: „Neka od mene tvojega szvetoga Duha zet.“ Polag Ricsi Jezusa Krisztusa je Duh Szveti navi szvit poszlan posztal, da neznane ucsi zsalosztne batri, i mlahave da ukripi. Ti szam mores szpoznat, kako potriban je ov Duh szveti. Zato ga zazivaj z Ricsami szvete Czrikve: „Hodi Duh szveti, ter napuni szercza tvoji verni.“ Ovako proszi od nyega i batrenye, ter jakoszt. Batrenye va szakoi tugi, i szuprotivsini, jakoszt va mlahavoszti, i szkusavanyu, szvitloszt va zdvojnoszti, i neznanoszti. Prosziga, da te po pravom puti va Nebo pelya; da ne zabludis, ali da na krive pute ne zajdes, ke satan, szvit, i telo kazsu. „Tvoi dobri Duh, veli David Kraly, o Goszpodine! che mene pelyat po pravom puti.

II.

Jezus nas Goszpodin je Szakramenat Bermanya zaszadil, da mi krez kriposzt ovoga Szakramenta Duha szvetoga, koga szu Apostoli vidlyivo prijeli nevidlyivo primemo; zato Biskupi ov Szakramenat naivechkrat na Duhovszke Szvetke udilyuju. Ki ov Szakramenat vridno prime, ta oszebuinu kriposzt va veri, i va vojevanyu szuproti zalomu duhu dosztane. Szveti Peter Damiani pise: „Va szvetom Kersztu sze Duh Szveti udilyuje na oproschenye, a va Bermanyu na jakoszt, i barenye.“ Pri szveti Mucseniki va nai vechi muka moremo vidit kriposzt ovoga szvetoga Szakramenta. Szada sze nemer neszmimo barit z nepretelyi nase szvete vere, ki bi nasz mucsili, i umarali, kut nigda; ali barit sze moramo zi zalimi duhi, ki nasz vechputi szkusavaju, i va nasoi veri nasz uszlabit kanu; i nogoputi sze i szuproti nistvridni lyudi, moramo branit, ki sze nemer Kerschani jimenuju, ali va ki ni pravoga dobroga duha, ki szami nist vere nimaju, i nam bi ju radi pozet. O szuproti ovakovi sze branit moramo! Zato szveti

Szakramenat Bermanya moramo viszoko prestimavat, i dobro sze knyigovomu prijimanyu pripravit. Da ov Szakramenat vridno primemo, moramo va sztalisu milosche Bozsje bit. Ki va sztalisu szmertnoga griha ov Szakramenat prijimlye, ta novi veliki grih ucsini, ar ov Szakramenat uszkruni. Ravnotako i on szmertno zagrihsi, ki sze vechputi da bermati. I oni ravnotako krivo csinu, ki prez potribne pobozsnoszti kovomu Szakramentu idu. Sztarji sze zagrihsu, ako szvoju diczu nedadu pervo dobro naucsit, ali ako je kszvetoi szpovidi ne salyu. Ki je uberman posztal, da sze neka dobro upita, jeli ni pri prijimanyu ovoga Szakramenta csa zamudil, ali va csem zagrihsil; ov sze neka zato pravo pokaje, i szpovi, ter neka Boga proszi, da mu udili one velike milosche ovoga szvetoga Szakramenta, oszebuino va barenyu szuproti zalomu duhu, i szuproti szi nepretelyov prave vere. „Ar zato sze Kerschan namazse, poszveti, i poberma, da sze szercseno zi zalim duhom bari,“ ovako govori szveti Hyeronimus.

Na Szvetak preszvetoga Trojsztva.

Na denasnyi viszoko szvetacsni dan sze nam szkrovnoszt nai vecha pred ocsi posztavlya, naimre szkrovnoszt nai szvetijega, nerazdruzslyivoga, sze dike, i nai veche lyubavi naivridnijega Trojsztva. Csa mi od ovoga verovat moramo, sztoji va ovom: Ni vech, neg jedan pravi Bog, ki sze dobro naplacha, i sze zlo kastiguje, ali na ovom, ali na drugom szvitu. Ali tri szu Bozsje persone, ke sze polag szvetoga Piszma jimenuju: Otacz, Szin, i Duh szveti. Ove tri Bozsanszke Persone, szu nemer szaka druga Persona, tako da Otacz ni Szin, Szin ni Otacz, nit Duh szveti, a Duh szveti, ni Otacz, niti Szin, ali akoprem szu ove tri Bozsje Persone, csa Persone utiszka, szaka va szebi drugacsa Persona; vindar csa naturu Bozsanszku utiszka, niszu razlucsene. Szaka Persona je pravi Bog. Otacz je pravi Bog, Szin je pravi Bog, i Duh szveti je pravi Bog. Vindar niszu tri Bogi, neg jedan je pravi Bog;

ar tri Bozsanszke Persone neg jednu naturu, i bisztvo jimaju. Kuliko person je med nami lyudi, tuliko je i naturov; ali pri Bogi, i va Bogi sze nahaja, kut szveti Augusztin veli, neg jedna zversena jedinoszt va Bozsansztvi, i va jednom zversenom Trojsztvi neg jedna jedinoszt, toje neg jedan je Bog, ali tri szu Bozsje persone. Otacz je perva persona, Szin je druga, a Duh szveti je treta Bozsanszka Persona. Otacz nima pocsetka od druge Bozsanszke Persone. Szin je neizvidlyivo od Ocza od veka rojen. Duh szveti neizvidlyivo od Ocza, i od Szina van izhaja. A vindar ni Otacz sztarji, nit vechi neg Szin, Szin ni mlaji ali manyi neg Otacz, i Duh szveti ni mlaji, nit manyi neg je Otacz, i Szin. Jezus je nemer va szvetom Evangyeli rekal: „Otacz je vechi od mene.“ Ali ove Ricsi sze moradu od Jezusa Krisztusa razumit polag nyigove cslovicsanszke nature. Otacz je vechi, neg Jezus Krisztus polag cslovicsanszke nature; ar polag nature cslovicsanszke Jezus ni od veka, ovu naturu cslovicsanszku je pred tiszuch oszamsztov, i tuliki leti nasze zel. Ali csa nyigovu Bozsanszku naturu utiszka, polag ove je tako zmozsan, i vekovecsni, kut Otacz. Ovo izto moramo, i od Duha szvetoga verovat, i Ov je od veka. Csa od vekovecsnoszti ovi tri Bozsanszki Person verujemo, to moramo i od oni drugi zversenoszti verovat: od szemoguchnoszti, szeznanoszti, neizkoncsanoszti, i od drugi zversenoszti Bozsji. Szemoguch je Otacz, szemoguch je Szin, szemoguch je Duh szveti. Szeznajuch je Otacz, szeznajuch je Szin, szeznajuch je Duh szveti. Neizkoncsan je Otacz, neizkoncsan je Szin, neizkoncsan je Duh szveti. Nijedna Bozsanszka Persona drugu ne ublada va szemoguchnoszti, szeznanoszti, neizkoncsanoszti, i va drugi zversenoszti. Jedna je tako szemogucha, kut druga, tako mudra, i neizkoncsana, kut druga. Ali akoprem je szaka Bozsanszka Persona szemogucha, szeznajucha, i neizkoncsana, ter zversena; vindar niszu tri szemoguchi, szeznajuchi, i neizkoncsani; kut, akoprem je szaka Persona pravi Bog, v ndar niszu tri Bogi, nego neg jedan je pravi Bog, ar neg jednu Bozsanszku naturu jimadu. Szin Bozsji druga Bozsanszka persona polag Bozsanszke nature jima i cslovicsanszku, ku je va divojacskoi utrobi Marie nasze

zel, polag ove je za nasz terpil, i umerl. On je pravi Bog, i cslovik szkupa. I ovoje csa nasz nasa szveta vera od szkrovnoszti preszvetoga Trojszta ucsi, i da verujemo, preposztavlya.

Va sztarom Zakoni je ova szkrovnoszt neg nikulikim oszebuino odibranim pretelyom Bozsjim ocsitovana bila; da nebudu zsidovi, ki szu med pogani zsivili, i ki szu k bolvansztvu jako nagnuti bili, priliku jimali, va tri Bozsanszki Persona tri Boge moliti. Zsidovom szu morali Proroki vechputi ovu Jisztinu dobro kszerczu prilagati: da je neg jedan Bog, i da ovoga szamoga moliti moradu, da sze nedadu krez krivu veru poganov zaszlipit. Va novom Zakoni je szkrovnoszt preszvetoga Trojsztva zracslucsnimi ricsami ocsitovana, i nazvischena posztala. Jezus je szam va szvetom Evangyelyi rekal: „Pojte, ucsite sze narode, kersztite nye va Jime Ocza, Szina, i Duha szvetoga.“ Zovimi Ricsami Jezus tri Bocsanszke Persone kazse, naimre Ocza, Szina, i Duha szvetoga; ali i jedinoszt Nature, i Bozsansztva; ar ni rekal: „Va Jimeni, kut va vechem broji, neg va Jime; da nasz ucsi, da szu tri Bozsje Persone neg jedan Bog. Szveti Jivan veli: „Tri szu, ki szvidocsansztvo davaju na Nebi: Otacz, Rics, i Duh szveti, i ovi tri szu jedno“ naimre polag nature, i bisztva.

Kada szu Apostoli Evangyelye Jezusa raszglaszili, onda szu nogi tiszuchi zsidovi, i pogani ovu szkrovnoszt verovali, i dan denasnyi ju veruju va szi deli szvita neizbrojni Kerscheniki. Jisztina je da cslovicsanszki razum ove szkrovnoszti nemore popaszti, i raszlozsit. Od szvetoga Augusztina sze povida: da kada je jednucs uz morje pohajal, i premislyaval, kakobi mogal szkrovnoszt preszvetoga Trojsztva razlozsit, je nasal na szipi jednoga dicsaka, ki szi je malyaczku skulyu zdubal, i zjednum zsliczum vodu zmorja va tu skulyu pulyil. Predsze hipacz je szveti Auguszti gledal toga dicsakicha, onda je nyega pital: csa to csini? Dicsak muje za odgovor dal: „Ja ochu morje vavu skulyu szpulyit.“ „O dite moje! zaman sze trudis, ni moguche va ovako malyahnu skulyu morje szpulyit.“ A ti ches jos manye, je dicsak rekal, ztvojim razumom szkrovnoszt preszvetoga Trojsztvu popaszt i raszlozsit.“ Po tom je dicsak, ki je Angyel bil, szkersznul. Ovu

szkrovnoszt z szvojim razumom nigdor na szvitu nemore raszlozsit, ter zvadit; vindar szmo ju duzsni csverszto verovat; ar ovo je On ocsitoval, ki nemore lagat, i prekanit, ki je vekovecsna nekanlyiva Jisztina. Goszpodin Bog je ovo szam ocsitoval, to nam mora doszt bit. Nas razum sze polag Ricsi szvetoga Paula nasoi szvetoi veri podlozsit mora. Ar csa Bog veli, i ocsituje, toje sztanovito, i jisztinszko, akoprem ga nas razum nemore popaszti. A csa sze csudimo, da mi ove velike szkrovnoszti nemoremo popaszt, pokidob da je va naturi, ku znasimi ocsima vidimo, doszt takovoga dugovanya, ko mi nemoremo razlozsit? Ktomu Goszpodin Bog nam ne zapovida da mi ovu szkrovnoszt raszlozsimo, neg da ju verujemo. „Verovat mije zapovidano" veli szveti Augusztin. Szveti Bernard pise: „Raszlozsit, i popaszt otit szkrovnoszt preszvetoga Trojsztva, je preszetnoszt; ali verovat je blazseno, i dobro." Na drugom meszti zopet veli: „Ako do pital bude, kako je to, csa Katholicsanszka vera od Trojsztva ucsi? Tomu chu odgovorit: da nyemu doszt neka bude, to verovat, da je ovo ovako, i ne drugacse. Ako ki jos dalye bude isal, i ono, csa jedino verovat mora, bude otil i raszlozsit; on je va pogibelyi szvoju veru, i zverum szvoje blazsensztvo pogubit." Ovako szeje jur nogim sztalo, ki szu otili ovu szkrovnoszt zvaditi, da szu i veru va preszveto Trojsztvo pogubili. Va pervi csaszi nase szvete vere ni bil nijedan Kotrig, zverhu koga bisze tuliko degali bili, kut od ovoga Kotriga vere. Zsidovi nist niszu otili znat od tri Bozsanszki Person. Pogani szu zopet govorili, da tri Bozsje Persone vech Bogov zlamenuju. Nogi krivoverczi szu neg jednu Bozsanszku Personu valovali, tajali szu Bozsansztvo Jezusa Krisztusa, i Bozsansztvo Duha szvetoga. Nogi szu zopet govorili, da szu tri Bozsanszke Persone neg va Jimeni razlucsene. Drugi szu zopet ucsili, da je jedna Persona vecha neg druga. Arianczi szu Bozsansztvo Jezusa tajali, ovi szu szvetoi Katholicsanszkoi Czrikvi nai veche rane uzrokovali, zsnyimi szu nogi Biskupi, i Czeszari derzsali. Ovi szu Katholicsane proganyali, oszebuino Biskupe, ter Masnike, na nogi meszti jos vech neg pogani. Nogo tiszuch Katholikov szu zbog vere va preszveto Trojsztvo, i va Bozsansztvo Jezusa Krisztusa va

progonsztvu Arianczov szvoju kerv sztocsili. Noga csudocsinyenya szusze godala na potverdjevanye vere Katholicsanszke va preszveto Trojsztvo. Va noviji csaszi szu Luther, ter Kalvin tajali preszveto Trojsztvo. Ovako szusze nogi bludili va veri va preszveto Trojsztvo, ar szu otili ovu szkrovnoszt zszvojim mlahavim razumom popaszti. Ali zcsim je szveta Katholicsanszka Czrikva vech prognana bila, zcsim szu krivoverczi szkrovnoszt preszvetoga Trojsztva vech tajali; ztim je ona va nauki Jezusa sztalnija 'osztala, i gorlyivije szkrovnoszt preszvetoga Trojsztva valovala, dicsilia, i molila. Szvetu Masu zacsinye zi zlamenyem szvetoga Krizsa, i va ovom valuje szkrovnoszt preszvetoga Trojsztva, Katholiki szaki dan vechkrat szveti Krizs va dnevi nasze mechu, i krezato valuju preszveto Trojsztvo. Pri szvetoi Masi, sze jacsi trikrat Kyrie eleiszon. Angyelszku Jacsku: Dika Bogu na visini, jacsi, krez Kredo, i krez trojversztno sanktus, toje szvet, szvet, szvet, valuje preszveto Trojsztvo. Sze szvoje molitve zacsinye krez valovanye preszvetoga Trojsztva. Ako Masnik pri szvetoi Masi, ali pri drugoi priliki csa blagoszlavlya, sze csini va Jime Ocza, Szina, i Duha szvetoga. Pocsetak szake Lytanie je valovanye preszvetoga Trojsztva, na konczu Pszalmusov sze szagdar moli: dika je Oczu, dika Szinu, dika Duhu szvetomu. Krezavo je szveta Mati Czrikva otila valovat, dicsit, i molit preszveto Trojsztvo Zato je i denasnyi Szvetak odredila, dabi sze szi Kerscheniki zbujali na diku, i molenye preszvetoga Trojsztva. Zjednum ricsum Vera va preszveto Trojsztvo je fundamenat, temely, Kerschanszke vere. Zato zali duh jische noge va ovoi veri va preszveto Trojsztvo pobluditi, da zpod nyihovi nog fundamenat podkopa, i nye zatuliko laglye va mrizse szkvarenya zapelya.

Nauk, i Naszledovanye.

Szada znas kakovo nakanyenye je szveta Mati Czrikva jimala onda, kada je denasnyi Szvetak posztavila. Terszi sze tvoju pobozsnoszt po tom odversiti. Zato ponovi pervics, i valuj ocsitno tvoju veru va veliku, i neizvid-

lyivu szkrovnoszt preszvetoga Trojsztva. Zvérsavaj tvoju veru, ter ubechaj pred Bogom, da ches va ovoi veri zsivit, i umrit. Zlamenye szvetoga Krizsa szagdar zvelikum pobozsnoschum nasze posztavi, neka sze nigdar pred szvitom szramovat zbog zlamenya szvetoga Krizsa.

Drugics, szu tvoju kriposzt uberni denasz na diku preszvetoga Trojsztva. Moli je va nai vechoi poniznoszti. Pozovi po peldi szvetoga Davida, i oni tri tovarusev szvetoga Daniela, sze Angyele, i lyudi, i sze sztvorenye, da oni ztobum jedinoga Boga va szvetom Trojsztvi hvalu, i dicsu. Reczi zi szvetum Czrikvum: „Dika budi Bogu Oczu, i Szinu, i Duhu szvetomu.“ Pohvalyeno, i blagoszlovno budi preszveto, i nerazdruzslyivo Trojsztvo od szada do veka.“ Ali zi Nebeszkimi Duhi jacsi: „Szvet, szvet, szvet je Goszpodin Bog Szabaoth!“ I kada szi sze ovo ucsinil, ko szpoznaj, da je Goszpodin Bog neizkoncsano veche dike zaszluhzsan, neg mu sza sztvorenya krez szu vekovecsnoszt izkazati moru.

Tretics, szpomenisze nane noge, i neizrecseno velike dobrote, ke szu ti tri Bozsanszke Persone va szem tvojem zsitku izkazale, i terszi sze nyim zato zahvalit. Otacz Nebeszki je tebe sztvoril, Szin Bozsji je tebe odkupil, Duh szveti teje poszvetil. Zave, i za druge neizbroine dobrote denasz tvoju hvalu davaj. Alduj na zahvalnoszt preszvetomu Trojsztvu sze csa szeje od pocsetka szvita, do szada na szvitu dobroga godalo, i csa sze oche do koncza godati. Sze szvete Mase, ke szu sze na diku preszvetoga Trojsztva aldovale, i ke sze jos ote aldovati; ar krezave sze preszvetomu Trojsztvu vecha dika izkazsuje, neg krez sze molitve, i zahvalnoszti lyudi. Na konczu zmoli: Te Deum laudamus, toje Bozse tebi sze klanyamo!

Zadnyics zazivaj vechputi preszveto Trojsztvo. Szvecze Bozsje, i Bozsju Mater zazivati je Bogu drago, i povolyno dugovanye, i nam lyudem hasznovito. Ali zazivanye preszvetoga Trojsztva je nam zapovidano. Krivoverczi sze bludu, kada velu, da je Szveczev zazivanye zaman, i da ni hasznovito. Ali Katholicsanszki cslovik jos vech grihsi, ako zazivanye preszvetoga Trojsztva zamudi. Szveta Mati Czrikva nasz ucsi, da va pocsetku Lytanie szaku Bozsju Personu oszebito, onda pod Jimenom pre-

szvetoga Trojsztva da sze tri Persone va obcsinszkom zazivamo; onda sztoper zaziva Bozsju Mater, i Szvecze Bozsje. Ona nasz ne ucsi, da Szvecze Bozsje vechputi, i zvechim ufanyem neg Goszpodina Boga, i jos manye, da nye namereszto Boga zazivamo, kut nam krivoverczi ocsi mechedu. Ti neg polag nauka, i uredbe Matere Czrikve csini. Zazivaj vechputi preszveto Trojsztvo zovimi Ricsami: „Szveto Trojsztvo jedan Bog szmiluj nam sze. Csini ovo zvechum pobozsnoschum, zato vech, pokidob da je Luther ov sztari zakon va Lytanii krivoverczevzlisal. Ti sze neg uberni pobozsno k szvetomu Trojsztvu, i reczi: Szveto Trojsztvo jedan Bog szmiluj nam sze! ter prilozsi ktomu ricsi, ke je szveti Gregor Nazianszki rekal: „Nechu ti neveran posztat o vekovecsni Otacz! nechu ti neveran nasztat o jedinorojeni Szin! nechu ti neveran posztat o szveti Duh! Ja znam csa szam pri szvetom Kersztu ubechal, komu szam odpovidal, i komus zam sze prik dal, i podlozsil.

Na Telovu
ali na Szvetak preszvetoga Tela Krisztusevoga.

Z oni uzrokov zbog ki je szveta Mati Czrikva Szvetak preszvetoga Trojsztva odredila, je i Szvetak preszvetoga Tela Krisztusevoga posztavila. Ona bi naimre rada, da mi onu veru, ku va szerczi od preszvetoga Oltarszkoga Szakramenta valujemo, i zvana kazsemo, ocsitno valujemo, i da Bogu hvalu damo za miloschu, ku nam je krezavi preszveti Oltarszki Szakramenat izkazal. — Nas predragi Szpaszitely je on vecser, kada je za odkuplenye szvita szvoju muku zacsel, na zalog szvoje neizkoncsane lyubavi knam, preszveti Oltarszki Szakramenat zaszadil. Va ovom je On szam sztanovito, i iztinszko z Telom, i Duhsum, z Bozsansztvom, i zcslovicsansztvom pod kipom kruha, ter vina na zocsi. Zato on, ki ov Szakramenat neg pod kipom kruha prime, ne prijimlye manye, neg Masnik, ki pri szvetoi Masi pod obadvojim kipom ov Szakramenat prijimlye; ar pod kipom Kruha ni szamo Telo Krisztusevo, neg i nyigova preszveta Kerv na zocsi; ar je zsivo Telo na zocsi, ko prez zsive Kervi bit nemore. Da Masniki pri

szvetoi Mati ov preszveti Szakramenat pod obadvojim kipom prijimlyu, je zbog toga, da sze Muka Krisztuseva, va koi szeje preszveta Kerv od preszvetoga Tela odlucsila, bolye pred ocsi posztavi. Nazocsnoszt Jezusa Krisztusa va preszvetom Oltarszkom Szakramenti sze onda zacsinye, kada Masnik va Jime Jezusa zverhu Kruha ter Vina prepiszane Ricsi szprogovori; ar va onom hipczu sze Kruh, ter Vino na pravo Telo, i na pravu Kerv Jezusa Krisztusa csudnovito preuberne, tako, da ni vech bisztvo Kruha, ter bisztvo vina, neg szama szpodob, szama szlaszt Kruha, ter vina nazocsi. Jezus Krisztus je va Oltarszkom Szakramenti pod szpodobum Kruha, ter vina tako dugo na zocsi, doklye sze ne potrosi. Jezus Krisztus je va Oltarszkom Szakramenti zi szvojim Bozsansztvom, i cslovicsansztvom va szakom naimanyem deli Ostie tako na zocsi, kut va czeloi Ostii. On je czel va czeloi Ostii, On je czel va szakom nai manyem deli Ostie. Zato on ki czelu Ostiu prime, ne prime vech, neg on, ki neg jedan del Ostie prime. On ki vech Ostiov na jednucs prime, ne prime vech neg on, ki neg jednu Ostiu prime Vechputi sze sztane, da sze Ostie szvete na vech delov razdilu, onda sze ne razdili Jezus Krisztus nego szama szpodob Kruha; ar kut Krisztus vech nemore umrit, tako sze i nemore razdilit, ali polomit. Ovo nasz ucsi nasa szveta vera, ku je szam Jezus Krisztus nazvisztil, i prodikoval, Ovo nasz ucsi szveta Mati Czrikva, ku lada, i redi szam Duh Szveti.

Krivoverczi, kut szu Luthori, i Kalvini drugacse ucsu. Oni taju, da je Jezus Krisztus pod kipom kruha, ter vina va Oltarszkom Szakramenti na zocsi, oni taju, da sze pri poszvechenyi Kruh, ter vino na pravo Telo, i Kerv Jezusa preuberne. Oni velu, da ni moguche, dabi sze mogal Kruh, ter Vino na pravo Telo, i Kerv Jezusa preubernut, da ni moguche, dabi mogal czel Jezus nerazdilyen va szakoi maloi Ostii na tuliki meszti va jednom hipczu nazocsi bit. Ako je pitamo, zacs oni ovo za nemoguche derzsu, ko chedu nam odgovorit: zato, kad mi toga znasim razumom nemoremo popaszt, i razlozsit kako bi to moguche bilo. Ali ako oni sze ono za nemoguche derzsu, ako oni szega onoga nebi radi verovat, csa nemoru zszvojim razumom popaszt, i razlozsit; ko onda moradu

szami szebe tajat, ar oni szami szebe nemoru popaszt, neznadu kako szusze narodili, neznadu kako szu raszli, usztarali, i uszedili. Onda moradu sztvorenye szvita, oni moradu utelovlenye Jezusa Krisztusa. Nyigovo dicsno od mertvi Gorisztajanye, preszveto Trojsztvo za nemoguche derzsat, ar ove Kotrige Vere tako malo moredu zszvojim razumom popaszti, kut preubrachanye Kruha, ter Vina na preszveto Telo, i Kerv Jezusa Krisztusa va Oltarszkom Szakramenti. Csa veru utiszka, onde ne dohaja nato, csa mi znasim razumom moremo popaszti, neg nato, csa nam je Goszpodin Bog nazvisztil, i ocsitoval. Csa mije Bog nazvisztil, ono sztanovito znam, da je Jisztina, ali je morem popaszt, ter razlozsit; ar On je szemoguch, i szeznajuch, ki me nemore prekanit. Moj razum, i moje vainszko chutenye me more lahko prekanit. Goszpodin Bog je pravicsan, On je vekovecsna Jisztina, On nemore lagat, i prekanit. Goszpodin Bog je szemoguch, zato neizgovorno vech ucsinit more, neg ja zmojim mlahavim razumom popaszt morem. „Pri Bogu je sze moguche“ veli szam Jezus Krisztus. Szveti Augusztin veli: „Szpoznajmo, da Bog vech premore, neg mi zvidit moremo.“ Szveti Czirillus veli: „Goszpodin krez Izaiasa Proroka govori: moji tolnacsi niszu vasi tolnacsi, moji puti niszu vasi puti; nego kut je Nebo zverhu zemlye izviseno, tako szu moji puti zverhu vasi putov, moja mislenya zverhu vasi misleny izviseni. Nebi ada On ki je zszvojum mudroschum, i szemoguchnoschum tuliko zverhu nasz izvisen, takova csudnovita dela csinit mogal, ka nadsztaju nas razum?“ Ovako govoru i drugi szveti Oczi. Oni naiperdonasaju noga naturalszka dugovanya, ka szu isztinszka, akoprem je mi nemoremo popaszti. Oni naiperdonasaju sztvorenye szvita, ter velu: ako mi verujemo, da je Goszpodin Bog ov szvit znicseszar sztvoril, zacs nebi mogli verovat, da Kruh, ter vino na szvoje preszveto Telo, i Kerv preubernut more? Kani Galilei je Jezus vodu na vino preubernul, zacs nebi mogal Kruh, ter Vino na szvoje preszveto Telo, i Kerv preubernut? Sztanovito, ki veruje, da je Goszpodin Bog szemoguch, nai mudriji, i nai pravicsniji, ta va ovom Kotrigi vere od Oltarszkoga Szakramenta nemore dvojit. Mi Katholiki ovo verujemo. Ovu veru denasz ponavlyamo, i ocsitno valujemo. Ovo od nasz po-

tribuje szveta Mati Czrikva, ka je ov Szvetak zbog toga na ocsitno szvecsevanye posztavila. Csa nadalye od nasz potribuje, je to, da mi denasz z szkupnim szerczem preszveti Oltarszki Szakramenat hvalimo, i va nyem szranyenoga Odkupitelya szvita zi szum kriposchum dicsimo. Nemore ovoga szveta Mati Czrikva pravicsno od nasz potribovat? Mi verujomo, da je Jezus Krisztus kut pravi Bog, i Cslovik va Oltarszkom Szakramentu nazocsi. Pravomu Bogu szlisi sza mogucha hvala i dika. Kako veliku diku je David Kraly Skrinyi mira Bozsjega izkazseval, va koj je neg jedan del od nebeszke Manne szranyen bil, kut szveto Piszmo povida. Manna sztaroga Zakona je neg mlahav prekip bil preszvetoga Oltarszkoga Szakramenta, kut nasz szam Jezus ucsi; zakuliko vecha dika ada szlisi Nebeszkoi Manni novoga Zakona? Mudri Muzs nasz upomenyuje pred nikuliki tiszuchi leti: „Hvalite, i dicsite Goszpodina kuliko morete. Dicsite, i izvisavajte Goszpodina polag vase moguchnoszti.“ Pokidob, da mi polag nase vere znamo, da je nas Goszpodin, i Bog va preszvetom Oltarszkom Szakramenti isztinszki nazocsi, ko je dosztoino, da mi Nyega zi szum kriposchum hvalimo. Ovo szu nemer krez czelo leto szenek duzsni csinit. Ali do nebi moral valovat, da szmo nogoputi va szpunevanyu ove duzsnoszti leni? Zato denasz potribuje szveta Mati Czrikva, da sze navu duzsnoszt szpomenemo, da nasu pobozsnoszt, ako szeje uladila, na novo zbudimo, da szi szkupa zjednum kriposchum preszveti Oltarszki Szakramenat dicsimo, i izvisujemo. Zato je odredila lipu szvetacsnu Proczesziu, va koi sze preszveto Telo Krisztusevo ocsitno po placza ponasa. Sze csa sze va ovoi Proczeszii csini, je na diku preszvetoga Oltarszkoga Szakramenta odredjeno. Krezavo bi rada szveta Mati Czrikva ono zbantovanye, ko krivoverczi, i nogoputi i pravoverni ovomu preszvetomu Szakramentu zaudaju, i ucsinu, nadomesztit. Prez sztraha sze nemoremo szpomenut nano uszkrunyenye, ko szu krivoverczi pervo, i szada ovomu preszvetomu Szakramentu ucsinili. A csa sztoper va ovom Szakramentu szranyeni Jezus od oni terpit mora, ki veruju, da je va nyem nazocsi? One nedosztoinoszti, csemernoszti, ke nogoputi Katholiki pred preszvetim Oltarszkim Szakramentom

pocsinu, na naiveche zbantovanye Jezusa szluzsu. Nevridno pricseschanye nogi Katholikov, kako neizgovorno bantuju Jezusa? Ono telo, on jezik, ona uszta, ka szu krez prijimanye Tela Krisztusevoga poszvechena posztala, kuliko puti nasztanu poszuda zbantovanya Szina Bozsjega? Ovo zbantovanye bi rada szveta Mati Czrikva nadomesztit krezavu pobozsnoszt va ovi oszmi dnevi, da Jezusa na nase pomilovanye, i oproschenye gane. Zato csinimo polag ovoga szvetoga nakanyenya.

Na dalye szveta Mati Czrikva denasz od nasz potribuje, da Jezusu Krisztusu Goszpodinu nasemu hvalu dajemo zatu veliku miloschu, daje preszveti Oltarszki Szakramenat posztavil. Ovo je nasa szveta duzsnoszt. Ar ako szmo duzsni za szaku naimanyu dobrotu Bogu hvalit, ko szmo zatuliko vech duzsni hvalu dati zavu veliku dobrotu. Do je va sztalisu onu neizkoncsano veliku dobrotu Jezusa Krisztusa, ku nam je va posztavlyanyu preszvetoga Oltarszkoga Szakramenta izkazal, zricsum zgovorit, i nye velikoszt zszvojim razumom popaszti? Sze csa pri posztavlyanyu ovoga nai szvetijega Szakramenta vidimo, je veliko, i neizgovorno. Velik, i neizkoncsano velik je On, ki gaje posztavil. Ar ov je Jezus Krisztus pravi Bog, i cslovik, Kraly szi Kralyov, Goszpodin szega Goszpodsztva. Veliko, neizvidlyivo veliko je csudo ko szeje pri tom zgodalo; ar ovden szeje Kruh, ter Vino csudnovito na preszveto Telo, i Kerv Jezusa preubernulo, ovden je csudnovito pod kipom Kruha ter vina szam Jezus Krisztus na zocsi. Szveti Thomas Akvinas jimenuje preszveti Oltarszki Szakramenat csudo szi csudov, i nai veche csudo med szimi, ka je Jezus Krisztus ucsinil. Velika neizgovorno velika je lyubav, kaje Jezusa Krisztusa ganula na posztavlyanye ovoga nai szvetijega Szakramenta, a to ravno va onom csaszu, kadaga je posztavil, on vecser pred szvojum mukum, zadnyi dan szvojega umrechega zsitka. Potlye ov szvit sztoji, sze ni nasal Otacz, niti Mati ka bi szvoje dite tuliko lyubila, dabi je zlaschim szvojim telom nahranit otila. Ovu neizgovornu lyubav je Jezus szam k szvojoi diczi jimal. „Kada je szvoje lyubil, veli szveti Jivan, je nye do koncza lyubil.“ Jur pervo je nye lyubil, i nyim szvitla zlamenya szvoje lyubavi daval; ali na konczu

zsitka szvojega je nyim takovo zlamenye dal, ko je sza druga predaslo, kada je naimre, szvoje zlaschim szvojim Telom nahranil, i zlaschum szvojum Kervlyum napojil, i pri tom takov Szakramenat zaszadil, va kom sze ova Bozsanszka hrana, i napitak szim pravovernim dili. A kada szeje ovo zgodalo? Szveti Paval veli: „Onu noch, kada je prikdan posztal“ naimre manenim zsidovom. Zadnyi vecser zsitka nyigovoga je prisal, kada szu Nyega kanili ulovit, bicsevat, zternyem korunit, i kut naivechega Zlocsinitely na Krizs raszpet. Sze ovo je Jezus naiperznal, On je i to naiperznal, kuliko cheduga va ovom preszvetom Szakramentu do koncza szvita bantovat, i pospotat; vindar nyigova lyubav ni drugacse otila, zaszadil je polag szega toga ov nai szvetiji Szakramenat. O ovoje sztanovito lyubav, ka szu lyubav, i razum lyudi, i Angyelov nadsztaje. Lyubav oche szenek pri onom koga lyubi, biti. Jezus Krisztus ki je zlyubavi knam iz Neba na zemlyu sztupil, je trideszet i tri leti pri nasz bil. Volya Ocza nebeszkoga je bila, da po szpunyenom odkuplenyu cslovicsanszkoga lyucztva zopet na Nebeszah naizad sztupi. Ali nyigova neizkoncsana lyubav knam je nasla, kako do koncza szvita pri nasz osztat more. Ovo je ucsinil va preszvetom Oltarszkom Szakramentu, koga je pred szvojum mukum zaszadil. Polag ovoga je zszvojim Bozsansztvom, i cslovicsansztvom kako na Nebi, tako i na zemlyi va nasi Czrikva, i na szakom meszti, kadi sze preszveti Oltarszki Szakramenat nahaja, pravo, i iztinszko na zocsi. Polag ovoga preszvetoga Szakramenta sze znami lyudi ujedina, kada ga prijimlyemo; ar On sze szamoga szebe za duhovnu hranu nam daje. Lasztovitoszt lyubavi je, da lyubeche tako csverszto kut je moguche ujedina. More ali vecha szlozsnoszt, i ujedinanye bit, neg je hrana zi onim, ki ju vasze prijimlye? Kada je Jezus cslovikom posztal, je szvoju Bozsanszku naturu csudnovito zcslovicsanszkom ujedinal. Va prijimanyu preszvetoga Oltarszkoga Szakramenta ujedina Jezus szvoju Bozsanszku, i cslovicsanszku naturu zi onim, ki ga va ovom Szakramentu prijimlye, i uzsiva. Jezus je rekal: „Ki moje Telo ji, i moju Kerv pije, ta osztaje va meni, i ja va nyem.“ O kako csudnovito je ovo ujedinanye! Kako neizvidlyiva velika lyubav!

Polag lyubavi zke je Jezus ov nai szvetiji Szakramenat zaszadil, je velik, i szvet on uzrok, i konacz zbog koga, gaje posztavil. Nas predragi Szpaszitely je naimre polag zaloga lyubavi szvoje i vekovecsni szpominak szvoje lyubavi, i szvoje britke muke, ter szmerti otil nam zaosztavit. On je rekal: „Csinite ovo na moje szpominanye." On je otil sztalno pri nasz osztat, i znami prebivat, dabi va szi nasi nalogi, i potribsina zvelikim ufanyem nase zaviche pri nyem jiszkali, nase szercze pred nyim otvorili, pri nyem miloschu, batrenye, i pomoch jiszkali. On je otil, da nyigovo preszveto Telo, i Kerv na hranu, i ukriplenye nasi Duhs szluzsi. Ovo je bilo nakanyenye Jezusa Krisztusa pri posztavlyanyu preszvetoga Oltarszkoga Szakramenta. I pokidob da je Kerschanszka od nyega zaszadjena vera nai szvetija, i prava Bozsanszka vera, i pokidob da prava vera prez Aldova bit nemore, ko je otil va ovom preszvetom Szakramentu nai szvetiji Aldov na veke osztaviti, naimre szvoje lasche preszveto Telo, i Kerv; da mi Ovo pravomu Bogu va szvetoi Masi aldovat moremo na diku nyigovoga Bozsanszkoga Velicsansztva, na zahvalnoszt za nyigove nam izkazane milosche, i dare, za oproschenye nasi grihov, na zadoblenye novi miloschov, na batrenye zsivi, i mertvi. O kako szvet, i zversen konacz! Dabi Jezus va preszvetom Oltarszkom Szakramenti neg szamo na jednom meszti ovoga szvita bil otil pri nasz prebivati, dabi mi pri nyem nase zaviche mogli jiszkat, ko bi ovo jur prevelika miloscha bila, zaku mu nebi mogli doszt hvalit. Zakuliko vecha je ali miloscha, da na tuliki meszti szvita pri nasz oche bit, da nam na hranu, i za aldov szluzsi, a to ne jednucs, neg vechputi, szkoro tulikoputi, kut mi ochemo. O kako velika miloscha, i lyubav je ovo! A sztoper esa za kriposzti jima ov preszveti Szakramenat. Jezus nam szam ovo zkratkimi Ricsami povida, kada veli: „Ki ov Kruh ji, ta oche zsiviti na veke." To je: ki ov preszveti Szakramenat vridno uzsival bude, ta che tu oszebuinu miloschu od Boga jimat, da che polag Duhse szenek zsiv osztat, i va poszvetujuchoi miloschi bit, i tako vekovecsni blazseni zsitak zadobit. Krezavi szveti Szakramenat sze cslovik ukripi, i ujacsa, da sze grihov csuva, da szkusavanya ublada, i da Bogu marlyivo szluzsi. Zato

szveta Mati Czrikva ov Szakramenat jimenuje vracstvo, krezako sze od betega grihov oszlobodimo, i ucsuvamo. „Ov Szakramenat cslovika va miloschi ujacsa, i nyega va nogi p gibelyi griha csuva“ veli Albert. Kempis Thomas veli: „Ov nai vechi, i nai szvetiji Szakramenat szluzsi na szpaszenye Duhse, i tela. Ovo je vracstvo duhovne nemochi. Krezanyega sze rane grihov zvracsu, grihsna mislenya sze zataru, szkusavanya sze ubladaju, miloscha sze obilynije prijimlye, zacseta kriposzt sze poveksava, vera sze pocsverszti, ufanye ujacsa, i lyubav poveksava.“ Drugi szveti Oczi velu: da je Jezus Krisztus ov preszveti Szakramenat zato pod szpodobum lyubezlyive hrane posztavil, da mi nyigovu kriposzt zatuliko laglye szpoznamo. Kut naimre telovna hrana telovni zsitak zderzsi, kriposzt nadomeszti, i szega cslovika ukripi; tako sze duhovni zsitak Duhse krezavi preszveti Szakramenat zderzsi, Duhsa sze ukripi, i vasz cslovik sze na szluzsbu Bozsju pelya, i zbudi. Szveta Mati Czrikva ov nai szvetiji Szakramenat jimenuje zalog dike nebeszke; ar cslovik, ki ov Szakramenat vridno prijimlye, zbog nyigove kriposzti, jima kuto napiszak, da che vekovecsno blazsensztvo zadobit. On ki ov Szakramenat vridno prijimlye, ovo szi moramo dobro zapametit. Ar on, ki nevridno prijimlye, ne neg neche delnik nasztat miloschov, i kriposzti ovoga preszvetoga Szakramenta, nego on che szi vekovecsno szkvarenye uzrokovat polag Ricsi szvetoga Paula: „Ki nevridno ji i pije, ta szebi, ji, i pije szud.“ Toje szkvarenye. Ali od ovoga chemo na drugom meszti na dalye govorit; szada neg tuliko velim: ki ono, csa szam doszidob rekal, neg malo prestima, ta mora szpoznat, da je Jezus pri posztavlyanyu ovoga nai szvetijega Szakramenta neizkoncsano veliku dobrotu cslovicsanszkomu lyucztvu izkazal. Zato je kruto dosztoino, da nasemu predragomu Szpaszitelyu zato nai vechu, i nai ponizniju hvalu damo. Ovo je nakanyenye szvete Matere Czrikve bilo, kada je denasnyi Szvetak odredila. Ona oche, da denasz zi szlozsnimi szerczi Jezusu Krisztusu za posztavlyanye ovoga nai szvetijega Szakramenta hvalimo.

Nauk, i Naszledovanye.

Denasz szi zmanum konacz, i uzroke denasnyega Szvetka premislyaval. Uredi ada tvoju pobozsnoszt tako, da denasnyi Szvetak vridno, i dosztoino szvetis. Nainaiper zbudi va tebi kriposzt vere. Pokazsi pred Bogom, i pred szim szvitom, da sze csverszto verujes, csa je Goszpodin Bog od preszvetoga Oltarszkoga Szakramenta nazvisztil, i po szvetoi Materi Czrikvi na verovanye preposztavlya; i to zbog toga, da je ovo vekovecsna Jisztina ocsitovala, Podlozsi tvoj razum pod szluzsbu szvete vere. Posztavi sze szemu szkusavanyu, zkim bi te zali duh rad szkusavat va onom csa veru va preszveti Oltarszki Szakramenat utiszka. Pokazsi ocsitno pred szim szvitom onu veru, ku va-preszveti Oltarszki Szakramenat va tvojem szerczi jimas. Zato budi va denasnyoi Proczeszii pobozsan, i pri szakoi priliki, kada je preszveti Oltarszki Szakramenat na molenye van posztavan, moliga zi szum pobozsnoschum. Szaki dan akoje moguche budi pri szvetoi Masi na zocsi. Prijimlyi preszveti Oltarszki Szakramenat vechputi, ali szagdar sze ktomu dobro pripravi, da ga zcsisztim szerczem primes. Csuvaj sze szega, csa bi moglo Boga, ki je va ovom preszvetom Szakramentu nazocsi, zbantovat. Neka bludit ztvojim mislenyem, neka szimo tamo sze ugledat, ali sze saptat. Csuvaj sze, da tvoja uszta, ka szu krez szveti Szakramenat poszvechena, zgrihsnim razgovorom ne uszkrunis. Pred szim sze csuvaj, da ovoga preszvetoga Szakramenta va sztalisu szmertnoga griha ne prijimlyes; ar ovo bi tvojega predragoga va ovom Szakramentu nazocsnoga Boga Szpaszitelya tvojega neizgovorno zbantovalo, i tebi na szkvarenye szluzsilo. Proszi denasz tvojega Szpaszitelya za oproschenye za sze zbantovanye zkim szi ga va szem tvojem zsitku zbantoval. Alduj mu sze pobozsnosti, ke sze na szem szvitu na diku nyigovu va ovi oszmi dnevi od szi pravoverni Kerschenikov doprineszu, ter szi csverszto naiperzami tvoju pobozsnoszt zi snyum szkupa szlozsit. Moli Boga zmillioni i millioni Katholikov, ter sze ponizi pred nyigovim Velicsansztvom. Hvali Bogu Szpaszitelyu tvomu zanu neizgovorno veliku

dobrotu, ku je nam izkazal pri posztavlyanyu ovoga nai szvetijega Szakramenta. Daj mu hvalu, da ti szeje dal narodit va onoi szvetoi Czrikvi, va koj je szamo i jedino pravi Oltarszki Szakramenat. Daj mu hvalu, da ti daje csasza, i priliku ov Szakramenat vechputi prijeti. I pokidob da je sze va ovom preszvetom Szakramentu veliko, neka i pri tebi sze veliko bude. Velika neka bude tvoja vera va nazocsnoszt Jezusa Krisztusa va ovom Szakramentu. Velika neka bude tvoja pobozsnoszt k ovomu Szakramentu. Velika neka bude tvoja pobozsnoszt va oni Czrikva, va ki sze ov Szakramenat va Oltari szranyen nahaja. Veliko, kuliko je moguche neka bude tvoje pripravlyanye kprijimanyu ovoga Szakramenta. Pri ovoi priliki ziberi szkupa szu tvoju kriposzt. Zcsiszti tvoju duhsu od szake makule griha, ter ju nakincsi znailipsimi kriposchami da tvoje szercze lip nakincsen sztąn nasztane za tvojega Szpaszitelya. Kada je David Kraly Goszpodinu Bogu zemalyszku Czrikvu otil gradit, je sze kincse, zlato, i szrebro, drago jungye, i kamenye szkupa zibral, i je rekal: „Ja szam polag moguchnoszti sze pripravil, csa je potribno k hizsi Goszpodina mojega.“ Zacs? Uzrok je zovimi ricsami povidal: „Ar ovoje velik poszal, ar ne za cslovika, neg za Boga sze oche sztan gradit.“ Tvoja duhsa je pravi sztan Goszpodina Boga tvojega, kada sze pricseschas, zato i tvoja szkerb pri pripravlyanyu ovoga sztana neka tako velika bude, i za csuda vecha, neg je bila szkerb Davida. Za szu tvoju kriposzt szkupa szpravi, da bude duhsa tvoja vridan sztan Jezusa. Ar ovoje velik poszal.

Zsitak Szveczev va Miszeczi Juliusi.

Na pervi dan Juliusa.

Szveti Simeon Szalus Szpovidnik.

Szveta Mati Czrikva, ka nam krez czelo leto szakojacske Szvecze pred ocsi posztavlya, med kimi szu jedni glaszoviti zbog nyibove Apostolszke gorlyivoszti va prodikovanyu vere Krisztuseve, i va povrachanyu neverni na pravu veru, drugi zbog sztalnoszti va pravoi veri, zopet drugi zbog szterplyenoszti va krizsu, i muki, va progonsztvu, i nevolyi, zopet drugi zbog zatajanya szami szebe, zbog szamohotnoga sziromahstva, zbog Bogu aldovane vekovecsne csisztoche, i zbog drugi kriposzti, nam denasz jednoga Szvecza pred ocsi posztavlya, ki je krez oszebuinu zversenoszt va vekovecsno blazsensztvo priszpil; ar on szeje tako csinil, kut dabi ub pamet bil dosal, da szvoju gizdoszt, i nebeszlu va szebi zatare, i da szvoju kriposzt, ter zversenoszt pred szvitom zakrije. Jime ovoga Szvecza je bilo Simeon, Szalus je po szirianszkom jeziki tuliko kut budalo, ki pridavak szumu zato dali, kut szam upomenul, da je pred szvitom va pameti pobludjen valyal. Rodil szeje Edeszi va Szirianszkom od bogati, ali pobozsni, i Boga bojechi Sztarji, ki szuga szkerbno va pobozsnoszti odrahnili, i va znanoszti dobro naucsit dali. Kada je dvaiszet let sztar bil, je zjednim tovarusom Jivan jimenovanom v Jeruzalem putoval, da onde Szvetak Izvisavanya szvetoga Krizsa szveti. Kada je naizad dosal, je zszvojim tovarusom va Kloster isal, va kom je szveti Opt Nikon Preposztavni bil, va kom je jedan csasz pobozsno, i szveto

zsivil. Ali zpozselenya jos ostriji zsitak zsivit, je zdovolyenyem szvetoga Opta Kloster osztavil, ter je zjednim tovarusom va pusztinu isal, kadi je jednu hutu, va koj je pervo jedan szvet Pusztinacz, zsivil, nasal, ovu hutu szije za sze, i za szvojega tovarusa za prebivalische odibral. Kada je ovde vech neg dvaiszet let va velikoi ostrochi prebavil, je nyemu Goszpodin Bog to nadahnenye dal, da zopet med lyude na szvit naizad ide, i da sze med nyimi tako ponasa, kut dabi va pameti bobludjen bil; da od lyudi zanemer metan, ter zaverzsen, szvoju gizdoszt, i nebesziu zizma ublada, i da va tom sztalisu priliku jima nogomu csloviku dobra, i hasznovita upominanya udilit. Simeon je ovo nadahnenye Bozsje szvomu tovarasu ocsitoval; i akoprem gaje ov od ovoga mimorednoga naiperzimanya zusztavlyal, ko szeje vindar krez molitvu k Bogu ubernul, i proszil, da ga raszviti, csa muje csiniti, i kada je szpoznal, da je ovo nadahnenye sztanovito od Boga doslo, i da Goszpodin Bog szvoje verne szluge po szakojacski puti va Nebo poziva, szeje odlucsil od szvojega tovarusa, i zopet va Jeruzalem putoval. Na ovom meszti muke Jezusa Krisztusa szeje szpomenul, kuliko pospotanye, i zanemermetanye je Jezus va szvojoi muki terpil, kako szeje szamovolyno dal za priprosztoga derzsat, i ziszmihavat, i krezavo szpominanye je va szvojem naiperzimanyu jos bolye ujacsan posztal. Ali da vindar nebude szlipo polag szvojega naiperzimanya csinil, je kut Pusztinacz va szvoi domorodni varos Odeszu isal, i onde jednomu szvetomu Diakonu, ki je ravnotako Jivan jimenovan bil, ocsitoval, csaje krez nadahnenye Bozsje szvoje nakanyenye. Ov szveti Diakon je sze csiszto dobro prestimal, i kada je Goszpodina Boga va molitvi za tolnacs proszil, je pohvalil Simeona, i nyemu szvitoval, da polag nadahnenya Bozsjega csini, i pakal ublada, da va ufanyi va pomoch Bozsju zacsne polag toga nadahnenya Bozsjega csinit. Simeon je szercseno pocsetak ovoga mimorednoga zatajanya szamoga szebe zacsel. Va szem csinyenyu, va hodi, va ricsa szeje zacsel ponasat kut cslovik, ki je ub pamet dosal; ali nigdar nist takovoga ni csinil, nit govoril, csabi neg naimanye na zbantovanye Bozsje, ali blizsnyega szluzsilo. Med drugim je zvana varosa na jedinoi gumili

jednoga mertvoga kuczka nasal. Ovogaje na konopsich prevezal, zkim je upaszan bil, ter gaje po placza varosa za szobum vlikal. Dicza szu ravno zi skole isla, szi moremo miszlit, kako szu za nyim bizsala, i kako szumu sze ukrivlyala, zblatom va nyega hitala, nyega szimo i tamo pehala, zjedne placze va drugu gonila, i kricsala: glejte noroga fratra. Pri drugoi priliki szeje med diczu szel, akoprem je jur sztar bil, zsnyimi sze jigral, hizsicze zblata nacsinyal. Kadagoderje na visinu zlizal, i na mimo iduche sze zoriji i zpeszkom hital. Zjednum ricsum on szeje tako ponasal, kut va pameti pobludjen, i va szem varosi je za isztinu zapobludjenoga va pameti valyal. Szi moremo miszlit, kuliko zanemermetanye, i zbantovanye je polag toga preterpit moral. Ali ravno ovo je otil. Tako da moremo rech, da sze neche zlahka na szvitu takov cslovik najt, ki bi tako za szviczkum dikum hlepil, kut je Simeon od szi lyudi zisznihavan, i zanemermetan zselyil bit. Kut nogi diku szviczku zselyu, tako je Simeon veliko veszelye jimal va zisznihavanyu, i zanemermetanyu szvojem. Polag szega ovoga je jako oster, i pobozsan zsitak zsivil. Vechkrat je czeli csceterdeszet dan prez sze hrane prebavil, odlag po nedilye, pak csetertke. Va jednoi csemernoi hizsiczi je jimal malo siblya za blazinyu na kuje szvoju glavu naszlonil. Szkoro po sze nochi je molil, i szusze tocsil. Po vadne nai vechi del dneva va Czrikva sztrosil. On drugi csasz je zvechega va szvojem naiperzimanyu kut pobludjen prebavil. A nad csim sze nai vech csudit moramo, jos i ovo je hasznoval na poboisanye nogi grihsni duhs. Zbog szvojega va pameti pobludenya, kut szu lyudi stimali, je va szaku hizsu szlobodno nuter szmil pojt. I ovoje za priliku hasznoval nogoga na szvoju duzsnoszt upomenut; nogoga grihsnika zisztrahsit, i na pokoru ubernut. Goszpodin Bog je blagoszlovil naiperzimanye szvojega szluge tako, da szu nogi grihsniki krez nyigovo upominanye pokoru csinili. Ovo je oszebuino sze znogimi va necsisztochi zsivechi persona zgodalo. Simeon je proszil, i pinezi pobiral, i ove pineze va takove hizse odneszal, kadi je znal, da sze takove nistvridne persone derzsu, i te pineze nyim podilil, i zato nist drugoga ni proszil, neg da nyigove nauke poszluhsadu.

Ovako je noge od grihsnoga puta odvernul, i na bolyi zsitak napelyal.

Goszpodin Bog je ovomu szvojemu vernomu szlugi va nyigovom naiperzimanyu na pomoch bil, da pokazse, da je ov mimoredni zsitak szvetoga Simeona nyemu povolyan, i da je Simeon ov zsitak na nyigovo nadahnenye zacsel; da sze ztoga lyudi naucsu, csa cslovik zmiloschum Bozsjum ucsinit more, i kako sze ubladat more, i szamoga szebe zatajat. Szveti Simeon je krez kriposzt Bozsju noga csudnovita dugovanya ucsinil, oszebuino na betezsni, i uvrazseni; ali sze ove csudne csine je znal tako zakrit, da nyega zbog nyi nigdor ni hvalil. On je konakovim, ki szu uvrazseni bili, til pojt, zsnyimi kricsat, i va szem onako csinit, kut szu oni csinili. Zali duh, ov duh gizdoszti, ni mogal ovoga velikoga szamoga szebe ponizenya Szvecza terpit, zato je van isal zi uvrazseni zvelikim glaszom govorechi: da nima vechega nepretelya va varosi Odesza, ki bi mu tuliko duhs ztrubcza szkinul, kut ov pobludjeni Simeon. Polag ovoga je Simeon jimal dar prihoducha dugovanya naiper nazvisztit; ar on je naiperpovidal, da che bit velik potresz, drugda zopet, da che kuga med lyudi ladat. Goszpodin Bog je nyemu vechputi Angyela za tovarusa dal. Zadnyics je nyemu nazvisztil uru nyigove szmerti; kovoi szeje szveti Simeon lipo pripravil krez pobozsno prijimanye szveti Szakramentov. Onomu pobozsnomu Diakonu Jivanu je pred szvojum szmertjum ocsitoval sze one velike milosche, ke je nyemu va csudnom uzdravlyenyu betezsnikov, i uvrazseni, Goszpodin Bog izkazal; ali nyega proszil, da pred nyigovum szmertjum od toga nikomur nist ne povida, zadnyics je nyega proszil, da ga po nikuliki dnevi pojische. Szveti Diakon je po dvi dnevi va hizsiczu, kadi je Simeon lezsal, isal nyega pojiszkat, ali mertvoga je nasal. Nyigovo telo je zrozsjem, i zdrugim kitjem pokrito bilo. Szvit je rekal, kut budalo je umerl, kut je kut budalo zsivil. Ali kada je pobozsni Diakon vasz zsitak pokoinoga razlozsil, i uzrok nyigovoga otajnoga zsitka povidal, i kada je Goszpodin Bog noge csudne csine pri nyigovom szvetom Telu ucsinil, ar nogi betezsniki szu neg krez dotaknenye nyigovoga szvetoga Tela zdravlye naizad dosztali, onda szu sztoper szpoznali,

kako velik Szvetacz je pod kipom pobludjenoga va pameti med nyimi zsivil, onda szu vidili, kako velik vitez szamolaschega zatajanya je pod ostrom kutom ovoga Pusztincza szranyen bil. Szveta Mati Czrikva je nyega pred szim szvitom odicsila, kut retku peldu zanemermetanya szviczke dike, kut obladavcza gizdoszti, kut csudnovitoga, pred szvitom szranyenoga, neg Bogu szamomu poznanoga vernoga szlugu Bozsjega.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Dabi ti va onom csaszu zsivil bil, kada je ov Szvetacz zsivil, ter bi bil csine nyigove vidil, povi mi, jeli nyega nebi bil za csudnoga, ali more bit za csemernoga cslovika derzsal, kut szuga nogi drugi zato derzsali? A vindar bi sze bil va nyem prekanil; ar on je bil pun nebeszke mudroszti, i va szem szvojem csinyenyu je szvet czily pred ocsima jimal. Zovoga sze ucsi, kako veliku paszku moras noszit od szudenyu tvojega blizsnyega. Do je tebe za Szudcza zverhu tvojega blizsnyega posztavil? Do je tebi oblaszt dal zverhu nyigovoga csinyenya szudit? Osztavi to Goszpodinu Bogu. On je Szudacz ki szercza, i mozsjane prestimava, i ki va szudsztvi szvojem bludit nemore. Ti nikomur va szercze vidit nemores, zacs on ovako, ali onako csini, zato lahko mores va tvojem szudcztvi bludit, i szebe prekanit. Zato va ovom dugovanyu veliku paszku jimaj. Neka sze szumlyit. Ako podlozsne jimas, ko dobro preglej dugovanye, pervo neg zverhu nyi szudil budes. Ako druge sztrainszke utiszka, neka sze zlahka krez szumlyu dat zaszlipit, naszleduj nauk szvetoga Bernarda, ki ovako pise: „Neka szumlyaszto zsitka drugi lyudi podjiszkovat, nit je neka prezetno szudit“ to je, neka podjiszkovat, kako drugi zsivu, ali csa szu csinili, neka zverhu nyihovoga csinyenya prezetno szudit, neka ga krivo razlagat. Ar znaj, da krez krivo razlaganye csinov blizsnyega tvojega sze kruto zagrihsit mores. Szpomeni sze na Ricsi Jezusa: „Csa to tebe utiszka, ti neg mene naszleduj.“

II.

Ono, csaje szveti Simeon znadahnenya Bozsjega, i zi szvitovanya jednoga szvetoga Muzsa ucsinil, naimre, kada szeje pred szvitom kazal, kut dabi va pameti pobludjen bil, nam vech na nase csudenye, neg na naszledovanye szluzsi; vindar ti neka na peldu bude, da va onom dobri, ko ucsinis, ne jisches hvale lyudi, i prazne dike. Ar priproszto je, ako szmo va dobri csini zbog toga marlyivi, da nasz lyudi za pobozsne derzsu, i da nasz hvalu. Goszpodin Bog nam vekovecsnu plachu ubiche, ako nyemu na diku dobre csine zversavamo; zacs pak na meszto ove plache, tako csemernu plachu jischemo, kakova je cslovicsanszka hvala? Neka bit tako priproszt, nego tvoje csine uberni na visji, vekovecsni czily; odversavaj je Bogu za lyubav, i na nyigovu diku, ovo che tebi neizgovorno vech hasznit, neg sza dika lyudi. — Szveti Simeon sze va onom, csa je Bogu za lyubav csinil, ni dal krez szmih, i spotanye lyudi pobludit, tako sze i ti ne daj pobludit va tvoji dobri csini, ako ti sze szvit kuliko szmijal, i spotal bude. Szvit che ti sze szmijat, ako sze pogibelnoga tovarustva csuval budes, ako Czrikvu pobozsno pojiszkoval budes, ako sze vechputi szpovidal, i pricseschal budes. Ako szvete poszte kut pravadan Katholicsan obderzsaval budes, i ovako dalye. Neka sze zbog toga marit, neka zbog toga va dobri popusztit, nego zcsim tisze vech szmijali budu, ztim budi va dobri gorlyiviji. Miszli zi szvetim Bernardom: „Zbog tebe dobra niszam zacsel, i zbog tebe ga nechu osztavit.“ Dojt che csasz, kada che tvojim nepretelyom nyihov szmih doszt zsuhko szpadat. Ar on ne lazse, ki je rekal: „Za spotlyive je szudcztvo, i szkvarenye jur pripravno.“

Na dan drugoga Juliusa.

Pohodenye preblazsene Divicze Marie.

Szveti Arkangyel Gabriel kada je preblazsenoi Diviczi Marii onu veliku szkrovnoszt utelovlenya Szina Bozsjega nazvisztil, je nyoi i to nazvisztil, da je nye Rojakinya, ka je do sztaroszti nerodecha bila, va sesztom miszeczi noszecha. Prig toga szeje Maria od szercza veszelila, i kada je Goszpodinu Bogu za veliku miloschu, da je za Mater Szina Bozsjega odibrana posztala, hvalu dala, szeje na put dala szvoju Tetu pohodit, i pozdravit. Ali Maria toga ni zato ucsinila, kut dabi dvojila bila va Ricsa Arkangyela, ar szveta Elizabetha ka z Duhom szvetim napunyena bise, je rekla: „Blazsena szi, ka szi verovala.“ Drugi uzroki szu bili, zacs je Maria Elizabethu pojiszkala. Dva uzroke chu ovden zi szveti Otacz naiperdoneszt. Szveti Krizoszthomus veli: „Szin Bozsji, ki je navi szvit dosal, da cslovicsanszko lyucztvo zvelicsi, je otil velyen pri szvojem utelovlenyu szvoju lyubav lyudem izkazati, i szebe kut Odkupitely szvita ocsitovat. Zato je szvoju Mater, va ke szvetoi utrobi szranyen bise, nato ganul, da ona szvoju Tetu Elizabethu pojische, da krez szvoju nazocsnoszt szvojega jos va utrobi Matere szranyenoga Prehodnika Jivana od iztocsnoga griha ucsiszti, i zmiloschum szvojum napuni. Jezus bi bil ovo i zdaleka mogal ucsinit, ali On je nam jur onda lipu peldu poniznoszti otil pokazat, kada je onoga pojiszkal, ki je neizkoncsano manyi bil neg on. „Plemenitiji, veli szveti Ambrozius, je dosal k manyemu, kniszkomu, Jezus k Jivanu.“ Szveti Hyeronimus veli: „Kut szeje preblazsena Divicza nad miloschum, ka szeje nye pobozsnoi Teti Elizabethi udilila, kruto veszelila, tako szije zselyila nyoi ovo veszelye pokazat, nyoi szrichu zselyit, i zsnyum miloszerdnoszt Bozsju dicsit, od koga szu sze dvi tako veliku miloschu prijele. Ona szije zselyila szvojoi Rojakinyi, ka pri leti bise, dvorit, i szluzsit. Ona je krez raszvichenye Bozsje i to szpoznala, kako veliku miloschu che Goszpodin Bog Elizabethi, i nye szadu Jivanu pri ovom pohodenyu izkazati. Ona je zjednum ricsum zovim pohodenyem nai szvetije nakanyenye jimala, i nam

nai lipsu peldu poniznoszti i lyubavi zaosztavila, kada nam je pokazala, kako i mi nasega blizsnyega lyubit, nyemu na pomoch bi, nyega pojiszkat, nyemu szluzsit moramo, ako je i za csuda manyi, ponizniji neg mi, pokidob da je preblazsena Divicza, akoprem na nai vizsju csaszt, naimre za Mater Jezusa podvisena, vindar Elizabethu szvoju Tetu za csuda ponizniju, pojiszkala, i nyoi dvorila. Zovi uzrokov szeje Maria z Nazareta va varos Juda Hebron na put odpravila. Ov varos je bil od Nazareta na oszam trideszet do cseterdeszet uri dalyine. Po veliki brigi je morala Maria putovat, kako tezsak, i dalek put za kerhku Diviczu Mariu! Vindar je Maria zveszelyem ov put ucsinila. Szveto Evangyelye veli: „Ona je hitro isla prig brigov.“ Zacs hitro? Ne szamo da szvoje veszelye pokazse, neg, kut Origenes veli, zato, da Szpaszitely, ki je va nye szvetoi utrobi pocsival, szvojega Prehodnika zatuliko pervo od griha zcsiszti, i poszveti. Ali, kut szveti Ambrozius veli: zato, kada je Maria milosche Duha szvetoga puna bila, a Duh szveti od stentanya nist nebi rad znat. Nuternya lyubav. i miloscha Duha szvetoga je Mariu gibala, da sze paschi. Maria szeje paschila prig brigov, da neg nebude dugo od sztana van. Ov uzrok nye paschenya szveti Ambrozius naiperdaje, ter veli: „Ucsitesze Divojke, mladenkinye, da po tuji hizsa ne bludite, da sze na ocsitni placza ne zabavlyate, ter ne razgovarate.

Kada je Maria va varos Hebron dosla, i va hizsu nye Rojakinye sztupila, je nyu zlyubavum pozdravila. Va ovom hipczu kada je nyu pozdravila, szeje dvojeverzno csudo pripetilo: Mali va utrobi Matere lezsechi Jivan je od veszelya szkakal, i Elizabetha bise z Duhom szvetim napunyena. Ovo szkakanye szvetoga Jivana va utrobi Matere szveti Oczi kut oszebuinu miloschu razlazsu, da je naimre Jivan jos va utrobi Matere va pameti raszvichen posztal, i szvojega Szpaszitelya va divojacskoi utrobi Marie szranyenoga szpoznal, i zbog toga od veszelya szkakal, i nyega ponizno molil. Szveti Irenäeus veli: „Va utrobi Matere je Goszpodina szpoznal, i nyega pozdravil.“ Va onom hipczu je szveti Jivan od isztocsnoga griha ucsischen, i od Duha szvetoga napunyen posztal; ar Angyel, ki je nyigovo narojenye nazvisztil, je naiperpovidal, da

che va utrobi Matere od Duha szvetoga napunyen bit. I Elizabetha je pri pozdravlyenyu Marie z Duhom szvetim napunyena posztala, i krez raszvichenye Bozsje szpoznala szkrovnoszt utelovlenya Jezusa va divojacskoi utrobi Marie. Zato je glaszno kricsala: „Blazsena szi med zsenami, i blazsen je szad utrobe tvoje. Zovimi ricsami je pokazala Elizabeth, da je Maria med szimi zsenami od Boga izvisena; ar je Mati onoga nasztala, ki je pocsetak, i zvir sze milosche, i szega blazsensztva. Zbog nye blazsenoga szada utrobe szvoje, to je zbog jedinorojenoga Szina Bozsjega, koga je va szvojem divojacskom Telu ponasala, je Maria blazsena i zverhu szi lyudi izvisena posztala. Ovako je szveta Elizabetha od Duha szvetoga raszvischena govorila. Ovako i on, ki od Divicze Marie dosztoino govori, govori raszvichen od Duha szvetoga; ki ali od Marie nedosztoino govori, ztoga nyigovi uszt ne Duh szveti, neg duh paklenszki govori. Kada je szveta Elizabetha Mariu zverhu szi zsen izvisila, i dicsila, je sza preszenetjena na dalye ovako govorila: „Odaklye meni to dohaja, da Mati Goszpodina mojega kmeni dohaja. Ona szeje za nevridnu prestimavala, da nyu Mati Goszpodina pojischuje; kut i nye Szin Jivan potlye szebe za nevridnoga prestimava, da remenye obutelyov Goszpodina szvojega odvezse. Onda je Marii povidala, csa szeje znye ditetem zgodalo, da je od veszelya va nye utrobi zacselo szkakat, i rekla: Blazsena szi, ka szi verovala, ar sze oche sze szpuniti, csa je tebi od Goszpodina govoreno posztalo.“ Zovoga moremo vidit, da je szveta Elizabetha zocsitovanya Bozsjega szpoznala, csa szeje z Marium godalo, i csa je nyoi Angyel nazvisztil. Maria Bozsja Mat je sze ovo poszluhsala; ali nye velika poniznoszt ni dopusztila, da bisze zbog toga neg naimanye izvisila. Ona je szpoznala, da je sze, csa szeje zsnyum godalo, velika miloscha Visnyega, ku miloschu z Elizabethom szkupa izvisavat, i dicsit mora. Zato je zajacsila Jacsku zahvalnoszti, ka sze druge Jacske, ke je Moyzes, i nyigova szesztra, ke je Anna, i Debora, ke je Ezechias, i oni tri mladenczi tovarusi Daniela jacsili, nadasla. Va ovoi Jacski Magnifikat, hvali, i dicsi Goszpodina Boga naiper zbog oni miloschov, ke je nyoi pred drugimi izkazal; drugics

zbog oni dobrotov, ke je szemu szvojemu lyucztvu pred prihodom Krisztusa izkazal; zadnyics zbog ubechanya Bozsjega, ko je sztarim Oczem ubechal, i szada krez poszinovlenye szvojega jedinoga Szina szpunil. Pocsetak ove Jacske je: „Moja duhsa izvisava Goszpodina, i moi duh sze obraduje va Bogu Goszpodinu mojemo.“ Czele Knige szu na razlaganye ove szkrovne Jacske popiszane posztale, i szveta Mati Czrikva ovu Jacsku va szvoji duhovni molitveni Kniga szaki dan ponavlya, da Goszpodinu Bogu za neizkoncsanu veliku miloschu utelovlenya Szina Bozsjega hvalu izkazse.

Ovuliko znamo zi szvetoga Piszma od pripetenya denasnyega Szvetka. Ali jos moramo prestimat, kako veliku miloschu je sztan szvete Elizabethe krez pohodenye Marie prijel. Ova miloscha szeje sze vech poveksavala, zcsim je Maria duglye va nyem prebivala; ar szveto Evangyelye veli, da je preblazsena Divicza Maria szkoro tri miszecze dugo pri nye Teti Elizabethi osztala. Goszpodin Bog je sztan Obededona obilyno blagoszlovil zato da je skrinya mira Bozsjega tri miszecze va nyem zaderzsana bila, zakuliko vech je sztan Zachariasa i Elizabethe blagoszlovlyen bil, pokidob da je va nyem zsiva skrinya mira Bozsjega novoga Testamenta naimre preblazsena Divicza Maria tako dugo va nyem prebivala. Szveti Ambrozius veli, da je csisztocha i nekrivicsnoszt szvetoga Jivana va koj je potlye zsivil, szad one milosche bila, ka szeje va nyigovu duhsu krez nazocsnoszt Marie razlijala. Drugics zovoga moramo premiszlit, kako je Maria pripravna nam lyudem na pomoch bit. Zcsim je Mati Goszpodina nasztala, je otila pokazat, da je lyubezlyiva Mati szi lyudi posztala. Ni bila pozvana, nit zato proszena, vindar je hitro va hizsu Elizabethe sze paschila. Ona szeje puna miloszti izkazala szuproti grihsnikov, i pravicsni. Szvetoga Jivana, ki je jos krivacz bil iztocsnoga griha, je krez Szina szvojega od ovoga griha oszlobodila, i pobozsnu Elizabethu znovimi miloschami napunila. Zkakovim ufanyem nasz ovo more napunit k Diviczi Marii, ali szmo grihsniki, ali pravicsni. Zadnyics prestimajmo kako je poszinovlyeni Jezus zacsel szvoje milosche udilyevati. On je otil szvojega Prehodnika Jivana jos pred nyigovim narojenyem od isz-

tocsnoga griha zcsisztit, i poszvetit. Ovu pervu miloschu je udilil krez Mariu; ar zcsim je Maria Elizabethu pozdravila, je Jivan od veszelya szkakal, i bise od isztocsnoga griha oszlobodjen. Dugo po tom je Kani Galilei pervu telovnu miloschu udilil, i ovo je udilil na prosnyu Marie. Poszvechenye Jivana je bilo pervo csudo, ko je Jezus pred szvojim narojenyem ucsinil, a preubernenye vode na vino bise pervo po szvojem narojenyu. Sza dvoja csuda szusze sztala krez Mariu. Csa nasz je krezavo otil ucsit? neg to, csa szveti Bernard veli: „Goszpodin Bog oche, da mi sze prijimlyemo krez Mariu, to je krez nye obrambu. Do ada nebi zvelikim ufanyem va duhovni, i telovni potribsina szvoje zaviche pri Marii jiszkal?

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Polag naukov, ke szi va premislyavanyu denasnyega Szvetka stal, razstimaj, kako lyubezlyivo szeje Mati Bozsja k szvetoi Elizabethi, i k szvetomu jos va utrobi Matere pocsivajuchemu Jivanu ponasala, ter zbudi va tebi ufanye va nye miloszerdnoszt. Ponovi va tebi pobozsnoszt k Marii, ter jischi pri nyoi va tvoji telovni, i duhovni potribsina zaviche. Ona je szagdar pripravna tebi, ako szi grihsnik, oproschenye krez pravu pokoru zadobit. Ako szi pravicsan, ko je pripravna tebi nove milosche izproszit, da va dobri sztalan zaosztanes. Szveti Bernard pise: „Ona szim odpre krilo szvoje miloszerdnoszti, da szi od nye obilynoszti csa dobenu; uznik odkuplenye, nemochni zdravlye, zsalosztni batrenye, grihsnik oproschenye, pravicsni miloschu. Neg toje potribno, ta ti pri nyoi zaviche jisches, i nyu zditinszkim ufanyem zazivas. Denasnyi Szvetak ti kazse, da je ona i one zlyubavum pohodila, i zmiloschum napunila, ki je niszu ni pozvali, nit zato proszili. Csa che sztoper ucsinit, ako nyu zazival, i proszil budes? Ona je tako milosztivna bila, kada je na ovom szvitu bila, csa che sztoper szada ucsinit, kada je na Nebi izvisena, i odicsena? Szveti Bonaventura pise: „Velika je bila milo-

szerdnoszt Marie, kada je na ovom szvitu zsivila; zacsuda vecha je szada, kad va Nebi kralyuje. Ona szada krez noge neizbroine dare szvoju miloszerdnoszt lyudem izkazsuje, ar szada nevolyu lyudi bolye pozna.“ Postuj ada szagdar Mariu zditinszkum poniznoschum, ter va tvoji potribsina nyu zi velikim ufanyem zazivaj. Szveti Bazilius veli: „Zazivaj Mariu va szi tvoji poszli, i naligi, ar Bog je tako odredil, da nam va szi potribsina na pomoch bude.“

II.

Maria Mati Bozsja ni szvoje Rojakinye zato pojiszkala, da bude manygovat mogla, toje zbog lenoszti, ali dabi nyoi nye szamota, ali delo merzilo, neg zi szvetoga uzroka. Doklye szeje pri nyoi zaderzsavala, sze za nist drugo ni pominala, neg od Boga, od nyigovi darov, i na diku Bozsju. Kada ti koga pojisches, i ti tako csinis? Upitaj sze, ali neka szam szebi szlipit. Paszku nasze noszi, jeli ne pojischujes druge szamo zato, da sze zabavlyas, da delat nesznis, da druge ugovaras, ali morebit zbog drugi grihsni uzrokov. Paszku nasze noszi, csa pri tvojim pojiszkovanyu csinis, od csesza sze pominas Pojiszkovanye zbog lenoszti, i zamudenya tvoji poszlov, zbog ugovaranya drugi, zbog nedosztoini razgovorov, zbog grihsne jigre, je grihsno, i szkvarenya vridno. Dabi krez pojiszkovanye drugi nist drugoga nebi pogubil, neg szamo dragi csasz, jur bi to velik zgubitak bil; ar szveti Bonaventura veli: „Nijedan zgubitak ni tako velik, kut je zgubitak csasza, koga nam je Goszpodin Bog dal, da va nyem nase zvelicsenye jischemo; ako je ov jednucs zgublyen, ovoga na veke naizad dobit nemoremo.“ A sztoper ako polag csasza jos i nase duhse pogubimo krez grihsno pojiszkovanye, premiszli, kakov zgubitak je sztoper ov?

Na dan tretoga Juliusa.

Szveti Otto Biskup Bambergi.

Szveti Otto je od pobozsni bogabojechi Sztarji rojen bil. Otto, i Adelheid szu bili jako zmozsni, i plemeniti va Schwabszkom. Szu szkerb szu na dobro odhranyenye nyihovoga Szina ubernuli. Goszpodin Bog ki je nyega za Apostola poganov va Pommerni, i na szpaszenye nogi duhs odibral, je nyemu oszebuine talente, i dare nature udilil. Zbog nyigove marlyivoszti va ucsnyi, i nauki, zbog nyigove mudroszti, oszebuino ali zbog nyigove kriposzti, lipoga derzsanya, i pobozsnoszti je od mali, i od veliki oblyublyen, i viszoko postovan bil. Cseterti Henrik Rimszki Czeszar je nyega za Szpovidnika za szvoju Szesztru Judithu, ka je za Boleszlausa Polyszkoga Herczega odana bila, odredil. I pri ovoi priliki szeje polyszku rics naucsil. Po szmerti Judithe je zopet va Czeszarszki dvor naizad dosal, i naiper Otajnik Czeszara, potlye pak dvorni Kanczellar nasztal. Po nikuliki leti je Rupert Biskup Bambergszki umerl, Czeszar Henrik ni vridnijega nasal za nyigovoga Naszlednika neg Ottoa, zato je nyemu Biskupszki persztan, i paliczu prik dal, na zlamenye, da je nyega za Biskupa odibral. Ponizni Otto je Czeszara klecse proszil, dabi drugoga za Biskupa odibral, ar on szeje za nevridnoga natu viszoku csaszt prestimaval; ali Czeszar navu prosnyu ni privolyil, neg je szvetoga Otto lipo, i dosztoino dal Bamberg szprohodit. Nai vechi del sztanovnikov je predanyega dosal, ar szuga zselyno zcsekivali. Kada je Otto blizsje k varosu dosal, je z kol doli sztal, ter je bosz, akoprem je zimszko vrime bilo, va varos nutr isal do Biskupszke Czrikve, i onde szvoju molitvu odversil. Onda je Rimszkomu Papi piszal, csa szeje zsnyim godalo, i navredi je szam v Rim odputoval, i pred noge Rimszkoga Pape Biskupszki persztan, i paliczu polozsil, ztum poniznum prosnyum, dabi nyega od csaszti Biszkupszke odszlobodil. Ali Papa ne dabiga bil va nyigovoi prosnyi uszlisil, nego je nyega va Biskupszkoi csaszti potverdil, nyega za Biskupa poszvetil, i Bamberg naizad poszlal.

Kadaje Otto Bamberg dosal, je szu szvoju szkerb ubernul na poveksavanye dike Bozsje, i na szpaszenye szvoji ovcsicz. Sze nyigove csine, ke je na diku Bozsju, i na szpaszenye szvoji ovcsicz ucsinil, bi dugo bilo naiperdoneszt. Sze drugo chemo priszkocsit, neg szamo od toga chemo csa naiperdoneszt, da je nogo Czrikvov, i nogo Klostrov dal zgradit, med ovimi je naivechi bil K oster na Miholyszkom brigu Bambergi, ki Kloster je oszebuino lyubil, i va kom szije zselyil kut Klosterszki Duhovni zsivit. Pod ovim brigom, toje zdola ovoga briga je jednu Kapelu na diku szvetoga Egidiusa, ter Spital dal zgradit. Veliku Biskupszku Czrikvu, ka je pogorila bila, je na novo dal zgradit, da je zacsuda lipsa posztala, neg je pervo bila. Polap tuliki sztroskov na Czrikve, na Klostre, i Spitale, szeje szaki csudil, kako dohodki Biskupie navo sze doszigat moredu; ali ovi dohodki ne dabi manyi nasztali, neg szu szenek vechi bili; ar polag Klostrov, i Czrikvov zgrajenya, je noge varose, i grade, Biskupie, ki szu zalozseni bili, szkupil, tako da je szaki moral szpoznat, da zcsim vech pinez szveti Biskup na diku Bozsju i na batrenye ubogi van daje, da mu Goszpodin Bog csudnovito szenek vech daje. On je Jimena szi ubogi po redu zazlamenovana jimal, ter je za sze csiszto kut dober Otacz szkerbil. Va csaszu glada je szvoje komore, i pivnicze odperl, szeje razdilil med uboge. I pokidob daje polag glada i kuga nasztala, je szam szveti Biskup vadne, i nochi va hizse betezsnikov isal, nye batril, szvete Szakramente dilil, i po nyihovoi szmerti za dosztoino nyihovo pokopanye szkerbil. On je, kut nigda Tobias, mertvacze na laschi rameni k grobu noszil. Szkoro sze jilise, ke szumu na sztol doneszli, je betezsnim poszlal, on szam je zkruhom, i zvodum zmirom bil. Jednucs szu na nyigov sztol dragu hribu doneszli, onda je rekal: „Bog csuvaj, dabi ja va jednom dnevu tuliko potrosil. Pojte, odneszite ovu hribu betezsnim, ali drugim sziromahom, ja ki szam jos jak, morem zkuszichem kruha zadovolyan bit.“ Zbog ovi, i drugi lipi kriposzti je szveti Biskup poszudaj glaszovit posztal. Boleszlaus Polyszki Herczeg ki je nyega od oni csaszov, kadaje pri Judithi dvorszki Kapelan bil, poznal, je knyemu

poszalnike poszlal, i nyega proszit dal, dabi va derzsanye Pomern dosal, i dabi poganszko lyucztvo ovoga orszaga na veru Jezusu ubernul. Szveti Biskup szeje navo pozivanye kruto raszveszelil, ar je krezato priliku dosztal diku Bozsju, i szpaszenye duhs sze vech poveksavat, i ufanye jimal Jezusu za lyubav med ovimi pogani szvoju kerv prolyati. Zdovolyenyem Rimszkoga Pape je szvoju Biskupiu osztavil, ter je znikulikimi Masniki Pomern odputoval. Kuliko trudno, i delo, kuliku nevolyu, i progonsztvo je ov szveti Apostol va ovom poganszkom Orszagu moral preterpit, toje szamo Onomu znano, pred kim ni nist zakrito. Sztanovniki nogi varosov szusze nyemu szuprotposztavili, poganszki popi szu lyucztvo szuprot nyemu razdrazsili, i nato nagovarali, da nyega, i nyigove tovaruse umoru. Ali Goszpodin Bog je nyega csudnovito ucsuval, i nyigove trude tako blagoszlovil, da je navredi vasz Orszag Pomern pod szlatki jaram vere Jezusa szpravil. Noge Czrikve je dal zgradit, va szaku je posztavil gorlyive Masnike, Adalberta je za Biskupa Orszaga poszvetil, i szeje ucsinil, csa neg jedan verni Apostol na poveksavanye prave vere, i na zatiranye pogansztva ucsinit more; tako da sze pravo Apostol Pomernszkoga Orszaga jimenovat more. Kada je nogo i nogo tiszuch lyudi Krisztusu zadobil, i kada je za nove Kerschane krez poszvechenye Masnikov dosztoino szkerbil, je zopet va szvoju Biskupiu Bamberg naizad isal. Ali kada je po kratkom csaszu zopet docsul, da szu nogi varosi Pomerna od prave vere odpali, je po drugi put vavi Orszag putoval, i odlucsene ovcsicze zopet va ovcsarniczu Jezusa zlyubavum naizad dopelyal. Czeszar Lothar je nyega po kratkom csaszu zopet naizad pozval va szvoju Biskupiu, va ku je on vecser pred szvetkom szvetoga Thomasa priszpil, i od szvoji verni ovcsicz zvelikim veszelyem prijet posztal. Szveti Otto je predsze veliku sztaroszt doszegal, kada je zadnyics va szvoju Biskupiu dosal, zato szpoznavajuch, da sze konacz nyigovoga zsitka priblizsava, je zdvojeversztnum szkerblyum sze csiszto uredil, csa szpaszenye duhovno szvoji ovcsicz utiszka. Onda je na naivechu tugu szvoji podlozsni na szmert ubetezsal. On je nye batril, i na obderzsavanye Bozsji zapovidi upomenyival, onda szeje krez pobozsno prijimanye szveti Szakra-

mentov kblazsenoi szmerti pripravlyal. Va pocsetku szvojega betega je Opta Klostra Miholyszkoga briga k szebi dal dozvat, i nyemu nazvisztil, da je to zdavno nyigova zselya bila szvoju Biskupszku csaszt kraj posztavit, ter va Klostri va poniznoj poszluhsnoszti, i podlozsnoszti zsivit, i umrit; zato da je ta nyigova prosnya, da ga Opt va broj szvoji Duhovni prime, i da nyemu Klosterszku Opravu udili, i da nyemu szvoje zadnye dneve va Klostri da prezsivit. Opt je nyega prijel va broj szvoji Duhovni, ali ni nyemu dal Kloszterszke oprave, nit mu ni dopusztil va Klostri prebivat. Kada je szveti Biskup jos jednucs proszil za Klosterszku opravu, i prebivanye va Klostri, je nyega Opt pital: jeli ni nyemu ubechal, onda kada gaje va broj szvoji Klosterszki Duhovni prijel, podlozsnoszt, i poszluhsnoszt? Otto je nyemu odgovoril: Da. Nato je Opt rekal: „Nut ko ti szada zapovidam, da va tvojoj Biskupszkoi csaszti na batrenye ubogi, i na szpaszenye nogi duhs do szmerti tvoje zaosztanes.“ Szveti Otto szeje podavu zapovid podlozsil, ter je szvoju Biskupszku duzsnoszt do szmerti verno odversaval. Szvoi zsitak je Boga dicsech dokonyal. Duhovni szu morali pri nyigovoi szmertnoi posztely i szveti Officzium jacsit. Jacsechi zsnyimi je szvoje ruke, i ocsi k Nebu podvignul, i szvoju szvetu Duhsu szpusztil va leti tiszuch sztov i oszamdeszet devetom, sztaroszti szvoje szedamdeszetom. Nyigovo szveto Telo je na Miholyszkom brigu, va onoi Czrikvi ku je dal zgradit, pokopano posztalo. Goszpodin Bog je grob szvojega vernoga szluge krez noga csudocsinyenya, ka szusze na nyigovo zazivanye nad szlipi, nimi, i na mertvi zgodala, odicsil. I va zsitku nyigovom je szveti Biskup krez kriposzt Bozsju va Orszagi Pomern noga csudocsinyenya ucsinil, krezaka szu pogani na veru Jezusa ganuti posztali.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szi upamet zel, csa szeje od szvetoga Otto povidalo, da zcsim je vech na diku Bozsju, i na sziromahe van po-

vadal, ztim je od Goszpodina Boga vech csudnovito prijimal? Goszpodin Bog naimre szvoju szvetu Rics derzsi. On je rekal: „Dajte, i oche vam sze dati. Punu nagnyavlyenyu, natresenu, i prikczurechu meru ochedu vam ziszipat va vas narucsaj." Zacs sze sztrahsis, da che ti manykat, ako csa na nakincsenye Czrikve, ali na uboge, ali na kakovo drugo pobozsno dugovanye van das? Csa Bogu tvojemu ne verujes vech neg Satanu, ki tebi drugacse szvituje, i sapta neg Bog? Pokazsi veru tvoju va dobri csini. Oszebuino budi na pomoch ubogim polag tvoje moguchnoszti, ar znaj, da je almustva davanye od Boga zapovidano, i da je na zvelicsenye potribno. Zamudenye almustva tebe na veke neszrichnoga more ucsinit, kut van zet moremo zi Ricsi Jezusa, ke che na obcsinszkom szudi govorit kpravicsnim blazsenim, i k grihsnikom prokletim. Polag toga peldu jimas i va Evangyelszkom bogatusi. Zacs je ov szkvaren posztal? „Ne zato, veli szveti Augusztin, da je druge kanyeval, da je kral, da je dovicze i szirote zatiral; neg zato, da sze ubogim ni szmiloval." To je da ni almustva daval.

II.

Zcsim je szveti Otto upamet zel, da je nyigov beteg pogibelyan, ko szeje velyen krez pobozsno prijimanye szveti Szakramentov k szmerti pripravlyal. Csa nogi lyudi va nyihovom betegu za uzroke jimaju prijimanye szveti Szakramentov odvlacsiti? Stimaju znam, da, da chedu zato, ako sze szpovidat, i pricsesztit dadu, pervo umrit, ali jacse ubetezsat? Ali szakidanye szkuszenye, i nasa szveta vera nasz ravno szuprotivno ucsu. Neka bit tako priproszt, i prezetan. Ako ubetezsas, ter szam szpoznavas, ali ti drugi povidaju, ta je tvoi beteg pogibelyan, neka odvlacsit szvete szpovidi, pricsechanya, i szvetoga Ulya. Pobozsni lyudi szami pitaju vracsitelya, ali druge okolosztojeche lyude, jeli stimaju, da je nyihov sztalis pogibelyan, ter sze upravom csaszu szkerbu z Bogom sze szpraviti. Ove naszleduj, ches onda va tvojem betegu szterplyen, i miran bit, onda ches teskoche betega laglye prinasat, i szebi pri Bogu zaszluhske szpravlyat. Ako ti Goszpodin Bog zdravlye naizad da, ko sze neches kajat,

da szi sze z Bogom szpravit dal. Ako te Goszpodin Bog zi szvita pozove, ko ches szrichnije, i blazsenije umrit, neg oni, ki prijimanye szveti Szakramentov do zadnyega hipcza zaosztavu. Zali duh zdravim, i nemochnim zasaptuje, da je jos doszt ktomu csasza. Ali szmo mi pomilovanya vridni, ako mu verujemo, ter sze szkvarimo? On zovim saptanyem nist drugoga nebi rad, neg da mi prez sztraha, i mirno va grihi osztanemo, i da ali prez szveti Szakramentov umremo, ali da je prez pripravlyanya primemo, ter da sze szkvarimo. Szveti Augusztin veli: „Satan cslovika va mir zaziblye, da ga va szkvarenye zapelya. Ni je zbrojit, kulikime je krez prazno ufanye da chedu sze zizdravit, prekanil. Nozsina oni, ki szu ovako zazibani naglo zovoga szvita preminuli, nasz neka sztrahsi."

Na dan csetertoga Julusa.

Szveti Ulrich Biskup Augszburgszki.

Zbog kriposzti, i csudni csinov glaszoviti szveti Biskup Ulrich szeje na konczu devete sztovicze narodil. Nyigovi sztarji szu bili Hupald Grof Küburgszki, i Tietburga kcher Burkarda Herczega chvabszkoga. Va nyigovom szedmom leti szuga nyigovi Sztarji Duhovnim va Klostri szvetoga Gallusa na odhranyenye, i na nauk va znanoszti, i kriposzti prik dali. Szaki szeje csudil na nyigovim ter szenyem. Kada je doraszal, je veliku zselyu jimal va Klosterszki Red sztupiti. Da zvidi, csa je volya Bozsja, je jedan csasz va molitvi, i csini pokore sztrosil, i jednu szvetu Diviczu zjimenom Vigerada je za nauk proszil. Ova szveta Divicza, kada je tri dni va molitvi Goszpodina Boga za nadahnenye prosszila, je Ulrichu rekla: da on od Boga ni za Klosterszki sztalis, neg za szviczki Duhovni sztalis pozvan. Zato je z Klostra kszvojim Sztarjim odputoval, ovi szu nyega pak kpobozsnomu Biskupu Adalberonu Augszburg poszlali, i nyega zrucsili. Ov Biskup je velyen upamet zel kako lipe kriposzti, i kulika znanoszt je va Ulrichi szranyena. Zato je nyega va szi szvoji poszli za tolnacsnika szvoga zel, i nyega za Masnika poszvetil. Po

nikuliki leti je Ulrich zdopuschenyem Biskupa v Rim na szodische isal. Med tim je Biskup umerl, Rimszki Papa je Ulricha za nyigovoga naszlednika otil posztaviti, ali kada je Ulrich to dovidil, szeje prig toga presztrahsil, ter je pobignul. Kada je Papa to docsul, da je Ulrich pobignul, je rekal: „Kada Ulrich nebi rad Augszburgszke Biskupie szada, doklen je va mirnom sztalisu, prijet; ko che nyu onda morat prikzet, kada va nyoi sze pobludjeno bude.“ I tako szeje sztalo; ar po szmerti Hiltina, ki je po szmerti Adalberona Biskup bil, je moral Ulrich Biskupiu pzikzet, ar szi Duhovni, i szviczki szu nyega za Biskupa odibrali, i proszili, da nyihov Poglavar Duhovni, i Pasztir bude. Va ovom csaszu je Biskupia va turobnom sztalisu bila, vasz orszag je krez nepretelye szpuschen bil, Czrikve popalyene, i lyucztvo va naivechem sziromahstvi od glada jaukalo. Szveti Biskup je szu moguchu szkerb ubernul nato, da szu Czrikve nanovo zgrajene posztale, da je sziromahom pomoreno posztalo. Pedeszet let je Biskupiu redil, nemore sze zrech, csaje va ovom dugom csaszu na poveksavanye dike Bozsje, i na haszan, ter szpaszenye szvoji ovcsicz sze ucsinil, i preterpil. Rimszke Knige Mucsenikov oszebuino od tri od nyigovi i triznoszti, dareslyivoszti, i virosztovanya. Nyigove kriposzti povidaju, naimre od nyigove mertucslyivoszti, ali trinoszti va jili, pili, i sznuh je tako velika bili, da nijednoga naj ostrijega Klosterszkoga Duhovnoga ni vecha bila, neg nyigova. Od mesznoga jilisa szeje szenek zderzsaval, i csaje va drugom jilisu uzsil, je tako malo bilo, da sze vasz nyigov zsitak nepresztan poszt jimenovat more. nyigov szany je neg kratak bil, ar je szkoro szu noch va molitvi sztrosil. Nyigova posztely je bila szlamna vricha. Na telu ni jimal platnene pratezsi, neg vunenu, pod ovum je noszil oster bodlyiv cziliczium. Nyigova darezlyivoszt je bila prevelika. Szakidan je uboge za szvoje goszte jimal, ovim je szam dvoril, i zsnyimi jil, pri ubedi je dal szvete knige stat. Sze szvoje dohodke, ki szumu mimo zgraje Czrikvov vise osztali, je med uboge razdilil. Na szvoi sztan, i na nakincsenye szvoje hizse nist ni van daval, neg da mu za sziromahe vech osztane. Nyigove hizse ubostvo ztoga moremo van znet, da je zdriveni zdelicz jil, jos dan denasnyi je jedna drivena zdelicza

nyigova Augszburgi szranyena. Pred szvojum szmertjum je sze szvoje pohistvo dal szkupa znoszit, ter je med uboge razdilil. Va virosztovanyu zverhu szvoji ovcsicz je bil neutrudlyiv. On je szam Rics Bozsju glaszil, szvete Szakramente dilil, betezsne pojiszkal, umirajuche batril, i kszmerti pripravlyal, szako leto je Fare szvoje Biskupie pojiszkoval, i to szagdar pise. Vechputi je szvoje Duhovne szkupa zizval, ter szeje zsnyimi tolnacsil, kakobisze zle navade lyucztva mogle zatert, i dobro zakorenit. Va leti devet sztov pedeszet petom szu Hunnusi szkoro sze Barszko szpusztili, i Augszburg szu dosli, ter szu varos obszeli. Ulrich je sze musko na branenye varosa upomenyival, a zsene, ter diczu na molitvu. Szu noch je zi szim lyucztvom va Czrikvi molil, vojszku je ukripil zpreszvetim Oltarszkim Szakramentom, onda je na konya szel, ali ne oborusjen z zseleznim sisakom, neg z Biskupszkom stolom, vojszku na szegurnoszt, i na vojevanye szuprot nepretelyu nagovaral, kada je ovako oposzred med vojszkom na konyi szidil, je nyemu Angyel jedan mali krizs prik dal, zovim krizsom va ruki je voschane na viteszko vojevanye zbujal, nisze sztrahsil pred sztrel:czami, i mecsom nepretelya, ki je oszebuino nadanyega setoval. Sze ovo szeje godalo na szvetak szvetoga Lovrencza, naki dan szu Kerschani poganszkoga Hunnusa na polyi Lech szrichno ubladali. Ovako je Goszpodin Bog krez molitvu szvetoga Biskupa Kerschanszku veru va ubladanyu diblyega pogana odicsil.

Polag ovi tri kriposzti je va szvetom Ulrichi i Angyelszka csisztocha szvitila, ke on va szem nyigovom zsitku med nogimi pogibelyi ni uszkrunil. Nyigova pobozsnoszt k Bogu, i k Szveczem Bozsjim bise prevelika. Noge Czrikve va varosi, i zvan varosa novo dal zgradit, a druge krez nepretelya szpuschene, i porusene zopet ponovit. Med ovimi zadnyimi je bila Czrikva szvete Afre, ku je szveti Biskup oszebuino postoval, ka muszeje vechkrat izkazala, i nyemu meszto ocsitovala, kadi nye szveto Telo lezsi, i ka Szveticza je nyemu noga prihoducha dugovanya naiperpovidala, na peldu, ono szrichno ubladanye nepretelya, od koga szmo tolics govorili. Zbog ovi i drugi nyigovi kriposzti szu nyega jur va zsitku szvetoga Biskupa

jimenovali. Goszpodin Bog je szvetoszt ovoga szvojega vernoga szluge krez noge csudne csine ocsitoval. Znano je, da je ov szveti Biskup zonim szvetim Ulyem, ko je na veliki csetertak blagoszlavlyal, noge betezsne uzdravil. Jednucs je zszuhimi nogami prik jedne hitro tecsuche diboke vode prik isal. Kada je jednucs na Vazmene Szvetke szvetu Masu jacsil, szu vidili iz Neba jednu Ruku doli lizti, kaje z rukom Ulricha szveti Kales blagoszlavlyala. Od drugi csudni csinov nechu nist na dalye upomenut, szamo jednoga nemoremzamu csat, ko che sze nemer nogim nemoguche vidit, ali ko je ztulikimi szvidoki potverdjeno da va nyigovom isztinszkom pripetenyu nemoremo dvojit, z koga vidit moremo kako csudnovit je Goszpodin Bog va szvoi Szveti. Jedan Grof pri vodi Rhein je jednomu Vitezu va otajnom dal glavu odszich, ar je stimal, da je ta Vitez nyigovu zsenu na nevernoszt napelyal, i zsnyum zagrihsil. Odszicsenu glavu je dal szvojoi zseni na vrat ubiszit, ova nekrivicsna zsena je morala zkuczki jiszt. Vreda po tom je szveti Ulrich ktomu Grofu dosal, ki gaje na ubed pozval. Kada je Szvetacz ov zsalosztni sztalis Groficze zagledal, szeje kruto raszturobil, onda szeje od sztola sztal, i va blizsnyu hizsu prosal, ter onden Boga molil. Kada je zopet naizad dosal, i ktuzsnoi Groficzi sze priblizsaval, szeje mertva glava, ka joj je na vrati viszila, zacsela gibati, i ovako szprogovorila: „Ja niszam z Groficzom zagrihsil.“ Grof, i szi ki szu nazocsi bili, szusze preszenitili. Ali szveti Biskup jos zovim nezadovolyan, je dal mertvo telo Viteza doprimit, i polozsil je odszicsenu glavu knyemu, i nut csudnovito dugovanye! odszicsena glava szeje ztelom szkupa szklopila, Vitez szeje zsiv gori sztal, i szvoju, i Grofke nekrivicsnoszt na novo potverdil. Grof je szvoju kriviczu szpoznal, ter szeje pokajal za szvoju nemilosztovnoszt. Vitez je z szvetim Ulrichom Augszburg isal, i po tom jos dvaiszet szedam let zsivil.

Kada je szveti Biskup ovo, i noge druge csudne csine krez oblaszt od Boga csinil, i nogo na poveksavanye dike Bozsje; i na szpaszenye szvoji ovcsicz odversil, je szpoznaval, da szo konacz nyigovoga zsitka priblizsava. Zato szeje ktomu szkerbno pripravil. Na szvetak szvetoga Jivana je zadnyics szvetu Masu szluzsil, onda szeje dal

domom odpelyat, ter je csasz ki muje jos dan bil va szvetom premislyavanyu sztrosil. Sze okolo sztojeche je za oproschenye prosil, i nyim lipe nauke daval. Zadnyu noch je dal pod szvoje hizse zpepelom na krizs poszipat, zszvetum vodum poskropit, onda szeje dal na nyega povalit, i do zore osztal na nyem onda je jacsuch szvetu Lytaniu szvoju Duhsu szpusztil. Nyigova szmert szeje godala va oszamdeszet tretom leti sztaroszti va leti po Krisztusu devet sztov szedamdeszet tretom.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Ulrich je krez goruchu molitvu, i ostru pokoru od Boga proszil szpoznat va ki sztalis mora sztupit. On je i druge zbog toga za tolnacs proszil. Va tom je ov Szvetacz jako szpametno, i dobro csinil; va tom bi ga morali szi naszledovat, ki va kakov sztalis sztupit kanu; ar je na tom vech lezsano, neg szi nogi miszli. Nist ni vridno ako va kakov sztalis sztupimo prez szega premislyavanya, jeli szmo od Boga nati sztalis pozvani, ali ne, jeli chemo va nyem Goszpodinu Bogu szluzsit, ali ne, jeli chemo sze va nyem zvelicsit, ali ne. Ztcga, da szi nogi cslovik ovoga dobro ne raszmiszli, nogo zlo van izhaja, i nogim na szkvarenye szluzsi Ni szaki sztalis za szakoga cslovika. Negi sze va duhovnom sztalisu szkvari, ki bisze bil va szviczkom zvelicsil; nogi sze zdruge sztrani va szviczkom szkvari, ki bisze bil va duhovnom zvelicsil. Ovo izto sze more rech od prosztoga, i hizsnoga sztalisa Ovo ali sze od toga dohaja, da szi ne ziberemo onoga sztalisa, na koga szmo od Boga pozvani. Ako ali ochemo ziznat, naki sztalis je nasz Goszpodin Bog pozval, ko moramo krez molitvu nase zaviche pri Bogi jiszkat, dobro szi moramo dugovanye raszmiszlit, i druge szpametne, dobre lyudi za nauk proszit. Ako sze, moi dragi pretely! jos va nijednom sztalisu ne nahajas, ko szi zapameti, csa szam ti rekal, ter nasleduj nauk tvojega Szpovidnika. Ako szi ali jur va kakovom sztalisu, ter sze szpomenes, da szi

pri naszezimanyu tvojega sstalisa zabludil; ko sze pokaji za tvoje pobludenye, ter sze terszi, da je pobojsas, naimre krez verno szpunevanye duzsnoszti tvojega szlobodnovolyno nasze zetoga sztalisa, i krez pobozsni kerschanszki zsitak va nyem. Na szaku priliku jimaj szkerb, da va tvojem izibranom sztalisu tvoje zvelicsenye jisches.

II.

Szveti Ulrich je naj vechi del nochi va molitvi sztrosil. Po vadne je ravnotako szvoi szveti Officzium jacsil, i molil. Szi i ti kocs, nechu rech, nai vechi del, nego neg jedan mali del nochi va molitvi sztrosil? O ti szi po vadne len va molitvi. Retkokrat dojdes k szvetoi Masi, csa bi pak vnochi za pobozsnoszt odversaval? Bujen, szany, ter szviczki poszli toga ne dopuschavaju? Ali ja znam, da nogoputi va razgovori, va jigri, ali va drugom raszveszelenyu pol nochi rasztrosis. Pri tom te szany ne mori. Zacs sze ada z sznom zgovaras, kada je od molitve govor? Ti nebi rad szpoznat potribsine, i haszni molitve. Neka ove naimanye jutro, i vecser zamudit. Prikazsi Goszpodinu Bogu, i tvojoi duhsi, kuliko je neg moguche, pol ure na poszluhsanye szvete Mase. Po vadne markada i pri delu tvojem podvigni szercze tvoje k Bogu krez pobozsno zdihavanye. Po Nedilye, pak po Szvetke marlyivo pojischuj Bozsju szluzsbu, csa vech csasza uberni na pobozsnoszt, na stenye szveti knig, neg va delatniki. Szveti Krizoszthomus veli: „Ni moguche zverseno zsivit, ako nimamo veszelya, i gorlyivoszti kmolitvi. Prez presztanka bi morali molit; ali pokidob da toga drugi poszli ne dopuschaju, ko nai manye med nasi poszli k Bogu zdihavajmo, naimanye pervo neg nas poszal zacsnemo, ovoga poszvetimo krez molitvu. Voschan prez oruzsja neszmi va boj pojt; i Kerschan neka prez Boga nist ne zacsinye.“

Na dan petoga Juliusa.

Szveta Godoleva szveta Hizsnicza.

Oszebuinu peldu kerschanszke szterplyenoszti nam szveta Mati Czrikva denasz va szvetoi Godolevi pred ocsi posztavlya, ke szveti zsitak szi neka oszebuino one zsene k szerczu zamu, ke zle Muzse jimaju. Godoleva szeje va Franczoszkom od plemeniti bogati sztarji rodila. Va nye dobrom odhranyenyu nye Sztarji nist niszu zamudili Lipota nye tela je bila z kriposchum i pobozsnoschum szkupa szklopna, zato je jur zaran doszt plemeniti uprosnyakov jimala, ki szuju va histvo proszili. Med ovimi je bil Bertulph z Niderlanda ki je plemenit, i bogat mladenacz bil. Sztarji szu privolyili na nyigovu prosnyu, ter szumu szvoju kcher ubechali, Godoleva szeje volyi szvoji Sztarji podlozsila. Oni szu nyoi obilyne dare va histvo prikazali, i nyu z prohodniki rojaki va Niderland poszlali, da sze onde zszvojim zarusnyakom porucsi. Ali kako preminylyiva je cslovicsanszka lyubav! Kumaj je ova plemenita zarucsnya va sztan szvojego zarucsnyaka sztupila, je upamet zela, da szeje lyubav nyigova na nye oduravanye preubernula, tako da je ni til ni pogledat. Zlocseszta Mati Bertulpha nye szvekerva je nai vech kriva bila ovomu preminyenyu; ar ona je szinu ocsimetala, da szije sztrainszku zibral, kut da med domachimi nebi bil mogal najt, ke bi nyoi va plemenitoszti, bogatsztvi, i lipoti szpodobne bile. Ona znicsim ni bila zmirom, i zadovolyna, ako je csa Godoleva govorila, i csinila. Ovakoje ogany nemira vazsgala, ki sze ni drugacse zagaszit dal, neg z kervjum pobozsne Godoleve. Kako tesko, i zsalosztno je ovo zavu pobozsnu zarucsnyu bilo, szi moremo miszlit; vindar szeje ufala, da che sze sze csiszto ujedinat, i na bolye ubernut. Bertulph ali ni preminil szvoga szercza knyoi, neg je nyoi drugi sztan odredil na prebivanye, ni otil nye ni vidit, i od nye nist csut. Tuzsna Godoleva od szi lyudi zapuschana je szvoje zaviche va molitvi pri Bogi jiszkala. Dan, i noch je klecse Boga molila, dabi szercze Bertulpha na pravu kerschanszku lyubav ubernul Goszpodin Bog nye molitve

ni uszlisil onako kut szije ona zselyila; ali vindar je nyoi tuliku miloschu udilil, da szeje zverseno va volyu Bozsju podala, i sze csiszto szterplyeno podnasala. Bertulph daju jos vech trapi, i po mervu szkoncsa, je nyoi takovoga szlugu dal, i nyemu zapovidal, da nyoi szaki dan nist vech neda neg kuszich kruha, ter malo vode. Ov szluga ni szamo ovu zapovid verno szpunil, neg je i tako nemilosztivno znekrivicsnum Godolevum zahajal, kut da nebi bila nyigova Goszpa, neg kut dabi nyigova uznicza bila. Ova zversena Godoleva je sze ovo szterplyeno terpila, nisze nigdar tuzsila na tulikim traplenyem, neg je Bogu hvalila, da je nyoi priliku dal nyemu za lyubav tuliko terpit. Kada je nistvridna Mati Bertulpha vidila, da zgladom, i drugim traplenyem Godolevu szkoncsat nemore, je szvojega Szina nagovarala, da na meszto glada, drugacse jische sze szvoje zsene oszlobodit. Bertulph je velyen pripravan bil ov paklenszki nauk szpunit. Ali bojal szeje plemeniti sztarji, i Rojakov Godoleve, zato je jedan csasz zszvojim nakanyenyem stental. Nekrivicsna szluzsbenicza Goszpodina Godoleva je zi vechega traplenya szpoznavala, da nyoi za zsitkom setuju, zato je priliku jiszkala, kako bi mogla pobignut. Goszpodin Bog je nyoi dal priliku, ona je z szvoje uze szrichno usla, ter je k szvojim sztarjim doszt mucsno doszpila, i nyim povidala sze kako nemilo zsnyum zahajaju. Nye sztarji szusze preszenitili nad tulikum kriviczum, ku je nyihova nekriva kcher morala preterpit, zato szu piszali Baldumu Grofu Flandernszkomu, i Biskupu Nimvegszkomu ki nyihov Rojak bise, dabi Bertulpha na racsun zeli zbog nyigovoga nemilosztivnoga zahajanyu znyigovum zsenum, i dabi nyemu zapovidali, da szvoju nekrivicsnu zsenu zopet naizad zame, i zsnyum zlyubavum zahaja. Obadvimi szusze za nekrivu zsenu zeli, ter szu Bertulpha tako ubernuli, da szeje kajal za sze szvoje nemilo zahajanye, i nyim krez priszegu ubechal, da che potlye z zsenum mirno va lyubavi zsivit Navo ubechanye szu Sztarji Godoleve szvojoi kcheri zapovidali, da zopet k muzsu szvojomu naizad ide. Nyihova kcher je nyim zopet poszluhsna bila. Ali kumaj je va sztan Bertulpha dosla, szu za csuda gorje zsnyum zahajali, neg pervo. Tako da nist drugoga szirota ni jimala docsekat, neg da

cheduju szilno szkoncsat, zato szeje nekriva Godoleva k szmerti pripravlyala, i csverszto szije naiperzela, pervo neg jos jednucs pobigne, volit sze csiszto, jos i szmert preterpit. Szaki dan szeje k szmerti pripravlyala, i szvoju duhsu va Bozsje Ruke zrucsala. Nikim Goszpam, ke szu nyu pojiszkale, i batrile, je veszelo rekla: „Vi stimate da szam pomilovanya vridna, ali ja, akoprem szam szada traplenya, sze ufam nigda zverhu szi zsen orszaga izvisena, i naplachena posztat na Nebi.“ Ovako szeje batrila znebeszkum plachum. K ovoj je navredi i priszpila; ar Bertulph je va szebi dokonyal nyu szkoncsat. Dva szluge je najel, ki Godolevu umoru. Ali da na nyega szumlya zbog nye szmerti ne szpade, je nakanil Brüszel odputovat, i pervo neg je odhajal, je k Godolevi isal, ter szeje pred nyum csinil, kut dabi mu zsal bilo, da je zsnyum tverdo zahajal, kuseval je nyu, i objameval, i nyoi ubital da che nyoi, kada naizad dojde, jos vechu lyubav izkazsevat, neg szi miszlit more. On je odputoval, ter je stimal, da ga nigdor neche moch krivit zbog szmerti szvoje zsene, pokidob da doma neche bit. Godoleva szemu ovomu ubechanyu ni verovala, zato szeje zatuliko vech kszvojoj szmerti pripravlyala. Vreda po odhajanyu Bertulpha szu najmeti Umarniki nochno vrime va hizsu Godoleve, kadi je nekriva szluzsbenicza Goszpodinova szpala, nuter udrili, nyu zposztelye van sztegnuli, i zkonopczem nyu zadavili. Onda szu mertvo telo zopet na posztely polozsili, i pokrili, stimajuchi da nigdor neche zvidit, da je umorena posztala. Kada szu ju drugi dan mertvu nasli, szu za isztinu stimali, da je nyu duga tuga umorila. Ali Goszpodin Bog je tako odredil, da je Bertulph po csaszi szvoje zlocsinyenye szam obsztal, i va jednom Klostri ostru pokoru csinil. Kako draga je bila szmert Godoleve pred ocsima Bozsji, szu nogo csudocsinyenya szvidocsila, ka szusze pri nye grobi zgodala. Kako je nistvridnoi materi Bertulpha islo, toga neznamo. Neg tuliko moremo znat, da ako ni ostre pokore csinila, je na veke szkvarena posztala; ar je kriva bila, szoi tugi, nevolyi, i szmerti nekrive Godoleve. Ovako chedu szi oni szkvareni posztat, ki krez saptanye, ugovaranye med hizsniki nemir, i na sztroschinu szpravlyadu. Joj szim ovakovim, ar chedu

tezsak odgovor pred Bogom jimat. Goszpodin Bog polag szvidocsansztva szvetoga Piszma sze one odurava, ki med brati nemir nacsinyadu, zatuliko vech onakove, hizsnike jednoga proti drugomu drazsu, i med nyimi nemir nacsinyadu; ar nemir med hizsniki vech zla za szobum doprinasa, neg nemir med brati.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Vechputi sze sztane da hizsniki med szobum va nemiru zsivu, da jedan na drugoga pszuju, i zaklinyadu. Nogoputi je ovo kastiga zane grihe ke szu pred histvom ucsinili; ar zcsim szu pervo jedan drugoga va grihu vech lyubili, ztim potlye va histvi jedan drugoga vech oduravadu. Rafael Arkangyel je mladomu Tobiasu rekal, da vrag nad onimi ladu jima, ki va histvo va grihu sztupu. Ako ada zsnyimi lada, ko sze neszmimo csudit, da je nye pervo na necsisztochu napelyal, a potlye daje na nemir pelya, i razdrazsi. Ako hizsnikom nyihovo duhsno szpoznanye ocsimeche, da szu pred histvom zagrihsili, ko neka za nyihov grih pravu pokoru csinu, da krez pravu pokoru ladu vraga nad szobum potaru. Ako pak i med onakovimi hizsniki nemir nasztane, ki pervo zagrihsili niszu, ko neka dobro prejischu uzrok, ter zvir nyihovoga nemira, onda sze neka terszu szega onoga sze csuvat, csa med nyimi nemir uzrokuje, neka zjednum ricsum zvir nemira zatverdu, onda che mir, i lyubav med nyimi zopet nasztat. Goszpodin Bog va szvetom Piszmi ocsitno veli, da nad onimi hizsniki oszebuino obradovanye jima, ki med szobum mirno zsivu. Ov mir, i schloschina hizsnikom na telu, i na duhsi vech haszni doprinasa, neg szi szami miszlu; ar ov mir, i szloschina nyim Bozsji blagoszlov donasa, i nye od nogi grihov ucsuva, ke nemir za szobum doprinasa. Ako med hizsniki ni lyubavi, i szlozschine, onda jedan drugoga trapu, i mucsu, i na zadnye tamo doszpenedu, kadi che nye vrag na veke trapit, i mucsit. Zato je szveti Paval muzsem zapovidal, da szvoje zsene lyubiju. „Vi muzsi lyubite vase hizsne tovarusicze, kut je Krisztus

szvoju Czrikvu lyubil.“ To izto je i zsenam recseno. Lyubav Krisztusa k szvojoi szvetoi Czrikvi je prava, i sztalna lyubav; lyubav szvete Czrikve k Jezusu je ravnotako prava, i sztalna. Ovakova mora bit i lyubav hizsnikov jednoga k drugomu.

II.

Ako jedan hizsnik od drugoga csuda terpit mora, ovakov neka ste, i premislyava, csa je szveta Godoleva terpit morala, i kako szeje ponasala, ter sze neka od nye ucsi, kako sze va szvojem krizsu i muki ponasat mora. Ovo neka csini, i szaki szluzsbeni, ki nazlobne Goszpodare jima. Je szi csiszto ki va szvojem sztalisu tezsak krizs noszit moradu, sze neka ucsu od szvete Godoleve, odaklye, ali kadi moradu miloschu, i kriposzt jiszkat, da szvoi krizs na szvoje duhsno zvelicsenye noszidu. Csa bi Godoleva za haszan bila jimala od sze szvoje tuge, dabi bila szuprot Bogu, i muzsu szvojemu morgovala, dabi bila na Bertulpha pszovala, dabi nyemu sze zlo zselyila bila? Biszi bila szvoju tugu ulaschala? Za isztinu ne; neg bi szi ju bila jos vech poveksala. Ona bi bila szvoi krizs ravnotako morala noszit, nebi bila nikarkove plache od Boga prijela, neg bi bila zato jos teske muke morala docsekat. Csa ti od toga jimas, ako va tvojoi tugi, i krizsu morgujes? Szakojacski ga moras noszit. Noszi ga ada na tvoju haszan po peldi szvete Godoleve, nosziga szterplyeno po peldi tvojega Jezusa. Szveti Bernard veli: „Joj onim ki szvojega krizsa ne noszu onako, kut je Jezus szvojega noszil. Oni szu dvoiversztno pomilovanya vridni; ar oni sze na szvitu trapu, i na drugom szvitu sze jimaju vekovecsne muke bojat.“

Na dan sesztoga Juliusa.

Szveti Goar Masnik, i Pusztinacz.

Szveti Masnik, i Pusztinacz Goar szeje va Akvitanii od zmozsni Sztarji rodil. Va nyigovom ditinsztvi je jur

vidit bilo na kako veliku szvetoszt che priszpit. Nist ditinszkoga ni jimal va szebi, krotkocha va szakom ponasanyu, i lyubav Angyelszke csisztoche, oduravanye szakoga naimanyega griha, i verno szpunevanye Bozsje zapovidi, ovo szu bile kriposzti, ke szu va nyem od ditinsztva szvitile. Krez gorlyivu molitvu, krez ostro pokorenye, krez pobozsno prijimanye szveti Szakramentov je szvoju nekrivicsnoszt ucsuval. Kada je doraszal, i dobro zucsen bil, je za Masnika poszvechen posztal. Nyigov szveti zsitak, i nyigove lipe Prodike szu noge pogane na szpoznanye prave vere ubernule, noge grihsnike na pokoru, noge pravicsne na sztalnoszt va dobri ganule. Pokidob da szuga lyudi zbog toga jako izvisavali, i pokidob da je nyega nozsina lyucztva pojiszkovala, i on krezato malo csasza jimase na molitvu, szije nakanil szvoju domovinu osztavit, i Goszpodinu Bogu va szamoti polag sze kriposzti szluzsiti. Ovo szvoje naiperzimanye je szpunil, va otajnom je z szvoje domovine prosal, i do Triera va jednu szamotu isal, va koi je zasze hizsiczu, i malu Czrikvu zgradil, va koi je szaki dan szvetu Masu szluzsil. Va ovoi szamoti je jako szveto zsivil. Poganom ki szu va onoi krajini prebivali je szveto Evangyelye Jezusa marlyivo glaszil. Druge je na pokoru, i na zversavanye dobri csinov upomenyival. Goszpodin Bog je nyigov szveti trud blagoszlovil, ar nogi i nogi szusze krez nyigove Prodike k Bogu povernuli, ztim vech pokidob da je nyemu Goszpodin Bog dal miloschu i csudne csine csinit. Glasz nyigov szeje navredi raszsiril, nogi szu nyega zdaleka dosli pojiszkat, i poszluhsat. On je sze csiszto lyubezlyivo prijimal, nye nasztanoval, i nye, kut je mogal, i nahranil. Ovo je szezato ucsinil, da one, ki szu knyemu dohajali, krez szvete razgovore od griha zusztavlya, i na dobro napelya. Nogi grihsniki szusze krezato k Bogu ubernuli. Ali vindar je Goszpodin Bog prepusztil, da szu jedni nyigove csine krivo razlagali, nyemu ocsi metali, da je szlipnyak, da je gizdav, i da noge druge grihske va szebi jima. Med ovimi szu bili i dva dvorni szluzsbeni Trierszkoga Biskupa, ki kada szuga pojiszkali, i nyigov zsitak vidili, szu Biskupu tu novinu povidali, da je Goar szlipnyak, da sze neg szvet csini, da druge lyudi neg szlipi, da ne zsivi onako kut pusztinacz zsivit

mora, da veszelo ji, i pije, da zszviczkimi lyudi szebi kratak csasz nacsinya; da szu ona csudocsinyenya, od ki lyudi povidaju, nist neg himbenoszt vrazsja, i ovako dalye. Biskup je nyim zapovidal, da toga szlipnyaka knyemu dopelyaju, da nyega bude mogal upitat, i kut szije zaszluzsil kastigat. Ovi szluzsbeniki szu dosli k szvetomu Pusztinczu, i nyemu zapovid Biskupa pokazali. Goar je nye pretelyszki prijel, nyim vecseru pripravil, kut je mogal, i nyim postenye izkazal, i ubechal, da che nye drugi dan k Biskupu naszledovat. Kumaj je drugi dan zora pukla, je Szvetacz po szvojem zakonu szvetu Masu szluzsil, po tom je zanye, i za jednoga drugoga tujincza, ki je ravno va onom csaszu pri nyem bil, da sze put Jisztine naucsi, rucsenye pripravil, i nye ktomu lyubezno pozval. Ovi szluzsbeniki Biskupa ne dabi bili ovo lyubezlyivo pozivanye prijeli, nego szu zacseli Szveczu ocsi metat, da on rano jutro na jilo, i pilo miszli. Vindar szu od nyega potribovali, da na put tuliko hrane zszobum zame, csa nyim potribno bude. Szluga Bozsji je nyim odgovoril, da je on rucsenye neg zkerschanszke lyubavi pripravil, i nyim tuliko hrane na put dal, kuliko szu potribovali, onda szeje zsnyimi na put dal. Na puti je szveti Officzium molil. Okolo podneva szu ti szluzsbeniki tako zagladili, da niszu dalye mogli hodit. Zato szusze poszidali, ter szu kanili hranu, ku szu od Szvecza prijeli, potrozsit. Ali nit hrane, nit vode niszu nasli, Goszpodin Bog je nyim naimre ono otil utegnut, csa szu pervo zanemermetali, na kastigu, csa szu pervo tako krivo od szvetoga Masnika szudili. Szpoznali szu onda szvoi grih, szvoju zlochu, ter szu Szvecza za oproschenye proszili. I nut ov je nyim krez odversenu molitvu csudnovito od Boga szproszil hranu, i napitak. Zovoga szu vidili szvetoszt onoga, koga szu pervo za szlipnyaka, i Bog zna zacs sze, pri Biskupu obtuzsili. Drugacse szu szada zacseli od nyega miszlit, i kada szu pred Biskupa dosli, szu nyemu sze povidali, csa szu szkuszili, i vidili, ter szu hvalili onoga, koga szu pervo krivo potvarali. Ali Biskup sze ni dal tako zlahka od szvoje szumlye odvernuti, neg je szvetoga Goara dal na zocsi vech Masnikov predasze dozvat, i

nyemu noge krivicze ocsi metat, oszebuino nyigovu, kut je rekal, szlipacziu, ter nemertucslyivoszt va jili, i pili. Szvetacz szeje dosztoino zszum krotkochum branil, i szvoju nekrivicsnoszt pokazal; ali Biskup nyemu ni poszluhsa ni dal. Medtimtoga szu va hizsu Biskupa jedno novorojeno ditescze, ko je zvan histva rojeno, i na placzi naideno bilo, doneszli. Biskup je velye okolo sztojechim rekal: szada chemo velyen vidit, jeli je ov Pusztinacz pravi szluga Bozsji, ali szlipnyak, ter lazsacz. Nato je zapovidal, da Goar povi ki szu Sztarji ovoga zvan histva rojenoga, i van posztavnoga ditescza, ali da ovo novorojeno dite nato gane, da povi, ki szu nyigovi Sztarji. Szvetacz szeje kratil, doklye szeje mogal, i szakojacske uzroke je naiperdonasal, da neg Biskupa nato gane, da nyemu odpuszti odgovor na posztavno pitanye. Ali kada Biskup od szvoje volye ni otil odsztupit, ko je naiper sztupil szluga Bozsje, ter je dite va Jime preszvetoga Trojsztva pital, i nyemu zapovidal, da Jimena szvoji Sztarji ocsituje. I nut dite, ko je sztoper tri dni sztaro bilo, je odperlo uszta szvoja, i razlucsno ovako zacselo govorit: Rusztikus, ovo je bilo jime Biskupa, je moi Otacz, i Flavia je moja mati. Kut dabi ovoga nevridnoga Biskupa sztrela bila udrila, je na kolena upal pred szvetim Goar, i nyega zbog szvoje krivicsne szumlye za oproschenye proszil. Szveczu je bilo kruto zsal, da szeje pregrihsenye Biskupa ovako ocsitovalo, zato je nyega na pokoru upomenul, i ubechal, da che on szam szedam let zanyega pokoru csinit. Ovo csudnovito pripetenye szeje szagdir raszglaszilo. Kadaje Kraly Szigbert ovo docsul je szvetoga Masnika k szebi dal dozvat, i znyigovi uszt je otil csut, kako szeje to zgodalo. Ali Szvetacz je mucsal, da dobro Jime Biskupa ne uszkruni. Ali Kraly ni miroval, neg je rekal, da tako sze csiszto zna, ter muje povidal sze csaje docsul, neg tuliko je otil, da Szvetacz potverdi, jeli szeje zaisztinu tako sztalo. Szveti Goar je nato Kralyu rekal: „Pokidob da je, vase velicsansztvo tako szada sze povidalo, ko meni ni potribno, da jos csa ktomu prilozsim.“ Kralyu szeje ov odgovor jako dopadal, i pokidob daje lyucztvo grihsnoga Biskupa odurilo, je Kraly zselyil, da szveti Goar Biskupiu prikzame. Ali Szvetacz sze ni dal

nato nagovorit. Ali kada je nyega Kraly, i lyucztvo szilovat otilo, szije nikuliko dan na premislyavanye szproszil. Kada szumu ovo dovolyili, je va szvoju szamotu isal, i onde Goszpodina Boga klecse zszuznimi ocsima proszil, da od nyega odverne ovu csaszt, nakuga sziluju. Goszpodin Bog je uszlisil prosnyu szvojega szluge. Poszlal je nyemu vruchu, pogibelynu zemlyiczu, ka gaje szedam let trapila, tako, da zszvoje hizsicze ni koraknut ni mogal. Ova szedam va nevolyi preterplyena leta je Goszpodinu Bogu aldoval, kut je pervo ubechal za grihsnoga, ali szada jako pokornoga Biskupa. Kumaj szeje Szvetacz zimlyicze oszlobodil, je Kraly nyega na novo proszil, da Biskupiu prikzame. Ali Szvetacz je ta odgovor dal: da ga nechedu pervo znyigove hizsicze van szpravit, doklye mertvoga va skrinyi van ne odneszu. Tako szeje i sztalo. Na novo je ubetezsal. Ov beteg je pol cseterto leto dural, i ni pervo presztal, doklye ni umerl va leti pet sztov szedamdeszet petom. Kako draga je bila Goszpodinu Bogu szmert ovoga Szvecza, to je pokazal krez noge csudne csine, ki szusze pri nyigovom grobi godali, krezato je ovo meszto tako glaszovito posztalo, da je onde mali varos nasztal, ki sze dan denasnyi po Jimeni Szvecza Goar jimenuje.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Presti jos jednucs csaje szveti Goar Kralyu odgovoril, kada bi bil rad znat, csaszeje z Biskupom godalo. Sti, i naucsi sze, kako pazlyivo moramo od grihske nasega blizsnyega govorit, jos i onda kada je jisztinszka. Grihske nasega blizsnyega onomu ocsitovat, ki nyega va nyigovom pregrihsenyu zusztavit, poboisat, ali kastigat more, je szlobodno, kadagoder szmo to polag griha i duzsui ucsinit, ako neg to zdobrim nakanyenyem ucsinimo. Ali ako szu ove grihske jos otajne, ter je onomu ocsitujem, koga nist ne utiszkaju, ki je nemore pobojsat, kastigat, ali zusztavit, onda je to dobroga Jimena obsanenye, ugovaranye, i grih, i nogoputi velik grih. Ako szu grihske blizsnyega

ocsitne, onda nemer ni ugovaranye, ako je drugim povidam, ali vindar sze morem krezato zagrihsit szuproti zapovidi lyubavi. Ovo szi neka dobro raszmiszlu oni, ki stimaju, da to ni ugovaranye, i grih, ako grihske blizsnyega akoprem szu isztinszke, drugim povidaju, ter raszglaszuju, ako szu naimre ove grihske jos otajne. Upitaj sze, jeli niszi doszidob va tom zagrihsil, ter potlye bolye pazi, da krez razglasenye otajni grihskov blizsnyega ne zagrihsis.

II.

Szveti Goar je szedam let za drugoga pokoru csinil, ter je szvoju muku za nyega Bogu aldoval. Kakovu pokoru ti csinis za tvoje lasche grihe? Naj lipsu priliku pokoru csinit jimas, ako szi betezsan, ali ako csa drugo terpit moras. Tvoj beteg tako prestimaj, kut kastigu za tvoje grihe, kut upominanye Bozsje na tvoje pobojsanye. Kaji sze, ter szpovi tvoje grihe; traplenye tvojega betega szterplyeno terpi va duhu pokore, ter je alduj Goszpodinu Bogu za pokoru tvoji grihov, ztim najperzimanyem Boga vech ne zbantovat. Ako ovako csinil budes, oches Bogu povolynu pokoru csinit, krezaku ches sze od tvoji grihov zverseno moch zcsisztit. Ar postovani Beda ovako pise; „Ako beteg szterplyeno prinasamo, ko nam szluzsi na meszto Purgatoriuma toje ocsischavanya." Ali ako sze va tvojem betegi k Bogu ne ubernes, ako va betegi niszi szterplyen, ter morgujes, csa che onda bit? Szveti Gregor ti zovimi ricsami povida: „Vrimenita muka, ako cslovika na pobojsanye dopelya, nacsinya konacz ucsinyeni grihov; ali ako ga na pobojsanye zsitka ne gane, ko je pocsetak dojduche kastige. Zato moramo szkerbit, da zvrimenite muke ne dojdemo va vekovecsnu."

Na dan szedmoga Juliusa.

Szveti Villibald Biskup Eichstädtszki.

Szveti Vilibald pervi Biskup Eichstädti szeje va Englenderszkom va leti Krisztusa szedam sztov csetertom narodil. Nyigov Otacz je bil szveti Kraly Richard, nyigova Mati Wunna, ali Bonna szesztra szvetoga Bonifacziusa onoga velikoga Apostola Nimskoga, nyigov brat bise szveti Vunibald Opt Heidenheimi, a nyigova szesztra szveta Valburgisz glaszovita Opticza. Kumaj je tri leti sztar bil, je va velik beteg zapal, i va nyem tako zczuril, da vracsitelyi niszu ufanya jimali, da che uzdraviti. Nyigovi pobozsni sztarji szu pomoch va molitvi jiszkali, ter szu ubechali Goszpodinu Bogu, da ako nyemu zdravlye naizad da, da cheduga na szluzsbu Bozsju aldovat. Goszpodin Bog je nyihovu prosnyu uszlisil, i oni szu nyihovo ubechanye szpunili. Zcsim je Vilibald seszt let sztar nasztal, szu nyega Egobaldu Optu va Klostri Valdheim prikdali, da nyega pobozsno odhrani, i va potribni nauki ucsi. Kada je dvaiszet let sztar bil, je veliku zselyu dosztal szveta Meszta, kadi je Jezus pohajal, i ucsil, pobozsno pojiszkat. Kada je ovu szvoju zselyu szvojemu szvetomu Oczu ocsitoval, je szam Otacz szi nakanil ovo szveto szodische szpuniti, ter je za isztinu zszvojimi dvimi Szini Vilibaldom, i Vunibaldom, i jos znikulikimi pobozsni mladenczi, ovo szveto putovanye naiperzel. Kada szu ovi pobozsni putniki va varos Lucca dosli, je Goszpodin Bog szvetoga Richarda po kratkom betegi k szebi pozval. Dva szveti Szini szusze nad szmertjum szvojega Ocza kruto turobili, vindar szvojega szvetoga putovanya niszu otili prekinut, neg szu isli do Rima, onde szvete Grobe Apostolov, i drugi Mucsenikov jeszu pobozsno pojiszkali. Po nikuliki miszeczi je szveti Vilibald jos zi szedmimi mladenczi dalye va szveta Meszta putoval. Na ovom putu je zszvojimi tovarusi szveto zsivil; oni szu szi dan razdilili, tako da szu nikuliko uri molili, i jacsili, a on drugi csasz szu va szveti razgovori sztrosili. Szi ovi pobozsni putniki szu od almustva zsivili, nist szkoro drugoga niszu

uzsili, neg kruh, ter vodu, na zemlyi szu pocsivali. Kuliko pogibelyov, i teskochov szu na ovom putovanyu szkuszili, sze nemore povidat. Neg szamo jednu peldu, ali pripetenye chemo ovde naiperdoneszt. Kada je szveti Vilibald va varos Emeza z szvojimi putnimi tovarusi dosal, i onde Czrikvu, ku je szveta Helena Czeszaricza na diku szvetoga Jivana dala zgradit, pojiszkal, szu nyega za Spiona, toje za takovoga, ki zvija, da bude mogal uvadit, ali prodat varos, derzsali, zato szuga ztovarusi szkupa ulovili, i va uzu zaperli. Jedan Kerschanszki terzsacz je ali ove uznike tako pomiloval, da ni szamo potribnu hranu nyim szlal, nego nyim i tu szloboschinu szproszil, da szu szaki treti dan szmili Czrikvu pojt, i va nyoi szvoju pobozsnoszt odversit. Ali niszu jimali ufanya, da chedusze szvoje uze tako zlahka oszlobodit; ar nit sze niszu mogli szkupit, ar pincz niszu jimali, nit Turke niszu mogli pregovorit, da niszn pr dajniki, neg szamo da szu pobozsni putniki. Zato szusze va volyu Bozsju szpusztili, ter szu pripravni bili Bogu za lyubav va uzi zsivit, i umrit Ali kada nato ni miszlili niszu, szu czudnovito krez miloszt Bozsju odkuplyeni posztali. Jedan spanyolszki terzsacz, ki je va szvojem poszli vavi varos dosal, je vidil ove uznike kada szu Czrikvu isli, i nye upital, kako szu ulovlyeni posztali. Kada je docsul nyihovu nekrivicsnoszt, je velyen pri Poglavaru varosa zanye pogovoril. Ov poglavar je nye predasze dal dozvat, i najduch nyihovu nekrivicsnoszt je nye velyen szlobodne odpusztil. Veszelye nyihovo szi moremo neg miszlit, ali ne povidat. Goszpodinu Bogu hvalu davajuch, szu varos osztavili, i dalye putovali, doklye szu va szvetu zemlyu dosli. Kada szu tamo priszpili szu puni szvetoga veszelya, i batrenya sza szveta Meszta pohodili. Va ovom velikom veszelyi szu pozabili na sze teskoche puta, ki szu preterpili. Ali Goszpodin Bog je kriposzt szvojega vernoga sluge Vilibalda i va szvetoi zemlyi otil szkusavati. Ov je jednus va Czrikvi szvetoga Mathiasa szvoju molitvu odversaval. Pri aldovu szvete Mase je najednucs uszlipil. Ovu veliku neszrichu, zbog ke bi nogi bil zdvajal, i proti Bogu morgoval, je szterplyeno va volyu Bozsju sze podavajuch terpil, tako, da szu sze nyigovi tovarusi prik

toga kruto csudili. Po dvi miszeczi, kada je va Czrikvi szvetoga Krizsa molil, je nyemu Goszpodin Bog csudnovito vid naizad dal; zopet je Goszpodinu Bogu poniznu hvalu dal zavo csudnovito uzdravenye. Vreda po tom je nyega Bog zteskim betegom pojiszkal. Ali pokidob da je i va ovom tako szterplyen bil, kut pervo va teskocha puta, i va szliposzti, ko je zopet od Goszpodina Boga zdravlye szvoje na plachu szvoje szterplyenoszti csudnovito naizad dobil. Kada je ovako szvoju pobozsnoszt va szvetoi zemlyi od szercza szpunil, je zjednim tovarusem naizad zacsel putovat, na ovom putu je va Talianszko dosal, i va glaszoviti Kloster na brigu Kaszino isal, i ovde proszil, dabi ga va broj Duhovni ovoga Klostra nuter zeli. Deszet let je va ovom Klostri szim Duhovnim na peldu zsivil. Po ovi deszeti leti je nyega Opt Klostra zjednim drugim Duhovnim va poszli v Rim poszlal. Gregor treti Rimszki Papa je nyega dal kszebi dozvat, i kada szeje nogo od szvete zemlye zsnyim dogovaral, je nyemu nazvisztil, da nyega szveti Bonifaczius za pomochnika va povrachanyu poganov potribuje; i nyemu zapovidal, da va Nimsko putuje, i da onde zi szum kriposchum dela na poveksavanye vere Jezusa. Vilibald je ovoi zapovidi poszluhsan bil, ter szeje velyen va Nimsko na put dal. Va Barszkom je Herczega Uttilo, ki je Biskupiu Freisingen posztavil, pojiszkal. Ovde je szkupa dosal zjednim plemenitim, i bogatim, velikasom zjimenom Szvibert, ov je szvetomu Bonifacziusu ubechal, da che zszvojimi sztroski Eichstädti Biskupiu posztaviti. Zovim Szvibertom je isal k szvetomu Bonifacziusu. Ov Szvetacz szeje kruto raszveszelil, pervics natom, da gaje szveti Vilibald pojiszkal, drugics na tim, da je pobozsni Szvibert pripravan novu Biskupiu posztaviti. Zato je poszlal ove dva, da pregledadu meszto, ko che bit nai narednije, kadi Biskupia sztala bude. Kada szu ovo meszto nasli, szu velyen zacseli novu Biskupiu gradit. Zavu Biskupiu je po leti dnevi szveti Bonifaczius Vilibalda za pervoga Biskupa poszvetil. Trideszet seszt let je szveti Vilibald ovu Biskupiu redil na naivechu diku Boszju, na povrachanye poganov na pravu vern, i na pocsverschenye pravoverni va kriposzti, i szvetom zsitku. On je sztanovito szim sze nasztal, da sze csi-

szto Krisztusu zadobi. Vechputi je nyega Goszpodin Bog zteskimi bet gi pohodil, ali veszelye je bilo nyega csut, i vidit, kako szterplyeno szeje va volyu Bozsju podal, i zkulikum jakoschum je naivechu bol preterpil. Va oszamdeszet pervom leti sztaroszti je Goszpodin Bog szvojega vernoga szlugu k szebi pozval. Pred szmertjum, i po szmerti je nyega Bog znogimi csudnimi csini odicsil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Va onakova meszta, ka szu Goszpodinu Bogu oszebuino szveta, ali va onakove Czrikve, ali Kapele, ke szu na oszebuinu diku Bozsanszke Matere, ali koga drugoga Szvecza odredjene, na szodische hodit, ni nova navada, neg je jur sztari, hasznoviti, i pobozsni zakon. Zato onakovi, ki nedosztoino govoru od szodischov, ali nye zato zamuduju, da sze pri ovakovi prilika markada i csa nedosztoinoga ucsini, ni szpametno. Goszpodin Bog je va sztarom zakonu szam zapovidal szodischa. Va novom zakonu nemer nimamo oszebite zapovidi na szodischa hodit; ali vindar nasz szkuszenye ucsi, da szu szodischa Bogu draga, i lyudem hasznovita. Noge, i velike milosche, ke Goszpodin Bog va ovi meszti szodischa lyudem izkazsuje, szu ocsita pokazanya, da szu szodischa Bogu draga. Zacs Goszpodin Bog na ovakovi szveti meszti vech miloschov izkazsuje neg na drugi, navo pitanye je szveti Augusztin jur zdavno odgovoril, kada je rekal: „Goszpodin Bog je nemer szagdir, On, ki je sze sztvoril, sze nemore va nijedno meszto zaklopit. Do che ali nyigovo dokonyanye moch izvidit, zacs sze na niki meszti csudnovita dugovanya zgodadu, a na drugi ne? Kut polag szvidocsansztva szvetoga Apostola nimadu szi Szveczi dara betezsne uzdraviti, ali Duhe izvijavati; tako On, ki szakomu tuliko udili, kut oche, ni otil, da sze na szakom meszti csudnovita dugovanya csinu.“ To znamo, da je Goszpodin Bog va sztarom zakoni na niki meszti, kut je, chemo zet na peldu, pri szkrinyi mira Bozsjega, ali va Jeruzalemszkoi Czrikvi, veche milosche

izkazseval, neg na drugi meszti; zacs toga nebi csinil i va novom zakoni? Neg to je turobno, da sze nogi ovi miloschov nevridne postavu, ar szvoja szodischa ne ucsinu, kut bi je morali. Ali nimaju dobroga, szvetoga nakanyenya kada na szodische idu, ali pri tamo, ali naizad putovanyu, ali na meszti szodischa takovoga csa ucsinu, da niszu vridni Bozsje milosche, ku biszi bili zpobozsnim ponasanyem mogli zadobit. Ako oches tvoja Szodischa na diku Bozsju, Divicze Marie, ali drugoga Szveczz, i tebi na haszan odversit, ko csini po peldi szvetoga Vilibalda. Szpuni szodische zszvetim nakanyenyem. Csuvaj sze szega na puti, i na meszti szodischa, csa bi Boga bantovalo, onda ches sztanovito haszan od szodischa jimat.

II.

Goszpodin Bog je prepusztil, da szu szvetoga Vilibalda ulovili, i va uzu hitili. Poszlal muje i szlipotu, i teske betege. Betegi, i neszriche niszu szagdar kastige griha. Goszpodin Bog je i pobozsnim, ter pravicsnim posalye. Ako nekrivo terpis, naszleduj szvetoga Vilibalda. On je va szvojoi uzi, szlipoti, i betegu szvoju molitvu, i druge pobozsnoszti odversaval, ni pogubil szterplyenoszti, ter ufanya va Boga. Zato je nyega Goszpodin Bog csudnovito zuze oszlobodil, szvitloszt ocsiov naizad dal, i nyega za szterplyeno podnasanye szvoje nevolye obilyno naplatil. Ov zmozsni, dobrotivni Bog jos zsivi, ki i tebe zbetega, i nevolye, ako je kako velika, oszlobodit more. Ako te ali ne oszlobodi, ko che te za sze, csa mirno terpis na Nebi obilyno naplatit. Vanyega posztavi tvoje ufanye. Ovoga za miloschu, i pomoch zazivaj. Sztalan osztani va molitvi, i drugoi pobozsnoszti. Neka rech: Goszpodin Bog me nebi rad uszlisit; Bog szeje zmene pozabil; on vech zame nezna; on mi vech i prevech nalazse, ovo jur predugo dura, i ovako dalye. Prestimaj ricsi pobozsne Judithe: „Ovakov govor neche Boga na miloszerdnoszt, neg na szerdidoszt ganut.“ Da sze ovakove pszoszti, i morgovanya csuval budes, szpomenisze naizad na tvoi projduchi zsitak. Ni szi sze ti morebit jako zagrihsil? Csa

ti tvoje duhsnoszpoznanye veli? Ako ti to veli, da szi za isztinu vechputi zagrihsil; o ko onda sze ne szeguraj prik Boga tuzsiti, ali zbog toga, csa terpis, morgovat; ar sze ovo je premalo szuprot onomu, csa szi szi zaszluzsil. Goszpodin Bog, koga szi zbantoval, bi tebe bil mogal va hipczu umorit, szkoncsat, i va pakal hitit. Csa je tvoi beteg, tvoja nevolya, szuprot paklu, koga szi tiszuch krat zaszluzsil? O terpi mirno, ter budi tiho! Ali ako oches govorit, ko dicsi, i hvali Boga, pokidob da tebe tako milosztivno kastiguje. Valuj pred Bogom, i pred szvitom, da szi zacsuda vech zaszluzsil. Nekrivicsni Job je rekal: „Ja szam grihsil, i szam za iszti zlo csinil; vindar niszam tako kastigan posztal, kut szam zaszluzsil.“ O zakuliko vech uzroka jimas ovako govorit. Jos jednucs szpomenisze ztoga, ter budi szterplyen.

Na dan oszmoga Juliusa.

Szveta Elizabetha Kralyicza Portugalszka.

Szveta Elizabetha, kaje polag szvidocsansztva Rimszki Knig Szveczev szim prosztoga sztalisa personam, szim hizsnikom, i szim ki szu udovicsili lipa pelda zversenoszti, je bila rojena od tretoga Petra Kralya Aragonie, pak od Konstanczie kralyevszke kchere Manfreda Kralya Sziczilianszkoga. Od ditinsztva szvoga je jimala veszelye va almustva davanyu, va molitvi, i va pojiszkovanyu Czrikvov. Va Czrikvi je nigdor ni drugacse vidil neg klecse va nai vechoi pobozsnoszti. Od szvoga oszmoga leta je szveti Officzium odversavala, i pri ovom zakonu je do szmerti osztala. Va ditinsztvi szeje zacsela ostro posztit, oszebuino po Szobothe, pak dneve pred Marianszkimi Szvetki. Va krotkochi je szpodobna bila Angyelom. Zi szega nye ponasanya, ricsi, i csini je szvitila lyubav k csisztochi. Szpametna je bila prik szvoje sztaroszti, zbog nye kriposzti je pri szi postovana bila. Zjednum ricsum nye ponasanye va divojacstvi je bilo ne szamo pobozsno,

nego i szveto. Zaran je za Dioniziusa Kralya Portugalszkoga odana posztala. Va ovom sztalisu nist ni popusztila od pobozsnoszti, neg je va zversenoszti Kerschanszkoi szenek vech, i vech raszla. Trikrat va leti je veliku korizmu derzsala pri kruhu ter vodi. Szakidan je szvoi odredjeni csasz na molitvu jimala, tako i na delo. Ona nigdar ni manygovala, ar je ali molila, ali szvete Knige stala, ali je csa dobroga delala. Nye delo je sztalo va nacsinyanyu Masne pratezsi, i drugoga', csa na nakincsenye Czrikvov szlisi, pak va nacsinyanyu pratezsi za sziromahe. Szvete Szakramente je vechputi pobozsno prijimala. Kada szuju od dela, od duzsicske molitve, i od ostroga zsitka zusztavlyat kanili, ztim zgovorom, da sze to za nye viszok sztalis ne dosztoji, je ovako odgovorila: „Kadi je molitva, i pokora potribnija, ter hasznovitija, neg onde, kadi szu nai vecha szkusavanya, i nai vechi pogibelyi na zlo?“ Nye szercze bise puno lyubavi, i miloszerdnoszti k ubogim, ter betezsnim. Ona je tila rech: „Ja niszam od Boga zbog drugoga uzroka na Kralyevszki Thronus izvisena posztala, neg da ubogim laglye budem mogla pomoch.“ Nogim sziromahom je prikazala pratezs drugim zopet hranu, a nogim je dala i sztanye zgradit, nijednoga ni prez almustva odpusztila. Nijedan dan ni prosal, da nebi nikuliko betezsnikov bila pohodila. Goszpodin Bog je krez noge csudne csine pokazal, kako draga je nyemu ova lyubav kubogim ove Szveticze. Med drugim, kada je ova szveta Kralyicza jednu ubogu zsenu, ka je na szem telu puna krasztov bila, ubjamila, je ova zsena velyen uzdravila. Ona je szaki petak va korizmi, kut i na veliki csetertak trinadesztim ubogim zsenam noge zipirala. Med ovimi je bila jednucs jedna sziromahska zsena, ka je na nogi jako szmerdechu bulu jimala. Szveta Kralyicza ni neg nye noge ziprala, negoda sze szama szebe ublada, je i tu bulu kusnula; i nut bula je najednucs szkerszla. Drugda je zopet jednu od naroda szlipu personu videchu nacsinila; i vech betezsni je krez zlamenye szvetoga Krizsa uzdravila. Jednucs je va szvojim predprezom predsze veliku summu pinez noszila ztim nakanyenyem, da che te pineze med uboge razdilit. Prez toga dabi szi miszlila bila, je

Kraly predanyu dosal, i pital, csa jima? Ona je odgovorila: „Rozse." I pokidob daje to va takovom vrimenu bilo, kada rozse ne czvatu, szije Kraly zazselyil te rozse vidit. Kralyicza je szvoj predprez odkrila, i nut Kraly je nozsinu rozsicz czvatuchi zagledal, i prik toga sze csuduch dalye prozsal. Szveta Kralyicza je Bogu hvalila, da je nyoi ovako na pomoch bil.

Kraly Dionizius je jako raszpuschan, i csemeran zsitak zsivil. Elizabetha je zato dobro znala, ali akoprem je tuzsna bila zbog toga, da sze krezato Goszpodin Bog bantuje, ko je vindar pri zlochi szvojega muzsa kruto szterplyena bila, ona je z Kralyem lipo, lyubezlyivo zahajala, va szem je nyemu poszluhsna bila, nigdar sze prik nyega ni zricsum ni potuzsila, neg je zatuliko marlyivije Boga molila, da bi Kraly jednucs va sze isal, ter dabi sze pobojsal. Zato je noge csine pokore Bogu aldovala za zvelicsenye muzsa szvojega. Csa je od Boga proszila, to je na szvoje batrenye i prijela. Kraly je va sze isal, ter je zacsel lipo po Kerschanszku zsivit. Ali Goszpodin Bog je ovu csisztu Boga bojechu Kralyiczu szkusaval, ar je prepusztil, da je jedan dvoran nyu pred Kralyom umrazil, i obtuzsil, kut dabi Kralyicza zjednim mladenczom grihsno zsivila. Szlab Kraly je to zveroval, ter szeje kruto raszerdil, i jednomu japnaru ki je japno zsgal, zapovidal, da onoga mladencza, koga drugi dan knyemu posalye ztim pitanyem, jeli szeje zapovid Kralya szpunila, velyen zgrabi, ter da ga va ognyenu pech hiti. Drugi dan je Kraly ovoga krivo obtuzsenoga mladencza ztim pitanyem kjapnaru poszlal. Ov mladenacz koga je Kraly na tu sztrahsnu szmert odszudil, szeje kjapnaru, neznajuch csa na nyega onde cseka, na put dal; ali mimo iduch pri jednoi Czrikvi je zvonkatat csul k szvetoi Masi, pokidob da je va zakoni jimal szaki dan szvetu Masu poszluhsati, i miszlech, da neche prevech csasza zamudit, je va Czrikvu nuter sztupil, ter je pri dvi szveti Masa osztal. Kraly jur ni mogal docsekat, dabi ziznal, jeli sze je nyigova zapovid szpunila, je onoga mladencza, ki je nekrivicsnoga krivo obtuzsil, za ovim nekrivicsnim poszlal, da pita japnara, jeli je zapovid Kralya szpunil? Ta neszrichni je dosal k japnaru, i nyega pital, kut muje zapovidano bilo.

Ov je nyega prez stentanya zgrabil, i nehajajuch na nyigov zgovor, je nyega va goruchu pech hitil. Po kratkom csaszu po tom je i krivo obtuzsen mladenacz dosal k japnaru, i pital, jeli szeje zapovid Kralya szpunila? Japnar muje odgovoril: „Da“ i mladenacz je zovim odgovorom, naizad isal k Kralyu. Kraly szeje preszenetil, kada gaje zagledal i otil znat, kako szeje to zgodalo? Mladenacz je Kralyu sze csiszto povidal, kako je szvoi poszal upravil, i da je prevo neg je kjapnaru isal, miszlech, da prevech zamudit neche, dvi szvete Mase poszluhsal; onda je Kraly szpoznal, da je Ruka Bozsja nekrivicsnoga od szmerti ucsuvala, a krivicsnoga kastigala. Onda je szvoju zsenu jos vech prestimaval; ar je nye nekrivicsnoszt szpoznal.

Vreda nato je Alfonsz Szin Kralya szuproti szvojemu Oczu zblud zacsel. Elizabetha je szina szvojega szakojacski kanila od nyigovoga grihsnoga naiperzimanya odkinut, ali nisze dal; vindar je takovi nistvridni sze nahajalo, ki szu Kralyu saptali, da je Kralyicza zbludnim szinom razumlyena. Kraly, pervo neg je prejiszkal dugovanye, je szvojoi nekrivoi zseni sze dohodke utegnul, i nyu va jednoi niszkoj hizsi odszudil prebibaviti. I va ovoi teskoi nevolyi ni ona zgubila szvoje szterplyenoszti, mirna je bila, ni zricsum sze ni tuzsila nad kriviczum szvojega muzsa, szvoje zaviche je, kut szagdar, pri Goszpodinu Bogu jiszkala, ki nye nigdar va nevolyi ni zapusztil. Kraly je navredi szpoznal nekrivicsnoszt szvoje zsene, zato je nyu naizad pozval va dvor Kralyevszki, i nyu ponizno za oproschenye proszil. Na nye prosnyu, i nyoi za lyubav je i Szinu szvojemu oproszil, i nyega va miloschu naizad zel. Od ovoga csasza je Kraly zszvojum zsenum szenek va miru, i jedinschini zsivil. Kada je pred szmertjum va tezsak beteg zapal, je nyemu Kralyicza zcsudnovitum lyubavum dvorila. Dan, i noch ni od nyigove szmertne posztelye kraj isla, doklye ni po pobozsnom prijimanyu szveti Szakramentov preminul.

Po szmerti szvojega muzsa je szveta Kralyicza va drugu hizsu sztupila, onde pred Krizsom na kolena upala, ter szeje Goszpodinu Bogu va szluzsbu aldovala, na sztran je posztavila szvoju Kralyevszku pratezs, szama szije vlaszi porizala, i upravna va koludricskoi pratezsi je zopet

vanu hizsu naizad sztupila, kadi szu velikasi Orszaga okolo mertvoga tela Kralya szkupa szpravni bili, i nye proszila, da je vech ne jimenuju Kralyicze, nit nye vech za nyu ne prestimavaju. Onda szeje dala va Koludricsni Kloster szvete Klare Koimbrii, ztim nakanyenyem, da che va broj Koludricz sztupit. Ali kada szu nyoi pred ocsi posztavili, da che zvan Klostra zacsuda vech moch ucsinit na diku Bozsju, i na pomoch ubogi, ko szije polag Klostra dala hizsiczu zgradit, va koj je vasz csasz, kut va Klostri va pobozsni csini sztrosila. Nijedne druge szkerbi vech ni nasze zela, neg za szirote, dovicze, uboge, betezsne, i uznike szkerbit. Dvakrat je na szodische isla Komposztellu k Grobu szvetoga Jakova Apostola, pervi put po szmerti Kralya, drugi put va csaszu Jubileuma. Ovo zadnye szodische je pise va tovarustvi dvi zsen po sziromahsku upravna odversila, szvoju hranu od vrat do vrat proszech. Kadaje od ovoga szodischa naizad dosla, je docsula, da nye Szin Alfonsz kani, szuproti jednomu Kralyu, ki zsnyim va blizsnyem rodbinsztvi bise, vojevat. Onda je ova szveta Kralyicza, ka je oszebuini dar jimala nepretelye pogodit, i ove dva pogodila. Kada je Esztremadura varos dosla, je szmertno ubetezsala. Lipo szeje k szvojoi szmerti pripravlyala. Szveto Brasno preszvetoga Tela Krisztusevoga je va Czrikvi, opravna va Koludricsnoi pratezsi, prijela. Szvojega Szina je na mir, i sze druge na kerschanszki zsitak upomenyivala. Pred szvojum szmertjum, je Mariu, ku je od szvojega ditinsztva dicsila, ovako zazivala: „Maria, Mati miloszerdnoszti, Mati sze milosche! ucsuvaj me od zaloga nepretelya, ter me primi va szmertnoi uri.“ Maria szeje nyoi na szmertnoi uri izkazala, i nyu znebeszkim batrenyem napunila. Ovakoje szvoju nekrivicsnu Duhsu szpusztila va leti tiszuch tri sztov oszamdeszet sesztom leti. Po tri sztovi leti szu nye szveto Telo neraszpadjeno nasli. Lipa duha je znye Grobe dohajala, i sze okolo sztojeche ukripila. Nye Grob bise znogimi csudnimi csini odicsen.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szakoga sztalisa lyudi szi moredu z zsitka szvete Elizabethe nauke van zneti. Pervics, Mladina sze more naucsit, da od ditinsztva moramo molitvu lyubit, rado Czrikvu hodit, i onde sze dosztoino ponasat. Drugics, persone prosztoga sztalisa sze neka ucsu, kako moradu csisztochu lyubit, i nyu krez molitvu, krez poszte, krez vechkratno prijimanye szveti Szakramentov csuvat. Tretics, oni ki szu va hizsnom sztalisu, sze neka ucsu, kako moradu zszvojim hizsnim tovarusom lyubezlyivo zahajat, nyihove mlahavoszti szterplyeno prinasat, nyim va zdravlyi, i nemochi napomoch bit, i nye na put zvelicsenya pelyat. Oni ki szu va dovicstvi, sze neka od szvete Kralyicze ucsu, kako sze od szviczke nebeszie va opravi, i raszveszelenyu moradu odkinut, kako moradu szamotu lyubit, blizsnyemu polag moguchnoszti pomagat, i druge dobre csine odversavat. Csetertics, ki szu od Boga va visji sztalis posztavni, neka szvetu Kralyiczu naszleduju va poniznoszti, i va lyubavi blizsnyega, da nijedne prilike ne zamudu dobro csinit na poveksavanye dike Bozsje, i na batrenye blizsnyega; ar drugacse chedu tezsak odgovor morat davat.

II.

Szi Kerschani ovu Szveticzu neka naszleduju va sztalnoj molitvi, va poszti, almustva davanyu, i va drugi dobri deli. Ako nemoru va leti tri Korizme obderzsavat, kut ova Kralyicza, neka naimanye onu jednu od szvete Matere Czrikve odredjenu Korizmu, i druge va leti zapovidane poszte zverseno obderzsavadu. Szi nyu neka naszleduju va jakoi szterplyenoszti, kada nye kakova nevolya doszese, szi neka po nye peldi szvoje ufanye va Boga posztavlyadu, i nyega za pomoch zazivaju. Zadnyics, neka szi Kerschani ovu szvetu Kralyiczu naszleduju va ditinszkoi lyubavi, i pobozsnoszti k precsisztoi Diviczi Kralyiczi

Nebeszkoi, ovu zmozsnu Patronu neka zricsami szvete Elizabethe zazivaju va zdravlyi, i nemochi va zsitku, i umiranyu, ar onda oszebuino potribuju nye zmozsnu obrambu. I nut Maria dobrotivna Mati, ka je Elizabethi szagdar zmozsna Pomochnicza bila, oche i nasa bit. I nasa che bit, oszebuino grihsnikov zaviche, Batritelyicza zsalosztni. Szveti Hyeronimus veli: „Umirajuchim ni szamo Pomochnicza, nego ona predane, ki lyubezlyivo knyoi zdihavaju, lyubezlyivo dohaja.“ Ona nyim szproszi od Boga szrichnu, i blazsenu szmert. Miloscha blazsene szmerti je najvecha, zato zavu miloschu moramo Boga krez obrambu Marie szaki dan prosziti. Szveti Bonaventura pise: „Ki oche od Boga miloschu prijeti, ta neka szvoje zaviche pri Marii jische; ar pokidob je Kralyicza sze miloszerdnoszti, ko nijednomu neche nist zatajat, zacs ju proszil bude.“ Zato reczi vechputi zjezikom, i z szerczem: „Maria Mati miloszti, Mati Miloszerdnoszti! ubrani me od zaloga nepretelya, ter me primi na moju szkradnyu uru!“ Ali: „Sze zlo od mene odverni, moja Goszpa, i Mati osztani. Bud mi na pomoch pri szmerti. Mati sze miloszerdnoszti!

Na dan devetoga Juliusa.

Szveti Kilian z szvojimi tovarusi, Biskup, i Mucsenik.

Szveti Kilian odicseni Apostol Frankonie szeje od plemeniti, i Bogabojechi Sztarji Schottlandi narodil. Goszpodin Bog, ki je nyega nato odibral, da nogo tiszuch duhs na pravu veru uberne, je nyemu oszebuine dare szvoje milosche izkazal. Od mladoszti je nekrivicsno zsivil, va nauki, oszebuino va duhovnoi znanoszti szeje tako terszil, da szu nyega szi Poglavari oblyubili, va kerschanszkoi kriposzti je tuliko szvitil, da je nyega sze lyucztvo viszoko prestimavalo. Zvelicsenye duhs poganov, ki od pravoga Boga jos nist niszu znali, je nyemu jako na szerczi lezsalo. Kada jednucs ove Ricsi Jezusa premislyaval: „Ki mene oche naszledovat, ta sze neka szamoga szebe zataji, szvoj

krizs neka nasze zame, i tako me neka naszleduje," szije csverszto naiperzel, sze szvoje trudno ubernut na szpaszenye duhs. Kada je za Masnika poszvechen posztal, je nike od szvoji tovarusov nagovaral, da zsnyim va poganszke orszage putuju, pogane na veru Jezusu ubrachati. Ovi szu nyega poszluhnuli, ter szu snyim domovinu, i szvoje jimanye osztavlyajuch na morje szeli, ter sze va Frankoniu odbrodili. Sztanovniki varosa Vürzburg, va koga szu naiper dosli, szu bili pogani, ki szu med drugimi bolvani bogiczu Diana zmalyali. Szveti Kilian je miloval szlipotu ovoga lyucztva, terje velyen zacsel med nyimi pravoga jedinoga Boga, i Jezusa szpaszitelya va Prodika nazvischavati. Rimszki Papa je nyega za Biskupa poszvetil, i nyemu oblaszt dal va ovom orszagu Evangyelye Jezusa med pogani glaszit. Kilian Biskup z szvojimi tovarusi z Kolomannom Masnikom, pak z Totnansom Diakonom je marlyivo ov Apostolszki poszal odversaval, tako da szu po nikuliki dnevi nogi pogani pripravni b li na pravu veru sztupit. Noga csudocsinyenya, ka je szveti Biskup na potverdjevanye Jisztine prave vere Krisztuseve krez kriposzt Bozsju csinil, szu pogane nato ganula; da zzu szi zselyili szveti Kerszt od szvetoga Kiliana prijet. Goszbert Herczeg Frankonie, kada je ovo docsul, je dal szvetoga Kiliana k szebi dozvat, da znyigovi laschi uszt veru Jezusa poszluhne. Ov Szvetacz je pred nyim szvetu veru tako lipo, i mudro razlagal, da je Herczeg Jisztinu szpoznal, i po nikuliki szveti razgovori z szvetim Kilianom ubechal, da che na dojduche vazmene Szvetke szveti Kerszt ocsitno prijet. Csa je ubechal, toje verno szpunil. Na vazmene Szvetke je szveti Kilian Herczega, i druge velikase orszaga pokersztil. Peldu Herczega szu nogi tiszuchi od nyigovi podanov naszledovali, tako da je bilo ufanye, da che navredi vasz orszag veru Jezusa nasze zet.

Herczeg je szaki dan va kriposzti i pobozsnoszti zverseniji nasztajal, i szvoje podane je na pobozsnoszt ubrachal. Ali ovomu Herczegu je va pobozsnom zsitku jedno dugovanye jako pacsilo. On je naimre zsenu szvojega brata Geila jimenovanu pri szebi jimal, i zsnyum kut zlaschum zsenum zsivil. Kada je szveti Kilian ovo docsul, je po odversenoi molitvi, Herczegu zlipimi ricsami, ali sze-

gurno pred ocsi posztavil, da sze ov grihsni zsitak zverum Jezusa, ku je nasze zel, szkupa neszlazse, zato je nyega upomenul, da Geilu od szebe odpuszti. Goszbert je stimal, da musze ni moguche od Geile odlucsit, zato je zpocsetka jako turoban bil; ali vindar je szvetomu Biskupu ubechal, da che szi dugovanye dobro raszmiszlit, i kada zboja, koga je zszvojimi szuszedi jimal, naizad dojde, jiszkat Geilu z szvojega dvora odpusztit. Geila ovo ziznajucha je od jada szkakala, i velyen szije naiperzela, da che sze nad Szveczem zfantit, i nyega pervo neg Herczeg naizad dojde, zputa szpravit. Dva lyudomorcze szi je za veliku sumu pinez najela, da szvetoga Kiliana, i nyigove tovaruse nochno vrime umoru. Na to zlocsinyenye odredjena noch je dosla. Kumaj szeje szveti Kilian po odversenoi molitvi na pocsivak legal, sze je nyemu Angyel Bozsji szkazal, i rekal: „Sztanisze Kilian! Vech duglye neches va mojem vinogradi delati. Jos jedno vojevanye jimas pred tobum, onda ches zmanum dicsno kralyevati.“ Kilian szeje hitro sztal, i szvoje tovaruse prebudil, i nye na sztalnoszt upomenyival; velyen je zacsel zsnyimi molit, ter sze k zadnyemu barenyu pripravlyat. Upolnochi szu lyudomorczi va hizsu udrili, va koj je Szvetacz zszvojimi tovarusi molil. Kilian je szegurno predanye sztupil, i knyim ovako govoril: „Pretelyi zacs szte dosli? Vi chete zapovid vase Goszpe szpunit; mi ali ochemo nas zsitak z Krisztusem dokonyat.“ Lyudomorczi ni ricsi niszu rekli, neg szu mecse szvoje szpuknuli, ter szu na onom meszti szvetoga Biskupa, i nyigove naszlednike umorili. Onda szu na iztom meszti diboku jamu szkopali, i szveta Tela Mucsenikov znyihovum pratezsum, z knigami, i zmasnum pratezsum ter zszvetimi poszudami vanyu pohitali, kut je nyim csemerna Geila zapovidala, da sze nyihova zlocha tako zlahka ne zvidi.

Ali pravicsni Bog je navredi szemu Orszagu ravno krezane, ki szu szvoje zlocsinyenye zakrit otili, ocsitoval szmert ovi szveti Mucsenikov. Jedan zmed ovimi lyudomorczi je od zaloga duha obszedjen posztal, i po placza kut manem bizsal, sztrahsno kricsech: „O Kilian! kako jako ti mene proganyas? Ja on mecs, zkim szam tvoju kerv

prolyal, zverhu moje glave vidim." Kada je dugo csasza ovako kricsal, je zlaschimi zubi meszo zszvojimi kotrigov kinul, i zsztrahsnum szmertjumumerl. On drugi lyudomoracz je ravnotako ub pamet dosal, i va zdvojnoszti szamoga szebe umoril. Nistvridna Geila, ka je uzrok bila umaranya ovi Szvetacz, je ravnotako sztrahsnu szmert pojela. Ona bise od zaloga duha obszedjena, i kruto traplyena Ona je polag uredbe Bozsje szvoju laschu zlochu morala ocsitovat, ar je glaszno kricsala: „Polag pravicze szam traplyena, ar szam szv. Muzse mucsit, i trapit zapovidala. Ti me kruto trapis o Kilian! Ti Koloman ogany vazsizses, a ti Totnan ga podnitjujes. O vi sze za vase muke kruto fantite?" Kada je jedan csasz ovako kricsala, je med velikum mukum preminula. Muka i szmert szvetoga Kiliana, i nyigovi tovarusov szeje godala va leti po Krisztusu seszt sztov oszamdeszet devetom. Goszpodin Bog je szveta Tela ovi Mucsenikov szvitu ocsitoval, i krez noge csudne csine odicsena ucsinil. Ovi Szvetacz nyihova molitva je Frankoniu va pravoi veri zobderzsala, i oposzred med krivum verum csisztu ucsuvala. Kadi szu nogi drugi orszagi va Nimskom va krivicsne nauke krive vere zapali.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Kilian je Herczega zbog nyigovoga grihsnoga zsitka upomenul, i na pravi put ubrachal, akoprem je znal, da chega raszerdit, i da che sze progonsztva nistvridne zsene morat bojat. Ti sze takovoga nist nimas bojat, ako pri tvojem blizsnyim zlochu zatiral budes, ako nyega na pravi put ubrachal budes, ako nyega zdobrim, i ako je potribno i zi zlim na dobro upomenyival budes. Chemo zet na peldu: ti mucsis, ali sze szmijes, ako do pred tobum neszramne, necsiszte ricsi govori, ako drugoga ugovara, ako pszuje. Ti bi mogal to zabranit, a neches. Csa je to? Je to zlamenye da Boga pravo lyubis? „Jezusa pred nami krizsuju, veli szveti Tomas Villanova, a mi mucsimo?" Kadi je nasa lyubav k Bogu? Dabi do od tvojega dobroga pretelya pred tobum zlo govoril, nebi

mucsal, zacs? zato, kad ga lyubis. Kako bi ja mogal verovat, da neg jiszkriczu lyubavi k Bogu jimas, kada vidit moram, da pri zbantovanyu Bozsjem mucsis, akoprem bi je zabranit mogal. O ne budi na potlyen tako merzal, zatari va szebi, i pri drugi, kuliko ti je moguche zbantovanyeBozsje. Ako tvoji podlozsni csa zloga ucsinu, chemo zet, tvoja dicza, ali tvoji szluzsbeni, onda szi za tuliko vech duzsan tu zlochu prinyi zatert. Sztarji, i Goszpodari, i Preposztavni sze kruto zagrihsu, i szebi szkvarenye szluzsu, ako pri zlochi szvoje dicze, ali szvoji podlozsni, mucsu, ter je ne kastiguju. Oni krez szvoje mucsanye delniki nasztanu oni grihov, ke bi bili zabranit mogli, i ki zbog nyihovoga mucsanya sze za tuliko szlobodnije, i gusche csinu; ar je nigdor ni zbog nyi ukaral, i kastigal. Kakovu kastigu sze takovi merzli Sztarji jimadu nadijat od Goszpodina Boga, szi moredu van znet zpelde Heli Popovszkoga Poglavara ki je pri zlochi szvoje dicze mucsal, i zato od Boga kastigan posztal.

II.

Goszpodin Bog je jur na ovom szvitu one lyudomorcze, ki szu szvetoga Kiliana, i nyigove tovaruse umorili, i onu neszramnu zsenu, ka je nye najela, sztrahsno kastigal. A nut ovi szu neg szamo telo Kiliana, i nyigovi tovarusov umorili. Zakuliko sztrahsnija kastiga sztoper nane cseka na drugom szvitu, ki szvojega blisnyega nyigovu duhsu umoru, i nyemu zsitak vekovecsni zamu? Ki szu ti? Szi oni, ki blizsnyemu na grih nauka davaju, ki nyega na grih razdrazsu ali zricsum, ali zpeldum. Jezus nas Goszpodin je vraga lyudomorcza, toje umarnika od pocsetka jimenoval, zato, csa je Evu na grih napelyal, i razdrazsil, szveti Augusztin veli: „Neka verovat, da niszi lyudomoracz, ako tvojega blizsnyega na grih napelyas; ar ako to ucsinis, ko szi ga umoril, kut je Satan Evu umoril na duhsi, i zbog toga lyudomoracz nasztal.“ Szveti Gregor veli: „Tuliko lyudomorsztva szi ucsinil, kulikim grihom szi uzrok nasztal.“ Ti tvojemu blizsnyemu zsitak vekovecsni zimlyes, ako szi ga na grih napelyal, i ako on va grihu umre, ter sze szkvari. Cscsza sze jimas bojat, ter

nadijat od Bozsje pravicze? Neba sze sztanovito nemores nadijat, ako ostre pokore ne csinis. Zverhu lyudomorczov je szudcztvo jur szprogovoreno „Lyudomoracz nima zsitka vekovecsnoga.“ „Lyudomorczi, ter necsiszti chedu va zsarauki ognya, i szumpornicze gorit.“ Ove sztrahsne ricsi nemer utiszkaju lyudomorcze ki telo umaraju; ali zovoga szi moremo van znet, da manya kastiga na drugom szvitu ne cseka na one, ki duhse umaraju; ar ono umaranye, zkim duhse umaramo, onda kadaje na grih napelyamo, nyim zsitak vekovecsni zimlye, i nyim vekovecsnu szmert zauda, je zacsuda veche kastige zaszluzsno, neg umaranye tela. Umaranye tela je va Nebo kricsuchi grih, i zaszluzsno pakla; csa chemo pak rech od umaranya duhse? Szveti Tomas Villanova je rekal: Dabi pravo znal, da je on na szkvarenyi neg jedne duhse krivacz, ko bi zvechim sztrahom, i derhtanye a zovoga szvita odhajal, neg dabi sztovim lyudem telovni zsitak bil zel.“ Paszku jimaj nasze, da zovim sztrahom, i derhtanyem nebudes szmil umrit, i pred visnyega Szudcza sztupit.

Na dan deszetoga Juliusa.

Szedmeri Brati, i Szini szvete Feliczitasz Mucseniki.

Oni szedmeri Bratov, ke denasz kut Mucsenike szveta Czrikva dicsi, jimena szu ova: Januarius, Feliksz, Filip, Szilvanus, Alekszander, Vitalisz, i Marczialis. Nyihova Mati je bila Feliczitasz zbog nye plemenitoszti, i jos vech zbog nye pobozsnoga zsitka v Rimi kruto glaszovita Goszpa, ka je po szmerti nye muzsa szu szviczku nebesziu na sztran vergla, ter szeje zagovorila do nye szmerti va zversenoi csisztochi zsiviti. Nye nai vecha szkerb je bila szvoje szedmere szine dobro odhranit; i pokidob da je va onom csaszu Kerschanszka vera, i szi ki szu ovu veru valovali, jako prognana bila, ko je szvoje nauke, i upominanye pri szvojoi diczi nai vech tako odredila, da je na sztalnoszt va veri, na zanemermetanye szviczkoga dobra,

jos i zsitka naucsi, i da va nyihovi szerczi zselyu za vekovecsnim blazsensztvom zbudi. Ona je nyim vechkrat povidala, kulike, i kako velike muke szu Mucseniki Kerschanszki za veru szvoju szercseno preterpili; i kako veliku diku, i blazsensztvo szu na drugom szvitu od Boga prijeli. Kako velika szricha, i blazsensztvo je za Jezusa terpit, i szvoi zsitak zanyega aldovat. „Kako szrichna bi ja bila, je nyim rekla, dabi vidit mogla, da vi vasu kerv dobrovolyno za Jezusa prolyivate. Kako blazseni bi i vi bili na szu vekovecsnoszt.“ Krezave nauke szusze szercza nye szinov z zselyum napunila, za veru Jezusa terpit, i umrit. Oni sze med szobum za nist tako rado niszu pominali, kut za velikum miloschum za Jezusa terpit. Oni szu jedan drugomu ubechali, da chedu szu szlipacziu, i diku, ter jimanye szvita zanemerverech, ter szu muku za Jezusa zveszelyem preterpit. Nyihova szveta Mati je ove razgovore szvoji szinov zvelikim veszelyem poszluhsala. i Boga szaki dan proszila, dabinye za povolyni, i dragolyubni aldov prijel.

Goszpodin Bog je uszlisil nye prosnyu. Poganszki popi szu upamet zeli, da szusze nogi pogani krez pobozsan zsitak szvete Feliczitasz, i nye szinov na pravu veru Jezusa ubernuli. Zato szu pred Czeszara Markusa Aureliusa isli, i nyega pregovorili, da szu nyihovi bogi szerditi zato, da plemenita Goszpa Feliczitacz noge sztanovnike varosa Rima od nyi odvracha, i k Jezusu ubracha, da je potribno nyu, i nye szine nato szilovat, da nyihovim bogom ocsitno alduje, ar da sze drugacse ovi bogi va nyihovoi szerditoszti nedadu utihsit. Czeszar, ki je tako nepretely Kerschanov bil, je szvojemu pervomu csasztniku Publiusu zapovidal, da csini polag volye bolvanszki popov. Publius je szvetu Goszpu Feliczitasz zbog nye plemenitoszti, i zbog nye lasztoviti kriposzti viszoko postoval, zato ni otil zi szum ostrochum zsnyum zahajat, neg je nyu k szebi dal dozvat, i je nyoi zapovid Czeszara pokazal, i nyu zdobrim nagovaral, da polag ove zapovidi csini, on je okolo nye szlipil, i szakojacsko ubitanye nacsinyal, da neg zapovid Czeszara szpuni; ali kada zdobrim nye ni mogal prignut, onda szeje nyoi zacsel grozit. Ali Kerschanszka vitezkinya je szegurno nyemu odgovorila: „Tvoja grozsnya oche mene tako malo ganut, kut tvoje ubitanye, i

tvoja szlipota, ar krezato sze nit ja, niti moji szini nedamo od prave vere odvernut." Publius je nyoi rekal, ti sze szama va neszrichu szamohot podajes, miluj naimanye tvoju diczu, ter jim daj duglye zsivit. Feliczitasz je odgovorila: „Moja dicza chedu na veke blazseno zsivit, ako za Jezusa Krisztusa umru; ali ako vasim bogom, ki szu vragi, aldovali budu, ochedu va vekovecsnu szmert zapaszt." Publius navi put ni otil va ovom dugovanyi dalye pojt, neg je szvetu Feliczitasz odpusztil ztim upominanyem, da szi dugovanye bolye premiszli. Szveta Mati je szvojim szinom sze povidala, csa za razgovor je z poglavnikom jimala; onda je szu noch zsnyimi molila, ar szeje nadijala, da je csasz nyihove muke blizu.

Drugi dan je Publius na placzi bolvana Marsza szudcztvo derzsal; ter je dal szvetu Mater, i nye szine predasze dozvat. Ovi szu szi zvelikim veszelyem predanyega sztupill, i jedan drugoga na sztalnoszt va muki nagovarali. Publius je k materi ovako zacsel govorit: „Ufam sze da szi sze bolye premiszlila. Poglej tvoju diczu, ter je pomiluj. Ti nye za vasz nyihov zsitak mores szrichne nacsinit." Onda szeje knye szinom ubernul, i rekal: „Hodte dicza draga! ja vasz zselyim szrichne ucsinit. Poszluhnite Czeszara. Ako ali toga nebi radi csinit, szam szilovan zvami nemilo zatajat." Feliczitasz je Poglavniku glaszno ov odgovor dala: „Bolye da velis, da ches moju diczu ztvojum szlipum szrichum na veke neszrichnu ucsinit." Onda sze kszvojoi diczi ubernula, nye batrila, i kut nigda Mati Makabeusov na sztalnoszt nagovarala, govorecha: „Draga moja dicza! Ne zgledajte sze na Tyrana, nego ubernite vase ocsi na Nebo. Szpomentesze na vasega Boga, na vasega Odkupitelya Jezusa Krisztusa. On cseka na vasz, da vam korunu dike na glave posztavi. On je szvoju szvetu Kerv za vase zvelicsenye prolyal, prolyivajte szada vi vasu na nyigovu diku. Ne hajajtesze za muke Tyrana zkimi vam sze grozi, nego sze szpomente na veszelye ko che vam Bog na nebi udilit. Baritesze szercseno, ne sztrahsitesze, nekate popusztit va lyubavi Jezusa Krisztusa." Publius ovoga ni mogal duglye terpit, neg je zapovidal szercsenu Kerschanszku vitezkinyu plyuszkati, pokidob da sze je uszegurala

nyemu na zocsi szvoje szine szuprot zapovidi Czeszara drazsiti.

Onda je diczu, jednoga za drugim predasze zel, i nye zubitanyem, i grozsnyum ubrachal. Pervomu je rekal: „Budi szpametniji moj szinak: Poszluhsaj zapovid Czeszara, drugacse chu te do szmerti dat bicsevat.“ Ali Januarius je rekal: „Moja Mati je jako mudro govorila, ja bi priproszto csinil, dabi zapovid Czeszara zapovídi Bozsjoi preposztavil. Bicsevanya sze ja nist nesztrahsim. Moj Bog che meni na pomoch bit, da mu do szmerti veran osztanem.“ Navi odgovor szeje Publius kruto raszerdil, dal je ovomu mladomu vitezu prates ztela zkinut, i nyega nemilo bicsevanoga va uzu hitit. Ovako je csinil zdrugim, ztretim, zcsetertim, i petim, ar szu szi jednako szercseno nyemu odgovarali, kut pervi. Onda szeje terszil naimanye dva nai mlaje Vitalisza, i Marczialisa od Krisztusa odvernut, ali na nyigovu szramotu, i na nai vechi jad i pri ovi je sze zaman bilo sze nyigovo nagovaranya, ar i ovi szu tako szercseni, i sztalni bili, kut nyihovi sztarji brati. Vitalisz je rekal: „Ja szam pripravan pervo moi zsitak pogubit, nego onim vragom vasim bogom aldovat.“ Marczialis naimanyi szeje bojal, da chedu nyega zbog nyigove kerhke mladoszti milovat, je zglasza kricsal: „I ja szam Kerschan, kut moji brati. I ja zaklinyem vase bolvane, kut moji brati. Ako nyim zsitak zamete, koga i meni morate zet.“ Publius szeje preszenetil nad tulikum jakoschum, ter je Czeszaru nazvisztil sze, csa szeje godalo. Ov je pak zapovid dal, da sze csiszto umoru. Nemore sze zrech, kako veszeli szu bili ovi szedmeri Kerschanszki vitezi, kada szu docsuli, da chedu za Jezusa umrit morat. Oni szu tako veszelo isli na meszto muke, i szmerti szvoje, kut drugi veszelo idu na pir. Va mucsenyu nyihovom ovo veszelye, i szegurnoszt ni manye, neg sze veche bilo. Jedan je drugoga batril, doklye szu szi szvoi zsitak dokonyali. Januariusa szu tako dugo bicsevali, i zolovnimi baticzami bili, doklye je szvoju duhsu szpusztil. Feliksza, i Filippa szu zbaticzami ubili. Szilvanusa szu zviszokoga briga doli hitili. Alekszandru, Vitalisu, i Marczialiusu szu glave odszikli. Mati Feliczitasz je bila szilovana pri muki szvoji szinov na

zocsi bit. Ali ona nist drugoga ni ucsinila, neg csaje nigda Mati Makabeusov csinila. Ona je nye batrila, i nagovarala, da neg sztalni va muki osztanu. Onda szuju va uzu hitili, va koi je jos csetire miszecze morala terpit. Po ti szu i nyoi glavu zeli, ovako je priszpila zopet k szvojoi diczi va Nebeszko veszelye. Nyihov Szvetak sze szveti dvaiszet tretoga Novembera. Ova dicsna muka szeje godala va leti Krisztusa sztov szedamdeszet pervoga.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Kako szrichna Mati je bila szveta Feliczitasz, na Nebi tuliko Mucsenikov jima, kut je na zemlyi szinov jimala. Nye nauk, koga je nyim davala oszebuino csa szvetu veru utiszka, nye upominanye na sztalnoszt va veri, i va muka, nye szveti razgovori od plache Mucsenikov na Nebi, ovo je nye diczu szvetu ucsinilo, i nye va Nebo odprimilo. Dabi ona tako bila zsivila, i govorila, kut szadasnyi csasz noge Matere zsivu, i govoru, ko bi bila vech neg jednoga na veke neszrichnoga odhranila. Kerschanszki Sztarji! Na vasem zsitku, na vasem nauki, i razgovori zvechega viszi zvelicsenye, ali szkvarenye vase dicze. Ako oni vidu, da vas zsitak ni polag zapovidi Bozsje, i szvete Matere Czrikve urejen, kada zvasi uszt csuju lazsi, ugovaranye, neszramne ricsi, pszoszt, zaklinyanye, kada csuju od vasz, da sze neg za dobro jilo, i pilo, za jigru, i gizdavu prates pominate, a za Bozsju szluzsbu, za Rics Bozsju malo, ali nigdar; kako chedu sze naucsit kerschanszki zsitak, kako chedusze zvelicsit? O! paszku jimajte na vas zsitak na vase ricsi, ako zvase dicze polag duzsnoszti vase, diczu Bozsju, i Sztanovnike Neba ochete odhranit.

II.

Kako blazseni, i szrichni szu szedmeri ovi Szini, ki szu ovako szvetu Mater jimali! Ali csa bi nyim szvetoszt

Matere bila hasznila, da oni nye naukov, i pelde nebi bili naszledovali? Kerschanszka dicza! Ako vam je Goszpodin Bog takove Sztarje dal, ki sze za vase zvelicsenye szkerbu, ko hvalite nyemu. Molite za vase Sztarje, prijimlyite od nyi nauke, i kastige radovolyno, budite nyim poszluhsni. Onda chete sze zsnyimi szkupa nigda va Nebi veszelit. Ovi szedmeri Mucseniki sze szada veszelu na Nebi znyihovum szvetum materum, i nyoi na veke hvalu za nye dobre nauke. Szveta Mati sze ravnotako veszeli znye Szini na Nebi, i nyim hvali, da szu ju poszluhsali. Zdruge sztrani sze doszt dicze va pakli nahaja i szada nepresztano proklinyu szvoje sztarje, zato csa szu nyim sze dopusztili, csa nyi zbog zloche niszu kastigali, csa je na dobro niszu gonili, zato csa szu nyim more bit zlu peldu davali, nye na zlo ucsili, i uzrok nyihovoga szkvarenya nasztali. Ovako inogi sztarji proklinyu szvoju diczu zato, da niszu poszluhsna bila, csa szu tverda, i nepokorna bila. Otacz, i Mati! ako nebi radi va broji med ovimi bit, ko naszledujte szvetu Feliczitasz, szpomentesze na upominanye Duha szvetoga: „Ucsi szina tvojega, zricsum, i zpeldum, ko chete ukripit, i tvojoi duhsi veszelye nacsinit." I na drugom meszti zopet: „Ako dicze jimas, ko je ucsi od nyihovi mladi let." A ti dite moje! Ako neches na veke va pakli terpit, ko poszluhni zapovid Bozsju, ka veli: „Ti Szin, i kcher! Poszluhsaj nauk tvojega Ocza, ter nezaosztavi zapovid Matere tvoje!"

Na dan jedinaisztoga Julijusa.

Szveti Peter Fourrier Redovnik.

Szveti Peter Fourrier szeje va leti tiszuch pet sztov seszdeszet petom Mirekouri szirohmahskom szeli va Lothringii od jako pobozsni, ali ubogi sztarji narodil. Od nyigovoga ditinsztva je va szebi angyelszku krotkochu, i csisztochu, ter pobozsnoszt jimal. Va nauki, i kriposzti je csudnovito raszal, tako da szuga jur va mladoszti za mudroznancza, ali csa je jos vech i Szvecza jimenovali. Va

dvaiszetom leti sztaroszti je va Kloster szvetoga Auguszting isal, da polag zselye szvoje zatuliko bolye bude mogal Bogu szluzsit Za Masnika poszvechen je za isztinszki szvet zsitak zsivil Ali ravno ova nyigova szvetoszt je nyemu nenavidni nepretelyov nacsinila. Niki leniji, i merzliji Masniki szu nad tim sztali, da szega oszlobodu, da na Faru z Klostra van ide Tri Fare szu nyemu na izbiranye dali, da szi jednu zmed nyi zibere. Jednoga zmed szvoji rojakov, ki je bil Jezsovita zjimenom Jivan Fourrier je za nauk proszil, da csabi stimal, ku zmed tri Far che szi zibrat. Ov Jivan je nyemu odgovoril: dvi perve Fare szu bogate, i lahke, ter mirne, ali treta je uboga, zmalimi dohodki, i jako teska, va nyoi je malo dohodkov, ali truda doszt. Kada je Peter ovo csul, sze ni duglye razsmislyaval, pokidob da nist drugoga ni jiszkal, neg diku Bozsju, i zvelicsenye duhs, szije nai csemerniju, i nai tezsju Faru Marinkur jimenovanu odibral. Sztanovniki ove Fare szu zbog nyihove zloche jako raszkricsani bili. Szveti Peter je szvoi poszal kut Farnik va Jime Bozsje szercseno zacsel odversavat. I nut va tri leti je krez szvoje nauke, lipo upominanye, ali jos vech krez szvoju lipu peldu szvoje ovcsicze tako va red, i pravu pobozsnoszt szpravil, da je ova pervo od zloche, szada ali od pobozsnoszti raszglasena Fara na peldu szim drugim Faram szluzsila. Ni ali ov neutrudlyivi szluga Bozsji ztim zadovolyan bil, da je szvoju Faru za Bozsju ovcsarniczu szpravil, neg je i va szuszedszki szeli zlochu zatiral, krivovercze na pravu veru ubrachal, zle navade ukaral, i na meszto nyi lipu kriposzt Kerschanszku zaszadil. Va derzsanyu Szalm, kadi szu krivoverczi zvechega ladali, je ove ne szamo na pravu veru ubernul, nego nye i na pravi kerschanszki zsitak va kratkom csaszi napelyal. Vech truda, i virosztovanya je ali jimal, da pokvaren red, i regulu va Klostri zopet pobojsa; ali i ovo je z Bozsjum pomochum szrichno uredil.

Csa na naivechu diku ovoga pobozsnoga szluge Bozsjega szluzsi je to, da je szpravische Divicz na diku preblazsene Divicze Marie zaszadil. Na upominanye nyigovo szusze naimre nikulike Divicze va tovarustvo szkupa szpravile, szvoju csisztochu Goszpodinu Bogu aldovale,

ter szusze zagovorile, da chedu diczu va stenyu, piszanyu, va svali, i va drugom potribnom domachem deli, oszebuino ali na pobozsnoszt, i sztrah Bozsji ucsit. Ovo szpravische Divicz, ko je szveti Peter na diku precsiszte Divicze Marie zaszadil, je szveti Otacz Rimszki Papa potverdil, i jos va zsitku szvetoga Petra szeje jako raszsirilo, i nogoversztnu haszan pri mladini naiperdoneszlo. Szveti Peter je potlye za Poglavara szvojega Klostra odibran posztal, i szvoje duhovne tovaruse zricsum, i peldum va nai lipsu uredbu szpravil. Ali va leti sesz sztov trideszet seszto̸m je va zbludu z Lothringie znikulikimi tovarusi prognan posztal, i va Burgundii va jednom varosichi Grai jimenovanom mladinu ucsil.

Goszpodin Bog je szlugu szvojega otil na vekovecsnu plachu pozvat, zato muje poszlal vruchu zemlyiczu; ov beteg je szveti Peter za poszalnika szmerti szvoje zpoznal, zato szeje knyoi krez pobozsno prijimanye szveti Szakramentov pripravil. On drugi csasz je va molitvi sztrosil; vreda je zel va ruke szvoje szveti Krizs, i nyega kuseval, vreda je szvoje ocsi na kip Marie ubrachal, i rekal: „Maria! pokazsi sze, da szi Mati! i pokidob szam ja tebe szenek kut Mater zazival, ko me zpoznaj i ti za tvoje, akoprem malovridno dite.“ On szije szproszil, da vechputi pred nyim ove ricsi govoru: „Mi jimamo dobrotivnoga Goszpodina, mi jimamo dobrotivnu Goszpu.“ Onda szije dal stat zszveti Knig, da mu nijedan hipacz prez duhovne haszni ne proide. Nyigovo zadnye veszelye je bilo, da je mogal szvetak precsisztoga Prijetja Divicze Marie jos dozsivit, i szvetit. Drugi dan, naimre devetoga Deczembra szeje trikrat prekrizsil, i okolo jedinaiszte ure je szvoju z kriposchami bogatu duhsu szpusztil zrucsenu va obrambu precsiszte Divicze, ku je od szvoga ditinsztva postoval, i dicsil. Nogi szu priszegli, da szu va onom hipczu, kada je szveti Peter preminul, zverhu one hizse, va koj je preminul, vidili szvitloszt k Nebu gori letit. Vasz nyigov zsitak je bil ogany pobozsnoszti, ki szeje szenek k Nebu podvizal.

Prik szega drugoga chemo mucsat, neg szamo od nyigove lyubavi k Bogu, i kblizsnyemu chem › csa naiperdoneszt. Lyubav k Bogu bise va nyem tako velika,

da gaje vidit bilo va molitvi znebeszkum szvitloschum ubjetoga, na liczi kuto zsarkoga, i zverhu zemlye podvignutoga. Od nicseszar drugoga sze ni til pominat, neg od Boga, i od onoga, csaje na diku Bozsju. Vechputi szuga ovako zdihavajuchega csuli: „Moi Bog! ja szam tvoi, Ti szi moi. Ti szi Bog, moi Bog! „Povadne je tuliko csasza va molitvi sztrosil, kut szumu nyigovi poszli dopusztili. Nai vechi del nochi je na molitvu uberuul. Nist ni zacsel prez molitve, va koi je Boga za nauk, i za pomoch proszil. Va szakom szvojem csinyenyu je neg diku Bozsju jiszkal. Szakomu je ta nauk daval, da sze poszle, i csine tako odversava, da budu na diku Bozsju. Nist nyega ni vech zsalosztilo, neg kadaje csul, da sze Bog bantuje. Kadi je neg mogal, je zbantovanye Bozsje prebranil.

Csa lyubav blizsnyega utiszka, od te jimamo va szvetom Petri doszt zlamenyov, i pokazanya. Szvoje Farszke ovcsicze, i druge podlozsne je lyubil kut pravi Otacz, i za nyihovo duhovno, i szviczko dobro szeje marlyivo szkerbil. Zbog szvojega truda, i szkerbi, da zle navade zatare, szu nyega nogi doszt proganyali, i nyemu sze ukrivlyali; ali on je ravnotako i kovim lyubezlyiv bil, ter dobrotivan, kut k szvojim nai bolyim pretelyom. Jedan csemeran cslovik, koga je kanil od zloche odvernut, je nadanyega isal, i nyega tako dugo zpeschum tukal, doklye szu drugi ktomu dosli, i szlugu Bozsjega znyigovi ruk szkinuli. Ovi szu ovoga zlocsinitelya kanili szudsztvu na kastigovanye prik dat; ali Peter gaje va szvojem Farofi tako dugo szranyenoga derzsal, doklye je sze va miru bilo, i doklye mu ni szprosil miloschu. Ubogim, i nevolynim je szveti Peter polag moguchnoszti na pomoch bil, nogim je va sztan almustvo noszil, i szvoje ovcsicze je na dela miloszerdnoszti upomenyival. Kada je betezsnim szluzsil je neizgovorno veszelye ocsitoval. Kada szuga za Poglavara Klostra odibrali, szi je van znel, da bude szmil betezsne dvorit. Noge nochi je pri nyi lyubezlyivo virosztoval. Kada je jednucs znyigovim szlugom putoval, je ov najednucs tesko ubetezsal. Peter je nyemu szluzsil, nyega na posztely povalil, vracstvo mu nuter daval, on gaje zdvizal, i premeschal, kut je potribno bilo;

i ovoje tako dugo csinil, doklye sze je szluga zizdravil, Ovako je szveti Peter szvoju lyubav szvojemu blizsnyemu izkazseval csa telo utiszka.

Ali jos vech je csinil za nyigovo duhovno dobro. Nyigova jedina zselya je bila szvoje ovcsicze sze va Nebo odpelyat. Zato je nye szenek upomenyival, da sze griha csuvadu, i da sze terszu dobro csinit. Noge molitve, noge pokore, i aldove szvete Mase je odversil za povernenye krivoverczev, i za pobojsanye grihsnikov. On je nyim tako lipo govoril, doklye szusze poboisali. Ako je pak upamet zel, da szu sze nogi od pokore, i od pobozsnoszti krai odvernuli, ko je sze zjiszkal, kako bi je mogal zopet va dobri ujacsat, i zobderzsat. Jedna Koludricza je kanila Kloster osztavit, i med szviczke naizad sztupit. Szluga Bozsji je nyoi sze csiszto pred ocsi posztavil, da odsztupi od szvojega naiperzimanya. Ali kada sze nist ni hasznilo, je knyoi ovako govoril: „Ko odhajaj, ali pervo neg proides, poj pozdravi Mater Bozsju, ter sze odlucsi od nye va ovoi molitvi, ku szam ti navu liszt napiszal. Molitva je bila ova: „Ovden szam szada o Goszpa! ztim naiperzimanyem, da ti hvalim, da szi sze dosztojala mene med tvoje kchere prijet. Ove milosche nebi rada vech duglye uzsivat, ar nije szvit drazsji neg szimi ti, i tvoi Szin. Zato chu vasz sze dva osztaviti, ter chu pojt na szvit naizad. Neka vam szluzsi da oche, ja toga vech nebi rada csinit. Koludricza je ta liszt zveszelyem zruk Petra zela, ar ni znala csa je na nyem napiszano. Ali kada je zacsela pred kipom Marie tu molitvu stat, szeje nye szercze ubernulo, zsuhko sze je zacsela plakat, szvoi grih je odurila, kajala szeje, ter szije naiperzela va duhovnom stalisu do szmerti osztati. Csa je pak, i derzsala. Ovako je szveti Peter szvoju lyubav k blizsnyemu ocsitoval, csa duhsu utiszka. On je vechputi ove ricsi szprogovaral polag szvetoga Ambroziusa: „Szim na haszan, nikomur na skodu.“ Szenek szeje trudil, szim na duhsi, i na teli hasznit.

Ovoga Szvecza kip nacsinyadu belu Liliu, pak Krizs va ruki derzsechega. Krezavo ochedu pokazat nyigove dvi nai oszebuinije kriposzti. Krez belu Liliu naimre nyigovu csisztochu, ter nekrivicsnoszt, krez Kris szamolasche zatajanye, ter pokoru nyigovu. Od obadvojega nyi-

gov zsitak doszt szvitlo kazse. Va szvetom Kersztu prijetu nekrivicsnoszt nigdar ni krez velik grih uszkrunil. Mali, ali lahko odpusztyilyivi grihov szeje marlvije csuval, neg drugi veliki, i teski grihov. Pokidob da je Goszpodina Boga od szercza lyubil, ko szeje csuval i szakoga naimanyega zbantovanya Bozsjega. Angyelszku csisztochu je neuszkrunyenu ucsuval, akoprem je kut Farnik, i kut Zaszaditely novoga Koludricskoga Reda zsenszkimi csuda zahajat moral. Nyigovo licze je szenek bisztro bilo, szvoje ocsi je pri potribnom razgovoru zdruge szpole personami csuval. Nigdar sze pri razgovori ni szmijal, ali salil, nyigov razgovor ni duglye dural, neg kut je potribno bilo, Ni terpil razgovorov, i jacsak krezake szeje szramoslyivoszt neg naimanye uszkrunila; zato je takove jacske va szvojoi Fari zatiral. Precsisztu Diviczu Mariu je od ditinsztva szvojega va nai vechem postenyi jimal; da krez nye prosnyu szvoju nekrivicsnoszt i csisztochu neuszkrunyenu zobderzsi

Polag toga je szvoje telo ostroval, i pokoril. Nyigova hrana je bilo korenye, ter zelenina. Neg jednucs je va dnevi jil. Kadagoder tri dni szpolom nist ni jil. Vina nigdar ni pil, doklye mu va sztaroszti ni zapovidano bilo. Jos i vode szagdar kada bi mu i potribno bilo, ni pil. Kada je jednucs va vruchini velikoi pred Koludriczami prodikovat otil, je jedna med nyimi upamet zela, da od zsaje neche ni ricsi moch szprogovorit, zato je isla, ter muje ponudila bisztre vode. Peter je zel pehar va ruke, i rekal: „Ova voda bi mene sztanovito ukripila; ali bolye je, da sze Bogu za lyubav polag pelde szvetoga Davida od ovoga ukriplenya zderzsim.“ Onda je vodu zlijal, i Bogu aldoval szvoju zsaju, kut nigda David Kraly. Meszto kusulye je sztrunenu pratezs pokore noszil, ke niddar ni kraj vergal, doklye sze ni pokinula. Szvoje telo je nemilo bicseval, tako da je na szvojem teli vasz naranyen bil, va ki rana szu sze cservichi zakotili, ki szumu meszo do koszti rasztrosili. Na nogi je ranu jimal, ku je tako dugo zatajal, doklye je mogal. Pet uri dugo je vracsitely potriboval, da muje gnyilo meszo van zrizal, va tom szem csaszu Peter ni zajaukal. Cseterdeszet let je szpal na jednoi tverdoi daszki; knige szumu szluzsile za blazi-

nyu, zplaschom szeje pokrival. Va nai vechoi zimi szi ni dal zakurit, odlag ako gaje do pojiszkal, ali kadaje betezsan bil. Ovako je ov szluga Bozsji szvoje telo ostroval, i pokoril, Vindar je stimal, da ovo sze ni doszt na zadoblenye zvelicsenya. Kada je jedan bogat zemanszki cslovik rekal, dabi rado ubog nasztal, dabi nyigovo zvelicsenye nyemu tako gvisno bilo, kut Petru, navo szeje Peter presztrahsil, i rekal: „O moi Goszpodine! Bog drugacse szudi neg mi lyudi. Kada szeje szveti Paval bojal od Boga zahitjen posztati, kako sze ja nebi bojal?“ Za ovimi ricsami szeje kruto plakal, i prosal. Goszpodin Bog je szvetoszt ovoga Szluge szvojega krez noge csudne csine szemu Kerschansztvu ocsitoval.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Va ruka szvetoga Petra vidis belu Liliu, i Kris. Blazsen je on, ki che nigda pred Goszpodina Boga ovako moch sztupit na zlamenye szvoje nekrivicsnoszti, i pokore. Jedno zmed dvojega mora cslovik moch pokazat, ako va Nebo kani dojt; ar neg dva puti szu va Nebo, naimre nekrivicsnoszt, ali pokora. Szeguras sze ti po ovi dvi puti, ali naimanye neg po jednom zmed ovimi pred Boga sztupiti? Morebit z Liliom? O! ova tebi vech ne szlisi, ako szi tvoju nekrivicsnoszt jur zdavno pogubil. Morebit z Krizsom? Ali kadi je tvoja pokora? Malokada sze kajes za tvoje grihe, ali morebit na nye vech ni ne miszlis. Od pokore nist nebi rad znat. Tvojemu telu nist nebi rad utegnut, szemu dopusztis, csa szi neg zselyi. Neg nato miszlis, kako bi mu mogal ugodit. Jos ni zapovidane csine pokore, kut je poszt, nebi rad odversavat. Kako sze pak zbog tvoje pokore mores Neba nadijat, kako ches Goszpodinu Bogu Kris za zlamenye pokore moch pokazat? O! ko zacsni jos denasz pravu pokoru csinit, ako szi pravo zselyis zvelicsen posztati.

II.

Szveti Peter szeje terszil po peldi szvetoga Ambroziusa szim lyudem na haszan, a nikomur na skodu bit, i to na telu, i na duhsi. Blazsen je on, ki nyega va tom naszleduje. Ti mores blizsnyemu tvojemu hasznit csa telo utiszka, krez szakojacska dela telovne miloszerdnoszti. Csa duhsu utiszka, mu mores hasznit krez upominanye na dobro, krez odvrachanye od zla, krez dobre pelde, krez molitvu, i krez druge csine duhovne miloszerdnoszti. Ali ti mores blizsnyemu naskodit csa telo, ali csa vrimenito utiszka: krez hinybu, krez nevernoszt, krez kriviczu, krez obtuzsenye, krez tatbinu, nemir, vadu, i krez drugo takovo dugovanye. Csa duhsu utiszka mu naskodit mores, ako ga na grih nagovaras, akomu nato nauka das, i ktomu pomazses; ako mu zricsum, ali zcsinom szpacsenye nacsinyas, ako mu priliku na grih das; akoga od dobra zusztavlyas, i ovako dalye. Ako sze oches zvelicsit, ko sze terzsi blizsnyemu tvojemu na haszan bit, ter sze csuvaj, da mu nit naimanye ne naskodis. Ovo potribuje lyubav blizsnyega, ku szi duzsan szakomu izkazsevat. Jezus zapovida blizsnyega lyubiti, kut szamoga szebe. Oches da do tebi naskodi? O ne, to znam da ne. Nut ko, Jezus zapovida blizsnyega lyubiti, kut je on nasz lyubil. Je Jezus komu na telu, ali na duhsi naskodil? One, On je szim na duhsi, i na telu na naivechu haszan bil. Szpomenisze natu peldu, ter ju naszleduj. „Ovoje moja zapovid, da jedan drugoga lyubite, kut szam ja vasz lyubil" veli Jezus.

Na dan dvanaisztoga Juliusa.

Szveti Jivan Gvalbertus Redovnik.

Velika szvetoszt szvetoga Jivana Gvalbertusa je szvoi pocsetak zela od jednoga szamoga szebe ubladanya. On szeje Florenczi od plemeniti Sztarji narodil, va Kerschan-

szkoi veri nemer odhranyen, ali malo ucsen po kerschanszku zsivit. Pri voschansztvi szeje jos manye csa od Kerschanszke kriposzti naucsil. Kada je Ugo nyigov brat od jednoga drugoga zemana umoren posztal, onda szeje nyigov Otacz zpriszegum zagovoril, da che ovoga Umornika szagdir jiszkat, i prez miloszerdnoszti nyega umorit; i szvojemu Szinu Jivanu je zapovidal, da, ako priliku jimal bude, ravnotako csini, i nepretelya da umori. Jivan je rado pripravan bil ovu zapovid, Ocza szpunit. I nut na veliki Petak, kada je Jivan zpolya va varos isal, je szkupa dosal zonim Umornikom, nad kim szeje jur zdavno zselyil zfantit. Ulicza, va koi szu szkupa dosli, je bila uszka, umornik ni mogal utech, nit sze ni mogal branit, ar nist oruzsja ni pri szebi jimal, zato je upal na zemlyu pred Jivanom, i zglasza kricsal: „Za lyubav Jezusa Krisztusa, ki je na denasnyi dan za nasz umerl, tebe proszim, miluj me. Osztavi mi zsitak Jezusu za lyubav.“ Jivan, ki je velyen pri pogledu nyigovom szvoi mecs szpuknul, nadanyega je bizsal zcsversztim naiperzimanyem nyega preboszt; ali kada je ove ricsi na zemlyi klecsechega csul, ter sze szpomenul, na ki dan je Jezus za nasz umerl, je posztal, i premislyaval, kako je Jezus szvojim nai vechim nepretelyom nyihovu zacsuda vechu zlochu oprosztil, i zanye szvojega Ocza nebeszkoga proszil. Krezavo szeje nyigovo szercze ubernulo, fantenye je szkerszlo, szvoi mecs je kraj hitil, umorniku na vrat szpal, nyega zi zemlye podvignul, i rekal: „Csa za lyubav Jezusa proszis, ti nemorem zakratit. Ja ti prikazsujem zsitak, ter ti zlocsinyenye od szercza odpuschavam.“

Po ovom szamoga szebe ubladanyu, i po ovom pomirenyu zszvojim naivechim nepretelyom je Jivan va blizsnyu Czrikvu nuter sztupil, onde pred Krizsom raszpetoga Jezusa na kolena upal, ter Jezusa ponizno proszil, da i nyemu grihe milosztivno oproszti, i nyega va miloschu naizad prime. Na Krizsu viszechi Jezus je glavu szvoju milosztivno k nyemu nagnul, na zlamenye, da je nyigovu prosnyu uszlisil. Ovo csudo je szercze Jivana tako ganulo, da szije krez miloschu Bozsju, kaje nyega ganula, csverszto naiperzel, od onidob nikomur drugomu, neg szamomu Bogu szluzsit. Zato je isal va Kloster szve-

toga Miniatisza, i ponizno proszil, dabi ga nuter zeli. Nyigov Otacz nebi nikarkor bil rad nato privolyit, zato je szvojega Szina z Klostra van potriboval. Ali kada je vidil, da szije Jivan szam szvoje vlasze porizal, na zlamenye da csversztu volyu jima va duhovnom sztalisu osztati, ni nyega na dalye sziloval, neg je pohvalil nyigovu sztalnooszt, i nyega upomenul, da szenek va ovoi sztalnoszti zaosztane. Jivan ovako csudnovito poboisani ni potriboval upominanya ktomu, on je csverszt osztal; ter szeje terszil szenek zverseniji nasztat va kriposzti, tako da je navredi nasztal onim drugim Duhovnim pelda prave pobozsnoszti, poniznoszti, i poszluhsnoszti. Tako da szu nyega po nikuliki leti po szmerti Opta Klostra szi Duhovni szkupa za nyigovoga Naszlednika odibrali. Ali Jivan sze nit zprosnyum, nit znagovaranyem ni dal nato ubernut, da ovu csaszt nasze zame. Zato da sze nyihovoi prosnyi, ter nagovaranyu ugne, i da Goszpodinu Bogu zversenije bude mogal szluzsit, je znikulikimi pobozsnimi tovarusi va pusztinu Kamaldula k szvetomu Romualdu isal, kadi szeje jedan csasz zaderzsaval. Ali kada je nyemu ov szveti Muzs nazvisztil, da je on od Boga nato odredjen jedan novi Red zaszadit, je va jedno drugo meszto ne daleko od Florencza isal, ko meszto szeje zbog csuda drivlya vallis umbrosa, toje: ladna draga jimenovalo. Va ovoi dragi je dva Pusztincze nasal, kovim szeje zszvojimi tovarusi pridruzsil. Ovden je szveto zsivil, ar nyigov poszal ni drugi bil, neg molit, posztit, virosztovat, i Bozsje szkrovnoszti premislyavat. Kada szeje ovo va onoi krajini raszglaszilo, szu nogi muzsi, i mladenczi k Szveczu dohajali, i proszili, dabi nye va szvoje tovarustvo prijel, da i oni polag nyigove uredbe budu mogli szveto zsivit. Nyihov broj szeje szaki dan poveksaval. Zato je novi Kloster, zgradil, i novi Red zaszadil, ki je jos dan denasnyi va Talianszkom jako glaszovit. On je polag prosnye szi tovarusov moral csaszt Poglavara nasze zet, ali ni tuliko zi zapovidum, kut zlipum peldum, ter zdobrim upominanyem szvoje tovaruse redil. Ako je do otil ziznat, ki je Poglavar Klostra, ko szu neg nato morali gledat, ki je zmed szimi nai poniznij, nai pobozsniji, i nai szterplyeniji, onda szu jur znali, da je Jivan. Pred szvojum szmertjum je to batrenye jimal, da

je dvanaiszt Klostrov nyigovoga Reda zgradil, i ove sze napunyene zpobozsnimi Duhovnimi mogal vidit. Szuprot szakomu zmed szvoji tovarusov je bil lyubezlyiv, i milosztivan, neg szam szuprot szebi je bil oster. Ubogim je szagdir na pomoch bil, tako da ako drugoga ni jimal, zcsim bijim mogal pomoch, je jos i Czrikvene szvete poszude prodal. Nyigov zsitak je bil jedan nepresztan poszt; akoprem je veliku bol va zseludczi jimal, vindar poszta szvoga nigdar ni prekersil. Zcsim je chutil, da sze nyigova szmert priblizsava, szeje knyoi krez pobozsno prijimanye szveti Szakramentov pripravlyal. Onda je szkupa zizval kszebi szvoje Duhovne tovaruse, nye upomenul na bratinszku lyubav, i jedinschinu, na sztalno obderzsavanye Regulov nyihovoga Reda, i na szakidanye szpominanye na szmert, i na szud. Kako veliku zselyu je jimal Goszpodina Boga viditi, i uzsivati, je kazal krez nyigovo zdihavanye: „Moju duhsu zsaja za Bogom mojim Goszpodinom. Kada chu moch dojti, i sztupiti pred licze Goszpodina?“ Goszpodin Bog je uszlisil zselyu szluge szvojega, pozval je nyega kszebi va leti tiszuch szedamdeszet tretom, sztaroszti nyigove szedamdeszet csetertom. Napiszak na Krizsu groba nyigovoga, koga je szam nacsinil, je bil: „Ja Jivan verujem, i valujem onu veru ku szu Apostoli prodikovali, i ku szu szveti Oczi va csetiri Czrikveni Szpravischi potverdili. Va nyigovoi zsivoti je jimal Jivan dar prihoducha dugovanya nazvischavat, nuternya szerczez poznat, noge betezsne zi zlamenyem szvetoga Krizsa uzdravit, noge uvrazsene od zaloga duha oszlobodit, i noge druge csudne csine csinit. Po nyigovoi szmerti je nyigov Grob obcsinszko zaviche nasztal za sze nevolyne, i zapuschane zbog nogi veliki miloschov, ki szu delniki nasztali na zazivanye szvetoga Jivana na telu, i na duhsi.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Jezusu Krizsevanomu za lyubav je szveti Jivan szvojemu nepretelyu od szercza oprosztil. Nebi rad i ti tako

csinit? Ni tvoi Jezus i od tebe toga zaszluzsil? On tije tulike, i tako velike bante oprosztil, i je pripravan jos veche oprosztit, a ti bisze kratil tvojemu blizsnyemu, ki tebe ni zdaleka ni tuliko zbantoval, naivech ako teje zricsum uredil, kakovu malyahnu skodu ucsinil, od szercza oprosztit? O szramuj sze! Kako sze mores Kerschan jimenovat, pokidob da je Kerschan duzsan Krisztusa naszledovat? Kako sze mores od Krisztusa oproschenye nadijat? Csa neznas csa va szvojem szvetom Evangyelyi veli: da ti neche oprosztit, ako i ti tvojemu blizsnyemu ne oprosztis? Ako tvoi blizsnyi toga zaszluzsil ni, ko je tvoi Jezus to zaszluzsil. Ovomu za lyubav prez stentanya oproszti. Szveti Tomas Villanova ovako pise: „Bog oche tako jimat, Bog tako zapovida, Bogu je to drago Csa mi jednomu dobromu pretelyu za lyubav ne ucsinimo? Ako nasi pretelyi za ne proszu, ki szu nasz zbantovali, ko jim zopet miloschu i lyubav izkazsemo. Ti dragi Kerschan, tvojemu pretelyu za lyubav ovako csinis; neches pak i tvojemu Jezusu za lyubav to izto ucsinit, oszebuino ako on tebi toga ne szamo szvituje, neg i zapovida?“ Csa ches navo rech? nekaszi dugo premislyavat; upadi pred Kip tvojega krizsevanoga Jezusa, ter zi uszti, i z szerczem reczi: „Je moj predragi Szpaszitely! Tebi za lyubav, i zato csa ti zapovidas, ochu od szercza szim lyudem, ki szu me zbantovali oprosztit, kut szi i ja zselyim, da Ti meni moje grihe oprosztis. Tebi za lyubav oproschavam.“

II.

Szveti Jivan va szluzsbi Bozsjoi, i va szkerbi za szvoje duhsno zvelicsenye nigdar ni bil len; neg kut je zacsel, tako je i osztal szenek gorlyiv va toi szluzsbi. Kako je ztobum? Nogoputi szi zacsel gorlyivo Bogu szluzsit, i za tvoju duhsu sze szkerbit; ar szi szpoznal, da je to potribno ktvojemu zvelicsenyu. Ali kako dugo je tvoja gorlyivoszt durala? O vechkrat je kumaj nikuliko dnevov proslo, a ti szi zopet len nasztal va szluzsbi Bozsjoi, i va szkerbi za tvoje zvelicsenye. Va ovoi lenoszti pak i duglye osztajes. Ti bi rad Bogu szluzsit; ali neg zvechega, neg tuliko da ga zvelikimi grihi ne bantujes, za male grihe

sze ni nemaris. Ti bi sze rad za zvelicsenye tvoje duhse szkerbit, ali ne pravadno, nebi sze rad szilovat ono csinit, csa szpoznavas, daje ktomu potribno. Csa stimas, kako che Goszpodin Bog ovu tvoju lenoszt prijet? ze mores ufat, da che ti ove lene szluzsbe naplatit? Dabi ti szlugu jimal ki bi tako len va tvojem deli bil, i dabi one poszle, ke mu zapovidas neg onako zaszpano odversaval, kut szi ti len, i zaszpan va Bozsjoi szluzsbi, i va szkerbi tvojega duhsnoga zvelicsenya, bi ti zadovolyan bil ztakovim szlugom, bi ti nyega na konczu leta dobro naplatil? Ja ne verujem. Tako malo, veruj meni, che i Goszpodin Bog veszelye jimat nad tvojum lenoschum, i tako malo oche tebe na konczu zsitka tvoga naplatit. Dobrim, vernim, marlyivim szlugam je Kralyesztvo nebeszko ubechal. Len szluga sze toga neka ne nadije. Szveti Krizoszthomus veli: „Neka sze nigdor ne nadije, da che po lenom, gnyilom zsitku va Nebo dojt.“ Zato csa szi mlacsan, nit merzal, nit tepal, ko chu to zmoji uszt van hititi.“ Ovako sze grozi Bozsanszka Jisztina. Lenoszt cslovika pelya polahko sze va veche grihe, na zadnye pak i va szkvarenye. Ako szkvarenyu ujt oches, ko na novo zacsni Goszpodinu Bogu marlyivo szluzsit, i za tvoje duhsno zvelicsenye sze szkerbit. Va ovoi marlyivoszti sztalan osztani ar drugacse ches sze va vekovecsnoszti na veke kajati. „Kada szkradnya ura dojde, oches od tvojega zsitka drugacse szuditi, onda ches sze kruto kajat, da szi tako len bil“ veli Tomas Kempis.

Na dan trinaisztoga Julinsa.

Szveti Kamillus Lellisz Redovnik.

Va leti tiszuch szedamsztov cseterdeszet sesztom na Szvetak Apostolov Petra, ter Paula je Benediktus cseternaiszti Papa Kamillusa Redovnika va broj Szveczev szvetacsno prozval. Narodil szeje va Teatinszkoi Biskupii va leti tiszuch pet sztov pedeszetom. Nyigovoi Materi szeje

va sznuh vidilo, kut dabi dite porodila, ko na perszi Krizs jima, i da nogo dicze ztim Krizsom na perszi nyega naszleduje. Csa je ova szanya zlamenovala szu sztoper onda szpoznali, kada je Kamillus takov Red zaszadil, koga kotrigi szu polag uredbe Pape na desznoi sztrani perszi cserlyen Krizs noszili. Pervi csasz szvoje mladoszti je pri szvoji Sztarji sztrosil. Potlye szeje va jigru tako daleko szpusztil, da je i na zdravlyi, ne szamo va jimanyu premlahavil. Nevolya gaje nagnala, da je va jednom Spitali moral kut szluga nuter sztat. Ali ni dugo duralo, pregrosztila muszeje szluzsba, on je med vojszku prosal. Ali i voschanszki zsitak musze ni dopadal; zato je va jednom Klostri med Kapuczini va szluzsbu sztal, on szam ni znal, csa che jos zsnyega bit. Goszpodin Bog szeje szmiloval ovoi bludechoi ovcsiczi, ter je nyu na put szpaszenya napelyal. Prig szvoje volye je jednucs jednu Prodiku poszluhsal. Kada je po tom na Szvetak ocsischavanya preblazsene Divicze Marie, to je na Szvitniczu, na putovanye isal, nmje va glavu szpalo, csa je va Prodiki csul. On je to zacsel sze vech premislyavat, na zadnye je szvoju grihotu szpoznal, i szpominajuch sze na pravicsno szudsztvo Bozsje, je tako ganut posztal, da je na zemlyu upal, szvoje grihe zsuhko uplakal, i csverszto szi naiperzel, bolyi zsitak zacsct. Od ove ure je Kamillus csiszto drugi cslovik nasztal. Po odversenoi zsalosztnoi szpovidi sze ni szamo od szakoga naimanyega griha csuval, nego va poszelenyu Bogu verno szluzsit, je proszil, da ga va szveti Red szvetoga Franeziszkusa nuter zamu. Prijeli szuga va ti Red, ali morali szuga odpusztit zbog bolezne noge, ar ni bil va sztalisu szvojega szakidanyega dela odversit. Kamillus szeje zbog toga kruto zsalosztil, onda je v Rim isal, ter je zopet va Spital szvetoga Jakova, va kom je jur pervo szluzsil, na novo va szluzsbu sztal. Goszpodin Bog je tako odredil, da szuga za Goszpodara Spitala posztavili. Va ovoi novoi csaszti je neg na haszan Spitala, ter na szluzsbu betezsnikom szu szvoju moch ubernul. Kada je upamet zel, da oni szluzsbeniki, ki szu za plachu naimeti bili, szvoje poszle nistvridno obversavadu, je pri szebi premislyaval, jeli nebi mogal takove szluzsbenike dosztat, ki bi szvoje poszle ne za szviczku plachu, nego

za vekovecsnu odversavali. Zato je isal k Filipu Neriu, ki je onda v Rimi bil, i zsnyim sze dogovoril, kako bi mogal takovo szveto Szpravische tovarusov szkupa zibrat, ki bi betezsnikom prez sze plache szluzsili. I nut z Bozsjum pomochum je za jisztinu zpocsetka nemer neg nikuliko takovi tovarusov nasal, ali potlye szu i nikuliki Masniki sze knyemu pridruzsili; zovimi szkupa je jednu hizsu kupil, va koi szu szi ovi novi tovarusi szkupa zsivili. Po csaszu je ovo tovarustvo na novi duhovni Red ivviseno posztalo, ter szeje navredi va Talianszkom, va Sziczilianszkom, i va drugi deli Europe raszsirovalo. Kotrigi ovoga szvetoga Reda szu dan, i noch betezsnikom dvorili va Spitali, i va oszebiti hizsa, i nyim va szviczki, i duhovni potribsina na pomoch bili. Szveti Kamillus, ki je jur pri dobi cslovik bil, szeje potribne znanoszti va skola ucsil, da je mogal za Masnika poszvechen posztat. Kut Masnik je va szluzsbi betezsnikom szim szvojim tovarusom na peldu bil. Od nyega je piszano, da je szim betezsnikom prez zgledanya na personu, takovu lyubav izkazseval, da nijedna nai bolya Mati szvojemu ditetu nemore veche lyubavi ivkazati. Kadi je neg za betezsnika docsul, velyen szeje paschil knyemu, nyega batril, nyemu jilo, i vracstvo daval, nyega, i nyigovu posztely csisztil, nyigove rane zipiral, i zavezsival, zjednum ricsum szeje ucsinil, csa neg nai vecha lyubav betezsnikom izkazati more. Ovako je on szakomu betezsniku szluzsil, oszebuino ali onim, pri ki sze je drugim zbog csemerne dube, ali zbog odurni krasztov oduravalo. Czele nochi je prez szega sznah polag betezsnikov virosztoval, akoprem je on szam, kut szmo tolics upomenuli, zbog szvoje bolezne noge csuda terpit moral. Vechputi szeje nyemu va szluzsbi betezsnikov zbog teskoga dela premlahavenomu umlilo; vindar ni presztal nyim szluzsit, doklye ga moch ni osztavila. U csaszu kuge v Rimi, i va drugi varosi je za isztinu csudnovita dugovanya lyubavi k blizsnyemu csinil. On je z szvojimi tovarusi po szi placza varosa bisal, ter je nevolynim na telu, i na duhsi pomagal. On je noge ki szu va kugi na placza szkupa szpali na laschi rameni va hizsu, va koi je zszvojimi tovarusi prebival, nuter noszil, nyim lyubezlyivo dvoril, ni sze sztrahsil szmerti, ka muje

szenek pred ocsima bila. Ovakoje csinil Mailandi, i va varosi Nola, kamo je u csaszu kuge od szlobodne volye isal, da betezsnikom na pomoch bude.

Navu tesku szluzsbu je nyega lyubav k Bogu gibala. On je otil noge duhse Bogu zadobit, nye k Bogu ubernut, od griha odvernut. Zato je perva nyigova szkerb pri betezsniki bila, da sze krez pravu szpovid z Bogom pomiru, i da nyemu za lyubav szvoju nevolyu szterplyeno terpu. Va onom drugom je za isztinu pravi nebeszki zsitak zsivil. Va nyigovoi molitvi je nogoputi csiszto zvan szebe bil, nogoputi szu ga pri molitvi od zemlye izvisenoga, i znebeszkum szvitloschum raszvichenoga vidili. Szveti Filip Nerius je szvidocsil, da je vidil polag Kamillusa, i polag nyigovi tovarusov, kada szu betezsnikom dvorili, Angyele sztat. Goszpodin Bog je nyemu dal dar prorokovanya, i dar betezsnike va hipczu uzdraviti. Od ovoga szvidocsu noge pelde va nyigovom zsitku. Vasz Rimszki varos je nyega kut Szveeza viszoko prestimaval, neg on szam szeje med szimi za naimanyega, i naiponiznijega prestimaval. Va premislyavanyu grihov szvoje mladoszti, ke grihe je szakidan zsuhko uplakeval, sze ni za vridnoga derzsal, da med lyudi zsivi. On szeje jimenoval, i za nai vechega grihsnika derzsal, ki je tiszuchkrat pakal zaszluzsil. Ako ga niszu otili zbantovat, i rasztuzsit, niszuga szmili pohvalit. Jime Zaszadnika novoga Reda ni til prijet, i akoprem je dvaiszet szedam let kut Poglavar szvojega Reda one druge tovaruse lipo, i mudro redil, vindar ni pocsival, doklye szi drugoga Poglavara niszu odibrali, ar zponiznoszti je volil podlozsan, neg preposztavan bit.

Zkriposchum ovako velike poniznoszti je szveti Kamillus kriposzt pokorenya szvojega tela szkupa szlozsil. Polag veliki teskochov, ki je va szluzsbi betezsnikov prineszt moral, i polag szvoje lasche nevolye, ku je nad szobum jimal, je vindar szvoje telo zposzti, zvirosztovanyem, i zdrugum ostrochum nepresztano pokoril, tako da szu za csudnovito derzsali, da je szvoi zsitak tako zduzsil. Va leti Krisztuza tiszuch seszt sztov cseternaisztom je szvoi szveti zsitak dokonyal seszdeszet let sztar. Pred szvojum szmertjum je szvoje tovaruse upomenul na

lyubav k Bogu i kblizsnyemu. Noga csudnovita dugovanya, ka szuszc na zazivanye ovoga Szvecza zgodala, szu nyigovo Jime va szem Kerschansztvu glaszovito nacsinila.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Kamillus szeje va szvojoi mladoszti va grihsnu jigru podal, i krezato ne szamo na szvojem jimanyi, nego i na zdravlyi veliku skodu terpil. Ov szvoi grih je potlye poboizsal, zsuhko uplakal, i vasz zsitak potlye va molitvi, va csini lyubavi, i pokori zsivil. Jigra nemer ni grih, ako je postena jigra, ako ne preszkocsi meju doszto̧inoszti, ako sze ne csini zcsemernoga nakanyenya. Ali i to je isztina, da sze krez jigru i szmertno zagrihsit moremo, pervics ako nedosztoine jigre jigramo, ali takove ki na grih priliku davadu. Drugics, ako va jigri prevech csasza sztrozsimo, ako zjigre navadu nacsinimo, ako polag jigre duzsnoszti nasega sztalisa zamudimo, ali ako szi krez jigru va jimanyi naskodimo. Tretics, ako sze jigramo zbog lenoszti, da delat nechemo, ali ako szc zbog dobitka jigramo. Csetertics, ako znamo, da che jigra drugomu szluzsit za priliku na pszoszt, na zaklinanye, na lazsi. Ovako, ako druge na nedosztoinu, ali drugacse grihsnu jigru nagovaramo. Ako szi sze va jednom, ali va drugom zagrihsil, ko je poboisaj, ali pravadno pobojsaj, ar drugacse ches vechu skodu od jigre jimat, neg szi miszlis. Szveti Francziszkus Borgias je til rech: zjigre trojeversztnu skodu jimamo; ar krezanyu zgubimo pervics pineze, drugics csasz, tretics pobozsnoszt, i duhsno szpoznanye. Nogi nemer pinez ne pogubi, ali zgubitak csasza, ki vech van szpravlya, neg dabi sze nase dobro pogubili. Jimanye ter dobro, ko szmo pogubili, jos moremo naizad dobit, ali csasza zgublyenoga nigdar. Ovo szamo bite moralo od jigre csuvat. Ar kut szveti Antonius veli: „Nist ni drazsjega neg je csasz, zato nijedan zgubitak ni vechi neg je zgubitak csasza.“ Ktomu dohaja zgubitak pobozsnoszti, i duhsnoga szpoznanya. Ki sze rado jigradu niszu lyubitelyi pobozs-

noszti. Oni volu jigru, neg Bozsju szluzsbu. Nyihovo duhsnoszpoznanye pri jigri premlahavi, i nogokrat sze pogubi. Kako velik zgubi ak je to za telo, i za duhsu! Sze more on dobitak, koga zjigre jimamo, priszpodobit konoi skodi ku zi snyega jimamo.

II.

Szveti Kamillus szeje va szvojoi muki szpomenul na paklenszku muku, ter szije krezato szvoju nevolyu ulaschal. Ako csa terpit moras, neg pomiszli na pakal, koga szi vechkrat zaszluzsil, neg szveti Kamillus. Zahvali Bogu, da te tako milosztivno kastiguje na ovom szvitu, kadi bite na drugom szvitu za csuda sztrahsnije mogal kastigat. Ako te tvoja muka zteska szpada, ko reczi pri szebi: csa terpim, to jos ni pakal, moja muka je nist szuproti paklenszke muke. Ako ti sze tvoi zsitak preduzsicsak vidi, tvoja muka duzsicska, ko sze ztim ubatri: moja muka ne dura tako dugo, kut muka prokleti va pakli; moja muka che jednucs konacz jimat, ali muka paklenszka neche nigdar koncza jimat. Kako bisze jedan prokleti veszelil, da nyigova muka nebi duglye durala, neg moja. Ako ovako miszlis neches bit neszterplyen, neches sze tuliko tuzsit, nit morgovat. Szveti Hyeronimus veli: „Dajmo Bogu hvalu, i szagdar reczimo: Pohvalyen budi o Bog! ja szpoznavam, da zacsuda manye terpim, neg szam zaszluzsil. Moja muka je premalyahna szuproti moji grihov.“

Na dan cseternaisztoga Juliusa.

Szveti Bonaventura Kardinal, i Biskup.

Glaszoviti Szerafinszki Naucsitely szveti Bonaventura szeje Balneoregio va Toskani va leti tiszuch dvi sztov dvaiszet pervom rodil. Nyigovi Sztarji szu viszoko prestimani bili ne szamo zbog nyihove plemenitoszti, ter bogatsztva, nego jos vech zbog nyihove pobozsnoszti, ter kriposzti. Kumaj je csetira leta sztar bil, je na szmert ubetezsal, i

pokidob da szu vracsitelyi dvojili va nyigovom uzdravlyenu, je Mati nyigova szvoje zaviche pri szvetom Francziszkusi Asziszi jiszkala, i nyega proszila, dabi nye Szinu pri Bogu zdravlye szproszil, i ubechala je, da che nyega za szluzsbu Bozsju odhranit, i po csaszu Redu szvetoga Francziszkusa aldovat. Ssveti Francziszkus je molil za betezsno dite, i nut ovo je na meszti uzdravilo. Pri ovom csudnovitom pripetenyu je szveti Francziszkus ovako szprogovoril: O bona ventura! toje po hervaczku: o szrichno pripetenye! Od onoga csasza szu ovo ovako csudnovito uzdraveno dite jimenovali Bonaventura, akoprem je va szvetom Kersztu Jime Jivana prijel.

Zcsim je Bonaventura vana leta dosal, da je szpoznal, i razumil ubechanye szvoje Matere, ko je velyen to ubechanye szpunil, i va Red szvetoga Francziszkusa sztupil. Po pervom leti potlye je va Red sztupil, szuga Pariz va nauk dali. Va nauki je tako szercseno raszal, kut i va kriposzti. Va nyem je bila velika poniznoszt, szamolasche zatajanye, zversena podlozsnoszt, oszebuina lyubav k Jezusu krizsevanomu, i k Szpaszitelyu va Oltarszkom Szakramenti. Szakidan je premislyaval muku, i szmert Jezusa, szaki dan je tako dugo pred Oltarszkim Szakramentom molil, kut je neg moguche bilo. Retkokrat je szveti Oltarszki Szakramenat prijel, oszebuino kada je szvetu Masu odversaval, prez szuz prolyivanya. Szvoju nekrivicsnoszt je szagdar neuszkrunyenu obderzsaval. Glaszoviti Naucsitely Alekszander Halesz, pod kim szeje Bonaventura ucsil, je vechputi rekal: da sze nyemu tako vidi, kut da Bonaventuri grih Adama nebi naskodil bil. Tuliko szeje on ubladal, tako velika je bila nyigova kriposzt, i pobozsnoszt. Jos ni bil trideszet let sztar, jur szu nyega Preposztavni odredili za Naucsitelya nai vizsji duhovni naukov va skola Parizi. Kumaj trideszet pet let sztar je za Poglavara szega szvetoga Reda Szerafinszkoga odibran posztal. Kut ni rado prijel ove viszoke csaszti, tako je sze duzsnoszti dobroga Poglavara szpunil. On je szvoje podlozsne zricsum, i zpeldum na naivechu zversenoszt pelyal, i ucsil. Oszamnaiszt let je ovu csaszt ztulikum mudroschum, krotkekchum, i szvetoschum odversaval, da szuga szi lyubili, i viszoko postovali. Polag szvoji

nogi veliki poszlov nijedne pobozsnoszti ni zamudil, szenek szeje jos visje ucsil, i piszal, tako da jos dan denasnyi vech knig jimamo, ke je on mudro popiszal. Med drugimi je Knige popiszal va ki je pokazal, da szu oni szveti Redi, ki sze jimenuju sziromahski, od velike duhovne, i telovne haszni. Na hvalu Marie, ke diku je szagdir poveksaval, je noge lipe knige popiszal. On je popiszal zsitak szvetoga Francziszkusa Szerafinszkoga Pocsetnika szvetoga Reda Szerafinszkoga. Kada je ove knige piszal, je szveti Thomas Akvinas va Kloster dosal nyega pojiszkat. Ali zcsim je ov Szvetacz docsul csa Bonaventura pise, ni nyega otil va ovom deli bludit, neg sze je velyen naizad vernul zovimi ricsami: Daj mo mir Szveczu, kada za Szvecza dela, naimre, kada Bonaventura za szvetoga Francziszkusa dela. Ovako viszoko je szveti Thomas Bonaventuru prestimaval, da ga je jur va zsitku Szvecza jimenoval. Ov iszti Szvetacz Thomas Akvinas szeje csudil, kako je to moguche, da Bonaventura polag tuliki poszlov tuliko Knig piszat more. Zato gaje jednucs pital, odaklye jima tuliku znanoszt, zki knig szeje tuliko naucsil? Onda je Bonaventura na Krizs Jezusa pokazal, i rekal: „Ovo szu moje knige, zki szam sze naucsil, sze csa ucsim, i pisem.“ Pervo neg szeje zacsel ucsit, i szagdar, kada muszeje va nauki csa tesko vidilo, je na tla pokleknul pred Krizsom Jezusa, i za Bozsju pomoch molil, on je szam vechputi valoval, da szvoju znanoszt, i mudroszt, ne tuliko szvojemu terszenyu, kut pomochi Bozsjoi, ku je ovako szproszil, zahvaliti mora. Polag szi szvoji poszlov, i nogoga piszanya, je szagdir kamo je dosal va Prodika diku Bozsju poveksaval, i grihsnike na pokoru, i poboisanye zsitka upomenyival, i krezato noge tverdokorne grihsnike na szvet zsitak ubernul.

Pri duhovni Poglavari Biskupi, i pri Rimszkom Papi je Bonaventura va velikom prestimavanyu sztal. Klemensz cseterti Papa je nyemu otil Biskupiu York prikdat; ali Szvetacz je pred nyim na kolena upal, i szuze tocsech proszil, da ga miluje, i da nyemu te viszoke csaszti kut nevridnomu ne udilyuje, nit ni presztal proszit, doklye ni uszlisen posztal. Po szmerti ovoga Pape sze Kardinali niszu mogli ujedinat va zibiranyu novoga Poglavara Czrikve.

Onda szu med szobum dokonyali, da chedu Bonaventuri prikdat, da on jimenuje onoga, koga za naivridnijega stima za Papu, onoga da chedu zibrat. Jur visje nebi bili mogli Kardinali Bonaventure postovat, neg szuga krezavo postovali. Bonaventura szeje va molitvi k Bogu ubernul, da ga nadahne, koga oche za szvojega Namesztnika na zemlyi jimat. I nut krez nadahnenye Bozsje je szprogovoril, da je Theobald Erzdekan va Leszano nai vridniji za Papu. Ov Theobald ni nazocsi ni bil med Kardinali, vindar szuga szi Kardinali za Rimszkoga Papu prozvali. Ov Papa z Jimenom Gregor deszeti je potlye Bonaventuri krez szvoje poszalnike Kardinalszku krilyacsu poszlal, i nyega za Biskupa Albi jimenoval, i posztavil, i nyemu dal zapovidat, da sze polag poszluhsnoszti, ku je duzsan szvojemu Czrikvenomu Poglavaru izkazsevat, neszmi kratit ove csaszti prijet. Poszalniki Pape szu nyega na vezsi va Klostri zasztignuli pladnye ter zdele zipirajuchega. On szeje preszenetil, kada je zapovid Pape csul; i kada je vidil, da musze nist ne haszni kratit ovu csaszt prijeti, je privolyil, ali va szvojem poszli, naimre va zipiranyu poszud sze ni dal pobludit, doklye ga ni doversil. Szveti Otacz je nyega v Rim pozval, i ziszobum zel va Czrikveno Szpravischi Lyon, va kom Szpravischi je szveti Bonaventura z szvojum mudroschum szvetim Oczem szkupaszpravnim va nogom napomoch bil na haszan szvete Czrikve. Ali Goszpodinu Bogu je povolyno bilo, ovoga szvojega vernoga szlugu k szebi na plachu vekovecsnu pozvat. Neg po kratkom betegi je pobozsno va leti Krisztusa tiszuch dvi sztov szedamdeszet csetertom, sztaroszti szvoje pedeszet tretom zaszpal va Goszpodinu. Papa, i szi szkupa szpravni Biskupi szusze kruto turobili nad nyigovum szmertjum. Goszpodin Bog je ali nyega odicsil znogimi csudnimi csini. Sztov, i seszdeszetom leti po nyigovoi szmerti szu otili novu Czrikvu zgradit na onom meszti, kadi je szveto Telo pokopano bilo; onda szu nasli, da je na szem Telu meszo sztroseno bilo, neg szama glava nyigova je czela bila, nyigovi vlaszi, zubi, jezik, ocsi, uhsi, usznicze, i licza szu tako puna bila, kut dabi jos zsivil. Ovu szvetu Glavu szu va oszebuinu skrinyku szranili, a kostye szu va skrinyu posztavili. Po dugom csaszi szu Kalvini varos Lyon

zaujeli, szveto kostye szu popalili, i pepel va vodu hitili. Szvetu Glavu je jedan Duhovni zpred manenimi Kalvini jos doszt zaran mogal szranit. Doszt szuga trapili, da jim povi, kamo je ove szvete osztanke szranil, ali on je sze muke pervo otil preterpit, neg nyim ov szveti kincs ocsitovat.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szvetoga Bonaventure lyubav, i pobozsnoszt k zsuhkoi muki, i szmerti Jezusa Krisztusa bise prevelika. Szaki dan je jedan del od nye premislyaval. Kip Jezusa krizsevanoga je szenek pred szvojimi ocsima jimal, i molitvu szvoju je pred nyim klecse odversaval. Ufam sze, da ti ni szi jedan zmed onimi, ki sze szramuju Kip krizsevanoga Jezusa va szvojo hizsi derzsat; ar drugacse bisze moral na ne Ricsi Jezusa szpomenut, zkimi veli, da che sze zbog oni szramovat na szudnyi dan, ki szusze na zemlyi zbog nyega szramovali. Ti ko jimas Kip krizsevanoga Jezusa va tvojoi hizsi, ali zacs sze tako retkokrat pokleknes pred nyim? Zacs tako malo miszlis na muku, i na szmert Krisztusa? Je ovo zlamenye lyubavi, i zahvalnoszti ktvojemu Szpaszitelyu? Dabi ki cslovik neg mali del od onoga zate terpil, csaje Jezus terpil, ali dabi zate umerl bil, da tebe od szmerti oszlobodi, kako bisze ti ponasal proti nyemu? Zacs pak tvojemu Jezusu niszi zahvalan? Naimanye od d nasnyega dneva vech lyubavi, i zahvalnoszti kazsi szuprot nyemu. Nedaj nijednomu dnevu projt, da nebi klecse pred kipom Jezusa molil, da nebi tvoju lyubav, i zahvalnoszt knyemu kazal. Reczi szakidan: „Tebe o Jezus! lyubi szercze moje, i toje moja nai vecha tuga, da szam Tebe nai veche dobro moje, zbantoval. O ziperi duhsu moju ztvojum Kervlyum. Ali ovako: Jezuse Krisztuse! ki szi zame na Krizsu umerl, szmiluj mi sze! Ali: Tvoja muka Jezus neka me ujacsa. I tako dalye.

II.

Retkokrat je szveti Bonaventura preszveti Oltarszki Szakramenat prijel, ali szvetu Masu szluzsil, da nebi szuze tocsil bil. Lyubav k Jezusu va Oltarszkom Szakramentu je ove szuze uzrokovala. Kakova je tvoja lyubav, i pobozsnoszt k preszvetomu Oltarszkomu Szakramentu? Oszebuino kada ov Szakramenat prijimlyes? Kuliko csasza sztrosis pred, i po prijimanyu ovoga Szakramenta va pobozsnoszti? Zcsisztis szagdar tvoju duhsu od szega szmrada griha krez pravu zsalosztnu szpovid? Nakincsis ju zkriposchami, da vridno i dosztoino prebivalische bude za Szina Bozsjega? Dojdes k sztolu Bozsjemu zpotribnum poniznoschum? Kuliko csasza sztrosis va zahvalnoszti tvojemu Szpaszitelyu ki sze je dosztojal ktebi, i va te dojti? Upitaj sze prig szega ovoga, ter pobojsaj ono, csa tije doszidob manykalo. Csuvaj sze, da tvojega Jezusa va sztalisu szmertnoga griha szamohot ne primes; ar szv. Didakus veli: „Ovo je grih, zakoga sze nikarkor szpricsat nemoremo.“ Ovoje grih koga zlocha je neizrecsena, ki ni vridan oproschenya; ar ga pravo szamohot ucsinimo, i Jezusa nai vech bantujemo. Ti znas, i verujes, da je On, koga prijimlyes ne neg tvoi Szpaszitely, nego i tvoi Szudacz, ki tebe na veke szkvarit more. Pred ovoga ches navredi morat sztupit, i tvoje odszudenye poszluhnut. Kako mores ovoga nevridno prijeti prez uzroka, prez haszni; polag toga znas, da ches szi krezato szerditoszt nyigovu uzrokovat, i szebe vekovecsne kastige vridnoga posztavit? More sze ka zlocha miszlit, kab sze mogla kovoi priszpodobit? More ka kastiga doszt velika bit za ovako veliko zbantovanye Jezusa? „Joj onomu csloviku, na veke joj, ki sze uszegura nevridno k sztolu Bozsjemu prisztupit“ veli postavni Beda. Judas prodajnik je pervi bil, ki szeje uszegural va sztaliszu griha precsesztit. Kako muje islo, to szam znas. Va onom hipczu, kada je to ucsinil, je zali duh vanyega sztupil, i nyega napelyal, da Mestra szvojega proda. Csuvaj sze, da ga ne naszledujes va ovom grihu; ar drugacse ches i ti tako kastigan posz-

tat, ako ne na ovom, ko na drugom szvitu. Szveti Krizoszthomus veli: „Neka sze nigdor ne uszegura k sztolu Bozsjemu prisztupit, kut Judas.“

Na dan petnaisztoga Juliusa.

Szveti Henrik Rimszki Czeszar.

Rimszki Czeszar Henrik szeje od Barszkoga Herczega rodil. Szveti Volfgang Biskup je nyega va veri, i va drugoi szviczkoi znanoszti ucsil. Od ovoga szvetoga Naucsitelya sze ni szamo pobozsno, neg i szveto zsivit naucsil, kut vasz nyigov zsitak kazse. Szveti Volfgang je za ovoga pobozsnoga Herczega prezaran umerl, zato szeje nad nyigovum szmertjum kruto zsalosztil. Ni ga mogal pozabit, zato je szkoro szaki dan knyigovomu Grobu hodil molit, i nyemu sze szvoje potribsme, i nalige zditinszkim ufanyem va molitvi naiperdonasal. Jednucs je nyega pri grobi Volfganga molechega szany premoril. Va sznuh je ovoga szvetoga Biskupa pred szobum vidil sztati, i nyega upomenuti, da szvoje ocsi na sztenu uberne. Kada je to ucsinil, je ove dvi ricsi na szteni zapiszane vidil: „Po seszti.“ Henrik szeje nato prebudil, i nist drugacse ni miszlil, neg da che po seszti dnevi umrit. Zato szeje marlyivo pripraplyal k szmerti. Oti seszti dnevi szu prosli, i pokidob da nist ni zlamenya k szmerti szpoznal, ko je stimal, da che po seszti tajedni szanya sze szpuniti. Ali kada szu seszteri dajedni prosli, onda je stimal, da chedu seszteri miszeczi razumlyeni bit, po ovi je zopet stimal seszto leto; va szem ovom csaszu je pobozsno zsivil i szenek kszmerti pripravan bil. Po seszti leti szu Henrika za Rimszkoga Czeszara odibrali, onda je stoper razumil, csa je nyigov szveti Naucsitely zonimi ricsami otil nazvisztit. Pervo neg je Czeszarszku Korunu prijel je polag volye szvoji Sztarji va histvo sztupil z Kunegundom kcherom Szigfrida Herczega. Zi ovum szvojum Zarucsnyum, ka je ravnotako jako pobozsna bila, szu med szobum sze dogovorili, da

chedu szkupa va divojacskoi csisztochi zsiviti. Ovo naiperzimanye szvoje szu do konczu zsitka szvojega szveto obderzsali.

Na nai visju csaszt izvisen sze nigdar ni izvisaval, neg je zszvojim izvisenyem csudnovitu poniznoszt szkupa szklopil. Va szvojem pobozsnom zsitku kutCzeszar nist ni preminil; ar Czeszarsztva ni zdrugim nakanyenyem nasze zel, neg da csuda na diku Bozsju, na branenye, i poveksavanye szvete Czrikve, i na haszan szvoji podlozsni bude mogal ucsinit. Dvaiszet i dvi leti je kut Czeszar ladal, va ovom csaszu je nogoputi moral vojevat, vreda zszvojimi protivniki, vreda z nepretelyi vere, vreda zbludniki orszaga. Goszpodin Bog muje szagdar csudnovito na pomoch bil, i szvoje nepretelye csudnovito ubladat dal. Neg jednu peldu ochemo ovden naiperdoneszt. Nogi diblyi szuszedi zi Slavonie szu podanom Czeszara na nogi meszti veliku skodu pocsinili, Czrikve popalili. Duhovne poumarali, i sze szkoncsali, csa jim je pod ruke doslo. Ovo szeje oszebuino va Biskupii Merszeburg godalo. Szveti Czeszar je na szvitovanye Firstov Orszaga szuproti ovi diblyi szuszedov va boj isal. Upaszal szeje zmecsem szvetoga Adriana Mucsenika, pred szim je Boga za pomoch zazival, onda szvoje szvete Patrone Mihovilya Arkangyela, szvetoga Jurju, i szvetoga Adriana. Szvetomu Lovrenczu kut Patronu one Biskupie je ubechal, da che Czrikvu na nyigovu diku zgrajenu, ku szu ovi diblyi pogani porusili, na novo dat zgradit, i szu Biskupiu va pervanyi sztalis posztavit, ako mu Goszpodin Bog da nepretelye ubladati. On dan pred vojevanyem je sza nyigova vojszka morala szvete Szakramente prijet. Drugi dan je nozsinu i nozsinu nepretelyov predasze vidil dohajati. Ali on je zopet Boga zazival, i szvoju vojszku nagovaral da va Jime Bozsje szegurno vojuju szuproti nepretelyov vere. I nut csudo Bozsje! Szveti Czeszar je pred szvojum vojszkum one szvete Patrone, ke je zazival, va videchoi szpodobi zagledal; nyigova vojszka je krezavo csudnovito ubatrena posztala, a nepretelyi tako presztrahseni, da szu nogi pobignuli, a drugi szu jedan proti szvoji laschi tovarusov kot szlipi vojevali. Ovako je Goszpodin Bog ponovil csudo, ko je nigda na branenye szvojega lyucztva ucsinil. Szveti

Czeszar je ubladal szvoje nepretelye, Bogu hvalu dal, i ubechanye szvoje na diku szvetoga Lovrencza ucsinyeno verno szpunil.

Kut je bil szveti Czeszar nezisztrahslyiv va boju szuproti nepretelyov szvete Czrikve, tako je bil milosztivan szuproti oni ki szu vasze isli, ki szu sze ponizili, i nyega za pomilovanye proszili. Sztanovniki varosa Troja va Kalabrii szu Czeszarszkoga Predsztavnika voschanszkoga kruto zbantovali bili. Prez kastige ovoga zbantovanya szveti Czeszar ni mogal osztaviti, da sze po nyihovoi peldi i drugi varosi ne zneveru, i pobludu. Zato je zszvojum vojszkum ov varos zaujel. Kada szu vidili varoschani da sze nemoru szuproti mochi Czeszara braniti, onda szu vszu malu diczu varosa va Proczeszii pred szvetoga Czeszara poszlali, i nye naucsili, da nist drugo ne jacsidu, neg: „Kyrie eleison,“ toje: „Goszpodine szmiluj sze.“ Ova Jacska med szuzami szprogovorena, je szercze Czeszara tako ganula, da je varschanom oprosztil, i rekal: „Ne dosztoji sze, dabi ja onu prosnyu, i jaukanye, zkim sze Goszpodin Bog vechputi uproszit da, neuszlisenu zavergal.“ Sztanovito lipa pelda prave Kerschanszke lyubavi, ka sze ne fanti nad onimi, ki szu zbantovali. Ovu lyubav je szveti Czeszar szagdar i proti ubogi, nevolyni, i zatreni izkazseval.

Lyubav k Bogu je izkazseval szveti Czeszar krezato, da je szagdir diku Bozsju poveksaval, i raszsiroval. Ovo je csinil Czrikve, i Klostre gradech. Nechemo tako vreda Czeszara, ali Kralya najt, ki bi va tuliki orszagi, i varosi tulike Czrikve zgradil, tuliko Biskupiov zaszadil, tuliko Klostrov zgradil, kut ov szveti Czeszar. Biskupiu Bamberg je csiszto novu zaszadil, i zbogatimi dohodki nadaroval. Va varosi Bamberg je na diku szvetoga Mihovilya lipu Czrikvu zgradil, drugu na diku szvetoga Stefana, tretu i nai vechu Czrikvu Kaptolomszku. Ovu zadnyu Czrikvu je szam Rimszki Papa Benediktus oszmi blagoszlovil. Ov izti Rimszki Papa je ovoga Czeszara za Rimszkoga Czeszara, i Czeszariczu v Rimi korunil; pri ovoi priliki je Papa nyemu zlatu zdragim kamenyem nakincsenu Czeszarszku jabuku daroval. Ov dragi dar, zi onum Korunum szkupa zkum je v Rimi korunyen posztal,

je pobozsni Czeszar va Czrikvi Kłostra Klüni Goszpodinu Bogu aldoval. Polag tuliki bojov, ke je szilovan bil vojevat, nake je nozsina sztroskov potribna bila, je vindar velike kincse na nakincsenye Czrikvov aldoval. Ni mogal terpit dabi va Czrikva csa nesznasnoga bilo. Szeje moralo csiszto, i drago va nyi bit; ar on je rekal: „Goszpodin na koga diku szu Czrikve odredjene je tako velik, da szmo duzsni sze csiszto nato ubernut, da krezato nyigovo Velicsansztvo valujemo, i izvisavamo. Nist ni zgublyeno, csa na nakincsenye Czrikvov ubernemo. Nigdar niszmo va sztalisu na nakincsenye Czrikvov tuliko van dat, da sze nebi terszit morali jos vech ucsiniti.“ Czeszar Henrik je naimre va tom otil naszledovat pervoga Kerschanszkoga Czeszara Konstantina, ki je nogo, i nogo Czrikvov zgradil, drage poszude, szvitnyake, kipe, i drage Masne pratezsi szakamor dal nacsinyat, da sze hizse Bozsje z snyimi nakincsu; ar je z Davidom Kralyom til ovako govorit: „Ar ne nacsinyamo hizse za jednoga cslovika, neg za Boga.“

Polag veliki trudov, ke je va ladanyu orszagov jimal, polag szkerbi na poveksavanye szvete Czrikve, sze ni pozabil szveti Czeszar iz szvoje szakidanye pobozsnoszti. On je jimal szvoje odredjene ure po vadne, i po nochi, kada je szvoju molitvu odversaval. Nijednoga poszla ni zacsel, da nebi pervo Goszpodina Boga za pomoch bil proszil. Va nogom, i velikom progonsztvu, oszebuino va onom, ko je od laschega brata preterpit moral, je csudnovito szterplyen bil, tako da nigdar ni bilo csut, dabi sze bil potuzsil. I va szvojoi telovnoi nevolyi je bil jako szterplyen. On je naimre dugo csasza va peszki terpil, doklye ni krez izkazanye szvetoga Benedikta va sznuh od ove nevolye csudnovito oszlobodjen posztal. Szvojemu telu ni ugajal, neg je nye krez poszte, i druge ostroche pokoril. Szvete Szakramente je vechputi znaivechum pobozsnoschum prijimal. Krezavo je szvoju junacsku csisztochu do koncza zsitka szvojega ucsuval.

Po ovako zversenom, i pobozsnom zsitku je na putovanyu blizu varosa Halberstadt ubetezsal va Gradu Brun. Po prijimanyu szveti Szakramentov je dal kszebi dozvat szvoju szvetu hizsnu druzsiczu, i nye rojake, proszil je

Czeszariczu jos jednucs za oproschenye zbog one szumlye, od ke szmo va popiszanyu zsitka ove szvete Czeszaricze tretoga Marcziusa szpominanye nacsinili; onda je nyu za ruku zel, i nye rojakom nazocsi Duhovni, i szviczki Poglavarov nyu prik dal zovimi ricsami: „Ova je meni od vasz, ali bolye recseno, od Goszpodina Jezusa zrucsena posztala. Ja nyu Krisztusu, i vam kut neuszkrunyenu Diviczu naizad dajem.“ Vreda nato je szvoju pobozsnu szvetu duhsu va leti tiszuch dvaiszet csetertom, pedeszet drugom sztaroszti szvoje szpusztil. Goszpodin Bog je tako odredil, da je szveti Czeszar zszvojimi zadnyimi ricsami onu donlyeg otainu va histvi obderzsanu divojacsku csisztochu okolo sztojechim ocsitoval. Nyigovo szveto Telo je Bambergi va onoi Kaptolomszkoi Czrikvi, ku je on dal zgradit; pokopano posztalo. Nogi csudni csini szusze pri nyigovom Grobi zgodali.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Henrik Czeszar je velike kincse van podaval na nakincsenye Czrikvov. On je zjisztinom mogal z Davidom Kralyom rech: Ja szam lyubil sznagu hizse tvoje, i meszto prebivalischa dike tvoje.“ Zacs je on tako csinil, to szi jur tolics csul, i va tom je prez dvoinoszti szveto, i hvalevridno csinil. Csa chemo od oni rech, ki szvoje pineze na nakincsenye szvoje hizse, ali na lipu pratezs ali na grihsno raszveszelenye volu van dat, neg na potribsine szíromahske Czrikve? Csa chu od oni rech, ki na nakincsenye Czrikve ne szamo nist ne dadu, nego jos prik toga morguju ako do drugi nato csa da, ki kut krivoverczi govoru, da je kincs va Czrikva raszprudnoszt; ki bi radi mudriji bit, neg je szam Goszpodin Bog, ki je zapovidal, i prepiszal, kako Czrikvu Jeruzalemszku nakincsit moradu, zi zacsuda vechimi, i drazsimi kincsi, neg je szada bar ka Czrikva Kerschanszka na szvitu nakincsena? Csa chu sztoper od oni rech, ki jos i druge zusztavlyadu ki bi radi na nakincsenye Czrikvov, ali na kakovu pobozs-

noszt csa prineszti? Csa chemo od oni rech, ki ono, csa szu drugi na Czrikve, ali na szvete Mase narucsili, zatajidu? Ki velu, da ovakovo narucsanye ni hasznovito, i potribno, dabi bolye bilo, dabi je na sziromahe, ali na spitale, neg na Czrikve nacsinyali? Ne miszlu, ali negovoru ovi, kut nigda Judas? Judas je morgoval prik toga, da je Magdalena zdragim ulyem Telo Jezusa namazala. On je rekal, da je ovo raszprudnoszt, dabi bolye bilo, dabi sze ovo bilo prodalo, i pinezi med sziromahe razdilili bili. Ali Judasu ni bilo tuliko za sziromahe, kut szveto Evangyelye szvidocsi, kut za sze, neg da on od ti pinez dela jimal bude. Ovakovi szu oni, od ki szam szada govoril. Csa sze na nakincsenye Czrikve da, to je pri nyi raszprudjeno, to bi morali ubogim udilit. Ali csa oni na jigru, na prikoredno jilo, i pilo, na nebesziu pratezsi van podaju, to ni raszprudnoszt; od toga neszmu sziromahi nist dosztat? Ako do nyim csa narucsi, ako oni csa pojerbaju, to szagdar mora valyat, onde na sziromahe nist ne miszlu. Ali ako do csa na Czrikve narucsi, o! onda velyen kricsu, ovoje prikoredno, ovomu szu Duhovni krivi, jerbom sze krivo sztaje; onda velu da ne valya narucsanye, i tako dalye. O Farizeusi! O pravi naszledniki Judasa! Ako vam je tuliko za sziromahe, zacs ne zacsnete dareslyivoszt k sziromahom pri vasz, zacs szte proti nyi szkupi, jos i onda, kada bi lahko mogli dareslyivi bit? Skoda da niszte va sztarom Testamenti zsivili, va kom je Goszpodin Bog zapovidal, da lipu, dragu Czrikvu zgradu, i lipo, ter drago nakincsidu. Ja stimam, dabi i onda bili rekli, dabi bolye bilo te pineze na sziromahe ubernut. Dabi vi na zocsi bili, kada je ona uboga dovicza dva deszetake aldovala va skrinku aldova, stimam, dabi ju bili hudali, i rekli, dabi bolye te dva deszetake ali na sze, ali na druge uboge ubernula bila. Morebit dabi vi tako razlagali bili ov nye aldov, da szu nyu Duhovni nato nagovarali, ali szilovali. Ali Jezus szam je hvalil ovu doviczu, kut szveto Evangyelye kazse. Do sze oche ada nyu, ali one, ki nyoi szpodobno csinu uszegurat hudat? Oche jednucs ta dan dojti, va kom chemo vidit, do che zi szvojega szviczkoga dobra veche batrenye, veszelye, i haszan jimat; on ki je ovo na nakincsenye Czrikve, ali na kakovu po-

bozsnoszt van dal, ali on ki je je na nebesziu, ali na drugo nistvridno, i grihsno dugovanye ubernul. Pravadan Kerschan ki na potribsine, ali na nakincsenye Czrikve nist dat nemore, naimanye druge va tom ne zusztavlya; on ne morguje nad onimi, ki za diku Bozsju csa prinasaju, neg sze veszeli, kada premiszli, da sze krezato On dicsi, na koga diku nigdar doszt ucsinit nemoremo. Csa szmo szada rekli, sze neszmi tako razumit, da ubogim nist neszmimo udilit. Ti o Kerschan! ki ove knige stes, szi mogal dosztputi stat, da sze szaki Kerschan va nyi upomenyuje, da szuproti ubogi moramo rado dareslyive ruke odprit. Ovo szamo one utiszka, ki bi radi zi zgovorom na sziromahe, darezslyivoszt na nakincsenye Czrikvov zusztavlyat. Nauk Jezusa Krisztusa je ta: da jedno moramo ucsinit, a drugoga ne zamudit; naimanye ne hudat, ali zusztavlyat.

II.

Szveti Henrik szeje pripravlyal naiper seszt dan, onda seszt tajedan, pak seszt miszecz, na zadnye seszt let dugo k szmerti, ar je stimal, da one ricsi: „po seszti“ zlamenuju nyigovu szmert. Va tom je jako dobro csinil; ar kadi je szkerb za szmert, onde pripravlyanye knyoi nigdar ni prevech, ar od szrichne, ali neszrichne szmerti viszi czela vekovecsnoszt. Kakovo je pri tebi ovo pripravlyanye? Jimas ti seszt let, seszt miszecz, seszt tajedan, ali seszt dan jos zsiviti? Toga nemores znat. Jos ni seszt uri nimas gvisno; ar prava tvoja vera, ka te ucsi, da je szmert gvisna, ta te ucsi, da je csasz, i meszto szmerti negvisno. Kako mores to verovat, a vindar pripravlyanye k szmerti odvlacsit? Je to moguche? Ti sze nemer nadijes jos nogo let zsivit. Ali kako sze csa takovoga mores nadijat, csa va tvojoi oblaszti ne sztoji? Je tebi znamda Goszpodin Bog, ki je Goszpodin zverhu csasza, zsitka, i szmerti, ocsitoval szvoju szvetu volyu, kada che te pozvat? Ni bilo takovi doszt, ki szu szi jos nogo let ubitali, kut ti, pak szu ravno szuprotivno morali szkusziti? Csa bi bilo, dabi sze to i ztobum godalo? Ali chemo zet, ti ches jos nogo let zsivit; ches sze zato kajat, ako sze krez

pravu pokoru, i krez pobozsan zsitak szenek k szmerti pripravlyal budes, ako i nebudes szmil tako vreda umrit? Pitaj szvetoga Henrika, jeli szeje zato kajal? On che ti gvisno odgovorit ne. Kuliki va pakli terpu, ki szusze szlipili zufanyem dugoga zsitka, ter szu pripravlyanye k szmerti odvlacsili! Oni szu naglo va szvoji grihi umerli, ter szu na veke szkvareni. Zkim ches szlozsit, zovimi neszrichnimi, ali z szvetim Henrikom? „Poboisajte vas zsitak, pripravlyatesze zaran k szmerti; ar konacz zsitka je negvisan“ veli szveti Augusztin.

Na dan sesztnaisztoga Julinsa.

Szvetak szpominanya preblazsene Divicze Marie od briga Karmel.

Karmel je brig, ki med Judeom, i Szyriom lezsi, od koga je jedan del szlisil k pokolenyu Manaszesa, a drugi kpokolenyu Aszer. Na ovom brigu je nigda Prorok Elias ono veliko csudo csinil, od Koga sze va Kniga Kralyov oszamnaisztom deli povida; kada je naimre Elias, da pokazse, da je nyigov Bog, koga on moli, pravi Bog Izraelszki, od Boga szproszil ogany iz Neba zverhu szvojega aldova. Na ovom iztom brigu szu niki Kerschanszki Boga bojechi Muzsi na diku precsiszte Divicze Marie jednu Kapelu zgradili, va ku szu vechputi va dnevu hodili, da szvoju molitvu Goszpodinu Bogu doprineszu, zato szu sze Brati preblazsene Divicze Marie od briga Karmel jimenovali. Jos dan denasnyi je jedan glaszovit Red, ki od ovoga briga szvoje Jime ima, zato sze kotrigi ovoga Reda Karmeliti, ali Brati Marie od briga Karmel jimenuju. Ov Red sze ni szamo va Szyrii, neg i drugde po szem szvitu raszsiril. Szveti Ludvig Kraly Franczoszki je nikuliko od ovi Redovnikov va Franczoszko zi Syrie szobum doprimil, i nyim nedaleko od varosa Marseile Kloster zgradil. Bozsja Mati Maria, ku szu ovi Redovniki oszebuino dicsili, je nyim oszebuine milosche udililа, i nye va potribsina, i pogibelyi csudnovit csuvala.

Med drugimi oszebuinimi miloschami, ku szu prijeli, je ova: Szveti Simon Stock, ki je nogo let kut Pusztinacz va Englenderszkom zsivil, i Bogu szluzsil, kada je od ovoga szvetoga Reda docsul, je veliku zselyu jimal vavi Red sztupiti. Nyigova zselya szeje szpunila, on je va ti Red prijet posztal, i potlye tako zversen zsitak zsivil, da szuga za Poglavara szega ovoga Reda odibrali. Va goruchoi molitvi je jednucs ov szveti Redovnik szvoje szercze k Marii Diviczi odperl, i jednu oszebuinu miloschu od Bozsje Matere za szvoi Red proszil. Mati nai csisztija Maria szeje nyemu, izkazala, i kut Rimszki Breviar kazse je nyemu Prates szvetoga Skapulira prikazala, da nyigov Red krezavu oszebuinu prates od zla ucsuvan bude. Szvanington tovarus ovoga szvetoga Muzsa szvidocsi, da muje Simon ovo pripetenye ovako povidal: „Preblazsena Divicza Maria szeje meni zprohajanyem nebeszkoga serega izkazala; Ona je redovnu pratezs va ruka derzsala, i rekla: „Ovo che zate, i za sze Karmelite oszebuina miloscha bit; ki va ovoi pratezsi za grihe sze kajajuch, i verovajuch umre, neche szmit muk Purgatoriuma terpit.“ Drugi zopet velu, da je Divicza Maria szvetomu Simonu Skapulir zovimi ricsami prikdala: „Primi moi Szinak ov Skapulir kut zlamenye tvojega Reda, i kut zlamenye Szpaszenya, ki va nyem va pravom kajanyu za szvoje grihe umre, ta sze neszmi bojat onoga vekovecsnoga ognya.“ Ovo izkazanye, i ubechanye je priliku dalo na bratinsztvo Skapulira, ko bratinsztvo je od Rimszkoga Pape potverdjeno, i zvelikim Proschenyem, ali odpuszkom nadilyeno posztalo. Pobozsna vera je, polag Breviara, da kotrigi ovoga bratinsztva, ki sze terszu po reguli ovoga bratinsztva zsivit, ako va Purgatorium dojdu, jeszu krez pzosnyu Marie ubatreni, i da kako perlye va Nebeszku domovinu prijeti posztanu. Benedikt cseternaiszti pise va szvoji Kniga od Szvetkov Marie: da je Paval peti uredbu van dal, polag ki je dopuschano prodikovat, da Kerschanszko lyucztvo verovati more, da che Divicza Maria kotrigom ovoga bratinsztva, ako va miloschi Bozsjoi umru, i ako sze terszili budu polag uredbe bratinsztva zsivit, na nyihovu szkradnyu uru z Nye zagovorom na pomoch bit. Oszebuino, ako na Szo-

botni dan, ki je od Mate e Czrikve na diku Marie odredjen, szvoju pobozsnot odversavali budu.

Krivoverczi, kut szu szagdar, tako i dan denasnyi ovo pripetenye szvetoga Skapulira za fabulu, i za povidalyku derzsu. Jos i nogi merzli Katholiki ovu pobozsnoszt szvetoga Skapulira zahitjuju. Ali szim ovim mi tuliko odgovaramo: Pervics, csa izkazanye, ko szeje pobozsnomu Simonu Stock godalo, utiszka, ovoga i mi za kotrig vere ne derzsimo; ali vindar ovo nikakova fabula ni. Ar ovo pripetenye szu nam takovi Muzsi povidali, ki szu vere vridni bili, ki niszu uzroka jimali nasz zi kakovom fabulom zaszlipit. Drugics, csa ubechanye Preblazsene Divicze Marie utiszka, da che naimre on, ki ov poszvecheni Skapulir noszi, od vekovecsnoga ognya ucsuvan bit, ko toga neszmimo tako razumit, da che szaki, ki ov szveti Skapulir ponasa, paklu ujt, i da che sze morat zvelicsit, ako i csemerno, va grihu, ter va zlochi zsivil bude. Ar da paklu ujdemo, je csa vech potribno polag Evangyelya, neg Skapulir noszit. Szveta vera nasz ucsi, da je kzvelicsenyu potribna prava vera, szveti Kerszt, zverseno szpunyevanye zapovidi Bozsj , i zapovidi szvete Matere Czrikve oduravanye griha zversenye dobri csinov, a ako szmo zagrihsili, da je potribna prava pokora. Ovo szu polag nauka Jezusa Krisztusa na zadoblenye zvelicsenya potribne kriposzti, prez ki szi oni drugi zaszluhski, ali pobozsnoszti, bar sze kako jimenuju, niszu doszt na zvelicsenye. Da ovo bolye, i szvitlije razumili budemo, chemo ovu priliku naiperdoneszt. Dabi jedan Kerschan szvetu Ostiu szenek pri szebi ponasal, va tom mislenyu, da chesze krezato moch ucsuvat vekovecsnoga szkvarenya; szada je pitanye, jeli chesze za isztinu zbog toga ucsuvat szkvarenya, jeli che sze zbog toga zvelicsit? Nemore ov polag toga da szvetu Ostiu pri szebi ponasa, va szmertni grih zapaszt? Nemore on va tom szmertnom grihu umrit, ter sze szkvarit? Navo pitanye szi szaki lahko more odgovorit, da nyemu ponasanye szvete Ostie nist ne haszni, ako sze polag toga griha nebude csuval. Szveta Ostia nyemu na zvelicsenye nist neche hasznit, ako Jezusu Kristusu ki je va ovoi Ostii kut pravi Bog, i cslovik nazocsi, nebude

verno szluzsil. Zovoga odgovora more szaki razumit, da one ricsi zkimi je Preblazsena Divicza Maria Simonu Stock, i szim ki va Bratinsztvo szvetoga Skapulira sztupu, ubechanye nacsinila, nesznu tako razumit, da szaki, ki szveti Skapulir ponasal bude, neche szkvaren posztat, ako i nistvridno, ter grihsno zsivil bude. Nego ovako sze moradu razumit: On Kerschan, ki zpobozsnoszti k Blazsenoi Diviczi Marii blagoszlovni Skapulir ponasal bude, ter polag toga sze uredbe ovoga bratinsztva szpunyeval bude, oche krez prosnyu Marie Divicze oszebuine milosche prijeti, da pobozsno zsivit bude mogal, i krez pobozsan zsitak sze pakla ucsuvat, ter zvelicsit. Zjednum ricsum, blagoszlovni Skapulir ponasat, i krezato oszebuinu pobozsnoszt k Marii Diviczi kazat, je hasznovito, i szveto dugovanye, i velika pomoch k zvelicsenyu, ako polag toga sze terszili budemo, sze ono szpuniti, csa je nam Jezus predragi Szin Marie na zadoblenye zvelicsenya prepiszal. Zato, o Kerschanszki pretely! pokidob da je hasznovito, i szveto blagoszlovni Skapulir ponasat, neka zamudit va Bratinsztvo szvetoga Skapulira Preblazsene Divicze Marie sztupit. Zali duh je velik nepretely Bratinsztvov, oszebuino ovoga Bratinsztva szvetoga Skapulira Preblazsene Divicze Marie; ar zna, da je nyigovoi hudobnoszti jur noga duhsicza krezavo Bratinsztvo usla. Va nogi Kniga szu noga csudnovita dugovanya popiszana, ka szu sze zonimi godala, ki szu blagoszlovni Skapulir pobozsno ponasali, i sze uredbe ovoga Bratinsztva verno szpunyevali. Kulikimi szu va pogibelyi vode, va pogibelyi ognya, i va boji krez szveti Skapulir csudnovito ucsuvani posztali, kulikim je szveti Skapulir va velikom betegi vracstvo bilo, kulikimi tverdokorni grihsniki, ki szu va Bratinsztvo szvetoga Skapulira Divicze Marie sztupili, szu krez proszuyu Kralyicze Nebeszke miloschu prave pokore zadobili. Szakomu, ali szi Pravicsni, ali szi grihsnik narucsam bratinsztvo szvetoga Skapulira. Izkazsimo szi csiszto nasu pobozsnoszt k zmozsnoi nasoi Maiki, ka nam je va zsitku, i va szmerti verna Pomochnicza.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Da paklu ujdemo, i da sze zvelicsimo, to mora nasa nai vecha szkerb bit, nato moramo nasu pobozsnoszt, i dobre csine ubrachat. Da paklu ujdes, i da sze zvelicsis, moras ono csinit, csa je ktomu nai potribnie, naimre: ti moras jimat pravu veru, ti moras zapovidi Bozsje, i Czrikvene obderzsat, ti moras vechputi szvete Szakramento vridno prijet, griha sze moras csuvat, ako szi zagrihsil, moras pokoru csinit, i druga dobra dela odversavat, va nevolyi moras szterplyen bit. Ako ovoga ne csinis, ono drugo sze ni doszt, da sze zvelicsis, i pakla ucsuvas. Dobro, i hasznovito je, ako od szvoje lasche volye dobra dela, i oszebuine pobosznoszti csinis, ali polag toga nigdar neszmis onoga zamudit, csa je Goszpodin Bog zapovidal. Od Boga zapovidane dobre csine moras szpunit; od tvoje szlobodne volye mores i druge dobre csine, ter pobozsnoszti csinit.

II.

Ar polag zapovidani dobri csinov, i od szlobodne volye dobre csine, ter pobozsnoszti odversavat, je jako hasznovito. Ovakovi szlobodni dobri csini szu szveta Bratinsztva. Va kakovo duhovno Bratinsztvo sztupit, i polag uredbe ovoga Bratinsztva zsivit, je szlobodno volyno dobro delo. Kerschan, komu je csa na szvojem duhsnom zvelicsenyu lezsano, neche tako zlahka, ako ktomu priliku jima, zamudit, va duhovno Bratinsztvo sztupit; ar duhovna Bratinsztva szu velika pomoch na zadoblenye zvelicsenya. Va szako Bratinsztvo sze zapiszat dat, a nijednoga uredbe ne szpunit, nist ne haszni. Va jedno, ali Bratinsztvo sztupit, ter nyigove uredbe verno szpunit, to je hasznovito. Med ovimi Bratinsztvi je jedno pod obrambum, i na diku Marie Bozsje Matere odredjeno. Neizbrojna pripetenya szusze jur zgodala, zki szvitlo moremo vidit, da je Divicza Maria, onim, ki szu vato

Bratinsztvo zapiszani, oszebuine milosche od Boga szproszila. Nogi grihsniki szu krezavu pobozsnoszt na pokoru ganuti posztali, nogi Pravicsni szu krezato va dobri ujacsani posztali. Ovako szu nogi paklu usli, i va zvelicsenye dosli, csa sze morebit nebi bilo sztalo, da nebi ove oszebuine szlobodnovolyne pobozsnoszti obderzsavali. Zato budi gorlyiv kotrig Marianszkoga Bratinsztva. Ovo cheti na oszebuino batrenye szluzsit na tvoju szkradnyu uru. Pobozsni, i zbog szvoje mudroszti glaszovit Jusztus Lipszius je na szvojoi szmertnoi posztelyi rekal: Veliko batrenye chutim, kada sze nato szpomenujem, da szam bil kotrig Marianszkoga Bratinsztva, i da szam uredbe ovoga Bratinsztva verno szpunyeval."

Na dan szedamnaisztoga Juliusa.

Szveti Aleksziuს Szpovidnik.

Kako csudnovit je Goszpodin Bog va szvoji Szveti, to nasz ucsi zsitak szvetoga Aleksziusa. Nyigovi Sztarji Eufemianus, i Aglae szu va velikoi diki, i bogatsztvi zsivili; ali va szvojem histvi szu dugo nerodechi osztali. Vindar po dugoi molitvi szu od Boga Szina prijeli, koga szu Aleksziuѕ jimenovali Va dobrom, i pobozsnom odhranyenyu nistar zamudili niszu, i Aleksziuѕ je nyihove dobre nauke rado prijimal, i polag nyi zsivil, tako, da je Sztarjim szvojim na naiveche batrenye, i veszelye bil. Kada je doraszal, szusze nyigovi Sztarji szkerbili, da ga za dobru pobozsnu, i zmozsnu Diviczu uzsenu. Szercze Aleksziusa je nemer drugacse chutilo; ali kada je Goszpodina Boga va molitvi za tolnacs proszil, szeje va volyu szvoji Sztarji podal. Poruka, i pir szeje jako lipo, i bogato odversil. Ali Aleksziuѕ je vasz dan va szebi velik naklon chutil, szvoju zarucsnyu, sztan szvoji Sztarji, i sze bogatsztvo osztaviti. Ov glasz Bozsji ki je nyega nagibal, je pozsluhnul. Vecser je isal va hizsu szvoje Zarucsnye, i nyoi jedan lip, i drag dar doneszal ztum prosnyum, da

ov dar na szpominanye nyigove lyubavi prime, i szagdar pri szebi derzsi. Onda je va szvoju hizsu isal, i ovden szvoju dragu pratezs zi ubogum preminil, i prez viszti szvoje zarucsnye, i Sztarji sztan domachi osztavil, i paschil sze k morju dojt. Goszpodin Bog je tako odredil, da je velyen pripravnu plav nasal, na koi szeje szrichno do Laodiczee, odavlye zopet do Odesze va Szyrii odplaukal.

Moremo szi miszlit, kakov zblud, kulik placs, i jaukanye je va sztanu nasztalo, kad nyega drugi dan jutro nasli niszu. Po szi placza, i czeszta szu szluzsbene raziszlali Aleksziusa jiszkat, i domom dopelyat. Kada ga va varosi niszu nasli, szu poszlali va sze druge varose, i orszage, ali sze jiszkanye je zaman bilo. Aleksziuš je po odverseni szodischi na nogi szveti Meszti Odeszu dosal, i onden zacsel szvoi zsitak po szvojem nakanyenyu redit. On szije naimre naiperzel Bogu za lyubav, i za zvelicsenye szvoje duhse va szamohotnom sziromahstvi, i poniznoszti do szmerti zsivit. Zato je sze csa je pri szebi jimal, med uboge razdilil ubogu pratezs je nasze zel, onda je isal va Czrikvu, ka je na diku Marie blagoszlovna bila. Ovu Czrikvu szije kuto za szvoje prebivalische odibral, ovden je nai vech csasza va molitvi sztrosil, onda je jednu uru almustvo proszil, po tom je zopet va Czrikvu naizad isal, i onde pod vrati vechi del nochi va molitvi, i va diki Bozsjoi sztrosil. Neg nikuliko uri je szpal, i to na tverdoi zemlyi. Szaki dan szeje ostro posztil, i akoprem je obilyno almustvo dosztajal, vindar je malo od nyega uzsil, neg je naivechi del med druge uboge podilil.

Krezavo ostro zsivlenye szeje Aleksziuš csiszto preminil, tako da ga vech nigdor ni mogal szpoznat. Jos i nyigovi laschi szluzsbeniki, ki szumu va sztanu szvoji Sztarji szluzsili, i ki szu Odeszu poszlani bili, da ga pojischu, kada je od nyi almustvo proszil, nyega poznali niszu. Kada je Aleksziuš ov ostri, i ponizni zsitak duglye csasza pri ovoi Czrikvi zsivil, szu nogi, ki szu nyigove kriposzti szpoznali, natu miszal dosli, da va ovom ubogom csloviku mora csa visjega szranyeno bit. I csuvar Czrikve, ki je na nyigovu pobozsnoszt duglye csasza pazil, je jednucs od Kipa Marie glasz csul, ki glasz muje nazvisztil,

da je on ubogi pri vrati Czrikve velik szluga Bozsji, i da je nyigova molitva Bogu jako ugodna. Ov csuvar je ovo nazvischenye szagdir raszglaszil. Kadaje Alekszius to docsul, i upamet zel; da cheduga zato viszoko postovat, i hvalit, je Odeszu osztavil, na plav szel, i Boga proszil, da ga tamo pelya, kamo je nyigova szveta volya, kadi bude nepoznan, i szranyen nyemu szluzsit mogal. Goszpodin Bog je uszlisil nyigovu prosnyu. Goszpodar plavi szije nakanil do varosa Laodiczee sze plaukat; ali velik viher, ki szeje na morji nadvignul, je plav odpudil na szuszedsztvo Rima. Zovoga je ov veliki ubladavacz szamoga szebe szpoznal, da je volya Bozsja, da potlye va ostrochi zsitka va szvojoi domovini onako zsivi, kut je va Odeszi zacsel.

Goszpodin Bog, ki je szvitu va ovom Szveczu otil oszebuinu peldu szamolaschega zatajanya pokazat, je Alekszniusu nadahnul, da va sztan szvoji Sztarji ide, i onde da va szvojoi ostrochi zsivi. Szveti mladenacz je ktomu velyen pripravan bil, ali pred szim je szedmere Czrikve varosa pohodil, i Boga proszil, da mu udili kripnu miloschu navo szvoje tesko vojevanye. Zcsim je szvoju molitvu odversil, je ravno k hizsi szvoji Sztarji isal. Va onom hipczu, kada je knyoi dosal, je ravno nyigov Otacz Eufemianus znogimi szluzsbenimi va varosku hizsu, ar Tolnacsnik Rimszki bise, kanil pojt, onda je Alekszius predanyega sztupil va ubogoi pratezsi, i nyega ponizno proszil, govorechi: „Goszpodine szmilujtesze Jezusu za lyubav meni ubogomu putniku, ter mi dopusztite jedan kutlyacz va vasem Palaschi za moje prebivalische. Goszpodin Bog che vam ov csin miloszerdnoszti obilyno naplatit.“ Eufamianus je Alekszniusa milosztivno pogledal; ali ni miszlil, da je pod ovum ubogum pratezsum nyigov Szin szranyen, va szerczi od miloszerdnoszti ganut, je uszlisil prosnyu ubogoga putnika, i zapovidal szvojim szlugam, da mu odredu meszto za prebivalische, i da ga szaki dan nahranu. Ova zapovid bise szpunyena, dosztal je Alekszius kutlyacz pod stigami za prebivalische.

Va ovom kutlyaczi je zveszelyem zacsel sztanovat, i va nyem do szmerti prebival nepoznan. Goszpodin Bog je dopusztil, da je ovim szluzsbenim zacsel tezsak bit, i da

szu zbog toga nemilo zsnyim zahajali. Vechputi szusze zsnyega ziszmihavali, nyemu sze ukrivlyali, i na nyega pszovali. Vechputi szuga szimo tamo pehali, i nemilo bili. Szveti Putnik je sze ovo szterplyeno prinasal, ni zricsum sze ni zbog toga potuzsil. Znai tezsjega je nyega szpadalo, kada je szvojega Occza, ali Mater, ali szvoju Zarucsnyu vidil, ali kada je csul, kuliko szusze szenek zbog nyihovoga Aleksziusa zsalosztili. Ali miloscha Bozsja je nyega ujacsala, da sze va szvojem naiperzimanyu ni pobludil. Nigdar zi szvojega kuta ni naiperdozsal, odlag kada je Czrikvu isal. Szaki oszam dan je szvete Szakramente prijimal. Nai vech csasza je Czrikvi va molitvi sztrosil. Va szvojem kutlyaczi je ravnotako molit, i szvete knige stat, nyigov szlavno bilo. Szaki dan szeje ostro prosztil, na goloi zemly je lezsal, i szvoje telo bicseval. Ni jimal drugoga Kipa, neg kip raszpetoga Jezusa, ter Divicze Marie; krez pogled nave Kipe szeje na sztalnoszt zbujal. Krezavo je Alekszius od Boga ujacsan vojeval szuprot szvitu, szuprot telu, i szuprot vragu, i szrichno sze ubladal Szedamnaiszt let dugo je ovo vojevanye va sztanu nyigovi Sztarji duralo. Onda je Bogu povolyno bilo, ovoga velikoga viteza knebeszkoi koruni pozvat. Goszpodin Bog je nyemu nazvisztil uru nyigove szmerti. Alekszius je po nyigovom zakoni va Czrikvu isal, onde szvete Szakramente prijel, i kada je naizad dosal, je na jedan liszt popiszal sza pripetenya nyigovoga zsitka; naimre do je, zacs je zi sztanya szvoji Sztarji prosal, kadi szeje zaderzsaval, i tako dalye; onda je tu liszt szvil, ter juje csverszto va ruka derzsal, doklye je pun zaszluhskov va Goszpodinu zaszpal va leti Krisztusa csetira sztov tretom.

Va onom csaszu je bil Eufemianus va Czrikvi pri aldovu szvete Mase, ku je Innoczenczius pervi Rimszki Papa na zocsi Czeszara Honoriusa szluzsil. Onda szu najednucs va Czrikvi glasz csuli, da je va sztani Eufemianusa veliki szluga Bozsji umerl. Papa, i Czeszar szu Eufemianusa pitali, csa za szlugu Bozsjega va szvojem sztanu jima? Ov je odgovoril: „Ov sztanovito nigdor drugi bit neche, neg on ubogi, ki je jur tuliko let va nyigovom sztanu.“ Onda je on, i Papa, ter Czeszar va sztan szvoi isal Szvetoga Aleksziusa je jur mertvoga

nasal, i upamet zel, da jednu liszt va ruka derzsi, ku muje velyen kanil zruk zet, ali nikarkor ni mogal. Onda je Papa zi szimi pokleknul, ter je Szvecza proszil, da nyim dopuszti stat, csaje na liszti zapiszano. Po molitvi je szam Papa poszegal za liszt, i velyen muje va ruki osztala. Kada szu je zacseli stat, szu szpoznali, da ov ubogi nigdor drugi ni, nego on dugo jiszkani Aleksziuss jedini szin Eufemianusa. Nemore sze zrech kako preszenecheni szu sztali Papa, i Czeszar, a nai vech Otacz Eufemianus, ki od tuge, od csudenya, od veszelya, i zsaloszti dugo ni ricsi ni mogal szprogovorit. Kada je kszebi dosal, onda je pred noge Szina szvoga upal, i nye z szvojimi szuzami zipiral, tuzsech, da sze ni pervo terszil bolye Szina szvoga pogledati, i szpoznati. Onda szu Materi, i Zarucsnyi nazvisztili ovo prikoredno pripetenye; od tuge je szkoro nyihovo szercze raszpalo. Glasz od ovoga csudnovitoga pripetenya szeje po szem varosi rasziril, i Palasch Eufemianusa szeje navredi zlyucztvom napunil. Szaki szi je zselyil szveto Telo kusnut, ali nai manye vidit. Noga csudocsinyenya, ka szusze zgodala, a oszebuino ona Nebeszka szvitloszt, ka szeje zlicza Szvecza szvitila, je ov glasz jos dalye raszsirila. Papa je odredil, da sze szveto Telo va Czrikvu szvetoga Petra odnesze, i lyucztvu na pogled posztavi. On i Czeszar szu bili na zocsi pri ovom pokopi. Kasnye szu ovo Telo va Czrikvu szvetoga Bonifacziusa odprimili, hizsa Eufemianusa je potlye Czrikva nasztala na diku szvetoga Aleksziusa.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Goszpodinu Bogu za lyubav je szveti Aleksziuss sztan szvoji Sztarji, sze bogatsztvo, diku, veszelye, i radoszt zsitka zaosztavil, ter szije ubog, zaversen, i oster zsitak odibral. On szije isztinszki zselyil zvelicsen posztat, zato nyega nist ni zteska szpalo, csa je stimal, da je na zvelicsenye potribno. Csa szi ti doszidob za Nebo ucsinil? Csa ti isztinszki csinis za zvelicsenye? Ti bi rad va veszelyi,

va diki, va bogatsztvi, va radoszti, va mehkochi zsitka zsivit. Ti jos i grihsne naszladnoszti jisches, tvojemu telu bi rad sze dopusztit, csa mu ugaja, va nicsem sze nebi rad ubladat. Ti sze szega csuvas csa te zteska sztaje, nist nebi rad terpit, nist csinit za Nebo. Polag szega toga bi rad va Nebo dojt, va kom je szada szveti Alekszius. Csa stimas, cheto moch bit? Jisztina je Goszpodin Bog od tebe szega ne potribuje, csaje szveti Alekszius csinil. Ali i to je isztina, da sze moramo ubladat, ako sze ochemo zvelicsit; da moramo delat, i terpit za Kralyesztvo Nebeszko, da sze moramo griha, i szega grihsnoga veszelya csuvat, da moramo pokoru csinit, dobra dela odversavat, ako ochemo va Nebo dojt. Ako toga necsinis, kako sze mores ufat va Nebo dojt? Ti morebit velis, kut mar ki. Nebo je za lyudi odredjeno; nato ti velim: to je isztina; ali Nebo ni za Grihsnike, za lene szluge odredjeno. Szveto Evangyelye ovim Kralyesztva Nebeszkoga ne ubiche. Ako sze oches zvelicsit, csuvaj sze griha, csini pokoru, odversavaj dobre csine.

II.

Sztan szvoji Sztarji osztavit, diki i bogatsztvu odpovidat, ubog, i oster zsitak zsivit, je veliko szamolasche zatajanye bilo pri szvetom Alekszіusu. Ali zacsuda veche zatajanye je bilo nogo let va sztani szvojega Ocza ubog, oster zsitak zsivit, kadi je tuliko szkusavanye zaloga duha moral ubladat, i nogo progonsztvo szvoji laschi podlozsni preterpit. Ali csa szega cslovik nemore zmiloschum Bozsjum? Ti nogoputi zacsnes po Kerschanszki zsivit. Ti szi naiperzames pravadno delat, i terpit za Kralyesztvo Nebeszko. Ali zacs tako vred popusztis? Zacs tvoje naiperzimanye tako vred preminis. O! ni doszt, da neg zacsnemo. Mi moramo sztalni osztat do koncza, ar drugacse nam nist ne haszni. Ako te satan, ali szvit szkusaval bude, bari sze szercseno, kut szveti Alekszius, ter proszi Boga za moch, i kriposzt. Szveti Gregor pise: „Zaman csa dobra zacsnemo, ako od nyega pred szmertjum odsztupimo; kut on zaman bizsi, ter tecse, ki presztane bisat, pervo neg je do koncza dosal.

Na dan oszamnaisztoga Juliusa.

Szveta Szimforoza znye szedmerimi Szini Mucseniki, i szveti Fridrik Biskup Mucsenik.

Szveta Mati Czrikva nam denasz, kut je deszetoga ovoga Miszecza, szedam Kerschanszki Vitezov pred ocsi posztavlya, ki szu va szvojoi mladoszti vech neg musku jakoszt pokazali va valovanyu prave szvete vere. Nyihova Jimena szu: Kreszczenczius, Julianus, Nemezius, Primitius, Jusztinus, Stakteus, i Eugenius. Szimforoza nyihova szveta, i jaka Mati szeje v Rimi narodila, i kadaje mladenykina doraszla za Getuliusa Rimszkoga voschanszkoga Poglavara odana posztala. Kada je pod Czeszarom Adrianom veliko progonsztvo Kerschanov nasztalo, onda je znye Muzsem, z Amancziusem nye szvakom, i zsnye szedmeri Szini Tivoli isla, da Kerschane va pravoi veri ujacsa, i da sze pripravi na szercseno vojevanye za veru. Kada je Czeszar ovo docsul, je Czerealisa szvojega Namesztnika tamo poszlal ztum zapovidum, da Getuliusa, i Amancziusa ulovlyene v Rim doprimi. Czerealis jos onda pogan, je tamo dosal ztum volyum zapovid Czeszara szpuniti, ali na upominanye Getuliusa, i Amancziusa je szam Kerschan nasztal; Czeszar prik toga kruto szerdit, je Getuliusa, Amancziusa, zsnyim szkupa po dugom uzenyu, i velikoi muki dal umorit, nyim glave odszich. Szimforoza sze nist drugoga ni mogla domislyat, neg dache na nyu, i na nye Szine navredi red dojt. Ali pokidob szeje bojala, da che jedan, ali drugi zmed szini szvojimi, zbog nyihove kerhke mladoszti, va muka od vere moch odpaszt, ko je zvarosa Tivoli va jedno otajno meszto prosla, da csasza jimala bude nye va veri, i va jakoszti pocsversztit. Ona je nyim pred ocsi posztavila, kako velika miloscha je za Jezusa Krisztusa szvoi zsitak dat, i kako neizgovorna dika je za Kerschanszke Mucsenike na Nebi pripravna. Kratko duranye muke ke Mucseniki preterpit moradu, i dugo duranye, ali vekovecsnoszt plache na Nebi, ovoje nyim szenek govorila, i nye materinszki upomenyivala, da po peldi nyihovoga Sztricza Amancziusa, i szvo-

jega laschega Ocza Getuliusa va pravoi veri sztalni osztanu. Jednucs je Eugeniusa naimlajega med szimi pitala: „Csa bi ti Szinak moi csinil, bi volil bolvanom aldovat, ali sze z sibami, ter zbicsi dat mucsiti?“ Ov mali nekrivicsni je odgovoril: Draga Mati! ja bisze volil dat na kusziche razbit, i pokinut, neg vragom aldovat.“ Onda je szim szvojim Szinom rekla: „Nebi vi pogubili szegurnoszt, kada bi vidili, kako vasz hahari lovu, i vam sze grozu, da chedu vasz umorit? Nebi sze bojali, dabi vam pred ocsi posztavili: ogany, klische, ali drugo oruzsje na mucsenye? O! ja sze bojim moja draga dicza! bojim sze, da chete sze dat zisztrahsit, i da chete Jezusa zatajat.“ „Ne, o draga Mati, je odgovoril Kreszczenczius, ja, i szi moji brati tebi ubichemo, da nist tako sztrahsnoga nechedu moch hahari zmiszlit, csa bi nasz moglo ubladat, i od nase szvete vere, od vere Jezusa odlucsit.“ Mati je krezave ricsi ubatrena nye na molitvu upomenula, da od Boga potribnu sztalnoszt, i kriposzt va muki zproszu. Ona szama je dan, i noch Goszpodina Boga zato zazivala.

Ne dugo po tom je Czeszar Szimforozu, i nye diczu predasze dozvat dal, i nyoi zapovidal, da prez stentanya bolvanom alduje, ali da sze k mucsnoi szmerti pripravi. Ova nesztrahslyiva Vitezkinya Jezuseva je nyemu odgovorila: „Ni misze potribno dugo pripravlyati; nit dugo premislyavat. Ja szam kszemu pripravna. Ja bolvanom aldovat nechu. Moja jedina zselya je moi zsitak za Onoga aldovat, ki je szvoi zsitak zame aldoval“ Navi odgovor szeje Tyran kruto raszerdil, i zapovidal, da Szimforozu va bolvanszki templ odpelyaju, i da nyu bicsevanu onde za vlasze ubiszu. Ova zapovid je bila velyen szpunyena. Szimforoza je med mukum szvojim szinom ovako govorila: „Nekatesze presztrahsit draga moja dicza! nad tim csa ja terpit moram. Ja zveszelyem terpim, zveszelyem chu moi zsitak za Jezusa dat. Neg i vi sze szercseno derzsite. Szpomenitesze na peldu vasega Ocza; poglejte mene vasu Mater, ter hodite po nasi naszledi. Muka je neg kratka, ali dika, ka je za nasz pripravna je vekovecsna.“ Zovakovimi ricsami je szvoje Szine na sztalnoszt zbujala. Szini szu pripravni bili upominanye Matere szpuniti. Tyran vech ni mogal duglye nauke ove Kerschanszke Matere poszluhsati,

zato je zapovidal, da nyoi velik kamek na vrat ubiszu, i da nyu va vodi utopu. Ovakoje Szimforoza szvoje dicsno vojevanye dokonyala.

Drugi dan je Czeszar szedmere brate dal predasze dozvat, i nyim pred ocsi posztavil, da pokidob szada nit Ocza, nit Matere nimaju, da je on pripravan nye za szvoju diczu prijet, i za nye szkerbit, ako oni nyemu poszluhsni budu, ter bolvanom alduju. Ali ako i oni tako tverdokorni budu, kut szu nyihovi Sztarji bili, da i na nye nist drugo ne cseka, neg sztrahsna szmert. Kreszczenczius je nato rekal: „Ravno to je, csa szi mi zselyimo, i zacs proszimo, naimre, da i mi, kut nasi Sztarji za Jezusa budemo mogli umrit. Nit tvoje ubitanye, nit tvoja grozsnya, nijedno traplenye, nijedna muka nasz nemore od vere Jezusa odlucsit.“ Czeszar ni til velyen zi szum ostrochum zsnyimi zahajat, neg je jos jedan csasz nyim zi szakojacskim ubitanyem szlipil, ali polag toga i grozil. Ali kada je nyihovu sztalnoszt vidil, szeje kruto raszerdil, polag templna je dal szedam sztupov zakopat, i na szakoga jednoga zmed szercsenimi valovniki ubiszit, i szakojacski mucsit. Nyihove kotrige szu nyim sztrahsno raszkrecsili, tako, da szu i pogani, ki szu nazocsi bili, na pomilovanye ganuti posztali. Sztrahsna je bila nyihova muka, ali nijedan zmed ovimi mladi, i kerhki vitezov sze ni zricsum ni tuzsil, nego szi szu med nai vechum mukum Goszpodina Boga zveszelyem dicsili. Tyran szeje szramoval, da szuga ovi mladenczi ubladali, zato je zapovidal, da muki konacz nacsinyu. Csa szeje i zgodalo. Kreszczencziusu szu vrat preboli. Julianusu szu perszi zatukli. Nemeziusu szu szercze preboli, Primitivusu terbuh, Jusztinusu jedan kotrig za drugim odszikli, Staktatiusa szu z sztreliczami presztrilyili, Eugeniusa nai mlajega szu od perszi na dva dele raszpolovili. Ovoje bil konacz ovi szedam Szinov szvete Szimforoze, szpodoban konomu, koga szu nigda szedmeri mladenczi Makabeusi pod manenim Antiokusom pojeli.

*
* *

Na denasnyi dan i szvetoga Fridrika Biskupa, ter Mucsenika postujemo. Ov szeje Friszlandi narodil, od szvoji Sztarji bise pobozsno odhranyen. Kut malyahan dicsak je oszebuino veszelye jimal va poszluhsanyu Prodik, doma je znal sze povidat, csa je Czrikvi va Prodiki csul. Szenek szeje krotko, i lipo ponasal. Va nauki je tako marlyiv bil, da gaje szaki lyubil, i postoval. Rifrid Biskup Masztrichti, je nyega, kada je doraszal, kszebi zel, i nyega va duhovnom nauki ucsil. Po szmerti Biskupa szu nyega za Naszlednika nyigovoga odibrali. Va ovoi csaszti je naivech za tim szkerbil, da je mogal grihsnike k Bogu naizad povernuti. Va zatiranyu zloche, i zli zakonov je kruto gorlyiv bil, csaje potlye uzrok nasztal, da je kut Mucsenik moral umrit. Lovrenacz Szurius povida, da je ov szveti Biskup Kralya Ludovika zbog nyigovoga nedopuschanoga histva, kut nigda szveti Jivan Kersztitely Herodesa, zpocsetka zlipim upomenul, ali potlye i ukaral. Ov Kraly szeje nemer zpocsetka kazal, kut dabi szpoznal szvoju grihsku, i sze za nyu kajal, ali nistvridna zsena je nyega szuproti szvetomu Biskupu tuliko razdrazsila, da gaje dal Czrikvi, va koi je Biskup szvetu Masu odszluzsil, umorit. Vasz naranyen je szvoje umornike proszil, da sze paschidu pobignuti, da nedojdu va kastigu. Po tom je lyucztvo, ko je va Czrikvu zi szilom nuter buknulo, je szveti Biskup jos zadnyics na mir, i lyubav, i na sztalnoszt va veri upomenul, onda je szvoju szvetu duhsu szpusztil. Nyigovo szveto Telo je lipu duhu od szebe davalo; nogi nemochni i betezsni szu pri nyigovom grobi szvoje zdravlye naizad prijeli. Nyigovi umorniki szu szi csiszto neszrichnu szmert pojeli na kastigu szvojega kervi prolyivanya.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Bujen ti hvalis sztalnoszt szvete Szimforoze, i nye Szinov: da szu volili terpit, i umrit, neg krez zatajanye

vere Jezusa zagrihsit. Ti velis, da szu pravo csinili, i da szu morali tako csinit, ako szusze otili zvelicsit. Zacs sze pak ti tako zlahka das satanu, ali komu drugomu csloviku na grih zmutit. Tebi sze nigdor tuliko ne grozi, nigdor te nemucsi, kut szu szvetu Szimforozu krez grozsnyu, i muku na grih mutili. Niszi duzsan i ti szakoga griha sze csuvat, i volit terpit, i umrit, neg Boga zbantovat, kut ovi Szveczi? Zi tvojimi uszti nemer vechkrat velis oszebuino, kada sze szpovidas, da volis umriti, neg Boga zbantovat; ali kulikoputi szi sze jur Bogu, i tvojemu Szpovidniku szlagal? Kada ches presztat lagat? Ja znam, da i tebe zali duh, i zli lyudi na grih mutu; ali povi mi, sze ovo szkusavanye more priszpodobit onomu szkusavanyu, ko szu szveta Szimforoza, i nye szveti Szini preterpili? Ako szu sze oni mogli ubranit, ter ubladat, zacs sze nebi mogal i ti? Szramuj sze pred Bogom, ter szi naiperzami, da ches va szkusavanyu jacsi, i sztalniji bit, neg doszidob. Reczi jednucs zpravoga szercza: ja volim umrit, neg Boga zbantovat.

II.

Szveti Fridrik je jur va malyahnsztvi veliko veszelye jimal ve poszluhsanyu szveti Prodik, i znal je doma sze povidat, csa je va Prodiki csul. O! dabi szi Sztarji szvoju diczu od ditinsztva nato ucsili, da rado poszluhsaju Rics Bozsju va Prodika, i Kerschanszki nauki; dabi od szvoje dicze potribovali, da jim szagdar povidu, csa szu va Prodiki csuli. Za csuda drugacsia bi nasztala dicza. Ali ako szami Sztarji zamuduju Prodike, ako szvojoi diczi ne dadu dobre pelde, csa che ztoga bit? To szaki dan pred nasimi ocsima vidimo. Dicza doraszu, prez toga dabi znala, csa Kerschenik verovat mora, i csa csinit mora. Ni temelya pravoga Kerschanszkoga zsitka, zato sze ni csudit, da sze dicza griha ne boju, da szamohot va szkvarenye idu. O Kerschanszki Sztarji! zbuditesze, ter csinite vasu duzsnoszt. Vi szami jimajte lyubav, i gorlyivoszt k Ricsi Bozsjoi, ter i vasu diczu gonite na marlyivo poszluhsanye szveti Prodik. Csinite tako, kut szu Sztarji szvetoga Fridrika csinili. Dajteszi doma povidat, csa szu dicza

vasa va Prodika csula. Ovako szu nasi dedi, i prededi csinili. Zacs vi nebi tako csinili? Szpaszenye vase dicze, i vase lasche szpaszenye bi vasz moralo nato gonit. Szveti Izidor veli: „Szvoju nekrivicsnoszt ucsuvat, ni bolyega, oszebuino za mladinu, neg marlyivo poszluhsanye Ricsi Bozsje.“

Na dan devetnaisztoga Juliusa.

Szveti Arzenius Pusztinacz, i Opt.

Arzenius jedan zmed naiglaszovitijimi Pusztinczi szeje v Rimi od Kerschanszki Sztarji rodil, i od ditinsztva va sztrahu Bozsjem odhranyen posztal. Va gercskoi, i jacskoi ricsi i va szakoi duhovnoi, i szviczkoi znanoszti je sze mudroznancze szvojega csasza predasal. Szveti Papa Damianus je nyega za Diakona poszvetil, i Konstantinopl poszlal va Czeszarszki dvor, da polag prosnye Theodoziusa Czeszara dva Szine nyigove ucsi. Arzenius szeje terszil ove dva Czeszarszke Szine, Arkadiusa, i Honoriusa, va kriposzti, i znanoszti nai bolye naucsit. Jednucs je Czeszar vanu hizsu nuter dozsal, va koi je Arzenius nyigove Szine ucsil, ter je nasal Arzeniusa sztojechega, a szvoje Szine szedeche, onda je velyen zapovidal, da Arzenius szide ucsi, a Szini nyigovi da nyigov nauk sztoje poszluhsadu; ar je rekal: Naucsitelyu vecha dika szlisi, neg szamomu Oczu, ar dicza od Ocza nist neg telovni zsitak dosztanu, ali od Naucsitelya duhovnoga, naimre zsitak kriposzti, i pobozsnoszti, a ov zadnyi je zacsuda presti maniji, neg pervi. Ali akoprem je Czeszar szvojim Szinom zapovidal, da Arzeniusa poszluhsaju, i viszoko postuju, vindar je Arkadius sztarji Szin Czeszara va jadi jednomu szlugi zapovidal, da Arzeniusa otaino umori, zato, da gaje ov zbog jedne velike zloche polag duzsnoszti ukaral. Ali naimeti szluga, ki szeje Boga vech bojal, neg Czeszarszkoga Szina, je Arzeniusu nazvisztil zapovid Arkadiusa. Arzenius, ki je Boga proszil, da mu nai ravniji put k zvelicsenyu pokazse, i kadaje ove ricsi iz Neba csul: „Osztavi lyude, ter pobigni

zmed nyi, onda ches sze zvelicsit," je va otajnom zdvora Czeszarszkoga prosal, ter szeje na jednoi plavi, ku je pri morji na proidenye pripravnu nasal, va Egytom odhodil.

Kada je va Egyptom dosal, je va pusztinu na brigu Szczetim isal. Ovden je seszdeszet pet let sztar proszil va jednom Klostri, da ga med broj Pusztinczov zamedu. Zcsim szuga nuterzeli, je va szvojoi hizsiczi na kolena upal, i Boga proszil za miloschu, da mu da zpoznat, csa muje szada oszebuino potribno csinit, da zvelicsenye zadobi. Onda je zopet iz Neba ove ricsi csul: „csuvaj sze, tihsaj, ter pocsivaj." Polag ovi ricsi je ov pobozsni Pusztinacz vasz szvoi zsitak uredil. On szeje csuval szega tovarustva lyudi, on je mucsal, nigdar ni govoril od szvoje velike znanoszti, ali od szvoje viszoke csaszti, va koi je va Czeszarszkom dvori sztal. Kada szuga jednucs zbog nyigovoga mucsanya pitali, ko je odgovoril: „Nigdar mi ni bilo zsal, da szam mucsal, ali nogokrat mije bilo zsal, da szam govoril. Szvoi pocsivak je jiszkal va molitvi, i va razgovoru z Bogom. I nut va tom je nai lipsi pocsivak nasal. Polag toga je tako ostro zsivil, da szusze sztari Pusztinczi nad nyim csudili. Szaki dan szeje posztil, zacsuda ostrije neg drugi Pusztinczi. Vnochi je ua goloi zemlyi, ali na kamenyi szpal, i to szaku noch neg dvi ure dugo. Uredbu, i zakone Klostra je zverseno szpunyeval. Zjednum ricsum od pocsetka je tako zverseno zsivil, da je szim, ki szu jur dugo va pusztini bili, na peldu szluzsil.

Kada je Czeszar dovidil, da je Arzenius pobignul, je nyega szagdir dal jiszkat. Pusztinczi szu velyen szumlyili, jeli ni ov novi Pusztinacz ta izti, koga Czeszar tako szkerbno jische. Zato szuga pitali, ali on nyim ni pervo odgovora dal, neg kada szuga polag regule poszluhsnoszti szilovali, da isztinu povi. Kada je Arkadius po szmerti Ocza szvojega Thronus poszel, i dovidil, da je Arzenius va pusztini, onda muje zlaschum rukum piszal, nyega za oproschenye proszil, i pozival, da zopet va Czeszarszki dvor naizad dojde. Szveti Pusztinacz, ki je szamo va szlatkochi Bozsje szluzsbe szvoje szpaszenye nahajal, nist drugoga ni odgovoril, neg da che szaki dan za Czeszara molit, da szi ne zselyi vech va dvor Czeszarszki naizad pojt, ar da szluzsbe Bozsje vech nebi rad osztavit. Drazsja je

bila szamota Arzeniusu, neg dika szviczka, Bogu szluzsit je nyemu szlaje bilo, neg umrechemu Czeszaru. Zato szeje od sze szviczke szkerbi, i od lyudi odlucsil. Jedan plemenit Rimlyanacz je knyemu dosal, ter muje prik dal Testamenat jednoga zmed nyigovi nai blizsnyi rojakov, polag koga Testamenta je on Arzeniusu veliko bogatsztvo osztavil. Arzenius je nyemu rekal: „Kako ov meni more csa osztavit, i mene za odvetnika, za jerba, posztavit, ki szam pervo mertav bil, ki szam pervo umerl, neg on.“ Szvetacz je krezato tuliko otil rech, da je on zavi szvit jur mertav, da sze za szviczko vech nist ne szkerbi. Theofilus Patriarka Alekszandrinszki je nyega va tovarustvi Poglavnika szviczkoga pojiszkal, i kada je odhajal, ko je nyega proszil, da mu dobroga nauka udili, onda muje Arzenius rekal: „Osztavite Arzeniusa va miru, i kada docsujete, kadi sze zaderzsava, nekatesze vech trudit, nyega pojiszkat.“ Jos ostrije je zahajal zjednum Rimlyanszkum Goszpum, ka je va Egyptom dosla, neg da ovoga glaszovitoga Pusztincza vidi. Kada je Szvetacz zpravischa szvoji tovarusov va szvoju hizsiczu naizad isal, ko je ova Rimlyankinya predanyega na kolena upala, i knyemu rekla, da je zbog nyega tako dalek put dosla, da ga vidi, i nyega proszi, dabi zanyu molil. Szvetacz je ni pogledal ni, neg je zostrimi ricsami rekal: „Csa neznate, da szte vi zsena, za ku sze ne dosztoji po szi meszti szvita bludit. Bolye bi bili csinili, dabi doma pri vasem sztanu osztali bili, koga goszpodarsztvo je vam Goszpodin Bog prik dal, neg da szte szimo dosli Pusztincze va nyihovom miru bludit.“ Zovimi ricsami je va szvoju hizsiczu prosal. Goszpa je jos za nyim kricsala: ko mi neg to ubechaite, da chete zame molit. „Da, je rekal, ja chu velyen Boga molit, da mi sze szpominanye na vasu personu zglave zame.“ Szveti Arzenius nist drugoga ni zselyil, neg od szi lyudi odlucsen Bogu szluzsit.

Kadagoder je vindar i on zacsel merzliji bit va szluzsbi Bozsjoi, i va molitvi. Zcsim je ali ovo upamet zel, ko je velyen szam szebi ovako govoril: „Arzenius! zacs szi ti szvit osztavil, zacs szi duhovnu pratezs nasze zel? Zacs szi szi ovu pusztinu odibral? Ne zato, da Bogu szluzsis? O! ko csini po tom, zacs szi ovde. Ako nebi rad kut

Pusztinacz zsivit, ko nebi bil szmil szvita osztaviti." Ovako je Szvetacz szamoga szebe zbujal na molitvu, i na szluzsbu Bozsju. Szkusavanye zaloga duha je ravnotako krez premislyavanye szmerti krez gorlyivu molitvu, i krez ufanye va Boga ubladal. Vechputi je jimal izkazanye Angyelov. Ovi szumu va nogom dugovanyu nauka davali. Jednucs je va molitvi kuto zvan szebe bil, ter je va duhu vidil jednoga cslovika ki je derva czipal, i poczipana szkupa szvezal, da che je domom odneszt, ali kada je kanil zdvignut, ni ji mogal, onda je jos vech derv nametal va pavriszlo, da cheje onako onda laglye noszit. Drugocs je zopet va duhu vidil jednoga cslovika, ki je zvelikim trudom zjednoga potoka va jednu poszudu, ka je zdola skulyaszta bila, vodu vadit, ali zaman, ar je zdola zopet sza van zczurila. Kada szeje Szvetacz prik toga csudil, onda muje Angyel ovo izkazanye raszlozsil. Pervi je rekal, zlamenuje grihsnika, ki je jur jedan, ali vech szmertni grihov ucsinil, a vindar zopet na novo grihsi, va tom mislenyu, da che sze pak za sze grihe na jednucs szpovidat. Drugi zlamenuje cslovika, ki csuda dela, ali prez dobroga nakanyena, prez zgledanya na Boga. Pervi szi szam szebi pobojsanye na tezsje nacsinya, grihi cheduga na tla prignut, na zadnye va pakal szunut. Drugi nima nist zaszluhskov od szega szvojega truda. Ovakove nauke je szveti Arzenius od szveti Angyelov va molitvi prijel, ke je na szvoje, i na drugi lyudi szpaszenye hasznoval.

Kada je ovako vech od pedeszet let va szamoti va nai vechoi ostrochi, i molitvi sztrosil, je nyemu Goszpodin Bog nyigovu szmert nazvisztil. Szvetacz je nemer veliku zselyu jimal Goszpodina Boga od licza, do licza gledati, i uzsivat, vindar szu okolo nyega sztojechi, kada szeje po prijimanyu szveti Szakramentov nyigova szkradnya ura priblizsavala, vidili, da sze ov szveto zsivechi muzs szmerti sztrahsi, i na szi kotrigi trepeche. Jedan zmed nyimi je nyega pital: „Csa je to o szveti Otacz! csa sze szmerti sztrahsis? „Da, za isztinu, je rekal, ja sze sztrahsim, i ov sztrah, koga na meni vidite, je od onoga csasza, potlye szam duhovnu prates nasze zel." Ali ov sztrah nyigov ni dugo dural. Neg vreda je miran nasztal, i nuternye veszelye je va nyigovo szercze sztupilo pri premislya-

vanyu Bozsje miloszerdnoszti. Va ovom nuternyem veszelyi je szvoi szveti csudnoviti zsitak dokonyal, Sztov, i petnaiszt let je bil sztar, kada gaje Goszpodin Bog kszebi pozval.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

„Csuvaj sze, tihsaj, ter pocsivaj" ovo szu nauki, ke je szveti Arzenius iz Neba prijel, i po ki je szvoi zsitak verno redil. I ti redi tvoj zsitak po ovi nauki. Csuvaj sze prilike, i pogibelya griha. Csuvaj sze onakovi lyudi, ki te zricsum, i zcsinom na grih razdrazsidu, ali od dobroga odvernu. Tihsaj, neka nepotribno, ali grihsno govorit. Zato jimas jur doszt odgovorat. Pocsivaj, to je, nedajsze od szviczke szkerbi od szkerbi na tvoju duhsu odvernut. Szaki dan jedan csasz na molitvu uberni. Szaku nedilyu, i Szvetak budi pri szvetoi Masi, ter Prodiki, i pri drugoi Bozsjoi szluzsbi, sti szvete Knige, premislyavaj csetira poszlidnya. Na konczu szakoga miszecza prestimaj sztalis tvoje duhse. Premiszli pri szebi, csa ti je csinit, i csesza sze moras csuvat, da sze zvelicsis. Ovo je pocsivat, ter sze za duhsu szkerbit, polag nauka szvetoga Paula: „Proszim vasz draga bracha! da va miru budete, i da sze za vas poszal szkerbite," naimre za jedini, potribni, i veliki poszal vasega zvelicsenya.

II.

Szveti Arzenius szeje pred szmertjum sztrahsil, akoprem je nogo let ostro, i szveto zsivil. Kako je to, da sze ti po tvojem lenom, i morebit grihsnom zsitku szmerti ne sztrahsis? O! more bit da malo kada na szmert miszlis. Ti ne prestimas pervics, csa je to umrit, i csa po szmerti dohaja; ali stimas, da je tvoja szmert jos daleko, da jos doszt csasza jimas, nanyu miszlit. Ali szi znam da jedan zmed oni, ki szamohot na szmert nebi radi miszlit, da va szvojem grihsnom zsitku ne budu poblujeni. Ovi nebi radi

od szmerti nist csut, da sztraha nebudu szmili jimat. Ali kako priproszti szu! Che more bit zbog toga szmert zaosztat, ali chesze dat zusztavit, ako od nye nist nebi radi znat, i csut? Ravno szuprotivno. Szkuszenye nasz ucsi, da je szmert zane, ki ni nemiszlu, nanyu, zacsuda sztrahsnija, neg zane, ki szenek nanyu miszlu. Ako oches na tvoju szkradnyu uru od sztraha, i derhtanya szlobodan bit, ko pervo na szmert miszli; ali tvoi sztrah mora szpametan bit. Ni szpametno pred szmertjum sze sztrahsit, ako sze szamo sztrahsimo, a drugoga nist ne csinimo. Ovakovoga sztraha ne potribujem od tebe, ar ovakov sztrah ni szpametan, neg je skodlyiv. Szpametan mora tvoi sztrah bit, to je, sztrah szmerti tebe mora na dobro zbujat, i tebe szega onoga csuvat, csa bi tvoju szmert neszrichnu moglo ucsinit, nato te zopet mora zbujat, csa ti szmert blazsenu ucsinit more. Da ov szveti sztrah vate sztupi, je potribno, da vechkrat na szmert miszlis, tako da szi miszlis, da ni vech daleko, neg daje jur blizu. Duh szveti veli: „Premiszli, da szmert ne stenta.“ „Glej dan szmerti tvoje je blizu.“ „Sztarim je szmert pri vrati, a mladim zaszida“ veli szveti Bernard.

Na dan dvaiszetoga Juliusa.

Szveta Margarita Divicza Mucsenicza.

Szveta Margarita csiszta Divicza, i dicsna Mucsenicza Jezusa Krisztusa szeje Antiochii od bogati i plemeniti poganszki Sztarji narodila. Nye Mati je umerla, kada je Margarita jos va zipki bila. Zato je nyu Otacz Edezius jednoi dojkinyi prik dal. Ova je otajna Kerschanka bila, i Margaritu tuliko lyubila, kut dabi nye lasche dite bila, zato szeje terszila zmaterinszkim pridajanyem va nye szercze i Kerschanszku veru zaszadit. Goszpodin Bog je tako otil, da je Otacz szvoju kcher vech let nyoi osztavil. Zato je csasza jimala Margaritu va veri Kerschanszkoi dobro naucsit, i va nyoi tu zselyu zbudit krez povidanye

od nogi Mucsenikov, za Jezusa Krisztusa szvoi zsitak aldovat. Kadaje Margarita doraszla, ni szamo za szveti Kerszt proszila, nego szeje i zagovorila szvoju csisztochu do szmerti obderzsat, i nist ni goruchie zselyila, neg va broi Mucsenikov zaracsunana posztat. Zcsim je Otacz docsul, da je Margarita ukerschena, szeje prikoreda raszerdil, ali ni velyen szerde ocsitoval, neg je Margaritu kszebi zel, i krez lipe ricsi, i ubitanye od vere Kerschanszke odvrachal. Ali kada ztim nye ni mogal ubernut, onda je nyoi rekal, da odszidob neche va nyigovom sztani kut kchi, nego kut szluzsbenicza derzsana bit. Zato je nyoi zapovidal dragu pratezs szlich, i ubogu, raszkinutu ublich; onda je nyu z sztana szpudil, i nyoi zapovidal, da na polyi nyigovo blago pasze. Edezius je stimal, da che nyigovu kcher ovo ztezsjega szpadat, neg velika muka, i da che nyu krezato na drugu miszal ubernut. Ali on szeje va tom prekanil. Margarita premislyavajuch, da je Jezus Krisztus nam za lyubav szpodob szluge nasze zel, szeje kruto veszelila, da je nyega va tom mogla naszledovat. Ona je szebi prikdanu szluzsbu verno odversila, ona je polag sze teskoche vrimena vruchinu, i godinu i veter pod vedrim Nebom rado preterpila, ona je zmirom bila zubogi jilisi. Nye jedino batrenye je bilo, da je vech csasza na molitvu, i szvete jacske jimala.

Olibrius Poglavnik Pizidie je ravno onude putoval, kadi ja Margarita blago paszla. On je pri nyoi posztal, ter juje pital, do je, ki szu nye Sztarji, kadi szeje narodila, i tako dalye. Margarita je nyemu na szako pitanye zi szum krotkochum odgovorila, tako, da szeje nyemu jako vidila. Pokidob daje Margarita med drugim i to povidala, da je Kerschanka, ko szije ztoga priliku zel nyu kszebi va Antiochiu dat dozvat. Onde je nyoi lyubezlyivo govoril, i upomenul, da osztavi Kerschanszku veru, i nyoi rekal, da je ona kcsemu visjemu odredjena, neg blago paszt; da nyu on szam oche za szvoju zsenu zet, i za veliku Goszpu posztavit, ako ga poszluhsala bude. Margarita je ali szercseno odgovorila, da ona nigdar neche Kerschanszke vere osztaviti, i da va nijedno histvo privolyiti neche, pokidob da je zvechim Goszpodinom zarucsena. Ov nedomislyivi odgovor je lyubav Olibriusa na

takov jad preubernul, da je velyen szu prates z Margarite dal szvlich, na zemlyu povalit, i nyu tako nemilo bicsevat, da je sza zemlya va nye kervi plula. Szi okolo sztojechi szuju milovali. Kerschanszka Vitezkinya je va ovoi muki szvoje ocsi k Nebu podvignula, ni zricsum sze ni potuzsila. Kada szusze hahari jur va bicsevanyu utrudili, je ona pripravna bila za Jezusa jos vech terpit. Ovo je Olibriusa jos va vechi jad dognalo, zato je nyoi dal ruke, i noge povezat, i muku ponovit, sze nye telo zseleznimi cseslyi nemilo raszkidat, zostrimi csavli prebadat, tako da na zadnye szam toga ni mogal gledati. Onda szu na szem telu naranyenu Diviczu va uzu odprimili. Ovden je ona Bogu hvalila za izkazanu miloschu pri nye pervom vojevanyu, i proszila za nyigovu pomoch. Goszpodin Bog je dopusztil, da szeje zali duh, ki sze va szvetom Piszmi paklenszki pozoj jimenuje, ovoi Kerschanszkoi Diviczi va ovoi szpodobi izkazal, i sze csinil, kut dabi nyu rad poszerknut. Ali kut je perlye Tyranna, tako je i paklenszkoga zmaja ubladala. Ona je nyega zi zlamenyem szvetoga Krizsa odpudila. Po ovom dvojem dicsnom ubladanyu je Goszpodin Bog Angyela poszlal, ki je Margaritu od nye ran zvracsil, i nyu na dalye zbujal na muku ztim ubechanyem, da che zpomochum Bozsjum i tu ubladat. Tako szeje sztalo. Olibrius je nezisztrahslyivu Vitezkinyu drugi dan zopet kszebi dal dopelyat, nyoi na novo ubital, i grozil, ali tako malo je nyu szada mogal prignut, kut pervo. I kadaje on rekal, da nye csudnovito izvracsenye od nyigovi bolvanov dohaja, je ona nyemu szvitlo pokazala, da bolvani ovoga va sztalisu niszu bili ucsinit, nego da ovo od szamoga pravoga Boga dohaja. Onda je na novo rekla, da je pripravna pervo tiszuchkrat umrit, neg veru Jezusa zatajat. Szerditi Tyran je zopet zapovidal, da prates znye tela pokinu, ruke, i noge povezsu, da joj perszi, i boke zognyenimi faklyami palu, i da nye muka zatuliko vecha bude, je zapovidal nyu va merzlu vodu hitit. Ali Margarita nigdar ni veszelia bila, neg va ovoi sztrahsnoi muki. Va onom hipczu je bilo iz Neba ov glasz csut: „Hodi Zarucsnya Krisztusa! Poj nuter va prebivalische Szveti. Primi korunu vekovecsne dike.“ Szi, ki szu nazocsi bili, szu ove ricsi csuli, i pokidob je onda velik potresz

nasztal, ko je sze csiszto velik sztrah ubasal. Nogi szu ocsitno zacseli valovat, da szu i oni Kerschani. Olibrius szeje ubojal, da che sze med lyucztvom zblud sztat, zato je zapovidal, da Margariti glavu odszicsu. Hahar szeje sztrahsil zapovid Poglavnika szpunit. Ali ona gaje szama nagovarala, da szpuni szvoju duzsnoszt, onda je krez jedan mah mecsa szvoi csiszti, i szveti zsitak dokonyala va leti sztov szedamdeszet petom.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Kako viszoko je Margarita Divicza divojacsku csisztochu prestimavala, pokidob je volila plemenitomu histvu odpovidat, i sze muke terpit, neg ovu kriposzt pogubit. Kako viszoko ti prestimavas tvoju csisztochu? Zcsinom moras pokazat, da ches sze ono ucsinit, csaje potribno na csuvanye ove kriposzti, da ches sze szi grihov csuvat, krezake bi ju mogal uszkruniti. Szvit ove grihe neg za malyahne derzsi, ali neg za cslovicsanszku kerhkochu. Ali krez uszta szvita satan govori. Oches ti ovomu vech verovat, neg Goszpodinu Bogu? „Ako Goszpodinu Bogu ne verujemo, komu chemo verovat? pita szveti Ambrozius. Pravicsni Bog je zdavno pakal odredil za ovakove grihsnike. Na ovom szvitu jos nijedni grihov ni tako sztrahsno kastigal, kut grihe necsisztoche, kut zobcsinszkoga potopa, pak zognyene godine, ka je zverhu Szodome, i Gomorhe szpala, doszt szvitlo vidimo! Kako bi bil Goszpodin Bog mogal ovu kastigu poszlat, da ovi grihi nebi tako veliki bili, dabi neg kerhkocha cslovicsanszka bili? Ali chemo Boga potvorit, da On toga ne pozna, ali da je krivicsan? Tako daleko tu nechemo dojt. Ov zlocseszti szvit moramo potvarat, da lazse, kada za malyahno derzsi, i glaszi ono, csa Goszpodin Bog za velik grih glaszi, i sztrahsno kastiguje. Joj onomu, ki sze od ovoga himbenoga szvita da zaszlipit. Szveti'Paval veli: „Ne bluditesze, nit necsiszti kurvisi, nit oni, ki bolvanomszluzsu, nit oni, ki histvo

prekersuju, nechedu Kralyesztva Bozsjega poszeszti.“ Polag ovi szvitli ricsi, necsiszti nimaju ufanya na zvelicsenye, odlag ako pravadnu, sztalnu pokoru necsinu. Necsisztocha cslovika iz Neba van szklopi, kako ju pak za csa malyahnoga, za krotkochu cslovicsanszku moremo prestimavat? Ov grih med szimi cslovika nai vech zaszlipi, ov mu put nacsinya kdrugim grihom, i na zadnye nyega va tverdokornoszt, i nepokornoszt zapelya da ali vech na pokoru, ter poboisanye ne miszli, ali sze vech nebi rad zpokorit, kut szveti Duh zovimi ricsami szvitlo ucsi: „Oni vech mislenya szvojega nechedu tamo ubrachat, dabi sze k Bogu povernuli; ar duh necsisztoche je oposzred med nyimi, i oni vech Goszpodina szpoznali niszu.“ Csa che pak zovakovimi za konacz bit? Navo szi szam odgovori, ter szudi zovoga, jeli szu grihi necsisztoche csa malyahnoga, ali jeli sze neg za mlahavoszt cslovicsanszku moradu prestimavat.

II.

Kako blazsena je szmert oni, ke Goszpodin Bog na korunu dike nebeszke poziva, kut je szvetu Margaritu. Ne zselyis szi takove szmerti? O ko bari sze i ti szercseno po peldi ove Divicze, bari sze szuprot szlipaczie ovoga szvita, szuprot tela, i satana, oszebuino csa csisztochu utiszka. Ovi tri szu nemer tvoji naivechi nepretelyi, i vechputi sze zi szim jadom nate zapuduju, vechputi ti zopet lyubezlyivo govoru; ali nist ti nemoru ucsinit, ako szam neches. „Satan je kut kuczak, ki je na lanczi prevezan“ veli szveti Augusztin: on more lajat, on more drazsit; ali ugriszt nemore nijednoga, odlag onoga, ki szam oche. Ar on nenaskodi zi szilum, neg znagovaranyem, on nasz nemore szilit, da privolyimo, neg nase privolyenye proszi.“ Ovo izto valya i od szvita, ter od tela. Nit szvit, nit telo te na grih nemoru preszilit. Akosze od ovi nepretelyov das ubladat, csa sze onda sztane, ako va nyihovo szkusavanye privolyis, onda zaman csekas na korunu dike. Meszto ove, ches dobit vekovecsno szkvarenye. Goszpodin Bog je jur szvoje szudcztvo zverhu toga szprogovoril, i raszglaszit dal krez szvoje Apostole; ar polag onoga, csa szam ti z Piszma szvetoga Paula k

Korinthianczom tolics naiperdoneszal, jos i na drugom meszti doszt szvitlo veli, da nijedan necsiszt neche Kralyesztva Bozsjega poszeszti. Szveti Jivan veli, da chedu necsiszti va zi szumporom, i zszmolom czvrechi ogany dojti. Kako che te bolit, ako jednucs va vi ogany, to je va pakal dojdes, ter sze szpomenes, da szi zbog csemernoga, kratkoga, va necsisztochi jiszkanoga veszelya, onu lipu, blazsenu, nebeszku korunu pogubil, i va tako sztrahsni paklenszki ogany zasal. Szveti Augusztin veli: „Pojmo jednucs vasze, ter premiszlimo, csa szu oni za haszan jimali, ki szu va necsisztochi zsitka, va naszladnoszti tela da koncza osztali. Poglej szada nyihove grobe, ter prestimaj, jeli jos csa osztalo od nyihove gizdoszti, od nyihovoga bogatsztva, od nyihove necsiszte naszladnoszti. Jischi marlyivo, kadi je nyihova pratezs, kadi je milenye drugi, kadi szu veszele jigre, kadi szu grihsna tovarustva, kadi szu velike goschine, kadi je szmih, i salenye, kamo szu nedopuschane nyihove radoszti dosle? Kadi je szada sze ovo, a kadi szu oni?“ Nave zadnye ricsi dobro pazi. „Kadi je sze ovo, csa szu necsiszti lyudi va szvojem necsisztom zsitku jiszkali, i uzsivali? Kadi szu, na kom meszti, va kakovoi vekovecsnoszti szu oni?

Na dan dvaiszet pervoga Juliusa.

Szveti Vinczenczius od Paula Szpovidnik.

Va leti tiszuch seszt sztov seszdeszetom je Parizi va hizsi, ka sze jimenuje hizsa szvetoga Lazara szvoi szveti zsitak dokonyal szveti Vinczenczius od Paula. On szeje va Akvinatii va jednom malom szelczi od sziromahski, ali Boga bojechi Sztarji narodil. Kada je jedan csasz doma ovcze paszal, je va skole isal, i tako marlyivo szeje ucsil, da je Naucsitely Duhovni mladenczov nasztal. Nikuliko let je skole ucsil, neg daje hranu jimal. Kada je jednucs va poszli va varos Marzeille isal, je na puti va ruke turkov doszpil, ovi szuga z sztreliczom naranili, prates szvlikli, va lancze ukovali, i va Afriku zszobum odprimili, kadi je

zbog szvoje sztalnoszti va veri nogo moral terpit. Tri Goszpodare je szpolom kut szluga moral szluzsit. Zadnyi je bil Mameluk, ki je od vere Kerschanszke odpal. Ovoga je szrichno kpravoi veri naizad dopelyal, i zsnyim va otajnom z Afrike pobignul, i szrichno zopet va Franczoszko naizad dosal. Ovden je va dvi Fara kut Farnik zvelikum gorlyivoschum va vinogradi Goszpodina delal. Szveti Ferencz Szalezius, ki je nogo od kriposzti, i szvetoszti Vinczencziusa csul, je nyemu prik dal szkerb na Kloster Koludricz, koga je on zaszadil. Ovu szebi prik danu szkerb je czeli cseterdeszet let odversaval. Szveti Szalezius je od nyega to szvidocsansztvo dal, da ne pozna szvetijega Masnika, neg je Vinczenczius.

Va leti Krisztusa tiszuch seszt sztov dvaiszet petom je szveti Vinczenczius novo Szpravische szviczki Duhovni zaszadil, da po Klosterszkom zakonu zagovor nacsinu, polag koga sze zavezsu da chedu Apostolszke Missie derzsat, to je, da chedu prodikovat, oszebuino va szeli, i manyi meszti. On je szam zpeldum pred nyimi isal; ar on je naivech csasza zsitka szvoja ki je oszamdeszet pet let dural, va ucsnyi, i Prodika po szeli, sztrosil. Szebi podlozsne Duhovne je va szem, csa je Apostolszkomu Missionariusu potribno, marlyivo ucsil; da znauki szvojimi, i z Prodikami nogo haszni doprineszu. Polag toga ni bilo nevolyni lyudi, za ki nyihovo duhovno, i telovno dobro sze nebi bil szkerbil. Zbog toga je noge hizse, i Spitale uredil, i zgradil, va ki szu sziromahi, nemochni, betezsni, szirotjaki, sztarczi, mlahavi za delo, i nogi drugi szvoje zaviche, i uszkerblyene nasli. Zato je i noga Bratinsztva zaszadil, da kotrigi ovi Bratinsztvov va ovi Spitali nemochnim dvoru, i szkerb nanye nozsu. Sza nyigova miszal je nato ubernuta bila, kako bi mogal szim csiszto va nevolyi pomoch. Nisze va tom ubaval nijednoga truda, nijedne szkerbi, nijednoga pogibelya. Jednucs szeje sztalo, da szu szerditi voschani zgolimi mecsi za jednim mesterszkim bizsali, i nyega proganyali. Vinczenczius je ktomu dosal, i da cslovik pred voschani ujt bude mogal, je oposzred medanye szkocsil, i nyim rekal, da szi nad nyim szvoju volyu szpunu, da je pripravan sze preterpit, csa bi onomu bili ucsinili. Voschani szusze csudili, i preszenetili nad

tim, szvoje mecse szu va toke szranili, niszu vech cslovika dalye proganyali.

Va onom drugom je szveti Vinczenczius va naivechem sziromahstvi, i va csudnovitoi ostrochi zsivil. On szeje jako ostro posztil, tuliko csasza, kut muje neg moguche bilo, je na molitvu ubernul. Ako je do nauka od nyega proszil, koje pervo neg je nauk udilil, szagdar Boga molil, da mu da szpoznat Jisztinu. Nigdar ni zi sztana van isal, da nebi bil pervo Goszpodina Boga za pomoch zazival. Zcsim je ali naizad dosal, je velyen szvoje duhsno szpoznanye izpital, jeli ni va csem zabludil, ali jeli ni csa zamudil, zcsim bi na szpaszenye blizsnyega szvojega mogal bit. Nai manyu grihsku szvoju je na szvojem laschem telu kastigal. Zvelikim szmertnim grihom nigdar ni szvojega duhsnoga szpoznanya uszkrunil. Szvoju cszisztochu je szagdar neuszkrunyenu ucsuval, akoprem je vechputi szkusavan bil. Jur va pervi szvoji leti ni mogal terpit, ako je do nyemu na zocsi szlobodne razgovore jimal, ali, akoje csa takovoga ucsinil, csaje grihsno bilo. Druge je zusztavlyal od zbantovanya Bozsjega. Niga ztezsjega sztalo, neg kadaje docsul, da ki drugoga na grih razdrazsuje, ali da muje va grihu na pomoch. Szuproti ovakovi je va szvoji Prodika nai vech govoril, ar je szpoznal, da nist gorjega ni, neg druge na grih napelyat, i krezato va szkvarenye zapelyat. On je sze csiszto upomenyival, da sze ne szamo za szvoje, neg i za szpaszenye drugi moramo szkerbit; ar Bogu nist drazsjega ni, neg kada druge na kriposzt, i pobozsnoszt, i ovako kzvelicsenyu pelyamo.

Zato je szvoje szebi podlozsne Duhovne szlal, ne szamo va szuszedszka szela, neg i va Polyszko, va Schotland, va Irland, i prik velikoga morja va Indiu, ztim naukom, da zi szum kriposchum neverne na szpoznanye prave vere, a pravoverne na sztalnoszt va veri, i na pravi Kerschanszki zsitak pelyadu. Va onom csaszu szeje takovi nahajalo, ki szu krivu veru med Katholicsani raszsirovali, ztulikum himbenoschum, da szu nogi Katholiki jad krive vere vasze prijeli. Szveti Vinczenczius szeje trudil veru va szvojoi csisztochi obderzsat, i za szpaszenye duhs szkerbit. Zato je na szvitlo posztavil sze

krive nauke krive vere, sze Farnike je upomenyival, da virosztuju zverhu szvoje csrede, da nedadu vukom nye pozserknut.

Ovden chemo jos nisto malo od nyigove szvete szmerti naiperdoneszt. Szveti Vinczenczius je od nogoversztnoga dela, i od velike ostroche vasz premlahavil; onda je nyemu Goszpodin Bog mali beteg poszlal. On je szvete Szakramente znai vechum pobozsnoschum prijel. Szvoje je jos jednucs na gorlyivoszt va szvojem szvetom poszli upomenul. On drugi csasz je va szvetom premislyavanyu sztrosil. Kada szu okolo sztojechi ove ricsi pred nyim molili: „O Bozse! jimaj szkerb na moju pomoch! je velyen odgovoril: „Goszpodine paschi sze na moju pomoch!“ i nato je velik va sztaroszti, i zaszluhski szvoju Duhsu szpusztil. Na nyigovu szkradnyu uru szu upamet zeli oszebuino veszelye na nyem, ko je bilo zlamenye nyigovoga nuternyega batrenya, zkum je nyigovo szercze napunyeno bilo. Noga, velika csudocsinyenya, ka szusze po nyigovoi szmerti zgodala, szu kazala, kako szvet Muzs, i velik Apostol je bil szveti Vinczenczius; zato szuga szi Duhovni, i Szviczki, kut velikoga szlugu Bozsjega viszoko postovali. Ludovik trinaiszti Kraly szije zselyil na szvojoi szmertnoi posztelyi ovoga Szvecza polag szebe jimat. Nyigova zsena Kralyicza szi je nyega za szvojega Szpovidnika odibrala, csesza ov pobozsni szluga Bozsji ni otil drugacse nasze zet, neg ako mu dopuschano bude i potlye po szvoji poszli lyubavi Kerschanszke pojt, naimre po szkerbi za uboge, i nevolyne, csaje neutrudlyivo csar do koncza zsitka szpunyeval, prez mira, i pokoja za szvoje lasche telo.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Velika, i neutrudlyiva szkerb szvetoga Vinczencziusa je neg nato bila ubernuta, da druge na szpaszenye pelya, da zbantovanye Bozsje zatare, i da sze csiszto na zversen Kerschanszki zsitak dopelya. On je szuproti oni prodikoval, ki druge na grih drazsu, i va szkvarenye pelyadu.

On je szpoznal onu Isztinu, ku je Dionizius Areopagita ovako szprogovoril: „Med szimi pobozsnimi csini ni pobozsnijega, neg ako zmiloschum Bozsjum csa na szpaszenye duhs ucsinimo.“ Nimas ti prilike ovako pobozsne csine csinit? Neg premiszli, ter ji neka zamudit. Szveti Vinczenczius je i to dobro znal, da med vrasjimi prokleti csini ni prokletijega, neg druge na grih pelyat, i ovako vragu na szkvarenye duhs pomagat. Ovakove lyudi szveti Oczi Poszalnike vrazsje jimenuju, ali nyihove namesztnike; ar ovi szu od vraga poszlani, i nato nagnani, da ono szpunu, csa on na szkvarenye lyudi potribuje, csesza on szam szagdar ucsinit nemore. Oni szu namesztniki vrazsji, ar ono csinu, csa je vrazsje. Szveti Didakus veli: „Jime vraga szu zaszluzsni oni, ki druge od onoga zdersavaju, csa Bog zapovida, ter je nato nagovaraju kcsemu je telo nagnuto.“ On bi rad zovimi ricsami rech, da sze ovakovi lyudi za vrage derzsat moru. Ali ja to velim, da szu jos gorji, pogibelyniji, skodlyiviji, i da sze ji vech moramo bojat, neg vragov; ar oni nogoga, koga Satan na grih nemore napelyat, krez nyhovo zaszliplenye, ubitanye, i drazsenye, krez nyihovu zlu peldu na grih, i va szkvarenye pelyadu. Bi rad poszalnik vrazsji bit, ali nyigov namesztnik, ko znaj daje sztan vrasji, i tvoi sztan. Vragu, i nyigovim Angyelom je pakal pripravan, kut Krisztus veli: „Odhajajte prokleti od mene va vekovecsni ogany, ki je vragu, i nyigovim angyelom pripravan.“ Angyel je tuliko, kut poszalnik. Tebi, i ktebi szpodobnim kut Angyelom, poszalnikom vrazsjim; tebi kut Namesztniku vrazsjemu, tebi hudobnyaku, ki szi gorji neg je vrag, tebi je pakal, i va pakli vekovecsni ogany pripravan, ako tvoje zloche ne osztavis, ako onoga zla, ko szi jur naiperdoneszal, i uzrokoval, ne popravis, i ostru pokoru ne csinis. Csa ches csinit?

II.

Va hipczu umiranya szvetoga Vinczencziusa szu na liczi nyigovom oszebuino veszelye, zlamenye nuternyega batrenya upamet zeli. Ovo batrenye je prez sze dvoinoszti iz szpominanya na szvoi nekrivicsni zsitak, na szvoju gor-

lyivoszt va szluzsbi Bozsjoi, i na szvoje druge dobre csine, van izhajala. Veruj mi, ti ovoga batrenya, ovoga veszelya na tvoju szkradnyu uru neches chutit, ako sze na tvoju lenoszt va duhovnom, na tvoi necsiszti, grihsni zsitak szpomenes. Nego ovo szpominanye che tebi veliko sztiszkanye, i sztrah uzrokovat. Pred szim chedute oni grihi sztiszkat, i trapit, ke szi tako zlahka ucsinil, zake sze znamda pravo ni szpovidal niszi, a jos manye zanye pravu pokoru ucsinil. Zcsim je szada za manye derzsis, ztim cheduti onda sztrahsniji bit. Duh szveti va Kniga mudroszti veli: „Zi sztrahom chedu sze szi zi szvoji grihov, szpominati, i nyihovo zlocsinyenye oche nye karati." Z Boga pozablyivi Antiokus sze va szvojem zdravlyi ni csuda maril za szvoje grihe, morebit da ni miszlil ni nanye, ali kada je kszmerti doslo, onda je ovako govoril: „Szada sze szpominam na grihe, ke szam v Jeruzalemi ucsinil." „Szada" a ne pervo, szada kada me va vekovecsnoszt pozivadu pred szudcztvo Bozsje, szada mi ali chu, ali nechu, na miszli dohajadu. Csaje ali zovoga szpominanya doslo? „O va kako veliku nevolyu szam zapal, je rekal, i va kako obilynu turobnoszt." Ako nebi rad toga iztoga szkuszit, nego ubatren, i zveszelyem umrit, ko szada po peldi szvetoga Vinczencziusa pravo po Kerschanszku zsivi. Csuvaj sze griha, ter csini dobro. A akoszi pervo jur zagrihsil, ko csini upravom csaszu pravu pokoru.

Na dan dvaiszet drugoga Juliusa.

Szveta Maria Magdalena.

Ona zbog szvoje velike pokore, i zbog goruche lyubavi k Jezusu va Evangyelyi glaszovita szveta Maria Magdalena szeje va Bethanii ne daleko od Jeruzalema od bogati, i od plemeniti sztarji narodila. Jednoga brata, zjimenom Lazar, i jednu szesztru zjimenom Martha je jimala. Pri dilenyu odvetsztva, toje jerbinsztva, je ona grad Magdalon na szvoi del dosztala, od ovoga szeje Magdalena jimenovala. Szveti Luka od nye pise, da je pred szvojim poboisanyem va varosi grihsnicza bila; csa

nogi tako raszlazsu, da je va velikoi necsisztochi zsivila. Drugi zopet velu: da je zbog szvoje nebeszie va opravi, zbog szvoje raszpuschanoszti va ponasanyu, i zbog preszlobodnoga tovarustva zmuskimi na veliko szpacsenye va varosi szluzsila. Ta izti Evangyelista to pise, da je Jezus zi snye szedam vragov prognal.

Szveti Oczi pisu, da je nyu szesztra Martha nato prignula, da ide z snyum Prodike Jezusa poszluhsati. Magdalena je zpocsetka neg szesztri za lyubav to ucsinila, ali vindar je ovo put nasztal knye pobojsanyu. Magdalena je va szvojem szerczu krez szlavne Ricsi Jezusa ganuta posztala, i velyen szeje zacsela za grihe kajati. Ar kada je csula, da je Jezus va hizsi jednoga Farizeusa pri ubedi szeje velyen szpravila, i tamo isla. Ni tila na drugu priliku csekati, kadi bisze zi szamim Jezusem mogla pominati, i od nyega oproschenye szvoji grihov proszit, tako da drugi nist nebi zato znali. Nuternya zsaloszt zbog szvoji ucsinyeni grihov, i szpoznanye nye neszrichnoga duhsnoga sztalisa nyoi ni dalo mira. Ona je dobro znala, da chedu nyu Farizeusi, i drugi ziszmihavat, da chedu sze nyoi szi ukrivlyat; ali ona sze zato nist ni marila, ona je otila ocsitnu pokoru csinit, pokidob da je ocsitno grihsila; i ocsitno szpacsenye davala. Zato je nezgledajuch na laschi spot, i na ukrivlyanye lyudi szercseno va hizsu isla, kadi je Jezus pri sztoli szidil, upala je pred noge nyigove, i zacsela sze kruto plakati. Szuze nye szu tako guszto szpadale, da je zsnyimi noge Jezusa szmocsila, i zvlaszi szvojimi zitirala. Onda je odperla alabaszternu belu poszudu, i zdragim ulyem nyigove noge namazala, i zvelikum poniznoschum kusevala. Toga nigdir nestemo, jeli je pri mazanyu ku rics szprogovorila; ali nye zsalosztno szercze, nye klecsenye, tocsenye gorki szuz, je zgovornije bilo, neg dabi nye uszta govorila bila. Ona je zcsinom pokazala, da sze za szvoje grihe kaje, i da va naivechoi poniznoszti zanye za oproschenye proszi. Jezus je razumil dobro, csa nye szercze govori, zato szeje knyoi ubernul, i milosztivno rekal: „ Tvoji grihi jeszu tebi odproscheni." I zopet je rekal: „Tvoja vera je tebi pomogla, odhajaj va miru." Pervo neg je ovo rekal, je Simona Farizeusa ukaral, i dicsil ono, csaje Magdalena ucsinila. Uzrok zacs

je Jezus Simona ukaral, je bil ov: Kada je Simon vidil, da szije Jezus dal szvoje noge od Magdalene zi szuzami zipirati, i kusevat, je pri szebi miszlil: „Dabi ov Prorok bil, ko bi znal, csaje ovo za zsenu, ka szeje nyega dotaknula; ar ona je grihsnicza.“ Jezus ki je mislenya nyigova poznal, je rekal nyemu: „Simon! jimam ti csa povidati: Jimal je jedan, ki je pineze szvoje na uzsuru dal, dva duzsnike; jedan muje bil duzsan pet sztov deszetakov, a drugi pedeszet. Ali kada mu niszu mogli platit, je szim dvim dug odpusztil. Csa stimas, ki gaje zmed ovimi vech lyubil?“ „Ja stimam, je rekal Simon, on, komuje vech odpusztil.“ „Pravo szi szudil,“ je Jezus rekal. Onda szeje k Magdaleni ubernul, i Simonu rekal: „Vidis ovu zsenu? Ja szam va tvoi sztan dosal, a ti moje noge niszi upral; a ova je moje noge zi szuzami zipirala, i nye z szvojim vlaszi utirala. Ti me niszi kusnul, a ova ni presztala moje noge kusevati. Zato ti velim: Oche sze nyoi nogo grihov odpusztiti; ar je csuda lyubila.“ Zkakovim batrenyem szeje szercze Magdalene napunilo, kada je z uszt Jezusa Krisztusa ove ricsi oproschenya csula! Velyen je szvojemu bratu Lazaru, i szesztri Marthi ovu veliku miloschu, ku je od szpaszitelya Jezusa prijela, nazvisztila.

Od ove ure je nye szercze csiszto preubernuto bilo. Od lyubavi k Szpaszitelyu bise napunyeno. Ona je nyega szagdir naszledovala, i nyigove nauke pazitelyno poszluhsala. Jednucs je Jezus va hizsi Marthe ubedval. Martha szeje szkerbila nyega dobro podvorit, zato szeje jako trudila. Maria je pri noga Jezusa szidila, i zvelikum zselyum nyigove Ricsi poszluhsala. Nye szesztra szeje zbog toga tuzsila, i Jezusu rekla: „Goszpodine! ne hajasli zato, da mi moja Szesztra szamoj da dvorit? Reczi joj, da mi pomore.“ Ali Jezus je pohvalil gorlyivoszt Magdalene, kada je rekal: „Martha, Martha! ti sze szkerbis, i va nogom dugovanyu mutit. Neg jedno je potribno. Maria je nai bolyi del odibrala, ki sze nigdar od nye zeti neche.“ Zovimi Ricsami je Jezus pokazal, kako draga je nyemu gorlyivoszt zkum je Magdalena nyigov Nauk poszluhsala. Pri drugoi priliki je zopet Jezus pokazal, kako nyu lyubi, kada je na nye, i na szetre prosnyu jur pokopanoga Lazara od szmerti va zsitak prebudil.

Ovo csudnovito pripetenye szveti Evangyelista Jivan popisuje. Od ovoga chemo va popisovanyu zsitka szvetoga Lazara dalye govorit. Ovde chemo neg onoga csa upomenut, csa szeje seszt dan pred Vazmi godalo. Krisztus je va Bethaniu dosal va hizsu gubavoga Simona, va koi szu vecseru pripravili. Lazar ki je nisto perlye od szmerti va zsitak prebudjen posztal, je zsnyimi bil. Martha je zopet szim szluzsila. Magdalena je dragu lipo dusechu maszt doneszla, ter je naiper noge, onda i glavu Jezusa namazala. Kada je Judas prik toga morgoval ztim zgovorom, dabi sze ova maszt bila mogla prodat, i pinezi med uboge razdilit, szeje Jezus zopet za Magdalenu zel, i nyu szpricsal zovimi Ricsami: „Csa szte ovoi zseni tako teski? Ona je dobro delo ucsinila na meni. Uboge szenek med vami jimate, mene ali necheti szagdar jimat. Za isztinu velim vam: kadi sze ovo Evangyelye po szem szvitu glaszilo bude, sze oche i nye szpominanye glaszitcsa je ucsinila. Vreda po tom szeje zgodala zsuhka muka, i szmert Jezusa. Szveto Evangyelye nam povida, da je Magdalena z Bozsanszkum Materum, i jos znikimi pobozsnimi zsenami na brigu Kalvarie pri szmerti Jezusa nazocsi bila, neg da nyigove zadnye Ricsi csuje. Zkulikum turobnoschum je szveto Telo Jezusa, kada szuje iz Krizsa doli zneli, kusevala, i pred nyim sze ponizno klanyala, to sze nemore zrech. Po pokopu je nemer zdrugimi zsenami v Jeruzalem isla, ali pervo jutro Szobothu, to je na Nedilyu je rano zdrugimi pobozsnimi zsenami pri Grobi Jezusa bila, ztim nakanyenyem, da preszveto Telo Jezusa zdragum maschum namazse. Na puti je nyim namiszli doslo, do che nyim kamen od zasztupa Groba odvalit. Od voschanov, ke je Pilatus na prosnyu zsidovov na csuvanye Groba dal, ove zsene naredno nist znale niszu. Ali kada szu tamo dosle vidile szu, da je kamen odvalyen, i da je Grob odpert. One szu szkupa va Grob nuter isle, ali Jezusa szveto Telo niszu nasle. Jedan Angyel je nyim nazvisztil, da szeje On koga jischu od mertvi gori sztal, i nyim zapovidal, da to Apostolom povidu. Vreda po tom je Magdalena jimala tu miloschu Jezusa va szpodobi vertlyara viditi; kut nam to Evangyelye obilynie povida. Batrenye, ko je zovoga izkazanya Krisztusevoga jimala, sze nemore povidat. Nist

ni dvojit, da je Magdalena va oni cseterdeszeti dnevi po nyigovom gorisztajanyu, vechkrat tu miloschu jimala, Jezusa viditi. Ona je na zocsi bila, kada je Jezus va Nebeszah ztupil; kut i onda kada je Duh szveti na Duhovszke zvetke na Apostole sztupil. Doklyen je v Jeruzalemi bila, szeje szenek va tovarustvi Blazsene Divicze Marie, i drugi pobozsni zsen nahajala.

Po duglye csaszu je nasztalo veliko progonsztvo Kerschanov. Zsidovi niszu mogli terpit Lazara brata Magdalene v Jeruzalemi, ar on je zsivi szvidok bil Bozsansztva Krisztusevoga. Zato szu nyega, i szesztre nyigove Marthu, i Magdalenu, i nyihovu szluzsbeniczu Marczellu, ter Maksziminusa ki je bil jedan zmed szedamdeszet dvi Ucsenikov, na plav prez vezlavcza odprimili, i po morji pusztili, va tom mislenyu, da chedu sze szi va morji potopit. Ali Goszpodin Bog je nye szrichno odpelyal va Franczoszko, kadi szu Marzeilli varosi na zocsi nogi poganov na zemlyu sztupili. Ovo csudnovito plaukanye prez vezlavcza je szercze poganov prignula na prijimanye vere Jezusa. Lazar, koga szu Apostoli za Biskupa poszvetili, je va tom varosi osztal, Makszimius je isal va varos Aix. Martha je noge zsenszke szkupa szpravila, i kada szu va veri Jezusa doszta naucsene bile, i pokerschene, je zsnyimi kut va Klostri pobozsno zsivila. Magdalena je noge krez nauke, i nye szveti zsitak na pravu veru ubernula. Onda je va jednu pusztinu isla, i onde med szkalami prebivala. Trideszet let je va toi pusztini ostru pokoru csinech prezsivila. Vasz csasz je va molitvi, va premislyavanyu szkrovnoszti Bozsji, i britke muke ter szmerti Krisztuseve sztrosila. Szaki dan je grihe szvojega pervanyega zsitka uplakivala, i zanye sze kajala, akoprem je zuszt Jezusa odproschenye zanye zadobila. Ona je zjednum ricsum vech Angyelszki, neg cslovicsanszki zsivila. Zato sze lahko more verovat, csa sze va popiszanyu nye zsitka nahaja, da szu nyu vechkrat Angyeli pojiszkali, nyu hranili, i va Nebo na poszluhsanye dike Bozsje podvizali. Pred nye szmertjum szu nyu Nebeszki Duhi va jednu Czrikvu dvi ure dalyine od nye pusztine odprimili, kadi je nyoi szveti Makszimius Kruh Angyelszki podilil, onda vreda nato szvoju Duhsu va Ruke Onoga prikdala, koga

je na szvitu tako goruche lyubila. Ona pusztina va koi je pokoru csinila, i ona Czrikva va koi je nye szveto Telo zakopano posztalo, szu glaszovita posztala od veliki csudo nicsinyeny. Nai veche csudo je ali ona szama szveta Magdalena, kaje zvelike grihsnicze velika pokornicza, i gorucha lyubitelyicza Jezusa posztala. Szveti Oczi nemoru doszt dicsit nye veliku pokoru, i nye sztalnu goruchu lyubav k Jezusu. Do bi sze mogal doszt csuditi na nye trideszet letnoi ostroi pokori va pusztini, akoprem je znala, da szu nye grihi zverseno odpuschani.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Va szvetoi Magdaleni jimas peldu velike grihsnicze, ali velike pokornicze, ter Szveticze. Dobro premiszli. Ona je bila velika grihsnicza; zato nyu Evangyeliste jimenuju grihsniczu va varosi. Ova velika grihsnicza je vindar oproschenye grihov zadobila, ter szeje zvelicsila. Ucsi sze, da zbog tvoji grihov neszmis zdvajat, ako szu va broji, i va zlochi jako veliki. I ti mores oproschenye dobit, ter sze zvelicsit, kut Magdalena, ako i ti tako pravu pokoru csinis, kut ona. Put na pokoru pri Magdaleni je bil poszluhsanye Ricsi Bozsje. Dabi ona ovu zamudila bila, dozna, jeli bi bila potlye na pravu pokoru dosla. Ucsi sze, kako potribno je za grihsnika Rics Bozsju poszluhsat. Nogi va szvoji grihi osztane, ar Rics Bozsju zamudi. Magdalena je szama szebe ubladala, ar je va lyuczki sztan isla, i onde, na zocsi drugi, pred noge Jezusa upala, i szebe guszte szuze tocsech ocsitno za grihsniczu szpoznala. Ucsi sze, da sze grihsnik mora ubladat, ako oche pravu pokoru csinit, i za szvoje grihe oproschenye dobit. Akomusze szpovid zteska szpada, neg jedno szerczeno ubladanye szamoga szebe je potribno. Ako sze ni szramoval grihsit, zacs bisze szramoval szvoje grihe szpovidat? Nimu potribno szvoje grihe ocsitno pred drugimi lyudi szpovidat, neg szamomu Masniku, od koga zna, da ji nigdar ocsitovat neszmi. Akoga vindar i to zteska sztoji, ko neka premiszli,

da je laglye ovu tezsinu prineszt, neg na veke va pakli terpit. Magdalena pri Jezusu ni za drugo proszila, neg za oproschenye grihov. Nogi drugi, ki k Jezusu dojdu, proszu za zdravlye za sze, ali za druge. Ova je, veli szv. Krizoszthomus neg szamo za zdravlye szvoje duhse, za oproschenye grihov proszila, i je velyen uszlisena bila. Ucsi sze, da za nist vechkrat neszmis proszit, neg za oproschenye tvoji grihov, i za szpaszenye tvoje duhse. Ovu molitvu che Goszpodin Bog pervo uszlisit, neg ako za vrimenita dugovanya proszil budes, ka szu tvojoi duhsi vech skodlyiva, neg hasznovita.

II.

Zcsim je Magdalena szvoi neszrichni sztalis duhse szpoznala, je velyen pokoru csinila, i ni presztala pokoru csinit do koncza zsitka szvojega akoprem je oproschenye grihov od szamoga Jezusa dobila. Krez sztalno naszledovanye Jezusa na Krizsu, krez goruchu lyubav knyemu, krez marlyivo poszluhsanye nyigovi szveti Prodik, krez upominanye drugi na pokoru, je ono otila nadomensztit, csa je pervo zamudila, ali va csem je zagrihsila. Goszpodin Bog i tebi da szpoznat neszrichu, i pogibely, va kom sze nahajas, ti szpoznavas da ti je pokora potribna. O! ko neka duglye stentat ztoga pogibelya van dojt. Neka tvoje pokore od dneva do dneva odvlacsit, more bit do szmerti. Neka bit zadovolyan zi szpovidanyem tvoji grihov, nego sze kaji za nye, doklye zsivis, ter csini pokoru. Trudi sze krez gorlyivoszt va molitvi, krez druge dobre csine nadomesztit ono, csa szi zamudil, i va csem szi zagrihsil. Zbujaj i druge na szpoznanye, i na lyubav k Bogu. Ako ovako szvetu Magdalenu naszledoval budes va tvojem zsitku, ko mores ufanye jimat, da ches ju naszledovat i va Nebo.

Na dalye: verujes, da Magdalena Jezusu Krisztusu vechkrat ponizno hvalila, da nyoi ni dal va grihi umrit, neg da je nyoi csasza dal pokoru csinit? I ti jimas uzroka to izto csinit. Kako dugo bi jur va pakli bil, dabi ti Goszpodin Bog va tvoji grihi bil dal umrit? Komu mores hvalit,

da niszi umerl? O nikomur drugomu, nego neszkoncsano milosztivnomu Bogu, onomu Bogu, koga szi tulikrat zbantoval. Csa csinis, kada sze navu veliku miloschu szpomenes? Szveti Augusztin veli: „Komu jimam hvalit, da mene zemlya ni pozserknula, da me Nebo zi szvojum germlyavinum ni ubilo, da me sztrela ni popalila, da me voda ni utopila? Tebi szamomu o lyubitely duhsicz! Koga miloszerdnoszt je zverhu szi nyigovi csinov.“ Povi mi szada, je ov szuprot tebi tako milosztivan Bog zaszluzsil, da ga ti jos kada bantujes? O kakovo pitanye! Za isztinu ti bi moral naj nezahvalnije sztvorenye bit, dabi ti po tuliki dobroti, i miloszerdnoszti jos kada Boga zbantoval. Magdalena toga ni csinila; nego je szvojega Odkupitelya sztalno goruche lyubila, ar drugacse nye pokora nebi bila prava pokora. Ovako i tvoja pokora nebi bi bila prava pokora, dabi ti na novo Boga bantoval. Szveti Augusztin veli: „Prazna je ona pokora, ku znovimi grihi uszkrunimo. Ono kajanye nist ne valya, ako zopet grihsimo. Zbog ucsinyeni grihov oproschenye proszit, i zopet grihsit, je prez sze haszni.“

Na dan dvaiszet tretoga Julinsa.

Szveti Francziszkus Szolano Szpovidnik.

Szveti Francziszkus Szolano szeje va leti tiszuch pet sztov cseterdeszet devetom Mantilii va Andaluzii od pobozsni sztarji rodil. Va szvojoi mladoszti je nekrivicsno zsivil, tako, da je szim na peldu bil. Va dvaiszetom leti je va Red szvetoga Francziszkusza sztupil. Va ovom szeje trudil velyen od pocsetka szenek zverseniji nasztat. Kada je za Masnika poszvechen posztal, szu nyemu prik dali Novoredovnike, da je ucsi, i va Reguli Reda pelya, ar zbog nyigove pobozsnoszti, szu va nyega naiveche ufanye jimali, da che ove nove Redovnike po nai bolyem puti pelyat. On je potlye i za Preposztavnoga szvojega Reda odibran posztal, ali potlye je ovu csaszt na szvoju veliku prosnyu od szebe szmil kraj posztavit. Nai vechi del csasza je va

Prodikovanyu sztroszil. Kada je kuga ladala va Andaluzii je od szvoji Preposztavni proszil dopuszt, da bi szmil lyudem, ki szu va tom betegi, dvorit; i akoprem je szam va beteg kuge zapal, vindar zcsim szeje neg malo zibral, je zopet k betezsnikom na nyihovu dvorbu isal. Potlye szije szprosil dopuszt va Ameriku prik velikoga morja pojt; ar je tu zselyu jimal za pravu veru szvoju kerv prolyat. Kada szeje prik morja brodil, je nogo dobra putnikom na plavi izkazal. Pred szim szeje szkerbil, da med plavari grih zatare. Zato je nyim merzkochu griha, i nyigovu veliku zlochu szvitlo razlozsil. On je nyim rekal, da je grih naiveche zlo na szvitu, da je bolye umrit, neg Boga bantovat.

Na putovanyu va Peru je csudnovitu lyubav k szvojemu blizsnyemu pokazal. Ar kada je velika plav, na koj szeje on va tovarustvi jos jednoga Francziskana, i oszam sztov drugi putnikov nahajalo, na szkalu pretisznuta, i razbita posztala, tako da je na sze sztrani va nyu voda nuter szilila, i szaki je vidil, da chesze navredi zalyat; onda je Goszpodar plavi va manyu plaucsiczu szel, da sze od utapanya ucsuva. On je k szebi zel naiplemenitije zmed putnikov, i szvetoga Francziszkusa je kszebi va plaucsiczu pozival. Ali pokidob je szveti Francziszkus vidil, da chedu nogi zmed putniki ne szamo polag tela, nego i polag duhse zgublyeni bit; ar je vech poganov med nyimi bilo, i drugi veliki grihsnikov, ko szeje zahvalil na dobroti ponudjenoi, ter je med neszrichnimi na plavi osztal, pogane je na szpoznanye prave vere upomenyival, i nye pokersztil, a druge grihsnike je na pokoru zbujal, i nyim va Szakramentu pokore odvezanye od grihov podilil, i szeje Krizs Jezusa va ruka derzsech na szmert pripravlyal. Tri dni szu nyega szlapi na jednoi gredi od razbite plavi szimotamo hitale, doklye szuga jos znikimi na szip morja van hitile na jednu sztrugu, kadi je zbog manykanya szega jila nogo preterpit moral. Ali szeje szrichno preterpil, onda je va Turkumaniu, kamo je od szvoji Preposztavni na povernenye poganov odredjen bil, dosal. Szam Goszpodin Bog zna kuliko poganov je ovden na veru Jesusa, i druge grihsnike na poboisanye zsitka ubernul.

Zadnyi devet let zsitka szvojega je Limi varosi

sztrosil. Va ovom varosi je zopet prodikoval vreda va Czrikvi, vreda na ocsitnoi placzi na naivechu duhovnu haszan poszluhnikov. Nai glaszovitija nyigova Prodika je bila, ku je va leti tiszuch seszt sztov csetertom va Limi varosi derzsal. On je najednucs z Bozsjega nadahnenya z zsarkim liczem na placzu dosal, i ovden zostrimi ricsami zacsel Sztanovnikom varosa prodikovat. Med drugim je nyim one ricsi szvetoga Jivana rekal: „Sze, csa je na szvitu, je pozselenye tela, pozselenye ocsiu, i gizdoszt zsitka.“ Zato je nyim rekal: znajte, pokidob da je mera vasi grihov puna, Goszpodin Bog oche varos sztrahsno kastigat, zato csinite pokoru, da naimanye vekovecsnomu szkvarenyu ujdete. Nani put nemer ov varos ni kastigan posztal, ar Sztanovniki varosa szu sze, kut nigda Ninivitanczi, krez ostru pokoru, i sztalnu molitvu k Bogu naizad povernuli; ali potlye je ov varos krez sztrahsni potresz, i krez povodju kruto kastigan posztal, kut nigda Ninive, ar nyigovi Sztanovniki szu va szvoju pervanyu zlochu na novo zapali. I varosu Truxillo szeje zkastigum Bozsjum zagrozil, i kada szu ovi varoschani nyega ziszmihavali, i va szvojoi zlochi tverdokorni zaosztali, je vasz varos krez potresz szkoncsan posztal. Jos i druga prihoducha dugovanya je szveti Francziszkus naiperpovidal, ar Goszpodin Bog je nyemu dal dar prorokovanya.

Va cseternaiszti dnevi szeje csiszto novi jezik zverseno naucsil. Ako je va jednom jeziki govoril, ko szu nyega poszluhniki od szakojacski jezikov razumili. Krez dotaknenye nyigovoga pasza, i krez polaganye ruk na betezsnike, szu nogi uzdravili. Jednoga mertvoga mladencza je va zsitak prebudil. Jednoga drugoga, ki je na szem telu pun krasztov bil, je krezato va hipczu uzdravil, da gaje kusnul. Velik sereg konyityev je jednu krajinu szkoro sztrosil, szveti Francziszkus je nye krez kratku molitvu, i blagoszlavlyanye polya odpudil. Tukomanczi szu sze tuzsili, da na onom meszti, ko szu nyim na sztanovanye odredili, vode nimaju, zato szusze kanili kraj odszelit. Szvetacz je nye na ufanye va Boga upomenyival, i zsnyimi van isal, ter jim rekal da najednom szuhsnom meszti kopaju. Kumaj szu zacseli kopat, je velyen voda tako obilyno zacsela zvirat, da szu od toga zvira ne neg za szvoju

potribsinu doszt vode jimali, neg szu polag toga i dva malincze zgradili, ke,je ta zvir gonil. Nogi betezsniki szu krez pilo ove vode najednucs uzdraveni posztali, tako da szuju daleko i daleko vozili.

Ki ove, i druge csudne csine szvetoga Francziszkusa prestima, ta sze neche csudit, kada ste, da szuga Duhovni, i szviczki va szem orszagu viszoko prestimavali. Ali ja stiman, da je zbog nyigovi kriposzti jos vechega postovanya zaszluzsan bil. Zbog ovi kriposzti szu nyega jos va zsitku za Szvecza, i za velikoga Apostola derzsali, i jimenovali. Nemoremo na kratki sze pelde lyubavi k Bogu, i kblizsnyemu, nyigovu gorlyivoszt za szpaszenye duhs, nyigovu poniznoszt, nyigovu krotkochu, szterplyenoszt, i druge kriposzti na kratki povidat. Nyigovo telo je szenek ostroval, tako, da szeje va zadnyi leti szam sztrahsil, da che pri Bogu zbog ostrovanya velikoga szvoji kotrigov pri Bogu odgovor jimat. Ali Goszpodin Bog je nyemu krez ocsitovanye onu diku pokazal, ku szije krezato va Nebi zaszluzsil, zato je jos ostrije zsivil, neg pervo. Po ovulikom trudu za diku Bozsju, i za szpaszenye duhs, je Geszpodin Bog dokonyal, ovoga szvojega vernoga szlugu kszebi pozvat, zato muje dan szmerti naiper nazvisztil. Dva miszecza pervo je nyemu vruchi beteg poszlal. Nist sze ni tuzsil va ovom betegi, neg szeje veszelil, i rekal: „Pokidob da ja va mojoi mlahavoszti tela mojega nemorem bicsevat, ko meszto mene miloszerdnoszt Bozsja mene bicsuje, i mene kut szam zaszluzsan kastiguje." Zato je bol szvojega betega prestimaval za miloszerdnoszt Bozsju, i je zato Bogu hvalil. Krizs Jezusa je szenek pred szobum jimal. Oni razgovori ke je z szvojim Jezusem jimal, i one molitvicze zkimi je k nyemu molil, szu nogoga, ki je pri nyem sztal, na szuze dognale. Vechputi je va molitvi zvan szebe bil, kada je jednucs k szebi bil dosal, je ove ricsi Davida Kralya szprogovoril: „Ja szam sze va onom obradoval, csa je meni govoreno bilo, mi ochemo va hizsu Goszpodina nuter pojti." Tamo je i dosal po pobozsnom prijimanyu szveti Szakramentov. Nyigove zadnye ricsi szu bile: Pohvalyen, i odicsen budi o Goszpodine!"

Nemorem toga zamucsat, csa szeje vechkrat va nyigovom betegi, oszebuino ali zadnyi dan zgodalo. Ov Szvetacz

je, va pozselenyu diku Bozsju izvisavat, sza sztvorenya, oszebuino ticze na diku Bozsju pozival. Kako drago je bilo Goszpodinu Bogu ovo pozivanye, je ocsitoval krez csudne csine. Szakojacske ticze szu sze navo pozivanye szkupa szpravile, ter szu po szvojem zakonu z szvojimi jacskami Boga dicsile. Va betegi ovoga Szvecza szu doletile k ubloku nyigove hizsicze, ter szuga razveszelile znyihovimi lipimi jacskami, niszu sze dale pobludit, ali zisztrahsit od lyudi, ki szu Szvecza pojiszkali. Zadnyi dan zsitka ovoga Szvecza szu vidili czel sereg nai lipsi ticz pri nyigovoi hizsiczi, ke szu od jutro peti ur do jedinaiszti prelipo jacsile. Ovo pripetenye sze nemore tajat, ar szu nogi Duhovni, i szviczki ove ticze zlaschimi ocsima vidili, i nyihove jacske poszluhsali. Goszpodin Bog je naimre szvojega szlugu otil oszebuino odicsit, ki je nogo let diku Bozsju szakojacski poveksaval.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

„Pervo umrit, neg Boga bantovat;“ ovako je szveti Francziszkus govoril. Krezato je tuliko otil rech, da sze griha vech sztrahsi, neg szmerti. Va tom je pravo jimal; ar grih je zacsuda veche zlo, neg szmert. Szmert va szebi ni nikarkovo zlo, nego, kut szveti Krizoszthomus veli: „Grih je jedino pravo zlo.“ Szmert va szebi csloviku nist ne skodi n go ako sze va drobom sztalisu nahaja, nyemu haszni; ar ga va vekovecsno blazsensztvo odprimi. Grih ali csloviku na teli, i na duhsi skodi, i ako pokore ne csini, nyega va dibinu vekovecsnoga szkvarenya odprimi. Kako ti va ovom dugovanyu miszlis? Szi ti jedan zmed onimi, ki szi zgriha nist, ali malo nacsinyadu, ki prez sztraha grihsu, prez sztr ha va grihu zsivu, na pravu pokoru ne miszlu? O joj tebi! Kako zlo zlamenye je to! Dicza Bozsja sze griha sztrahsu, ona i naimanyi grih oduravaju, ona volu umrit, neg jedan grih ucsinit. I ako szu vech zmlahavoszti neg zi szloche ki grih ucsinila, ko sze szkerbu od nyega sze zcsisztit. Ko oni moradu dicza satana bit, ki szi zgriha nist nenacsinyadu, va grihu zsivu, kim je

ugodno va grihu zsivit, i mirno va nyem osztat. Medake ti szlisis? Jos denasz proszi Boga, da ti da tvoje grihe szpoznat, ko ches szeje gvisno vech bojat, neg szmerti.

II.

Szveti Franciszkus je bol szvojega betega za miloszerdnoszt, i dobrotu Bozsju prestimaval. I va tom je pravo jimal; ar szveti Ignaczius je rekal, da je beteg takov dar Bozsji, kut je zdravlye. Ako Goszpodin Bog jednomu beteg posalye, ko to na nyigovu haszan csini. Ar cslovik ali pobozsno, ali grihsno zsivi. Ako pobozsno zsivi, ko jima priliku za szvoje pervo ucsinyenye grihe sze szpokorit, i szebi kincs zaszluhskov szpravlyat. Ako grihsno zsivi, komu Goszpodin Bog da priliku, i csasza, da szpozna szemoguchnoszt, i praviczu Bozsju, i szvoju laschu mlahavoszt, ter umertelynoszt, da vasze ide, pravu pokoru csini, ter da ali szvoi zsitak pobojsa, ako musze zduzsji, ali akoga Bog va vekovecsnoszt pozove, da sze k dobroi szmerti pripravi. Ako beteg bar kako prestimamo, szagdar je dobrota Bozsja. Szveti Gregorius veliki pise: „Velika miloscha je, ako va teli moremo pokoru csinit, za no csa szmo va teli zagrihsili.“ Szveti Bernard veli: „Bolye je bol terpit, ter sze zvelicsit, neg zdrav bit, ter sze szkvarit.“ Kulikimi bisze bili szkvarili, da nebi pred szvojum szmertjum kakov beteg bili terpili. Ako ti ada Goszpodin Bog beteg posalye, koga prestimaj za miloschu Bozsju, nyemu hvali, ter ga hasznuj na zvelicsenye. Szveti Augusztin veli: „Ako szi bicsevan krez bol kakovoga betega, ko daj Bogu hvalu.“

Na dan dvaiszet csetertoga Juliusa.

Szveta Krisztina Divicza, Mucsenicza.

Ki zsitak, i szakojacske muke ove Divicze, i Mucsenicze ste, che vidit, da je Goszpodin ovu szvetu Diviczu med szimi drugimi odibral, da nyigovu szvetu veru pred

ocsima poganov odicsi, da Nepretelye, i progonitelye Kerschanov uszramoti, i da csudo szvoje szemoguchnoszti pred szvitom ocsituje. Zato poszluhsajmo, do je bila Krisztina, ter prestimajmo pripetenye nye muke.

Szveta Krisztina szeje va varosi Tiro va Toskani pri jezeri Fulzinszkom narodila. Nye Otacz szeje jimenoval Urban, on je bil Poglavar varosa, i velik nepretely Kerschanov. Kumaj je jedan dan va tajedni prosal, da nebi bil vech Kerschanov pred szvoje szudcztvo pozval, i na szakojacske muke dal odszudit. Krisztina, ka je ovo vidila, i upamet zela, kako szu Kerschani va szvoji muka szegurni, i veszeli, bi rado bila otila znat, csa szu to za lyudi, zacs je proganyadu, i mucsu, i kako oni med teskimi mukami moredu tako veszeli bit? Kada je ona ovo sze dovidila, i ziznala, je krez miloschu Bozsju veliku zselyu dosztala va broj Kerschanov prijeta, i ukerschena posztat. Ni mirovala, doklye sze ni ova zselya szpunila. Va devetom leti sztaroszti je szveti Kerszt prijela, i Krisztina jimenovana posztala. Nye gorlyivoszt za veru Jezusa vecha bise, neg bi od nye kerhke mladoszti miszlili. Ona je va otajnom zela zi zlata ter zi szrebra nacsinyene poganszke bolvane Ocza szvojega, krez pomoch drugi je nye razbila, i szlato, ter szrebro med uboge razdilila. Zcsim je nye Otacz to dovidil, je od jada zvan szebe bil, ter szije naiperzel ovu szvojim bogom ucsinyenu szramotu zi kervlyum szvoje kchere ziprat; ali vindar je otil ukusziti, jeli neche moch szvoju kcher od Kerschanszke vere odlucsiti. Zato je nyu va oszebitu hizsu dal dozvat, ter szeje milil okol nye, i szakojacski ubital, na zadnye szeje nyoi pak i grozil. Ali Krisztina je szergurno rekla: „Dragi Otacz! csinte, csa ochete; zsitak mi morete zet, ali vere va Jezusa Krisztusa meni zi szercza nemorete szkinut. Moi Odkupitely che meni dat kriposzt sze ono szterplyeno preterpit, zcsim misze grozite.“ Kumaj je ovo zrekla, je nye maneni Otacz zapovidal haharom, da ju pred nyim na szem teli bicsuju. Krisztina va ovoi muki ni dala nit zlamenya boli. Onda je zapovidal, da zselezne cseslye doneszu, ter da ju trapu, csa neg moru. Hahari szu szpunili i ovu zapovid, raszkinuli szu meszo ztela kerhke Divicze. Krisztina je jedan csasz sztala szvoje ocsi

k Nebu podvignute, onda je dicsila, i Bogu hvalila za nyigovu izkazanu pomoch. Otacz, ki ni bil Otacz neg Tyran, szeje nato jos vech raszerdil, i zapovidal, da zselezno kolo doprimu, Krisztinu zlanczi na nye prevezsu da je z ulyem polyu, i onda da je od zemlye podvignu, da sze bude va zraki moglo ubrachat. Kada szeje sze ovo szpunilo, szu podato kolo ogany nalozsili, da Krisztinu polahko pecsu. Ali Goszpodin Bog je szvoju szercsenu mladu Valovniczu tako ujacsal, da je va ovoi sztrahsnoi muki zglasza Boga dicsila. Ona je va toi neuszkrunyena osztala, ali nogi zmed okolo sztojechi szu sze szpalili, i naranyeni posztali. Tyran szeje preszenetil nad ovim csudom, vindar ni til popusztit, neg je zapovidal, Krisztinu va uzu odpelyat, ztim nakanyenyem, da che ju drugi dan jos dalye mucsiti.

Kumaj je Krisztina va uzi bila, je dosal knyoi Angyel, nyu zvracsil, i nyu upomenyival na sztalnoszt, zi ubechanyem Bozsje pomochi. Kada szu Tyranu ovo csudnovito uzdravlyenye nazvisztili, je velyen poszlal hahara, i zapovidal, da nyoi velik kamen na vrat ubiszu, i da nyu va blizsnye jezero utopu, da nigdor od nye vech nit csal, nit vidil nebude. Ali on izti Angyel, ki je nyu zvracsil, szeje izkazal oposzred, jezera, i nyu neuszkrunyenu na szip van dopelyal. Otacz od jada ni vech znal, csa che csinit, dal je nyu na novo va uzu odpelyat, da ju drugi dan bude na dalye mogal trapit. Ali drugi dan szuga mertvoga na posztelyi nasli. Od jada je nyega kaplya udrila, ovako je Goszpodin Bog nyigovu szuprot naturalszku zlochu kastigal. Krisztina szeje vech zsalosztila zbog nyigovoga vekovecsnoga szkvarenya, neg zbog traplenya, ko je on nyoi zaudal. Ali nye traplenye z szmertjum Ocza ni presztalo. Ar Dio ki je va csaszti nye Ocza naszledoval, je nyega i va manenoszti naszledoval. Ov je dal Krisztinu pred szvoje szudcztvo dozvat, i kada je Krisztina tako sztalna osztala va veri, je zapovidal zseleznu zipku nacsinyit, ovu zkipuchim ulyem napunit, i Krisztinu va nyu hitit. Ova szegurna Vitezkinya sze p i pogledu ove nove muke nit naimanye ni preszstrahsila, neg szeje prekrizsila, i k voschanom, ki szu nato pripravni bili, da ju va tu zipku hitu, ovako govorila: „Pravo jimate, da mene kut

dite va zipku polozsite, ar szam sztoper pred jednim letom krez szveti Kerszt novorojena posztala." Dugo csasza szu nyoi dali va toi zipki lezsat, ali kada szu vidili, da nist boli ne terpi, da joj sze nist ni sztalo, ko szuju zopet van zneli, i va templ Apollo bolvana pelyali ztum zapovidum, da nyemu alduje. Kada je Krisztina va ti templ sztupila, szeje prekrizsila, i va onom hipczu je kip bolvana na zemlyu doli szpal, ter sze na kusziche razdrobil. I Dio Poglavnik je va onom hipczu od kaplye udren mertav szkupa szpal, i szvoju neszrichnu duhsu szpusztil. Voschani, ki szu Krisztinu va templ pelyali, szusze presztrahsili nad ovim dvojim pripetenyem, pusztili szu Krisztinu szlobodnu, i glaszno kricsali: „Za isztinu! Bog Kerschanov je szam pravi Bog." Nogi pogani szu osztavili pogansztvo, ter szu valovali Jezusa Kerschanszkoga Boga.

Po szmerti Dio je drugi Poglavnik nasztal zjimenom Julian. Kada szu ovomu dopovidali, csa szeje z Krisztinom, i znyigovimi Prehodniki doszidob zgodalo, je stimal, da chedumu za mlahavoszt zaracsunat, ako on nye nebi na dalye mucsil. Zato je nyoi zapovidal, da ali bolvanom alduje, ali da che nyu va ognyenu pech dat hitit. Krisztina szeje szada jos vech kratila bolvanom aldovat neg perlye. Zato je Julian velyen zapovidal, da pech kuliko je neg moguche zakuru, i da nyu va nyu hitu. Krisztina je do petoga dneva va ovoi pechi neuszkrunyena osztala, kut nigda Daniel va Babilonszkoi pechi, koga je i va tom naszledovala, da je szenek Boga dicsila, i nyemu hvalu davala. Julian je stimal, da je ovo viskaria, zato je nyu polag nauka jednoga viscza va jednu jamu dal hitit, ka je zi szakojacskim jadovitim zvirjem napunyena bila. Szveta Divicza szeje zopet prekrizsala, i nist joj sze ni sztalo. To jadovito zvirje je okolo nye sztalo va miru, i ona je i ovde Boga dicsila. Da nebude vech mogla Boga dicsit, je nyoi dal jezik van szkinut; ali ona je i prez jezika Boga dicsila. Ovo novo csudo je noge pogane na veru Jezusu ubernulo. Tyran szeje prik toga jos vech raszjadal, i zapovidal, da ju na jedan sztup prevezsu, i zi sztreliczami presztrilyu. Kada szuju na sztup prevezsivali, je ova Kerschanszka vitezkinya veliku zselyu va szebi chutila, onoga va Nebi gledati, za koga je tuliko preterpila. Zato je Boga zazivala,

i proszila, dabi nyoi prezselynu korunu Mucsenikov udilil. Nye molitva je uszlisena posztala. Kumaj szu nikuliko sztrelicz va nyu szpusztili, je jedna nye szercze prebola, i ona je szvoju szvetu duhsu szpusztila, i ovakoje dosla k pogledu Onoga, krez koga pomoch je szuproti tri Tyranov vojevala. Nye dicsna szmert szeje godala okolo leta po Krisztusu tri sztov. Ovo pripetenye chu dokonyat zricsami szvetoga Augusztina: „Ako mi va ovi muka szterplyenoszt jednoga cslovika prestimamo, ko nam sze nemoguche vidi; ali ako szemoguchnoszt Bozsju prestimamo, ko che nam sze mogucha vidit." Ki naimre veruje, da je Bog szemoguch, tomu sze neche nemoguche vidit, csa szmo doszidob povidali.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveta Krisztina je priliku hasznovala, ku je jimala na szpoznanye prave vere, i szrichno je k ovoi szvetoi veri priszpila. Oni dva Tyranni, ki szu nyu mucsit dali, szu ravnotako jimali priliku ovu veru szpoznat, ali niszu je hasznovali. Oni szu va szvojoi krivoi veri zaosztali, i na veke va szkvarenye dosli Ovuliko lezsi na pravoi priliki, da ju hasznujemo. Kako ove Tyrane ova miszal trapit mora, da szu jimali priliku, a niszuje na zvelicsenye hasznovali; szada je vech nimadu, i na veke je nechedu jimat. O kakova tuga! Ali zdruge sztrani, kako veliko veszelye jima szveta Krisztina, da je szebi od Boga danu priliku dobro hasznovala. I ti va tvojem sztalisu doszt prilike jimas dobro csinit, i za tvoje zvelicsenye szkerbit. Zacs je ti bolye ne hasznujes? Veruj mi, kumaj che bit va pakli veche muke, neg onde miszlit: ja bi sze bil mogal za zvelicsenye szkerbit, paklu ujt, i sze zvelicsit; ja bi bil csasza, i priliku jimal, sze ono csinit, csa je ktomu potribno, ali szam ovo zamudil. Szada v ch nimam nit csasza nit prilike, i na veke vech nechu jimat. Szveti Krizoszthomus veli: „O kako velika tuga che szercza prokleti trapit, i mucsit, kada sze szpomenu, da szu priliku na

poboisanye szvoje zamudili, i szebe va szkvarenye szpusztili." Ako ove tuge na szebi nebi rad szkusziti, ko hasznuj prilike, ke szu ti na tvoje poboisanye dane.

II.

Szveta Krisztina kerhka Divicza, kumaj deszet, ali jedinaiszt let sztara, je tako sztrahsne muke za veru Jezusa, ne szamo szercseno, nego i zveszelyem preterpila, i va muka Boga dicsila. Csa ti Bogu za lyubav terpis, i kako sze va tvoioi nevolyi ponasas? Tvoja muka sze zmukum szvete Krisztine ni priszpodobit nemore; vindar sze drugacse tuzsis, i ponasas, neg szeje ova szveta Mucsenicza ponasala. Sze more tvoi zsitak, ki ni zdaleka ni szpodoban kzsitku szvete Krisztine jednake dike nebeszke nadijat? Ali stimas, da ches prez sze muke va Nebo dojt, va ko szu Szveczi krez tulike muke dosli? Ti szam nemores toga verovat. O ko szi naiperzami, ono malo, csa terpit moras, zvechum szterplenoschum terpit. Neka szuprot Bogu morgovat, nego nyega dicsi, i hvali, da te po tom iztom putu pelya, po kom je szvoje Szvecze va Nebo zapelyal, i po kom je szam Jezus Krisztus hodil. Szveti Luka veli: „Ni moral i Jezus ovuliko terpit, i tako nuter pojt va diku szvoju." „Szi, ki szu Bogu ugodni bili, szu krez noge nevolye verno szkrosz isli." Judith. 8 d. Ki zmed Szveczev je prez krizsa, i nevolye bil? Jos ni Jezus nas Goszpodin ni bil prez tuge, i muke. Zacs ti drugi put jisches, neg put Krizsa? Thomas Kempis veli: „Vasz zsitak Jezusa Krisztusa je bil kris, i muka, a ti bi rad va miru, i veszelyi na szvitu bit?" Szveti Bernard veli: „Pravi put va Nebo je Krizs, i muka"

Na dan dvaiszet petoga Juliusa.

Szveti Jakov vechi Apostol, i szveti Kristoforus Mucsenik.

Szveti Jakov Apostol, ki sze vechi jimenuje, zato pokidob je pervo, neg on drugi Apostol Jakov, od Jezusa Krisztusa za Apostola pozvan bil, szeje va Galilei narodil,

on je bil szin Zebedea, i Marie Szalome, i brat szvetoga Jivana Apostola, i Evangyeliste. Kada je jednucs zszvojim Oczem, i z bratom va plaucsiczi szidil, i mrizse popravlyal, je Jezus mimo isal, i nyemu, i bratu nyigovomu neg ove kratke ricsi rekal: „Naszledujte me“ je velyen Jakov, i Jivan Nyega poszluhnul, szvoju plav, i Ocza osztavil, ter naszledoval Jezusa; oni szu szi dva sztalni osztali pri Jezusu do nyigove muke, i szmerti. Szveti Epifanius szvidocsi, da je szveti Jakov szvoju csisztochu szenek neuszkrunyenu derzsal. Z Evangyelya moremo vidit, da je jedan zmed nai vernijimi Apostolov Jezusa bil; ar pri nogom pripetenyu, kamo drugi Apostoli niszu pozvani bili, je Jakov, Peter, i Jivan, na zocsi bil, na peldu, kada je Jezus kcher Jairusa zopet va zsitak prebudil; kada szeje na brigu Tabor preubrazil, kada je va verti Gethszemanni od drugi odlucsen molil, i kervavi pot tocsil.

Szveti Markus pise, da je Jezus Goszpodin nyemu, i bratu nyigovomu Jime Boanergesz dal, to je, dite germlyavine, ali sztrele, da krezato pokazse, da chedu zvelikim glaszom Evangyelye nazvischavat, da chedu, kut sztrela, szercza lyudi sztreszt, i na szpoznanye, i prijimanye prave vere gibat, i pelyat. Szveti Luka povida, da kada jednucs Szamaritanczi Jezusa va szvoi varos niszu otili nuter pusztit, onda szuze Jakov, i Jivan prik toga hudovali, i k Jezusu rekli: „Goszpodine! ako oches, ko chemo rech, da ogany iz Neba szpade, i da je potrozsi.“ Ali Jezus je nye zbog ove nelyubezlyive gorlyivoszti ukaral, ar je rekal: „Vi neznate od koga Duha szte. Szin cslovicsanszki ni dosal, da duhse umori, neg da je zvelicsi.“ Zovimi ricsami je nye otil ucsit, da Duh Kerschanszke vere, Duh Evangyelya, ni duh fantenya, nego lyubavi, i milosztivnoszti, ki sze zgleda na szpaszenye lyudi, a ne na nyihovo kastiganye. Va Evangyeli szvetoga Mathe stemo, da je Mati szvetoga Jakova i brata nyigovoga Jivana k Jezusu dosla, i od nyega proszila, da jednoga zmed szvoji Szinov va szvojem Kralyesztvu na szvoju desznu, a drugoga na szvoju livu posztavi. Odkupitely Jezus je zopet ukaral nyihovu grihsku ar je rekal: „Vi neznate, csa proszite.“ I velyen je nye pital: „Morete vi

on Kales pit, koga ja ochu piti?" Oni szu navo szercseno odgovorili: „Je mi moremo." I nut csa szu zricsum ubechali, to szu potlye zcsinom pokazali, ar szu za Jesusa nogo i nogo terpili, i umerli.

Szveti Jakov je zpocsetka po Krisztusevom va Nebo zasztuplenyu, i po prijimanyu Duha szvetoga Evangyelye nazvischaval va Jeruzalemi, va Szamarii, i po szoi zsidovszkoi zemlyi. Onda je isal va Spanyolszko, i onde neutrudlyivo to izto csinil. Kako dugo je onde bil, kako daleko je onde Evangyelye raszsiril, kulikime je na pravu veru preubernul, to ni znano. Va glaszovitom varosi Szaragosza jos jednu Czrikvu kazsu, ku je zpocsetka szveti Jakov Apostol dal zgradit. Priliku ktomu je ovo pripetenye dalo. Szveti Apostol je jednucs nochno vrime z varosa zszvojimi Ucseniki k vodi Ebro van isal, da onde va miru bude mogal molit, onda muszeje zkazala Maria, ka je jos onda na zemlyi zsivila, szprohodjena od serega Angyelov. Jakov je nyu velyen szpoznal, i na szvoja kolena upal, nyoi kut Boga Rodiczi hvalu dal. Maria je nyemu rekla: „Na ovom meszti ches ti na moju diku Czrikvu zgradit; ar ja znam, da chedu Sztanovniki ovoga Orszaga oszebuinu pobozsnoszt, i lyubav kmeni jimat, zato je nye jur szada pod moju obrambu prijimlyem." Jakov je ovu zapovid szpunil, ter je Czrikvu gradil, ka je zpocsetka neg malyahna bila, ali kasnye na veche zgrajena, ka sze jos dan denasnyi jimenuje: Pri sztupi Marianszkom; ar Maria szeje szvetomu Jakovu na sztupi szkazala.

Po nikuliki leti je szveti Jakov znikulikimi Ucseniki zopet va Jeruzalem naizad isal, Ucsenike, ke je z Spanyolszkoga zszobum zel, i szedam zmed nyimi za Biskupe poszvetil, je zopet naizad poszlal, da Sztanovike ovoga velikoga orszaga na pravu veru sze csiszto ubernu. On szam je v Jeruzalemi osztal, i onde, ter va szoi krajini zsidove na pravu veru ubrachal. Noge je pokersztil; ali nogi szu tako szerditi bili na nyega, da szu sze dogovorili, nyega zputa szpravit. Da ovo za tuliko laglye budu mogli szpunit, szu dva, Hermogenesa naimre, ter Filetusa nagovorili, da sze z Jakovom zbog vere degaju, i da nyega uszramotu. Filetus je pocsetak nacsinil, ali Jakov je nyemu Jisztinu tako razlozsil, da je k veri Jezusa prik sztu-

pil, i szvetoga Apostola klecse za oproschenye proszil. Hermogenes prik toga razjadan, szeje kvragu za pomoch ubernul, i nyemu zapovidal, da Apostola Jakova, i Filetusa predanyega dopelya. Ali vragi szu na zapovid Bozsju Hermogenesa ulovili, ter szuga pred szvetoga Apostola dopelyali. Ovo szeje sztalo ravno onda, kada je Filetus pri szvetom Apostoli bil. Onda je szveti Jakov Filetusu zapovidal, da Hermogenesa szvojega Naucsitelya od lanczov, zkimi je od vraga privezan bil, va Jime Jezusa oszlobodi. Csaje Filetus ucsinil. Prik toga szeje zacsudil Hermogenes, ter je i on na pravu veru Jezusa sztupil.

Kada szu jadoviti Zsidovi vidili, da szu ti dva na meszto dabi Jakova uszramotili, jos zi snyim szlozsili, i veru Jezusa prijeli, szusze zdvimi Rimlyanszkimi Kapitani dogovorili, nyim veliku plachu ubitajuch, da chedu naimre oni, kada Apostol prodikoval bude med lyucztvom zblud zacset, onda da oni hitro tamo sztupu, kut dabi radi mir nacsinit, ter da Apostola ulovu, i nyega pred Kralya Herodesa pelyadu. Kut szusze dogovorili, tako szeje sztalo. Szveti Apostol Jakov je po zakoni nazvischaval veru Jezusa, i zsidovom szvitlo pokazal, da je Jezus Krisztus, koga szu zsidovi umorili, pravi ubechani Meszias. Oni tverdokorni csemernyaki, ki szusze z Rimlyanszki Kapitani dogovorili, niszu tili duglye poszluhsati, szu med lyucztvom zblud szpravili, i jedan zmed Piszmoznanczev zjimenom Jozias, je tamo bizsal, na vrat szvetoga Apostola konopacz hitil, onda szu ktomu dotekli i naimeti dva Kapitani, ter Jakova pred Herodesa odpelyali. Ovden szu nyega obtuzsili, da je med lyucztvom zblud nacsinyal. Herodesu je to jako pravo bilo, da je mogal zsidovom povolyno csinit, zato je nyega velyen na szmert odszudil. Szvetomu Apostolu sze nist zselynijega nebi bilo moglo sztat, neg da za veru Jezusa szvoi zsitak aldovat more. On je ocsitno valoval veru Jezusa, i rekal, da je On pravi Meszias Odkupitely szvita. Zcsim je odszudjen bil, da chedumu glavu odszich, je pripravan bil ovu, i bar ku drugu szmert zveszelyem preterpit. Jozias, ki muje konopacz na vrat ubiszil bil, je krezato tako ganut posztal, da sze ni szamo kajal zato csaje ucsinil, neg je ocsitno valoval, da je i on Kerschan, da i on veruje va

Jezusa Krisztusa, i kada szu szvetoga Jakova na umaranye pelyali, je predanyega na kolena upal, i za oproschenye proszil. Szveti Apostol je nyega lyubezlyivo kusnul, i rekal: „Mir ztobum budi!" Zsidovi szusze nato jos vech raszerdili, ter szu pri Herodesu proszili, da i Joziasu da glavu odszich. Na puti kmesztu umaranya je szveti Apostol jednoga gutum udrenoga va Jime Jezusa Krisztusa na meszti uzdravil. Na meszti je szveti Apostol Goszpodinu Bogu hvalu dal, da mu je tu miloschu izkazal za veru nyigovu szvoi zsitak posztavit. Onda je zadnyi udoracz prijel, i zveszelim szerczem malo pred vazmenim Szvetkom szvoi zsitak dokonyal. On je pervi bil med Apostoli ki je za veru Jezusa szvoju kerv prolyival, i on je jedini od koga szmerti szveto Piszmo pise. Nyigovo szveto Telo szu Kerschani dosztoino pokopali, i potlye szuje nyigovi Ucseniki Komposztellu va Spanyolszko odprimili, kadi je Kerschani jos dan denasnyi pojischuju, i postuju. Vasz Spanyolszki orszag szvetoga Jakova kut szvojega Patrona postuje. Zi nogoga pripetenya je znano, da szeje szveti Jakov vechputi pred spanyolszkom vojszkom izkazal, i nyu na ubladanye poganov vechkrat pelyal.

* * *

Na denasnyi dan sze i Szvetak szvetoga Kristofora szveti, ki je va tretoi sztoviczi dicsno muke terpil. On szeje va poganszvi rodil, i odhranil, ali zcsim je pravu veru szpoznal, ko je velyen i druge polag moguchnoszti na pravu veru ubrachal, oszebuino va derzsanyi Liczia. Kada je zbog toga pred poganszkoga Szudcza moral sztupit, je szegurno Jezusa Krisztusa valoval. Ov pogan je dal nyega ulovit, ter je knyemu dvi neszramne zsene poszlal, da ga na necsisztochu napelyadu, i ovako od prave vere odvernu. Ali Kristoforus je nyim tako k szerczu govoril, da szu sze dvi poganszvo osztavile, Kerschanszku veru nasze zele, i csiszt zsitak zsivile. Nato szeje szudacz raszerdil, i zapovidal, da Kristofora szakojacski mucsu. Kada je upamet zel, da je va szi muka sztalan, i da krezato nogi pogani Kerschanszku veru nasze zimlyu, je nyemu glavu dal odszich.

Ovoga Szvecza va velikoi personi zi zelenum paliczum preobrazuju, kako je Jezusa va szpodobi maloga diteta prik vode noszil. Uzrok tomu je ta, ar Kristoforus bise viszok cslovik, i kada je jednucs poganom Kerschanszku veru prodikoval, je szvoju paliczu va zemlyu zabol ka je velyen zacsela raszt, i sze zelenit na potverdjevanye Jisztine one vere, ku nazvischuje. Krezato csudo szu nogi na Kerschanszku veru ganuti posztali. I to sze od nyega povida, da je zi zselye blisnyemu na szluzsbu bit, jedan csasz pri jednom hitro tecsechem predsze dibokom potoki prebival, i pokidob da onde nigdir moszta ni bilo, ko je putnike szimo, i tamo prik potoka noszil. Pri ovoi lyubezlyivoi szluzsbi je i Jezusa va szpodobi maloga diteta prik potoka na szvoji rameni noszil na drugu szip, kade muszeje Jezus na szpoznanye dal, i nyemu krezato neizgovorno veliko veszelye nacsinil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Zcsim je Jezus Jakova na szvoje naszledovanye pozval, je sze prez stentanya osztavil, ter je naszledoval Krisztusa. Ako on toga nebi bil ucsinil, ali dabi sze duglye bil premislyaval, do zna jeli bi bil drugocs pozvan posztal, i jeli sze nebi bil szkvaril. Goszpodin Bog te jur tako dugo poziva na szvoje naszledovanye, na pokoru, i na poboisanye zsitka, na vechu gorlyivoszt va szluzsbi Bozsjoi, da sze zle prilike, i tovarustva csuvas, da sze pravo szpovis, da lyuczko dobro, ali postenye naizad nagradis, i tako na vech. On te poziva krez nuternye nadahnenye krez Prodikacse, krez Szpovidnike. Zacs ga ne poszluhsas? Zacs od dneva do dneva stentas? O! neg paszku noszi, da szenad tobum ne szpuni, zcsim szeje Goszpodin Bog jur zdavno grozil! „Ja szam vasz pozival, a vi niszte otili. Ja szam vam raku ponudil, a nigdor me ni pogledal. Vi szte szi moi nauk zanemervergli, i moje kastige zahitili. Ko chu sze szada i ja vasemu szkvarenyu szmijat.“ Ako oches, da sze ova grosnya na tebi ne szpuni, ko szi jos denasz nai-

perzami pozivanye Bozsje poszluhnuti, i ono szpuniti, csa ti szvituje. Neka na dalye odvlacsit, ar drugacse che morebit presztat tebe pozivat, i upomenyivat, i ti ches va szkvarenye dojt.

II.

Poganszki Szudacz je dal szvetoga Kristofora na necsisztochu drazsit, i pelyat, ar je stimal, da chega onda lahko moch od Kerschanszke vere odvernut. Ovo izto szu i nogi drugi Tyrani ztim iztim nakanyenyem csinili. Krisztoforus ali, ki je sztalan bil va veri, sze ni dal na necsisztochu napelyat. Dobro szi ovo zapameti. Necsisztocha je put po kom sze vera pogublya, i ovako je necsisztocha ravan put k szkvarenyu. Ki sze necsisztochi poda, ta zacsinye vreda va jednoi, vreda va drugoi Jisztini Vere dvojit. I tako daleko dojde, da stima, da ovo ni tako velik grih, kut sze z Prodikalnicze glaszi, da je ovo neg cslovicsanszka mlahavoszt, i da je Goszpodin Bog neche z paklom kastigat. Ovako presztane Katholicsanszki Kerschan bit, ar ne veruje szega, csa nam Bog, i szveta Mati Czrikva na verovanye preposztavlya. Prava vera je znutra jur pogublyena, ako i zvana Jime Kerschana zobderzsimo. Ako je vera pogublyena, onda je i Nebo zgublyeno, ali pakal je gvisan. Ar Krisztus veli: „Ki ne veruje, taje jur odszudjen.“ Ovo dobro raszmiszli, i ako ovomu grihu niszi podan, ko Bogu hvali, ter sze po peldi szvetoga Kristofora nedaj knyemu nagovorit, i napelyat. Ali ako szi tomu grihu podan, ko sze od nyega prez stentanya odkini, ako oches pravi Katholik bit, i paklu ujt. Szveti Thomas Villanova veli: „Nigdor ni tuliko nagnut na zanemermetanye Boga, nigdor ni na sze zlo tako pripravan, nigdor tako tverdokorno va grihi ne osztane, nigdor sze neda tako tesko na pokoru ubernut, kut on, ki je necsisztochi podan.“

Na dan dvaiszet sesztoga Juliusa.

Szveta Anna Mati Preblazsene Divicze Marie.

Szveta Anna Mati Preblazsene Boga Rodicze Marie szeje v Betlehemi varosi dvi ure dalyine od Jeruzalema rodila. Kada je szvoju mladoszt va neuszkrunyenoi csisztochi sztrosila, szeje za Joakima odala, ki je z Nazaretha va Galilei rojen bil! Zovim je va lipoi lyubavi, i miru, ali i va pobozsnoszti, ter sztrahu Bozsjem zsivila, tako, da szeje od ovi hizsnikov zjisztinom moglo rech, csaje szveti Luka kasnye od Zakariasa, i od szvete Elizabethe piszal: „Oni szu szi dva bili pred Bogom pravicsni, ter szu polag zapovidi Goszpodina zsivili.“ Oni szu szvoje Jimanye na tri dele razdilili. Jednoga szu na diku Bozsju, na nakincsenye Czrikve ubernuli, drugoga na pomaganye ubogi, tretoga na szvoje potribsine. Vasz csasz szu va molitvi, va deli szvojega sztalisa, i va drugi dobri csini sztrosili.

Jedno je ovim dvim szvetim hizsnikom zsalosztno bilo, da va nogi leti szvojega histva niszu zditetom blagoszlovni bili; ar nerodnoszt va histvi je va onom csaszi za spotno derzsano bilo, i csaje jos vech, za kastigu Bozsju. Va ovoi tugi je szveta Anna, i Joakim zdihavajuch molila, dabi sze nyim Goszpodin Bog szmiloval, i ta spot od nyi odnel. Ali kada po dugoi molitvi niszu uszliseni bili, szusze va volyu Bozsju podali, ter szu szi naiperzeli sze csiszto szterplyeno podnasati, csa jim je Goszpodin Bog nalozsil. Ali szveta Anna szeje szpomenula, da Goszpodin Bog sztalnoszt va molitvi potribuje, i da csloviku ni odredil csasza, kako dugo mora Boga za miloschu proszit, zato ni presztala Bozsju szemoguchnoszt, i miloszerdnoszt zvelikim ufanyem zazivat zato, csa na nyigovu diku, i na nye Szpaszenye hasznovito prestimava. Kada je jednucs szvoju molitvu va Czrikvi pobozsno odversavala, je zopet nye zsaloszt szercze szvoje tako rasztuzsila, da je guszte szuze zacsela tocsiti. Va ovom hipczu zsaloszti szeje szpomenula na jednu drugu Annu, ka szeje ravno va tako turobnom sztalisu nahajala, ali potlye vindar va nye

molitvi uszlisena bila, i Mati onoga velikoga Proroka Samuela nasztala. Ona je va szerczi szvojem chutila zmozsno nuternye nagibanye Goszpodnina Boga za tu iztu miloschu proszit. Zato je szvoju molitvu jos jednucs zvelikum gorlyivoschum ponovila, i ubechala, ako nyoi Goszpodin Bog szad utrobe udili, da che ov szad Goszpodinu Bogu va Czrikvi na szluzsbu aldovat, kut je ona Anna zsena Elkana ucsinila.

Goszpodin Bog je ovu poniznu, ufanya punu, ztulikimi szuzami odversenu molitvu szvoje szluzsbenicze uszlisil, i knyoi, kut szveti Oczi szvidocsu, Angyela poszlal, ki joi je nazvisztil, da che zditetem blagoszlovna posztat, i to ztakovim ditetem, ko che bit blazseno med szimi zsenami, i koche dugo zcsekanoga Odkupitelya szvita navi szvit porodit. Angyel je szvetoi Anni i to nazvisztil, kakovo Jime mora ovoi Preblazsenoi k cheri dat. Ovo izto nazvischenye, je i szveti Joakim prijel. Kako veliko bisse veszelye ovi dvi szveti hizsnikov, kako veliku hvalu szu Goszpodinu Bogu zato davali, sze laglye more miszlit, neg zricsum povidat. Nyihovo veszelye je sztoper onda nai veche nasztalo, kada je szveta Anna po deveti miszeczi Onu porodila, ku je Bog od veka za Mater szvojega jedinoga Szina odibral. Do che moch povidat zkulikim veszelyem je ova blagoszlovna Mati szvoju novorojenuKchericzu kszvomu szerczu pritiszkala, zkulikum lyubavum, i szkerblyum je nyu odhranila? Va nye odhranyenyu ni nikarkove teskoche jimala, ar nye diteszcza razum je nye sztaroszt prevagnula, va nye szem csinyenyu je onanebeszka, Angyelszka nekrivicsnoszt szvitila. Zato szeje szveta Anna za naj szrichniju Mater prestimavala, pokidob da je nyoi Goszpodin Bog takovo dite prikazal. One noge milosche, ke je zbog Preblazsene Divicze od Boga prijimala, szu bile sztanovito neizgovorno velike. Ar ako je hizsa Zakariasa, i szvete Elizabethe krez pojiszkovanye Marie znebeszkim blagoszlovom napunyena bila, zakuliko vech je bila hizsa szvete Anne, ka je Mariu devet miszecz pod szvojim szerczem ponasala, i tri leti va ovoi hizsi hranila, znebeszkimi miloschami napunyena bila?

Ali pokidob je znala szveta Anna, da je nye dite

Maria dar Nebeszki, i pokidob daje ona szama ubechala, da che nyu na szluzsbu Bozsju aldovati, ko ni stentala Bogu naizad dat, csaje od Boga prijela, i nyemu aldovat, csa muje ubechala. Maria je kumaj tri leta sztara bila, onda je szveta Anna, i szveti Joakim va Czrikvu isla, szvoju Kcher Mariu szobum zela, nyu Duhovnomu prik dala, i nyu krez ruke Duhovnoga Goszpodinu Bogu aldovala. Doszt zteska je ove szvete hizsnike sztalo, od szvoje szv. kchere sze odlucsit, ko szu ov Aldov znai vechim veszelyem vindar Bogu doprineszli. Maria je va broi oni Divicz od Duhovnoga prijeta posztala, ke szu polag Czrikve Jeruzalemszke pod uredbum Duhovni Bogu szluzsile. Kada szu ov Goszpodinu Bogu kruto povolyni dar znaivechum pobozsnoschum odversili, szeje szveta Anna z szvetim Joakimom va szvoi sztan naizad vernula, i vasz csasz, koga je jos prezsivila, szveto, va szpunevanyu dobri csinov sztrosila, oszebuino ona leta, ka je po szmerti szvojega muzsa va dovicstvi zsivila. Ar kut je kut mladenykinya szim mladenczom, i mladenkinyam, i va histvi szim hizsnikom, tako je va dovicstvi szim dovczom, i doviczam na peldu zversenoszti szluzsila. Va ovom szvetom zsitku je do koncza szvojega zsitka sztalno zaosztala. Polag szvidocsansztva nogi Szveti Otacz je va szedamdeszet devetom leti szvoi szveti zsitak dokonyala.

Kut sze Preblazsenoi Diviczi Marii nemore vecha dika izkazati, neg ako nyu Boga Rodiczu jimenujemo, tako i szvete Anne nemoremo vech dicsiti, neg akoju Mater Boga Rodicze jimenujemo. I ravno zato, da je za Mater Boga Rodicze odibrana posztala, moramo verovat, da je nyoi Goszpodin Bog med drugimi Szveczi jur na zemlyi oszebuine milosche udilil, krezake je i na Nebi va veliku diku priszpila. Zovoga szi moremo zjisztinom van znet, da Goszpodin Bog na nye prosnyu, nam kinyu zazivamo, miloschu udilyuje. Kulikimi szu krez prosnyu szvete Anne oszebuine milosche od Boga prijeli!

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Kada je szveta Anna vidila, da Goszpodin Bog na nye nogu prosnyu nyoi ni otil szada utrobe dati, szeje va nyigovu szvetu volyu szpusztila, i szterplyeno podnasala, csa je zsnyum dokonyal. Ovako moradu szi Kerschanszki hizsniki csinit, zkimi je Goszpodin Bog dokonyal tako csinit, kut je z szvetum Annum, i Joakinom csinil. Ar csa Bog ucsini zsnyimi, to na nyihovo dobro csini. On jima szvoje uzroke, zacs tako csini, i ovi szu pravicsni, ter szveti. Morebit dabi sze ovakovi hizs niki na veke szkvarili, dabi jim Bog dicze udilil; kulikimi Sztarji sze zbog szvoje dicze zagrihsu, i sze na veke szkvaru. Kada je szveta Anna od Boga ono prijela, zacs je tuliko let proszila, onda je Bogu hvalu dala, szvoju Kcher je pobozsno odhranila, i nyu zaran na szluzsbu Bozsju aldovala. Ovako bi szi Kerschanszki Sztarji morali csinit, kada jim Bog diczu udili. Nyihova naiveche szkerb mora bit, diczu zaran na szluzsbu Bozsju ucsit, i nye za Nebo odhranit. Ako je ko zmed nyihovo dicze morebit od Boga na duhovni sztalis pozvano, onda sze neka tomu ne szuprotposztavu, ali da diteta od toga ne razgovaraju. Szveta Anna je odpovidala onomu veszelyu, ko je va Marii jimala, neg szeje Bogu za lyubav od nye odlucsila, kada je nyu krez Duhovnoga na szluzsbu aldovala. Zacs i Kerschanszki Sztarji toga nebi csinili, i zacs nebi szvojega diteta rado na szluzsbu Bogu aldovali? Oni bisze krezato mogli zagrihsit, i uzrok nasztat szkvarenya szvojega diteta, akko bisze pozivanyu Bozsjemu szuprotposztavili.

II.

Szveta Anna je dugo molila, a vindar ni bila uszlisena. Ali vindar ni szuprot Bogu morgovala, neg je i na dalye zvelikim ufanyem molila, doklye je prijela ono zacs je

molila. Goszpodin Bog nogo uzrokov jima, zacs nase molitve szagdar ne uszlisi. Mi morebit vechputi va sztalisu griha molimo; ali mi sze ne kajemo za nase grihe, ali nimamo pravoga naiperzimanya grihe odurit, i osztavit. Onda nasa molitva nemore Bogu ugodna bit. Nogoputi molimo prez prave pobozsnoszti. Csa za kriposzt takova molitva jimat more? Drugocs zopet neg za takova dugovanya molimo, ka, dabi nam je Bog dal, bi nam skodlyiva bila, akoprem mi stimamo, dabi nam bila hasznovita. Goszpodin Bog nam miloschu izkazse krezato, da nasz ne uszlisi. Nogoputi nasz Goszpodin Bog ne uszlisi za kastigu zbog nasi grihov. Mi szmo nyega tulikrat zbantovali, i nasz nyigove milosche nevridne posztavili. Kako pak moremo od nyega proszit, da nasu molitvu uszlisi. Mi Goszpodina Boga vechkrat niszmo poszluhsali, kada nasz je pozival; kako sze moremo ufat, da pak on nasz velyen uszlisi? Szveti Szalvianus veli: „Csa jimamo za uzrok sze tuzsit, ako nasz Bog ne uszlisi, i nasu prosnyu kuto zanemermeche; ki tulikoputi Boga niszmo poszluhsali, i nyigove zapovidi zanemermetali. Ni to pravicsno, da on nasz ne poszluhne, kada ga mi niszmo poszluhsali, i da nasu prosnyu ne uszlisi, kada szmo mi nyigove zapovidi zavergli?“ Vechputi Goszpodin Bog i zato ne uszlisi nase prosnye velyen, da zatuliko gorlyivije molimo, i da onu miloschu, ku nam prikazse, zatuliko vizsje prestimavamo. Vechputi i zbog toga, da szkuszi nasu szterplyenoszt, ali da szi mi krez sztalnu molitvu jos vech pri nyem zaszluzsimo. Zadnyics, polag drugi uzrokov, i zato nasz ne uszlisi, ar volyu jima nam csa bolyega udilit, neg je ono zacs proszimo Ako mi sze ovo dobro prestimamo, povimi, jeli sze mi moremo pravicsno tuzsit, ako nasz velyen ne uszlisi? Neg ti sztalan osztani va tvojoi molitvi, molitvu tvoju dobro odversi, ko ches vidit, da je Jisztina, csa szveti Bernard veli: „Goszpodin Bog che nam ali dat, ono zacs proszimo, ali che nam csa drugo dat, csaje za nasz hasznovitije.“

Na dan dvaiszet szedmoga Juliusa.

Szveti Pantaleon Mucsenik, i szveti Jivan Kolombini Redovnik.

Szveti Mucsenik Pantaleon szeje Nikomedii varosi va Bithinii narodil. Kubula nyigova Mati je bila Kerschanka, Eusztorgius nyigov Otacz je bil pogan. Mati je umerla pervo neg je Pantaleon ukerschen bil, zato je nyega Otacz va szlipom poganszvi odhranil, i nyega szkerbno va nyem ucsil. Pantaleon je na licze, i va szem trupli tela lipo odrasen bil, ali i va razumi je lipe talente prijel. Kada je doraszal szeje za Vracsitelya ucsil, i ne szamo pri niszkom lyucztvi, nego i pri Czeszaru Valeriusu Makszimianu glaszovit bil. Onda je va varosi Nikomedii jedan pobozsan i gorlyiv Masnik zsivil zjimenom Hermolaus, ov je Kerschane va progonsztvu otajno va veri ucsil, i na sztalnoszt va veri zbujal. Ov szeje z Pantaleonom szpoznal, i kada szeje jednucs od znanoszti szakojacske betege vracsiti pominal, szije priliku zel, Pantaleonu od pravoga Boga szemoguchega Goszpodina govorit, i ktomu je prilozsil, da krez zazivanye ovoga pravoga Boga cslovik sze betege laglye more zvracsit, neg krez naturalszko vracstvo, da i mertvomu more zopet zsitak udilit, ako Jezusa zpravim ufanyem zaziva, ako je Goszpodinu Bogu tako povolyno. Ovo je potverdil krez zbrajanye szakojacski pripetenyov, ka szu sze na marki betezsni zgodala, ki szu va hipczu uzdraveni posztali, ali pri mertvi, ki szusze va zsitak prebudili. Onda je Pantaleonu k szerczu govoril, da i on sztupi va broj oni, ki va Jezusa veruju, i nikogar drugoga neg pravoga Boga Sztvoritelya Neba, i zemlye molu. Pantaleon je sze, csaje csul, k szerczu zel, i ubechal, da che szi dugovanye dobro raszmiszlit. Jednucs je premislyavajuch, jeli je sze, csa muje Hermolaus govoril, jisztina, nikamor isal, i nut na puti je jedno mertvo dite nasal, i polag nyega jednu kacsu, ka je naredno to dite ugrizla, i umorila. Velyen muje na miszli doslo, csaje od szemoguchnoszti pravoga Boga Kerschanov csul, i zvelikim ufanyem va Jezusa Krisz-

sztusa je rekal k mertvomu ditetu: „Va Jime Jezusa Krisztusa tebi zapovidam, sztani sze.“ A kacsi je rekal: „A tebi va Jime Jezusa Krisztusa zapovidam, da velyen mertva budes, zato, csa szi ovo sziromahsko dite umorila.“ I nut csudnovito dugovanye, va hipczu szeje mertvo dite sztalo, a kacsa szeje raszpuknula pred nyigovimi ocsima. Vech ni bilo potribno da z pogana Kerschan nasztane. Pantaleon navo veliko csudo preszenechen je velyen k pobozsnomu Masniku isal, i nyemu povidal, csa szeje zgodalo, i ponizno proszil za szveti Kerszt, koga je, kada je va veri naucsen bil, zvelikim veszelyem prijel.

Ztim ni bil Pantaleon zadovolyan, da je szam szpoznal Jisztinu vere Krisztuseve, neg je i szvojega Ocza nato ubrachal. On szije vechputi priliku jiszkal szvojemu Oczu od krivicze bolvanov govorit, i od velikoga progonsztva Kerschanov zbog toga, da ove krive boge ne postuju. Goszpodin Bog je tako odredil, da je ravno onda, kada szeje zszvojim Oczem od toga pominal, jedan szlip cslovik knyemu dosal, ki szeje milo tuzsil, da szuga vracsitelyi, ki szumu kanili ocsi nyigove mlahave zvracsit, szada csiszto uszlipili, ter je Pantaleona za pomoch proszil. Pantaleon je nyemu rekal: „Ches mi ubechat, da ches Kerschan nasztat, ako ti tvoje ocsi zvracsim?“ Szlipi je ubechal, da che velyen Kerschan nasztat, zcsim vidil bude. Pantaleon je na nyega szveti Kris posztavil, i rekal: „Va Jime Jezusa Krisztusa odpri ocsi tvoje.“ Szlipi je szvoje ocsi odperl, i velyen je vidil. Ovo csudo je Oczu nyigovomu ocsi duhovne odperlo. Ztoga je szpoznal, da je Jisztina, csa muje szin govoril, i zvelikim glaszom vapoval: „Szada szpoznavam, da je Bog Kerschanov jedini pravi Bog.“ Pantaleon je zvelikim veszelyem onoga pervo szlipoga na telovni ocsima, i szvojega Ocza na duhovni szlipoga k Hermolausu odpelyal, ki je nye va veri naucsil, i pokersztil. Otacz je vreda po tom umerl kut pobozsan Kerschan. Pantaleon je po nyigovoi szmerti Jerb, ali odvetnik velikoga Jimanya posztal. Nai vechi del je prodal, i pineze med uboge podilil, da sze zatuliko laglye na szvoje vojevanye, ko je naiper vidil, bude pripravit mogal; ar je vidil, da che nogo preterpit morat, ako Czeszar dovidi, da je Kerschan nasztal. Med tim je betezsne

marlyivo pojiszkoval. On je noge neg zi zlamenyem szvetoga Krizsa zvracsil, i tako na pravu veru dopelyal.

Oni drugi Vracsitelyi varoski szu nyemu nenavidni bili zbog nyigovoga szrichnoga vracsenya. I pokidob szusze bojali, da che nyim va nyihovom kruhi csuda utegnut, szusze dogovorili, da cheduga zputa szpravit. Zato szuga pred Czeszarom obtuzsili, da je Kerschan, i da kut Kerschan krez viskaranye betezsne vracsi. Oni szumu povidali, kako je nezdavno jednoga szlipoga zvracsil. Czeszar je toga perlye szlipoga dal kszebi dozvat, ter ga je upital, do je nyega, i kakoga je zvracsil? Ov je pravicsno sze povidal, kako je krez Pantaleona krez zazivanye Jimena Jezusa Krisztusa izvracsen posztal, i ktomu prilozsil, da je i on ztoga szpoznal, da je Bog Kerschanov pravi Bog, i da je ovoga po szvojem izvracsenyu zacsel molit, i zazivat. Czeszar szeje prik toga kruto raszerdil, tako da je ovomu szegurnomu valovniku Jezusa Krisztusa velyen dal glavu odszich. Nato je i Pantaleona dal kszebi dozvat. Nyega pital, jeli je za isztinu Kerschan? Pantaleon je prez sztraha szvoju veru valoval, i razlozsil kriviczu poganszke vere, tako da mu nit Czeszar, nit oni drugi okolosztojechi niszu znali odgovorit. Na konczu szvojega govora je rekal, da je pripravan praviczu vere Kerschanszke, i kriviczu poganszke szvitlo pokazat. Rekal je: „Doprimite szimo jednoga betezsnika, koga szu szi vracsitelyi zapusztili. Neka dojdu poganszki popi, i neka zazivaju sze szvoje bolvane. Ja chu mojega Boga zazivat. Onda chemo vidit, jeli szu vasi bogi va sztalisu betezsnika uzdravit. Ali moi Bog chega sztanovito uzdravit.“ Czeszar, i oni drugi szu nato privolyili. Dopelyali szu jednoga na szi kotrigi gutum udrenoga, koga nijedan vracsitely ni mogal uzdravit. Popi bolvanszki szu zacseli sze szvoje bolvane zazivat, kut szu nigda popi Baalama pred Kralyom Achab, i pred szvetim Prorokom Eliasom zazivali. Ali betezsnik nist lahkote ni chutil. Kada szu sze bolvanszki popi doszt na molili, i nist van szpravili niszu, onda je naiper sztal Kerschanszki vracsitely, nyega po kratkoi molitvi prekrizsil, i glaszno rekal: „Va Jime Jezusa Krisztusa sztani sze, ter uzdravi.“ Va onom hipczu szeje gutum udren sztal uzdraven, i glaszno kricsal: „Ni pravoga Boga,

neg szam je pravi Bog Kerschanov." Ovo ocsitno csudo szeje po szem varosi raszglaszilo, i nogi pogani szu na pravu veru sztupili. Ali bolvanszki popi szu Czeszara nad Pantaleona tako nadhuszkali, da je nyega dal mucsit, i potlye nyemu glavu odszich. Hermolaus on pobozsni Masnik, ki sze ravnotako ni dal od prave vere odvernut, je zsnyim szkupa umoren posztal. Nyihova szmert szeje zgodala va leti po Jezusu tri sztov, i petom.

* * *

K ovomu Mucseniku chemo ovden na kratki prilozsit popiszanye zsitka jednoga Szpovidnika. Ov je bil szveti Jivan Kolombini, ki je szveti Red Jezsuatov zaszadil. Szieni va Toskani szeje rodil. Nyigovi sztarji szu bili od plemenitoga pokolenya Kolombini. Kada je doraszal szeje uzsenil za jednu ravnotako plemenitu diviczu zjimenom Blazia, zkum je jednoga szina, i jednu kcher rodil. Szin je va nai lipsoi dobi umerl; Kcher je va Klostri szvetoga Abundusa Koludricza nasztala. Szveti Jivan je va szvojem narodnom varosi zbog nyigove mudroszti na nai visju csaszt zlizal. Veliko bogatsztvo szije szkupa szpravil, oszebuino krez terstvo. Onda szu i zemani terzsili. Nyigova nai vecha szkerb je bila, neg nogo bogatsztvo szkupa szpravit, i poveksavat. Po szvojem pobojsanyu je szam obsztal, da je dika, i bogatsztvo nyigova jedina zselya bila, doklye ni krez miloszerdnoszt Bozsju na bolye napelyan posztal. Ovo szeje tako sztalo: Jednucs je na podne zaranije domom dosal neg drugda. Jilisi jos niszu bili pripravni, sztol ni bil prosztert. Prig toga szeje tako razjadal, da je sze szimo, i tamo pohital, i szakojacski morgoval. Blazia nyigova zsena szeje szpricsala, kut szeje nai bolye znala, onda muje knige zsitka Szveczev va ruke dala, i nyega proszila, da neg tako dugo va nyi ste, doklye sze po nyigovoi volyi pripravno bude. Kolombini va zloi volyi je Knige krai hitil, i sze dalye morgoval. Kada szeje doszt napszoval, onda muje zsal bilo, da je te Knige tako nedosztoino krai hitil, zato je nye zdvignul, ter szeje szel, i zacsel va nyi stat. Goszpodin

Bog je tako otil, da je onu liszt na stenye szi prevernul, kadi sze popisuje zsitak, i poboisanye Marie Egyptomszke. Zpocsetka je jos va jadi zacsel stat, ali potlye je sze diblye i diblye stal, da ni mogal presztat od stenya kada szu jur jilisi zdavno na sztoli bili. On je va szebi chutil, da szeje nyigovo szercze ubernulo, ter szije naiperzel potlye pobozsnije zsivit. Po odversenoi obcsinszkoi szpovidi je zacsel vechkrat Czrikvu hodit, vech, i pobozsnije molit, i drugoga dobra vech csinit. I kada szeje szpomenul, da szeje krez pozselenye szviczke dike, i bogatsztva nai vech zagrihsil, je zacsel obilynije almustvo dilit, i szakojacski je jiszkal szamoga szebe pred drugimi ponizit. Zdovolyenyem szvoje zsene szeje zagovoril potlye va csisztochi zsivit, szvoje telo je trapil krez virosztovanye, krez poszte, i krez druge csine pokore. Nyigovu dragu pratezs je zi ubogom preminil. Vechputi je va Spitale isal, ter je beteszním dvoril. Nogi szuga zbog toga ziszmihavali, da szeje na jednucs ovako preminil. Nogi szu stimali, da je ub pamet dosal. Nogi szumu sze ukrivlyali. Jos i Blazia nyigova drugacse pobozsna zsena ni otila ovoga nyigovoga novoga zsivlenya terpit. Ona muje vechputi rekla, da szi neg raszmiszli, do je, i da sze neda szemu varosu ziszmihavat. Kada je vidila, da sze nye nagovaranye nist ne haszni, onda je zacsela nadanyega pszovat, i zsnyim tako zahajat, kut je nigda zsena Joba zsnye szterplyenim muzsem zahajala. Ovoje tako dugo duralo, doklye ni jednucs krez pucs na vrati vidila, da je nye muzs va molitvi od nebeszke szvitloszti vasz raszvichen. Od ovoga csasza je zacsela kriposzt szvojega muzsa visje prestimavat, i nyemu va tom na pomoch bit. Kolombini, ki sze nit krez nagovaranye, i pszovanye szvoje zsene, nit krez ziszmihavanye drugi ni dal va szvojoi pobozsnoszti pobludit, je nasal nike pobozsne, ki szusze knyemu pridruzsili, i zsnyim betezsnim dvorili. Pervi je bil Franczsiszkus Vinczenczius jedan zmed naiplemenitiji varosa, ki je sze szvoje dobro med uboge razdilil, ter szvetomu Jivanu Kolombini podlozsan posztal. Szi dva szu jednucs Czrikvu isli k szvetoi Masi. Pri vrati Czrikve szu nasli jednoga na szem telu krasztavoga sziromaha. Szveti Jivan Kolombini je nyega velyen na szvoja ramena zel, ter gaje va szvoi sztan odneszal, nyega na laschu

posztely polozsil, i szvoju zsenu proszil, da na nyega szkerb noszi, doklye on od szvete Mase naizad dojde. Blazia je polag volye muzsa szvojega kanila va hizsu nuter pojti, va ku je nye muzs betezsnoga polozsil, ali kada je vrata odperla, je tako lipu duhu chutila, da sze ni szegurala nuter sztupit. Kolombini domom dojduch je ravnotako tu lipu duhu chutil, i kada je kanil k betezsniku pojt, nyega pojiszkat, nikogar ni na posztelyi nasal. Szi dva szusze nad tim csudili; ali po nikuliki dnevi szeje Kolombinu Jezus Krisztus izkazal, i nyemu ocsitoval, da je On bil betezsnik, koga je Kolombini tako lyubezlyivo prijel. Krezavo je Szvetacz jos na vechu lyubav kbetezsnikom zbujen posztal. On je sze szviczko osztavil, od almustva je zsivil, betezsnike je pomagal, i druge je nato upomenyival. Vech od seszdeszet plemeniti, i ucseni Muzsi, i mladenczov na naszledovanye zsitka szvojega za szobum potegnul. Zovimi je novi Red szazadil, koga je Urban cseterti Papa potverdil. Kotrige ovoga Reda szu Jezsuate jimenovali, ar szu szenek nai szvetije Jime Jezus va uszto jimali. Kut sze od szvetoga Jivana Zaszaditelya ovoga Reda pise, da je pri szluzsbi betezsnikov szenek ove Ricsi szprogovaral: „Pohvalyen budi Jezus Krisztus!“ Doklye je ov Szvetacz po szvojem poboisanyu Szieni zsivil, je krez duhovne razgovore ne neg noge grihsnike na pokoru ubernul, nego i od lyubavi szviczke radoszti odvernul. Goszpodin Bog je nyigovim ricsam oszebuinu kriposzt dal, ar niszamo noge tverdokorne grihsnike k Bogu povernul, nego i noge plemenitoga pokolenya mladencze na Kerschanszki tihi zsitak pripelyal. Ali ravno zbog toga je nogo progonsztvo moral preterpit. Ar szuga zato obtuzsili, da je zbludnyak, ki mlade lyudi bludi, i nyega szu zato zvarosa szpudili. Szvetacz szeje veszelil, da jima priliku Jezusu za lyubav csa terpit, ter je rado szvoi narodni varos osztavil, onda je v Rim isal, da od szvetoga Ocza potverdjenye nyigovoga Reda dobene. Goszpodin Bog ni progonsztva szvojega szluge prez kastige osztavil. Velyen po nyigovom odhajanyu z Varosa szeje szuncze zaskurilo. Veliko vrime je sztanovnike varosa va velik sztrah posztavilo. Nato szu nasztali szakojacski betegi, va ki szu nogi pomerli. Szvetacz je nike od szvoji tovarusov naizad

poszlal, ar varoschani szu kricsali: da je Goszpodin Bog varos kastigal, zato da szu nyigovoga vernoga szlugu z varosa szpudili, i niszu mirovali, doklyega niszu naizad pozvali. Ali on ni naizad isal, neg je szvojim putom isal do Rima. Kada je ovden szvoje poszle szichno dokonyal, je naizad putoval, ali va varos Sziena ni vech doszpil. Ar na szvetak szvete Marie Magdalene je nyega na puti zemlyicza popala, i nyega szilovala va posztely. Velyen szije proszil, da mu udilu zadnye szvete Szakramente. Kada szu Bozsansztvo knyemu doneszli, je szu szvoju moch zibral, szposztelye zlizal, na koleni molil, i prijel preszveti Szakramenat. Po tom je szvojim tovarusom nai bolyi nauk dal, i kada szije dal muku Krisztusevu prestat, je mirno szvoi szveti zsitak dokonyal va leti tiszuch tri sztov seszdeszet szedmom. Nyigove zadnye ricsi szu bile: „Va tvoje Ruke o Jezus! izrucsam duhsu moju!“ Goszpodin Bog je nyega jur va zsitku krez dar prorokovanya odicsil, a po szmerti je ovu diku jos vech krez csudne csine poveksaval.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szi upamet zel va zsitku szvetoga Pantaleona, kako dite szvojega Ocza na szpoznanye szvoje grihske, i na poboisanye, ter szpoznanye prave vere, na pobozsan zsitak, i krezato va vekovecsno zvelicsenye dopelya? O kako lipa pelda je ovo! Noga dicza szu uzrok nogim grihom, i nogoputi i szkvarenyu szvoji sztarji; ar krez nyihovo zlo ponasanye, krez neposzluhsnoszt nyim priliku daju na pszoszt, na szerdidoszt, i na noge grihe. Kako tezsak odgovor chedu jednucs pred Bozsjim Szudczem jimat, polag toga, da jur na ovom szvitu proklctsztvo Bozsje nasze gernaju? Szi ti jedno zmed takove dicze bil, ali szi jos szada, o ko sze kaji zato, da szi grihsil, moli za tvoje Sztarje, ako szu odumerli, a ako szu jos zsivi, ko jim izkazsi ditinszku lyubav, i postovanye; da ti neg malo nadomesztis tvoje pregrihsenye. Moli Boga vechputi, da

nyim, i tebi da miloschu tako zsivit, da szkupa va zvelicsenye dojdete. Ako jimas priliku, da tvojim Sztarjim csa hasznovitoga na zvelicsenye ucsinit mores, ali zi szim postovanyem, ko neka zamudit; ar to szu szi od tebe zaszluzsili.

II.

Va zsitku szvetoga Kolumbina szi vidil, kako hasznovito je zsitak Szveczev stat. Zato i ti rado sti zsnyega. Ti szi csul, da ov Szvetacz va szpunevanyu csinov lyubavi nigdar ni len bil, neg szagdar pripravan blizsnyemu na pomoch. Markada zacsnes i ti dela lyubavi odversavat, ali vreda sze utrudis va tom, ter szi nenaredan. Odaklye to dohaja? Csa Bog ni vridan, da nyemu za lyubav va dobri csini gorlyiv budes, ali ni ona placha, ku ti ubiche doszt velika? Od ovoga nist nemores rech. Csa je ada krivo? Morebit da ti dugo dura? Ali dozna, jeli ni konacz zsitka tvojega pred vrati. Zbudi sze ada, ter budi gorlyiv va onom dobri, ko szi zacsel. Ako szpoznavas, da tvoja volya nasztaje lenija, ali da ti merzi dobro, ko szi pomiszli: morebit, da neg malo csasza jos jimam, va kom csa dobroga za moje zvelicsenye csinit morem. Zato chu sztalan, i gorlyiv osztat va onom dobri, ko szam Bogu za lyubav zacsel. Nebo je toga vridno, a Goszpodin Bog jos vridniji. Szveti Bernardus veli: „Ako va szebi lenoszt chutis, ko szi miszli, da jos denasz ono ucsinit mores, csesza zutra morebit neches moch ucsinit.“ Miszli, da Goszpodin Bog k tebi z otajnoga ocsitovanya govori: „Nut ja chu vreda dojti, i moja placha zmanum, da szakomu naplatim polag nyihovi csinov.“

Na dan dvaiszet oszmoga Juliusa.

Devetnaiszt Mucsenikov Gorkumi.

Na deveti dan ovoga Miszecza va Rimszki Kniga Mucsenikov ovo piszano sztoji: Brili va Hollandi devetnaiszt

tako jimenovani Mucseniki Gorkumi, ki szu zbog branenya szvete Matere Czrikve, i zbog branenya nauka, da je Jezus Krisztus va Oltarszkom Szakramentu isztinszki nazocsi, od kalvinszki krivoverczev nogo ukrivlyanye, i noge muke, i szmert preterpili. Muka ku szu ovi Mucseniki preterpili szeje ovako godala: Kada je Luther ter Kalvin, ovi nai tverdokorniji krivoverczi, nai vechi del nimskoga orszaga od prave vere odvernul, i krez nemir, ter zblud szkoro szpusztil, onda szu sze i sztanovniki Hollanda, ter Niederlanda szuprot szvojemu pravicsnomu Kralyu podvignuli. Ovi zbludniki szu jur nai veche varose zaujeli, onda szu sze dali nad mali varosich Gorkum. Kapitan Kralyevszki szeje va grad ovoga varosa zaperl, i dva Farniki, pak Francziskani z Klostra, i jos nikuliki Katholicsani zsnyimi szu ravnotako va ti grad sze szranili. Kada szu zbludniki i varos Gorkum zaujeli, onda szu va grad poszalsztvo poszlali k kralyevszkomu Kapitanu, da sze poda, ter szu nyemu, i szim, ki szu va gradi bili, ubechali krez priszegu, da chedu je szlobodne odpusztit, da moru pojt, kamo ochedu. Ali neg vreda szeje pokazalo, da oni, ki Bogu, nit szvetoi Czrikvi niszu verni osztali, i szvoju priszegu nechedu derzsat. Kapitana szu va zselezi ukovanoga va uzu zaperli. Jednoga Katholicsana, ki je pervo jednoga krivovercza zato karal, da je szvete Czrikvene poszude, Kalezse, i drage Masne pratesi z Czrikve kral, szu velyen dali ubiszit. Duhovne, i one druge Katholicsane szu sze csiszto va uzu zaperli. Na podne szu nyim meszne jilise prepolozsili, i pokidob je petak bil, ko szusze szi csiszto od jila zderzsavali, i volili nai vechi glad terpit, neg dabi zapovid Czrikvenu prekersili. Neg jedini je bil med ovimi ulovlyenimi Katholiki, ki je od ovi meszni jilisov jil, i krezato korunu Mucsenikov zgubil. Csa szu ovi ulovlyeni, oszebuino Duhovni morali preterpit, to sze nemore povidat. Krivoverszki voschani szu tulikrat knyim dohajali, kut szu otili, i nye szakojacski trapili. Vreda szuje plyunszkali, vreda znogami pehali, szimo tamo navlacsili, zpaliczami tukli, i nyim sze grozili, da cheduje sze na Krizs ubiszit. Jedan, ki je zmed ovimi voschani nai gorji bil, je pervi vecser va uzu nuter sztupil, i zakriknul, da cserni, toje Farniki naiper sztupu.

Leonard Vechel sztarji Farnik stimajuch, da je ura nyigove mucsne szmerti ovde, je szercseno naiper sztupil, pokleknul, i szvoju glavu nagnul, da zadnyi udoracz dosztane. Ali ta nistvridnyak nav put nist drugoga ni otil neg pinez od nyi, i kada je od Leonarda, i od oni drugi prijel, csaje otil, je nav put miroval. Ali gorje szu zahajali zmlajim Farnikom Mikulom Poppel, zato da je pervo szuproti krive vere prodikoval. Jedan krivoveracz je szvoju pisztolu ravno va uszta nyigova umiril, i rekal: Csa je Pop? Ti szi vechputi na Prodikalniczi rekal, da szi pripravan za tvoju veru umrit, szada povi, je to isztina? „Da, je Mikula odgovoril, zveszelyem chu umrit za moju Katholicsanszku veru, oszebuino zani veliki Kotrig vere, koga vi zahityujete, naimre, da je Jezus Krisztus isztinszki nazocsi va preszvetom Oltarszkom Szakramentu.“ Krivoveracz szeje preszenetil nati szegurni odgovor, i nist drugoga na dalye od nyega potriboval, neg da povi, kadi szu Kincsi va gradu szranyeni? Mikula od toga nist ni znal, onda gaje po nogom traplenyu osztavil. Po tom szu isli nad Francziskane. Gvardianu szu nyigov pasz ztela szkinuli, i okolo nyigovoga vrata szkupa sztegnuli, onda szuga va nyem na jedni vrati tako dugo gori, i doli vlikli, doklye szeje pasz odkinul, i Gvardian prez zlamenya zsitka na zemlyu szpal. Ovi krivoverszki voschani, da vidu, jeli je jos zsitka va nyem szu nyigova licza zgoruchimi szvichami palili, i va nyigova odperta uszta szu goruchu szvichu zataknuli. I kada nist zsitka va nyem niszu vech upamet zeli, szuga lezse osztavili govorechi: Pak je neg Frater, ni peteh neche vech za nyim zakukuriknut. Gvardian je potlye kszebi dosal, i druge sze csiszto upomenyival, da sztalni osztanu va muki.

Drugi dan szu ovi krivoverczi csemernyaki ponovili traplenye, i szvoju zlochu nad ovimi nezisztrahslyivi Valovniki Jezusa Krisztusa. Oni szuje zacseli plyuszkat, da je kerv ovim Mucsenikom na uszta, i na nosz van czurila. Jedan devetdeszet let sztar Francziskan zjimenom Villehad je po szakoi pluszki ove ricsi szprogovoril: „Deo gratias“ to je: Hvala Bogu! Treti dan szuje dva i dva szkupa povezane zi uze van szpelyali, ter szuje szilovali, onda kada szu voschani pri ubedi szidili, va Proczesii okolo nyi pojt,

ter Te Deum, toje: Bozse tebi sze klanyamo, jacsit, med tim szu jim sze ukrivlyali. Onda szu nyim koczke dali, i zapovidali, da sze koczkadu, ki che pervi ubisen posztat. Onda je Gvardian rekal: „Ni potribno koczkov, ja szam jur pripravan, ar szam jur szkuszil, csaje to ubisen bit.“ Nistvridnyaki szusze csudili nad ovim szegurnim odgovorom, i kada szu sze nyim jos jedan csasz ukrivlyali, i na veru Katholicsanszku, ter na Duhovnoszt sze zlo zgovorili, onda szuje zopet va uzu naizad odpelyali.

Katholicsanszki sztanovniki niszu mogli ovoga krivicsnoga zahajanya duglye szterplyeno gledati, zato szu naivechega Poglavnika krivoverszkoga proszili, da ono ubechanye, ko je pod priszegum dal, szpuni, ter da Duhovne, i szviczke Katholike szlobodne odpuszti. Poglavnik je ta odgovor dal, da to va nyigovoi oblaszti ne sztoji. Onda szu Katholicsani k Firstu Oranie poszalnike poszlali, da potribuju od nyega szpunevanye toga ubechanya. Krivoverczi szu naipervidili, da che First na prosnyu Katholikov privolyit, zato szu dokonyali, da nechedu tako dugo csekat, doklye zapovid Firsta dojde, neg szu sze ulovlyene Katholike Bril k Grofu Lumen poszlali, ki je nai vechi nepretely Duhovni bil. Uznike szu nochno vrime na jednu plav odpelyali, ter szu nye Bril odbrodili. Grof Lumen je ravno na zocsi bil, ulovlyene je znogum pszoschum prijel. Na szipi morja szu bile gauge nacsinyene. Uzniki szu morali dva i dva szkupa kut va Proceszii okolo gavak trikrat pojt, onda szu morali i klecse sze okolo gavak pruzsat, ter Jacsku Salve Regina jacsit. Ovo izto szu morali i va varosi Brili ucsinit, kadi szu ravnotako gauke nacsinyene bile, i Lytanie szi Szveti jacsit. Med tim szu nye nemilo bili, i tukli, tako da je Pater Vikarius, ki je szercsen bil, rekal: „Csa je ovo za lyucztvo? Ja szam med turki, i Szaraczeni ulovlyen bil, ali ovoga med nyimi szkuszil niszam.“ Onda szuje va skuru uzu odpelyali, ka je puna blata, i gnyoja bila. Okolo podneva szuje pred szudcztvo pozvali, i nye upitali, jeli chedu odpovidat veri Katholicsanszkoi. Tri med nyimi szu jako szlabo odgovorili, zato szuje od drugi odlucsili. Oni drugi szu szi pripravni bili, pervo umrit, neg szvoju veru osztavit. Drugi dan szu neg szedam med nyimi ki szu naimre

nai prestimaniji bili, pred szudcztvo pozvali, i od nyi nist drugoga potribovali niszu, neg da Rimszkoga Papu, ter nazocsnoszt Jezusa Krisztusa va Oltarszkom Szakramentu zataju, da chedu nye szlobodne odpusztit. Ali ovi szluge Bozsji szu nyim odgovorili, da volu szu preterpit, neg jedan Kotrig vere Katholicsanszke zatajat. Farnik Leonard je Kalvinszkoga Predikanta, ki je pri Szudsztvi Preszidnik bil, tako uszramotil, da mu nist ni znal odgovorit. Nato szeje Grof Lumen tako raszerdil, da je sze Duhovne na szmert odszudil. I akoprem je med tim zapovid od Firsta Oranea dosla, da sze ulovlyene szlobodne odpusztu, vindar sze Grof Lumen ni maril, neg je jos onu noch szvoju zapovid nye umorit, dal szpunit.

Zato szu ove nezisztrahslyive Kerschanszke viteze u jednoi po polnochi zvarosa van szpelyali na meszto, kadi je pervo Kloster Rügen sztal, koga szu krivoverczi szkoncsali. Ovden je bila jedna lopa, va ovoi szu dvoja driva na kris nasztavili. Pri pogledu meszta, ko je bilo odredjeno za nyihovo zadnye vojevanye, szu sze szi Duhovni veszelili, i jedan drugoga na sztalnoszt zbujali. Pervi je bil Gvardian komu szu konopacz okolo vrata zategnuli, i nyega med velikim traplenyem na gredu ubiszili. On je szvoje nagovaral na sztalnoszt, doklye je mogal govorit. Za nyim szu ovako jos drugi oszamnaiszt ubiszili. Deszetimi med nyimi szu bili tovarusi Gvardiana zi Reda szvetoga Francziszkusa. Jedan je bil Augusztinacz Jive Osztervik. Dva szu bili z Reda Premonstratov, a jedan Dominikan. Oni drugi szu bili csetiri Farniki, dva z varosa Gorkum, a dva zdrugi szel. Jednoga Kalvinszkoga Predikanta, ki je za Vikariusem po skala gori zlizal, da ga nagovara na zatajanye vere, je ov zi skal doli szunul, da sze oni drugi Predikanti vech nebudu szegurali one druge szkusavat. Ovako szu ovi devetnaisztimi Mucseniki dokonyali szvoju dicsnu muku na jednom meszti. Nijedan ni bil sztrahslyiv, nijedan turoban, szi szu bili veszeli, i dobre volye za Jezusa terpit.

Csemerni krivoverczi jos ni nyihova mertva tela niszu milovali, neg szu nosze, uhsi, i druge kotrige z snyi porizali, ter szu szi za kape, i krilyacse kut pernicze nyihovoga viteztva pometali. Neszmimo ovden zamucsat, csa

sze zgodalo zjednim zmed ovi uznikov. Jedan naimre z Reda Francziskanszkoga ki ni bil Masnik, pervo neg je szmert otil preterpit, je va volyu szvoji trapitelyov isal, i ovako szmerti usal. Ali potlye szeje za szvoi grih pokajal, i kut Katholik umerl. Neszrichniji je bil Farnik z Marsdama. Ov je zatajal veru Katholicsanszku, i ubechal da che sze ucsinit, csa od nyega potribovali budu. Ali krivoverczi nyemu niszu verovali, neg szu nyega prez miloszerdnoszti ubiszili. Ovako neszrichan je bil i jedan Klosterszki Duhovni. Ta je jur na skalo sztal, onda je zatajal veru szvoju, i voschan nasztal. Ali neg tri miszeczi szu minuli, onda szuga obtuzsili, da je szvojega Preposztavnoga voschanszkoga, komu je szluzsit moral, kanil utrovat, zato szu i ovoga ubiszili. Pervo bi bil kut Mucsenik mogal umrit, a szada je moral kut zlocsinitely.

Muka, i szmert ovi szveti Valovnikov szeje godala va leti tiszuch pet sztov szedamdeszet drugom. Nyihova szveta Tela szu Katholicsani za velike pineze od Grofa Lumen kupili, iva Katholicsanszki meszti dosztoino pokopali. Goszpodin Bog je nye odicsil znogimi csudnimi csini. Onu noch kada szu umoreni posztali, szusze szi szkupa va beloi pratezsi, i drage korune na glava pobozsnomu Mathiasu Torano izkazali, kada je ov za szpaszenye szvoje domovine Gorkumi Boga molil.

Nauk, i Naszledovanye.

Kako nemilo je zlocha krivoverczev zovimi Mucseniki zahajala, akoprem szu szi Bogu poszvecheni Masniki bili! A zacs tako nemilosztivno? Zato csa szu Katholicsani bili, i nijednoga Kotriga vere Katholicsanszke niszu tili zatajat. Je ovo doszt uzroka tako nemilo zsnyimi zahajat? Obcsinszka prauda je szakomu szloboschinu szvojega duhsnoga szpoznanya osztavit. Zabog ovoga szu nogi veliki boji bili. Ali krivoverczi bi radi, da ova prauda neg zanye valya. O Bog jim odpri nyihove zaszliplyene ocsi, ter nyihova szercza gani, da sze tulike duhse ne szkvaru! Mi ochemo szada szvete Mucsenike premislyavat, Dvoje je va nyihovom zsitku, csa nyim na diku, a nam na nauk szluzsi.

I.

Pervics szveti Mucseniki szu volili umrit, neg jedan Kotrig vere zatajat. Ovo szu oni duzsni bili csinit. Ar dobro szi zapameti, ki neg jedan kotrig vere zataji, ali va nyem szamohot dvoji, da jur szu veru sztresza. Ta pred Bogom ni Kerschan; ar neg on je pravi Katholicsanszki Kerschan ki je pokerschen, i ki sze veruje, csa je Goszpodin Bog krez szvetu Mater Czrikvu na verovanye preposztavil. Pazi, sze, nist van ne zimlyejuch. O kako sze bojim, da nogi, ki sze Katholicsani jimenuju pred Bogom nechedu Katholicsani bit. Nyihova vera je zgublyena, ar oni vreda jedan, vreda drugi Kotrig vere taju, ter szu va jednom Katholicsani, a va drugom szu ne Katholicsani. Vreda veruju va pakal vekovecsni, vreda ne, jednucs dvoju, jeli che Goszpodin Bog grih necsisztoche zvekovecsnim ognyem kastigat, vreda dvoju, da Goszpodin Bog sze zna, i vidi. Nekasze dat napelyat od takovi nistvridnyakov na nevernoszt, ki szami niszu csverszti va veri. Ti sze moras verovat, csa szveta Mati Czrikva na verovanye preposztavlya, ar drugacse niszi Katholicsan, niszi pravoverni, nimas ufanya zvelicsenya. Thomasa je Jezus nevernoga jimenoval zato, da ni veroval va Gorisztajanye Krisztusa. „Neka bit neveran, nego veran." Nut ko i ti med neverne szlisis, ako neg jedan kotrig vere tajis, ali va nyem dvojis. A zacs bi va jednom dvojil, a drugo veroval? On Bog, ki je jedan kotrig nazvisztil, je i sze druge nazvisztil. Zacs ti Bogu va jednom verujes, a va drugom ne? More znam da Bog va jednom falit, ali lagat? O kako velika, i pakla vridna csemernoszt je ovo!

II.

Szveti Mucseniki szu volili nai vechi glad, i sze zlo preterpit, neg krez meszni jilis zapovid Czrikvenu prekersit. Ovoszu oni bili duzsni csinit, a drugacse bi bili szvetu Mater Czrikvu zanemermetali. Ki oche poszluhsno dite szvete Czrikve, i Bozsje bit, mora ravno ovako csinit, ako nebi rad na veke szkvaren bit; ar je duzsan szvoju veru

ne szamo z uszti, neg i zcsinom valovat. Joj onim, ki pred krivoverczi, i nyim na szpacsenye zapovidi Czrikvene prekersuju, ali sze zsnyi kut krivoverczi ziszmihavaju. Ovi chedu jos jeduucs szkuszit, csa jim sze z Prodikalnicze vechkrat glaszi, i zcsesza sze oni szada szmiju, naimre, da krez prekersenye Czrikveni zapovid szmertno zagrihsimo, i da chemo zbog toga szkvareni nasztat. Ako sze oches zvelicsit, neka szkupa szlozsit zovakovimi, ki szvetu Czrikvu ziszmihavaju. Znas, csaje Jezus rekal: „Ki Czrikve ne poszluhsa, ta ti neka bude, kut pogan, ali kut Publikan.“ Mores poganu ubechat da che sze zvelicsit? Ako ti zneveruimi velis: da je doszt zapovidi Bozsje obderzsat, ko te pitam, niszi ti polag zapovidi Bozsje duzsan i Czrikvene zapovidi obderzsavat. Ali szmis ti Czrikvene zapovidi prekersit, da nebi i zapovidi Bozsje, je, szamoga Boga zanemervergal, ki je nam zapovidal, da szmo duzsni zapovidi Czrikvene szpuniti. „Ki vasz zanemermeche, ta mene zanemermeche.“ „Oni niszu tebe zavergli, neg szu mene zavergli.“ Nut ti Goszpodina Boga zanemermeches, ako zapovidi Czrikve prekersujes. Onda bi sze vindar rad zvelicsit?

Na dan dvaiszet devetoga Juliusa.

Szveta Martha Divicza.

Szveta Martha od ke szveto Evangyelye vech meszti govori, szeje od plemeniti i bogati Sztarji rodila. Nye Otacz je bil zi Szirie, nye Mati iz Judee, po nyihovoi szmerti je Jimanye, i hizsu va Bethanii na szvoi del dosztala. Ona je nogo dobra ucsinila, oszebuino ubogim. Ona je bila med pervimi zsenszkami, ke szu Evangyelye Jezusa poszluhsale, krez poszluhsanye Prodik Jezusa, je nyega za pravoga Meszkiasza szpoznala. Od onoga csasza je ditinszku lyubav k Jezusu jimala; ali kut Evangyelye szvidocsi i Jezus je nyu lyubil. Ona je csuda ktomu prineszla, da szeje szveta Magdalena nye szesztra k Bogu povernula, kut szmo va popiszanyu zsitka szvete Mag-

dalene vidili. Po poboisanyu Magdalene je Martha zszvojum szesztrum szakamor Jezusa szprohajala, neg da nyigove nebeszke nauke bude poszluhsat mogla. Vechputi je tu miloschu jimala, da je Jezus pri nyoi ubedval. Jednucs, kada szeje Jezus dosztojal, va nye hizsu dojti, szije veliku szkerb nacsinyala, da neg Jezusa dobro podvorit bude mogla, zato je zlaschimi rukami sze csiszto pripravlyala. Kada je vidila, da nye szesztra pri noga Jezusa szidi, i poszluhsa nyigove nauke, i da sze za nist drugo ne szkerbi, szeje tuzsila pri Jezusu, i rekla: „Goszpodine! nist sze nehajas, da meni moja szesztra szamoi da szluzsiti? Reczi joi da mi pomore.“ Ali Krisztus je nyu kuto ukaral zbog nye velike szkerblyivoszti, zovimi szkrovnimi Ricsami: „Martha, Martha ti sze prevech szkerbis, i va nogom dugovanyu mutis. Ali neg jedno je potribno. Maria je nai bolyi del odibrala, ki sze neche od nye zeti.“ Martha je ovo lyubezlyivo ukaranye, i szlavni nauk ponizno prijela. I kada je Jezus z Lazarom, i Magdalenom k sztolu szel, je ona kut szluzsbenicza pridvarala, ar je znala, da veche milosche nemore jimat, neg ako szvojemu predragomu Szpaszitelyu szluzsi.

Nisto malo pred mukum Jezusa je nye brat Lazar ubetezsal. Ona je velyen poszal poszlala k Jezusu Goszpodinu, ki je nyemu ov poszal zovimi ricsami nazvisztili. „Nut on koga lyubis je betezsan.“ Sze dvi szesztre szu stimale, da je to doszt Jezusa ganut, da dojde, i da ga uzdravi. Ali pokidob je Jezus otil Zsidovom krez uzsivlenye Lazara szvitlo pokazanye szvojega Bozsansztva pred ocsi posztavit, zato ni pervo dosal, neg kada je jur Lazar zakopan bil. Kada je Martha docsula: da sze Jezus priblizsava, je predanyega isla, i rekla, „Goszpodine! dabi ti ovde bil, ko moi brat nebi bil umerl. Ali ja i szada znam, da che Bog sze dat, zacs ga proszil budes.“ Jezus je nyoi rekal: „Tvoi brat sze oche gori sztat.“ Martha nato veli: „Ja znam, da chesze gorisztat pri Gorisztajanyu na szudnyi dan.“ Onda je Jezus rekal: „Ja szam Gorisztajanye, i zsitak. Ki va me veruje, ta oche zsiviti, ako je i umerl. Verujes ti to?‘ Ona je odgovorila: „Da Goszpodine! ja verujem, da szi ti Szin zsivoga Boga, ki je navi szvit dosal.“ Kada je ovo zgovorolila, je knye szesztri

isla, da nyoi nazviszti, da je Jezus ovde, ka szeje velyen sztala, i z Marthom k Jezusu isla. Csa szeje pak zgodalo, ovo chemo va zsitku szvetoga Lazara csut. Ovden chemo neg tuliko rech, da je Jezus krez szuze, i prosnye ovi dvi szesztar ganut, Lazara jur csetire dni mertvoga va zsitak prebudil. Kako veszelye szu one prik toga jimale, i kako szu Jezusu hvalile, toga ni moguche popiszat.

Va szvetom Evangyelyi od szvete Marthe drugo nist ne sztoji. Ali vindar nist ni dvojit va tom, da je va csaszu muke zdrugimi szvetimi zsenami na brigu Kalvarie bila, da je na zocsi bila pri Krisztusevom va Nebo zasztuplenyu, i pri Prihodu Duha szvetoga na Duhovszku Nedilyu. Tuliko je sztanovitoznano, da je ona zszvojum szesztrum, i zbratom Lazarompri progonsztvu Kerschanov Makszimiana Czeszara na jednu csemernu utlu plav polozsena posztala, i na morje puschana, da sze szi, ki szu na toi plavi, utopu. Ali Goszpodin Bog je tu plav tako redil, i pelyal, da szu szrichno do Franczoszkoga va varos Marseille dosli, kadi szu szi na szip van sztali. Magdalena je va jednu pusztinu isla, i onde trideszet let pokoru csinila. Martha ali, kada je nogo Divicz, i zsen krez lipo upominanye na pravu veru ubernula, szije med dvimi varosi Avignon, ter Arlesz jedno szamotno, mirno meszto odibrala, i onde szije hizsiczu zgradila, va koi je zszvojum szluzsbeniczum Marczellum, i zdrugimi Diviczami, ke szu szi zselyile va csisztochi zsivit, pobozsan, od szvita odlucsen zsitak zsivila; zato sze more kuto perva zaszaditelyicza Klosterszkoga koludricsnoga zsitka prestimavat. Ona je na meszto Regule pred onimi drugimi za peldu naszledovanya szluzsila.

Trideszet let je va ovoi hizsiczi va ostrochi zsitka sztrosila, od meszni jilisov, i od vina szeje szagdar zderzsavala. Molitvu je oszebuino lyubila. Od nye je piszano, da szeje povadne, i tulikoputi va nochi sztala, i sztovkrat va molitvi pokleknula. Divojacsku csisztochu je do szmerti ne uszkrunyenu obderzsala. Jedno leto pred szmertjum je nyoi Goszpodin Bog csasz nye szmerti nazvisztil. Zemlyiczu je dosztala, ka je do nye szmerti durala. Ov beteg je ona tako prestimavala, kut poszalsztvo Bozsje, zato je va betegi szenek veszela bila, i szterplyeno terpila, da szi krezato zaszluhskov za szvoju duhsu szpravlya.

Oszam dan pred szmertjum je Nebeszke jacske csula, i szvoje szesztre Magdalene duhsu je vidila va szprohajanyu Angyelov va Nebo pojt. Krezato ni szamo puna veszelya nasztala, nego i goruchu zselyu je jimala od tela odvezana bit, i k Jezusu dojti. Szam Jezus Krisztus szeje nyoi izkazal, i rekal: „Hodi prelyublyena! Ti szi mene na zemlyi va tvoi sztan prijela, ja chu tebe szada va moi Nebeszki sztan prijet.“ Szveta Martha bise nato puna veszelya, i zcsim szeje vech preblizsavala nye szmert, ztim je nye molitva gorlyivia bila, i zselya za Bogom. Pred szvojum szmertjum szije zselyila na golu zpepelom poszipanu zemlyu polozsena posztat. Kada je ovako szvoje podlozsne na sztalnoszt i gorlyivoszt va szluzsbi Bozsjoi upomenula, je szvoje ocsi k Nebu podvignula, i szvoju csisztu Duhsu szpusztila, one Ricsi Jezusa szprogovarajuch: „Va tvoje Ruke izrucsam Duhsu muju.“ Nye Grob bise znogimi csudnimi csini odicsen.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Ti szvetu Marthu za preszrichnu prestimavas, zato, da je tulikrat jimala miloschu Jezusa Krisztusa va szvoi sztan prijeti, i nyemu dvoriti. Ali zacs ti na tvoju jos zacsuda vechu szrichu ne gledas? Do je ta izti, koga va preszvetom Oltarszkom Szakramentu prijimlyes, i to zacsuda lipse, neg je nyega Martha prijela? Ni to ta izti Jezus, koga je Martha va szvoi sztan prijela? On je pripravan ktebi vechkrat dojt, neg je k szvetoi Marthi dosal. O zspoznaj ovu tvoju neizgovornu szrichu, ter ju hasznuj na tvoje szpaszenye. Ali nato paszku jimaj, Martha je Jezusa szagdar znaivechim veszelyem prijela, i nyemu verno szluzsila. I ti szu tvoju szkerb nato uberni, da tvojega Jezusa dobro pripravan va Oltarszkom Szakramentu primes, szluzsimu marlyivo, da i tebe va szvoi Nebeszki sztan prime. Vridno prijimanye preszvetoga Oltarszkoga Szakramenta, je nai bolyi, i nai kripniji nacsin zvelicsenye zadobit. „Ki ov Kruh ji, oche zsivit na veke“ veli Jezus.

Zsivit oche na ovom szvitu va poszvetujuchoi miloschi, zsivit oche na Nebi va vekovecsnom blazsenom pogledu Bozsjem.

II.

Szveta Martha je trideszet let va szvojoi hizsiczi sztrosila, zsivila je va velikoi ostrochi, dan i noch je molila, szvoju divojacsku csisztochu neuszkrunyenu csuvala, dobre csine je szenek odversavala, i va szvojem betegu szterplyena bila. Ki ovako zsivi, on na konczu zsitka pravo ove ricsi more szprogovoriti: „Va tvoje Ruke izrucsam duhsu moju.“ Ki ali nit szvojega tela, nit szvojega razuma, nit szvoje duhse na diku Bozsju ne hasznuje, nego telu sze csiszto prepuscha, csa mu ugaja, ki szvoju duhsu zgrihi uvalya, ter sze ne terszi ovu uvalyanu duhsu zcsisztit, ki je va dobri deli len, ki kotrige tela, i kriposzti duhse na zbantovanye Bozsje ubracha, ki va betegu, i nevolyi nima Kerschanszke szterplyenoszti, ki pokoru, i ostrochu odurava, ki ne rad moli, ki ni lyubitely csisztoche, ta nemore na konczu zsitka ove ricsi pravo szprogovorit: „Goszpodine va tvoje Ruke izrucsam duhsu moju.“ Ar kako sze moremo ufat, da che Goszpodin Bog onu duhsu va szvoje Ruke prijet, kaje va zsitku volila va ruka, i oblaszti satana bit, neg va ruka Bozsji; ki je vech po volyi satana, neg po volyi Bozsjoi zsivil. Szveti Didakus Niszenus veli: „Prezetan je on, ki sze ufa, kut Moyzes va ruka Bozsji umrit, ako je pervo ravno ovoga Goszpodina krez vasz szvoi zsitak zgrihi, i zi zlochum zbantoval.“ Ako ada ti z szvetum Marthum tvoju duhsu va Ruke Bozsje zpravim ufanyem zvelicsenya preporucsit oches; ko szada tvoju duhsu, i sze nye kriposzti na szluzsbu Bozsju hasznuj, kut je szveta Martha ucsinila. Szveti Peter veli: „Vernomu Sztvoritelyu moradu szvoje duhse va dobri csini preporucsat.“ Szada moramo nasu duhsu Bogu krez dobre csine preporucsat, onda chemoju moch zcsversztim ufanyem zvelicsenya Bogu preporucsit. Szada moramo ztelom, i zduhsum Bogu szluzsit, ar Goszpodin Bog je neg szvojim szlugam zvelicsenye ubechal. Ako tako necsinis,

ko sze zaman ufas. Szveti Krizoszthomus veli: „Ki ne csini onoga, csa je Bog zapovidal, on sze zaman vano ufa, csa je Bog ubechal.“

Na dan trideszetoga Juliusa.

Szveti Lupus Biskup Troyeszi, i Szveti Jakov Biskup Niszibi.

Szveti Lupus szeje va Lothringii nedaleko od varosa Metz narodil. Kadaje szvojega Ocza zaran pogubil, je nyega Sztricz k szebi zel, i zsnyim szkerbil. Kadaje doraszal, szeje uzsenil za szesztru szvetoga Biskupa Hilariusa, ali po szedmi leti szusze zdobre volye razlucsili; ar szusze dogovorili szi dva, da chedu va Klostri Bogu szluzsit. Lupus je isal va Kloster Lerins, ki Kloster je zbog velike ostroche jako glaszovit bil. Jedno leto je va ovom Klostri ostro prebavil. Onda je isal Macon, prodal je sze szvoje Jimanye, ter med uboge razdilil. Va onom csaszu Troyeszi varosi ni bilo Biskupa. Szi lyudi szu tesko zcsekivali, dabi novoga dosztali. Lupus je zbog szvoje kriposzti, i mudroszti viszoko prestiman bil, tako, da szu Duhovni, ki szu jimali praviczu Biskupa odibrat, prez szega premislyavanya Lupusa za Biskupa odibrali. On je ovo pozivanye prijel, ar je szpoznal, da je ovo volya Bozsja, i da che nogo hasznovitoga na szpaszenye duhs moch ucsinit. — Va ovom ufanyu sze ni prekanil. On je szaki dan szvojim podlozsnim prodikoval, i nye va pravoi veri szkerbno, i marlyivo ucsil. Krez nyigove nauke szu nogi tverdokorni grihsnike na poboisanye, nogi szlabi va veri ujacsani, i jos vech je ji, ki szu pervo va szluzsbi Bozsjoi leni bili, na vechu gorlyivoszt ganul. Pelda nyigovoga zsitka je nyigovim Prodikam, i naukom vechu kriposzt davala. Nai vechi del nochi je va molitvi sztrosil. On kratki csasz sznah ni na posztelyi, neg na goli daszka prebavil, szaki dan szkoro szeje ostro posztil, nogoputi nikuliko dan nist ni jil. Ostru sztrunenu prates nigdar ni szvlikal. Ubogi, i betezsni szu szkoro sze nyigove dohodke dosztali. Ni drugoga

veszelya jimal, neg va szpaszenyi szvoji ovcsicz, zverhu ki je szagdar kut verni pasztir virosztoval. Ali Goszpodin Bog je nyemu i zvana szvoje Biskupie dal szkerbi.

Va Englenderszkom je bil jedan krivoveracz zjimenom Pelagius, ki je szvoju krivu veru prez sztraha szagdir glaszil. Biskupi ondesnyi sze niszu mogli doszt nyemu szuprotposztavlyati. Zato szu piszali Biskupom Franczoszkim, i od nyi takove muzse proszili, ki bi sze mogli zadoszta ovoi krivoi veri szuprotposztaviti, i Katholike va veri ujacsati. Szvetoga Lupusa szu nato odibrali, pak szvetoga Germanusa Biskupa Auxeri. Rimszki Papa szeje uveszelil navo odibranye, i ovi dva Biskupi szusze va Englenderszko na put dali. Velik viher na morji, je nye, i druge ki szu na plavi bili, va velik popibely zsitka posztavil. Ali zcsim je szveti Lupus neg nikuliko kaplyicz od szvetoga ulya va morje szpusztil, velyen je suma morja presztala, i Szveczi szu szrichno dosli va Englenderszko. Onde szu szvoi poszal prez stentanya zacseli, oni szu krive nauke Pelagiusa szvitlo razlozsili, nyega kada jim ni znal odgovora dat, uszramotili, one, ki szu va veri szlabi nasztali, szu na pravu veru naizad dopelyali, i pravoverne va veri ujacsali, i sze szu va pervanyi sztalis zopet naizad doprimili. Nai vechi del krivoverczev je odpovidal krivoi veri, i kpravoi naizad dosal, jedni zmed nyi szu va tuje orszage odisli, a jedni szusze z orusjem otili posztaviti, ter szu Szaksze na pomoch zvali. Ovi, ki szu onda kuto diblyi bili, szu dosli va orszag, ali szega szu krez tatbinu, krez palenye szpusztili. Szveti dva Biskupi Lupus, ter Germanus szu Katholike szkupa szpravili, nye batrili, ter szu snyimi szuprot nepretelyu isli, nye popali zovimi ricsami: „Alleluja“ ter szuje neg vreda szrichno zorszaga van szpudili. Po ovom ubladanyu nepretelya szu sze csiszto va uredbu szpravili, i onda szu zopet va szvoju domovinu naizad putovali.

Szveti Lupus je szvoju Biskupiu zopet kut pravi Apostol zacsel redit, ali po nikuliki leti je nogi sztrah moral preterpit. Attila on glaszoviti Kraly diblyi Hunnusov je va Franczoszko zszvojum voiszkum udril, ter je sze popalil, i szkonesal, kamo je dosal. I pred varos Troyes je dosal, va kom je szveti Lupus Biskup bil. Szveti Biskup

je vidil, da ovden cslovicsanszka moch nist ne haszni, zato szeje k Bogu ubernul krez gorlyivu molitvu, krez ostre poszte, i druge csine pokore, i szvoje ovcsicze je nato upomenyival. Onda je nasze zel szvoju Biskupszku prates, zszobum je zel Duhovnoszt, i velik del sztanovnikov varoski, ter je pred Kralya isal do varoski vrat, i nyega prez szega sztraha ovako pital: „Do szi ti, da tako nemilo zahajas zvarosi, i orszagi, da tulika Kralyesztva zkervlyum, i pepelom napunyujes, i tebi podlozsit oches?" Attila muje odgovoril: „Ja szam Attila Kraly Hunnusov, korbacs Bozsji." Onda je Szvetacz rekal: „Ako szi ti korbacs Bozsji, do tisze more szuprotposztaviti? Pozdravlyen budi ti korbacs Bozsji! Zamahni, ter tuczi tuliko, i tako dugo kut tije Bog dopusztil!" Kada je ove ricsi szprogovoril, onda je odperl vrata varoska, i nyega pozval, da nuter ide. I nut kakovo csudo! Tverdo szercze Attile szeje najednucs ubernulo. Milosztivan je nasztal, varos je neuszkrunyen osztavil, i szvetoga Biskupa proszil, da zsnyim ide do Rheina. Ovo csudnovito ucsuvanye varosa od palenya, i szkoncsanya je szvetoga Biskupa va szem orszagi prestimanoga nacsinilo. Nyigove ovcsicze nyemu niszu mogle doszt hvalit, i nyega postovat. Pedeszet dvi leti je szvoju Biskupiu nai szvetije redil; onda je nyega Goszpodin Bog na plachu Nebeszku pozval.

*
* *

Pri ovoi priliki, csa szam od csudnovitoga oszlobodenya varosa Troyes krez molitvu szvetoga Biskupa Lupusa povidal, stimam, da che na szvojem meszti bit, ako i od szvetoga Biskupa Jakova csa povim, ki je ravnotako varos Niszibi csudnovito od nepretelya ucsuval. Ov Szvetacz szeje Niszibi varosi narodil. Jur va mladoszti je va jednoi pusztini pokorno zsivil, vasz csasz va molitvi, va poszti, i drugi csini pokore sztrosil. Kada je doraszal szije naiperzel va Perzianszkom poganszkomu lyucztvu Evangyelye Jezusa prodikovat. Kada je va Perzianszkom kpervomu varosu dosal, je ne daleko od varosa czel sereg divojak nasal, ke szusze gole va jednoi vodi kupale, i tako szu neszramne bile, da szusze pred Szvecza poszta-

vile, i nyemu sze szakojacski ukrivlyale. Szvetacz szeje rasztuzsil, ne zbog zbantovanya szvojega, neg zbog neszramnoszti ovi szpacslyivi divicsicz, zato je zaklel onu vodu, i te neszramne divicsicze. Daje ovo Szvetacz znadahnenya Bozsjega ucsinil, to szeje zonoga pokazalo, csa szeje potlye zgodalo. Ar va onom hipczu je voda na jednucs szkersznula, i nist ni bilo vidit neg szuhu zemlyu. Ali i one neszramne divojke szusze csiszto preminile. Nyihovi vlaszi szu uszedili, nyihova licza szu sza naregmana posztala. Jedna drugu szu pogledale, i tako sze presztrahsile, i jedna pred drugom sze szramovale, da szu glaszno zacsele kricsat, i zsuhko sze plakat. One szu pune szrama va varos bicsale, i povidale, csaje szeje zsnyimi, i zvodum godalo. Sztanovniki szu pred szvetoga Muzsa van bizsali, i nyega proszili, da nyim potribnu vodu, i divojkam pervanyu szpodob naizad da, ter szu ubechali, da chedu mu va szem poszluhsni bit. Szveti Jakov szeje szmiloval, i po nyigovoi kratkoi molitvi je voda zacsela zi zemlye zvirat, ter je szvoje meszto zopet napunila. Onda je one neszramne divojke dal predasze dozvat. Ni szu sze szegurale predanyega dojt. One, ke szu dosle, je ukaral zbog nyihove szpacslyive neszramnoszti, i nye upomenul, da toga vech ne csinu. Onda je nye prekrizsil, i nyim pervanyu szpodob naizad dal. One druge, ke pred Szveteza niszu dosle, szu szvoje szede vlaszi, i regme na szvojem ubrazi obderzsale do szmerti. Krezavo pripetenye szu Sztanovniki varosa ganuti posztali, ter szu Prodike szvetoga Jakova rado poszluhsali, i veru Jezusa valovali.

Zbog ovoga, i drugi csudni csinov, ke je szveti Jakov csinil, i zbog nyigovoga szvetoga zsitka je tako prestiman bil, da szuga za Biskupa Niszibi odibrali. Va ovoi viszokoi csaszti szu nyigove kriposzt izatuliko lipse szvitile, ke na dalye popiszat stimam da ni potribno, pokidob da szam od takovi kriposzti va zsitku szvetoga Lupusa, i drugi szveti Biskupov vechkrat obilynije govoril. Szvete Rimszke Knige Mucsenikov od nyega povidaju, da je bil Muzs od velike szvetoszti. Va Czrikvenom Szpravischi Niczei je pokazal nyigovu veliku mudroszt, kada szeje krivoverczu Ariusu dicsno szuprotposztavil Daje Goszpodin Bog szvetu Czrikvu od nye naivechega protivnika Ariusa oszlobodil, to zve-

chega molitvi szvetoga Jakova moramo zahvalit. Ar on szeje zszvetim Biskupom Alekszandrom dogovoril, tako dugo va molitvi, i poszti Boga proszit, doklye szvetu Czrikvu od ovoga nepretelya oszlobodi. I ovo szeje i zgodalo; ar kada je Arius znikimi szvojimi pretelyi kanil Czrikvu pojt, i kada je zbog potribsine na sztran isal, szu nyega, kada jim je dugo van osztal, va nyigovoi kervi mertvoga nasli. Po tom je szveti Jakov zopet va szvoju Biskupiu isal, i nyu szkerbno redil. Va csaszu Czeszara Konstantina je Perzianszki Kraly Szapor znozsinum vojszke pred varos Niszibi dosal, da ga zajme. Krez himbenoszt je jedan del varoske sztene jur porusil, tako da je stimal, da che drugi dan vasz varos zaujet. Ali szveti Biskup je szu noch Boga proszil, i molil, i nut csudnovito dugovanye! drugi dan jutro szu sztene varosa zopet sztale, kut pervo, tako da szeje Kraly Szapor, i szi sztanovniki varosa precsudili. Ali kada ov tverdi Kraly ni til odajt, prez toga dabi varos zajel, onda je szveti Biskup na szten varosa zlizal, i kada je nozsinu nepretelya vidil, je proszil Boga, da pokazse szvoju szemoguchnoszt na diku szvcjega Jimena. Nyigova prosnya bise uszlisena. Goszpodin Bog je nozsinu, i nozsinu musicz poszlal, ke szu sze va nosze Elfantov i konyi zarivale, i nye tako grizle, da szu kut maneni ritali, i bizsali, noge voschane potlacsili, i umorili, i takov zblud va satori nacsinili, da szu voschani Kralya Szapora pobignuli, i varos osztavili. Sztanovniki varosa szu dobro szpoznali, da ovo nicsemur nimadu zahvalit, neg molitvi szvojega Biskupa, zato szumu hvalili, i nyega jos visje postovali, neg pervo. Ali on je nye upomenul, da szamomu Bogu hvalu, i da sze od grihov csuvadu, da je potlye jos jacse ne kastiga. Onda je szvoi szveti zsitak krez szvetu szmert dokonyal. Tako dugo doklye je szveto Telo ovoga szvetoga Biskupa va varosi Niszibi bilo, nijedan nepretely ni mogal ovoga varosa zaujet. Ali kada je neverni Julian ovo szveto Telo zvarosa dal van odneszt, szu Perzianczi ov varos tako dugu zajimali, doklye szuga i szebi poszvojali.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Attila, ki je Franczoszko palil, szeje korbacs Bozsji jimenoval. Goszpodin Bog je ov korbacs poszlal, da grihsnike zbog nyihovi grihov kastiga. I szeda Goszpodin Bog szakojacske korbacse salye na nasu kastigu. Ovakovi szu betegi, sziromahstvo, szakojacske nevolye, neszriche, i progonsztva. Zovimi bicsuje Bog grihsnike, da va sze idu, i pokoru csinu, kut i pravicsne, da szi vech zaszluhskov za Nebo szpravlyadu. Ako chutis ovakov korbacs, ko uberni tvoje szercze k Bogu, ki te bicsuje, ter sze nyemu szterplyeno podlozsi, kada z Davidom velis: „Ja szam pripravan na bicsevanye.“ Dobro zlamenye je, ako te Goszpodin Bog na ovom szvitu bicsuje. Krezato ches moch vechemu bicsevanyu ujt, zkim pravicza Bozsja grihsnike na drugom szvitu prez miloszerdnoszti i prez koncza bicsuje, i kastiguje. O proszi Boga da te od vekovecsnoga bicsevanya oszlobodi. Reczi z szvetim Augusztinom: „Goszpodine! ovde pali, i rizsi, neg va vekovecsnoszti miluj!“

II.

Pedeszet i dvi leti je szveti Lupus szvoju Biskupiu szveto redil, i trudil za szpaszenye duhs, onda je kvekovecsnoi plachi dosal. Attila je kut jedni velu cseterdeszet, csetiri leti ladal, velik i sztrahsan je pred szvitom nasztal, noge orszage, i lyucztvo je na nist szkoncsal, onda je krez neszrichnu szmert, naglo, onu noch, kada je piroval, va szvojoi laschoi kervi zaliplyen, va vekovecsno szkvarenye prik sztupil. Dobro premiszli ovu rics: „na veke.“ Szkerb szvetoga Lupusa je konacz dosztala, ali ona placha, ku je zato prijel, neche jimat koncza. Placha dura jur duglye neg tiszuch let, duglye, neg je nyigova szkerb durala, i vech neg tiszuch let che jos durat, neche nigdar koncza jimat. Placha je vekovecsna. Goszpodsztvo Attile, nyigovo diblye vojevanye nyigovo veszelye, dika, i jimanye, ko je uzsival, je konacz dosztalo; ali kastiga nyigova va pakli neche jimat koncza. Jur

vech od tiszuch let dura, i che vech neg tiszuch, i tiszuch let durat, neche nigdar koncza jimat. Kastiga je vekovecsna. Zkim ches ti va vekovecsnoszti bit? Bujen ne pri neszrichnom Attili, nego pri szvetom Lupusi. Ako je ovo tvoja csverszta zselya, ko sze trudi za szpaszenye tvoji duhse; neka tisze ov trud nigdar ne zamiri. Neche morebit durat pedeszet dvi leti, morebit ni tuliko miszecz. I dabi jos tiszuch let duralo, ali jos duglye, csa zato? Placha che jos duglye durat, neg tvoj trud. Szv. Peter Damiani veli: „Prestimaj tvoje delo, i tvoju nevolyu szuprot diki, i plachi priszpodobi vrimenito zvekovecsnim, malo zvelikim. Delo, ko jimas, nevolya, ku terpis szu neg kratka, ali dika, ku jimas docsekat je vekovecsna. Malo, i lahko je csa terpis, ali csuda vazse i veliko je, csa jimas docsekat.

Z zsitka szvetoga Jakova sze ucsi, pervics, da szu szi pobozsni, i Szveczi ocsitno kupanye prez pratezsi szagdar za ne dosztoino, i grihsno derzsali. Jos i pogani szu golo kupanye oduravali, i ostro kastigovali. Szveti Paval Apostol veli: „Vase lipo ponasanye neka szim znano bude.“ Golocha pri kupanyi ni prez griha. Zato oni, ki diczu pred szobum jimadu, nigdar neka nedopusztu, da sze goli kupaju. Ar ovakovo kupanye je neszramno, i ova neszramnoszt pak zsnyimi rasze, a szaka neszramnoszt je zbantovanye Bozsje, zato szaki, ki ovakovo zbantovanye Bozsje zusztavit more, je to duzsan ucsinit. Drugics sze ucsi, kako kripna je molitva jednoga pobozsnoga cslovika, i kakovu haszan czelomu szelu, ali varosu doprineszt more. Tretics szpoznaj, kako csudnovita je szemoguchnoszt Bozsja. Krez male, odurne musicze je Goszpodin Bog velik sereg vojszke raszpudil. Kako lahko tebe mlahavo sztvorenye more potlacsit, i va pakal hitit. Sze mores uszegurat ovako zmozsnoga Boga zbantovat? Mores ti nyigovu zapovid zanemerverech? Nimas doszt uzroka nyega sze szt ahsit? Szveti Bernard veli: „Csesza sze jimamo vech bojat, neg onu oblaszt, pred kum nist nemores zatajat? I koj oblaszti sze nemores szuprotposztaviti? Dabi Goszpodinu Bogu va jednom, ali va drugom manykalo, ko sze nebi jimal uzroka bojat. Ali szada szega zverseno moras bojat; ar oko jima, ko sze vidi, i Ruku, ka sze more doszech.“

Na dan trideszet pervoga Juliusa.

Szveti Ignaczius Zaszaditely Reda Jezsuitov.

Szveti Ignaczius glaszoviti Zaszaditely Tovarustva Jezusa szeje od plemeniti Sztarji va Spanyolszkom va gradi Loyola narodil. Ravno va onom csaszu szeje narodil, kada szu Martin Luther, i Jivan Kalvin szvoju krivu veru zacseli, i szvetu Mater Czrikvu proganyali. Goszpodin Bog je naimre na branenye szvete Czrikve tim nepretelyom Czrikve otil ovoga odibranoga branitelya szuprot posztaviti, da nyihove krive nauke pred szim szvitom ocsituje, ter szvitlo nyihovu kriviczu pokazse. Nyigovi pobozsni Sztarji szu nyega va Kerschanszkoi veri dobro naucsenoga va dvor Kralyevszki Kralya Ferdinanda poszlali, da sze onde polag szvojega viszokoga pokolenya potribne nauke k viszokoi szviczkoi csaszti naucsi. Kada je doraszal, szije voschanszki sztalis odibral, va kom je vechkrat pokozal zlamenya viteztva. Ali Goszpodin Bog, ki je nyega za duhovnoga viteza odredil, je dopusztil, da je va boji kruto naranyen posztal, tako da szuga pol mertvoga va kastel szvoji Sztarji odneszt morali. Ovden kada je malo ufanya bilo, da che sze zizdraviti, szeje kszmerti krez pobozsno prijimanye szveti Szakramentov pripravil. Onu noch po tom szeje nyemu va sznuh szveti Peter, koga je szagdar oszebuino postoval, izkazal, nyega lyubezlyivo pogledal, i szvoju ruku na nyigove rane polozsil. Kada szeje prebudil, je szpoznal, da muje velika bol presztala, i da che sze zopet zizdravit. Ali vindar je jos zbog velike mlahavoszti moral duglye na posztelyi lezsat. Da szi csasz bolye pribavi, je proszil, da mu knige dadu na stenye. Goszpodin Bog je tako odredil, da ni bilo szviczki knig, ke je proszil, pri ruka; zato szumu dvoje duhovne knige dali, naimre Knige zsitka Krisztusevoga, pak Knige zsitka Szveczev. Ignaczius ove knige ni rado va ruke zel, ali pokidob da drugi ni bilo, je zacsel zi snyi stat, i krez miloschu Bozsju je tako diboko va stenyu ovi Knig dosal, da je premislyavajuch, csaje Jezus, i csa szu Szveczi csinili, va veliko kajanye zbog szvojega pervanyega zsitka dosal,

ter szi je naiperzel, va naszlede Jezusa Krisztusa, i Szveczev sztupit, i Bogu szamomu szluzsit. Zato szeje vnochi zposztelye sztal, pred kipom Blazsene Divicze Marie na kolena upal, i nyu szusze tocsech za miloschu pzoszil, da ga prime va szvoju, i va szvojega Szina szluzsbu, i da mu szproszi miloschu va ovoi szluzsbi do koncza osztati. Kumaj je szvoju molitvu dokonyal, najednucs szeje va hizsi takovo rostanyenye nadvignulo, da szu ubloki popuczali. Ignaczius sze krezato nit naimanye ni presztrahsil, neg szeje ubatril, ar je to za zlamenye derzsal, da je nyigova prosnya uszlisena. Zali duh je nyega nemer otil pobludit va ovom naiperzimanyu, i nyega szakojacski sztrahsil, i szkusaval, ali Ignaczius je ovoga nepretelya szagdar ubladal, ar je szvoje zaviche pri Marii jiszkal, zovimi ricsami: „Pokazsi sze da szi Mati.“ Mati Bozsja szeje nyemu zditeszczem Jezusem izkazala, i nyega na sztalnoszt upomenula, i ubechala nyemu szvoju Materinszku obrambu. Od onoga csasza szu sza szkusavanya presztala.

Kada je kmochi dosal, je grad szvoji sztarji osztavil, ter je isal Montserrat, kadi je bil csudnoviti Kip Marie. Onde je odversil szpovid od szega zsitka, i med szuzami preszveti Oltarszki Szakramenat prijel. Kada je ovo szpunil, onda je szvojega konya Klostru prikazal, szvoju szablyu, i drugo orusje je pri Oltari Marie ubiszil, na zlamenye, da neche vech szvitu, nego szamomu Bogu szluzsit. Szvoju dragu pratezs je dal jednomu ubogomu, i ubogoga pratezs nasze zel, ter je szu noch pred Oltarom Marie molil. Drugi dan je isal va varos Manreza, i onde va Spitali zcsudnovitum lyubavum betezsnim dvoril. Kada je ali upamet zel, da nyega zbog ovi dobri csinov zacsinyu viszoko postovat je isal va jednu skulyu med szkalami ne daleko od ovoga varosa. Ovden je kruto oster zsitak zsivil. Szakidan je szedam ur klecsech molil, i szvoje grihe uplakival. Szaki dan szeje posztil, neg na Nedilyni dan ne, onda je preszveti Oltarszki Szakramenat prijel. Na szvojem teli je szenek sztrunenu prates noszil, i upaszal je telo znikulikimi lancsichi. Trikrat naimanye szeje va dnevi bicseval, nogokrat do kervi. Na goloi zemlyi je szpal, i to neg na kratki, ar on drugi csasz je va premislyavanyu muke

Krisztuseve, i csetiri poszlidnyi sztrosil. Krezavu ostrochu zsitka je tako premlahavil, da szuga vechkrat na puti Montrozu, kamo je na poszluhsanye szveti Mase isal, pol mertvoga nasli. Niki dobri pretelyi szumu szvitovali, da osztavi tu veliku ostrochu, ali on je nyim odgovoril: „O osztavite me to malo terpit, da on veliki poszal mojega zvelicsenya szpunim.“

Ovde bi ja nogo moral naiperdoneszt od ovoga Szvecza; kako je on zselyu jimal va szvetu zemlyu putovat, i onde pogane na pravu veru ubrachat; kako je on za isztinu va nai vechem sziromahstvi szveta meszta pohodil. Kako je on odavlye zopet naizad dosal, i da sze nauk duhovni naucsi, kako je on jur pri leti zmalimi dicsaki skolu hodil. Kako je on ziszmihavan, i prognan bil, kako szuga nogoputi jos i uzili zbog nyigove gorlyivoszti za szpaszenye duhs, kako szu nyemu za zsitkom zaszidali, zato csa je szagdir csemernoszt ukaral, i grihsnike na pobozsanye upomenyival. Ali sze ovo moram priszkocsit, da duzsicsak ne budem. Neg to moram povidat, da je on zi nadahnenya Bozsjega, ne zmirom, da je szam zvelicsenye duhs jiszkal, nego da i druge pobozsne muzse va szvoje tovarustvo jische, ki bi sze zsnyim va ovom szvetom poszli trudili. Nasal je ovi devet va mudroszti, i kriposzti zversene muzse, med kimi je bil nai glaszovitiji szveti Francziszkus Kszaverius. Zovimi deveterimi pobozsni muzsi szeje va Czrikvi Divicze Marie pod priszegum zavezal, da chedu ovo szviczko osztavit; ter da chedu sze szamo za szvoje, i za zvelicsenye drugi trudit. Zovim naiperzimanyem je szveti Ignaczius zszvojimi tovarusi v Rim putoval. Na ovom putu szeje godalo: da szu nyigovi tovarusi utrudjeni jednucs pocsivali, a szveti Ignaczius je va jednu zapuschanu Czrikvu isal molit, i va molitvi nyigovi, ka je zdibine szercza nyigovoga van zhajala, je zvan szebe bil, i ovo vidjenye jimal: on je vidil va szvitlom oblakli nebeszkoga Ocza, i polag nyega nyigovoga predragoga Szina z Krizsom. On je csul, kako je Otacz nebeszki szvojemu Szinu Ignacziusa, i nyigove tovaruse zrucsal. Szin Bozsji je dragolyubno prijel zapovid szvojega Ocza Nebeszkoga, ter szeje k Ignacziusu ubernul zovimi ricsami: „Ja chu vam v Rimi miloschu izkazat.“ Zovim je vidjenye szkersznulo,

ali ono batrenye, ko je Ignaczius, i nyigovi tovarusi ztoga van zneli, je bilo nezgovorno.

Kada szu v Rim dosli szu pokleknuli pred noge szvetoga Ocza, i od nyega blagoszlov, i potverdjenye nyihovoga zaveza proszili. Rimszki Papa je nye zvelikim veszelyem prijel. Szveti Ignaczius je Regule szvojega novoga Reda Rimszkomu Papi na potverdjevanye prik dal. Szveti Otacz je ove zveszelyem potverdil, i ovako je nasztal szv. Red Tovarustvo Jezusevoga. Szveti Ignaczius je pervi Poglavar ovoga Reda nasztal, koga je do szvoje szmerti zcsudnovitum mudroschum na duhovnu haszan szega Kerschansztva redil. On je v Rimi osztal, ali szvoje tovaruse je po szi varosi, i orszagi raziszlal znai bolyimi nauki, kako naimre lasche zvelicsenye, izvelicsenye blizsnyega moradu jiszkat. Pred szim je nyim rekal, da polag pelde Jezusa, ki je rekal: „Ki mene oche naszledovat, ta sze neka zataji.“ Nai naiper szami szebe neka zataju: „Vince te“ toje: ubladaj sze, ovoje bil nauk zkim je nye odpusztil. Kada szu szvetoga Francziszkusa Kszaveriusa, ki je vechkrat ove ricsi szprogovaral, pitali, zacs ove ricsi tulikoputi ponavlya, je odgovoril: zato csa szam sze to od nasega Ocza Ignacziusa tako naucsil. Onda je szvoje ucsil, da oszebuino ove dvi kriposzti lyubav k Bogu, i k blizsnyemu zversavaju, onda je nye ucsil, da sze szagdir za csisztochu, i kincsenye Czrikvov szkerbu, da neverne, i pogane na pravu veru ubrachaju, da pravoverne na dober kerschanszki zsitak pelyadu, da neznane ucsu, i na gusche prijimanye szveti Szakramentov upomenyuju, da lyucztvo na diku Bozsanszke Matere zbujaju, da zjednum ricsum sze csa na diku Bozsju, i na szpaszenye duhs szluzsi gorlyivo odversavadu. Da mladinu va skola ucsu. Ove nauke szvetoga Ignacziusa szu szini nyigovi, toje kotrigi nyigovoga Reda, dobro k szerczu zeli, i nogi szad jeszu naiperdoneszli. Glasz ovoga szvetoga Reda szeje navredi tako raszsiril, da szu nogi Kralyi, i varosi szvetoga Ignacziusa proszili, da i knyim kotrige szvojega Reda posalye. Ovako szeje ov szveti Red va Europi, i Azii, i po szi krajina raszsiril. I nogo, i nogoversztni szad doprineszal. Ni bil sztalis, ni bila sztaroszt i doba lyudi za ke nye duhsno szpaszenye sze nebi szveti Ignaczius szkerbil.

Malu diczu je va skole pozival, i onde zpravum ocsinszkum lyubavum ucsil. Sztarje, i veche szakoga sztalisa lyude je krez Prodike, i nauke na pravu veru, na pobozsan zsitak i na pokoru ubrachal. Za sziroczku diczu, ali za onakovu diczu zaku sze sztarji marili niszu je v Rimi hizse kupil, va ki szu tako dugo va nauki osztali, doklye szuszi krez szluzsbu, ali drugacse szvoi kruh jiszkat znali. Za takove persone, ke szu zbog sziromahstva va pogibelyi bile szvoju csisztochu na prodaj pusztiti, je szkerbil za hizsu, va koi szu zaviche nasle, doklye szu ali va koludricsni Kloster, ali va histvo sztupile. Jednu drugu hizsu je za takove persone kupil, ke szusze va blati necsisztoche valyale, ali volyu jimale, zi ovoga blata sze gori sztat, i pokoru csinit. Va ovoi hizsi szu tako dugo szvoje zaviche jimale, doklye szu zpokorne, i poboisane med postene lyude mogle naizad sztupit. Za uboge, za Dovicze, i za Sztarcze je zjednakum lyubavum szkerbil. Zjednum ricsum, ni bilo sztalisa, i dobe sztaroszti, zaku sze nebi bil lyubezlyivo szkerbil.

Ali csa je sztoper za poveksavanye szvete vere, i za branenye szvete Czrikve ucsinil, to nam kazsu szvidocsansztva Rimszki Papov, i nogi pobozsni Kralyov, od toga nam kazsu jos i szvidocsansztva nogi krivoverczev. Melanchton tovarus Luthera je jednucs pun tuge ovako zdihaval: „O Joj joi! kako che pojt znasim novim Evangyelyem. Vasz szvit che sze z Jezsuiti napunit!“ Ovoga szeje zali duh, ki je pocsetnik krivoversztva bil, bojal, da chemu szveti Ignaczius, i nyigov szveti Red va poveksavanyu krivoversztva naivech pacsit. Zato szeje trudil, dabi neg ov szveti Red zatert mogal. Zato je on krez zle lyudi ov szv. Reda szakojacski mrazil, i sze zlo na nyega nahital, da ga szvit oduri, i proganya. I za isztinu ni jedan szveti Red ni tuliko umrazen, i prognan bil od krivoverczov, i od merzli Katholikov, kut szveti Red Jezsuitov. Ali polag szega progonsztva je szveti Ignaczius szenek dobre volye bil, i szvoje tovaruse z Ricsami Jezusa batril: „Ako szu mene proganyali, i vasz ochedu proganyati.“ Ali zcsim szu ov szveti Red vech proganyali ztim szeje vech raszsiroval, i ztim je vech na diku Bozsju, i na duhovnu haszan cslovicsanszkoga lyucztva csinil. Szveti Ignaczius

je ovo csudnovito raszsirovanye szvojega szvetoga Reda na naiveche szvoje veszelye dozsivil. Ali vindar je zselyno zselyil szvojega Jezusa, na koga diku je tuliko ucsinil, od licza do licza gledati, zato je molil, dabi nyega od telovne szvoje uze oszlobodil, i kszebi zel. Goszpodin Bog je uszlisil nyigovu molitvu. Zemlyiczu je dosztal, ku vracsitelyi niszu za tako pogibelynu derzsali; ali szveti Ignaczius je szvoju szmert naipervidil, zato je proszil szvete Szakramente, i kada je ove med szuzami prijel, je jednoga med sztarjimi szvoji tovarusev k szvetomu Oczu poszlal, da mu szproszi Apostolszki blagoszlov, i obilyno proschenye, onda je szu noch va molitvi sztrosech drugi dan pred szuncsenim izhodom ocsi k Nebu podvignute nai szvetija Jimena Jezus, i Maria szprogovarajuch je szvoi szveti zsitak dokonyal trideszet pervoga Juliusa va leti tiszuch pet sztov i pedeszet sesztom, sztaroszti szvoje seszdeszet csetertom Goszpodin Bog je ovoga szvojega vernoga szlugu pred nyigovum szmertjum, i po szmerti znogimi csudnimi csini odicsil.

Nauk, i Naszledovanye.

Z zsitka szvetoga Ignacziusa szi mores csuda van znet na nauk, i na naszledovanye Na kratki chu ti csa naiperdoneszt. I. Poboisanye, i szvetoszt szvetoga Ignacziusa sze zacsinye zstenyem szveti Knig. Kut szam jur drugom meszti rekal, to je isztina, da stenye dobri knig nogo haszni doprinesze. Nogi lyudi nyihovo poboisanye, szvetoszt, i zvelicsenye szeje zacselo z stenyem szveti Knig. Zato kada neg malo csasza jimas, zami naiper szvete Knige, ter sti, nigdar ti zato zsal neche bit.

II.

Szveti Ignaczius je va szem jiszkal vechu diku Bozsju, i szpaszenye duhs, i zato csaje szagdir vechu diku Bozsju jiszkal, ko je szagdar ono odibral, csa je znal, da je Bogu nai povolynije. Szagdar ono csinit, csa szpoznamo, da je Bogu naipovolynije, to je nai bolye, to szu szi Szveczi na

zemlyi csinili. Szagdar ono csinit, csa szpoznamo, da je Bogu drago, i ono osztavit, csa szpoznavamo, da je nyemu odurno, to je duzsnoszt szakoga pravadnoga Kerschenika. Neg szamo ono csinit, csa szmo pod szmertnim grihom duzsni csinit, je zlamenye lenoga cslovika, ki nit Boga zi szega szercza ne lyubi, nit sze za szpaszenye szvoje duhse tako ne szkerbi, kut bi sze szkerbit moral. Med kakove ti szlisis? Neka nigdar nist takovoga csinit, csa znas, da Bogu ni povolyno? Sze tvoje csine na vechu diku Bozsju, i na szpaszenye tvoje duhse redi.

III.

Szveti Ignaczius szeje Muzs jimenoval, ki szenek od Boga govori, i ki szenek k Nebu gleda. Od csesza je naimre szercze puno bilo, od toga szu uszta govorila, i tamo szu ocsi gledali. Rado od onoga govorimo csa lyubimo. Rado tamo gledamo, csa lyubimo, i csa szi zselyimo. Ti szada znas csabi ja rad rech. Kamo tvoje ocsi, i tvoja mislenya ubrachas? Csa ztvojega govora moremo van znet? Ka je tvoja lyubav, i tvoja zselya? Izpitaj sze, ter poboisaj, csa va szebi na poboisanye najdes.

Zadnyics szveti Ignaczius je ove ricsi: „Vince te“ „Ubladaj sze“ csudaputi va szvoji uszti jimal. On szam szeje od csasza szvojega poboisanya, do szvoje szmerti trudil da szamoga szebe ublada. Ovako je szvet nasztal. Szakomu, koga je na poboisanye zsitka ubernul, je ove ricsi rekal: „Vince te“ „Ubladaj sze.“ Ovoga ni szamo za hasznovito, nego k zvelicsenyu i za potribno derzsal. I tako je. Zato csa sze Adam ni ubladal, i csasze od prepovidanoga szada ni zderzsal, je szvit pun nevolye. Pakal je pun takovi duhs, ke sze niszu na szvitu otile ubladat. Nebo je puno ztakovimi duhsami, ke szu zbog toga zvelicsene, csa szusze ubladale na ovom szvitu. Ako oches paklu ujt, ter sze zvelicsit, ko sze ubladaj, pervics, ako to zapovid Bozsja, ali Czrikvena potribuje, drugics va szamovolynom dugovanyu. Ktomu szaki dan priliku jimas. Ubladaj sze va ricsa, va pogledu, va jili, i pili, va jigri, va opravi, va sztajanyu, i kad na pocsivak ides, va mo-

litvi, i va Bozsjoi szluzsbi, va szpovidi, i va osztavlyanyu pogibelyne prilike, i pogibelynoga tovarustva. Ubladaj sze va szerditoszti, kada te do zbantuje, kada te satan, ali ki drugi cslovik na grih szkusava. Zjednum ricsum: ubladaj sze va szėm. Kako to moras csinit, che ti tvoi Szpovidnik povidat, ako ga pital budes. Ovoje put po kom szu Szveczi hodili, po kom i ti moras hodit, ako sze oches zvelicsit. Neka ada nigdar pozabit na ricsi szvetoga Ignacziusa: „Vince te“ „Ubladaj sze.“ Ar ov Szvetacz veli: „Ni drugoga puta na szvetoszt, i na zvelicsenye, neg szamoga szebe va szem sztalno zatajat, i ubladat.“ Zato veli na dalye ov Szvetacz: „Budi szercsen, popadi szercseno. Jedno szercseno ubladanye szamoga szebe je Bogu drazsje, neg noga druga dobra dela.“

Denasz je zadnyi dan miszecza. Znas, nacs bi te rad szpomenut.

Zsitak Szveczev va Miszeczi Augusztusi.

Na dan pervoga Augusztusa.

Szveti Peter va lanczi.

Szveta Mati Czrikva denasz jedan oszebuini Szvetak szveti, ki je na szpominanye velike dobrote, ku je Goszpodin Bog szim pravovernim izkazal, odredjen; kadi je naimre szvetoga Petra, ki je vidlyiva Glava Czrikve bil, csudnovito zi uze oszlobodil. Herodes Agrippa szin Arisztobolusa je onda zmilosche Klaudiusa Czeszara va zsidovszkom orszagi kralyeval. Ali da laglye ladal bude, pokidob da je tujinacz bil, je moral va volyu zsidovov pojt, ki Kerschane niszu mogli terpit, zato je Kerschane va obcsinszkom, ali nai vech one, ki szu odredjeni bili na glaszenye vere szvete Apostole proganyati. Zato je dal szvetoga Jakova sztarjega, ali vechega, brata szvetoga Jivana ulovit, i nyemu glavu odszich. Zsidovi szusze nad tim kruto veszelili, zato da nyim jos csa povolynijega ucsini, je dal i szvetoga Petra ulovit, va tom nakanyenyu, da che i nyega kut szvetoga Jakova umorit. Nyigova zapovid bisc szpunyena, Petra szu ulovili, va uzu zaperli, i va lancze ukovali, voschani szu morali polag nyega virosztovat, da ne ujde. Blizu je bil vazam zsidovov, po ovom szvetku szu Petra kanili umorit. Kerschani szusze priktoga kruto raszsalosztili, dan i noch szu Boga proszili, da szvojoi csredi neda tako zaran szvojega Pasztira zet. Goszpodin Bog je uszlisil molitvu szvoji verni, oszlobodil je Petra csudnovito zruk szvoji nepretelyov. Onu noch pred onim dnevom, ki je na umaranye Petra odredjen bil, je Goszpodin Bog Angyela poszlal, ki

gaje oszlobodil. Szveti Apostol akoprem je zteskimi lanczi ukovan bil, je mirno med voschani szpal. Angyel, ki je z szvojum szvitloschum szu uzu raszvitil, je Petra po boki udril, i nyega zbudil govorechi: „Sztani sze hitro, upasi sze, ubuj tvoje obutelye, ter sze upravi, i naszleduj mene.“ Velyen pri pervoi ricsi Angyela szu lanczi zkimi Peter ukovan bise znyigovi ruk szpali, i szveti Apostol, komu szeje ovo kut szany vidilo, je va szem poszluhsan bil. Kada szeje upravil, je naszledoval Angyela. Ov je nyega pri pervoi, i drugoi paszki mimo odpelyal prez toga dabi ga voschani zusztavili bili. Onda szu dosli k zseleznim vratom krezaka szu na placze varosa isli. Vrata szu sze od szebe odperla, prez toga dabi je Angyel neg zrukum ubersznul, Angyel je jos jednu uliczu zsnyim isal, onda gaje osztavil, i niga vech vidil. Onda je Apostol zpoznal, da to ni szanya, neg da je isztinszko pripetenye, zato je rekal: „Szada za isztinu znam da je Goszpodin Angyela szvojega poszlal, i mene oszlobodil zruk Herodesa, i zcsekanya lyucztva zsidovszkoga.“ Onda je isal va hizsu Marie Matere Jivana Markusa, va koi szu Kerschani na molitvu szkupaszpravni bili. Kada je na vrati potuketal, je dosla szluzsbena zjimenom Rhode, da poszluhne, do bi bil vani. Zglasza je razumila, da je Peter pod vrati. Od veszelya, i preszenetenya zvan szebe ni velyen vrat odperla, neg je naizad bizsala ztim glaszom Peter je pred vrati. Szi szkupa szpravni Kerschani szu stimali, da szluzsbenicza ni pri pameti; ali kada je szvoje ricsi jos jednucs potverdila, onda szu jedni rekli, da je to Angyel csuvar Petra. Medtimtoga je Peter jos jednucs potuketal. Onda szu Kerschani sze paschili vrata odprit, i preszenecheni vidili szvojega prelyublyenoga Pasztira neuszkrunyenoga od lanczov szlobodnoga med nyimi sztati. Kuliko veszelye je to zanye bilo, sze nemore zrech. Szveti Peter je zlamenye dal, da poszluhsaju, i nyim povidal sze csa szeje zgodalo, i kako csudnovito je nyega zi uze oszlobodil Goszpodin. Onda szu szi pokleknuli, ter szu Bogu hvalu dali, i ztoga szu sze naucsili, kakovo ufanye moredu va szemoguchnoszt, i dobrotu Bozsju posztavlyati.

Va jednoi Prodiki szvetoga Krizoszthomusa nahajamo, kuliko miloschov je Goszpodin Bog krez lancze zkimi je

szv. Peter ukovan bil Kerschanom izkazal. Eudokszia Czeszaricza kada je szv. Meszta pohodila je od Juvenala Patriarke ove lancze za dar dosztala, i jedan del od nyi je poszlala Czrikvi Konstantinapolszkoi, a drugi del szvojoi kcheri Eudokszii zseni Valentiniana tretoga Czeszara darovala. Eudokszia je ov del lanczov Siksztusu tretomu Papi pokazala, a Papa je nyoi pokazal jedan drugi lanacz zkim je szveti Peter privezan bil pervo neg je nyega Nero Czeszar dal umorit. Kada szu ove dva lancze szkupa derzsali, najednucs szu sze szkupa prelipili, kut dabi neg jedan lanacz od jednoga Mestra nacsinyen bil. Ovo csudnovito pripetenye je Eudoksziu Czeszariczu nato nagnulo, da je na diku ovi lanczov v Rimi novu Czrikvu dala zgradit, va koi sze ovi lanczi jos dan dencsnyi va velikoi diki derzsu. Nogi betezsniki szu krez dotaknenye ovi lanczov uzdravili, nogi uvrazseni od zaloga duha oszlobodjeni posztali. Med ovimi zadnyimi je bil jedan Grof zdvora Otto Czeszara, koga je Czeszar okolo leta devet sztov seszdeszet devetoga zato v Rim poszlal, da sze krez dotaknenye szveti lanczov od zaloga duha oszlobodi. Kumaj je Jivan trinaiszti Papa nyigov vrat zlanczi dotaknul, je zali duh z Grofa van isal, i on bise zverseno od ovoga trapitelya oszlobodjen.

Szveti Gregor veliki pise, da szu va nyigovom csaszi z zseleza ovi lanczov nisto malo odlimali, ter szu ov odliman prah va zlate krizsiche zaklopili, i na vrati ponasali. I sztalo szeje, da szu nogi krez dotaknenye ovi krizsichov od szvojega betega uzdraveni posztali. Jedan zeman ki je ztoga szmih nacsinyal, ter szeje uszegural takov krizsich zi zanemermetanya razbit, je kruto kastigan posztal, ar je velyen, zcsim je to ucsinil, od zaloga duha obszedjen posztal, i tako manen nasztal, da szi je szam zsitak zel. Ovo nam povida ta izti szveti Gregorius Papa. Szveti Augusztin med drugim veli: „Pravo, i dosztoino je, da sze va szi Kerschanszki Czrikva ono zselezo szveti lanczov drazsje prestimava neg zlato. Blazseni szu oni lanczi, zkimi je szveti Apostol privezan bil, i nyega za Mucsenika nacsinili! Povezanye kotrigov szvetoga Petra je poszvetilo lancze muke nyigove.“ Na drugom meszti zopet veli: „Ako je sziny Petra takovu kriposzt jimal, zakuliko vechu kriposzt szu lanczi nyigove muke jimali!“

*
* *

Na denasnyi dan sze va Kniga Mucsenikov szpominanye nacsinya od tri szv. Divicz, i Mucsenicz, ki jimena szu: Fidesz, Spesz, ter Karitasz. Nyihova Mati je bila szveta Zofia plemenita Rimlyanykinya. Sze tri szu bile pri Rimszkom Poglavniku zbog vere Kerschanszke obtuzsene, i polag nyigove zapovidi mucsene i umorene. Szveta Fidesz, kaje dvanaiszt let sztara bila, je naiper bicsevana posztala; onda szu nyoi perszi odrizali, pak szu ju va ognyenu pech hitili, i zadnyics va czvruchu szmolu posztavili. Ali kada je polag sze ove muke Jezusa Krisztusa sztalno valovala, i kada je zgoruche pechi, i zi czvruche szmole neuszkrunyena van dosla, je Tyran zapovidal, da joj glavu odszicsu. Szveta Spesz, ka je sztoper deszet let sztara bila, je muke szvoje szesztre prez sztraha gledala, vindar sze va valovanyu Jimena Jezusa ni dala pobludit. Tyran je zsnye zapovidal prates pokinut, z zsilami volovszki nemilo preszikat; onda je zapovidal i nyu va ognyenu pech hitit; i kada je vidil, da sze ovo nyoi nist ne skodi, je nyu dal na jedan sztup ubiszit, i po szem telu z zseleznimi krampi raszkidat. I kada zi szim tim nist ni szu mogli zsnye drugoga van szpraviti, neg sztalno valovanye Jezusa, onda szu i nyu zmecsem umorili. Ovako je islo i ztretum szesztrum Karitasz, ova je sztoper deveto leto doszegla. Naiper szu nyu raszpeli na mucsnu sztoliczu, i nyu sztrahsno, bicsevali, onda szu ju va ognyenu pech hitili, sze telo szu nyoi poprebadali, i pokinuli; ali kada je polag szega toga Jezusa sztalno zazivala, je dosla zapovid, da i nyoi glavu odszicsu. Goszpodin Bog je va ovi tri jos mladi, i mlahavi Divicza Kerschanom, i poganom pokazal, csa cslovik premore krez kriposzt Krisztusa. Sze tri szu va szvojoi velikoi muki veliko veszelye, i csudnovitu jakoszt pokazale.

Nogo szu sze ove szvete Mucsenicze Divicze od szvoje szvete Matere Zofie naucsile; ar ona je nye, kut nigda Mati Makabeusov, na sztalnoszt va veri upomenyivala, ona je nye do meszta nyihove muke szprohajala, i nye szenek z Jezusem batrila. Szpominanya vridne szu nye

ricsi, ki je po muki szvoji kcher szprogovorila. „O blagoszlovna Mati! je rekla, ka szam krez moje tri kchere vridna posztala preszveto Trojsztvo dicsit. O Bozse! kako veliku miloschu szi mi izkazal, kada szi moje kchere zkorunami Mucsenikov nakincsil, i va tvoje Kralyesztvo prijel!“ Goszpodin Bog je tako odredil, da Tyran ove Matere zbog nye vere ni na racsun zel, i ni dal mucsit, da je szveta Tela szvoji kcher mogla mirno pokopat. Po tri dnevi je dosla k grobu szvoju molitvu odversit, onda szeje va nye szerczi takova zselya zbudila, dabi neg i ona pri nyi mogla bit. O! vi tri dragi aldovi! je zakriknula, ki szte na diku preszvetoga Troisztva aldovani posztali, zamite i vasu mater va vase tovarustvo!“ Goszpodin Bog je uszlisil nye molitvu. Ova szveta Mati je va toi zselyi tako dúgo osztala, doklye joi szeje umlilo, i ona na grob szvoje dicze upala, i mirno szvoju duhsu szpusztila. Ova blazsena szmert, i dicsna muka tri szveti Divicz szeje godala va leti sztov dvaiszetom.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szvetoga Petra szu nekrivo proganyali, ulovili, povezali, va uzu hitili, i na szmert odszudili. Naucsi sze ztoga, da Goszpodin Bog i szvoje verne pretelye, i szluge vechputi pojischuje, nyim progonsztvo, i muku posalye. Szveti Peter sze ni prikoreda turobil zbog szvojega uzenya, neg szeje va Boga szpuschal, ter je va lanczi mirno szpal. Naucsi sze, csa je i tebi potribno csinit, onda, kada csa terpit moras. Dobro duhsnoszpoznanye, i podavanye va volyu Bozsju, je ucsinilo, da je szveti Peter va uzi mirno szpal. Podaj sze i ti va volyu Bozsju va szakom pripetenyi, ter sze terszi, da dobro duhsnoszpoznanye jimal budes; onda ches i ti va tvojem szerczi miran bit. Kada vech pri lyudi ni bilo pomochi, drugi dan je bil na nyigovu szmert odredjen; onda je Goszpodin Bog dosal na pomoch, i nyega csudnovito oszlobodil. Ovako Goszpodin Bog zszvojimi csini. Kadaje pogibely nai vechi, kada pri

lyudi vech ni pomochi, onda pokazse szvoju szemoguchnoszt, i miloszerdnoszt. Zato nigdar neka zdvajat va nevolyi, neg sze ufaj va Boga. „Kada je nevolya nai vecha, onda sze nai vech ufaj; ar onda Bog nai bolye kazse szvoju szemoguchnoszt“ veli szveti Krizoszthomus.

II.

Goszpodin Bog je tri szvete Divicze va ognyi ucsuval; ali mecsa ni zusztavil, neg je dopusztil, da szu krezanyega umorene posztale. Ovako Goszpodin Bog szvoje verne szluge zjedne nevolye markada van szkine, ali va drugoi jim dopuszti terpit, i umrit. Va szem dvojem pravicsno csini, akoprem mi uzroka nemoremo szpoznat. Nasa duzsnoszt je, da sze va szem Bozsjoi uredbi podlozsimo. Goszpodin Bog je szvetim kerhkim Diviczam va muka dal umrit, a materi nyihovoi va miru. Onim je dal va mladi leti umrit, a ovu je va sztaroszti kszebi zel. Ovako Bog i szada szvoje verne po szakojacski puti, i krez szakojacsku szmert kszebi poziva; jedne zaranie, druge kasnye. Nasa duhsnoszt je i va ovom, da sze dobrovolyno primemo, csa, i kako je Bog znami dokonyal. On nai bolye zna kadaje za nasz hasznovito umrit, i kako je za nasz nai bolye umrit. Szveta Zofia je krez szmert szvoji kcher preszveto Troisztvo dicsila, komu na diku je nye zveszelyem aldovala. Fidesz, Spesz, Karitasz, va nasem jeziki tuliko zlamenuje: vera, ufanye, i lyubav. Krez zversavanye ovi tri kriposzti Bozsji i ti mores nai lipse preszveto Troisztvo dicsit. Neka toga zamudit. Jutro, i vecser jimas ktomu nai lipsu priliku. „Ki sze Boga bojite, verujte va nyega, ufajtesze va nyega, i nyega lyubite“ veli szveto Piszmo.

Denasz je pervi dan miszecza. Szpomeni sze nano, csa szam ti drugdi szvitoval.

Na dan drugoga Augusztusa.

Szedam Mucsenikov Makabeusev, i poszvechenye Czrikve Porcziunkula.

Kada je Kraly Antiochus zpridavkom Epifanes varos Jeruzalem zaujel, onda je nogo tiszuch zsidovov nemilo dal umorit, a one druge bibil rad zi szilum od Praude Moyzesa odvernut. Zato je nyim takove jilise dal prepolozsit, ki szu va praudi prepovidani bili; oszebuino szvinszko meszo, od koga je nyim zapovidal, da moradu jiszt, ar drugacse da che je dat umorit. Nogi zsidovi szu zbog sztraha szmerti zapovid Kralya szpunili; ali nogi szu volili umrit, neg Praudu prekersit. Med ovimi zadnyimi szu bili szedmeri szini jedne Matere, ki sze szedmeri Makabeusi jimenuju. Kada szu ove znyihovum materum ulovili, i pred Kralya dopelyali, je nye sziloval, da moradu od prepolozsenoga szvinszkoga mesza jiszt. I kada szu sze kratili to csinit, je zapovidal, da je zbicsi, i zsilami nemilo tucsu.

Pervi zmed nyimi je k Tyranu ovako govoril: „Csa tuliko pitas, i csa bi rad od nasz znat? Mi szmo pripravni pervo umrit, neg Praudu Bozsju nasi Otacz prekersit.“ Tyran navo razjadan, je zapovidal ogany nalozsit, i zverhu ognya zselezni kotal posztavit, onomu ki szeje uszegural tako szegurno govorit, jezik odrizat, kozsu zi glave szvlich, noge, i ruke nyigove odszich, i kada je to szpunyeno bilo nazocsi nyigovi bratov, i matere je dal nyega va kotal hitit, i polyaczko pech. Nyigovi brati pri pogledu ovoga zmaterum szkupa sze niszu zisztrahsili, neg szu jedan drugoga nagovarali szercseno umrit, i med szobum ovako govorili: „Goszpodin Bog che polag pravicze csinit, i nasz batrit, kut je Moyzes va nyigovoi jacski rekal: I on che szvoje szluge batrit.“ Med tim je pervi szvoju muku dokonyal. Onda szu velyen drugoga naiperzeli, i pitali, jeli che od prepolozseni jilisov jiszt? On je odgovoril: „Ne, ja nechu toga csinit.“ Kumaj je to zrekal, velyen szuga tako mucsili, kut pervoga. On szeje k Tyranu ubernul, i szegurno rekal: „Ti grihsni cslovik, ches nam nemer telovni

zsitak zet; ali Kraly szvita, che nasz, ki za nyigovu praudu nas zsitak posztavlyamo, pri gorisztajanyu va vekovecsni zsitak prebudit.“ Tyran sze zato ni hajal, neg je nyega kut pervoga dal umorit. Onda szu dopelyali tretoga, ov je k szmerti szercseniji bil, neg Tyran na traplenye. Ar kumaj szu hahari potribovali, da szvoi jezik zuszt van da, jur gaje van dal, noge, i ruke je nyim ponudil, i rekal: „Ove kotrige od Kralya nebeszkoga jimam; ali szada sze za nye nist nehajam Praudi za lyubav; ar jimam ufanye, da chu je od Boga zopet naizad dosztat.“ Tyran, i szi okolo sztojechi szusze preszenetili nad szegurnoschum mladencza, ki je tako veliku muku za nist prestimaval; ali vindar od umaranye ni presztal. Szada je dosal red na csetertoga. Hahari szu i ovoga mucsili, kut perve tri, ali i ov je szeguran, i sztalan bil, kut pervi. On je glaszno ove ricsi szprogovoril: „Nist bolyega ni, kada nasz lyudi umaraju, neg va Boga szvoje ufanye posztavit, da che nasz zopet prebuditi. Tebi ali, naimre Kralyu, gorisztajanye neche bit na zsitak to je na blazsensztvo. Kada je ov szvoi zsitak dicsno dokonyal, szu isli nad petoga Ov je to izto moral preterpit, csa szu nyigovi brati preterpili. Ali pervo je Tyranu ovako govoril: „Zato csa med lyudi oblaszt jimas, csinit, csa oches, akoprem szi umrech, ali neka szi miszlit, da je nase pokolenye od Boga zapuschano. Neg jimaj szterplyenoszt, ter csekaj, ti ches nyigovu zmozsnoszt vidit:, kako che tebe, i tvoje pokolenye kastigat.“ Tyran sze krezato ni dal zisztrahsit, neg je za petim i sesztoga dal mucsit. I ov je tako pripravan bil za Praudu umrit, kut pervi petimi. I ov je Tyranu ovako govoril: „Nekasze zaman kanyevat; ar mi terpimo zbog nasz, ar mi szmo szuproti Bogu grihsili. Csudnovito dugovanya szusze nemer znami godala; ali i ti neka verovat, da che ti prez kastige osztat, zato, csa szi sze uszegural, szuproti Bogu degat.“

Pri szoi muki ovi seszteri vitezov je nyihova mati szenek na zocsi bila, i nye na sztalnoszt upomenyivala na Praudu Bozsju, i da volu umrit, neg Boga, i nyigovu zapovid prekersit. Ona je nyim oszebuino Gorisztajanye k szerczu polozsila, pri kom che nyim Goszpodin Bog on zsitak, koga ovden zbog Praude pogubu, zopet naizad

dat. Kako szu oni seszteri ovo upominanye matere va szvoje szercze prijeli, to szmo vidili. Szada je jos zadnyi nai mlaji bil odzad. Antiochus je ovoga kszebi zel, i zlipim knyemu govoril, nyemu zpriszegum ubital, da chega bogatoga, szrichnoga nacsinit, da chega va szvoje pretelysztvo zet, ako Praudu Moyzesa osztavi. Kada mladenacz nato ni til privolyit, onda je Kraly nyigovu mater dal dozvat, i nyu nagovaral, da ga nagovara, i nyemu zsitak zderzsi. Mati je ubechala, da chega nagovarat, nagovarala gaje ali na drugo, neg csaje Kraly otil, nagovarala gaje, i upomenyivala na sztalnoszt va szpunyevanyu Praude, ter zapovidi, ali ne na prekersevanye. Med drugim je knyemu ovako govorila: „Szinko dragi! pomiluj me ka szam te devet miszecz pod mojim szerczem ponasala, pridajala, i hranila do ove tvoje sztaroszti; proszim te dite moje! Prestimaj Nebo, i zemlyu, i sze, csaje na nyi, da je Goszpodin Bog sze ovo dugovanye, i cslovicsanszki narod znicseszar sztvoril. Onda sze ovoga hahara neches sztrahsit, neg ches vridan bit ztvojimi brati del jimati. Ko odiberi szi szmert, da tebe ztvojimi brati na drugom szvitu zopet naidem. Jos mati ni presztala govorit, jur je mladenacz pun zselye za Praudu Bozsju umrit, khaharom ovako rekal: „Na koga csekate? Ja zapovidi Kralya nechu bit poszluhsan, nego zapovidi Bozsjoi, ku nam je krez Moyzesa dal.“ Onda szeje k Kralyu ubernul, i knyemu ovako govoril: „Ti ali, ki szi szu zlochu zjiszkal szuproti zsidovov, ti Ruki Bozsjoi ujt neches. Ar mi ovo terpimo zbog nasi grihov, i akoprem nasz nas Goszpodin Bog zkastigum pojischuje, i sze na nasz jedno malo szerdi, ko che vindar szvojim szlugam zopet milosztivan bit. Ti ali grihsni, i z Boga zabechi cslovik neka sze napuhevat va gizdoszti zkum szi napunyen szuproti szlug Bozsji. Ar ti praviczi szemoguchega Boga jos niszi usal. Moji brati, ki szu malyahnu muku preterpili, szu va zsitku vekovecsnom; ti ches ali polag pravicze Bozsje pravicsnu kastigu zbog tvoje gizdoszti prijet. I ja ochu moje telo, moi zsitak za Praudu moji Otacz posztaviti, kut szu moji brati csinili, i Boga ochu proszit, da nasemu lyucztvu milosztivan bude, i da ti krez muke, i kastige szilovan budes szpoznat, da je On szam Bog. Nad manum, i nad mojimi brati che sze szerda

Bozsja szpuniti, i presztati, zkum je nase lyucztvo polag pravicze kastigal." Ove ricsi je vitezki mladenacz ztulikum szegurnoschum szprogovoril, da szusze zi nazocsni precsudili, ali Antiochus szeje jos vech raszerdil, ter je ovoga jos nemilosztivnije dal mucsit neg one druge. Hahari szu szpunili zapovid Kralya, i ovako je zadnyi med brati dicsno dokonyal muku szvoju. Csa szmo do szada povidali, je z szvetoga Piszma van zneto. Sze one Ricsi, ke szu ovi mladenczi govorili, szu va szvetom Piszmi zazlamenovane. Csa szeje znyihovum Materum godalo, to va szv. Piszmi ne sztoji. Ali Josef Piszmoznanacz zsidovszki pise, da je Tyran na zadnye szvoi jad nad nyum razlyal, i szpunil; ar je nyu joss ztrahsnije dal mucsit neg nye szine, ar je ona uzrok bila sztalnoszti ovi mladenczov. Nogi szveti Oczi, Augusztin, Ambrozius, Krizoszthomus, Gregorius, Czíprian, i Leo dicsu sztalnoszt ovi szveti Mucsenikov va szpunyevanyu zapovidi Bozsje, i nye Kerschanom na peldu preposztavlyadu.

* * *

Na denasnyi dan sze szveti szpominanye poszvechenya one male Czrikve Porcziunkula jimenovane ne daleko od varosa Aszisz. Ova Czrikva sze jimenuje i Maria od Angyelov, ar je na diku Marie zgrajena posztala, va koi je vechputi Angyelszku muzsiku bilo csut. On veliki Redovnik Francziszkus je ovu Czrikvu dal ponovit, va koi je nogokrat szvoju molitvu odversaval. Va leti tiszuch dvi sztov dvaiszet tretom je szveti Francziszkus na upominanye Angyela va tu Czrikvu isal molit, i kada je nuter sztupil, je vidil Jezusa na szvojem Nebeszkom Thronusi szedechega, i Mariu na desznu nyigovu oposzred med seregi Angyelszki. Kadaje szveti Francziszkus zvelikim veszelyem Jezusu szvoju goruchu molitvu doprineszal, onda je dosztal tu zapovid, da szi miloschu szproszi. Szvetacz je csiszto pozabil na sze, neg zlyubavi k szvojemu blizsnyemu nist drugoga ni proszil, neg zverseno Proschenye za sze one, ki po pravoi zsalosztnoi szpovidi ovu Czrikvu Porcziunkula pojischu, i szvoju pobozsnoszt va nyoi odversu. Jezus je ovu prosnyu szvetoga Francziszkusa uszlisil, i nyemu nazvisztil, da ide k Rimszkomu Papi kszvojemu Namesztniku,

i da od nyega potverdjenye ove milosche szproszi. Honorius treti Papa je udilil ovoi Czrikvi, ali bolye recseno, je potverdil ovoi Czrikvi od Jezusa dano Proschenye, Czrikvu je poszvetil, i po szem szvitu uglaszil ovo Proschenye. Nogi Rimszki Pape szu ovo Proschenye Czrikvi Porcziunkuli udilyeno, potlye szim Czrikvam szvetoga Reda Franciszkusa udilili, tako, da szaki, ki ove Czrikve pohodi, i szvoje grihe szkruseno valuje, i odredjene molitve odversi, va ovi Czrikva zverseno Proschenye more zadobit.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Pripetenye ovi szedam Mucsenikov, i nyihove matere je vridno, da je vechkrat prestemo. Oczi, i Matere sze zsnyega moredu naucsit, kako szvoju diczu na poszluhsnoszt zapovidi Bozsje, i na oduravanye griha moradu upomenyivat. A dicza zopet, kako moradu ovo upominanye szvoji Sztarji prijimat, i polag nyega zsivit. Szi Kerschani sze moredu naucsit, kako moradu zapovidi Bozsji zverseno szpunyevat. Ovi szedmeri Mucseniki szu volili nai vechu muku, i zsuhku szmert preterpit, neg od oni jilisov jiszt, ke je Bog va Praudi prepovidal. Ov izti Bog i tebi na odredjene dneve krez szvoju szvetu Czrikvu nike jilise prepovida. Joj tebi, akosze krez peldu drugi lyudi, ali krez ziszmihavanye, ali krez druge zgovore na prekersenye ove zapovidi das napelyat. Szveti Mucseniki szu sze va szvojoi muki zufanyem gorisztajanya, i plache na Nebi batrili. Ovako sze i ti va tvojoi nevolyi, i va szem, csa preterpit moras batri. I tvoje telo che sze jednucs gori sztali, sze tvoje kotrige ches naizad dosztat, ali na nebeszku plachu, ali na kastigu va pakli. Naimre polag onoga, kako szije va tvojem zemalyszkom zsitku ali na dobro, ali na zlo hasznoval. Joj tvojemu jeziku, tvojim usztom, tvojim ocsimam, tvojim rukam, tvojim nogam, i szemu tvojemu telu, akoga na dobro niszi hasznoval. Zadnyics neka sze szi naucsu, kako sze moradu ponasat, akoje lyudi, ali vrag na grih szkusavadu. Szercseno sze moramo barit

„Ne, ja nechu toga csinit. Ja nechu poszluhsat onoga, ki me na grih drazsi, neg szamoga Goszpodina Boga. Ja volim pervo umrit, neg zapovid Bozsju prekersit.“ On zopet, ki drugoga na grih szkusava, ta szi neka zapameti, ono, csaje jedan zmed ovi Mucsenikov Antiochusu Kralyu rekal „Ti Rukam Bozsjim ujt neches.“ I csa je drugi rekal: „Neg jimaj szterplyenoszt, ter csekaj, ti ches zmozsnoszt Bozsju ukuszit, kako che te kastigat.“

II.

Viszoko prestimavaj Proschenye, ar ovo je zlamenye neizkoncsane miloszerdnoszti Jezusa Krisztusa knam lyudem. Terszi sze, kada priliku jimas, Proschenye dobit. Grihsu oni Katholicsani, ki Proschenye zanemermechu. Grihsu i oni, ki stimaju, da szu Proschenye dobili, ako szu neg zvechega szvoju szpovid, i prepiszane pobozsnoszti odversili. Ako ochemo Proschenye dobit, moramo nase duhsnoszpoznanye dobro zcsisztit, i pobozsnoszt dobro odversit. Polag toga je potribno, da szi mi szami pokoru nalozsimo, i druga dobra dela csinimo. Ar Goszpodin Bog oche, da i mi znase sztrani na zpokorenye za nase grihe, i na zadoblenye blazsensztva csa prinasamo. Ar recseno je: „Csinte pokoru, noszite vridan szad pokore.“ Goszpodin Bog sze nam szmiluje, ali i to nam veli: „Daj i ti csa ktomu, ne kut dabi ja tebe potriboval, nego ja ochu, da i ti csa na tvoju haszan prineszes“ veli szveti Krizoszthomus. Szveti Czziprian zopet veli: „Goszpodina Boga moramo proszit. Goszpodina Boga moramo krez nasu zadovolyschinu na nase pomilovanye ganut. Mi moramo dobra dela csinit.“

Na dan tretoga Augusztusa.

Najdenye Osztankov szvetoga Stefana pervoga Mucsenika.

Kada je szveti Stefan pervi Mucsenik Jezusa Krisztusa Zsidovom szvitlo pokazal, da je Jezus Krisztus, koga szu krizsevali, pravi ubechani Meszias, i kada szuga tverdo-

korni zsidovi kamenovali; onda szuga niki pobozsni muzsi, kut szveto Piszmo szvidocsi, dosztoino pokopali. Gamaliel, pervo Naucsitely szvetoga Paula, potlye Ucsenik Jezusa, je bil med timi muzsi nai plemenetiji; ar on je tako znal uredit, da szu Kerschani szveto Telo szvetoga Stefana vnochi z onoga meszta, kadi je lezsalo, va nyigov vert nikuliko ur dalyine od Jeruzalema doneszli, i pokopali. Ovo meszto je po csaszi csiszto pozablyeno posztalo; ar Zsidovi szu nogo let Kerschane jako proganyali, i z Jeruzalema van zignali. Ali Bozsja volya je bila, da ovo meszto pozablyeno ne osztane. Va csaszu Czeszara Honoriusa je na onom meszti, kade je szveti Stefan pokopan posztal, jedan pobozsni Masnik Czrikve Jeruzalemszke prebival z Jimenom Luczian. Ovomu szeje vnochi va sznuh Gamaliel izkazal, i nyemu povidal, kadi je szveto Telo szvetoga Stefana, i szvetoga Nikodemusa, szvoje, i szvojega Szina Abibona Telo pokopano, i nyemu zapovidal, da szvetomu Jivanu Biskupu Jeruzalemszkomu to meszto ocsituje, i da nyemu povi, da ova szveta Tela da podvignut; ar da szam Goszpodin Bog oche, da sze ova Tela podvignu na blagoszlov, i duhovnu haszan Kerschenikov. Luczian szeje nato prebudil; ali va tom mislenyu, da je ovo neg prazna szanya, ali zaszliplenye zaloga duha, ni ocsitoval Biskupu ovoga izkazanya, neg je Boga proszil, da ako je pravo izkazanye bilo, dabi sze dosztojal ovo ponoviti. Zato je Luczian va molitvi, i poszti oszam dan sztrosil. Oszmi dan szeje nyemu Gamaliel zopet izkazal, i zopet ponovil sze, csa muje po pervi put govoril. Luczian i szada ni zapovidi velyen szpunil, neg da bolye pocsverschen nasztane, je zopet oszam dan va molitvi i csversztom poszti sztrosil. I nut Gamaliel szeje nyemu treti put, ali szada zi ostrim liczem izkazal, i nyega ukaral, zacs ni nyigovim ricsam veroval, i nyemu ostro zapovidal, da prez stentanya Biskupu szvoje vidjenye ocsituje, da sze one milosche, ke Goszpodin Bog na prosnyu szvetoga Stefana, i drugi Szveczev udiliti oche, pravovernim duglye ne utegnu.

Po ovom tretom izkazanyu Luczian ni vech mogal dvojit va tom, da je Jisztina, csa je va sznuh vidil; zato je isal k szvetomu Biskupu Jeruzalemszkomu, i nyemu

ocsitoval sze, csa szeje nyemu izkazalo. Szveti Biskup je nato neizgovorno veliko veszelye jimal. Pozval je szuszedszke Biskupe, i Masnike, i nozsinu Kerschanov, ter je va Proczeszii isal zsnyimi na meszto, ko krez vidjenye zlamenovano bise. I nut na veliko batrenye szu zakopane csetire skrinye nasli, na ki szu Jimena csetiri Szveczev zapiszana bila, naimre szvetoga Stefana, szvetoga Nikodemusa, szvetoga Gamaliela, i szvetoga Abibona. Kada szu skrinye odperli, je tako lipa duha zsnyi van dosla, kut dabi zlipo duhsechimi rozsiczami napunyene bile. Vech neg szedamdeszet betezsni, i uvrazseni, ki szu dotaknuli szveta Tela, oszebuino szveto Telo szvetoga Stefana, szu na meszti od szvoje nevolye uzdraveni posztali. Szveto Telo szvetoga Stefana szu Jeruzalem doneszli, i va nai vechu, i nai sztarju Czrikvu Sziona polozsili. Potlye szuje Konstantinopl, a po csaszu v Rim odprimili.

Ovo csudnovito naidenye, i podvizanye szveti Osztankov szvetoga Stefana, i oni csudni csinov, ka szu sze pri tom godala, szeje va szem Kerschansztvu raszglaszilo. Krivoverczi, ki szu szvetu Czrikvu proganyali, szu uszramotjeni, a pravoverni va szvojoi veri pocsverscheni posztali. Od szi sztran szu prosnye dosle, dabi od ovi szveti Osztankov nyihove Czrikve nadilili. Nogim szu neg od one zemlye va koi szu ova szveta Tela pokopana bila, poszlali; drugim neg rube, zkimi szu szveta Tela pokrita bila, i nut ona izta csuda szusze neg krez dotaknenye zemlye, ali rubi zgodala, ka szu sze zgodala pri dotaknenyu szvetoga Tela. Szvidoka od toga jimamo szvetoga Augusztina, ki je va ni csasz zsivil. Ov nam povida od nogi csudni csinov, ki szusze va varosi Hipponi, va kom on Biskup bise, zgodala. Jedna zsena, ka je szlipa bila, je velyen szvitloszt szvoji ocsiov dosztala, zcsim szu zkiticzami, ke szu na szvete Osztanke szvetoga Stefana polozsili, nye ocsi uterli. Luczillus Biskup je ravnotako krez dotaknenye szveti Osztankov od szvojega betega uzdraven posztal. Jedan Masnik Eucherius szeje zopet uzsivil, kada szuga na rubi polozsili, ke szu na szvetom Teli szvetoga Stefana bili. Dva gutum udreni szu pri ovi szveti Osztanki od szvoje nevolye uzdraveni posztali. Jedan ditich prik koga szu kola prosla, i po tom na vredi umerl, ni neg

uzsivlyen posztal, neg i na szi potreni kotrigi zdrav. Jedna mertva Koludricza, kada szu jedan rub, ki je na szveti Osztanki polozsen bil, na nyu vergli, je velyen zsiva, i zdrava posztala. Eleuzinus je szvoje mertvo dite na no meszto polozsil, kadi szu ovi szveti Osztanki pervo sztali, i dite je velyen zacselo zsivit. Jednomu tverdokornomu zsidovu Marczialu, je jedan Kerschan nyigov szvak, one kiticze, ke szu na Oltari szveti Osztankov bile, pod glavu vergal, i nut drugi dan je velyen proszil za szveti Kerszt. Dvi na szem telu trepeche szesztre szu od szvoje nevolye krez dotaknenye szveti Osztankov uzdravene posztale. Od ovi, i od nogi drugi csudni csinov povida szveti Augusztin, i na zadnye veli: „Dabi neg csudnovita uzdravlyena, ka szu sze krez szvete Osztanke szvetoga Stefana godala va mojoi krajini, od drugi krajinov nechu nist rech, ko bi moral noge Knige popiszat, i jos szi nebi bil va sztalisu zazlamenovat.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Nogi csudni csini, ke je Goszpodin Bog pri szveti Osztanki szvetoga Stefana csinil, szu szvitlo pokazanye, da je postovanye szveti Osztankov, i zazivanye Szveczev Bogu drago dugovanye, i nam hasznovito. Da nebi Bogu drago bilo, nebi bil tuliko csudni csinov csinil, i onim tuliko miloschov udilil, ki postuju szvete Osztanke, i Szvecze zazivaju. Zato sze nedaj pobludit od takovi, ki od szveti Osztankov nedosztoino govoru, i postovanye, ter zazivanye Szveczev zanemermechu. Postuj po sztarom Zakoni szvete Osztanke, postuj, i zazivaj Szvecze, kut Pretelye Bozsje, i tvoje Zagovoritelye. Ako ti do zmed krivoverczev ocsimetal bude, da Katholiki zpostovanyem Szveti Osztankov, i Szvetacz bolvansztvo csinu, ko mu odgovori z Danielom Prorokom: „Ti szi sze va tvoi gut szlagal. Szveti Hyeronimus je krivoverczu Vigilancziusu piszal: „Ti priproszta glava, do je kada szvete Mucsenike zmalyal? Do je cslovika za Boga derzsal?“ Na drugom

meszti zopet pise: „Mi Osztanke Mucsenikov za postujemo, da Onoga csiji Mucseniki jeszu, molimo. Mi postujemo szluge, da dika szlugam izkazana, na nyihovoga Goszpodina szpade, ki je rekal: ki vasz prime, ta je mene prijel.“ Neszmimo sze nad tim csudit, da krivoverczi ne postuju szvete Osztanke, i nye zanemermechu. Ar oni va tom potverdjevanye Jisztine nase szvete vere szpoznavaju; ar oni vidu, da pri Grobi, i osztanki nyihovi pokoini nijedno csudo jos ni ucsinyeno bilo; kade zdruge sztrani znadu, i nemoru tajat, da szu sze pri Grobi, i Osztanki nogi, ki szu va Katholicsanszkoi Czrikvi pobozsno umerli, noga csudnovita dugovanya zgodala. Ovo bi nyihove ocsi moralo odprit, dabi szpoznali, kadi je Jisztina.

II.

Goszpodin Bog je ocsitoval szveto Telo szvetoga Stefana, i nyemu krezato veliku diku na zemlyi nacsinil. Ali zacsuda vecha che bit dika ovoga szvetoga Tela na Nebi, kada sze po obcsinszkom Gorisztajanyu z Duhsum szkupa szklopi. I tvoja duhsa che sze pri obcsinszkom gorisztajanyu ztvojum duhsum szkupa szklopit; ar nasa szveta vera nasz ucsi, da chedu sze nasa tela od mertvi gori sztat, i zduhsum zopet ujedinat. Uzrok tomu je ta, da nasa tela, ka szu zduhsum va dobri, i va zli csini del jimala, i va plachi, ali kastigi del dosztanu. Zato che velika razlucsnoszt bit pri gorisztajanyu. Telo jednoga pravicsnoga che polag druge plache neizgovorno lipo, i raszvicheno bit. Nyigova lipota, i szvitloszt che vecha bit, neg je lipota, i szvitloszt zvezd nebeszki. Zdruge sztrani che telo grihsnika zacsuda odurnije bit, neg je nai vecha merszkocha na szvitu. Duhsa pravicsnoga che ztelom po obcsinszkom szudi va Nebo dojt, kadi che ona ztelom szkupa neizgovorno veliko veszelye uzsivat. Duhsa grihsnika che ztelom szkupa po obcsinszkom szudu va pakal hitjena bit, kadi che ona ztelom szkupa neizgovorno veliku muku na veke terpit. Kako che tvojemu telu pojt? Navo pitanye szam ti jur pred nikulikimi miszeczi odgovoril, i zopet chu ti odgovorit. Ako ti tvoje telo, kotrige tela tvojega na zbantovanye Bozsje hasz-

noval budes, ko znaj, da che ztvojum duhsum szkupa va pakal hitjeno posztat, kadi che neizgovorne muke terpit morat, tako dugo doklye Bog, Bog bude. Ali ako tvoje telo, i kotrige nyigove na szluzsbu Bozsju, i na dobre csine hasznoval budes, ako je od griha csiszto csuvat, ako szterplyeno podnasal budes, csa mu od Boga nalozsno bude, kut szveti Stefan, ko che ztvojum duhsum-szkupa va Nebo zeto bit, kadi che neizkoncsano veszelye uzsivat doklye Bog, Bog bude. Ako ada tvoje telo rado imas, ter oches da mu nigda na veke dobro bude, ko je hasznuj szada po peldi szvetoga Stefana na diku Bozsju. Nekaga uszkrunit zi szakojacskimi grihi. Podnasaj szterplyeno, sze csa musze ovde neugodno vidi. Alduj je Goszpodinu Bogu na nyigovu szluzsbu, kut nam szveti Paval veli: „Proszim vasz bracha! krez miloszerdnoszt Bozsju prikazsite vasa tela za zsiv, szvet, i Bogu povolyan aldov.“ Polag toga te proszim, szpomeni sze vechkrat nave Jisztine, ke szi szada csul, ter je na tvoju haszan uberni. Ako tvoje telo csa zselyilo bude, csa je grihsno, ko muje zakrati, ar drugacse che zbog toga sztrahsno terpit morat. Ako mu sze szluzsba Bozsja preteska vidi, ali ako csa terpit bude moralo, ko je nagovaraj na sztalnoszt, da vekovecsnu plachu prime. Batri sze z obcsinszkim gorisztajanyem, i plachum, kut szusze szedmeri mladenczi Makabeusi, i drugi Mucseniki, i Szpovidniki batrili. Reczi zszvetim Jobom: „Ja znam, da moi Odkupitely zsivi, i da chusze zi zemlye gori sztat, i va mojem telu Boga mojega gledati.“ Ki che me onda sztanovito naplatit.

Na dan csetertoga Augusztusa.

Szveti Dominikus Redovnik.

Szveti Dominik odicseni Patriarka, i Zaszaditely glaszovitoga Reda Prodikacsov szeje va Spanyolszkom od pobozsni Sztarji rodil. Nyigova Mati je pred nyigovim porodom va sznuh jimala vidjenye, kut dabi va szvojem krili

kuczicha ponasala, ki va szvoji uszto faklyu jima, i zsnyum vasz szvit vazsizse. Pri kersztu nyigovom je jedna plemenita Goszpa na cseli Dominikusa zvezdu vidila, ke zraki szu krajinu raszvitjuju. Krezato je Goszpodin Bog otil naiper pokazat one velike csine, ke je szveti Dominikus potlye na szvitu csinil. Kako che naimre krez szvoje Prodike krivovercze, ki szu pravi vuki, od katholicsanszke csrede odpudit, i kako che vasz szvit krez szvoje nauke na kriposzt, i na lyubav Bozsju vazsgat. Va szvojem ditinsztvi je jur Dominikus kazal oszebuini naklon k kerschanszkoi kriposzti. Oposzred nochi szeje til sztat, ter molit. Va jili, i pili je csudnovitu meru derzsal, va szi szvoji csini je kazal angyelszku csisztochu. On szeje csuval szakoga grihsnoga tovarustva, milosztivan je bil szuproti ubogi, va nicsem ni jimal veszelya neg va molitvi, va pojiszkovanyu hizse Bozsje, i va ucsnyi. Szvoju csisztochu je oszebuino csuval, i daju ucsuva, csuval szeje lenoszti, ter mangovanya, csuval szeje szega tovarustva zdruge szpole personami, va jili, i pili je mertucslyiv bil.

Kada szeje skole zucsil, onda je nyega Biskup Arzebedo va broj Duhovni nuter zel. Trideszet let sztar je zacsel prodikovat, ov poszal je krez dvi leta na haszan duhs marlyivo odversaval. Po tom je z szvojim Biskupom va Franczoszko putoval, va kom orszagu szeje onda kriva vera Albigenszov jako raszsirila bila. Kada je va Franczoszko dosal je va takovoi hizsi szvoje prebivalische dosztal, ke sztanovniki szu ktoi krivoi veri szlisili. Zcsim je Dominik to zvidil, je velyen nye zacsel ucsit va pravoi veri, i szrichno je nye od krive vere odvernul. Po ovom szrichnom pocsetku je va szebi chutil pozivanye od Boga vasz szvoi zsitak na zatiranye ove krive aldovat. Glasz Bozsji ki je nyega navi poszal pozval, je poszluhnul, ter je od szvetoga Ocza Rimszkoga Pape ktomu dopuszt, i blagoszlov proszil. Onda szije va tovarustvo zel jos nikuliko pobozsni Masnikov, i krez molitvu, ostre poszte, i druge csine pokore pripravan je zel va ruke paliczu na putovanye, ter je bosz va varose, i szela, va ki szu krivoverczi Albigenszi prebivali, isal. Gorlyivo je prodikoval Isztinu szvete vere Katholicsanszke, razlagal je krive nauke Albigenszov, ni sze sztrahsil hudobnoszti,

i progonsztva nepretelyov prave vere. Iz Bozsjum miloschum je navredi vech neg sztovkrat tiszuch krivoverczev na pravu veru ubernul. Ktomu je csuda prinasal dar csudocsinyenya, zkim je Goszpodin Bog szvojega vernoga Apostola nakincsil. Krivoverczi szu jedne knige van dali szuproti Katholicsanszke vere, i med Katholike podilili, da je stu, i na nyihovu veru sztupu. Szveti Dominik je ravnotako jedne Knige van dal, va ki je Isztinu vere Katholicsanszke, i kriviczu krive vere Albigenszov szvitlo razlozsil. I da lyucztvu pokazse, na koi sztrani je Isztina, je dal na zocsi nozsine lyucztva, krivoverczev, kut i pravoverni, na ocsitnoi placzi ogany nalozsit, va vi ogany je hitil sze dvoje Knige, naimre szvoje, i Knige krivoverczev, i nut knige krivoverczev szu velyen od ognya sztrosene posztale, a Knige szvetoga Dominikusa szu na visak zverhu ognya podvignute posztale, i onde neuszkrunyene doli szpale. Ovo csudo szeje po drugi, i treti put ponovilo, i krezato szu pravoverni va szvojoi veri ujacsani, a krivoverczi uszramotjeni posztali. Pri drugoi priliki szeje zopet ovo godalo. Glaszoviti katholicsanszki Grof Montfort je bil szilovan szuproti krivoverczev vojevat, ali ov je neg tiszuch oszam sztov voschanov jimal, a sereg krivoverczev je nogo, i nogo tiszuch jak bil. Ali szveti Dominikus, ki je mali sereg Katholikov blagoszlovil, je krez molitvu szvoju od Boga szproszil, da je ov mali sereg nozsinu nepretelya ubladal. Vech neg dvaiszet tiszuch krivoverczev je na meszti osztalo, nogo tiszuch szeje nyi va vodi potopilo, oni drugi szu na sze sztrani razpudjeni posztali. Mimo ovoga csudnovitoga pripetenya, je szveti Dominik noge uvrazsene od zaloga duha oszlobodil, noge betezsne zvracsil, i nikulike mertve va zsitak prebudil. Krezava csudocsinyena szu nogi krivoverczi na pravu veru preubernuti posztali. Da ove va pravoi veri zderzsi, i druge k pravoi veri naizad dopelya, je dokonyal novi szveti Red zaszadit, koga oszebuina duzsnoszt je prodikovat, krivovercze na pravu veru ubrachat, grihsnike na pokoru, i poboisanye, a pravicsne na sztalnoszt zbujat. Innoczenczius treti Papa zpocsetka ni til va to privolyit. Ali va sznuh mu szeje izkazalo, kut dabi sze sztene Lateranszke Czrikve zacsele rusiti, a Dominikus je ove

sztene zszvojimi rameni podpiral; zovoga je szpoznal, da je Goszpodin Bog Dominika za podpor, i sztup szvoje szvete Czrikve odibral, zato je privolyil, da sze ta novi Red zaszadi. Kuliku haszan je ov szveti Red szvetoi Crikvi doprineszal, to sze nemore popiszat. Sztanovito moremo rech, da je krezavi szveti Red kriva vera, ka szeje po szem szvitu raszsirovala, va szvojem raszsirenyu zusztavna posztala. Ar kada je jednucs szveti Dominikus va Czrikvi szvetoga Petra pred Bozsansztvom molil, je vidil Jezusa na szvojem Thronusi va szvojem velicsansztvu szidit, i tri sztrelicze va ruka derzsat, da vasz szvit ztrojimi kastigami, naimre: zgladom, zbojom, i zkugom zbog nozsine grihov kastiga. Nijedan zmed Szvetacz sze ni szegural za utisenye szerde Bozsje molit, onda je Maria Divicza Mati Jezusa, Mati sze miloszerdnoszti za cslovicsanszko lyucztvo ko je Jezus zszvojum dragum kervlyum kupil, milo proszila. I kazala na Dominikusa, i na szvetoga Francziszkusa, ki je ravno va onom csaszu v Rim dosal, za potverdjevanye szvojega Reda proszit; ovi dva, je Maria rekla, chedu sze szvojimi Szini terszit, grihsni szvit na pokoru i poboisanye ubernut. Jezus je szvoju Mater dragolyubno pogledal, i nave dva Szvecze, naimre na Dominikusa, i Francziszkusza szvoje ocsi milosztivno ubernul. Zovoga vidjenya je szveti Dominikus veliko batrenye prijel, ter szeje terszil szvoi Red zaszadit, i uredit, i szu szvoju moch na poveksavanye prave vere ubernut.

Nogo let je ov szvoi szveti poszal szveto odversaval. Onda je Bogu povolyno bilo ovoga szvojega vernoga szlugu na vekovecsnu plachu k szebi pozvat. Szam Jezus je nyemu va molitvi sze izkazal, i nyemu nyigovu szmert nazvisztil zovimi Ricsami: „Hodi moi verni pretely! hodi pravo veszelye uzsivati. Nato je na szmert ubetezsal, i szvete Szakramente pobozsno prijel. Szvoje brate tovaruse je upomenul na szlozsnu lyubav, na podlozsnoszt, na sziromahstvo, na csisztochu. On je nyim narucsal, da verno delaju za szpaszenye duhs, da sze va Boga ufaju, da nyega zverhu szega lyubu, da sze csuvaju prazni razgovorov, da sze szamo od Boga, i z Bogom pominadu. Onda je proszil da zsnyim molitve umirajuchi molu, i kada szu konim ricsam dosli: „Hodte mi na pomoch szi Angyeli

Bozsji! Hodte predame Angyeli Goszpodinovi, primite duhsu moju, ter ju odneszite pred licze Bozsje" je szveto zaszpal, i szvoju va kriposzti bogatu duhsu szpusztil va leti tiszuch dvi sztov pervom, sztaroszti nyigove pedeszet pervom.

Za szobum ovomu szvitu ni szamo szvoi szveti Red osztavil, neg i nai lipsu peldu kriposzti Kerschanszke. On je bil vasz goruch va lyubavi k Bogu, zato szeje terszil sze grihe zatert, sze grihsnike na pokoru ubernut. Vech nochi je va molitvi, i va bicsevanyu szvojega tela sztrosil, i ovu pokoru je Bogu aldoval za poboisanye grihsnikov, ar je rekal, dabi rado szvoju zadnyu kaplyu kervi dal, dabi zi snyum neg jedan grih mogal zusztavit, ali neg jednoga grihsnika poboisat. Nyigova zselya je bila, nogo Jezusu za lyubav terpit, i szvoi zsitak posztavit. Tri Biskupie szumu ponudili, ali na szi tri szeje zahvalil; ar nist drugoga ni otil, neg csuda delat, csuda terpit, i od szi zanemermetan bit. Szam szuprot szebi je jako oster bil. Na szvojem telu je szenek sztrunenu halyu noszil, zseleznim lancsichem szeje na golom telu upaszal, tako, da muszeje ov lancsich va meszo zazseral. Stige Oltara, ali gola zemlya bisze nyigova posztely. Trikrat szeje szaku noch bicseval, pervics nu pokoru za lasche grihe, drugics za grihe drugi lyudi, tretics za sziromahske duhse va Purgatoriumi. Vasz nyigov zsitak je bil nepresztan poszt. Nigdar meszni jilisov ni ukuszil. Od almustva zsivit bise nyigovo veszelye, ubogim pomagat nyigova radoszt. Jos kadaje va skola bil, je vechrat szvoje knige prodal, neg da ubogim csa udilit more. Jedna dovicza je nyega proszila, dabi joi pinez dal, da szvojega ulovlyenoga szina szkupit bude mogla, ali pokidob, da pinez ni jimal, je szam na nyigovo meszto sztupil, da neg nyega oszlobodi. Noge druge nyigove kriposzti moram zamucsat, da duzsicsak ne budem; ali od nyigove velike pobozsnoszti k Marii nebeszkoi Kralyiczi moram csa naiperdoneszt. Nijednoga poszla ni zacsel, da nyu nebi zvelikim ufanyem na pomoch zazival. Ovu pobozsnoszt k Diviczi Marii je po szem szvitu raszsiril krez szvete Ocsenase. Va Franczoszkom je Kralyiczi Blanki, ka Dicze ni jimala, szvitoval, da pri Diviczi Marii jische pomoch, i da na nye diku zzvete Ocse-

nase moli. Blanka je ov nauk naszledovala, ter je porodila Szina onoga po szem szvitu glaszovitoga szvetoga Ludovikusa. Szvetim Ocsenasom szu Katholiki jimali zahvalit ono ubladanye pod Grofom Monfort, zkim szu krivovercze ubladali; ar szveti Dominikus je szim Katholicsanszkim voschanom szvitoval, da szi na vrat szvete Ocsenase ubiszu, ter da vojujuch molu, i nut krez pomoch Marie szu nozsinu szvoji nepretelyov ubladali. Po szmerti szvetoga Dominikusa, je nyega Goszpodin Bog znogimi csudnimi csini odicsil.

Nauk, i Naszledovanye.

Zsitak szvetoga Dominikusa je pun peldov Kerschanszke kriposzti. Ali mi chemo neg jednu, ali drugu na nase premislyavanye, i naszledovanye van znet.

I.

Szveti Dominikus, da csisztochu szercza szvojega ucsuva, je oszebuino troje dugovanye hasznoval, naimre: csuval szeje lenoszti, i mangovanya, csuval szeje preszlobodnoga tovarustva zpersonami druge szpole, ter je va jili, i pili mertucslyiv bil. Dabi sze bil lenoszti, i tovarustvu zsenszkimi, pak mimorednomu jilu, i pilu podal, bi lahko bil szvoju nekrivicsnoszt, ter csisztochu pogubil. Ako oches pobozsno, i csiszto polag sztalisa tvojega zsivit, csini i ti po ovoi peldi. Ar szveto Piszmo, i szkuszenye nasz ucsi, da oni lyudi niszu dugo pobozsni, i csiszti osztali, ki niszu polag sztalisa szvojega rado delali, ki szusze zdruge szpole personami prevech tovarusili, ali ki va jili, i pili niszu prave mere derzsali. Ovakovi lyudi zapadu va szakojacsko szkusavanye vrazsje, i pokidob da sze szamohot va to szkusavanye podavadu, vrag nye lahko i ublada. Zdruge sztrani, ki sze lenoszti, tovarustva zdruge szpole personami, ter mimorednoga jila, i pila csuvaju, oni ali nechedu szkusavanya jimat, ali ako je vrag i szkusaval bude, ko cheduga lahko ubladat, ar che nyim Goszpodin Bog miloschu, i jakoszt udilit, szvojega nepretelya szercseno ubladat.

II.

Szveti Dominikus je vasz szvoi zsitak va szluzsbi Bozsjoi, va zversavanyu szveti csinov, i va trudenyu za szpaszenye duhs sztrosil. Szu szvoju kriposzt je nato ubernul, da grihsnike na pokoru, a krivovercze na pravu veru uberne, i da ovako sze va Nebo pripelya. Z lyubavi k Bogu szeje terszil grih zatert. Zato sze neszmimo csudit, da je nyega Goszpodin Bog va Nebeszku plachu pozval. Kako ti tvoi zsitak prebavlyas? Va csijoi szluzsbi? Zacs sze ti trudis, i terszis? Szi ti koga grihsnika na pokoru, ali koga krivovercza na pravu veru pripelyal? Szi sze terszil neg jednoga cslovika va Nebo pelyat? Szi ti neg jedan grih zabranil, kada biga bil mogal, ali polag tvoje csaszti moral zabranit? O potlye sze terszi to csinit. Ako drugoga nemores, ko moli za poboisanye grihsnikov, i krivoverczev, ter tvoje dobre csine navo nakanyenye Goszpodinu Bogu alduj. Zlyubavi k Bogu sze terszi szako zbantovanye Bozsje odvernut. Ako toga pri drugi nemores ucsinit, ko je csini szam pri szebi; ar drugacse nemores rech, da Boga lyubis. „Ako Jezusa Goszpodina od szercza lyubis, kako mores pri zbantovanyu Bozsjem mucsat?“ veli szveti Bernardus. Kako mores rech: da Boga lyubis, ako nyigove zapovidi zanemermeches?

III.

Szveti Dominikus je szvete Ocsenase na poveksavanye dike preblazsene Divicze Marie szagdir raszsiroval, i nyihovu kriposzt znogimi csudnimi csini potverdil. Szada sze takovi sztanov nahaja, va ki sze szaki dan, ali naimanye szaku Nedilyu, ter Szvetak molu. Nogi Katholiki szviczki, i Duhovni, ov szveti zakon obderzsavadu. Neg szami krivoverczi, ter nistvridni, merzli Katholiki ov zakon zanemermechu, ter sze szramuju szvete Ocsenase molit. Nogi Szveczi, i dobri Katholiki niszu drugacse otili umrit, neg Kris Raszpetoga Jezusa, ter Ocsenase va ruka derzsechi, na zlamenye nyihove lyubavi k Jezusu, i k Marii. Ako po nyihovoi peldi oches umrit, ko je nasz-

leduj va tvojem zsitku, da zjisztinom budes mogal rech: „O Goszpodine! ja szam tvoi szluga, tvoi szluga szam, i szin tvoje szluzsbenicze.“ To je One, ka akoprem je za Mater Szemoguchega odibrana bila, szeje vindar Szluzsbenicza Goszpodinova otila jimenovat: „Nut ovo ja szam szluzsbenicza Goszpodinova.“

Na dan petoga Augusztusa.

Blagoszlavlyanye Czrikve Marie od szniga, i szveti Oszvald Kraly.

Na denasnyi dan szveta Mati Czrikva szveti szakoletno szpominanye blagoszlavlyanya jedne glaszovite Czrikve v Rimi, ka sze Maria od szniga, ali Maria Maior jimenuje. Pocsetak ove Czrikve je ov: Va csetertoi sztoviczi, kada je Liberius Papa Katholicsanszku Czrikvu redil, je v Rimi jedan plemenit Goszpodin zjimenom Jivan prebival. Ov je bil bogat va szviczkom jimanyi, ali jos bogatiji va kerschanszkoi kriposzti. Nyigova zsena je nyemu va plemenitoszti, bogatsztvi, i kriposzti szpodobna bila. Ovi szu dugo va histvi prez dicze zsivili. Doszt szu Goszpodina Boga proszili, da jim udili jerba szvojega Jimena, i jimanya, ali Goszpodin Bog nyihove molitve ni uszlisil. Zpocsetka szusze zato kruto turobili, ali potlye szusze va volyu Bozsju podali, ter szu szi naiperzeli Precsisztu Diviczu Mariu, ku szu zditinszkim szerczem lyubili, i postovali, za jerba szega szvojega jimanya posztaviti. Ali niszu znali, kako chedu ovo szvoje nakanyenye szpunit, zato szu szvoje zaviche jiszkali va molitvi, i almustva dilenyu, ter szu Mariu proszili, da jim da szpoznat, kako bi szvoje jimanye na nye diku nai bolye, i nai povolynije mogli ubernuti.

Maria Mati Bozsja szeje szama dosztojala nyim szvoju volyu nazvisztit. Upolnochi szeje naimre Maria szim dvim hizsnikom izkazala, i nyim nazvisztila, da drugi dan, naimre na dan petoga Augusztusa, na blizsnyi brig, ki

ki szeje brizsich Eszkvilina jimenoval, idu, i da na onom meszti, ko sznigom poszipano naidu, na nye diku Czrikvu zgradu; ovo daje nyoi nai povolynije. Kada szusze ovi pobozsni hizsniki drugi dan prebudili, szu jedan drugomu zvelikim veszelyem ovo nebeszko vidjenye povidali. Velyen szu isli k Liberiusu Papi da mu nazvisztu, csa szeje godalo. Papa je tu iztu noch to izto vidjenye jimal; zato ni dvojil, da je ovo volya Divicze Marie. Szkupa je szpravil Duhovnoszt, i lyucztvo, ter je va Proczsezii na nazvischeno meszto isal. Kada szu tamo dosli, szu za isztinu nasli na tom meszti tako na sirini, i duzsini zemlyu zi sznigom poszipanu, na kom szeje mogla velika Czrikva zgradit. Szi lyudi szusze od veszelya preszenetili nad ovim csudom; ar ovo szeje sztalo va takovom csaszu, kada je nai vecha vruchina ladala, i nigdir drugdi ni bilo szniga viditi, neg szamo na tom meszti. Pobozsni hizsniki szu zovoga csudnovitoga pripetenya vidili, da je nyihovo nakanyenye Bogu, i Diviczi Marii drago. Zato szu prez stentanya zacseli gradit lipu, i veliku Czrikvu.

Papa Liberius je ovu na diku Precsiszte Divicze Marie zgrajenu Czrikvu blagoszlovil, sze lyucztvo je rado va ovoi Czrikvi szvoju pobozsnoszt obversavalo. Zpocsetka szeje ova Czrikva Bazilika, to je velika Kralyevszka Czrikva Liberiusa Pape jimenovala zbog nye veliki kincsov, i zbog nye velikoszti, ter lipote. Jimenovali szuju i Czrikvu Marie sznizsne, zbog onoga csudnovitoga pripetenya, od koga szmo tolics govorili. Szada sze jimenuje Maria Maior, to je vecha, zato da je med szimi na diku Marie v Rimi zgrajenimi Czrikva zbog nye pocsetka nai glaszovitia, i nai lipsa, ter nai bogatia. Jimenuje sze i Maria pri Jaszlicza, ar va jednoi Kapeli ove Czrikve szu one Jaszlicze derzsane, va ke je Divicza Maria novorojenoga Szpaszitelya polozsila. Va vu Czrikvu je szveti Gregorius Papa veliki va leti pet sztov devedeszetom onu veliku Proczeszíu pelyal, dabi Goszpodin Bog krez prosnyu Marie kugu od Varosa Rima milosztivno odvernul. Ali pokidob, akoprem je malo popusztila vindar ni csiszto presztala, je ov izti szveti Papa leto po tom na Vazmenu Nedilyu zopet Proczeszíu va iztu Czrikvu pelyal, pri koi priliki je dal on Kip Marie pri Proczeszii noszit, koga je szveti Luka na-

csinil, ter napiszal. Onda szeje sztalo, da je kuga, va szi oni hizsa presztala velyen, mimo ki hizs szu ov Kip noszili. Na konczu Proczeszie je po szem varosi kuga na jednucs presztala.

I toga neszmim zamucsat, csa szeje jos pri ovoi Proczeszii godalo. Csuli szu naimre na visini jacsku Angyelov: „Veszelisze Kralyicza Nebeszka Alleluja! Ar on, koga szi vridno noszila, gori szeje sztal, kut je rekal, Alleluja! Alleluja! Szveti Papa ovo csujuch je zi szim lyucztvom pokleknul, i jacsku Angyelszku zovimi ricsami dokonyal: „Moli Boga za nasz, Alleluja!“ Pri ovoi Proczeszii szeje i to godalo, da je ov szveti Papa, kada je do one hizse, ka sze od Czeszara Adriana Adrianszka jimenuje, na kapichi ove hizse Angyela vidil, ki je onda, kada je Proczeszia ktoi hizsi dosla, szvoi mecs, koga je pervo gologa zverhu varosa derzsal, va tok nuter pusztil, na zlamenye, da je Goszpodin Bog na prosnyu Marie szvoju szerdidoszt utihsil, i kugu, kaje tako dugo lyudi davila, od varosa odvernul. Veszelye, ko je lyucztvo varosa prik ovoga csudnovitoga pripetenya jimalo, i onu pobozsnoszt ko je lyucztvo ktomu Kipu Marie jimalo, sze nemore popiszat.

*
* *

Szveti Oszvald Kraly Englenderszki szeje od poganszki sztarji narodil, i va pogansztvu odhranyen posztal. Kada je Eduin nyigovoga Ocza Edelfrieda va boji ubladal, i umoril, je moral Oszvald znyigovimi brati, i zdrugimi velikasi zorszaga pobignut, i va Schotlandi zaviche jiszkat. Ovden ni szamo zaviche nasal, neg i mir, ter batrenye szvoje duhse, ar krez tovarusenye, i szkupa zhajanye z Kerschani je szpoznal pravu veru Kerschanszku. Va ovoi szeje dal dobro naucsit, i potlye szeje zszvojimi brati szkupa dal pokersztit. Po szmerti Eduina szu velikasi naiper nyigove brate, potlye pak i nyega na Kralyevszki thronus pozvali. Nyigova perva szkerb bise Edualla nai vechega nepretelya Kerschanszke vere zorszaga van szpudit, i Kerschanszku veru va nyem zaszadit. Edualla je velik sereg voiszke szkupa szpravil, ku je neubladanu jimenoval. Oszvald je neg mali sereg jimal, zato je

obrambu szvoju, i pomoch pri Bogi jiszkal. Pred szvojim seregom je dal szveti Krizs, kut zasztavu, noszit, na pokazanye szvojega ufanya va onoga, ki je na szvetom krizsu nepretelya szega cslovicsanszkoga lyucztva ubladal. I nut zpomochum Jezusa je szvojega nepretelya ubladal. Edualla tyran je va boji szvoi zsitak pogubil.

Oszvald je Goszpodinu Bogu hvalu dal, i terszil szeje szvoje podlozsne na szpoznanye prave vere ubernut. Zato je pozval z Schotlanda jednoga Biskupa, i druge Duhovne, da veru Jezusa glaszidu. Dosal je Biskup Aidan, i drugi Duhovni, i nut ovi szu va kratkom csaszu, krez naszledujucha csudnovita csinyenya veru Jezusa tako raszsirili, da szu potribni bili i drugi Biskupi, ter Masniki, potribne szu bile i Czrikve, ter Klostri. Sze ove je dal pozvat, Czrikve, i Klostre gradit. Navredi je szkoro vasz Orszag Englenderszki, orszag Bozsji nasztal. Prik ovoga je szveti Kraly kruto veliko veszelye jimal. Ali zali duh ni miroval, zbudil je Bendu Kralya Merczierszkoga velikoga nepretelya vere Kerschanszke, ov ni mogal terpit, da sze na nyigovom szuszedsztvi vera Kerschanszka raszsiruje. Poszipal je orszag Englenderszki zszvojum voiszkum. Szveti Kraly je na branenye szvete vere zszvojum voiszkum pred tyrana isal. Ali Goszpodin Bog, koga szudsztvo je neizvidlyivo, je dopusztil, da je szveti Oszvald ubladan posztal, i va boji osztal. Ovako je ov za diku Bozsju tuliko gorlyiv Kraly szvoi zsitak dokonyal, i zi zemalyszke korune na vekovecsnu pozvan posztal. Polag nyigove velike gorlyivoszti za raszsirenye prave szvete vere je ov szveti Kraly i zdrugimi kriposchani nakincsen bil. Oszebuino je veliku lyubav jimal k ubogim, i nevolynim. Szaki dan je va szvojem Kralyevszkom dvori noge dal nahranit. Nijednoga ni prez almustva odpusztil. Jednoga oszebitoga szluzsbenika je jimal, ki je na uboge moral szkerb noszit. Ov je jednucs na vazmenu Nedilyu pred Kralya, ki je ravno z Biskupom Aidan pri sztoli bil, sztupil ztim glaszom, da je zdola na dvori vech ubogi, ki almustvo proszu. Szveti Kraly je velyen jednu szrebernu zjilisom napunyenu zdelu zsztola zel, i nyemu zapovidal, da ne szamo jilis, neg i zdelu tim ubogim podili. Szveti Biskup ovo videch, szeje nad ovim milosztivnim csinom Kralya raszveszelil, i desznu

ruku Kralya popal zovimi ricsami: „Ova ruka neka nigdar ne szagnije.“ I nut ovoszeje szpunilo. Ar kada je Benda ovoga szvetoga Kralya ubladal, je dal nyigovu glavu, i desznu ruku odszich, ter na jednom sztupi ubiszit. Ali nit glava, nit ruka ni szagnyila. Po leti dnevi je Kraly, ki je Oszvalda naszledoval, dal ovu szvetu glavu, i ruku zi sztupa doli znet, i va Czrikvi pokopat. Desznu ruku szu potlye va Czrikvu szvetoga Petra Bamborovi varosi posztavili, kadi szusze noga csudnovita dugovanya na nevolyni, i betezsni zgodala.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Krivoverczi nam ocsimechedu nasu pobozsnoszt k Diviczi Marii, ter zbog toga, da mi na nye diku Czrikve gradimo. Ovi zovoga isztinszkoga pripetenya, ko szmotolics csuli, moru vidit, i szpoznat, kako sztar, kako drag je Bogu, Marii, zakon na nye diku Czrikve gradit. Ovo pripetenye szeje godalo va csetertoi sztoviczi, szami krivoverczi szpoznavaju, da je va ovom csaszu Szveta Katholicsanszka Czrikva prava Czrikva Jezusa bila. Onda szu jur Mariu dicsili, i na nye diku Czrikve gradili. Prava szveta Czrikva je ovo za dobro szpoznala, i szam Goszpodin Bog je ovo zcsudnimi csini potverdil. Do ada more rech, da je prava szveta Czrikva va tom bludila, i da je szam Bog ovo bludenye zcsudnimi csini potverdil? I va oni orszagi, va ki krivoverczi prebivadu, sze doszt Czrikvov nahaja, ke szu na diku Marie zgrajene. Ako krivoverczi zdrugoga nebi radi szpoznat, da je pobozsnoszt k Diviczi Marii sztarodavnya, i Bogu povolyna, ko bi jur ove sztare Czrikve nyim doszt szvidocsansztva od toga davati mogle. Dabi szi Katholiki mucsali, ko bi ono mertvo kamenye zki szu ove Czrikve zgrajene, doszt glaszno szvidocsilo, da je pobozsnoszt k Diviczi Marii velyen od pocsetka Czrikve pri szi pravoverni Kerscheniki va szvetom zakoni bila. Ali molimo mi pravoverni Katholiki, da krivoverczi jednucs szpoznaju szvoje bludenye, ter da sze i oni kako pervo va pobozsnoszti znami ujedinani pod obrambu Marie podadu.

II.

Ovi dva pobozsni hizsniki szu Diviczu Mariu za odvetnika, za jerba szega szvojega jimanya posztavili, i nyoi na diku polag nazvischenya nebeszkoga lipu, i veliku Czrikvu zgradili. Szveti Kraly Oszkar je nai vechi del szvoji kincsov na raszsirovanye, i branenye szvete prave vere, i na batrenye ubogi ubernul. O kako veliko batrenye szu oni krezavo na szvoju szkradnyu uru jimali, kako veliku diku szu zato od Boga va Nebi prijeli! zacsuda vechu, neg dabi szvoje jimanye na lipu prates, na nebesziu, na szviczku radoszt, na lipe hizse, ali na drugo szviczko ubernuli bili! Ako je Goszpodin Bog tebi csa vech neg drugim udilil, neka tvoje dike jiszkat va tom, da das lipe hizse gradit, ali da tvojoi diczi, ali tvojim rojakom veliko bogatsztvo osztavis. Kakovoi diczi, ali kakovim rojakom? Morebit onakovim, ki chedu tvoje bogatsztvo raszprudit, ali morebit na zbantovanye Bozsje ubernut, ali ki chedusze ztebe pozabit, ki sze na te morebit nit z Ocsenasom nechedu szpomenut. Neka pozabit na Czrikve, na Spitale, na sziromahe. Ovo che te na szkradnyu tvoju uru batrit, i pri szudcztvu Bozsjem ches bolye obsztat, ako pozvan budes: „daj racsun od tvojega goszpodarsztva!“ Premiszli, csa Theofilaktus veli: „Mi niszmo pravi Goszpodini nasega jimanya, ar nist lasztovitoga nimamo, mi szmo szamo goszpodari, ter csuvari lyuczkoga dobra, ko nam je Goszpodin Bog prik dal, da je po nyigovoi zapovidi razdilyujemo.“ Szi ti ono dobro, ko ti je Goszpodin Bog udilil, po nyigovoi volyi razdilil, ali hasznoval? Csa ches potlye csinit? Szveti Augusztin ti lip nauk daje zovimi ricsami! „Ako nimas bogatsztva, ko ga ne jischi na szvitu po krivicsni puti. Ali ako je jimas, ko sze terszi tvoje bogatsztvo na dobre csine ubernut, i szranit za Nebeszko Kralyesztvo.“ Kako to nai bolye ucsinit mores, to szam ti zgora povidal.

Na dan sesztoga Augusztusa.

Szveta Afra Mucsenicza.

Denasz szveta Mati Czrikva szveti szvetak Preobrazenya Jezusa Krisztusa na brigu Thabor. Ali pokidob da je ovo pripetenye z szvetoga Evangyelya szakomu doszt szvitlo znano, ko szam stimal, da che nogomu na batrenye szluzsit, ako ovden zsitak szvete Afre Mucsenicze vernim Kerschenikom pred ocsi posztavim.

Domorodni varos szvete Afre ni pravo znan. Jedni velu, da szeje Augszburgi, va onom csaszu poganszkom varosi, rodila; drugi zopet velu, da szeje na sztrugi Czipern rodila. To je sztanovito, da je Augszburgi va pogansztvi, i nogo let va necsisztochi zsivila. Kada szu va csaszu Dioklecziana, ter Makszimiana va Spanyolszkom Kerschane proganyali, szeje sztalo, da je szveti Narcziszus Biskup Geronszki zszvojim Diakonom Felikszom z oszebuine uredbe Bozsje Augszburg dosal. Pokidob da nist dobriznanczov va varosi ni jimal, je velyen va pervoi hizsi odszel, i nut ova je ravno ona hizsa bila, va koi je Afra va odurnom grihu necsisztoche zsivila. Afra je stimala, da szu ovi dva tujinczi ravno ztim nakanyenyem va ti sztan dosli, kut szu pervo nogi drugi, zato je nyim dobru vecseru dala pripravit. Medtim toga je upamet zela, da szu ovi dva szkupa pobozsno molili, da szusze pred jilom prekrizsili, i da szu od pripravni jilisov kruto malo uzsili. Ona szeje prik toga csudila, i nye upitala, do szu? Narcziszus je nyoi odgovoril, da je on Biskup Kerschanov, i da jische duhse Jezusu Krisztusu zadobit. Afra szeje presztrahsila, i pred Szveczem na kolena upala govorecha, da ona ni vridna ovakovoga goszta nasztanovat, pokidob da je jur tako dugo va szlobodnom necsisztom zsitku zsivila. Szvetacz je nyoi rekal, da sze sztane govorechi: „On izti Jezus, koga ja nazvischujem, je ravnotako pri grihsniki odszel, i zsnyimi jil, i da je zbog toga navi szvit dosal, da grihsnike poverne, i da je zbog nyi zsuhku muku, i szmert preterpil.“ On je nyoi razlozsil, kako lyubezlyivo je Jezus zonom velikom grihsniczom Magda-

lenom zahajal, i kakov Szakramenat je zaszadil, krezakoga sze szaki grihsnik od szvoji grihov oszlobodit more, i ucsisztit.

Afra bise va szvojem szerczu od Boga ganuta, i kada je nyoi szveti Narcziszus ubechal, da che nyu ne szamo od szi grihov zcsisztit, neg i za jerba Nebeszkoga posztavit, ako Kerschanszku veru nasze zame, ako sze krez pravo kajanye za szvoje grihe k szvetomu Kersztu pripravi. Afra puna veszelya, je dozvala i szvoje tri szluzsbenicze Dignu, Eutropiu, i Eunomiu, nyim povidala, csa je csula, i rekla, da je pripravna szvetoga Narcziszusa poszluhsat, i Kerschanka nasztat. Szluzsbenicze szu nyoi odgovorile: ti szi nasa Goszpa, kad szmo te va grihu naszledovale, chemo te i va poboisanyu naszledovat, mi chemo Kerschanke nasztat. Afra prik toga veszela, je otila i szvoju Mater Hilariu, ka je va drugom sztanu prebivala, kpravoi veri nagovorit. Narcziszus je knyoi isal, i nasal, da je i ona pripravna pravu veru szpoznat. Onda je nye zacsel va pravoi veri ucsit, i nye upomenul, da sze oszam dan krez poszte, i molitve, oszebuino krez szkruseno kajanye za szvoje grihe k szvetomu Kersztu pripravlyadu. Sze szu rado ucsinile, i szveti Narcziszus je nye pokersztil, i na sztalnoszt va veri upomenul. Onda je pak i druge na szpoznanye, i valovanye Jezusa ubrachal, hizsu Afre je za Czrikvu poszvetil, va koi je szkrovnoszti Bozsje odversaval, i Rics Bozsju glaszil. Devet miszecz, je szveti Narsziszus veru Jezusa glaszil, onda je zopet va Spanyolszko naizad prosal, za szobum je onda Dioniziusa za Biskupa poszvetil, i Augszburgi osztavil.

Zsalosztno je szpalo ovoi novorojenoi Kerscheniczi Afri, kada je szvojega szvetoga Naucsitelya pogubila; ali sztalna je osztala va szvojem zacsetom zversenom zsitku, i pokori. Szaki dan szeje kajala za szvoje grihe, i dobre csine zversavala, i druge je na pokoru, i na szpoznanye prave vere zbujala. Broj Kerschanov szeje szaki dan vech poveksaval, nye jedina zselya je bila, dabi ona kut prava pokornicza za veru Jezusa szvoi zsitak mogla posztaviti. Goszpodin Bog je ovu nye szvetu zselyu uszlisil. Ar kada je va leti tri sztov i tretom veliko progonsztvo Kerschanov nasztalo, szu i Afru ulovili, i pred

szudcza odpelyali. Ov je nyoi rekal: „Alduj bogom; ar ti je bolye duglye zsivit, neg va muki umrit.“ Ali Afra je nyemu odgovorila: „Jur szam doszt griha pocsinila, ali ovoga, koga mi ti zapovidas, nigdar nechu ucsinit.“ Szudacz je nyoi szvitoval, da zopet naizad sztupi va szvoi pervanyi necsiszti zsitak, da che szi nogo pinez moch krezato zaszluzsit. Ali ova szveta Pokornicza je nyemu za odgovor dala: „Ovako prokleti pinez vech nechu jiszkat. Csa szam ji jimala, szam je med uboge razdilila.“ Szudacz je nyoi rekal: Krisztus zate nist neche otit znat, ar ka je jednucs tako zsivila, ta sze nemore Kerschenicza jimenovat.“ Afra muje odgovorila: „Ja nemer niszam vridna da sze Kerschenicza jimenujem, ali miloszerdnoszt Bozsja je mene kovomu Jimenu podvignula. Jezus Krisztus moi Goszpodin je zbog grihsnikov iz Neba doli sztupil; i nyigovo szveto Evangyelye szvidocsi, da grihsnike ne odurava, da je on jednoi ocsitnoi grihsniczi, ka je nyigove szvete noge zi szuzami zipirala, zverseno oproschenye za nye grihe udilil.

Kada je szudacz vidil, da je zlipim, i znagovaranyem nemore ubernut, onda szeje nyoi zszmertjum grozil, i rekal: „Ako bogom ne aldujes, chu te dat nemilo mucsit, i zsivu szpalit.“ Afra muje odgovorila: „Ravno to je, csa szi zselyim, telo zkim szam tuliko grihsila neka sze moguche muke preterpi, ali duhse moje ztako prokletim aldovom nechu uszkruniti.“ Gajus szudacz szerdit, je velyen zapovid dal, da ju zsivu pecsu. Hahari szu nyu velyen ulovili, pratezs znye kinuli, ter szuju na jedan sztup privezali. Kerschanszka vitezkinya je ocsi szvoje k Nebu podvignula, i glaszno kricsala: „Jezus Krisztus! ki niszi dosal pravicsne, nego grihsnike na pokoru pozivati, primi va ovom hipczu moju pokoru milosztivno, ter me oszlobodi krez vrimeniti ogany, ki je mojemu telu pripravan, od vekovecsnoga ognya, ki duhsu, i telo na veke mucsi.“ Med tim toga szu nogo derv okolo nye nametali, i vazsgali. Afra je szercseno, i veszelo sztala, i ove zadnye ricsi szprogovorila: „Hvalim tebi Jezuse Krisztuse! da szi me za vridnu posztavil, da ti ov aldov doprineszem, ki szi na szvetom Krizsu za vasz szvit aldovan posztal. Tebi prinasam ov aldov, koga szad

aldujem, ki kut pravi Bog zsivis, i kralyujes z Oczem, i z Duhom szvetim na sze veke.“ Zovicsimi ricsami je dokonyala od dima zaliplyena szvoi szveti zsitak. Ali nye telo je oposzred va ognyi czelo osztalo. Szluzsbenicze szvete Afre szu na drugoi szipi vode gledale muku szvoje goszpe, i kada szeje lyucztvo razteklo, szu prik vode prik dosle, i szveto Telo neuszkrunyeno nasle, onda szu isle, ter szu nazvisztile Materi Hilarii, da je Telo Afre neuszkrunyeno. Ova je po nochi znikimi Masniki na Meszto muke isla, szveto Telo ne daleko od varosa Augszburga dosztoino pokopala. Hilaria je ztimi trimi szluzsbeniczami duglye va molitvi pri grobi osztala, i druge dneve je zsnyimi tamo dohajala molit. Ziznal je zato szudacz, i zapovidal, da sze csetire na tom iztom meszti zsive pecsu, ako bogom nebudu otile aldovat. Ali nit Hilaria, nit ove tri szluzsbene niszu zapovidi otile szpuniti, zato szuje zsive popalili.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Afra, ka je pervo dugo va necsisztochi zsivila, szeje od szercza k Bogu povernula, dobra i gorlyiva Kerschanka, i szveta Mucsenicza posztala. Sztanovito veche csudo, neg dabisze nogo mertvi uzsivilo bilo. Csa milonscha Bozsja ne csini, ako cslovik zsnyum kripno szkupa szlozsi. Isztina je, med szimi grihi nijednoga ni, zkoga bi sze cslovik tako tesko szkinul, ter oszlobodil, kut grih necsisztoche, vindar zpelde szvete Afre vidimo, da je moguche, ako neg ochemo. Ovden je neg csverszta volya potribna. Ako sze va tom grihu ne nahajas, ko Bogu hvali, ter sze csuvaj, da va nyega ne zapades. Ali ako szi grihsnu Afru naszledoval, ko ju naszleduj pokoru csinechu. Zcsim je Afra zvidila vekovecsni pogibely, va kom szeje zbog necsisztoche nahajala, i zdruge sztrani zcsim je szpoznala neiszkoncsanu miloszerdnoszt Jezusa Krisztusa, zkum je pripravan nai vechemu grihsniku oprosztit, ako sze uberne, ko je velyen veru Jezusa prijela, i ostru pokoru csinila. Vech nigdar ni va blato pervanye necsisztoche naizad zapala.

I ti lahko mores szpoznat pogibely vekovecsnoga szkvarenya, va kom sze zbog tvoji grihov nahajas, i ti lahko mores szpoznat neiszkoncsanu miloszerdnoszt Jezusa Krisztusa, ki bi ti bil tiszuchkrat mogal dat va tvoji grihi umrit, a vindar ti sze je doszidob szmiloval, On je pripravan tebi tvoje grihe oprosztit. Zato sze ulovi za kitu pokore, i poboisanya, doklye csasza jimas. To mora bit. Pokora, ali pakal. Csa ches szi zibrat?

II.

Csa je szveta Afra zagrihsila, to je kut pogankinya ucsinila. Zcsim je Kerschanka nasztala, ni vech nit griha necsisztoche, ki je nyoi navadan bil, nit drugoga griha ucsinila. Ja szam jur doszt grihsila" je rekla. Ona je szvoje grihe, doklye je zsivila, uplakala, i sze csa je terpila, je Bogu za szvoje grihe aldovala. Ovde jimas doszt na tvoje naszledovanye. I ti szi doszt, i neg prevech grihsil. Neka k sztarim grihom jos nove prilozsit. Doszt jimas uplakat, doszt jimas, zacs sze zpokorit, ako tiszuch let zsivil budes, neg zato, csa szi doszidob grihsil. Kaji sze szaki dan, za sze grihe, ke szi doszidob ucsinil, ter alduj na pokoru za grihe, sze csagoder terpit budes moral. Csuvaj sze, da vech va tvoje odurne grihe naizad ne zapades. Oszebuino sze csuvaj griha necsisztoche. Ar znaj, da Kerschan krezavi grih Goszpodina Boga kruto bantuje, i da ov grih necsisztoche, ako ga Kerschan ucsini zacsuda vechu zlochu va szebi jima, neg ako ga pogan ucsini. Kerschan krez szveti Kerszt nasztane Czrikva, i sztan Bozsji. Kako veliko je ada zbantovanye, i pakla vridna zlocha, ako Czrikvu Bozsju zovim odurnim grihom uszkrunimo, i necsisztoga duha va sztan nuter pusztimo! Kerschan vechputi prime ono nai szvetije Telo, i predragu Kerv Jezusa Krisztusa. Kako sztrahsna, i velika zlocha je, ako sze ono telo, ko je ztako dragum hranum nahranyeno od Jezusa Krisztusa szamohot odlucsi, i szebe necsisztomu duhu za jilis da. „Csa neznate, veli szveti Paval, da szte Czrikve Bozsje, i da Duh Bozsji va vami prebiva. Ako ki Czrikvu Bozsju uszkruni, ko chega Bog szkoncsat." „Neznate, da szu

vasa tela kotrigi Krisztusa? Ochu kotrige Krisztusa zeti, ter za kotrige necsisztoche ucsinit?“ Szveti Czirillus veli: „Zato miluj tvoje telo, kut Czrikvu Duha szvetoga. Neka zahitit tvoje velike csaszti zbog odurnoga pozselenya, i naszladnoszti.“

Na dan szedmoga Augusztusa.

Szveti Kajetan Redovnik.

Szveti Kajetan Zaszaditely Duhovnoga Reda, ki sze Red Theatinov jimenuje, szeje Viczenczi va leti Krisztusa tiszuch csetira sztov oszamdeszet szedmom od plemeniti, i pobozsni sztarji narodil. Mati nyigova je nyega velyen po szvetom Kerszti Diviczi Marii aldovala ztum poniznum prosnyum, da ga Maria va szvoju obrambu prime, i da materinszki za nyigovo zvelicsenye szkerbi. Vasz nyigov zsitak je potlye pokazal, da je ovo aldovanye Maria milosztivno prijela. Va nyigovom ditinsztvi nist ditinszkoga ni bilo va nyem szpoznat. Nyigovo jedino veszelye je bilo molit, male Oltare nacsinyat, ubogim dilit, i szvoje sztarje va szem poszluhsat. Nyigovo ponasanye je takovo bilo, da szuga jur va ditinsztvi za Szvecza derzsali. Potlye je va skole isal, ali nyigova szkerb na szvoju csisztochu med tulikimi pogibelyi ni bila manya, neg na nauk. Kada je Padui skole dicsno dokonyal, je v Rim putoval, i onde szveti Masnicski Red prijel. Julius Papa je nyega za Duhovnoga csasztnika posztavil. Po szmerti ovoga Pape je szvoju viszoku csaszt osztavil, ter je va szvoju domovinu naizad isal, ar je zselyu jimal za szpaszenye duhs vech dobra csinit. Od onoga csasza szeje zvelikum lyubavum terszil betezsnim va Spitali, i zvana Spitalov dvorit, oszebuino va csaszu kuge, ovo je zpocsetka csinil va szvojoi domovini, potlye i Venedigi. On szeje terszil betezsne krez lipe nauke, i zdrave krez Prodike na put szpaszenya pelyat. Od nyega je ta obcsinszki glasz bil: da Kajetan pri Oltari sztoji kut Angyel, a na Prodikalniczi kut Apostol. Ar velika bise nyigova pobozsnoszt pri szvetoi Masi, velika

gorlyivoszt va Prodika, velika lyubav pri betezsni. Kadi je neg mogal, szeje terszil Bogu duhse zadobit.

Po csaszu je zopet v Rim dosal, ter je krez nadahnenye Bozsje jedan Red zaszadil za takove Muzse, ki szu pravo po Apostolszku zsivili, i ki szu sze terszili lenoszt, i neznanoszt Duhovni, i grihsno ponasanye szviczki popravit, Czeremonie Czrikvene verno szpunit, pobozsnoszt, i dosztoino ponasanye va hizsa Bozsji popravit, krivu veru zatert, betezsnim dvorit, zjednum ricsum sze ono csinit, csa je na duhsno zvelicsenye duhs. Csa szamohotno sziromahstvo utiszka, je kotrigom szvojega Reda prepiszal: da nit nist laschega neszmu jimat, neg da i almustva neszmu proszit. Da sze va szviczkom, csa je na zdersanye zsitka potribno, neg na previdlyivoszt Bozsju moradu szpuschat, i mirno csekat, doklye od lyudi szamovolyno almustvo dosztanu.

Akoprem szu teske ove Regule bile, oszebuino csa szamohotno szeromahstvo utiszka, vindar szeje muzsi naslo, ki szu va vi teski Duhovni Red sztupili. V Rimi szusze naiper usztanovitili. Ali drugo leto po tom szu morali Rim osztavit, ar Czeszarszki voschani szu varos zaujeli. Pri ovoi priliki je szveti Kajetan oszebuino csuda moral terpit; ar med Czeszarszkimi voschani je jedan bil, ki je pervo Viczenczi bil, i od onoga csasza szvetoga Kajetana poznal, ov je znal, da je Kajetan od bogati plemeniti sztarji rojen, zato je stimal, da szveti Kajetan i szada veliko bogatsztvo mora jimat, zato szuga krez tepenye, i uzenye szilovali, da bogatsztvo van da. Z Rima je Szvetacz zopet Venedig isal, kadi je betezsnim dvoril. Na zapovid Pape je Neapel moral putovat, i onde Kloster gradit. Ov varos jima za Bogom ovomu Szveczu hvalit, da ni va krivu veru zapal, ar va onom csaszu szu niki tovarusi Martina Luthera vavi varos dosli, ter szu lyucztvo szlipili zszloboschinum vere. Kada je szveti Kajetan ovo vidil, je zacsel szuproti krive vere prodikovat, i krez nyigove trude szeje ov varos od krive vere ucsuval.

Csa nyigovu personu utiszka, szamoga szebe je jako ostroval. Szvoju ostru kutu nigdar zi szebe ni dal. Szaki dan szeje bicseval. Posztil szeje tako, da je nyigov zsitak nepresztan poszt bil. Nyigov nochni pocsivak je bil

na szlamnoi vrichi, i to neg na kratki, ar nai vechi del nochi je va molitvi sztrosil. Szvoja uszta je neg na hvalu Bozsju odperl, i na haszan blizsnyega. Va delu, i szkerbi za szpaszenye duhs je bil neutrudlyiv. Zato je nyega Goszpodin Bog znogimi miloschami nakincsil. Na badnyak je va Czrikvu Maria Maior isal, da che va nyoi prik nochi molit. Onda muszeje izkazalo diteszcze Jezus onako kut je nigda va jaszlicza lezsalo. Maria Mati Jezusa je bozsanszko diteszcze nyemu va ruke polozsila. Krezavo szeje duhsa nyigova znebeszkim batrenyem napunila. I noga druga nebeszka izkazanya je ov Szvetacz vechkrat jimal. Vechputi je va molitvi zvan szebe bil. Noga prihoducha dugovanya je naiperpovidal. Noge betezsne je uzdravil. Med ovimi je bil jedan zmed nyigovi klosterszki tovarusov, ovomu bi bili morali drugi dan nogu odpilit. Szvetacz je nyigovu szu csernu nogu pogledal, kusnul je nyu, szveti Krizs va nyu vergal, na novo zavil, i nyega batril, i rekal, da neg zvelikim ufanyem k szvetomu Francziszkusu moli. Onda je isal, ter je i on molil. Drugi dan kada szu vracsitelyi dosli, da chedumu nogu odpilit, szuju csiszto zdravu nasli. Kada szeje z Venediga Neapel na morji plaukal, je tako velik viher nasztal, da szu szi, ki szu na plavi bili, bojali da che sze szad, i szad plav zalyat. Szveti Kajetan je jedan blagoszlovlyen Agnus Dei va morje hitil, i nut va hipczu je nasztala tihsina. Ovakovi csudni csinov bi jos vech mogli znyigovoga zsitka naiperdoneszt.

Kada je ov Szvetacz nogo na poveksavanye dike Bozsje, i na szpaszenye blizsnyega ucsinil, je csudnovito szvoi zsitak dokonyal. Szviczki, i Duhovni Poglavari va Neapoli szu dokonyali, da chedu ostro Szudcztvo posztaviti va varosi szuproti krivoverczev, da sze kriva vera nebude med lyucztvom raszsirovala. Ali lyucztvo szeje podvignulo prik toga, i vasz varos je va zbludi bil. Niti krez upominanye Kajetana, niti krez lipe ricsi drugi szveti Muzsi sze lyucztvo ni dalo utihsit. Szveti Kajetan szeje prik toga kruto raztuzsil, ar muje na szerczi lezsana bila szviczka, i vekovecsna szricha sztanovnikov. Zato szeje k Bogu ubernul, i szamoga szebe Goszpodinu Bogu za aldov ponudil, ztum prosnyum dabi Goszpodin Bog ov aldov milosztivno prijel, ter dabi sze varosu szmiloval, i va

nyem mir nacsinil. Goszpodin Bog je ov aldov prijel, ar Szvetacz je velyen nato ubetezsal, i vreda po tom umerl. Pred szvojum szmertjum je jos tu miloschu jimal, da mu sze je Krizsevani Jezus, potlye i Divicza Maria izkazala. Jezus je nyemu ubechal vekovecsno zvelicsenye, a Maria szvoju obrambu do nyigovoga koncza. Vindar ni drugacse otil umrit neg kut pokornik; ar kada muje vracsitely na polaschinu szvitoval, da szi mehklyu posztely na pocsivak zame, onda je rekal, da szvojemu telu na konczu nebi rad ugajat, neg da oche na pepeli lezsech kut pokornik umrit, i ktomu je pridal: „Ni drugoga puta va Nebo dojt, neg put nekrivicsnoszti, ali put pokore. Ki je szvoju nekrivicsnoszt pogubil, za toga je potribno, da na put pokore sztupi, ar drugacse je zgublyen.“ On je szam proszil zadnye szvete Szakramente, ke je pobozsno prijel, onda je szvoje ocsi k Nebu podvignul, i szvoju Duhsu mirno szpusztil va leti tiszuch pet sztov cseterdeszet szedmom. Velyen po tom je va varosi zblud presztal, i nasztala je tihsina, ztoga szu szpoznali, da je Goszpodin Bog aldov szvetoga Kajetana milosztivno prijel na szpaszenye duhs kerschanszki. Po szmerti nyigovoi je Goszpodin Bog szvojega vernoga szlugu znogimi csudnimi csini odicsil.

Nauk, i Naszledovanye.

Pred szim ti zselyim, da nauk szvetoga Kajetana na nyigovoi szmertnoi posztelyi dobro va tvoje szercze primes, naimre: „Ni drugoga puta va Nebo dojt, neg put nekrivicsnoszti, ali put pokore.“ Ov nauk je Jisztina z szvetoga Piszma van zneta. Ako szi pravo zselyis va Nebo dojt, ko sze upitaj, jeli po puti va Nebo hodis. Kako je ztvojum nekrivicsnoschum, i ztvojum pokorum? Navo szi szam odgovori. Neg tuliko ti velim, csa je szveti Kajetan rekal: Ako szi put nekrivicsnoszti osztavil, ko sztupi na put pokore, ar drugacse szi na veke zgublyen. Szada chu ti z zsitka szvetoga Kajetana jos nike nauke dat.

I.

Szveti Kajetan je oszebuino ufanye posztavil va Boga csa szviczko zsivlenye utiszka. Nogi sze prevech szkerbu, a nogi premalo; nogi sze lenoszti podadu, ne gledaju na szvoje goszpodarsztvo, nebi radi polag szvojega sztalisa delat, nego raszprudu, csa szu szi zaszluzsili, ali csa szu pojerbali. Nogi zopet sze nemoru upojet od velike szkerbi. Sza nyihova miszal od rana jutra do kaszno vecsera je na szviczko ubernuta. Oni szu nezamu csasza na juternyu molitvu, ali na poszluhsanye szvete Mase, ar stimaju, da chedu va szvojem goszpodarsztvi, Bog zna, csa zamudit. Oni nit na Boga, nit na szvoju duhsu ne miszlu. Oni sze za szviczko tuliko szkerbu, kut dabi neg zbog nyega na szvitu bili. Oni bi radi zszvojim laschim trudom sze premoch, ter ne miszlu nato, da na Bozsjem blagoszlovi sze lezsi. Glej, da ne budes niti jedno, nit drugo. Delaj, ter sze szkerbi za tvoi zsitak polag sztalisa tvojega, csuvaj sze lenoszti. Posztavi tvoje ufanye va Boga, ki te neche zapusztit, ako sze posteno trudil, i szkerbil budes. „Glejte ticze nebeszke va zraki, one ne sziju, nit ne zsanyu, nit va skadnye ne szpravlyadu; a Otacz Nebeszki nye vindar hrani. Csa niszte vi vech neg ove? A zacs szte preszkerbni za opravu? Poglejte lilie na polyi, kako raszu. Ne delaju, nit ne predu. Ako Bog travu na polyi tako opravlya, ka je denasz, a zutra che sze va pech hitit, zakuliko vech che opravlyat vasz malyaczke vere lyudi! Jischite zato naiper Kralyesztvo Nebeszko, i sza ona druga ote vam pridana biti.“

II.

Szvetomu Kajetanu nigdar va szviczkom ni manykalo. Goszpodin Bog muje vechkrat csudnovito na pomoch bil. Nogim lyudem csiszto drugacse ide. Vechputi jim va csem manyka, a Goszpodin Bog jim ne pomore. Nogi szuszi szami krivi, ali nogi ne. Ki szi niszu krivi, ovi neka miszlu, da je nyim ova nevolya na zvelicsenye. Goszpodin Bog bi je rad krez sziromahstvo va Nebo pelyat, kut ubo-

goga Lazara. Dabi ov obilynoszt bil jimal, kut bogatus, do zna jeli nebi i on va pakli moral terpit, kut bogatus. Zato sze zbog nyihovoga sziromahstva prevech neka ne turobu, nego je neka szterplyeno noszu. Neka po kerschanszki zsivu, i polag toga sze neka va Boga ufaju; onda nye Bog neche zapusztit. Oni ali, ki szu szami krivi szvojega sziromahstva, ki szu naimre ali leni, ali szu jos i po nedilye, i szvetke prez potribsine delali, ali szu po krivicsni puti szviczko jiszkali, ovi ovakovi sze neka ne csudu, ako va sziromahstvo dojdu; ar kako sze moredu od Boga szriche nadijat, pokidob nyigove zapovidi szamohot prez sztraha prekersuju? Csa neznadu, da sze Goszpodin Bog onim zproklecztvom nagrazsa, ki nyigove zapovidi prekersuju? „Proklet budi va varosi, proklet na polyi, proklet va skadnyi, proklet va szadu tela tvojega, prokleta neka bude tvoja zemlya, tvoja csreda, tvoji voli, tvoje ovcze“ veli Goszpodin. Zdruge sztrani Goszpodin Bog ubiche blagoszlov onim, ki nyigove zapovidi obderzsavadu, kada veli: „Blagoszlovlyen budi va varosi, na polyi, blagoszlovan neka bude szad tela tvojega, i szad zemlye tvoje, szad blaga tvojega, blagoszlovni tvoji skadnyi, i. t. d.“ Ako ovakovi lyudi va szvojem sziromahstvi ochedu od Boga pomoch jimat, neka szi naiperzamu, da chedu Bozsje zapovidi obderzsavat, duzsnoszti sztalisa szvojega szpunit, marlyivo delat, ter sze posteno szkerbit. „Nut, veli Goszpodin, pred ocsi vam posztavlyam proklecztvo, i blagoszlov. Blagoszlov, ako zapovidi Goszpodina obderzsavali budete; proklecztvo, ako je zanemermetali budete.“

Na dan oszmoga Augusztusa.

Szveti Cziriakus, Largus, i Smaragdus Mucseniki, i szv. Albertus Szpovidnik.

Czeszar Diokleczian je Makszimiana za szvojega pomochnika va Czeszarsztvi zjednakum oblaschum, kut je szam jimal, odibral. Zato da Makszimian szvoju zahval-

noszt szuproti Diokleczianu pokazse, je nyemu jedan palasch dal gradit zvelikimi sztroski. Kerschane je preszilil, da szu pri ovoi zgraji nai tezsje delo morali upravlyat. Plemeniti, i ubogi, sztari, i mladi, bogati, i sziromahi, ki szu neg kerschani bili, szi szu ovo tesko delo morali csinit. Kut nigda Egyptomczi Izraelczom va deli niszu pocsivka dali, tako szu i Kerschani prez pocsivka bili szilovani veliko kamenye pri ovoi zgraji noszit, peszak privazsat, japno gaszit, i sze delo csinit. Vechputi szu nye zbicsi, i zbaticzami tukli kut nimu sztvar. Na hranu nist drugoga niszu dosztali neg kruh, ter vodu, i od toga doszt malo. Thraszon jedan plemenit Rimlyanacz, ki je va otainom Kerschan bil, kada je ov turoban sztalis Kerschanov vidil, je nye kruto miloval, i pokidob da je kruto bogat bil, je nyim va szem pomagal. Da nyim laglye na pomoch bude mogal bit, szije odibral pretelye, ki szu ravnotako otajni Kerschani bili, naimre Cziriaka, Largusa, i Smaragda, krezave je Kerschanom almustvo dilil, i hranu szlal.

Ovi tri gorlyivi szluge Bozsji, zmed kimi je Papa Cziriaka za Diakona poszvetil, szu ove csine lyubavi szegurno, i marlyivo odversavali. Ali kada szu poganszki voschani ovo zvidili, onda szu i nye med tezsake Kerschanszke szunuli, i na delo preszilili. Ovi ne dabisze bili prik toga turobili, neg szusze veszelili, da szu vridni posztali Jezusu za lyubav csa terpit. Oni szu nyihovo delo prez morgovanya rado, i marlyivo szpunyevali. Oni szu jos i za druge delali, oszebuino za jednoga sztarcza Szaturnina, ki zbog mlahavoszti szvojega dela ni mogal szpunit. Pogani szami szusze csudili nad tulikum lyubavum, neg szam Makszimian, kada je to docsul, szeje prik toga raszerdil, ter je zapovidal, da sze tri va lancze ukovadu, i da je va skuru tamniczu hitu. Ali Goszpodin Bog je nye va uzi krez csudne csine jos glaszovitije ucsinil, ar oni szu krez szveti Krizs, i zazivanye Jimena Jezusevoga nogim szlipim vid, i nogim betezsnikom zdravlye naizad dali.

Glasz od ovi csudni csinov je i Czeszar Diokleczian docsul, ravno onda, kada je nyigova kcher Artemia od zaloga duha obszedjena bila. On je szam vidil, kako je nyu zali duh trapil, i zsnye laschi uszt je csul, da sze

ona drugacse od zaloga duha nemore oszlobodit, neg krez pomoch Cziriaka kerschanszkoga Diakona. Akoprem je Diokleczian Kerschane kruto oduraval, ko je vindar szvoi jad zatisznul, i pokidob da je szvoju kcher kruto miloval, je dal Cziriaka, i nyigove tovaruse dozvat, i nye proszil, da Artemiu od zaloga duha oszlobodu. Szveti Cziriak je kratku molitvu zmolil, i zalomu duhu zapovidal, da Artemiu osztavi. Zali duh je odgovoril: „ja moram poszluhsan bit, ar sze zmozsnoszti Jezusa nemorem szuprotposztaviti; ali odavlye chu pojt va dvor Perzianszkoga Kralya. Va onom hipczu je bila Artemia szlobodna, pokleknula je pred Cziriakom, nyemu hvalila, i ocsitno pred szimi rekla, da che Kerschanka nasztat. Vred po tom je od Kralya Perzianszkoga k Dioklecziann Czeszaru poszalnik dozsal, ki gaje proszil, da mu Kerschanszkoga Diakona Cziriaka posalye, ar nyigova kcher Jobia je od zaloga duha obszedjena, i szenek kricsi da nyoi nigdor drugi pomoch nemore, neg Diakon Czirik, ki sze v Rimi nahaja. Cziriak je velyen tu zapovid dosztal, da zszvojiini tovarusi va Perzianszko ide. Zcsim je tamo dosal, je vraga prognal, kut pri Artemii. I krezato je Kraly, i nogi drugi velikasi Kerschanszku veru nasze zel. Onda je Cziriak zopet v Rim naizad dozsal, Diokleczian muje mir dal. Ali zcsim je Diokleczian va dalyne orszage odputoval, je Makszimian Cziriaka, Larga, i Smaragda dal ulovit, i nye zbog sztalnoszti va veri Kerschanszkoi mucsit, i potlye nyim glave odszich.

* * *

Kovim dicsnim Mucsenikom Jezusa chemo csa prilozsit od zsitka szvetoga Albertusa. Ov Szvetacz szeje va Sziczilianszkom va varosi Trepano narodil. Nyigovi Sztarji szu bili Benedikt, ter Johanna zbog nyihove kriposzti, i plemenitoszti jako glaszoviti. Szedam dvaiszet let szu va histvi prez dicze zsivili. Proszili szu Mariu Diviczu da nyim pri Bogi tu miloschu zhodi, da nye zditetom blagoszlovi, ter szu ubechali, ako Szina dosztanu, da cheduga na szluzsbu Bozsju, i Marie va szveti Red Karmelitov aldovat. Maria Mati je nyihovu prosnyu uszlisila. Johanna je Szina

porodila, komu je pri szvetom Kersztu Jime Albert dala. Pred nyigovim narojenyem szu ovi hizsniki szanyu jimali, da che Johanna goruchu faklyu porodit, od ke che csudnovita szvitloszt van izhajat. Zi ovoga szu szpoznali, da che Goszpodin Bog nyihovo dite na veliku szvetoszt dopelyat. Zato szu pri nyigovom odhranyenyu veliku szkerb jimali, da ga szveto, i pobozsno odhranu. Kumaj je oszam let sztar bil, jur szu nyigovim sztarjim jednu plemenitu, i bogatu diviesiczu ponujali, da sze zsnyum zarucsi. Nyigov Otacz bi lahko bil privolyil, ali Mati gaje szpomenula na ni zagovor, koga szu Diviczi Marii nacsinili, i szvojemu szinu je to ocsitovala, i nyega upomenula, da ga szpuni. Szin je bil velyen ktomu pripravan, ter je od szvoje volye isal va blizsnyi Kloster Karmelitov, i ponizno proszil, da ga nuter primu. Ali Poglavari Klostra szu sze ubavali ovako mladoga diticha prez dovolyenya nyigovi Sztarji va Kloster prijet. Divicza Maria szeje nyigovim Sztarjim izkazala, i nye ukarala zbog nyihove zablyivoszti va szpunevanyu nyihovoga zagovora. Zato niszu duglye stentali, zeli szu szina szvojega, ter szuga odpelyali va Kloster, i proszili, dabi ga med Duhovne nuter zeli. Nyihova prosnya bise uszlisena; Albert je veszel va Kloster sztupil. Szvoju dragu pratezs je ubogim, ki szu pri vrati Klostra sztali, za almustvo dal. Akoprem je mlad bil va leti, vindar je va razumi, i va szem szvojem csinyenyu kazal, da razumi kakov korak je nacsinil. Zcsim je vech raszal va leti, ztim je vechu zselyu jimal za zversenoschum. Oszebuino va toi kriposzti, da je szamoga szebe zatajal, i szvoje telo pokoril Tri dni va tajedni szeje ostro posztil. Na szvojem telu je szenek ostru prates pokore noszil. Vina nigdar ni pil, pocsival je na szlamnoi vrichi. Szaki petak je szvoje jilise zpelinom zburgal, da szvoja uszta zazsuhki, i trapi, na szpominanye zsuhkoga zsucsum napajanya Krisztusevoga na Krizsu. Na szvoju csisztochu je szkerbnu paszku jimal. Va poniznoszti, i poszluhsnoszti je szim na peldu szluzsil. Zbog ovi kriposzti je va Klostri i zvana Klostra viszoko prestiman bil. Kada je Robert Kraly Neapolitanszki varos Meszina z szvojum voiszkum obszel, je va ovom varosi velik glad nasztal. Nogi Sztanovniki varoski szu od glada umerli. Onda szu k Albertu dosli, i

nyega proszili, da zanye Boga moli. Albert je k Oltaru sztupil, i nato nakanyenye szvetu Masu szluzsil. Med Masum je bilo ov glasz csut: „Albert tvoja prosnya je uszlisena!“ I nut va onom hipczu szu tri plavi z zsitom napunyene na szipi morja pri varosi sztale, nigdor ni znal odaklye szu dosle. Krezavo szeje varos zopet ukripil, z ovoga szu szpoznali, kako Goszpodin Bog szvetoga Alberta lyubi, i kako kripna je nyigova molitva. Noge druge csudnovite csine je stat od szvetoga Alberta. Oszebuino csudnovito je bilo, kako je nai tverdokornie grihsnike na pokoru, i noge zsidove na szpoznanye prave vere ubernul. Nai vechi del szvojega Masnicstva je va glaszenyn Ricsi Bozsje sztrosil. Goszpodin Bog je nyemu dan nyigove szmerti ocsitoval. Va nyigovom drugom betegu ni bilo od nyega nit ricsi csut, dabi sze bil tuzsil, neg je szenek Goszpodina Boga glaszno dicsil, doklye je szvoju Duhsu szpusztil. Umerl je va leti tiszuch dvi sztov devedeszet drugom. Nogo csudni csinov szeje pri nyigovom grobi zgodalo.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Tri szveti Mucseniki szu szebi nalozsno delo marlyivo szpunyevali. Ovo szu oni csinili zlyubavi k Jezusu. Oni szu jos i drugoga va deli ulaschali, ki ni jimal doszt mochi szvoje delo odversit. Lipa pelda lyubavi k Bogu, i k blizsnyemu. Ti szi ravnotako va sztalisu, va kom nogo tesko delo moras odversavat. Miszli szi, da je tebe Goszpodin Bog na tvoju duhovnu haszan va ti sztalis posztavil, i da ti krez szpunevanye tvojega dela Bogu csa dragoga ucsinis, i da szi ti pri Bogi krezato csuda zaszluzsit mores. Ponovi vechputi va dnevi tvoje dobro nakanyenye, ko szi jutro nacsinil, ter vechputi reczi: „Goszpodine tebi za lyubav!“ Neka bit neszterplyen, nekasze tuzsit, neka szuproti Bogu morgovat, ali szuproti tvoji Preposztavni. Csini sze Bogu za lyubav, i na nyigovu diku; onda che ti tvoje delo na szpaszenye, i na diku va Nebi szluzsit. Ako tvojemu blizsnyemu va deli na polaschinu bit mores, neka toga zamudit. Ovo je lipo delo miloszerdnoszti, va kom sze Bog obraduje.

II.

Szveti Cziriakus je oposzred va szvoioi muki Boga dicsil, i ni presztal nyega dicsit, doklye ni nyigova glava krez mecs odszicsena doli szpala. Ovo je csinil i szveti Albert va teskom betegi. Boga dicsit onda, kada nam sze po volyi ide, ni veliko dugovanye. Ali nyega dicsit va nevolyi, va progonsztvu, to je prava Kerschanszka kriposzt. Jedan csasz Goszpodina Boga dicsit, onda zopet presztat, ni zlamenye prave kriposztvi. Sztalno Boga lyubit ne neg va szrichi, nego i va neszrichi, ne pervo presztat Boga dicsit, neg presztanemo zsivit; ovo je csa cslovika tamo pelya, kadi Boga na veke dicsu. Ovako szu csinili Tobias, Job, i David. Tobias je Boga dicsil va szvojoi szlipoti, Job va szvojoi velikoi nevolyi, David va nogom progonsztvi. Ovako szu csinili szveti Mucseniki. Ovako nogi Szpovidniki, noge Divicze, nogi hizsniki, Duhovni, i szviczki va szvojem betegu, va szvoji trudi, i nevolya. Ovako csini i ti, ter reczi z Davidom: „Ja ochu Goszpodina dicsit szaki csasz; nyigova dika neka szenek va moji uszti bude.“

Na dan devetoga Augusztusa.

Szveti Roman Voschan, i Mucsenik.

Szveti Roman je od poganszki sztarji rojen bil, i kut mladenacz je med voschane, ki szu szenek polag Czeszara Valeriana szluzsit morali, prijet posztal. Kada je poganszki Poglavar szvetoga Levitu Lovrencza zbog nyigove Kerschanszke vere, i zbog kincsov Czrikve ostro upital bil, je Roman va szluzsbi na zocsi bil. Szegurni odgovori szvetoga Lovrencza, i szvitlo pokazanye Isztine szvete vere Kerschanszke, je Romanu ocsi, i szercze odperlo, da je szpoznal kriviczu poganszke, i praviczu vere Kerschanszke. Potlye, kada je vidil, kako szu szvetoga Lovrencza mucsili, na konopczi na visak podvizali, i dugo

viszechega osztavili, kako szuga bicsevali, i nyigovo telo nemilo raszkidali, i kako je polag sze ove muke szterplyen bil, onda je sztoper Roman ujacsan nasztal va tom, da je vera Kerschanszka sztanovito prava vera. Polag toga je vidil Roman, da je polag Lovrencza va nyigovoi muki jedan lip mladenacz sztal, ki muje zlicza pot, i znyigovi ran kerv utiral, i nyega batril, ki nigdor drugi ni bil neg Angyel nebeszki, onda je zatuliko bolye szpoznal, da je vera Kerschanszka prava i jedina vera va koi sze cslovik zvelicsit more; zato szije naiperzel, zcsim pervo moguche bude, da che sze dat pokersztit. I nut Goszpodin Bog je tako odredil, da je tyran Valerian szvetoga Lovrencza zkonopczov nake je bil ubisen, dal doli znet, i va uzu zaprit, ztim nakanyenyem, da ga potlye jos vech bude mucsit mogal. Hyppolitusu, ki je otaini Kerschan bil, je nyega na csuvanye prik dal. Roman je pri ovoi priliki k szvetomu Lovrenczu mogal nuter pojt, na kolena je pred nyim upal, i nyemu sze povidal, csa szeje va nyigovom szerczi zgodalo, potlye je nyigovu muku vidil, ter gaje proszil, dabi ga pokersztil, i nyemu rekal, da je i vodu nato zi szobum doneszal. Szveti Lovrenacz szeje nad tim raszveszelil, ali vindar je naiper Romana pital, jeli szije dobro raszmiszlil, va kakov pogibely zsitka che sze krezato posztavit, i kuliku muku che morat preterpit, ako Kerschan nasztane, jeli che tuliku jakoszt jimat, Jezusa Krisztusa i va naivechoi muki sztalno valovat? Roman muje odgovoril, da je kszemu pripravan, i da sze krez nijedan pogibely, krez nai sztrahsniu szmert neche dat zisztrahsit. Onda je nyega szveti Lovrenacz zacsel va veri ucsit, pokersztil gaje, i upomenul na sztalnoszt va muka. Roman je sze ubechal, i szvoje ubechanye verno szpunil.

Kada je pokerschen bil, ni mogal szvojega velikoga veszelya va szebi zaderzsat, nego od cseszaje szercze puno bilo, szu nyigova uszta prik isla. Szagdir je veszelo povidal, da je Kerschan, tako da je i Czeszar Valerian to docsul. Jako szeje ov prik toga raszerdil, da, ne dabi sze krez muke Kerschani zatirali, neg da sze broj nyihov sze vech poveksava. Pun jada je Romana dal kszebi dozvat, da od nyega szamoga isztinu csuje. Roman je zveszelyem predanyega isal, i kut je va hizsu nuter sztupil, je velyen

pri vrati zacsel kricsat: „Ja szam Kerschan, ja szam Kerschan.“ Czeszar szeje krezato jos vech raszerdil, i zapovidal, da Romana bicsuju prez pomilovanya, onda da mu glavu odszicsu. Hahari szu zapovid verno szpunili. Med bicsevanyem je szveti Roman Boga glaszno dicsil, i szenek govoril: „Ja szam Kerschan, ja szam Kerschan, ter sze za blazsenoga prestimavam, da moju kerv na diku mojega Odkupitelya morem tocsit, ki je zame tako zsuhku szmert pojel. Kada szuga na szem telu zmerczvarili, onda szu mu glavu odszikli va leti dvi sztov pedeszet oszmom, devetoga Auguszusa.

*

* *

Ovako szu na denasnyi dan krez dicsnu muku szvoi zsitak dokonyali i szveti Mucseniki Szekundianus, Marczellian, i Verian tri plemeniti Rimlyani. Szekundianus zbog szvoje mudroszti jako glaszovit v Rimi je kut pogan z Poglavnikom Valerianom szlozsno Kerschane proganyal. Ali kada je nyihovu sztalnoszt va veri, i nyihovo veszelye va muki duglye prestimaval, ko je pri szebi zacsel premislyavat, odaklye to dohaja, da szu Kerschani tako sztalni va veri, i tako veszeli va muka? Kada je ovo premislyaval, je nyigov nai bolyi pretely Marczellian knyemu na pojiszkovanye dozsal, ovomu je ocsitoval szvoje premislyavanye. Marczellian je nyemu za odgovor dal, da chemu razmelyat uzaly, nad kim szi tako glavu trapi, ter je rekal: „Glej! ovi priproszti lyudi stimaju, da chedu po ovom zsitku va jedan szrichniji, i blazseniji zsitak dojt, koga chedu gvisno zadobit, ako nyihovomu Jezúsu za lyubav szvoi zsitak alduju, a od nasz stimaju, da che mosze na veke szkvarit. Zato nebi radi nasi bogov molit; nego szi csiszto csverszto osztaju va szvojoi veri.“ „Ako je tako, je rekal Szekundianus, onda Kerschani niszu priproszti, nego pravo csinu, da volu muke terpit, neg szvoju veru zatajat.“ Kada szusze ovako med szobum dogovarali, je knyim treti dober pretely dosal, ter je nye jedan csasz poszluhsal, onda je rekal: „Ja stimam, da mora csa nevidechega, csa bozsanszkoga bit, csa Kerschane sztalne nacsinya. Ar csa szaki dan pri nyi vidit

moremo, je vech neg cslovicsanszko. Zato ja stimam, dabi morali prik toga vech premislyavat, i dabi szi morali dat veru Kerschanszku razlozsit, da bi pak znali, csa nam je potribno csinit.“ Szekundianus, i Marczellian szu nato privolyili, ter szu dali kszebi dozvat jednoga Kerschanszkoga Masnika zjimenom Timotheusa. Zcsim je ov nyim veru Kerschanszku razlozsil, szu szi tri dokonyali, da chedu sze dat pokersztit.

Po prijetom szvetom Kersztu szu tako pobozsno zsivili, da szu pogani zacseli szumlyit da szu ovi tri pretelyi pogansztvo osztavili, i da szu Kerschani nasztali. Zcsim je Valerian to docsul, je Szekundianusa dal kszebi dozvat. Marczellian ter Verian szu nepozvani zi Szekundianusom isli. Valerian Poglavnik je nyega pital: „Je to isztina da szi sze i ti od norije Kerschanszke dal zaszlipit, i da szi szada Kerschan?“ Szekundianus je odgovoril: „Da ja szam Kerschan, ali Kerschani niszu zaszliplyeni. Ona vera va koi szmo doszidob zsivili je prava norija, ali mi Bogu hvalimo, da nam je dal nye skurinu, i kriviczu szpoznat.“ Valerian sze zovimi trimi ni til dugo bavit, ar je vidil, da pri nyi sze nagovaranye ne haszni, zato je Promothusu Poglavniku zapovidal, da csini zsnyimi, kako stima. Promothus je nye naiper dal va tamniczu zaprit. Potlye je nye pred szvoje szudcztvo pozval, i nyim zapovidal, da bolvanu Szaturnusu alduju. Ali szi tri Kerschanszki vitezi szu szercseno odgovorili, da oni nikomur drugomu nechedu aldovat, neg szamomu pravomu Bogu. Nato szeje Poglavnik raszerdil, pratezs je nyim ztela szkinut dal, i nye zolovnimi baticzami tuch, onda z krampi razkidat, i na szem telu zgoruchimi faklyami palit, tako da szu szami hahari szvoje ocsi pri ovulikoi muki zatisznuli, da je neg nebudu szmili gledat, onda szu sze i kratili Mucsenike na dalye trapit. Tri szveti Mucseniki szu med nai vechimi mukami Boga dicsili, i rekli, dabi Bogu za lyubav zacsuda vech jos rado preterpili. Valerian od jada kuto manen, da ga ovi tri pred lyucztvom nebudu duglye uszramotili, je nye dal zvan varosa zpelyat, i onde nyim glave odszich. Ovo szeje godalo va leti Krisztusa dvi sztov pedeszet tretom.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Roman je med bicsevanyem Goszpodina Boga zglasza dicsil. Ovo szu csinili i oni tri Mucseniki Szekundianus, Marczellian, i Verian. Cser szi szi naiperzel Goszpodina Boga dicsit va szi nevolya, i szuprotivsina. Da ovo tvoje naiperzimanye dobro szpunis, ko znaj, da ti je ktomu dvoje potribno; pervics zricsum, drugics zcsinom. Zricsum Boga dicsimo krez szvete molitve, krez zazivanye nyigove pomochi, krez szvete Jacske, krez pobozsne razgovore. Zcsinom Boga dicsimo, ako na nyigovu diku dobre csine zversavamo, ako szmo szterplyeni, ako Bozsje, i Czrikvene zapovidi szpunyujemo, ako Bozsje kriposzti zversavamo, ako sze griha csuvamo. Duzsni szmo Boga zricsum, i zcsinom dicsit. Zricsum nemoremo Boga szenek dicsit, pokidob da moramo duzsnoszti nasega sztalisa szpunyevat; ali zcsinom moremo Boga szenek dicsit. Szv. Augusztin veli: „Ne szamo zricsum moras Boga dicsit, nego i zcsinom. Neka nigdar presztat pobozsno zsivit, onda ches Boga szenek dicsit. Kako szi doszidob Boga dicsil? O dicsiga szagdar zi szum tvojum mochum, i kriposchum.“

II.

„Ja szam Kerschan, ter sze za nai szrichnijega cslovika prestimavam“ je rekal szveti Roman. Kerschan bit je sztanovito nai vecha miloscha, nai vecha szricha, vecha szricha, neg dabi nai zmozsniji Kraly szvita bil prez Kerschanszke vere. Ar ki je pravi Kerschan, je dite Bozsje, brat Jezusa Krisztusa, i odvetnik, jerb, Kralyesztva nebeszkoga. „Ja szam Kerschan, veli szv. Bernardus, brat Jezusa. Ako szam, csa sze jimenujem, ko szam odvetnik Boga, szkupa odvetnik Krisztusa. Ali mores ti zjisztinom rech: Ja szam Kerschan. Drugi te tako jimenuju, to znam, i ti sze tako jimenujes, i to znam; ali jeli szi za isztinu to, csa sze jimenujes? Jeli sze tvoi zsitak zjimenom Kerschana szkupa szlazse? Ako

ne zsivis, kut dite Bozsje, kut brat Krisztusa zsivit mora, ko neszmis rech, da szi Kerschan! Dite Bozsje, brat. Jezusa mora onu miloschu viszoko prestimavat, ku je pred nogimi tiszuchi prijel, nist takovoga neszmi csinit, csabi nyigov viszok sztalis uszkrunilo. Szveti Leo veli: „Szpoznaj o cslovik tvoju viszoku csaszt; i pokidob szi bozsanszke nature delnik posztal, neka krez grihsno zsivlenye naizad zapaszt va pervanyu malovridnoszt. Szpomeni sze csiji kotrig szi. Szpomeni sze, da szi z oblaszti skurine van szpelyan, i va Kralyesztvo Bozsje zapelyan posztal. Nedaj sze zopet va szluzsbu vrazsju; ar szi krez neiszkoncsanu vridnoszt Kervi Krisztuseve odkuplyen posztal." Szveti Thomas Villanova veli: „Kerschan bit je tuliko, kut voschan Krisztusa, kut Ucsenik, i Naszlednik Jezusa bit." Voschan mora umrit za szvojega Kralya, Ucsenik mora nauk szvojega Mestra poszluhsat, i polag nyega zsivit. Naszlednik sze mora terpit, Jezusa va kriposzti naszledovat. Szi ti doszidob ovu tvoju troju duzsnoszt szpunil, szi ti kada na nyu miszlil? Szpuni to potlye, ali odpovi Jimenu Kerschana, ar ga niszi vridan, nit ti ne haszni, ako niszi zjisztinom Kerschan. Szveti Czirillus Jeruzalemszki veli: „Nist nam ne haszni Jime Kerschana noszit, ako sze ne terszimo Kerschanszke csine zversavat." Zato szveti Augusztin veli: „Budite pravi Kerschani, ar szamo Kerschan sze jimenovat, je kruto malo."

Na dan deszetoga Augusztusa.

Szveti Lovrenacz Mucsenik.

One lipe Prodike, ke szu na diku szvetoga Lovrencza od nai sztarji szveti Czrikveni Otacz derzsane bile, naimre od szvetoga Augusztina, Ambroziusa, Leo pervoga Makszimusa, i Petra Krizologa, szu nai lipsa pokazanya, da je ov Mucsenik szagdar kut nai glaszovitiji Mucsenik Jezusa Krisztusa prestimavan bil. Va varosi Oszmi va Aragonii szeje od Kerschanszki Sztarji narodil. Nyigov Otacz

je bil Orenczius, nyigova Mati Paczienczia, szi dva od Matere Czrikve kut Szveczi odicseni. Od ovako szveti Sztarji bise Lovrenacz szveto odhranyen. Pri szakoi priliki je va nyem vidit bilo nyigovu veliku lyubav k Jezusu, jakoszt va pravoi veri, i marlyivu szkerb na csisztochu szercza szvoga. Jos mlad je v Rim dosal, i ovden bise zbog nyigovoga lipoga ponasanya viszoko postovan. Szveti Sziksztus Papa je nyega za Diakona poszvetil. Va ovoi szvojoi csaszti je moral Papi pri Oltari dvorit, szv. Poszude, i Masne pratezsi csuvat, i one pineze, ki szu na szluge Czrikvene, ter na almustvo ubogi odredjeni bili je moral csuvat.

Va onom csaszu je sztrahsno progonsztvo Kerschanov nasztalo. Sziksztusa Papu szu ulovili, i va tamniczu hitili. Lovrenacz je zdaleka vidil, kada szu szvetoga Ocza ulovili, i pelyali, zato je knyemu bizsal, i rekal: „Otacz! kamo ides prez szina tvojega? Szveti Masnik! kamo sze paschis prez tvojega Diakona? Ti nigdar niszi szvetoga aldova prez tvojega dvornika odversaval. Csa szam ucsinil, csa ti sze na meni ne dopada? Szi to nasal, da na tvoju, i na szluzsbu Bozsju nimam vridnoszti? Neg prestimaj jeli szi vridnoga szluzsbenika odibral, kada szi mi razdilenye Kervi Goszpodinove prik dal?“ Ovo, i jos vech je szveti Lovrenacz szvetomu Sziksztusu govoril, va tom pozselenyu, da che zsnyim Krisztusu za lyubav terpit. Szveti Papa je nyemu odgovoril: „Ja te ne zapuscham moi Szinak! Nego ti ches zacsuda vech preterpit morat. Mi sztari jimamo laglye vojevanye pred nami; ali ti kut mladenacz moras zacsuda lipse Tyrana ubladat. Vreda ches za manum dojt, neka sze plakat. Po tri dnevi ches me naszledovat. Poj, ter uszkerbi kincse Czrikve, ki szu ti prikdani.“ Lovrenacz krezavo ubechanye, i prorokovanye ubatren, je isal, ter je Czrikvene szvete Poszude, i Masnu prates szranil, pineze je med uboge podilil, onda je Kerschane va hizsa, i va raka szkupa szpravne pojiszkal, i na sztalnoszt upomenyival, szu noch je va csini pobozsnoszti, i kerschanszke lyubavi sztrosil. Drugi dan kada szu szvetoga Papu na muku pelyali, je zopet knyemu isal, i rekal: „Szveti Otacz! nekame osztavit, kincse ke szi mi prik dal, szam podilil. Szveti Papa

je nyega zopet, kut dan pervo batril, onda je szvoju muku krez mecs dokonyal.

Medtimtoga szu hahari, ki szu csuli Lovrencza od kincsov govorit, Czeszaru Dacziusu nazvisztili, csa szu csuli. Ov tyran ki je za pinezi, kut za kervlyum Kerschanov jednaku zsaju jimal, je dal Lovrencza ulovit, i nyega Hipolitu Poglavniku na csuvanye prik dal, ki je Lovrencza velyen va tamniczu dal odpelyat, va koi je vech uznikov bilo. Med ovimi je bil jedan, ki szeje zbog toga, da je va uzu zapert posztal, tuliko plakal, da je uszlipil. Szveti Lovrenacz ga je pomiloval, i nyemu szvitoval, da va Jezusa veruje, i da sze pokersztit da, onda da che zopet vidit. Luczillus, ovo je jime nyigovo bilo, je nauk Lovrencza naszledoval, i velyen po szvetom Kerszti je zopet vidil. Hippolithus ovo csudo videch je va szvojem szerczi od milosche Bozsje ganut posztal, ter je on, i sza hizsa nyigova, veru Jezusa prijela. Drugi dan je Czeszar zapovidal, da mu Lovrencza dopelyadu. Szveti Lovrenacz navo poszalsztvo pun veszelya, je Hypolithu rekal: „Hodmo, ar meni, i tebi je lipa koruna pripravna.“ Kada je pred Czeszara dosal, je ov nyega pital: Do je, i odaklye je, i kadi kincse Czrikvene szranyene jima? Na pervo pitanye je Szvetacz szegurno odgovoril: „Ja szam Kerschan va Spanyolszkom rojen.“ Na drugo pitanye je rekal, ako mu csasza dadu, ko che kincse Czrikve naiper dat, i pokazat. Czeszar pun veszelya navi odgovor, je nyemu rado ta csasz dovolyil, ali Hippolithu je zapovidal, da szagdir polag nyega bude, da ne uszkocsi. Szveti Lovrenacz je sze uboge, ki je neg mogal najt, szkupa szpravil, ter je nye pred Czeszara odpelyal govorechi: „Glej ovo szu kincsi nase Czrikve.“ Tyran je ovo za nai veche ukrivlyanye szvoje zel, i kruto szerdit, je zapovidal Lovrencza nemilo mucsit, ako bogom orszaga nebude aldoval.

Valerian Poglavnik, komu je ova zapovid dana bila, je tako velik nepretely bil Kerschanov, kut szam Czeszar, je szvetomu Lovrenczu dal prates szvlich, i nyega tako dugo dal bicsevat, doklye je sze nyigovo telo naranyeno, i kervavo nasztalo. Onda muje rekal, da chega jos sztrahsnije dat mucsit, ako bolvanom nebude aldoval. Lovrenacz je odgovoril: „Sze ovo me nesztrahsi. Ja szam szi jur

zdavno zselyil, mojemu Szpaszitelyu za lyubav csa terpit. Tvoji bogi niszu postovanya vridni, ar niszu bogi. Ja nyim aldovat nechu.“ Kumaj je ova zrekal, velyen szuga na sztoliczu muke povalili, zkonopczi povezali, i na visak navijali, po szem telu zbodlyivimi bicsi bicsevali. Po ovom bicsevanyu szu nyigovo telo zgoruchimi faklyami palili. Szv. Mucsenik je med ovum mukum szvoje ocsi k Nebu podvignul, i Boga za sztalnoszt, i jakoszt proszil. Valerian szeje szam csudil nad nyigovum sztalnoschum, ter je stimal, da ovo od viskarie dohaja, ali zagrozil mu szeje, da ako nebude szvoje vere zatajal, da che ga jos sztrahsnije mucsit. Szvetacz muje szegurno navu grozsnyu odgovoril: „Csini, csa oches, va Jime Jezusa Krisztusa sze nijedne tvoje muke ne sztrahsim, ar nechedu dugo durat.“ Tyran navo razjadan je nyega zolovnimi korbacsi dal po tretiput bicsevat. Ovo bicsevanye je tako nemilosztivno bilo, da je szam Szvetacz stimal, da che va ovoi muki umrit. Zato je k Bogu kricsal: „Primi o Goszpodine Duhsu moju, ter me oszlobodi od umrechega tela.“ Ali jedan glasz je iz Neba zagluhsal: „Ti moras jos tesje vojevanye preterpit. Jos je za te lipse ubladanye pripravno.“ Sze lyucztvo sze je prik toga preszenetilo, ali Tyran je rekal: Csujete Rimlyani, kako vrazi ovoga zlocsinitelya batru, ali chemo vidit do che na zadnye ubladat. Onda je nyega zopet dal bicsevat. Pri ovoi priliki szeje sztalo, da je Roman voschan polag szvetoga Lovrencza Angyela vidil sztat, ki je nyega batril, i nyemu pot zlicza, i kerv ztela utiral, i krezavo na szpoznanye szvete vere ganut, szveti Kerszt proszil. Hahari szu sze va mucsenyi Szvecza utrudili, ali ni sze utrudil Mucsenik va muki. Nyigovo licze szeje od veszelya szvitilo. Tyran muszeje zagrozil, da che ga szu noch dat mucsit, ako bogom nebude aldoval. Navo je Szvetacz odgovoril: „Nijedna noch neche meni veszelija bit, neg ova, zkum mi sze grozis. Tvojim krivim bogom aldovati nechu.“ Navi szercseni odgovor tyran zapovidal, da mu zkamenyem uszta tucsu, i onda da ga va uzu naizad odpelyadu szu noch je tyran premislyaval, kako bi jos vech szvetoga Lovrencza mucsit mogal, na zadnye je na tu miszal dosal, da chega zsivoga dat pech. Zcsim je dan nasztal, zapovidal zseleznu posztely kut rostily dat

pripravit, ogany podanyu nalozsit, i Szvecza na nyu privezanoga polahko pech. Hahari szu szpunili zapovid. Szi okolo sztojechi szu od sztraha derhtali, ali Lovrenacz je jedan csasz mirno na rostilyi lezsal kut na mehkoi posztelyi, neg kadagod je k Bogu zdihaval: „Primi o Goszpodine! ov aldov palenya na szlatko dusechu duhu.“ Nyigovo licze szeje polag szega od veszelya szvitilo. Nogi Kerschani, ki szu na zocsi bili, szu szvidocsili, da je okolo nyega nebeszka szvitloszt szvitila, i da je od nyigovoga tela lipa duha dohajala. Kada je szveti Mucsenik jedan csasz na szvojoi ognyenoi posztelyi mirno lezsal bil, onda szeje k tyranu ubernul; i rekal: „Nut Valerian! na jednu sztran szam jur zpecsen, uberni me na drugu, ter ji od ove pecsenye.“ Kako je tyranu pri ovi ricsa moglo bit, szi moremo miszlit. Ali szveti Lovrenacz je szenek veszel osztal, i pun batrenya. On je Bogu hvalil, da je vridan posztal nyemu za lyubav csa terpit. Onda je k Nebu ocsi podvignul, i szvoju jaku duhsu va Ruke Szpaszitelya zrucsil va leti dvi sztov oszamdeszet-oszmom deszetoga Augusztusa. Nogi od okolo sztojechi szu krezavo szpoznali Jisztinu vere Kerschanszke, i nyu prijeli, ter valovali.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Lovrenacz odicseni Mucsenik Jezusa Krisztusa je kut Diakon pri Aldovu szvete Mase szluzsil. Ti o Kerschan verujes, da je szveta Masa nekervavi Aldov, va kom sze Jezus Krisztus nekervavo alduje szvojemu Oczu Nebeszkomu, kut szeje na brigu Kalvarie na Krizsu kervavo aldoval za zvelicsenye szega szvita. Ako to verujes, ko kazsi i zvana ovu tvoju veru krezato, da i ti rado, i pobozsno kovomu szvetomu Aldovu ides, neka nijedne prilike zamudit k szvetoi Masi pojt, ako je moguche ni jedan dan je neka zaosztavit. Ar je jisztina, csa szveti Jusztinian veli: „Ni Aldova, ki bi vechi, i Velicsansztvu Bozsanszkomu zapretniji, i nam hasznovitiji bil, neg ov Aldov.

II.

Va Jime Jezusa Krisztusa sze ove muke nist nesztrahsim, je rekal szveti Lovrenacz pred tyranom, ar neche dugo durat." I tako szeje sztalo. Muke, ke je preterpit moral, szu nemer sztrahsne bile, ali niszu dugo durale. Dabi i czele miszecze, ali czela leta durale bile, vindar bi konacz dosztale bile. Csa konacz dosztane, od toga zjisztinum moremo rech, da dugo ne dura. Szveti Auguszitin veli: „Sze csa sze va csaszi dokonya, je neg kratko." Zacsuda drugacse szu muke, zkimi Goszpodin Bog grihsnike va pakli kastiguje. Ove szu sztrahsne, i neizgovorno velike muke, ove dugo duraju, na veke duraju, i nimaju koncza. „Nyihov ogany sze neche zagaszit, nyihov cserv neche poginut" veli Jezus Krisztus. Nave sztrahsne, i tako dugo durajuche muke sze szpomeni szagdar, kada csa terpit budes moral; onda sze sztanovito nigdar neches tuzsit na tvoje bar kako velike muke, nego ches szamoga szebe batrit, i sze szterplyeno podnasat. Miszli csa terpit moram, neche dugo durat, che konacz jimat. Ali muke pakla chedu dugo durat, chedu na veke durat, nigdar koncza nechedu jimat. Csa chemo ada sze morat csinit, da sze ovako sztrahsne muke mentujemo. Sztanovito, dabi sze z szvetim Lovrenczom na rostilyi morali dat pech, da paklu ujdemo, ko bi morali rado terpiti. Ar szveti Auguszitin ovako pita: „Do sze nebi zszvetim Lovrenczom jednu uru dugo dal pech, da paklenszkomu ognyu ujde?"

Na dan jedinaisztoga Augusztusa.

Szveti Tiburczius, i szveta Zuzsanna Mucseniki.

Tiburczius je bil szin Rimlyanszkoga Poglavnika Kromacziusa, szveti Kerszt je z szvojim Oczem szkupa prijel, i velyen szeje terszil pravo po Kerschanszku zsivit, i druge na pravu veru pelyat. Kada je jednucs krez varos

isal, je jedan dicsak zvisine na kamenye upal, i tako jako sze pobil, da je blizu kszmerti bil. Tiburczius je knyemu isal, ter je z zsivim ufanyem na nyega szveti Krizs posztavil, i dicsaku zapovidal, da sze va Jime Jezusa Krisztusa sztane, i da poganszt vo osztavi. Pol mertav dicsak szeje velyen sztal, Kerschan je nasztal, i noge druge, ki szu pri ovom csudi na zocsi bili, je na pravu veru ganul. Drugi put je jednomu drugomu mladenczu isal zjimenom Torkvatus, ki je nemer pokerschen bil, ali ni po kerschanszku zsivil. Ov szeje neszramno ponasal, nai vech csasza je va lenoszti, jigri, va tanczi, i va drugom nistvridnom delu sztrosil. Molit, i posztit nyega nigdor ni vidil, ali va tovarustvi zdruge szpole personami med salom, i szmihom szeje rado zabavlyal. Szveti Tiburczius je nyega upomenyival, da sze upamet zame, ter da po Kerschanszku zsivi, Torkvatus szeje tako csinil, kut dabi ga rad poszluhsat, ali va otajnom je k Fabianu poganszkomu szudczu isal, ter muje nazvisztil, da je Tiburczius Kerschan. Ovo je ucsinil, da sze nad Tiburcziusom zfanti. Ali da nyega nebudu za prodajnika derzsali, je proszil, da i nyega z Tiburcziusom szkupa ulovu, i pred szudcztvo pozovu.

Kada szeje ovo sztalo, ko je szudacz naiper pital Torkvatusa, do je? „Ja szam Kerschan, je dal za odgovor, i ov Tiburczius meje na Kerschanszku veru ubernul.“ Ali Tiburczius je rekal: „Nigdar ter za pravoga Kerschana niszam szpoznal, ar tvoi zsitak ni kerschanszki, Lipo sze upravlyat, od postov nist ne derzsat, ne molit, csasz nistvridno sztrosit, zdruge szpole personami szlobodno zahajat, va ricsa, i csini raszpuschan bit, ni zlamenye jednoga Kerschana. Jezus takove za szvoje naszlednike ne szpoznava.“ Szudacz Fabian ni til duglye ovo ocsimetanye poszluhsat, neg je zapovidal, da tla z zsarkim uglenyem poszipadu, i k Tiburcziusu rekal: „Szada szi ziberi, ali szpuszti tamjan navo uglenye, ter alduj bogom, ali po ovom zsivom uglenyi moras pohajat.“ Tiburczius ni dugo premislyaval, nego szeje szam obutelye szazul, szveti Krizs na uglenye nacsinil, ter je szercseno po nyem gazil, prez szega zlamenya boli, i Szudczu rekal: „Szada glej, ter sze naucsi, da je Bog Kerschanov pravi Bog, komu szu sza sztvorenya podlozsna. Tvoje zsarko uglenye mi ni

drugacse, neg kut lipe kiticze.“ Szudacz szerdit je rekal: to szam jur zdavno znal, da je vas Krisztus szvoje naszlednike naucsil csarat; ali ja sze zato nemarim. Tiburczius je nyemu szvitlo razlozsil, da to ni csaranye, neg da on krezato pravoga Boga pszuje. Kada je poganszki Szudacz vidil, da szu pogani zacseli Kerschanszkoga Boga izvisavat, je zapovidal, da Tiburcziusu glavu odszicsu. Ovako je ov szv. Mucsenik szvoi zsitak dokonyal.

SzvetaZuzsanna jedna med naiplemenityimi Diviczami Rimszkoga varosa, blizsnya Rojakinya Czeszara Diokleczianа, je od nye Ocza Gabiniusa, i od Rimszkoga Pape Kajusa velyen va nye ditinsztvi va veri Kerschanszkoi dobro naucsena bila. Zcsim je veliku vridnoszt csisztoche szpoznala, szeje zagovorila, da szi neche drugoga Zarucsnyaka odibrat, neg Jezusa Krisztusa. Diokleczian je dobro znal, da je Gabinius, i nyigov brat Kajus, i Zuzsanna, Kerschani, ali pokidob da szu nyigovi blizsnyi rojaki bili, szeje csinil, kut da nebi zato znal. Ali kada szije Makszimiana Galeriusa va ladanyu za tovarusa, i za odvetnika, jerba, va Czeszarsztvi odibral, ko szije naiperzel, da chemu Zuzsannu za zarucsnyu odredit, i nyu za Czeszaziczu podvignut. Zato je Klaudiusa Szina szvoje szesztre k Gabiniusu poszlal, da mu nazviszti volyu nyigovu. Gabinius je proszil, da mu jedno malo csasza na premislyavanye dopusztu, i velyen szvetomu Kajusu Papi nakanyenye Czeszara nazvisztil. Szi dva szu pak i Zuzsanni povidali, i nyu pitali, csa ona stima, csa che csinit? Ona je nyim velyen odgovorila: „Kerschanszka vera, i divojacska csisztocha jimadu pred manum vechu vridnoszt, neg Czeszarszka koruna. Ja va histvo znijednim nechu sztupit, ki ni Kerschan. Ja moje vernoszti, ku szam Bogu ubechala, nechu potert. Krisztusu Goszpodinu szam moju csisztochu zagovorila; od toga me neche nit dika niti bogatsztvo, ali drugo csa odmutit.“ Kajus, i Gabinius szusze nave ricsi kruto raszveszelili, nyu na sztalnoszt upomenuli, i nyoi szvitovali, da sze krez molitvu, poszt,

i druga dobra dela na vojevanye pripravi, ar ako va volyu Czeszara ne privolyi, da che nyoi za zsitak pojt. Ali Zuzsanna je nyim rekla: „Csa bi mi sze drazsjega moglo zgodat, nego ako na meszto Czeszarszke korune, onu nai drazsju, i nai lipsu Korunu Mucsenikov dobenem.“

Po tri dnevi je zopet Klaudius dosal, da od Gabiniusa odgovor dosztane. Kadaje va hizsu sztupil, je szamu Zuzsannu zagledal, zato je predanyu isal, ter je nyoi kanil ruku kusnut. Zuzsanna je ali szvoju ruku naizad potegnula, i zostrum ricsum knyemu ovako rekla: „Nigdar ovoga muskoi glavi od mojega ditinsztva niszam dopusztila, a tebi chu to jos naimanye dopusztit; ar ti bolvanom szluzsis, i tvoja uszta szu od aldova bolvanov, od koga szi jil, zamazana.“ Onda je nyega zbog nyigove szegurnoszti jos vech ukarala, tako da je Klaudius vasz preszenechen jedan csasz nim sztal; ali onda znutra ganut je zszvojum zsenum, i zszvojum diczum szkupa Kersshanszku veru valoval, i nasze zel; ovako je csinil i jedan drugi dvoran, koga je Czeszar k Gabiniusu po odgovor poszlal, i ov naimre Makszimus plemenit Rimlyan je Kerschan nasztal. Kada je Czeszar ovo docsul, je puczal od jada, i velyen je dal Klaudiusa, nyigovu zsenu, i diczu, i Makszimiusa ulovit, i zsive va ogany hitit, ter szpech. Zuzsannu, ter nye Ocza je dal va uzu zaprit. Po nikuliki dnevi je Zuzsannu zopet dal zi uze oszlobodit, ter je nyu szvojoi zseni Szereni prik dal, da nyu nagovori na privolyenye va histvo z Makszimianom. Ali Szerena ka je szama otajna Kerschanka bila, je Zuzsannu va nye naiperzimanyu jos vech pocsversztila, i nyu upomenula, da pervo szu szviczku diku, i bogatsztvo znogami tlacsi, neg dabi ono, csaje Bogu ubechala, prekersila. Czeszaricza je Czeszaru nazvisztila csversztu volyu Zuzsanne, da ona szvojega Bogu ubechanoga divojacstva nigdar potert neche. Czeszar ne dabi nyu va uzu dal zopet zaprit, neg je nyu szlobodnu va hizsu Ocza szvojega naizad poszlal. Makszimianu je osztavil na volyu, da Zuzsannu szam va lyubavi k szebi ubracha. Makszimian je nochno vrime va hizsu Zuzsanne isal, ztim nakanyenyem, da che nyoi zszilum kincs divojacstva zet. Ali kada je vrata hizse odperl, je nyu va molitvi zajmetu znebeszkum szvitloschum nasal.

Navo vidjenye je pun sztraha naizad sztupil, i Diokleczianu nazvisztil. Ov je ovo za viskaranye derzsal, ter je Maczedoniusu, ki je pervo Kerschan bil, potlye ali od szvete vere odpal, zapovidal, da nyu ali na aldovanye bolvanom prigne, ali da ju umori. Maczedonius, kada nit zubitanyem, nit zgrozsnyum nye ni mogal prignut, je Zuzsannu dal nemilo bicsevat, i potlye va nye laschoi hizsi nyoi glavu odszich. Med mukum je Zuzsanna szvoje ocsi k Nebu podvignula, i Bogu hvalila, da je nyu vridnu posztavil za szvoje Jime terpit, i nyemu za lyubav umrit.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Tiburczius Torkvatusa ni med Kerschane racsunal, ar ni po kerschanszku zsivil. Lipo sze upravlyat, od posztov nist ne derzsat, ne molit, csasz zaman sztrosit, zdruge szpole personami szlobodno zahajat, va ricsa raszpuschan bit, to ni zlamenye Kerschana. Ovako je ov szv. Mucsenik szudil. Prestimaj tvoi zsitak ter glej, jeli sze med prave Kerschane racsunat mores, ali morebit medane, kim che Jezus jednucs rech: „Ja vasz ne poznam.“ Ako nahajal budes, da szi va nogom Torkvatusu szpodoban, ko sze ali poboisaj, ali sze ne jimenuj Kerschana. Ako sze ali vindar oches Kerschan jimenovat, csa niszi, ali ako oches za Kerschana valyat, csa niszi, csa ti haszni? „Szveto Jime prez szvetoga ponasanya nist ne haszni“ veli szveti Szalvian. Szveta vera, i szveti nauki szvete Czrikve ti nist ne hasznu, ako polag nyi ne zsivis. Ravno zato, da sze Kerschan jimenujes, ches pred Bogom tezsje odgovorat, i veche kastige vridan nasztat, ako ne zsivis po kerschanszku, nego zjednoga griha va drugoga zapades. Ar ovako szlisis med one, od ki szveti Paval Apostol veli: „Jime Bozsje sze krez vasz med pogani uszkrunyuje.“ Ove ricsi Origenes ovako razlazse: „Ne neg on Boga pszuje, i nasztane uzrok, da ga drugi pszuju, ki szam szuproti nyemu pszuje, nego i on ki pod Jimenom Kerschana grihsno zsivi; ar zszvojim grihsnim govorenyem, i csinyenyem uzrok

nasztane, da ga i drugi banuju, i pszuju." Zato szi szveti Oczi velu, da szu grihi Kerschanov zacsuda vechi, i veche kastige vridni, neg szu grihi poganov, ter neverni. Szveti Szalvianus veli: „Ako mi Katholicsanszki Kerscheniki tako necsiszto zsivimo, kut pogani, ko je nas grih zacsuda vechi." Dionizius veli: „Kastiga Kerschanszki prokleti je zacsuda sztrahsnija, neg kastiga poganov; ar je zatuliko vechi grih, zcsim szmo vech miloschov prijeli, da szega ucsuvamo."

II.

Kako lipe kriposzti nahajas va szvetoi Zuzsanni! Ona je Kerschanszku veru vech prestimavala, neg Czeszarszki thronus. Prestimavas i ti tvoju veru vech neg diku, i bogatsztvo ovoga szvita? Zuzsanna je volila va divojacskoi csisztochi osztat, neg dabi nyu kut Czeszaricza bila pogubila. Kako priproszte sze one, ke ov veliki kincs za jedno malo pineza, ali za jedan hipacz durajuchu naszladnoszt tako lahko zahitidu. Zuzsanna szi ni dala jos nijednomu Czeszarszkomu dvoranu ruku kusevat. Ovako csinu one, ke ochedu csiszte osztat, ke bi sze rade pravo zvelicsit. Ke drugacse csinu, one kazsu, da nimadu prave volye csiszte osztat, i sze zvelicsit. Zuzsanna je rekla, da od nye ditinsztva nijednomu muskomu ni kuscza dopusztila. O! kako blazsena, i szrichna je ona, ka ovo od szebe more rech. Kulike tiszuche nebi szada va pakli terpile, dabi i one od szebe bile mogle to izto rech. Ali kada szu od pocsetka neg zlahka kusacz dopusztile, szu tako daleko dosle, da szu zjednoga szmrada griha, va drugoga zapadale. Ako tvoju csisztochu oches ucsuvati, ko sze neszmis szamo onoga ubavat, csa te pred szvitom va szramotu, i spot dopelya, nego szega onoga, ako ti sze kako malyahno vidi, csa te va to pelya. Ar kut sze szaki grih necsisztoche neg zmalim zacsinye, potlye sze dalye dohaja, doklye sze va szmradu valya, i szkvari. Zapameti szi ovo, i k szerczu je zami. Neka onim verovat, ki ti drugacse govoru, i szvituju; ar duh lazsi, i griha znyihovi uszt govori. Szveti Gregorius veli: „Ki sze za malo ne haja, ta che tako daleko dojt, da sze potlye i za velike grihe neche marit, ter

ubavat. Ovako ov szveti Papa govori. Ovako je i Krisztus govoril, ki je vekovecsna Jisztina. Ako ovoga ne verujes, ches jednucs na tvoju nai vechu skodu szkuszit.

Na dan dvanaisztoga Augusztusa.

Szveta Klara Divicza i Redovnicza.

Szveta Klara glaszovita Redovnicza szeje va varosi Aszisz va talianszkom od bogati i pobozsni Sztarji narodila. Nye Jime Klara, to je szvitla, je odatlye prijela: nye Mati Hortulana je naimre pred jednim Krizsom za szrichan porod molila, i ove ricsi csula, nist sze ne sztrahsi. Ti ches szvitloszt poroditi, ka che z szvojim liszkanyem, ali zrakom, vasz szvit raszvitit." Va nye ditinsztvi je nye naiveche veszelye bilo va molitvi. Csa je od szvoji Sztarji, ali od drugi prijela, je sze med uboge razdilila. Va lipoi pratezsi, va jigri, ali va szviczkom raszveszelenyu ni jimala veszelya. Pod szvojum lipum pratezsum, ku je szilovana bila nasze zet, je bodlyiv pasz noszila. Tako malo je od jila, i pila uzsila, kut dabi sze szenek posztila. Na mehkoi posztelyi ni otila lezsat. Ovo je sze jur va onoi dobi csinila, va koi druge neg va nebeszii, i radoszti ochedu zsivit.

Va onom csaszu je zsivil szveti Francziszkus Szerafikus. K ovomu je szveta Klara vechputi isla, i nyemu szvoju zselyu ocsitovala, da bi rada szvitu, i szemu szviczkomu odpovidat, szvoju csisztochu Boga aldovat, i zverseno va sziromahstvi zsivit. Szveti Francziszkus videch nye nekrivicsnoszt, veliku lyubav k Bogu, i nye zanemermetanye szvita, je nyu va nye naiperzimanyu pocsversztil, onda je nyoi szvitoval, da zi sztana szvoji sztarji va Czrikvu Porcziunkula dojde. Osztavila je szvit, i na zlamenye, da je szvitu odpovidala, je dala szvoje vlasze porizat, na sztran je posztavila szvoju dragu prates, ublikla szeje va prates pokore upaszala szeje zkonopczem pokore, i va Kloster Koludricz szvetoga Benedikta sztupila kumaj oszamnaiszt let sztara.

Kada szu nye sztarji to docsuli, szu zrojaki szvojimi va Kloster isli, ter szu Klaru zszilum kanili z Klostra szobum zet, ar szu to naiperdali, da ni ona od szvoje volye, neg krez nagovaranye, i himbenoszt drugi ucsinila. Ali Klara sze ni dala odmutit, neg je bizsala va Czrikvu zjednum rukum szeje derzsala za Oltar, a va drugu je zela szvoje porizane vlasze, i szim szvojim rojakom kazala govorecha: „Znajte, da szi ne zselyim drugoga Zarucsnyaka neg Jezusa Krisztusa. Ovoga szam szi od szvoje volye odibrala, i ovoga nigdar nechu zapusztit.“ Ovo csujechi rojaki szusze preszenetili, ter szu va szvoi sztan naizad isli. Klara je Bogu hvalila, da je nyoi dal miloschu ov szvit tako ubladat. Ona je jimala jos jednu mlaju szesztru doma zjimenom Agnesz. I ova je po nikuli dnevi sztan szvoji sztarji osztavila, ter je dosla k szvojoi szesztri Klari, ter je proszila, da ju kszebi zame, ar i ona oche zszvojum szesztrum Bogu szluzsit. Klara je nyu zveszelyem prijela. Ali rojaki szusze prik toga kruto raszerdili. Dvanaisztimi szu dosli va Kloster, ter szu Agnesz zruk Klare szkinuli, i zszobum odpelyali. Szveta Divicza szeje va molitvi k Bogu ubernula, i kut dabi nyu Bog nadahnul bil, szeje zmolitve sztala, bizsala je za szvojum szesztrum, nyoi kricsala, i nut csudnovito dugovanye, Agnesz je na jednucs posztala, Rojaki je zi szum mochum niszu mogli zmeszta ganut. Zovoga szu szpoznali, da je volya Bozsja, da Agnesz va Klostri osztane.

Szveti Francziszkus je porusenu Czrikvu szvetoga Damiana na novo dal zgradit, i jednu blizsnyu hisu je kupil. Vavu hizsu je zapelyal dvi szvete szesztre Klaru, i Agnesz, kim szusze potlye i druge pridruzsile, i polag one Regule, ku szu od szvetoga Francziszkusa prijele zsivile. Ovoje bil on pocsetak glaszovitoga Reda Koludricz Klariszov, ki szeje potlye po szvitu raszsiril na duhsno szpaszenye, i zvelicsenye nogi. Szveta Klara je polag zapovidi szvetoga Francziszkusa perva Poglavaricza ovoga Klostra nasztala, koga je zvelikum mudroschum cseterdeszet i dvi leti redila. I mati szvete Klare je ztretum nye kcherum va ti Kloster sztupila. Szveta Klara je szvojemu Redu oszebuino veliko sziromahstvo prepiszala. Va ovom sziromahstvi, i va drugi kriposzti

je szvojim tovaruskinyam kut nai lipsa pelda szvitila. Va ostrochi zsitka je bila csudnovita. Gola zemlya je bila nye posztely, czipalina nye blazinya. Dvakrat va leti je cseterdeszet dan korizmu derzsala pri vodi, i kruhi. Mimo toga tri dni va tajedni nist ni jila, va oni drugi dnevi neg malo csa, tako da szeje szaki csudil, kako pri tom zsivit more. Nai vechi del nochi je va molitvi sztrosila. Nye zselya szama szebe pokorit bise tako velika, da je szveti Francziszkus nyoi szvitovat, i zapovidat moral, da va tom malo popuszti. Betezsnikom je znaivechim veszelyem dvorila, ar pri toi szluzsbi je szaki hipacz priliku jimala szama szebe ubladat, i pokorit. K preszvetomu Oltarszkomu Szakramentu je oszebuinu pobozsnoszt jimala. Pred szvetim Szakramentom je czele ure dugo klecsala, i molila. Vechputi je zvan szebe bila od prevelike poniznoszti, i lyubavi k Jezusu va ovom szvetom Szakramentu. Va szi szvoji potribsina, i progonsztvu je pri szvojem va Oltarszkom Szakramentu szranyenim Szpaszitelyom zaviche jiszkala. Kako velike miloscheszije krezato zadobila, moremo zi ovoga pripetenya vidit: Turki szu varos Aszisz zaujeli, i jur szu kanili prik sztene varosa prik sztupit na onom meszti, kadi je Kloster szvete Klare sztal. Szveta Klara je ravno onda betezsna lezsala. Kada je docsula, da je nepretely tako blizu, szeje dala van odneszt kvratom Klostra, i Monstranczíu z Bozsansztvom, onde szeje zi szimi pokleknula pred Bozsansztvom, i glaszno ovako molila: „O Goszpodine! ne daj poganom duhse oni, ki Tebe szpoznavaju, i dicsu. Brani, i ucsuvaj tvoje szluzsbenicze, ke szi ztvojum predragum kervlyum odkupil.“ Navu molitvu szu csuli glasz: „Ja chu vasz szagdar csuvat.“ I nut Turki szu najednucs zisztrahseni pobignuli. Drugi, ki szu jur prik zidi zlizli, szu uszlipili, i doli sze szpusztili. Ovako csudnovito bise szveta Klara, i nye tovaruskinye ucsuvane. Noge druge csudnovite csine, ke je Goszpodin Bog na prosnyu ove verne szluzsbenicze szvoje ucsinil, moramo zamucsat. Neg od nye blazsene szmerti chemo csa malo naiperdoneszt.

Seszdeszeto leto sztaroszti je doszegla. Dvaiszet oszam let je va szakojacski teski betegi terpila. Ali szeje

40*

csudnovito szterplyeno preterpila, nigdar sze zbog toga ni tuzsila. Premislyavanye Muke Krisztuseve je nyoi szaki beteg ulaschal. Jednucs je rekla: „Kako kratka mi je noch, ku va premislyavanyu muke Krisztuseve sztrosim.“ Drugiput je rekla: „Che sze cslovik moch tuzsit, ako Jezusa na Krizsu viszechega, i zkervlyum polyanoga pogleda.“ Kada je ovuliko, i ovako dugo va betegi terpila, je chutila, da sze nye szmert priblizsava. Po pobozsnom prijimanyu szveti Szakramentov je szvoje tovaruskinye upomenula na obderzsavanye szvoji Regulov, oszebuino na szamohotno sziromahstvo, i na szvet, ter pobozsan zsitak. Kada szeje nye Szpovidnik zsnyum od zaszluhskov szterplyenoszti pominal, je rekla: „Va szem csaszu da jimam miloschu va Duhovnom sztalisu bit, meni nijedno trudno, nijedna pokora, nijedan beteg ni bil pretezsak. O kako dobro je za lyubav Jezusa csa terpit. „Onda je priszpila nye szkradnya ura. Vidila je sereg belo upravni Diviez, med kimi je jedna nai lipsa bila, predaszc dohajati, ke szu nyu va Nebo kpogledu Bozsjemu szprohodile. Nye szveta szmert szeje godalo va leti tiszuch dvi sztov i trideszet petom. Nogi csudni csini szu nye szmert naszledovali.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

„Che sze moch ki cslovik tuzsit, ako Jezusa na Krizsu viszechega, i zkervlyum polyanoga pogleda? „Ovako je pitala szveta Klara, i polag toga je rekla, da szu nyoi one nochi kratke va ki muku Jezusa premislyava. Ona je naimre premislyavala, csa je Jezus nam za lyubav terpil, i krezato szeje va nye nevolyi ne szamo od morgovanya szuproti Bogu ucsuvala, nego nye bol betega je nyoi na naiveche batrenye szluzsil. Ovako i ti csini, ako csa terpit budes moral. Poglej tvojega na Krizsu viszechega, i zkervlyum polyanoga Odkupitelya, ter miszli: csa je moja muka szuprot onoj muki ku je Jezus meni za lyubav preterpil. Moi Jezus je nekrivo terpil, a ja szam szi moju muku tiszuchkrat zaszluzsil. Moi Jezus je znaivechum szterplenoschum, i zvelikim vesze-

lyem nai vechu muku preterpil, neg da me zvelicsi; zacs pak ja nebi szterplyen bil, da delnik posztanem zaszluhskov szmerti Krisztuseve? Zovakovim mislenyem sze batri, oszebuino vnochi, ka je betezsniku tako duzsicska. Pred ocsi szi posztavi onu noch, va koi je Jezus va hizsi Kaifasa nogo uszmihavanye, i bicsevanye preterpil, ter proszi Boga za miloschu, da ti onu malu nevolyu, ku ti je nalozsil, szterplyeno preterpit, da. Neg ukuszi, va tom ches sztanovito polaschinu najti. Szveti Gregor je dobro rekal: „Ako sze na muku Jezusa szpomenemo, ko sze csiszto szterplyeno podnasamo, ako je kako tesko.“

II.

Szveta Klara je polag lyubavi k Jezusu krizsevanomu oszebuinu lyubav jimala k preszvetomu Oltarszkomu Szakramentu. Pri ovom je szvoje zaviche jiszkala va szi potribsina, ovden je jiszkala batrenye, i pomoch, ku je pak i csudnovito nasla. Zacs i ti tako necsinis? Dabi ti onda na szvitu bil zsivil, kada je Jezus na zemlyi pohajal, ter biga bil szpoznal za onoga, ki je za isztinu bil, nebi va szi tvoji potribsina znai vechim ufanyem pri nyem zaviche jiszkal, i nyega vreda za jednu, vreda za drugu miloschu proszil? Zacs toga szada ne csinis? Csa on, ki je pod kipom Kruha va nasi Czrikva szranyen, ni ta izti, ki je onda betezsne vracsil, i nikogar prez batrenya ni od szebe odpusztil? Tvoja vera te ucsi, da je On ta izti. Zacs pak neides vechkrat zvelikim ufanyem knyemu, zacs ne jisches pri nyem batrenye, i pomoch? Vechputi tvoju nevolyu csloviku tuzsis, ki ti ali pomoch neche, ali nemore, csa jimas od toga? O poj neg va Czrikvu, tuzsi tvojemu Szpaszitelyu tvoju nevolyu, prepolozsimu zvelikim ufanyem tvoje naloge, i nevolye, i polaschinu oches najti. Csini to oszebuino va neszrichi, ali va velikom szkusavanyu. Proszi Jezusa, kut je nyega szveta Klara proszila: „O Goszpodine! ne daj zalim duhom onoga ki te szpoznava. Brani, i csuvaj tvojega szlugu, koga szi ztvojum predragum Kervlyum odkupil.“ Ov nauk neka nigdar pozabit. Naszleduj nauk szvetoga Paula, ki ovako pise: „Hodmo z csversztim ufa-

nyem k thronusu milosche, da miloszerdnoszt dobenemo, i miloschu najdemo.“ Ov thronus milosche oches najt pri Oltarszkom Szakramentu; kovomu bizsi va nevolyi, i pomoch oches najti.

Na dan trinaisztoga Augusztusa.

Szveti Hippolit, i Kaszianus Mucseniki.

Szveti Hippolit Poglavar voschanszki pri Czeszaru Decziusu, szeje va poganszt vi rodil. Ali kada je nyemu Czeszar szvetoga Lovrencza na csuvanye prikdal, ter je zlaschimi ocsima vidil velika csudocsinyenya, ka je szveti Lovrenacz nad szlipimi, i drugi betezsni va Jime Jezusa csinil, je veru Kerschanszku za pravu veru szpoznal, ter szeje zi szimi szvojimi domachimi dal pokersztit. On je moral zocsi bit, kada szu szvetoga Mucsenika na rostilyi pekli, i neizgovorno mucsili. Pri ovom pogledu sze je va nyigovom szerczu zselya zbudila, da che i on Jezusu za' lyubav szebe aldovat; zato je otil ocsitno valovat, da je Kerschan, ali szveti Lovrenacz je nyega onda od toga zusztavlyal. Kada je szveti Lovrenacz szvoju muku dokonyal, onda je Hippolitus zjednim Masnikom nyigovo szveto Telo dosztoino pokopal. Docsujuch ovo Czeszar je dal Hippolita ulovit, i k szebi dopelyat. Pital je nyega jeli je jisztina da je Kerschan? Hippolit je szercseno odgovoril: „Da ja szam Kerschan, i csverszto szam szi naiperzel kut Kerschan umrit.“ Czeszar je nyega szenek viszoko prestimaval, zato je nyega zi szakojacskim ubitanyem, i grozsnyum od Kerschansztva jiszkal odlucsiti, ali kada je vidil, da je sze zaman, onda ga je dal mucsit. Na zapovid Czeszara szu mu prates szvlikli, na zemlyu szuga raszkrecsili, ter szuga zolovnimi baticzami tako nemilo tukli, da szu szami hahari stimali, da mora pod nyihovimi rukami mertav osztat. Ali Goszpodin Bog je nyega csudnovito va zsitku zobderzsal. Med mukum je Szvetacz szvoje ocsi k Nebu podvignul, i nepresztano kricsal: „Ja szam Kerschan, Jezusu za lyubav terpim.“ Po dugom mucsenyu

szuga va uzu hitili, i Poglavniku je dosla zapovid, da ga umoru. Ali pervo neg je nyega Poglavnik umoril, je va nyigov sstan isal, da szi sze nyigovo dobro poszvoja. Kada je tamo dosal, je dovidil, da szu szi domachi Hippolita Kerschani, zato je sze csiszto dal na placzu pred hizsu odpelyat, i onde szim csiszto glave odszich. Konkordia sztara szveta zsena, kaje nigda szvetoga Hippolita dojkinya bila, je one druge na sztalnoszt va muki upomenyivala, ovu je dal zolovnimi baticzami tako dugo tuch, doklye je duhsu szpusztila. Onda je zapovidal Hippolita zuze van szpelyat, i nyega dvim diblyim konyem na repe prevezat, ovi szu razdrazseni nyega prik ternya, i kamenya vlikli, doklye je vasz raszmerezvaren szvoju Duhsu szpusztil.

* * *

Navi izti dan, ali na drugom meszti je szveti Kaszian neizgovornu muku terpil za veru Jezusa. Ov Szvetacz je bil Biskup Brikszeni, ali zbog vere Kerschanszke bise odanylye odpudjen. On szije nakanil v Rim putovat pred Rimszkoga Papu, i nyega proszit, da mu meszto odredi, kadi bude, potlye na szpaszenye duhs va vinogradi Goszpodina delal. Ali kada je na puti bil, je szvoje nakanyenye preminil, ter je osztal va varosi Immola, kadi je diczu stat, i piszat ucsil, ar je stimal, da che i krezavo nogo dobra ucsinit. Va ovom poszli je tako marlyiv bil, da je diczu, ka szu pervo kuto diblya bila, na lyubav Bozsju, na krotkochu, na szpoznanye prave vere, na oduravanye griha, zjednum ricsum kuto na Angyele preubernul. Nikuliko let je ov Apostolszki poszal szpunyeval na veliku duhovnu haszan dicze, i veliki. Ali onda je najednucs nasztalo progonsztvo Kerschanov. Kaszian je pervi bil, koga szu ułovili. Poganszki Poglavar je nyemu zapovidal, da bolvanom alduje. To sze razumi da szveti Biskup nato ni privolyil, neg je Tyranu, i szim ki szu na zocsi bili, szvitlo pokazal, da je jako priproszto nimim kamenim bogom, ali onakovim lyudem, ki szu pervo grihsno zsivili, bozsanszku diku izkazsevati. Ali tyran navo nist ni poszluhsal, neg je zapovidal, da

Szveczu pratezs szvlicsu, da mu ruke na herbat prevezsu. Onda je onoi iztoi diczi, kuje pervo Szvetacz tako lyubezlyivo ucsil, zapovidal, da ga bodu, i mucsu, ar da on nist drugo ni neg visacz. Dicza zaszliplyena szu szvojega Naucsitelya zjigliczami tako dugo bola, da je znyigovi szi kotrigov kerv proczurala. Nyigova muka je dugo durala, i vecha bise, neg bi szi cslovik miszlil. Szvetacz je bil szterplyen, nit zricsum sze ni tuzsil zbog nezahvalnoszti szvoji skolarov, neg je Boga glaszno dicsil tako dugo, doklye je szvoju Dnhsu va Ruke onoga szpusztil, za koga je tuliko delal, i terpil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Hippolit je va szvojoi muki szvoje ocsi k Nebu podvignul. Ovo szu i drugi Mucseniki, i nogi drugi Szveczi csinili. Krezavo szu pokazali, da szvoje muke Bogu za lyubav terpu. Krezavo szu sze szpomenuli nanu plachu, ku szusze ufali krez szvoju muku zadobit. I ti to izto csini va szi tvoji teskocha, va nevolyi, i szuprotivsina; pokazsi krezato, da i ti Bogu za lyubav terpit oches. Zazivaj Boga za jakoszt, i pomoch. Pomiszli na ubechanu plachu. Krezavo ches ubatren bit, ter ches sze szterplyeno, i zveszelyem preterpit. Ni jedno delo, nijedna teskocha, nijedna nevolya ti neche preteska bit, nijedna ti nechu predugo durat, ali nemogucha na terplenye bit, ako tvoje ocsi gori podvignes, ter Nebo pogledas, oszebuino ako premiszlis, da je tvoje delo, tvoja teskoscha, tvoja nevolya szuproti vekovecsne plache neg mahlyahna, neg kratko durajucha. Szveti Efrem veli: „Va tvojem deli podvigni gori tvoje ocsi, i ti va premislyavanyu vekovecsnoga veszelya nicseszar neches za pretesko prestimavat." Szveti Thomas Villanova veli: „Ov zsitak je neg hipacz szuproti nebeszke radoszti. Csa nasz boli, che neg vreda preminut; ali csa nam sze za plachu da, to che na veke osztat.

II.

Szveti Kaszian je szvojim skolarom ovo troje oszebuino preporucsal: naimre, viszoko prestimavanye prave i jedine szvete vere, sztrah, i oduravanye griha, i lyubav kriposzti, ter pobozsnoszti. O dabi neg szi Sztarji, i Naucsitelyi szvojoi diczi, i skolarom ovo troje k szerczu prilagali, i zrucsali! Onda bi nasa mladina zacsuda bolya bila. Ali i veliki szi neka ovo troje k szerczu zamu. Bar szi do, tvoju szvetu veru zverhu szega prestimavaj; ar ovo je neizgovorno velika miloscha, da ti sze Goszpodin Bog ni dal va zsidovszkoi, ali poganszkoi veri narodit, neg pred nogimi tiszuchi va pravoi veri zvana ke ni ufanya zvelicsenya. Sztrahsi sze, i oduravaj grih vech neg sze drugo zlo; ar grih ti vech naskodit more, neg sza druga neszricha; szam grih te more na veke neszrichnoga ucsinit. Lyubi kriposzt, ter pobozsnoszt; ar polag Ricsi szvetoga Paula, pobozsnoszt, je na sze hasznovita." Prez kriposzti va Nebo nemoremo dojt. Szveti Bernard veli: „Zaman szi zselyis nebeszku diku zadobit, ako niszi zkriposchum nakincsen Kriposzt je put kdiki nebeszkoi. Krez kriposzt dojdemo kvekovecsnoi diki, i veszelyu."

Na dan csetarnaisztoga Augusztusa.

Szveti Euzebius Masnik, i Mucsenik. I szveta Radegundisz Franczoszka Kralyicza.

Szveti Euzebius szeje v Rimi od Kerschanszki sztarji rodil, va csaszi arianszkoga Czeszara Konstancziusa. Ov je Katholicsane tako proganyal, kut szuje pervo poganszki Czeszari; zato szeje szveti Euzebius terszil Katholike na sztalnoszt va veri upomenyivat, i od krive vere arianszke csuvat. Kada je Konstanczius to docsul, je nyega dal ulovit, i va szvojem palaschi med dvi sztene zazidat. Ovo meszto je tako uszko bilo, da sze nit na jednu, nit na

drugu sztran ni mogal ubernut, ali lech, neg je szenek sztoje moral osztat. Szaki dan szumu neg tuliko hrane dali, da ni szmil ugladit, nego duglye terpit. Kako teska je ova muka bila, szi szaki more miszlit. Nist ni jimal szlobodnoga neg jezik, ter szercze. Ali ovo dvoje je szenek z Bogom ujedinano bilo. Zjezikom je szenek Boga dicsil, szenek gaje zazival za jakoszt, i szeje nyemu aldoval, csa je moral terpit. Zszvojim szerczem je lyubavum k Bogu zdihaval. Czeli seszt miszecz je durala ova uza szvetoga Masnika, i va szem ovom csaszu je Szvetacz sztalan osztal va hvali, i lyubavi Bozsjoi. Va szedmom miszecz ije preminul, i va szloboschinu szinov Bozsji va Nebi dosal. Dva pobozsni Masniki, Gregorius, ter Orozius szu nyigovo szveto Telo dosztoino pokopali. Na nyigov grob szu ov napiszak nacsinili: „Ovden lezsi Euzebius Masnik, Muzs Bozsji."

* * *

Kovomu kratkomu popiszovanyu zsitka szvetoga Euzebiusa chemo prilozsit zsitak szvete Radegundisz Kralyicze. Radegundisz zsena Klothara Kralya Franczoszkoga szeje od Firsztovszkoga pokolenya Thüringi rodila. Kada szu Franczozi nye domovinu szkoncsali, szu nyu deszet let sztaru ulovili, i va Franczoszko zszobum odpelyali. Zbog nye velike lipote, ali jos vech zbog nye kriposzti szeje Klothar va nyu jos mladuczku zalyubil, ter je nyu dal va jednom gradi odhranit. Radegundisz szeje neszamo szviczke znanoszti, nego jos vech duhovne, na nye duhsno szpaszenye szluzseche navredi naucsila. Polag znanoszti szeje terszila, va molitvi, va lyubavi kubogim, i va traplenyu szvojega mladoga tela kripnija nasztat. Divojacsku csisztochu je vech prestimavala, neg kralyevszku korunu. Zato kada je kasnye docsula, da szije nyu Kraly za szvoju zarucsnyu odredil, je va otajnom pobignula. Ali neg vreda szu nyu ulovili, i preszilili va volyu Kralya privolyit. Kada jur drugacse ni moglo bit, szije naiperzela va szvojoi viszokoi csaszti na diku Bozsju tuliko csinit, kut moguche bude, i szpaszenye szvoje duhse jiszkat.

Csa szije naiperzela, to je szpunila. Ni sze dala zasz-

lipit krez szvitloszt Kralyevszke visine, nit krez naszladnoszt, ter bogatsztvo, neg je sztalna osztala na puti kriposzti. Szvoi csasz szije lipo razdilila, na molitvu, na stenye szveti Knig, i na druge pobozsnoszti. Ona bise miloszerdna k ubogim, i betezsnim, ali szama szuprot szebi bise kruto ostra. Pod Kralyevszkum opravum je ostru halyu pokore ponasala. Pri kralyevszkom sztoli je malo, i to nai gorje uzsila. Ali szvoje poszte je znala tako zakrit, da nigdor ni upamet zel. Szvoje poszte je osztrije derzsala, neg Duhovni va Klostri. Kraly je zpocsitka veszelye jimal ve nye pobozsnom zsitku; ali neg vreda szu znali nyigovi dvorani, i ovo krivo razlagat, tako da je szu lyubav knyoi pogubil, i nyu markada raztuzsil. Kralyicza szpoznavajucha merzlochu Kralya, jos vech, kada je docsula, da je Kraly jednoga zmed szvojimi brati dal umorit, je proszila da nyu z szvojega dvora odpuszti, i da joi dopuszti va Kloster sztupiti. Sze dvoje je nyoi Kraly dovolyil. Kralyicza puna veszelya je k szvetomu Medardusu Biskupu putovala, komu je szvoje nakanyenye ocsitovala. Odavlye je isla k grobu szvetoga Martina. Onda je isla Poitiers, kadi je zdovolyonyem Kralya, i Biskupa on glaszoviti Kloster szvetoga Krizsa dala gradit. Va ovom Klostri je jos szvetije zsivila neg pervo. Ona ni tila Poglavaricza Klostra nasztat, neg je posztavila jednu zmed szvoji szluzsbeni zjimenom Agnesz za Poglavariczu. Ovoj je bila va szem podlozsna kut zadnya med Koludriczami. Nai tezsje, i nai odurnije delo szije, kut veliku milosochu szproszila. Zato nikomur ni dopusztila Klostra meszt, i betezsnim dvorit, to je ona szama otila csinit. Szvoje telo je jos vech pokorila neg pervo. Nye hrana je bila kruh, ter voda, ali korenye; nye posztely, je bila kosara. Nye szany ni duglye dural neg dvi ure. Polag ostre pratezsi je szvoje telo z bodlyivim paszom upaszala, ki sze je nyoi va telo zaraszal, koga szu morali potlye van zrizat. Pri szem tom zselya szebe trapit jos ni zadovolyena bila. Jezusa Krizsevanoga je nepresztano pred szvojimi ocsima jimala. Jednucs szije zselezni zazsaran Kris na szvoje perszi pritisznula, va pozselenye Jezusu za lyubav csa terpit. Vechputi szije zselyila sze csiszto terpit, csa szu Mucseniki Jezusu za lyubav preterpili.

Kada szeje szveta Kralyicza ovako pokorila, szeje na jednucs va szerczi Kralya pervanya lyubav k Radegundisz na novo prebudila. Zsal muje bilo, da je nyu od szebe odpusztil, zato szije naiperzel nyu naizad dopelyat. Zbog toga je putoval k grobu szvetoga Martina va tom nakanyenyu, da che pri toi priliki Poitiers pojt, i Kralyiczu va otainom zszobum zet. Ali Goszpodin Bog je tako odredil, da je ona u pravom csaszu to dovidila. Velyen szeje k Bogu ubernula, i ponizno proszila, da toga ne dopuszti, dabi morala szvoi mirni sztalis osztavit, i zopet va pogibely szvita naizad sztupit. Goszpodin Bog je uszlisil nye molitvu. Kraly je na nagovaranye szvetoga Germanusa Biskupa odsztupil od szvojega nakanyenya, i Kralyiczu va nye mirnom Klostri osztavil, zaku miloschu je ona Bogu hvalila, i ovako osztala do nye seszdeszet sesztoga leta va szluzsbi visnyega Boga. Szam Jezus szeje nyoi izkazal, i nyoi preblizsavajuchu szmert nazvisztil. Zato je proszila zadnye szvete Szakramente, ke je pobozsno prijela. Szv. Krizs Jezusa va ruka derzsecha je preminula va leti pet sztov ozzam deszet szedmom. Szveti Gregor Biskup je nyu pokopal. Nye grob je Goszpodin Bog znogimi csudnimi csini odicsil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Csa ches rech od napiszka Groba szvetoga Euzebiusa? „Ovden lezsi Muzs Bozsji.“ Szveti Paval szvojega Ucsenika Timotheusa ravnotako jimenuje Muzsa Bozsjega, kada ovako pise: „Ti ali Muzs Bozsji! csuvaj sze toga; terszi sze za praviczum, pobozsnoschum, lyubavum, szterplenoschum, krotkochum.“ Bi mogli i tebe tako jimenovat? Muzs Bozsji ni on, koga je Bog sztvoril, ki ziszma Bogu szlisi, ar sze csa jima od Boga jima; drugacse bi i szakoga zsidova, turka, pogana, i krivovercza morali tako jimenovat. Ovo jime neg onomu szlisi, ki polag volye, polag zapovidi Bozsje zsivi, ki Bogu verno szluzsi, ki sze szvoje csine na diku Bozsju ubracha, ki ne szamo szebe, nego i druge od griha zusztavlya, ki sze za diku Bozsju zimlye,

i nyu poveksava. Zato je szam Goszpodin Bog od Davida Kralya, ki sze va szvetom Piszmi Muzs Bozsji jimenuje, ovako govoril: „Ja szam nasal Davida szina Jesze Muzsa polag szercza mojaga, ki che szu moju volyu szpunit.“ Szveti Ignaczius Biskup veli: „Ki sze terszi za pobozsnoschum, ta je Muzs Bozsji. Ki sze ali grihu poda, ta je muzs vraga, ne polag nature, neg krez laschu szlobodnu volyu.“ Upitaj sze jeli szi Muzs Bozsji, ali vraga. Terszi sze naimanye odszidob polag volye Bozsje, a ne polag volye i nadahnenya vrazsjega zsivit; da sze od szada Muzs Bozsji budes mogal jimenovat.

II.

Va szvetoi Kralyiczi Radegundisz jimas peldu velike ostroche, i pokore. Neg dvi ure szpat, szenek ostru prates noszit, od szi szlaszni jilisov sze zderzsavat, poszte jos ostrije derzsat neg je zapovidano, szvoje telo zbodlyivim paszom upaszat, z kruhom, i zvodum, ter zkorenyem sze hranit, i druge csine pokore csinit, ovoje sztanovito pri kerhkoi Kralyiczi takovo dugovanye, ko nasz uszramotit more. Ovo tebi szvitovat, bi zaman bilo. Ali nebi mogal tvojemu Szpaszitelyu za lyubav, ali zbog tvoji grihov pokoru csinit, ali ko dopuschano veszelye szebi zakratit? Nebi szi mogal tvoi szany zkratkit? Nebi szi mogal marke jilise zakratit? Nebi ti mogal zimszko vrime zimu, a letno vruchinu va szluzsbi Bozsjoi terpit. O neg ukuszi, ter sze ubladaj. Ti vech mores, neg szam stimas. Szveti Franciszkus Kszaverius je rekal: „Va malom dugovanyi sze naucsi szebe szercseno ubladat. Zakrati tvojemu telu, csa szi mimoredno zselyi, ter csini ono, csa odurava.“ Szveti Czíprian veli: „Ki sze ovako ubladaju, ti Nebo sziluju, ter je kszebi vlicsu“

Na dan petnaisztoga Augusztusa.

Va Nebo zetje Preblazsene Divicze Marie.

Troje je csa nam sze na denasnyi dan na premislyavanye preposztavlya, naimre preblazsena szmert Marie Boga Rodicze, i nye va Nebo zet; ter nye Korunyenye na Nebi. Jezus nas Goszpodin ni otil szvoje preszvete Matere pri szvojem va Nebo zasztuplenyu zszobum zeti, nego je nyu na ovom szvitu jos nikuliko let otil osztaviti na batrenye Kerschanov, i na zsivu peldu sze kriposzti. Bozsja Mati je ova leta, kut nogi stimaju, dvaiszet tvi leti, va naivechoi szvetoszti, va molitvi, va premislyavanyu bozsanszki szkrovnoszti, i Nebeszke radoszti, va szpominanyu na sze, csa je nye predragri Szin krez trideszet tri leti csinil, ucsil, csaje za zvelicsenye szvita terpil, va ucsnyi, i batrenyu Kerschanov sztrosila. Ona je jimala veszelye vidit, i csut, kako szeje vera va nye bozsanszkoga Szina med zsidovi, i pogani zaszsirovala. Onda szije zselyila zovoga szvita pozvana zi szvojim nebeszkim Szinom ujedinana, i va Nebeszku domovinu zeta posztat. Goszpodin Bog je uszlisil nye zselyu, ter je knyoi poszlal szvojega Angyela, da joj nazviszti dan nye preblazsene szmerti. Maria puna veszelya je ovo poszalsztvo szim Kerschanom nazvisztila, ki szu nemer prik toga kruto zsalosztni bili, ali od Marie ubatreni posztali, ar je nyim ubechala, da nyi nigdar neche zapusztit, neg da che szenek pri Szinu szvojem zanye molit.

Kada je odredjen dan szmerti Marie dosal, niszu szamo rojaki, nego i nogi Kerschani, i szi po szvitu raszsireni szveti Apostoli, zvan Thomasa, k Marii dosli. Maria je naimre od Szina szvojega szproszila, dabi pri nye blazsenoi szmerti na zocsi bili. Kszim je lyubezlyivo govorila, i nye upomenula na gorlyivoszt, i sztalnoszt va veri, nyim ne szamo pomoch Bozsju, nego i szvoju materinszku obrambu ubechala, i lyubezlyivo sze od nyi odlucsila. Onda szeje szam Jezus szvojoi szvetoi Materi izkazal, i nyu oposzred seregov Nebeszki na Nebeszku diku pozval. Maria zneizgovornim veszelyem napunyena,

je ponovila zopet one Ricsi: „Neka meni bude polag Ricsi tvoje,“ i dokonyala je szvoi szviczki zsitak prez sze boli zi zversenum, i goruchum lyubavum k Bogu. Ovo szeje godalo, kut nogi velu va szedamdeszet drugom, ali kut drugi velu va seszdeszet tretom leti nye sztaroszti. Jedni velu da szeje preblazsena szmert Marie Efezusi godala, a drugi zopet velu va Jeruzalemi. Ali bar szeje kadi godala, nam je doszt to znati, da je Maria znaj blazsenijum szmertjum od ovoga szvita odlucsena posztala. Kako tuzsna je bila ova szmert za Apostole, i za sze Kerschane, szi moremo miszlit; ali ztim szusze ubatrili, da jimaju szada polag nye ubechanya Zagovorniczu, i obrambu va Nebeszkom Kralyesztvi. Nijedan jezik ni va sztalisu povidat, i raszlozsit, nijedan razum nemore popaszti, va kako veliku diku je Duhsa Marie va Nebi priszpila, zkako velikim veszelyem je prijeta posztala, i kako viszoko je od szi Szveczev, i Duhov Nebeszki odicsena bila. Neg szamo ovi Nebeszki Duhi ki szu pri nye va Nebo zetju nazocsi bili, znaju ono, csaje nam na ovom szvitu jos zakrito

Medtimtoga szu Apostoli, i drugi Kerschani sze csiszto ucsinili, csaje k dosztoinomu pogrebu ovoga szvetoga Tela, ovoga naicsisztijega Tela Bozsanszke Matere potribno bilo. Oni szu ovo szveto Telo pobozsno kusevali, zdragim ulyem namazali, i pri nyem va sztalnoi molitvi virosztovali. I Angyeli Nebeszki, polag szvidocsansztva oni ki szu nazocsi bili, szu szvoje nebeszke Jacske jacsili, ke szu szi nazocsni csuli. Ove molitve, i Jacske niszu presztale, doklye ni szveto Telo pokopano bilo, ovako szvidocsi szveti Juvenalis Biskup Jeruzalemszki. Tri dni szu osztali Apostoli, i Kerschani pri Grobi Marie va molitvi. I Jacske Angyelov szu na diku Divicze Bogarodicze krez vasz ov csasz, polag szvidocsansztva nazocsni gluhsale. Kada szu ovi dnevi minuli, je sztoper Thomas Apostol dozsal. Da sze ovo ni prez oszebuine uredbe Bozsje sztalo, zovoga moremo szpoznati: Szvetoga Thomasa je kruto zsalosztilo, da on ni jimal te milosche, kut drugi Apostoli, preblazsenu Mater Odkupitelya szvojega pred nye szmertjum viditi; zato je proszil one druge Apostole, dabi mu odperli Grob Marie, da nai manye nye szveto Telo jos jednucs vidit, i postovat more. Apostoli szu va to rado pri-

volyili, ter szu Grob odperli, ali szvetoga Tela niszu va nyem nasli, neg szamo one plahte, va ke je ubvito bilo. Krez raszvichenye Bozsje szu szpoznali, da szeje Duhsa Marie, ka je velyen po nye szmerti va Nebo prijeta posztala, krez szemoguchnoszt Bozsju z nye szvetim Telom zopet ujedinala, i ovako zsnyim va Nebo prijeta posztala. I nut ovo je csa denasnyi Szvetak zlamenuje.

Nijedan Katholicsanszki Kerschan neche dvojit va tom; da je Maria z Duhsum, i z Telom va Nebo prijeta posztala, ako premisli, da je Szin Bozsji va naicsisztijim Telu Marie devet miszecz pocsival. Sztanovito nisze dosztojilo, da ono Telo szagnije, ali cservom na hranu szluzsi, ko je od szega griha csiszto, ko je szagdar na diku Bozsju szluzsilo; i va kom je Rics Bozsja z Telom posztala. Goszpodin Bog je noga Tela Szveczev do denasnyega dneva neszagnyita obderzsal, do bi szi mogal miszlit, da che dopusztit, da zacsuda szvetije Telo Marie szagnije, i na prah nasztane? Dabi ali szveto Telo Marie jos kadi na szvitu neszagnyito bilo, nemoremo verovat, dabi je Goszpodin Bog szvojim vernim tako dugo otajno derzsal, pokidob znamo, da je ocsitval, kadi szu szveta Tela nogi drugi Szveczev szranyena bila, ki szu va szvetoszti daleko za Marium bili. Zato nit naimanye nemoremo dvojit, da je preblazsena Divicza Maria z Duhsum, i z Telom va Nebo prijeta posztala.

Ravnotako nemoremo dvojit, da je Bozsja Mati na Nebi va vechu diku pred szimi Szveczi izvisena posztala. Zato pravo velimo, da je za Kralyiczu szi Szveczev korunyena posztala. Na ovom szvitu je va csaszti sze Szvecze nadasla, ar je za Mater jedinorojenoga Szina Bozsjega odibrana bila; ali i va miloschi, kriposzti, i zaszluhski bise Maria zverhu szi Szveczev izvisena. Zato moramo szpoznat, da je Maria i va Nebeszkoi diki zverhu szi izvisena. Pravicsni chedu polag szvetoga Piszma na Nebi szvitit, kut zvezde; zakuliko vecha ada mora bit szvitloszt One, ka je sze Pravicsne na zemlyi va pravicsnoszti, i szvetoszti predasla? Szveti Bernard veli: „Ako nijedno oko ni vidilo, nijedno uho csulo, i nijednoga cslovika razum ni popal, csa je Goszpodin Bog onim pripravil, ki Nyega lyubu: do che moch zgovorit,

csa je Onoi pripravil, ka je nyega rodila, i vech lyubila, neg szi drugi?“ Salamon Kraly da szvoju Mater postuje, je nyu va szvojem thronusi na szvoju desznu posztavil, csa nijednomu zmed szvojimi dvorani ni dopusztil. Kako bi mogal Katholicsanszki Kerschan dvojit, da je Jezus Krisztus, ki je szvoju Mater vech lyubil neg Salomon szvoju, nyoi manyu diku na Nebi izkazal? Szi pravoverni Kerscheniki szpoznavaju, i dicsu Bozsanszku Mater kut Kralyiczu, ka je zverhu zi Szveczev izvisena, i na Nebi zverhu szi odicsena. Szveti Bernard veli: „Dika Marie Dicze je vecha neg je dika szi Szveczev, kut je szvitloszt szuncza vecha neg szvitloszt szi zvezd nebeszki.“ Szveti Bonaventura veli: „Csa na nase naiveche batrenye szluzsit more, je to, da kut je Maria na Nebi vech izvisena neg drugi Szveczi, tako sze i vech szkerbi za nasz neg szi Szveczi.“ Szveta Bernard veli: „Da potlye je Maria va Nebo prijeta posztala, da je pri szvojem predragom Szinu nasa Zagovornicza. „Nase szodische, veli on, je pred szobum zagovorniczu poszlalo, ka kut Mati nasega Szudcza, i kut Mati miloszerdnoszti sze za poszal nasega zvelicsenya na Nebi szkerbi.“ Ovako govoru szi szveti Oczi, szveti Ireneus, szveti Efrem, szveti Anzelm, szveti Gregor Nazianszki, i szveti Jivan Damaszczenszki, szi jimenuju Mariu nasu Zagovorniczu, zato nyu szi zazivaju: „Mi szi, veli szveti Efrem, na nasa kolena pred tobum upadamo, mi szi Tebe na pomoch zazivamo.“ Szveti Anzelm veli: „Zacs ti nam grihsnikom nebi na pomoch dosla, ka szi zbog nasz tuliko izvisena posztala? Tebi sze zrucsamo, daj da sze ne szkvarimo.“ Zi szvetimi Oczi szveta Mati Czrikva szkupa szlazse, ar va nye denasnyi molitva pri szvetoi Masi kazse, da je Preblazsena Divicza zato va Nebo prijeta posztala, da na Nebi za nasz moli. Polag toga szveta Mati Czrikva va Jacski Szalve Regina valuje, da je Mati Bozsja nasa Zagovornicza na Nebi.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Maria je zlyubavi, i va lyubavi Bozsjoi umerla. Do bisze nad tim csudil? Ona je szenek va lyubavi Bozsjoi zsivila. Csa je govorila, csinila, ali terpila, szeje z lyubavi Bozsje govorila, csinila, i terpila. Kako ches ti umrit? Ako szenek prez lyubavi Bozsje, ali morebit va szerditoszti Bozsjoi zsivil budes, ko sze sztanovito jimas uzroka bojat prez lyubavi Bozsje, ali va szerditoszti Bozsjoi umrit; ar szi vechputi mogal csut, kako jedan zsivi, tako umre. Szveti Paval veli: „Nyihov konacz che bit polag nyihovi csinov.“ Izaias Prorok je zdavno ove ricsi piszal: „Povite Pravicsnomu, da chemu dobro pojt; ar che szad szvojega truda uzsivati. Ali joi grihsniku zbog nyigove zloche; ar placha za nyigove csine oche nyega naszledovat.“ To je ov che zbog nyigovi csinov, kut je zaszluzsil, kastigan bit. On je va grihu zsivil, va grihu che umrit, i va grihu che sze szkvarit. Veliko csudo miloszerdnoszti Bozsje je, ako cslovik, ki je dugo va grihu zsivil, dobro umre. Med sztovimi che kumaj jedan tu miloschu jimat. Ako va lyubavi, i miloschi Bozsjoi oches umrit, ko sze terszi va lyubavi, i miloschi Bozsjoi zsivit. Tvoje duhsnoszpoznanye csiszto derzsi. Ako szije zbog kerhkoche, ali zbog zloche zkim grihom uszkrunil, ko je zcsiszti prez stentanya krez szvete Szakramente od Jezusa nato odredjene, da zopet pri Bogi va miloschu dojdes. Terszi sze da vechkrat kriposzt lyubavi va tebi zbudis, ovako szu csinili nogi Szveczi, i krezato od Boga miloschu prijeli, da szu va lyubavi Bozsjoi szvoi zsitak dokonyali.

II.

Maria je na Nebi zverhu szi Szveczev izvisena posztala; ar je zverhu szi Szveczev na zemlyi ne szamo va csaszti, i velicsansztvu, nego i va zaszluhski, i kriposzti vecha bila. Ako ti druge va kriposzti, i pobozsnoszti nemores predajt, ko sze terszi naimanye nye naszledovat. Jos denasz szi

naiperzami Mariu Mater Bozsju va kriposzti k Bogu naszledovat. Csagoder govoril, ali csinil budes, sze csiszto csini zlyubavi Bozsje. Csa terpit moras, terpi zlyubavi, k k Bogu. Maria sze Mati lipe lyubavi jimenuje. Lipa lyubav je ona, ako Boga zbog nyega szamoga, a blizsnyega zarad Boga lyubimo. Maria je Mati ove lyubavi. Kut takovu nyu denasz zvelikim ufanyem zazivaj. Proszi nyu ponizno, da ti od Boga ktomu kripnu miloschu szproszi; da va pravoi, goruchoi lyubavi k Bogu umrit budes mogal! O dabi tako szrichan mogal nasztat zprave lyubavi k Bogu umrit! Zato denasz, i szaki dan pobozsno zmoli Ricsi Angyelszkoga pozdravlyenya: „Szveta Maria Mati Bozsja! moli za nasz grihsnike szada i va uru szmerti nase. Amen.“ Mariu va szkradnyoi uri za pomoch zazivati, je sztarodavnyi zakon. Szveti Efrem je ovako molil: „Budi mi na pomoch szada, i szagdar o bozsanszka Mati, ti Mati miloszerdnoszti! Oszlobodi me, o szveta, i neuszkrunyena Divicza! od sze nevolye, i od szega szkusavanya zaloga duha. Budi moja Zagovornicza na szmertnoi uri, ter me ucsuvaj od neugaslyivoga ognya. Dosztojaj sze mene o nai dobrotivnia Mati! k pogledu, i va diku tvojega Szina odprimiti.“

Na Nedilyu po velikoi Masi.

Szveti Joakim Otacz Preblazsene Divicze Marie.

Szveti Joakim Otacz Marie Divicze szeje va Galilei Nazarethi varosi narodil. Nyigovi sztarji akoprem pred szvitom niszu bili viszoko prestimani, vindar szu izhajali od pokolenya Davida Kralya. Pri obrizovanyu szeje nyemu polag uredbe Bozsje Jime Joakim dalo, ko tuliko zlamenuje: Präparatio Domini, to je: Pripravlyanye Goszpodinovo, ali pripravlyanye k prihodu Goszpodina; ar che naimre kcher jimati, ku che krez szveto odhranyenye za prebivalische Goszpodina Odkupitelya szvita pripraviti. Kada je musku sztaroszt doszegal, szeje zarucsil z Annum

csisztum Bogabojechum Diviczum z Bethlehema, ka bise zlipimi kriposchami nakincsena. Joakim, i Anna kut szu va prosztom sztalisu Goszpodinu Bogu verno szluzsili, tako szu i va histvi szvojem va Bozsjoi szluzsbi sztalni osztali. Med nyimi je bila szagdar verna lyubav, i szloschina. : zvoje szviczko dobro szu na tri dele razdilili. Pervi del szu ubernuli na diku Bozsju na nakincsenye Czrikve, drugoga szu med uboge razdilili, tretoga szu na szvoje potribsine hasznovali.

Jedno je szvetoga Joakima zsalosztilo, naimre on je zszvetum Annum va histvi prez jerba osztal. Sztaroszt je pri nyi dosla, zato nit ni jimal ufanya jerba dosztat. Va sztari csaszi szu nerodnoszt va hizsnom sztalisu za kastigu Bozsju derzsali. Szaki szeje takovim hizsnikom ziszmihaval. Nogo let szu Joakim, i Anna morali ovo ziszmihavanye t.rpit. Joakim je Boga proszil, on szeje ostro posztil, i noge szuze tocsil, ali Goszpodin Bog nyigove prosnye ni uszlisil. Ali zbog toga vindar nigdar ni szuproti Bogu morgoval, neg szeje podal va volyu Bozsju, i ni presztal va szvojoi molitvi Bogu sze preporu:sat. On szeje z szvojum zsenum Annum zagovoril, da akoga Goszpodin Bog uszlisi, da che dite szvoje zizma na szluzsbu Bozsju aldovat. Po nogi leti, kada je jednucs Joakim va Czrikvi molil, je knyemu dosal Angyel, kut szveti Epifanius szvidocsi, i nyemu nazvisztil, da je uszlisena nyigova molitva, i da che Kcher dosztat, ka che Mati Mesziasa zcsekivanoga Odkupitelya bit. Angyel je nyemu i Jime povidal, ko je Goszpod n Bog za nyu odredil. Kakovo veszelye je ovo poszalsztvo Joakimu nacsinilo, sze nemore zrech. I szveta Anna je to izto poszalsztvo prijela. Szi dva szu Goszpodinu Bogu hvalili, i nyigovu miloszerdnoszt viszoko dicsili. Poszalsztvo Angyela szeje va odredjenom csaszi szpunilo. Szveta Anna je kcher porodila, ka je prez griha prijeta posztala, med szimi zsenami blazsena, i odredjena za Mater jedinorojenoga Szina Bozsjega. Szveti Joakim je hvalu daval Bogu, i nyemu jos gorlyivije szluzsil. Kada je csasz od praude prepiszan dosal, je szvoju novorojenu kchercsiczu z szvojum szvetum zsenum Annum va Czrikvu odneszal, i Goszpodinu Bogu aldoval. Tri leti je nyu pri szebi derzsal. Ali

kada szu ovi ıszpunyeni bili je nyu neg mladuczku, ali jako razumnu z szvetum Annum szkupa va Czrikvu odpelyal, i nyu Goszpodinu Bogu na szluzsbu nyigovu aldoval, i prik dal Duhovnim da nyu na szluzsbu Bozsju naucsu. Ovako je szpunil szvoi zagovor, i krezato pokazal, da Boga zverhu szega lyubi; ar je szvoju jedinu predragu kcher, szvoju lyubav Goszpodinu Bogu aldoval. Kada szu Joakim, i Anna Goszpodinu Bogu ov aldov doprineszli, szu jos nikuliko let va szvetoszti zsivili. Jedni velu da je szveti Joakim va oszamdeszetom leti sztaroszti umerl, ali od ovoga nist sztanovitoga neznamo. Ali bar je kada Goszpodin Bog nyega kszebi pozval, to znamo, da je szmert nyigova Bogu draga bila, ar je szveto zsivil. I to je sztanovito, da je dika szvetoga Joakima na Nebi velika, i da je nyigov zagovor Bogu drag, ar je bil Otacz Matere Bozsje, i ded Jezusa Krisztusa. Zato oni dobro csinu, ki nyega va szvoji potribsina za pomoch zazivaju.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Joakim je zszvojum szvetum zsenum Annum va sztalnoi lyubavi, i jedincsini zsivil. On je szvoje szviczko dobro na diku Bozsju, na nakincsenye Czrikve, i na pomaganye ubogi ubernul, on szeje z szvojum zsenum batril, on je zsnyum szkupa szterplyen bil, szkupa szu molili, szkupa szu szvoju Kchercsiczu va Czrikvi Bogu aldovali. O dabi szi hizsniki po peldi nyihovoi csinili, dabi szi va lyubavi, i miru zsivili, dabi szi jedan drugoga na molitvu, i kriposzt zbujali! Goszpodin Bog sze obraduje va onakovi hizsniki, kut szmo jur drugdi povidali, ki va lyubavi, i va miru zsivu. Ali kako odurava one, ki sze med szobum naganyadu, jedan drugomu zdivlyadu, pszuju, i proklyinyu, ki jedan drugoga va dobri zusztavlyadu, ali na grih gonu. Csa sza haszan jimadu ovakovi hizsniki od nyihovoga nemira? Ovi od szebe rivadu blagoszlov Bozsji, ki je nyim va nyihovom teskom sztalisu potriban;

ar Bog je Bog mira, i ov Bog mira nemore osztat z szvojim blagoszlovom pri oni ki nemirno zsivu. Oni do szmerti moradu szkupa osztat, ar nyi nist drugo neg szmert razlucsit more. Ako nemirno zsivu, ko jedan drugomu zsitak pozsiradu, a csa chedu na drugom szvitu moch docsekat? On cslovik, ki szvojega blizsnyega od szercza ne ljubi, ta sztanovito va Nebo dojt neche; a do je blizsje muzsu neg nyigova zsena, do je blizsje k zseni neg nye muzs, ki szu polag Ricsi szvetoga Piszma, dvimi va jednom telu? Kerschanszki hizsniki neka szaki dan za mir, i jedinschinu molu; ako pak med nyimi nemir nasztane, neka velyen jischu pocsetak nemira, ter ga neka zataru, da sze nemir na dalye ne poveksava. O hizsniki! zsivite va miru, ar krez nemir szi pakal szluzsite.

I.

Szv. Joakim je va szvojoi tugi szvoju pomoch va molitvi pri Bogu jiszkal, i akoprem ni bil velyen uszlisen, zato vindar ni presztal zditinszkim ufanyem molit, on szeje va volyu Bozsju podal prez szega morgovanya. Ovako csini i ti va tvojoi nevolyi, i progonsztvu. Jischi tvoje zaviche pri Bogi, moli pobozsno, i sztalno, ako velyen nebudes uszlisen, neka zdvajat. Csuvaj sze morgovanya szuprot Bogu, ar Goszpodin Bog jima oszebuine, tebi zakrite uzroke, zacs te ne uszlisi. Neg pomiszli naizad, kulikoputi je tebe Goszpodin Bog pozival na poboisanye, na oduravanye ovoga, ali onoga griha, kulikoputi je tebe pozival na molitvu, i na szvetu szluzsbu. A ti szi tvoje uhsi zatiszkal pri ovom pozivanyu, ti szi tvoje szercze zatverdil pri ovom upominanyu Kako mores szada proszit, da te velyen uszlisi, kako sze mores tuzsit, ako te ne poszluhne? Morebit da i tvoja molitva ni takova, dabi vridna bila Bozsjega uszlisenya. Ti morebit va tvojoi molitvi bludis ztvojim mislenyem do zna kadi, da szamoga szebe ne csujes; kako sze pak szmis tuzsit, da te Goszpodin Bog ne poszluhne? Szveti Bernard je rekal: „Ja Boga jako bantujem, ako ochu, da moju molitvu poszluhne, kada je ja szam necsujem, ter nit na Boga, nit na szamoga szebe nemiszlim.“ Szveti Efrem veli: „Ako oches, da te Goszpodin Bog poszluhne, ko paszku noszi,

da pervo szamoga szebe csujes" to je odversi tvoju molitvu szpaszkum, i zpobozsnoschum. Ako pak jos uszlisen ne posztanes, ko sze szpomeni na ricsi szvetoga Gregoriusa: „Ako nebudes velyen uszlisen, neka presztat molit, nego poveksaj tvoju molitvu, ter ju zvechum gorlyivoschum odversavaj. Ar Bog oche proszen bit. On oche kuto szilovan bit, ter kuto zi szilum ubladan."

Na dan sesznaisztoga Augusztusa.

Szveti Hyaczinthus Szpovidnik.

Szveti Hyaczinthus dika glaszovitoga Reda Dominikanszkoga szeje va Polyszkom od plemeniti Sztarji rodil, i va sztrahu Bozsjem odhranyen posztal. Va szvoji skolarszki leti je bil pelda nekrivicsnoszti, pobozsnoszti, i neutrudlyive marlyivoszti, krezato je na viszoku znanoszt, i mudroszt zlizal. Nyigov Sztricz Biskup Krakavi je nyega Kaptolomszkoga posztavil. Potlye je nyega zszobum v Rim zel. Ravno va onom csaszu je on zbog Apostolszke gorlyivoszti, i zbog nogi csudni csinov glaszoviti Redovnik szv. Dominikus v Rimi bil. Hyaczinthus je paszku noszil na sze csine szvetoga Dominikusa, i videch nyigovu szvetoszt je va szvojem szerczu zselyu chutil, va nyigov szveti Red sztupit. Zato je ztrimi szvojimi putnimi tovarusi k szvetomu Dominiku isal, i nyega proszil, da biga va szvoi szveti Red prijel. Szveti Dominik je zveszelyem nyigovu prosnyu uszlisil, ter je nyega ucsil va Duhovnom zsivlenyi szvojega Reda, i va Prodikovanyu. Po nikuliki miszeczi je doszt naucsen bil, onda je szveti Redovnik od nyega Priszegu Reda prijel, i nyega va szvoju domovinu naizad poszlal. Kada je szveti Hyaczinthus Krakovu naizad dozsal, je zacsel prodikovat ztakovim blagoszlovom, da szu sze nai tverdokornii grihsniki na pokoru ganuli, drugi ki szu va szluzsbi Bozsjoi merzlii nasztali, szu gorlyivii, i szi drugi, ki szu neg szvitu, ter telu szluzsili, szu k Nebu, i na vechu szkerb za szvoje duhsno zvelicsenye ganuti po-

sztali. Dasze pobozsnoszt lyucztva jos bolye zakoreni, i raszsiri, je Krakavi Kloster zgradil, i pobozsne Duhovne okol szebe szkupa szpravil, i nye naucsil po Reguli szvetoga Dominika zsivit. Ovim Duhovnim je on va szem nai lipsa pelda bil. Polag posztov szvojega szvetoga Reda szeje szaki Petak pri kruhi, i vodi posztil. Nai vechi del nochi je pred preszvetim Oltarszkim Szakramentom va molitvi sztrosil. Szvojemu telu je neg kratak pocsivak dopusztil, i to neg na goloi zemlyi. Szaku noch szeje bicseval. Vasz dan je va Prodikovanyu, va poszluhsanyu szvete Szpovidi, va pojiszkovanyu betezsnikov, i va drugi pobozsnoszti sztrosil. Oszebuinu pobozsnoszt je jimal k preszvetomu Oltarszkomu Szakramentu, i k preblazsenoi Diviczi Marii Zato nijedan poszal ni zacsel, da ga nebi bil pervo preszvetomu Oltarszkomu Szakramentu aldoval, i da nebi bil preblazsenu Diviczu za pomoch proszil. Divicza Maria szeje nyemu jednucs pred szvetkom nye va Nebo zetja iszkazala, i nyemu rekla: „Znaj Szinak! da ches sze csagoder proszil budes, od mojega Bozsanszkoga Szina prijet.“ Kakovo batrenye je szveti Muzs zovoga prijel, szi moremo miszlit. Ali on nist drugoga ni proszil, neg ono csaje na szpaszenye duhs szluzsilo. Ovo je nyigova, i nyigovi tovarus ov nai vecha szkerb, i trudenye bilo. Kada je vidil, da szu Kerschani va varosi Krakavi, i va szoi Biskupii dosztoino naucseni, i va dobri ujacsani, onda je szvoje tovaruse i va druga meszta poszlal, da szime Ricsi Bozsje sziju. On szam je va tuje orszage isal, i szagdir Rics Bozsju glaszil, Klostre zaszadil, i noge i noge lyudi na Kerschanszku veru preubernul, a zaszpane na poboisanye zsitka zbujal. Goszpodin Bog je ovoga szlugu szvojega zdarom csudocsinyenya nakincsil. Tuliko csudni csinov je krez kriposzt Bozsju csinil, da szuga szagdir csudocsinitelya jimenovali. Kada szu jednucs tatari va varos Kiov va Rusnyacskom nuter udrili, va komvarosi je ov Szvetacz prodikoval. Ovi tatari szu sze csa jim je pod ruku doslo poumarali, i popalili. Kada szu va varos udrili, je Szvetacz ravno pri Oltari Aldov szvete Mase odversaval. Po Masi je va Masnoi pratezsi Monstrancziu z preszvetim Szakramentom va ruke zel, szvoje tovaruse upomenul, da nyega prez sztraha naszleduju, i z

Czrikve van isal. Va ovoi Czrikvi je bil velik kip Divicze Marie z alabesztera pred kim je Szvetacz vechputi molil. Kada je mimo ovoga kipa isal, je ove ricsi csul: „Hyaczinthus moi Szinak, csa ches mene mojim nepretelyom na ziszmihavanye osztaviti?“ Szveti Muzs szeje nave ricsi raszplakal, i rekal: Kako chu te noszit, pokidob daje ovo brime tako tesko?“ Ali Mati Bozsja je nyemu z kipa ov odgovor dala: „Moi Szin che ti brime ulaschat, da me lahko budes mogal noszit.“ Szvetacz je zszuznimi ocsima zel ta kip va ruke, i nut zjednum rukum gaje mogal noszit. Ovako je va jednoi ruki Monstrancziu z Bozsansztvom, a va drugoi Kip Marie noszil, ter med szvojimi tovarusi oposzred med nepretelyom krez vrata varosa van isal. Nigdor nyega, nit nyigovi tovarusov ni bantoval. Ali kada je zovim predragim brimenom kjednoi vodi dosal, prik ke niti moszta ni bilo nit plaucsicze na prik odhajanye, onda je csverszto ufanye va szemeguchnoszt Onoga, koga je va ruka noszil, va szebe zbudil, ter je zi szuhimi nogami prik te vode prosal. Jednucs je Vizsegrad moral pojt na Prodiku. Pri vodi prik ke je moral pojt, ni bilo plavi, onda je szvoi plas raszterl na vodu, ter je ovako on, i potlye szi nyigovi tovarusi, prik vode dosal. Zovimi i znogimi drugimi csudni csini je odicsil Goszpodin Bog szlugu szvojega jur na ovom szvitu.

Ali da nyega na Nebi jos vech odicsi, je nyega krez szmert k szebi pozval. Szmert nyigova szeje godala va leti tiszuch dvi sztov pedeszet szedmom, szedamdeszet csetertom sztaroszti nyigove. Szvetacz je cseterdeszet let va Apostolszkom trudi sztrosil, kada muszeje nazvisztilo, da che na Szvetak va Nebo zetja preblazsene Divicze Marie va Nebi ov Szvetak szvetit. Na szvetak sznizsne Marie je ubetezsal. Pred velikom Masom on dan je zadnyics szvojim tovarusom prodikoval; onda szeje pripravil na dojduchi Szvetak, navi Szvetak kada je szvete Szakramente prijel, je zszvojimi tovarusi on Pszalmus molil, ki sze zovimi ricsami zacsinye: „Va te szam sze ufal o Goszpodine!“ Kada je kovim ricsam Pszalmusa dozsal: „Va tvoje Ruke preporucsam duhsu moju“ je zubernutimi ocsima k Nebu va Goszpodinu mirno zaszpal. Nyigovu va szvetom Kersztu prijetu nekrivicsnoszt, i szvoju csisztochu je ne-

uszkrunyenu do koncza zobderzsal. Po nyigovoi szmerti je Goszpodin Bog one csudne csine, ke je va zsitku csinil na pokazanye szvetoszti szvojega vernoga szluge jos vech poveksal.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Hyaczinthus je va jednoi ruki Monstranczíu z Bozsansztvom, a va drugoi ruki kip Marie noszil; ovako je szrichno med nepretelyi zvarosa dosal. Blazsen je on ki Jezusa, i Mariu ne szamo va szvoji uszti, nego i va szvojem szerczu ponasa. On che szrichno med nepretelyi szvojega zvelicsenya, i mirno moch hodit. Nogi bi radi neg Mariu, i to neg va szvoji uszti ponasat, a Jezusa ne; to je nogi na diku Marie nike molitve odversavadu; a Jezusa nai lyublyenijega Szina Marie neszramno bantuju; vindar stimaju, da chedu zarad szvoje pobozsnoszti k Marii nepretelyom nyihovoga zvelicsenya, i vekovecsnomu szkvarenyu ujt. Zovim nye zali duh hinyi. Ar ovakova pobozsnoszt ni prava pobozsnoszt k Diviczi Marii; ar pred szim sze moramo terszit, szega onoga sze csuvat csa Marii ni drago, i sze ono csinit,csa je nyoi drago. Ali znamo, da Marii nist ni tuzsnijeganeg je zbantovanye nye Szina, koga zverhu szega lyubi. Zato kako sze jedan more nadijat, da che paklu ujt, ako nyigova pobozsnoszt neg va nikuliki molitva k Diviczi Marii sztoji; a polag toga Jezusa bantuje? Ovakov bi rada Jezusa od Marie odlucsit, a to je nemoguche. Ti moras Jezusa, i Mariu szkupa noszit, i to ne szamo va uszti, neg i va ruka, to je zcsinom moras pokazat, da Jezusa, i Mariu od szega szercza lyubis. Ovakova pobozsnoszt che te branit od nepretelyov, i tebe va blazsensztvo pelyat. Ako Jezusa od szercza lyubis, ko sze csuvaj, da ga ne bantujes. Ako Mariu od szercza lyubis, neka raszerdit Onoga, koga ona zverhu szega lyubi.

II.

Cseterdeszet let je szveti Hyaczinthus va trudi na diku Bozsju sztrosil, i na szpaszenye duhs. Szada jur vech

neg pet sztov let uzsiva nebeszku radoszt za plachu szvojega truda, i che ju na veke uzsivat. O kako obilyno naplacha Goszpodin Bog vernu szluzsbu szvoji verni! Dabi za sztov letnu szluzsbu neg jednu uru dal va Nebeszkom veszelyi bit, ko bi polag szvetoga Krizoszthomusa obilyno naplacheni bila; a csa chemoszi miszlit, pokidob nasz nasa szveta vera ucsi, da che nam za jednu zacsuda kratje durajuchu szluzsbu vekovecsnu plachu na Nebi udilit. Do nebi zveszelyem szluzsil ovako darezslyivomu Goszpodinu? Kako szlipi szu ada oni, ki volu vragu neg Bogu szluzsiti? Csa vrag obilynije placha neg Bog? Neg pitaj proklete, ovi chedu ti povidat. Ako nemores, ali neches ove pitat, ko poszlusaj, csa je Bog Goszpodin jur zdavno rekal, kakova razlucsnoszt che bit med nyigovimi szlugami, ter med szlugami vrazsjimi, ter szi ziberi, komu ches odszidob szluzsit: „Nut veli Goszpodin, moji szluge chedu jiszti, a vi chete gladit. Nut! moji szluge chedu, piti, a vi chete zsaju terpit. Nut moji szluge chedu od veszelya jacsit, a vi chete od tuge jaukat, i va tugi zarikovat.“ Csa je to drugacse, neg: moji szluge chedu na veke blazseni bit va Nebi, a vi chete prokl ti bit na veke va pakli.

Na dan szedamnaisztoga Augusztusa.

Szveti Rok Szpovidnik.

Sztarji szvetoga Roka szu bili bogati, i plemeniti, ali nikuliko let szu prez dicze va szvojem histvi zsivili. Zato szu szvoje zaviche jiszkali pri Divicsi Marii, ter szu proszili za jerba, ki bi nyihovo dobro na diku Bozsju hasznoval. Prijeli szu ovoga va leti tiszuch dvi sztov oszamdeszet csetertom Montpellieri va Franczoszkom. Rok, ovako bise jimenovan, je velyen va ditinsztvi kazal, da je Goszpodin Bog csa oszebuinoga zsnyim dokonyal. Po nyigovom narojenyu szu na nyigovi perszi cserlyen krizs upamet zeli. Po szrede, ter po szobothe nist drugoga ni uzsil, neg szamo mliko. Kada szeje plakal, znicsim drugim ga niszu

mogli utihsit, neg ako szu mu kip Marie va ruke dali. Dobro, i szkerbno odhranyenye sztarji je nyega va nekrivicsnoszti ucsuvalo. Kada je dvaiszet let sztar bil, je szvoje sztarje krez szmert pogubil, i nasztal je jerb velikoga Jimanya, i bogatsztva. Ali Rok szije miszlil, da sze ovo jimanye nyega neche blazsenoga ucsinit, zato szije naiperzel, da che Jezusa va szamovolynom sziromahstvi naszledovat; zato je sze szvoje bogatsztvo med uboge razdilil. Jedan del jimanya je prodal, i csaje zato nuter zel, je ravnotako razdilil. Drugi del, koga ni szmil prodat, je szvojemu sztriczu prik dal, onda je va otainom ubogu prates putnika nasze zel, i zi szvoje domovine prosal va tom nakanyenyu, da che v Rim putovat. Na puti szije kruh proszil, i pri tom csuda moral van sztat. Kada je va Toskanu dosal, je docsul da va varosi Akvapendente kuga lada. Velyen je nyega szercze nato gonilo, da che onde betezsnikom dvorit, i ovako szvoi zsitak Goszpodinu Bogu za dar lyubavi blizsnyega aldovat. Poszluhnul je ovo nuternye pozivanye Bozsje, ter je isal va Spital, i proszil za dopuszt betezsnim podvarati. I nut Goszpodin Bog je ovu szluzsbu Roka csudnovito na haszan szega varosa ubernul; ar navredi szu szi sztanovniki varosa uzdravili. Ovako szeje sztalo i va varosi Czezena, kadi je kuga ladala, i ovden je Goszpodin Bog krez szluzsbu szvojega szluge szvetoga Roka neg vrèda sztrahsnu kugu csudnovito zatihsil. Odavlye je v Rim isal, va kom varosi szu ravnotako jur nogi va kugi pomerli. Kardinal, ki je nyigov szpovidnik bil, ter nyigovu nekrivicsnoszt, i kriposzt szpoznal, je nyega upomenul, da Boga proszi, da od varosa kugu odverne. Szveti Rok je szvojega Szpovidnika poszluhnul, i od Boga to ocsitovanye prijel, da je nyigova prosnya uszlisena. I nut pokazalo szeje, da je ovo ocsitovanye isztinszko, ar kuga je va szem varosi presztala. Tri leti je szveti Rok v Rimi va molitvi, va pojiszkovanyu Czrikvov, i va szluzsbi betezsnikov sztrosil. Onda je i va druge varose isal, kadi je te izte szluzsbe lyubavi betezsnim izkazseval. Oszebuino va varosi Piaczencza je Szvetacz duglye csasza betezsnikom szluzsil.

Ali Goszpodin Bog je dopusztil, da je i on va bolezan beteg zapal. Od velike boli je markada kricsal, i zsa-

losztno jaukal. Zato da onim drugim betezsnikom tezsak ne nasztane krez szvoje jaukanye, je proszil, dabi ga va jedan kut varosa odneszli, i na placzu polozsili. Ali szuszedszki sztanovniki szusze ubojali, da chedusze i oni te nevolye dobavit, ter szuga szilovali zvarosa van pojt. Ovako placha szvit. Ali Szvetacz sze nit naimanye prik toga ni tuzsil, neg szeje veszelil, da je szvojemu Szpaszitelyu va tom szpodoban mogal bit komu szu ravnotako dobro zi zlim navrachali. Zel je szvoju paliczu vruke, ter szeje doszt tesko z szvojim mlahavim telom zvarosa van zrival. Va lozi va kuje dozsal, je nasal jednu zapuschanu hutu, va ovoi szeje na zemlyu povalil, pun batrenya, da che ovden od szi lyudi zapuschan szvoi zsitak moch dokonyat. Ali Goszpodin je nyemu na poveksavanye zaszluhskov duglye dal zsivit. Ne daleko od loze je jedan zeman va szvojem gradi prebival. Jedań kuczak ovoga zemana je szaki dan jedan jilis znyigovoga sztola zimal, ter gaje ravno va hutu k szvetomu Roku noszil. Kada szeje to vechputi sztalo, szu pazili za kuczkom, i dovidili kamo te jilise noszi. Polag hute je jedan zvir zcsisztum vodum nasztal, zi ovum szeje Szvetacz napajal, i szvoje rane zipiral.

Zcsim je szveti Rok neg jednomalo jacsi nasztal, je zopet va ti nezahvalni varos isal, ar kuga je na novo zacsela lyudi davit. K spitalu, i po placza varosa je isal, ter je szagdir zi zlamenyem szvetoga Krizsa blagoszlavlyal. I nut szi ki szu va kugi terpili, szu uzdravili. Sztanovniki varosa ovo videchi szu sze okolo nyega szkupa szpravili, i nyemu hvalili. Ali on je zopet va szvoju hutu naizad isal. Va koi je iz Neba upominanye dosztal, da va szvoju domovinu putuje, da che onde novo pokazanye szvoje velike szterplyenoszti davat morat. Szvetacz je ovomu nebeszkomu pozivanyu velyen poszluhsan bil. Nyigovi ostri poszti, i noge nevolye, ke je preterpil, szu uzrok bile, da szeje va szvojem oblicsi csiszto preminil, kada je va jedno szelo, ko je pervo pod nyigovu oblaszt szliszilo, nuter dosal, nyega ni szu poznali, ter szuga za prodajnika, za Spiona, derzsali, i ulovlyenoga Montpellier, va szvoi domorodni varos odprimili. Poglavnik ovoga varosa nyigov laschi Sztricz nyega ni poznal, i ka-

da Szvetacz szebe ni otil na szpoznanye dat, je nyega kut csemernoga pogibelynoga cslovika va uzu dal zaprit. Va koi je pet let terpil, prez toga dabi sze bil uznanil. I va tom je otil szvojemu Szpaszitelyu szpodoban posztati, ki kada je va szvoja lasztovita dozsal, szvoji nyega prijeli niszu. Vasz csasz je va molitvi, i hvali Bozsjoi sztrosil. Zadnyics kada je nyemu Goszpodin Bog nyigovu szmert naipernaszvisztil, je proszil csuvara uze, da mu Duhovnoga dopelya, da sze szpovidat bude mogal. Masnik je dosal, ter je zagledal nyega znebeszkum szvitloschum zajmetoga; szpovidal gaje, i ztoga nyigovu Szvetoszt szpoznal. Velyen szeje paschil k Poglavniku, i nyemu povidal sze, csaje vidil, i rekal, da szu sztanovito velikoga Szvecza kut zlocsinitelya va uzi trapili. Poglavnik sze je tomu szmijal, ali poszlal je csuvara uze, i zapovidal, da sze dobro prejische. Kada je ov uzu odperl, je nasal uzu szu napunyenu z nebeszkum szvitloschum, a Szvecza na zemlyi lezsechega, ali jur mertvoga. Na jednoi tabli polag nyega je Jimenyigovo napiszano bilo. Kada je Poglavnik ovo docsul, szeje presztrahsil, i velyen k szvojoi Materi isal, ka baba bisse Szvecza. Ova je bizsala va uzu, i z krizsa cserlyenoga na nyigovi perszi je szpoznala, da je ovo za isztinu nye nuk Rokus, koga je jur zdavno kut mertvoga uplakivala. Szmert ovoga Szvecza szeje godala va trideszet csetertom leti sztaroszti nyigove. Nyigovo szveto Telo je zi szum dosztoinoschum pokopano posztalo. Szveta Mati Czrikva nyega dan denasnyi dicsi, kut Patrona kuge, i nyega zaziva.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Rok szije miszlil, da polag velikoga Jimanya tesko bude szvoje zvelicsenye nasal; zato szije naiperzel polag peldе Jezusa va sziromahstvi zsivit. Veliko bogatsztvo szamo va szebi ni krivo da cslovik zvelicsenya ne dobene. More jedan bogat, i plemenit bit, ter sze zvelicsit. Peldu jimamo va nogi Szveczi, ki szu na szvitu jako

bogati bili, vindar szu szveti nasztali. Ali vindar moramo szpoznat, da je bogatsztvo nogim zadivak zvelicsenya, i uzrok szkvarenya nasztalo. Szam Jezus ovo potverdjuje zovimi ricsami: „Za isztinu vam velim, bogat che tesko dojt va Kralyesztvo nebeszko. I zopet vam velim: laglye che gamilya krez uho jigle szkrosz pojt, neg bogat va nebeszko Kralyesztvo.“ Nogim je bogatsztvo na szkvarenye, ar szu szije po krivi grihsni puti szkupa szpravili. Drugim je zato bogatsztvo na szkvarenye, csa lyuczkoga dobra, ne nadomesztu. Nogim zopet zato, da bogatsztva na dobro ne hasznuju, neg je raszprudu, ubogim nist ne dilu, neg szvoje bogatsztvo na grih, na csemernoszt ubernu. Zadnyics, nogim je bogatsztvo na szkvarenye, zato ar szvoje szercze na szvoje kincse ubisaju, vech lyubu pineze, neg Goszpodina Boga, na vekovecsnoszt na szvoje szpaszenye, i na szvoju duhsu ne miszlidu, nego szamo nato, kako bi mogli szvoje bogatsztvo poveksavat, kut je bogatus Evangyelszki, ki je rekal: „Csa chu csinit, kada meszta nimam, kamo bi moj teg nuter szpravil? Ja chu moje skadnye na veche dat nacsinit, ter chu szu litinyu ka mije zraszla, i sze moje jimanye va nye nuter szpravit. ter chu mojoi duhsi rech: Duhsa moja! Nozsinu tega jimas szkupa na nogo let, szada szi pocsivaj, ji, i pi, ter sze raszveszeli.“ Sveti Paval Apostol jimenuje szkuposzt bolvansztvo; ar kut szveti Thomas raszlazse, szkupnyak pinez, ter bogatsztvo kut bolvana postuje, i ovoga bolvana vech lyubi, neg szamoga Boga. „Ja szam bogat nasztal, je rekal Efraim, ja szam bolvana nasal.“ Sze do more csudit, ako sze szluga bolvanov szkvari? Ki sze ovo dobro prestima, ta sze neche csudit, da je szveti Rok bogatsztvo osztavil, da sze bude mogal zvelicsit. Ali Goszpodin Bog ne zapovida, da bogati sze szvoje bogatsztvo osztavu, i da sze sziromahom podilu, kut je szveti Rok csinil; neg da szvoje jimanye ko po praviczi jimadu, na diku nyigovu dobro hasznuju, da szvojega szercza na nye ne ubisaju. Ali ako szvoje bogatsztvo krivo jeszu szpravili, onda Goszpodin Bog od nyi potribuje pod kastigum szkvarenya, da je naizad dadu onim, ki ktomu praviczu jimadu, toje pravicsnim nyihovim goszpodarom.

II.

Szveti Rok je vechu zselyu jimal za nebeszkim, neg za szviczkim bogatsztvom. Za nebeszkim je hlepil krez szamovolyno sziromahstvo, krez lyubezlyivu szluzsbu betezsnikom, krez dobrovolyno podnasanye szakojacske nevolye, i krez druge dobre csine, ke je do koncza zsitka szvojega zversaval. O kako mudro je csinil szveti Rok! Szviczko bogatsztvo je preminylyivo, nemore cslovika pravo raszveszelit, i szrichnoga ucsinit. Tesko, i zvelikum szkerblyum sze szkupa szpravlya, ako szmo je pak, i szpravili, kuliku szkerb jimamo, da ga ne pogubimo. Va jednoi uri nai bogatiji cslovik more sziromah nasztat. Ako je pak i do szmerti zderzsimo, onda je moramo osztavit. Na drugi szvit szi ga nemoremo z szobum zet. Va zsitku nasem nemore nasz ucsuvat od betega, i od druge nevolye. Na konczu zsitka nasega szmerti nase ni za hipacz nemore zusztavit, ali od nye nasz ubranit. Szuprot Bozsje szerditoszti nasz nemore branit. Szveti Blazs ovako pita: „Koga miluje szmert zbog bogatsztva? Od koga sze beteg odverne zbog pineza?“ „Nyihovo zlato, i szrebro nye na dan szerditoszti Bozsje neche branit“ veli Duh szveti. Niti na szmertnoi uri, niti na szudu nam nechedu batrenya doneszt, ako je dobro hasznovali niszmo. Szpominanye na szvoje kincse che bogatomu nyigovu szkradnyu uru uzsuhkiti, kut szveto Piszmo veli: „O szmert, kako zsuhko je szpominanye nate bogatomu, ki je szvoje bvgatsztvo va miru uzsival.“ Zacsuda drugacse je bogatsztvo duhovno, ovoje pravo jimanye, ko cslovika pravo raszveszelit, i pravo szrichnoga ucsinit more. Ovo szi moremo szpravit, i mirno uzsivat. Nigdor nam ga zszilum zet nemore. Duhovno bogatsztvo nasz na szmertnu uru batrit more, i nasz va vekovecsnoszt szprohodit. Pred Szudcza Bozsjega che szaki zovim bogatsztvom zveszelyem moch sztupit. Vrimenite szmerti nemer nemore od nasz odvernut, ali va vekovecsni zsitak che nasz szprohajat, i na veke bogate, i blazsene ucsinit. Do sze ada nebi terszil za ovim duhovnim bogatsztvom? Krez dobre csine, krez zversavanye kriposzti, krez szterplyenoszt va krizsu, i nevolyi, krez szpu-

nyevanye zapovidi Bozsji, i zapovidi Czrikveni szi ovo bogatsztvo moremo szpravlyati. Szveti Gregor veli: „Moja draga bracha! ako ochete bogati bit, ko jischite pravo bogatsztvo.“ Pravo bogatsztvo je ali szamo duhovno, ko va Nebo pelya. Nato nasz upomenyuje Jezus: „Ne szpravlyajteszi kincse na zemlyi, ke herja, i molyi pokvaru, i tati podkapaju, ter kradu; nego szpravlyajteszi kincse na Nebi, ke nit herja, nit molyi ne pogrizu, nit tati ne podkapaju, ter ne kradu.“

Na dan oszamnaisztoga Augusztusa.

Szveti Mladenacz Agapitus Mucsenik, Szveta Helena Czeszaricza, i szveta Klara od monte Falco.

Szveti Agapitus je petnaiszt let sztar bil, kada gaje Aurelian zbog vere Kerschanszke dal ulovit. Pokidob da je va veri sztalan osztal, je nyega tyran naiper zsilami do kervi dal pretuch, onda gaje va uzu hitil dal ztum zapovidum, da mu nist hrane ne dadu; ar je stimal, da chesze mladenacz zgladom dat zmehksat. Ali kada je Poglavnik Antiokus po peti dnevi vidil, da nyemu glad nist ne skodi, neg da je jos szegurniji, i sztalniji va veri, je nyigovu glavu zsivim uglenyem dal ublozsit. Ali szercseni mladenacz je sztalan osztal, i Boga hvalil govorechi: „Glava, ka na Nebi oche korunu noszit, ka che sze na veke szvitit, sze neszmi ubavat na zemlyi ono noszit, csa pecse, i boli. Muka, i rane moju glavu nato pripravlyaju, da bude koruna dike zatuliko csversche mogla na nyoi sztat.“ Antiokus nato razjadan je szvetoga mladencza tako dugo dal bicsevat, doklye je sze nyigovo Telo neg jedna rana bilo. Onda je nyega dal na noge ubiszit, i pod nyim tako szmerdlyiv dim nacsinyat, da je stimal, da sze mora zahlipit. Ali i ovo szvetomu mladenczu ni skodilo, neg je Antiokusu rekal: „Poglej Antiokus! szi lyudi moradu vidit, da sza tvoja mudroszt va dim prohaja.“ Tyran nato jos vech razjadan, je szvetoga Mucsenika na novo dal bicsevat, i nyigovo naranyeno telo zkipuchum vodum polyivat, sze nyi-

gove zube van zbijat, i nyigovu laloku razbit. Goszpodin Bog ni mogal ovu nemilosztivnoszt duglye gledat. Tyran je zszvojega sztolcza doli szpal, ter szije vrat zlomil. Kada je Valerian ovo docsul, je mladencza pred diblyu sztvar dal hitit, ali kada mu i ovo nist ni naskodilo, je nyemu dal glavu odszich. Ovo je bil konacz dicsne muke Agapitusa szvetoga mladencza va leti dvi sztov szedamdeszet petom.

*
* *

Szveta Helena Mati velikoga Konstantina je bila nai glaszovitija Czeszaricza. Ona je csuda ktomu prineszla, da je nye szin Konstantin szvetu veru Jezusa szpoznal, noge Czrikve dal gradit, i veru Kerschanszku branil, ter po nogi orszagi raszsiril. Na upominanye Bozsje je Jeruzalem putovala szveta Meszta pojiszkat, i szveti Krizs, na kom je nas Odkupitely viszil, i umerl, zjiszkat. Csa je po nogi teskocha szrichno i szpunila. Noge lipe Czrikve je va szvetoi zemlyi dala zgradit. Koludricze je va nyihovi Klostri pojiszkala, i nyim pri sztoli szluzsila, jedan csasz je med nyimi prebivala, i sze nai odurnije szluzbe kut ponizna szluzsbenicza odversavala, ar ona je Koludricze kut zarucsnye Jezusa prestimavala. Nogo almustva je ne szamo va szvetoi zemlyi, nego i szagdir kamo je dosla med uboge podililа. Kada je v Rim naizad dosla je va pobozsnom Kerschanszkom zsitku szim na peldu zversenoszti szluzsila. Oszamdeszeto leto je doszegla, kada je Goszpodinu Bogu povolyno bilo ovu szvetu Czeszariczu na korunyenye va onom orszagu, ki nigdar konecza neche jimat, pozvat. Ktomu szeje szveto pripravila, szim okolo sztojechim, oszebuino szvojemu szinu Konstantinu je dobre nauke dala, onda je odversavajuch Bozsje kriposzti szvoju Duhsu va Ruke szemoguchega zrucsila.

*
* *

Szveta Klara od monte Falco ovo Jime od szvojega narodnoga meszta ima, da sze razlucsevat more od jedne druge Klare, ka szeje Asziszi rodila, i szveta Redovnicza

bila. Ova denasnya Klara szeje va trinaisztoi sztoviczi rodila. Sztarji szu nyu zaran na pobozsnoszt pelyali, i va nyoi szeje pokazalo, csa Kerschanszko odhranyenye pri ditetu ucsini. Kumaj je szveta Klara csetira leta sztara bila, ko je pred Kipom raszpetoga Jezusa klecse molila, i to ne na kratki, neg czele ure dugo. Jednu szesztru je jimala zjimenom Joannu, ka je va Klostri zsivila. Kovoi je seszt let sztara isla ztim naiperzimanyem, da vech neche med szviczke naizad dojt. Onda je jur zacsela tako pobozsno zsivit, da szu sze szi nad nyum csudili; ar szeje zdebelim konopczom upaszala, vechputi szeje bicsevala do kervi, i i nist drugoga ni jila, neg szuh kruh, i vodu pila, na goloi zemlyi je lezsala. Po vadne, i nochi je nai vech csasza va molitvi sztrosila. Nye poniznoszt tako velika bise va szem ponasanyu, da szeje szaki nad nyum csudil. Csisztochu szercza je tako lyubila, da je tila rech, dabi volila paklenszke muke preterpit, neg na nye csisztochi nai manye uszkrunyena posztat. Zato kada szeje zdrugimi pominala, i zi szvojimi rojaki, je szagdar szvoje ocsi na zemlyu ubrachala; kada je nyu nye brat pital zbog koga uzroka to csini, je nyemu odgovorila: „Na govorenye szu neg szama uszta potribna, a ne ocsi." K szakomu delu je pripravna bila, kut i kmolitvi, i zcsim je odurnie delo bilo, ztim je je zvechim veszelyem szpunyevala; ar va szem je neg szvoje telo trapit otila.

Po szmerti nye szesztre Joanne szu Koludricze nyu za Poglavariczu odibrale. Ona ove csaszti ni tila nasze zet, zato je proszila med szuzami szvoje tovaruskinye, da szi drugu ziberu, ali morala je bit poszluhsna. Zvelikim ufanyem va Bozsju pomoch je ovu csaszt zacsela, i szvoje podlozsne je vech zszvojum peldum, neg zricsami pelyala va obderzsavanyu Regule szvetoga Augusztina. Va szem je szkerbna bila kuto dobra Mati za szvoje podlozsne. Ako je med nyimi ka ubetezsala, ni od nye krai isla, neg je nyoi milosztivno dvorila. Csuda lipoga bisze moglo od ove Szveticze povidati, oszebuino od nye szterplyenoszti, od nye lyubavi k Bogu, i k blizsnyemu, i k szvojim nepretelyom, od nye gorlyivoszti sze na diku Bozsju csinit, i sze zbantovanye Bozsje zusztavlyat, ali pokidob, dabi ovo predugo duralo, chemo szamo jedno malo

od nye lyubavi k Raszpetomu Jezusu naiperdoneszt. Ona je nepresztano premislyavala muku, i szmert Jezusa. Od nicseszar drugoga sze ni tako rado pominala, neg od muke Krisztuseve. Czele ure dugo je pred Raszpetoga Kipom klecsala, i gorke szuze tocsila. Jednucs je rekla: „Je moguche, da cslovik nacs drugo miszli, kada je jednucs Jezusa na krizsu viszechega pogledal?“ Va szem Klostri ni bilo drugoga Kipa vidit, neg takovoga va kom szeje muka Krisztuseva preobrazevala. Ovo je ona zato odredila, da sze ona, i nye tovaruskinye zatuliko laglye na premislyavanye muke Krisztuseve zbudit budu mogle. Zove lyubavi k Jezusu Krizsevanomu je va nyoi zselya zbujena posztala, Jezusu za lyubav csa terpit. Zato je jednucs Jezusa proszila, da bi nyoi one muke dal chutit, ke je on preterpit moral. Jezus szeje nyoi izkazal zszvojim Krizsom, i nye prosnyu uszlisil. Od onoga csasza je takovu muku chutila, da je nebi bila va sztalisu prinasat, da Jezus nebi nyoi csudnovitu kriposzt bil udilil. Za nye preveliku pobozsnoszt k muki Krisztusevoi je nyu Goszpodin Bog csudnovito naplatil. Ar kada szu nyu po nye szmerti odperli, szu va nye szerczi nasli sze csaje Jezus terpil zazlamenovano, naimre: Krizs, tri csavle, mecs, ternyenu korunu, i tako dalye.

Goszpodin Bog ki je szvoju vernu szluzsbeniczu po nye szmerti tako csudnovito odicsil, je nyu jos va zsitku vechkrat ztim ubatril, da joi szeje izkazal. Jezus je nyoi szmert nazvisztil, i kada szeje szveta Klara knyoi dosztoino pripravila, szeje Jezus nyoi na novo izkazal, i nyu knebeszkomu veszelyu pozval. Navo pozivanye je szveta Klara zvelikim veszelyem odgovorila: „O szlatki Jezus! kako velika je ona placha, ku sze dosztojas onim udilit, ki Tebi szluzsidu.“ Z Jezusem szu i drugi Duhi Nebeszki, i Szveczi dosli, kovim je rekla: „Odpelyajte me, odpelyajteme!“ Onda je jedan csasz mirno lezsala, kut dabi mertva bila; ali onda je zopet szvoje ocsi odperla, i rekla: „Szesztricze moje! ja chu odputovat, i k Jezusu pojt, ki mene poziva. Nyemu vasz, i mene izrucsam.“ Zovimi ricsami je szvoi Angyelszki zsitak na zemlyi dokonyala, i jedan bolyi zsitak zacsela z Angyelyi na Nebi. Nye Telo je jos dan denasnyi ne szagnyito, nye csudnovito szercze sze jos i szada more vidit.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

„Glava, ka na Nebi korunu oche noszit, ka sze szenek szviti, sze neszmi na zemlyi ubavat, noszit, onoga csa pecse, i boli.“ Ovako je govoril szveti Agapitus, i ztim je tuliko otil rech: ki sze na Nebi oche veszelit, ta na zemlyi rado mora terpit. I tako je, Jezus szam ni po drugom puti va Nebo isal, neg po puti Krizsa Po tom puti szu hodili i Apostoli, i drugi Szveczi „Krez noge nevolye moramo nuter pojt va Nebeszko Kralyesztvo.“ Kako sze mores nadijat zvelicsenya, ako terpit nebi rad? Che tebi znam da Bog drugi zrozsiczami poszipan put odredit? O toga neka verovat. Moramo terpit, ako oehemo va Nebo dojt.

II.

Szveta Helena je vasz csasz zsitka szvojega zdobrimi deli sztrosila; ovakovi szu bili: szveta meszta pojiszkovat, lipe Czrikve gradit, ubogim almustvo dilit, szvojega Szina Czeszara na branenye szvete Czrikve upomenyivat. Kakovo batrenye je to za umirajuchega, akosze szpomenut more, da je szvoi csasz, koga muje Goszpodin Bog prezsivit dopusztil, ovako dobro sztrosil. Ali zkulikum tugum, i ocsimetanyem sze mora szpomenut, ako szebi mora rech: „Moji danki szu proletili, i nist dobroga niszu za szobum osztavili!“ Ako szi szpametan, ko sze zano szkerbi, csa te bude na szkradnyu uru batrilo.

III.

Szv. Klara je polag drugi kriposzti oszebuinu pobozsnoszt jimala k muki Krisztusevoi. Ako oches va muki Jezusa del jimati, szpomenisze vechkrat pobozsno na tu britkumuku, ter zahvali tvojemu Szpaszitelyu, ki teje tuliko lyubil, da je tuliko zate terpil, lyubi nyega zi sze kriposzti, zi szega szercza tvojega. Pokaji sze, da doszidob toga niszi ucsinil,

ter budi odszidob va tom gorlyiviji. Szveti Bonaventura veli: „Ako oches od jedne kriposzti do druge, od jedne milosche do druge naiperpojt, ko premiszli vechkrat muku Jezusa Krisztusa.“ Szveti Bernard veli: „Jezus Krisztus neka szenek va tvojem szerczi bude, Kip Jezusa Krizsevanoga tebi neka nigdar zmislenya ne projde.“

Na dan devetnaisztoga Augusztusa.

Szveti Ludvig Biskup Toulouszi.

Szveti Ludvig je bil szin Karola drugoga Kralya Szicziliancζkoga, i Marie kchere Stefana petoga Kralya ugerszkoga. Va nyigovom ditinsztvi je jur bilo poznat, na kako veliku szvetoszt oche priszpit. Nigdar ni jimal veszelya va jigri, va tanczi va jaganyu, ali va drugom szviczkom raszveszelenyu, zcsim sze naivechkrat kralyevszki szini raszveszeluju. Molitva, stenye szveti Knig, pobozsni razgovori, to je nyigovo nai veche veszelye bilo. Da szvoju csisztochu, i angyelszku nekrivicsnoszt ucsuva, je jur zaran va szvojem szedmom leti zacsel szvoje telo pokorit. Nyigovo ponasanye bise csudnovite krotkoche. K Diviczi Marii je ditinszko ufanye jimal. Zsenszka nijedna szama ni szmila va nyigovu hizsu sztupit, znijednum sze na szami ni pominal, odlag znyigovum materum, ali zi szesztrum. Kralyicza Franczoszka nyigova blizsnya rojakinya, je nyega po zakonu szvita zkuzcsem otila pozdravit, ali on toga ni dopusztil; jos i od szvoje matere sze ni dal kusevat; kada muje ona jednucs rekla: „Szinak! ja szam tvoja mati, od tvoje matere szmis kusacz prijeti.“ Ali on je odgovoril: „Ja znam, da szte moja Mati, ali i to znam, da szte zsena. Jednoi zseni sze ne dosztoji szlugu Bozsjega kusevat.“ Ovo nyigovo csiszto ponasanye je nyega va dvori Kralyevszkom tako prestimanoga nacsinilo, da szuga Angyela jimenovali.

Goszpodin Bog je szvetomu Ludvigu jur va nyigovoi mladoszti dal priliku na szterplyenoszt. Nyigov Otacz je

va boji neszrichan bil, i ulovlyen posztal. Potlye szeje z szvojim nepretelyom pogodil, i szlobodan posztal. Ali szvoje tri szine med kimi je i Ludvig bil, i pedeszet zemanov je moral zalozsit ter va Aragoniu poszlat, doklye je szpunil, sza ona, ka je polag pogajischa Kralyu Aragonie ubechal. Ludvig sze zbog toga ni turobil, neg je szenek veszel bil, i k szvojim bratom je vechkrat rekal: „Verujte mi, da szu onomu, ki Bogu oche szluzsit, szuprotivsine hasznovitije, neg akomu szenek po volyi ide, ar krez sztalan dober zsitak cslovik zaszpan, i zaszliplyen posztane." On je i kut ulovlyen szvoi csasz na pobozsnoszt ubernul. Z Duhovnimi szvetoga Reda Francziszkusza je nai volil zahajat, i od nyi sze ucsit szvete znanoszti. Va varosi je szmil pohajat, kamo je til, ali nikamor drugamo ni isal neg va Czrikve ter va Spitale. Va Czrikva je szim na peldu pobozsnoszti szluzsil, va Spitali je betezsnike batril, i nyim dvoril. Kada je jednucs jako ubetezsal, szeje zagovoril, da che va Red szvetoga Francziszkusa sztupit, ako sze zizdravi. Zcsim je uzdravil, je otil ov szvoi zagovor szpunit, ter je proszil, da ga va ti szveti Red nuter zamu; ali nyigove zselye niszu otili szpunit, ar szusze szerde nyigovoga Ocza bojali. Kada je zi szvojega ulovlenya szlobodan posztal, szuga nagovarali, da zi szesztrum Kralya Aragonie va histvo sztupi. Nyigov Otacz je nyemu ravnotako ubechal, da che va Kralyesztvi nyega naszledovat. Ali on sze ni dal od szvojega naiperzimanya odmutit. On je csverszto pri tom osztal, da che szvitu odpovidat, Kralyevszku korunu, i sze szviczko zanemerverch, i Goszpodinu Bogu va Duhovnom sztalisu szluzsit. Podugoi prosnyi je vindar nyigov Otacz dovolyil, da sze szmi za Masnika dat poszvetit. Vreda po tom je Biskup Toulouszki umerl. Papa Bonifaczius oszmi je szvetoga Ludviga za nyigovoga naszlednika odredil. Ali szvetacz szeje szakojacski kratil ovu viszoku csaszt nasze zet; ali kada sze ni mogal ubranit, je privolyil, ali neg tako, ako polag szvojega zagovora pervo va Red szvetoga Francziszkusa sztupit szmil bude. Kada muje ovo dopuschano bilo, je isal va Kloster, i onde troju priszegu ovoga sztalisa odversil. Po tom je nyega szam Rimszki Papa za Biskupa poszvetil.

Kada je va szvoju Biskupiu dosal, je ubogo zsivil, kut

Redovnik szvetoga Francziszkusa, ali szvoju Biskupiu je redil, kut pravi Apostol. Szu szvoju Biskupiu je pojiszkal, i szagdir nai bolye uredbe nacsinil. Betezsnike je zveszelyem pojiszkoval, nye batril, i nyim dvoril. Od szvoji Biskupszki dohodkov nasze ni vech ubernul, neg csaje jednomu Redovniku na zsivlenye potribno, ono drugo je sze med uboge podilil, szakidan je dvaiszet pet ubogi pri szvojem sztoli nahranil, i nyim dvoril. Gubavim je noge zipiral, i kuseval, i nye pri szvojem sztoli zdrugimi ubogi nahranil. Jednucs je tu miloschu jimal szamoga Jezusa pod szpodobum gubavoga nahraniti. Krez nyigove Prodike je noge krivovercze na pravu veru ubernul, i noge pravicsne va veri ujacsal, i na gorlyivu szluzsbu Bozsju zbudil. Ali akoprem je va szvojoi csaszti Biskupszkoi nogo dobra csinil, vindar szije zselyil va Klosterszkoi szamoti zsiviti, i za szvoju Duhsu szkerbit. Zato je v Rim putoval, da szi od Rimszkoga Pape dopuszt szproszi va Kloster sztupiti. Na puti Brinkoli varosi je va velik beteg zapal. Na veliku Masu je szvete Szakramente prijel. Vechputi je Angyelszko pozdravlyenye ponavlyal, i kada szuga za uzrok pitali, zacs to csini, onda je odgovoril: „Ja szam szagdar za Bogom moje naiveche ufanye va Mariu posztavlyal. Ona che meni i pri szmerti Pomochnicza bit.“ Onda je Krizs Jezusa kusujuch szvoju Duhsu szvojemu Sztvoritelyu prikdal. Va onom hipczu je jedan Redovnik szvetoga Francziszkusa vidil Duhsu szvetoga Ludviga oposzred med seregi Angyelszki va Nebo letit, i ov glasz je csul: „Ovako dokonya on, ki va csisztochi Bogu szluzsi.“ Noga csudocsinyenya szu sze pri Grobi szvetoga Ludviga zgodala, zkimi je Goszpodin Bog szvojega szlugu odicsil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Ludvig je va szem szvojem ponasanyu, va szem szvojem csinyenyu ponizan bil. Szvoje ocsi je csuval od pogleda sztrainszki person, ni dopusztil kuscza ni onda, kada sze nikarkovoga pogibelya ni szmil bojat. Sze ovo je csinil, neg da szvoju Angyelszku csisztochu ucsuva. Ovako szu i drugi Szveczi csinili, ki

szu otili csiszto zsivit. Od szi oni, ki szu preszlobodni va ricsa, i ponasanyu, ki szvoje ocsi szlobodno na szaku personu ubrachaju, ki kusevanye neg za nist derzsu, ki sze onim Prodikacsom, i Szpovidnikom szmiju, ki sze ovo za pogibelyno prozivaju, od ovakovi moremo rech, da nimadu csisztoga szercza. Szveti Augusztin veli: „Preszlobodno hudobno oko je zlamenye necsisztoga szercza.“ Ovo sze more rech od szega preszlobodnoga ponasanya, od nedosztoinoga govorenya, od preszlobodnoga kusevanya. Ako oches csiszto zsivit, naszleduj szvetoga Ludviga. Csuvaj tvoje ocsi, tvoja uszta, i sze tvoje ponasanye od prevelike szloboschine, ar drugacse ches va velike grihe zapaszt. Nit David, nit drugi tiszuchi nebi bili zagrihsili, dabi szvoje ocsi bili csuvali. „Odverni tvoje ocsi od lipo nakincsene zsene, ter sze neka zagledat va sztrainszku personu. Nogi szu sze szkvarili zbog pogleda zsene, ar ztoga sze vazsge pozselenye kut ogany.“ Ovako govori Duh szveti va kniga mudroszti.

II.

Duhsa szvetogaLudviga je oposzred medAngyeli vaNebo szpohadjana posztala. Med tim je bilo ove ricsi csut: „Ovako dokonya on, ki Bogu va csisztochi szluzsi.“ Kamo, i od koga che duhsa necsisztoga szprohajana posztat? Va Nebo sztanovito ne, ar tamo nist necsisztoga dojt nemore. Angyeli je nechedu szprohajat, ar oni szu csiszti duhi; oni lyubu csisztochu, i oduravaju necsisztochu. Ko neg szami necsiszti duhi, vragi szu jos odzad, ki naiveche veszelye va necsisztochi jimadu. Ovi chedu duhsu necsisztoga va pakal szprohajat. Ali kako chemu onde pojt? O kako drago che nyim dojt nyihovo necsiszto pozselenye va pakli, ko szu krez zanemermetanye Bozsje zapovidi ovden jedan kratak csasz uvsivali! Prez koncza, prez presztanya chedu onde neizrecsene muke morat terpit. Je moguche, dabi jedan cslovik, ki ovo veruje, za telovnim poszelenyem hlepil? Je to mogache? One neg moguche je, neg to sze szakidan goda. Odaklye to dohaja? O mi ne premiszlimo pravo onoga, csa verujemo. Ako oches grih necsisztoche pravo odurit, szpomenisze vechkrat na paklenszke muke, va ke sze szamohot nuter rusis. Szv. Bernard veli: „Premiszli presztrhsane muke pakla. Ogany paklenszki neka ogany tvojega necsisztoga pozselenya zagaszi.“

Na dan dvaiszetoga Augusztusa.

Szveti Stefan pervi Kraly Ugerszki.

Szv. Stefan ki sze Kraly Apostolszki jimenuje szeje osztrogomi va Ugerszkom narodil. Nyigov Otacz Geiza va pogansztvi rojen je krez oszebuinu miloschu Bozsju ganut Jisztinu szvete vere Kerschanszke szpoznal, i terszil szeje ovu va szvojem orszagu raszsiriti. Kada je jednucs va ovom mislenyu na pocsivak isal, i razmiszlyaval, kako bi mogal nike tverdokorne zmed szvojimi podani utihsiti, je va sznuh Angyel Bozsji knyemu sztupil, i nyemu nazvisztil, da che Szina dosztat, ki che sze ono szpuniti, csa szije on naiperzel. I to muje nazvisztil, da onoga, ki drugi dan knyemu dojde dosztoino prime. I nyigova zsena Sarolta je tu iztu noch izkazanye szvetoga Stefana pervoga Mucsenika jimala, i nyoi zapovidal, da onomu ditetu ko porodila bude po nyigovom Jimeni Stefana da kersztit Drugi dan je dozsal szveti Adalbert Biskup Pragszki, ki je Herczega Geizu, i nyigovu zsenu va veri Kerschanszkoi ucsil, i pokersztil. Narodil szeje ovim novopokerschenim viszokim hizsnikom, kut je nyim od Angyela, i od szvetoga Steefana Mucsenika nazvischeno bilo, Szin. I ovoga je szveti Adalbert, kada je doraszal va veri Kerschanszkoi naucsil, i na nai veche batrenye zmozsni Sztarji pokersztil, i nyemu polag nazvischavanya Jime Stefan dal. Geiza je zi szvojum zsenum pobozsno va Kerschanszkoi veri do szmerti žsivil.

Kada je szveti Stefan jos va mladoszti ladanye szvojega Orszaga prikzel, szije naiperzel pogansztvo va szvojem Orszagu zatert, i pravu veru szagdir raszsirit. Da ovo szvoje naiperzimanve zmiloschum Bozsjum szpuni, je zi szimi szuszedszkimi ladavczi mir, i pretelysztvo nacsinil. Onda je zacsel szvoi orszag redit, i krez raszsirenye szvete vere Kerschanszke za orszag Bozsji nacsinit. Ali niki zmed velikasi ugerszki, ki szu volili va raszpuschanom poganszkom zsitku osztat, szu sze szuprot nyemu podvignuli, ter szu znozsinum vojszke zacseli szuprot nyemu vojevat. Szveti Stefan pun ufanye va pomoch Bozsju je neg zmalim seregom predanye sztupil, i nye tako ubladal, da szu ponizno za oproschenye proszili, i nyemu sze

podlozsili. Kupe Herczega, ki je glava zbludni poganov bil, Jimanye je szveti Stefan nato ubernul, da je jedan Kloster na diku szvetoga Martina Biskupa dal zgradit. Onda je pozval zi Katholicsanszki orszagov noge Masnike, da nyigovi podani zatuliko laglye va veri Kerschanszkoi poducseni posztanu. Va nogi varosi, i szeli je Czrikve, i Kapele dal zgradit. Navredi szeje Kerschanszka vera va szem orszagu tako raszsirila, da je potribno bilo orsag na vech Biskupiov razdilit. Deszet Biskupiov je zaszadil, i szakomor pobozsne Muzse za Biskupe posztavil. Onda je Anasztaziusa Biskupa v Rim poszlal, da od szvetoga Ocza Rimszkoga Pape szproszi potverdjenye szega onoga, csa je doszidob va szvojem orszagu za veru Kerschanszku ucsinil, i odredil. I da szvoi szveti poszal, naimre raszsirenye szvete vere po szem orszagu zatuliko laglye dokonyat bude mogal, je od szvetoga Ocza Titulus Kralyevszki proszil. Rimszki Papa je onu noch, pervo neg je Anasztazius Biskup v Rim dozsal, od Angyela nazvischenye prijel, ki je nyemu naiperpovidal, csiji Poszalnik che knyemu dojt, i nyemu tu zapovid dal, da onu Korunu, kaje Polyszkomu Herczegu nakanyena bila, Stefanu posalye. Drugi dan je Rimszki Papa zvelikim veszelyem prijel Anasztaziusa, ali jos zvechim veszelyem je nyigovo poszalsztvo poszluhsal. Zvelikim veszelyem je sze, csa je Stefan na raszsirenye szvete vere va orszagu odredil, potverdil, i nyega pravoga Apostola ugerszkoga jimenoval. Poszlal muje polag Apostolszkoga blagoszlova zlatu Korunu, da sze zi snyum za Kralya koruni, i jedan Apostolszki Krizs, ki sze pred nyim, kuto pred Apostolom, pri korunyenyu noszit mora. Kada je Anasztazius va Ugerszko naizad dosal, szeje szveti Stefan za pervoga Kralya Ugerszkoga z szvetim ulyem dal namazat, i ko unit. Onda szije zibral za hizsnu druzsiczu Gizelu szesztru szvetoga Henrika Czeszara, ka je nyemu ne szamo va histvi, neg i va pobozsnoszti, i kerschanszkoi kriposzti prava druzsicza nasztala.

Polag gorlyivoszti va veri Kerschanszkoi je va nyem bila csudnovita lyubav k ubogim. Va dilenyu almustva je szkoro raszipan bil, ar nogoputi. kada drugoga ni jimal, je szvoju pratezs, i szvoi kralyevszki kincs med uboge

podilil. Zszvojimi laschimi rukami je noge ubogim zipiral, nochno vrime je betezsnike pojiszkoval, i nyim szluzsil. Nogo csasza je nochno vrime va molitvi sztrosil, va koi je vechputi kuto zvan szebe bil, i na visak podvignut. Po vadne szeje za szvoi orszag szkerbil. Szaki nyigov podan je szlobodno predanyega szmil sztupit, i nyemu szvoje naloge naiperdoneszt. Za sztrilyanye, jigru, i za drugo raszveszelenye sze ni hajal, neg daje vech csasza za szvoje Kralyevszke poszle, i na molitvu jimal; ar on je otil rech: „Ovo mi je drazsje neg sze sztrilyanye, jigra, i neg szako raszveszelenye ko Kraly jimat more.“ K Diviczi Marii, ku je szvoju Goszpu jimenoval, je od ditinsztva szvojega veliku pobozsnoszt va szvojem szerczu ponasal. Nyu je odibral za Patronu szvojega Orszaga. Nyoi na diku je Belgradi va szvojem Kralyevszkom varosi lipu Czrikvu dal zgradit. I ovako je i na drugi meszti naimre v Jeruzalemi, v Rimi, i Konstantinopoli dal Czrikve, i Klostre na diku Marie zgradit.

Ali szveti Stefan je i szpoznal obrambu Marie. Va nijednom pogibelyi, i potribsini ni nyega Maria zapusztila. „Konrad Czeszar je szuproti szvetomu Stefanu krivicsni boj zacsel. On je velyen k szvojoi velikoi Goszpi za pomoch proszil; onda je zmalim seregom szvojim pred veliki sereg Konrada isal. Ali jos niszu szkupa dosli, jur szu Generali Czeszarszki zapovid Czeszarszku va piszmi dosztali, da naizad idu, i da zi Ugrom ne vojuju. Ovako je szveti Kraly prez prolyivanya kervi szvoje nepretelye ubladal. Ali szpoznal je, da toga nikomur zahvaliti nima, neg zmozsnoi Kralyiczi Nebeszkoi szvojoi Patroni. I za isztinu, tako je bilo; ar Czeszar nist ni znal od ove zapovidi, a vindar szumu nyigovi Generali nyigov laschi podpiszak pokazali; zovoga je szpoznal Czeszar, da szv. Stefan pod zmozsnum obrambum sztoji. Zato na dalye nist ni szuprot nyemu zacsel. Drugocs szusze csetirimi zmed Velikasi Ugerszki dogovorili, da chedu szvetoga Kralya umorit. Jedan zmed ovimi nezadovolynimi je nochni csasz va hizsu, va koi je Kraly betezsan lezsal, isal, ztim naiperzimanyem, da che ga umorit. Ali kut je va hizsu nuter sztupil, muje mecs zpod halye, pod kom je nyega szranyenoga jimal, doli szpal. Kraly csu-

juch rompotanye je glaszno kricsal, csa je to? Zlocsinitely szeje presztrahsil, i derhtajuch na kolena upal, szvoje zlo naiperzimanye valoval, i za oproschenye proszil. Szveti Stefan je zopet szpoznal zmozsnu obrambu Marie, koi za lyubav je zlocsinitelyu oprosztil.

Goszpodin Bog je ali ovoga szvojega vernoga szlugu vindar i znogimi nevolyami pohodil, i szkusaval. Jednucs je nyemu duzsicsak beteg poszlal, tri leti je ov beteg dural. Polag toga je nyigovu diczu jos malyahnu kszebi pozimal. Neg jedan Szin muje oszal, z Jimenom Imre. Ovoga je szveti Stefan jako szkerbno hranil, i nyemu zlaschimi rukami nauke napiszal, polag ki sze derzsat mora. Med ovimi nauki szu bili ovi: da Imre szvetu veru Katholicsanszku szagdar csuva, i brani, ter da ju po nyigovoi szmerti va orszagi marlyivo raszsiruje; da Duhovnoszt postuje, i poszluhsa; da szvoje Podane lyubi; da rado Boga moli; da uboge, i sziromahe pomazse, i podpira; da praviczu lyubi, i szakomu izkazsuje; da sze va szem csiszto volyi Bozsjoi podlozsi. Imre je va szem nauku szvojega Ocza poszluhsan bil, csaje szvetomu Stefanu na naiveche batrenye szluzsilo; zato je szakidan Goszpodina Boga proszil, da mu ovoga predragoga pobozsnoga szina dugo va zsitka obderzsi, da po nyigovoi szmerti szveta vera va nyem szercsenoga branitelya jima. Ali i ovoga jedinoga szvetoga Szina je Goszpodin Bog zaran kszebi pozval. Tuga szvetoga Kralya nad szmertjum ovoga predragoga Szina bise velika, ali jos vecha bise nyigova szterplyenoszt, i podavanye va volyu Bozsju. On je Goszpodinu Bogu hvalu dal, kada muje povolyno bilo, szvojega predragoga Szina va Nebo zet.

Szvetoga Szina Imru je navredi szveti Otacz naszledoval. Pred nyigovum szmertjum, ku muje Goszpodin Bog naipernazvisztil, je po pobozsnom prijimanyu szveti Szakramentov Biskupe, i Velikasc Orszaga kszebi dozval, i nye na Kerschanszku lyubav, i szloschinu, na szpunevanye pravicze, na sztalnoszt va veri, i na poveksavanye dike Bozsje upomenul. Onda je szveti Kraly szvoje ocsi k Bogu, i k zmozsnoi Patroni ubernul, i rekal: „Tebi o nebeszka Kralyicza! i tvojoi obrambi zrucsam szvetu Czrikvu zszimi Biskupi, i Duhovni, i moi vasz Orszag zi szimi

Poglavari, i z szimi sztanovniki nyigovi Pred szim ti ali preporucsam duhsu moju.“ Zovakovim zdihavanyem je preminul na veliku Masu, na dan va Nebo zecha szvoje odibrane Patrone. Nyigovo szveto Telo je lipu duhu od szebe davalo. Pri nyigovom grobi je bilo Nebeszku muzsiku csut. Kada szu po csaszu nyigovo szveto Telo kanili zdvignut, niszu drugoga nasli neg vodu kuto ulye, ka voda je nogim betezsnim zdravlye csudnovito naizad dala. Ovako szu sze szi kotrigi navo lipo duseche ulye rasztalili, neg szama nyigova deszna ruka, zkum je tuliko almustvo dilil, je neuszkrunyena osztala, ka sze jos dan denasnyi va Czrikvi Budinszkoga grada szako leto na postovanye van posztavlya.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Z zsitka szvetoga Stefana mores vidit, da je nogo dobra ucsinil, i da je nogo zkerschanszkum szterplenoschum preterpil. Za sze ovo je szada na Nebi naplachen; ar va szem je dobro nakanyenye jimal, i va sztalisu milosche Bozsje nogo dobra csinil, i nogo preterpil. Ako i ti za tvoje csine, i za sze csa csinis, i terpis na Nebi plachu oches dobit, ko csini i ti sze zdobrim nakanyenyem, terpi sze Bogu za lyubav. Ali ti pri tom moras va sztalisu milosche bit. Ar to nasz nasa szveta vera ucsi, pervics, da szi krez moje csine pri Bogu plachu zaszluzsit morem, ar Goszpodin Bog je to ubechal, drugics, da szi krez dobre csine Nebo zadobit morem, ako moje csine tako odversim, kut je moram. Ali polag toga moram znat, da moje dobre csine moram va sztalisu milosche Bozsje odversit toje neszmim szmertnoga griha nad szobum jimat, ako krezanye Nebo zadobit ochu. Ako nase dobre csine zvana milosche Bozsje, toje va sztalisu szmertnoga griha odversimo, onda sze zanye neszmimo Nebeszkoga Kralyesztva nadijat. Szveti Paval je rekal: „Ako ja sze moje dobro na hranu ubogim podilim, a lyubavi nebu-

dem jimal, nistar mi ne prudi.“ Zato ako oches vekovecsnu plachu zadobit, glej da tvoje dobre csine odversis, i sze csa terpis, da va sztalisu milosche terpis.

II.

Szveti Stefan Kraly je szvoje dobre csine, i sze csa je terpil, va sztalisu milosche do kencza zsitka szvojega odversaval, i terpil. Zato je za szvoje csine, i za szvoju szterplyenoszt na Nebi na veke neplachen. Dabi neg zadnye leto, ali neg na szvoju szkradnyu uru va szmertni grih bil zapal, za koga sze nebi bil szpokoril, ko za sze szvoje dobre csine, i za szu szvoju pervanyu szterplyenoszt nebi bil na Nebi naplachen. Ar nasa szveta vera nasz ucsi, da nasi dobri csini szvoje zaszluhske krez szmertni grih pogubu. Va szvetom Piszmi ovako sztoji: „Ako sze pravicsni od pravicze odverne, i zlo csini, ko sza nyigova pravicsnoszt neche na racsun dojt, on che va szvoji grihi umrit.“ Z ovoga sze mores naucsit, kako sztrahsnu skodu uzrokuje neg jedan szmertni grih; i kako sze szmertnoga griha moramo csuvati. Dabi ti znal, da ches krez jedan szmertni grih sze tvoje dobro, ko szi szi zvelikim trudom szkupa szpravil, najednucs pogubit, povimi jeli bi ta szmertni grih ucsinil? Toga sztanovito nebi ucsinil, odlag ako nebi ub pamet dosal. Zacs ga pak vindar tako zlahka ucsinis akoprem znas, da ches krezanyega zacsuda veche dobro, i vasz kincs tvoji zaszluhskov najednucs, na veke pogubit? Csa pak zgubitak Neba ni vechi, neg je zgubitak szviczkoga jimanya? O prestimaj ovo dobro, ter neka tvoi laschi nepretely bit, neka szam szebi skodit. Szveto Piszmo veli: „Oni ki grihsu, i zlo csinyu, szu nepretelyi szvoje duhse.

Csa szmo doszidob rekli, to za sze csiszto valya. Ovden jos csa pridat moram za one sztarje, kim dicza prezaran umru. Nogi sze prik toga kruto zsaloszttu, morgujuju szuprot Bogu, i szakojacske priproszti ricsi zgovoru. Ovakovi neka premistaju, kako je csinil szveti Stefan, kada je szvoju diczu, oszebuino szvojega predragoga Szina Imru krez szmert pogubil; ter sze neka terszu nyega naszledovat. Da sze oni zbog szmerti szvo-

jega diteta zsalosztu, i placsu, to ni grih, ako neg potribne kerschanszke szterplyenoszti, ter podavanya va volyu Bozsju ne prekersu. Ali mimoreda jaukat, szuprot Bogu morgovat, i tuzsit, toje grihsno. Povi mi Otacz, ali mati, do je ta izti, ki ti je tvoje dite krez szmert zel? Ni to Bog Goszpodin zverhu zsitka, i szmerti? Ne szlisi tvoje dite vech Bogu, neg tebi? Ti kriviczu csini, kada tije zame? Nit naimanye. On je Goszpodin, ki szvoje zet more, kada oche; ali che znam da od tebe szloboschinu morat proszit? Csa tebi racsun mora dat, zacs to csini? Toga tu neches potribovat. Zacs bi ada szuprot Bogu morgoval, ter tuzsil? Znaj, daje Goszpodin to ucsinil tebi za lyubav, ali tvojemu ditetu za lyubav, ali vam szim dvim za lyubav. Morebit daje Goszpodin Bog naipervidil, da ches ti krez tvoju preveliku mimorednu lyubav ktvojemu ditetu, ali krez csemerno odhranyenye tvojega diteta, szam szebi szkvarenye uzrokovat. Morebit da je naipervidil, da, ako tvoje dite duglye zsivilo bude, da che va grihe, i szakojacsku zlochu zapaszt, i da che sze szkvarit. Ni ovo zlamenye lyubavi nyigove prevelike lyubavi ktebi, i ktvojemu ditetu, ako je zaran kszebi zame? Ako je dite va szvojoi nekrivicsnoszti umerlo, ko sze moras veszelit nyigovomu blazsensztvu, ko je zadobilo. Bi mu ti csa bolyega mogal dat? Ali mimo szega ovoga. Goszpodin Bog je to ucsinil. Csa ches vech? Ako szpametan oches bit, ko sze podlozsi Bozsjoi uredbi, ter va poniznoszti reczi: da ti nist drugoga neches, neg csa Bog oche. On je tvoje dite sztvoril, a ne ti. Alduj ada nyemu tvoju tugu, ter miszli: Csa Bog ucsini, je dobro ucsinyeno. Reczi zi szvetim Piszmom: „On je Goszpodin, csa je pred nyigovimi ocsima dobro, to neka ucsini."

Na dan dvaiszet pervoga Augusztusa.

Szveti Bernard Redovnik.

Zbog velike szvetoszti, i znanoszti, ter csudni csinov po szem szvitu glaszovit szveti Bernard szeje Fontaines va Burgundii narodil. On je pobozsne sztarje

jimal, i szeszt bratov, ter jednu szesztru. Kada je jos va utrobi Matere bil, szeje nyoi vidilo, da je zkuczichem noszecha, ki je zdola bel bil, a zgora na herbti cserlyenkaszt, i ki jur va utrobi matere laje. Jedan Klosterszki Duhovni, komuje ovo povidala, je nyoi rekal: „Nist sze ne sztrahsi, ti ches dite poroditi, ko che va duhovni sztalis sztupit, szv. Czrikvu branit, krivu veru zatirat, i rane nogi lyudi z szvojim jezikom zvracsit.“ Mati krezato ubatrena je szu szvoju szkerb nato ubernula szina szvojega dobro odhranit. Na nye naiveche veszelye je va nyem upamet zela veliku lyubav k Bogu, i k Diviczi Marii, oduravanye griha, lyubav csisztoche, zanemermetanye szviczkoga, i veliko prestimavanye szega csa Boga, i duhovno szpaszenye utiszka. Jednucs je mali Bernard veliku glavnu bol dosztal; onda je jedna zsena dosla, ka bi bila rada nyigovu bol szprogovarat. Zcsim je to pobozsno dite upamet zelo, szkocsilo szeje zposztelye, i tu zsenu szpudilo, ar je reklo, da voli umrit, neg krez grih od szvoje boli oszlobodjeno posztat. Ovo nyigovo szercseno ponasanye je Goszpodin Bog krezato naplatil, da je mali Bernard va onom hipczu szu glavnu bol zgubil. Va nyigovi mladi leti je tu miloschu jimal, da mu szeje Jezus na Bozsichnu noch va onoi szpodobi izkazal, va koi je va jaszlicza lezsal. Od ovoga csasza je Bernard zatuliko goruchiju lyubav k Jezusu Szpaszitelyu va szvojem szerczu ponasal.

Kada je szvoju Mater krez szmert zaran pogubil, je od nistvridni zsenszki zbog velike lipote tela szvojega nogo szkusavanye moral preterpit, ali szakoga ovakova szkusavanya szeje szercseno ubranil; ar vreda je pobignul, vreda je one ki szuga na grih otili napelyat zi szilum od szebe odpudil, vreda szeje krez krics za pomoch ubranil. Jedna neszramna persona je nochno vrime otajno va nyigovu hizsu, va koi je szpal, nuter dosla, ter gaje na grih nagovarala, i drazsila. Bernard je zi szum mochum zacsel kricsat: Razboiniki, razboiniki. Vreda szumu dosli na pomoch, ali kada szu vidili, da nikogar ni ovde ki bi ga rad umorit, szuga pitali, zacs je tako jako kricsal? Onda je nekrivicsni mladenacz rekal: „Csa to niszu razboiniki, ki bi mi nai vechi kincs csisztoche otili zet, i ovako moju duhsu ub nai drazsji kincs, i vekovecsni zsitak prepravit?“

Da szi ov kincs, csisztoche ucsuva, je ov mladenacz marlyivo molil, csuval je sze szvoje chutenye, oszebuino szvoje ocsi, szvoje telo je pokoril, i oszebuinu pobozsnoszt k Diviczi Marii va szvojem szerczu ponasal. Jednucs je prik szvoje volye necsiszto dugovanye duglye, neg bi bil moral, gledal. Zcsim szeje ali upamet zel, szeje presztrahsil, ter je zimszko vrime va jedan ribnyak szkocsil, va kom je do vrata va vodi tako dugo osztal, doklye szu szi nyigovi kotrigi udrivenili. Ovako szeje szamoga szebe zbog ove ne szamovolyne grihske kastigal. Od ovoga hipcza je nyega Goszpodin Bog od szega necsisztoga szkusavanya oszlobodil. Ali vindar da szakoi ovakovoi priliki ujde, szije naiperzel va Duhovni sztalis sztupit. Nyigovi brati, i rojaki szuga od toga zusztavlyali. Ali szveti mladenacz je nyim nebesziu szviczkoga jimanya tako szvitlo raszlozsil, da je naiper sztricza szvojega onda i csetire szvoje brate, i druge mladencze nato ganul, da szu i oni szvitu odpovidali, ter zsnyim szkupa va Kloster szvetoga Roberta sztupili. Kada je zsnyimi na puti va Kloster bil, je szvojega nai mlajega brata Nivarda na placzi zdrugom diczum va jigru nasal. Gvido nai sztarji brat je nyemu rekal: „Mi idemo va Kloster Nivard, ter tebi sze jerbinsztvo osztavlyamo, szada ches ti bit goszpodin zverhu szega nasega jimanya.“ Nivard od Boga raszvichen je odgovoril: „Ko vi bi radi Nebo zasze zderzsat, a meni zemlyu osztavit. O sztanovito ovo dilenye je jako nejednako.“ Vreda po tom je i on szvoje brate va Kloster naszledoval.

Neg jedan kratak csasz je szveti Bernard va Klostri sztrosil, jur je nasztal pelda Klosterszke zversenoszti. Nogo lisztov bi moral popiszat, dabi od szi nyigovi kriposzti otil csa povidat, oszebuino od nyigove poniznoszti, od nyigove ostroche szuprot szebi, od nyigove lyubavi k Bogu, i k blizsnyemu, od nyigove velike pobozsnoszti va molitvi. Goszpodin Bog je nyega zvelikum mudroschum, i znanoschum nadilil. Zato je nyega Opt szveti Stefan va jedan novi Kloster Clairvaux, Klervo, ztum zapovidum poszlal, da ov Kloster kut Poglavar redi. Bernard szeje branil zbog szvoje mladoszti, i mlahavoszti ovu csaszt nasze zet, ali moral je bit poszluhsan. Va ovom Klostri je polag druge teskoche veliko sziromahstvo na-

sal; ali Goszpodin Bog je nyemu va szem csudnovito na pomoch bil. Nogi pobozsni mladenczi szu va nyigov Kloster sztupili. Laschi Otacz szvetoga Bernarda szeje podlozsil uredbi szvojega szvetoga Szina, ar i on je szvit osztavil, ter va Kloster sztupil. Henrik brat Kralya Franczoszkoga, ki je ov Kloster pojiszkal je va Duhovni sztalis sztupil. Nyigova szesztra, ka je na szvitu raszpuschan zsitak zsivila, je krez molitvu szvetoga Bernarada ganuta nebesziu szvita szpoznala, i va Duhovni sztalis sztupila.

Szveti Opt je szvoje podlozsne zlyubavum redil, i z szvojum peldum na sze dobro ucsil. Szam szuprot szebi je jako oster bil va poszti virosztovanyu, bicsevanyu, i pokorenyu. Ako je markada va szebi duhovnu lenoszt upamet zel, ko szeje zbujal zovim pitanyem: „Bernard! nacs szi szimo dosal?“ Med tim szeje nyigov glasz va dalnye orszage raszsiril. Szagdir szusze od nyigove velike mudroszti, i szvetoszti pominali. Zato szumu vech Biskupiov ponujali, ali za szaku szeje zahvalil ztim zgovorom da ni vridan tako viszoke csaszti. Va onom csaszu je bila Katholicsanszka Czrikva va velikoi tugi, ar Kralyi Kerschanszki szu razdilyeni bili va odibranyu Rimszkoga Pape, jedni bi bili radi Innoczencziusa drugoga, a drugi Anakletusa drugoga. Zbog toga je Czrikveno Szpravische derzsano bilo. Kovomu szu pozvali i szvetoga Bernarda, i nyemu prikdali, da koga on za pravoga Papu szpozna, toga da chedu szi szpoznat. Po nogoi molitvi, i premislyavanyu je Szvetacz Innoczencziuza za pravoga Papu szpoznal, i szi szkupa szpravni Kardinali, i Biskupi szusze nyigovoi ricsi podlozsili. Henrik Kraly Englenderszki, ki je polag krivoga Pape derzsal, je na nagovaranye szvetoga Bernarda pravicsnoga szpoznal, i szvetu Czrikvu od oni dob branil. Tezsje je bilo Vilhelma Herczega Gaszkonie na poszluhsnoszt Czrikve, i na pokoru ganut; ali i ovoga je pravoi Czrikvi zadobil. Noge druge poszle je na haszan Czrikve odversil.

Naj tezsji poszal, koga muje Rimszki Papa prik dal, je bil, da sze Kerschanszke Kralye, i lyucztvo nagovori na boj szuproti Turkov na naizad zadoblenye szveti Mesztov. Szvetacz je i ovu zapovid Pape szpunil, ter je krez

szvoje Prodike, i krez noge csudne csine Kralye Kerschanszke na vojevanye szuprot turku prignul. Ali Bozsja volya je bila, da je ov boj neszrichno van szpal. Onda szu szvetomu Bernardu ocsimetanye davali, nyemu sze ukrivlyali, i nyega proganyali. Ali Szvetacz je sze dobovolyno terpil, i rekal: „Ja volim da szuprot meni morguju, neg dabi szuprot Bogu. Ja sze nehajam zato da moje postenye terpi ako neg dika Bozsja neuszkrunyena osztane.“ Goszpodin Bog szeje ali za postenye szvojega vernoga szluge zel, ar je nyega krez noge csudne csine za csuda prestimanijega nacsinil, neg je pervo bil. Csa csudne csine utiszka, chemo malo Szveczev najt, ki bi tuliko csudni csinov ucsinili bili, kut szveti Bernard. Konstanczi je va jednom dnevi jedinaiszt szlipi, deszet na ruka, oszamnaiszt na noga gutum udreni zvracsil. Kölni szu va tri dnevi brojili, da je tri nime, deszet gluhi, i dvanaiszt gutum udreni csudnovito zvracsil. Neizbrojni betezsni szu krez kruh koga je on blagoszlovil, uzdravili. Noge uvrazsene je od zaloga duha oszlobodil. Prihoducha dugovanya je naiperpovidal. Sze ono drugo chemo priszkocsit neg od nyigove blazsene szmerti chemo csa upomenut.

Szvetacz je krez teskoche putovanya, krez ostre szamohotne pokore, i krez teske betege, ke je van sztal, premlahavil; ktomu je va zseludczi premlahavil, da nyigov zseludacz nijednoga jilisa ni zderzsal, noge szumu zatekle. Szvetacz je sze ovo szterplyeno, i dobrovolyno terpil, veszelil szeje, da Jezusu za lyubav ova preterpit more. Zvelikum pobozsnoschum je zadnye szvete Szakramente prijel. Nogi Biskupi, i viszoke csaszti szviczki szuga pojiszkali, i batrili, ali on je rekal: „Ja szam malovridni szluga. Jur je csasz da sze ovako sztaro nerodeche drivo podszicse, i szkercsi.“ Onda je zi k Nebu podvignutimi ocsima szvoju duhsu szpusztil va leti tiszuch sztov pedeszet tretom, seszdeszet csetertom sztaroszti nyigove. Sztov i seszdeszet Klostrov je zaszadil. Noge Knige je popiszal na szpaszenye duhs, i na pocsverschenye pravoverni va pravoi veri. Speyeri varosi i dan denasnyi kazsu jedan lip, i csudnoviti Kip Marie, pred kim je szv. Bernard trikrat klecsal, i ovako molil: O ti dobrotivna, o ti milosztivna, o ti nai szlaja Divicza Maria! Preblazsenu

Diviczu Mariu je ovako pozdravil: „Pozdravlyena budi Kralyicza!“ Zi ovoga Kipa je razlucsno bilo csut: „Pozdravlyen budi Bernard!“ Na drugom meszti kazsu Krizs Raszpetoga pred kim je szveti Bernard molil, Jezus szeje dosztojal z Krizsa doli sztupit, i Bernarda dragolyubno ubjamit. Va nyigovi kniga sze nahajadu nauki za szakoga sztalisa cslovika. Nogoputi je on sze csiszto upomenul na lyubav k Bogu, i na pobozsnoszt k Marii, na sztalnoszt va dobri.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Bernard jos kut mali dicsak bi bil volil pervo umrit, neg szvoju veliku glavnu bol krez krivoverno szprogovaranye dat vracsit. Paszku jimaj, da va tvojem betegi, ali pri drugoi priliki krivu veru nebudes hasznoval, ar toje velik grih. Ako dvojis va tom, csa je kriva vera, ali csa ni, ko pitaj pervo szpametnoga Duhovnoga, pervo neg ju hasznujes.

II.

Szveti Bernard je one za Razboinike derzsal, ki szuga na grih nagovarali, i drazsili, ter je nye odpudil krezato, da je za pomoch kricsal, kut szuprot razboinikov. Ovo i ti csini. On ki tebe na grih nagovara, i drazsi, je razboinik, ar bi tvoju duhsu rad umorit, i tebe va pogibely posztavit vekovecsni zsitak pogubit. Zahajaj ztakovim kut zrazboinikom. Zrajboinikom sze ne salimo, ne szmijemo ne jigramo, nego kricsimo za pomoch, branimo sze kut sze neg moremo. Va sztarom zakonu je Goszpodin Bog zapovidal, ako sze ka zsenszka na grih necsisztoche da napelyat, da nyu, zi onim szkupa, ki je nyu nato napelyal, kamenuju. Zacs? Szveto Piszmo veli: „zato, csa ni kricsala, doklye je va varosi bila.“ Ona bi naimre za pomoch bila morala kricsat, ali pokidob da toga ni ucsinila, je bilo zlamenye, da sze ni pravo branila. Ovo szi neka oni dobro zapametu, ke utiszka.

III.

Neg jedino ne szamohotno pogledanye necsisztoga dugovanya je ov Szvetacz na szebi krezato kastigal, da je zimszko vrime va ribnyak szkocsil. On je naimre szpoznal, daje takov pogled pogibelyan, i da szega szaki csuva, ki oche szvoju csisztochu ucsuvat. Csa chemo pak od szamohotnoga pogleda drugoga szpola rech?

IV.

Szveti Bernard je krez szvoju peldu, i nagovaranye i druge nato ganul, da szu va Duhovni sztalis sztupili. Gorlyiv szluga Bozsji ni ztim zmirom, da on szam Bogu szluzsi, nego i druge zricsum, i zpeldum na szluzsbu Bozsju zbuja.

V.

Ako je va szluzsbi Bozsjoi leniji nasztal, szeje szveti Bernard zovimi ricsami zbujal: „Bernard pocs szi szimo dosal?“ Zbujai sze i ti krez szpominanye na tvoi konacz, zbog koga szi sztvoren posztal. Pitaj sze: Zacs szam navi szvit dosal, zacs szam sztvoren posztal?

VI.

Szveti Bernard je ocsimetanye, i progonsztvo dobrovolyno terpil, ko je moral precsut zbog neszrichnoga boja. Neka sze prikoreda turobit, ako tvoji poszli neszrichno van szpadu. Nekasze prikoreda tuzsit, ako te drugi ziszmihavaju, ter proganyaju. Terpi, ter mucsi.

VII.

Szveti Bernard szeje za malovridnoga szlugu derzsal, za nerodeche drivo, ko sze mora podszich, ter szkercsit. Ovako szeje ponizil ovako velik Szvetacz. Zacs sze ti tako izvisujes, ter gizdis, ako szi ovo, ali drugo dobro ucsinil? Nebi bil mogal zacsuda vech ucsinit, neg szi ucsinil?

VIII.

Szvetacz je sztov i seszdeszet Klostrov zaszadil, i noge gorlyive szluge Bozsje za szobum osztavil. Ovako

je i va szvoji Piszmi noge dobre nauke zaosztavil, ki jos dan denasnyi nogim, ki je stu, naivechu haszan duhovnu doprinasaju. Paszku jimaj,da po tvojoi szmerti va tvojoi diczi za szobum ne osztavis szluge vrazsje, ali va oni, kim szi szpacsenye daval, ke szi na zlo napelyal, i na grih drazsil. Zadnyics je ov Szvetasz oszebuinu pobozsnoszt k Diviczi Marii va szvojem szerczu ponasal. On je Mariu zditinszkim ufanyem va szvoji potribsina za pomoch zazival, i druge nato zbujal. On je vechputi va szvoji Prodika rekal: „Postujmo Mariu zdibine szercza nasega, ar ovoje volya Onoga, ki oche, da mi sze krez Mariu prijimlyemo. Va pogibelyi, va sztrahu, i sztiszkanyu, va dvoinoszti miszli na Mariu, zazivaj Mariu.“ Na drugom meszti zopet veli: „Daj, da krezate tvojemu Szinu dojdemo o preblazsena, i blagoszlovna Razdilitelyicza miloschov, o Rodicza zsitka, o Mati Szpaszenya.“ Va ovom naszleduj ovoga Szvecza, ter csini, csa tijeszvitoval, i csa je szam csinil. Onda ches pod obrambum Marie szenek szlobodan od griha zsivit, va szakoi potribsini pomoch najt, i sze laglye zvelicsit.

Na dan dvaiszet drugoga Augusztusa.

Szveti Timotheus, Hipolithus, i Szimforianus Mucseniki.

Rimszke Knige Mucsenikov ove tri Szvecze i Mucsenike na jedan dan posztavlyadu, akoprem niszu va jednom leti, i na jednom meszti szvoju muku preterpili. Szv. Timotheus je z Antiochie v Rim dosal ravno va onom csaszu, kada szu Kerschane sztrahsno proganyali. On je po szem varosi isal, ter je Kerschanena sztalnoszt va veri upomenyival. Ovo je krez jedno czelo leto csinil na nai vechu haszan Kerschanov. Ali kada je Tarkvinius Poglavnik zato docsul, je nyega dal ulovit, i va szmerdlyivu tamniczu hitit. Kada je jedan csasz va ovoi tamniczi terpil, szu nyega pred Szudcza odpelyali, i szilovali, da bolvanom alduje. Ali kada szu vidili, da voli umrit, neg po nyihovoi volyi csi-

nit, szuga nemilo tukli, i szega ztucsenoga zopet va uzu odpelyali. Ovo szu trikrat ponovili, ali szagdar zaman. Timotheus je krez muke szenek sztalniji bil. Onda je zapovid dosla, da mu glavu odszicsu, csa szeje na naiveche veszelye Mucsenika i zgodalo. Nogi pogani szu krez nyigovu sztalnoszt na szpoznanye prave vere ganuti posztali.

*
* *

Szveti Hipolitus zbog velike szvetoszti, i mudroszti, glaszovit Biskup je z Arabie v Rim dosal va csaszu Kaliksztusa Pape da szveta Tela Apostolov Petra ter Paula pobozsno pohodi. Jedan mudroznanacz z jimenom Ulpianus velik nepretely Kerschanov je bil Poglavnik varosa. Zcsim je dovidil, da je Hipolitus va varosi, ga je dal ulovit, i predasze dozvat. Szveti Biskup je prez sztraha obsztal, da je Kerschan. Zapovidali szu mu, da Jezusa zataji, i da nyihovim bogom alduje. Ali kada szeje kratil to ucsinit, i kadaje sze ubitanye, i grozsnyu Poglavnika zanemer vergal, je nyega tyran dal na noga, i ruka povezat, i va vodu hitit, kadi je szveti Biskup szvoi szveti zsitak i dokonyal.

*
* *

Szveti Szimforianus dvaiszet let sztar mladenacz bise szin jednoga plemenitogaTanacsnika varosa Autun va Franczoszkom. Szveti Benignus Ucsenik szvetoga Polykarpa je nyega kersztil, i kut je csasz dopusztil va szvetoi veri naucsil. On je szenek nekrivicsan, i pravo kerschanszki zsitak zsivil, koga je i kut dicsni Mucsenik dokonyal. Csa szeje pri ovoi priliki godalo? Sztanovniki varosa szu po nyihovom poganszkom zakoni jedan oszebuini szvetak na diku nyihove bogicze Czibele, ku szu za mater szvoji bogov derzsali, szvetili. Nye kip szu po szem varosi ponasali. Szi pogani szusze pred nyum klanyali, i nyu klecse molili. Szimforianus ki je nye gledal, sze ni til klanyat. Ovo szu pogani za veliko zbantovanye szvoje bogicze Czibele derzsali, zato szuga pri Herakliusu Poglavniku obtuzsili. Ov je nyega pital, do je i zacs ni molil velike bogi-

cze? On je odgovoril: „Ja szam Kerschan, i moje Jime je Szimforianus. Ja neg szamoga pravoga Boga molim, ki je na Nebi, i onde lada; kip vraga ja nechu molit, neg ako mi dopusztis, chuga pokinut.“ Zbog ovi ricsi szu nyega za zbludnyaka prozvali, zato csa je bogiczu pszoval, i zapovidi Czeszarszke ni szpunil.

Heraklius je nyega zbog toga ukaral, i nyemu sze zagrozil, da che ga dat mucsit, ako orszacske boge nebude molil. Szimforianus je pred nyigove ocsi posztavil, da szu nyigovi bogi neg szlipaczia, i na grozsnyu nyigovu je ove ricsi odgovoril: „Onoga szemoguchega Boga, ki je mene sztvoril, sze jedino sztrahsim, nyemu szamomu szluzsim. Moje telo za jedan kratak csasz pod tvojum oblaschum jimas, ali moje duhse nimas.“ Szudacz sze ni otil dugo degat zovim szercsenim valovnikom Jezusa, neg kadagaje dal szakojacski mucsit, je zapovidal, da mu glavu odszicsu. Navu zapovid je Szimforianus veliko veszelye imal, i kada szuga na meszto szmerti nyigove pelyali, je nyega pobozsna nyigova mati gledala, i nyemu rekla: „Szinak moi Szimforianus! pomiszli na vekovecsni zsitak. Poglej va Nebo, ter prestimaj do onde kralyuje. Zsitak ti nechedu zet, neg cheduga z bolyim preminit.“ Ove ricsi je Szimforianus va szvoje szercze prijel, ter je veszel isal pred szvoju szmert. Kada je na meszto dosal, ko je pokleknul, i Bogu hvalu dal, zatu veliku miloschu, da nyemu za lyubav umrit more. Na onom meszti kadi szumu glavu odszikli, i nyigovo szveto Telo pokopali, szu potlye lipu Czrikvu zgradili. Pogani szami szu bili szvidoki oni csudni csinov ke je Bog na zazivanye szvetoga Szimforianusa csinil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Ti szam dicsis ove tri szvete Mucsenike, da szu neg szamo pravoga jedinoga Boga molili, i da sze nit krez muke, nit krez szmert niszu dali od nyega odvernut. Ti sze szmijes nad szlipotum poganov, ki szu mertvi kip, ali drugo nistvridno sztvorenye za boga zmalyali, i postovali. Ali zacs

szi sze ti tulikoputi od tvojega pravoga Boga odvernul, i onda kada niszi bil va pogibelyi muku, i szmert preterpit? Zacs szi tulikoputi szlipotu poganov naszledoval, kada szi sztvorenye kut bolvana zmalyal, i nyemu sze vech terszil dopadati neg Goszpodinu Bogu? Szveti Paval Apostol veli, da jedni szvoi terbuh za szvojega boga derzsu, i da sze vech szkerbu szvojemu terbuhu szluzsit, neg Bogu. Oni Bozsje, i Czrikvene zapovidi prekersuju prez szega sztraha, da neg nyihovomu terbuhu va nicsem ne manyka. Ovako moremo i od drugi grihsnikov govorit; ar kut szveti Izidorus veli, szaki grih k bolvansztvu szlisi, ar grihsnik szi zi zanemermetanyem pravoga Boga csa szviczkoga zibere, ko Bogu preposztavlya. Origenes veli: „Ki csa vech lyubi, neg Goszpodina Boga, on ono za szvojega boga derzsi.“ Zato grihsnik nemore rech: „Ti szi moi Bog“ ar nyigov bog je terbuh, ali pinez, ali szviczka dika, ali pozselenye tela, za ovim sze terszi, ovomu sze klanya. Zato kulika zlocha je grih, szi moremo miszlit. Kakove kastige sze more nadijat, ki Boga szvojega ovako mrazno zaosztavi, i zcsinom zataji. Csuvaj sze od ovoga bolvansztva. Nego osztani veran tvojemu pravomu jedinomu Bogu, nekaga osztavit zbog szviczke dike, zbog dobitka, zbog naszladnoszti, ali zbog koga drugoga sztvorenya. Da zjisztinom budes mogal rech: „Moj Bog, i Goszpodin moj Bog, moje sze! Do more ovako govorit? Szveti Hyeronimus veli: „On va koga teli grih ne lada.“

II.

„Onoga szemoguchega Boga, ki je mene sztvoril, sze jedino sztrahsim“ je rekal szveti Szimforianus. Tyrana sze ni bojal, drugacse bi bil krez nyigovu grozsnyu zisztrahsen krive boge molil. Boga szamoga szeje bojal, zato je bil pripravan sze csiszto preterpit pervo, neg bi nyega zbantoval. I ti jimas uzroka Boga sze bojati, ar on je tvoi Szudacz, ki te na veke szkvarit more. On je szemoguch, jake ruke jima, szagdir te more ulovit, nigdir mu ujt nemores. Nemores musze szuprotposztaviti. Ti jimas uzroka nyega szamoga, i vech neg szi lyudi sze bojati; ar on te sztrahsnije kastigat more neg szi lyudi. On tvoje telo, i

duhsu more na veke va pakal hitit, csa szi lyudi szkupa nemoru ucsinit. Szi lyudi szkupa tebe pred nyigovum szerdum nemoru branit; ali on szam te pred szerdum szi lyudi, i zali duhov more ubraniti. Zato boji sze Boga, i nyega szamoga, bojiszega vech neg szi lyudi. Ako sze ali Boga szemoguchega pravo bojis, ko sze szakoga griha csuvaj, ali ako szi Boga zb.ntoval, szkerbi sze prez stentanya krez pravu pokoru zi snyim pomiriti. Ovo od tebe potribuje pravi sztrah Bozsji. Ako sze ne sztrahsis Boga zbantovat, ali ako sze ne terszis zsnyim sze pogodit, ko neka rech, da sze nyega za isztinu bojis. „Sztrah Bozsji grih odurava“ „Boga sze boji, ter sze odverni od zla.“ „Boga sze boji, ter szpuni nyigove zapovidi.“ „Sztrah Bozsji grih odpudi.“ Ovo szu Ricsi szvetoga Piszma.

Na dan dvaiszet tretoga Augusztusa.

Szveti Filip Beniczius Szpovidnik.

Goszpodin Bog je szvetoszt Filippa nyigovoi materi plemenitoi, i pobozsnoi Goszpi Florenczi jur pred nyigovom narojenyu va szni nazvisztil; ar nyoi szeje vidilo kut dabi sze znye utrobe velika szvitloszt szvitila, ka szeje sze vech raszsirovala, i potlye vasz szvit raszvitila. Zato kada, sze je narodil, je szu szvoju szkerb nato ubernula, da neg nist ne zamudi va nyigovom pobozsnom odhranyenyu. Da che csa velikoga znye szina nasztat, je krezavo pripetenye jos vech potverdjena posztala: naimre dva Duhovni zi szvetoga Reda Szervitov, ki je sztoper nezdavno nasztal, szu va sztan nyigovi Sztarji dosli. Filip ki jos ni pet miszecz sztar bil, je nye jedan csasz gledal, onda je k Materi ovako szprogovoril: „Nut ovoszu Szluge Marie, Mati udilil nyim almustvo.“ Szi ki szu na zocsi bili, szusze preszenetili nad ovim csudom, i ztoga van zneli, da che Goszpodin Bog csa oszebuinoga zovoga diteta nacsiniti.

Kada szeje skole zucsil, i Filip premiszlyaval, va kakov sztalis che sztupiti, je csetertak po vazmi va Kapelu

Szervitov zvan varosa isal szvetu Masu poszluhsati. Va Epistoli to je va stenyu, je csul one ricsi, ke je Duh szv. k szvetomu Apostolu Filipu rekal: „Hodi, ter sze pridruszi kovim kolom.“ Pri poszluhsanyu ovi ricsi je csiszto zvan szebe nasztal, ter muszeje tako vidilo, kut dabi bil na jednom sirokom pusztom polyi, kadi n'st ni bilo drugoga vidit, neg gole brige, velike szkale, zemlya napunyena zmocsvarom, i z odurnim zvirjem, zternyem zarasena, i szagdir zlecskami napunyena. Od sztraha je zacsel derhtat, i szimo tamo gledat, kako bi szi mogal pomoch, ter sze oszlobodit. Onda je vidil va zraki va jedni lipi koli szedechu, od seregov Angyelszki szprohajanu Diviczu Mariu, prates Szervitov va ruka derzsechu. Znye szveti uszt je one izte ricsi csul, ke je pervo va Episztoli csul: „Hodi, ter sze pridruzsi kovim kolom.“ Onda je Filip kszebi dosal, i nist ni dvojil va tom, da nyega Divicza Maria poziva, da va Red Szervitov, toje szlug Marie sztupi. Drugi dan je velyen isal va hizsu oni szedmeri Redovnikov, ki szu ov Red zaszadili, i od nyi proszil, dabi ga va szvoje tovarustvo prijeli. Prijeli szu ga, i kada szu po nikuliki leti nyigovu mudroszt, i szvetoszt szpoznali, szu nyega za Masnika dali poszvetit. Od onoga csasze je zjedne csaszti va drugu lizal, na zadnye je General szega Reda nasztal. Dugo szeje branil viszoku csaszt nasze zeti, ali pokidob da je poszluhsan moral bit, je privolyil, i zacsel ov szveti Red raszsirovat. Ov Red szeje jimenoval Red Szervitov, toje Red szlug Divicze Marie, ar je to za konacz jimal, diku Marie szagdir poveksavat. Jedne od szvoji podlozsni je poszlal Sziciliu, da onde prodikuju, i diku Marianszku raszsiruju. On szam je po nogi Orszagi, i varosi zdvimi tovarusi isal, ter je szagdir krez Prodike tverdokorne grihsnike na pokoru ubrachal, nemir, ki je onda ladal utihsil, i sze na lyubav k Bogu i na diku Marie zbujal. Goszpodin Bog je nyemu szagdir csudnovito na pomoch bil, i nyega szagdir pri Duhovni, i szviczki glaszovitoga nacsinil. Kardinali szu onda va varosi Viterbo szkupa szpravni bili, da novoga Papu ziberu. I kada sze niszu dugo mogli ujedinat, szu na jednucs szi szkupa jednim glaszom zakriknuli, da je Filip nai vridniji zavu viszoku csaszt. Kada

je Filip ovo docsul, presztrahsil szeje, ter je velyen pobignul va pusztinu med szkale, i onde tako dugo szranyen osztal, doklye szu drugoga za Papu odibrali. Ovo je sztanovito lipo zlamenye bilo nyigove velike poniznoszti, i velikoga postovanya od sztrani Kardinalov, ki szu nyega ne szamo zbog nyigove kriposzti, nego i zbog nogi csudni csinov, ke je krez miloszt Bozsju csinil, za tako viszoku csaszt vridnoga prestimavali.

Nyigovu csisztochu je neuszkrunyenu z szobum va grob odneszal, ali daju zobderzsi ter ucsuva, je szvoje telo jako ostroval. Ne szamo nai vechi del nochi je va molitvi sztrosil, nego i oposzred va szvojem deli je szercze szvoje krez pobozsno zdihavanye k Bogu ubrachal. Nijednoga dela ni zacsel, da nebi od Boga krez pobozsnu molitvu ktomu jakoszt, i pomoch proszil. Velika putovanya i daleka je ucsinil, ali sze zlyubavi k Bogu, i kblizsnyemu, neg da diku Bozsju poveksava, ter da blizsnyemu na haszan bude. A csa chemo sztoper rech od nyigove pobozsnoszti k Diviczi Marii, ku je od ditinsztva szvojega kut szvoju dragolyubnu Mater lyubil, i postoval? Nyoi na diku je jur kut mladenacz gvizsne poszte odverszaval, i oszebuine molitve molil; nyoi na diku je va Red Szervitov sztupil, ar ov szveti Red je oszebito na szluzsbu Marie odredjen bil. Va szi szvoji Prodika je szvoje poszluhnike upomenyival, da Mariu viszoko dicsu, i da va potribsina nyu na pomoch zazivaju. Zjednum ricsum, nist ni zamudil, csa je na poveksavanye dike Marie szluzsilo. On je nemer z bogtoga nogo ziszmihavanye, i progonsztvo moral preterpit; ali polag szega toga sze ni dal od lyubavi Bozsje, i Bozsanszke Matere zisztrahsit.

Med tim toga je nyigovo telo krez daleko putovanye premlahavilo, tako daje upamet zel, da konacz zsitka nyigova ni daleko. Zato je va Kloster Todi isal, i onde naiper Czrikvu pojiszkal, pred Oltarom na kolena pokleknul, ter molil, po dugoi molitvi szeje sztal, i rekal: „Goszpodine hvalu ti dajem. Ovde che bit meszto mojega pocsivka. Na veliku Masu je zadnyics prodikoval, ali tako gorlyivo, da szu sze szi csudili. Kada je z Prodikalnicze doli dosal, je chutil va szebi zemlyiczu, ovu je za poszalnika szvoje szmerti prestimaval. Onda szeje

dal odpelyat va jednu oszebitu hizsiczu, i na posztely povalit; ali nato nyega nigdor ni mogal nagovorit, dabi szvoju ostru pratezs bil szvlikal. Po pobozsnom prijimanyu szveti Szakramentov, szije dal pred szobum molit Pszalmuse pokore, ter Lytanie szi Szveczev. Kada szu do oni ricsi dosli: „Mi grihsniki proszimo te poszluhni nasz!“ je csiszto zvan szebe nasztal, tako da szu stimali, da je mertav. Ovako je tri ure dugo osztal. Onda je jedan zmed nyigovi tovarusov knyemu kricsal, nato je Szvetacz kszebi dosal, i povidal, da szeje zi zalim duhom sztrahsno moral vojevat, ki muje nyigove grihe ocsi metal, i nyega na zdvojnoszt va Bozsju miloszerdnoszt kanil dopelyat. Ali kada je szkusavanye nai vechc bilo, onda je Divicza Maria dosla, i nyega od pogibelya oszlobodila, i nyemu onu korunu pokazala, ka na nyega na Nebi cseka. Onda je proszil, da mu nyigove Knige dadu, toje Kris Raszpetoga ovoga je szvoje Knige jimenoval, kuseval je Kip Odkupitelya, i zajacsil Jacsku Zakariasa, i kada je konim ricsam dozsal: „Va te szam sze ufal Goszpodine! pri ricsa: Va tvoje Ruke preporucsam duhsu moju,“ je jos jednucs szvoje ocsi na Kip Jezusa ubernul, i duhsu szpusztil. Va zsitku, i po szmerti je nyega Goszpodin Bog znogimi csudnimi csini odicsil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Filip Beniczius szeje pred szmertjum zvragom moral barit; ar on je nyemu nyigove bar neg malyahne, i zdavno szpokorene grihe ocsimetal, i nyega na zdvojnoszt kanil napelyat. Ako sze ovo na zelenom drivu goda, csa che sze sztoper zi szuhim drivom godat? Kako che sze sztoper on grihsnik morat barit, ki je va zsitku veliki grihov ucsinil, i zanye ni pokore ucsinil? Akoje satan szvetomu Filipu nyigove malyahne grihe ocsimetal, i nyega tuliko sztrahsil, zakuliko che vech sztrahsit onoga, ki veliki grihov, zbog ki sze morebit ni pravo ni szpovidal. na szvojem duhsnom szpoznanyu jima? Ako je satan ovako velikoga Szvecza na zdvojnoszt kanil napelyat, kako

che sztoper onoga szkusavat, ki je va szvojem zsitku szamohot szuproti miloszerdnoszti Bozsje grihsil ? O paszku noszi nasze grihsni cslovik, ter sze ucsi, da satanu nigdar ne verujes. Ako te na grih szkusava, ko ti sze neg tako lahko nacsinya, nist ne veli od velikoszti griha On ti miloszerdnoszt Bozsju pred ocsi posztavi, ter ti veli: nemer ches sze zanye moch szpovidat, Bog je milosztivan, che ti sze oprosztit. Ali pri szmertnoi uri sze drugacse uberne. Onda ti velikoszt griha, i sztrahsnu nyigovu zlochu pred ocsi posztavi; zdruge sztrani zopet ostru praviczu Bozsju, da te va zdvojnoszt zapelya. Onda mu neka verovat. Zato szada jos doklye szi va zsitku, prestimaj odurnoszt griha, i praviczu Bozsju, ter oduri grih, i za ucsinyene pokoru csini. Ako szada tako csinil budes, onda ches sze pri szmerti tvojoi zmiloszerdnoschum Bozsjum moch batrit. „Ali tvojemu nepretelyu na sze veke neka verovat.“

II.

Szveti Beniczius je va szvojem barenyu pri Diviczi Marii pomoch nasal. Ona je satana od nyega odpudila, szvojega szlugu va pogibelyi oszlobodila, i nyemu Korunu dike ka na Nebi na nyega cseka, pokazala. Ovako je milosztivna Bozsja Mati ditinszku pobozsnoszt naplatila. Proszi i ti ovu milosztivnu Majku, da ti va szkusavanyu od Boga miloschu szproszi, da tvojega nepretelya va zsitku, i va szmerti ubladat budes mogal. Ona che tvoju molitvu uszlisit, ona che ti na pomoch bit. Zali duhi, ki zazivanye Marie nemoru terpit, i pred nyum trepechu, ochedu od tebe odajt. Thomas Kempis veli: Zali duhi sze sztrahsu pred Kralyiczum nebeszkum, i velyen pobignu, kada nye Jime csuju.“ Szveti Bonaventura veli: „Nepretelyi sze ne sztrahsu tako pred seregom vojszke, kut sze paklenszki duhi Jimena Marie sztrahsu.“

Na dan dvaiszet csetertoga Augusztusa.

Szveti Bartholomeus Apostol.

Od szvetoga Apostola Barthola va szvetom Evangyelyi nist drugo ne sztoji, neg da je bil jedan zmed oni dvanadeszti muzsi, ke je Jezus odibral, i kut Apostole po szem szvitu poszlal nyigov Bozsanszki nauk nazvischavati. Kada szu Aposztoli Duha szvetoga prijeli, i po szem szvitu sze raszdilili, je szvetomu Bartholu na nazvischenye vere India, i szuszedszka derzsanya na del dosla. Mucsno doszt je va te daleke orszage dosal, i po szi varosi, i szeli je nozsinu poganov na pravu veru ubernul. Kada je nyim Masnike poszvetil, je dalye putoval va veliku Armeniu. Kumaj je va naivechi varos dosal, je velyen isal va poganszki templ, va kom je kip nyihovoga naivechega bolvana Asztatoth nasal. Nogo szlipi, santavi, gluhi, i drugi betezsnikov je nasal va tom templni, ki szu ovoga bolvana zazivali, da je uzdravi. Zali duh, kut je potlye na zapovid szvetoga Apostola szam ocsitno moral obsztat, je krez csaranye nogoga nimoga, szlipoga, santavoga, ali drugacse betezsnoga ucsinil, kim je potlye, kada szu pri bolvani pomoch jiszkali, zdravlye zopet naizad dal, tako da szu pogani stimali, da szu krez csudocsinyenye bolvana uzdraveni posztali. Satan je z ovoga kipa bolvana govoril, i onim, ki szuga pitali odgovaral. Ali od onoga csasza potlye je szveti Apostol nuter sztupil, je zanimil, ter ni ricsi ni vech szprogovoril. Pogani niszu znali, csa je to, zato szu drugoga bolvana za uzrok pitali. Satan je zkipa bolvana odgovoril: Barthol Apostol pravoga Boga je uzrok, da je Asztatoth zanimil, i da nyemu neche drugacse pojt, ako Apostol va nyigov templ nuter dojde. Bolvanszki duhovni szu pitali, do je ov Apostol, i na csem chedu ga moch szpoznat? Satan je nyim rekal, da chedu nyega va tom nai bolye moch szpoznat, da on naimre sztovkrat va dnevi, i tulikoputi po nochi klecse moli. Bolvanszki popi szuga velyen jiszkali, i nyega ravno nasli, kada je zjednoga uvrazsenoga zaloga duha prognal; ar paklenszki duh je glaszno kricsal, da ga Barthol zszvojum molitvum

trapi, i szili van pojt. Kada szu bolvanszki popi ovako Apostola szpoznali, szu sze med szobum dogovarali, csa chedu zsnyim csinit. Med tim je Kraly Polimius, koga kcher je ravnotako uvrazsena bila, docsul ono csudo, od koga szmo zgora govorili, i szvetoga Apostola ponizno proszil, dabi i nyigovu kcher od zaloga duha oszlobodil. Szveti Barthol je kratku molitvu odversil, onda je zapovidal satanu va Jime Jezusa Krisztusa, da divojku osztavi; csa szeje i velyen sztalo. Kraly bi bil rad zahvalan bit szuprot szvetomu Apostolu, ter muje veliku sumu pinez ponudil. Ali szveti Barthol nist ni zel, neg je rekal: „Ja niszam dosal zlato, ali zsrebro jiszkat, neg da duhse na szpoznanye prave vere, i va vekovecsno blazsensztvo zapelyam.“ Onda je zacsel pred Kralyom, i pred szimi ki szu nazocsi bili, od pravoga jedinoga Boga govorit, i nyemu razlozsit, kako je jedinorojeni Szin Bozsji krez szvoju muku, i szmert szvit odkupil. Onda je nyemu pokazal, da szu oni bogi, ke je Kraly, i lyucztvo doszidob zmalyalo, krivi bogi, da nist drugo niszu neg paklenszki duhi. Na pokazanye da isztinu govori, je rekal, da je pripravan vraga, ki je zovi kipov bolvanov govoril, szilovat, da ovo ocsitno valuje. Kralyu szeje ovo vidilo; zato je drugi dan zi szim szvojim dvorom va templ bolvana isal. I szveti Apostol je tamo dosal, i zapovidal je bolvanu Asztaroth va Jime Jezusa Krisztusa, do ocsitno valuje, do je. Vrag je zacsel sztrahsno rut, i jaukat, ali krez kriposzt Bozsju szilovan, je obsztal, da je jedan od paklenszki duhov, ki je doszidob Kralya, i sze lyucztvo hinyil. Ni vech neg jedan je pravi Bog, i ov je Bog koga szveti Barthol Apostol nazvischuje. Szi okolo sztojechi szusze preszenetili, jedan drugoga gledali, i niszu znali, csa chedu szi miszlit. Szveti Apostol je pak vragu zapovidal, da velyen zi szi kipov bolvanov odide, i da je sze po szem varosi porusi, i razdrobi. Vrag je moral bit poszluhsan, i szi kipi bolvanov szu va onom hipczu poruseni, i razdrobeni posztali. Szada je Kraly vidil, da szveti Apostol Jisztinu prodikuje. Zato szeje dal zsenum, i zdiczum szkupa va Kerschanszkoi veri ucsit, i pokersztit. Peldu Kralya szu naszledovali szi dvorani, i szkoro sze lyucztvo, i szi varosi orszaga. Da ovuliku nozsinu novi Kerschanov

va veri zderzsi, je bilo vech Masnikov potribno. Ali i zanye szeje Apostol szkerbil.

Pri ovom dicsnom raszsirenyu szvetoga Evangyelya szu szkoro szami popi bolvanov tverdokorni osztali, i pokidob da szu od szi zanemermetani bili, szu premislyavali, kako bisze nad szvetim Apostolom mogli zfantit. Zato szu sze ubernuli k bratu Kralya zjimenom Asztiages, ki je va drugom deli Armenie ladal. Pri ovom szu szvetoga Barthola obtuzsili, da je nepretely, i zbludnyak orszaga, ki je Kralya, i szkoro sze lyucztvo prekanil, i nyihove sztare boge zaterl. Asztiagesz, ki je bil tverd pogan szije naiperzel szvetoga Apostola nemilo kastigat. On je nyega kszebi dal dozvat ztim zgovorom, da che rado nyigov nauk poszluhsati. Ali zcsim je Apostol knyemu dosal, szeje nyemu znaivechum mukum, i sztrahsnyum szmertjum zagrozil, ako neche bolvanom aldovat. Szveti Apostol je nyemu kriviczu bolvanov otil razlozsit; ali tyran ni til nist csut, neg je tu sztrahsnu zapovid dal, da mu zsivomu zi szega tela kozsu szvlicsu, i ovako da ga polahko ub zsitak pripravu. Hahari szu szpunili zapovid. Szveti Apostol je zsiv uderan posztal. Va ovoi neizgovornoi muki ni presztal Boga dicsit, i pravu veru nazvischavat. Goszpodin Bog je nyega csudnovito va zsitku zderzsal. I kada jos i onda ni presztal pravoga Boga nazvischavat, onda muje tyran dal glavu odszich. Goszpodin Bog je ovoga tyrana, i bolvanszke pope, ki szuga nato razdrazsili ocsito kastigal. On, i szi ovi szu od zali duhov, obszedjeni posztali, trideszet dan kruto mucseni, i na zadnye zadavlyeni posztali. Szveto Telo Apostola szu Kerschani va olovnu skrinyu posztavili, i dosztoino pokopali. Po csaszu je csudnovito ovo Telo naideno posztalo, naiper va varosi Lipari, potlye v Rimi polozseno posztalo.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Barthol je szaki dan, i szaku noch sztovkrat Boga na koleni molil. Nut ovoje jedan Apostol csinil, ki

je tuliko dela, i poszla jimal, ki je va miloschi Bozsjoi bil, ar je szveto zsivil. Ti nimas tuliko poszlov, ti tako szveto ne zsivis, vindar tvojega zavicha va molitvi pri Bogu ne jisches! Odaklye to dohaja? Naredno szi jedan zmed oni leni Kerschanov, ki jos ni na juternyu, i vecsernyu molitvu ne miszlu; nego kut nerazumna sztvar sze jutro sztanu, a vecser lezsu. Po vadne molit ti ni na miszli ne dojde. Je to, nechu rech po Kerschanszku, neg po cslovicsanszku, razumno csinit? Csa ches, ali kako ches odszidob csinit? Toga ne potribujem, da sze po vadne, i po nochi sztovkrat pokleknes, neg to ti szvitujem, da vechkrat, i pobozsnije molis, neg szi doszidob molil. Pred szim neka zamudit jutro, i vecser krez pobozsnu molitvu klecse sze Bogu preporucsat. Ako ovu molitvu kocs zamudit budes otil, ko ju onda zamudi, on dan ju zaosztavi, naki dan nijednoga dara od Boga prijel niszi. Ali kada che ta dan bit? Sztanovito nigdar, doklye zsivil budes. Ar ni dneva va kom nebi va pogibely tela, ali duhse mogal zapaszt, va kom pogibelyi ti pomoch Bozsja nebi potribna bila. Nut ko tvoja duzsnoszt je szaki dan jutro krez pobozsnu molitvu Goszpodina Boga zatu pomoch proszit. Ni dneva, va kom nebi od Boga szakojacske milosche na telu, i na duhsi prijimal, nili ada tvoja duzsnoszt da szaki dan vecser Goszpodinu Bogu hvalu dajes. I po nochi lahko va mrizse vraga, i zli lyudi zapaszt mores; ko i po nochi tije pomoch Bozsja potribna, kut i po vadne, kako sze ali ove pomochi nadijat mores, ako Goszpodina Boga za nyu ne proszis? Szv. Krizologus veli: „Jutro sze sztanemo, ter neznamo, csa che sze znami krez vasz dan godati, ar va szakojacski pogibelyi zsivimo; zacs pak Goszpodina Boga nebi za pomoch proszili?“ Zato naimanye odszidob szakidan jutro, i vecser, i vechkrat va dnevi toga ne zamudi. Poszluhsaj csa szveti Lovrenacz Jusztinian veli: Nist tako nemore jada nasi nepretelyov ubladati kut sztalna molitva. Ali pokidob nasi poszli ne dopusztu da szenek molimo, ko med delom nasim markada molimo. Akoprem on, ki dobre csine odversava, zglasza Boga zaziva, ako i nyigov jezik nist ne zgovara. Ko sze vindar terszit moramo nai manye va pocsetku nasega dela Boga molit. Ar kut voschan prez szvojega oruzsja neszmi va boj pojt, tako

i Kerschan neszmi nist zacset, i csinit prez oruzsja molitve. Ako va delo ide, molitva neka z snyim ide, kada zdela domom ide, nekaga molitva szprohaja. Tela szvojega neka ne polozsi na pocsivak, ako ni pervo szvoje molitve odversil."

II.

Szveti Barthol szije volil zsiv kozsu ztela dat szvlich, neg dabi Goszpodina Boga krez bolvansztvo zbantoval. Nyigova muka je bila neizrecseno velika. Ali sza muka, i bol je jur zdavno dokonyana. Dabi drugacse bil csinil, bi Boga bil bantoval, muke bi sze nemer mentoval bil, ali dabi prez muke bil umerl, ko bi szada na meszto one, nemer velike muke, zacsuda sztrahsniju prez koncza moral terpit, kut ju mora terpit Tyran, i oni bolvanszki popi, ki szu szvetoga Barthola mucsit dali. Ovi szu na szvitu krez trideszet dan od vraga nemilo traplyeni bili, a szada jur vech neg tiszuch let va pakli terpu, i ochedu prez koncza terpit morat. Povi mi, dabi ti szada zi szvetim Apostolom, ali zi tyranom, ter zpoganszkimi popi terpit moral, zkim bi raje terpil? Ja stimam, volil bi szi zszvetim Apostolom kozsu dat derat; ar ova muka bi konacz jimala, i akoprem bi bila sztrahsna ova muka, ko bi vindar szuproti paklenszke muke neg malyahna bila. Szada te dalye moram pitat: zacs szi ti Boga tuliko puti zbantoval, kadi sze niszi jimal nikarkove muke bojat? Zacs szi sze szamohot va takov pogibely posztavil, zbog koga ches vekovecsne paklenszke muke morat terpit? O ti szi niszi raszmiszlil, niszi dobro prestimal, csa za kastigu, csa za muku va pakli nate cseka. Potlye szi ovo bolye raszmiszli, onda sztanovito neches vech grihsit, ches sze terszit paklenszkoi muki ujt. Premislyavanya muke paklenszke cslovika od griha sztrahsi. Ki ali va pakal ne veruje, ali na nyega ne miszli, ta che zlahka va velike grihe, i na zadnye va pakal szpaszt. Szveti Krizoszthomus od Evangyelszkoga bogatusa ovako pise: „Dabi ov bogatus na paklenszki ogany bil miszlil, ko nebi bil grihsil; ali pokidob da na nyega nigdar ni miszlil, zato je grihsil, i va nyega dosal." Zato te proszim, miszli na pakal.

Na dan dvaiszet petoga Augusztusa.

Szveti Ludvig Kraly Franczoszki.

Deveti Ludvig Kraly Franczoszki zversena pelda, i zerczalo szi Kralyov szeje Poiszii va leti Krisztusa tiszuch dvi sztov i petnaisztom narodil. Szvojega Ocza Ludviga oszmoga je zaran pogubil. Nyigova Mati Blanka zbog kriposzti, i mudroszti glaszovita Kralyicza je nyega dvanaiszt let sztaroga zi oszebiti uzrokov za Kralya dala korunit; ali na nyega, i na vasz orszag je ona veliku szkerb noszila. Od ove szvete Matere bise Ludvig szveto odhranyen. Od nyigovoga ditinsztva je va nyigovo szercze sztrah Bozsji zaszadila, i nyemu odurnoszt griha vechputi pred ocsi posztavila; ar je tila rech: „Szinak dragi, volila bi tebe va nekrivicsnoszti tvojoi mertvoga gledati, neg dabi ti ki szmertni grih ucsinil.“ Ove ricsi szije Ludvig tako kszerczu zel, da szeje griha vech bojal, neg szmerti. Ov sztrah griha je potlye i pri szvoji podani raszsiroval. Ar kada je jednucs gubavoga vidil, je jednoga zmed szvoji dvoranov pital: jeli bi volil gubav bit, ali ki szmertni grih ucsinit? Kada je ov nyemu za odgovor dal, dabi volil sztov grihov na szvojoi duhsi jimat, neg gubu na szvojem telu, onda szeje prik toga szveti Kraly tako presztrahsil, da muje ostro ovako odgovoril: Ti sztanovito ne razumis, csa je to pri Bogi va nemiloschi bit. Znaj, da sze szmertnoga griha vech moramo bojat, neg szega zla na szvitu. Kut szeje ov szveti Kraly griha sztrahsil, tako je lyubil kriposzt, i dobre csine. Szaki dan je pri szvetoi Masi pobozsno nazocsi bil. Nist nedosztoinoga pri szvoji Dvorani, i podlozsni ni terpil. Szaki dan je szvoi odredjen csasz jimal, kada je molil. Miloschu szvetoga Kerszta, i prave vere je vech prestimaval, neg czelo Kralyesztvo. Kerschan bit, je pri nyem vech bilo, neg Kraly Franczoszki bit. Nyigova vera je tako csverszta bila. da kada szumu jednucs rekli, da sze Jezus Krisztus va szvetoi Ostii pod szpodobum dragolyubnoga diteszcza kazse, je rekal: „Ja verujem, da je Jezus Krisztus va szvetom Szakramenti isztinszki nazocsi, i to

tako csverszto verujem, da mi ni potribno nyega zmojimi ocsima viditi.“ Szvete Osztanke Szveczev je viszoko postoval. Kada je Konstantinopolitanszki Czeszar nyemu ternyenu Korunu Jezusa Krisztusa za dar poszlal, je pet jezericz mily, daleko zi szim szvojim Dvorom, i z Duhovnimi predanyu va Pro zeszii isal, i pobozsno va Pariz szprohajal. On szam je bosz, i gologlav ov szveti Kincs od sanct Antonie do Czrikve Notre Dame, i odavlye va Kapelu szvetoga Mikule, kadi je polozsen, posztal, noszil. Szuprot szebi je tako oster bil, da nijedan Klosterszki Duhovni ni mogal ostriji bit. Korizmeni csasz je szveto adversaval, nigdar ni proszil dopuszt meszne jilise jiszt. Na szvojem telu je ostru pratezs noszil. Szaki petak, i krez vasz Advenat szeje posztil. Va szvoji mlaji leti je veszelye jimal va jogatvi, i va drugom raszveszelenyu, ali od petnaisztoga leta je sze ovo veszelye Bogu aldoval; neg da na molitvu, i na szkerb za szvoi orszag vech csasza bude jimal. Nyigova lyubav k ubogim tako velika bise, da ni szamo nogo almustvo dilil, neg da je nye va betegi i pojiszkoval, szaku szobotu je nikim med nyimi noge zipiral, szaki dan je nyi sztov i dvaiszet va Kralyevszkom dvori nahranil, szaki dan je tri pri szvojem laschem sztoli nahranil, kim je szam jilise van znimal. Niki med nyigovimi dvorani szu rekli, da sze to ne dosztoji za Kralya, ali on je jednomu rekal: „Va ubogi ja szpoznavam, i postujem Goszpodina nasega Jezusa Krisztusa, ki je rekal: „Csa naimanyemu zmed ovimi ucsinili budete, to szte meni ucsinili.“ Pri drugoi takovoi priliki je rekal: „Ubogi szi moradu Kralyesztvo Nebeszko krez szterplyenoszt zadobit, a bogati krez almustvo.“ Nogo Spitalov je dal za uboge zgradit, i noge Czrikve, i Klostre na diku Bozsju, i na szpaszenye duhs.

Kut je szveti Kraly pobozsan bil, tako je bil i pravicsan. On je szkerb noszil na szvoje podane, zato je zapovid van dal, da szi Poglavari szercseno prez stentanya, ter odvlacsenya szakomu praviczu nacsinyadu. Szakoga Poglavara, ki je ovu zapovid prekersil, je ostro kastigal. Szaki tajedan dvakrat je szaki podan szlobodno predanyega mogal pojt, i szvoju tuzsbu nuter dat. On veliki grih pszoszti, krezakoga nai vech kastig prik orszaga

dojde, je nai vech zatiral. Zato je zapovid van dal, da szakoga ki pszuje halıar more zognyenim biligom zabilizsat. Kada je jedan zmozsan zeman zbog pszoszti nato odszudjen bil, szu nyigovi pretelyi pri szvetom Kralyu za miloschu proszili, ali on je rekal: „Ja bi szi szam moje usznicze zognyenim zselezom rado dal preboszt, dabi krezato va mojem orszagi mogal pszoszt zatert.“ Kut je bil pravicsan, tako je bil i velik vitez. Vasz szvit je va ovom szvetom Kralyu mogal szpoznat, da sze pobozsnoszt, i vitesztvo szkupa szlagat more. Krivoverczi Albigensi szusze nadvignuli, ali on je nye ubladal. Drugi zbludni podani, ki szu od vainszke sztrani podnitjeni zvelikum mochum szuproti Kralyu sze podvignuli, bisu krezanyega ponizseni, i ubladani. Da nepretelye szvete vere turke zi szvete zemlye szpudi, i ponizi, je zvelikim seregom podvakrat va szvetu zemlyu putoval. Zpocsetka je bil va ovom boji szrichan, ali potlye zneizvidlyivi uzrokov, i tolnacsov Bozsji, je naivechi del nyigove voiszke va betegi poszpadal, i on szam je od turka ulovlyen posztal. Kako szterplyen je bil va ovoi neszrichi sze nemore zrech, szami turki szu sze nad nyim csudili. Nigdar sze ni zricsum ni potuzsil, szvoju molitvu, poszte, i druge pobozsnoszti je i kut ulovlyen szpunil tako, kut dabi doma va Franczoszkom bil. Potlye je szlobodan posztal, ali nozsinu pinez je moral za szvoju szloboschinu polozsit. Jos je jedan csasz va szvetom orszagi osztal, szveta Meszta je pohodil, noge ulovlyene je szkupil, varose, ki szu jos va oblaszti Kerschanov osztali, je pocsversztil. Med tim je dosal glasz, da je nyigova szveta Mat Blanka pomerla, zato je naizad isal va Franczoszko.

Po nikuliki leti je knyemu zopet glasz priszpil, da szu va szvetom Orszagi Kerschani jos vech prognani neg pervo. Zato je podrugiput zvelikim seregom tamo isal. Zpocsetka je zopet sze szrichno bilo, ali nedugo. Velika vruchina, csemerna voda je velik beteg med nyigovim seregom uzrokovala, szaki dan je Kerschanov nogo pomerlo, med ovimi je bil i jedan szin szvetoga Kralya. I szam Kraly je ubetezsal, ali zbog toga ni zdvajal, neg szeje kraz pobozsno prijimanye szveti Szakramentov, i krez molitvu kszmerti pripravlyal. Szvojemu Szinu je zricsum, i va piszmi nai bolye upominanye dal. Po tom

od nicseszar drugoga ni til csut, nit govorit, neg od Boga, va koga szvetu volyu szeje ziszma podal. Na zadnye je proszil pratezs pokore, da va ovoi nyega na posztely zpepelom poszipanu polozsu. Kada szeje ovo szpunilo, je zel szveti Krizs vruke, ovoga kuseval, i szvete kriposzti va szebi zbudil, ove ricsi szprogovarajuch: „Ja ochu va tvoju hizsu nuter pojti, i Tebe va tvojoi szvetoi Czrikvi molit, i Tvoje Jime dicsit, o Goszpodine!“ je szvoju Duhsu szpusztil va leti tiszuch dvi sztov szedamdeszetom, va pedeszet petom sztaroszti. Ovako je szveti Ludvig szviczko Kralyesztvo z Nebeszkim zminil. Sztanovito velik, i szvet Kraly. Velik zbog nyigovoga Vitezsztva va boji szuprot nepretelyov. Vechi jos zbog nyigove Kerschanszke kriposzti, ku je od ditinsztva lyubil, i nigdar krez nijedan grih ni uszkrunil. Nyigovu veliku szvetoszt nai bolye moremo szpoznat zoni naukov, ke je szvojemu szinu zaosztavil. Ar muje rekal: Pervics, Lyubi Goszpodina Boga zverhu szega. Drugics, sztrahsi sze griha vech neg jadovite kacse. Tretics, Va szuprotivsina neka zdvajat. Csetertics, Va szrichi sze neka izvisavat. Petics, Rane tvoje duhse vechputi tvojemu Duhovnomu vracsitelyu ocsituj, i ne zaverzsi nyigovoga vracstva. Sesztics, Rado Boga moli. Szedmics, budi milosztivan szuproti ubogi. Oszmics, ako va tvojem duhsnom szpoznanyu kakovu teskochu chutis, pitaj mudroga, i pobozsnoga cslovika za nauk. Devetics, Szagdar pobozsne, i verne Tanacsnike pri szebi derzsi, zle, ali ter nistvridne neka okol szebe nigdar terpit. Deszetics, csa je dobro szi ziberi, a zlo zahiti Jedinaisztics, Rado poszluhsaj one, ki sze od Boga pominaju. Dvanadesztics, one ki ugovaraju neka nigdar poszluhsat. Trinadeszetics, doklye ladal budes, neka nigdar one prez kastige osztavit, ki Boga, ali Szvecze pszuju. Cseternadesztics, Zahvalan budi szuprot Bogu, onda pak i szuprot lyudi. Petnadeszetics, Lyubi, i brani praviczu, neka tuzsbe sziromahov zanemerverch. Sesznadesztics, Va tvojem laschem poszli, ako neznas jeli pravo, ali krivo jimas, szagdar budi szuprot szebi. Szedamnadesztics, Lyuczko dobro prez stentanya nagradi. Oszamnadesztics, Brani Duhovnoszt. Devetnadesztics, Lyubi, i postuj tvoje Sztarje! Dvaiszetics, Ako szilovan budes szuproti Ker-

schanov vojevat, Czrikve, i Klostre miluj. Dvaiszetpervics, Sze vade zdobrim kut je moguche ujedinaj. Dvaiszet drugics, Na Poglavare paszku jimaj. Dvaiszet tretics, Rimszkoga Papu szagdar viszoko postuj. Dvaiszet csetertics, Va van davanyu pravu meru derzsi. Dvaiszet petics, Zame kada umrem, daj molit, i szvete Mase stat. Ovoje bilo zadnye upominanye szvetoga Kralya.

Nauk, i Naszledovanye.

Kulike, i kako lipe pelde Kriposzti Kerschanszke sze nahajadu va zsitku szvetoga Ludviga Kralya. Prestimaj je, ter szi ziberi jednu, ali drugu na tvoje naszledovanye. Prestimaj nyigovu pobozsnoszt va Czrikvi, pri poszluhsanyu szvete Mase, nyigovo veliko prestimanye szvete vere, nyigovu csverszta jaku veru va nazocsnoszt Jezusa Krisztusa va Oltarszkom Szakramentu, nyigovu gorlyivoszt va molitvi, nyigovo postovanye szveti Osztankov, nyigovu csudnovitu pokoru, nyigovo marlyivo szpunevanye posztov, nyigovu dareslyivu lyubav kubogim, i kulovlyenim, nyigovu gorlyivoszt za diku Bozsju, za poveksavanye vere, i za zatiranye griha. Prestimaj nyigovu szterplyenoszt va nevolyi, nyigovo ponizno podavanye va volyu Bozsju va tugi, i neszrichi, i nyigovo szveto pripravlyanye k szmerti. Ovo sze ti szluzsi na naszledovanye. Ali ja chu ti neg dvoje pred ocsi posztavit.

I.

Szveti Kraly je rekal: „Ti neznas csa je to va nemiloszti Bozsjoi bit. Znaj da sze szmertnoga griha vech moramo bojat, neg szega zla na szvitu.“ Z ovoga szpoznaj, kako jako je szveti Kraly grih oduraval. Zvechega je ovo nyigovoi szvetoi Materi jimal zahvalit; ar ona je nyemu vechkrat rekla: dabi nyega volila pred szvojimi ocsima mertvoga gledati, neg zi jednim szmertnim grihom ublozsnoga, krezato je otila rech, da sze griha vech neg szmerti moramo bojat. O dabi szi Sztarji szvojoi diczi od nyiho-

voga ditinsztva ovako szvitovali! O dabi neg szi lyudi ovo szpoznali, i polag toga zsivili! Ali nai vechi del lyudi ne szpoznaju, ali nebi radi szpoznat, kako velika zlocha je grih, zato tako zlahka grihsu. Ali toje sztanovito, da je grih veche zlo, neg sze drugo zlo ovoga szvita. Ar nijedno zlo ni na szvitu, ko bi csloviku na duhsi, i na telu vech skodilo, neg grih. I da grih nist drugoga nebi ucsinil, neg da krezanyega miloschu, i pretelysztvo Bozsje pogubimo, jur ovo bi doszta moralo bit, da sze griha csuvamo. Ti morebit to za malyahno derzsis, ar ne razumis, csa je to pri velikom i zmozsnom Bogi va nemiloszti bit, i nyigovo pretelysztvo pogubit. O toje nai veche traplenye za proklete, da je Bog nyihov nepretely, ar ztoga van izhaja sze ono drugo csa terpit moradu. Zacs szi tako malo nacsinyas ztoga, da szi va nemiloszti Bozsjoi? Zacs tako dugo oszajes va toi nemiloszti, zacs sze z Bogom ne pomiris? O proszi jos denasz Boga, da ti udili miloschu, veliku zlochu griha szpoznat. Da grih oduris, i da za nyega pokoru csinis.

II.

Va nyigovi mladi leti je szveti Kraly veszelye imal va jogatvi, i va drugom szlobodnom raszveszelenyu; ali petnaisztom leti je ovo veszelye Bogu aldoval. Sztanovito lipsa pelda kriposzti, neg szi nogi miszli. Szveti Oczi on aldov Davida Kralya, kada je ov Kraly szvoju zsaju Goszpodinu Bogu aldoval, akoprem bi sze bil mogal zi zvira v Bethlehemi napit, vise prestimavadu, neg druge Aldove, ke je ov Kraly Goszpodinu Bogu doprineszal. Ovako i mi ov Aldov szvetoga Kralya moramo prestimavat. On bi ovo veszelye prez griha bil mogal uzsivat. Ali on szeje ubladal, ter szeje od toga veszelya zderzsal. Ovako szu csinili szi verni szluge Bozsji, i pravi pokorniki. Oni szu sze zderzsavali ne szamo od prepovidanoga veszelya, nego i od dopuschanoga, i krezato szu Bogu povolyan aldov doprineszli. I ti bi mogal markada ako i va malyahnom ovakov aldov Bogu doprineszti, neka toga nigdar zamudit. Ti vech uzroka jimas tako csinit, neg szveti Kraly; ar ti szi vechkrat, kada szi grihsil, prepovidano veszelye jiszkal, i

uzsival. Szveti Gregor ovako pise: „Ki sze szpomene, da je prepovidano veszelye uzsival; ta sze neka zderzsava od dopuschanoga, da szvojemu Sztvoritelyu krezato aldov doprinesze.“

Na dan dvaiszet sesztoga Augusztusa.

Szveti Genezius Mucsenik.

Va csaszu Diokleczianа Czeszara ovoga velikoga progonitelya Kerschenikov je v Rimi zsivil jedan glaszovit poganszki Komediant, toje cslovik ki ocsitnu jigru szpravlya, zjimenom Genezius. Nyigovo ponasanye je bilo nedosztoino, mrazno, i neposteno. Kerschane je oduraval, ar je bolvansztvu szluzsil. Znal je da Czeszaru nist povolynijega ucsinit nemore, neg ako Kerschane va szvojoi jigri ziszmihava, ako nyihov nauk, nyihove zakone, nyihovo ponasanye pred szimi ocsitno szmisno nacsinyi, ter jim sze ukrivlya. Jednucs szije naiperzel nyihov szv. Kerszt, i sze Czeremonie, ke sze pri Kersztu obderzsavadu va szvojoi jigri ziszmihavat. Zato da zizna, csa sze sze pri szvetom Kersztu csini, je va otajnom pri Kerschani nauk prijel, kut dabi otil Kerschan nasztat. Kada je sze zvidil, onda szije tovaruse szvoje naucsil, kako sze va jigri ponasat, i csa szaki csinit mora, neg da szveti Kerszt Kerschanov ocsitno szmisnoga nacsinit moredu. Kada je nato odredjen dan dosal, je Czeszar, i vasz nyigov dvor, i nozsina lyucztva sze szkupa szpravila, da tu jigru gledadu, i vidu. Jigra sze; zacsela. Genezius szeje na posztely legal, kut dabi betezsan bil, ter je szvoje domache proszil, da mu polaschinu nacsinu. Onda je nyim rekal, pokidob da chuti, da che morat umrit, ko szi zselyi Kerschan nasztal, zato da ga pokersztu. Nyigovi tovarusi, kut szu sze jur pervo dogovorili, szu sze doneszli, csa je pri Kersztu potribno. Oni szumu pitanye posztavili, kut je zakon Kerschanszki onoga, ki oche ukerschen bit, pitat. Oni szu sze Czeremonie szpunili, ke sze pri szvetom Kersztu szpunyuju.

Ali sze ovo szu tako szmisno odversili, da szeje Czeszar, i sze lyucztvo zglasza moralo szmijat. Ali o neizvidlyivo szudcztvo, i dobrota Bozsja! O csudnovita kriposzt milosche Bozsje! Kada szu ovi poganszki Komedianti szveti Szakramenat Kerszta ovako ziszmihavali, onda je milosztivni Bog szercze Geneziusa csudnovito ganul, i va hipczu preubernul. Genezius je na jednucs od Boga raszvichen posztal, ter je za szprave proszil szveti Kerszt. Nyigovi tovarusi od ovoga nist niszu znali, ter szu do koncza szvoju jigru jigrali, kut je nye Genezius naucsil. Kada je ovomu kersztu va jigri konacz bil, onda szu na nyega hitili belu pratezs, kut sze na novo kerschenoga verzse, i nyega szemu lyucztvu na spot, i na szmih prepolozsili.

Ali Genezius jur szada pravi Kerschan szeje k Czeszaru, i k szemu lyucztvu ubernul, i nyim zacsel povidat, csa szeje zsnyim godalo. On je nyim rekal, da je do denasnyega dneva va skurini bolvansztva bludil, da je Kerschanszku veru ziszmihaval, zato da je i szveti Kerszt ocsitno zi szimi Czeremoniami na szmih pred szim lyucztvom va jigri posztavlyal; ali da szeje pri ovoi grihsnoi jigri nyigovo szercze najednucs preubernulo, zato da szije za szprave zselyil Kerschan nasztat, i szveti Kerszt za isztinu prijet. On je rekal, da je Nebo odperto vidil, i jednu ruku upamet zel, ka szeje nyega dotaknula onda kada szu vodu szvetoga Kerszta na nyega zlyivali. Daje pred ovim polyivanyem vidil Angyela, ki muje kazal jedne odperte Knige, va ki szu szi nyigovi doszidob ucsinyeni grihi zazlamenovani bili, ali zcsim je ukerschen posztal, da szu ti grihi na jednucs zlisani posztali. Kada je sze ovo povidal, je rekal, da je od ove ure pravi Kerschan, da bolvane poganszke odurava, da szada neg szamo jedinoga pravoga Boga Kerschanov valuje, da Jezusa Krisztusa za pravoga Szina Bozsjega, i za Odkupitelya szvita szpoznava, i da neche odszidob drugacse, neg kut pravi Kerschan zsivit, i umrit. Czeszara, i sze lyucztvo je upomenul, da nyega naszleduju, da osztavu poganszku krivu veru, ter da sze i oni kpravomu Bogu Kerschanov ubernu.

Sze lyacztvo je zpocsetka stimalo, da sze neg sali, i da sze ovo neg na ukrivlyanye vere Kerschanszke govori. Ali kada szu szpoznali, da ni sala, neg nyigova csverszta

volya, onda szeje Czeszar, i sze lyucztvo nad ovim nyigovim ocsitnim valovanyem Kerschanszke vere neizgovorno razjadalo. Malo je osztalo, da szam Czeszar znyigovum laschum rukum ni ovoga szercsenoga Valovnika umoril. Velyen je zapovidal, da mu prates ztela pokinu, tez da ga zsibami, i zhergavimi baticzami biju, i onda da ga va tamniczu odvlicsu. Drugi dan je moral Plautianus Poglavnik nyega nemilo dat mucsit, doklye veru Kerschanszku ne zataji. Plautianus je ovu zapovid verno szpunil, i Geneziusu rekal: „Neszrichni cslovik! szpuni zapovid Czeszara, ter alduj bolvanom, da zsitak zderzsis, i miloschu dobenes.“ Ali szveti Mucsenik je nyemu odgovoril: „Tvoi Czeszar je umrech cslovik. Ki miloschu, i pretelysztvo lyudi jische, ta ju neka pri nyem jische. Ja neumrechega Kralya Neba, i zemlye molim. Od ovoga sze nedam odlucsit. Ja znam, da je on szam pravi Kraly ki je mene kersztil. Ja sze neg zato kajem, da szam ga tulikoputi zbantoval. Ovoga szamoga ochu poszluhsati, ali ne Diokleczianа, ki che vreda szvoje Kralyesztvo pogubit, i szagnyit. Mucsime, kako oches, od mojega Boga sze ne dam odlucsit. Ako bi me tiszuchkrat otil umorit, ko miga nit zmoji uszt, nit szi szercza nemores szkinuti.“ Ovako szercsene ricsi Plautianus ni duglye otil poszluhsat, zato je zapovidal, da mu glavu odszicsu. Ovako je Genezius zpocsetka pogan, potlye Kerschan, zpocsetka ziszmihavacz Kerschansztva, potlye szercsen valovnik, i viteszki Mucsenik Krisztusa szvoi zsitak dokonyal.

Va Rimszki Kniga Mucsenikov je szpominanye i od jednoga drugoga Geneziusa, ki szeje va Franczoszkom rodil, i ki je zpocsetka voschan bil, ali potlye je pri szudczkoi sztoliczi piszacz nasztal. Ovomu szu zapovidali, da jednu zapovid napise zbog proganyanya Kerschanov. Onda je nemer jos pogan bil, ali vindar je szpoznal kriviczu ove zapovidi, zato sze je kratil tu zapovid na piszmo posztavit. Ali kada szuga szilovat otili, onda je kraj hitil tablu, ter szeje valoval Kerschana, da voli szvoju csaszt osztavit, i kut Kerschan umrit, neg dabi sze krez napiszanye te krive zapovidi zagrihsil. Ovo valovanye je nemer nyega na muku, i na szmert, ali i va vekovecsno blazsensztvo odpelyalo.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Kako csudnovit je Goszpodin Bog va preubrachanyu jos i nai vechi grihsnikov; kako milosztivan je i szuprot oni, ki nyega odurno bantuju! Va onom hipczu, kada je Genezius Goszpodina Boga krez ziszmihavanye szvetoga Kerszta nai vech szerdil, je nyigovo szercze preubernul, i nyega za szegurnoga valovnika vere Kerschanszke, i za dicsnoga Mucsenika nacsinil. Ako ada velikoga grihsnika vidil budes, neka ga zanemerverch. Do zna jeli neche zisnyega pravi pokornik, i velik Szvetacz nasztat. Ruka Goszpodinova, ka je zi Publikana Apostola, i zvelikoga progonitelya velikoga branitelya Czrikve nacsinila, jos ni premlahavila. On je moguch nai vechega grihsnika preubernut. Ali i milosztivan je. Genezius bi bil zaszluzsil zbog nyigove grihsne sale znaglum szmertjum, i zvekovecsnim paklom kastigan posztat. Goszpodin Bog ni zsnyim zahajal, kut bi bil zaszluzsan, neg je nyega od zaszluzsene kastige ucsuval, ter muje dal miloschu szvoje grihe szpoznat, i zi szvojum kervlyum zlisat. Ni szi i ti jur markada takovu miloszerdnoszt na tebi szpoznal? Glej va onom hipczu, kada szi Boga zbantoval, bi bil zaszluzsil va tvojem grihu umrit, i na veke sze szkvarit. Goszpodin Bog teje miloval, i kakov Bog! Ravno on Bog, koga szi zbantoval, ov Bog tije dal csasza, i priliku pokoru csinit. Ov teje na pokoru upomenyival, ne kut dabi csa haszni od toga jimal, neg zato csa je milosztivan, csa te lyubi. O upadi na tvoja kolena, ter mu hvali za nyigovu neizgovornu dobrotu. Szveti Augusztin je rekal: „Tiszuchkrat bi mene pravicsno bil mogal szkvarit, dabi bil otil. Ali Ti niszi otil; ar duhse lyubis, ar szi moju duhsu lyubil.“ I ti ovako zdihavaj, ter mi povi, jeli je ov szuprot tebi tuliko dobrotivan Bog zaszluzsan, da ga i potlye bantujes.

II.

Szveti Genezius je szpoznal pozivanye Bozsje, ter je hasznoval miloschu, ku muje milosztivni Bog dal. Kajal

szeje za szvoje grihe, ter nye poboisal krez ocsitno valovanye Kerschanszke vere, nisze dal jos ni krez muku i szmert od nye odlucsiti. Kako ti pozivanye Bozsje szpoznavas, kako hasznujes csasz, i miloschu tebi od Boga danu? Delas i ti zmiloschum Bozsjum ubrachas csasz na pokoru, poboisas tvoje grihe, szi sztalan va tvojem poboisanyu? O joi tebi, ako toga ne csinis. Bojat sze moras, da cheti Goszpodin Bog miloschu utegnut, zato csa je ti na tvoje szpaszenye nebi rad ubernut. On cheti zet csasz, i priliku na pokoru, zato csa je nebi rad nato hasznovat, nacs ti je dana. I za kuliko vecha je doszidob miloszerdnoszt Bozsja ktebi bila, zatuliko ostria che bit szuprot tebi nyigova pravicza. Zcsim duglye Goszpodin Bog na tvoje poboisanye cseka, zatuliko che bit nyigova kastiga ostria, zato kad szi ztvojim poboisanyem tako dugo stental. Szveti Augusztin veli: „Neka zanemerverch miloszerdnoszti Bozsje, ako nebi rad nyigove pravicze szkuszit. Zvelikoszti nyigove miloszerdnoszti szudi na velikoszt nyigove kastige, i pravicze; ar Bog je neizkoncsan va nyigovoi kastigi, i praviczi, kut je neizkoncsan va nyigovoi miloszerdnoszti.“ Szveti Bernard veli: „Zcsim Goszpodin Bog duglye cseka na nase poboisanye, zatuliko ostrie che nasz szudit, ako ju zamudimo.“

Na dan dvaiszet szedmoga Augusztusa.

Szveti Czezarius Biskup Arleszi.

Szveti Czezarius jedan zmed naiglaszovitijimi Franczoszki Biskupi szeje od plemeniti, i pobozsni Sztarji rodil. Va szednom leti je mali Czeszarius csudnovitu lyubav kubogim kazal. Kada je jednucs zjednim pol golim ubogim na placzi szkupa dosal, je szvoju pratezs szvlikal, ter ju nyemu dal. Sze csaje szviczko je zanemermetal. Prez viszti szvoji Sztarji je k Biskupu isal, i nyega proszil, da ga va broj szvoji Duhovni prime. Da zatuliko zversenije zsivit bude mogal je proszil Biskupa, da mu dopuszti

va Kloster sztupit. Dovolyil je to Biskup, ali kada je po csaszu Opt Klostra upamet zel, da je Czezarius premlahov va nyigovom zdravlyi, i da nyemu nijedno vracstvo ne prudi, je nyega va szvoju domovinu naizad poszlal, doklye sze zvracsi. Biskup je nyega velyen kszebi dal dozvat, pri szebi gaje zderzsal, i nyega za Masnika poszvetil, i potlye nyega za Poglavara jednoga Klostra posztavil.

Kada je Biskup na szmert ubetezsal, je onim ki szu okolo nyega sztali, rekal, da szi zselyi, da po szmerti szvojoi Czezariusa za szvojega Naszlednika ziberu. Ova zselya szeje szpunila; ar zcsim je Biskup umerl, szu nyega zjednim glaszom za Biskupa odibrali. Szveti Opt da pred ovum viszokum csasztjum ujde, je pobignul, ter szeje va jednu raku szranil, ar va szvojoi poniznoszti je szebe za nevridnoga na tako viszoku csaszt prestimaval. Ali nasli szuga ter szuga szilili, da Biskupiu prikzame. Videch da je volya Bozsja zel je nasze tesko brime, zacsel je duzsnoszti szvoje zmiloschum Bozsjum szpunyevati. Szaki dan je prodikoval, kadagoder i podvakrat. Zmilosztivnimi ricsami je sze upomenyival na poboisanye zsitka, i na oduravanye griha. Szako leto je pojiszkal varose, i szela szvoje Biskupie, ar on szam je otil nesznajuche ucsit zsalosztne batrit, grihsnike na pravi put ubrachat. Ubogim je pravi Otacz bil, nijednoga ni od szebe prez almustva odpusztil. Va Czrikvi ni dopusztil, nit terpil nedosztoinoga ponasanya. Szvetu Katholicsanszku veru je branil va prodika, i va kniga szuproti krivoverczev. Pri vech Czrikveni Szpravischi je bil nazocsi, va ki je szvoju Apostolszku gorlyivoszt, i szvoju jaku veru ocsitoval. Pri szvoji podlozsni szeje terszil, da sze sze Czrikvene uredbe obderzsavadu. Ali ravno ovo sze nogim nistvridnim ni dopadalo; zato szuga pri Kralyu Alarichu obtuzsili, kut dabi Biskup znyigovimi nepretelyi derzsal. Alarich Kraly prez szega pojiszkovanya je nyim veroval, ter je Biskupa va nevolyu va varos Bordo szpudil. Velyen zcsim je szveti Biskup va vi varos dosal, je nasztal velik ogany, ki szeje tako raszsiril, da szu sze bojali, da che vasz varos na pepel szpravit. Onda szu Sztanovniki varosa k szvetomu Biskupu isli, i nyega proszili, dabi Boga proszil, da sze varosu szmiluje I nut zcsim je szveti Czezarius

molil, velyen je ogany szvoju kriposzt pogubil, i utihsil szeje. Nyigova szvetoszt, i nekrivicsnoszt je sze vech na vidilo dosla. Zato je Alarich szvecza zopet va szvoju Biskupiu naizad pozval, i one, ki szuga krivo obtuzsili, je na szmert odszudil. Ali szveti Czeszarius je nyim pri Kralyu miloschu zsitka szproszil. Pri drugoi priliki szu Arianczi krivoverczi, i zsidovi nyega zopet obtuzsili, kut dabi on znepretelyom, ki je varos obszel razumlyen bil, da chemu va otajnom varos prik dat. Zato szu nekrivoga Biskupa va uzu zaperli, i na szmert odszudili. Zsivoga szu kanili va vodu Rhone hitit. Ali pervo neg szeje ovo odszudenye szpunilo, szu jednoga zsidova piszmo va ruke dosztali, va kom je ov nepretelyu piszal, i ubechal, da chemu jedna vrata varoska odprit, ali onako, ako ubecha, da zsidovom varosa nist nechedu zet. Ovako szeje nekrivicsnoszt Biskupa zopet ocsitovala, i on je zi uze szlobodan odpuschen posztal.

Kada je nepretely varos osztavil, onda szu szi betezsni, ubogi, i ulovlyeni szvoje zaviche pri szvetom Biskupi jiszkali. Da szim na pomoch dojde, je sze csaje jimal, nato ubernul. I kada sze ovo ni doszt bilo, onda je i szvete Poszude Czrikvene prodal, i na hranu ubogi ubernul. Ali ztoga szu szi niki csemernyaki priliku zeli nyega pri Kralyu na novo obtuzsiti, da je Czrikveno dobro raszprudil, i nepretelyu prik dal. Kraly je nyega kszebi dal dozvat, i od nyega odgovor potriboval. Szveti Biskup je zveszelim, i mirnim liczem pred Kralya sztupil. Ali Kraly na meszto dabi szerditoszt szvoju ocsitoval, je zacsel pred Biskupom na szem telu trepetat, i szvetoga Biskupa ponizno postovat. Ar Goszpodin Bog je nyigovu szerditoszt na postovanye Szvecza csudnovito preubernul. Kraly je Biskupa na meszto ostroche, zvelikum poniznoschum zjednim szrebernim kincsom nadaroval. Szveti Biskup je ov dar zahvalno prijel, ali velyen gaje na odkuplenye uznikov ubernul. Kada szu mu niki ocsimetali, da na ulovlyene prevech raszprudjuje, je nyim rekal: „Csa bi szi vi zselyili, dabi vi va uzi morali zdihavat? Nili ada dosztoino, da mi ono drugim ucsinimo, csa szi zselyimo, da sze nam ucsini?“ Dosal je csasz da je Goszpodin Bog szvojega vernoga szlugu kszebi na vekovecsnu plachu pozval. Krez ocsito-

vanye Bozsje bise nyemu szmert nazvischena. Po pobozsnom prijimanyu szveti szakramentov je szvoi szveti zsitak va szedamdeszet csetertom leti sztaroszti dokonyal.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

„Csa bi szi vi zselyili, dabi va uzi morali zdihavat?“ ovako je szveti Czezarius one pital, ki szu mu nyigovu preveliku miloszerdnoszt, ku je uznikom izkazseval, ocsimetali. Ovoje za isztinu pitanye, ko bi szi szaki Kerschan moral kszerczu zet. Zlamenye pravadnoga Kerschana je lyubav k szvojemu blizsnyemu; ar Jezus szam je rekal: „Va tom neka vasz szaki szpozna, da szte moji Ucseniki, da jedan drugoga lyubite.“ Ova zapovid lyubavi nam veli, da blizsnyemu nasemu ono izkazsemo, csa szi mi od nyega zselyimo. Szada te pitam, ako szi sziromah, betezsan, od szi zapuschan, ako szi va uzi ulovlyen, csa bi szi zselyil, da ti drugi izkazsedu? Navo szi szam odgovori; ali pri tom szi miszli, da sze i ti szuproti oni takov izkazses, kut szi zselyis, da sze drugi szuprot tebi izkazsedu. Ako tako necsinis, ko neszmis rech, da tvojega blizsnyega lyubis, kut je jedan Kerschan duzsan blizsnyega lyubiti. Ali ako tako csinis, ko znaj, da je ova tvoja kripna lyubav Jezusu Krisztusu jako draga, i tebi najamna. Jezus Krisztus csine lyubavi onako prijimlye, kut dabi je nyemu szamomu izkazsevali. Ali ako ove csine lyubavi blizsnyemu zakratis, ove zopet tako prijimlye, kut dabi je nyemu szamomu zakratil. „Ja szam bil betezsan, a vi szte me pohodili. Ja szam bil uznik, a vi szte me odkupili. . . . Csa szte naimanyemu med ovimi ucsinili, to szte meni ucsinili.“ — — — „Ja szam bil betezsan, ja szam bil uznik, a vi mene niszte pohodili, nit odkupili. — Csa naimanyemu med ovimi ucsinili niszte, toga meni niszti ucsinili.“ Ovako govori Jezus kada od szudnyega dneva govori. I ktomu velyen prilazse plachu, i kastigu. „Hodte preblazseni Ocza mojega, poszedite Kralyesztvo, ko je za vasz pripravno od pocsetka szvita; ar ja szam bil gladan, vi szte me nahranili“ . . . i tako dalye.

II.

Szveti Czezarius va Czrikvi nikarkove neuredbe, i zloche ni terpil, neg je kastigoval one, ki szu sze va Czrikvi nedosztoino ponasali. Va tom je pravo csinil. Va Czrikvi sze szega moramo csuvat, csa Boga neg naimanye bantuje. Ar drugacse kakovu haszan jimamo od toga, da Czrikvu hodimo? Neszmimosze drugacse bojat, da chemo z Czrikve zvechimi grihi van pojt, neg szmo nuter dosli? Szveti Ambrozius veli: „Zmalimi grihi va Czrikvu nuter dojdu, a zvelikimi van idu.“ Sztanovito sztrahsno dugovanye je onde Goszpodina Boga bantovat, kadi bi ga morali za oproschenye grihov proszit; neg dobro sze upitaj, jeli niszi doszidob va tom zagrihsil, ter sze poboisaj. Csuvaj sze od razgovora, szmiha, i sale, od nepotribnoga ugledanya. Neka bit jedan zmed oni, ki Czrikvu neg kut va jigru idu, i druge szpacsiju, ter va molitvi bludu. Szveti Oltari, i sze csaje va Czrikvi bi tebe na pobozsnoszt moralo gibati; ali dicza ovoga szvita szu szlipa k szemu csaje szveto. Povimi je to neg malyahan grih? Jezus je one, ki szu va Czrikvi prodavali, i kupovali, z korbacsom van szpudil. Kako che sztoper one kastigat, ki Czrikve znedosztoinimi csini uszkrunidu? Csuvaj sze da i ti ove kastige nebudes moral szkuszit. Szveti Papa Stefan veli: „Sztrahsite sze onoga, ki je zkorbacsi ziganyal z Czrikve, one, ki szu podavali, i kupovali.“ Budi tebi, i szakomu hizsa Bozsja szveta, da nam Goszpodin Bog potribne milosche, i blagoszlove udili.

Na dan dvaiszet oszmoga Augusztusa.

Szveti Auguszting Otacz Czrikveni.

Glaszoviti Naucsitely Czrikve szveti Auguszting szeje Tagaszti va Afriki rodil. Nyigov Otacz Patriczius je bil pogan, nyigova Mati szveta Monika je bila Kerschanka.

Od nature je velike talente jimal, zato szeje szakojacske znanoszti naucsil. Oszebuino velik govoracz je bil. Otacz je nyega va pogansztvi odhranil; ali pobozsna nyigova Mati szeje terszila nyega na Kerschanszku veru ubernuti. Jednucs je sztrahsnu bol va zseludczi jimal, onda szije szveti Kerszt proszil; ali zcsim je bol presztala, ni til od Kerszta nist csut. Va varosi Karthago, kadi szeje ucsil, szeje med krivovercze Manicheuse dal. Polag szvojega laschega valovanya je va pocsetku jako szlobodno, i raszpuschano zsivil. Oszebuino telovnomu pozselenyu szeje podal, tako veliku moch je necsiszt zsitak prik nyega jimal, da je szam stimal, da szega vech neche moch oszlobodit Kovomu zsitku, kut szam pise, je nyega naivech lenoszt, jigra, neszkerbnoszt nyigovoga Ocza, ki muje sze prepusztil, i csemerno tovarustvo napelyalo. Nyigova Mati je nyega doszt upomenyivala, i od zla odvrachala, ali on sze nist ni maril, nisze dal odvernut.

Devet let je ovako raszpuschano zsivil, krez vasz ov csasz je nyigova Mati szuze tocsila, i Boga molila za szpaszenye Szina szvoga; onda je Goszpodin Bog nye molitvu uszlisil. Augusztin je szpoznal kriviczu vere Manicheusev, necsiszt zsitak muszeje oduril, i da szega osztavi je varos Karthago osztavil, ter je szuprot volye nyigove Matere v Rim isal. Ovde je na szmert ubetezsal, i da onda ni umerl, szam valuje, da je neg molitva nyigove Matere nyigovu szmert zusztavila. Jedan csasz je v Rimi prebival, i zbog nyigove velike zgovornoszti glaszovit nasztal, onda je nyega Rimszki Poglavnik Mailand poszlal, ar Czeszar szije zselyil ovoga glaszovitoga govoracza pri szebi jimat. Mailandi je va onom csaszi zsivil szveti Ambrozius Biskup, ki je ravnotako zbog nyigove velike zgovornoszti, ali i zbog szvetoszti kruto glaszovit bil. Augusztin szeje zsnyim szpoznal, ter je vechputi nyigove Prodike poszluhsal, ali ne zato da sze od nyega csa dobroga naucsi, nego szamo zbog toga, da bude vidil, jeli je za isztinu Ambrozius tako glaszovit govoracz kut je raszglasen. I nut szuprot nyigove volye je ovo nasztal put, krezakoga je Jisztinu szpoznal. Ar onda kada je paszku noszil, kako Ambrozius govori, je csul, ter szeje naucsil Jisztinu szvete vere Katholicsanszke szpoznat. Ali vindar jos ni til ocsitno szpoznanu Jisztinu

valovat, ar muje na puti bilo telovno pozselenye, ko gaje zusztavlyalo. Vechputi szeje csudil nad csisztim zsitkom szvetoga Ambroziusa, ali naszledovat ga ni til. Med tim je i szveta Monika Mailand dosla va szkerbi za szpaszenye szvojega Szina. Ona je isla kszvetomu Ambroziusu, ter muje placsuch sztalis szvojega Szina ocsitovala, i nyega proszila, dabi szvoju szkerb ubernul na ovu zgublyenu ovcsiczu, i dabi ju k Jezusu dopelyal Szveti Biskup je nyu ztim ufanyem ubatril, da che sze nye szveta zselya navredi szpuniti.

Szimpliczian jedan sztar Duhovni je jednucs na zocsi Augusztina povidal, da je Viktorinus glaszovit govoracz Rimszki va szvojoi sztaroszti szveti kerszt prijel. Policzianus domorodacz Augusztina je povidal od dvi Czeszarszki Dvoranov da szu zsitak szvetoga Antona stat csuli, i da szu velyen szvetu veru Jezusa prijeli, dvor Czeszarszki osztavili, i va pusztinu isli, ter szveto zsivili. Ovo, i marko drugo je szercze Augusztina zacselo gibati. Zbujala szeje va nyem volya szvoi zsitak preubernut. Nyigov razum muje govoril, da je to potribno, ali nyigova zla navada je nyega zusztavlyala. Od dneva do dneva szije naiperzimal szvoje poboisanye, ali volya premlahava je nyega do dneva od toga zusztavlyala. Jedan dan kada szeje szam zi szobum baril, kada muje zjedne sztrani zla navada govorila, da ni moguche, dabi va csisztochi mogal zsivit, a zdruge sztrani, kada je kriposzt csisztoche tuliki Divicz, mladenczov, muzsi, zsen, i Dovicz premiszlyaval, onda je kszebi rekal: „Nebi ti mogal toga esinit, csa szu ti i ti csinili?“ Onda szeje zacsel plakat, ter je na vert isal pod jedno figovo drivo, i pun tuge zacsel zdihavat: „O Goszpodine! Kako dugo che bit zutra, i zutra? Zacs va ovoi uri ne nacsinim koncza mojemu odurnomu zsitku?“ Kada je od tuge, i zdihavanya vasz premlahaven szidil, je na jednucs csul glasz: „Tolle, lege! Tolle, lege! Zami, ter sti! zami, ter sti!“ Vasz presztrahsen szeje sztal, ter je zel vruke Knige, ke szu polag nyega lezsale, odperl je nye, i pervo csa je vanyi zagledal, szu bile ricsi szvetoga Paula: „Dajte, chemo posteno zsiviti kut po vadne, ne va jili, i opijanyu, ne va necsisztochi, ter praznoszti, ne va vadi.“ Vech ni bilo potribno, da szvoje nuternye barenye ubla-

da. Nyigovo szercze na jednucs bise preminyeno, csverszto szije naipperzel necsisztomu zsitku, i krivoi veri odpovidat, ter krez szveti Kerszt va szvetu Czrikvu sztupit. Augusztin je velyen isal k szvojoi pobozsnoi i szkerbnoi materi, i k szvetomu Ambroziusu, i nyim nazvisztil szvoje naiperzimanye. Po prijetom nauki je szveti Kerszt trideszet tri let sztar prijel na naiveche batrenye szercza szvoga Pri ovoi priliki szeje pervi put ona Jacska, ku je szveti Ambrozius zi szvetim Augusztinom szkupa nacsinil: „Te Deum laudamus“ Bozse tebi sze klanyamo, jacsila, na zahvalnoszt Goszpodinu Bogu za izkazanu veliku miloschu. Veszelye szvetoga Ambroziusa, ali jos veche veszelye szvete Monike sze nemore zrech. Neg tuliko velim: kut je pervo pobozsna Mati noge szuge tuge sztocsila, tako je je szada od veszelya, i velike szriche prolyivala.

Vreda po prijetom szvetom Kersztu szije Augusztin naiperzel va szvoju domovinu putovat, i onde za zvelicsenye szvoje duhse szkerbit. Kada je va varos Osztia dozsal, je nyigova szveta Mati ubetezsala, i navredi po tom szvoi szveti zsitak dokonyala. Augusztin je dalye putoval, doklye je va Afriku dosal. Onde je isal va jednu szamotnu hizsu, ter je tri leta va premislyavanyu szveti szkravnoszti Bozsji, i va stenyu szvetoga Piszma sztrosil. Je ian plemenit cslovik je nyega zi szvetim nakanyenyem va szamoti pojiszkal, i nyega pozval, da va varos Hippon doide prebivat. Kada je jedan csasz va nyem prebival, je nyega Biskup Valerius na prosnyu lyucztva za Masnika poszvetil. Zcsim szeje ovo sztalo, je jedan Kloster zgradil, va kom je znikimi Duhovni pobozsan zsitak zsivil. On je nyim Regule zsitak prepiszal, i krezavo pocsetak nacsinil onomu glaszovitomu Redu Augusztinszkomu. Biskup Valerius je potlye nyemu zapovidal Rics Bozsju glasziti. Nemore sze zrech, kuliko duhovne haszni je krez nyigove Prodike naiperdoneszal. Valerius Biskup je potlye nyega za Biskupa poszvetil, i za szvojega pomochnika va Biskupii posztavil.

Zbog kratkoche csasza moram nogo priszkocsit, csaje szveti Augusztin va zsitku Valeriusa Biskupa, i po nyigovoi szmerti dobroga ucsinil; kako je noge zle navade zaterl, kako je szvetu veru Katholicsanszku branil, krive vere

zatiral, i kuliko szveti Knig je popiszal. Nai vechi mudroznanczi onoga csasza szusze csudili, kako je jedan cslovik neg va sztalisu bil, tuliko szveti Knig popiszat. Ovde je sztanovito bilo poznat, da gaje Duh szveti nadanyeval, ar od cslovicsanszke mochi, nebi bilo moguche. Po szem szvitu je nasztal glaszovit, krivoverczi szu szega bojali, Katholiki szumu sze veszelili. Veliki Szveczi, kut je szveti Hyeronimus, i szveti Paulinus szu nyega va nogom dugovanyu za nauk proszili. Czrikvena Szpravischa, i Rimszki Papa szu nyega viszoko postovali, i prestimavali. Ali polag szega toga je kruto ponizan bil. Rado je od drugi nauk prijel. Zvelike poniznoszti je jedne Knige popiszal, va ki je ocsitoval sze szvoje pred szvetim Kersztom ucsinyene grihske, neg da zatuliko vech dicsi miloszerdnoszt Bozsju, i da grihsnike na pokoru giblye. Sze szvoje dohodke je na pomoch ubogi ubernul. Po prijetom szvetom Kerszti je va sztalnoi csisztochi zsivil, krezato je pokazal csa cslovik krez miloschu Bozsju ucsinit more, ako neg oche, akoprem je pervo kgrihsnoi navadi privezan bil. On je ocsitoval, da muje ono, csa je pervo za nemoguche derzsal, potlye lahko, i ugodno nasztalo. Ali vindar szeje csuval szake prilike, va koi bi szvoja csisztocha skodu mogla terpit. Pervo szeje rado zaklinyal, ali po prijetom szvetom Kerszti, szeje ove navade csiszto osztavil. Ugovaranye drugi ni mogal poszluhsat, zato je zverhu sztola, pri kom je ubedval, ovo zapiszal: Ki rad grize postenye blizsnyega, tomu velim: bizs kraj od mojega sztola. Jednucs je jedan pozvani zacsel pri sztoli blizsnyega ugovarat, onda szeje Szvetacz velyen knyemu ubernul z ovimi ricsami: „Ali moram ov napiszak zlisat, ali chete vi Goszpodine henyat od ugovaranya.“

Noge druge kriposzti ovoga velikoga Szvecza moramo zbog kratkoche csasza priszkocsit, neg szamo od nyigove velike lyubavi k Bogu moramo na kratki szpominanye nacsinit. Zvelike lyubavi k Bogu je szenek na nyega miszlil, zvelike lyubavi k Bogu, szeje szenek za grihe szvoje mladoszti kajal; zato je vechputi zsalosztno zdihaval:“ Kaszno szam te szpoznal, kaszno szam te lyubil, o uvig nova, i sztara lipota! O neszrichni csasz, va kom te niszam lyubil! Ovo nyigovo kajanye je krez

vasz nyigov zsitak duralo. Nyigova szmert szeje pripetila va szedamdeszet sesztom leti sztaroszti nyigove. Csetira leta pervo je szkerb na szvoju Biskupiu drugomu prik dal, vasz ov csasz je va pokori za szvoje grihe, va molitvi, premislyavanyu nebeszke radoszti sztrosil. Va ovom csaszu szu Vandali varos Hippon ubszeli. Velika nevolya ovoga varosa je nyigovo szercze tako rasztuzsila, da je Goszpodina Boga nepresztano proszil, da ali varos od nepretelya oszlobodi, ali da mu neda szkoncsanya varosa dozsivit. Po ovoi molitvi je va vruchi beteg zapal. Ovo je szpoznal za zlamenye nyigove blizsnye szmerti. Zato je va nai vechoi pobozsnoszti szvete Szakramente prijel. Onda szije dal Pszalmuse pokore napiszat, i zverhu szvoje posztelye ubiszit, da va molenyu ovi Pszalmusov szvoi zsitak dokonya. Proszil szije da ga na miru osztavu, da sze za tuliko bolye z Bogom bude mogal pominati. Dvanaiszt dan je durala ova nyigova szamota. Va ovom csaszu je pri molenyu pokorni Pszalmusov nogo tiszuch szuz sztocsil, jednucs je rekal: „Nijedan Kerschan, ako je kako pobozsno zsivil, neka prez pokore ne umre.“ Ovako je ov odicseni Naucsitely Czrikve umerl va leti Kristusa csetira sztov trideszetom. Nyigovo szveto Telo je dosztoino pokopano posztalo. Po csaszu je va Szardiniu, potlye Paviu doneseno posztalo, kadi jos i szada pocsiva viszoko odicseno. Knige ke je popiszaal jos i szada Kerschenikom na nauk, i na naszledovanye szluzsu.

Nauk, i Naszledovanye.

Z zsitka szvetoga Augusztina szi noge nauke mores van znet, jedne chuti ovde prepolozsit.

I.

Szveti Augusztin szeje sztoper va nyigovom trideszet tretom leti povernul, i Bogu zacsel szluzsit. Perva leta je va raszpuschanoszti prebavil, a zadnya va velikoi szvetoszti. Vechputi je uplakal, da je tako kaszno zacsel Boga szpoznat, i lyubit; ali terszil szeje ono nadomesztit,

csa je pervo zamudil. Ti szi morebit nai vechi del zsitka tvoga zacsuda grihsnije sztrosil neg Augusztin. Terszi sze naimanye on del, koga jos pred tobum jimas bolye prebaviti. Kaji sze od szercza, da szi tako kaszno Bogu tvojemu zacsel szluzsit, ter sze terszi zamudeno nadomesztit.

II.

Szveti Augusztin je szvoje poboisanye dugo odvlacsil; ali pak szije najednucs szercseno naiperzel pokoru csinit, i va nyoi sztalan prez griha osztati. Niszi i ti tvojega poboisanya jur dugo odvlacsil? Zami szi i ti jednucs szercseno naiper, pokoru csinit, ter budi va nyoi sztalan.

III.

Put na poboisanye Augusztina szu bile Prodike szvetoga Ambroziusa, i na nadahnenye Bozsje stenye Ricsi szvetoga Paula. Grihsnik ki Prodike, i stenye szveti Knig zanemermeche, ta je daleko, od szvojege pobojsanya, i od szvojega zvelicsenya. Kako sze ti va tom ponasas?

IV.

Szveti Augusztin je szvoje pregrihsenye va szvoji Kniga pred szim szvitom valoval. Zacs sze ti ubavas tvoje grihe pred Masnikom valovat? Csa neznas, csa ov szveti Otacz veli: „Ako sze pred szpovidum szranyas, to je ako tvoje grihe neches valovat, neg je szranyas, ches sze prez szpovidi szkvarit.“ Csa je szkvarenye manye neugodno, neg szvoje grihe pred Masnikom szpovidat, ki nyi neszmi ocsitovat?

V.

Augusztin je zpocsetka stimal, da mu ni moguche va csisztochi zsivit, i szvoju zlu navadu osztavit. Ali pelda tuliki Szveczev, ki szu csiszto zsivili, i potlye nyigovo lasche szkusenye je nyemu pokazalo, da je moguche; ar on je szam valoval, da gaje ono, csa muje zpocsetka nemoguche bilo, zlahka szpalo, i ugodno nasztalo. I ti ches to izto szkusziti, ako sze szamoga szebe ubladas, kut szveti Augusztin.

VI.

Ztverdokornoga krivovercza je Augusztin ne szamo gorlyiv Katholik, nego i Naucsitely, ter branitely szvete vere nasztal. Dar Katholicsanszke vere je jako viszoko prestimaval, i zanyega Goszpodinu Bogu poniznu hvalu daval. On pise: „Ni vechega bogatsztva, ni vechega kincsa, ni veche dike, ni veche plemenitoszti na szvitu, neg je vera Katholicsanszka." Od csasza szvojega poboisanya szeje terszil krivovercze na szpoznanye prave vere dopelyat. Nyigova jedina zselya je bila: „O dabi neg szi Katholiki nasztali." Prestimavaj i ti tvoju veru visje neg sziju doszidob prestimaval. Bogu ponizno hvali, da ti szeje dal pred nogi tiszuchi va ovoi pravoi veri rodit. Terszi sze zricsum, i ztvojim Kerschanszkim ponasanyem bludeche na pravu veru napelyat, ali szlabe va nyoi ujacsat. Naucsi sze on csasz, koga ti Goszpodin Bog udili, va tvojem zadnyem betegi dobro hasznovat. Csuvaj sze od prazni razgovorov, oszebuino na szmertnoi posztelyi nedopuszti okolo sztojechim nistvridne razgovore. Zadnyi tvoi csasz na kajanye za grihe, ter na pokoru uberni. Daj szi csa zduhovni Knig stat, da tvoja zadnya miszal pri Bogu bude. Ov zadnyi csasz je jako drag, i kratak, dobroga hasznuj, ar sze neche vech naizad povernuti. Za tvoje grihe sze neka presztat kajat, i Goszpodina Boga zanye za oproschenye proszit, doklye ne presztanes zsivit. Ar to che szenek Jisztina osztat, csa szveti Augusztin veli: „Ni jedan Kerschan, ako je kako pobozsno zsivil, neka prez pokore ne umre."

Na dan dvaiszet devetoga Augusztusa.

Odszicsenye Glave szvetoga Jivana Kersztitelya.

Od narojenya szvetoga Jivana Kersztitelya, i prehodnika Jezusa Krisztusa szmo drugde govorili. Kada je Jivan Kersztitely na upominanye Bozsje pusztinu osztavil, je k

Jordanu isal, ter je pokoru prodikoval; da lyucztvo k prihodu, i na szpoznanye Mesziasa pripravi. Grihe, i zle navada zsidovov je prez zgledanya na personu ukaral. Onda je va Judei Herodes Kraly ladal, ki szeje jimenoval Antipas, ov je bil szin onoga Herodesa, ki je nekrivicsnu diczu dal pomorit, i brat onoga Herodesa, ki je Jezusa Krisztusa va beloi pratezsi pred lyucztvom ziszmihaval. Ov Herodes je zsenu szvojega zsivuchega brata Filipa szebi poszvojal, ter je zsnyum zsivil. Vasz orszag szeje va tom szpacsil; ali nigdor sze ni uszeguralKralyu ocsimetat. Neg szveti Jivan ni mogal zamucsat.

Szveto Evangyelye povida, da je Herodes Kraly Prodike szvetoga Jivana rado poszluhsal, i da je mar csa szpunil, csaje va Progika csul. Zato je szveti Jivan, da nyega na pravi put dopelya, szegurno predanyega sztal, i rekal: „Ni tebi szlobodno zsene brata tvojega pri tebi derzsati.“ Csa muje jos rekal, od toga szveto Evangyelye nist ne veli; ali ova kratka Prodika je doszt bila Kralya va jad dopelyat. Va ovom jadi sze Herodes naiperzel Jivana zputa szpravit. Ali pokidob szeje zbluda med lyucztvom bojal, ko je Jivana viszoko prestimavalo, nisze szegural, nyega ocsitno kastigat. Ona csemerna zsena Herodias pred szim lyucztvom uszramotjena, ni mirovala, doklye ni Herodesa szuprot Jivanu tako razdrazsila, da je nyega dal ulovit, i va uzu zaprit. Ucseniki szvetoga Jivana szu vindar va uzu knyemu dohajali, da nyigove szvete nauke poszluhsaju. Kut z Evangyelya znamo, da je nike zmed nyimi k Jezusu poszlal, da ga upitaju: „Szi ti ta izti, ki jima priti, ali chemo na drugoga csekati?“ Szveti Jivan ni zato poszlal szvoje Ucsenike k Jezusu, kut dabi bil dvojil va tom, da je Jezus pravi Meszias; neg zato da oni poszluhsaju Prodike Jezusa Krisztusa, da vidu nyigove csudne csine, i da krezato potverdjeni posztanu va tom, csa je on nyim vechputi od Krisztusa povidal. Ulovili szu szvetoga Jivana va miszeczi Deczemberi, i nyigovo uzenye je duralo do Auguszttusa.

Va ovom miszeczi je Herodes dan szvojega narodjena derzsal. Veliku goschinu je szkupa szpravil, sze Velikase Galilee je knyoi pozval. Na konczu goschine je kchi nistvridne Herodias nuter dosla va hizsu goschine, da z szvojim

tanczom goszte raszveszeli. Kraly je va nye tanczi tuliko veszelye imal, da je rekal, da szi proszi, csagoder oche, ako poloviczu Kralyesztva proszila bude, da che joi dat, ktomu je szvoje ubechanye i zpriszegum potverdil. Tanczosnicza neszramna ni znala, csa che proszit, zato je isla szvoju mater pitat Nye mati, ka szi je jur zdavno zselyila dabi szvetoga Jivana umorili, da nye csemernoga zsitka nigdor vech nebude karal, zato je rekla kcheri: „poj, ter proszi glavu Jivana Kersztitelya.“ Ona je nuter isla, i Kralyu rekla: „Ja ochu da mi velyen das glavu Jivana Kersztitelya na pladnyi.“ Kraly szeje navu prosnyu kruto presztrahsil; ali ni otil divojke razturobit, i szvoju priszegu potert, je zapovidal voschanu, da ide va uzu, da glavu Jivana odszicse, i da ju na pladnyi donesze. Ova nemila, i krivicsna zapovid bise szpunyena. Jivanu szu glavu odszikli, i na pladnyi divojki prikdali, a divojka szvojoi materi.

Szveti Hyeronimus pise, da je tverdokorna Herodias na utisenye szvojega jada jezik szvetoga Jivana, zkim je Kralya, i nyu ukaral, zjiglom poprebadala. Ucseniki szvetoga Jivana szu nyigovo szveto Telo Szebaszti med dvimi Proroki Elizeusem, ter Abdiasom dosztoino pokopali. Szv. Glavu nyigovu je Herodias va nye Palaschi dala zagrebszt, kadi je tako dugo szranyena osztala, doklye szveti Jivan krez izkazanye szvoje ni ocsitoval meszto, kadi zagrebena bise. Onda szuju pobozsno podvignuli, i v Rim va Czrikvu szvetoga Szilvesztera doneszli, i na ocsitno postovanye van posztavili. Pravicsni Bog krivicze Herodesa ni osztavil prez kastige. Zsidovszki mudroznanacz Josef Flavius szvidocsi, da je Herodes ub szvoju diku, i Kralyesztvo dosal; ar od Kralya Arabie, koga kcher je za zsenu jimal, ter szpudil, je ubladan, i zorszaga prognan posztal. Czeszar je nyega va Nevolyu va varos Lyon va Franczoszkom poszlal. Odavlye je va Spanyolszko usal, i ovde znistvridnum Herodias szvojum krivum zsenum nevolyno poginul. I ona neszramna tanczoszkinya je szvoju plachu prijela; ar kada je jednucs prik jednoga szmerznutoga potoka isla, szeje led rasztupil, ona je va vodu szpala, led szeje zopet szkupa szklopil, i nyoi glavu razmesjil. Ovako sztrahsnu szmert je pojela neszramna tancsnosnicza.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szvetoga Jivana szu nekrivo va uzu vergli, i nyemu nemilo glavu odszikli; medtimtoga je Kraly Herodes, ter Herodiaskinya, i nye kchi va veszelyi, i radoszti zsivil. Jos i dan denasnyi markomu nistvridnyaku na szvitu dobro ide, a pobozsni, bogabojechi nevolyu terpu. Nogi zmed ovimi markada zacsnu va Bozsjoi miloszerdnoszti, i praviczi zdvajat. O kako ovi bludu. Goszpodin Bog ki sze zna, i redi, krivicsno nigdar necsini, kut szam ti jur drugom meszti povidal. On pobozsnim da terpit, da sze nyihovi zaszluhski i nyihova placha na Nebi poveveksava, ali da na ovom szvitu priliku jimadu za sze, csa szu zagrihsili pokoru csinit; nistvridnim ali da szviczku szrichu, da nyihove male dobre csine jur na ovom szvitu naplati; ar za nye nyim na Nebi plache dat nemore, pokidob szuje va sztalisu griha odversili. Ki szpametan more csa ocsimetat, ali prik uredbe Bozsje morgovat, do zbog toga va miloszerdnoszti, i praviczi Bozsjoi more zdvajat? Oszebuino ako szi premiszlimo, kako che nigda pobozsnim, i grihsnikom va vekovecsnoszti pojt? Szveti Jivan Kersztitely szada z Jezusem va Nebi kralyuje; Herodes, i Herodiaskinya, i tanczosnicza va paklu na veke goru. Ovako chedu nigda oni pravicsni, ki na szvitu csuda moradu terpit, ako neg kut szveti Jivan szterplyeno terpili budu, va Nebi na veke blazseni, a nistvridni, ki szu sze ovden veszelili va pakli na veke neszrichni bit. Nut zovoga szudi od pravicze Bozsje, ter sze nigdar ne szeguraj szuproti nyigove uredbe morgovat. Ar Bog je pravicsan, i sze nyigovo szudcztvo je pravicsno.

II.

Neszramni tanacz divojke je bil uzrok szmerti szvetoga Jivana. Jivan je moral umrit, zato, csa je Herodesa ov tanacz veszelil, i zpriszegum ubechal, da che nyoi sze dat, csa szi neg proszila bude. Divojka je polag nauka

Matere glavu Jivana proszila, Herodes je szpunil nye prosnyu, ar je stimal, da ju polag szvoje priszege szpunit mora. Va tom je Herodes nai vechu kriviczu ucsinil; ar nigdor ni duzsan onakove priszege szpunit, ka na grihsno pelya. Ali to je isztina, da je neszramni tanacz blisnya prilika bil, da szu szvetomu Jivanu glavu odszikli. Zato szu nogi szveti Oczi od tancza ovako govorili: „Tanacz va szebi ni grih. David je pred skrinyom mira Bozsjega od veszelya, i zvelike pobozsnoszti tanczal. Nigda szu na niki meszti na naiveche szvetke Szvetaez na pokazanye velikoga duhovnoga veszelya pred Czrikvom tanczali, ali tako daje muska szpola, od zsenszke razlucsena bila. Ov tanacz ni bil grih. Ali toje sztanovito da sze pri szedasnyem tanczi nogi grihi va mislenyi, govorenyi, i csinyenyi ucsinu, i da ztancza pri nogi pakla vridni grihi van izhajadu. Szkuszenye nasz to ucsi, da sze noge nekrivicsne persone krez tanacz, ali neg gledanye tancza pokvaru, va velike grihe zapadu, ke nebi bili ucsinili, da nebi pri tanczi nazocsi bili, da nebi bili vidili, i csuli, csa sze pri tanczi csini, i govori. Zato szu szveti Oczi ostro szuprot tanczu prodikovali, i Kerschane od tancza odvrachali. Szveti Krizoszthomu je rekal, da je szam vrag tanacz zacsel, i da je rado pri oni, ki tanczaju. On veli: „Goszpodin Bog nam noge ni na tanacz dal, neg da zsnyimi dosztoino pohajamo. Vrag cslovika na tanacz naganya, i zsnyim szkacse“ Szveti Efrem pise: „Odaklye szmo sze naucsili tanczat? Do je Kerschane to naucsil? Sztanovito nit Peter, nit Paval, nit Jivan, nit drugi z Duhom szvetim napunyen cslovik nasz to ni ucsil; neg paklenszki pozoj.“ Szveti Ambrozius veli: „Kada tanczadu, onde postenye, i csisztocha ni dobro szranyena, oszebuino ako nochni csasz tanczamo, ar noch je pretely sze zloche. Kcher jedne histva prekersnicze kakova je Herodias bila, neka tancza; ali ki oche csiszt, i posten osztat, ta neka tanacz osztavi.“ Szveti Karolus Boromäus je tu uredbu van dal: „On csisztochi i kerschanszkomu dobromu ponasanyu tuliko skodlyiv tanacz neka od szi pravoverni osztavan bude; ar on je zvir nogi grihov szuproti csisztoche, noge nedosztoinoszti, nogoga nemira, i umaranya.“

Ovako i drugi szveti Oczi govoru. Jeli ovi szveti Oczi pravo jimadu, ali ov szvit, ki tanacz za csa nekrivicsnoga

derzsi, to chu drugim osztavit, da prik toga szudu. Neg tuliko velim, da med tulikimi Szveczi, ki nyihov zsitak szam stal, nijednoga niszam nasal szvetoga tanczosa; ali szvete tanczosnicze; ali takovi szam nasal, ki szu zbog prosztoga tancza, komu szu podani bili, zato ostru pokoru csinili. Nit niszam nigdir nasal, dabi ki Szvetacz tanacz za takovo dugovanye bil szvitoval, krezako cslovik csiszto po kerschanszku zsivit more. Nigdir niszam stal, ali csul, da je do ztancza pobozsniji naizad dozsal, ali ki bisze bil na szmertnoi posztelyi veszelil va szpominanyu nani csasz, koga je va tanczi sztrosil. Ali to szam stal, daje marki ztancza naizad dozsal zgrihi ublozsen, zbog ki szeje na szmertnoi posztelyi kajal. Blazsen je on, ki zcsisztom Sarom more rech: „Ja szam moju duhsu od szega zloga pozselenya csisztu zobderzsala. Niszam sze szpusztila med jigracse, nit med onakove ki raszpuschano zsivu.“ To je kut szveti Bazilius raszlazse, niszam sze podala med one, ki raszpuschan tanacz lyubu.

Csa priszegu Herodesa Kralya utiszka, ti moram jos kratak nauk dat. Herodes Kraly nebi bil duzsan szvoju ne dobro rasznislyenu priszegu szpuniti, kada szu od nyega Glavu szvetoga Jivana proszili; ar ova priszega je bila krivicsna. Polag praude Bozsje, i szviczke ni dopuschano krivicsne priszege ucsinit, i derzsat. On ki krivicsnu priszegu derzsi, zagrihsi. Zato krivoverczi grihsu, ki zato nebi radi prave Katholicsanszke vere nasze zet, pokidob szu pri pervom nyihovom pricseschanyu priszegli, da nyihove krive vere nechedu osztavit. Ova nyihova priszega je bila krivicsna, i tako grihsna, kut kad bi jedan zsidov priszegal, da che szenek va szvojoi zsidovszkoi veri osztat; ali kut kad bi jedan priszegal, da szvojemu blizsnyemu neche oprosztit, ali da vech neche Czrikvu hodit, ali lyuczkoga dobra neche vech naizad dat, da sze vech neche pojt szpovidat. Ar to je grih, ako csa takovoga ubechamo, csaje grihsno. Va krivoi veri osztat, je grihsno. Ki to ubecha, i priszezse, grihsi. Kut on grihsi, ki je priszegal, da szvojemu blizsnyemu neche oprosztit, da Czrikvu neche hodit; ovakov ni duzsan szvojega ubechanya, szvoje priszege szpunit.

Na dan trideszetoga Augusztusa.

Szveta Rosa Limana Divicza.

Lipu peldu szvetoszti je Goszpodin Bog szemu Kerschanszkomu lyucztvu zaosztavil va onoi szvetoi Diviczi; ke szpominanye szveta Mati Czrikva denasnyi dan szveti. Ona szeje va varosi Lima va Kralyesztvi Peru narodila. Va szvetom Kersztu je Jime Izabella prijela; ali kada je jos va zipki bila szuju Roza jimenovali; ar nye licze je kut Rozsicza bilo. Pridavak od szvete Marie, je na zapovid Bozsanszke Matere nasze zela. Va nye ditinsztvi je jur szveto zsivila. Nye naiperzimanye je biloi szvetoi Katharini od Sziena va szem szpodobna nasztat, potlye je ove Szveticze zsitak stala. Pet let sztara je szvoju Divojacsku csisztochu Bogu aldovala, ziszma szeje va szluzsbu Bozsju podala, tako da krez vasz nye zsitak Goszpodina Boga ni zmalim grihom, jos manye zvelikim zbantovala. Vasz szvoi csasz je na molitvu, i delo razdilila. Dvanaiszt uri dneva, i nochi je va molitvi sztrosila; neg dvi, ali tri ure je pocsivala, one druge je na delo ubernula. Kada je doraszla, szu nyu niki va histvo proszili, ali ona je nyim odgovorila, da szeje znebeszkim zarucsnyakom zarucsila. Da nye Sztarji nyu nebudu nato nagovorali, szije szama vlasze povizala, na zlamenye nye nbechane csisztoche, i divojacstva.

Szvoje nekrivicsno telo je jako ostrovala. Od ditinsztva szvoga szeje od szega szadja zderzsavala. Nye poszti szu jako ostri bili; ar od nye sesztoga leta je szamo ub kruhi i vodi zsivila. Va szvojem petnaisztom leti szeje zagovorila, da nist mesznoga neche jiszt. Jos ni va betegi ni tila bolyi jilisov jiszt. Nogoputi po pet dan nist ni jila, neg szamo ub Angyelszkom Kruhi je zsivila. Va korizmi je neg pet skalicz czitrone szaki dan jila. Ovo sze markomu oche neverovano vidit, a vindar je isztina krez szvidoke potverdjena. Nye posztely je bila daszka, ali czipaline, med ave czipaline je cseriplye nametala. Nye blazinya, ali podglavacsa je bila vrichicza zcziglami napunyena. Szaku noch szeje na diku muke Krisztuseve zseleznimi lancsichi

bicsevala. Kada je nyoi szpovidnik ovo bicsevanye prepovidal, je po peldi szvete Katharine od Sziena szvoje telo trikrat zlancsichem upaszala. Va nikuliki tajedni szeje ov lancsich va nye telo tako zaraszal, da ga ni bilo vidit. Kada szeje ubojala, da che ovo morat ocsitovat, je Boga za pomoch proszila, i nut lancsich je szam od szebe odpal. Kumaj szu joi sze rane zavracsile, je ta lancsich zopet upaszala, doklye ni szpovidnik zato ziznal, i nyoi zapovidal, da ga kraj verzse. Onda szije sztrunenu pratezs dala nacsinit, ka je nyoi veliku bol uzrokovala. Pod rubczom na glavi je na szpominanye ternyene Korune Krisztuseve korunu zjiglicz noszila.

Szamotu je oszebuino lyubila, da va miru bude mogla molit. Zato je od szvoji sztarji proszila, da nyoi va jednom kuti na verti malu hizsiczu dadu zgradit. Ova ni bila vecha neg csetire posztole siroka, a pet posztolov duzsicska. Va ovoi je zadovolynije prebivala, neg drugi va veliki i lipi palaschi. O kuliko miloschov je va ovom meszti od Boga prijela! Vechkrat szu nyu Katharina od Sziena, preblazsena Divicza Maria, i szam Jezus Krisztus pohodili. Jednucs szeje nyoi va Kapeli szveti Ocsenasov precsiszta Divicza Maria izkazala. Roza je Kip Marie gledala, ter je vidila, kako dragolyubno Mati Bozsja, i bozsanszko Diteszcze na nyu gleda. Onda je zi uszt Bozsanszkoga Diteszcza ove ricsi csula: „Roza! ti ches moja zarucsnya bit.“ Ona szeje nemer nave ricsi preszenetila, ali vindar je z Ricsami Marie odgovorila: „Nut ja szam szluzsbenicza Goszpodinova, neka meni bude polag Ricsi tvoje.“ Onda je Maria knyoi rekla: „Dobro szi raszmiszli Roza! kako veliku miloschu je tebi moi Szin izkazal.“ Kako veliko veszelye je Roza prik toga jimala, ti nemorem povidat. Ali i szluzsila je zvelikim veszelyem va szem szvojemu Nebeszkomu Zarucsnyaku. Med drugimi kriposchami zkimi je nakincsena bila, je bila oszebuino nye velika szterplyenoszt. Petnaiszt let dugo je veliko traplenye, i szkusavanye od vraga terpila, tako da je stimala, da je oposzred va pakli. Ni mogla pri ovom szkusavanyu na Boga, nit na nyigove milosche miszlit. Molitva, niti stenye szveti knig nye ni moglo ubatrit. Vechputi szeje nyoi vidilo, kut dabi od Boga zapuschana bila. Ovako je

Goszpodin Bog nye kriposzt otil szkusavati. Va veliki betegi je nogo terpila, ar vechkrat szu tri betegi nadanyu dosli, i trapili. Va zadnyi tri leti je szkoro na szi kotrigi kut mertva bila. Vindar je va szem ovom szterplyena bila. Nigdar sze ni zricsum ni tuzsila; nego zzije proszila jos vech Jezusu za lyuba v terpit. Ovako je i druge betezsnike batrila, kim je szagdar, doklye je zdrava bila, rado poszluzsila. Krez szv. razgovore je nye batrila, i na szrichnu szmert pripravlyala; ar nye jedino veszelye je bilo od Boga govorit, i druge k Bogu pripelyat. Jednucs je nyu velik sztrah popal zbog nye zvelicsenya. Ali Jezus szeje nyoi izkazal, i rekal: „Kchercsicza moja, ja nikogar nechu szkvarit, neg szamo onoga ki szkvaren oche bit“ I ktomu je prilozsil: pervics, da sze ona oche zvelicsit, drugics, da ona nigdar nechc szmertni grih zapaszt, i miloschu Bozsju pogubit, tretics, da che va szakom pogibelyi, i potsibsini Bozsju pomoch najti.

Sze one druge milosche, ke je ova szveta Divicza od Boga prijela, chu priszkocsit, neg szamo od nye blazsene szmerti chu csa povidat. Ova szeje godala trideszet pervom leti nye sztaroszti. Goszpodin Bog je nyoi dan, i uru szmerti nazvisztil. Po pobozsnom prijimanyu szveti Szakramentov je sze okolo sztojeche za oproschenye proszila; szeje upomenula na lyubav k Bogu, i zcsim szeje ura nye szmerti vech preblizsavala ztim je veszelija bila. Pred nye szmertjum je zvan szebe bila, i kada je kszebi dosla, je k Szpovidniku rekla: „O! kako lipa dugovanya bi vam mogla od szlatkoche Bozsje povidati, od veszelya Nebeszke domovine pri Bogu! Ja chu szada zveszelyem pojt ono dragolyubno licze gledati, ko szam va szem mojem zsitku jiszkala.“ Onda je szvojega brata proszila, da blazinyu, ku szu joi pod glavu podvergli, krai zame, da na goli daszka kut Jezus bude mogla umrit. Kada szeje ovo szpunilo, onda je trikrat zakriknula: „Jezus! Jezus budi zmanum!“ i ovako je szvoju duhsu szpusztila. Po nye szmerti szeje na nyem liczi tako csudnovita lipota szkazala, da szu sze szi csudili. Pye pokapanye je kruto lipo bilo. Kanoniki szu naiper noszili nye mertvo telo, onda szu Poglavari varosa, na zadnye Poglavari Klostezszki. Ovako szu szi csiszto postovali nye szvetoszt. Po szmerti je Goszpodin Bog nyu znogimi csudnimi csini odicsil.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szi mogal prez preszenetenya stat, kako je ova kerhka Divicza szvoje telo trapila? Csa szi szi pri tom miszlil? Csa szi ja miszlim, to chu ti povidat. Va popiszanyu zsitka Szveczev nahajamo, da szu radoszti szviczkoi odpovidali, i pokorno zsivili. Va szedasnyi csaszi od ovoga nist nebi radi csut, szada bi radi lyudi neg zlahka zsivit, a vindar prez szega pokorenya tela, oposzred va szviczkoi radoszti, i pozselynoszti bi radi vano izto Nebo dojt, va ko szu Szveczi neg polag pokore i szamolaschega zatajanya dosli. Zovoga bi morali szkoro szudit, da szu Szveczi priproszto csinili, kada szu sze tuliko pokorili; ali da sze szadasnyi szvit bludi, kada stima neg tako zlahka va Nebo moch priszpit. Csa ti stimas? Zkim ches ti szlozsit? Zi szvitom, ali z Szveczi? Mores mi neg jednoga pokazat, ki je zi szvitom derzsal, ter va Nebo dosal? Ali sze ufas, da ches ti pervi bit? Paszku jimai, tvoje ufanye che te prekanit.

II.

Szveta Roza je to ubechanye od Boga prijela, da che sze zvelicsit, da nigdar krez szmertni grih neche milosche Bozsje pogubit, i da che va szakom pripetenyu Bozsju pomoch jimat. O kako velika miloscha! Csiszta Divicza szeje krez nye szvéti zsitak ove milosche vridnu posztavila. Tvoi merzli zsitak ove milosche ni vridan. Ali tvoja duzsnoszt je, da Goszpodina Boga vechputi zavu miloschu proszis. Zazivaj ko Boga gorlyivo, da te ne szkvari, neg da te zvelicsi. Prosziga ponizno, da ti neda nigdar krez szmertni grih znyigove milosche van szpaszti. Prosziga ponizno, da ti va nijednoi nevolyi szvoje szvete pomochi ne zakrati. Da ovi miloschov vridan posztanes, terszi sze pravo po kerschanszku zsivit. Krezavo sze mores nadijat, da sze neches szkvarit. Neg szpomeni sze nane Ricsi Jezusa: „Ja nikogar nechu szkvarit, neg onoga, ki oche bit

szkvaren. Ti ches morebit pitat: do je, ki bi rad szkvaren bit? Polag ricsi nijedan, ali polag csinov nogi, i nogi, naimre szi oni, ki szmertno zagrihsu, ki va grihi szamohot osztaju, i szvoju pokoru odvlacsu. Ako ja od szlobodne volye ono csinim, zbog csesza sze cslovik szkvarit more, onda od mene moredu rech, da sze ja szam ochu szkvarit. Ako po ucsinyenom grihu ne csinim pokore, onda zqpet moredu rech, da ochu szam szkvaren bit. Szada preglej, jeli ti niszi jedan zmed ovimi, ki bi sze radi szkvarit. Ako nebi rad zmed nyimi bit, ko sze csuvaj griha, ali ako szi zagrihsil, csini pokoru. Szveti Krizoszthomus veli: „Kulikoputi cslovik szmertno zagrihsi, tulikoputi szamoga szebe na szkvarenye odszudi.“ Toje: on bi rad szkvaren bit.

Na dan trideszet pervoga Augusztusa.

Szveti Raimundus Nonnatus Szpovidnik.

Va leti Krisztusa tiszuch dvi sztov csetertom szeje va Katalonii narodil szveti Raimundus jimenovan Nonnatus zato, csa sze je sztoper po szmerti nyigove matere rodil, nad csim szusze szi vracsitelyi csudili. Zcsim je malo krazumu dosal, daje szpoznal, kako prezaran je szvoju mater pogubil, szije Mariu Nebeszku Kralyiczu za Mater odibral, ku je tuliko lyubil, da je nigdar ni drugacse jimenoval, neg szvoju predragu mater. Kada szeje va skola jako dobro ucsil, szeje nyigov Otacz ubojal, da che Raimundus va Klosterszki sztalis sztupit, zato je nyega zvarosa van poszlal na jedno goszpodarsztvo, da nebude prilike jimal z Klosterszkimi Duhovnimi sze szkupa szhajati. Raimundus je poszluhnul Ocza szvojega, ter je van isal, ali ovden je nai lipsu priliku jimal va szamoti Bogu szluzsit, szamota je nyemu draga posztala, szvoje csrede je kut pasztir zacsel paszt, i pri tom prez bludenya pameti Bogu szluzsit. Pri onom brigi, kamo je szvoju csredu na pasu gonil, je bila Remetia pri koi je bila Kapela, va ovoi Kapeli je bil jedan kruto lip Kip Preblazsene Divicze Marie. Ovo je za

nyega nai veche veszelye bilo. Pri ovom Kipu je nai vech csasza va pobozsnoi molitvi sztrosil. Drugi pasztrichi szu ovo upamet zeli; i pokidob da pobozsnoszti Raimundusa niszu mogli terpit, szu nyigovomu Oczu nazvisztili, da nyigov szin szenek moli, i da sze za szvoju csredų nist ne ugleda, nist nemari. Otacz nyigov je zlaschimi ocsima otil viditi, jeli je obtuzsenye pravicsno; ali on je pri szvojoi csredi jednoga kruto lipoga mladencza, a szvojega szina va Kepeli molechega nasal. On je Szina pital, do je ov mladenacz, i zacs gaje najel? Raimundus ki od ovoga nist ni znal, da je Goszpodin Bog csudnovito nyemu pri csredi namesztnika posztavil, je pred szvojim Oczem na kolena upal, i nyega za oproschenye proszil, ztim ubitanyem da che sze poboisati.

Preblazsena Divicza Maria, od ke nist drugo ni proszil, neg da mu put na zvelicsenye kazse, szeje nyemu jednucs izkazala, i rekla, dabi nyoi drago bilo, dabi on va novi szveti Red na odkuplenye ulovlyeni posztavan sztupil. Zdopuschenyem Ocza je Barczellonu putoval va Kloster. Va ovoga nuter zet, je tako zverseno zsivil, da je nyega Poglavar po tri leti med turke poszlal, da onde ulovlyene oszlobodi. Va Algiri je nogi kerschanszki ulovlyeni nasal, i pokidob da ni doszt pinez jimal zkimi bi je szkupit mogal, je szam zanye va szluzsbu sztal, da je neg odkupi, i zi pogibelya oszlobodi szvoju veru zatajat, i pogubit. Ova csudnovita szveta lyubav je nyemu priliku dala za Jezusa nogo preterpit. Zpocsetka szu turki zsnyim jako nemilosztivno zahajali, ali kada szu sze bojali, da che prezaran umrit, i da oni nechedu ubechani pinez za nyigovo oszlobodenye dosztat, szu mu vech szloboschine prepusztili. Ovu szloboschinu je Szvetacz nato hasznoval, da je novo ulovlyene batril, i nye va veri ucsil, on je i turke na pravu veru ubrachal. Kada szu turki ovo upamet zeli, szuga pri Szudczi obtuzsili, ki je velyen tu zapovid van dal, da ga zsivoga na razsany nabodu. Ali turak, ki je neg szamo za pinezom hlepil, szi je miszlil, a koga umorimo, chemo pogubit czenu nyigovoga odkuplenya, zato ove zapovidi szmerti ni szpunil, neg je ovu zapovid nato preubernul, da Szvecza nemilosztivno biju, i mucsu. Szveti Raimundus, ki szi nist drugoga ni zselyil, neg Jezusu za

lyubav umrit, sze ni dal krezavo traplenye, i bijenye zisztrahsit, neg je i potlye, kadi je neg mogal veru Kerschanszku turkom nazvischaval. Szudacz ovo csujuch, je dal Raimundusa po szi placza varosa zsibami bicsevat, onda muje dal usznicze zognyenim zselezom zgora i zdola preboszt, onda muje krezate skulye lokot dal ubiszit, da Szvetacz vech nebude mogal govorit, i druge na pravu veru ucsit. Szake tri dni szu ta lokot odperli, ter szumu neg tuliko hrane dali, da ni szmil ugladit. Polag toga szu nyega va jednu diboku mraznu uzu hitili, i zlanczi ukovali, va koi je oszam miszecz terpil, doklye szu pinezi za nyigovo szkuplyenye dosli.

Zselya ovoga Apostolszkoga muzsa je bila med turki osztat, da bi ovden priliku jimal za veru Kerschanszku szvoju kerv prolyati, ali zposzluhsnoszti kszvojim Poglavarom je naizad isal va szvoi Kloster. Rimszki Papa, kada je dovidil, csaje szveti Raimundus za veru Kerschanszku med turki preterpil, je nyega za Kardinala posztavil; ali ov ponizni Szvetacz ni v Rimi osztal, neg je zopet va szvoi Kloster isal prebivat, ter je zszvojimi Klosterszkimi tovarusi va hrani, opravi, i va szem, akoprem je Kardinal bil, jednako zsivil. Gregorius devcti Papa je otil ovoga Szvecza pri szebi jimat, zato je nyega v Rim pozval. Raimundus poszluhsan szeje dal v Rim na put. Kumaj je bil dvi jezericze od Barzellone je Kordoni na szmert ubetezsal. Nai vechu zselyu je jimal szvete Szakramente prijet. Ali kada szeje ktomu pozvan Duhovni duglye stental, je Goszpodin Bog Angyela poszlal, ki je nyemu bozsanszko brasno Bozsje Telo doneszal, i na uzsivanye dal. Po prijimanyu Bozsansztva je Bogu hvalu dal, i pun nebeszkoga veszelya szvoi zsitak va trideszet sesztom leti sztaroszti dokonyal. Po nyigovoi szmerti szusze degali, na kom meszti che sze nyigovo szvelo Telo pokopat. Sztanovniki Kordone szu otili, da sze va nyihovom varosi pokopa, pokidob da je nyega Goszpodin Bog knyim poszlal. Duhovnoszt Barczellone je rekla, da szveto Telo Kardinala knyim szlisi. I Kloster va kom je prebival je to izto rekal. Onda szu dokonyali, da chedu Bozsjoi previdlyivoszti prik osztavit, kadi je odredila meszto pokopanya. Szveto Telu szu va skrinyi na herbat jednoga szlipoga oszla polozsili, i

kamo ov dragi kincs odnesze, onde da cheduga pokopati. Nozsina lyucztva je ovoga oszla zdragim kincsom szprohajala, i nut ov oszal je isal, doklye je dosal konoi Kapeli, va koi je Szvetacz kut pasztirich tulikrat molil, i tuliko miloschov od Marie prijel. Ovde szu ada szveto Telo pokopali. Potlye je szveti Petrus Nolaszkus na ovom meszti Kloster, i Czrikvu dal zgradit, va ovoi pocsiva szada szveto Telo Raimundusa od szi sztanovnikov Katalonie viszoko odicseno.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Szveti Raimundus je pravoverne, i krivoverne z szvojimi uszti na pravu veru ucsil; i da potlye toga nebude mogal csinit, szu nyemu nemilosztivno usznicze preboli, i na uszta lokot ubiszili. O zakuliko bolye bi ovakov lokot na tvoji uszti viszil, ki uszta odpiras neg na lazsi, na pszoszt, na ukrivlyanye, na vadu, na necsiszte razgovore, i jacske, na ugovaranye, na saptanye va hizsi Bozsjoi, i na druge grihsne razgovore. Ali veruj mi, ako tvoja uszta na ovom szvitu nebudu kastigana, na drugom szvitu kastigi ujt neches. I kut uszta szvetoga Raimundusa, ka je neg na diku Bozsju odpiral, i na ki je ovden nekrivo moral terpit, va Nebi nigda ochedu odicsena bit; tako chedu tvoja grihsna uszta nigdava pakli kastigana bit. Szveti Gregorius veli, da Evangyelszki bogatus na szvojem jezike zato tako sztrahsnu muku terpi, pokidob da je pri szvojem sztoli necsiszte razgovore jimal. Ovo sze dan denasnyi pri nogi goschina csini. Kastiga i na tvoi jezik, na tvoja uszta cseka. Ako ovoi oches ujt, ko paszku jimai odszidob na tvoi jezik, i na tvoja uszta. Sztrah Bozsji ti neka lokot budu pred nyimi, da nijedne ricsi na zbantovanye Bozsje ne szprogovoru. Neka onoga poszluhsat, csa neszramni jezik govori, nacsini vrata, i lokote na uszta tvoja.

II.

Szveti Raimundus je po csudnovitom prijimanyu preszvetoga Oltarszkoga Szakramenta Goszpodinu Bogu za

prijete dare hvalu daval, onda je pun nebeszkoga batrenya szvoi zsitak dokonyal. Bogu hvalit, je duzsnoszt, naku cslovik jutro, i vecser miszlit mora; ar nijedan dan, nijedna noch ne projde, va koj nebi od Boga szakojacske dare prijimali. Csloviku, ki ti je csa dobra izkazal, hvalis, zacs Bogu ne hvalis, ki ti je neizbroine dobrote izkazal, i szaki dan izkazsuje? Neka ada tvoje duzsnoszti pozabit. Szaki dan Bogu hvali. Na kon zu szakoga miszecza za tulike milosche oszebuinu hvalu davaj, ar odaklye dohaja, da, chemo zet, va preminutom miszeczi niszi umerl, kut szu nogi drugi morali umrit? Odaklye to dohaja, da ti jos csasza jimas za tvoje zvelicsenye sze szkerbit, koga drugi nimadu? Ovo szu sztanovito dari Bozsji, ke szi szi ti, morebit, manye zaszluzsil, neg drugi. Ni ada dosztoino, da na konczu szakoga miszecza lipo Bogu hvalis? i jednucs tvoi zsitak tako pun batrenya dokonyas, kut szveti Raimundus? O dabi ti tako zsivil, dabi ti tuliko dobro bil csinil, kut je on, dabi ti nevolye zsitka tako szterplyeno prineszal, kut on, onda bi i ti na konczu zsitka tvoga tako ubatren mogal bit, kut on. Ali pokidob, da doszada toga niszi csinil, kaji sze za tvoju zlochu, i lenoszt; proszi Boga za miloschu, da dojduchi miszecz bolye prezsivis, i da ono nadomesztis, csa szi va minutom zamudil; da nebudes nigda tuzsno szmil zdihavavat: „Ja szam prazne miszecze jimal.“ „D chе mi dat, da ja moje sztare miszecze zopet jimal budem.“ Knige Joba ovako govoru.

Na zadnyu Nedilyu Augusztusa, ali na pervu Szeptembera.

Szveti Angyeli Csuvari.

Denasnyi Szvetak je szveta Mati Czrikva nato posztavila, da nasz szpomene nanu oszebuinu miloschu, ku nam je dobri Bog izkazal, kada je Nebeszke Duhe za nase Csuvare odredil. Da mi Goszpodinu Bogu zavu miloschu budemo znali dosztoinu hvalu dat, nam je ovo potribno. Goszpodin Bog je velyen zpocsetka neizbroini sereg Nebeszki

Duhov sztvoril znogoversztnimi miloschami. Neizbroini sereg szam rekal; ar va szvetom Piszmi sztoji: „Sze moru Angyeli Bozsji zbrojit?“ Na drugom meszti zopet sztoji: „Tiszuchi, i tiszuchi szumu szluzsili, i deszet tiszuchkrat sztov tiszuch je nyi sztalo pred nyim.“ Ovi nebeszki Duhi szu na tri poredicze razdilyeni, i szaka poredicza na tri oszebite Koruse, i ovakoje devet Korusov Angyelszki. Va pervom szu nai visji Szerafini, va drugom szu Cherubini, va tretom szu Thronusi va csetertom szu Goszpodsztva, va petom szu oblaszti, va sesztom szu kriposzti, va szedmom szu ladavczi, va oszmom Archangyeli, va devetom Angyeli. Szi szkupa szu Dvorniki nebeszki, okolo Thronusa Szemoguchega, hvalu, i dicsu Goszpodina Boga, i nyemu szluzsiju. Ali szaki Chorus jima szvoju oszebitu duzsnoszt, i poszal kut szveti Oczi ucsidu. Zi zadnyega Chorusa, to je zmed Angyeli je Goszpodin Bog szakomu csloviku jednoga zmed ovimi Nebeszki Duhov za Csuvara, i obramhu odredil, ter posztavil. One ada, ki szu na csuvanye lyudi odredjeni, Angyele Csuvare jimenujemo. Ovako nasz ucsi szveta Mati Czrikva, ki nauk je zi szvetoga Piszma ven znela. Szakomu csloviku je jedan nebeszki First odredjen, ki nyega na duhsi, i na teli csuva, ter brani, ki ga va nevolyi batri, va skusavanyu ukripi, ter ujacsa, ki ga va pogibelyi brani, ki ga od zla odvracha, i na dobro pelya, ki ga zjednum ricsum va blazsensztvo pelya, akoga neg cslovik dobrovolyno poszluhsa. Kut je nigda Goszpodin Bog Izraelszkomu lyucztvu oszebitoga Angyela dal, ki je nye na puti branil, i va ubechanu szrichnu zemlyu pelyal, kada muje ubechal: „Nut, ja chuti mojega Angyela poszlati, ki che pred tobum pojti, i tebe na puti csuvati, i nano meszto odpelyati, ko szam ti pripravil.“ Ovako je i szakomu csloviku oszebitoga Angyela dal, ki na puti zsitka nyigovoga na nyega szkerb noszi, i nyega va Nebo, vani ubechani blazseni Kanaan pelya. Ovden malo posztoj moi dragi pretely! ter prestimaj veliku dobrotu, ku ti szemoguchi nai bolyi Goszpodin krezato izkazsuje. Potlye ov szvit sztoji, nigdar ni bilocsut, da je jedan zmozsan Kraly jednoga zmed szvoje naivisji Dvoranov nato odredil, da jednomu sziromahskomu zmed szvoji podanov szagdir na pomoch bude, da ga szenek

szprohaja, da szenek na nyega szkerb noszi, da ga va daleke orszage szprohaja, i kczilyu nyigovoga putovanya szrichno odpelya. Czesza ali od nijednoga szviczkoga Kralya csuli niszmo, to, i jos vech nasz ucsi nasa szveta vera od nasega zmozsnoga dobrotivnoga Boga, od Kralya Neba, i zemlye. On je szakomu, nai nizsjemu csloviku jednoga nebeszkoga Firsta odredil, ki szenek na nyega szkerb noszi, ki nyege szprohaja, i nyega va szrichnu vekovecsnoszt zapelya. Ni ovo neizkoncsana dobrota, i milosztivnoszt? Szada szam szudi moi dragi pretely! jeli nimas doszt uzroka ovomu dobrotivnomu Kralyu, ki je tuliko dober ktebi, ki sze za tvoje zvelicsenye tuliko szkerbi, nai vechu hvalu davati. Ovo oszebuino moras denasz csinit, ar nato je denasnyi Szvetak odredjen.

Prestimaj ali i to, kako sze szveti Angyeli, kim nasz je Goszpodin Bog zrucsil, szuproti nasz ponasaju. Oni lyubiju szvoje, ke jim je Goszpodin Nebeszki zrucsil, ali szu sziromahski, ali szu bogati, ali szu niszkoga, ali velikoga sztalisa. Oni szebi prikdanu duzsnoszt zveszelyem szpunyuju. Szveti Bernard veli: „Oni nasz lyubiju, ar nasz je Krisztus lyubil.“ Oni szvoju lyubav zcsinom kazseju. Oni noge pogibelye tela, i duhse od nasz odvrachadu, ali nasz va nyi csudnovito csuvaju, i branu. Oni nasz od griha odvrachadu, i krez szvoje nadahnenye na dobro zbujadu. Oni nasz ujacsadu szuproti szkusavanyu vrazsjemu. Ako szmo zagrihsili, nasz na pokoru giblyu, da sze k Bogu naizad povernemo, da zaszluzsenoi kastigi ujdemo. Oni sze veszelu nasoi pokori. Oni alduju nase molitve, poszte, i druge dobre csine Goszpodinu Bogu, i za nasz moliju. Oni nasz ne osztavu ali szpimo, ali virostujemo, ali szmo zdravi, ali szmo betezsni. Oni szu nam na pomoch va zsitku, i szmerti. Oni nase duhse szprohajadu pred Szudcza Bozsjega.

Szveto Piszmo je puno zpeldami, ke nam kazsu, da je isztina, csa szmo szada rekli. Ali jos vech peldov nahajamo va pripetenyu, i popiszanyu zsitka Szveczev Bozsji. Angyel Bozsji je od zsaje szahnutoga Izmaela od szmerti oszlobodil. Angyel je poszluhsnoga Izaka va zsitku zobderzsal, kada je mecs ocza nyigovoga od szmertnoga udorcza zuzztavil. Angyel je pobozsnoga Lotha zi Sodome szpe-

lyal; i od szmerti ognya ucsuval. Angyel je Izraelszko lyucztvo szuprot szi nyihovi nepretelyov branil. Angyel je Proroka Eliasa zkruhom nahranil, i na puti ujacsal. Angyel je pobozsnoga Kralya Ezekiasa, i varos Jeruzalem od nogi tiszuchi nepretelyov oszlobodil, kada je nye va jednoi nochi poumaral. Angyel je Daniela Proroka va jami med lavi ubranil, i krez Proroka Habakuka hranil. Angyel je mladoga Tobiasa na nyigovom puti szprohajal, i nyega ucsil, kako zcsisztom Sarom va histvo sztupit mora; da nyemu zali duh ni mogal naskoditi, kut je pred nyim drugim szedmerim naskodil, ke je pervu noch zadavil. On je Tobiasa ucsuval od pogibelya szmerti, da ga ni velika riba pozserknula. Angyel je bil, ki je molitvu sztaroga Tobiasa Goszpodinu Bogu aldoval, da je zopet szvitloszt szvoji ocsiov naizad dosztal. Angyel je csisztu Judithu od veliki pogibelyov tela, i duhse csudnovito ucsuval. Angyel je Kapitana Korneliusa ucsil, csa mora csinit, da sze zvelicsi. Angyel je Petra zi uze, i zi pogibelya szmerti oszlobodil. Angyel je Paula, i noge druge ki szu zsnyim na plavi bili, od utapanya ucsuval. Noga ovako va pripetenya nahajamo va szvetom Piszmi, i va zsitku Szveczev. I csa je ovo drugo neg pokazanye lyubavi, i szkerblyivoszti, ku szv. Angyeli na nasz noszijn? Pomiszli neg i ti moi pretely na tvoi preminuti zsitak ter prestimaj, jeli niszi i ti na tvojoi laschoi personi noga zlamenya lyubavi, i szkerblyivoszti tvojega Angyela szkuszil, ter szpoznal? Da ti va nogom pogibeli, va kom szi sze nahajal, niszi ub zsitak dozsal, ali da va noge pogibely niszi zapal; da szi sze od grihov ucsuval; da va tvoji grihi niszi umerl, da szi csasza dobil na pokoru; da szi tulike dare, i milosche na telu, i na duhsi od Boga prijel; sze ovo, i jos zacsuda vech jimas lyubavi, i szkerblyivoszti tvojega Angyela csuvara, i nyivoi molitvi pri Bogu hvalit.

Goszpodinu Bogu moras nainaiper hvalit, da tije ovako zmozsnoga i lyubezlyivoga Csuvara odredil; ali szveti Bernard veli, da zahvalni budemo i szuproti oni, ki nasz polag zapovidi Bozsje szkerbno csuvaju, i nam va nevolyi pomagaju. „Budi mo, veli on, pobozsni, i zahvalni szuproti veliki, i zmozsni nasi branitelyov. Lyubav z lyubavum navrachajmo. Postujmo nye polag nase moguchnoszti,

i duzsnoszti.“ Kada je Goszpodin Bog Izraelczem ubechal, da che nyim Angyela poszlat, ki je na puti csuval, i va ubechanu blazsenu zemlyu pelyal bude, je ovako knyim govoril: „Postuj te nyega, i poszluhsajte glasz nyigov, szkerbtesze, da ga zanemer ne posztavite; ar ako grihsili budete, ko vam neche oprosztit, ar moje Jime je va nyem“ to je, on je moi namesztnik. Va ovi ricsa je tebi duzsnoszt prepiszana, kako tvojemu Angyelu csuvaru zahvalan bit moras.

Postuj tvojega Angyela csuvara, ovoje pervo, csa Goszpodin Bog od tebe potribuje. Postuj ga, ar je Angyel Bozsji, poszalnik Bozsji, i velik First nebeszki. Postuj ga, ar je na veliku diku od Boga izvisen, on jima miloschu licze Bozsje gledat, i namesztnik Bozsji bit. Postuj ga, ar to nyemu na diku szluzsi, ako ga zi ufanyem va nevolyi, oszebuino va pogibely zsitka, i szmerti, va szkusavanyu, va zsitku, i szmerti zazivas. Tobias je kumaj szvoje noge va vodu pusztil, da sze upere, i pogibely zagledal, da chega velika riba pozserknut, velyen je zvelikim glaszom kricsal szvojemu putnomu tovarusu, ki je Angyel bil, ovako kricsal: „Gosspodine! pozserknut che me“ Pomoch je proszil, i pomoch je dobil. Zacs i ti nebi ztakovim ufanyem tvojega Angyela csuvara zazival, oszebuino ako te paklenszka riba, on veliki pozoj, on rujechi lav, kut ga szveto Piszmo jimenuje, zali duh, vrag krez szvoje szkusavanye na grih zapelyat, i pozserknut oche. Szveti Bernard veli: „Kulikoputi veliko szkusavanye nadate dojde, ali sze velika tuga tebi preblizsava, zazivaj tvojega branitelya, tvojega Putnika, ter reczi: Goszpodine pomozi mi, ar pogibam.“ Ovako ches ti tvojega Angyela postovat. Ali ovo jos ni doszt. „Nyigov glasz poszluhsaj“ veli Goszpodin. On tebi krez nuternye nadahnenye govori. Chemo zet: ako szi va pogibelyi griha, onda veli: csuvaj sze griha! Ako szi va zloi priliki, ko ti kricsi: Pobigni hitro! Ako szi zagrihsil, ko ti veli csini pokoru, poverni sze k Bogu prez szega stentanya! Ovako te znutra upomenyuje na dobro, na szluzsbu Bozsju, na szkerb za szpazenye tvoje duhse. Ov glasz, ovo upominanye tvojega Angyela csuvara moras marlyivo poszluhsati. Ako toga ne csinis, koga zanemermeches, onda szuprot zapovidi Bozsje csinis, ki ovoga zanemermetanya prez kastige osztavit neche; ar ti krez zban-

tovanye Angyela tvojega, Boga szamoga, koga poszalnik je, bantujes. Zato bar csa csinil budes, poszluhsaj glasz tvojega Angyela csuvara; nekaga bantovat krez tvoju neposzluhsnoszt; ar drugacse niszi vridan nyigove zmozsne obrambe.

Na zadnye ti moram jos csa od nauka szvetoga Bernarda naiperdoneszt. On naimre oche, da sze szagdir szpomenes, da je tvoi Angyel csuvar tebi na zocsi, da ga szagdir dosztoino postujes, i da ovo neches drugacse szpunit, neg ako sze griha csuval budes. Onda ga ne postujes, ako nyemu nazocsi grihsil budes. „Na szakom meszti, ovo szu ricsi szvetoga Bernarda izkazsi tvojemu Angyelu csuvaru postovanye. Ne szeguraj sze pred nyim nist takovoga csinit, csa sze nebi szegural pred manum csinit.“ „Tako sze ponasajmo pred liczem Angyelov, da nyihovoga szvetoga licza ne zbantujemu.“ „Csuvat sze moramo, da je ne zbantujemo; nego ono moramo csinit, csa znamo, da nyim na veszelye szluzsi, kut je: triznoszt, csisztocha, szamohotno sziromahstvo, pobozsna molitva.“ Ove ricsi szi dobro va szercze zami dragi Kerschan! ar krezanye sze tebi nai bolye povida, kako tvoje Angyele csuvare postovat moras, i kako nyihove obrambe va zsitku, i szmerti vridan mores posztat.

Nauk, i Naszledovanye.

I.

Goszpodin Bog je tebi na branenye Angyela csuvara odredil, hvalimu denasz zavu veliku dobrotu. Hvali i tvojemu Angyelu csuvaru za nyigovu lyubav, i szkerb, ku nate noszi. Postuj ga szagdar polag zapovidi Bozsje. Neka nijednomu dnevu dat projt, da ga nebi jutro, i vecser zazival, i nyigovoi zmozsnoi obrambi szebe preporucsal. Csini to i va szi tvoji nevolya, i potribsina, .va szi pogibelyi tela, i duhse, va tugi, i szkusavanyu. Proszi ga vechputi, da ti bude na pomoch oszebuino va tvojoi szkradnyoi uri szuprot szkusavanyu zaloga duha. Szveta Mati Czrikva denasz va Jime szi pravoverni Kerschenikov Angyele csuvare ovako proszi: „O szveti Angyeli! nasi bra-

nitelyi! branite nasz va barenyu, da sze ne szkvarimo va sztrahsnom szudu." Szpomeni sze vechkrat na tvojega Angyela Csuvara, oszebuino va Czrikvi, i va priliki griha. Neka nicseszar csinit pred tvojim Angyelom csuvarom, csa bisze szramoval csinit pred jednim postenim cslovikom. Poszluhsaj glasz nyigov, kut Bog zapovida. On ktebi govori krez Prodikacse, krez Szpovidnike, i krez szvete knige. Neka zanemerverch nyigovoga nuternyega nadahnenya. Naszleduj nyigove nauke. Csuvaj sze szega, csa nyemu ni povolyno; csini marlyivo, csa muje drago. Grih, pokidob je zbantovanye Bozsje, nyemu ni povolyan, oszebuino grih szuproti csisztoche. Ovoga sze ada csuvaj. Dobri csini, gorlyivoszt va Bozsjoi szluzsbi, gusche prijimanye szveti Szakramentov, lipo ponasanye va Czrikvi, i ovakovi drugi dobro csini, szu nyemu dragi, ove csini, ter marlyivo zversavaj. Ovako ches vridan posztat zmozsnoga branenya tvojega Angyela csuvara va zsitku, i szmerti.

II.

Tvoi Angyel Csuvar je Goszpodinu Bogu va szem poszluhsan. Na nyigovu zapovid je posztal tvoi csuvar. Ti szam zlaschega szkuszenya znas, da on szvoje duzsnoszti va nicsem ni zamudil. Budi i ti Bogu tvojemu poszluhsan. On je tebi neg jednu neumrechu duhsu prik dal. On ti je zapovidal, da sze zanyu marlyivo szkerbis. Csini, da va nye csuvanyu nist ne zamudis. Ovo je tvoje lascha haszan. Ako dicze, Ali szluzsbene druzsine jimas, ko ti je Goszpodin Bog prik dal szkerb i nanye. Szpuni zapovid Bozsju, ter tvoju duzsnoszt, szkerbi sze za nyihovo zvelicsenye. Tvoi Angyel csuvar je csiszti Duh. On kruto odurava jos i sziny necsisztoche. Naszleduj ga. Oduravaj sze, csaje szuproti csisztoche tvojega sztalisa. Nist neka za mahlyahno prestimavat, zcsim bi ju mogal uszkruniti; ar csa ni povolyno velicsansztvu Bozsjemu, i tvojemu Angyelu csuvaru, to ni nist malyahnoga. Tvoi Angyel csuvar tebe zveszelyem va Czrikvu szprohaja. On onde va tovarustvi nogi drugi Angyelov tvojega nazocsnoga Szpaszitelya znai vechum poniznoschum moli. Naszleduj ga. Poj rado, i zveszelyem Czrikvu. Moli onde Boga tvojega z Angyel-

szkum poniznoschum. Odversi tvoju molitvu tako, daju Angyel Goszpodinu Bogu zveszelyem alduje. Neka je uszkrunit zi saptanyem, ali zi ugledanyem, i zi drugum nedosztoinoschum. Goszpodin Bog oche neuszkrunyen aldov, i tvoi Angyel csuvar nyemu nist neszmi aldovat, csa mu ni povolyno. Tvoi Angyel csuvar sze nemer szenek ztobum szkerbi, i tebe szakamor szprohaja; ali polag toga on vindar Boga szenek uzsiva, i prez presztanka dicsi. Naszleduj ga i ti va tom, da i ti Goszpodina Boga va szi tvoji poszli gledas, to je, da sze szpomenes nato, da je pri tebi na zocsi, i da nyega zricsum krez tvoju molitvu, krez dobro nakanyenye va szi tvoji deli, i krez kratko zazivanye zi sze kriposzti tvoje hvalis, i dicsis. Ako ti tvojega Angyela csuvara na zemlyi ovako naszledoval budes, onda ches sze moch nadijat, da ches sze zsnyim na nebi veszelit moch. Postovani Beda ovako pise: „Ako ochemo va tovarustvo Angyelov va Nebi dojt, ko je moramo polag nase moguchnoszti na zemlyi naszledovat."

Imena predplachnikov ka va pervom deli stampana niszu.

Sopron.

Ferencz Rách.
Károl Nagy.
Mihály Préts. 3.

Ottova.

Stephan Milkovits.
Stefe Czaklits.
Martin Boronits. 3.

Vulka Pordány.

Domnanovits 2.
Gregor Guszich.
Mate Ivancsics.
Stefe Semelliker.
Ive Migsich.
Maria Naikam.
Jozse Kain.
Merte Pauer.
Ive Skarich.
Ferencz Handl.
Miho Marinich.
Miho Kucsich. 13.

Zárány.

Miho Nakovits.
Gáspár Mayer. 2.

Darufalu.

Mathe Kotzian. 2.
Ive Mersics.
Jandre Knopf.
Pave Paulesich.
Jozsef Vukovits.
Martin Rozenits.
Jure Vild 8.

Klempa.

Mathe Reiff. 3.

Sziglos.

Florian Hödl.
Mathe Kriegler.
Magda Unger.
Ive Kriegler.
Ive Kern.
Mate Vukovich.
Jakov Miletich. 7.

Horváth Zsidány.

Izidora Horváth.
Liza Grabarics.
Jure Szabar.
Mate Blazovits.
Jozsef Varga.
Miho Blazovits.
Mate Barisits.
Ive Bugledits, skolnik.
Tome Szelianszki, skolnik.
Mate Csizmazia. 10.

Novoszelo.

P. Eugenius Dikovits
Administrator. 1.

